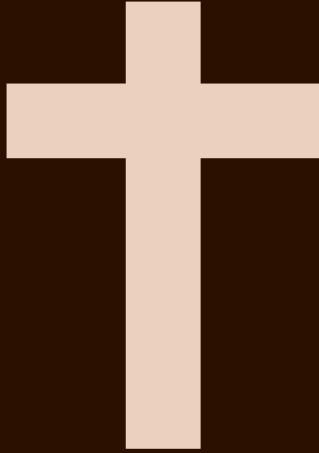

Yosë nanamën

New Testament in Chayahuita (PE:cbt;Chayahuita)

Yosë nanamën

New Testament in Chayahuita (PE:cbt:Chayahuita)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chayahuita

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chayahuita

cbt

Peru

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chayahuita

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

2b907844-bec1-5cc7-a0e4-401d867c40e7

Contents

Génesis	1
Mateo	60
Marcos	110
Lucas	139
Juan	187
Hechos	221
Romanos	263
1 Corintios	282
2 Corintios	301
Gálatas	314
Efesios	322
Filipenses	330
Colosenses	336
1 Tesalonicenses	341
2 Tesalonicenses	345
1 Timoteo	348
2 Timoteo	354
Tito	358
Filemón	361
Hebreos	363
Santiago	379
1 Pedro	385
2 Pedro	391
1 Juan	395
2 Juan	400
3 Juan	401
Judas	402
Apocalipsis	404

Ya'ipi ma'sha caniaritërinso'

Yosë nani ma'sha acorinso'

¹ Yosë nani ma'sha acorinso sha'huichinquëma': Iráca co manta ya'huërinhuë'. Yosëichin ya'huërin. Caniaritapon, pi'iro'të'ton acorin. Ina quëran isoro'panta', acorin. ² Naporo' isoro'paso', co ipora pochin nishátërarinhuë'. Ya'ipi marësáchin ninin, pa'pi anpotërin. Tashiri noyá i'copitërin. Naporo chachin Yosë ispiritonënsó, i' aipi yanpo yanpónantarin.

³ Naporo' Yosë tapon: "¡Tashinantërinso nii'sohuanchin huachi!" tënin. Topachina, nii'sohuantërin huachi.

⁴ Nii'sohuantërinso nóya nícaton, nisha acorin. Tashinta', nisha acorin.

⁵ Nii'sohuantërinso: "Tahuëri," itërin. Tashinaonta': "Tashi," itërin. Tashirahuaton tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' a'na tahuëri', nanirin huachi.

⁶ Ina quëran Yosë taantarín: "¡Niquë niquë i' ya'huëcasso marë' ya'copinamën ya'huë'in!" tënin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

⁷ Yosëri i' ya'copinamën nipachina, ina aipi i' ya'huërin. Inaanaquënta', i' ya'huërin.

⁸ Nani acohuachina, inápaquë ya'huërinso: "Pi'iro'të'," itërin. Tashiantarahuatón tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' cato tahuëri nanirin huachi.

⁹ Ina quëran Yosë taantarín: "¡Yaniró'pa' ya'nocaso marë' pi'iro'tëanaquë i' ya'huërinso', inaquëráchin niyonto'in!" tënin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

¹⁰ Yaniró'paso': "no'pa," itërin. I' niyontóninsoso': "marë'," itërin.

Ya'ipi acorinsopita noyasáchin nisarin ni'nin. Ina nícaton, ¹¹ Yosë taantarín: "¡Nisha nisha sharo'sa papoina! Nisha nisha panpatororo'santa nisha nisha ya'pirihuanpiso', papoina'. ¡Nisha nisha nararo'santa nisha nisha nitopisopita no'paquë papoina!" tënin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi. ¹² Ina nohuaton nisha nisha sharo'sa', panpatororo'sa', nararo'sa', inapita isoro'paquë paporin. Acorinsopita nícaton: "¡Ma nóyacha acorahuë paya!" tënin. ¹³ Tashiantarahuatón tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' cara tahuëri nanirin huachi.

¹⁴⁻¹⁵ Ina quëran Yosë taantarín: "¡A'pininsopita pi'iro'tëquë ya'huë'in. Tahuëri, tashi a'pintacaso marë' ya'huë'in. Inapita a'pinpachina, tahuëri, tashi', nisha nisha acoarin. Naporahuaton yoquiro'sa', pi'ipiro'sa', inapitanta piyapiro'sa nitotapi huachi!" tënin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

¹⁶ Tahuëri a'pinacaso marë' panca masho acorahuaton, tashinta a'pinacaso marë' hua'huishin miachin acorin. Tayoraro'santa acorin.

¹⁷⁻¹⁸ Yosëri inapita isoro'pa' a'pintacaso marë' pi'iro'tëquë acorin. Tahuëri, tashi a'pintarin. Acorinsopita nícaton: "¡Ma nóyacha acorahuë paya!" tënin.

¹⁹ Tashiantarahuatón tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' catapini tahuëri nanirin huachi.

²⁰ Ina quëran Yosë taantarín: "¡Nisha nisha ma'sharo'sa i'quë ya'huëcaiso marë' ya'huë'in! Nisha nisha samiro'santa ya'huë'in. ¡Naporahuaton, nisha nisha inairaro'sa yanponacaso marë' ya'huë'in!" tënin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

²¹ Panca ma'sharo'sa nisha nisha nipisopita, marëquë ya'huëcaiso marë' acorin. Nisha nisha samiro'santa', acorin. Anpiantëhuano'santa', acorin. Acorinsopita nícaton: "¡Ma nóyacha acorahuë paya!" tënin.

²² I'quë ya'huëcaiso nipisopita noya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin: "¡Na'amiatatoma marëro'saquë ya'huëco!" itërin. Naporahuaton anpiantëhuano'santa', sha'huitërin: "¡Na'amiatatoma canpitanta isoro'paquë ya'huëco!" itërin.

²³ Tashiantarahuatón tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' a'natërápo tahuëri nanirin huachi.

²⁴ Ina quëran Yosë taantarín: "¡Nisha nisha ma'sharo'sa ya'huë'in! Tananquë ya'huëcaiso nipisopita, pë'tahuacaiso nipisopita, niohuaratacaiso nipisopita. ¡Inapita ya'huë'in!" tënin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

²⁵ Inapita ma'sharo'sa', ya'ipi Yosëri acorin. Acorinsopita nícaton: "¡Ma nóyacha acorahuë paya!" tënin.

²⁶ Naporo tahuëri chachin tapon: "¡Iporaso huachi piyapi niahua! Inaso canpoa pochachin nisarin. Chiniquën nanantaton, samiro'sa', anpiantëhuano'sa', inapita hua'anëntarin. Ma'sharo'sa pë'tahuacaiso nipisopita, tananquë ya'huëcaiso nipisopita, niohuaratërinso, ya'ipi inapitanta hua'anëntarin," tënin.

²⁷ Yosëri piyapi acoapon, inaora pochachin acorin.

A'nara quëmapi, a'nara sanapi. Inaichin ninin.

²⁸ Noya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin: "Nóya ya'huëco'.

Na'a hua'huasha ya'huëchinquëma'.

Shiparimapita na'atona', ya'ipi parti ya'huë'ina'.

Ya'ipi hua'anëntoco'. Samiro'sa', ma'sharo'sa',

anpiantëhuano'sa', niohuaratërsopita, inapita hua'anëntoco', itërin.

²⁹ Napotahuaton, itaantarín: "Ni'quë'. Nisha nisha sharo'sa apapotërahüë nitërinso capamaso marë'. Notohuaro' nisha nisha nararo'santa nitërinso ca'quë', iroquë'.

³⁰ Ma'sharo'sa', anpiantëhuano'sa', niohuaratërsopita, inapitaso nipirinhüë', panpatoro acotërahüë capacaiso marë'" itërin. Napotohuachina, inachachin nipi huachi. ³¹ Naporó' Yosëri ya'ipi acorinsopita nicaton: "¡Ma nóyacha ya'ipi acorahüë paya!" ténin. Tashi-antarahuaton tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' saota tahuëri nanirin huachi.

2

¹ Inapoaton Yosë: Isoro'pa', pi'iro'të', ya'ipi inaquëpita ya'huërsopitarë chachin ténirin huachi.

²⁻³ Ya'ipi acorinsopita ténirahuaton, tahuëririnquë chinotërin. Napoaton, ina tahuëri noya ni'nin. Noya nicaton, chinoto tahuëri acorin. Napoaton piyapi pënënin: "Naporó tahuëri chinotatoma', casáchin yonquico," itërin.

⁴ Ina pochin Yosë iráca: Isoro'pa', pi'iro'të', inapita acorin. Ya'ipi no'tëquën sha'huitaranquëma'.

Itin nararoquë piyapi acorinso'

Sinioroso* Yosë ni'ton, inapita ya'nana acoaponahuë', ⁵ co sharo'sa ya'huëyátërarinhüë'. Co panpatoronta papoyátërarinhüë'. Co o'nana tëranta acoyátërarinhüë'. Naporahuaton co insonta isoro'paquë sha'tacaso marë' ya'huëyátërarinhüë'. ⁶ Napoaponahuë', no'pa quëran chachin i'sha pipiton, së'cotërotárin. ⁷ Naporó' Sinioroso Yosë ni'ton, yaniro'pa' amocan quëran quëmapi ninin. Nani nisahuaton, nanpicaso marë' pihuinitërin. Inapotohuachina, niirahuaton nanpirin huachi.

⁸ Ina piquëran, Sinioroso noyápiachin nararo Itin itopiquë acorin. Inaso no'pa', Cortanii' quëran pi'í pipirinsó parti quëparitërin. Inaquë ya'huëcaso marë' quëmapi nininso acorin.

⁹ Naporahuaton, nisha nisha noyápiachin cashino'sa apapotërin. Yashi yashin ca'chináchin nitërsopita apapotërin. Nararo huancánachin nanpirin nara apapotërin. Inaquë chachin a'nanta', apapotërin. Anitotacaso nara itopiso'. Ina ca'pachina', noya nininsopita nitotaponahuë', co noyahuë' nininsopitana nitotapi huachi.

¹⁰ Itinquë a'nara i' pipirin. Ya'ipi nararo asë'cotërotacaso marë' naporin. Ina quëran chachin catapini së'parai' pa'tërin. ¹¹ Ya'natiirinsoso', Pisonii' itopi. Inaso', Apira parti conimarin. Inaquë oro ya'huërin. ¹² Inaquë oro ya'huërinso', noya noya ninin. Pimo yaquinta noya noya nininso ya'huërin. Nisha na'pinta ya'huërin, onisí itopiso'. ¹³ Ina quëran niantarinsonta', Quiconii' itopi. Inaso', ya'ipi Coso parti pa'tërin. ¹⁴ A'nanta', Tiquirisii' itopi. Inaso', Asiria ninano pi'i ya'coninso parti quëran acorin. Ya'natomarinso nipirinhüë', Iopiratisii' itopi.

¹⁵ Sinioroso Yosë ni'ton, Itin nararoquë quëmapi acorin. Inaquë sacataton a'paicaso marë' acorin. ¹⁶ Naporó' iso pochin camairin: "Ya'ipi isopita nararo'sa nitërinso', noya ca'quë', iroquë', inapoquë'. ¹⁷ Anitotacaso nara nitërinso'chin, co nohuantërahüë capamaso'. Inaso ca'patan, noya nininso nitotaponahuë', co noyahuë' nininsonta nitotaran. Ama ina nitërinso ca'quësöhüë'. Ina ca'patan, tëhuëenchachin chiminaran," itërin.

Yosëri sanapi nininso'

¹⁸ Ina quëran Sinioroso Yosë ni'ton, taantarín: "Quëmapi inaora ya'huëcaso', co noyahuë'. A'na nianta' nipachin, inari noya catahuacaso marë'," ténin. ¹⁹⁻²⁰ Ina quëran ya'ipi ma'sharo'sa', anpiantëhuano'sa', inapita no'pa quëran ninin huachi. Inapita nisahuaton, quëmapi quëshirin inari nininën acotacaso marë'. Pë'tahuaro'sa', anpiantëhuano'sa', ma'sharo'sa tananquë ya'huërsopita, inapita nininën acotërin. Ma nininënsona acotahuachina, ina chachin ninihuanpi huachi. Napoaponahuë', co a'na ma'shari tëranta nanitërinhuë', quëmapi noya catahuacaso'.

²¹ Naphuachina, quëmapi noyá ahuë'ëtërin. Huë'ëso', a'nana nininpitën ocoitërin. Ocoitahuaton, anoyataantarín huachi. ²² Ina nininpitë quëran chachin sanapi ninin. Capayatohuachina, sanapi nininso a'notërin. ²³ Quënanahuaton, quëmapi pa'yanin. Pa'yataton, tapon: "¡Isocha tëhuëchinso', ca pochachin Yosëri ninin! Cá quëran ninin ni'ton, sanapi itarahüë," ténin.

²⁴ Napoaton quëmapi sa'apachin, pa'pin, a'shin inapita patahuaton, sa'inë' nichinpitacaso ya'huërin. Catoya'pi nipirinhüë', a'na'chin pochin nipi huachi.

* **24** Sinioro: Sinioroso', iráca íprioro'sari Yosë nininën Yapi (YHWH) itopi. Ina pochin nohuitopiso', cacharonquë, Sinioro itopi.

²⁵ Quëmapiso sa'inë chachin noya ya'huërapí. Co a'moanaponaraihuë', co manta tapan-pihuë'.

3

Co Yosë natëtonaraihuë', oshahuanpiso

¹ Sinioroso Yosë ni'ton, ya'ipi tananquë ma'sharo'sa ya'huërinso pita acorin. Ya'huanso nipirinhüë', a'napita ma'sharo'sa quëran yonqui yonquinahuan ninin. Sanapi yanonpintaton, paaparin nontacaso marë':

—¿Tëhuëenchachin ta'ma Yosë apiratërinquëma ya'ipi isopita nararo'sa nitërinso capamaso to? itërin.

²⁻³ —Ya'ipi nitërinso', noya capa'huaiso'. A'naichin huancánachin huanirinsó', co Yosë nohuantërinhuë': "Ama ina nitërinso', ca'cosohüë', ca'cosohüë'. Ama së'huacosohüë'. Ca'patama', tëhuëenchachin chiminarama'," itërincoi Yosë, itërin.

⁴⁻⁵ —Co napoarinhüë'. Co chiminaramahuë'. Ca'patamaso', ya'ipi noya nininsopita, ya'ipi co noyahüë' nininsopitanta', nitotarama huachi. Inapita nitotatoma', Yosë pochachin nisarama'. Ina nitotaton, Yosë apiratërinquëma', itërin.

⁶ Ina natanaton, sanapiso nara nitërinso ni'sárin: Noyápiachin nicaton ca'chináchin cantërin.

"Ina ca'pato, ya'ipi nitotarahüë huachi," tënin. Napoyan quëran, së'pashorahuaton ca'nin. So'ionta quëtóhuachina, inanta ca'nin. ⁷ Naporo chachin nisha yonquipi huachi: "T'nanpirashité canposo pa'saré'," niitopi. Ninapotona', iquira huëron pipitopi. Inapoatona', nipa'shianatopi.

⁸ I'huannahuanquë huisontapaso', Yosëri nararoquë huëcapairinsó natanpi. Natanahuatona', na'picaíso marë' ta'api. ⁹ Na'pitopirinhüë', inariso përarin:

—Atan*. ¿Insëquëta ya'huaran? itërin. ¹⁰ Natanahuaton, quëmapiso tapon:

—Co'ta o'maranso' natanai. I'nanpirashitécoi ni'toi, të'huatërainquë. Naporahuaton tapantatëinquë, na'pirai, itërin.

¹¹ —¡I'yan! ¿Onporahuatomata nitotapanamaso'? Nara a'naichin nininsó': "Ama isoso nitërinso ca'quësohüë'," itopiranquënhüë': ¡Nani ca'nan! itërin.

¹² —Iso sanapi quëtërancoso', quëtërinco ni'ton, ca'nahuë, itërin.

¹³ Napotohuachina, sanapi ya'huëré' tahuëretahuaton, itapon:

—¿Onpoatonta naporanso'? itërin.

—Ya'huán nonpintërinco ni'ton, ca'nahuë, tënin sanapi.

¹⁴ Naporo' Sinioroso Yosë ni'ton, ya'huán ya'huëré' tahuëretahuaton, co huachi noya ya'huëcaso marëhuë' sha'huítërin:

—Piyapi nonpintëranso marë' a'napita ma'sharo'sa quëran, pa'pi co noyahüë' ni'nanquë. Napoaton ipora quëran huarë' cancanën quëran no'pa' pa'taran. Inapoaton, chiminaquë huarë' nosorotaran. ¹⁵ Ca nohuanto sanapi inimicotarinquë. Quëmarinta ina inimicotaran. Quëmä quëran pipipisopitanta', sanapi quëran pipipisopitarë' niinimicotapona'. A'na tahuëri sanapi quëran pipirinsóari† minsëmiatarinquë. Napoaponahuë', quëmarinta chiniquë in aparisitaran, itërin.

¹⁶ Ina quëran sanapi ya'huëré' itapon:

—Co natërancoso marëhuë', hua'huánpatan pa'pi iquin quëran huaiaran. Napoaponahuë', so'yan ya'cariantaran. Naporahuaton, so'yan camaiinquënsó ya'huërin, itërin.

¹⁷ Ina quëran quëmapinta itapon:

—Sa'an natëton, nara nitërinso co capacasohüë nipirinhüë', ca'nan. Naporanso marë' ya'ipiro'pa' co huachi noyatacaso marëhuë' sha'huítarahüë. Napoaton nitapiarin. Pa'pi chiniquë sacataquë huarë' coshataran. Chiminaquë huarë' inapoaran. ¹⁸ Naporahuaton, nahuano'sa', shihuarino'sa', inapita na'con na'con papotapon huachi. Nisha nisha canoméro'sa', nararayaro'sa', inapita yoniton, capon. ¹⁹ Pa'pi chiniquë sacatahuarë' coshataran. Napoin quëran chiminanan huachi. No'pa quëran ninanquë ni'ton, no'pa chachin niantamaso ya'huërin, itërin.

²⁰ Atanso', sa'in nininën acotërin, Ipa itërin. Ina quëran ya'ipi piyapi na'acaiso ni'ton, ina pochin nohuítërin. ²¹ Quëmapí sa'inë chachin a'mocaiso marë' ma'sha sha'huëtë quëran Yosëri nitërin. Ina quëtóhuachina, a'moanpi huachi. ²² Naporo chachin tënin: "Iporaso', piyapi canpoa pochachin nitotërin. Noya nininsó nitotahuaton, co noyahüë' nininsónta nitotërin. Ni'quëna nanpirin nara nitërinsona ca'pachin. Napohuachinsó', nanpimiatarin," tënin.

* 3:9 Atanso': Piyapi tapon naporin. † 3:15 Sanapi quëran pipirinsó topachina: Quisocristo ninoton napotërin.

²³ Napaoton Sinirososo Yosë ni'ton, noyápiachin nararo quëran quëmapi ocoirin. Ocoirahuaton, niquë acorin. Inaquë sacatacaso marë' acorin. No'paquë chachin sacatapon huachi.
²⁴ Piyapi ocoirahuaton, pi'i pipirin parti quëran a'paito anquëniro'sa acorin. Inapitaso', quiropino'sa itopi. Noyápiachin nararo a'paicaiso marë' acorin. Ina ya'carinta', sahuëni orotaton huënin huënin'tárin acorin. Ama incari tëranta nanpirin nara ya'caricaso marëhuë', a'pairapi.

4

Atan ya'nán hui'ninpita napopiso'

¹ Atan sa'in hua'huanpachina, quëmapia'huaya huairin. “Yosë catahuarincó ni'ton, quëmapia'huaya hua'huanahuë huachi,” ta'ton, nininën acotërin. Caino itërin.
² Ina quëran hua'huaantarín. Quëmapi chachin huaiaantahuachina, Apiri itërin. Hui'napitohuachinara, Apiriso ohuicaró'sa pë'tahuarin. Cainoso nipirinhüë', imin camayo.

³ A'na tahuëri cato chachin ofrenda quëcatona', Yosë chinotapi. Cainoso', sha'ninso quëran Yosë chinotacaso marë' quënin. ⁴ Apiriso nipirinhüë', ohuicanënpita ya'nán hua'huatopiso quënin. Amo amoshin nininsopita Yosë chinotaton tēpacaso marë' quënin. Yosëso Apiri nōya ni'nin. Ofrendanëonta nōya ni'nin. ⁵ Cainoso nipirinhüë', co noyahuë' ni'nin. Ofrendanëonta co noyahuë' ni'nin. Ina marë' Cainoso', pa'pi no'huitërin. No'huitaton, aquinorárin. ⁶ Ina nicaton, Siniorori itapon: “¿Onpoatonta no'huitaton aquinoráran? ¡Ama huachi no'huitëquësohuë'!” ⁷ Noya ninan naporini, noya cancanchitonhuë'. Nipirinhüë', co nohuanteranhüë' noya nicacaso ni'quëhuarë', co noyahuë' nisápaso marë' oshanën minsëarinquë. Ina nipirinhüë', noya nipatan, nanitëran ina minsëcaso',” itërin.

⁸ Natanaponahuë', co yanatëtërinhuë'. A'na tahuëri iin itapon:

—Huëquë iyara iminquë pa'a, itërin. Inaquë cancompachinara, iin ahuëaton, tēparin.

⁹ Siniorori nitotaton, Caino itapon:

—¡Ma'sona iyaya onporinso', sha'huitoco! itërin. Napotohuachina, Cainoso tapon:

—Co nitotërahuë'. ¡Co ina a'pairápa'huaso ya'huërinhuë'! itërin. ¹⁰ Napotohuachina, Siniorori itapon:

—¿Onpoatonta naporan? Iyaya tēpaton, pa'pi co noyahuë' ninan. Huëninën a'patëran ni'ton, co huachi noya ya'huëcamaso marëhuë' sha'huitaranquë. ¹¹ Iya'hua tēparanso marë' pa'pi co noyahuë' ni'nanquë. Huëninënquë no'pa' asë'cotëtëran ni'ton, ocoiaranquë. ¹² Iminaton, sha'topiranhüë' tēranta', co huachi noyatarinhüë'. Co huachi ya'huëmia ya'huaponhuë', patë patërantapon. Co huachi sano cancantaranhüë', itërin.

¹³ —¡Ma'huantacha nisarahüë' paya! Co ahuantochináchinhüë' ana'ntaranco. ¹⁴ Ipora tahuëri iso ro'të quëran ocoiaranco. Co huachi ya'huëmia ya'huapohüë', patë patërantáhuaso ya'huërin. Co huachi sano cancanta'huaso ya'huaponhuë'. Co chinota'huanquënsó tēranta nanitapohüë'. Napaoton inso tēranta quënanpachinco, tēpaponco tēnahüë', itërin Cainori.

¹⁵ —Insosona tēpahuachinquë, inanta na'con na'con ana'ntacaso ya'huërin. Canchiséro ana'ntacaso ya'huërin, itërin Siniorori. Napotahuaton marca acotërin. Quënanpachina ama tēpacaiso marëhuë', inapotërin.

¹⁶ Ina quëran Caino pa'nin. Yosë quëran pipirahuaton, Noto parti ya'huëconin. Inaso no'pa', Itin quëran pi'i pipirinsó parti quëparitërin.

Caino shinpita napopiso'

¹⁷ Caino sa'apachina, hui'nahanin. Hui'nin nasitohuachina, Inoco itërin. Ina quëran Caino ninano ocoihuachina: “Inoco ninano,” itërin.

¹⁸ Inoco hui'nahanpachina, Irato itërin. Iratonta hui'nahanpachina, Miocairo itërin. Miocairo ya'huë' hui'nahanpachina, Mitosairo itërin. Mitosaironta hui'nahanpachina, Namico itërin. ¹⁹ Namicoso', cato sa'ahanin. A'naso', Ata itopi. A'nanta', Sira itopi. ²⁰ Ataso hua'huanpachina, Caparo itopi. Caparo shinpitaso' pë'tahuatona'piro'sa'. Napaoton nē'mëtë pëiro'saquë ya'huëpi. ²¹ Caparoso', a'nara iya'huain ya'huëtërin, Coparo itopiso'. Coparo shinpitaso', arpa míso pi'nipi. Nisha nisha pirinaonta míso pihuipi. ²² Siraso nipirinhüë', hua'huanpachina, Toparo-caino itopi. Inaso', hua'na camayo ya'conin. Hua'namia nitotahuaton, sha'pi hua'nanta nitotërin. Toparo-cainoso', a'nara oshin ya'huëtërin, Naama itopi.

²³ A'na tahuëri Namicoso', sa'inpita itapon:

“Natanquë Ata. Quëmanta Sira, noya natanco sha'huichinquëma’:

A'na quëmapi tēparahuë' pë'sharincoso marë'.

Hui'napi nipirinhüë', ahuërinco marë' napotërahuë.

²⁴ Iin tēparinsó marë' Caino tēpahuachinaso', canchiséro aquëtë Yosëri i'huëretapon.

Caso nipirinhue', tēpatērahuēso maré' tēpahuahinaco, canchisé shonca canchiséro aquëtē i'huērētacaiso ya'huērín," itērín.

Sito nasitērinso'

²⁵ Oshaquēran Atan sa'in, hua'huaantahuachina, Sito itērín. "Cainori tēparinso ya'huērēnamēn Yosē quētaantarínco," ta'ton, ina pochín ninínēn acotērín. ²⁶ Sítonta hui'nahuanpachina, Inosē itērín. Naporo quēran huaré' piyapiro'sa caniaritopi Yosē chinotatona', "Sinioro" itacaiso'.

5

Atan shinpita napopiso'

¹ Atan shinpita napopiso sha'huichinquēma nitotoco'. Yosēri piyapi nipachina, inaora pochachín ninín. ² Quēmapi, sanapi, nisahuaton, noya ya'huēcaiso maré' noya yonquirapiton sha'huítērín. Acorínso tahuēri chachín nohuitaton: "Isopitaso': 'Piyapiro'sa', itarahué," tēnin.

³ Atan pasa cara shonca pi'ipitaso', hui'nín nasitērín. Nasitohuachina, Sito itopi. Inaso', pa'pín noyá quēparín. ⁴ Sito nasitērín piquēran Atanso', posa pasa pi'i aquëtē ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quēmapi'sa', sanapi'sa', ya'huétērín. ⁵ Ya'ipiya quēran Atanso', iscon pasa cara shonca pi'i icanín. Ina quēran chimínin huachi.

⁶ Sito pasa a'natérápo pi'ipitaso', hui'nín nasitērín. Nasitohuachina, Inosē itopi. ⁷ Inosē nasitērín piquēran Sitoso', posa pasa canchisé pi'i aquëtē ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quēmapi'sa', sanapi'sa', ya'huétērín. ⁸ Ya'ipiya quēran Sitoso', iscon pasa shonca cato pi'i icanín. Ina quēran chimínin huachi.

⁹ Inosēnta iscon shonca pi'ipitaso', hui'nín nasitērín. Nasitohuachina, Cainan itopi. ¹⁰ Cainan nasitērín piquēran Inosēso', posa pasa shonca a'natérápo pi'i aquëtē ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quēmapi'sa', sanapi'sa', ya'huétērín. ¹¹ Ya'ipiya quēran Inosēso', iscon pasa a'natérápo pi'i icanín. Ina quēran chimínin huachi.

¹² Cainan canchisé shonca pi'ipitaso', hui'nín nasitērín. Nasitohuachina, Maarariro itopi. ¹³ Maarariro nasitērín piquēran Cainanso', posa pasa catapini shonca pi'i aquëtē ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quēmapi'sa', sanapi'sa', ya'huétērín. ¹⁴ Ya'ipiya quēran Cainanso', iscon pasa shonca pi'i icanín. Ina quēran chimínin huachi.

¹⁵ Maarariro saota shonca a'natérápo pi'ipitaso', hui'nín nasitērín. Nasitohuachina, Carito itopi. ¹⁶ Carito nasitērín piquēran Maarariroso', posa pasa cara shonca pi'i aquëtē ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quēmapi'sa', sanapi'sa', ya'huétērín. ¹⁷ Ya'ipiya quēran Maarariroso', posa pasa iscon shonca a'natérápo pi'i icanín. Ina quēran chimínin huachi.

¹⁸ Carito pasa saota shonca cato pi'ipitaso', hui'nín nasitērín. Nasitohuachina, Inoco itopi. ¹⁹ Inoco nasitērín piquēran Caritoso', posa pasa pi'i aquëtē ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quēmapi'sa', sanapi'sa', ya'huétērín. ²⁰ Ya'ipiya quēran Caritoso', iscon pasa saota shonca cato pi'i icanín. Ina quēran chimínin huachi.

²¹ Inoco saota shonca a'natérápo pi'ipitaso', hui'nín nasitērín. Nasitohuachina, Matosarino itopi. ²² Inocoso', nani tahuēri Yosē chinotaton, ina nohuantērinso'ráchin ninín. Matosarino nasitērín piquēran Inocoso', cara pasa pi'i aquëtē ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quēmapi'sa', sanapi'sa', ya'huétērín. ²³ Ya'ipiya quēran Inocoso', cara pasa saota shonca a'natérápo pi'ipi ya'huétērín. ²⁴ Inaso', Yosē nohuantērinso'ráchin ninínso maré' a'nanaya ayarin. Yosēri inápaquē quēparín.

²⁵ Matosarino pasa posa shonca canchisé pi'ipitaso', hui'nín nasitērín. Nasitohuachina, Namico itopi. ²⁶ Namico nasitērín piquēran Matosarinoso', canchisé pasa posa shonca cato pi'i aquëtē ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quēmapi'sa', sanapi'sa', ya'huétērín. ²⁷ Ya'ipiya quēran Matosarinoso', iscon pasa saota shonca iscon pi'i icanín. Ina quēran chimínin huachi.

²⁸ Namico pasa posa shonca cato pi'ipitaso', a'nara hui'nín nasitērín. ²⁹ Nasitohuachina, Noi itērín. "Siniorori piyapi co huachi noya ya'huēcaso maré'hué' sha'huítaton, ana'ntērín. Napoaton isoro'pa' nitapirín. Pa'pi chiníquēn sacataquē huaré' cosharo mané'. Iso hua'huashaso nipirinhue', nanan anoyatatonpoa achinotarínpoa," ta'ton, ina pochín ninínēn acotērín. ³⁰ Noi nasitērín piquēran Namicoso', a'natérápo pasa iscon shonca a'natérápo pi'i aquëtē ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quēmapi'sa', sanapi'sa', ya'huétērín. ³¹ Ya'ipiya quēran Namicoso', canchisé pasa canchisé shonca canchisé pi'i icanín. Ina quēran chimínin huachi.

³² Noiso', a'natérápo pasa pi'ipitaquē huaré' hui'nín paninantērinso nasitērín. Ina quēran cato hui'ninpita ya'huētaantarín. Hui'ninpitaso': Simo, Camo, Cahuito, inapita itopi.

6

Piyapi'sa nitapicancanpiso'

¹ Piyapi'sa na'asahuatona', yanquëpi huachi. Itohua itohua ninanoro'sa ocoiatona ya'huërapí. Na'a hui'ninapita nano'sa ya'huëtópi. ² Yosë hui'ninpitari* ina nano'sa ni'sahuatona', pa'yatopi. Napoaton huayonatona huayonatona', costapiso mara'piapi. ³ Napoaponahuë', Siniorori co costatonhuë' tapon: "Co piyapi'sa ya'huëmiatápaíso ya'huërinhuë'. Piyapi ni'ton, chiminacaiso ya'huërin. Napoaton pasa cato shonca pi'ipira', nanpípona," ténin.

⁴ Yosë hui'ninpitari ina sanapiro'sa macatona', hui'nahuanpi. Hui'nahuanpachinara, panca piyapiro'sa ya'huërin huachi. Ina quëran inapitaso', iráca quëran huaré' hua'ano'sa nahuinpisopita ya'huëpi. ⁵ Napoaponarahüé', pa'pi co noyahuë' cancantopi. Co noyahuë' nicacaisoráchin yonquipi ni'ton, Yosëri co noyahuë' ni'nin. ⁶⁻⁷ Ina nicaton, sëtërin: "Ma'marëcha piyapi acorahuë' paya. Ata'huanchi nipachin. Ya'ipi pë'tahuaro'sa', anpiantëhuano'sa', no'paquë niohuaratërinso'pita, inapitarë chachin ata'huantarahüé huachi," ténin. ⁸ Napoaponahuë', Noiso nóya ni'nin.

Noi panca nancha nininso'

⁹ Noi naporinso sha'huichinquëma': Noiso Yosëichin natëton, nóya ninin. Naporo tahuëri'sa inaichin Yosë nohuantërinso ninin. ¹⁰ Inaso', cara hui'ninpita quëmapisáchin ya'huëtërin: Simo, Camo, Cahuito, inapita.

¹¹⁻¹² Naporo' ya'ipi isoro'paquë ya'huëpisopita nitapicancanpi. Pa'pi co noyahuë' nica-tona', ahüëtacaisoráchin cancantopi. Napopiso Yosëri ni'nin. ¹³ Ina nicaton, Noi itapon:

"Ya'ipi piyapiro'sa ata'huantarahüé. Pa'pi co noyahuë' nipi ni'ton, piyapi'sa co huachi sano cancantopihuë'. Napoaton ya'ipiro'paquë ya'huëpisopita ata'huantarahüé huachi. ¹⁴ Quëmaso nipirinhüé', panca nancha niquë'. Yaquihuan nara quëran nisahuaton, aipi quëran, acopo quëran, to'ni pochin nininquë to'níquëtëquë'. Patoanaro'santa acotëquë'.

¹⁵ Nancha nipatan, iso pochin acoquë': Pasa cara shonca a'natërápo mitro naporopitërinso'. Cato shonca cato mitro miria pancanatërinso'. Shonca cara mitro miria inaparinso'. ¹⁶ Naporahuaton, cara pa'cotë acotëquë'. Pëirapiranso ya'cari', miria mitro aquërinquë huintana acotëquë'. Ya'coananta', a'natëran acotëquë'. ¹⁷ A'na tahuëri panca pacon a'paarahüé, ya'ipiro'pa' imotarin. Ya'ipi piyapiro'sa', ma'sharo'sa', inapita taqui-itapi. ¹⁸ Quëmaro'coso nipirinhüé', anoyatarahuë ni'ton, nancha ténihuatan, sa'anë'quën chachin ya'conaran. Hui'nanpitanta', sa'inarë chachin ya'conapi. ¹⁹ Naporahuaton, ma'sharo'santa nisha nisha nipisopita quëran, a'nara quëmapi, a'nara sanapi yontonquë'. Inapitanta canpita pochin cha'ëcaiso marë' yontonquë'. ²⁰ Anpiantëhuano'sa', pë'tahuaro'sa', no'paquë niohuaratërinso'pita, ya'ipi inapita catoya catoya ya'conapona'. Canpitarë chachin ya'huaantacaiso marë' ya'conapona'. ²¹ Notohuaro' cosharo nisha nisha nininsopita ayontonahuaton nanchaquë' po'moquë'. Canpita capacamaso nisahuaton, ma'sharo'santa capacaiso marë' po'moquë'," itërin.

²² Napotohuachina, Noiso' ya'ipi Yosëri camairinso chachin ninin huachi.

7

Nanchaquë ya'conpiso'

¹ Ina quëran Siniorori Noi itapon: "Ya'ipi ipora ya'huëpisopita a'porinaco. Quëmasáchin nohuantërahuëso ninan. Napoaton iporasó', sa'anë'quën chachin nanchaquë ya'conquë huachi. Hui'nanpitanta', sa'inarë chachin ya'coina'. ² Chinotamacoso marë' ma'sharo'sa tëpacaiso nipisopitaso', canchisë quëmapi nisahuaton canchisë sanapi nanchaquë po'moquë'. Ya'huëre' co ina marë' nipisopitasohüé', a'nara quëmapi, a'nara sanapi inaichin po'moquë'. ³ Nisha nisha anpiantëhuano'santa', nanchaquë po'moquë'. Canchisë hua'anë, canchisë sanapinën na'antacaiso marë' po'moquë'. ⁴ Canchisë tahuëri quëran ca nohuanto o'nanapon. Catapini shonca tahuëri, tashirë chachin o'namiatapon. ¡Inapotato ya'ipi isoro'paquë acorahuëso'pita ata'huantarahüé!" itërin.

⁵ Noiso', ya'ipi Siniorori camairinso chachin ninin.

⁶ Noi saota pasa pi'ipitaso', paconi isoro'pa' imotërin. ⁷ Naporo inaso', sa'inë chachin nanchaquë ya'conin. Hui'ninpitanta sa'inarë chachin cha'ëcaiso marë' ya'conpi. ⁸⁻⁹ Yosë chinotacaso marë' ma'sharo'sa tëpacaiso nipisopitanta', Noirë chachin catoya catoya nanchaquë ya'conpi. A'nara quëmapi, a'nara sanapi ya'conpi. Co ina marë' nipisopitahuënta ya'conpi. Anpiantëhuano'sa', niohuaratërinso'pita, inapitanta inapochachin ya'conpi. Yosëri sha'huitërinso chachin nipi.

* 6:2 Yosë hui'ninpita topachina, ma'sona tapon naporinso': co insonta nitotërinhuë'. "Yosë imaro'sa hui'nina," topi a'naquën.

¹⁰ Yosëri sha'huëtërinso chachin, canchisë tahuëri quëran paconi isoro'pa' imotarin huachi. ¹¹ Naporo' Noiso', saota pasa pi'i, cato yoqui, shonca canchisë tahuëritarin. Naporo chachin isoro'pa' huëncharoatë pochin ninin. Marënta acoporo ya'huërinso', pipimiätërin. Naporahuaton inapaquënta', i' ya'copinamën ya'huërinso nii'soatërin. Napo-huachina, pa'pi i' isoro'paquë anotimarin. ¹² Catapini shonca tahuëri tashirë chachin isoro'paquë o'namiatarin huachi. ¹³ Naporo tahuëri chachin Noi sa'inë nanchaquë ya'conin. Hui'ninpitanta', Simo, Camo, Cahuito, inapitanta sa'inarë' sa'inarë' ya'conpi. ¹⁴ Tananquë ma'sharo'sa ya'huërinso'pita, pë'tahuaro'sa nipsisopita, niouharatërinso'pita, anpiantëhuano'sa', inapitanta ya'conpi. ¹⁵ Yosë nohuanton, ma'sharo'sa catoya catoya nanchaquë ya'conpi. ¹⁶ Nisha nisha nipsisopita quëran, a'nara quëmapi, a'nara sanapi ya'conpi. Yosëri Noi camairinso chachin nipi. Nani ya'conpachinara, Siniorori chachin nancha ya'coananën oncorapirin huachi.

Pacon pa'ninso'

¹⁷ Catapini shonca tahuëri o'nanárin. Pamatohuachina, nanchaso no'pa quëran yanponin huachi. ¹⁸ Pamaso' aquëtë chachin mëntaintararin, nanchaso nipirinhuë', noya yanponarin. ¹⁹⁻²⁰ Pa'pi pacon pa'sahuaton, ina nápa motopiro'sa quëran huarë' imotërin. Inapita motopiro'sa imotahuaton, canchisë mitro aquëtë pantarin. ²¹⁻²² Naporo' ya'ipi piyapiro'sa isoro'paquë ya'huëpisopita, taquítopi. Anpiantëhuano'sa', pë'tahuaro'sa', tananquë ma'sharo'sa ya'huërinso', niouharatërinso'pita, inapitanta ta'huantopi. Ya'ipi nii o'huatona nanpispisopita, taquítopi huachi. ²³ Noisáchin cha'ërin. Panca nanchaquë ya'conpispitarë', cha'ërin. A'napitaso nipirinhuë', ya'ipi ta'huantopi. Pë'tahuaro'sa', anpiantëhuano'sa', niouharatërinso'pita, inapitanta ya'ipi taquítopi huachi. ²⁴ Pasa a'natërápo shonca tahuëri isoro'pa' iiri imotaton, napotërin.

8

Pacon huinquintomarinso'

¹ Naporo' Yosëri Noi, ya'ipi ma'sharo'sa nanchaquë ya'huëpisopita, inapita yacatahuarin. Ina nohuanton pacon huinquintacaso marë' ihuan pa'nin. ² Co'huara huinqinchátërasohuë', o'nan'ton më'tarin. Naporo' marë' acoporo quëran pipirinsó', nioncotërin. Inápaquë i' ya'copinamën nii'soatërinsona inaporin. ³ Pasa a'natërápo shonca tahuëri quëran, i' pi'piyan pi'piyan huinquintomarin. ⁴ Canchisë yoqui, shonca canchisë tahuëri quëran, Ararato motopiro'sa hui'nimotënquë nanchaso', ya'mitërin. ⁵ Iscon yoqui nanirahuaton tahuërinquë, motopiro'sa hui'nimotëna ya'nopi huachi.

⁶ Inapita ya'nohuachinara, catapini shonca tahuëri quëran, Noiso nancha huintananën i'soatërin. ⁷ Naporo' a'nara itatan a'parin. Inaso', itohua itohua yanpo yanpónantarin. I' huinquintacaso ninaton, naporin. ⁸ Ina piquëran, Noiso' i' huinquintërinso nitotacaso marë', nêpë ya'huërë' a'paantarin. ⁹ A'papurinhuë', co intopa huënsécasohuë' ni'ton, yanpo yanpónantarin. Naporarin quëran, nanchaquë chachin huënantarin. Huëntahuachina, Noiri masahuaton po'moantarin.

¹⁰ Canchisë tahuëri quëran, naquëranchin a'paantarin. ¹¹ Nêpëso pa'sahuaton, i'huarayasha huarë' huënantarin. Oripo nara sê'para'huaya monoquënë chachin naquërahuaaton quëntarin. Naporo' Noi, yaniromarinso nitotërin huachi. ¹² Canchisë tahuëri quëran naquëranchin nêpë a'paantapirinhuë', co huachi huëntarinhuë'.

¹³ Noi saota pasa a'na pi'itapasó', ya'ipiro'pa' yaniromarin huachi. Caniaritërinso yoquiquë, ya'natirinsó' tahuëri chachin, napopinchin nancha pëirapirinsó' oquirin. Naporo ya'ipiro'pa' yaniromarinso nocorin. ¹⁴ A'na yoqui, cato shonca canchisë tahuëri nanihuachina, ya'ipiro'pa' noyá yaniromarin huachi.

¹⁵ Naporo chachin Yosëri Noi itapon: ¹⁶ "Iporaso huachi sa'anë'quën chachin nancha quëran pipiquë'. Hui'nanpitanta', sa'inarë chachin pipiina'. ¹⁷ Ya'ipi ma'sharo'santa ocoiquë pa'ina'. Anpiantëhuano'sa', pë'tahuaro'sa', no'paquë niouharatërinso'pita, ya'ipi inapitanta pipiina'. Notohuaro' hua'huatataona', ya'ipiro'paquë yanquë'ina', itërin.

¹⁸ Napotohuachina, ya'ipi piyapi'sa cha'ëpiso pipipi. ¹⁹ Ma'sharo'santa pipipi: Pë'tahuaro'sa', niouharatërinso'pita, anpiantëhuano'sa', inapitanta pipipi huachi. ²⁰ Nani pipihuachinara, Noiso a'nara artaro ninin. Yosë chinotacaso marë' ma'sharo'sa tēpacaiso nipsisopita masahuaton, tēparin. Anpiantëhuano'santa', manin. A'naya a'naya nisha nisha nipsisopita quëran tēparin. Tēparahuaton, Sinioro chinotacaso marë' artaro aipi ya'ipi ahuiquitërin. ²¹ Ma'sharo'sa ahuiquitërinso pimóchin imërahuaaton, Yosëri noya ni'nin. Naporo' inaso tapon: "Hua'huatapona quëran huarë' piyapi'sa', co noyahué' nicacaisoráchin cancantopi. Inaso niponahuë', co huachi ipora ana'intërahuesó pochin, isoro'pa' ana'intaantapohué'. Co huachi ma'sharo'santa inapotapohué'.

²² Isoro'paquë ya'huapona pochin, piyapi'sa noya sha'tapona'.

Nitërinsonata macapona'.

Huënocanta ya'huërahuatón, sêhuëonta ya'huapon.

Pi'ipi tahuëri'santa nanirahuaton, o'napinta nanipón.

Tahuëri, tashi', inapitanta ya'huapon," ténin.

9

Yosë Noirë' anoyatërinso'

¹ Naporó' Noi, hui'ninpitare chachin, Yosëri nóya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin: "Na'a hui'nahuanatoma', ya'ipiro'paquë ya'huëco'. ² Ya'ipi ma'sharo'sa', anpiantëhuano'sa', marëquë ya'huërinso'pita, inapita hua'anëntarama'. Inapitosa tëtëhuatarinënuëma'. ³ Carima ya'ipi inapita capamaso marë' quëtaranquëma'. Nisha nisha huërono'santa ca'co'. Ma'sona tëranta nayaramaso ca'co'. ⁴ Huënaiso nipirinhüë', ama ca'cosohüë'. Ma'sha tëpahuatama', huënainën noyá inquitahuatoma', ca'co'. Huënainëni ananpirin ni'ton, ama inaso ca'cosohüë'. ⁵ Canpita capiniso', co nitëpamaso ya'huërinhuë'. Tëpatohuatama', ana'inta'huanguëmaso ya'huërin. Ma'sharo'sarinta piyapi tëpahuachin, ana'antarahuë'. Tëpatohuatama', a'naya a'nayanquëma tëhuë'nchachin ana'intaranquëma'.

⁶ Insosona piyapi tëpahuachin, a'nari i'huëretarin.

Cá pochachin nicamaso marë' acoranquëma'.

Napoaton, co nitëpamaso ya'huërinhuë'.

⁷ ¡Napoaponahuë', canpitaso na'a hui'nahuanatoma', ya'ipiro'paquë ya'huëco'!" itërin.

⁸ Ina quëran itaantarín: ⁹ "Ni'co'. Ipora canpitáro'co anoyatërahüëso', shiparimapitanta yonquiato, napotaranquëma'. ¹⁰ Ya'ipi ma'sharo'santa yonquiato napotaranquëma': Anpiantëhuano'sa', pë'tahuaro'sa', tananquë ma'sharo'sa ya'huërinso', nisha nisha nipisopita nancha quëran pipipiso yonquiato, sha'huitaranquëma'. ¹¹ Ipora canpitáro'co anoyatato sha'huitëranquëmaso', co onporonta nishataponhuë'. Co huachi piyapi'sa', ma'sharo'sa', inapita pacon quëran ata'huantaantapohüë'. Co huachi paconi isoro'pa' ata'huantaantapohüë'.

¹²⁻¹³ Canpitare'co nani anoyatomiätërahüë. Ma'sharo'sarë'conta', nani anoyatërahüë. Ina yonquicamaso marë' yahua'tanëhuë inápaquë acorahuë. ¹⁴ Chitoro inápaquë ya'nohuachin, yahua'tanëhuënta ya'noarin. ¹⁵ Naporó' canpitáro'co anoyatato sha'huitëranquëmaso', yonquiarahuë. Ama huachi i' quëran, isoro'pa' ata'huanta'huaso marëhuë', yonquiarahuë. ¹⁶ Yahua'tan chitoroquë ya'nohuachin ni'sarahuë. Ina ni'pato, ya'ipi piyapi'sarë'co ya'ipi ma'sharo'sarë'co anoyatërahüëso', ayonquiarinco. ¹⁷ Nani ina acorahuë ayonquiinpoaso marë'. Canpitare'co anoyatërahüëso ayonquiarinpoa'. Ma'sharo'sarë'conta anoyatërahüëso ayonquiarinpoa'," itërin. Ina pochin Yosëri Noi sha'huitërin.

Noi hui'ninpitare' naporinso'

¹⁸ Noi hui'ninpita nancha quëran pipisopita, iso nápo ya'huëpi: Simo, Camo, Cahuito, inapita. Camoso', a'nara hui'nin ya'huëtërin. Inaso', Canaan itopi. ¹⁹ Caramiáchin Noi hui'ninpita nipirinhüë', inayaquëranchin isoro'paquë piyapi'sa na'antapi. ²⁰ Ina piquëran Noi iminaton, inaquë opasáchin shacaton, oparotërin. ²¹ A'na tahuëri Noi huino o'oton, no'pirin. No'pítón, nê'mëtë pëinën huáncana notataton, i'nanpirashitë quëhuëáinin. ²² Camoso', inaquë ya'conahuaton ni'pirinhüë', pa'pin no'pítón huë'ésárin quënanconin. Quënanahuaton iinpita sha'huitapon pa'nin: "Tata no'pítón i'nanpirashitë quëhuëáinin ni'conahuë," itërin. (Nani sha'huirahuëso chachin Camoso', Canaan pa'pin.) ²³ Ina natanahuatona', Simo, Cahuito, inapitaso a'nara a'mopiso mapi. Ina masahuatona', niimopitopi. Niimopitopiquëranchin, pinëna quëran ya'conatona', pa'pina imotopi. Niquë notëtópi ni'ton, co pa'pina ni'pihuë'.

²⁴ Noi nonatohuachina, hui'nin hua'hua nininsoari, napotërinso natantërin.

²⁵ Natantahuaton, Canaan itapon:

"¡Tata tëhuërin ni'ton, pa'pi co noyahuë' nicatënquën co huachi noya ya'huëcamaso marëhuë' sha'huitaranquën!

Yosë chiniquën ana'ichinquën.

Ipora quëran huarë' iyaro'sa camaiáponquën.

Shiparimapitanta inaporápona'," itërin.

²⁶ Ina quëran taantarín:

"Sinioroso', Yosënhüë. Inari Simo noya nicaaton noya ya'huëcaso marë' catahuain.

Canaan'so', Simo piyapinën niin.

²⁷ Yosë nohuanton, Cahuito, pancana hua'anë'nchin.

Simo ya'huërinquë noya ninicatona ya'huë'ina'.

Canaanso', Cahuito piyapinën niin," tēnin.

²⁸ Pacon pa'ninso piquēran hui'nahuanatona na'antapiso', sha'huichinquēma'.
²⁹ Ya'ipiya quēran iscon pasa a'natērāpo shonca pi'i icanin. Ina piquēran chiminin huachi. Ina pochin Noi ninin.

10

Noi shinpita napopiso'

¹ Iporaso', Simo, Camo, Cahuito, inapita shinpita napopiso sha'huichinquēma'. Pacon pa'ninso piquēran hui'nahuanatona na'antapiso', sha'huichinquēma'. Simo, Camo, Cahuito, inapitaso nani sha'huirahuēso chachin, Noi hui'ninpita.

² Cahuito hui'ninpitaso', isopita: Comiri, Macoco, Matai, Capano, Toparo, Misico, Tirasi, inapita. ³ Comiri hui'ninpitanta': Asiquinasi, Nipato, Tocarama, inapita. ⁴ Capano hui'ninpitanta': Inisi, Tarsis, Quitimo, Notanimo, inapita. ⁵ Ina nápo Cahuito hui'ninpita, shinpita inapita ya'huēpi. Inapitaso', marē yonsano'sa parti, ya'huēpi. Inatohua ninanoro'sa ocoirahuatona', a'naya a'naya nacionēnaquē, a'na huēnton a'na huēnton, nisha nisha ya'huēpi. Inahuara no'panēnaquē ya'huēpi. Naporahuatona', inahuara nonpiso nananquē nonatona', ya'huēpi.

⁶ Camo hui'ninpitanta isopita: Coso, Misiraimo, Oto, Canaan, inapita. ⁷ Coso hui'ninpitanta': Sipa, Apira, Sapota, Naama, Sapitica, inapita. Naama hui'ninpitanta': Sipa, Titan, inapita. ⁸ Cososo', a'na hui'nin ya'huētērin anta', inaso', Nimoroto itopi. Ina'ton chini chiniquēn nanantaton, isoro'paquē hua'an ya'conin. ⁹ Nimorotoso Siniorori catahuarin ni'ton, pa'pi mīso inantērin. Napoaton piyapi'sa nonpachinara pa'yatopi napocaiso: "Siniorori Nimoroto catahuarin ni'ton, mīso inantērin. Inapochachin quēmanta catahuainquēn," topi. ¹⁰ Nimoroto hua'anēntērinso no'paquē, ninanoro'sa panca panca nipisopita, isopita ya'huērin: Papi, Irico, Acato, Carini, inapita. Inapita ninanoro'saso', Sinaro parti ya'huēpi. ¹¹ Ina parti quēran Asoronta pipirahuaton, ninanoro'sa ocoirin: Ninihui, Niopoto-iri, Cara, inapita itopiso'. ¹² Naporahuaton, Nisin ninanonta ocoirin. Inaso', panca ninano'. Ninihui, Cara, inapita ninanoro'sa huāncana ya'huērin.

¹³⁻¹⁴ Misraimo shinpitaso': Notoro'sa', anamoro'sa', niapiro'sa', napotoro'sa', patrosoro'sa', casonoro'sa', capotoro'sa', inapita. Capotoro'sa quēran huiristino'sa pipipi.

¹⁵ Canaanso', paninan hui'nahuanpachina, Siton itērin. Ina quēran hui'nahuaantahuachina, Iti, itērin. ¹⁶⁻¹⁸ Canaan shinpitanta isopita: Quiposoro'sa', amororo'sa', quiriuro'sa', iporo'sa', arasiro'sa', siniro'sa', arapatiro'sa', simariro'sa', amatiro'sa', inapita. Ina piquēran Canaan huēntonso'sa niquē niquē yanquēpi. ¹⁹ Canano'sa no'pa' hua'anēntopiso', Quiraro parti huarē' icanin. Siton ninano quēraonta', Casa ninanoquē huarē' icanin. Naporahuaton, Sotoma, Comora, Atoma, Sipoin, inapita ninanoro'sa'atohua itohua yanquēchin no'pa' mapi. Nasa ninanoquē huarē' no'pa' hua'anēntopi. ²⁰ Ina nápo Camo hui'ninpita, shinpita inapita ya'huēpi. A'naya a'naya nacionēnaquē, a'na huēnton a'na huēnton, nisha nisha ya'huēpi. Inahuara no'panēnaquē ya'huēpi. Naporahuatona', inahuara nonpiso nananquē nonatona', ya'huēpi.

²¹ Cahuito iin mashonēno', Simo itopi. Inanta', hui'ninpita ya'huētērin: Ipiri hui'ninpitaso', Simo shinpita nipi. ²² Simo hui'ninpita isopita ya'huēpi: Iramo, Asoro, Arapasato, Noto, Aramo, inapita. ²³ Aramonta hui'ninpita isopita ya'huēpi: Osi, Ori, Quitiri, Masi, inapita. ²⁴ Arapasatonta', Saro pa'pin. Saronta', Ipiri pa'pin. ²⁵ Ina quēran Ipirinta cato hui'ninpita ya'huētērin: Anaso', Piriqui itopi. Naporo tahuēri'sa piyapi'sa itohua itohua yanquēpi ni'ton, ina pochin ninihuanin. Iya'huainta Cotano itopi. ²⁶⁻²⁹ Cotanoso', iso nápo hui'ninpita ya'huētērin: Aromota, Siripi, Asaromapi, Quira, Atoramo, Osaro, Tiquira, Oparo, Apimairo, Sipa, Opiro, Apira, Copa, inapita. ³⁰ Inapitaso Misa parti ya'huērahuatona', Sipari parti huarē' ya'huēpi. Ina partiso', motopiro'sarāchin niconin. Cortani' quēran, pi'i pipirinso parti ya'huērin. ³¹ Ina nápo Simo hui'ninpita, shinpita, inapita ya'huēpi. A'naya a'naya nacionēnaquē, a'na huēnton a'na huēnton, nisha nisha ya'huēpi. Inahuara no'panēnaquē ya'huēpi. Naporahuatona', inahuara nonpiso nananquē nonatona', ya'huēpi.

³² Ina nápo Noi hui'ninpita quēran pipipi. Nisha nisha huēnton nipisopita. Nisha nisha shimashonēna quēran pipitona', nisha nisha parti no'pa' hua'anēntopi. Pacon pa'ninso piquēran itohua itohua yanquēpi. Yanquērahuatona', nisha nisha naciono'sa isoro'paquē ya'huērinso ocoipi.

11

Nisha nisha nananquē Yosēri anoninso'

¹ Pacon piquëran notohuaro' piyapi'sa na'antapi. Naporo' ya'ipiya a'na nananquësáchin nonpi. ² Pi'i pipirinsó parti quëran pipirahuatona', Sinaro parti canquipi. Inaso no'pa', noyápiro'tëchin ni'ton, inaquë ya'huëcaiso maré' quëparitopi.

³ A'na tahuëri inahua capini ninontatona', napopi: "Huëco pa'ahua', natëricho no'pa quëran nicatëhua', a'pëahua'," nitopi. Ina nisahuatona', natëricho quëran na'pi ya'huërenamën pëipi. Achinpitacaiso marënta', to'ni pochin nininquë achinpitopi. Siminto pochin nininsó ya'huërenamën, inaquë achinpitopi. ⁴ Ina quëran ninontaantapi: "Huëco chiniquën cancantatëhua', ninano ocoia'ahua'. Ina nisahuatëhua', a'na torinta pi'iro'tëquë huaré' nincaninsó niahua'. Inapoatëhua', sacóshin nahuinarihua'. Naporahuaton, co huachi itohua itohua yanquëcaso ya'huaponhuë'," nitopi.

⁵ Napopirinahué', Sinioroso o'marin. O'marahuatón ninano', tori, inapita nisapiso ni'quimarin. ⁶ Ni'quimarahuatón, yonquirin: "Isopitaso inaquësáchin ya'huatona', ina nananquësáchin nonpi ni'ton, nani caniaritopi sacatacaiso'. Po'pachinara, co incari tëranta nanitarinhué' atanapitacaso'. ⁷ Napoaton acopitacaso maré', pa'matëhua nonpiso anishatahua'. Ama huachi ninatanacaiso marëhuë', napotahua'," ténin. ⁸ Inapotatón, Siniorori piyapi'sa itohua itohua ayanquëërin. Ninano nisapisonta a'porahuatona', tananpitopi huachi.

⁹ Inaquë chachin Siniorori, ya'ipi piyapi'sa nonpiso anishatërin. Ina quëran chachin, ya'ipi isoro'paquë ayanquëërin. Napoaton ina ninanosó', Papiri* itopi.

Simo shinpita napopiso'

¹⁰ Simo shinpita napopiso sha'huichinquëma'. Pacon pa'ninsó piquëran cato pi'ipitapasó', Simo pasa pi'ipitarin. Naporo' a'nara hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Aropasa, itërin. ¹¹ Ina piquëran Simosó', a'natëräpo pasa pi'i aquëtë ya'huuantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

¹² Aropasa cara shonca a'natëräpo pi'ipitasó', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Saro itërin. ¹³ Ina piquëran Aropasasó', catapini pasa cara pi'i aquëtë ya'huuantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

¹⁴ Saro cara shonca pi'ipitasó', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Ipiri itërin. ¹⁵ Ina piquëran Sarosó', catapini pasa cara pi'i aquëtë ya'huuantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

¹⁶ Ipiri cara shonca catapini pi'ipitasó', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Piriqúi itërin. ¹⁷ Ina piquëran Ipirisó', catapini pasa cara shonca pi'i aquëtë ya'huuantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

¹⁸ Piriqúi cara shonca pi'ipitasó', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Nio itërin. ¹⁹ Ina piquëran Piriqúi cato pasa iscon pi'i aquëtë ya'huuantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

²⁰ Nio cara shonca cato pi'ipitasó', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Siroco itërin. ²¹ Ina piquëran Niosó', cato pasa canchisë pi'i aquëtë ya'huuantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

²² Siroco cara shonca pi'ipitasó', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Nacoro itërin. ²³ Ina piquëran Sirocosó', cato pasa pi'i aquëtë ya'huuantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

²⁴ Nacoro cato shonca iscon pi'ipitasó', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Tari itërin. ²⁵ Ina piquëran Nacorosó', pasa shonca iscon pi'i aquëtë ya'huuantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

²⁶ Tari canchisë shonca pi'ipitasó', hui'nin paninantërinso nasitërin. Ina quëran cato hui'ninpita ya'huëtaantarin. Hui'ninpitaso': Apran, Nacoro, Aran, inapita.

Tari, naporinsó'

²⁷⁻²⁸ Sha'huëtëranquëmaso chachin Tari hui'ninpitaso', isopita: Apran, Nacoro, Aran, inapita. Aran hui'ninsó', Noto itopi. Aransó', Orë ninanoquë chiminin. Ina ninanosó', Cartia parti ya'huërin. Co'huara pa'pin chiminyátërasohuë', chiminin. Hua'huatërinso ninanoquë chachin naporin. ²⁹ Apransó', Sarai manin. Nacoronta', Mirica manin. Miricasó', Aran hui'nin. Inaso, a'nara caiPAYain ya'huëtërin, Isca itopiso'. ³⁰ Saraiso co hua'huana'pihuë ni'ton, co hua'huainhuë'.

³¹ Tarisó', Orë ninano quëran pipirin. Cartioro'sa ya'huërin quëran pipirahuaton, Canaan parti chinoton, pa'nin. Hui'nin Apran itopiso Sarairë chachin quëparin. Naporahuaton, shionta Noto itopiso quëparin. Pa'sapirinahué', Aran ninanoquë cancompachinara, inaquë quëparitonpi. ³² Inaquë ya'huëasoi', Tariso chiminin. Cato pasa a'natëräpo pi'ipitasó' chiminin huachi.

* 11:9 Papiriso: "Co ninatananpiquëhuë'," tapon naporin.

12

Piyapinēnpita shimashonēn nicacaso marē' Yosēri Apran acorinso'

¹ A'na tahuēri Siniorori Apran itapon: "Ya'huēran quēran pipimiatēquē'. Quēmopinēnpita, tataparin ya'huērinso no'pa', inapita patēquē'. A'na no'pa' carinquēn a'notaranquēn. Inaquē ya'huēconquē huachi. ² A'na tahuēri ca nohuanto, shiparinpita panca nacion ocoiaponā'. Carinquēn catahuamiataranquēn. Inapotaranquēn ni'ton, sacóshin nahuinaran. Naporahuaton, quémá quēran a'napitanta catahuararahué. ³ Inpitasona noya nicatēnēn catahuachinēn, carinta inapita inapotarahué. Inpitasona co huachi noya ya'huēcamoso marēhuē' sha'huitohuachinēn, carinta inapita napotarahué. Quémá quēran, ya'ipi piyapi'sa nisha nisha nipisopita catahuararahué," itērin.

⁴⁻⁶ Apranso Yosēri sha'huitērinso chachin, Aran ninano quēran pipirin. Canaan parti paacaiso marē' pipirin. Canchisé shonca a'natērápo pi'ipitaso napoarin. Sa'inē chachin pa'nin. Sa'inso', Sarai itopi. Apin Noto itopisonta', quēparin. Ya'ipi ma'shanēnapitarē chachin pa'pi. Piyapinēnapitanta quēmapi'sa', sanapi'sa asacatacaiso marē' Aranquē pa'anpiso', quēpapi. Ya'ipi quiqui. Canaan parti canconpachinara, Apranso piyapinēnapitarē chachin ya'ipi ina no'pa' pa'tatona', pēntontopi. Siquimo ninanoquē huarē' canconpi. Inaquē panca insina nara ya'huērin. Ya'huēhuano'sa mamanshinēna moshapiquē ni'ton: "Mori insina," itopi. Ina parti naporo canano'sa ya'huēapi. ⁷ Inaquē Siniorori, Apran ya'notahuaton, itērin: "Ya'ipi iso no'pa', shiparinpita quētarahuē hua'anēntaponā'," itērin. Naporo chachin Apran Sinioro chinotacaso marē' a'nara artaro ninin. Inaquē ya'notērin ni'ton, chinotērin.

⁸ Ina quēran motopiro'sa parti pa'pi. Ina motopiro'saso', Pitiri ninano quēran, pi'i pipirinsó parti quēparitērin. Inaquē nē'mētē pēiro'sa otēpi ya'huēcaiso marē'. Pitiri ninanoso', pi'i ya'coninso parti acorahuatona', Ai ninanonta', pi'i pipirinsó parti acopi. Ina huancánachin ya'huēipi. Inaquē naquēranchin Apran Sinioro chinotacaso marē' a'na ya'huērē' artaro niantarin. ⁹ Ina piquēran Apran piyapinēnapitarē chachin paantapi. Oshaquēran pa'sápatona', NiQUIPI parti canconpi.

Apran Iquipitoquē pa'ninso'

¹⁰ Naporo tahuēri'sa ina parti panca tanarotopi. Napoaton Apran piyapinēnapitarē chachin Iquipito parti yacapatacaiso marē' pa'pi. Ya'huēpiquē co manta capacaiso ya'huērinhuē' ni'ton, inatohua pa'pi. ¹¹ Iquipito no'paquē ya'caritohuachina Apranso', Sarai itapon: "Ni'quē', quēmaso tēhuēnchachin noyápiroyanchinquēn. ¹² Iquipitoro'sa ni'pachinēn noyaponēn nimara: 'Isoso quēmapi, paso sanapi so'in, ta'tona', caso tēpaponaco. Quēmaso nipirinhué', macainēnquēnsó marē' co tēpaponēnhué'. ¹³ Napoaton ama quēma na'in quēran tēpainacoso marēhuē': 'Isoso yo'yohué', tēquē', topirahuē'," itērin.

¹⁴ Iquipito no'paquē Apran camahuachina, Iquipitoro'saso Sarai ni'sahuatona', pa'yatopi: "Ma noyápiroyanchincha paya," topi. ¹⁵ Iquipito copirnosó, "huaraon" itopi. Ina catahuapisopita hua'anó'santa', Sarai ni'pi. Ni'sahuatona', noyápiroyanchin nininso hua'anēna sha'huitonpi. Natanahuaton huaraonso': "Quēshico," tēnin. Napoaton Saraiso', ina pēinēnquē quēpapi. ¹⁶ Sarai marē' huaraonso', Apran pa'pi payarin. Nani ma'sha topinan quētērin. Ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', camiyoro'sa', moraro'sa', inapita quētērin. Naporahuaton piyapinēnpita camacaso marē' quēmapi'sa', sanapi'sa', quētērin.

¹⁷ Napoaponahuē', Sarai na'inin ni'ton, Yosēri huaraon ana'intērin. Sa'in, hui'ninpitare chachin chiniquēn canio quēran ana'intērin. ¹⁸ Napoaton Apran amataton, itapon: "¿Onpoatonta napotēranco? ¡Iso sanapi sa'an nipirinhué', sha'huichitonco pora! ¹⁹ 'Oshihué' tēnanso marē', cari shimanahuē. ¡Ma'tana sa'an, macaton quēpaquē huachi!" itērin. ²⁰ Napotahuaton piyapinēnpita camairin: "¡Apran, sa'inē chachin ocoico pa'in. Ma'shanēnpitanta quēpa'in!" itērin.

13

Apran, Notorē' nia'popiso'

¹ Apranso sa'inē chachin Iquipito quēran pipirin. Ma'shanēnapitarē chachin NiQUIPI parti huēnantatona ya'huēinantapi. Apin Noto itopisonta', inarē chachin huēnantarin. ² Apranso', notohuaro' oro, prata, pē'tahuaro'sa', inapita ya'huētaton pa'pi ma'huan. ³ NiQUIPI parti quēran oshaquēran pa'sápatona', Pitiri ninanoquē huarē' huēnantapi. Ina quēran paantarahuatona', i'hua ya'huērinquē chachin ya'huēinantapi. Pitiri ninano', Ai ninano', inapita ninanoro'sa huáncana ya'huēinantapi. ⁴ I'hua artaro nininquē chachin, Sinioro chinotaantarin. ⁵ Notonta', apin pochachin pa'pi ma'huan. Notohuaro' ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', inapita ya'huētērin. Piyapinēnpitanta na'a ya'huētērin. ⁶ Nipirinhué', notohuaro' pē'tahua ya'huētōpi ni'ton, co huachi pasto nanirinhué pē'tahuaro'sa capacaiso'. Napoaton co huachi nanitōpihuē cato chachin inaquērachin ya'huēcaiso'. ⁷ Apran pē'tahuānēn a'paipisopita,

Noto pè'tahuanën a'paipisopitarè', pasto niapiratatona yánino'huipi. Naporoso', canano'sa', huirisiro'sa', inapitana inaquè chachin ya'huèrapi.

⁸ Napoaton a'na tahuèri Aprani Noto itapon: "Canposo', quémopinpo ninè'. Co canpo capini nino'huicaso ya'huèrinhuè'. Co piyapinènpopitanta', nino'huicaiso ya'huèrinhuè'. ⁹ Niquè niquè nipachin, ya'huè'a.a. Ni'què'. No'paso panca ya'huèrin. Insèquèsona ya'huècamaso marè' nohuantèranquè, quèma huayonquè'. Pè'natè parti huayonpatan, caso pètètè parti pa'sarahuè. Pètètè parti huayonpatan, caso pè'natè parti pa'sarahuè," itèrin. ¹⁰ Natanahuaton Notoso', motopia'hua quèran, Cortanii' yonsan noyarotomarinso nocorin. Sohuaro ninanoa'huaquè huarè' notèrinso' icanin. Inaquèso', notohuaro' i' ya'huèrin ni'ton, pa'pi noyaropa'pa' ninin. Sinioro sha'tèrinquè pochin ni'ton, Iquipito no'pa' pochin ninin. (Ina pochin iráca ina no'pa' nipirinhue', co'huaa Siniorori Sotoma, Comora, inapita ninanoro'sa ata'huanchátèrasohuè', naporin.) ¹¹ Ina ni'sahuaton, Notoso ya'ipi ina no'pa' huayonin. Inaso no'pa', pi'i pipirinsó parti ya'huèrin. Inapoatona', Apran Notorè' nia'popi. ¹² Apranso', Canaan parti quèparitèrin. Notoso', Cortanii' yonsan ninanoro'sa parti ya'huèconin. Sotoma ya'cariya ya'huèconin. ¹³ Inaquèso', ya'huèhuano'sa pa'pi co noyahuè' nipi. Inapoatona oshahuanpi ni'ton, Yosèri no'huípiro ni'nin.

¹⁴ Noto pa'pachina, Siniorori Apran ya'notaton itapon: "Huaniran quèran ya'ipi parti notètèquè': Pè'natè parti, pètètè parti, pi'i pipirinsó parti, pi'i ya'coninsó parti, ya'ipi inaquèpita notèton, noya ni'què'. ¹⁵ Ya'ipi no'pa' ni'nanso', carinquèn hua'anèntacaso marè' quètaranquèn. Quèmari hua'anèntomiataran. Naporahuaton, shiparinpitarinta hua'anèntomiatapona'. ¹⁶ Ca nohuato shiparinpita pa'pi notohuaro' na'amiatapona'. Mo'shi co pichicasohuè' ninin. Inapochachin shiparinpita co onpo pichicasohuè' na'apona'. ¹⁷ Iporaso', paaton ya'ipi iso no'pa' pa'tèquè'. Itohua itohua pa'tèquè'. Carinquèn quètaranquèn ni'ton, inapotèquè'," itèrin.

¹⁸ Ina natanahuaton, Apranso piyapinènpitarè chachin nè'mètè pèiro'sa ótènpiso mapi. Masahuatona', insina nararoquè pa'pi. Inaquè pa'sahuatona', ya'huèconpi huachi. Ina nararoso', Mamiri itopisoari hua'anèntèrin. Ipron ninano ya'cariya inaso'. Inaquè Apran Sinioro chinotacaso marè' a'na artaro niantarin.

14

Aprani Noto nicha'èrinso'

¹ Naporo' Misopotamia parti: Sinaro ro'tèquè, Amarahuiro itopiso' copirno nisarin. Irasaro ro'tèquènta', Arioco itopiso copirno nisarin. Iran ro'tèquèsó nipirinhue', Quitaraomiro itopiso copirno nisarin. Coimo ro'tèquènta', Titaro itopiso copirno nisarin. ²⁻³ Inapitaso', isopita a'natèrápo copirnorosarè', niinimicotatona niahuèrapi: Pira, Pirsá, Sinapo, Simipiri, inapita itopisoarè' niahuèrapi. Piraso', Sotoma ninano copirno. Pirsanta Comora ninano copirno. Sinaposo nipirinhue', Atoma ninano copirno. Simipirinta Sipon ninano copirno. Pira ninanoa'hua copirnonta', inapita catahuarin. (Pira ninanoa'huaso', Soaro itopi anta'.) Inapitarè', a'natèrápo copirnorosá', Sitin motopiana itopiquè, sontaronènapita yontonpi ahuètacaiso marè'. Inaso motopiana, Chimiri' marè' parti quèparitèrin. ⁴ Ina nápo copirnorosá chachin Quitaraomirori iráca canaton, shonca cato pi'ipi camairin. Napoaponahuè', ina pi'i niantarinquè a'natèrápo copirnorosaso napopináchin yonquiatona', Quitaraomiro yaahuèpi huachi. ⁵ Ina pi'i huèantarinquè Quitaraomiroso', cara copirno catahuarinsopitarè chachin, huèntarin. Asotaroto Carnain parti huè'sahuatona', nihuaimoro'sa canaipi. Ina quèran sosiro'sa ya'huèrè', An ninanoquè ya'huèpisopita canaantapi. Imiro'santa', Sapi-quiritain ninanoquè canaantapi. ⁶ Orioro'santa Sèir motopiro'saquè canatona', Ir-paran ninanoquè huarè' imapi. Ina ninanoso', inotèro intonquè ya'huèrin. ⁷ Quitaraomiroso cara copirno catahuarinsopitarè chachin tahuèrèantarahuatona', In-mispa ninanoquè canquipi. Ina ninanoso', Catisè itopi anta'. Huèantapona pochin amaricoro'sa ya'huèrinso parti tiquitèriapi. Naporahuaton amororo'santa', Aisison-tamarquè ya'huèpisopita inapotopi.

⁸⁻⁹ Naporiatona', Sitin motopianaquè canquipi huachi. Naporo' Sotoma, Comora, Atoma, Sipon, Pira, inapita ninanoro'sa copirnonènaso', inaquè pa'mapi. Sontaronènapitarè chachin pa'mapi. Inaquè inapita a'natèrápo copirnorosaso', Quitaraomiro, catahuarinsopita, inapitarè' niahuèpi huachi. ¹⁰ Ya'ipi Sitin motopianaquè, notohuaro' to'ni pochin nininsó posoro'sa ya'huèrin. Naporo' quira nipachinara, Sotoma, Comora, inapita copirnorosá', piyapinènapitarè chachin ta'api. Ta'apirinahué', ina posoro'saquè anotopi. A'napita cara copirnorosaso nipirinhue', motopiro'sa ta'atopi.

¹¹ Canatoro'saso', Sotoma, Comora inapita ninanoro'saquè ya'conpi. Inaquè ya'conatona', cosharo', ma'sharo'sa pa'ton nininsopita, inapita ya'ipi macatona quiquipi. ¹² Sotomaquè, Apran apin Notonta', ya'huèrin ni'ton, inanta quèpapi. Ya'ipi ma'shanènpitarè chachin quèpapi. ¹³ Napoaponahuè', a'nara quira quèran

cha'èrahuaton, Apran sha'huitapon pa'nin. (Apranso', iprio* piyapi itopi.) Naporo' inaso', Mamiriri hua'anéntèrinso insina nararokuè ya'huèrarin. Mamiriso', amoro piyapi. Iin mashonènpitaso': Aniri, Iscoro, inapita. Inapitaso' Apran payatona', catahuapi.

¹⁴ Apranso apin quèpapiso natantahuaton, piyapinènpita natètono'sa nipiso huayonin. Inapitaso', pèinènuquè chachin hua'huataton so'sopiso'. Ayontonpachina, cara pasa shonca posa quèmapi'sa ya'ipiya quèran icanpi. Inapitarè', Apran pa'nin copirnoros'a imacaso marè'. Tano ninanoa'huaquè huarè' imarin. ¹⁵ Pa'sahuatona', inimicoro'sa quènanconpi. Yono tashi nisahuaso', ya'copirahuatona', ahuèpi. Copirnoros'a canarahuatona', imapi. Opa ninanoquè huarè' imapi. Ina ninanoso', Tamasco ninano quèran norti parti quèparitèrin. ¹⁶ Inapatonna', ya'ipi ma'sha quèpapiso' matopi. Notona nicha'èrahuatona', ya'ipi ma'shanènpitanta quèpatopiso', mataantarin. Naporahuaton, na'a piyapiro'sa nicha'èrin. Sanapi'santa quèparapirinahuè', nicha'èrin.

Miriquisori Apran nacapirinsorì

¹⁷ Apranso' Quitaramiro canarin. Cara copirno catahuarinsopitarè chachin canarin. Inapita canarahuaton huènantarin. Huèntaso', Sotoma copirnorì nacapirinsorì. Sapi motopianaquè nacapirinsorì. Inaso', "copirno motopiana," itopi anta'. ¹⁸ A'na copirnorinta', Apran nacapirinsorì. Inaso', Miriquiso itopi. Sarimoquè copirno ya'conahuaton, corto hua'an nimantarin. Yosè chini chiniquèn nanantèrinso marè' sacatèrin. Inaso Apran a'carahuaton, huinonta o'shitèrin. Piyapinènpitanta', a'carin, o'shitèrin, napotèrin. ¹⁹ Nani a'carahuaton, Miriquisori Apran iso pochin sha'huitèrin:

"Yosè chini chiniquèn nanantèrinso', catahuainquèn.

Inaso', pi'iro'tè', isoro'pa', inapita acorin.

²⁰ ¡Ma noyacha Yosèso chini chiniquèn nanantèrinso' paya! itahua'.

Ina nohuanton, inimiconènpita minsèran," itèrin.

Naporo Aprani inimicoro'sa ma'sha matèrinso', shonca quèran a'nara Miriquiso quètèrin. Inaso', diesmo itopi.

²¹ Ina piquèran Sotoma copirnorì, Apran itapon:

—Piyapi'sara' quètoco, ya'huèrè' ma'shaso', quèmari maquè', itèrin. ²²⁻²³ Napotopirinhue', Apraniso' itapon:

—Yosè chini chiniquèn nanantatón, pi'iro'tè', isoro'pa', inapita acorin. Ina ni'sárinco ni'ton, co pi'shi tèranta', co sapatè nonin tèranta caora marè' macapohuè': "Cari, Apran ama'huanahuè." Ama tēcamaso marè'huè', co macapohuè'. ²⁴ Caso caora marè' co manta nohuantèrahuè'. Piyapinèhuèpita ca'pisoichin tēhuèinchinso', nani matatè pochin nitèranquèn. Naporahuaton, Aniri, Iscoro, Mamiri, inapitanta ahuèta'huaso', catahuarinnaco. Inapita tēhuèchinso' ma'sha mapiso', onpopionta macacaiso ya'huèrin, itèrin.

15

Yosè, Apranè anoyatèrinso'

¹ Ina piquèran Siniororì, Apran ya'notèrin. Co huè'èponahuè', hua'narèso pochin nontèrinso' natanin:

—Apran, ama tē'huaquèsokuè', carinquèn pa'poyaranquèn. Panca acanamiataranquèn, itèrin. ²⁻³ Napotopirinhue', Apraniso' itapon:

—Sinioro. Quèmaso Yosèinquèn. Panca acanamiatopirancohuènta', co hui'nahuè ya'huètèrincohuè' ni'ton, topinan quèran nisarin. Co a'naya tèranta hui'nahuè quètèrancohuè' ni'ton, piyapinèhuè Irisèro itèraiso ya'huèrètaponco. Inaso Tamasco piyapi nipirinhue', chiminpato ya'huèrètaponco, itèrin. ⁴ Siniororiso nipirinhue', itapon:

—Co ina ya'huèrètaponquènhuè'. Hui'nán chachin ya'huèrètaponquèn, itèrin.

⁵ Itahuaton, nē'mètè pèinèn quèran ocoirin. Ocoirahuaton, sha'huitèrin:

—Pi'iro'tè' nē'pèrahuaton, tayoraro'sa pichiquè'. Nanitohuaton pichiquè'. Ina nápo shiparinpita ya'huètarinquèn, itèrin. ⁶ Naporinsorì natanahuaton: "Yosè no'tèquèn nontèrinco," ténin Apran. Naporinsorì marè' Siniororì nóya ni'nin huachi. ⁷ Napoaton itapon:

—Caso Sinioroco. Orè ninano quèran ocoiranquèn. Inaquèso cartiaro'sa ya'huèrin. Iso no'pa' quètaranquèn hua'anèntomiatacaso marè', itèrin.

⁸ —¿Onporahuatota hua'anèntomiata'huaso nitotapo? ténin Apran.

⁹ —A'nara ohuaca', a'nara capra, a'nara carniro, inapita cara pi'ipitopiso' quèshico. Naporahuaton, a'nara nēpè', a'nara pē'tahua nēpēa'hua', inapitanta quèshico, itèrin Yosèri. ¹⁰ Aprani, inapita ma'sharo'sa Yosè quèshirin. Tèparahuaton huancánachin nichatèra'piarin. Nichatèrinso'pita, cato panshinquè ya'carisha acorahuaton, anotèra'piarin.

* **14:13** Ipriosos': Nisha nisha taponna ina pochin nohuatopi. Co nitotèrèhuahuè' ma'chachinsona tapon napopiso'. Anaquènsos': "Ipiri shinpita ni'ton, napo nohuatopi," topi.

Inairaro'saso nipirinhué', co nichatërinhuë'. ¹¹ Ma'sha tëparinsopita, capita marë' tamëro'sa o'mapirinhué', Apraniso a'parárin.

¹² Nani tashiahuachina, Apranso' noyá huë'ëtërin. A'nanaya pa'pi tashirori imotërin ni'ton, të'huatërin. ¹³ Naporo' Siniorori itapon:

—A'na tahuëri shiparinpita, nisharo'sataquë yacapatapona'. Inaquë piyapitatona', camaiyapona'. Aparisitapona'. Catapini pasa pi'i inapoapona'. ¹⁴ Cariso nipirinhué', aparisitëransopita ana'antarahuë. Ina piquëran shiparinpita, noya cha'ëpona'. Ma'huano'sa pipipona'. ¹⁵ Quëmaso nipirinhué', noyá mashoya nicama huarë' chiminapon. Co parisitaranhué'. Inapoaton shimashonënpita quënancoanan. ¹⁶ Catapini shinpita huënton, ya'huërin piquëran, shiparinpita isëquë chachin huëntapona'. Amororo'sa co noyahuë' nipi-iso', co aquëtë huarë' nishátërarinhué'. Napoaton naporo tahuëri'sa huarë' ana'antarahuë huachi.

¹⁷ Nani tashihuachina, a'nanaya orno conai' tomontárinso ya'norin. Naporahuaton, panca yanatëtë pochin pën orótahuaton, ma'sharo'sa nichatëransopita huáncana, na'huërin.

¹⁸ Naporo tahuëri chachin, Sinioro Apranë anoyatërin. Anoyataton itapon:

—Shiparinpita iso no'pa' quëtarahuë: Iquipito i' quëran huarë' Iopiratisii' pancai'pa', hua'anëntopiso naniarin. ¹⁹⁻²¹ Iporaso': Quiniro'sa', sinisëro'sa', catomono'sa', itiro'sa', huirisëro'sa', nihuaímoro'sa', amororo'sa', canano'sa', quiriquireo'sa', quiposoro'sa', inapitari iso no'pa' hua'anëntapi. Hua'anëntapirinhué', quëma shiparinpita quëtarahuë, itërin.

16

Ismaïro nasitërinso'

¹ Sarai co hua'huana'pihuë ni'ton, co Apran hui'nahuaninhué'. Napoapona'huë', Saraiso a'nara cosonanën ya'huëtërin. Inaso iquipitoron. Acara itopi. ² A'na tahuëri Saraiso', so'in itapon:

—Ni'quëchi, Sinioro co nohuantërinhuë ni'ton, co hua'huana'huë'. Napoapona'huë', cosonanëhuë acoanchinquën topirahuë. Tapon a'inaso', hua'huana'pi nisápirinhué'. Hua'huanchin cari masarahué hua'huahuë pochachin nicacaso marë', itërin.

Napotohuachina, Apranta nohuantërin. ³ Naporo chachin Saraiso', Acara masahuatón, so'in acoantërin. Nani shonca pi'ipi Canaan parti ya'huapona pochin, napoapi. ⁴ Shiarahuaton Acaraso', cayorin huachi. Inaporahuaton, hua'anën nocanin. Nocanaton, co yanatërinhuë'. ⁵ Naporo' Sarairi Apran itapon:

—Quëma tëhuëran ni'ton, Acara nocaninco. Cari chachin acoantopiranquënhué', iporaso' hua'huatanon, nocaninco huachi. Sinioro chachin inquënpasona tëhuëreso' anitochinpo': Quëma tëhuëmaranquën, ca a'na napomaraco, itërin. ⁶ Napotohuachina, Apraniso' itapon:

—Ni'quë', cosonanënso', natëinquënso ya'huërin. Ma'sona nohuantëranso' nitëquë', itërin.

Naporo quëran huarë' Saraiso', Acara pa'pi aparisitërin. Napoaton, inaso ta'arin huachi.

⁷ Ta'apirinhué', Sinioro anquëninëni* inotëro parti quënanin. Shor iraquë i'sha pipirinsó' ya'cari', quënanin. ⁸ Quënanahuaton, natanin:

—Quëmaso' Acaranquën, nohuitëranquën. Sarai cosonanëquën. ¿Intoparanta huëcaton, intopata pa'saran? itërin.

—Patronanëhuë Sarai itopiso' ta'anapiarahué, ténin Acara. ⁹ Naporo' Sinioro anquëninëni, itapon:

—Naquëranchin patronanën paapantaquë'. Ma'sona camairinquënsopita, natëquë', itërin.

¹⁰ Napotahuaton itaantarín:

“Ca nohuato, hua'huayátërahué amiparinpita ya'huëtarinquën.

Co pichicasohué' na'apona'.

¹¹ Ipora cayoranso', quëmapia'huaya huaiyaran.

Huaihuatan, Ismaïro itëquë'.

Co napion ancantaton na'nëranso',

Sinioro nataninquën ni'ton, ina nininën acotëquë'.

¹² Mashotohuachin, tanan cahuario pa'pi notëraya pochin nisarin.

Ya'ipiya inimicotarin. Inanta', ya'ipiya quëran, inimicotapona'.

Quëmopinënpitari co quë'yapirinhué',

inahua notënanquë chachin ya'huapon,” itërin.

¹³ Siniorori nontërin ni'ton, Acaraso' pa'yanënuë tapon: “¿Yosë chachin nontaporahuë co chiminahuë ti?” ténin. Ina yonquiaton, iso pochin Sinioro nohuitërin: “Nica-tonco, catahuarincoso Yosë,” itërin. ¹⁴ Napoaton inaquë poso ya'huërinson'ta', “Nanpito, ni'sárinco'so' posonën,” itopi. Ina pososo', Catisë ninano', Piriti ninano', inapita ninanoro'sari ahuanapanirin. ¹⁵⁻¹⁶ Acaraso' anquëni natërahuatón, patronanënuë chachin

* 16:7 Sinioro anquëninën topachina: Yosë chachin tapon naporin.

paantarin. Tahuëri nanihuachina huairin. Apran posa shonca saota pi'ipitaso', hui'nin nasitarin. Nasitohuachina, Ismaïro itërin.

17

Marca niacotacaiso' camaitërinso'

¹ Apran iscon shonca iscon pi'ipitaso', Siniorori ya'notahuaton, itapon:

—Caso Yosëco, ya'ipi nanitaparahuë. Natëtonco, nohuantërahuësoráchin niquë'.

² Napohuatan, quëmarë'co anoyatarahuë. Ca nohuanto, hua'huayátërahuë shiparinpita ya'huëtarinquën, itërin. ³ Naporo' Apranso', isonin. Isonin quëran, no'paquë huarë' monshomarin. Inapoaso Yosëri sha'huitaantarin:

⁴—Ni'quë', iso pochin quëmarë'co anoyatarahuë. Quëmá quëran na'a naciono'sa pipiarin.

⁵ Naporahuaton, co huachi Apran itaponënhuë'. Ipora quëran huarë' Apraan itaponën. Ca nohuanto na'a naciono'sa quëmá quëran pipipona ni'ton, ina pochin nohuitaponën.

⁶ Carinquën catahuaranquën ni'ton, notohuaro' shiparinpita ya'huëtarinquën. A'naquën shiparinpita, copirno ya'conapona'. A'naquëonta', naciono'sa ocoiapona'. ⁷ Quëmarë'co ipora nani anoyatërahuë. Shiparinpitare'conta a'na tahuëri anoyatarahuë. Yosënenco ni'to, catahuarapónquën. Shiparinpitanta inapotápo. ⁸ Ya'ipi Canaan no'pa' ipora ya'huëranquë, hua'anëntacaso marë' quëtarinquën. Shiparinpitanta iso no'pa chachin hua'anëntomiatapona'. Inapitanta', casáchin chinotaponaco, itërin.

⁹ Napotahuaton, taantarin:

—Napoaponahuë', quëmarë'coso nani anoyatërahuë ni'ton, natëco. Inapochachin shiparinpitanta natëinaco. ¹⁰ Ina pochin canpitarë'co anoyatërahuë. Canpitanta anoyatërhëhuaso yonquicamaso marë' ya'ipi quëmapinquëma', marchahuanamaso ya'huërin. Naporahuaton, ya'ipi shiparimapitanta inachachin natëina'. ¹¹ Taparonëmaquë, sha'huëchin imorayatërinso', niyashitëto'co'. Inaporamaso', ayonquiariquëma carë'quëma anoyatëramaso'. ¹² Ipora quëran huarë' ya'ipi quëmapinquëma ninamasopita, nasitërin quëran posa tahuëritapaso', marcanën acotoco'. Hui'namanta', inapotoco'. Piyapinëma nisharo'sa pa'antëramasonta inapotoco'. ¹³ Ya'ipinquëma niacotacaso ya'huërin. Co a'naya tëranta topinan nicamaso ya'huërinhuë'. Inapohuatama', canpitarë'co anoyatërahuëso', nonëmaquë chachin chiminamaquë huarë' ya'huëápon. ¹⁴ Nipirinhüë', insosona co marcanën niacotohuachinhüë', ya'huërama quëran ocoimiatoco'. Canpitarë'co anoyatërahuëso', co natërinhuë ni'ton, inapotoco', itërin.

¹⁵ Naporo chachin, Yosëri Apraan itaantarin:

—Sa'aonta' Sarai itopiramahuë', co huachi inapochin nohuitaramahuë'. Ipora quëran huarë' Sara* itapoma'. ¹⁶ Inanta noya nicato catahuararahüë ni'ton, hua'huanarin huachi. Tëhuëchachin cari noya nicato inapotarahüë. Na'a naciono'sa', ina quëran pipipona'. Ina quëran pipipisopita a'naquënso', copirno ya'conapona', itërin.

¹⁷ Napotohuachina, Apraan isonin. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorahuaton tëhuarin. Tëhuapon pochin yonquirin: “¡Pasa pi'ipitohuachinara, co huachi hui'nahuanpihuë'! ¡Saranta iscon shonca pi'ipitaton, co huachi onporonta nanitërinhuë hua'huanacaso!” tënin yonquinënuë. ¹⁸ Napoaton iso pochin Yosë nontërin:

—¡Ma'cha Sinioro sha'huitërancoso chachin Ismaïro catahuaranhuë paya! itërin.

¹⁹ Yosëriso nipirinhüë', itapon:

—Sa'anquë chachin hui'nahuanaran ta'to, napotaranquën. Hui'nin nasitohuachin, Isaco† itaran. Quëmarë'co anoyatërahuëso', inanta sha'huitarahuë. Sha'huitërahuëso chachin, shinpitanta catahuamiatarahuë. ²⁰ Ismaïro marënta nontërancoso', nani natananquën. Inanta catahuarahuë. Ca nohuanto na'a hui'ninpita ya'huëta'pon. Ina quëran pipipisopita na'amiatapona'. Shonca cato hua'ano'sa nicacaiso' hui'nahuanapon. Ina shinpita quëran panca nacion pipipon. ²¹ Napoaponahuë' quëmaro'co anoyatato sha'huitëranquënsopitaso', Sara hua'huinquën nisarin. A'na pi'i quëran, ipora tahuëri'sa pochin, Isaco nasitapon, itërin. ²² Apraan nontërinso tonitahuaton, Yosëso ina quëran pa'nin huachi.

²³ Naporo tahuëri chachin Apranso', hui'nin Ismaïro itërinso marca acotërin. Piyapinënpita pëinënuë chachin nasitopisonta', inapotërin. A'napitanta coriquinën quëran pa'aninsó', acotërin. Ya'ipi quëmapi'sa Apraan pëinënuë ya'huëpisopita, marca niacotopi huachi. Yosë camaitërinso chachin nipi. ²⁴⁻²⁵ Apraan iscon shonca iscon

* **17:15** Saraso': Copirno hui'nin tapon naporin. † **17:19** Isacoso': Tëhuarinso' tapon naporin.

pi'ipitaso', taparonën sha'huëchin yashitëtopi. Ismaïrona shonca cara pi'ipitaso', inapoti. ²⁶⁻²⁷ Naporu tahuëri chachin ya'ipi quëmapi'sa nipisopita marca niacotopi. Apraan, Ismaïro, inapita niacotopi. Piyapinënpitanta inapopi. A'naquën pëinënquë chachin nasitopi. A'naquënso', coriquinën quëran nisharo'sa pa'antërin. Ya'ipiya niacotopi huachi.

18

Sara hua'huanacaso sha'huitërinso'

¹ Insina nararo', Mimiriri hua'anëntërinquë Apraan ya'huëarin. Inaquë niso', Siniorori, ya'notaantarín. Camotëchin pochin nisapaso' ya'notërin. Nè'mëtë pëinën ya'coananëquë huënsaso', napoarin. ²⁻³ Apraanso ni'pirinhuë', cara quëmapi ina notënanquë huaniapi quënanin. Quënanahuaton, a'naroáchin paaparin nontacaso marë'. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorahuaton, itapon:

—Sinioro, pi'pian yanotëranquën. Ama na'huëtocosohuë'. ⁴ Canpita topatama', nipa'morantëcamaso marë' piyapinëhuë' i'sha quëshiniquëma'. Inapootoma', nara tashinantërinquë, na'yapoma pochin, chinototaco'. ⁵ Ya'huërahuëtaquëchin na'huëarama ni'quëhuarë', ma'sha tëranta capamaso quëshiniquëma'. Ina quëran chiniquën cancantatoma', paantamaso marë', itërin.

—Naporan ni'quëhuarë', inta nipachin, itopi.

⁶ Napotohuachinara, Apraanso nè'mëtë pëinënquë ya'conahuaton, Sara itapon:

—Manorahuaton, cato shonca quiro pochin, noya noya tricoro'mo nininso' maquë'. Ina masahuaton, pan niquë', itërin. ⁷ Sa'in sha'huitahuaton, ta'arë'nachin ohuacaro'sa ya'huarinquë pa'nin. Noya noya nininso' toroa'hua huayonin. Huayonahuaton, a'nara piyapinë quëtërin. Quëtöhuachina, inaso' teparahuaton a'naroáchin capacaso marë' anpirin. ⁸ Ina a'capon pochin, ohuaca sho'shoi' atachirotopisonta', acotërin. Naporahuaton ohuaca sho'shoi' o'shitërin. Inapooton, a'capon pochin ninararin pahuantöhuachina acotacaso marë'. Ni'toro'sa nara tashinantërinquë coshataso naporin.

⁹ Nani coshatöhuachinara, ni'toro'sari Apraan natanpi:

—¿Sa'anpo huachi? itopi.

—Ma'tana nè'mëtë pëi acoana ya'huëarin, itërin. ¹⁰ Naporu' a'nari itapon:

—A'na pi'i quëran, nicaponquën huëantarahuë. Naporu' Sara hua'huanaton, hua'huin ipoarin huachi, itërin.

Napoasoi Saraso', ya'ipi nonpiso' natanárin. Apraan pinën quëran, nè'mëtë pëi acoana, ya'coana pirayan natanárin. ¹¹ Apraan, Sara, inapitaso nani mashotopi. Saraso yaniton, co huachi onpo hua'huanchináchinhuë', ninin. ¹² Ina yonquiaton, co huachi huina cacotatonhuë', tējuahin huachi. Tējuahon pochin, yonquirin: “Inaporahuë naporin, noya cancanchitöhuë'. Napoaponahuë', catocoi chachin nani mashotërai ni'ton, co quiyaso inapoasocoihuë' ayapoi,” tënin yonquënëquë.

¹³ Siniororiso nipirinhuë', Apraan itapon:

—¿Sara co tējuacaso huë nipirinhuë', tējuahin! “Nani paiyaco” ta'ton, ¿co natëtërinhuë' hua'huanacaso ti? ¹⁴ ¿Caso Sinioroco ni'to, ya'ipi nohuantërahüeso' nanitaparahuë nica'huaso! A'na pi'i quëran, nicaponquën huëantarahuë. Naporu' Sara hua'huanaton, hua'huin ipoarin huachi, itërin. ¹⁵ Sinioro naporinso natanaton, tējuahënëquë Saraso tapon:

—Co tējuarahuë', tënin. Napoaponahuë', Siniorori itapon:

—Naporiranhuë', tējuahanso' nitotërahüë, itërin.

Sotomaro'sa marë' Yosë nontërinso'

¹⁶ Nani coshatöhuachinara, paantacaiso marë' ni'toro'saso' huanipi huachi. Sotoma ninanotaquëchin pa'sahuachinara, Apraani chí'yarín. Nontaton patacaso marë' chí'yarín. ¹⁷⁻¹⁸ Papon pochin, Sinioroso' yonquiraarín. “Apraan quëran a'na tahuëri panca nacion pipiarin. Naporahuaton ina nacion', chiniquën nanantarín. Napooton ma'sona yaninahuëso', sha'huita'huaso ya'huërin. Nani sha'huitërahüë ya'ipi naciono'sa isoro'paquë ya'huërinso'pita, ina quëran catahua'huaso marë'. ¹⁹ Nani ina huayonahuë hui'ninpita, shinpita, inapita noya pënenacaso marë'. A'chintërahüëso'pita natëtöna', noya nicacaiso marë' pënenarin. Inapöhuachin, sha'huitërahüëso' chachin quëtarahuë huachi,” tënin yonquiaton. ²⁰ Napooton, Siniorori itapon:

—Sotomaquë, Comoraquë, inaquëpita ya'huëpisopita, panca oshahuanpi. Inapootona pa'pi co noyahuë' nahuinpi. ²¹ Napooton inatöhua pa'sarahüë. ¿Sha'huitërinacoso chachin ta'ma nisapi? ta'to, nitöta'huaso marë' pa'sarahüë.

²² Cato ya'piso quëchitahuatona', Sotoma ninanoquë pa'pi. Apraanso nipirinhuë', Siniororë' ninontacaso marë' quëparitërin. ²³ Napooton ya'carirahuaton, natanin:

—Tējuëpisopitaso' no'tëquën chachin ata'huantamaso ya'huërin. Co tējuëpisopitasohüë' nipirinhuë', co inapotamaso ya'huërinhuë'. ²⁴ Tapon a'natërapo shonca ya'pi, co

têhuëpisopitasohuë' ninanoquë ya'huëpi. Ina nápo ya'huëpiso yonquiaton: ¿Co ninano nicha'ësaranhuë'? ²⁵ ¡Ama Sinioro napoquësohuë'! ¡Têhuëpisopita, co têhuëpisopitahuë' co napopináchin oshahuanpiso pochin ana'intamaso ya'huërinhuë'! ¡Ama napoquësohuë'! ¡Quëmaso', noya noya coisë ya'ipi isoro'pa' marë' ninan ni'ton, no'tëquénáchin ana'intamaso ya'huërin! itërin. ²⁶ Napotohuachina, Siniorori itapon:

—A'natëräpo shonca co têhuëpisopitahuë', Sotoma ninanoquë ya'huëhuachin, inapita nosorato ya'ipi ina ninanoquë ya'huëpisopita nicha'ësarahuë, itërin. ²⁷ Apraaniso nipirinhüë', naquëranchin nontaantarín:

—Quëmaso Yosënuëñ, caso topinan piyapico niporahuë', naquëranchin nontaanta'inquëñ. Ama ina marë' no'huicosohuë'. ²⁸ Catapini shonca a'natëräpora' co têhuëpisopitahuë' nanihuachina', a'natëräpo pahuaninso' marëächin, ¿ya'ipi Sotomaquë ya'huëpisopita, ata'huantapon ti? itërin.

—Catapini shonca a'natëräpo tëranta co têhuëpisopitahuë' ya'huëhuachina', co ninano ata'huantarahuë', itërin.

²⁹ —Tapona catapini shoncara', co têhuëpisopitahuë' ya'huëpi, taantarín Apraan.

—Ina napoya tëranta ya'huëhuachinaso', co ata'huantarahuë', tënin Yosë. ³⁰ Apraaniso nipirinhüë', naquëranchin Yosë nontaantarín:

—Inachin inachin nontápíranquënhüë', ama ina marë' no'huicosohuë' topirahuë. Tapona cara shoncara' ya'huëpi, itërin.

—Cara shoncaya tëranta ya'huëhuachina', co ata'huantarahuë', itërin.

³¹ —Têhuëñchachin caso Sinioro co natantonhuë' pochin nontáranquëñ. Cato shoncara', co têhuëpisopitahuë' ya'huëhuachina': ¿Onpoaranta'? itaantarín.

—Cato shoncanta co têhuëpisopitahuë' ya'huëhuachina', co ninano ata'huantarahuë', itërin Yosëri.

³² Apraani naquëranchin nontaantarín:

—Iporáichin Sinioro nontaantaránquëñ. Ina quëran co huachi apiponquënhüë' ni'ton, ama no'huicosohuë'. Shoncaíchín co têhuëpisopitahuë' quënanpatan: ¿Onpoaranta'? itërin. Napotohuachina, Siniorori itaantarín:

—Shoncaya tëranta co têhuëpisopitahuë' ya'huëhuachina', co ninano ata'huantarahuë'.

³³ Apraan nontërinso toquitahuaton, Sinioroso pa'nin huachi. Apraonta', në'mëtë pëinëñquë'pa' panantarín.

19

Sotomaro'sa', Comoraro'sa', inapita ata'huantërinso'

¹ Nani yatashirahuaso', cato anquëñiro'saso Sotoma ninanoquë camapi. Ninano ya'coanaquë chachin Noto huënsaso', camapi. (Inaquë ya'huëhuano'sa niyontonpi ma'sha yonquiatona anoyatacaiso marë'.) Cato ya'pi canquipiso quënanahuaton, paaparin nontapon. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorin. ² Monshorin quëran itapon:

—Caso siniororo'sa piyapinëma pochinco. Huëco pëinëñquë onpopionta huë'ëcamaso nohuantoco'. Inaquë nanitërama nipa'morantëcamaso'. Tashiraya yapa'patama paantaco', itërin. Napotopirinhüë', inapitaso co nohuantopihüë'.

—Naporinchi paya. Napopiranhüë' co nohuantëraihüë'. Caniquë tëranta noya huë'ëpoi, itopi. ³ Napotopirinhüë', Notori naquëranchin naquëranchin sha'huitohuachina, napoin quëran pëinëñquë pa'pi huachi. Canconpachinara, noya coshoro nitërin. Pan co ahuëpocatopinanhuë' anpitaton, inapitarë' acotohuachina, ni'toro'sa coshatopi huachi.

⁴ Napoaponahuë', co'huara chinochátërasihuë' ya'ipi ya'huëhuano'sari Noto pëinën tancapitopi. Hui'napiro'sa quëran, mashoro'saquë huarë' yamoipi. ⁵ Noto no'huitona', chiníquëñ nontipi:

—¡Quëmapi'sa pëinëñquë canquipiso! ¿Intopata ya'huapi? ¡Ocoiquë tëcari'! itopi. ⁶⁻⁷ Naporo' Notoso' pëinën noyá oncotahuaton, inapita nontapon pipirín.

—Ama iyaro'sa napocosohuë', pa'pi co noyahuë' yonquirama'. ⁸ Cato hui'nahuëpita nano'sa co quëmapiri së'huayátërarinsohuë', ya'huëtërinco. Inapita nipachin ocoichinquëma', nohuantëramaso' nitoco'. Isopita quëmapi'saso nipirinhüë', ama napotocosohuë'. Cari përarahuë' pëinëñquë ya'conquipi ni'ton, napotaranquëma', itërin. ⁹ Inapitariso nipirinhüë', itapona':

—¡Po'shaquë quëmaso'! Nisha piyapinquëñ niponahuë', ¿yacamairancoi ti? ¡Iporaso huachi inapita quëran na'con na'con, quëma nitarainquëñ! itopi. Napotatona', Noto ahuërapí. Pëinën ya'coananta', yapaparapitopi huachi. ¹⁰ Napoaponahuë', ni'toro'sari Noto mapí. Masahuatona', acoana po'mopi. Napotatona', ya'coana oncotaantapi. ¹¹ Naporo chachin piyapiro'sa aipiran nisapisopita, a'naróachin asomarayapi huachi. Hui'napiro'sa quëran,

mashoro'saquë huarë' ya'ipi somarayapi. Ina nipirinahuë tëranta', amiai huarë' ya'coana yonipi.

¹² Naporor' ni'toro'sari, Noto itapona':

—¿Ya'huëtërinquën aguëtë huarë' quëmapiro'sa isëquë? Hui'nanpita quëmapi'sa', sanapi'sa', mi'sëro'sa nicacaiso nipisopita ya'ipi inapita, iso ninano quëran ocoiquë'. Ocoiaton áquë quëpaquë'. ¹³ Iso ro'të' ata'huantarai ni'ton, quëpaquë'. Iso ninanoquë pa'pi co noyahuë' nipiso', na'a piyapi'sari Sinioroquë sha'huirapi. Napoaton, ata'huanta'huaiso marë' a'parincoi, itopi.

¹⁴ Napotohuachinara, Notoso mi'sënpita nicacaiso nipisopita sha'huitacaso marë' pa'nin: —¡Manóton huëco pa'ahua! Iso ninano quëran pipia'ahua'. ¡Siniorori iso ninano ata'huantarai ni'ton, huëco pa'ahua! itërin. Itopirinhue', co natëpihuë'. ¹⁵ Nani tahuëri ya'cari nipachina, anquëniro'sari Noto itapona':

—¡Pashi tëquë'! Sa'an, cato hui'nanpita, inapita masahuaton, iso ninano quëran ocoiquë huachi. Ninano ata'huantëraiquë, chimintama'. ¹⁶ Napotopirinhue', Notoso' co manor-inhuë' ni'ton, Yosëri nosoroaton, yinicha'ërin. Napoaton anquëniro'sari, sa'inë chachin maimirarin. Hui'ninpitanta maimirarahuatona', ninano quëran cha'ëcaiso marë' ocoipi.

¹⁷ Ninano quëran nani pipihuachinara, a'na anquëniro' itapon:

—¡Cha'ëcamaso marë' manóton ta'aco'! Ama pinëma parti tahuëre'cosohuë'. Pa'mia paco'. Ama ma'sha marë' tëranta iso motopianaquë chinicosohuë'. Cha'ëcaso nohuantohuatama', motopiro'sa parti ta'aco', itërin. ¹⁸⁻¹⁹ Notoriso nipirinhue', itapon:

—¡Co Siniororo'sa topirahuë'! Tëhuëenchachin canpitaso', na'con catahuaramaco huachi. Noyanquëma ni'ton, nicha'ëramaco'. Napoaponahuë', motopiro'sa parti ta'aca'huaso', co nanitarahuë'. Huanocopi ni'soi, ayaro' icantatoncoi tiquihuachincoi. ²⁰ Ni'co', pasëyáquë a'na ninanoa'huaya ya'huërin. Inaquë tëhuëinchinso' noya paca'huaiso' topirahuë. No-huantoco inaquë pa'i cha'ëca'huaiso marë'. ¿Co'ta inaso', co panca ninanoyahuë'? itërin. ²¹ Napotohuachina a'na anquëniro' itapon:

—Nani natananquën nontëranco'so'. Nohuantëranso chachin nisarahuë. Co ina ninanoso', ata'huantapohuë'. ²² Napoaponahuë', ¡manóton inatohua paco'! Inatohua canama huarë' Sotoma ninano ata'huantarai huachi. Napoaton ina ninanoso', Soaro* itopi. ²³ Nani tahuërihuachina Notoso', Soaro ninanoquë camarin. ²⁴ Naporor' Siniorori, pën o'nan pochin a'paimarin. Sha'pi mo'shirë chachin, a'paimarin. Sotoma, Comora, inapita ninanoro'sa aipi a'paimarin. ²⁵ Inapotaton, ata'huantërin. Ya'ipi inaquë ya'huëpispitarë chachin ata'huantërin. Ina motopianaquë papotërinso'pitanta', ya'ipi tiquirin. ²⁶ Noto sa'inso nipirinhue', co Soaroquë camarinhue'. Oshaquëran so'in imaquiáponahuë', pinën parti tahuëre'huachina, inaquë chachin yamora moto' taranaton, chiminín.

²⁷ Tashiramiachin Apraanso', i'huara Sinioro nontërintaquëchin pa'nin. ²⁸ Ina quëran, Sotoma, Comora, inapita ninanoro'sa nocorin. Ya'ipi ina motopiananta nocomapirinhue', ina ro'të quëran pa'pi huëhuëpiro conai pipirarin ni'nin. Panca orno quëran tomontërinso pochin, pipirarin. ²⁹ Ina pochin, ina motopianaquë ninanoro'sa Yosëri ata'huantërin. Noto yacapatërinso parti noyá ata'huantërin. Notoso nipirinhue', co ata'huantërinhuë'. Apraan yonquiaton, cha'ëcaso marë' ina quëran ocoirin.

Moaporo'sa', amono'sa', inapita ya'huërinso'

³⁰ Inapita ninanoro'sa ta'huantopi piquëran, Notoso' të'huatërin. Të'huataton, Soaroquë ya'huëcaso co nohuantërinhuë'. Napoaton cato hui'ninpitare' chachin motopiro'sa parti, ya'huëcaiso marë' pa'pi. Inaquë a'na motopi naninquë, cara chachin ya'huëpi. ³¹ A'na tahuëri paya paya nininsoari, caia'huain, itapon:

—Ni'quë caira. Ya'ipi parti sanap'sa ya'huërinso', so'yatona hua'huainpi. Canoso nipirinhue', isoporinguë quëmapi pahuanin quëran, co inapochináchinhue' ninë'. Tataíchin miní nipirinhue', nani inanta mashotarín. ³² Napoaton, huëquë pa'a o'shitatë tēpaita'a. Inapotatë', hua'huainpo ya'huëtiinso marë' huë'ëpa'a, itërin.

³³ Naporor' tashi chachin pa'pina huino o'shitomiatopi. Nani ano'pihuachinara, paninanso' pa'pin quëhuënaparin. No'pirahuë ni'ton, co nataninhue' hui'nini quëhuënaparinso'. Co pa'ninso tëranta nataninhue'. ³⁴ Tahuëriantarinquë paninanso', caya'huain itaantapon:

—Ni'quë caira, achin tashi caso tata quëhuënaparahue. Quëma ya'huëre' quëhuënapacaso marë' ipora tashinta ano'pianta'a. Inapoatë catonpo chachin tatanpo quëran tëranta hua'huasha ya'huëchinpo', itërin. ³⁵ Ninapotatona', naporor' tashi naquëranchin pa'pina huino o'shitaantapi. Nani ano'pihuachinara, hua'huain nininso ya'huëre', pa'pin quëhuënaparin. No'pirahuë ni'ton, Notoso' co nataninhue' hui'nini quëhuënaparinso'. Co pa'ninso tëranta', nataninhue'. ³⁶ Inapoatona', cato chachin cayopi. Pa'pina quëran

* 19:22 Soaroso': Pi'pira'huaya tapon naporin.

napopi. ³⁷ Paninanso' huaihuachina, quëmapia'huaya huairin. Inaso', a'shini Moapo† itërin. Iso quirica ninshitasoco huarë', ina ipora moaporo'sa ya'huërinso shimashonëna ninin. ³⁸ Hua'hua nininsonta huaihuachina, quëmapia'huaya chachin ya'huëtërin anta'. Inanta a'shini Pin-ami‡ itërin. Iso quirica ninshitasoco huarë', ina ipora amono'sa ya'huërinso shimashonëna ninin.

20

Apraan Apimiricorë naporinso'

¹ Apraanso', piyapinënpitarë chachin ya'huëapi quëran pipipi. Pipirahuatona', Niquipi parti paantapi. Quiraro ninanoquë canconahuatona', inaquë ya'huëcaiso marë' quëparitopi. Ina ninanso', Catisë ninano quëran Shor parti ira pa'ninso' huancana quëparitërin. ² Apraanso inaquë ya'huapon pochin, Sara sa'in nipirinhue': "Oshihue'," toconin. Napoaton Quiraro copirno Apimirico itopisori yamanin. Camaitohuachina, macacaso marë' Sara quëpatopi. ³ Napoaponahuë', naporu tashi chachin Yosëri huë'enquë pënénin: "Quëmaso chiminaran. Sanapi mananso so'yahuan ni'ton, chiminamaso ya'huërin," itërin. ⁴ Apimiricoso', co Sara ichihue'ëshâtërarinhue'. Napoaton Sinioro itapon: "Sinioro co manta onporahuë ni'ton, co tëpaancoso ya'huërinhue'. ⁵ Co'ta Apraan chachin naporin: 'Oshihue', tënin. Saranta': 'Yo'yohue', tënin. Cato chachin napopi ni'ton, co nitotatuë manahuë," itërin. ⁶ Napotohuachina, Yosërinta huë'enquë chachin a'paniantarin: "Tëhuëenchachin co nitotatonhuë' naporan. Napoaton ca nohuanto co ichihue'ëranhue'. Carinquën ya'copirancinquën ama oshahuannton tëhuëtancoso marëhuë'. ⁷ Iporaso nipirinhue', so'in chachin quëtaantaquë'. Inaso pënéntona'pi ni'ton, quëma marë' nontarinco. Ama chiminamaso marëhuë', nontarinco. Co'so' quëtaantahuatanhue', sa'an, hui'nanpita, inapitarë'quën chachin, ta'huantaran," itërin huë'enquë.

⁸ Tahuërianpituahuachina, Apimiricoso huënsëntarahuaton, piyapinënpita amatërin. Huë'pachinara, ya'ipi hua'narinso sha'huitërin. Natanahuatona', piyapinënpitaso pa'pi pa'yanpi. ⁹ Ina quëran Apraan amatahuaton, itapon:

—¡Ma'huantacha nitapirancoihue' paya! ¡Caso co maquë tëranta tëhuëtëranquënhue'! Quëmaso nipirinhue', napotatoncoi panca yaaoshahuanpirancoihue'. Ca aoshahuanatonso, quëmopinëhuëpita, piyapinëhuëpita, inapita, na'inchitonhue'. ¡Co naporëhuë'!¹⁰⁻¹¹ ¡Ma'ta yonquiaton, napotopirancohue'?! itërin. Napotohuachina, Apraani itapon:

—Isëquëso', co manta Yosë natëpihuë'. Sa'ahuë matiincoso marë' tëpaponaco caso', ta'to naporahuë. ¹² Naporahuaton Saraso', oshihue' anta'. Ina tataquëranchin nipiraihue', mamahuëi quëranso', nisha ninai. Napoaton cari manahuë. ¹³ Yosë chachin, tatahuë ya'huërin quëran pipicaso' camaihuachincora, sa'ahuë sha'huitërahue': "Insëquë tëranta pa'nëhuaquë: 'Inaso yo'yo masho,' tëquë ta'a, itërahue'," tënin Apraan.

¹⁴ Ina natanahuaton, Apimiricoso sa'in quëtaantarin. Naporahuaton, ohuicaro'sa', ohuicaro'sa', inapita quëtërin. Piyapinënpita camaicaso marënta': Quëmapi'sa', sanapi'sa', inapita quëtërin. ¹⁵ Ina quëtahuaton, itërin:

—Ni'quë iya, no'panëhuëso pancana, insëquëso costaranquë ya'huëquë', itërin. ¹⁶ Saranta', itapon:

—Ni'quë imoya, yo'yo masho huaranca coriqui prata quëran nininso' quëtërahue'. Ya'ipiya quëran co tëhuëransohue' nitotacaiso marë' ina nápo quëtërahue'. Co insonta pinoinquënsa ya'huërinhue'. ¹⁷ Ina quëran Apraan, Yosë nontërin Apimirico marë'. Ina sa'in, cosonanënpita, inapita marënta', Yosë nontërin. Nontohuachina, Yosëri anoyatërin. Naquëranchin hua'huasha ya'huëtaantacaiso marë' anoyatërin. ¹⁸ Siniorori nani Apimirico ya'huërinquë, sanapi'sa ana'ntopirinhue'. Ama hua'huacanaiso marëhuë', Sara na'in quëran napotopirinhue'. Napoaton Apraani Yosë nontërin inari anoyatacaso marë'. Napoahuachina, Yosëri Apimirico sa'in, piyapinënpita sa'ina', inapita anoyatërin. Hua'huasha ya'huëtaantacaiso marë' anoyatërin.

21

Isaco nasitërinso'

¹ Sha'huitërinso chachin, Siniorori Sara catahuarin. ² Ina nohuanton napoin quëran cayorin huachi. Tahuëri nanihuachina, quëmapia'huaya huairin. Inaso', Apraan mashoya nicaquë huarë' hui'nahuaninso hua'huatërin. Yosëri sha'huitërinso tahuëri'sa chachin, hui'nin nasitërin. ³ Sa'inquë chachin hui'nahuaninso nasitohuachina, Isaco itërin. ⁴ Yosë camaitërinso chachin posa tahuëritohuachina, marca acotërin. ⁵ Apraan pasa pi'ipitaso', hui'nin Isaco itërinso', nasitarin. ⁶ Naporu' Sara yonquirin: "Yosë catahuarinco ni'ton, capa

† 19:37 Moaposo: Pa'pin quëran ya'huërinso', tapon naporin.

‡ 19:38 Pin-amiso: Piyapinëhuëpita hui'nin tapon naporin.

cancantato, tēhuarahuë. A'napitanta', hua'huanahuëso nitotohuachina', ya'ipiya quëran capa cancantatona tēhuapona'. ⁷ Co hua'huanapicohuë ni'to, co inso tēranta Apraan nontaton: "Tēhuëenchachin Saraquë hui'nahuanaran,' co ichtonhuë'. Inaso nipirinhüë', máshoya niponahuë', hui'nahuanin huachi," tēnin.

Acara, Ismairo, inapita Apraani a'parinso'

⁸ Isacoa'huaya oshaquëran so'sohuachina, a'shini a'potërin. A'potërinso tahuëri, capa cancantacaiso marë' Apraan panca pita ninin. ⁹ Capa cancantapirinhüë', Saraso' co noyahuë' cancantërin. Cosona hua'huini Isaco monaton ya'nipitarin ni'nin. ¹⁰ Napoaton Apraan sha'huitërin: "¡Cosonaso', hua'huinë chachin, a'paquë pa'in! Isacoso hua'huahuë chachin ni'ton, co nohuantërahuë' quëma ma'shanënpita cosona hua'huionta quëtacaso'," itërin. ¹¹ Ina natanaton, Apraan panca sëtërin. Hui'nin ni'ton, sëtëyarin. ¹² Sëtöpirinhüë', Yosëri itërin: "Ama hui'napi marë' sëtëquësohuë'. Co cosonanin marë' tēranta sëtacaso ya'huërinhuë'. Ma'sona Sara nohuantërinso niquë'. Isaco quëran pipipisopita, noya noya catahuararahüë. Inapita mini yonquiato nani sha'huitëranquën nisapaso'. ¹³ Cosona hua'huionta catahuarahuë. Ca nohuanto, shinpita panca nacion ocoiaponá'. Hui'nán chachin anta ni'ton, catahuarahuë," itërin.

¹⁴ Tahuërinquë tashiramiachin Apraanso', Acara quëtacaso marë' coshoro manin. A'nara sha'huëtë morsaquë i'sha ta'panahuaton, quëtërin. Hui'nionta Ismairo itërinso', a'paantërin quëpacaso marë'. Inahuaso pa'pachinara, Piirsipa inotëro parti chihuëatona', topinan pa'sápi. ¹⁵ I'sha sha'huëtë morsaquë ya'huërinso', ta'quipi. Ta'quihuachinara Acaraso', naraa'huaya tashinantërianaquë hua'huin acorahuaton, patërin. ¹⁶ Aquëmiachin pa'sahuaton, huënsëconin. Ama hua'huin chiminso nicacaso marëhuë', inaquë huënsëconin. Huënsëhuachina, hui'napiso na'nërin huachi.

¹⁷ Yosëri, hui'napi na'nërinso' natanin. Napoaton Yosë anquëninëni, inápa quëran përasahuaton nontërin: "¿Ma'ta Acara onporan? ¡Ama pa'yanquësohuë! Yosëri, hui'napi na'nërinso' natanin. ¹⁸ Manóton pa'sahuaton, macontaquë'. Ama patëquësohuë'. Ca nohuanto, hua'huan quëran panca nacion pipipon," itërin. ¹⁹ Naporo' Yosë nohuanton, Acara a'na posoquë i'sha quënanin. Inaquë pa'sahuaton, sha'huëtë morsaquë manin. Ina masahuaton, hua'huin o'shitionin.

²⁰⁻²¹ Yosëri, hui'napi catahuarin ni'ton, nóya a'shinin. Paran inotëro parti ya'huëpi. Míso pë'chinantërin. Oshaquëran a'shini Iquipito sanapi yoniton, acoantërin.

Apimirico Apraané anoyatopiso'

²² Naporo tahuëri'sa pochin Apimirico pa'nin Apraan nontapon. Huicororë' pa'nin. Inaso', Apimirico sontaronënpita camairinso'. Inaquë Apimiricori Apraan itapon:

—Tēhuëenchachin quëmaso' nani ma'sha nipatana, Yosë catahuarinquënsó ni'nai. ²³ Napoaton isëquë chachin Yoscoarë' ta'ton sha'huitoco: Ama hui'nahuëpita, shihuëpita, ama ca tēranta', ma'sha onpotancoso marëhuë', sha'huitoco. Carinquënsó nosoroatënuquën co ma'sha onpotëranquënhüë'. Inapochachin quëmanta noya ni'coi. A'napita ya'huëhuano'santa', noya ni'camaso marë' Yoscoarë' ta'ton sha'huitoco, itërin. ²⁴ Napotohuachina Apraan tapon:

—Yoscoarë' co ma'sha onpotaranquëmahuë', itërin.

²⁵ Napoaponahuë', Apraani itaantapon:

—Carinquëmaso', noya yonquirapiranquëma'. Quëma piyapinënpitaso nipirinhüë', a'nara poso ihuaraiso matërinacoí, itërin. ²⁶ Ina natanahuaton, Apimiricori itapon:

—Co sha'huitërancohuë' ni'ton, ipora huarë' namaso natanahuë. Inpitaso inapotomarinquën. Co caso nitotërahuë', itërin. ²⁷ Napotohuachina, naporo tahuëri cato chachin, noya ninitona ya'huëcaiso marë' anoyatopi. Yoscoarë' ta'tona', anoyatopi. Ina quëran anoyatopiso yonquicaiso marë' Apraani ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', inapita manin. Masahuaton Apimirico quëtërin. ²⁸ Naporahuaton canchisë ohuica nanoyan nipisopita huëntonë quëran nisha acoarin. ²⁹⁻³⁰ Nisha acoaso', Apimiricori itapon:

—¿Ma'marëta canchisë ohuicaro'sa nisha acoaran? itërin.

—Isopita canchisë ohuica, quëtëranquën: "Tēhuëenchachin Apraani ina poso ninin," ta'camaso marë' quëtëranquën, itërin. ³¹ Napoaton ina ro'tëso', Piirsipa itopi. Inaquë cato chachin Yoscoarë' ta'tona', anoyatopi ni'ton, ina pochin nohuitopi. ³² Nani anoyatohuachina Apimiricó', Huicororë' chachin huiristino'sa no'panën parti paantapi.

³³ Nani pa'pachinara, Apraanso inaranchin Sinioro chinotërin. Inaso': "Yosë ya'huëmiatërinso'," itopi anta'. Inaquë chinotaton, a'nara tamarisco nara sha'nin. Nani sha'huirahuë chachin ina no'paso', Piirsipa itopi. ³⁴ Hua'qui Apraan huiristino'sa no'panënaquë, yacapatërin.

22

Yosëri Apraan ténirinsó'

¹ Ina piquéran Yosëri: “¿Tëhuëenchachin ta'ma Apraan natërinco to?” ta'ton, ténicaso marë' përarin:

—Apraan, itërin.

—Ma'ta Sinioro ya'huëarahué, ténin Apraan. ² Naporo' Yosëri itapon:

—Hui'nán Isaco itëransó', a'naíchín ni'ton, nosoromiatëran. Ina nipirinhué', masahuaton Moria parti quëpaquë'. Inaquë canconpatan, a'na motopi a'notaranquën. Inaquë chinotancoso marë' ina tëparahuaton, ya'ipi ahuiquitëquë', itërin.

³ Tahuëririnquë Apraansó', tashiramiachin huënsëintarahuatón, tapatarin huachi. Ihuë Yosë chinotatan ahuiquitacaso marë' pë'shitërinso', moranëinquë a'mitërin. Ina quëran hui'nin, cato piyapinënpita, inapita quëparin. Yosëri sha'huítërinquë pa'nin huachi.

⁴ Cara tahuëri quëran Apraansó', Yosëri sha'huítërinso' no'pa' notërin. ⁵ Naporo' piyapinënpita itapon:

—Isëquë ninatacoi. Moranta isëquë patarahué. Quiyaso' amasha aquëcha pa'sahuatoí, Yosë chinotarai. Nani chinotohuatoí o'mantarai, itërin. ⁶ Ihuë Yosë chinotatan ahuiquitacaso', Isaco apitëntërin. Inaoranta cosoroa'hua, pë'to ra'pi, inapita manin. Ina quëran pa'pi huachi.

⁷ Papon pochín Isacori, Apraan itapon:

—¡Tatal! itërin.

—¿Ma'ta conpaa'hua'? itërin pa'pini.

—Ni'quë tata, nani ihuë ya'huërin. Pë'to ra'pinta ya'huërin. Carniroa'hua ya'ipi ahuiquitacaso marëso': ¿Intoparanta manë'? itërin Isacori.

⁸—Yosë nohuanton conpa ya'huapon, itërin pa'pini. Ina quëran, paantapi.

⁹ Yosëri sha'huítërinquë canconpachinara, Apraansó' a'nara artaro ninin. Tënirahuaton, ina aipi ihuë acorin. Ina quëran hui'nin tonporahuaton, ihuë aipi acorin. ¹⁰ Inaquë acorahuaton tëpacaso marë' cosoroa'hua manantërin. ¹¹ Naporo chachin Sinioro anquëninëni, inápa quëran përarin:

—¡Apraan! ¡Apraan! itërin.

—Ma'ta Sinioro ya'huëarahué, itërin Apraani. ¹² Sinioro anquëninënisó', itapon:

—Ama hui'nán tëpaquësóhuë'. Tëniponquën napotopiranquënhué', iporasó' nani nitotërahué. Ya'ipi cancanën quëran huarë' imaranco ténahuë. Hui'nán a'naíchín nipirinhué', co apiratërancohuë' ni'ton, nitotërahué, itërin. ¹³ Naporo' Apraan tahuë'rërahuatón ni'pirinhué', a'nara carniro quënanin. Yosë nohuanton pomonën quëran, nara'huaya sé'paquënhué' a'ténin. Ina masahuaton hui'nin ya'huërenamën tëparin. Inapotatón, Yosë chinotacaso marë' ya'ipi ahuiquitërin. ¹⁴ Ina quëran Apraani ina ro'të aninahuanin. “Pahuantërinpoaso' Sinioro quëtërinpoaquë” itërin. Napoaton, iporahuata ina pochín nohuitapi. “Motopiquëso', pahuantërinpoasopita Sinioro quëtërinpoa',” topi nonatona'.

¹⁵⁻¹⁶ Sinioro anquëninëni, naquëranchin inápa quëran Apraan përatón itapon:

—Sinioro naporin: “Ya'ipi cancanën quëran huarë' natëtonco, a'naíchín hui'nán nipirinhué' co apiratërancohuë'. Inaporansó marë' noya ni'nanquën. Caso Yosëco ni'to, no'tëquën sha'huítaranquën. ¹⁷ Noya nicatënhuë' catahuamiataranquën. Ca nohuanto shiparinpita, tayloraró'sa nápo na'apona'. Marë yonsanquë inotëra'huaya nápo, na'amiatapona'. Naporahuaton, inapitaso inimiconëna mínsëra'piaona'. ¹⁸ Quëma natëranco ni'ton, ya'ipi isoro'paquë nacionó'sa ya'huërinso'pita, shiparinpita quëran catahuëarahué,” itërin.

¹⁹ Nani Yosë chinotahuatona', Apraansó hui'ninë chachin piyapinënpita quëparitopiquë, pa'mantapi. Ina quëran ya'ipi chachin, Piirsipaquë panantapi. Inaquë Apraan hua'qui ya'huërin.

Nacoro hui'ninpita nipiso'

²⁰ Hua'quimiachin ya'huapona pochín, Apraansó natantërin. “Miricanta', Nacoro sa'in nininsó', Sara pochachin hua'huainin anta',” itopi. ²¹ Paninansó', Os itopi. Ina quëran niantarinso', Pos itopi. Ina quëran a'nanta niantarinso', Quimoino itopi. (Quimoionta hui'nahuapachina, Aramo itopi.) ²² Quimoino quëran nasitaantapi: Quisito, Aso, Piritasi, Itarapi, Pitoiro, inapita. ²³ Ina Pitoiro mini, Nipica pa'pin. Nacoroso', Apraan iya'huain. Ya'ipiya quëran Miricasó', posa hua'huinpita ya'huëtërin. Ina nápo Nacoroso', sa'inquë chachin hui'nahuainin. ²⁴ Naporahuaton a'na sa'inquënta hui'nahuainin. Ina sa'inso', Nioma itopi. Inaquë hui'nahuaininsopitaso': Tipa, Caamo, Taas, Maaca, inapita.

23

Sara chimininsó'

¹ Saraso', pasa cato shonca canchisè pi'i icanin. ² Ina quèran Quiria-arpa ninanoquè chiminin. Ina ninanoso', Ipron itopi anta'. Inaso Canaan parti ya'huèrin. Sa'in chiminso marè' Apraanso', sètaton, na'nèrárin, ayanárin, naporin.

³ Ina quèran, sa'incó' nonèn patahuaton, ya'huèhuano'sa nontapon pa'nin. Ya'huèhuano'saso', itiro'sa itopi. Hua'ano'sa nipisopita niyontoyantopiquè, quènanconin. Inaquè nontahuaton itapon:

⁴ —Caso co ya'huèhuancohuè' niporahuè', yacaparanquèma'. Sa'ahuè chiminin ni'ton, chiminpatamara nipo'moramaso' no'pa' pa'antoco canta topirahuè, itèrin. ⁵ Napotohuachina, Iti hua'ano'sari itapona':

⁶ —Natanquè sinioro sha'huichinquèn. Yosè huayoninquèn ni'ton, quèmaso' chiniquèn nanantèran. Nipo'moraiso' no'pa' insosona noya noya ni'nanquè, sa'anco' po'moquè'. Co incoi tèranta apiratarainquènhuè', itopi. ⁷⁻⁸ Napotohuachinara, Apraanso huanirahuaton, itiro'sa nontaantacaso marè' mónsho ténin:

—Tèhuèenchachin isoporinquè sa'ahuèco' po'moca'huaso nohuantohuatama', catahuaco. Canpitari ya'huèrenamèhuè Sohuaro hui'nin Ipron itopiso', nontoco topirahuè. ⁹ Maquipiraquè nanin ya'huèrinso', pa'anchinco. Inaso no'panèn intonquè ya'huèrinso'. Onposona pa'tèrinso' no'tèquèn pahuèretarahuè. Inapohuato, chiminpatoi nipo'moca'huaiso marè' isoporinquè ya'huètarinco huachi. ¹⁰ Ipronta Iti piyapi. Inanta inaquè chachin nisarin ni'ton, a'napita hua'ano'sa natantonèquè inaora chachin Apraan sha'huitèrin. Chiniquèn nonin ninano ya'coanataquèchin, na'huèpisopitanta', natanacaiso marè':

¹¹ —Ama sinioro napoquèsuhuè'. Topinan naninso quètaranquèn. Inainpichin no'pa' ya'huèrinso'ta', quèchinquèn. A'napitanta natantonèquè sha'huitaranquèn. Napoaton sa'anco' po'moquè huachi, itèrin.

¹² Napotopirinhuè', Apraanso ya'huèhuano'sa inachintopiso nitotaton, anoyatarin. Naquèranchin ya'huèhuano'sa ni'tonèquè mónsho taantarin. ¹³ A'napitanta natantonèquè, Ipron itaantapon:

—Natanquè api nontaanta'inquèn topirahuè. Onpopionta no'pa marè' pahuèrè' maquè'. Naporo huarè' sa'ahuèco' po'moarahuè, itèrin.

¹⁴⁻¹⁵ —Noya sinioro pa'. Ina no'paso', catapini pasa coriqui prata quèran nininso' pa'tèrin. Canpoaso ma'huaènpoa ni'tèhua', co inaichin marè' aquètè huarè' nonsápaso ya'huèrinhuè'. Napoaton, po'mochanquè sa'anco huachi, itèrin.

¹⁶ Napohuachina, Apraanso ina nápo marè' anoyatèrin. Ina quèran Iti hua'ano'sa ni'tonèquè, no'tèquèn pahuèrètèrin. ¹⁷⁻¹⁸ Inapoaton Apraani, Ipron no'panèn Maquipiraquè ya'huèrinso', pa'anin. Ina no'paso', insina nararo Mimiriri hua'anèntèrin quèran, pi'i pipirinsó parti quèparitèrin. No'pa', nanin, nararo'sa inainpichin ya'huèrinso', inapita Apraani hua'anèntèrin huachi. Iti hua'ano'sari ya'ipiya quèran nitotopi. Ninano ya'coanataquèchin na'huèpisopitanta', nitotopi.

¹⁹ Nani anoyatahuaton Apraanso', Maquipira naninquè sa'incó' po'morin huachi. No'pa' pa'aninquè napotèrin. Ina no'paso' sha'huirahuèso chachin, Mimiriri hua'anèntèrinso no'pa quèran, pi'i pipirinsó parti quèparitèrin. Ina ro'tèso', Ipron itopi anta'. Canaan parti ya'huèrin. ²⁰ Ina pochin Apraan, no'pa', nanin, inapita pa'anaton, hua'anèntèrin. Itiro'sari, pa'antèrin nipa'pitacaiso marè'.

24

Isaco marè' sanapi yonípiiso'

¹ Apraan nani noyá mashotèrin huachi. Nani ma'sha nininquè Siniorori catahuamiatèrin. ²⁻³ A'na tahuèri, piyapinèn masho masho nininso', pèrarin. Inari ya'ipi ma'shanènpita a'pairin. Huè'pachina itapon:

—Natèancoso nitota'huaso marè', tonaroana sè'huatoco. Sè'huatatonco: “Sinioroso Yosè ni'ton, inápaquè hua'anèntaton, isoro'panta hua'anèntèrin. Ina ni'sárinco ni'ton, no'tèquèn natèaranquèn. Co isoporinquè Canaan sanapi nininso', Isaco macacaso ya'huèrinhuè'” itoco. ⁴ Quèma chachin hua'huatèrahuèso no'paquè paquè'. Inaquè pa'sahuaton, quèmpinèhuèpita quèran sanapi yonítèquè', itèrin.

⁵ Napotohuachina, piyapinènisó itapon:

—Napopiranhuè', sanapi yonirahuèso co yaimaquintahuachincohuè': ¿Onpochita? ¿Hua'huatèranso parti hui'nan quèpamanta'í tí? itèrin. ⁶ Napotohuachina, Apraani itapon:

—¡Ama napoquèsuhuè'! ¡Co inaquè quèpamantacaso ya'huèrinhuè'! ⁷ Sinioroso' Yosè ni'ton, inápaquè hua'anèntèrin. Nani ina sha'huitèrinco iso no'pa' shihuèpitari hua'nèntacaso'. Iráca tatahuè ya'huèrin no'pa quèran ocoirincó. Quèmpinèhuèpita ya'huèrin parti quèran ocoirincó huachi. Ocoirahuatonco isèquè quèninco. Inari chachin anquèninèn

a'pararin catahuainquénso maré'. Ina nohuanton, sanapi nohuantarin iséqué huécacaso'.⁸ Sanapi iséqué huécacaso co nohuantohuachinhué', naporu huaré' Yoscoaré' ténaso co na'intarinquénhué'. Nipirinhué' ama onporonta inatohua hui'nahué quépaquésosuhé', itérin.

⁹ Napotohuachina, piyapinéni Apraan tonaroananén sè'huatérin. Sè'huatahuaton: "Yoscoaré', sha'huitéranco chachin, nisarahué," itérin. ¹⁰ Itahuaton, tapatarin huachi. Hua'anén ma'shanépita, pa'ton pa'ton nininsopita, huayonahuaton, nicanatacaso maré' tapararin. Shonca camiyóqué apè'pétahuatona', Nacoro ninano itopiqué, pa'pi huachi. Inaso ninano', Misopotamia parti ya'huérin.

¹¹ Pa'sápatona', canconpi huachi. Ninano aipiran, yatashirahuaso canconpi. Naporu oraqué nano'sa i'sha macapona posoqué hué'sapi. Apraan piyapinénsa' camiyoro'sa a'na poso pirayan achinotarín. ¹² Naporahuaton inaqué chachin Yosé nontérin: "Ni'qué Siniro, quémaso Yosénquén. Hua'anéhué Apraan, natérinquén. Hua'anéhué nosoroaton catahuaco. ¹³ Nano'sa i'sha macapona huécaso', iso poso pirayan ninatopo. ¹⁴ Inosono nanon: 'Yonshanén chinohuaraqé', canta pi'piyan i'sha o'opainquén,' itohuato: 'O'óqué api, camiyonénpitanta machi o'oina,' ichinco. Ina quéran piyapinéni Isaco maré' sanapi huayonanso', nohuitarahué. Ina pochin nitohuachinco: Téhuénchachin hua'anéhué Yoséri nosoroaton catahuarin, tosarahué," itérin.

¹⁵ Orarinsó' co tiquiyátérasohué', a'nara nanon yonsha piténahuaton, hué'sarin ni'nin. Inaso nanon, Pitoiro hui'nin. Nipica itopi. (Pitoirosó', sha'huirahuésó chachin Nacoro hui'nin. Miricaqué hui'nahaninsó'. Nacoronta Apraan iya'huain.) ¹⁶ Nipicasó', noyápiroyanchin. Naporahuaton nanon, co quémapi sè'huayátéranhué'. Canquirahuaton posoqué nohuaramarin. Yonshanén améntaitérinso piténahuaton, panantapirinhué', ¹⁷ Apraan piyapinéni ta'arahuaton, icantonin. Icantahuaton, itapon:

—Canta apia'hua, yonshanén quéran pi'pian i'sha o'opainquén topirahué, itérin.

¹⁸ —O'óqué api, itérin Nipicari. Napotahuaton, yonshanén chinohuararin. Inapoaton o'shitacaso maré' sè'quétérin. ¹⁹ Nani o'opachina, Nipicari itapon:

—I'sha maantarahuato, camiyonénpitanta o'opiqué ta'panchi nohuantopiso' o'oina', itérin. ²⁰ Itahuaton, a'naromaréachin pé'tahuaro'sa o'opiqué, ta'panarin. Ya'ipi camiyoro'sa, o'ocai huaré' inaporin. ²¹ Inapoaso', Apraan piyapinénsa' co manta taponahué', topinan ni'sárin: "Téhuénchachin Siniro catahuarinco ni'ton, ¿co topinan iratomaracohué ti?" ténin yonquiaton. ²² Camiyoro'sa nani o'opachinara, Apraan piyapinénsa', oro quéran po'moitéra pochin nipiso' manin. Saota cramo pochin qué'ninsó'. Ina masahuaton, Nipica nitéananénué a'téntérin. Naporahuaton cato a'sontanpa oro quéran nipiso', quétérin. A'naya a'naya pasa na'con cramo qué'ninsó', quétérin. ²³⁻²⁵ Inapita quétahuaton, natanin:

—¿Ma'ninta quémaso' tata?

—Caso tatahué Pitoiro. A'shinso', Mirica itopi. Tata pa'pinso' Nacoro itopi.

—¿Ya'huérin canpita péinémaqué chinota'huaiso to'?

—Ya'huérin mini. Camiyoro'santa capacaiso ya'huérin, itérin Nipicari.

²⁶⁻²⁷ Ina natanaton, Apraan piyapinénsa' isonin. Isonin quéran Yosé chinotaton itapon: "¡Ma noyacha Siniroso paya! Inaso Yosé, hua'anéhué Apraan natérinso'. Téhuénchachin hua'anéhué nosoroaton, noya catahuantarin. ¡Quémopinénpita péinénqué huaré' no'téquén quéninco!" ténin.

²⁸ Nipicasó' ta'aré'nachin a'shin péinénqué pa'nin. Inaqué ya'ipi naporinso sha'huontarin. ²⁹⁻³⁰ Nipicasó' a'na yo'in mashonén ya'huétérin. Inaso', Napano itopi. Po'moitéra pochin nininsó' oshin quétopiso' nicaparin. A'sontanparinsopitanta', nicaparin. Sha'huirinsonta natanahuaton, Apraan piyapinéni yoncaso maré' posoqué ta'amarin. Ina pirayan, camiyonénpitaré chachin huaníarin quénamarin. ³¹ Inaqué nontaton itapon:

—Huéqué api. Quémaso' Siniro noya catahuarinquén. ¡Co aipiran quéparitamaso ya'huérinhué'! Nani péi taparahué canpita maré'. Camiyoro'santa hué'caiso', nani taparahué, itérin.

³² Napotohuachina, péiqué pantapi huachi. Inaqué Napanori pé'pétoro'sa chinohuararahuaton, camiyoro'sa a'carin. Apraan piyapinéni, ca'taninsopitaré chachin nipa'morantécaiso maré'nta', i'sha quéshirin. ³³ Cosharo acotihuachinara, Apraan piyapinénsa' tapon:

—Co'huara coshachátérapohué', ma'marésóna hué'nahuésó'ton, sha'huita'huanguémaso ya'huérin, ténin.

—Ina'ton nipachin sha'huitocoi, itérin Napanori.

³⁴ —Caso Apraan piyapinénsa'. ³⁵ Siniorori hua'anéhué catahuamiatérin ni'ton, pa'pi notohuaro' ma'sha ya'huétérin: Ohuacaro'sa, ohuicaro'sa, inapita notohuaro' pé'tahuarin. Naporahuaton oro, prata inapita ya'huétérin. Piyapinénpitanta quémapi'sa', sanapi'sa', inapita ya'huétérin. Camiyoro'sa', moraro'sa', inapitanta na'a pé'tahuarin. ³⁶ Naporahuaton

sa'in Sara itopisonta', a'naíchín hua'huánin. Paiya nicaponahué', quémapi hua'huánin. Inari iporaso', ya'ipi hua'anéhué ma'shanénpita, hua'anéntapon huachi. ³⁷ Hua'anéhué camairincoso', natéca'huaso maré' nani Yoscoaré' ta'to sha'huitérahúe. Naporo' napotérinco: "Co isoporingué Canaan sanapi nininso', Isaco macacaso ya'huérinhué'. ³⁸ Tatahuéi quéran quémopi ninaisopita ya'huépisó parti téhuénchinsó' paqué'. Inaqué pa'sahuaton, huéntonéhué quéran chachín sanapi hui'nahué maré' matomaqué'," itérinco. ³⁹ Napotohuachincora, cari itérahúe: "Quémaso' hua'anéhuénquén nipiranhué' nonchinquén: Pa'pato, co'so' sanapi yaimaquintahuachincohué' ¿Ma'ta onpo'i?" itérahúe. ⁴⁰ Napotohuatora, sha'huitérinco: "Ni'qué', caso Sinioro iranén no'téquén pa'térahúe ni'ton, anquéninén a'pararin catahuainquénso maré'. Ina nohuanton, noya pa'sahuaton sanapi quénamaran. Tatahuéi quéran quémopinéhué hui'nin chachín, hui'nahué maré' matomaran. ⁴¹ Quémopinéhué co hui'nin yaa'pantihuachinquénhué', naporo huaréachín Yoscoaré' ténanso', co na'ntarinquénhué'," itérinco.

⁴² Napoaton hué'sápató, ipora tahuéri posoqué canquirai. Inaqué Yosé nontato napotérahúe: "Sinioro quémaso Yosénquén. Hua'anéhué Apraan chinotérinquén. Ni'qué Sinioro. Téhuénchachín quéma catahuararanco noya hué'nahué nipachinsó', ⁴³⁻⁴⁴ iso poso pirayan nontaranquénso' nantaco. Apira sha'huitohuaténquén inachachín niin ténahué. Inso nanonsona, i'sha macapon o'marinso', cari natanpato: 'Canta pi'piyan yonshanén quéran i'sha o'poinquén,' ichi. Napotohuato: 'O'oqué api. Camiyonénpitanta machi o'oína,' ichinco. Ina quéran hua'anéhué hui'nin maré' sanapi huayonanso', nohuitarahué," itérahúe. ⁴⁵ Orarahuéso', co tiqiyátérasocohué', Nipica o'marin ni'nahué. I'sha macacaso maré' yonshanén piténahuaton, posoqué o'marin. Paaparahuato: "Canta api i'sha quétoco topirahué," itérahúe. ⁴⁶ Napotohuatora, yonshanén a'naroáchin chinohuararahuaton, itaponco: "O'oqué api, camiyonénpitanta machi o'oína," itahuatonco, o'shitérinco. Camiyoro'santa', o'shitérin. ⁴⁷ Ina quéran cari natanahué: "¿Ma'ninta quémaso' tata?" itérahúe.

"Caso tatahué, Pitoiro. Inaso', Nacoro hui'nin. Míricaquéya hui'nahaninsó'," itérinco. Itohuachincora, a'nara po'moitéra pochín nininso' nitéananénué a'téntérahúe. Naporahuaton cato a'sontanpacaso quétérahúe. ⁴⁸ Ina quéran isonahuato, Sinioro chinotérahúe: "¡Ma noyanquéncha quémaso' Sinioro paya! Quémaso Yosénquén, hua'anéhué Apraan natérinquén. Noya quénanco ni'ton, no'téquén canquirahué. Hua'anéhué hui'nin acoantacaso maré' quémopinén hui'nin chachín quépatarahué," itérahúe, Sinioro chinotato. ⁴⁹ Iporaso huachi, sha'huitoco nitochi. ¿Téhuénchachín hua'anéhué nosoroapoma ti? Co'so' nohuantohuatamahué', sha'huitoco inanta nitochi. Nani nitotohuato ma'sona nica'huaso' yonquiarahué huachi, itérin.

⁵⁰ Napotohuachina, Napano, Pitoiro, inapitari itopi:

—Ya'ipi naporansopita Sinioro nohuanton naporin ténai. Napoaton, so'yachín nipachín. ⁵¹ Ma'tana Nipica ya'huéarin. Siniorori ina pochín nohuantérin ni'quéhuaré', quépaqué'. Hua'anén hui'nin so'yachín, itopi.

⁵² Napopiso natanahuaton, Apraan piyapinéso isonin. Isonahuaton, no'paqué huaré' monshomarin: "Yosparinquén Sinioro," itérin. ⁵³ Ina quéran notohuaro' ma'sha quémínsopita o'quirin. Oro quéran, prata quéran, ina quéranpita nípiso', Nipica nicanarin. Amocasonta', pa'ton nininsopita quétérin. A'shin, yo'in, inapitanta notohuaro' ma'sha pa'ton nininsopita quétérin. ⁵⁴ Naporo huaré' Apraan piyapiné, ca'taninsopitaré chachín, coshatopi, o'opi, napopi. Naporahuatona naporo tashí inaqué chinotopi huachi.

Tahuéringué capayatahuaton, Apraan piyapinéso Nipica pa'pin, yo'in inapita itapon: —Ipora tahuéri hua'anéhué ya'huéringué yapaantarahué ta'a, ténin. ⁵⁵ Napopirinhúe', Nipica yo'inso a'shiné chachín, itapona':

—Shonca tahuéri téranta nanon quéparichín. Ina piqúéran noya imasarinquén huachi topiraihué', itopi. ⁵⁶ Itopirinhúe', Apraan piyapinéso napoantarin:

—Ama aquété huaré' ahuá'quicosohué'. Yosé nohuanton, noya huécato, co topinan iratérahúe'. Napoaton hua'anéhué ya'huéringué pananta'huaso ya'huérin ténahué, itérin. ⁵⁷ Napohuachina, itaantapi:

—Pa'ahua nipachín nanon pérahua'. ¿Ma'tama ichinpoa pa'? topi. ⁵⁸ Nipica pérasahuatona', natanpi:

—¿Ipora tahuéri chachín nohuantéran iso quémapi imacaso to? itopi.

—Nohuantérahúe mini, ténin.

⁵⁹ Napohuachina, Nipica pacacaso nohuantopi huachi. Ina aso'sorinsó sanapinta', a'pantopi. Naporahuaton a'napitanta piyapinénpita, sanapi'sa nininsó' a'pantopi. Apraan piyapiné, ca'taninsopita, inapitanta noya a'papi huachi. ⁶⁰ Nani yapa'pachina, yo'ini nóya yonquirapiton iso pochín sha'huitérin:

—Oshira, Yosé catahuainquén.

Pa'pi nohuantérai, noya hua'huánaton,

notohuaro' amiparinpita ya'huëtiinquënso'.

Naporahuaton amiparinpitanta',

Yosëri catahuain inimiconënápita minsëra'piaina', itërin.

⁶¹ Nani nontohuachinara, Nipicaso piyapinënpitarë chachin, camiyoro'saquë ya'mitëahuatona', Apraan piyapinën imapi. Ina pochin Apraan piyapinën, Nipica matomarahuaton, huënantarin huachi.

⁶²⁻⁶³ Naporo' Isacoso', NiQUIPI parti ya'huëarin. "Nanpiton ni'sárinco'so' poso," itopiquë Yosë yonquiapon pa'nin quëran, huënantárin. Nani yatashirapaso', a'nanaya ni'pirinhué', ni'toro'sa camiyonënpitarë chachin canquirapi ni'nin. ⁶⁴ Nipicanta', Isaco ni'sahuaton, camiyonën quëran nohuararin. ⁶⁵ Nohuararahuaton Apraan piyapinën natanin:

—¿Inta pasoso' quëmapi canpoataquëchin huë'sarin? itërin.

—Ina mini Isaco. Hua'anëhuë Apraan hui'nin, itërin. Ina natanahuaton, Nipicaso niimomototërinso' në'mëtëquë, nipa'shinayatërin. ⁶⁶ Canconpachinara, piyapinëni ya'ipi naporinso Isaco sha'huítërin. ⁶⁷ Ina quëran Isacoso', a'shincó në'mëtë pëinëquë Nipica quëparin. Co hua'quiya quëranhuë' macaton, noya cancantërin. Pa'pi nosoromiatërin. A'shin marë' sëtápirinhuë', inapoaton noya cancantërin huachi.

25

Apraan Sitoraquë hui'nahuaninsopita

¹ Apraanso', a'na sa'in ya'huëtaantarín. Inaso', Sitora itopi. ² Inaquënta hui'nahuantarín. Inaquë hui'ninpitaso': Simiran, Cocosan, Mitan, Matian, Isopa, Soa, inapita. ³ Cocosan hui'ninpitaso': Sipa, Titan, inapita. Titan quëran pipipisopitaso': Asororo'sa', nitosoro'sa', niomoro'sa inapita. ⁴ Matian hui'ninpitaso': Ipan, Ihuiri, Anoco, Apitan, Iritan inapita. Ya'ipi inapitaso', Sitora quëran pipipi.

⁵⁻⁶ Na'a hui'ninpita Apraan ya'huëtópirinhué', Isacoráchin pochin ya'ipi ma'shanënpita, quëtërin. Sitoraquë, Acaraquë hui'nahuaninsopitaso', pi'pipin pi'piyan ma'sha nicanarin. Naporahuaton, nanpiso chachin niquë a'parin. Pi'i pipirinsó parti ya'huëcaiso marë' a'parin. Co nohuantërinhuë' Isacoré' napopináchin ya'huëcaiso'.

Apraan chimininsó'

⁷ Apraanso ya'ipiya quëran, pasa canchisé shonca a'natërápo pi'i icanin. ⁸ Nani noyá mashoya nipachina, mashori quëparin. Chiminpachina, shimashonënpita, quënantarin huachi. ⁹ Hui'ninpita: Isaco, Ismairo, inapitari, pa'pitopi. Maquipira naninquë po'mopi. Maquipirasó', sha'huirahuëso chachin, insina nararo Mamiriri hua'anëntërin quëran, pi'i pipirinsó parti quëparitërin. Soaro hui'nin Ipron itopisoari, ina no'paso' hua'anëntópirinhué'. (Inapitaso' itiro'sa'.) ¹⁰ Ina no'pa chachin iráca Apraan nanpipon itiro'sa', pa'antërin. Inaquë inanta', sa'inco' Sara itopiso' pirayan, po'mopi.

¹¹ Apraan chiminpachina, Yosëri Isaco, catahuamiatërin. Inaso Nipicarë chachin: "Nanpiston ni'sárinco'so' poso," itopiso' pirayan, ya'huërapi.

Ismairo quëran pipipisopita

¹² Sha'huítëranquëmaso chachin, Apraan Acaraquëya hui'nahuanpachina, Ismairo itopi. Acarasó', iquipitoron. Sara piyapinën. Ismairo hui'ninpitaso', isopita: ¹³⁻¹⁵ Paninantërinso' Nipayo itërin. Ina piquëran niantapisopitaso': Sitaro, Atipiri, Mipisan, Misma, Toma, Masa, Atar, Tima, Quitoro, Nahui, Sitima inapita. ¹⁶ Ina nápo Ismairo hui'ninpita ya'huëpi. Shonca cato ya'ipiya quëran. A'naya a'naya no'panëna hua'anëntópisó', niapora'piapi. Ya'huëpisonta inapotopi. Naporahuaton, inapitaso inahuara inahuara huëntonënaquë, hua'an ya'conpi.

¹⁷ Ismairo pasa cara shonca canchisé pi'ipitaso' chiminin. Chiminpachina, pa'pitopi huachi. ¹⁸ Ismairo quëran pipipisopitaso', Apira parti, Shor parti, inapita partiro'sari ahuananapirin. Inaquë, no'pa' macatona ya'huëpi. Iquipito notënanquë ya'huëpi. Ina partiraquëchin Iquipito quëran, Asiriaquë ira pa'ninsó' na'huërin. Iinpitari, co nohuantópirinahuë', inaquë no'pa' macatona', ya'huëpi huachi.

Isaco hui'ninpita nasitërinso'

¹⁹ Iporaso Isaco naporinsó sha'huichinquëma': Inaso', Apraan hui'nin. ²⁰ Catapini shonca pi'ipitaso', sa'arin. Pitoiro hui'nin Nipica itopiso', manin. Inaso yo'in, Napano itopi. Inapitaso' arano'sa itopi. Patan-aran parti ya'huëpi. ²¹ Nipicasó', co nanitërinhuë hua'huancasó'. Ina marë' Isaco Sinioro nontërin. Napohuachina, nontërinso' natanahuaton, catahuarin ni'ton, Nipica cayorin huachi.

²² Catopia'huaya cayoaton, yo'namënuquë niahuërapi natanin. Napoaton yonquirin. "Hua'huahuëpita iporaquëranchin niahuërapi ni'quëhuarë': ¿Ma'marëta aquëtë huarë' nanpiso'?" tënin. Inapochin yonquiaton, Siniorori anitotacaso marë' nontërin. ²³ Natanpachina, Siniorori itapon:

“Catopia'huaya cayoran.

Inapita shinpita quëran cato nacion pipipon.

Cato huënton nicatona', niahuërápona'.

Ipóra shimashonëna co'huara nasichátëraponahuë',

niahuëpiso pochin nicapona'.

A'nara chini chiniquën nanantapon.

Naporahuaton hua'hua nininsoari

masho masho nininso camairápon,” itërin.

²⁴ Napoin quëran, Nipica huacaso nanirin. Catopia'huaya huairin. ²⁵ Quëchitërinso'so' quëhuashin aina'huatahuaton, ya'ipi anporotërin. Napoaton Isao* itopi. ²⁶ Ina pa'taso chachin, iionta', a'na imirin quëran Isao matocanahuaton, hua'huataantarin. Naporinso marë' inaso', Cacopo† itopi. Isaco saota shonca pi'ipitaso', hui'ninpita nasitapi.

Isao tëhuërinso'

²⁷ Catopia'huaro'sa noya so'sopi. Isaoso' hui'napitahuaton, ma'sha yonicaso pa'yatërin. Miso inanëtin. Cacoposo nipirinhüë', co inaporinhüë'. Ya'huëpique pa'yatërin ya'huápaso'.

²⁸ Isaoso', pa'pini na'con na'con pa'yatërin. Inanëtinso capaton, napotërin. Ya'huëre' Nipicaso', Cacopo na'con na'con pa'yatërin.

²⁹ A'na tahuëri Cacopo shantë a'itarin. Inapoaso Isaonta', inantapon pa'nin quëran, pa'pi canotërin huënantarin. ³⁰ Cacopo a'itërinso ni'sahuaton itapon:

—Nosoroco iya, tana yatëparinco caso'. Quëhuashin‡ cosharo anpiranso', canta quëtoco ca'i, itërin. ³¹ Napotohuachina, Cacopori itapon:

—Paninanquën ni'ton, na'con ya'huëtarinquën canacamaso'. Carinquën nipachin ya'huërechinquën. Naporu huarë' iso cosharo quëtarinquën, itërin. ³² Napotohuachina, Isaoso' tapon:

—Ni'quë iyasha, tana caso yatëparinco. Chiminpatoso', paninan ninahuëso marë' canahuaso' ya'huëtërinso'sopita, topinan quëran nisarin, itërin.

³³ —Yoscoarë' quëtarinquën itoco nipachin, itaantarin Cacopori. Napotohuachina, “Yoscoarë' quëtarinquën,” itërin. Inapoaton, Isaoso' paninan nininso marë' canacaso ya'huëtërinso'sopita, co pa'yatërinhuë'. ³⁴ Naporu huarë' Cacopori, pan acotahuaton, shantë a'itërinso'ta o'huintërin. Nani ca'sahuaton, o'osahuaton, Isaoso' pa'nin huachi. Paninan nininso marë' canacaso ya'huëtërinso', co manta pa'tërinhuë pochin nitërin.

26

Isaco Quiraro ninanoquë naporinso'

¹ Naporu tahuëri'sa Isaco ya'huërinso parti panca tanarotopi. Apraan nanpiso tahuëri'sa napopiso pochin, ninin. Napoaton sa'in, piyapinëpita, inapitarë chachin Quiraro ninanoquë pa'pi. Huiristino copirno, Apimirico itopiso ya'huërinquë pa'pi.

² Inaquë Siniorori ya'notahuaton, itërin: “Ama Iquipitoquë pa'maquësohüë'. Insëquësona quëparitacaso', carinquën sha'huitarinquën. ³ Ipóra marë'so', iso no'paquë ya'huëtaco'. Carinquën ca'tanatëinquën catahuararinquën. Ya'ipi iso no'pa', carinquën quëtarinquën. Shiparinpitanta', ina chachin quëtarahuë. Tataparin Apraan nani sha'huëtërahuë ni'ton, quëtarinquëma'.

⁴ Ca nohuanto quëma shiparinpita, na'amiatapona'. Tayoraro'sa pi'iro'tëquë ya'huërinso nápo, ya'huapona'. Inapitari ya'ipi iso no'paro'sa hua'anëntapona'. Naporahuaton, ya'ipi isoro'paquë naciono'sa ya'huërinso'sopita, shiparinpita quëran catahuararahuë. ⁵ Apraanso': Ya'ipi sha'huëtërahuësopita, camairahuësopita, pënënhuësopita, a'chintërahuësopita, ya'ipi inapita natërin ni'ton, naporahuë,” itërin.

⁶ Siniorori napotohuachina, Quiraro ninanoquë quëparitopi. ⁷ Ya'huëhuano'sari Nipica ni'sahuatona', so'in natanpachinara: “Sa'ahuë,” ta'caso nipirinhüë', të'huaton nonpinin: “Oshihuë,” ténin. “Nipica noyápiroyanchin ni'ton, ya'huëhuano'sari macapona'. Ya'huëre' caso tēpaponaco,” ta'ton naporin.

⁸ Hua'qui quëran pochin Apimiricoso', huintananën quëran notëtarin. Notëtapirinhüë', Isacori Nipica apinorarin quënanin. ⁹ Naporu' amatahuaton:

—¡Nipicaso!, sa'an tēnahuë! Ina nīponahuë': ¿Onpoatonta', “oshihuë,” tēnan? itërin.

—“Ina na'itërinco tēpaponaco caso’,” ta'to naporahuë, itërin Isacori. ¹⁰ Napopirinhüë', Apimiricori itapon:

—¡Co napochitoncoihuë pora! Onpichin sa'an inso ya'huëhuani tēranta', ichihuë'ërin. Ina marë' quiyaso' oshahuaintoihuë', itërin. ¹¹ Napotahuaton, piyapinëpita camairin:

* 25:25 Isao: Isaoso' piyapi anporo yonquiatona', ina pochin nohuitori. † 25:26 Cacopo: Cacoposo', monatonapi tapon naporin. ‡ 25:30 Itomo: Itomoso', quëhuashin cosharo téninso marë' inapochin Isao apoyatopi.

—Inquëma tëranta iso quëmapihuë nipon, sa'inhüë nipon së'huahuatama', tëhuënchachin chiminarama', itërin.

¹² Ina pi'iquë Isaco inaquë iminapatërin. Sha'tohuachina, Yosëri catahuarin ni'ton, pa'pi notohuaro' nitërinsó' manin. ¹³ Notohuaro' ma'sha ya'huëtahuaton, pa'pi ma'huan quëparitërin. ¹⁴ Pa'pi notohuaro' ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', piyapinënpita, inapita ya'huëtërin. Ina marë' huiristino'sari noyapatona', no'huipi. ¹⁵⁻¹⁷ Napoin quëran Apimiri-cori Isaco itapon:

—Quëmaso' quiya quëran na'con na'con ma'huanan ni'ton, pipiquë huachi, itërin. Napotohuachina Isacoso', sa'in, piyapinënpita, pë'tahuanënpitarë chachin pa'pi. Quiraro motopi-anaquë, pa'sahuatona', inaquë quëparitopi. Iráca Apraan nanpipon, ina piyapinënpitari posoro'sa ihuapiso', huiristino'sari amëntarotopi.

¹⁸ Inaquë ya'huëapona pochin, naquëranchin ina posoro'sa ihuaantararin. Iráca pa'pincori nanpipon ihuapispota, inapotaantapi. Ina chiminpachina huiristino'sari, amëntarotopirinahuë', ina posoro'sa chachin ihuaantararin. Iráca pa'pincori ina posoro'sa nohuitërinso chachin, inarinta nohuitaantararin.

¹⁹ A'na tahuëri Isaco piyapinënpitari motopianaquë a'na poso ihuarapi. Ihuarapirinahuë', no'pa quëran i' pipirinsó' quënanpi. ²⁰ Napoaponahuë', Quiraro motopianaquë, huiristino'sa ohuicanëna a'paipispota, no'huitopi. Isaco ohuicanënpita a'paipispotarë', nino'huitona niahuëpi: “¡Iso i'shaso', quiyaquën!” Niitatoná', niahuëpi. Napoaton Isacori, apoyatërin: “Niahuëyatopiso' poso,” itërin. ²¹ Ina piquëran piyapinënpitari, a'na ya'huërë' ihuaantapi. Ina marënta', naquëranchin niahuëantapi. Inanta', Isacori apoyataantararin: “Niinimicotopiso' poso,” itërin. ²² Isacoso', sa'in, piyapinënpita, inapitarë chachin, áquë pa'pi huachi. Inaquë a'na poso ihuantapi. Ina marëso' co huachi niahuëpihuë' ni'ton: “Cha'ëpisopita, posonën,” itërin. “Ipora tëhuënchinsó' Sinioro nicha'ërinpoa noya noya isëquë ya'huëcso marë!” ta'ton, ina pochin ina poso nohuitërin.

²³ Ina quëran, Piirsipa parti paantapi. ²⁴ Naporo tashi Siniorori ya'notahuaton itapon: “Caso Yosëco. Tataparin Apraan chinotërinco.

Ama të'huaquësohuë'.

Carinquën ca'tanatëinquën catahuamiataranquën.

Piyapinëhuë Apraan natërinco ni'ton,

ca nohuanton shiparinpita na'amiatapon,” itërin.

²⁵ Napotohuachina Isacoso', a'nara artaro inaquë ninin. Ina nisahuaton, Sinioro chinotërin. Inaquë ya'huapona pochin piyapinënpitari a'na ya'huërë' poso ihuaantapi.

Isaco Apimiricorë anoyatërinso'

²⁶ A'na tahuëri Apimiricoso', Quiraro quëran Isaco nontapon huë'nin. Aosato, Huicoro, inapitari ca'tanin. Aosatoso', amiconën. Huicoroso nipirinhüë', capitan, sontaronënpita camairinsó'. ²⁷ Canquihuachinara, Isacori itapon:

—Canpitaso co quë'yatomacohuë', ya'huërama quëran ocoiramaco. ¿Ma'marëta iporasó' yaniantaramaco? itërin.

²⁸ —Tëhuënchachin quëmaso', Sinioro catahuamiatërinquën ni'nai. Napoaton yonquirai quëmarë'coi anoyata'huaiso'. Iso pochin anoyatahua': ²⁹ Quiyaso ya'huëraiquë, co ma'sha onpotërainquënhüë', noya nicatëinquën, noya quëran a'parainquën. Napoaton quëmantá', ama ma'sha onpotocoisohuë'. Yosë quëmaso' ipora noya nicatëinquën catahuarinquën ni'ton, napotarainquën, itërin. ³⁰ Napotohuachinara, naporo chachin Isacori panca pita nitërin ni'ton, coshatopi, o'opi, napopi. ³¹ Tahuërinquë tashiramiachin, huënsëantahuachinara itohuara capini: “Yoscoarë' noya nini'tëhua' ya'huarigua',” nitopi. Ina quëran, nani anoyatahuatona: “Pa'sarai huachi,” topachinara, Isacori itapon: “Osharan paco', Yosë catahuainquëma',” itërin.

³² Naporo tahuëri chachin, Isaco piyapinënpitari huë'sahuatona', sha'huitiipi: “Poso ihuaráiso', nani i'sha quënanai,” itiipi. ³³ Napotohuachinara, Apimiricorë anoyatona': Yoscoarë' niitopiso', yonquiaton, ina pososo' aninhuuanin, “Sipa” itërin. Napoaton ina ninanoso', ipora Iso quirica ninshitasoco huarënta' Piirsipa itopi.

³⁴ Isao catapini shonca pi'ipitohuachina, Cotita manin. Inaso', Piiri itopiso' hui'nin. Piiriso', Iti piyapi. Ina piquëran Isaoso', a'na maantararin, Pasima itopiso'. Inaso', Iron hui'nin. Ironta Iti piyapi chachin. ³⁵ Ina catoro'sa co Yosë imatonahuë', Isaco, Nipica inapita na'con asëtatona', aparisitopi.

Cacopo nonpinton, iin ya'huërëtërinso'

¹ Isaco noyá mashotohuachina, pëtorayataton co huachi quënantërinhuë'. A'na tahuëri hui'nin paninan Isao itopiso' përarin. Huë'pachina:

—Conpa, itërin.

—Ma'ta tata ya'huarahué, itërin Isaori.

² —Ni'quë conpa, nani caso mashotërahuë. Payo chiminapo huachi. ³ Napoaton pë'chinanën, shinërënënpita, inapita masahuaton ma'sha yoniquë'. ⁴ Nani tëpahuatan, costarincoso chachin po'morahuaton, quëshico ca'i. Ina quëran noya ya'huëcamaso marë' sha'huitaranquën huachi. Co'huara chiminyátërasocohué', inapochinquën, itërin.

⁵⁻⁶ Napoaponahuë', Nipicanta Isao napotërinso natanarin. Napoaton ina tananquë paaso chachin, a'naroáchin Cacopo përaton sha'huitërin:

—¡Natanquë hua'hua sha'huichinquën. Nani iya masho tatari napotërinso' natayátërahuë!

⁷ “Ma'sha yoniquë'. Nani tëpahuatan, costarincoso chachin po'morahuaton, quëshico ca'i. Ina quëran Sinioro ni'tonënuquë chachin noya ya'huëcamaso marë' sha'huitaranquën huachi. Co'huara chiminyátërasocohué', inapochinquën,” itërin. ⁸ Napoaton noya natanquë sha'huichinquën. ⁹ Pë'tahuaros'a ya'huërinquë pa'sahuaton, cato chipoa'hua noya noy-atopiso' macontarahuaton quëshico. Cari, tata masho costarincoso chachin po'mochi. ¹⁰ Nani anpituato, quëmari quëpatëquë ca'in. Inapotahuatan, quëma noya ya'huëcamaso marë' sha'huitarinquën huachi. Co'huara chimiyantërasohué', inapochinquën, itërin.

¹¹ A'shini napotopirinhué', Cacoporiso itapon:

—Iyahuëso anporohuan. Caso nipirinhué', tomapico. ¹² Tatahuë së'huahuachinco, no-huitarinco. Nohuitatonco: “Cacopo nonpintarinco,” topachin, co inapotatoncohuë' ama huachi noya ya'huëca'huaso marëhuë' sha'huitarinco, itërin.

¹³ Itopirinhué', a'shini itapon:

—Co huachi noya ya'huëcamaso marëhuë' sha'huitohuachinquën hua'hua, ca marë' niin. Quëmaso sha'huitëranquënso chachin nicaton, cato chipoa'hua quëshico, itërin.

¹⁴ Cacoposo', macontarahuaton a'shin quëshirin. Tëparahuaton, inari Isaco costarincoso chachin, po'motërin. ¹⁵ Isao noya noya a'morinsopita në'mëtë pëinënquë tapaninsanta', manin. Inaquë Cacopo a'moantërin. ¹⁶ Naporahuaton, chipoa'hua sha'huëtë quëran, tanpaquënpita, cononën, inapita achinpitërin. ¹⁷ Inapotahuaton, po'morinsoso sënanquë o'huintërin. O'huintahuaton, panë chachin pa'pin quëtacaso marë' hua'huin quëtërin.

¹⁸ Cacoposo', pa'pin ya'huërinquë ya'conahuaton, nontoonin:

—¡Tata! itërin.

—Ya'huarahué conpa. ¿Inso hui'nahuënuquënta quëmaso'? itërin pa'pini.

¹⁹ —Ca mini Isaoco, paninantërancoso'. Nani sha'huitërancoso' quëshiranquën. Huënsëaton tata, ma'sha inanahuëso', ca'quë'. Ina piquëran noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitoco huachi, itërin. ²⁰ Napotohuachina, Isacori natanapon:

—¿Onporahuatonta conpa a'naroáchin quënan quënanaranso'? itërin.

—Sinioro chinotëranso', inaso Yosë ni'ton, catahuarinco quënanahuaso', itërin Cacopori.

²¹ Pa'piniso nipirinhué', itaantarin:

—Ya'carico nipachin së'huainquën. Tëhuënhachin Isaonquën ninanso yanitotërahuë, itërin. ²² Napotohuachina, pa'pini së'huacaso marë' ya'caririn. Së'huarahuaton, tapon: “Isao pochin tanpaquëns'o' nipoahuë', Cacopo pochin nohuianantërahuë,” tënin. ²³⁻²⁴ Isao tanpaquë pochin anporohuaninsoso marë' co nohuitërinhuë'. Napoaponahuë' co'huara noya ya'huëcaso marë' sha'huichátërasohué', naquëranchin nataantarin:

—¿Tëhuënhachin quëma Isaonquën? itaantarin.

—Inaco mini, itërin Cacopori. ²⁵ Napotohuachina, Isacori itapon:

—Acotoco nipachin conpa inantëranso ca'i. Ina quëran nani coshatohuato, noya ya'huëcamaso marë' sha'huitaranquën huachi, itërin. Napotohuachina, Cacoposo' pa'pin capacaso acotërin. Huinonta quëshirin. Isacoso', noya coshatahuaton, o'orin, naporin. ²⁶ Inaporahuaton hui'nin itapon:

—Ya'cariatonco conpa apinoco, itërin. ²⁷ Cacopori pa'pin apinocaso marë' ya'caritohuachina, Isacori a'morinsoso huë'ëropinën imërin.

Naporo' noya ya'huëcaso marë' iso pochin sha'huitërin:

“Naporin ta'a, ina pochin mini huë'ëropitëran.

Siniorori catahuahuachina imin noya noyatërin.

Napotohuachina pimoanahuaninsoso pochin quëmanta huë'ëropitëran.

²⁸ Yosë nontërahuë ina nohuanton o'nán ya'huëchinquën.

Sha'tohuaton noya noya nitacaso marë' ya'huëchinquën.

A'napita nitërinso' mapi quëran, noya noya maquë quëmaso'.

Notohuaro' trico nitërinso' maquë capamaso'.

Notohuaro' huinonta ya'huëchinquën o'ocamaso'.

²⁹ Hua'huayátërahuë piyapi'sa camaiquë'.

Naciono'santa tē'huatatënën natëinënuquën.

Iyaparinpitanta camaiquë'. Tē'huatatënën inapitanta natëinënuquën.

No'huitënën co huachi noya ya'huëcamaso marëhuë' sha'huitohuachinën, Yosërinta inapotarin.

Inpitasona noya ya'huëcaso marë' sha'huitohuachinën, Yosërinta inapotarin," itërin.

³⁰ Isacori, Cacopo noya ya'huëcaso marë' sha'huitërinso', tonitërin. Tonitohuachina, inaso pa'pin ya'huërin quëran pipirin. Pipiso chachin, Isaonta inantapon pa'nin quëran huëntararin huachi. ³¹ Huëntarahuaton, inantërinso po'mointarin. Anpirahuaton, pa'pin quëpataton, itapon:

—Huënsëquë tata, inantërahuëso po'motëranquën ca'quë'. Capaton noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitoco huachi, itërin. ³² Napotohuachina Isacori natanin:

—¿Inquënta quëmaso'? itërin.

—Ca mini Isaoco, paninatërancoso', itërin. ³³ Hui'nin natanahuaton, Isaco pa'pi pa'yantërin. Pa'yanaton ropa ropátarin quëran itapon:

—¿Inta nipachin apípora inantërinso po'morahuaton, quëshirincó? Co quëma canquiyátërasënquëhuë quëshirincó nít'ón, nani ya'ipi ca'nahuë: "Isao mini," ta'to, nani noya ya'huëcaso marë' sha'huitërahuë. Ipora inaso', noya noya ya'huapon huachi, itërin. ³⁴ Pa'pin naporinso natanahuaton, Isaoso co napion cancantaton na'nëmiatërin. Na'nëton pa'pin nontërin:

—¿Canta tata, noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitoco! itërin ³⁵ Itopirinhüë', pa'pini itapon:

—Iyaa'hua huë'sahuaton nonpintiirincó ta'a. Quëma pochin ancantato, noya ya'huëcaso marë' sha'huitërahuë, itërin.

³⁶ —¿No'tën chachin inaso', Cacopo itopi paya! ¡Nani catoro monararincó! Paninan ninahuëso marë' ya'huëtiincoso nininso'ton, matërinco. Iporanta', tatahuë noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitiincoso' mataantarincó. ¿Co'tama canta', pi'piyan tërantá noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitaponcohuë' to? itërin. ³⁷ Napotohuachina, Isacori itapon:

—Ni'quë conpa: Nani Cacopo sha'huitërahuë camairápainquënsó'. Ya'ipi quëmopinënpita camairápaso marë' nani sha'huitërahuë. Hua'huayátërahuë, trico, huino, inapita ya'huëtacaso marë' Yosë nontërahuë. Inasá tiquiantërahuë nít'ón, iquëma marëso' capa huachi ta'a! itërin. ³⁸ Itopirinhüë', Isaorisó chiniquën nontaantarincó:

—¿Iyayáchin noya ya'huëcaso marë' sha'huitacaso ya'huërin tí? ¿Canta onpopionta inapoto-co! itërin. Napotahuaton chiniquën na'nëantarincó.

³⁹⁻⁴⁰ Napohuachina, Isacori itapon:

"Quëmaso nipirinhüë', noyaro'pa' aquëtë ya'huaran.

O'nan pahuaninquë ya'huëapon.

Noya ya'huëcaso marë' ahuëtápamaso ya'huapon.

Iya'hua camairáponquën.

Napoaponahuë', chini chiniquën nipatan,

iya'hua quëran, pipiaran huachi," itërin.

Cacopo iin ta'ananpirinso'

⁴¹ Naporo quëran huarë' Isaori Cacopo pa'pi no'huirín huachi. Inasá pa'pini noya ya'huëcaso marë' sha'huitërin nít'ón, naporin. Napoaton yonquirárin: "Payo tata chiminapon. Ina chiminpachin, Cacopo tēpaarahuë," tēnin. ⁴² Isao napo yonquitërinso', Nipicaso nitotërin. Napoaton Cacopo amatahuaton, itapon:

—Ni'quë hua'hua. Iya masho, napotëranso marë' yatëparinquën natantërahuë. ⁴³ Napoaton noya natanco sha'huichinquën. A'naroáchin Aran ninanoquë ta'aquë'. Api masho Napano pëinënuquë paquë'. ⁴⁴⁻⁴⁵ Inaquë paaton, hua'quimiachin yacapaontaquë'. Iya masho no'huitërinso' sanoquë huarë', inaquë ya'huëcontaquë'. Co huachi quënanpachinquënhüë', napotëranso' naniantapon. Naporo' huënantamaso marë' amataranquën. Co nohuantërahuë' naporo chachin catonquëma chiminamaso', itërin.

⁴⁶ Ina quëran Nipicaso', Isaco nontapon pa'nin:

—Iti sanapi'sa Isaori maninso' co noyahuë' nipi nít'ón, chiminchináchin cancantërahuë. Cacopo ya'huëré' ina sanapi chachin, iso Canaan ro'tëquë ya'huërinso maantahuachin, chimina'huaso noya noya nisarin, tēnahuë, itërin.

28

¹ Nipicari napotohuachina, Isacori, Cacopo amatahuaton, noya nontërin. Co no'huirinhüë'. Noya ya'huëcaso marë' sha'huitaton itapon: "Yosë noya catahuainquën conpa," itërin. Napotahuaton pënénin: "Ama iso Canaan no'paquë sanapi máquësohuë'.

² Patan-aran parti tēhuëchinso' paquë'. Tata masho Pitoiro ya'huërinquë pa'sahuaton, api Napano hui'ninpita a'nara maquë'. ³ Yosë ya'ipi nanitaparinsó' catahuainquën. Na'a hui'nanpita quëchinquën. Quëmá quëran na'a naciono'sa pipicaso marë' inapochinquën.

⁴ Yosëri Apraan noya ya'huëcaso marë' sha'huitërinso chachin, quëmanta quëchinquën.

Quëma shiparinpitanta', inachachin quëchin. Iso no'pa' ipora yacapatërhüaso', quëchinquëma'. Yosëri nani Apraan sha'huitërin ni'ton, quëtërinquëma', itërin. ⁵Ina pochin Isacori Patan-aran parti Cacopo a'parin. Cacoposo' pa'sahuaton, Napano ya'huërinquë canconin. Nani sha'huirahuëso chachin inaso', Pitoiro hui'nin. Pitoiroso' Aran piyapi. Napanoso', Nipica yo'in miáchin. Nipicanta', Cacopo, Isao, inapita a'shina'.

Isao sa'antarinso'

⁶Isaoso', pa'pini, Cacopo noya ya'huëcaso marë' sha'huitërinso' ni'nin. Patan-aranquë sa'acaso marë' a'parinsonta', ni'nin. Naporahuaton, pa'pini noya ya'huëcaso marë' sha'huitapon pochin: "Ama Canaan sanapi máquësohuë'," itërinsonata natanin. ⁷Pa'pini, a'shini, sha'huitërinso chachin Cacoponta', Patan-aranquë pa'ninso' ni'nin. ⁸Pa'pin inaporin ni'ton, Isaoso': "Canaan sanapiso', co tatahuë costarinhüë'," tënin. ⁹Napoaton, Ismairo nicapon pa'nin. Inaso', Apraan hui'nin. Inatohua paaton, Ismairo hui'nin Maarata itopiso' maantarin. Inaso', Nipayo oshia'huain. Nani cato Canaan sanapi macaponahuë', inanta maantarin.

Yosëri Cacopo ya'notërinso'

¹⁰⁻¹¹Cacopo Piirsipa quëran pipirahuaton, Aran ira pa'tërin. I'huatohuachina, quëparitërin huë'ëton pacacaso marë'. A'nara na'pi masahuaton, motoantacaso marë' acorin. Ina motoantaton huë'ërin. ¹²Naporo tashi huë'ëton, hua'narin: A'nara nanpënan no'paquë paquërahuaton, Yosë ya'huërinquë huarë' nincanin ni'nin. Ina nanpënanquë chachin, pancatë ni'ton, Yosë anquëninënpita a'naquën pantarapi, a'naquëno' marapi. ¹³Naporahuaton, Sinioro chachionta', ina pirayan huaniarin ni'nin. Inari nontaton, itapon: "Caso Sinioroco. Quëmaquë Tata masho, Apraan itopiso' chinotërinco. Tata parionta chinotërinco. Quëhuëntëranso' no'pa' quëtëranquë. Shiparinpitanta', iso no'pa chachin hua'anëntapona'. Isoso no'pa', Canaan itopi. ¹⁴Ca nohuanto shiparinpita na'amiatapona'. Mo'shi pochin na'apona'. Norti parti, sor parti, pi'i pipirinso parti, pi'i ya'coniniso parti, ya'ipi inapita parti hua'anëntapona'. Quëma quëran, ya'ipi piyapi'sa nisha nisha nipisopita catahuararahüë. Shiparinpita quëraonta inapotarahüë. ¹⁵Ni'quë'. Carinquë ca'tanaranquë. Intópanta pa'patan, carinquë a'pajaranquë. Carinquë chachin iso no'paquë quënantaranquë. Co onporonta pataranquënhüë', ya'ipi sha'huitëranquëno' naniquë huarë' catahuararanquë," itërin.

¹⁶Cacoposo' capayatahuaton, nonquirin: "Tëhuëchachin Sinioro isëquë ya'huëapirinhuë', co caso nitotërahuë'," tënin. ¹⁷Napoaton, pa'pi pa'yanin. Pa'yanaton tapon: "Iso ro'tëso', Yosë chinotacaso marë' nóya. Isëquë chachin, Yosë pëinën* ya'huërin. Naporahuaton ¡Yosë ya'huërinso ya'coananën!" tënin.

¹⁸Tahuëririnquë Cacoposo', tashíramiachin capayatahuaton na'pi motoantërinso manin. Masahuaton, nohuitacaso marë' onë pochin ahuanirin. Naporahuaton ina aipi toma opotërin. Inapotahuaton, Yosë marë' acorin. ¹⁹Inaquë chachin iraca a'na ninano ya'huërin. Noso itopiso'. Ina pochin nohuitopirinahuë', Cacopori nisha nininën acotaton, Pitiri itërin. ²⁰⁻²¹Inaquë Cacopori Yosë sha'huitaton itapon: "Quëma chachin ipora iratërahuëquë ca'tanco. Quëma nohuanton cosharo', a'moca'huaso', inapitanta ya'huëchincin. Naporahuaton quëma nohuanton tatahuë ya'huërinquë, noya huënanta'i. Ina catahuahuatanco: 'Sinioroíchín Yosënhüë', ta'to, chinotaranquë. ²²Iso na'pi onë pochin ahuanirahuësonta', quëma pëinën nisarin. Naporahuaton, ya'ipi quëtëranco quëran, pi'pian quëtáponquë. Shonca canahuato a'nara quëchinquë," itërin.

29

Cacopori Napano yacaparinso'

¹Cacopo pa'sápaton, pi'i pipirinso parti ya'huëpisopita ya'huërinquë canconin. ²Ninano ya'cari', a'na poso quënanconin. Ina pirayan cara huënton ohuicaro'sa i'sha o'shitacaso marë' achinotapi. Ina pososo', pancatë na'piguë a'tantopi. ³Ya'ipi ohuica huëntono'sa niyontonpachinara, a'paipisopitari nani quëran yamotahuatona', chi'huincapi. Ohuicanëna o'shitacaso marë' inapopi. Nani o'opachinara, naquëranchin inaquë chachin a'tantaantapi.

⁴Cacopori a'paipisopita natanin:

—¿Intoparanta canpitaso iyaro'sa? itërin.

—Aran quëran quiyaso' ta'a, itopi.

⁵—¿Nohuitërama canpita Nacoro hui'nin, Napano itopiso' to? taantarin Cacopo.

—Nohuitërai mini, itaantapi.

⁶—¿Noya ya'huëarin? itaantarin.

* 28:17 Yosë pëinën: Iprio nananquëso', Pitiri itopi.

—Noya mini ya'huarin, itopi. Napotahuatona':

—¡Ma'tana hui'nin Naqaira itopiso' hué'sarin! Ohuicanēnpitarē chachin hué'sarin, itaan-tapi. ⁷Naporo' Cacopo tapon:

—Yono pi'i ya'huéarin ni'ton, pahuanarin ohuicaro'sa hué'érinquē oncorapicaso'. ¿Onpoa-
tonta co o'shitatoma pasto capacaiso maré' quēpaantaramahué'? itērin.

⁸—Co nanitēraihué' inapoca'huaiso'. Ya'ipi ohuica huéntonos'sa a'papisopitarē chachin
niyontonacaiso' ninarai. Naporo huaré' nanitērai na'pi chi'huincatahuatoí, ohuicaro'sa
o'shita'huaiso', itopi.

⁹⁻¹⁰ Inapita nontaso', Naquiraso' pa'pin ohuicanēnpitarē chachin canquirin. Inari
pa'pin ohuicanēnpita a'paitērin. Ina ni'sahuaton, Cacoposo' a'naroáchin posoquē pa'nin.
Pa'sahuaton, na'pitē masho chi'huincatērin. Chi'huincatahuaton, apin ohuicanēnpita
o'shitērin. ¹¹ Ina quēran Naqaira apinorahuaton: “Thuata oshi,” itērin. Napotahuaton,
na'nērarin. ¹² Cacopori sha'huitērin: “Caso quēmaquēn tata, apihuēmiáchin. Quēmaquēn
a'shacha Nipica itēramaso hua'huinco ni'to, naporahué,” tēnin. Ina natanaton, Naquiraso
ta'arē'nachin pa'pin sha'huítapon pa'nin.

¹³ Cantonahuaton sha'huitērin: “A'shacha Nipica hua'huin, Cacopo itopiso' canquirin,”
itērin. Ina natanahuaton, Napanoso ta'arē'nachin nicapon pa'nin. Quēnanconahuaton
apinorin. Apinorahuaton: “Thuata api,” itērin. Nontahuaton péinēnquē quēparin. Inaquē
Cacopori ya'ipi naporinso apin sha'huitērin. ¹⁴ Napanori natanahuaton itapon: “Quēmaso'
tēhuēnchachin quēmopinēhuēnquēn ninan,” itērin.

Sanapi maré' Cacopo sacatērinso'

Cacoposo' Napano péinēnquē a'na yoquirá' nani yacapatērin. ¹⁵ Ina piquēran Napanori
itapon:

—Quēmopinēhuēnquēn nipiranhué', co topinan asacata'huanquēnso ya'huérinhué'.
Sha'huítoco onposo canacamaso nohuantēranso'. ¹⁶ Napanoso' cato hui'ninpita nano'sa
ya'huētērin: Paninanso' Nia itopi. Ina piquēran niantarinsoso', Naqaira itopi. ¹⁷ Niaso',
noyápiachin ya'pirahuatin. Naquiraso nipirinhué', noyápiroyanchin, co máquēn tēranta
tēhuérinhué'. ¹⁸ Cacoposo' Naqaira costaton, apin itapon:

—Hui'nan hua'hua nininso', Naqaira itēramaso nohuantērahué. Ina maré' canchisé pi'ipi
quēma maré' sacatarahué, itērin. ¹⁹ Napotihuachina, Napanori itapon:

—Naporan ni'quēhuaré', quēmari maquē nipachin. Nishaso quētacasó', co noyahué'.
Yacapatonco sacatēquē nipachin, itērin. ²⁰ Inapaton Cacoposo' Naqaira maré' canchisé
pi'ipi sacatērin. Hua'qui sacatopirinhué', Naqaira pa'pi nosoraoton, cara tahuériichin
sacatērinso pochin cancantērin.

²¹ Nani canchisé pi'i sacatohuachina, Cacopori Napano itapon:

—Acoantoco huachi hui'nan. Sha'huítēranquēnso' nani nanirahué huachi, itērin.

²² Napotihuachina Napanoso' ya'ipi ya'huérin pirayan ya'huépisopita, amatērin. Cacopo
sa'arinquē pita nicacaso maré' amatērin. ²³ Napoaponahué' nani tashihuachina, Napanoso
Naqaira ya'huérnamēn Niasa', Cacopo acoantērin. Inaso co nohuítatonhué', ichihué'itērin.
²⁴ Naporahuaton Napanori, a'nara piyapinēn sanapi nininso Nia nicanarin. Camaicaso
maré' nicanarin. Inaso sanapi Siripa itopi.

²⁵ Tahuérininquē tashíramiachin Cacoposo', Nia ichihué'érinso ni'nin. Ni'sahuaton, pa'pi
pa'yantērin. Napoaton Napano chiniquēn nontērin:

—¡Co napochitoncohué pora! ¡Co'ta Naqaira maré' nani sacatērahué! ¡Nani nonpintēranco
ni'sora! itērin.

²⁶ —Iséquēso api, co hua'hua nininso'ton, aso'yarahué'. ²⁷ Nia manaso maré' a'na
simana pita nicacaso ya'huérinso', naniqué'. Ina nanihuatan, Naqaira ya'huéré' acoan-
taranquēn. Canchisé pi'i chachin ca maré' sacatacaso' nohuantohuaton, inapotaranquēn,
itērin Napanori. ²⁸ Napotihuachina, Cacopo nohuantērin. Nia maninso maré' simana pita
imapiso nanihuachinara, Napanori, Naqaira ya'huéré' acoantērin. ²⁹ Napanori, a'nara
piyapinēn sanapi nininso' camaicaso maré' Naquiranta nicanarin. Ina sanapiso' Pira
itopi. ³⁰ Nani acoantohuachina, Cacoposo', Naqaira ichihué'érin huachi. Inapaton ina
na'con na'con nosororin. Niaso nipirinhué', co onpopinchin nosororinhué'. Canchisé pi'ipi
chachin Napano maré' sacataantacaso' nipoahué', nosororin.

Cacopo hui'ninpita nininso'

³¹ Cacoposo', Nia co onpopinchin nosororinhué'. Ina nitotaton, Siniorori catahuarin
hua'huanacaso maré'. Naquiraso nipirinhué', ina nohuanton chachin, co nito
hua'huaninhué'. ³² Niaso', cayorahuaton quēmapia'huaya huairin. Inaso', Nopino
itērin. “Sinioro sētērahuésó' nicaton, catahuarinco. Hua'huanahué ni'ton, iporasó'
so'yahué nosoroaponco huachi,” ta'ton, ina pochin hua'huin nohuitērin. ³³ Naquēranchin,
cayoantarahuaton, quēmapia'huaya huaiantarin. Inaso', Simion itērin. “Nocaninacoso'

Sinioro natanin. Natanan catahuarinco. Napoaton a'na hua'huasha quëtantarinco," ta'ton, ina pochin hua'huin nohuitërin. ³⁴ Naquëranchin cayoantarahuatón, quëmapi chachin hua'huantarin. Inaso', Nihui itërin. "Nani cara hua'huanahuë ni'ton, iporaso' so'yahuë na'con na'con chinpitaponco huachi," ta'ton, ina pochin hua'huin nohuitërin. ³⁵ Niaso', naquëranchin cayoantarahuatón quëmapi'hua chachin huaiantarin. Inaso Cota itërin. "Iporaso' huachi, Sinioro pa'yatato chinotarahué," ta'ton ina pochin hua'huin nohuitërin. Nani catapini hua'huanahuaton, copi tënin huachi.

30

¹ Naquira co nito hua'huatonhuë', cainpain noyaparin. Napoaton so'in itapon:
—Hua'huantoco canta'. Co'so' hua'huantohuatancohuë', chiminarahuë', itërin.

² Cacoporiso nipirinhue', no'huiton itapon:

—¡Co caso Yosëcohuë'! Ina co nohuantërinhuë' ni'ton, co hua'huananhuë', itërin.

³ Napotohuachina, so'in itapon:

—Ni'quë'. Piyapinëhuë' Pira itërhëhuaso', maquë topirahuë'. Ina mapatan hua'huantopachin, cari masarahue'. Hua'huahuë' chachin nicacaso marë' masarahue'. ⁴ Inapoaton, Naquirari piyapinë Pira itopiso', so'in acoantërin. Acoantohuachina, ichihuë'ërin. ⁵ Piraso', cayorahuaton quëmapi'huaya huairin. ⁶ Naporo' Naquira tapon: "Iso hua'huasha, Tano itarahue'. Yosë nontërahüeso' natanatonco: 'Tëhuëchachin quëmaso' noya ninan ni'ton, catahuaranquën huachi,' itërinco. Napoaton a'nara hua'huasha quëtërinco," tënin. Ina yonquiaton ina pochin nohuitërin. ⁷ Ina quëran Pira cayoantarahuatón, quëmapi'huaya chachin huaiantarin. ⁸ Naporo' Naquira taantarin. "Iso hua'huashaso', Nipitari itarahue'. Na'con caipayarë'co nichinitërai, iporaso huachi nani minsërahue'," ta'ton ina pochin nohuitërin.

⁹ Nianta co huachi hua'huancaso nanitërinhuë'. Napoaton piyapinë Siripa itopiso' Cacopo acoantërin. ¹⁰⁻¹¹ Siripa ya'huëre' cayoaton hua'huantopachina, Niaso tapon: "¡Ma noyacha nisharahue' paya!' tënahue'. Napoaton iso hua'huashaso', Caro itarahue'," tënin. ¹² Ina piquëran Siripaso', a'na ya'huëre' hua'huantarin. ¹³ Naporo' Niaso' tapon: "¡Ma noyacha ya'huërahue' paya! Iporaso ya'ipi sanapiro'sa': '¡Ma noyacha inaso ya'huërin paya!' itaponaco ta'to, iso hua'huashanta', Asiri itarahue'," tënin.

¹⁴ Trico macacaso tahuëri'sa', Nopino pa'sahuaton, mantracora huayo itopiso' quënanconin. Ina masahuaton, a'shin quëshimarin. Ina quënapataton Naquirari itapon:

—Hua'huantopachina huayo quëshirinquëso', quëtoco canta topirahuë', itërin. ¹⁵ Napotopirinhue', Niari itapon:

—Ayon caira. ¡Ama napopitërahüeso'huë'! ¡So'yahuë nani osëretëranco! Hua'huahuë ya'huëre' mantracora huayo quëshirincosonta' ¿yao'sëretëtantamaranco ti? itërin.

—Ina quëtohuatanco, ipora tashi Cacopo quëmarë' huë'ëpon, itërin Naquirari. ¹⁶ Tashi huare' Cacopo pasto quëran huënantahuachina, Niari nacapirahuaton:

—Hua'huahuë mantracora huayo quëshirincoso', nani Naquira quëtërahue'. Quëmaro'co ipora tashi huë'ëca'huaso marë' inaquë pahuëretërahue', itërin.

Napotohuachina, naporo tashi Niaso', Cacopo huë'ëparin. ¹⁷ Hua'huancaso marë' orarinso Yosëri natanahuaton, catahuarin. Napoaton Niaso', a'natërapo hua'huinpita nicacaso' cayoantarin. ¹⁸ Nasitohuachina tapon: "Iso hua'huasha, Isacaro itarahue'. Camairahuëso sanapi so'yahuë acoantërahue' ni'ton, Yosë acanarincó," ta'ton, ina pochin hua'huin nohuitërin. ¹⁹ Ina quëran Nia cayoantarahuatón, saota nicacaso' hua'huantarin. ²⁰ Nasitohuachina taantarin: "Iso hua'huashaso', Saporono itarahue'. Noya nininso chachin Yosë nicararincó. Nani saota hua'huasha a'notërahue' ni'ton, iporaso' so'yahuë noya noya ni'sarincó," ta'ton, ina pochin nohuitërin. ²¹ Nitiqioninquë Niaso', sanapia'huaya hua'huantin. Nasitohuachina, Tina itërin.

²² Naquiraso co hua'huana'pihuë' ni'ton, na'con Yosë nontërin. Napohuachina, napoiyan quëran nosoroaton a'panirin. Ina nohuanton hua'huantin huachi. ²³ Paninantërinso' huaihuachina, tapon: "Co hua'huana'picohuë' nicato tapanäpirahuë'. Yosë chachin catahuarincó ni'ton, hua'huantato co huachi tapanahuaso ya'huërinhuë'. ²⁴ A'na ya'huëre' Sinioro quëtaanta'incó topirahuë'," ta'ton, Cosi itërin.

Cacopo Napanorë', ninonpintopiso'

²⁵ Cosi nasitërin piquëran Cacoposo', Napano itapon:

—Ya'huërahue'quë chachin yapanantapirahuë'. ²⁶ Sa'ahuëpita, hui'nahuëpita, inapita quëtoco. Nani inapita marë' sacatërahüeso' nanirin. Quëma nitotëran onpo sacatërahüeso'na ni'ton, quëpai huachi topirahuë', itërin. ²⁷ Napotopirinhue', Napanoriso' itapon:

—Ama napoquësohuë api. Quëma yacaparanco ni'ton, Sinioro catahuarinco. Ani'tato, ina nitotërahuë. Napoaton quëparitéquë ténahuë. ²⁸ Sha'huitoco onposona canacamaso nohuanteranso'. Nápo chachin pahuëré'inquën, itërin.

²⁹ Napotohuachina, Cacopori itapon:

—Quëma maré' onpo sacatërahuëso', nani nitotëran. Pë'tahuanënpitanta noya a'pairahuëso', nani nitotëran. ³⁰ Co'huara huë'shätëraphuë', caraichin ya'huëtërinquën. Iporaso nipirinhüë', pa'pi notohuaro' na'amiatërin. Huë'nahuë quëran huaré' Sinioro catahuarinquën. Iporaso huachi canta', caora maré' sacata'huaso' nanirin huachi, itërin.

³¹ —Caquë chachin sacataantacaso maré' çonpota pahuëré'inquën? taantarin Napano.

—Ama coriqui pahuërecosohuë'. Apira sha'huitaranquënso' nohuanতোহুতান, quëma maré' sacataantarahüë. ³² Ipora tahuëri pë'tahuanënpita huëntonënuë pa'sarahüë. Pa'sahuato, yaráton carniroa'huaro'sa', niquë acoarahüë. Naporahuaton chipoa'huaro'santa ninshipiton nipiso', niquë acoarahüë. I'coapi nipisopitanta inapotarahüë. Inapita quëran pahuëré' quënanana'huaso maré' napoarahüë.

³³ Inapohuato, a'na tahuëri canarahüëso ni'quihuatan, no'tëquën sacatërahuëso nitotëran. Pë'tahuatërahuëquë, i'coapiro'sa', ninshipitono'sa inaporáchin chiporo'sa quënanaran. Naporahuaton, yaráton carniro'saráchin quënanaran. Nisha quënanpatanso', ihuaranquën ni'ton, naporin, itërin Cacopori.

³⁴ —Noyapa'. Inapoa'a nipachin, tënin Napano.

³⁵ Napoaponahuë', naporu tahuëri chachin inaso chiporo'sa hui'tonpi nipisopita, i'coapi nipisopita, nisha acorin. Chipo sanapi'santa ninshipiton, nipiso', inaquë acorin. I'coapiro'sa', máquënso tëranta huiritopisopita, inapitanta inaquë chachin acorin. Ya'ipi yaráton carniroa'huaro'santa', inapotërin. Inapotahuaton hui'ninpitari a'paicaiso maré' quëtërin. ³⁶ Ina quëran, pë'tahuaro'sa huayoninsopitarë chachin Napanoso', Cacopo ya'huëarin quëran, cara tahuëri iratatë pa'në'pa', pa'pi.

Cacoposo nipirinhüë', co manta taponahuë', a'napita ohuicaro'sa Napanonquën a'paitarin. A'paitapon pochin canacaso maré' isoporin: ³⁷ Nara së'paro'sa huara napapiráchin nanpi së'patërinso' pë'shitërin. Isopita nararo'sa së'paquën napotërin: Aramo, ni'to', tanpapi, inapita së'paquën manin. Masahuaton, hui'tona'piarin. Hui'toninsopitanta', i'shotëra'piarin. Acopo huiritërinso ya'nocaso maré', inapotërin. ³⁸⁻³⁹ Ina quëran huararo'sa hui'tonanpinan nininso', pë'tahuaro'sa huëntonën notënanquë acorin. I'sha o'opiquë acorin. Inaquë pë'tahuaro'sa nito'quëpi ni'ton, naporin. Huararo'sa notërahuatona quëmapi nipisopita to'quëtöpi. Inapohuachinara hui'ninpitato': Hui'tontono'sa', ninshipitono'sa', i'coapiro'sa', inapita hua'huatapi. ⁴⁰ Naporo' Cacoposo', inapita nisha acorarin huachi. Inapotërinso', Napano pë'tahuanënpita yaratonono'sa', hui'tontono'sa', inapita notënanquë acoonin. To'quëcaiso maré' acoonin. Inapooton Anaposa', Napano pë'tahua huëntonën quëran na'apisopita, inaora huëntonënuë acoaton ana'atarin huachi. ⁴¹ Panca panca pë'tahuaro'sa nipisopita huënaithuachinara, i'sha o'opiquë huararo'sa acorin. Nito'quëapona pochin huararo'sa notëcaiso maré' naporin. ⁴² Mashiraa'huaro'sa huënaithuachinaraso', co huararo'sa acorinhüë'. Napoaton pi'pirahuaya nipisopitato', Napano maré' ninin. Ya'huëré' panca pancaro'saso', inaoranquën ninin. ⁴³ Inapooton inaso', pa'pi ma'huanin. Pa'pi notohuaro' ohuica ya'huëtahuaton, piyapinënpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. Notohuaro' camiyoro'sa', moraro'sa', inapitanta ya'huëtërin.

31

Cacopo, mi'sën ta'ananpicaso yonquirinso'

¹ Ina quëran Cacoposo', mi'sënpitari pinorinso' natantërin: “Cacoposo' tata pë'tahuanënpita matahuaton, pa'pi ma'huanin,” topi natantërin. ² Naporahuaton Napanori chachinta', co huachi iráca pochin nitërinhuë' ni'nin. ³ Naporo' Siniorori Cacopo itapon: “Tata-parin, quëmopinënpita, inapita ya'huërinso parti panantaquë'. Carinquën ca'tanatënuë catahuaranquën,” itërin.

⁴ Ina natanaton, Naquira, Nia inapita pastoquë amatërin. Inaora ohuicanënpita a'pairinquë amatërin. ⁵ Huë'pachinara, itapon:

—Tataparima co huachi iráca pochin noya ni'nincohuë'. Yosëso nipirinhüë', ca'tanatonco catahuarinco. Inaso' tatahuëri chinotërinso'. ⁶ Canpitaso', nani nitotërama tata maré' chiniquën sacatërahuëso'. ⁷ Naporahuaton nonpintahuatonco co no'tëquën pahuëré'incosohuënta', nitotërama'. Napoaponahuë', Yosë catahuarinco ni'ton, co aquëtë huaré' ihuarincohuë'. ⁸ A'na tahuëri tataso' tënin: “Ninshipitono'sa quëchinquën sacatëranso maré',” topachina, ya'ipi sanapi ninshipitonáchin hua'huanpi. A'na tahuërinta': “Hui'tontono'sa quëchinquën sacatëranso maré',” taantahuachinaso', hui'tontono'sáchin

hua'huataantapi. ⁹ Yosë nohuanton ina pochin tata pë'tahuanënpita hua'huatopi. Canpoanquën nicacaso marë' napopi.

¹⁰ A'na tahuëri pë'tahuaro'sa huënaitaso', hua'narahüë. Chipo mashoro'sari, chipo sanapi'sa to'quësapi hua'narahüë. To'quëtona'piro'saso', a'naquënso hui'tonpiro'sa', a'naquënso ninshipitono'sa', a'naquëonta i'coapiro'sa', inapita quënanahuë. ¹¹ Naporo chachin Yosë anquëninën përarinco: "¡Cacopo!" itërinco. Itohuachincora: "Isëquë nisarahüë," itërahüë. ¹² Naporo' anquëni itërinco: "Noya ni'quë', ya'ipi chipo mashoro'sa', chipo sanapi'sa to'quëpisopita, hui'tonpiro'sa', ninshipitono'sa', i'coapiro'sa', inapitaráchin to'quërapí. Napano nonpintërinquënso nitotato, ni'nanso chachin a'ninquënta nicacaso marë' catahuaranquën. ¹³ Ca mini Yosëco, iráca Pitiriquë ya'notëranquën. Inaquë na'pi tomaquë opotahuaton, chinotaancoso marë' acoran. Naporahuaton inaquë chachin casáchin chinotaancoso marë' sha'huitëranco. ¡Manóton huëquë pa'a! Iso no'pa quëran pipirahuaton, hua'huatëranso no'pa parti panantaquë'," itërinco, tënin Cacopo.

¹⁴ Ina topachina, Naquira, Nia, inapitari itapon:
—Quiyanta mini tata chiminpachin, co huachi ma'sha tëranta maca'huaiso ya'huërinhuë'. ¹⁵ Naporahuaton ipora chachin nisharo'sa pochin tata ni'nincoi huachi. ¡Pa'anpitérarincoi ni'ton, quiya marë' pahuëretaton ina nápo sacatëran! ¹⁶ No'tëquën chachin Yosëri, tata ma'shanënpita, matahuaton, canpoa quëtërinpoa'. Inaso' canpoanquën, hua'huanoapitanquën. Napoaton, ma'sona Yosë sha'huitërinquënso', niquë huachi, itopi.

Cacopo ta'arinso'

¹⁷⁻¹⁹ Sa'inpitari napotërin ni'ton, Cacoposo Canaan parti panantacaso yonquirin. Pa'pin ya'huërinso no'paquë paantacaso marë' tapatarin huachi. Napanoso' a'na parti ohuicanënpita ya'iaapon pa'nin. Inaquë pa'ninso' Naquirari, pa'pin mamanshinënpita ihuarin. Ya'ipi quëmopinënpitarë chachin mosharinso', ihuarin. Cacoposo' sa'inpita, hui'ninpita, inapita, camiyoro'saquë a'mitërin. Pë'tahuanënpita, ma'shanënpita, ya'ipi inapita quiquirin. Ya'ipi inapitaso', Patan-aranquë sacataton canarinso'. ²⁰ Inapaton Cacopori, Napano nonpintahuatón, co sha'huitaponahuë' huëshirin. ²¹ Ya'ipi ma'shanënpitarë chachin Cacoposo', ta'arin. Co hua'quiya quëranhuë', Iopiratisiiquë pëntoitahuatona', Carata motopiro'sa parti, notëëtërin.

Napanori Cacopo imaquirinso'

²² Cara tahuëri quëran Napanoso', Cacopo ta'arinso' nitotërin. ²³⁻²⁴ Ina nitotaton, quëmopinënpitarë chachin, imaquirin. Canchisë tahuëri quëran, Carata motopiro'sa parti canquiipi. Napoaponahuë', naporo tashi Yosëri huë'ënuquë ya'notaton itapon: "Natanquë Napano sha'huichinquën. Ni'quëna Cacopo no'huiton ma'sha onpototan. Tananpitëquë pa'in," itërin. Tahuërianpituatuaton Napanoso', ²⁵ piyapinënpitarë chachin Carata motopiro'saquë Cacopo nincantopi. Ina motopiro'saquë inanta', huëntonëné chachin chinotopi. Napanonta ina motopiro'saquë chinotaponahuë', co niquënyatërapihuë'. ²⁶ Cacopo quënanahuaton, chiniquën nontërin:

—¡Pa'pi co noyahuë' ninan! ¡Co nonpinchitoncohuë' pora! Ahuëtuatuë sanapi'sa manëso pochin hui'nahuëpita quëshiaranco. ²⁷ Nonpintatonco, co sha'huitaponcorahuë' ta'aiaran. ¡Co naporëhuë'! Ya'huëranquë yapaantaranso sha'huitëranco naporini, noya ninontatëhua capa cancanchitërihuahuë'. Pita nicatëhua': Tonton, arpa, inapita pi'nipiquë nonchitërihuahuë'. ²⁸ Hui'nahuëpita, shihuëpitanta', ichita'airan ni'ton, co apinoto nonta'huaso' quëtërancohuë'. ¡Co manta yonquirëhuë pochin ninan! ²⁹ Nohuantërahüë naporini, ma'shátërahüë ya'ipinquëma ana'inchitënuquëmahüë'. Napoaponahuë', achin tashi chachin Yosë nontërinco. Inaso' tataparionta chinotërin. Huë'ëhuëquë ya'notatonco nontërinco: "Natanquë Napano sha'huichinquën. Ni'quëna Cacopo no'huiton ma'sha onpototan. Tananpitëquë pa'in," itërinco. ³⁰ Tataparin ya'huërinquë ya'nipishahuë yapanataton huë'saran ni'quëhuarë', ¡co mamanshinëhuëpitaso' ihuatónco quëitonhuë' pora! itërin Napanori.

³¹ Napotohuachina, Cacopori Napano itapon:

—Të'huatatënuquën topinan huë'sarahüë: "Paanta'huaso sha'huitohuatoso', sa'ahuëpita osëretamarinco," ta'to, naporahuë. ³² Nipirinhuë', insosona tëranta mamanshinënpita matahuatënuquën, quësahuachin, ¡chimiin! Ma'sona tëranta quëmaquën nininso' quësahuato, ya'ipi quëmopinënpita ni'tonënuquë a'noquë'. Inapotaton quëpamantaquë', itërin. Napopirinhuë' Cacoposo', Naquirari pa'pin mamanshinënpita ihuarinso', co nitotërinhuë'. ³³ Naporo' Napanoso', mamanshinënpita yoniton patë patërantarin. Cacopo në'mëtë pëinënuquë'ton ya'conin. Pipirahuaton, Cacopo cosonanënpita nininquë, ya'coantarin. Nianquën nininquënta ya'conaponahuë', co mamanshinënpita quënaninhuë'. Ina quëran pipirahuaton, Naquiranquë nininquë ya'huëré' ya'coantarin. ³⁴ Naquiraso'

mamanshiro'sa masahuaton, po'orin. Camiyoquë huënsëcaiso marë' nitopisoanaquë po'orin. Inapotahuaton, ina aipi huënsëtërin. Pa'pinso' ya'ipi në'mëtë pëianaquë yonípirinhuë', co quënaninhuë'.³⁵ Naquirari itapon:

—Tata, co huanirahuëso marëhuë', ama no'huicosohuë'. Sanapicoi inachintëraiso tahuëri nanitërinco ni'ton, huënsëarahuë, itërin. Napanori mamanshinënpita yonisápirinhuë', co quënaninhuë'.

³⁶ Co quënanpachinahuë', Cacopo ya'huëré' no'huitaton Napano chiniquëen nontërin.

—¿Maquëta tēhuëtëranquëen ni'nán? ¿Ma'ta onpoato oshahuanahuë ni'ton, co napion cancantaron imaquirancoso'?³⁷ Ya'ipi ma'shanëhuëpita o'quiaton yoniran. ¿Ma'ta quëenaparanco quëmaquëen nininso'? Ma'sona quënanpatan, a'ninquëchin, quëmopinënpita notënanquë acoquë'. Quëmopinëhuëpitarinta', ni'in. Inapita sha'huichinpoa' insosona no'tëquëen noninso'.³⁸ Cato shonca pi'i quëma marë' sacatërahüë. Naporo' co a'na ohuica tëranta', co a'na chipo tëranta ana'huarinhuë'. Huëntonënpita quëran, co a'na carniro tëranta', capitëranquënhüë'.³⁹ Ni'niro'sari pë'tahuanënpita tēpahuachinara, co onporo tëranta a'nota'huanquëenso marë' quëshiranquënhüë'. Caoranquëen masahuato, acoantarahuë. Tahuërihuë nipon, tashihuë nipon, ihuatohuachinanta', ca apahuëretëranco.⁴⁰ Tahuëri nipachina pi'i acorinco, tashinta nipachina sēhuën acorinco. Pë'tahuaro'sa a'paito, huë'ei natanahuë. Inapoato nohuantaso' parisitërahüë.⁴¹ Cato shonca pi'i quëma marë' sacatato, ya'ipi inapita ahuantërahüë. Cato hui'nanpita marë' shonca catapini pi'ipi sacatërahüë. Pë'tahuanënpita marënta', saota pi'i sacatërahüë. Naporahuaton, apira apira pochin nisha nisha cana'huaso sha'huitëranco.⁴² Apraan chinotërinso catahuarinco. Tata Isaconta', inachachin chinotërin. Co'so' ina catahuarincohuë naporini, topinamiáchin ya'huërahüëquë a'pa'itoncohuë'. Yosëso nipirinhuë', parisitërahüëso' nitotërin. Chiniquëen sacatato ma'sha ya'huëtërinco'sonta', nitotërin. Napoaton achin tashi pënëninquëen, itërin Cacopori.

Cacopo, Napanorë' anoyatopiso'

⁴³ Cacopori napotohuachina, Napanoso' tapon:

—Isopita catoro'saso', hui'nahuëpita. Isopita hua'huaro'santa shihuëpita. Pë'tahua huëntono'santa', caquëen. Ya'ipi isëquë ni'nanso', caquëenáchin. Napoaponahuë', hui'nahuëpita catahua'huaso marë' ya'ipi quëchi nipachin. Shihuëpitanta quëchi.

⁴⁴ Napoaton huëquë pa'a Yoscoarë' niitatë anoyata'a. Catonpo chachin anoyatërehuaso ayonquinqinposo marë' inapoa'a, itërin.⁴⁵ Napotohuachina, Cacoponta', "Noyapa'," tēcaton, a'nara na'pi manin. Ina masahuaton, onë pochin ahuanirin.⁴⁶ Naporo' quëmopinënpita camairin:

—¡Na'piro'sa yontonco'! itërin. Itohuachina, ya'ipiya quëran na'piro'sa yontonpi. A'mitë a'mitëtahuatona', panca imopi. Ina quëran, ya'ipiya coshatopi, na'piro'sa a'mitë a'mitëtópiso pirayan coshatopi.⁴⁷ Napanoso' inaora nanamënquë, ina ro'të nohuitaton, "Quicaro Saatota," itërin. Cacoporisso nipirinhuë', inaora nanamënquë ina ro'të chachin, Carata, itërin.⁴⁸ Naporo' Napano tapon:

—Iso na'piro'sa imorëso', catonpo chachin ayonquiarinpo Yoscoarë' ta'të ipora tahuëri anoyatëresó'. Napoaton, ina no'paso' ipora huanta Carata, itopi.⁴⁹⁻⁵⁰ Naporahuaton Mispá itopi anta': "Nipatohuatë, co huachi niqüënanarihuë'. Napoaponahuë', Sinioro chachin ni'inpó'. Co insonta ya'huërequë naporëso ni'pirinpohüë', Yosë chachin ni'inpó'. Napoaton ama hui'nahuëpita no'huiton aparisitëquësohuë'. Ama aquëtë chachin sanapi'sa maantaquësohuë'. Ina marë' Yoscoarë' ta'ton sha'huitoco," itërin. Ina naporinso marë' ina pochin ina no'pa' nohuitopi.

⁵¹ Napanoso' aquëtë chachin Cacopo sha'huitaantarín:

—Ni'quë'. Na'pi imorahuëso ya'huëarin. Onë pochin na'pi ahuanirahuëso'sonta ya'huarin. Ya'huërehuaso huáncana inapita acorahuë.⁵² Inapita ayonquiarinpo ama quëmanta ma'sha onpotancoso marëhuë', isëquëran pëntonquësohuë'. Co ca tëranta ma'sha onpota'huanquëenso marë' isëquëran pëntona'huaso ya'huërinhuë'.⁵³ Canpo capini nanan ya'huëhuachin, Yosë chachin anitochinpo', inqüënposona tēhuëresó'. Ina Yosë chachin quëmaquëen tata masho Apraan, chinotërin. Caquëen tata masho Nacoronta chinotërin. Inqüënposo tēhuëhuatë', ina chachin ana'inchinpo', itërin. Napotohuachina, Cacoposo': "Caquëen tata chinotërinso ni'sárinco ni'ton, co napoarahüë'," tēnin.⁵⁴ Inapoatona anoyatohuachinara, Cacoposo inaquë chachin Yosë chinotacaso marë' ma'sharo'sa tēparin. Nani Yosë chinotohuachinara, quëmopinënpita ichicoshatërin. Ya'ipiya coshatopi. Nani coshatohuachinara, inaquë chachin huë'ëantapi.

⁵⁵ Tahuëririnquë tashíramiachin Napanoso' huënsëintarahuatón, hui'ninpita, shinpita, inapita apinora'piarin: "Yosë catahuainquëma noya paco," itahuaton ya'huërinquë pa'mantarin huachi.

32

Cacopo, Isaoř' niquēnanpiso'

¹⁻² Napano piyapinēnpitarē chachin pa'mantahuachina, Cacoponta piyapinēnpitarē chachin paantarín. Paasoí Cacoposo', Yosē anquēninēnpitari nacapirin. Inapita quēnanahuaton, tapon: "Isopitaso', Yosē sontaronēnpita huēnton. Catahuainacoso marē' a'paimarinso'," tēnin. Napoaton ina ro'tēso': Maanain*, itērin.

³⁻⁴ Naporo' Cacoposo', comisiono'sa Isao sha'huitacaiso marē' Sēir no'paquē a'parin: "Iya hua huēnantárin ni'ton, iso pochin nanan a'patiarinquēn: 'Ca iya masho huēnantárahue. Ma'sona quēma camaitērango nisarahuē. Cato shonca pi'ipi api Napano ya'huērinquē yacapatērahue. ⁵ Na'a ohuacaro'sa', moraro'sa', ohuicaro'sa', inapita ya'huētērinco. Piyapinēhuēpitanta', quēmapi'sa', sanapi'sa', ya'huētērinco. Iso nanan, a'pataranquēn noya nini-caté ya'huēantacaso marē' tēnin, itoco'," itērin. Napotahuaton a'parin.

⁶ Comisiono'sa huēnantahuachinara, Cacopo sha'huitiintapa:

—Iya masho Isao nicapoi a'parancoi ni'toi, pa'nai. Huē'sarango nitotaton, inaora chachin nacapiinquēnso marē' huē'sarin. Catapini pasa quēmapi'sari imaquiárin, itiipi. ⁷⁻⁸ Ina natanahuaton, Cacoposo pa'pi pa'yanin. Pa'yanaton yonquirárin. Yonquirárin quēran, piyapinēnpita, ohuicanēnpita, ohuacanēnpita, camiyonēnpita, inapita cato huēnton acorin. "Iya mashori, a'na huēnton ahuēhuachina', a'na huēntonso ta'ararin," ta'ton naporin.

⁹ Ina quēran iin tē'huataton, iso pochin Yosē nontērin: "Sinioro, quēmaso Yosēnquēn. Tata masho Apraan chinotērinquēn. Tata Isaconta chinotērinquēn. Quēma sha'huitēranco ni'ton, ya'huērahuequē huē'sarahue. Quēmopinēhuēpita ya'huērinquē huē'sarahue. Naporahuaton: 'Ca nohuanton noya pa'saran,' itēranco. ¹⁰ Tēhuēnchachin co noyacohuē' ni'to, co nosoroancoso' ya'huērinhuē'. Co no'tēquēnáchin catahuacanoso ya'huēpirinhuē'. Iráca ya'huērahue quēran pipipo, Cortaniiquē pēntoitērahue. Naporo' co ma'sha tēranta quēparahuē. Pitananēhuēro'coáchin pa'nahuē. Napopirahuē', iporaso' cato huēnton pochin hua'anēntērahue. ¹¹ ¡Nosoroatonco Sinioro iya masho Isao quēran, nicha'ēco! Nani huē'sarin ni'ton, ahuērahuatongo, sa'ahuēpita, hui'nahuēpitarē'co chachin niquitohuachinco. ¹² Nani quēma chachin, catahuacanoso marē' a'ninquēchin sha'huitēranco. Naporahuaton, shihuēpitanta caquēran pipipisopita, inotēra'huaya pochin na'acaiso' sha'huitēranco. Marē' yonsanquē inotērahua ya'huērinso', co pichicasohue'. Ina pochin na'acaiso' nani sha'huitēranco," itērin.

¹³ Naporo tashi inaquē Cacopo huē'ērin. Tahuērinquē capayatahuaton, ya'cariya ya'huērinso' quēran, pētahuaro'sa huayonin. Iin masho Isao nicanacaso marē' huayonin: ¹⁴⁻¹⁵ Cato pasa chipo sanapi, cato shonca chipo, cato pasa ohuica, cato shonca carniro, cara shonca camiyó paya nasha huai'piso hua'huinpitare' chachin, catapini shonca ohuaca', shonca toroa'hua, cato shonca mora sanapi nininso', shonca mora quēmapi, inapita.

¹⁶ Inapita huayonahuaton, piyapinēnpita quētērin a'na huēnton a'na huēnton quēpacaiso marē'. Co'huara pa'shátērasoihuē', ma'sona nicacaisonta sha'huitērin:

—Canpitaso quēchitoco'. A'na huēnton'ton pa'in. Amasha aquēmiachin nipachin a'na ya'huēř', paanta'in. Ama napopináchin pacosohue', itērin. ¹⁷⁻¹⁸ Quēchinamēn huēnton quēpana'pi sha'huitērin:

—Iya masho Isao nacapiatēnquēn natanpachinquēn: "¿Inta quēmaso' hua'anēn? ¿Intohuata pa'saran? ¿Inquēnta pē'tahuaro'sa quēpaaranso'?" itohuachinquēn, quēmari iso pochin sha'huitēquē': "Isopita pē'tahuaro'saso', quēma marē' quēsarahue. Cacopo a'patiarinquēn. Inaso', quēma piyapinēn pochin cantantērin. Nani inanta piquēran huē'sarin," itēquē', itērin. ¹⁹ A'napita huēnton quēpana'piro'santa', sha'huitērin:

—Canpitanta iya masho Isao quēnanpatama', inachachin sha'huitoco'. ²⁰ Nani sha'huitohuatama', napotaantaco': "Inaora chachinso', piquēran huē'sarin," itoco', itērin.

Isopochin yonquiaton Cacopa naporin: "Isopita pē'tahuaro'sa quētato no'huirincoso asanorahuē. Ina piquēran caora chachin ni'sarahue. Tapon inapotērahue' marē' inanta noya nontaantarinco," tēnin yonquinēnquē. ²¹ Inapoaton Isao quētacaso'ton, aquēchitērin. Inaoraso nipirinhuē', huē'écaso marē' ya'huēarinquēranchin quēparitērin.

Cacopo anquēnirē nipanirinsó'

²²⁻²³ Napoaponahuē', naporo tashi chachin co'huara huē'ēshátērasoihuē', Cacoposo' huanirin. Huanirahuaton, cato sa'inpita, cato cosonanēnpita, inapita ayontonin. Shonca a'na hui'ninpitanta inaquē chachin ayontonin. Ayontonahuaton Capocoi' pēntoinantaquēchin, apēntoitērin. Ya'ipi pē'tahuānēnpita, ya'ipi ma'shanēnpita, inapitarē chachin aquētēran a'parin.

* 32:1-2 Maanainso': Cato huēnton sontaro'sa', tapon naporin.

²⁴ Cacoposo' inaora quëparitohuachina, a'nara quëmapi ya'norin. Inarë tahuërianpitaquë huarë' nohuantaso' nipanipi. ²⁵ Napoaponahuë quëmapi ya'norinsoso', co Cacopo minsëcaso nanitërinhuë'. Co nanitatonhuë', Cacopo tonaransën, ahuëtërin. Catantën nipaquëtërintaquéchin ahuërin ni'ton, notohuëtërin. Nipansoi napotërin. ²⁶ Quëmapi ya'norinsoso', Cacopo itapon:

—A'poco huachi, nani tahuëriarin, itërin.

—Co'so' noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitohuatancohuë', co a'poaranquënhuë', itërin inarinta'.

²⁷ —¿Ma'ninquënta quëmaso'? itaantarin quëmapiri.

—Cacopo itërinaco, taantarin inanta'. ²⁸ Naporo' ina quëmapirisoi' itapon:

—Co huachi Cacopo itarinënhuë'. Ipora quëran huarë' Israiro itarinën. Yosë chinitëran, piyapi'santa chinitëran. Chinitaton canatëran ni'ton, ina pochin nohuitarinën, itërin.

²⁹ —Iporaso' quëmanta' nininën sha'huitoco, itërin Cacopori. Napotopirinhüë', inariso itapon:

—Co quëmaso' nininëhuë natanancoso ya'huërinhuë', itërin. Ina quëran inaquë chachin Cacopo noya ya'huëcaso marë' sha'huitërin. ³⁰ Napoaton Cacoposo' ina ro'të aninihuanin: “Pinoiro†,” itërin. “Isëquë chachin, Yosë nirayarahüë. Ina niponahuë' co chiminahuë’,” ta'ton, ina pochin ina ro'të nohuëtërin.

³¹ Pi'i pipiriahuasoi', Pinoiro quëran huë'sarin huachi. Catantëntaquéchin, tonaransë notohuëtërin ni'ton, sonpariarin. ³² Napoaton iso quirica ninshitasoco huarënta Israiro shinpitasoi', ma'sharo'sa catantënuë pancarin ipatë ya'huëtërinso', co ca'pihuë'. Inaquë Cacopo ahuëpi ni'ton, co ca'pihuë'.

33

Cacopo Isaorë' nanan anoyatopiso'

¹ Cacoposo', Isao catapini pasa quëmapi'sarë chachin huë'sarin ni'nin. Ina ni'sahuaton, cara huënton hui'ninpita acorin. Niataquë a'na huënton, Naquirataquë a'na huënton, cosonaro'sataquë, a'na huënton. ² Cosonaro'sa'ton hua'huinpitare' chachin aguëchitërin. Ina quëran Nia hua'huinpitare' chachin ahuanacantërin. Naquiraso', Cosirë' piquëran acorin. ³ Inaporahuaton, Cacoposo quëchitërin. Iin masho ya'cariapon pochin, canchisëro mosharin. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorahuaton mosharin. ⁴ Cacoposo' të'huaton naporin. Napopirinhüë Isaoriso', ta'aquirahuaton iin iporin. Iporahuaton, apinorin, naporin. Cato chachin noya ancantatona', nina'nëtopi. ⁵ Ina quëran Isaoso', sanapi'sa', hua'huaro'sa inapita ni'nin. Ni'sahuaton iin natanin:

—¿Isopita po'? ¿Inpitata? itërin.

—Hui'nahuëpita ta'a. Yosë nohuanton ya'huërinso', tënin Cacopo. ⁶ Naporo' cosonaro'saso hua'huinpitare' chachin, Isao huëcapai. Ina notënanquë huë'sahuatona', isonpi. Isonpi quëran no'paquë huarë' monshorahuatona', moshai. ⁷ Ina quëran Nia ya'huëre' hua'huinpitare' chachin, inapoantapi. Piquëran Cosiso', a'shinë chachin, huë'sahuatona', Isao notënanquë inahuanta inapoantapi.

⁸ Ina quëran Isaoso', Cacopo natanin:

—¿Ma'marëta ina nápo pë'tahua huëntono'sa a'paransopita, nacapirimarahuë? itërin.

—Noya ninicatë ya'huantacaso marë' a'patëranquënsopita, itërin Cacopori.

⁹ —Ama iya'hua napoquësohuë'. Canta ya'huëtërinco chachin. Co quëtaancoso ya'huërinhuë', itërin Isaori. ¹⁰ Itopirinhüë', Cacoposo' taantarin:

—Ama iya masho napoquësohuë'. Tëhuëchachin noya ninicatë ya'huantacaso nohuantohuatan, onpopionta maquë ta'a. Quëmaora chachin noya nontaantarancoso' nicato, Yosë chachin napotërinco pochin cancantërahüë. ¹¹ Yosë nohuanton ma'huanahuë, co manta pahuantërincohuë'. Napoaton, quëshiranquënsopita, onpopionta maquë', itërin. Napotápaton Isao anohuantërin. Ya'ipi a'patërinso' manin huachi.

¹² Ina quëran Isao taantarin:

—Noyapa'. Huëquë nipachin carinquën ca'tainquën pa'a, itërin. ¹³ Napotohuachina, Cacoporisoi itapon:

—Tëhuëchachin iya masho nosoroatonco napotëranco. Nipirinhüë' hui'nahuëpita hua'huaro'sarächin. Ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', inapitanta nasha hua'huatopiso ya'huërin. Manon quëpahuatëso', a'na tahuëri marëáchin nanitërin, ohuica'huaro'sa taquicaíso'. ¹⁴ Noya quëmasoi' pataquë topirahuë. Quiyaso nipirinhüë' oshaquëranchin pacapoi. Hua'huaro'sapitarë'coi, pë'tahuarosapitarë'coi oshaquëran pa'sarai. Co hua'quiya quëranhuë', Sëir parti cantoontapatënuë, inaquë niquënaantarihua huachi, itërin.

† 32:30 Pinoiroso': Yosë ya'pirin tapon naporin.

¹⁵ —Noyapa'. Naporan ni'quëhuarë', quëchitota'i nipachin. Nipirinhue' ca'tainquënsomarë' caraya piyapinëhuëpita pachi, itërin. Itopirinhue', Cacoposo taantarin:

—Ama iya napoquësohuë'. Noya quiyaora pa'sarai, itërin. ¹⁶ Napotohuachina, Isaoso piyapinëpitarë chachin Sëir parti paantarin.

¹⁷ Cacoposo nipirinhue', Socoto parti pa'nin. Inaquë pëitacaiso marë' piyapinëpita camairin. Naporahuaton, pë'tahuanëpita na'icaiso marë' tanpora'huaro'sa anitërin. Napoaton, ina no'pa' "Socoto*" itërin. ¹⁸ Inaquë hua'quimiachin ya'huërin. Ina quëran Cacoposo', ya'ipi huëntonënë chachin Siquimo ninano notënanquë pa'nin. Inaquë në'mëtë pëiro'sa otëantarin. Inapoaton Patan-aran quëran huë'ninso', Canaan no'paquë noya canquirin. ¹⁹ Në'mëtë pëiro'sa otënpiso' no'pa', Cacoposo' pasa coriqui marë' pa'anin. Ina no'paso', a'na quëmapi Amoro itopiso' hui'ninpitari hua'anëtopirinhue', pa'antërin. Inaso', a'nara hui'nin ya'huëtërin, Siquimo itopi. ²⁰ Ina piquëran Cacoposo', Yosë chinotacaso marë' a'nara artaro ninin. Ina nisahuaton aninahuanin: Ir Iroi Israiro†, itërin.

34

Siquimori Tina tapiton po'orinso marë' i'huërëtopiso'

¹ Cacopo hui'nin Niaquëya ya'huëtërinso', Tina itopi. Ina nanontohuachina, a'na tahuëri Siquimo ninanoquë nanon capini nini'cai marë' pa'nin. ² Inaquë ni'so', Siquimori ni'sahuaton noyarin. Inaso', sha'huitëranquëmaso chachin Amoro hui'nin. Amoroso', hua'an ya'conin. Ipo piyapi ni'ton, ya'ipi iporo'sa hua'anëntërin. Siquimori Tina co nohuanchachinpirinhue' ichihuë'ërahuaton, po'orin. ³ Napoaponahuë', pa'pi nohuantërin. Napoaton Tinari nohuantacaso marë' ma'pitaso ninin. ⁴ Naporochachin Siquimoso' pa'pin itapon:

—Paaton tata, Tina maca'huaso marë' pa'pin nontoonquë'. Quëmopinënpitanta nontoonquë'. Ina pa'pi nohuantërahuë', itërin.

⁵ Cacoposo' hui'nin po'opiso' nitotaponahuë', co manta tëninhuë'. Hui'ninpita pë'tahuro'sa a'pairapi ni'ton, co manta tëninhuë'. Inapita canquiai huarë' sha'huitacaso' yonquirin. ⁶ Siquimo pa'pinso' Cacopo nontacaso marë' pa'nin. ⁷ Cacopo hui'ninpita huënantahuachinara, napopiso' natantopi. Natantahuatona', pa'pi no'huitopi. Siquimori oshina co mashâtëraponahuë', ichihuë'ërin ni'ton, napopi: "Inapoaton inaso', israiro'sanpoa panca tēhuëtërinpoa'. ¡Co onporonta inapocaso ya'huërinhuë'!" topi. ⁸ Amoroso nipirinhue', inapita nontaton napotërin:

—Hui'nahuë Siquimo itërahuë'so', oshiparima pa'pi nohuantërin macacaso marë'. Onpopionta quëtoco'. ⁹ Inapoatëhua', ya'huëa'ahua topirahuë. Napohuatëhua', quiyanta canpita hui'nama macapoi. Canpitanta', quiya hui'nahuëi masarama'. ¹⁰ Isëquë quëparitama', quiyapitarë' ya'huëco'. Iso no'paquë ya'huatoma sayatoco'. Nohuantëramaso' pa'anco'. No'panta yapa'anpatama', pa'anco', itërin.

¹¹ Siquimonta huanirahuaton, nonsarin huachi:

—Tata napotërinquëmaso', nohuantoco ta'a. Onposo' natanpatamaco quëtaranquëma'. ¹² Sanapi marë' pahuërë'tërë quëran na'con na'con apahuërë'tohuatamaco noya, co ma'shahuë'. Naporahuaton ma'sona nicana'huanquëmaso' natanpatamaconta', quëtaranquëma'. Onpopionta cari mai, topirahuë, tënin.

¹³ Napopirinhue', inapitariso oshina na'nin ni'ton, i'huërë'tacaiso marë' yamonapi. Napoaton Siquimoso' pa'pinë chachin noyasha nontatona itapona':

¹⁴ —Noya nipirinhue'. Co quiyaso' nanitëraihuë' co marchuan quëmapi oshihuëi quëta'huaiso'. Quëtërai naporini, quiya marë'so' pa'pi taparo niitonhuë'. ¹⁵ Ya'ipinquëma quiya pochachin marchuanama huarë' canpita naporamaso nisarai. Nohuantohuatama', ya'ipi quëmapiquëma marca niacotoco nipachin. ¹⁶ Naporohuarë' tēhuëchinsinso', canpitanta hui'nahuëi masarama', quiyanta canpita hui'nama masarai. Inapohuatëhua a'na huënto'inchin pochin nisarëhua huachi. ¹⁷ Nipirinhue', co'so' nohuantohuatamahuë', isëquëran pipiarai. Oshihuëinta macatoi, quëpaarai, itopi.

¹⁸ Napotohuachina Siquimoso' nohuantërin. ¹⁹⁻²⁰ Cacopo hui'nin pa'pi nohuantaton Siquimoso', a'naroáchin natëtërin. Inaso', ya'ipi Amoro hui'ninpita quëran chiniquënananantërin. Napoaton, pa'pinë chachin ninano ya'coanaquë pa'pi. Inaquë ya'huëhuano'sa niyontonpi, ma'sha yonquiatona anoyatacasiso marë'. Ya'huëhuano'sa niyontonpachinara, itapona':

²¹ —Pasopitaso' noyaro'sa'. Pancana no'pa' ya'huëtërinpoa ni'ton, inapitanta yacapatënenpoa' pa'anapona'. Canpoanta nanitarihua inahua hui'ninpita macacaso'. Ya'huërë' inapitanta canpoa hui'nanpoa nanitapi macacaiso'. ²² Napoaponahuë' inapoatëhua

* **33:17** Socotoso': Tanpora'huaro'sa', tapon naporin. † **33:20** Ir Iroi Israiro'so': Yosë'so', Israirori chinotërinso', tapon naporin.

ya'huécaso maré', ya'ipi quémapiñpoa marcahuanacaso' nohuantopi. Inahua napopiso chachin canpoanta nicacaso' nohuantopi. ²³ Inapohuatéhua', ya'ipi ya'huétipiso canpoanquén nisarín. Pè'tahuanéna', ma'shanéna', ya'ipi inapita canpoanquén nisarín. Huéco nohuantoco inapoa'ahua'. Napohuatéhua', inapitaso canpoaré' ya'huécaiso maré' quéparitapi, itopi. ²⁴ Siquimo pa'piné chachin napopiso natanatona', nohuantopi. Napoaton ya'ipi quémapi'sa chiniquéno'sa nipiso', marca niacotopi huachi.

²⁵ Niacotopi quéran cara tahuéritapasó', Cacopo hui'ninpita Siquimo ninanoqué pa'pi. Simion, Nihui, inapita itopiso' pa'pi. Inapitaso', Tina yo'inamiáchin nipi. Ya'huéhuano'sa marca niacotopiso', pa'pi iquitopi. Inapoasoí chachin pa'sahuatona', sahuéninénacué ya'ipi quémapi'sa tépacoppi. Co noyachátérasoihué' ahuétopi ni'ton, co chinitopihué'. ²⁶ Amoronta', Siquimoré chachin tépapi. Inapotahuatona', Siquimo péinén quéran Tina masahuatona', pa'pi huachi. ²⁷ A'napita iinpitanta canquirahuatona', ya'ipi quémapi'sa nani tépapi ni'ton, ninanoqué ma'sha ya'huérinso mamiatopi. Oshina Siquimori tapirinsó maré', i'huérétatona inapotopi. ²⁸ Ya'ipi ohuacanéna', ohuacanéna', moranéna', inapita matopi. Ya'ipi ninanoqué ya'huérinso', aipiraonta ya'huérinso', mapi. ²⁹ Péiro'saqué ma'sha ya'huérinsopitanta', ya'ipi ihuatopi. Naporahuaton ya'ipi hua'huaro'sa', sanapi'sa', inapitanta masahuatona quépapi. ³⁰ Simion, Nihui, inapita huénantahuachinara, pa'pinari itapon:

—Canpitaso napoatoma', sacai anoyata'huaso nitéramaco. Canano'sa, huiriséro'sa inapitaso', ya'huéhuano'sa'. Naporamaso natantohuachina', no'huiponaco caso huachi. Ni-huéntonahuatona ahuéaponaco. Caso co na'ashahué' piyapinéhuépita ya'huéterinco ni'ton, ya'ipinpoa tiquiaponénpoa', itérin. ³¹ Napotopirinhué', inapitariso itaantapi:

—¿Monshihuanté paya pochín oshihué' nohuantopiranhué' ti? itopi.

35

Yoséri Pitiriqué Cacopo noya ya'huécaso maré' sha'huitérinso'

¹ Naporo' Yoséri Cacopo hué'énqué ya'notaton, camairin: “Caso Yoséco. Iráca iya masho Isao ta'ananpisén ya'notéranquén. Pitiriqué paantaton, inaqué ya'huéconqué'. Inaqué canconpatan, chinotaancoso maré' a'nara artaro niqué',” itérin. ² Napotohuachina Cacoposo', ya'ipi hui'ninpita, sa'inpita, piyapinénpita, inapita camairin:

—Ya'ipi nisha nisha mamanshiro'sa chinotéramaso', a'poco'. A'poatoma quéshico pa'pita'ahua'. Naporahuaton amarahuatoma', noya nininso i'nanpiracé'. ³ Manóton Pitiriqué pa'ahua'. Inaqué Yosé chinota'huaso maré' artaro nica'huaso ya'huérin. Iráca nanan ya'huétaponco, Yoséso na'con catahuarincó. Naporahuaton, itohua itohua pa'nahuéqué, ca'tanatonco catahuarincó, itérin.

⁴ Napotohuachina, nisha nisha mamanshinéna moshapiso quéshipi. Pè'téhuératéro'santa moshapiso quéshipi. Ya'ipi inapita Cacopori Siquimo ninano ya'cari', pa'pitérin. A'nara insina nara pirayan, pa'pitérin. ⁵ Pa'pachinara, Yosé nohuanton, nisha nisha ninanoro'saqué ya'huépisopita pa'pi té'huapi. Napoatona co nanitopihué' Cacopo hui'ninpita, imatona i'huérétacaiso'.

⁶ Cacoposo' huéntonéné chachin, pa'sápatona', Noso ninanoqué canconpi. (Ina ninanoso', Pitiri itopi anta', Canaan parti ya'huérin.) ⁷ Inaqué canconahuaton, artaro ninin huachi. Inaqué Yosé chinotérin ni'ton, ina ro'té aninahuanin: “Iri Pitiri*” itérin. Iráca iin té'huataton ta'ananpihuachina, inaqué chachin Yoséri hué'énqué ya'notérin ni'ton, napo nohuitérin.

⁸ Nipica piyapinéna Tipora itopisonta chiminpachina, inaqué chachin pa'pitopi. Insina nara pirayan pa'pitopi. Pitiri ninano ya'cariya, inapotopi. Cacopori inanta aninahuanin: “Na'néi' insina,” itérin.

⁹ Cacopo Patan-aran quéran huénantahuachina, Yoséri naquéranchin inaqué ya'notaantarín. Ya'notaton noya ya'huécaso maré' sha'huitérin. ¹⁰⁻¹² Iso pochín sha'huitérin:

“Quémaso' Cacopo itérinén.

Co huachi ina pochín nohuitarinénquénhué'.

Ipora quéran huaré' Israiro itarinén,” itérin.

Ina quéran nininén canpiatahuaton itaantapon:

“Caso Yoséco, ya'ipi nanitaparahué.

Notohuaro' hui'nanpita ya'huéchinquén.

Shiparinpitanta', hua'huayátérahué ya'hué'ina'.

Quémá quéran, a'na nacion pipipon.

Naporahuaton, shiparinpitanta na'a huéntono'sa nicapona'.

A'naquén shiparinpita, copirno ya'conapona'.

Tata masho Apraan, tataparín Isaco,

* 35:7 Iri Pitiriso: Pitiriqué ya'huérinso Yosé, tapon naporin.

inapita iso no'pa' ahua'anëntërahuë.

Ina chachin quëmanta quëchinquën.

Shiparinpitanta iso no'pa' chachin hua'anëntapona'," itërin Yosëri.

¹³⁻¹⁴ Napotahuaton pa'pachina, Cacoposo' a'nara na'pi masahuaton onë pochin ahuanirin. Yosëri nontërintaquë chachin ahuanirin. Ina quëran toma', huino, inapitaquë opotahuaton, Yosë marë' acorin. ¹⁵ Iráca nohuitërinso chachin ina ninanoso', Pitiri itërin.

Naquira chiminonso'

¹⁶⁻¹⁷ Hua'quimiachin inaquë ya'huëra pi quëran paantapi. Pa'sápatona', Iporata ninanoquë ya'caritopi huachi. Inaquë Naquiraso', pa'pi parisë quëran huaiton, co'chachin ninin. Napoaso ahuaitiona'piri itapon: "Ama pa'yanquësohuë', quëmapi chachin huaiyantaran," itërin. ¹⁸ Napotopirinhue', Naquiraso' yachiminin huachi. Nani yachiminahuaso', hua'huin nininën acotërin: Pin-oni† itërin. Itopirinhue', Cacoporiso', Mincamin‡ itërin. ¹⁹ Inapo chimintërin Naquira. Napoaton Iporata ira pirayan pa'pitopi. (Iporataso ipora marë', Pirin itopi.) ²⁰ Naquira pa'pituatuaton, po'oronën aipi Cacoposo' Panca ra'pi ahuanirin. Ina na'pi ahuanirin quëran, Naquira po'oronën nohuitopi.

²¹ Inaporaahuaton, Israiroso paantarin. Itiri tori aquëcha, ya'huantacaiso marë' në'mëtë pëinëna ótëëmpi. ²² Inaquë hua'quimiachin ya'huëpi. Inaquë chachin Nopinoso', pa'pin cosonanën Pira itopiso monshitaton, ichihuë'ërin. Ina natantahuaton, Israiroso pa'pi no'huitërin.

Cacopo hui'ninpita nininso'

Cacoposo' shonca cato hui'ninpita quëmapi'sa ya'huëtërin. ²³ Niaquëya nipisopitaso' isopita: Paninanso' Nopino, ina quëran, Simion, Nihui, Cota, Isacaro, Saporono, inapita. ²⁴ Naquiraquëya nipisopitanta isopita: Cosi, Mincamin, inapita. ²⁵ Naquira piyapinën Pira itopisoquënta isopita: Tano, Nipitari, inapita. ²⁶ Nia piyapinën Siripa itopiquënta', isopita: Caro, Asiri, inapita. Ina nápo Cacopo hui'ninpita ya'ipiya quëran ya'huëpi. Ya'ipi pochin Patan-aranquë nasitopi.

Isaco chiminonso'

²⁷ A'na tahuëri Cacoposo' pa'pin ya'huërinquë pa'nin. Inaso', Mamiriquë ya'huërin. Ina ninanoso' Arapa itopi anta'. Naporahuaton ina chachin Ipron itomantapi. Inaquë Apraan, Isaco, inapita ya'huëpi. ²⁸ Pasa posa shonca pi'ipitaso', Isaco chiminin. ²⁹ Noyá mashoya nicaquë huarë' chiminin. Chimpinachina, hui'ninpita Isao, Cacopo, inapitari nipa'pichantopiso' naninquë po'mopi.

36

Isao quëran pipipisopita

¹ Isao quëran pipipisopita sha'huichinquëma'. Inaso', Itomo itopi anta'. ²⁻⁵ Isaoso' Canaan sanapi'sa manin: A'naso', Ata itopi. Inaso', Iron hui'nin. Ironta', Iti huënton piyapi. Inaquëya Isao hui'nahuanpachina, Iripasi itërin. A'na sa'ionta Aoripama itopi. Inaso', Ano hui'nin, Sipion shiin. Inaquëyanta hui'nahuanpachina, isopita: Quiosi, Caaran, Cori, inapita. Isaoso', Ismairo hui'nionta manin, Pasima itopiso'. Inaso', Nipayo os-hia'huain. Inaquënta hui'nahuanpachina, Niohuero, itërin. Ina nápo hui'ninpita Canaan parti ya'huëapon nasitopi.

⁶ Isaoso' Cacopo patahuaton, a'na parti ya'huapon pa'nin. Sa'inpita, hui'ninpita, yaipi inarë ya'huëpisopita quëparin. Pë'tahuanënpita, ma'shanënpita, inapita Canaan parti ya'huapon pochin canarinsonta', ya'ipi quiquirin. ⁷ Cacoponta', napopin chachin ma'huain ni'ton, co huachi nanitopihuë inaquësáchin ya'huëcaiso'. Pastonta pë'tahuanëna capacaiso co huachi nanipihuë ni'ton, nia'popi. ⁸ Inapoaton, Isaoso Sëir motopiro'sa parti pa'nin ya'huapon. Sha'huítëranquëmaso chachin Inaso', Itomo itopi anta'.

⁹ Ina nápo Isao hui'ninpita ya'huëtërin. Inaso', ya'ipi itomoro'sa shimashonën. Inapitaso', Sëir motopiro'sa parti ya'huëpi. ¹⁰ Sha'huítëranquëmaso chachin, Isaoso Ataquëya hui'nahuaninso', Iripasi itërin. Ya'huëre' Pasimaquëya nininso', Niohuero itërin. ¹¹ Iripasi hui'ninpitaso', isopita: Timan, Omaro, Sipo, Catan, Quinasi, inapita. ¹² Inapitaso' Ata ampita. Iripasiso', a'na cosonanën ya'huëtërin Timona itopi. Inaquëya hui'nahuanpachina, Amarico itërin. ¹³ Niohuero hui'nipitanta', isopita: Naato, Siran, Sama, Misa, inapita. Inapitanta Pasima aminpita. Pasimaso' sha'huítëranquëmaso chachin, Isao sa'in ninin anta'. ¹⁴ Aoripamaquënta', Isao hui'nahuaninsopitaso': Quiosi, Caaran, Cori, inapita. Aoripamaso', Ano hui'nin, naporahuaton Sipion shiin.

† 35:18 Pin-oniso': Na'con na'con aparisitërinco hua'hua, tapon naporin. ‡ 35:18 Mincaminso': Pa'ya pa'yatërahuëso hua'hua, tapon naporin.

15-19 Isao shinpita huëntono'sa hua'anëntopisopitaso', isopita: Timan, Omaro, Sipo, Catan, Quinasi, Cori, Amarico, inapita. Sha'huítëranquëmaso chachin Isao paninanënsó', Iripasi itopi. Ina hui'ninpitaso', Itomo no'paquë Isao shinpita huëntono'sa', hua'anëna ya'conpi. Ya'ipi inapita Ata aminpita. Niohuironta Isao hui'nin chachin ninin. Ina hui'ninpitanta', isopita: Naato, Siran, Sama, Misa, inapita. Inapitanta Itomo no'paquë Isao shinpita huëntono'sa', hua'anëna ya'conpi. Ya'ipi inapitaso', Pasima aminpita. Sha'huítëranquëmaso chachin Ano hui'nin Aoripama itopiso hua'huinpitanta', isopita: Quiosi, Caaran, Cori, inapita. Inapitanta Isao shinpita huëntono'sa hua'anëna ya'conpi. Ya'ipi ina hua'ano'sa', Isao shinpita. Isaoso', Itomo itopi anta'.

20-21 Co'huara Isao inaquë pa'shátëraponhuë', a'nara Or huënton piyapi Sëir itopiso'ton inaquë ya'huërin. Quëmopinënpitarë chachin ya'huërin. Ina hui'ninpitaso', isopita: Notan, Soparo, Sipion, Ano, Tison, Isëri, Tisan, inapita. Inapita'ton Itomo no'paquë Or huënton hua'ano'sa ya'conpi. Inapitaso' Sëir quëran pipipisopita ya'huëpi. ²² Notan hui'ninpitaso', isopita: Orin, Iman, inapita. Notan oshinso', Timona itopi. ²³ Soparo hui'ninpitanta', isopita: Arapan, Manaato, Iparo, Sipo, Onan, inapita. ²⁴ Sipion hui'ninpitanta isopita: Aiya, Ano, inapita. Ina Ano chachin, inotëro parti pa'pin moranënpita a'pairin. Inapita a'paiaso', no'pa quëran i'sha pipirinsopita quënanin. ²⁵ Anoso', a'na hui'nin ya'huëtërin, Tison itërinso'. Naporahuaton, a'na hui'nin sanapi, ya'huëtërin. Sha'huítëranquëmaso chachin inaso', Aoripama itërin. ²⁶ Tisonta hui'ninpita isopita: Intan, Ispan, Itëran, Quíran, inapita. ²⁷ Isëri hui'ninpitanta isopita: Piran, Saapan, Acano, inapita. ²⁸ Tisan hui'ninpitanta isopita: Osi, Aran, inapita. ²⁹⁻³⁰ Or huënton hua'ano'saso', isopita: Notan, Soparo, Sipion, Ano, Tison, Isëri, Tisan, inapita. Ina nápo Or huënton hua'ano'sa ya'huëpi. A'naya a'naya huëntonënaquë, hua'an ya'conpi. Sëir parti napopi.

Itomo no'paquë copirno' sa ya'conpiso'

31-32 Co'huara isairo'sa copirno ya'huëchatërasoihuë', isopita'ton Itomo no'paquë copirno ya'conpi. Pira'ton ya'conin. Inaso', Piro hui'nin. Tinapa ninanoquë ya'huërin. ³³ Ina chiminpachina, Sira hui'nin Copapo itopisori ya'huëretërin. Inaso', Posora ninanoquë ya'huërin. ³⁴ Inanta chiminpachina, Osamori ya'huëretërin. Inaso', Timan parti ya'huërin. ³⁵ Osamonta chiminpachina, Atatori ya'huëretërin. Inaso', Pitato hui'nin. Apito ninanoquë ya'huërinso'. Inari matiano'sa', Moapo no'paquë ahuëaton canarin. ³⁶ Atato ya'huëre' chiminpachina, Samarari ya'huëretërin. Inaso', Masarica ninanoquë ya'huërin. ³⁷ Samaranta chiminpachina, Saonori ya'huëretërin. Niopo ninanoquë ya'huërinso'. Inaso' ninano', Iopiratisi' yonsanquë ya'huërin. ³⁸ Ina ya'huëre' chiminpachina, Paaro-ananori ya'huëretërin. Inaso', Acaporo hui'nin. ³⁹ Paaro-ananonta chiminpachina, Atatori ya'huëretërin. Inaso', Pao ninanoquë ya'huërin. Atato sa'insó', Miitapiri itopi. Inaso', Matiriti hui'nin, Misaapo shiin.

40-43 Isonápo Isao quëran pipipisopita huëntono'sa ya'huërin: Ya'huëpiso no'panënantá', inachachin aninahuanpi: Timon, Arapa, Quitito, Aoripama, Iran, Pinon, Quinasi, Timan, Mipasar, Maquitiri, Iramo, inapita. Ina nápo Itomo huëntono'sa shimashonënpita ya'huërin. Inapitaso' Itomo no'paquë yanquëatona itohua itohua ya'huëpi. Isaoso', Itomo itopi anta'.

37

¹ Cacoposo nipirihuë', Canaan parti quëparitërin ya'huëcaso marë'. Pa'pinconta' inaquë chachin ya'huëaponahuë', co hua'quiyahuë' ya'huërin.

Cosi, iinpitarë chachin napopiso'

² Cacopo hui'ninpita naporinso sha'huichinquëma nitotoco'. Cosi shonca canchisë pi'ipitapon pochin, iinpitarë chachin pa'pin ohuicanënpita a'pairin. Pa'pin cosonanënpita: Pira, Siripa, inapita hua'huinpitare' a'pairin. Iinpitaso co noyahuë' nipi ni'ton, Cosiso' pa'pinquë yásha'huirapirin.

³ Cacoposo' a'napita hui'ninpita quëran, Cosi na'con na'con nosororin. Nani másho nicaquë huarë', Cosiso hua'huatërin ni'ton, nosoromiatërin. Napoaton a'mocaso marë' noyápiachin nininsó' nitërin. ⁴ Iinpitariso nipirihuë', pa'pini ina na'con na'con nosororinso' nicatona', co quë'yapihuë'. Co quë'yatonaraihuë', co nanitopihuë' noya nontacaiso'.

⁵⁻⁷ A'na tashi Cosi hua'narin. Tahuërinquë, iinpita sha'huítërin:

—Natanco iyaro'sa hua'narahuëso sha'huichinquëma': Huë'ëhuëquë, iminquë ya'ipinpoa trico masarëhua'. Manëhuasonta tonporarëhua ni'nahuë. A'nanaya ca tonporahuëso'so', huaniririn. Canpita tonporamasoso nipirihuë', ca tonporahuëso' mosharapi. Ya'ipi tahuitatona', monshopi quëran mosharapi, itërin. Ina natanahuatona', iinpitariso aquë aquëtë no'huipi. ⁸ Napohuachina, inapitari itapon:

—Hua'an ya'conpato iyahuëpita camaiyápo ¿tocomaranquën ti? ¡Catoro' quëma camaiyáponcoil itopi. Hua'narinso marëpita na'con na'con no'huipi. Sha'huihuachina, co yainhuë' natanpi.

⁹ Ina piquëran Cosiso', hua'naantarin. Naporonta iinpita sha'huitaantarin:

—Natanco piyo'sa a'na hua'naantarahuëso sha'huitaanta'inquëma'. Hua'nato ni'pirahuë', pi'i, yoqui, shonca a'na tayloraro'sa', inapita monshorahuatona moshararínaco ni'nahuë, itërin. ¹⁰ Cosi ina hua'narinso', pa'pin iinpita inapita sha'huitoahuachina, pa'pini pënënaton itapon:

—¿Ma'ta tapon inapochinpita hua'na hua'namantaranso'? Napoahuarë' mamaparin, iyaparinpita, ca chachionta' ¿a'na tahuëri moshaponquën ti? itërin. ¹¹ Iinpitariso noyapaton'a, aquë aquëtë no'huirápi. Pa'pinso nipurinhuë', hui'nin naporinso na'con yonquirárin.

Cosi pa'ampiso'

¹² A'na tahuëri Cosi iinpitaso', Siquimo ninano ya'cari pa'pi. Pa'pina ohuicanënpita, chiponënpita inapita quëpapi pasto yonitona a'cacaiso marë'. ¹³ Naporo' pa'pini Cosi itapon:

—Ni'quë conpa. Iya mashoro'sa Siquimo ya'cari ya'huëapi. Inaquë ohuicaro'sa', chiporo'sa', inapita a'pairapi. Paaton ni'contaquë topirahuë, itërin.

—Noya tatapa'. Pa'i nipachin, itërin.

¹⁴ —Inta conpa. Pa'sahuaton iyamashoro'sa ni'contaquë'. Ohuicaro'sa', chiporo'sa', inapitana onpoinsona nisapiso', nahuicontaquë'. Ina quëran huë'sahuaton, onpoapisona sha'huittiico canta nitochi, itërin.

Cacoposo Ipron motopianaro'sa quëran, Cosi a'parin. Inaso pa'sápaton Siquimoquë canconin. ¹⁵ Ina parti chíhuëaton pa'sápirinhuë', a'na quëmapi quënanahuaton itapon:

—¿Ma'ta yonisaran?

¹⁶ —Iyahuëpita yonisárahue' ta'a. ¿Co pora nitotëranhuë' insëquësona pë'tahuanëna a'paiyapiso to? itërin. ¹⁷ —Nani isëquëran pa'pi: “Totanquë pa'ahua'” niitapi pora, itërin.

Cosiso pa'sápaton, Totan ninano ya'cariya iinpita quënanconin. ¹⁸ Inapitarinta', áquë quëran Cosi quënanpi. Quënanahuatona', co'huara ya'carichátërasohuë', tëpacaiso marë' a'naroáchin yonquipi. ¹⁹ Inahua capini ninontopi:

—¡Ni'co'. Hua'natona'pi huë'sarin! ²⁰ Huëco tëpa'ahua'. Inapotatëhua poso yaninantëquë po'moa'ahua'. Ina quëran “pa'piniri ca'nin,” itahua'. Inapotohuatëhua', ¿naniinta'ma hua'narinsopita pa'? niitopi. ²¹ Nopinoso natanahuaton, Cosi pa'poyacaso marë' itapon:

—Ama tëpa'ahuasohuë'. ²² Co tëpatacaso ya'huërinhuë'. Iso inotëroquë yaninantë poso nininquë të'yatoco'. Ama canpitariso' ma'sha onpotocoso'huë', itërin. Iya'huain nanin quëran ocoirahuaton, pa'pinquë'pa' a'paantacaso yonquiaton, naporin.

²³ Cosiso iinpitataquë canconpachina, no'huitona noyápiachin a'morinso matopi. ²⁴ Matahuatona yaninantë posoquë, të'yatopi.

²⁵ Inapotahuatona', coshatapi huachi. Coshatasoi ni'pirinahuë', a'na huëntona' Ismairo nícaton'sa', nioshirin huë'sapi. Carata parti quëran huë'sapi. Camiyonënaquë, pimo hua'sairo'sa', parsamo nimirio, pimo yaqui, inapita quë'sapi. Iquipitoquë pa'anapona', quëparapi. ²⁶ Naporo' Cotasó iinpita itapon:

—¡Iya'hua tëpahuatëhua', co manta canarihuahuë! Naporahuaton inapotohuatëhua', nonpi nonpíntacaso' ya'huapon. ²⁷ Ama tëpa'ahuasohuë'. Ismairo nícaton'sa' tëhuëchinso' pa'antahua'. No'huípiro mini nipirinhuë', co nishahuë'. Iyanpoa', tënin. Napoahuachina, iinpitari: “¡Tëhuëchachinchi paya!” topi. ²⁸ Nícaton'sa' inataquëchin na'huërahuachinara, iinpitari Cosi ocoipi. Yaninantë poso quëran ocoirahuatona', nícaton'sa' pa'antopi. Cato shoncatë coriqui pahuë'rëtohuachinara, Iquipitoquë quëpapi huachi.

²⁹ Nopinoso Cosi të'yatopiquë huënantahuachina, co huachi iin quënanquintarinhuë'. Pa'pi pa'yanaton a'morinso osharin*.

³⁰ Ina quëran iinpitataquë huënantarahuatón, itiintarin:

—¡Iya'hua capa huachi! ¡Ma'huantacha caso nisarahuë paya! tënin.

³¹ Naporo' iinpitaso', Cosi a'morinso masahuatona chipo tëpapiso' huë'nainënuë, asë'cotëtopi. ³² Inapotahuatona pa'pinaquë a'papi. Quëpana'piso' iso pochin pënëni: “Iso a'mopiso quënanai. Noya ni'quë'. ¿Hui'nanquën a'na nimara ti?” itëquë', itahuatona a'papi huachi.

³³ Cacoposo' nohuítahuaton, tapon: “¡Iso mini hui'nahuë a'morinso'!” tanan ni'niri napotërin ipora, tënin. ³⁴ Napoapon pochin co napion cancantaton a'morinso nioshatërin. Naporahuaton, sa'catën nininso' sëtóhuachinara a'mopiso', a'morin. Ina a'morin quëran hui'nin chiminso marë' hua'qui na'nërárin, ayanárin, naporárin. ³⁵ Ya'ipi hui'ninpitari achinicananpirinahuë', inaso co nohuanchátërarinhuë', sëtërinso inquicaso'. Aquë aquëtë

* 37:29 A'morinso osharin: Ina parti ya'huëpisopitaso', co napion ancantóhuachinara, inapopi.

hui'nin maré' na'néton, naporin: “Chimipiro'sa ya'huërinquë hui'nahuë quënanconta' huaré' sètèrahuëso' copi tapo,” ténin.

³⁶ Ismaïro nicatono'saso', Iquipitoquë camapi. Camahuachinara, Cosiso a'nara quëmapi Potihuario itopiso', pa'antopi. Inaso', Iquipito copirnorî catahuacaso maré' acorin†. Capitan ya'conaton, copirno a'paipisopita sontaro'sa camairin.

38

Cota, Tamararé' naporinso'

¹ Naporo tahuëri'sa Cotaso iinpita patahuaton, Atoran ninanoa'huaquë pa'nin. Inaquë a'na quëmapi Iro itopiso ya'huërin. Ina ya'huërinquë yacapatonin. ²⁻³ Inaquë yacapatapon pochin, a'nara nanon nohuitërin. Inaso', Soa itopiso' hui'nin. Soaso' Canaan piyapi. Cotari natanpachina, acoantopi. Inaquë hui'nahuanpachina, paninanën nasitërin. Ina nohuitaton, Iri itërin. ⁴ Naquëranchin sa'in cayoantarin. Nasitohuachina, quëmapi chachin niantarin. Inaso', Onan itërin. ⁵ Naquëranchin hua'huaantahuachina, quëmapi chachin niantarin. Inaso', Sira itërin. Quisipo ninanoquë Cota ya'huëaso', inaso nasitërin.

⁶ Iri hui'napitohuachina, pa'pini Tamara acoantërin. ⁷ Acoantopirinhue', Iri co noyahuë' nininso' co Sinioro costarinhuë ni'ton, ina nohuanton chiminin. ⁸ Napohuachina, Cotari Onan ya'huëré' itapon:

—Iya masho ayananpirinso sa'in, quëmari maquë'. Canpoaso inachintëréhua ni'ton, imoya macaton, inaquë hui'nahuanquë'. Hui'nahuanpatan, Iri quëran pipicaiso nispisopita quëmá quëran ya'huëtarin huachi, itërin. ⁹ Onanso' Tamara macaponahuë': “Hui'nahuanpato, hua'huaro'sa co caquën nisarinhuë'. Irico hui'ninpitaraçhin pochin nisarin,” ténin yonquinënuë. Napoaton, Tamara tëcarihuachina, aipi a'paconin. Ama iinco ya'huërenamënpita, ina quëran ya'huëcaso marëhuë' naporin. ¹⁰ Onan naporinso Siniorosito nitotaton, chiniquën no'huitërin. Napoaton inanta', ina nohuanton chimiantarin. ¹¹ Naporo' Cotaso', Tamara itapon:

—Quëyoroantaran ni'quëhuarë', iporaso' tataparin ya'huërinquë paantaquë'. Hui'nahuë Sira itërahuëso hui'napitaquë huarë', inaquë ya'huëtaquë', itërin. Itaponahuë', co tëhuëchachin napotërinhuë'. Nonpintaton naporin: “Sira ya'huëré', iinpita pochachin chimiantahuachin,” ta'ton naporin. Napoaton Tamaraso', pa'pin ya'huërinquë pa'nin ya'huapon.

¹² Cara pi'iquëran pochin Cota sa'in ya'huëré' chimiantarin. Inaso' sha'huëtëranquëmaso chachin, Soa hui'nin. Chiminpachina, Cotaso sëtaton na'nërarin. Sëtërinso' inquihuachina, Tinato ninanoa'huaquë pa'nin. Ohuicanënpita ya'inaquë sa'inaquë ya'huëapi ni'ton, pa'nin nicapon. Amiconën Iro itopisorë' pa'nin. Iroso', Atoran piyapi. ¹³⁻¹⁴ Tamaraso ina nitotaton, quëyoron a'morinso ocoirin. Inaporahuaton, nitaparin. Niimomototërinso' në'mëtëquë nipa'shinayatërin. Ama nohuitacaiso marëhuë' naporin. Inaporahuaton, Inain ninanoa'hua ya'cari', huënsëconin. Inaso' ninano', Tinato iraquë ya'huërin. Sira nani hui'napitopirinhue', co acoantopihuë' ni'ton, shiin yanonpintërin. ¹⁵⁻¹⁶ Cotari quënanahuaton, nipa'shinayatërinso marë': “Isoso sanapi, monshihuantë',” ténin. Napoaton pëshonin ya'caricaso marë'. Co shiin nohuitatonhuë', itapon:

—¿Canta quëmaro'co nii topirahuë? itërin.

—¿Ma'ta nipachin pahuëréaponco? ténin sanapinta'.

¹⁷ —Pë'tahuarahuëso'pita quëran, a'nara chipoa'hua a'patiaranquën, itaantarin Cotari.

—Ina nipachin. Napoaponahuë', ma'sha tëranta quëmaquën nininso' patëquë'. Chipoa'hua a'patianco huarë', cari tapanahuë', itërin sanapiri.

¹⁸ —¿Ma'ta nipachin pachi? ténin Cota.

—Sicho po'moitëranën pë'natëransoarë chachin, huaranën, inapita patëquë', itërin. Napotohuachina Cotaso', nataninsopita quëtërin. Inapoaton tëcarihuachina, naporo chachin hua'huantërin. ¹⁹ Ina quëran Tamaraso', pa'pin ya'huërinquë panantarin. Nipa'shinayatërinso' ocoirin. A'morinsonta ocoirahuaton, naquëranchin quëyoron a'morinso a'moantarin.

²⁰ Ina quëran Cotariso', chipoa'hua a'patërin. Amiconën Irori quëpatërin. Sanapi acoantërinso'pita ayantacaso marë' a'patopirinhue', inariso co huachi quënanconinhue'. ²¹ Napohuachina, ya'huëhuano'sa natanin:

—Monshihuantë sanapi Inain ira pirayan huënsëyantërinso': ¿Intohuata pa'nin? itërin.

—Co isëquë monshihuantë sanapi ya'huërinhuë', itopi. ²² Napotohuachina, Cota ya'huërinquë huëantarahuaton, itiintarin:

† 37:36 Copirno catahuapisopitaso': Naporo tahuëri'sa macayora'piapi.

—Co'chi sanapi quënanconahuë paya. Ya'huëhuano'santa': "Co isëquë monshihuantë sanapi ya'huërinhuë'," itërinaco, itërin. ²³ Napotohuachina, Cotari itapon:

—Ma'ta pini. Noyatapon. Quëtërahüësopita yamapachin, main nipachin. Ina marë' nanan ocoihuatëhuaso', piyapi'sa tējuaponënpoa'. Nanichi chipoa'huaya a'patochinpirahuë', co quëmari quënanconanhuë', itërin.

²⁴ Cara yoqui quëran pochin, Cota sha'huitapona huëcapaipi:

—Shiparin Tamara itërhüaso', monshihuanin. Napoaton iporasos' cayorin huachi, itopi. Natanahuaton Cotoso', no'huitaton yayi tënin:

—jOcoirahuatoma', a'pëco chimiin! tënin. ²⁵ Ya'huëhuano'sari Tamara a'pëcaso marë' ocoirapirahuë', inaso shiin nanan a'patërin: "Iso sicho po'moitëra pë'natërinso'rë chachin nininso' hua'anën, napotërinco. Iso huaranta', inanguën chachin ni'ton, noya nicaton nohuitëquë'," itëquë', itërin. ²⁶ Cotoso', shiini a'patërinso'pita nohuitahuaton, naporin: "Tëhuëchachin caso co noyahuë' ninahuë'. Co Sira acoantatohuë', tējuërahüë. Inaso nipirinhüë', noya noya ninin," tënin. Naporo quëran huarë' Cotoso', co huachi onporo tëranta shiin tëcariantarinhuë'.

²⁷ Tamara huaicaso nanihuachina, catopia'huaya hua'huatopi. ²⁸⁻²⁹ Nasitapona napopi: A'na'ton imiria'huain ocoirin. Napohuachina ahuaitiona'piri, quëhuan pi'shiquë, tonpotanpatërin. "Iso'ton hua'huacharin," ta'ton, napotërin. Napopirinhüë', hua'huashaso tanpara'huain po'moantarin. Shiarahuaton a'naso', nasitochanin. Napoaton ahuaitiona'piri nininën acotërin: Parisi* itërin. "Ya'copirinquënso inquirahuaton, pipiran," itahuaton, inapochin nohuitërin. ³⁰ Quëhuan pi'shiquë tonpotanpatërinso'so', ina piquëran hua'huatërin. Inaso' nohuitaton: Saro itërin.

39

Hua'an sa'ini, Cosi apirinsos'

¹ Sha'huitëranquëmaso chachin Cosiso', Ismairo nicatono'sari Iquipito no'paquë quëpapi. Inaquë a'nara Iquipito quëchëmapi Potihuario itopiso' pa'antopi. Inaso', Iquipito copirnorin catahuacaso marë' acorin. Capitan ya'conaton, copirno a'paipisopita sontaro'sa camairin.

² Cosiso napotopirinhüë', Siniorori co naniantërinhuë'. Inari catahuarin ni'ton, hua'anën pëinënquë noya yonquiataon yacapatërin. Noya nicaton, noya ya'huërin. ³ Cosiso', Yosëri catahuarin. Hua'anëni ina nicaton: "Nani ma'sha Cosi nipachina, Yosëri catahuarin ni'ton, noya pipitërin," tënin. ⁴ Napoaton pa'yatërin. Pa'yataton, acorin catahuacaso marë'. "Ma'pitasona ninahuëquë, quëma catahuaponco," itërin. Naporahuaton, ya'ipi piyapinënpita camaiaton asacatacaso marë' acorin. Ya'ipi ma'shanënpita a'paicaso marë' acorin. ⁵ Ina acorin quëran huarë', Siniorori Potihuario catahuamiatërin. Cosi noya nicaton, napotërin. Pëinënquënta ma'sha nipachina catahuarin. Iminënquënta sacatohuachina', sha'topiso' noya noyatërin. ⁶ Cosiri ya'ipi ma'shanënpita noya a'paitërin ni'ton, co huachi ma'marë' tëranta yonquiárinhuë'. Topinan noya coshatárin huachi.

Cosiso', noyapin noyapin ni'tomantarin ni'ton, ya'ipi quëran pa'yatopi. ⁷ Napoaton co hua'guiya quëranhuë', hua'anën sa'ini ni'sárin quëran noyarin huachi. A'na tahuëri itapon:

—Huëquë pa'a quëmaso' inapoquë', itërin. ⁸ Napotopirinhüë', Cosiso co pi'pisha tëranta nohuantërinhuë'. Napoaton itapon:

—Ni'quë siyora, pi'pian sha'huichinquën topirahuë: Hua'anëhuë ya'ipi ya'huëtërinso'pita a'paia'huaso marë' acorinco. Cari ya'ipi a'paiarahüë ni'ton, co ma'marë' tëranta yonquiárinhuë'. Natërinco ni'ton, sano cancantërin. ⁹ Chini chiniquën nanan quëtërinco iso pëiquë camaita'huaso marë'. Naporahuaton, hua'anëhuë co ma'sha tëranta apiratërincohuë'. Quëmasáchin tējuëchinchinso' sa'inquën ni'ton, apiratërinco. Napoaton, co caso pi'pian tëranta nohuantërahüë' pa'pi co noyahuë' nininso' nicaca'huaso'. jNaporahuaton quëmarë'co ninahuë' naporini, co Yosë natëtohuë', pa'pi oshahuainto'huë'! itërin. ¹⁰ Napotopirinhüë', sanapiriso Cosi ichiquëhuëncasos marë' nani tahuëri apisárin. Inaso napoaponahuë', co pi'pisha tëranta nohuantërinhuë'.

¹¹⁻¹² A'na tahuëriso nipirinhüë', Cosi pëiquë sacatapon ya'conin. Naporo' co a'napita ya'huëaso'ihuë' ni'ton, sanapiso Cosi so'huianarinso matërin. Inapotaton:

—Huëquë pa'a quëmaso' inapoquë', itërin. Napotopirinhüë', Cosiso niso'huianatërinso pa'coirahuaton, ta'arin.

¹³⁻¹⁵ Ina patërinso ni'sahuaton, sanapiso yanonpinin. Yanonpinaton chiniquën huiyo tënin. A'napita piyapinënpita përacaso marë' naporin. Huë'pachinara, itapon:

—jNi'cochi iso! So'yahuë a'nara iprio piyapi quëshiantërinpoa tapinpoaso marë'. Ya'conahuaton masapirincóhuë', canpita huëcacamaso marë' caso chiniquën huiyo tënahüë. Ina natanaton, ta'arë'nachin pipirin. jNiso'huianatërinso'ta', patërin! itërin.

* 38:28-29 Parisiso': Pasoarinsos' tapon naporin.

¹⁶ Piyapinēnpita napotahuaton, Cosi niso'huianatērinso' taparin. So'in huēcaquē huarē' taparin. ¹⁷⁻¹⁸ Ina huē'pachina, piyapinēnpita sha'huitērinso chachin inanta sha'huitērin:

—Iprio piyapi quēnanso', patoananēhuēquē ya'conahuaton masapirincōhuē'. Chiniquēn huiyo topatora, a'porahuatonco ta'arin. Niso'huianatērinso'ta', patērin. ¹⁹ ¡napotērinco piyapinēn! itērin.

Ma'ini sha'huitērinso' natanahuaton, Cosi hua'anēnso pa'pi no'huitērin. ²⁰ Cosi macacaiso marē' piyapinēnpita camairin. Nani mapachinara, tashinan pēiquē po'mopi. Copirno tēhuētōpisopita ya'huēapiquē po'mopi. ²¹ Tashinan pēiquē po'mopirinhuhē', Siniōroriso' co Cosi naniantērinhuē'. Nosoroaton catahuaantarin ni'ton, tashinan pēi hua'ani, noya nica-ton pa'yatērin: “Cosiso, nōya hui'napi,” ta'ton, noya ni'nin. ²² Napoaton catahuacaso marē' acorin: “Quēmari a'napita prisoro'sa, a'paiaran,” itērin. Napoaton Cosi camaitērinso'achin tashinan pēiquē'so, prisoro'sa nipi. ²³ Cosi camaitōhuachina tashinan pēiquē, noyasáchin sacatopi. Napoaton tashinan pēi hua'anso', co huachi Cosi sacatērinso' ni'sárinhuē': “Siniōrori chachin Cosiso catahuarin ni'ton, ma'sona nipachina, noya pipitērin” ta'ton, naporin.

40

Hua'ano'sa hua'napiso', Cosiri no'tēquēn sha'huitērinso'

¹ Ina piquēran cato hua'ano'sari Iquipito copirno tēhuētōpi: A'naso, copirno huino o'shitaonapiro'sa hua'an. A'nanta', ina marē chachin pan nina'piro'sa hua'an. Cato chachin copirno tēhuētōpi. ²⁻³ Napoaton copirnorin inapita no'huirin. No'huiton tashinan pēiquē'tacaiso' camaitērin. Napohuachina cato chachin inaquē po'mopi. Ina tashinan pēiso', copirno a'pairinsopita capitān pēinēnquē ya'huērin. Cosi ya'huēarinquē chachin po'mopi. ⁴ Copirno a'pairinsopita capitānso', Cosi itapon: “Isopita cato hua'ano'sa quēmari noya a'paiton, catahuacué,” itērin. Inapotohuachina inapita hua'ano'saso', hua'qui inaquē ya'huēpi.

⁵ A'na tashiso nipirinhuhē', cato hua'ano'sa chachin, hua'napi. A'naya a'naya hua'napiso', co inachachin tapon hua'napihuē', nisha nisha tapon hua'napi. ⁶ Tashíramiachin Cosiriso nicapon huē'pachina, sētápi quēnanquirin. ⁷ Napoaton, cato chachin natanin:

—¿Onpoatomata iporasos' pa'pi sētēramaso pochin ya'norama? itērin.

⁸—Catocoi chachin hua'napiraihuē', co insonta ya'huērinhuē' ma'sona tapon hua'naraiso anitotiincoiso', itopi.

—¡Yosē mini nanitērin ma'sona tapon hua'narēsopita anitotiinpoaso! Sha'huitoco hua'naramaso', itērin.

⁹⁻¹⁰ Napotohuachina o'shina'piro'sa hua'anso', hua'narinso Cosi sha'huitērin:

—Huē'ēhuēquē a'nara opa ya'huē ni'nahuē, cara sē'pahuaninso'. Nicasoco chachin, papo sē'patarin. Papo sē'patahuaton, yancotarín. Yancotērinquēranchin nitērinso'pita cayarín. ¹¹ Ina pirayan canta', huaraon o'orinso' minēnēn sē'quēato, huaniárahuhē. Opa cayarínso masahuato, huaraon o'oringuē shi'shirahuē. Inapotahuato huaraon ihuētērahuhē. Ihuētōhuatora ma'parinco huachi, itērin. ¹²⁻¹³ Napotohuachina, Cosiri itapon:

—Naporinchi paya. Ma'sona tapon hua'naranso sha'huichinquēn: Cara sē'pahuaninso', cara tahuēri tapon naporin. Cara tahuēriya quēran, huaraonso' quēma tēhuērānso' yonquiantarin. Nanan anoyatahuatēnquēn naquēranchin acoantarinquēn ina marē' sacataantacaso'. Iráca naporanso chachin naquēranchin o'shitaantarin huachi. Ina tapon, ina pochin hua'naran. ¹⁴⁻¹⁵ Inapotohuachinquēn, canta nosoroatonco yonquico. Ocoincoso marē' huaraon sha'huitēquē'. Iprioro'sa ya'huēpiquē caso ya'huēpirahuē', topinan quēran no'huitonaco pa'aninaco. Co manta onporahuē ni'ton, co tashinan pēiquē ya'huápa'huaso ya'huērinhuē'. Napoaton nosoroco canta', itērin.

¹⁶⁻¹⁷ Napotohuachina, copirno marē' pan nina'piro'sa hua'anta': “Noyachi sha'huitērin paya,” ta'ton, hua'narinso Cosi sha'huitērin:

—Canta nipirinhuhē', iso pochin hua'narahuhē: Cara ya'huiri pan acoinanquē pitēmotorahuato, huiriton pano'sa quēpárahuhē. Ya'natontarinso acoinanquē, nisha nisha cashi cashin pano'sa copirno marē' ya'huērin. Napoaponahuē', inairaro'sa huē'sahuatona pitēmotorahuē quēran capitārinaco, itērin. ¹⁸ Napotohuachina, Cosiri itapon:

—Cara pan acoinanso', cara tahuēri tapon naporin. ¹⁹ Cara tahuēriya quēran, huaraonso' quēmanta tēhuērānso' yonquiantarin. Naporo chachin piyapinēnpita camaiapon: “Noninquē huēnquēconorahuatoma', naraqūē pē'tēnco chimin',” itapon. Inapotohuachinēn, chanaro ca'tēro'sari noshanēn capona', itērin.

²⁰ Cara tahuēriya quēran, huaraon hua'huatērinso tahuēri nanirin. Naporo' ya'ipi catahuarinsopita hua'ano'sa ichicapacancanacaso marē', panca pita ninin. Ya'ipi pērarinsopita ni'tonēnquē huaraonso' camaitērin: “Cato hua'ano'sa chachin tashinan

pèi quèran ocoico,' ténin. ²¹ O'shina'piro'sa hua'anso', naquèranchin asacataantarín. Napoaton naquèranchin iráca pochachin huaraon o'shitaantarín. ²² Pan nina'piro'sa hua'anso nipurinhué', huaraoni piyapinènpita camairin naraquè pè'tènacaiso marè': "Noninquè huènquèconorahuatoma', tēpaco'," itèrin. Cosiri sha'huitèrinso chachin nitopi. ²³ O'shina'piro'sa hua'aniso', Cosiri catahuacaso marè' sha'huitèrinso', naniantèrin. Inapoa-ton co catahuarinhué'.

41

Huaraon hua'nahuachina, Cosiri no'tèquèn sha'huitèrinso'

¹ O'shina'piro'sa hua'an, tashinan pèi quèran pipirinsó' nani cato pi'ipitèrin. Naporo' huaraon chachionta hua'narin. Niroi' yonsanquè huaniarin nihua'narin. ² A'nanya ni'pirinhué', canchisè ohuaca' Niroi' quèran pipirapi ni'nin. Pa'pi amoshináchin pipirapi. I' quèran pipirahuatona', shi'shinamatèro' huáncana coshatapi. ³ Ina quèran niantapirinhué', canchisè chachin Niroi' quèran pipirapi ni'nin. Inapitaso' capa nishinahuèn nanséyaráchin niconpi. Pipirahuatona i' yonsanquè a'napita ohuacaro'sa pirayan huanirapi. ⁴ Nicaso chachin, inapitaso', amoshino'sa pashica ta'papi. Inapotatona', canchisè chachin pè'yaquè huaré' ca'miatopi. Naporo' huaraonso' capayatèrin. ⁵ Naquèranchin hué'èantapirinhué', hua'naantarín. Canchisè trico moto' noya noyatèrinso' a'na nanquèáchin nitèrin ni'nin. ⁶ Inapita pirayan, canchisè chachin pipiantarin. Inapitaso' pi'iri ahuiquitèrinso pochin ya'nopi. ⁷ Inapitanta noya noyatèrinso nipsisopita pashica ta'papi. Inapotatona pè'yaquè huaré' ca'miatopi. Naporo chachin huaraonso' capayataantarín. Capayatahuaton: "Co ipora topantin ina pochin hua'narahué," ténin.

⁸ Tashiramiachin huaraonso' hua'narinso yonquiaton, co napion cancantèrin. Napoaton piyapinènpita camairin ya'ipi Iquipito no'paquè ninotona'piro'sa huécacaiso marè'. Quirica nitotoro'santa amatèrin. Inapita hué'pachinara, hua'narinso' sha'huitèrin. Sha'huitopirinhué', co inacari tèranta nanitèrinhué' ma'sona tapon hua'narinso sha'huitacaiso'. ⁹ Naporo huaré' o'shitona'piro'sa hua'an Cosi yonquirin. Ina yonquiaton huaraon itapon: "Ipora huaré' yonquirahué' ma'sona i'hua chachin nica'huaso' nininso'. ¹⁰ Quémaso' chiniquèn nanantèran. Caso piyapinèncó nipurahué' sha'huitaranquèn. Pan nina'piro'sa hua'anochi chachin, iráca no'huitoncoi tashinan pèiquè apo'motèrancoi. Inaso' tashinan pèi', a'pairinèncócapita capitan pèinèncó ya'huérin. ¹¹ A'na tashiso' catocoi chachin hua'narai. A'naya a'nayacoi nisha nisha tapon hua'narai. ¹²⁻¹³ Inaquè chachin quiyaro'coi a'nara iprio hui'napi ya'huéarin anta'. Inaso' ina capitani chachin, asacatacaso maré' pa'anin. Hua'naraiso sha'huitohuatèira, ma'sona tapon naporinso no'tèquèn sha'huitèrincoi. Sha'huitèrincoiso chachin caso naquèranchin asacataantaranco. A'naso nipurinhué', noninquè ahuènquèconotahuaton atèpatèran," itèrin.

¹⁴ Inapo sha'huitohuachina, copirinoso Cosi macontacaso maré' piyapinèn a'parin. A'naroáchin tashinan pèi quèran ocoico. Cosiso niya'itahuaton, nitaparin. Noya nininso' a'mosahuaton, huaraon nicapon pa'nin. ¹⁵ Canconpachina, huaraoni itapon:

—Caso hua'napurahué', co insonta nanitèrinhué' ma'sona tapon hua'narahuéso sha'huitiincoso'. Quéma tēhuénchinso' nitotèran, topi natantèrahué, itèrin.

¹⁶ —Co caora nohuanton nitotèrahué'. Quéma piyapinèncó ni'to, Yosè chachin anitotihuachinco, sha'huitaranquèn. Ma'sona noya nicacaso maré', sha'huitaranquèn, itèrin.

¹⁷ Napotohuachina huaraoni itapon:

—Hué'èhuèquè Niroi' yonsanquè huaniárahue hua'narahué. ¹⁸ Naporo chachin, canchisè ohuaca' pa'pi amoshináchin nipsisopita, i' quèran pipirapi. Pipirahuatona shi'shinamatèroquè coshatapi ni'nahué. ¹⁹ Ina quèran canchisè chachin pipiantapi niantarahué. Capa nishinahuèn nanséyaráchin pipirapi. ¡Co onporo tèranta ya'ipi Iquipitoquè ina pochin nipsisopita ni'chinahué! ²⁰ Nicasoco chachin, inapitaso', amoshino'sa pashica ta'papi. Inapotatona canchisè chachin, pè'yaquè huaré' ca'miatopi. ²¹ Pè'yaquè huaré' caponarahué', co manta ca'pisohuè pochin ya'nopi. Naporo capayatèrahué.

²² Hué'èantapirahué', naquèranchin hua'naantarahué: Hué'èhuèquè Canchisè trico moto' noya noyatèrinso' a'na nanquèáchin nitèrin ni'nahué. ²³ Inapita pirayan, canchisè chachin pipiantarin. Inapitaso' pi'iri ahuiquitèrinso pochin ya'nopi. ²⁴ Inapitarinta noya noyatèrinso nipsisopita pashica ta'papi. Inapotatona pè'yaquè huaré' ca'miatopi ni'nahué. Ninotona'piro'sa sha'huitopirahué', co insonta nanitèrinhué' ma'sona tapon naporinso', sha'huitiincoso', itèrin.

²⁵ Napotohuachina, Cosiri huaraon itapon:

—Caso quéma piyapinèncó nipurahué', sha'huitaranquèn: Catoro hua'naranso', a'naíchín tapon hua'naran. Ina quèran Yosè chachin anitotèrinquèn ma'sona ina nicacaso' yonquirinso'. ²⁶ Canchisè ohuaca' noyápiachin nipsisopita, canchisè pi'ipi tapon hua'naran. Canchisè trico moto' noyápiachin nipsisopitanta', ina chachin tapon naporin. ²⁷ Canchisè

ohuaca' capa nishinahuën nansëyaráchin nipisonta', hua'naran. Inapitaso', amoshino'sa piquëran pipipi. Inapitanta canchisë pi'ipi chachin tapon naporin. Ina pochachin noya noyatërinso' trico moto' pirayan, canchisë chachin papoantarin hua'naran. Pi'iri ahuiquitërinso pochin ya'nopisopitanta', ina chachin anitotërinpoa'. ²⁸ Napotëranquënsa chachin mini nisarin. Piyapinëco nipirahuë', Yosë ma'sona yaninso nani sha'huëtëranquën. ²⁹ Yosë nohuanton canchisë pi'ipi iso Iquipito no'paquë nani ma'sha noya noyatapon. Co manta pahuanaponhuë'. ³⁰⁻³¹ Ina piquëransa nipirinhue', canchisë pi'ipi chachin panca tanarotapi. Napoaton co huachi inso tëranta', Iquipito no'paquë noya ya'huërinso yonquiarinhue'. Pa'pi pahuantomiatapi ni'ton, co huachi iso no'paquë noya ya'huaponahuë'. ³² Caso piyapinëco nipirahuë' sha'huëtaranquën. Nani Yosë yonquirin inapocaso'. Naporahuaton co hua'quiya quëranhuë' naniarin. Napoaton ina nohuanton, catoro inachachin hua'naran.

³³⁻³⁴ Inapocaso ni'ton, a'nara quëmapi yonquínahuan ni'ton, noyá nitotërinso' yoniqué'. Ya'ipi iso no'panëncuë ya'huëpisopita camaicaso marë' acoquë'. Naporahuaton, chirinchi'ro'sa acoquë' ya'ipi hua'anëntëranquë pa'ina'. Cosharo yontonacaiso marë' pa'ina'. Noya noyatacaiso' pi'ipiro'saquë yontoina'. A'natëräpo costaro quëran, a'na costarora ma'pachina'. Ya'ipi Iquipito no'paquë inapo'ina'. ³⁵ Naporo' pi'ipiro'saquë trico yontonpiso', niquë tapaina'. Quëma chachin anitotahuatënen, ninanoro'saquë tapaina'. Tanaro tahuëri'sa canquiuhachina, capacaiso marë' inapo'ina'. ³⁶ Inapohuachina', Iquipito no'paquë trico tapapinan ya'huapon. Canchisë pi'i tanarotacaiso canquiuhachina, ina ca'sapi huachi. Ina capatona', ya'ipi iso no'paquë ya'huëpisopita co chiminaponahuë', itërin.

Copirno ya'huërenamën camaitacaso marë' Così acopiso'

³⁷ Così yonquirinso natanahuatona', huaaronso hua'ano'sapitarë chachin: "¡Ma nóyacha yonquirin paya!" topi. ³⁸ Napoaton huaaronso' piyapinëpita itapon:

—Iso quëmapi'so, Yosë ispiritonëni chachin ya'coancantërin. Co onporonta a'na quëmapi iso pochin nininso' ina sacato nicacaso marë' quënanarihuahuë', tënin. ³⁹⁻⁴⁰ Piyapinëpita napotahuaton, Così itapon:

—Co a'na quëmapi quëmá quëran yonqui yonquínahuan ni'ton, noya noya nitotërinso ya'huërinhuë'. Yosë chachin ya'ipi inapita anitotërinquën. Napoaton carinquën acoaranquën pëinëhuëquë, ya'huërenamëhuë camaitacaso marë'. Ya'ipi piyapinëhuëpitanta natëinënquënsa ya'huërin. Copirnoco ni'to, casáchin quëmá quëran chini chiniquënanantarahuë'. ⁴¹ Ni'quë'. Ipora tahuëri carinquën acoaranquën ya'huërenamëhuë ya'ipi Iquipito no'pa' hua'anëntacaso marë', itërin.

⁴² Napotahuaton huaaronso', imisirinquë sicho po'moitëranën po'morinso' ocoirin. Ina ocoirahuaton Così imisirinquë po'motërin. Inapotahuaton, piyapinëpita camairin: "Noya noya rino pi'shi quëran në'mëtë nipiso' a'motoco'. Naporahuaton, osëtë oro quëran nipiso', apë'pëconotoco'. ⁴³ Ina quëran, toronanëhuëquë pa'patora, imaquirinso toronanquë ananpëco'. Inapotahuatoma', quëpaco'. Ina quëpasëma', piyapinëhuëpitari chiniquënsa sha'huüina': '¡lsonco!' tëra'ina', itërin. Ina pochin copirnorí Così acorin ya'ipi Iquipito no'paquë, camaitacaso marë'. ⁴⁴ Ina piquëran huaaroni Così itaantapon:

—Ca mini copirnoco nipirahuë', co inso tëranta iso no'paquë inaora nohuantërinso' nisarinhue'. Naniyarin quëran huarë' ma'sona nicacaiso', quëma camaitaran, itërin.

⁴⁵ Copirnorí, Così Iquipito nananquë nisha nininën acotërin: Sahuinato-paniya, itërin. Naporahuaton Potihuiru hui'nin Asina itopiso' acoantërin. Potihuiraso', On ninanoquë corto hua'an ya'conin. Ina pochin Così, ya'ipi Iquipito no'pa' hua'anëntacaso marë' acopi.

⁴⁶ Così cara shonca pi'ipitohuachina, Iquipito copirno marë' caniaritërin sacatacaso'. Nani acohuachina, huaaron nontahuaton caniaritërin ya'ipi Iquipito no'pa' pa'tacaso'.

⁴⁷ Canchisë pi'ipi noya noyatacaiso' pi'ipiro'saquë, hua'huayátërahue' coshoro noyatërin.

⁴⁸ Cosiri ya'ipi trico tapacaiso nininso', ma'patërin. Ma'pataton, ninanoro'saquë taparin. Canchisë pi'ipi naporin. Nani ninanoro'saquë trico taparin. Ina pirayan imino'saquë sha'pisopita mapiso', taparin. ⁴⁹ Pa'pi notohuaro' trico Cosiri ayontonin. Marë yonsanquë inotëra'hua ya'huërinso pochin ayontonin. Pa'pi notohuaro' ni'ton, pichirápirinahuë', co onpo pichichináchinhue' nipachina, tananpitopi huachi.

⁵⁰ Co'huara tanarotacaiso caniarichátërasohue', Cosiso cato hui'ninpita ya'huëtërin.

⁵¹ Paninanso' Manasisi itërin: "Yosë chachin parisitërahue'so, quëmopinëhuëpita, inapita ananiantërinco," ta'ton, ina pochin hui'nin nohuitërin. ⁵² Ina quëran niantarinso'so', Iprain itërin. "Yosë nohuanton parisitërahue'so no'paquë chachin noya noya acorinco," ta'ton ina pochin hui'nin nohuitërin.

⁵³ Canchisë pi'ipi Iquipitoquë ma'sha noya noyatacaiso' pi'ipiro'sa', na'huërin huachi.

⁵⁴ Naporo' Così naporinso chachin, tanarotacaiso caniaritërin. Canchisë pi'ipi chachin naporin. Ya'ipi a'napita no'paro'saquënta', tanarotopi. Iquipitoquëráchin coshoro tapapinan

ya'huérin. ⁵⁵ Iquipito ya'huéhuano'santa cosharori pahuantohuachinara, huaaron paapapi. Trico natanacaiso maré' paapapi. Natanpachinara, huaaroni ya'ipi iquipitoro'sa itapon: "Paatoma', Cosi nontoonco'. Ma'sona itohuachinquéma', ina nico'," itérin. ⁵⁶ Ya'ipi Iquipito no'paqué piyapi'sa tanarotacaiso caniaritohuachina, Cosiso chirinchi'ro'sa camairin: "Cosharo taparéhuaaso péiro'sa i'soatatoma', ya'huéhuano'sa pa'antoco'," itérin. Aqué aquété tanarotapi ni'ton, pa'antapi huachi. ⁵⁷ Naporahuaton ya'ipi parti quéran hué'sapi. Cosi trico taparinso' pa'antacaiso maré' Iquipitoqué hué'sapi. Co inso no'paqué tēranta', coshoro noyatérinhué' ni'ton, naporapi huachi.

42

Cosi iinpitanta Iquipitoqué pa'piso'

¹ Iquipitoqué trico pa'anacaso ya'huérinso', Cacoponta' nataantérin. Ina natantahuaton, hui'ninpita itapon: "¡Co topinan nini'sápamaso ya'huérinhué'! ² Nani sha'huitérinaco Iquipito no'paqué trico pa'anacaso maré' ya'huérinso'. Napoaton inaqué pa'matoma', pa'amaco'. Ama tana tiquiinpoaso maréhué' inapoco'," itérin

³ Pa'pini napotohuachina, Cosi iinpitaso', shonca ya'pi trico pa'anapona Iquipitoqué pa'pi. ⁴ Mincaminso nipirinhué', pa'pini co nohuantérinhué' a'pacaso'. Inaso', Cosi iin miachin. Ina yo'nanquéranchin pipipiso'. "Pa'ninqué tapon ma'sha yaonpoápirinhué'," ta'ton, co yaa'parinhué'. ⁵ Cacopo hui'ninpitaso', a'napita piyapi'saré' pa'pi. Ya'ipi Canaan parti tanarotopi ni'ton, notohuaro' pa'mapi.

⁶ Nani sha'huitéranquémaso chachin Cosiso', huaaron ya'huérénamén ya'ipi Iquipitoqué camaitarin. Naporahuaton ina camaitohuachina, ya'ipi parti quéran hué'pisopita, trico pa'antapi. Iinpitanta camahuachinara, nontacaiso maré' isonpi quéran no'paqué huaré' monshorahuatona', moshai'pi. ⁷ Ipora quénanapon chachin Cosiso', iinpita nohuítérin. Nohuitaponahué', co nohuítérinhué' pochin ninin. Napoaton no'huitaté pochin co yashinhué' nontérin:

—¿Canpita po'? ¿Intoparanta hué'nama'? itérin.

—Canaan parti quéran, trico pa'anapoi o'marai, itopi. ⁸ Cosiriso iinpita nohuítérin. Inapitariso napoaponahué', co ina nohuítopihué'.

⁹ Naporo' Cosiso', iráca hua'naton iinpita sha'huitérinso' yonquirin. Ina yonquiaton itapon:

—Canpitaso', néhuétona'pirosanquéma ténahué. No'panéhuéi inséquésoma co noya a'paipinanhué' ni'camaso maré' hué'nama', itérin.

¹⁰⁻¹¹ —¡Co sinioro inacoihué'! Quiyaso' quéma piyapinēnpita pochin ninai. Tricoichin pa'anapoi o'marai. Ina tataquéranchin ya'ipicoi ninai. Co onporo tēranta néhuétochinaihué', itopi.

¹² —Nonpiánama'. No'panéhuéi inséquésoma co noya a'paipinanhué' ni'camaso maré' hué'nama' ipora, taantarin Cosiso'. ¹³ Napotopirinhué', inapitariso itapona':

—Quiyaso' quéma piyapinēnpita pochin ninai. Ya'ipiya quéran ina tataquéranchin, shonca catoci ninai. Canaan parti ya'huérai. Hua'hua nininsoso', tataré' quéparitérin. A'naso nipirinhué', ayarin, itaantapi.

¹⁴⁻¹⁵ —¡Nani napotéranquéma'! Canpitaso' néhuétona'piro'sanquéma ténahué. Iyaparima hua'hua nininso quécama huaré', no'téquén nonamaso' nitotarahué. Huaaron ya'huérin ni'ton, no'téquén nontaranquéma'. Co ina quépatamahué', co onporonta iséquén pipi-aramahué'. ¹⁶ A'naquéma paaton maconta'in. A'napitanquémaso nipirinhué', tashinan péi ya'contarama'. Ina hué'pachin, naporo huaré' naporamaso natéaranquéma'. Co'so' hué'pachinhué', téhuénchachin néhuétona'piro'sanquéma'. ¡Huaaron ya'huérin ni'ton, no'téquén nontaranquéma'! itérin.

¹⁷⁻¹⁸ Cara tahuéri Cosiri iinpita tashinan péiquétérin. Inapotopirinhué', nontaantarin:

—Canta Yosé té'huatérahué. Iso pochin nipatama', co tépaaranquémahué'. ¹⁹ Téhuénchachin noya nina'piro'sanquéma nipatama', a'naquéma tashinan péiqué quéparichin. A'napitanquémaso nipirinhué', quémopinéma capacaiso maré' trico quépatoma', panantaco'. ²⁰ Ina quéran, no'téquén nonamaso' nitota'huaso maré', iyaparima hua'hua nininso quéshimaco. Co'so' quémahuatamahué' téhuénchachin chiminarama', itérin. Napotohuachina: "Noyapa'," topi. ²¹ Napoaponahué', inahua capini ninontopi:

—Téhuénchachin canpoaso' iráca pa'pi co noyahué' ninéhua'. Iya'hua ma'sha onpotohuatéhuara, nosorochináchin nontopirinoahué', co nosororéhuahué'. Co napion ancantérinso nicarihuarahué', co tahuérétéréhuahué'. Napoaton iporaso' canpoanta', po'saréhua huachi, nitopi. ²² Napohuachinara, Nopinori itapon:

—Co'ta carima': ¡Ama napotocosohué'! itopiranquémahué', co natéramacohué'. Napoaton iporaso' canpoanta', tépatona'pi i'huérétopiso pochin nitarinēnpoa', itérin. ²³ Inapitaso',

Cosiri ya'ipi nataninso' co nitotopihué'. Iquipito nanan quéráchin nontérin ni'ton, napopi. Nontohuachina, a'nari inahua nonpique' ohuérin ni'ton, co nitotopihué'.

²⁴ Iinpita ninapotapiso natanahuaton, Cosiso amashamiachin pa'sahuaton, na'nérin. Na'néi' cacotohuachina, huéantarín. Hué'sahuaton iinpita ni'tonénqué piyapinépita camairín Simion macatona tonpocaiso'. ²⁵ Ina quéran camaitaantarín: "Costaronénaqué trico po'motoco'. Coriqui pahuérétopisonta', inaqué chachin po'moantaco'. Naporahuaton, cosharo caracaiso marénta quétoco'," itérin. Camairinso chachin piyapinépita nipi.

²⁶ Inapotohuachinara, moranénaqué triconéna a'mitahuatona', ya'huépi'pa' panantapi huachi. ²⁷ Hué'écaso niningué canconpachinara, a'naso', moranéna a'cacaso maré' costaronén i'shiritérin. Inapotopirinhué', trico maré' coriqui pahuérétérinso' quénanin. Ina quénanaton, pa'yanin. ²⁸ Pa'yanaton, iinpita itapon:

—Ni'cochi. ¡Trico maré' pahuérétérahuéso', ayantaantarínaco! ¡Costaronéhuéqué chachin quénanahué! itérin. Iinpitaso natanahuatona', pa'pi pa'yanpi. Pa'yanahuatona', inahua capini ninontapi: ¡Yosé ana'ntarinpoo ni'ton, co pahuérétoponahué' trico quésarin! Nitopi.

²⁹ Ya'huépiqué cancostahuachinara, ya'ipi napopiso pa'pina sha'huitopi:

³⁰ —Iquipito no'pa' hua'anqué camahuatoira, co yashinyántérahué' nontérincoi. "Canpitaso', néhuétona'piro'sanquéma ipora," itérincoi. ³¹⁻³² Napotopiríncoihué': "Co quiyaso' inacoihué'. Co onporonta néhuétochinaihué'. Ina tataquéranchin shonca catocoi ninai. Hua'hua nininso', Canaan parti tataré' quéparitérin. A'naso nipirinhué', ayarin," itérai. ³³⁻³⁴ Napotohuatoira, itaantaríncoi: "A'naquéma iséqué quéparichin. A'napitanquémaso nipirinhué', quémopinéma capacaiso maré' trico quépatoma', panantaco'. Napoaponahué', iyaparima hua'hua nininso' quéshimaco. Naporo huaré' co néhuétonapiro'sanquémahué' ninamaso' nitotarahué. Ina nitotahuato, iyaparima quéparitérinso' ocoitaranquéma'. Nisahuatón, noya huachi nanitarama iso no'paqué pa'anamaso'," itérincoi, itopi.

³⁵ Nani pa'pina sha'huitahuatona', trico ohuatopi. Ohuatohuachinara, Cosi iinpitaso', a'naya a'naya costaronénaqué, coriquinéna quénaantapi. Tanpanantéa'huayaqué ya'huéarin quénaantapi. Ina quénanaton', pa'pi pa'yanpi. Pa'pinanta pa'yanin. ³⁶ Naporo' Cacopori itapon:

—Canpitaso hui'nahuépita tiquitaramaco. Cosi ayarin. Simionta capa. ¡Iporaso Mincanta yaquépataantaramaco! ¡Ya'ipi inapita casa', ahuaanta'huaso ya'huérin! itérin ³⁷ Naporo' Nopinori, pa'pin itapon:

—Iya'hua a'pahuatan, cari tata a'pairahué. Co'so' quéshintahuaténquénhué', cato hui'nahuépita nininso', nanitéran tépamaso', itérin. ³⁸ Cacoposo nipirinhué', tapon:

—Hui'nahuéso', co onporo pa'sarinhué'. Iin mashonén nani chiminín. Inaichin ina yo'nanquéranchin nipiso' ya'huéarin. Pa'namaqué ina ya'huéré' ma'sha onpoantahuachin, caso mashoco, séto tépaponco huachi, ténin.

43

Mincamin Iquipitoqué quépapiso'

¹⁻² Canaan parti co manta capacaso ya'huérinhué' ni'ton, aqué aquété tanarotapi. Nipoaton i'hua Iquipitoqué trico pa'apiso' pé'yapi. Pé'yahuachinara, Cacoposo' naquéranchin hui'ninpita camaiantarin:

—Pa'mantatoma trico pa'amantaco', itérin. ³⁻⁵ Napopirinhué' Cotari itapon:

—Co'ta tata hua'an napotérincoiso', nani sha'huitérainquén: "Co'so' iyaparima hua'hua nininso' quémahuatamahué', ama o'macosohué'. Ina quémama huaré' tahuérétaranquéma'," itérincoi. Iya'hua a'paantohuatancoi, naporo huaré' trico pa'antomarainquén. Co'so' a'paantohuatancoihué', co pa'maarihué', itérin.

⁶ —¡Canpitaso pa'pi co noyahué' acoramaco! ¿Ma'maré chachinta ina quémapi sha'huitérama a'na iya'hua ya'huétérinquémaso'? itérin pa'pini.

⁷ —Na'con natanincoi onpo ya'huétérehuasona nininso': "¿Nanpiárin tataparima'?" itahuatoncoi: "¿A'na iyaparimanta ya'huérin?" itomantaríncoi. Napo natanpachincoira, topinan a'panitérai. ¡Co quiyaso' nitotérai hué': "Iyaparima hua'hua nininso' quéshimaco," ituincoiso!' itopi.

⁸ Naporo' Cotari pa'pin itaantarín:

—Téhuénchachin tata nanpicaso' nohuantohuatéhua', iya'hua a'paqué pa'i. Cari a'pairahué. A'paantohuatancoi a'naroáchin pa'sarai. Inapohuatéhua', co chiminarihuahué'. Hui'napoapitanta', noya nanpiapi. ⁹ Iya'hua pa'pachin, cari ni'sarahué. Ma'sha onpohuachinso', ca ana'intoco huachi. Co'so' quéshintahuaténquénhué', chiminaqué huaré' na'inarahué. ¹⁰ I'hua chachin napotasénquén a'pantérancoi naporini, ¡nani catoro pa'sahuatoi, huénanta'itohué!' itérin.

¹¹ Napotohuachina, pa'pini itapon:

—Co onpotacasohué' ni'quëhuarë', isopoco nipachin: Hua'an nicanacamaso marë' iso no'paquë ma'sha noya noyatërinso pita costaronëmaquë quëpaco': Parsamo nimirio, ninoi', pimo hua'sai', pimo yaqui', tanpapi nitërinso', ni'to nitërinso', inapita pi'pian pi'pian po'motahuatoma', quëpaco'. ¹² Coriquinta', catoro' pa'anacaso nanirinsó', quëpaco'. I'hua ayantërinquëmaso', inaora chachin quëtaantaco'. Tapona tëhuëatona', ayantërinënuqëma'. ¹³ ¡Paco nipachin! Iya'hua quëparahuatoma', hua'an nimaantarico'. ¹⁴ Yosë ya'ipi nanitaparinsó' nontarahué' catahuainquëma'. Ina nohuanton hua'an nosoro'inquëma'. Simionta nosoroaton ocoi'in. Naporahuaton, Mincanta a'painta'in. ¡Canta co hui'nahuan mashoco pochin quëparita'huaso Yosë nohuantohuachin, inapo'i nipachin! itërin.

¹⁵⁻¹⁶ Cacopo hui'ninpitaso', hua'an nicanacaiso nininsopita mapi. Ina masahuatona', coriquinta catoro pa'anacaso' nanirinsó' mapi. Naporahuaton, Mincamin quëparahuatona', Iquipitoquë pa'pi huachi. Cosi ya'huërinquë camahuachinara, nontopi. Cosiso', Mincamin quëpiso quënanahuaton, piyapinën camairin:

—Isopita pëinëhuëquë quëpaquë'. Naporahuaton a'nara ohuaca' tëparahuaton, anpiquë'. Ipora camotëchin nisahuaso', inapitaro'co coshatarahuë', itërin. ¹⁷ Napotohuachina, piyapinënso' ina inachachin ninin. Cosi iinpita ina pëinënquë quëparin. ¹⁸ Napoaponahuë', inapitaso quëpasoi pa'yanpi. Pa'yanatona inahua capini ninontapi:

—Nonpintahuatënënpoa', pëinënquë quësarinpoo'. I'hua coriqui ayantërinpoaso marë' quësarinpoo'. Masahuatënënpoa piyapinënpita pochin asacatarinënpoa'. Moranënpopipitarë chachin asacatarinënpoa', nitopi.

¹⁹⁻²¹ Napoaton Cosi pëinënquë yaya'conpachinara, piyapinën itapona':

—Pi'pian sinioro nonchinquë topiraihuë'. I'hua chachionta o'mapoi, tëhuëchachin trico pa'anapoi o'marai. Pa'anahuatoí panantápiraihuë', huancopi huë'ëconaiquë, costaronëhuë' i'shiritërai. I'shiritopiraihuë', coriqui pahuëretëraiso' ya'ipi chachin costaronëhuë'iquë quënanai. Napoaton quëtaanta'huinquëmaso marë' quëmantarai. ²² Incariso acomara, co quiyaso nitotëraihuë'. A'na coriquinta ipora trico pa'antohuatëinquëma', pahuëreta'huaiso marë' quëmarai, itopi. ²³ Napopirinhahué' Cosi piyapinëniso':

—Sano cancantoco'. Ama pa'yancosohué'. Naporo' pahuëretëramaso', nani manahuë'. Yosë chinotëramaso nimara costaronëmaquë acotërinquëma'. Inachachin tataparimanta chinotërin, itërin.

Napotahuaton, Simion tashinan pëi quëran ocoirahuaton quëshirin. ²⁴ Ina quëran, ya'ipi chachin Cosi pëinënquë po'morin. Inaquë i'sha nipa'morantëcaiso marë' quëtërin. Moranënapitanta', a'carin. ²⁵ Camotëchin Cosirë' coshatacaiso', nani nitotopi. Napoaton ninapona pochin, nicanacaiso marë' quëshipiso', taparapi huachi.

²⁶ Cosi canquihuachina, nicanacaiso marë' quëshipiso' quëtöpi. Naporahuatona', isonpi quëran no'paquë huarë' monshorahuatona', moshapi. ²⁷ Cosiri iinpita nontahuaton itapon:

—I'hua o'mapoma': ¿Tatahuë' ya'huëarin itëramaco pora? ¿Noya ya'huëarin? ¿Nanpiarin ipora huanta ti? itërin. ²⁸ Inapitaso' mónsho tahuatona':

—Tatahuë'iso', quëma piyapinën pochin ninin. Noya ya'huëarin. Ipora huanta nani'piarin, itopi. ²⁹⁻³⁰ Cosiso yonquitopirinhue', Mincamin quënanin. Inaso iya'huain. Ina yo'nanquëranchin nipiso'. Ina tasatahuaton, natanin:

—¿Isona: "Iya'hua a'na huëshirai" ténamaso ti? itahuaton, iin itapon: "¡Yosë chachin hua'hua catahuainquë'n!" itërin. Napotaso chachin iin n'sahuaton, na'nëchinachin cancantërin. Napoaton a'naroáchin patoananënuquë ya'conahuaton, na'nërin.

³¹ Na'nërinso' pa'cotohuachina, nipa'morayaton, pipiantarin. Pipirahuaton piyapinënpita camairin: "¡O'huinco huachi!" itërin. ³² Cosiso', a'na misaquë nisha o'huintopi. Cacopo hui'ninpitanta a'na misaquë nisha o'huintopi. Iquipitoro'santa Cosirë' coshatopiso', a'na misaquë nisha o'huintopi anta'. Iquipitoro'saso', iprioro'sarë' coshatacaiso', na'in pochin ni'pi. Napoaton nisha coshatopi. ³³ Cosi iinpitaso', misaquë yahuënsëhuachinara, Cosiri a'naya a'naya sha'huítërin huënsëcaiso marë'. Paninan'ton, ahuënsërahuaton, ina quëran niantarinso' ahuënsërin. Inapaton, huinshoin nininquë huarë' ahuënsërin. Napoaton: "Pi'ipinënpoa no'tëquë'n tantiarinpoo'," topi. Napoatona itohuara capini nini'pi. Nini'sahuatona', pa'yanpi. ³⁴ Cosiso inaora ca'ninso chachin, iinpitanta a'carin. Mincaminso nipirinhue' o'huintohuachinara, a'napita iinpita quëran na'con na'con acotopi. Nani coshatohuachinara, napopináchin o'opi. Inapoatona capa cancantopi.

44

Cosi, iinpita ténirinsó'

¹ Nani ca'pachinara, o'opachinara, Cosiso piyapinën camairin:

—Isopita quëmapi'sa costaronënaquë, trico amëntatëquë'. Naporahuaton coriquinëna pahuëretöpisonta', a'naya a'naya costaronënuquë chachin acotaantaquë'. ² Minënhue' prata

quëran nininsonta', hua'hua nininso costaronënguë acotëquë'. Coriquinën, trico marë' pahuëretërinso' pïrayan acotëquë', itërin. Napotohuachina, piyapinënso' ina inachachin ninin.

³ Tahuëringuë pi'i pipirahuaso Cosiso', iinpita nontahuaton a'parin. Napohuachina moranënapitarë chachin pa'pi huachi. ⁴⁻⁵ Ninano quëran pipitona iinpitaso co aquëyätërasoihuë', Cosiso piyapinën itapon:

—Apira quëmapi'sa pa'piso', imaguë'. Cantonahuaton napotëquë': “¿Onpoatonta canpitaso nosoropirinënguëmahuë', co noyahuë' ninama'? Prata quëran minë nininso', hua'anëhuë' o'oton ninorinso chachin ihuatërama'. ¡Pa'pi co noyahuëchi ninama paya!” itëquë', itërin.

⁶ Cantonahuaton piyapinënso' Cosiri sha'huitërinso chachin itërin. ⁷ Napotohuachina, inapitariso itaantapi:

—¿Ihuatërama', itërancoi ti? ¡Co'chi quiyaso onporo tëranta', inapo'itoihuë'! ⁸ ¿Co'ta Canan partí quëran huarë' coriqui costaronëhuëiquë quënanpatoiira, quëshiantaranquën pora? ¿Onporahuatoita iporaso', pratahuë nipon, orohuë nipon, hua'anën pëinën quëran ihuachitohuë'? ⁹ Quiyaso' piyapinënpita pochincoi ninai. Incoi tëranta minë quënapahuatancoi, chimiin. Quiyanta', piyapinënpita pochin asacatocoi tënai, itopi. ¹⁰ Napotohuachina, Cosi piyapinënso' taantarín:

—Noyapa'. Naporama ni'quëhuarë', inapochinguëma nipachin. Nipirinhuë', insosona minë quënaparahuësoichin, piyapinëhuë' nisarín. A'napitanquëmaso', co manta onpoaramahuë', itërin. ¹¹ Napotohuachina, a'naya a'naya costaronëna chinohuaratona', i'shiritapi huachi. ¹² I'shiritohuachina yonisarín. Paninan nininso costaronën quëran caniaritahuaton, hua'hua nininso costaronënguë huarë', yonirín. Yonípacana, Míncamin costaronënguë quënanin huachi. ¹³ Ina nicatona iinpitaso', pa'pi sëtahuatona a'moanpiso oshapi. Napohuachina, a'naya a'naya pë'pëtonëna moranënaquë a'mitahuatona', naquëranchin ninanoquë ayaimantapi.

¹⁴ Cotasó', iinpitarë chachin Cosi pëinënguë canconpachina, inaso ya'huëarin quënamantapi. Quënanahuatona', insoipi quëran no'paquë huarë' monshorahuatona', moshai. ¹⁵ Moshaso', Cosiso iinpita itapon:

—¡Co'chi canpitaso yonquinahuano'sa pochinhuë ninama paya! ¡Caso chiniquënnanantërahue' ni'ton, nito ninorahuë' itërin. ¹⁶ Napotohuachina, Cotari itapon:

—¡Tëhuëchachin co onpo a'pania'huainso nanitëraihuë'! ¡Co naporaihuë', co ta'cahuaiso ya'huërinhuë'! Oshahuanaiso', nani Yosë nitotërin. Ma'tana ya'huarai. Minënen maninsorë chachin asacatocoi, itopi. ¹⁷ Napotopirinahuë', Cosiriso itapon:

—Co napoarínhuë'. Insosona minënhuë' quënapapisoichin piyapinëhuë' nisarín. A'napitanquëmaso', tatama ya'huëringuë noya panantó'. Co insonta ma'sha onpotarínquëmahuë', itërin.

Cota, Míncamin ya'huërenamën yaquëparitërinso'

¹⁸ Cosi napohuachina, Cotari amasha ya'carirahuaton, itapon:

—Pi'piyan sinoro nonchinquënn topirahuë. Yonquirahuëso no'tëquënn sha'huichinquënn. Quëmaso' huaaron pochachin chiniquënn nanantëran. Napoaton ama no'huitonco ana'intaancoso marëhuë' napotarinquënn. ¹⁹ I'hua huë'naiquë, quëmaso natanancoi tatahuëi ya'huëtërincoiso'. A'na iyahuëinta ya'huëtërincoiso', natanancoi. ²⁰ Quiyarinta naporo sha'huitëranquënn: “Tatahuëi ya'huëtërincoi, nani máshoya,” itërainquënn. A'na iya'huanta hui'napi ya'huëtërincoiso', sha'huitërainquënn. Inaso', tatahuëi nani máshoya niso' hua'huatërin. Naporo chachin sha'huitëranquënn tatahuëi na'con nosororinso'. Ina yo'nanquëranchin hua'huatopisopita cato ya'huëpirinahuë', a'naso ayarin ni'ton, inaichin quëparitërin. Napoaton nosoromiatërin. ²¹ Naporo' sha'huitërancoi nohuitamaso marë' quëca'huaiso'. ²² Napotohuatancoira, sha'huitërainquënn: “Iya'huaso', co nanitërinhuë' pa'pin huëshicaso'. Huëshirin naporini, pa'pinso' sëtori tëpa'itónhuë',” itërainquënn. ²³ Napotopiranquënnhuë': “Co'so' iya'hua quëpatamahuë', co onporonta tahuëretaranquëmahuë',” itërancoi.

²⁴ Tatahuëitaquë canconpatoira, ya'ipi quëma napotërancoiso' sha'huitërai.

²⁵⁻²⁶ Hua'quimiachin quëran, tatasó' camairincoi: “Pa'sahuatoma' trico pa'amantaco',” itopirincoihuë', quiyariso': “Co nanitëraihuë'. Iya'hua a'paantohuatancoi, naporo huarë' pa'sarai. Co'so' ina quëpahuatoihuë', co hua'an tahuëretarincoihuë',” itërai. ²⁷ Napotohuatoira, tatahuëi sha'huitërincoi: “Canpita nitotërama sa'ahuëco' catoichin hua'huainso'. ²⁸ A'naso', ayarin. Napoaton naporo quëran huarë' co quënanchinahuë'. Pa'piniri ca'mara tënahuë. ²⁹ Iin ya'huëré' quëparamaquëya ma'sha onpohuachin, canpita tēhuëarama'. Canpita tēhuënémaquë caso mashoco sēto tēpaponco huachi,” itërincoi.

³⁰⁻³¹ Tatahuëso', iya'huarë' a'naichin pochin nipi. Co'so' quiyarë' pantahuachinhuë', tatahuëso chiminapon. Quiya tēhuënhuëiquë tata mashoyaso' sētori tēpapon. ³² Co'huara

hué'shamátérapihué' sha'huitérahúe: "Iya'hua a'paantohuatancoi, cari ni'sarahué. Ma'sha onpohuachinso', ca ana'ntoco huachi," itérahúe. Naporahuaton napotomantarahué: "Co'so' quëshintahuaténquénhué', chiminaqué huaré' na'ninarahué," itérahúe. ³³ Napoaton nontaranquén natanco topirahué. Ca iya'hua ya'huérénamén quéma piyapínén quéparichi ténahué. Inaso iinpitaré', pananta'in. ³⁴ Co'so' iya'hua pantahuachinso', co caso nanitérahúe tatahuétaqué, pananta'huaso'. Tatahué ma'sha onporinso', co yani'nahué', itérin.

45

Iinpitari Cosi nohuitopiso'

¹ Ya'ipi piyapínépita ni'tonénqué Cotari nontérinso tonitohuachina, Cosiso co huachi ahuantérinhué'. Co huachi ahuantatonhué', Iquipito nananqué chiniqué nonin: "¡Ya'ipinquéma pipico'!" itérin. Napotohuachina, ya'ipi piyapínépita pipipi. Iinpitaréachin nicaso', nohuitacaiso maré' sha'huirin. ² Sha'huiton Cosiso', na'némiatarin huachi. Chiniqué na'nérin ni'ton, ya'ipi iquipitoro'sa nitotopi. Huraon péinénqué huaré' a'naquénso pa'sahuatona', sha'huitonpi. ³ Naporo huaré' Cosiso', inahuara nanaménaqué iinpita nontérin:

—¡Ca mini Cosico! ¿Nanpiárin iporahuanta tata? itérin. Napotopirinhué', iinpitariso pa'pi té'huatona', co nanitopihué' nonacaiso'. ⁴ Té'huatopirinahué', Cosiriso itapon:

—Ama iyaro'sa té'huatocosohué', ya'caritoco', itérin. Naporo huaré' iinpitari ya'caririn. Ya'carihuachinara, itaantarin:

—Ca mini iyaparimaco. ¿Co'ta iráca nicatono'sa Iquipitoqué huécaso'i pa'anamaco?

⁵ Napotéramacoso maré' ama canpitaora nino'huicosohué'. Co canpitaso yonquipiramahué', Yosé chachin aquéchitiirincó. Notohuaro' piyapi'sa ananpicaso maré' aquéchitérinco. ⁶ Ipora huaré' iso no'paqué, cato pi'ipi nisarín tanarotopiso'. A'natérapo pi'i chachin, pahuanarin. Ina nápo pi'i sha'topirinahuénta', co manta nitérinso' macaponahué'. ⁷ Napotéranquémaso chachin nisarín. Yoséso nipirinhué', aquéchitiirincó. Canpitanta shiparima ya'huétinquémaso maré' naporin. Canpita chachinta', huéhuépiro ninin quéran nicha'éinquémaso maré' aquéchitiirincó. ⁸ Inapocaso ni'ton, co canpita nohuanton isoporingué hué'nahué'. Yosé chachin a'parinco ni'ton, hué'nahué'. Ina nohuanton, huraon ayonquina'pi nica'huaso maré' ya'conahué. Ya'ipi ma'shanépita a'paiato, piyapínépítanta', camaica'huaso maré' ya'conahué. Naporahuaton, ya'ipi Iquipitoqué huraon ya'huérénamén hua'anénta'huaso maré' acorinco.

⁹ Manóton paantatoma', tata sha'huitonco': "Cosi ya'huéarin, iso pochin nanan a'patiarinquén: 'Ya'ipi Iquipito no'paqué hua'anénta'huaso maré' Yosé acorinco. Manóton o'maton, ni'quimaco. ¹⁰ Ya'ipi hui'nanpita, shia'huaro'sa', inapitaré chachin, o'maco'. Pé'tahuanémapita, ma'shanémapita, ya'ipi ya'huétérinquémaso', quiquimaco'. O'mahuatama', Cosin parti acoranquéma'. Inapohuatama', co aquéya quéranhué' nini'sáparihua'. ¹¹ Naro'pa huachi carima cosharo quétáponquéma'. Ya'ipi hué'namaso nápo chachin co manta ichipahuantaranquémahué'. A'natérapo pi'ipi pahuanarin tanaro tahuéri'sa na'huécaso ni'ton, napotápénquéma', itoco'. ¹² Iya'huaanta', canpitanta', ya'ipi naporahuéso', nani natanamaco. ¹³ Chiniqué n nanantato Iquipitoqué hua'anéntérahúésonta', nani ni'nama'. Ya'ipi ni'namaso' tata sha'huitonco'. ¡Manóton paantatoma tata macontaco'!" itérin.

¹⁴ Napotahuaton, iya'huain iporin. Ina iporin quéran na'nérin. Mincaminta', Cosi iporin quéran na'nérin. ¹⁵ Ina quéran Cosiso', ya'ipi iinpita noya nontaton sé'quérin. Inapitanta iporahuaton na'nérin. Ina piquéran inapitarinta co huachi té'huatatonahué', noya nontopi huachi.

¹⁶ Huraon péinénquénta', a'naroáchin nanan nincanin: "Cosi iinpita canquipi," itopi. Ina natanahuaton, huraonso catahuarinsopita hua'ano'saré' chachin noya cancantopi. ¹⁷ Noya cancantaton huaraoniso', Cosi itapon:

—Iyaro'sa sha'huitéqué', pé'tahuanénaqué trico a'mitahuatona', Canaan parti pananta'ina'. ¹⁸ Paantatona', pa'pina quéma'ina'. Ya'ipi quémopinépitaré' chachin, o'ma'ina'. O'mahuachina', Iquipitoqué noya noya no'pa' nininso', cari quétarahué. Napoaton inapitaso', iso no'paqué ma'sha noya noyatérinsopita, capona'. ¹⁹ Sa'ina', hui'nina', pa'pina', inapita quémacaiso maré', camaiqué toronano'sa iséran quépa'ina'. Sha'huitéqué a'naroáchin hué'ina'. ²⁰ Naporahuaton, ama aquété' ma'shanénapita yonqui'inasohué'. Iquipitoqué ma'sha noya noya nininsopita, inapitari hua'anéntapona', itéqué', itérin. ²¹ Napotohuachina, Cacopo hui'ninpitaso' ina inachachin nipi. Huraon camaitérinso chachin, Cosiri toronano'sa quétérin. Naporahuaton cosharo iraqué caracaisonta', quétérin. ²² O'nanpiracaisonta', ya'ipi iinpita ananitéra'piarin. Mincaminso nipirinhué', cara pasa coriquí prata quéran nininso' quétahuaton, a'natérapo a'mocaso quétérin.

²³ Pa'pionta', shonca moraquë, noya noya ma'sha Iquipitoquë ya'huërinso', a'patontarin. Naporahuaton shonca moraquë chachin, trico, pan, cosharo', inapita a'patontarin. O'mahuachina carimacaiso marë' a'patontarin. ²⁴ Pacacaiso marë' nontohuachinara, Cosiso iinpita itapon:

—Osharan paco'. Amana iraquë nino'huíracosohuë', itërin. Napotohuachina pa'pi huachi.

²⁵ Inapitaso', Iquipito quëran pipirahuatona', Canaan parti canconpi. Pa'pina ya'huërinquë chachin canconpi huachi. ²⁶ Pa'pina nontatona sha'huítopi: “¡Cosi nanpiárin tata! ¡Nari ya'ipi Iquipito no'pa' hua'anëntërin!” itopi. Ina natanahuaton, Cacoposo pa'yanënuë tachianantërin. Sha'huítopirinahuë', co natëtërinhuë'. ²⁷ Napoaponahuë', Cosiri nanan a'patërinso natanin. Ina natanahuaton, toronano'sa quëpamacaiso marë' a'patontarinso'ta', ni'nin. Naporo huarë' capa cancantomiatërin huachi. ²⁸ Capa cancantaton tapon: “¡Tëhuëinchachin Cosi nanpiárin! Co'huara chimiantërasocohuë' pa'mato nimai,” ténin.

46

Iquipitoquë pa'mapiso'

¹ Cacoposo' ya'ipi huëntonëné chachin pa'sarin. Ya'ipi ma'shanënpitarë' pa'sarin. Piirsi-paquë canconpachinara, ma'sha tëparin. Tëparahuaton, pa'pinco' Yosë chinotërinso chachin chinotërin. ² Naporo tashi Yosëri hua'narëso pochin ya'notërin. Ya'notahuaton, nininën quëran përarin: “Cacopo” itërin. Napotohuachina, inarisso itapon:

—Ma'ta Siniro ya'huarahuë', itërin.

³ —Caso Yosëco. Tataparionta chinotërinco. Iquipitoquë pa'macaso marë' ama të'huajuësohuë'. Inaquë shiparinpita na'atona', panca nacion ocoiapon'a'. ⁴ Canta quëmaro'co Iquipitoquë, pa'marahuë. Naporahuaton ca chachin, ina no'pa quëran shiparinpita ocoiarahuë. Inaquë chiminpatan, Cosi nocoinquë, itërin.

⁵ Ina quëran Cacoposo', Piirsipa quëran paantarin. Hui'ninpitari toronanquë a'mitopi. Huarani quëpamacaiso marë' toronano'sa a'patontarinquë, inapotopi. Sa'ina', hui'nina', inapitanta a'mitopi. ⁶⁻⁷ Cacoposo', hui'ninpitare' chachin pa'sarin. Hui'ninpitanta sa'ina hui'ninpitare' chachin pa'sapi. Ya'ipi inapitarë chachin pa'sápatona', Iquipito no'paquë huarë' camapi. Ya'ipi ma'shanënapitanta Canaan parti ya'huëtópiso', quiquipi. Pë'tahuanënapitanta', Ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', chiporo'sa', inapitanta quiquipi.

⁸ Isopita, Cacopo quëran pipipisopita Iquipitoquë pa'mapi. Inapita chachin isairi'sa itopi anta': Paninantërinso', Nopino. ⁹ Ina hui'ninpitato': Anoco, Huaron, Ison, Caromi, inapita. ¹⁰ Simion hui'ninpitanta', Quimoino, Camin, Ohuato, Caquin, Sohuaro, Saono, inapita. Saonoso', Canaan sanapiquë hui'nahaninso'. ¹¹ Nihui hui'ninpitanta', Coirison, Quiato, Mirari, inapita. ¹² Cota hui'ninpitanta', Iri, Onan, Sira, Parisi, Saro, inapita. Iri, Onan, inapitaso', Canaan parti chachin chiminpiso', nani nitotërhua'. Parisi hui'ninpitanta', Ison, Amoro, inapita. ¹³ Isacaro hui'ninpitanta', Toran, Popan, Copo, Simiron, inapita. ¹⁴ Saporono hui'ninpitanta', Siriti, Iron, Cariri, inapita. ¹⁵ Ina nápo Cacopo hui'ninpita quëmapi'sa Niaquëya ya'huëpi. Sanapinta a'nara ya'huëtërin: Tina itërinso'. Inapitaso', Patan-aranquë ya'huapon hui'nahuaninsopita. Nia quëran pipipisopitaso', cara shonca cara ya'pi', sanapirë chachin icanpi.

¹⁶ Caro hui'ninpitanta', Sipion, Aqúi, Ison, Soni, Iri, Aroti, Ariri, inapita. ¹⁷ Asiri hui'ninpitanta', Imina, Isopa, Isopi, Piria, inapita. Oshinanta ya'huërin: Sira itopi. Piria hui'ninpitanta', Ipiri, Mariquiri, inapita. ¹⁸ Caro, Asiri, inapitanta Cacopo hui'ninpita Siripaquëya nípiso'. Ina quëran nipisopitaso', ya'ipiya quëran shonca saota ya'pi', icanpi. Siripaso' Napanori Nia catahuacaso marë' nicanarinso', nani nitotërhua'.

¹⁹ Naquiranta Cacopo sa'in chachin ninin. Ina hua'huinpitanta', Cosi, Mincamin, inapita. ²⁰ Cosiso', Asinaquë hui'nahuaninsopita: Manasisi, Iprain, inapita. Inapitaso', Iquipitoquë nasitopi. Asinanta', ayonquianta'inquëma'. Inaso', Potihuiru hui'nin. Potihuiranta', On ninanoquë corto hua'an ya'conin. ²¹ Mincamin hui'ninpitanta', Pira, Piquiri, Asipiri, Quëra, Namano, Iquí, Nosi, Mopimo, Opimo, Arato, inapita. ²² Ina nápo Naquiru quëran nipisopita ya'huëpi. Shonca catapini ya'pi ya'ipiya quëran icanpi.

²³ Tanoso', a'naichin hui'nahuanin: Osimo itërin. ²⁴ Nipitari hui'ninpitanta': Casiiri, Coni, Quisiri, Sirimo, inapita. ²⁵ Tano, Nipitari inapitanta Cacopo hui'ninpita nipi. Inapitaso', Piraquëya nípiso'. Ina quëran nipisopitaso', ya'ipiya quëran canchisé ya'pi', icanpi. Piranta', Napanori Naquiru catahuacaso marë' nicanarinso', nani nitotërhua'. ²⁶⁻²⁷ Iquipitoquë pa'mapisopita, saota shonca saota ya'pi icanpi. Ya'ipi inapitaso', Cacopo quëran pipipisopita. Hui'ninpita sa'inaso' co pichipihuë'. Cosi hui'ninpitato' cato. Inapitaso' inaquë chachin nasitopi. Cacopo, Cosi, inapitarë' canchisé shonca ya'pi ya'ipiya quëran icanpi.

²⁸ Co'huara Cosin parti camayátérasoihué', Cacoposo' Cota camairin: "Cosi sha'huitéqué hué'in, Cosin parti nacapi'inco," itérin. Inaqué Cota paaso', Cacoposo ya'ipi huéntonéñé chachin Cosingué camapi huachi. ²⁹ Iin cantomarahuatón Cotoso', pa'pini nanan a'patérinso sha'huitérin. Sha'huitohuachina Cosiso', a'naróachin piyapinépita camairin toronanén tapacaiso maré'. Inaqué huénsérahuatón, Cotaré chachin pa'nin. Pa'sahuatón pa'pin quénanconpachina, iporin. Iporinquéranchin hua'qui na'nérárin. ³⁰ Naporo' Cacopori, itapon:

—Ayapiranhué', quénaantaranquén ni'ton: ¡Iporaso' chiminpatonta noyatapon huachi ténahué! ténin.

³¹ Pa'pini nani nontahuatón Cosiso', ya'ipi iinpita, quémopinépita inapita itapon:

—Huraon nicapo pa'sarahué. Pa'sahuato itapo: Ya'ipi quémopinéhuépita Canaan parti ya'huépirinahué', yacapainacoso maré' o'mapi. ³² Ohuacanénapita, ohuicanénapita, ya'ipi ma'shanénapita quiquimapi. Inapitaso pè'tahuatona'piro'sa', itarahué. ³³⁻³⁴ Napotohuato, huraon pérasarinquéma'. Pératénuéma' maquésóna sacatéramaso' natanpachinquéma': "Quiyaso', shimashonéhuépita pochachin, ohuica pè'tahuana'piro'sacoi," itoco'. Napohuatama', Cosin partiqué ya'huapoma'. Iquipitoto'saso', ohuica pè'tahuana'piro'saré', napopináchin ya'huécaiso', na'in. Napohuatama', canpitaráchin inaqué ya'huapoma', itérin.

47

¹ Cosiso', pa'pin, iinpita, inapita nontahuatón huraon sha'huitapon pa'nin: "Tatahué, iyahuépita, inapita Canaan parti quéran o'mapi. Ya'ipi ohuicanénapita, ohuacanénapita, ma'shanénapita, inapitaré chachin o'mapi. Nani Cosin parti ni'quipi," itérin. ² Ina piquéran a'natérápo iinpita huayonin. Huayonahuatón, huraoní nohuitacaso maré' quéparin. ³ Naporo' inari natanin:

—¿Maquéta canpitaso sacatérama'? itérin.

—Quiyaso' quéma piyapinépita pochachin ninai. Shimashonéhuépita pochachin ohuica pè'tahuatona'piro'sacoi. ⁴ Canaan parti ya'huépiraihué', na'con tanarotérai. Pastonta', ohuicaro'sa capacaiso', yanirin. Napoaton no'panénqué o'marai ya'huapoi. Yosé maré' nohuantéqué', Cosin parti ya'hué'i topiraihué', itopi. ⁵ Napotohuachinara, huraoniso' Cosi itapon:

—Yacapainénquénso maré' tataparín, iyaparínpita, inapita o'mapi. Nani o'mapi ni'quéhuaré', ⁶ ya'ipi Iquipito no'pa' hua'anéntérahuéqué, noya inapita ya'huécaiso'. Cosin parti noya noya no'pa' ninin. Inaqué ya'huécaiso maré' quétéqué'. A'naquén quémopinépita pè'tahuatocaso' noyá nitotihuachina', caquén pè'tahuanéhuépita, a'paicaiso maré' acoqué', itérin.

⁷ Ina piquéran Cosiso', huraon anohuitacaso maré' pa'pionta quéparin. Cantontahuatón Cacoposo', monsho ténin, nontacaso maré'. ⁸ Huraoní ni'sahuatón natanin:

—¿Onpo pi'ita ya'huétérinquén? itérin.

⁹ —Nani pasa cara shonca pi'ipi ya'huétérinco. Co ya'huémia ya'huéatohué', paté patéranarahué. Inapoato na'con parisitérahué. Shimashonéhuépitaso', na'con na'con tahuéri ni'pi. Co caso inapita icantapohué' nimara ténahué, itérin. ¹⁰ Cacoposo nani huraon nontahuatón, Cosiré chachin pa'nin huachi.

¹¹ Ina quéran Cosiso', Iquipitoqué noya noya no'pa' nininso' quémopinépita quétérin. Huraoní camairinso chachin ninin. Inapoatona Cacoposo' hui'ninpitare chachin Namisi parti no'pahuanpi. Namisiso', Cosin itopi anta'. ¹² Naporahuatón Cosiso', ya'ipi quémopinépita coshoro quétárin. Panca huénton nininso' na'con na'con, quétérin. Caraya nininso', pi'piyan quétérin. Inapotérin.

Iquipitoqué onpo sacatacaiso', Cosi camaitérinso'

¹³ Co inséqué térañta trico ya'huérinhué'. Napoaton na'con na'con tanarotopi huachi. Canaan partiquéna', Iquipitoquéna', piyapiro'sa tanari tiquirarin. ¹⁴ Inaquépita ya'huépisopita, Cositaqué trico pa'anápirinahué', nii'quianapi huachi. Ya'ipi coriqui trico maré' pahuérétopiso', Cosiso yontonin. Yontonahuatón huraon péinénqué taparin.

¹⁵ Canano'sa', iquipitoto'sa', inapita coriquinéna i'quihuachinara, iquipitoto'saso', Cosi nontapona pa'pi:

—¡Yosé maré' coshoro quétocoi! Capa nii'quianarai huachi. Capa coriqui ni'ton, co huachi coshoro quétohuatancoihué', tana tēpaponcoi quiyaso'. Ina maré' quémanta co huachi noya nisaranhué', itopi.

¹⁶ —¡Naporinchi paya! Capa coriquinéna ni'quéhuaré', pè'tahuanémapita nipachin quéco'. Ina quépatama', trico quétarainquéma', itérin Cosiri. ¹⁷ Napotohuachina iquipitoto'saso', pè'tahuanéna quéshipi: Cahuarionéna', ohuicanéna', ohuacanéna', moranéna', inapita quéshipi. Inapita maré' naporo pi'iqué trico canpiatérin.

¹⁸ Ina pi'i na'huéanatoi. A'na pi'i maantarinquë naquëranchin iquipitoto'saso', Cosi paapantapi nontaantacaiso maré':

—Nani quëma nitotëran capa coriqui ya'huëtërincoisohuë'. Ya'ipi pë'tahuanëhuëpitanta canpitanquën ninin. Co huachi ma'sha tëranta ya'huëtërincoihuë' pahuërëta'huaiso'. No'panëhuëichin ya'huërin. Naporahuaton quiyanta ya'huërai. ¹⁹ Quiyaora chachin nipachin, no'panëhuëirë'coi pa'ancoi. Ina ya'huërenamën trico quëtoci. Inapohuatoi huaaron piyapinënpitacoi nisarai. Ina maré' no'panëhuëiquë chachin sacachi. Cosharo quëtohuatancoi, no'panëhuëiquë sacatarai ni'ton, co nitapiarinhuë'. ¡Taquiuhatoiso', no'panëhuëinta' pantatarin. Inapohuatoi, quëmanta co manta canaponhuë'! itopi.

²⁰ Napotohuachinara, Cosiso ya'ipi iquipitoto'sa no'panëna huaaron maré', pa'antëra'piarin. Co manta capacaisohuë ni'ton, no'panëna pa'ana'piapi. Inapopi ni'ton, ya'ipi Iquipito no'pa', huaaroni hua'anëntërin huachi. ²¹ Naporahuaton ya'ipi Iquipito no'paquë iquipitoto'sa ya'huërinso', Cosiri pa'anaton piyapitërin. ²² Corto hua'ano'sa no'panënachin co Cosiri pa'antërinhuë'. Inapitaso' huaaroni topinan trico quëtërin ni'ton, co no'panëna pa'anacaiso ya'huërinhuë'.

²³ Ina quëran Cosiri piyapi'sa itapon:

—Iporaso', huaaron hua'anëntërinquëma huachi. No'panëmanta hua'anëntërin. Ma'tana ya'pirin ya'huëarin quëpatoma', sha'co'. ²⁴ Napoaponahuë', sha'namaso' nanitohuachin, a'natëräpo costaro quëran a'na costarora huaaron quëtamaso ya'huërin. Catapini costaroso nipirinhüë', canpitaora maré' nisararin. Hui'namapita, yacaparinquëmasopita, inapitanta capacaiso maré' nisararin. Naporahuaton ina quëran chachin shacacamaso ya'huërin, itërin. ²⁵ Napotohuachina, inapitaso taantapi:

—Noyapa'. Inapochin nisarai. Quëmaso noya piyapinquën ni'ton, tana tëpaincoiso nipirinhüë', nicha'ërancoi. ¡Huaaron nipachin piyapichincoi! itopi. ²⁶ Inapooton Cosi camaitërin ya'ipi Iquipito no'paquë piyapinënpita ma'sona nicacaiso'. Sha'topiso nanitohuachina, a'natëräpo costaro quëran, a'nara huaaron quëtacaiso ya'huërin. Iso quirica ninshitasoco huarënta', ina camaitërinso', ipora huanta Iquipitotoquëso ina chachin nisapi. Corto hua'ano'saso nipirinhüë', co huaaron maré' quëtacaiso ya'huërinhuë'. Inapita no'panënaso', co huaaroni pa'antërinhuë' ni'ton, co quëtöpihuë'.

Cacopo nohuantërinso'

²⁷ Israiro'saso', Iquipito no'paquë ya'huëapi huachi. Cosin parti no'pa' mapi. Inaquë ya'huëapona pochin na'amiatopi. ²⁸ Cacoposo shonca canchisë pi'ipi, Iquipitotoquë ya'huëantarin. Ya'ipiya quëran pasa catapini shonca canchisë pi'i icanin.

²⁹ A'na tahuëri Cacoposo', nani chiminacaso ya'caritërin ninatanin. Napooton Cosi sha'huitacaso maré' a'nara a'parin. Huë'pachina, itapon:

—Tëhuënachachin nosorohuatanco, nohuantërahüëso' niquë'. Ina yanipatanso', tonarona së'huatoco. Së'huatatonco: “Yoscoarë' nohuantëranso' nisarahuë,” itoco'. ¡Caso chiminpatato, ama Yosë maré' isëquë pa'pitocosohuë'! ³⁰ Shimashonëhuëpita quënanconca'huaso tahuëri nanitohuachinco, Iquipito no'pa quëran quëpaco. Quëparahuatonco, inapita po'mopiquë, canta po'moontaco, itërin.

—Noyapa'. Inapochinquën nipachin, itërin Cosiri.

³¹ —Yoscoarë' inapochinquën itoco, itaantarin pa'pini. Napotohuachina, Cosiso': “Yoscoarë' inapotarinquën,” itërin. Ina natanaton, Cacoposo, pë'saranënuë huënsërin. Inaquë huënsërin quëran, “Yosparinquën,” ta'caso maré' mónsho tënin.

48

Iprain, Manasisi inapita noya ya'huëcaiso maré' sha'huitërinso'

¹ Ina piquëran miachin Cacoposo' caniorin. Napohuachina Cosi sha'huitopi. Ina natanahuaton, nicapon pa'nin. Hui'ninpitanta cato chachin quëparin. Manasisi, Iprain, inapita. ² Cosiri nicapon huë'ninso sha'huitohuachinara, chiniquën cancantaton pë'saranënuë huënsërin. ³⁻⁴ Cosiso', hui'ninpitare chachin ya'coontarahuataton pa'pin nontoonin. Ina quëran Cacoposo' Cosi itapon:

—Yosë ya'ipi nanitaparinsö', Noso ninanoquë ya'notërinco. Inaso ninano', Canaan parti ya'huërin. Ya'notahuatonco, iso pochin noya ya'huëca'huaso maré' sha'huitërinco: “Ni'quë'. Ca nohuanto, notohuaro' hui'nanpita ya'huëtërinquën. Quëmá quëran pipipisopita, na'a naciono'sa ocoyapona'. Naporahuaton, inapita, iso no'pa' quëtarahuë. Inapitari hua'anëntomiatapona',” itërinco. ⁵ Hui'nanpita Iprain, Manasisi, inapitaso co'huara yacapa-ponquën huë'shamátërasocohuë' ya'huëtërinquën. Inapitaso' caquën nicapona'. Napootona', Yosë no'pa' hua'anënta'huaso sha'huitërinco'so', hua'anëntapona'. Nopino, Simion, inapita pochin ni'tona', hua'anëntapona'. ⁶ Inapita piquëran hui'nahanpatan, quëmaoranquën nisapi huachi. Inapitaso' Iprain, Manasisi, inapita iya'huainpita nicapona'. Ina ni'tona

iin mashonëna no'panëna quëran, inapitanta', no'pa' macapona'. ⁷ Co topinan napotaran-quënhuë'. Mamaparin co aquëtë hua'huaninso marëhuë', napotaranquën. Quëmanta nani nitotëran: Patan-aran quëran huënantashua', Canaan parti quëmaquën mama tëparëhua'. Iporata ninano ya'cariya nicasëhua', chiminin. Chiminpachina, inaquë chachin ira pirayan pa'pitërhua'. (Ina ninanoso', ipora marë' Pirin itopi anta'.)

⁸ Ina ta'sochachin a'nanaya Cacoposo' tahuëretahuaton ni'pirinhuë', Cosi hui'ninpita quënanin. Inapita quënanaton, hui'nin natanin:

—¿Inpitata isopitaso'? itërin.

⁹—Isopita mini hui'nahuëpita. Yosë nohuanton naro'pa' ya'huëtërinco', itërin Cosiri.

—Amashachin aya'carico. Noya ya'huëcaiso marë' sha'huichi, itaantarin Cacopori.

¹⁰ Cacoposo' noyá mashoya ni'ton, co huachi ina inahuë quënantërin. Napoaton Cosiri hui'ninpita aya'caririn. Napohuachinara, Cacoposo shinpita iporahuaton apinorin. ¹¹ Ina quëran Cosi itapon:

—Co huachi onporo tëranta quënana'huanquënso' yonquipirahuë', Yosë nohuanton hui'ninpitanta quënanahuë. ¹² Pa'pin to'topitëncuë hui'ninpita huënsëápirinahuë', Cosiri ahuanirin. Ahuanirahuaton, pa'pin notënanquë isonin. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorin. Noya nicaton napotërin.

¹³ Ina quëran cato hui'ninpita chachin manin. Iprainso', inchinanën quëran së'quërin. Ya'huërë' Manasisiso' ahuënanën quëran së'quërin. Inapo së'quërin quëran pa'pin aya'caririn. Napoaton Iprainso', shiin ahuënanën quëran acorin. Ya'huërë' Manasisiso', shiin inchinanën quëran acorin. ¹⁴ Cacoposo nipirinhuë', tanpaquënpita chi'huaratahuaton, inchinanën quëran Iprain së'huamotorin. Manasisiso paninan nipirinhuë', ahuënanën quëran së'huamotorin. ¹⁵⁻¹⁶ Inaporahuaton Cosi noya ya'huëcaso marë' iso pochin sha'huitërin:

“Shimashonëhuëpita Apraan, Isaco, inapita Yosë natëpi.

Canta hua'huatërahuë quëran huarë' ina chachin noya a'pairinco.

Ina Anquëninën* chachin ya'ipi ma'sha onporahuë quëran, nicha'ërinco.

Inari chachin isopita hui'napi'sa catahuain.

Notohuaro' hui'ninpita ya'huëchina'.

Hua'huayátërahuë, isoro'paquë na'aina'.

Inapita nicatona piyapi'sa', yonqui'inaco.

Tata Isaco, tata masho Apraan, inapitanta yonqui'ina',” itërin.

¹⁷ Cosiso nipirinhuë', paninantërinso' ahuënan quëran shiini së'huamotorinso' ni'nin. Ina nicaton co noyahuë' cancantërin. Napoaton pa'pin inchinan imirin masahuaton, Iprain motën quëran chi'huincatërin. Chi'huincatahuaton Manasisi motëncuë acotërin.

¹⁸ Inapoapon pochin pa'pin itapon:

—Co tata. ¡Ama inapoquësuhuë'! Isocha paninanso'. Inchinan imira quëran, ina së'huamotocuë', itërin. ¹⁹ Pa'pinso nipirinhuë', co nohuantërinhuë' inapocaso'. Napoaton itapon:

—¡Naporin mini conpa, nani nitotërahuë! Manasisinta shinpita quëran panca nacion nizarin. Iyaa'huainso napoaponahuë', noya noya nicaton shinpita quëran na'con na'con nacion'sa pipiarin. ²⁰ Naporo tahuëri chachin, Cacopori shinpita noya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin:

—Israiro nacionquë ya'huëpisopita noya ya'huëcaiso marë' yasha'huitohuachina', canpita nininëma yonquiatona iso pochin sha'huitapona': “Yosë quëmanta catahuainquën. Iprain, Manasisi, inapita catahuarinso pochachin catahuainquën,” niitapona', itërin. Inapoaton, Cacoposo Iprain'ton acorin. Manasisiso nipirinhuë', piquëran acorin.

²¹ Ina quëran Cosi tahuëretahuaton itapon:

—Ni'quë'. Caso chiminapo huachi. Yosëso nipirinhuë', ya'huëmiataton catahuarinquëma'. Inari chachin shimashonëma no'panëncuë quëpanantaponquëma'. ²² Quëmaso' ya'ipi iyaparinpita quëran, panca pancana no'pa' quëtëranquën. Siquimo motopi quëtëranquën. Inaso' no'pa', amororo'sa ahuëato osëretërahuëso', itërin.

49

Cacopo yachiminator, hui'ninpita nontërinso'

¹ Nani shinpita noya ya'huëcaiso marë' sha'huitohuachina, Cacoposo' ya'ipi hui'ninpita amatërin. Huë'pachinara itapon:

“Amasha ya'carico conparo'sa'.

Ma'sona a'na tahuëri onpocamaso', carinquëma sha'huichinquëma natanco'.

* 48:15-16 Yosë Anquëninën topachinaso': Yosë chachin ta'tona napopi.

² Canpitaso hui'nahuëpitanquëma'.

Caso Cacopoco niporahuë', Israiro itërinaco anta'.

Carima sha'huitaranquëma ni'ton, natanco'.

³ 'Quëmaso' Nopino, paninanquën.

Chiniquën nisoco, ya'nan hui'nahuanquënso'.

Chini chiniquën nanantaton, noya noya nicamaso' ninan.

⁴ Inapocamaso nipiranhüë', co huachi inapoaranhuë'.

I' pa'pi chinii' nipachina, co onpo asanoirëhuë'.

Ina pochachin nicaton cosonanëhuë monshitëran,' itërin.

⁵ 'Simion, Nihui, canpitaso, napopináchin cancantërama'.

A'napita ma'sha onpotamaso marë' nisha nisha ohuararama'.

⁶ Niyontonamaquë, ama onporo tëranta ya'noisohüë'.

No'huitatoma piyapi tëparama'.

Co natantonquëmahüë' nicatoma', tororo'sa nishitëtëntëntërama'.

⁷ Tanan ni'niro'sa pochin no'huitërama'.

Napopiramahuë', co onporonta inachachin nisápomahuë'.

Carima ya'ipi Israiro nacionquë, ayanquëmiataranquëma,' itërin.

⁸ 'Quëmaso' Cota, iyaparinpita pa'yataponën.

Inimiconënpita minsëra'piapon.

Iyaparinpita quëran huarë' moshaponën.

⁹ Quëmaso' conpa masho, Cota itëranquën.

Pa'pinia'hua pochin chinimiatëran.

Mapintahuatón pa'pini' pë'inihuachina,
mónsho mónsho tërarinquëran quëhuënin huachi.

Panca pa'pini' pochin ninan.

¡Pa'pini' chinotaso', co incari tëranta apisarinhuë'!

Inapochachin quëmanta inimiconënpita nitaponën.

¹⁰ Co inso tëranta hua'an quëran, quëmaso' Cota, ocoiarinënhüë'.

Huara së'quëranso co insonta mataponënhüë'.

Hua'anën chachin o'maquë huarë' co nanitapaponënhüë'.

Ina o'mahuachin, ya'ipi naciono'sari natëpona huachi.

¹¹ Cotaso notohuaro' oparohuanaton, mora'huanënta', co apiratarinhuë'.

Inaquë capacaso marë' a'sonpitërapon.

Huinoquë chachin a'morinso pë'sapon.

¡Opa huayo no'huiquëinquë chachin, inapotapon!

¹² Ya'pirinpitanta', huino quëran quëhua quëhuashin ninin.

Natëquënpitanta', sho'shoi' quëran huiri huiríchin ninin,' itërin.

¹³ 'Quëmaso' Saporono, marë yonsan parti ya'huapon.

Panca nancharo'sa nonshinanëna ya'huërinquë, ya'huëapon.

No'panënsó', Sitonquë huarë' naniarin,' itërin.

¹⁴ 'Quëmaso' Isacaró, chiniquën mora pochin nisaran.

Pë'tahua pëiro'saquë pë'pëtëranquëranchin chinotaran.

¹⁵ "¡Noyachi iso no'pa' paya! Yashi yashin chinochachináchin," tëcapon.

Co pahuërépirinënhüë', noya cancantaton patron marë' sacataran,' itërin.

¹⁶ 'Quëmaso Tano, quëmaora huëntonëinquë ya'huëpisopita catahuaran.

Nanan ya'huëtohuachina', anoyatacaiso catahuaran.

A'napita Israiro huëntono'sa pochachin nisaran.

¹⁷ Ya'huan yaquëtëtërinso pochin nisaran.

Inaso', ira pirayan yamorin quëtëtacaso marë'.

Cahuario tocanën quëtëhuachina, piyapi ya'mitërinso', anotapon.

Inapochachin quëmanta', inimicoro'sa nitaran,' itërin Cacopori hui'ninpita nontaton.

¹⁸ Ina quëran Cacoposo' Yosë nontaton tapon:

"¡Sinioro, quëmaso' nicha'ësaranco ténahuë!" itërin.

¹⁹ A'napita hui'ninpitanta yonquiaton taantarín:

" 'Quëmaso Caro, matararoro'sa huënton ya'contarinquën.

Quëmariso napoaponahuë', nita'atahuaton imasaran,' itërin.

²⁰ 'Quëmaso' Asiri, noya noya cosharo ya'huëtarinquën capacaso'.

Copirnoros'a ca'ninso pochin ca'sápon.

Napoaton quëmari quëtóhuatan inapitanta ca'sapi,' itërin.

²¹ 'Quëmaso' Nipitari, co camainëinquënso costaponhuë'.

Tanan yo, noyanpia'huaráchin hua'huinpitare' pa'ninso pochin nisaran.

Inapochachin quëmá quëran pipipisopitanta',

na'a nisahuatona', noyanpia'huaráchin nicapona', itèrin.

²² 'Quèmaso Cosi, i'sha yonsanquè huayo huanirinsó pochín ninan.

Inaso' huayo pa'pi notohuaro' nitèrin. Sè'paquèmpitanta', paira pa'tèrin.

²³ Pè'chinan camayoro'sa', no'huirinquèn.

No'huitènèn pè'chinan shinèrèquè yaohuaninèn.

Napatatènèn, co noya quèran ya'huèchináchinhuè nitarinèn.

²⁴ Quèmaso nipirínhuè', chini chiniquèn tanpatèran.

Pè'chinanènquè inimicoro'sa tè'yanantohuatan, co pacoitaranhuè'.

Yosè imarahuéso', chini chiniquèn nanantèrin.

¡Ina catahuarinquèn inimicoro'sa minsèaran!

Sinioroso' ohuica hua'anèn pochín ní'ton, a'pairinco.

¡Ina chachin quémanta a'paiatèinquèn catahuarinquèn!

²⁵ Yosènèhuè chachín, catahuapèinquèn.

Inaso', ya'ipi nanitapatón catahuapèinquèn.

Ina nohuanton, o'nanpachina catahuainquèn.

Acoporonta i' ya'huèrinso', ina nohuanton pipitón catahuainquèn.

Pè'tahuanèmapita, sanapinèmapita, inapitanta huaihuachina catahuain.

²⁶ Tata mashocoro'sa iráca, noya ya'huèca'huaso marè' sha'huitèrinaco.

Carinquènsó', ipora noya noya sha'huitaranquèn.

Motopiro'sa ya'huèrárinso ta'huantaquè huarè', Yosè catahuaráponquèn.

A'napita iyanpita quèran, noya noya nicatèinquèn huayonanquèn.

Napoaton sè'huamotorahuatèinquèn quéma marè' Yosè nontèrahuè', itèrin.

²⁷ 'Quèmaso' Mincamin, pa'pi mapintón tanan ní'nira pochín nicapón.

Tashiramiachín inaso mapintahuatón, ca'miatèrin.

Naporo' i' huanahuanquè chachín pè'sotèrinsonta', a'napitari ca'papi.

Inapochachín quémanta', yaata'huantèransopita nitaran.

Inapatahuatón ma'shanènanta', nipatomatapoma', " itèrin.

²⁸ Ina pochín Cacopo shonca cato hui'ninpita noya ya'huècaiso marè' sha'huitèrin. Inapita quèran shonca cato Israiro huèntono'sa pipipi.

Cacopo chiminínso'

²⁹ A'na tahuèri Cacoposo', hui'nipita camairín: "Co hua'quiya quèranhuè' chiminarahuè huachí. Chiminpato, shimashonèhuèpita pa'pitopiso pirayan po'moontaco. Iti huènton piyapi, Ipron itopisori, ina no'paso' hua'anèntopirínhuè'. ³⁰ Maquipiraquè nanin ya'huèrinso yonquiato napotarahué. Inaso', Canaan parti ya'huèrin. Mamiri notènanquè ya'huèrin. Ina no'pa' miní iráca tata mashoco Apraan nipa'pitacaiso marè' pa'anín. Ina pirayan no'pa' ya'huèrinsorè chachín naporo Ipron pa'antèrin. ³¹ Inaquè Sara, Apraan, inapita chiminpachinara ya'conpi. Tata Isaco, mama Nipica inapitanta inaquè chachín ya'conpi. Inaquè canta', sa'ahuè Nia itèrahuèso ya'conín. ³² Ina no'paso' naninè chachín, Iti huènton piyapi'sa pa'antopi," itèrin. ³³ Cacoposo' hui'ninpita camairínso tonitohuachina, pè'saranènquè quèhuèantarín. Quèhuènaso chachín, chiminín huachí.

50

¹ Pa'pin chiminpachina Cosiso', ina nonèn iporín quèran na'nèrin, apinorín, napotèrin. ² Ina quèran notoronènpita camairín pa'pinco' nonèn tapacaiso'. Camaihuachina, ama chanatacaso marèhuè' taparapi. Pa'pincoso', Cacopo itahuatona', Israiro itopi anta'. ³ Catapini shonca tahuèri quèran nonèn tapapi huachí. Ina nápo tahuèri nohuantèrin tapacaso marè' ní'ton, ina nápo tahuèri sacatopi.

Iquipitoro'saso', canchisè shonca tahuèri Cacopo marè' sètopiso' imapi. ⁴⁻⁵ Ina tahuèri'sa na'huèhuachina, Cosiso' huaraon catahuapisopita hua'ano'sa', nontèrin:

—Tèhuèenchachín noya ní'patamaco, ca marè' huaraon nontoonco'. Naporín Cósí: "Co'huara tata chiminyátèraponhuè', camairínco Yoscoarè' ta'to natèca'huaso': 'Nipa'pita'huaiso marè' taparahuéquè chachín, po'moontaco. Inaso', Canaan parti ya'huèrin,' itèrinco. Quètoco paato tatahuè pa'pitonta', topirahuè. Nani pa'pitontahuato, o'mantarahuè ténin," itoco', itèrin. ⁶ Sha'huítóhuachinara, huaraoniso hua'ano'sa itapon:

—Cósí sha'huítonco': "Paaton tataco', pa'pitontaquè'. Sha'huitèrinquènsó chachín nitontaquè', itoco', itèrin.

⁷⁻⁸ Huaraoní napotohuachina, Cosiso', pa'pin pa'pitacaso marè' pa'nín. Ya'ipi copirino catahuapisopita hua'ano'sa pa'pi. Iinpitanta', quémopinènpitarè chachín pa'pi. Cosín partiso', hua'huaro'saráchin pè'tahuaro'sa a'paicaiso marè' patopi. ⁹ Sontaro'santa', a'naquèn toronano'saquè, a'naquènsó cahuarioro'saquè, Cósí ca'tanpi. Napoaton hua'huayátèrahuè piyapi'sa pa'pi.

¹⁰ Pa'sápatona', Corin-a-atatiqué canconpi. Inaqué niyontonatona panca sètopi. Inaqué Cosi pa'pin maré' canchisè tahuèri sètèrinso', naniantarín. (Corin-a-atatiso', trico to'norapiqué) Ina no'pa quèranso', Cortanii' pi'i ya'coninso parti acorin. ¹¹ Canano'sa inaqué ya'huèpisopitari, napopiso ni'pi. Ina ni'sahuatona', inahua capini ninontopi: "Iquipitoro'sa pa'piapona huècatona', panca sètapi," topi. Napoaton ina no'paso', aninahuanpi: Apiri-misraimo, itopi. Iquipitoro'sa sètopiqué, tapon naporin. Ina no'pa quèranso', Cortanii' pi'i ya'coninso parti acorin.

¹²⁻¹³ Cacopo hui'ninpitaso', pa'pin nanpipon camaitèrinso chachin ya'ipi nipi. Canaanquè quèpantarahuatona', Maquipiraquè nanin ya'huèrinquè po'moontapi. Iti piyapi, Ipron itopisori, ina no'paso' hua'anèntopirinhuè', Apraani iráca nipa'pitacaiso maré' pa'antèrin. Ina naninso no'parè chachin, Mamiri ya'huèrin quèran, pi'i pipirinso parti quèparitèrin. ¹⁴ Nani pa'pin po'oroquè po'mohuachinara, Cosiso' iinpitarè chachin Iquipitoquè pa'mantapi. Ya'ipi ca'taninsopitanta', pa'mantapi.

Cosi iinpita napopiso'

¹⁵ Cacopo chiminpachina Cosi iinpitaso', ina tè'huatona inahua capini ninontopi: "Iráca aparisitèrèhuaso maré' tapon Cosi no'huitonpoa yai'huèrètápirinpoahuè'," nitopi. ¹⁶⁻¹⁷ Ina yonquiatona', iso pochin nontacaiso maré' a'napita a'papi: "Co'huara tata chimiyantèraponhuè', camairincoi nonta'huainquènso': 'Iyaparinpita aparisitopirinènquènhuè', co noyahuè' nicatona oshahuanpiso', Yosè maré' naniantèrèquè,' itoco', itèrincoi. Napoaton, quiyarionta nontarainquèn nanan anoyataancoiso maré'. Quiyanta', tatanpoa chinotèrinso Yosè chachin imarai ni'ton, inapotocoi," itopi. Napo nontaso', Cosiso na'nèrarin.

¹⁸ Naporó chachin iinpitanta', canquipi. Canquihuachinara, isonpi quèran no'paquè huaré' monshorahuatona', moshai. Mosharahuatona', itopi:

—Ma'tana iya, ya'huarai. Hua'anèntatoncoi yacamaihuatancoi, inapotocoi, itopi.

¹⁹ Napotopirinahuè', Cosiriso itapon:

—Ama iyaro'sa pa'yancosohuè'. Caso piyapico ni'to, co nanitèrahuè' Yosè ya'huèrenamèn pochin nica'huaso'. ²⁰ Canpitaso mini, ma'sha onpotamacoso yonquipiramahuè', Yosèso nipirinhuè', inaporamaso anoyatèrin. Ama notohuaro' piyapi'sa taquicaiso marèhuè', inaporin. ²¹ Napoaton ama pa'yancosohuè'. Carinquèma cosharo quètáponquèma'. Hui'namapitanta quètapo. Naponontaton, Cosiso iinpita asanocancanin. Noyasha nontèrin.

Cosi chiminso'

²² Cosiso iinpitarè chachin, Iquipitoquè ya'huèhuantopi huachi. Inaso', pasa shonca pi'i icanin. ²³ Hua'qui ya'huaton, Iprain hui'ninpita ni'nin. Inahuanta hui'nahuanpiso shi'ahuainpitaquè huaré', ni'nin. Naporahuaton Manasisi shiin Maquiri itopiso hui'ninpitanta', macaton aso'sorin. Ina maré' to'topitènquè ahuènsèra'piarin.

²⁴ A'na tahuèri Cosiso', iinpita itapon: "Co hua'quiya quèranhuè', chiminapo huachi. Napoaponahuè', Yosèso catahuainquèmaso maré' o'mararin. Iso no'pa quèran ocoiarinquèma'. Apraan, Isaco, Cacopo, inapita quètacaso maré' sha'huítèrinso no'paquè, quèpantarinquèma'," itèrin. ²⁵ Ina quèran iinpita camairin: "Yoscoarè' ta'toma', nohuantèrahuèso nitoco," itèrin. Napotohuachina: "Yoscoarè' nohuantèranso', nisarai," itopi. Naporó' Cosiri itapon: "Tèhuèncachin Yosè o'mararin catahuainquèmaso maré'. Ina tahuèri nanihuachin, nansènèhuè isèquèran quèpanantamaso ya'huèrin," itèrin. ²⁶ Pasa shonca pi'ipitaso', Cosi Iquipitoquè chiminin. Chiminpachina, nonèn ama chanatacaso marèhuè taparahuatona', a'na atahuaroquè po'mopi. Ina pochin Cacopo hui'ninpita nipi.

Matio ninshitérinpoa' Quisocristo naporinso' nitotacaso maré'

Quisocristo shimashonénpita
(Lucas 3.23-38)

¹ Quisocristo nanamén sha'huitaranquéma'. Inaso' Yosé hui'nin. Iráca quéran huaré' Yosé yonquirin ina a'paimacaso maré'. Tapico chachin Quisocristo shimashonén. Apraanconta' shimashonén chachin. Ya'ipi shimashonénpita iráca ya'hué'piso' sha'huichinquéma', nitotoco'.

² Iráca Apraan hui'nahuanpachina, Isaco itopi. Ina quéran Isaconta' hui'nahuanpachina, Cacopo itopi. Cacoposo' na'a hui'ninpita ya'huëtérin. A'naso' Cota itopi. ³ Cotanta' hui'nahuanpachina, Parisé, Saro, inapita itopi. Tamara hua'huinpita inahuaso'. Ina quéran Parisé hui'nahuanpachina, Isromo itopi. Inanta' hui'nin ya'huëtóhuachina, Aramo itopi. ⁴ Aramonta' hui'nahuanpachina, Aminatapo itopi. Ina hui'nin Nasono itopi. Nasononta' hui'nahuanpachina, Sarémon itopi. ⁵ Sarémon yasa'apachina, Nacapa manin. Hui'nin ya'huëtóhuachina, Pooso itopi. Poososo' Rota macaton, hui'nahuanin. Opito itopi. Opitonta' hui'nahuanpachina, Quisi itopi. ⁶ Quisinta' hui'nahuanpachina, Tapi itopi. Inaso' copirno ya'conin. Ina quéran Oriaséco' sa'in masahuaton, hui'nahuanin. Saromon itopi.

⁷ Saromon hui'nin Nopoamo itopi. Ina hui'nin Apiasé itopi. Apiasénta' hui'nahuanpachina, Asa itopi. ⁸ Asa hui'nin Cosahuato itopi. Cosahuatonta' hui'nahuanpachina, Coramo itopi. Ina hui'nin Osiasé itopi. ⁹ Osiasénta' hui'nahuanpachina, Cotamo itopi. Ina hui'nin Acaso itopi. Acasonta' hui'nahuanpachina, Isiquiasé itopi. ¹⁰ Ina hui'nin Manasisé itopi. Inanta' hui'nahuanpachina, Amon itopi. Amon hui'nin Cosiasé itopi. ¹¹ Ina hui'nin Quiconiasé itopi. Iinpitanta' ya'huérin. Naporo' cotioro'saso', inimicoro'sari Papironia quéran huécataona', canaipi. Minsérahuatona', napopinchin ya'hué'pi'pa' qué'papi asacatacaiso maré'.

¹² Ina piquéran Quiconiasé hui'nahuanpachina, Saratiri itopi. Ina hui'nin Soropapiri itopi. ¹³ Inanta' hui'nahuanpachina, Apioto itopi. Apioto hui'nin Iriaquimo itopi. Ina hui'nin Asoro itopi. ¹⁴ Asoronta' hui'nahuanpachina, Satoco itopi. Satoco hui'nin Aquimo itopi. Ina hui'nin Irioto itopi. ¹⁵ Iriotonta' hui'nahuanpachina, Iriasaro itopi. Iriasaro hui'nin Matan itopi. Ina hui'nin Cacopo itopi. ¹⁶ Cacoponta' hui'nahuanpachina, Cosi itopi. Cosi yasa'apachina, Maria manin. Ina hua'huinso' Quisoso, Cristo itopiso'.

¹⁷ Nani Quisocristo shimashonénpita sha'huítéranquéma'. Apraan quéran Tapi copirno ya'conaque huaré' shonca catapini shimashonénpita ya'huëtérin. Ina quéran Papironiaqué qué'pai huaré' shonca catapini shimashonénpita ninshitantaranquéma'. Ina quéran Quisocristo nasitaqué huaré', shonca catapini chachin shimashonénpita ninshitantaranquéma huachi.

Quisocristo nasitérinso'
(Lucas 2.1-7)

¹⁸ Apira Quisocristo nasitérinso' sha'huichinquéma', nitotoco'. Naporo tahuéri'sa' Cosiso', nani Maria nontérin macacaso maré'. Napoaponahué' co'huara mashatérasohué', Espirito Santo nohuanton inaora cayorin. ¹⁹ Così nitotahuaton, pa'yanin. Noya quémapi ni'ton, yonquiarin. "¿Ma'cha onpo'ya? Maria nani hua'hua ma'patérin. Co maca'huaso' ya'huérinhué'. Co piyapi'sa' sha'huitarahué', Maria tapanpachin. Coiséichin sha'huítahuato, co masarahué'," ta'ton, yonquirárin. ²⁰ Hué'ëso', Yosé anquéninéni ya'notimarin nontacaso maré'.

—Tashita Così. Carinquén nohuítéranquén. Quémaso' Tapico' shinquén. Pi'pian sha'huítaponquén o'marahué. Maria noya maqué'. Co quémapi sé'huarinhué'. Espirito Santo nohuanton, inaora cayorin. Napoaton noya maqué'. ²¹ Huaicaso' nanihuachin, quémapi'huaya nasitapon. Nasitohuachin, Quisoso ité'qué'. Piyapinénpita oshanéna' inquitaton, nicha'ésarin ni'ton, ina nininén acoté'qué', itérin anquéniri. Itahuaton, panantarin huachi.

²² Iráca Yosé nohuanton, pénéntona'pi ninorin. Ninoton, Yosé quiricanénqué chachin ninshitérin:

²³ "A'na tahuéri nanon inaora cayoapon.

Co quémapi sé'huapirinhué', napoapon.

Quémapi'huaya huaihuachin, Imanino itapi," ténin.

Yosé chachin o'maton, yacaparinpoa', tapon naporin. Ina pochin nasitimahuachina, iráca ninopiso' nanirin huachi.

²⁴ Cosiso' capayatahuaton, Sinioro anquëninën natëton, Maria manin huachi.
²⁵ Macaponahuë', co ichihuë'ërinhuë'. Hua'huin nasitërin piquëran huarë' ichihuë'ërin.
 Quëmapia'huaya nasitohuachina, Quisoso itopi.

2

Tayora nitotona'piro'sa' quënanpiso'

¹ Quisosos' Pirinquë nasitërin. Cotia parti chachin nasitërin. Naporo' Irotisëri inaquë hua'anëntërin. Ina quëran tayora nitotona'piro'sa' canquiipi. Pi'i pipirinsu parti quëran huë'pi. Canquihuachinara, Quirosarinquë, natantiipi:

²—¿Insëquëta' nasha copirno nasitërin? Cotio copirno ya'conacaso' nani nasitërin ipora. Ya'huërai parti ya'huasocoi, nasha tayora ya'norinsu quënanai. Ina nicatoi: “Yosëri a'paimarinso' nasitërin huachi,” ta'toi, huë'nai ina chinotapoi, itëra'piapi.

³ Ina natantahuaton, copirno Irotisë pa'yanin. Quirosarinquë ya'huëpispitanta' pa'yanpi. ⁴ Copirno pa'yanaton, cotio maestro'sa', corto hua'ano'sa', inapita amatërin. Amatahuaton, natanin.

—¿Insëquëta' Cristo Yosëri a'paimarinso' nasitapon? itërin.

⁵—Cotia parti chachin nasitapon. Pirinquë nasitapon, itopi. Iráca pënëntona'pi ninoton, Yosë quiricanëinquë ninshitërin.

⁶—Cotiaquë a'na ninano' ya'huërin, Pirin itopiso'.

Co panca ninanoyahuë' niponahuë', inaquë a'na copirno nasitapon.

Na'a copirnoros' sa' Cotia parti ya'huëpirinahuë', inaso' chini chiniquënanantapon.

Ya'ipi piyapinëhuëpita israiro'sa' itopiso' hua'anëntapon,” ténin Yosë, itopi.

⁷ Copirnos' natanahuaton, co a'ninquëchin yanantantërinhuë'. Po'oana quëran tayora nitotona'piro'sa' amatërin. Huë'pachinara, inaora quëparahuaton, nontërin:

—¿Ma yoquiquëta' nasha tayora ya'norin? itërin.

Sha'huitohuachinara, itantarin:

⁸—Pirin'pa' nasha copirno nasitërin ipora. Inatohua' paatoma', noyá yonico'. Hua'huasha quënanpatama', huënantatoma', sha'huitiintaco canta' paato chinochi, itërin nonpintaton.

⁹ Ina natanahuatona', pa'pi huachi. Pa'sapirinahuë', a'nanaya tayora quënaantapi. Ya'huëpiquë ni'piso chachin inápaquë paaton, quëchitërarin. Hua'huasha yacapatërinquë chachin tayora chiniconin. ¹⁰⁻¹¹ Ina ni'sahuatona', pa'pi pa'yatopi. Capa cancanta-tona', pëiquë ya'conpi. Inaquë hua'huasha quënanconpi. A'shionta' ya'huarin, Maria itopiso'. Hua'huasha quënanahuatona', isonconahuatona', chinotopi. Ina quëran caposoa'huayanënapita i'soatahuatona', ma'sha pa'ton nininsu' quëtöpi. Oro, yonarin pochin pimóchin nininsu', yaqui' pimóchin nininsu' inapita quëtöpi. ¹² Ina quëran tashi' huë'ësoi', Yosë nohuanton, hua'napi.

—Ama copirno ya'huërinquë pantatoma', sha'huitocosohuë', itërin anquëniri. Napoaton a'na ira pa'tahuatona', ya'huëpi'pa' canconpi huachi.

Iquipito'pa' ichita'apiso'

¹³ Tayora nitotona'piro'sa' pa'pachinara, Yosë anquëninëni huë'ëinquë Cosi ya'notahuaton itapon:

—Copirno nani chinotërin hua'huasha tëpacaso marë'. Apira sontaro'sa' a'pararin ina yonicaico marë'. Napoaton a'naroáchin ichita'aguë'. A'shinë chachin Iquipito'pa' quëpaquë'. Inaquë yacapatëquë'. Noya huënantacaso' nipachin, sha'huitantaranquë, itërin anquëniri.

¹⁴ Natanahuaton, a'naroáchin Cosi huënsëintarin. Tashi' nipirinhuë', hua'huasha quëparin. A'shinë chachin ichita'arahuaton, Iquipito'pa' pa'pi. ¹⁵ Irotisë chiminaquë huarë' inaquë ya'huëpi. Iráca Yosë nohuanton, pënëntona'pi ninorin: “Hui'nahuë Iquipito'pa' yacapatopirinhuë', ina quëran ocoiarahuë,” ténin Yosë. Hui'nin chachin Iquipitoquë yacapatohuachina, ninorinsu' nanirin huachi.

Hua'huasharo'sa' tëpapiso'

¹⁶ Copirno Irotisëso' tayora nitotona'piro'sa' ninarápirinhuë', co ya'nopihuë'. “Non-pintërinaco ipora,” ta'ton, chiniquënan no'huitërin. No'huitaton, sontaro'sa' Pirin'pa' a'parin quëmapia'huaro'sa' tëpacaiso marë'. “Thuá chachin tayora ya'norin ni'ton, co canopia'huaro'saráchin tëpacaso' ya'huërinhuë'. Cato' pi'ipitërinquë huarë' tëpacos’,” itahuaton, a'parin. Sontaro'saso' pa'sahuatona', ya'ipi quëmapia'huaya Pirinquë ya'huërinsopita tiquipi. Ya'cariyanta' yonitona', cato' pi'ipitërinquë huarë' tëpapi.

¹⁷⁻¹⁸ Iráca ninoton, Yosë quiricanëinquë Irimiasë ninshitërin: “Namaquë na'nërinso' natanpi. Naquira na'nërárin, ayanárin. Hua'huinpitaco' yonquiaton, na'nërarin.

'Ama sètëquèsohuè,' itopirinahuè',
nani chiminpi ni'ton, sètárin," ténin.

Íráca naporinso pochachin iporanta' hua'huaro'sa' tēpapi ni'ton, a'shina' na'nērápi.

¹⁹ Naporó' Cosiso' Iquipitoquē yacapatarin. Irotisē chiminpachina, Yosē anquēninēni ya'notantarin. Hua'narinso pochin Cosiri quēnanin.

²⁰ —Hua'huasha tēpana'pi nani chimin ni'ton, isairio'sa' ya'huēpiquē panantaquē'. Hua'huasha a'shinē chachin quēpantaquē', itērin.

²¹ Ina natanahuaton, natērin. Quisoso a'shinē chachin quēparahuaton, inatohua' panantarin. ²² Canconahuaton, nanan natantērin. "Irotisē hui'nin ya'huērē' hua'anēntantarin. Ariquirao itopisoari pa'pin ya'huērētērin," topi, natantērin. Ina tē'huataton, co nohuantērinhuē' inatohua' ya'huēcaso'. Naporahuaton, hua'nantarin.

—Ama copirno ya'huērinquē chachin panantaquēsohuè', itērin anquēniri. Ina natanahuaton, Cariria partí pa'nin ya'huēcaso marē'. ²³ Inatohua' a'na ninano' ya'huērin, Nasarito itopiso'. Inaquē ya'huērin. Íráca pēnētona'piro'sa' ninopi. "Cristo huē'pachin, Nasarito piyapi itapona'," topi. Napoaton Yosē nohuanton, inaquē ya'huaton, hui'napitērin huachi.

3

Coasha Paotista pēnētērinso'

(Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-9, 15-17; Juan 1.19-28)

¹ Naporó' tahuēri'sa' Coasha Paotista pēnētērin. Cotia partí pancana inotēro' ya'huērin. Co inaquē piyapi'sa' ya'huēpihuē'. Inaquē ya'huaton, Yosē nanamēn sha'huirarin. Na'a piyapi'sa' huē'pi natanapona':

² —Yosē hua'anēntinpoaso' tahuēri nani ya'cariarinpoa'. Napoaton co noyahuē' yonquiramasopita naniantatoma', Yosē chachin tahuērētantaco huachi, itarin. Nani tahuēri ina pochin pēnētērin.

³ Íráca Yosē nohuanton, Isaiasē ninorin. Ninshitaton, naporin:

"Inotēro partí a'na quēmapi pēnētápon: 'Sinioro o'macaso tahuēri naniriarin ni'ton, yonquico'. Ni'co'. Hua'an chiniquēn nanantona'pi ni'ton, a'na partí yapa'pachina, comisionēn a'parin ira tapatacaso marē'.

Ira otēērin noya pa'tacaiso marē'.

Inapochachin iporasó' cancanēma' anoyatoco' Sinioro o'main,' tapon ina quēmapi, pēnētōhuachin," ténin.

Coasha pēnētacasó' ninoton, naporin.

⁴ Coanshasó' co noyápiachin a'morinhuē'. Ponira pochin a'morin, camiyo anporo quēran nipiso'. Sha'huētē quēran nitonporin. Sēquērē pochin nininso' macaton, ca'nin. Ninoi' quēranpachina, irorin. ⁵⁻⁶ Inaquē na'a piyapi'sa' huē'pi natanacaiso marē'. Quirosarin quēran huē'pi. Ya'ipi Cotia partí quēran huēcatoná', natanpi. Cortanii' ya'cariya quēraonta' huē'pi. Anaya a'naya huēcatoná':

—Tēhuēnchachin co noyahuē' nicato, oshahuanahuē'. Catahuaco Sinioro naporahuēso nanianchi, itopi Yosē nontatona'. Ina topachinara, Coanshari Cortaniquē aporintērin.

⁷ Ina quēran na'a parisioro'sa', satorio'sa', inapitanta huē'pi.

—Quiyanta' aporintocoi, itopirinahuē', Coasha co nohuantērinhuē':

—¡Canpitaso' ya'huan pochin cancantatoma', yanonpinama! "Yosē isoro'pa' ana'ntohuachin, cha'ēpoi," topiramahuē'. Co topinan cha'ēsaramahuē'. ⁸ Co noyahuē' yonquiramasopita naniantatoma', noya nico huachi. ⁹ Ama canpitaora ninonpintocoso huē'.

"Apraan shinpitacoi ni'toi, Yosē piyapinēnpitacoi," ama tocosohuē'. Yosē nohuantērin naporini, iso na'piro'santa' Apraan shinpita atarantacasó' nanichitonhuē'. ¹⁰ Nani Yosē yonquirin oshahuano'sa' ana'ntacasó'. Ni'co'. Nararo'sa' co noya nitohuachinahuē', a'nērē'. Itēquēmpitarē chachin ocoirahuatē', pēnquē tē'yatērē' huiquitacasó marē'. ¹¹ Co noyahuē' yonquiramasopita naniantohuatama', i'quē aporintaranquēma'. Ca piquēranso nipirinhue' a'na quēmapi huē'sarin. Inaso' chini chiniquēn nanantērin. Caso' co pi'pian tēranta' ina pochin chiniquēn nanantērahue'. Co maquēyancohuē' ni'to, co sapatēn quēpaca'huaso tēranta' nanitarahuē'. Inaso' huē'pachin, a'naquēma' Ispirito Santo aya'coancantarinquēma'. Anaquēmaso nipirinhue' pēnquē chiniquēn ana'ntarinquēma'. ¹² Cayarinsó' manēso pochin nisarín. Arosē mapatēra, to'norarē'. Ina quēran pintiarahuatē', pēiquē acorē'. Sha'huētēnso nipirinhue', pēnquē ahuiquitēre'. Inaso' co onporonta' tacopiarinhue', ténin Coasha.

Quisoso aporihuaninso'

(Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22)

¹³ Ina quēran Quisoso Cariria quēran huē'nin. Cortaniquē canquirahuaton, Coasha nontērin aporintacasó marē'.

¹⁴ Napotopirinhuë', co nohuantërinhuë'.

—¿Ma'marëta' napotiiranco? Co aporinta'huanquënso' ya'huërinhuë'. Quëma aporintoco tëhuëinchinso', itërin.

¹⁵ Napotopirinhuë', Quisosori itërin:

—Yosë nohuantërin ni'ton, ya'ipi natëca'huaso' ya'huërin. Napoaton noya quëma aporintoco, itërin. Ina natanahuaton:

—Noyahua', itahuaton, i'quë aporintërin. ¹⁶ Ina quëran nonshiaso chachin a'naroáchin inápaquë pi'iro'të' ni'soatërin, ni'nin. Ispirito Santo nëpë pochin nohuaraimarahuaton, Quisoso ya'coancantomiatërin. ¹⁷ Naporor' inápa quëran Yosë noninso' natanpi.

—Isoso' ca hui'nahuë chachin, na'con nosororahuëso'. Noya ni'nahuë, tënin.

4

Sopairi Quisoso tëninrinso'

(Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13)

¹ Ina quëran Ispirito Santori Quisoso quëparin inotëro parti sopairi tënicaso marë'.

² Catapini shonca tahuëri tashirë chachin inaquë ya'huaponahuë', co manta' ca'ninhuë'. Ina piquëran tanarin huachi. ³ Naporor' sopairi huëcapairin.

—Tëhuëinchachin Yosë hui'ninquën nipatan, iso na'piro'sa quëran cosharo' atarantëquë', itopirinhuë'.

⁴ —Inca, co nohuantërahue'. Yosë quiricanënuë pënëninpoa'. “Co cosharoriáchin piyapi ananpirinhuë'. Ya'ipi Yosë noninso' natëhuachin tëhuëchinso', nanpiarin,” tënin, itërin.

⁵ Ina quëran Quirosarin'pa' sopairi quëparin. Yosë chinotopiso pëi' a'canpiso aipi quëpantarahuaton, itërin:

⁶ —Quëmaso' Yosë hui'ninquën nipatan, no'paquë niiquë'. Quiricanën quëran nani sha'huitërinquën. “Yosë anquëninënpita a'patimarinquën a'painenquënsa marë' ni'ton, co ma'sha onpoaranhuë'.

Imirina quëran masarinënuën

ama na'piquë tëranta' ya'quiamaso marëhuë',”

tënin ni'ton, no'paquë niiquë' a'pai'inënuën, itërin sopairi.

⁷ —Inca co nohuantërahue'. Yosë quiricanënuë pënëninpoa'. “Ama Yosë tëniquësohuë'. Ama camaiquësohuë'. Ina nohuantërinsoáchin yonquicaso' ya'huërin,” tënin quiricanënuë, itërin Quisosori.

⁸ Ina quëran a'na motopi'pa' sopairi quëpantarin. Inatohua quëran ya'ipi ninanoro'sa', ma'shanënpita, inapita a'notërin. Noyápiachin nininso'pita ya'ipiya quënanin.

⁹ —Natëhuatanco, carinquën catahuanquën, ya'ipi isopita hua'anëntapon. Isonahuaton, chinotoco chiniquën nanan quëchinquën huachi, itërin sopairi.

¹⁰ —Inca co nohuantërahue'. Quëmaso' sopai hua'anquën. Patoco huachi. Yosë quiricanën quëran sha'huitërinpoa': “Siniroíchin chinotëquë'. Inasáchin natëcaso' ya'huërin,” tënin, itërin Quisosori.

¹¹ Napotohuachina, sopairi patërin. Patohuachina, anquëniro'sari huëcapaimarahuatona', nocomaimapi.

Quisoso pënëntacaso' caniaritërinso'

(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)

¹² Ina piquëran Coansha tashinan pëiquë po'mopi. Pënëntërinso marë' napotopi. Ina natanahuaton, Quisoso pa'nin Cariria parti. ¹³ Inatohua' pacaponahuë', co huachi Nasaritoquë ya'huërinhuë'. Sono' yonsanquë paaton, Capinaomoquë yacapatonin. Saporonoro'sa', nipitariro'sa', inapita iráca ya'huëpiquë yacapatonin. ¹⁴ Iráca chachin Yosë nohuanton, Isaiasë ninorin. Ninshítaton, naporin:

¹⁵ “Na'a piyapiro'sa' Cariria parti ya'huëpiso', imasapi.

Inapitaso', Cortanii' aquëtëran ya'huëpi, marë Pancái' ya'cari'.

Inaquë saporonoro'sa', nipitariro'sa', inapita ya'huëpi.

Inaquë inpioro'santa' ya'huëpi.

¹⁶ Inapitaso' co Yosë nohuitatonarahue', tashi pochin cancantopi.

Chiminpachina', parisitomiatacaiso' ya'huëpirinhuë',

Yosëri a'pintërinso pochin nanamën anitotarin noya cancantacaiso marë'.

Tahuëri pochin a'pintarin huachi,” tënin iráca.

Naporinso chachin Quisoso inatohua' paaton, a'chinarin.

¹⁷ Naporor' quëran huarë' Quisosori pënënarin.

—Iso tahuëri'sa' Yosë yahua'anëntarinquëma'. Napoaton ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuërëtaantaco huachi, itëra'piarin pënënaton.

Sami camayoro'sari imapiso'
(*Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11*)

¹⁸ Cariria sono' yonsanquë pa'sahuaton, cato' sami camayoro'sa' quënanconin. A'naso' Simon. Pitro itopi anta'. Inso' Antërisë itopi. Ritinënapita të'yatapi samí macacaiso marë'.

¹⁹—Huëco' iyaro'sa', imaquico a'chinchinquëma'. Sami manamaso pochachin piyapi'sa' masarama' Yosë imacaiso marë', itërin Quisosori.

²⁰ Napotohuachina, ritinënapita patahuatona', Quisoso imasapi huachi. ²¹ Ina quëran amasha pa'sahuaton, catoya'pi quënancoantarín. Santiaco, Coansa inapita itopiso'. Pa'pinarë' potiquë huënsëatona', ritinënapita pasonapi. Pa'pinaso' Sípitio itopi.

—Huëco' imaquico, itohuachina, ²² potinëna', pa'pina' inapita patahuatona', Quisoso imasapi huachi.

Na'a piyapi'sa' a'chintërinso'
(*Lucas 6.17-19*)

²³ Ya'ipi Cariria parti paaton, niyontopiso pëiro'saquë pënëna'piarín. Noya nanan a'chinaton: “Yosë yahua'anëntërinquëma',” itëra'piarín. Naporahuaton, na'a cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin. Nisha nisha caniori maninsopita anoyatëra'piarín. ²⁴ Ya'ipi Siria partanta', nahuinin ni'ton, notohuaro' cania'piro'sa' quëpi Quisosori anoyatacaso marë'. Nisha nisha canio inquitëra'piarín. A'naquëonta' sopairi ya'coancantërin ni'ton, co huachi inaora yonquirinso' yonquirinhuë'. Tocona'piro'sa', apiaro'sa' inapitanta' quëpapi Quisosori anoyatacaso marë'. Quëpachinara, ya'ipi anoyatëra'piarín.

²⁵ Hua'huayatërahue' piyapi'sari Quisoso imasapi huachi. Cariria quëran, Ticaporisë quëran, Quirosarin quëran, Cotia parti quëran, Cortanii' aquëtëran quëran, inaquëranpita huë'pi Quisoso natanacaiso marë'.

5

Panënuquë a'chininso'

¹⁻² Ina quëran notohuaro' piyapi'sa' niyontoppi. Inapita quënanahuaton, Quisoso panënuquë pa'sahuaton, huënsëconin. Imarinsopitari tancapitohuachinara, na'con a'chintárin.

Noya cancantopisopita
(*Lucas 6.20-23*)

³ “Natanco iyaro'sa' a'chinchinquëma'. Yosë huëntonënuquë yaya'conpatama', iso pochin cancantacaso' ya'huërin. ‘Caora co nanitërahue' noya nica'huaso'. Catahuaco Siniaro,' topatama', Yosë noya ni'sarinquëma' ni'ton, noya cancantarama'. Hua'anëntërinquë chachin aya'conarinquëma'.

⁴ Sëtohuatama', Yosë achinicananarinquëma'. Oshanëma' yonquiatoma', cancanëma quëran huarë' sëtohuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Catahuarinquëma' noya cancantacamasa marë'.

⁵ Sano piyapi nipatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Naporahuaton, a'na tahuëri nasharo'paquë ya'huëmiatarama'.

⁶ Tanarëso pochin, yamororëso pochin cancantatoma', Yosë na'con nohuantoco'. Ina pochin cancantacasoáchin nohuantohuatama', noya ni'sarinquëma'. Catahuarinquëma' ina pochin cancantacamasa marë'. Sano cancantarama'.

⁷ Anapita nosorohuatama', Yosë nosoroarinquëma' canpitanta'. Noya cancantarama'.

⁸ Ya'ipi cancanëma quëran imapatama', Yosë nohuítarama'. Naporahuaton, a'na tahuëri ina quënanconantahuatama', noya nohuítarama'.

⁹ Isoro'paquë na'a piyapi'sa' nino'huipirinahuë', canpitari catahuaco' noya ninonchina'. Ina marë' Yosë noya ni'sarinquëma'. Hui'nin pochin cancantiarinquëma'.

¹⁰ Yosë natëramaso marë' aparisitohuachinënuquëma', Yosë noya ni'sarinquëma'. Hua'anëntërinquë chachin nani aya'coninquëma'. A'na tahuëri inápaquë ya'huëcantarama'.

¹¹ Imaramacoso marë' a'naquën no'huiarinënuquëma', ahuëarinënuquëma', pinosarinënuquëma', nisha nisha nonpinapiarinënuquëma'. Napotopirinënuquëmahue', ama sëtocosohue'. Ina marë' Yosë noya ni'sarinquëma' ni'ton, noya cancantoco'. ¹² Iracanta' Yosë piyapinënpita pënëntohuachinara, a'naquëni inapochachin no'huipi. Napoaton a'napita no'huihuachinënuquëma', noya cancantoco'. Parisitëramaso marë' Yosë'pa' na'con acanaarinquëma'. Ina yonquiatoma', capa cancantoco',” itërin Quisosori.

Yamora pochin nininso'
(*Marcos 9.50; Lucas 14.34-35*)

¹³ Ina quëran itantarín:

“Canpitaso' iyaro'sa', yamora pochin nicatoma' a'napita catahuamaso' ya'huërin. Napoaponahuë', yamora chimipitë' pochin nicatoma co a'napita catahuahuatamahuë', co huachi insonta natëarinquëmahuë'.

¹⁴ Isoro'paquë ya'huëpisopita tashinanquë pa'nëso pochin nisapirinahuë', canpitari a'pintatë pochin nitarama'. Ni'co' iyaro'sa'. Ninano' panënuquë ya'huëhuachina, ya'ipi piyapi'sari quënanpi. ¹⁵ Nanparionta' i'chinpihuatëra, co caconquë ocohuëtërëhuë'. A'ninquëchin acorë' pëi' acoana a'pinacaso marë'. Piyapi'sa' inaquë ya'huëhuachinara, noya quënantopi. ¹⁶ Inapochachin canpitanta' a'pininso pochin nicatoma', noyasáchin nico'. A'napita nicatënuquëma': 'Ma noya Tata Yosëri catahuarin ni'ton, noya nisapi,' tosapí," ténin.

Íráca pënëntopiso'

¹⁷ Ina quëran itaantarín:

“Íráca Moisésë, pënëntona'piro'sa', inapita na'con pënëntopi. Pënëntatona', ninshítopi. Co ina naniantacaso' ya'huërinhuë', ténahuë. Ya'ipi inapita ninopiso' nanicaso marë' o'marahuë. Ma'sona tapon naporinsopita no'tëquën sha'huichinquëma'. ¹⁸ Tëhuëchachin itëranquëma'. Isoro'pa' ta'huantaquë huarë' Yosë quiricanën íráca ninshítopiso' ya'huápon. Co a'na hui'sharinso tëranta' topinan quëran ninshítopihuë'. Ya'ipi ninorinso' naniarin huachi. ¹⁹ Napoaton pi'pian tëranta' co natëhuatamahuë', co Yosë noya ni'sarinquëmahuë'. Hua'anëntërinquë co acanarinquëmahuë'. Piyapi'sa' a'chintatoma': 'Ama natëquësóhuë', ito-huatama', co noya a'chinarimahuë'. 'Natëcaso' ya'huërin, itohuatama', noya a'chinarama'. Natëhuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Hua'anëntërinquë acanamiatarinquëma'. ²⁰ Cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapita Yosë quiricanën noya nitotaponarahué', co cancanëna quëran imapihuë'. Canpitanta' co ya'ipi cancanëna quëran huarë' imapatamahuë', co onporonta' Yosë hua'anëntërinquë ya'conaramahuë'," ténin.

Co no'huítacaso' ya'huërinhuë'

(Lucas 12.57-59)

²¹ Ina quëran itaantarín:

“Íráca pënëntopiso' nani nitotërama'. Mashocoro'sa' íráca pënënpí. 'Ama piyapi tëpacosóhuë'. Tëpahuatama', hua'ano'sa' ana'intinquëmaso' ya'huërin, topirinahuë'. ²² Co tëpatërëso marëáchin ana'intinpoaso' ya'huërinhuë', ténahuë. A'na piyapi no'huíhuatama', ana'intarinquëma'. Pinotohuatamanta', cotio ansiano'sa' ana'inchinquëma'. Cancanëna quëran huarë' no'huítoma', 'Quëmaso' sopainquën, itohuatama', pënquë chachin parisitacaso' ya'huërin, ténahuë.

²³ Napoaton, iyaro'sa', a'naroáchin nanan anoyatcaso' ya'huërin. Yosë yachinotohuatama', yonquico'. Pi'pian tëranta' nanan ya'huëhuachin, ²⁴ a'naroáchin paatoma', anoyatoco'. Nani nanan anoyatohuatama', naporo huarë' Yosë pëinënuquë paantaco'. Yosë chinotatoma' ma'sha yaquëtëramaso', quëtoco huachi.

²⁵ Ni'co'. Nihuitëramaso marë' yaquëpahuachinënuquëma', a'naroáchin nanan anoyatoco'. Co anoyatohuatamahuë', coisëquë quëparinënuquëma'. Coisëquë quëpahuachinënuquëma', sontaro'saquë yo'coaninënuquëma', tashinan pëiquë po'moarínënuquëma'. ²⁶ Inaquë po'mohuachinënuquëmaso', ya'ipiya pahuërëtaquë huarë' pipiarama'," ténin Quisoso.

Monshihuaninso'

²⁷ Ina quëran itantarín:

“Isonta' íráca pënëntopiso'. 'Sa'ama' ya'huëtóhuachinquëma', ama monshihuanicosóhuë', ténin íráca, natantërama'. ²⁸ Nipirinhué', co monshihuanpiso marëáchin ana'intacaso' ya'huërinhuë', ténahuë. A'na sanapi cancanëna quëran noyahuachina', ina marënta' oshahuanapi. Nani monshitërinso pochin Yosëri ni'sarin.

²⁹ Napoaton, ya'pirama quëran quënanamaso marë' co noyahuë' yonquihuatama', pa'pi co noyahuë' nisarama'. Ya'pirama' ocoirama' naporini, noya noya niitomahuë'. Somaraya nipomarahué', co parisitopiquë pa'itomahuë'. Cato' quëran chachin noya ni'tapomarahué' parisitopiquë të'yatohuachinënuquëma', pa'pi co noyahuë' nisarama'. ³⁰ Imirama quëran pi'pian tëranta' co noyahuë' nipatama', oshahuanama'. Ninishitëimiratërama' naporini, noya noya niitomahuë'. Apia nipomarahué', co parisitopiquë pa'itomahuë'. Imirama' nishitëramaso pochin cancantatoma', ya'ipi aoshahuaninquëmaso' a'poco'," ténin.

Sa'ahuano'sa' pënëninso'

(Mateo 19.9; Marcos 10.11-12; Lucas 16.18)

³¹ Ina quëran itaantarín:

“Isonta' íráca pënëntopiso'. 'A'na quëmapi sa'in yatë'yatohuachin, co topinan të'yatacaso' ya'huërinhuë'. Coisëquë paaton, quirica aninshichin: “Iso sanapi nani të'yatërahué huachi,” ta'caso aninshichin. Ina quëran sanapi quëtacaso' ya'huërin, topi. ³² Caso

nipirinhue' nisha pënënanquëma'. Co sa'ama monshihuanpachinahuë', co onporonta' të'yatamaso' ya'huërinhuë', ténahuë'. Topinan të'yatohuatama', oshahuanarama'. Ina sanapinta' so'yantahuachin, monshihuaninso pochin nisarin. Nasha so'ionta', monshin pochin nisarin. Co onporonta' të'yatacaso' ya'huërinhuë', ténahuë'," ténin.

No'tëquénáchin nonacaso' ya'huërinso'

³³Ina quëran itaantarín:

"Isonta' shimashonëmapita iráca pënënpiso'. 'Yoscoarë' no'tëquën nontaranquën, itohuatëra, no'tëquën nontacaso' ya'huërin, Yosë ana'ntohuachinpoa'. Ina pochin nonpatëra, sha'huitëranso chachin nicacaso' ya'huërin,' topi. ³⁴Nipirinhue', carinquëma' sha'huichinquëma'. No'tëquénáchin nonpatëra, co Yoscoarë' ta'caso' ya'huërinhuë'. Co onporonta' nonpinacaso' ya'huërinhuë', ténahuë'. Anaquënsa' yanonpinatona', taponá: 'Pi'iro'të' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontëranquën,' toconpi. 'Ina pochin nontato, nonpintohuatëra, co Yosë ana'ntarincohuë', topirinhue'. Pi'iro'tënta' Yosëri ninin. Inaquë ya'huaton, ya'ipiya hua'anëntarin. Napoaton co ina pochin nonacaso' ya'huërinhuë'. ³⁵Anaquëonta' taponá: 'Isoro'pa' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontëranquën,' topi. Yanonpinatona', napopirinhue'. Isoro'panta' Yosëri ninin. Chini chiniquën nananton, isëquënta' hua'anëntërinpoa'. 'Quirosarin ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontëranquën,' toconpi a'naquëonta'. A'na tahuëri inaquë Yosëri a'paimarinso' hua'anëntapon huachi. Napoaton co ina pochin nonacaso' ya'huërinhuë'. ³⁶Moto' ya'huëtërinco ni'ton, no'tëquën nontëranquën,' topi a'naquëonta' yanonpinatona'. Ama ina pochin noncosohuë'. Acatohuatamara, co nanitëramahuë' a'na ainëma tëranta' ayararintantacaso'. Yosëichin nanitërin. ³⁷Ma'sona tëranta' iyaro'sa' nonpatama', no'tëquénáchin nonco'. 'Pa'sarahuë', topatama', paco'. 'Co pa'sarahuë', topatama', ama pacosohuë'. No'tëquénáchin nonpatama', co Yoscoarë' ta'caso' ya'huërinhuë'. Pi'pisha tëranta' piyapi nonpintohuatama', sopai nohuanton napoarama', ténahuë'," ténin Quisoso.

Yai'huëretopiso'

(Lucas 6.29-30)

³⁸Ina quëran a'chintaantarín:

"Isonta' iráca pënëntopiso'. 'A'na piyapi a'nari ahuëaton, tapirayahuachin, coisëquë quëpaquë'. Inaquë no'tëquën i'huërchin. Inanta' tapirayacaso' ya'huërin. Natëonta' nipantohuachin, coisëquë quëpaquë' i'huërchin,' topi. ³⁹Napopirinhue', carima' sha'huichinquëma'. Co canpita capiniso' nii'huëretacaso' ya'huërinhuë', ténahuë'. Ma'sha onpotohuachinëinquëma', ama no'huicosohuë'. Panpirayahuachinëinquëma', ama tanta' i'huëretocosohuë'. Naquëranchin panpiantahuachinquëma', co naporó tëranta' no'huicaso' ya'huërinhuë'. ⁴⁰Anaquën no'huitëinquëma', coisëquë quëparinëinquëma'. 'A'moranso quëtoco,' itohuachinëinquëma', quëtoco'. Aipi a'moransonta' quëpatopirinëinquëmahuë', co no'huicaso' ya'huërinhuë'. ⁴¹Inso tëranta' camaiatëinquëma': 'Pë'pëtonëhuë macaton, a'na quiromitro pochin quëpatoco,' itohuachinquëma', ama no'huicosohuë'. 'Noyahua'. Nohuantohuaton, cato' quiromitro quëpachinquën,' itoco'. ⁴²Anaquën: 'Ma'sha quëtoco,' itohuachinëinquëma', ama apiratomahuë', quëtoco'. 'Canta' ma'sha a'nanco, topirahuë', itohuachinëinquëmanta', a'nanco'. Onpopionta' nosoroatë' catahuacaso' ya'huërin,'" ténin.

Inimicoro'santa' nosorocaso' ya'huërinso'

(Lucas 6.27-28, 32-36)

⁴³Ina quëran a'chintaantarín:

"Isonta' iráca pënëntopiso'. 'Canpita capini ninosoroco'. Inimiconëmapitaso nipirinhue', co nosorocaso' ya'huërinhuë', topi. ⁴⁴Nipirinhue' carima' sha'huichinquëma'. Inimiconëmapitanta' iyaro'sa', nosoroco'. Aparisitopirinëinquëmaonta', nosorocaso' ya'huërin. Inapita marënta' noya Yosë nontoco' inahuanta' catahuain. ⁴⁵Inapotohuatama', Yosë pochin cancantarama'. Inaso' ya'ipi piyapi'sa' nosororin. Ina nohuanton, pi'i, o'nan, inapita ya'huërin noya nancipaso marë'. Co imarinsopita marëáchin pi'i a'pininhuë'. Noya nipisopita, oshahuano'santa', ya'ipiya a'pintërin. Naporahuaton, o'naonta' napopianachin acotërinpoa' ma'sha apapotacaso marë'. ⁴⁶Nipayaramasopitaráchin nosorohuatama', co ina marë' Yosë acanaarinquëmahuë'. Copirno marë' coriqui ma'patona'piro'santa' ni-payapisopita nosoropi. ⁴⁷Iyamaráchin noya nontohuatama', co noya noya ninamahuë'. Co Yosë nohuitopisopitahuënta' inahua capini noya ninontopi. Napoaton canpitaso' nisha piyapiro'santa' noya nontoco'. ⁴⁸Tata Yosë pochin cancantacaso' ya'huërin. Inaso noyasáchin ninin ni'ton, canpitanta' ina pochin cancantatoma', noyasáchin nico,'" ténin.

6

Anapita catahuacaso' ya'huërinso'

¹ Naquëranchin Quisoso pënëntaantarin:

“A'naquënso' piyapi'sari noya nicacaiso marè' noya Yosë imapisopita pochin ya'nopirinahuè', co tēhuënchachin cancanëna quëran huarè' Yosë yonquipihuè'. Ina pochin nipatama', co inápaquë Tata Yosë acanaarinquëmahuè'. Ama iyaro'sa' inapita pochin nicosohuè'. ² Ma'sha sa'ahuario'sa' quëtohuatama', ama a'ninquëchin quëtocosohuè'. A'naquën niyontopiso pëiquë ya'conahuatona', coriqui sa'ahuario'sa' marè' quëtopirinahuè', a'ninquëchin quëtopi. 'Ina marè' noya ni'sarinacoi,' ta'tona', napopi. Cachiquënta' coriqui quëtopi piyapi'sari nicacaiso marè'. Co tēhuënchachin nosoroaponaraihuè', napopi. Piyapi'sariso' noya ni'pirinahuè', Yosëriso' co noyahuè' ni'nin. Co inápaquë acanaarinhuè', tēnahuë. ³ Canpitaso nipirinahuè', sa'ahuario'sa' ma'sha quëtohuatama', ama a'ninquëchin quëtocosohuè'. Ama nipayaramaso tēranta' sha'huitocosohuè'. ⁴ Co piyapi'sa' nitotopirinahuè', Tata inápaquë ya'huërinso' ni'sarinqüema'. Ina acanaarinquëma',” itërin.

Yosë nontacaso' a'chininso'

(Lucas 11.2-4)

⁵ Ina quëran itaantarin:

“Yosë nontohuatama', ama nonpina'piro'sa' pochin nicosohuè'. Inapitaso' niyontopiso pëiquë huanirahuatona', na'con Yosë nontopirinahuè', co cancanëna quëran huarè' nontopihuè'. Cachiquënta' a'ninquëchin Yosë nontopirinahuè', piyapi'sari noya nicacaiso marè' napopi. Co tēhuënchachin Yosë yonquipihuè'. Piyapi'sari noya ni'pirinahuè', Yosëriso' co acanaarinhuè'. ⁶ Canpitaso nipirinahuè' Yosë yanontohuatama', canpitaoráchin onpopiyanquë tēranta' Yosë nontacaso' ya'huërin. Quëmaoráchin Yosë nontëquë'. Co quënanpirinahuè', nataninquën. Co piyapi'sa' natanpirinënquënahuè', Yosëso' noya natanatënquën, acanaarinquën.

⁷ Yosë nontohuatama', ama inachin inachin nontocosohuè'. Co Yosë imapisopitahuè' ina pochin yonquipi. 'Hua'qui' nontohuato, natanatonco catahuarincó,' topirinahuè'. Co Yosë nohuitatonahuè', napopi. ⁸ Ama inapita pochin cancantocohuè'. Co'huara Yosë nonchátërasënquëmahuè', ya'ipi pahuantërinquëmasopita nitotërin. ⁹ Napoaton Yosë yanontohuatama', iso pochin nontoco':

'Tata Yosë, quëmaso inápaquë ya'huaponahuè', natanancoi.

Quëmasáchin noya noyanquën ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' chinochinënquën.

¹⁰ Chini chiniquën nanantëran ni'ton, ya'ipicoi natëiniquën.

Inápaquë no'tëquën natërinënquënso pochachin

catahuaco quëma nohuantëransoráchin nii.

¹¹ Nani tahuëri catahuaco cosharo' ya'huëchincoi.

¹² Co noyahuè' nicatoti, oshahuanai. Nosoroatoncoi, oshanëhuëi inquitocoi.

A'napita ma'sha onpotohuachincoi, nanan anoyatëraisó pochachin

oshanëhuëi inquitatoncoi, anoyacantocoi.

¹³ Co noyahuë' yonquihuatoí, catahuacoí a'naroáchin nanianchii.

Catahuacoí ama sopai minsëincoisohuè'. [Quëmasáchin hua'anëntarancoi. Ya'ipi nanitapan. Ipora quëran huarè' ya'ipiya natëinënquën. Amen,] itoco' Yosë nontohuatama'.

¹⁴ A'naquën ma'sha onpotopirinqüemaonta', noya nontacaso' ya'huërin. Nanan anoyatohuatama', Tata Yosënta' canpita oshanëma' inquitaringüema'. ¹⁵ Co nanan anoyatohuatamahue', Yosënta' co oshanëma' inquitaringüemahuè',” itërin Quisosori.

Co coshatatonaraihuè', Yosë nontopiso'

¹⁶ Ina quëran itaantarin:

“Ama nonpina'piro'sa' pochin nicosohuè'. A'naquën Yosë nontacaso marè' ya'ipi tahuëri co manta' coshatërinhuè'. Naporahuaton, co nitapamantarinhue'. Sëtëreso pochin ya'norin a'napita nitotacaiso marè'. Co cancanën quëran chinotaponahuè', a'napitari nicacaiso marè' naporin. Ni'pachinara: 'Ma noya Yosë chinotërin,' topi. Piyapi'sari noya ni'pirinahuè', co huachi Yosëri acanaarinhuè'. ¹⁷ Canpitaso nipirinahuè' Yosë nontacaso marè' co coshatohuatamahue', ama piyapi'sa' sha'huitocosohuè'. Noya ihuiantahuatoma', nitapaco'. ¹⁸ Ama a'napita nitotacaiso marëhuè' inapoco'. Tata Yosëchin nitotarin. Co quënanpirëhuahuè', ya'ipiya ni'sarinpoa'. Ina marè' inápaquë acanaarinquëma',” itërin.

Canamiatërëhuaso'

(Lucas 12.33-34)

¹⁹ Ina quëran itaantarin:

“Ama iyaro'sa' ma'sharáchin yonquicosohuè'. Ama na'con coriqui, ma'sha, inapita yontoncosohuè'. Isoro'paquë ya'ipi ma'sha a'naroáchin mocarin, chanatërin. No'soni

pë'yarin. Chi'chiroterin. Ihuatëro'sa' ya'conatona', ihuarinënpoa'. Naporin. Napoaton, isoro'paquë ya'huërsinopita co ya'huëmiatërinhuë'. ²⁰ Inápaquë ya'huërsinopitaso nipirinhuë', ya'huëmiatarin. Yosë na'con yonquiatoma', noya nico'. Ina marë' na'con sacatoco' inápaquë acanamiachinquëma'. Inatohua' co manta' mocaponhuë'. Co no'soni pë'yaponhuë'. Co chi'chirotaophonhuë'. Co ihuatëro'sa' ya'conatona' ihuaponënpoa'huë'. Napoapon. ²¹ Ma'sharáchin nohuantohuatama', co Yosë yonquiamahuë'. Nipirinhuë' Yosë na'con na'con nohuantohuatama', ina na'con na'con yonquiamama', ténin Quisoso.

Nitapicancaninso'
(Lucas 11.34-36)

²²⁻²³ Ina quëran a'chintaantarín:

"Ya'piranpo quëran ma'sha quënanë'. Co pëtorayatohuatërahuë', noya ni'tërë'. Nitapirayahuatëra, co manta' quënantërhue'. Canpitanta' ya'ipi cancänëma quëran Yosë yonquihuatama', tahuëri pochin cancantarama'. Nipirinhuë', ma'sharáchin yonquihuatama', tashi pochin cancantarama'. Nitapicancanpatama', aquë aquëtë co noyahuë' cancantarama huachi," itërin.

Coriquiráchin yonquipisopita
(Lucas 16.13)

²⁴ Ina quëran itaantarín:

"Ana piyapi cato' patron ya'huëtohuachina, nisha nisha camaitopi ni'ton, co nanitërinhuë' cato chachin natëcaso'. Anaso' nohuantaton, noya natëarin. Anaso nipirinhuë' co onpopinchin nohuantatonhuë', co natëarinhuë'. Inapochachin canpitanta' coriquiráchin cancantohuatama', co nanitaramahuë' Yosë natëcamaso'," ténin.

Yosë noya a'pairinpoaso'
(Lucas 12.22-31)

²⁵ Ina quëran itaantarín:

"A'naquënso' ma'sharáchin yonquipi. Capacaiso', o'ocaiso', a'mocaiso', inasáchin yonquipi. 'Nani ma'sha ya'huëtohuachinco, nóya ya'huarahüë huachi,' topirinahuë'. Ama iyaro'sa' ina pochin cancantocosohuë'. Co capacaso marëáchin isoro'paquë acorinpoahuë'. A'mocasonta', co onpopinchin yonquicaso ya'huërinhuë'. Yosë na'con na'con yonquihuatëhua', catahuarinpoa noya ya'huëcaso'. ²⁶ Ni'co'. Inairaro'sa' co manta' sha'pihuë'. Co ma'sha sha'piso' macatona', pëinënaquë acopihuë'. Napoaponahuë', Tata Yosëri catahuarin. Ina nohuanton, cosharo' quënanpi. ¡Canpitaso' inapita quëran noya noya ni'ninquëma'! ²⁷ Chiminacaso nanihuachin co napon ancantopiramahuë', co a'na tahuëri tëranta' nanitaramahuë' ana'huëcamaso'.

²⁸ Nitapacamasona', co aquëtë yonquicamaso ya'huërihuë'. Ni'co'. Yancoro'sa' topinan noya papotopi. Co sacatopihuë'. Co manta' a'mocaiso nipihuë'. Nipirinhuë', noyápiachin yancotopi. ²⁹ Iráca copirno Saromon nani ma'sha ya'huëtërin. '¡Ma noyápiachincha a'morin paya!' topi. Yancoro'saso nipirinhuë', ina quëran noya noya ya'nopi. ³⁰ Pacatoro quëran huarë' Yosëri yonquirin. A'na tahuërichin ya'huëpirinhuë', ahuipachina, ahuiquitërhue huachi. Co hua'qui' ya'huëpirinhuë', Yosëri yonquirin. Ina nohuanton, noya papotërin. Canpitaso' ina quëran na'con na'con yonquirinquëma'. ¿Onpoatomata' nipachin, co natëramahuë'? 'Yosë catahuarinco mini,' ta'caso nipirinhuë'. ³¹ Ama ma'sha yonquiatoma', pa'yancosohuë'. '¿Ma'cha ca'në'poya? ¿Ma'cha o'orë'poya? ¿Ma'cha a'morë'poya?' ama tocosohuë'. ³² Co Yosë imapisopitahuë' ina pochin yonquipi. Ma'sharáchin yonquipi. Canpitaso nipirinhuë' tatanëma' inápaquë ya'huërsino' yonquirinquëma'. Ya'ipi pahuantërinquëmasopita nani nitotërin. ³³ Napoaton Yosë na'con na'con yonquico'. A'napitanta' catahuaco' hua'anëntërinquë ya'conacaiso marë'. Yosë nontoco' noyasáchin yonquicamaso marë'. Ina pochin cancantohuatama', catahuarinquëma'. Ina nohuanton, ma'sha pahuantërinquëmasopita ya'huëtërinquëma'. ³⁴ Napoaton ama tashiraya ma'sha onpoamaso' yonquiatoma', pa'yancosohuë'. Tashirayanta' ma'sha onpohuatama', pa'yanacaso ya'huapon ni'ton, co ipora quëranchin ina yonquiatoma co napon ancantápamaso ya'huërinhuë'," ténin Quisoso.

7

Nocantoro'sa' pënëninso'
(Lucas 6.37-38, 41-42)

¹ Naquëranchin Quisoso pënëntaantarín.

"Ama iyaro'sa' a'napita nocancosohuë'. 'Paso' quëmapi co noyahuë', ama tocosohuë', Yosë ana'intochinquëma'. ² A'napita pinopatama', Yosënta' co noyahuë' ni'sarinquëma'.

Piyapi chiníquën nonapihuatama', Yosënta' chiníquën ana'intarínquëma'. Piyapi noya yonquirihuatama', Yosënta' noya ni'sarinquëma'.³⁻⁵ Co iyaparin nocanacaso ya'huërinhuë'. Inaso pi'pian co noyahuë' nipachin, mo'shiri ya'conayatërinso pochin ninin ni'ton, nocanan. Quëmanta' co noyahuë' ninan ni'ton, narasëratë' nani noyá ya'copirayarínquënso pochin nipiranhue', naporan. Napoaton 'carínquën noya nicatë'nquën mo'shi ocoichínquën,' co itamaso ya'huërinhuë'. Napotohuatan, nonpian. Narasëratë' niocoitëquë'. Ina quëran noya quënantaran. Naporo huarë' nanitaran iyaparin mo'shi ocoitacaso,'" itërin.

⁶ Ina quëran itaantarín:

"Isonta' a'chínchinquëma'. Ni'níro'sa', coshiro'sa', inapita co yonquipihuë'. Huirina'pi pa'ton nininso co quëtacaso' ya'huërinhuë'. No'paquë acorama' naporini, i'nachitonahuë'. Ina quëran canpitanta' yaquëtëitë'nquëmahuë'. A'naquën piyapi'santa' ni'níro'sa' pochin cancantopi ni'ton, Yosë nanamën a'chintohuatama', chiníquën no'huiarinë'nquëma'. Co pi'pisha tëranta' nohuantohuachinahuë', tananpitoco,'" itërin.

Yosë nontacaso' ya'huërinso'

(Lucas 11.9-13; 6.31)

⁷ Ina quëran itaantarín:

"Nani tahuëri Yosë nontoco' nata'inquëma'. Pahuantërinquëmaso' nipatama', quëtërinquëma'. Ma'sha yonirëso pochin cancantatoma', nontáco' catahuainquëma'. Ya'coana pi'nirëso pochin cancantatoma', nontoco' aya'coínquëma'.⁸ Tëhuë'nchachin ma'sha nitohuatama', quëtërinquëma'. Hua'qui' ma'sha yonípatama', quënanarama'. Ya'coana pi'nirëso pochin nipatama', i'soatërinquëma'.

⁹ Hui'nama' tanaton cosharo' natanpachínquëma', co na'pi quëtëramahuë'.¹⁰ Sami nayahuachina', co ya'huan quëtëramahuë'. Sami quëtëramama'.¹¹ Canpitaso' co noyahuë' yonquiapomarahue', hui'nama' nosororama'. Noya ma'sha quëtëramama'. Yosëso' noya noya ni'ton, na'con na'con nosororínquëma'. Inápaquë ya'huapónahuë', hui'ninpi'ta pochin ni'nínquëma'. Nontohuatama', noya nininso' quëtërinquëma'. Catahuarinquëma' noya cancantacamaso marë'.

¹² Noya ninosorocaso' ya'huërin. Canpitaso' nohuantëramama' a'napita nosoroinë'nquëmaso'. Napoaton canpita nohuantëramaso chachin inapitanta' nosoroco'. Ninosoroatoma', nicatahuaco'. Yosë nohuanton, Moisésë, pënëntona'piro'sa', inapita na'con pënënpirínë'nquëmahuë', ninosorocaso' na'con na'con nohuantërin. Ninosorohuatama', noya imasarama', ténahuë,'" itërin Quisosori.

Cato' ira ya'huërinso'

(Lucas 13.24)

¹³⁻¹⁴ Ina quëran itaantarín:

"Ni'co'. Cato' ira ya'huërin. A'naso' pancana. Co sacaihuë' pa'tacaso' ni'ton, na'a piyapi'sa' ina pa'tapi. Ya'coanamënso' pancana nipirínhuë', ina pa'tohuatama', parisitopiqué paatoma', parisitomiátapoma'. A'na iraso nipirínhuë', sacai pochin pa'tacaso'. Ya'coanamënso' yamianasha'huaya. Caráichin piyapi'sa' ina quënanpi. Inaquë ya'conpatama', nanpimiatarama'. Ina ira pa'toco'. Sacai' Yosë imacaso' nipónahuë', chiníquën cancantatoma', imaco huachi,'" ténin Quisoso.

Nisha a'china'piro'sa'

(Lucas 6.43-44)

¹⁵ Ina quëran itaantarín:

"Ni'cona iyaro'sa' nonpin nanan pënëntona'piro'sa' nonpintochinë'nquëma'. 'Quiyanta' imarai,' itopirínë'nquëmahuë', co cancanëna quëran imapihuë'. Tanan ni'ni' yamapintërinso pochin cancantatona', yatapicananínquëma'. Co no'tëquën a'chínpihuë'.¹⁶ Napoaton noya yonquico'. Noya cancantohuachina', noya nisapi. Co noyahuë' cancantohuachina', co noyahuë' nisapi. Co no'tëquën a'chintarinë'nquëmahuë'. Ni'co'. Sharo'sa' nitërin quëran nohuítërhua'. So'huanpiso', co misëra nitërinhuë'. ¡Shihuarionta' co quëpa nitërinhuë'!¹⁷ Nara noya nipachina, noya nitërin. Co noyahuë' nipachina, co noya nitërinhuë', napoonin.¹⁸ Nitacaso' nara nipachina, inachachin noya nitërin. A'naso nipirínhuë', co nitacaso' narahuë' ni'ton, co onporonta' noya nitërinhuë'.¹⁹ Co noya nitohuachínhuë', a'nëhuachinara pë'nquë ahuiquitopi huachi.²⁰ Nitërin quëran nara nohuítërhua'. Inapochachin a'china'piro'sa' nohuítërhua'. Noya cancantohuachina', noya nisapi. Co noyahuë' cancantohuachina', co noyahuë' nisapi. Co no'tëquën a'chinapihuë', itërin.

Yosë huëntonë'nquë ya'conpispota

(Lucas 13.25-27)

²¹ Ina quëran itaantarín:

“Na'a piyapi'sa': 'Sinioro, Sinioro,' itopirinacohuë', a'naquën co cancanëna quëran imarinaracohuë ni'ton, co Yosë hua'anëntërinquë ya'conapihuë'. Yosë natëpisopitaráchin inatohua' ya'huëcontapi huachi. ²² Ayaro' tahuëri nanihuachin, na'a piyapi'sa' nontaponaco: 'Quëma nanamën Sinioro sha'huirai. Quisoso nanan quëtërincoi, ta'toi sopairo'sa' a'parai. Quëma pochin sacai' nininsopita ninai,' itaponaco. ²³ Cariso nipirinhue' itapo: 'Yanonpintatamaco, napopiramahe', co noyahuë' cantantërama'. Co piyapinëhuëpitanquëmahuë'. Co onporonta' imaramacohuë'. ¡Paco huachi! itapo," itërin Quisosori.

Cato' pëirinsó'

(Marcos 1.22; Lucas 6.47-49)

²⁴ Ina quëran pënëntaantarín:

“Na'aguëma' natanamacoso marë' huë'nama'. Natëhuatamaco, a'na quëmapi pochin nisarama'. Ina quëmapiso', natëricho quëran yapëirin. Yapëihuachina, noya yonquiaton, noya péiaquë yonirin. Na'pitë' quënanahuaton, inaquë noya pëirin. ²⁵ Chiniquën o'nanpachina, panca ihuan pa'nin. Pamatohuachina, opotopirinhue', co anotërinhuë'. Chini' niponahuë', co të'yatërinhuë'. Panca ihuantaponahuë', na'pitëquë pëirin ni'ton, noya huanirin. Co të'yatërinhuë'. ²⁶ A'naquënsó' nipirinhue' yapëihuachina, co noya yonquirinhue'. 'Inotëquë tëranta' pë'i,' ta'ton, inaquë pëipirinhue'. ²⁷ Ina quëran panca o'nanin huachi. Pamatohuachina, chiniiri të'yatërin. Panca ihuantohuachina, pëi' a'naroáchin të'yatërin. Ya'ipi noyá quiquirin huachi," itërin Quisosori.

²⁸ Ya'ipi piyapi'sa' natanahuatona', pa'yanpi. “¡Ma noyacha a'chintërinpoa paya! ²⁹ Co hua'anhuë' niponahuë', chiniquën nanantaton, a'chintërinpoa'. Co cotio maistro'saso' ina pochin a'chinpihuë'," topi.

8

Chana caniori maninsó'

(Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16)

¹ Ina quëran panën quëran nohuaramahuachinara, na'a piyapi'sari imasapi. ² Pa'sapirinhue', a'na cania'pi huë'nin, chana caniori maninsó'. Nacapirahuaton, Quisoso nantëntaquë isonin quëran, itapon:

—Nohuantohuaton Sinioro, quëma nanitëran anoyatancoso'. Anoyatoco topirahuë', itërin. ³ Quisosori sé'huarahuaton, itërin:

—Nohuantërahue' mini, iyasha. ¡Noyatëquë huachi! itërin. Itohuachina, a'naroáchin noyatërin. Canio inquirin huachi.

⁴ —Ama piyapi'sa' sha'huítëquësóhuë'. Corto hua'an ya'huërinquë paaton, noyatëranso' a'notonquë' ni'inquën. Naporahuaton, ma'sona Moisésë sha'huirinsó' quëpaquë' noyatëransó' nitotacaiso marë', itërin. Napotohuachina, pa'nin huachi.

Capitan piyapinë anoyatërinso'

(Lucas 7.1-10)

⁵ Ina quëran Capinaomóquë paantarín. Canconpachina, a'na Noma capitani huëcapairahuaton:

⁶ —Piyapinëhuë Sinioro chiniquën caniorin. Pëinëhuëquë quëhuënarín. Co huachi nanitërinhuë' iratacaso'. Pa'pi parisitarín, itiirin.

⁷ —Noyapa', pa'sarahue' anoyatapo, itërin.

⁸ —Quëmaso' Sinioro noya noyanquën. Co caso' quëma pochincohuë'. Co pëinëhuëquë huarë' huëcamaso' ya'huërinhuë'. Topinan camaiquë' noyachin, tënahuë. ⁹ Caso' hua'anëhuë natërahue'. Capitanco ni'ton, sontaro'sa' natërinaco canta'. “Paquë',” itohuatëra, pa'nin. “Huëquë',” itohuatëra, huë'nin. Piyapinëhuëpitanta' camairahuë. “Sacatëquë',” itohuatëra, sacatarín. Inapochachin quëmanta' topinan camaihuatan, a'naroáchin piyapinëhuë noyatarín tënahuë, itërin.

¹⁰ Quisosori natanahuaton, pa'yatërin. Napoaton piyapi'sa' itapon:

—¡Ma noyacha iso quëmapi natërinco paya! Nisha piyapi niponahuë', israiro'sa quëran noya noya natërinco. ¹¹ Iporaso huachi nisha nisha parti quëran huë'sapi. Nisha piyapi'sa' naponarahuë', imatona', Yosë hua'anëntërinquë ya'conapi. Inápaquë pa'pachina', Apraan, Isaco, Cacopo, inapita nohuitapi. Inapitarë' huënsëapi coshatacaiso marë'. Nóya ya'huërapí huachi, tënahuë. ¹² A'naquëmaso nipirinhue', “Quiyanta' Yosë piyapinëpitacoí,” topiramahuë', co natëramahuë' ni'ton, co hua'anëntërinquë ya'conaramahuë'. Tashinanquë të'yatarinquëma'. Inaquë na'nëarama', chiniquën parisitarama huachi, itërin Quisosori.

¹³ Ina quëran capitan itantarín:

—¡Ya'huëranquë iyasha paantaquë'! Natëranco ni'ton, apiramiachin piyapinë noyatarín, itërin.

Naporo chachin piyapinë noyatërin. Paantahuachina, sano quënanconin huachi.

Pitro a'shatën a'naroáchin anoyatërinso'

(Marcos 1.29-31; Lucas 4.38-39)

¹⁴ Ina quëran Pitro pëinënquë pa'pi. A'shatën chiníquën sapoton, quëhuénárin, quënanconpi. ¹⁵ Quisosori maimirarahuatón, a'naroáchin anoyatërin. Co huachi saporinhuë'. Huanirahuatón, inari chachin a'carin, o'shitërin, napotërin.

Na'a cania'piro'sa' anoyatërinso'

(Marcos 1.32-34; Lucas 4.40-41)

¹⁶ I'huanaahuanquë yatashirahuaso', na'a piyapi'sa' huëcatona', cania'piro'sa' quëpi Quisosori anoyatacaso marë'. A'naquën sopairi ya'coancantërin ni'ton, co inaora yonquirinso' yonquirinhuë'. Quisosori topinan noncharapirinhuë', sopairo'sa' pipipi. Ya'ipi cania'piro'sa' anoyatërin. ¹⁷ Iráca Isaiasë ninoton, ninshitërin. "Canipirëhuahuë', anoyatarinpoa'. Cantá inquitarinpoa'," tënin. Cania'piro'sa' anoyatohuachina, ninorinso' nanirin huachi.

Ya'ipi cancanëna quëran imacaiso' ya'huërinso'

(Lucas 9.57-62)

¹⁸ Notohuaro' piyapi'sa' niyontonpachinara, ca'tano'sanënpita itërin:

—Poti maconco'. Aquëtëran pa'ahua', itapirinhuë', ¹⁹ a'na cotio maistrori nontiiirin.

—Canta' Maistro imainquën. Insëquësona pa'patan, canta' pa'i, topirahuë', itërin.

²⁰ —Sacai' imancoso' iyasha, tënahué. Anashiro'sa', huë'ëshinantëna ya'huëtópi, inaquë huë'ëpi. Inairaro'santa' pë'pëtëna ya'huëtópi. Caso nipirinhuë' Yosë quëran quëmapico niporahuë', co pëi' ya'huëtërincohuë'. Pa'sápato, co ya'huëmiatërahuë', itërin.

²¹ A'na imarinsoarinta' huëcapairahuaton, itiirin:

—Canta' oshaquëran imamiachinquën, topirahuë', co apira nanitërahuë'. Tatahuë nani noyá mashotërin. Chiminpachin, cari pa'pitarahuë'. Ina quëran imamiataranquën, itopirinhuë'.

²² Quisosori itërin:

—A'naquën co nohuantopihuë' imainacoso'. Chimipi pochin cancantópi. Inapitari pa'pichina'. Quëmaso nipirinhuë' ca na'con na'con yonquiatonco, imaco, itërin.

Ihuan a'parinso'

(Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25)

²³ Ina quëran Quisosu potiquë ya'conin. Ya'compachina, ca'tano'sanënpitanta' ya'conpi anta'. ²⁴ Paaquëya', a'nanaya panca ihuani manin. Panca sono' ni'ton, co'sacairi poti opoto opototahuaton, yamëntaitapirinhuë'. Ya'huëre Quisososo' huë'ërarin. ²⁵ Napohuachina, ca'tano'sanënpitari ochinanpi.

—¡Catahuaco! Siniro! ¡Chimiitarihua' canpoaso'! itopi.

²⁶ —¿Onpoatomata' té'huaramaso'? ¿Co noya natëyatëramacohué' ti? itërin. Ina quëran huënsëintarahuatón, ihuan a'parin. Sononta' nontërin.

—Sanoquë', itohuachina, a'naroáchin co'sacai' sanoirin. ²⁷ Ina nicatona', ca'tano'sanënpita pa'yanpi.

—¿Ma quëmapicha isoso' ni'ton, ihuan a'parin paya? Sononta' a'naroáchin asanoirin, nitopi.

Sopairo'sari ya'coancantópi

(Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39)

²⁸ Ina quëran aquëtëran canconpi. Inaso no'pa' Catara parti itopi. Inaquë cato' quëmapa ya'huëpi. Na'a sopairo'sari ya'coancantópi ni'ton, co huachi yonquipihuë'. Pa'pi hua'yantópi. Na'pi naninquë chimipiro'sa' po'mopiquë ya'huërapa. A'naroáchin yaahuëtópi ni'ton, co inataquëchin pa'pihuë'. Quisosu nonshihuachina, sopairo'sari ya'coancantërinso'pita na'pi nanin quëran pipirahuatona', huë'sapi nacapirin. ²⁹ Quisosu quënanahuatona', chiníquën nontapi.

—Nohuitërainquën Siniro. ¿Ma'ta' onpotaponcoi? Quëmaso' Yosë hui'ninquën ni'ton, co'huara ayaro' tahuëri naniyatërasohué', ¿aparisisitarancoi ti? itopi.

³⁰ Ina ya'cariya na'a coshiro'sa' ya'huërin. Huëntonën coshatapi. ³¹ Inapita quënanahuatona', itaantapi:

—Yaocoihuatancoi, coshiro'saquë tëranta' a'pacoi ya'coanta'ii, itantapi.

³² —Inta nipachin, inaquë paatoma' ya'conco', itohuachina, quëmapa' sa quëran pipirahuatona', coshiro'saquë ya'conconpi. Inaquë ya'compachinara, coshiro'santa' hua'yantatona', a'naroáchin tahuan pa'tópi. Panca sonoquë niitahuatona', inaquë chimiitopi.

³³ Ina ni'sahuatona', a'paina'piro'saso' pa'yanpi. Pa'yanatona ninano'pa' ta'api. Inaquë ya'ipiya sha'huiconpi.

—Sopairo'saso' quëmapi'sa quëran pipirahuatona', coshiron'saquë ya'conconpi. Napohuachinara, hua'yantatona', tahuan pa'topi. Ya'ipi chimitopi, itopi. ³⁴ Natanahuatona', na'a piyapi'sa' huë'pi Quisoso nicacaiso marë'. Nani ni'pachinara, të'huatona':
—A'na parti paquë', itopi.

9

Apia anoyatërinso'

(Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26)

¹ Napotihuachinara, potiquë ya'coantarahuatona', aquëtëran pëntoantapi. Quisoso nianonënuquë chachin paantapi. ² Inaquë catapini quëmapi'sari huëcatona', apia quëpi. Pë'sara'huaya pochin nininquë quëpi. Hua'qui' co nanitërinhuë' huanicaso', quëhuë'nárin. "Ma noya isopita natërinaco," ta'ton, Quisosori cania'pi itërin:

—¡Noya cancantëquë', apia'hua! Apiramiáchin quëma oshanën inquitaranquën, itërin.

³ Ina natanahuatona', cotio maistro'sa' yonquipi. "¿Ma quëmapita' isoso? 'Oshanën inquitaranquën,' ta'ton, Yosë yaya'huë'rëtërin," topi, yonquiatona'. ⁴ Topinan yonquinëna quëran napoápirinahuë', Quisosori nitotaton.

—¿Onpoatomata' co noyahuë' yonquirapiramaco? ⁵ Canpitaso naporama': "Piyapinpoa a'napita oshanën inquitacaso', co nanitë'rëhuahuë'. Apia camaiatë': 'Huanirahuaton, noya paquë huachi, itacasonta' co nanitaparë'huahuë'," tënama'. ⁶ Caso nipirinhuë' Yosë quëran quëmapico ni'to, nanan quëtërinco piyapi'sa' oshanëna' inquitahuaso marë'. Canpitanta' ina nitotacamaso marë' iso apia anoyatarahuë', itërin. Ina quëran apia itantarin:

—Huaniquë' apia'hua. Pë'sara'huaya masahuaton, ya'huë'ranquë paquë', itërin.

⁷ Itohuachina, a'naroáchin huanirahuaton, ya'huë'rin'pa' pa'nin huachi. ⁸ Piyapi'sa' ina nicatona', pa'yanpi.

—¡Ma noyacha Yosëri catahuarin paya! Piyapi niponahuë' chiniquën nanan quëtërin paya, topi.

Matio imarinso'

(Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32)

⁹ Ina quëran Quisoso paantarahuaton, Matio quënanconin. Coriqui Noma copirno marë' ma'patërinquë huënsëarin. Quisosori itapon:

—Huëquë' iyasha imaco, itërin. Itohuachina, a'naroáchin huanirahuaton, imarin.

¹⁰ Naporó' tahuëri ina pëinënuquë Quisoso ca'tano'sanënpitarë' coshatapatapi. Na'a piyapi'sa' huë'pi Quisosorë' coshatatona' nohuitacaiso marë'. A'naquënsó' copirno marë' coriqui ma'patona'piro'sa'. A'naquëonta' oshahuano'sa' itopiso'. ¹¹ Parisioro'saso' ina ni'sahuatona', Quisoso ca'tano'sanënpita itonpi:

—¿Onpoatonta' maistrónëma' oshahuano'sapitarë' coshatarin? Copirno marë' coriqui ma'patona'piro'santa' co noyahuë' nipirinahuë', inapitarë' coshatarin, itopi.

¹² Natanahuaton, Quisosori itërin:

—Isopitaso' tëhuë'nchachin nohuantopi imainacoso'. Ni'co'. Cania'piro'saso' notoro nohuantopi. Nipirinhuë', "Co caniorahuë'," topatëraso', co notoro nohuantë'rëhuë'.

¹³ Oshahuano'sa' pënëna'huaso marë' o'marahué. "Co noyahuë' yonquiramasopita nani-antatoma', Yosë chachin tahuë'rëtantaco'," itërahuë. A'napitaso': "Quiyaso' co oshahuan-coihuë'," topiso marë' co na'con a'chintërahuë'. Paatoma', Yosë quiricanën noya nitotoco' no'tëquën yonquicamaquë. Inaquë iráca ninshitopi: "A'naquën topinan quëran chinotatonaco oshanëna marë' ma'sha tëpapirinahuë', co a'napita nosoropihuë'. Nosorotacaso' na'con na'con nohuantërahuë'," tënin Yosë, itërin Quisosori.

Nasha nanan a'chininso'

(Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)

¹⁴ Ina quëran Coanshari a'chintërinso'pita huëcatona', Quisoso nontipi:

—Quiyaso' a'na tahuëri co coshatatoihuë', Yosë nontarai. Parisioro'santa' inapopi. Quëma imarinënsopitaso nipirinhuë', noya coshatapi, o'osapi, inapopi. ¿Onpoatonta' co quiya pochin imarinënhuë'? itipi.

¹⁵ —Ca ya'huarahuë ni'ton, co sëtópihuë'. Ni'co'. Quëmapi sa'acaso marë' piyapi'sa' amatohuachina, capa cancantopi. Nipayarinsopita huë'pachinara, inapitarë' coshatatona', capa cancantapi. ¡Co sëtacaiso' ya'huë'rinhuë'! A'na tahuë'riso nipirinhuë' inimiconënpitari huëcatona', sa'ana'pi masapi. Quëpatohuachina', co huachi coshatacaiso' yonquiapihuë'. Sëtapi huachi. Inapochachin canta' mapachinaco, imarinacosopita sëtapi. Sëtatona', co huachi coshatacaiso' yonquiatonahuë', Yosë nontápona', itërin Quisosori.

¹⁶ Ina quëran a'chintaantarin.

—Ni'co'. A'morëso noyá moca'huachina, co nasha në'mëtëquë pa'pitë'rëhuë'. Nasha në'mëtëquë pa'pitë'rë' naporini, naquë'ranchin noshatatón, aquëtë chachin napointonhuë'.

¹⁷ Sha'moronta' yonquico'. Huino sha'moro' nipachina, co sha'huëté' morsa mocaro' nininqué ta'panéhué'. Sa'potohuachina, a'naroáchin nopoitérin. Nopoitohuachina, huino chinarié'. Morsanta' tapiré'. Sha'moro' huinoso' nasha morsaqué ta'pané'. Huino, morsanta' noya nisarin, ténin Quisoso. (Íráca inachitopiso' naniantatona', nasha nanan imacaso' ya'huérin, tapon naporin.)

Sanapi anoyatahuaton, Cairo hui'nin ananpitaantarinsó'
(*Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56*)

¹⁸ A'chinaquëya', a'na cotio hua'an hué'nin. Quisoso noténaqué isonquirin.

—Hui'nahué apira chiminin. Huécaton, Siniro, sé'huaquiqué' nanopianta'in, topirahué', itiirin.

¹⁹ —Noyapa', tosahuaton inaré chachin pa'nin. Ca'tano'sanénpitaanta' pa'pi. ²⁰⁻²¹ Paaquëya', a'na sanapiri imaquiárin. Hua'gui' panca huénai' a'parin. Nani shonca cato' pi'ipi co sanorinhué'. Parisitárin. “Amorinsó tēranta' sé'huatohuato, anoyataponco,” ta'ton pinén quéran imaquiárin. Imaquiton, a'morinsó' huirótéinchin sé'huaquirin. ²² Quisosori tahuéretahuaton, sanapi quénanin.

—Noya cancantéqué', imoya. Natéranco ni'ton, noyataran, itérin. Naporo chachin noyatérin. Huénai' no'narin huachi.

²³ Ina quéran hua'an péinénqué canconpi. Na'a piyapi'sa' quénanconpi, na'nérápi, ayanápi. Quinatoro'santa' quénanconpi. Huinatacaiso maré' hué'pirinahué', ²⁴ Quisosori itapon:

—Ya'ipinque'ma' pipico'. Co sanapia hua chimininhué'. Topinan hué'ésárin, itérin.

—Co hué'érinhué'. Nani chiminin, itatona' téhuapi. ²⁵ Ya'ipi piyapi'sa' aipiran a'parahuaton, acoana chimipi ya'huérinqué ya'conin. Maimirarahuatón, ananpitaantarín. A'naroáchin huanirin huachi. ²⁶ Napohuachina, ya'ipi parti nanan nahuinin.

Cato' somaraya anoyatérinso'

²⁷ Ina quéran pipirahuaton pa'sapirinhué', cato' somarayari imaquiapi. Co manta' quénantopihué'. Quisoso imaratona', chiniqué nontapi.

—Nosorocoi Siniro! Quémaso' Tapico' shinquén. Yosé a'paimarinquén ni'ton, nosoroatoncoi anoyatocoi, topirahué', itopi.

²⁸ Péiqué canconahuatona', Quisoso ya'conin. Somarayo'santa' ya'conpachinara, Quisosori itérin:

—Cari nanitato anoyatérahuesó' ¿natérama' ipora ti? itérin.

—Natérainquén mini Siniro. Ya'ipiya nanitapanan ténai, itopi.

²⁹ Napotohuachinara, sé'huararahuatón, itérin:

—Natéramaco ni'ton, apiramiáchin anoyataranquéma', itérin.

³⁰ Napotohuachina a'naroáchin quénantopi.

—Anoyatéranquemaso' iyaro'sa', ama insonta' sha'huitocosohué', itopirinhué',

³¹ pipirahuatona', na'a piyapi'sa' sha'huité'ra'piapi.

—Quisoso anoyarayatérincoi. Noya huachi quénantérai, ité'ra'piapi. Ya'ipi parti quéran natantopi.

Né'huéya anoyatérinso'

³² Ina quéran pa'pachina, a'napitanta' canquiapi. Né'huéya quépi. Sopai nohuanton, co nanitérinhué' nonacaso'. ³³ Quisosori nosoroaton, sopai a'patérin. A'patohuachina, a'naroáchin noyatérin. Noya nonsarin huachi. Piyapi'sari ni'pachinara, pa'yanpi.

—Co onporonta' iso pochin ni'chinéhuahué'. Íráca quéran huaré' co insonta' iséqué naporinhué', topi.

³⁴ Parisioro'saso nipirinhué', co yanatépihué'.

—Sopai hua'ani catahuarin ni'ton, nanitérin sopairo'sa' a'pacaso', toconpi.

Piyapi'sa' nosororinsó'

³⁵ Ina quéran Quisoso pa'sápaton, nisha nisha ninanoro'saqué a'chinté'ra'piarin. Niyontonpiso péiro'saqué noya nanan sha'huité'ra'piarin.

—Yosé yahua'anéntérinquéma', ité'ra'piarin. Inséquésona pa'pachina, ya'ipi cania'piro'sa' anoyaté'ra'piarin. Nisha nisha nanan inquitérin. ³⁶ Paaton, notohuaro' piyapi'sa' quénanin. Co Yosé yonquiatonahué', co napion cancantopi. Ohuicaro'sa pochin inahuaso', co incari tēranta' a'pairinhué'. “¿Incha catahuaincoi paya?” ta'tona', nisha nisha yonquiapi. Napoaton Quisosori nosororin. ³⁷ Nosoroaton, ca'tano'sanénpita itérin:

—Notohuaro' piyapi'sa' ya'hué'pirinahué', co incarisó tēranta' catahuarinhué' Yosé hua'anéntérinqué ya'conacaiso maré'. Isoro'pa' panca imin pochin ninin. Cayarinsó' manéso pochachin piyapi'sa' mané' Yosé imacaiso maré'. Notohuaro' piyapi'sa' ya'huaponaraihué', caraichin pénténapa Yosé imacaiso maré'. ³⁸ Napoaton Yosé nontoco' a'napitanta' a'pa'in pénéchina'. Ina sha'huitérinpoa' a'chinacaso maré', itérin Quisosori.

10

Shonca cato' ca'tano'sanënpita acorinso'
(Marcos 3.13-19; Lucas 6.12-16)

¹ Shonca cato' quëmapi'sa' Quisosori nani huayonin na'con na'con a'chintacaso marë'. Inapitaso', ca'tano'sanënpita itopi. Ayontonahuaton, chiniquën nanan quëtërin sopairo'sa' a'pacaiso marë'. Ina nohuanton, nisha nisha caniori maninsopitanta' anoyatapi.

² Shonca cato' acorin paatona' nanamën a'chinacaiso marë'. Simon'ton acorin. Pitro itopi anta'. Iionta' acorin, Antërisë itopiso'. Santiaco, Coansa, inapitanta' acorin. Sipitio hui'ninpita inahuaso'. ³ Pinipi, Partoromi, Tomasë, Tatio, inapitanta' nohuanton, acorin. Mationta' coriqui Noma copirno marë' ma'patopirinhüë', acorin ca'tanacaso marë'. Arpio hui'nionta' acorin, Santiaco itopiso'. ⁴ A'na Simonta' acorin. Inaso', copirno no'huina'piro'sa' imapirinhüë', iporaso' Quisoso imasarin huachi. Cotasë Iscariotinta' acopirinhüë', a'na tahuëri inari sha'huirapiarinso'.

A'chinacaiso marë' a'parinso'
(Marcos 6.7-13; Lucas 9.1-6)

⁵ Nani shonca catoya'pi acohuachina, sha'huitërin: "Paatoma' iyaro'sa' noya pënëntoco'. Ama nisha piyapiro'sa' ya'huëpique pacosohüë'. Samaria ninanoro'saquënta' ama pacosohüë'. ⁶ Israiro'sa' a'chintonco'. Inapitaso', ohuicaro'sa' chihuëpiso pochin ni'tona', co Yosë yonquipihüë'. Napoaton pënënacaso' ya'huërin. ⁷ Paatoma', a'chintoco': 'Iso tahuëri'sa' Yosë hua'anëntarinpoa', itoco'. ⁸ Cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatoco'. Chimipiro'santa', ananpitaantaco'. Chana caniori maninsonta' quënanpatama', anoyatoco'. A'napitanta' sopairo'sari ya'coancantopi ni'ton, pa'pi hua'yantopi. Quënanpatama', sopairo'sa' a'patoco' piyapi'sa' noyachina'. Co manta' pahuëretapomarahüë', Yosëso' inaora nohuanton, catahuarinquëma' ni'ton, ama pahuëre nitocosohüë'.

⁹ A'chinacamaso marë' pa'patama', ama manta' coriqui quëpacosohüë'. ¹⁰ Ama pë'pëto, pitana, sapatë', inapita quëpacosohüë'. Ama a'moramaso tëranta' cato' quëpacosohüë'. 'Asacatohuatëra, a'cacaso' ya'huërin,' topi. Napoaton a'chintohuatama', a'caarinëinquëma', catahuarinëinquëma' ama ma'sha pahuantinquëmaso marë'huë'.

¹¹ Nisha nisha ninanoquë a'chintoco'. Ninanoquë canconpatama', insosona noya natanpachinquëma', ina pëinënuquë yacapaco'. Inaquë yacapatohuatama', inaquëschin ya'huëco'. ¹² Pëinënuquë ya'conpatama', 'Yosë catahuainquëma', itoco'. ¹³ Noya nohuantohuachinëinquëmaso', Yosëri catahuarin. Nipirinhüë', co noyahuë' nontohuachinëinquëmaso', co Yosëri catahuarinhuë'. ¹⁴ Insëquësona pa'patama', 'Ama isëquë huëcosohüë'. Co yanatanainquëmahüë', itohuachinëinquëma', patoco'. Yapa'patama', pënëncó'. 'Nani sha'huitopiranquëmahüë'. Co nohuantëramahüë' ni'ton, canpitaora tëhuënëmaquë nina'intarama', itoco'. Ina quëran a'na parti paco huachi. ¹⁵ Tëhuënchachin itëranquëma'. Ayaro' tahuëri nanihuachin, inapitaso' chiniquën parisitapi. Iráca Sotomaro'sa', Comoraro'sa', inapita pa'pi co noyahuë' cancantopi ni'ton, Yosëri chiniquën ana'intërin. Co natërinco'sopitasohüë' nipirinhüë', chini chiniquën ana'intarin huachi," itërin Quisosori.

Aparisitacaiso' ninorinso'

¹⁶ Ina quëran itaantarina:

"Ni'co' iyaro'sa'. Ohuicaro'sa' co nanitopihüë' nia'paicaiso'. A'naroáchin huëntonën ni'niro'sari mapi. A'chintohuatama', a'naquën piyapi'sa' ni'niro'sa' pochin cancantatona', no'huirarinëinquëma'. Napoaton noya yonquico'. No'huipirinhüëmaonta', ama no'huicosohüë'. Noya cancantatoma', sanoanan quëran nontoco'. ¹⁷ Ni'cona iyaro'sa', piyapi'sa' a'naroáchin ano'huitotama'. A'naquën no'huitëninquëma', masarinëinquëma'. Mapachinëinquëma', coisëquë quëpaarinëinquëma'. Niyontopiso pëiro'saquënta' huihuirarinëinquëma'. ¹⁸ Imaramacoso marë' hua'ano'sa' ya'huërinquë sha'huirapiarinëinquëma'. Copirnoros' aquënta' quëpaarinëinquëma'. Ca nohuanto, inaquë quëpaarinëinquëma' nanamëhuë sha'huitacamaso marë'. Inaquë nisha piyapiro'santa' a'chintarama'. ¹⁹ Inaquëpita quëpahuachinëinquëma', ama pa'yancosohüë'. '¿Ma'cha tonopoya?' ama tocosohüë'. Naporo' Yosë anitotarinquëma' no'tëquën a'panitacamaso marë'. ²⁰ Co canpitaora yonquëma quëran nonsaramahüë'. Ispirito Santo ayonquiarinquëma' noya nonacamaso marë'.

²¹ A'naquën imasarinaco. A'naquënso nipirinhüë' co nohuantarinacohüë' ni'ton, quëmopinënpita capini nino'huiahi. A'naquën iin chachin niponahuë', sha'huirapiarin tëpacaiso marë'. A'naquëonta' hui'nin niponahuë', imapachinco, pa'pini chachin sha'huirapiarin. A'naquëonta' a'shin chachin, pa'pin chachin niponahuë', imapachinaco, hui'ninpitari sha'huirapiapi. ²² Imaramaco ni'ton, na'a piyapi'sa'

no'huarinênquëma'. Nipirinhuë', co a'pohuatamaco'huë', nicha'ésaranquëma huachi. ²³ Aparisitohuachinênquëma', a'na ninanoquë paantaco'. Inaquënta' a'chiantaco'. Na'a ninanoro'sa' Cotia parti ya'huërin. Co ya'ipi ninanoro'saquë pa'shatérasênquëmahuë', canta' o'mantararahuë. Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri o'mantarahuë Yosë hua'anëntërinso' acoca'huaso marë'.

²⁴ Ni'co'. Patron ya'huëhuachina, co piyapinënpitaso' chini chiniquën nanantërinhuë'. Canta' canpita maistrone'maco ni'ton, chini chiniquën nanantërahuë. ²⁵ Napoaton no'huihuachinênquëma', co ina marë' sëtacaso' ya'huërinhuë'. Nani no'huirinaco canta'. 'Sopainquën,' itërinaco ni'ton, canpitanta ina pochachin nontarinênquëma', itërin Quisori.

Yosë të'huatacaso' ya'huërinso'
(Lucas 12.2-9)

²⁶ Ina quëran itantarin:

"Piyapi'sa' no'huipirinênquëmahuë', ama iyaro'sa' të'huatocoso'huë'. Iporaso' ma'sha noyá po'opinan pochin ni'ton, co insonta' nitotërinhuë'. A'na tahuëriso nipirinhuë' ya'ipiya nitotapi. ²⁷ Iporaso' co ya'ipi piyapi'sa' a'chintarahuë'. Carayanquëma tëranta' canpitaora quëparahuatênquëma', na'con a'chintaranquëma'. A'na tahuëriso nipirinhuë' ya'ipi piyapi a'ninquëchin sha'huitoco' nitochina'. ²⁸ Ama piyapi'sa' të'huatocoso'huë'. Tëpapiirinênquëmaonta', co hua'yanëma' matarinênquëmahuë'. Yosë tëhuënchinso' të'huatacaso' ya'huërin, ténahuë. Ina nohuanton, chiminë'. Co noyahuë' nipachina', pënuë chachin a'paarin huachi. Inatohua' hua'yanënarë chachin parisitomiatapi huachi. Napoaton Yosë na'con na'con të'huatacaso' ya'huërin. Co piyapi'sa' të'huatacaso' ya'huërinhuë'.

²⁹ Yosëso' a'pairinquëma'. Ni'co'. Inairaro'sa' co pa'tonhuë'. Cato nipirinhuë', a'na soroiçin pa'tërin. Napoaponahuë', co a'naya tëranta' Yosëri naniantërinhuë'. Co ina nohantohuachinhuë', co chimininhüë'. ³⁰⁻³¹ Canpoaso nipirinhuë' na'con na'con a'pairinpoa'. Ya'ipinpoa' a'naya a'nayanpoa' yonquirinpoa'. Ainënpoa' hua'huayátërahuë nipirinhuë', ya'ipiya pichirin. Napoaton ama të'huacosohuë'. Ni'sárinpoa'.

³² 'Quisoso imarahuë', topatama', ayaro' tahuëri carinquëmanta' nohuantaranquëma'. 'Imarinaco mini,' itarahuë Tata Yosë. ³³ Nipirinhuë', 'a'porahuë huachi,' topatamaso, carinquëmanta' a'poaranquëma'. 'Co imarinacohuë', itarahuë Tata Yosë," ténin Quisoso.

Nisha nisha Quisoso yonquirapipiso'
(Lucas 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Ina quëran pënëantarin:

" 'Cristo o'mahuachin, ya'ipiya nohuantatona', noya ya'huapi,' topiramahuë', co ya'ipiya nohuantarinacohuë' ni'ton, nino'huiaipi. ³⁵ Ipora quëran huarë' a'na pëiquë ya'huëpisopita nisha nisha yonquiapi. A'na pëiquë pa'pin nohuantarin. Hui'ninsino nipirinhuë' co nohuantarinhuë'. A'na pëiquënta' hui'nin nohuantarin. Pa'pinso nipirinhuë' co nohuantarinhuë'. Sanapi'santa' nisha nisha yonquiapi. A'shin co nohuantarinhuë'. Hua'huinso nipirinhuë' nohuantarin. A'shatën nohuantapirinhuë', notainso' co nohuantarinhuë'. Napoapona'. ³⁶ Imaramacoso marë' quëmopinëma chachin no'huarinênquëma'. Co nishahuë' nìponaraihuë', inimiconën pochin ni'sarinênquëma'.

³⁷ Yaimapatamaco, ca na'con na'con nosoroco. Tatama', mamama', hui'nama' inapita co onpopinchin nosorocaso' ya'huërinhuë'. Co na'con na'con nosorohuatamaco'huë', co tëhuënchachin imaramacohuë' ténahuë. ³⁸ Imapatamaco, a'napita aparisitarinênquëma'. Yatëpapiirinênquëmaonta', imamiatoco. Corosëquë chiniquën parisitë'. Inapochachin canpitanta' imapatamaco, aparisitarinênquëma'. Co ahuantohuatamahuë', co tëhuënchachin imaramacohuë'. ³⁹ Noya nanpicamasoáchin yonquiuhuatama', topinan quëran nanpiarama'. Chiminpatama', parisitomiatarama'. Nipirinhuë', imaramacoso marë' aparisitohuachinênquëma', noya cancantoco'. Tëpapiirinênquëmaonta', noya noya nanpimiatontarama'," itërin.

Yosëri acanarinso'
(Marcos 9.41)

⁴⁰ Ina quëran pënëantarin: "Insosona noya natanpachinquëma', noya natanarinaco canta'. Yosë a'paimarinco ni'ton, Yosë nanamën chachin imasapi huachi. ⁴¹ A'chinamaso marë' Yosë noya ni'sarinquëma'. Inápaquë acanaarinquëma'. A'naquën natanpachinênquëma', 'Yosë nanamën chachin a'chintarinpoa', ta'tona', noya natanarinênquëma'. Ina marë' inapitanta' inápaquë canarapi. Tëhuënchachin noya piyapi'sa' catahuacaso' ya'huërin. 'Yosë imarin ni'ton, noya quëmapi inaso', ta'toma', catahuaco'. Ina marë' Yosë acanaarinquëma'. ⁴² Inso tëranta' imarinacoso co chiniquën nanantopirinhuë', inanta' nosorocaso'

ya'huérin. Imarincoso maré' i'sha tēranta' o'shitohuatama', inápaquē Yosē acanaaringuēma'. Tēhuēnchachin noya i'huērētaringuēma'," itērin Quisosori.

11

Coasha Paotistari piyapi a'parinso'
(Lucas 7.18-35)

¹ Nani ca'tano'sanēnpita sha'huitahuaton, a'chinacaso maré' pa'nin huachi. Nisha nisha ninanoquē pa'sahuaton, a'china'piarin. Pēnēna'piarin.

² Coasha Paotistaso nipirinhué', naporó' tashinan pēiquē ya'huárin. Inaquē ya'ipi Quisoso naporinso' natantērin. Ina natantaton, cato' imarinsopita a'parin Quisoso natanacaiso maré'. ³ Canconpachinara, Quisoso natanatona':

—Coasha Paotista a'parincoi ni'ton, natana'huainquēnso maré' hué'nai. I'huá chachin inaso', na'con sha'huitērincoi. "A'na tahuēri Cristo o'mararin, Yosēri a'paimarinsó'," itērincoi. ¿Quēmaso' inanquēn nimara, ti? ¿Pahuanarin o'macaso' nica? Co nitotatoihué', natanapoinquēn hué'nai. Sha'huitocoi quiyanta' Coasha sha'huitoanta'ii, itopi.

⁴⁻⁵ Napotohuachinara, Quisosori itērin:

—Nani ma'sha ni'nama', natanama'. Somaraya nininsopita hué'pachinara, ca nohuanto, ni'topi. Apiaro'santa' a'naroáchin anoyatērahué. Noya iratopi ni'nama'. A'naquēonta' chana caniori maninsopita anoyatērahué. Nē'huēro'santa' ca nohuanto, noya natantopi. Chiminispopitanta' ananpitaantarahué. Notohuaro' piyapi'sa' co Yosē nohuitatonaraihué', nosorotápirinahué', iporasó huachi noya nanan a'chintarahué natanama'. Paatoma', ya'ipiya Coasha sha'huitonco' no'tēquēn nitochin. ⁶ Insosona ya'ipi cancanēna quēran natēmiatohuachinaco, nóya cancantapi, itērin Quisosori.

⁷ Ina natanahuatona', Coasha sha'huitapona' pa'pi. Nani pa'pachinara, Quisosori piyapi'sa' a'chintantarín.

—Natanco iyaro'sa' Coasha yonquiato a'chinchinquēma'. I'hua inotēro parti ina nicapoma' pa'patamara, inaso Yosē maré' chiniquēn huanirin quēnanconama'. Co piquira ihuani onorinso pochin niconinhué'. ⁸ Co inaso ma'huano'sa' pochin noyápiachin a'morinhué'. Noyápiachin a'mopisopitaso', copirno'ra' pēinēnaquē ya'huēpi. Coashaso nipirinhué', co nani ma'sha ya'huētērinhué'. ⁹ Pēnētērinso' natanacamaso maré' pa'nama', tēnahué. Coasha tēhuēnchachin nóya pēnētērin. Co topinan quēran pēnētērinhué'. Yosēri chachin a'parin pēnētacasó maré'. ¹⁰ Iráca quiricanēnquē ninoton Yosēri hui'nin sha'huitērin.

"Co'huara pa'shamátērasēnquēnhué', comisionēhué'ton a'pararahué piyapi'sa' ayonquicasó maré'," itērin.

Coasha ninoton, naporin.

¹¹ "Iráca quēran huaré' na'a piyapi'sa' pēnēntopirinahué', Coasha Paotistaso' noya noya pēnētērin. Pēnētērinso' noya, nipirinhué', inso tēranta' imapachinaco, noya noya nisarin. Yosē hua'anētērinquē chachin ya'conarin huachi, tēnahué.

¹² Coasha pēnētērin quēran huaré' na'a piyapi'sa' hué'sapi natanacaiso maré'. A'naquēnso nipirinhué' co nohuantopihué' Yosē hua'anētērinquē ya'conacaiso'. Co nohuantatonaraihué', nohuantopisopita aparisitopi. Chiniquēn cancantopisopitaso nipirinhué', onpopiota' ya'conapi. ¹³ Iráca quēran huaré' Moisésē, pēnētēna'piro'sa', inapita ninopi. 'Yosē yahua'anētērinpoa'. A'na tahuēri ina maré' acorinso' a'paimararin,' topi. Coashanta' ninotona', ninshitopi: 'Co'huara Sinioro tahuērinēn naniyatērasohué', Iniasē huēntarin pēnētacasó maré',' topi. ¹⁴ Napopiso chachin Coasha pēnēntarin huachi. Iniasē pochin cancantaton, pēnēntarin, tēnahué. Nohuantohuatama', natēco'. ¹⁵ Huērátēhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico'.

¹⁶ Iporaso' piyapi'sa' nisha nisha yonquipi. Hua'huaro'sa pochin cancantopi. Hua'huaro'sa' cachiquē ya'nipihuachinara, a'naquēn taponá: 'Huēco' pita pochin ni'tēhua', ya'nipiahua', ta'tona', ¹⁷ quinatapirinahué', co a'napita nohuantopihué' nansacaiso'. Ina quēran co nohuantohuachinarahué', tantapona': 'Inta nipachin, huēco' chimipi pa'pitopiso pochin ni'tēhua', ya'nipiahua', nitantapi. Na'nēpirinahué', co a'napita nohuantopihué' na'nēcaiso'. Inapochachin canpitanta' ipora nisha nisha yonquirama'. ¹⁸ Coasha Paotistaso' pēnētapon, co aquētē' cosharo' yonquirinhué'. Co noya coshatērinhué'. Co pi'pian tēranta' huino o'orinhué'. Napopirinhué': 'Inaso' Sopairi ahua'yantērin ni'ton naporin,' tēnama'. ¹⁹ Caso nipirinhué', Yosē quēran quēmapico niporahué' coshatērahué, o'orahué. Ina maré' pinoramaco canta'. 'Quisoso coshatárin, o'opatárin. Oshahuano'saré' nipayarin. Copirno maré' coriqui ma'patona'piro'sarēnta' nipayarin,' toconama'. Nisha nisha yonquiconama'. A'naquēnso nipirinhué' noya yonquiatona', Yosē natēapi huachi. No'tēquēn pēnēnahué ni'ton, no'tēquēn yonquiapi huachi,'" tēnin Quisoso.

Nisha nisha ninanoquë ya'huëpisopita pënëninso'
(Lucas 10.13-15)

²⁰ Nisha nisha ninanoro'saquë nani pënëntërin. Inaquë na'a cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin. Ya'huëhuano'saso' nicaponaraihuë', inachachin inachachin yonquiantapi. Co oshanëna' yaa'popihuë'. Napoaton chiniquën pënënin. ²¹ Corasinoquë ya'huëpisopita, Pitsaitaquë ya'huëpisopita, inapita yonquiaton, itapon:

“¡Ma'huántacha canpitaso' nisarama paya! Na'con pënënpiranquëmahuë', co natëramacohuë'. Ina marë' parisitarama'. Na'con nitotopiramahuë', co yaimaramacohuë'. Tiroquë, Sitonquë, inaquëpitaso nipirinhue' co pënëntërahue'. Co inaquë cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërahue'. Inaquë naporahuë naporini, oshanëna marë' sëchitonahuë'. Sa'catën nininso a'motona', huarianoquë nipashimotochitonahuë'. Co noyahuë' yonquipisopitanta', nanianchitonahuë'. ²² Napoaton ayaro' tahuëri nanihuachin, canpitaso' Yosë chini chiniquën ana'ntarinquëma'. Inapitaso' co onpopinchin ana'ntarinhuë'. ²³ Capinaomquë ya'huëramasopitanta' co no'tëquën yonquiramahuë'. ‘Noyacoi ni'toi, Yosë'pa' pa'sarai,’ ¿topiramahuë' ti? Co ina marë' inatohua' pa'saramahuë'. Parisitopiquë pa'miatarama huachi. Hua'qui' a'chintëranquëma'. Na'a cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërahue'. Nani nicapomarahue', co yaimaramacohuë'. Sotomaquë naporahuë naporini, inapitaso natëitonacohuë'. Co oshanëna marë' Yosëri ata'huanchitonahuë'. Ipora huanta' ya'hua'itonahuë'. ²⁴ Ayaro' tahuëri nanihuachin, canpitaso' chini chiniquën ana'ntarinquëma'. Sotomaro'saso nipirinhue', co onpopinchin ana'ntarinhuë', ténahuë,” itërin Quisosori.

Quisoso asanocancanipoaso'
(Lucas 10.21-22)

²⁵ Naporó' noya cancantaton, Yosë nontërin:

“¡Ma noyacha Tata yonquiran paya! Quëmaso' chini chiniquën nanantëran. Inápaquë ya'huërinso'pita, isoro'paquë ya'huërinso'pita, ya'ipiya hua'anëntëran. Anaquën Tata nani ma'sha nitotaponaraihuë': ‘Quiyaora noya noya nitotarai,’ topiso marë', co nanamën anitotëranhuë'. Imarinacosopitaso nipirinhue', co onpopinchin nitotaponaraihuë': ‘Catahuaco Siniore co caora nanitërahue', topachinara, quëma nanamën chachin anitotëran. Ina marë: ‘Yosparinquën,’ itëranquën. ²⁶ Quëmaora nohuanton Tata naporan,” itërin.

²⁷ Ina quëran piyapi'sa' a'chintantarin.

“Tata Yosë nohuanton, pënëntërahue'. Ya'ipi nanamën anitotërinco piyapi'sa' a'chintaca'huaso marë'. Hui'ninco ni'ton, inasáchin noya nohuitërinco. Inapochachin Tata Yosë nohuitërahue'. Casáchin noya nohuitërahue'. Anaquëonta' cari anohuitohuato, nohuitapi anta'. ²⁸ Huëco' casáchin imaco catahuainquëma'. Isoro'paquë ma'sha onporama' ni'ton, sëtarama'. Naporahuaton, nisha nisha yanatëpiramahuë', co canpitaora nanitëramahuë' noya cancantacamaso'. Pë'pëto quëquën quëparamaso pochin ninatanama ni'ton, napon cancantërama'. Napoaton huëco' catahuainquëma' sano cancantacamaso marë'. ²⁹ Co carinquëma' nocanancuëmahuë'. Sanoanan quëran pënënanquëma'. Casáchin natanco a'chinchinquëma'. Nani tahuëri catahuanquëma' noya cancantacamaso marë'. Ina pochin imapatamaro, sano cancantarama huachi. ³⁰ Ma'sona nicacaso sha'huithuatënuëma', catahuanquëma' noya nicacamaso'. Catahuanquëma' ni'ton, co sacaihuë' imasaramaco huachi,” itërin Quisosori.

12

Chinoto tahuëri naporinso'
(Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5)

¹ A'na chinoto tahuëri nanihuachina, Quisoso ca'tano'sanënpitarë' pa'sapi. Tricoro' pëntontapi. Ca'tano'sanënpita tanatona', papona pochin a'naya a'naya trico moto maraapi. I'shorayarahuatona', ca'pi. ² Ina ni'sahuatona parisioro'saso':

—¡Ni'quë' Maestro! Chinoto tahuëri nipirinhue', ca'tano'sanënpita tricoraya i'shorayapi, co ipora tahuëri pi'pisha tëranta' sacatacaso ya'huërinhuë'. Co Moisésë pënëntërinso' natëpihuë', itopi.

³ Napotohuachinara, itërin:

—Yosë quiricanën ¿co nontëramahuë' ti? Iráca Tapi tanahuachina, ⁴ Yosë pëimënuë ya'conin. Inaquë ya'conahuaton, pan Yosë marë' acopiso' ca'nin. Ca'taninsopitanta' tanatona', ca'pi. Corto hua'ano'saráchin ina pan capacaiso nipirinhue', Tapi ca'nin. Ca'pirinhue', co ina marë' Yosëri ana'ntërinhuë'. ⁵ Isonta' yonquico'. Nani chinoto tahuëri corto hua'ano'sa' Yosë pëimënuë sacatopi. Piyapi'sa' oshanëna marë' ohuicaro'sa' tëpapi. Sacatopirinhue', co ina marë' oshahuanpihuë'. ¿Co inanta' nontëramahuë' ti? ⁶ Yosë

pëinën noya nipirinhüé', caso' chini chiniquën nanantato, noya noya a'chintaranquëma'.⁷ Yosë chachin naporin: "Piyapi'sa' nosorocamaso' na'con na'con nohuantërahuë. Ma'sha oshanëma marë' tëparahuatoma ya'ipi ahuiquitamaso', co onpopinchin nohuantërahuë'," tënin quiricanënguë. Nontopiramahuë', co natantochináchinhüé' cancantërama'. No'tëquën yonquirama' naporini, co topinan quëran sha'huirapiitomahuë'.⁸ Yosë quëran quëmapiço ni'to, chiniquën nanantërahuë. Chinoto tahuëri ma'sona noya nicacaso' sha'huichinquëma'. Co nicacasohüë nininsonta' sha'huichinquëma', itërin.

Imirin tachitërinso'

(Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11)

⁹ Ina quëran paantarahuaton, niyontonpiso pëiquë ya'conconin. ¹⁰ Inaquë a'na quëmapi quënanconin. A'na imirin tachitërin ni'ton, co pi'pisha tëranta' nanitërinhuë' sé'quëtcaso'. "Ipora tahuëri co cania'piro'sa' anoyatacaso ya'huërinhuë'," ta'tona', parisioro'sari ni'sapi. Quisoso yasha'huirapitona', itapona':

—Chinoto tahuëri nipirinhüé', ¿noya cania'piro'sa' anoyatacaso' ti? itopi.

¹¹ —Ni'cochi iyaro'sa', ohuicaro'sa' pé'tahuahuatamara, a'naya tëranta' panca nanincatëquë anothuachina, ocoirama'. Chinoto tahuëri nipirinhüé', masahuatoma', ocoirama'.¹² Piyapi'saso nipirinhüé' noya noya ni'ton, na'con na'con nosorocaso' ya'huërin. Napoaton chinoto tahuërinta' piyapi'sa' catahuacaso' ya'huërin, itërin.

¹³ Napotahuaton, apia nontërin.

—Imiran iyasha ihuëquë', itërin. Natëton ihuëpachina, a'naroáchin noyatërin. A'na imirin pochachin niantarin. ¹⁴ Ina nicatona parisioro'saso' pipipi. Pipirahuatona', Quisoso tëpacaiso marë' yonquipi huachi.

Iráca ninorinso'

¹⁵ Ina nitotaton, Quisoso a'na parti pa'nin. Na'a piyapi'sari imasarin. Cania'piro'sa' huë'pachinara, ya'ipiya anoyatërin.

¹⁶ —Ama a'napita sha'huitocosohuë', itërin. ¹⁷ Iráca Quisoso ninoton, Isaiasë ninshitërin. Yosë yonquirinso chachin ninshitaton, naporin:

¹⁸ "Iso quëmapi nani acorahuë nisha nisha piyapi'sa' nicha'ëcaso marë'. Noya natëarinco. Na'con nosoroato, nóya ni'nahuë.

Ispiritonëhuë chachin aya'coancantarahuë.

Nisha piyapiro'santa' no'tëquën a'chintahuaton, anoyacancantarin.

¹⁹ Co no'huairinhüé'. Co chiniquën nonsarinhuë'.

Co cachiquë paaton, piyapi'sa' ano'huairinhüé'.

²⁰ A'naquën piqaira yanopantërinso pochin nicatona', co huachi chiniquën cancantopihuë'.

Inapitaso' achinicananarin.

Nanparin yatacopirinsó pochin cancantatona', pi'pianchin Yosë shia'popi. Co inapitanta' no'huairinhüé'.

No'tëquën a'chintahuaton, na'a piyapi'sa' anoyacancantarin. Inapotaton, sopai minsëarin huachi.

²¹ Nisha nisha piyapi'sari natanahuatona': 'Inasáchin nicha'ësaripoa', tosapi huachi," tënin Yosë quiricanënguë.

Iráca Isaiasë ninorinso chachin nanirin ni'ton, Quisosori sanoanan quëran piyapi'sa' pënënarin.

Sopai hua'an minsërinso'

(Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23; 12.10)

²² Ina quëran a'na quëmapi quëpi Quisosori anoyatacaso marë'. Sopairi ya'coancantërin ni'ton, co nanitërinhuë' nonacaso'. Co quënantacaso tëranta' nanitërinhuë'. Sopai a'parahuaton, a'naroáchin anoyatërin. Noya ni'tërin. Nonacasonta' nanitërin huachi. ²³ Ina ni'sahuatona', piyapi'sa' pa'yanpi. "iMa'pitacha nanitaparin paya! Isoso' Tapico' shiin, ¿Yosëri a'paimarinso' nimara ti?" nitopi.

²⁴ Parisioro'sarisó nipirinhüé', co natëpihuë': "Sopairo'sa' hua'an Piirsipo* itopisoari catahuarin ni'ton, nanitaparin sopairo'sa' a'pacaso'. Co inari catahuarinhuë' naporini, co nanichitonhuë'," topi.

²⁵ Topinan yonquirapirinhüé', inaora yonquinën quëran Quisosori nitotaton, itërin: "Ni'co'. Ninanoquë ya'huëpisopita nino'huipi naporini, yanquë'itonahuë'. Co huachi inaquë ya'huë'itonahuë'. Huëntonënguë ya'huëpisopitanta' nino'huipi naporini, inapitanta' yanquë'itonahuë'.²⁶ Inapochachin Satanasë sopairo'sarë' nino'huipi naporini, co huachi hua'an niitonhuë', co huachi piyapi'sa' hua'anëntacaso' nanichitonhuë'.²⁷ 'Piirsipo

* 12:24 Piirsiposo': Satanasë tapon naporin.

catahuarinquên,' itopiramacohuë', co no'tëquên yonquiramahuë'. Co ina catahuarincohuë'. A'naquên a'chintëramasoarinta' sopairo'sa' yaa'papi. Satanasë catahuarinco ni'quëhuarë', inapitanta' inari catahuarin. Inapita natanco' macariso' catahuarinso' sha'huichinquëma'. ²⁸ Caso nipirinhue', Ispirito Santo catahuarinco sopairo'sa' a'paca'huaso'. Napoaton Yosë chachin a'paimarinco hua'anënta'huanquëmaso marë', ténahuë.

²⁹ Quëmapi chiniquên nipachina, pëinën noya a'pairin. Co insonta ya'conaton ma'shanën mataponhuë'. A'naso nipirinhue' ina quëran chini chiniquên ni'ton, huëcapairahuaton minsëquirin. Tonporahuaton, ma'shanënpita quiquitërin.

³⁰ Co imapatamacohuë', inimicotaramaco. Co catahuhuatamacohuë', sopai natëarama huachi. Piyapi'sa' anishacancantarama' ama Yosë imacaiso marëhuë'.

³¹ Napoaton itaranquëma': Co noyahuë' nipatama', oshahuanarama'. Pinótohuatamanta oshahuanarama'. Oshanëma marë' sëtóhuatama', Yosë oshanëma' inquitaringuëma'. Ya'ipi co noyahuë' ninamasopita inquitaringuëma'. Ispirito Santoích pinotoma' oshahuanpatama' tējuëchinsos', co inquitaringuëmahue'. ³² Caso' Yosë quëran quëmapico nipirahuë pinopatamaco, ina marë' oshahuanpiramahuë', oshanëma marë' sëtóhuatama', inquitaringuëma'. Nipirinhue', Ispirito Santo pinopatama', co oshanëma' inquitaringuëmahue'. Co onporonta' inquitaringuëmahue', itërin Quisosori.

Nara pochin nininso'
(Lucas 6.43-45)

³³ Ina quëran itaantarín: “Nara noya nipachina, noya nitërin. Co noya nitóhuachinahuë', napoonin,' topi. Nitërin quëran nara nohuitëré'. Inapochachin piyapinpóanta' ninëhua'. Noya yonquihuatëhua', no'tëquên nonaríhua'. ³⁴ Canpitaso nipirinhue', ya' huan pochin cancantatoma' yanonpinama'. Co noyahuë' yonquiatoma', co nanitëramahuë' noya nonacamaso'. Onpopinsoa cancantëramaso', nonama quëran piyapi'sa anitotarama'. ³⁵ Noya cancantóhuatëhua', noyasáchin nonaríhua'. Co noyahuë' cancantóhuatëhua', co noyahuë' nonaríhua'. ³⁶⁻³⁷ Noya cancantóhuatama', noya nonsarama'. Ayaro' tahuëri Yosë noya ni'sarinquëma'. Co noyahuë' cancantóhuatama', co noyahuë' nonsarama'. Ina marë' ayaro' tahuëri ana'intaringuëma'. Ayaro' tahuëri nanihuachin, Yosë nontaringuëma'. Ya'ipi nonamasopitanta' aipitaringuëma'. A'naquëma' co noyahuë' nonpatama', 'Co yonquiatóhuë', naporahuë', itopiramahuë', ina marënta' ana'intaringuëma', ténahuë. Co noyahuë' cancantóhuatama', no'tëquên ana'intaringuëma huachi,' itërin Quisosori.

Yosë pochin nicacaso' nohuantopiso'
(Marcos 8.12; Lucas 11.29-32)

³⁸ Ina quëran parisioro'sa', cotio maestro'sa', inapita huë'pachinara, Quisoso nontiipi: —Yosë pochin niquë' ni'linquên. Ina ni'patoi, natëarainquên, itiipi.

³⁹ —Canpitaso' co noyahuë' cancantërama'. Co pi'pisha tëranta' Yosë yanatëramahuë'. “Yosë pochin niquë' ni'linquên,” itopiramacohuë', co Yosë nohuantërinhuë'. Isoích inquitaringuëma'. Ana tahuëri Conasë pochin nisarahuë. ⁴⁰ Iráca Conasë marëquë tējuaitóhuachinara, panca sami pochin nininsoari mi'tërin. Cara tahuëri tashirë chachin inaqué ya'huapirinhue'. Ina quëran Yosë nohuanton, cha'ërin. Inapochachin canta' Yosë quëran quëmapico ni'to, chiminpató, cara tahuëri tashirë chachin acoporo' ya'huaporahuë', cha'ësarahuë huachi. ⁴¹ Conasë cha'ërahuatón, Ninihuiquë pa'nin. Inaquë pënëntóhuachina, co noyahuë' yonquipisopita naniantopi. Napoaton ayaro' tahuëri inapita nontarinënguëma'. “¿Onpótomata' co canpitaso' natëramahuë'?” itaponënguëma'. Caso' chiniquên nanantato, noya noya pëinëpiranquëmahue', co yanatëramacohuë'. Napoaton ayaro' tahuëri Yosë na'con ana'intaringuëma'. ⁴² Inapochachin iráca Saromon hua'anëntapon, copirno sanapi nininso' sor parti quëran huë'nin ina nontacaso marë'. “Ya'ipi nitotërin,” ta'ton, huë'nin natanapon. Napoaton ayaro' tahuëri ina atapanaringuëma'. Saromon quëran caso' na'con na'con nitotato, noya noya a'chintópiranquëmahue', co yanatëramacohuë' ni'ton, Yosë chiniquên ana'intaringuëma', itërin Quisosori.

Sopairi ya'coancantantarínso'
(Lucas 11.24-26)

⁴³ Ina quëran Quisosori a'chintaantarín. “A'na quëmapi sopairi ya'coancantopirinhue', ina quëran pipirin. Pipihuachina, inotëro' parti pa'sárin. Insëquësona ya'huëcaso marë' yonisapirinhue', co quësaninhue'. ⁴⁴ Napoaton ina quëmapiquë chachin huëantarín. Inaso' co Yosë yonquiatóhuë', topinan ya'huárin quënanquiantarin. Noya ya'huëantachinachin ni'ton, sopairi yaya'coancantantarín. ⁴⁵ Napoaton paantarahuaton, canchisë sopairo'sa' maantarín. Aquë aquëtë' co noyahuë' nipisopita maantarín. Posa sopairo'sari chachin quëmapi ya'coancantantapi. Napoaton aquë aquëtë' co noyahuë' yonquirin huachi. Inapochachin

ipora na'a piyapi'sa' sopai natëtona', co noyahuë' cancantopi. Ina quëran: 'Co huachi sopai natërahuë', taponaraihuë', co Yosë yonquiatonahuë', oshaquëran aquë aquëtë' co noyahuë' cancantaantapi huachi,' itërin Quisosori.

Quisoso quëmopinënpita pochin nininsopita
(Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21)

⁴⁶ Piyapi'sa' nontaso, a'shin, iinpita, inapita huë'pi. Quisoso yanontopirinahuë', na'a piyapi'sa' yamorapi ni'ton, co nanitopihuë' ya'conacaiso'. Aipiran huaniápirinahuë', ⁴⁷ a'na quëmapi sha'huítërin:

—Ni'quë' Maistro. Mamaparin, iyaparinpita, inapita huëcatona', aipiran huanirapi. Yanontërinënguën, itërin, ⁴⁸ Napotopirinhuë', Quisosoriso' itapon:

—Mamahuë, iyahuëpita, inapita pochin ni'nahuësopita sha'huichinquën nitotëquë', itahuaton, ⁴⁹ imirin quëran tasatërin:

—Isopita imarinaco ni'ton, iyahuëpita pochin nicato, nosororahuë. ⁵⁰ Yosë natëpisopita iyahuëpita pochin ni'nahuë. Sanapi'santa' Yosë nanamën natëhuachina', oshihuëpita pochin ni'nahuë. Payaro'santa' Yosë imapachina', mamahuë pochin ni'nahuë, itërin.

13

Pa'sarayarinsó'

(Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8)

¹ Naporó' tahuëri pëi quëran pipirahuaton, sono' yonsanquë huënsëconin. ² Inaquë notohuaro' piyapi'sa' niyontopni natanacaiso maré'. Hua'huayatërahuë' tancapitohuachinara, potiquë ya'conahuaton, huënsëmarin. Ii' yonsánshaquë huaré' piyapi'sa' yamorapi. ³ Nisha nisha pënënto nanan a'chintërin. Ma pochinsona nininsopita a'chintárin ayonquicaso maré'.

A'chintaton, itapon: "A'na quëmapi sha'tapon pa'sarin. ⁴ Tricoraya iminquë pa'sarayarín papotacaso maré'. Pa'sarayahuachina, a'naquën ya'pirin iraquë huaré' pa'sarayarín. Iraquë huaré' anotërin ni'ton, inairaro'sari huëcapairahuatona', pë'yaquipi huachi. ⁵ A'naquën ya'pirin na'piroquë pa'sarayarín, pi'pian pi'pian no'pa' ya'huërinquë. Shimënsin no'pa' ni'ton, shiarahuaton, papotopirinhuë'. ⁶ Pi'iri chiniquën pi'cahuachina, yaahuirin. Pi'pishara'huaya itëhuanin ni'ton, ahuirin huachi. ⁷ A'naquën ya'pirionta' nahuanoque' pa'sarayarín. Inaquë papotopirinhuë', nahuano'sarinta' papotërin. A'shinahuatona', imotërin huachi. Napoaton co nitërinhuë'. ⁸ A'naquënso nipurinhuë' noyaro'paquë pa'sarayarín. Inaquë noya papotërin. A'shinpachina, sha'nin quëran na'con na'con nitërin. A'naquën cara shonca, cara shonca nitërin. A'naquën saota shonca, saota shonca nitërin. A'naquën pasa, pasa nitërin. ⁹ Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico,'" itërin Quisosori.

Pënënto nananquë a'chininsó'

(Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10)

¹⁰ Ina quëran ca'tano'sanënpitari ya'caritahuatona', natanpi. "¿Onpoatonta' Maistro piyapi'sa' a'chintohuatana, pënënto nanan quëran a'chintëran?" itopi.

¹¹ "Yosë hua'anëntërinso' co insontá' inaora yonquinën quëran nitotërinhuë'. Canpitaso' ya'ipiya a'chintaranquëma'. A'napitaso nipirinhuë' co ya'ipi a'chintarahuë'. Pënënto nanan quëransáchin a'chintarahuë. ¹² Insosona noya natanpachinaco, Yosëri catahuarin noya yonquicaso maré'. Na'con na'con nitotapi. A'napitaso nipirinhuë' co yanatëhuachinacohuë', Yosëri tananpitarin ni'ton, ya'ipiya naniantapi huachi. ¹³ Napoaton inapita huë'pachinara, sacai pochin a'chintërahuë. Natanaponaraihuë', co natëapihuë'. Nicaponaraihuë', co yonquiapihuë'. ¹⁴ Iráca Isaiasëri ninoton, naporin: 'Natanapomarahuë', co natëtaramahuë'.

Nicapomarahuënta' co tëhuë'nchachin quënanaramahuë'.

¹⁵ Isopitaso' co natantochináchinhuë' cancantopi.

Në'huëya pochin cancantatona', co yanatantopihuë'.

Tanshirinso pochin cancantatona', co yaquënantopihuë'.

Noya ni'pi naporini, quënanchitonahuë'.

Noya natanpi naporini, cancanëna quëran nataintonahuë'.

Co noyahuë' yonquipisopita naniantatona' imarinaco naporini,

anoyacancanchitohuë', ténin Yosë iráca.

Ipora huanta' na'a piyapi'sa' ina pochin cancantopi.

¹⁶ Canpitaso nipirinhuë', ma noya Yosë catahuarinquëma' ni'ton noya ni'namaco. Noya natanamaco. Napoaton noya cancantarama'. ¹⁷ Iráca quëran huaré' na'a pënëntona'piro'sa', noya piyapi'sa', inapita canpita ni'namasopita yani'pirinahuë', co ni'pihuë'. A'chintëranquëmasopitanta' yanatanpirinahuë', co natanpihuë', itërin Quisosori.

*Tricoraya tapon naporinso'**(Marcos 4.13-20; Lucas 8.11-15)*

¹⁸ Ina quëran ca'tano'sanënpita a'chintaantarin. "Natanco iyaro'sa'. Sha'tona'pi sha'ninso pochin nininso' a'chintanta'inquëma' no'tëquën nitotacamaso maré'.
¹⁹ Tricoraya pa'sarayarëso pochin Yosë nanamën ya'ipi parti a'chintëré'. 'Yosë yahua'anëntarinquëma', topachina, a'naquën piyapi'sa' ira pochin nipi. Nanamën natanpirinahué', co yonquipihué'. Inairaro'sari huëcapairahuatona', pë'yaquipiso pochin a'naroáchin sopai huë'nin. Huë'sahuaton, Yosë nanamën natanpiso' osërétiirin. Ananiantërin huachi. ²⁰ A'naquën piyapi'saso nipirinhué', na'piro pochin niconpi. Yosë nanamën natanahuatona', a'naroáchin pa'yatona', natëpirinahué', ²¹ co cancanëna quëran huaré' natëpihué'. Co chiniquën cancantatonaraihué', co natëmiatopihué'. Ma'sha onpohuachinara, a'naroáchin yaa'popi. Imapiso maré' aparisitohuachinara, a'popi huachi. ²² A'naquën piyapi'santa' nahuano' ya'huërinso pochin niconpi. Yosë nanamën natanpachinara, yaimapirinahué', ma'sharáchin yonquiatona', naniantopi. 'Na'a coriqui, ma'sha, inapita ya'huëtöhuachincoi, nóya cancantaraí,' topirinahué', co ina quëran noya cancantacasohué' nipirinhué'. Napoaton nahuano'sari imotërinso pochin, ma'sharáchin yonquiatona', Yosë nanamën naniantopi. Co imamiatopihué'. ²³ A'naquën piyapi'saso nipirinhué', noyaro'pa pochin nipi. Yosë nanamën natanahuatona', cancanëna quëran huaré' natëpi. Cara shonca, cara shonca nitërinso pochin a'naquën noyamiáchin imapi. A'naquëonta' saota shonca, saota shonca nitërinso pochin noya imapi. A'naquëonta' pasa, pasa nitërinso pochin ya'ipi cancanëna quëran imatona', noya noya imapi huachi," itërin.

Pacatéro' sha'ninso'

²⁴ Ina quëran a'chintaantarin: "A'nanta' iyaro'sa', a'chintaanta'inquëma' Yosë hua'anëntërinso' nitotacamaso maré'. A'na patron iminpachina, noya trico sha'nin.
²⁵ Ina quëran tashihuachina, hué'ësoi' inimico hué'nin. Hué'sahuaton, inaquë chachin pacatéro' trico pochin ya'norinso' sha'quirin anta'. Trico sha'ninso' huancanaya ina huancanaya sha'quirin. Nani sha'pachina, pa'nin. Co incari tëranta' ni'ninhué'. ²⁶ Inanta' pichopitahuaton, tricoré' napopianachin ya'norin. Cato chachin a'shinaponahué', pacatéroso' co nitërinhué'. Naporo huaré' nohuitopi huachi. 'Isoso' co tricohué', pacatéro', topi. ²⁷ Ina ni'sahuatona', piyapinënpitari sha'huitonpi. 'Noyarayasachin asha'topiranhué', ¿onporahuatonta' ina huancana ina huancánachin pacatéro' papotërin?' itonpi. ²⁸ 'Inimiconëhué' naporin,' itërin patronënarí. Napohuachina, piyapinënpitari itapona': 'Nohuantohuatan, paatoí hua'chi'i, topiraihué', itopi. ²⁹ 'Ama napotocosohué'. Ipora hua'tohuatama', triconta' ocoiarama'. ³⁰ Tananpitoco' cato chachin a'shiina'. Nani macacaso' nanihuachin, sacatoro'sa' sha'huitarahué'. Pacatéro'ton masahuatoma', tonpoco' pënquë ahuiquitacaso maré'. Ina quëran tricoshachin masahuatoma', pëinëhuëquë acotoco huachi, itarahué,' ténin patron," itërin Quisosori.

*Mostasaraya pochin nininso'**(Marcos 4.30-32; Lucas 13.18-19)*

³¹ Ina quëran itaantarin: "Yosë hua'anëntërinso' a'chintaanta'inquëma'. Mostasaraya pochin ninin. Inaso ya'pirin pi'pira'huaya niponahué', ³² iminquë sha'patëra papotohuachina, panca ta'an ninin. Nani a'shinpachina, inairaro'sa' huëcatona', inaquë péirin," itërin. (Inapochachin caniaritapon, caraichin piyapi Yosë imapirinahué', a'na tahuëri notohuaro' piyapi'sa' Yosë imasapi.)

*Pan ahuëpocatërinso pochin nininso'**(Lucas 13.20-21)*

³³ "Naquëranachin iyaro'sa' Yosë hua'anëntërinso' a'chintaanta'inquëma'. Pan ahuëpocatërinso pochin ninin anta'. A'na sanapi pan nipachina, cara shonca quiro pochin trico no'mo' manin. Masahuaton, pi'pian tëranta' pan ahuëpocatërinso' ayontohuachina, ya'ipiya së'cotaton, ahuëpocatërin huachi," itërin Quisosori.

*Ma'pochinsona nininso'**(Marcos 4.33-34)*

³⁴ Notohuaro' piyapi'sa' niyontonpachinara, na'a pënënto nanan sha'huitërin. Ma'pochinsona nininsoáchin sha'huitërin. ³⁵ Iráca pënëntona'píri ninoton, ninshitërin. "Piyapi'sa' a'chintahuato, ma'pochinsona nininso' a'chintarahué'. Isoro'pa' ninin quëran huaré' co piyapi'sa' nitotopirinahué', a'chintarahué huachi," ténin iráca ninoton. Naporinso chachin ina pochin Quisosori a'chintarin.

Pacatéro' tapon naporinso'

³⁶ Ina quëran piyapi'sa' patahuaton, pëiquë ya'conconin. Inaquë ca'tano'sanënpitari itapona': "Achin sacai' pochin pënënto nanan a'chintopirancoihuë'. Pacatëro' sha'piso' co nitotëraihuë'. ¿Ma'ta' tapon naporan? A'chintantacoi nitochii," itopi. ³⁷ "Inta nipachin, a'chinchinquëma'. Patron asha'tërinso pochin piyapi'sa' a'chintërahuë. Yosë quëran quëmapiço ni'to, nanamën a'china'huaso marë' o'marahuë. ³⁸ Isoro'pa' panca imin pochin ninin. Yosë hua'anëntërinquë ya'conpisopitaso' noya ya'pirin pochin nipi. Sopai natëpisopitaso nipirinhue', pacatëro' pochin niconpi. Co noyahuë' cancantatona', sopai natëpi. ³⁹ Inimico pacatëro' sha'ninso pochin sopai chachin nohuanton, co noyahuë' nipi. Nitërinso' manëso pochachin ayaro' tahuëri naniriarin. Nanihuachin, anquëniro'sa' o'maapi piyapi'sa' macacaiso marë'. ⁴⁰ Pacatëro' ahuiquitëreso pochin ayaro' tahuëri pënquë ana'ntacaso' ya'huërin. ⁴¹ Anquëniro'sa' a'pahuato, ya'ipi co noyahuë' nipisopita ayontonapi huachi. Anishacancantona'piro'santa' masapi. ⁴² Inapita masahuatona', pënquë të'yatapi. Inaquë chiniquën parisitatona', na'nëräpona'. ⁴³ Yosë natëpisopitaso nipirinhue', noya ni'sarin. Pi'i a'pininso pochin Yosë hua'anëntërinquë ya'noapi. Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico'," itërin Quisosori.

Oro pochin nininso'

⁴⁴ Ina quëran itaantarin: "Isonta' a'chinchinquëma' Yosë hua'anëntërinso' nitotacamaso marë'. A'na quëmapi ya'huëpirinhue'. A'na no'pa' pa'taton, oro pochin nininsopita quënanconin. Acoporo' ya'huëpirinhue', quënanconin. Pa'yataton, imotantarahuaton, pa'nin huachi. Ya'ipi ma'shanënpita pa'anahuaton, coriqui canarin quëran, ina no'pa' pa'anconin huachi. 'Quënanahuëso' noya nóya,' ta'ton, ina na'con na'con nohuantërin," tënin. (Inapochachin Yosë hua'anëntinquëmaso' na'con na'con nohuantoco', tapon naporin.)

Huirina'pi pa'ton nininso'

⁴⁵ Ina quëran itaantarin: "A'nanta' a'chinchinquëma' Yosë hua'anëntërinso' nitotacamaso marë'. A'na quëmapi pa'sárin huiri na'pira'huayaro'sa' pa'ton nininso' yonicaso marë'. ⁴⁶ A'na tahuëri noya noya nininso' quënanin huachi. Na'con pa'tërin ni'ton, ya'ipi ma'shanënpita pa'anahuaton coriqui canarin quëran pa'anconin. 'Ina na'con na'con nohuantërahuë,' ta'ton, pa'anin huachi," itërin.

Sami pochin nininso'

⁴⁷ Ina quëran itaantarin: "A'nanta' a'chintaanta'inquëma' Yosë hua'anëntërinso' nitotacamaso marë'. Sami manëso pochin ninin. Panca riti marëquë të'yatohuatëra, notohuaro' sami manë'. Nisha nisha manë'. ⁴⁸ Na'a sami ya'conpachina, yonsanguë oshirë'. Ina quëran sami camayoro'sa' huënsërahuatona', sami nisha nisha huayonapi. Noya sami i'mëquë po'morapi. Napoonin nininsopitaso nipirinhue', të'yatopi. ⁴⁹ Ayaro' tahuëri inapochachin nisarin. Anquëniro'sa' o'marahuatona', ya'ipi piyapi'sa' nisha nisha huayonapi. Yosë yonquipisopita noya acoapi. A'naquëniso nipirinhue', co noyahuë' cancantopi ni'ton, ⁵⁰ pënquë të'yatapi. Inaquë chiniquën parisitatona', na'nëräpona huachi," itërin Quisosori.

⁵¹ Ina quëran ca'tano'sanënpita natanin:

—Nani a'chintëranquëmaso' ¿nitotërama' ti? itërin.

—Nani nitotërai, itopi.

⁵² —Yosë quiricanën nani nitotarama'. Yosë hua'anëntërinso' a'chintëranquëma' ni'ton, pëi' hua'anën pochin nisarama'. Pëi' hua'anën noya nipachina, ya'ipi pëinënquë ya'huëpisopita noya nocomarin. Nani na'con a'chintëranquëma' Yosë nanamën a'chinacamaso marë'. Iráca ninshitopiso' nitotërama'. Naporahuaton, a'nanta' nashamiachin a'chintëranquëma'. Ya'ipiya nitotatoma', a'chintëra'piarama', itërin Quisosori.

Nasaritoquë paantarinso'

(Marcos 6.1-6; Lucas 4.16-30)

⁵³ Nani a'chintohuachina, pa'nin huachi. ⁵⁴ Ya'huërinquë chachin paantarahuaton, niyontonpiso pëiquë a'chintarin. Piyapi'sa' natanahuatona', nisha nisha yonquiatona', ninontopi.

—¿Ma'pitacha nitotërin paya! ¿Macariso' a'chintomara? Piyapi'sa' a'naróachin aoyatërin. ¿Onporahuatoncha nani ma'sha nanitaparín nicaya? ⁵⁵ Hua'huatapon quëran huarë' nohuitërhua'. Pa'pinso' nontëcamayo. A'shinso' Maria itopi. Iinpitanta' nohuitërhua'. Santiaco, Cosi, Simón, Cotasë, inapita itopi. ⁵⁶ Oshinpitanta' isëquë ya'huarin. Co Quisoso chiniquën nanantërinhuë'. ¿Omporahuatonta' nipachin ina pochin nitotërin? nitopi.

⁵⁷ Co natëtonaraihuë' tëhuapi. Napohuachinara, Quisosori itërin:

—Iráca quëran huarë' napopi. "Ya'ipi piyapi'sari pënëntona'pi noya natanpi. Nananonënquë ya'huëpisopitaso nipirinhue', co noyahuë' natanpi. Co quëmopinënpitari tëranta' yanatëpihuë'," topi iráca. No'tëquën napopi, tënin Quisoso.

⁵⁸ “Co Yosë quëran o'marinhuë',” ta'tona', co cancanëna quëran huarë' natëpihuë' ni'ton, co na'a piyapi'sa' a'naroáchin anoyatërinhuë'. Caráichin cania'piro'sa' anoyatërin.

14

Coansha Paotista tēpapiso'

(Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9)

¹ Ya'ipi Quisoso naporinso' nahuinin. Cariria hua'an Irotisë itopisonta' natantërin. ² “Ma'pitacha nanitapaton, cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin paya. Coansha Paotistaco' nanpiantarinso' tēnahuë,” itërin piyapinēnpita nontaton. I'huamiáchin Coansha atēpataton, naporin.

³⁻⁴ I'hua chachin Coansha nanpiso', Irotisë co noyahuë' ninin. Iin sa'in osērētaton, manin. Pinipi sa'in chachin osērētërin, Irotiasa itopiso'. Napoaton Coansha Paotistari chiniquēn pēnënin. “Yosë co nohuantërinhuë' iyaparin sa'in osērētaton macamaso',” itërin. Napotohuachina, chiniquēn no'huitaton, sontaro'sa' camairin macacaiso marë'. Masahuatona', tashinan pëiquë po'mopi.

⁵ Chiniquēn no'huiton, yatēpapirinhuë', piyapi'sa' tē'huatërin. “Yosëri chachin Coansha a'parin pēnēnpoaso marë',” ta'tona', noya ni'pi. Inapita tē'huataton, co atēpatërinhuë'. ⁶ Ina quëran hua'huatërinso' tahuëri nanihuachina, pita ninin. Na'a piyapi'sa' amatërin. Naporo' Irotiasa hua'huin ya'conahuaton, ya'ipi piyapi'sa' ni'tërantapaquë nansararin. Nanon nansarinso' ni'sahuaton, hua'ani pa'yatërin: ⁷ “Ma'sona tēranta', apia'hua, nohuantohu-atan, nico quëchinquēn. Yoscoarë' quëchinquēn,” itërin. ⁸ Itohuachina, a'shin paahuarin.

—¿Ma'ta' mama ma'pai? itoonin.

—“Coansha anishitëconotahuaton, motën quëtoco,” itëquë', itërin a'shini. Manorahuaton, hua'an ya'huërinquë paantarin.

—Coansha motën nohuantërahue'. Sēnanquë acorahuaton, apiramiáchin quëtoco, itoonin.

⁹ Natanahuaton, hua'an sëtërin. “Coansha noya quëmapi,” ta'ton, co huachi yonquirinhuë' tēpacaso'. Co yatēpapirinhuë', “Ya'ipi piyapi'sa' nataninaco, Yoscoarë' itërahue',” ta'ton, sontaro'sa' a'parin tēpacaiso marë'. ¹⁰ Pa'sahuatona', tashinan pëiquë nishitëconotonpi.

¹¹ Motën sēnanquë acorahuatona', nanon quëtopi. Nanonta' a'shin quëtoonin.

¹² Napotohuachinara, imarinsopita natantahuatona' huë'pi. Nonën quëparahuatona', pa'pitopi. Ina quëran Quisoso sha'huitonpi.

Cosharo' ana'atërinso'

(Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

¹³ Coansha tēpapiso' natantahuaton, Quisoso piyapi'sa' patërin. Potiquë ya'conahuaton, co piyapi ya'huërinquëhuë' pa'nin. Piyapi'sa' natantahuatona', imapi. Ira pa'tatona', inahua'ton canconpi. ¹⁴ Quisoso canconahuaton nonshapirinhuë', notohuaro' piyapi'sa' quënanconin. Quënanconahuaton, na'con nosororin. Noya nontaton, ya'ipi cania'piro'sa' anoyatërin. ¹⁵ I'huararahuaso', ca'tano'sanēnpitari itiiipi:

—Nani i'huarin. Co manta' isëquë ya'huërinhuë'. Piyapi'sa' a'paquë' ninanoro'saquë pa'ina'. Inaquë coshoro' pa'anatona' ca'ina', itopirinahuë'.

¹⁶ —Co iyaro'sa' pacacaiso' ya'huërinhuë'. Canpitari a'caco', itërin Quisosori.

¹⁷ —Capa isëquë capacaso'. A'natërapoíchin pan, catoíchin sami, inaíchin ya'huëtërincoi, itopi.

¹⁸ —Inaya tēranta' quëshico, itohuachina, quëshiiipi.

¹⁹ Ina quëran piyapi'sa' sha'huitërin pastoquë huënsëcaiso marë'. Nani huënsëhuachinara, Quisosori a'natërapoya pan, catoya sami, inapita manin. Masahuaton, inápaquë nē'pëtahuaton, Yosë nontërin. “Yosparinquēn, Tata,” itahuaton, pan, sami, inapita sē'panahuaton, ca'tano'sanēnpita quëtërin.

—Piyapi'sa' quëttonco' ca'ina', itohuachina, quëtëra'piapi. ²⁰ Ya'ipi piyapi'sa' coshatopi. Natëaquë huarë' coshatopi. Ina quëran pē'sotopiso' mapi. Shonca cato' i'më' mēntatopi. ²¹ A'natërápo huaranca pochin quëmapi'sa' coshatopi. Sanapi'santa' hua'huinarë chachin coshatopi anta'.

I' aipi i'narinso'

(Marcos 6.45-52; Juan 6.16-21)

²² Ina quëran ca'tano'sanēnpita sha'huitërin. “Potiquë ya'conahuatoma', aquëtëran paco'. Nani piyapi'sa' nontohuato, canta' pa'sarahuë,” itohuachina, pa'pi huachi. Ina quëran piyapi'sa' nontërin. ²³ Nani nontohuachina, panēnquë inoara pa'nin Yosë nontacaso marë'. Inaquë Yosë nontaso', tashitërin. ²⁴ Ca'tano'sanēnpitaso nipirinhuë', sono' huan-canai' tashitopi. Ya'ipi tashi' maitopirinahuë', panca ihuan nacapiatona', co nanitopi-huë' chiniquēn paacaiso'. Poti opoto opototarin. ²⁵ Co tahuëriyátërasohuë', Quisoso huë'sapirinhuë', co nitotopihuë'. I' aipi i'narahuaton, no'pa pochin pa'tarin. Poti ya'cariarin.

²⁶ Ca'tano'sanënpitari quënanpirinahuë'. Ii' aipi i'narinso' ni'sahuatona', pa'yanpi. "Hua'yan" ta'tona', "ëë" topi. Chiniquën pa'yanpirinahuë', ²⁷ a'naroáchin Quisosori nontërin.

—¡Co'ta ca huë'sarahuë. Ama pa'yancosohuë! Chiniquën cancantoco', itërin.

²⁸ Ina natanahuaton, Pitrori itërin:

—Quëma Sinioro ni'quëhuarë', sha'huitoco pa'i. Canta' i' pa'tato nacapi'inquën, itërin.

²⁹ —Noyapa', huëquë', itohuachina, Pitro poti quëran nohuaraitahuaton, ii' aipi huanirin. Quisosoíchin yonquiaton, amasha huancanaimiachin noya pa'sapirinhuë'. ³⁰ Ihuani chiniquën acó'sacaitërinso ni'sahuaton, të'huatërin. Napohuachina acopoi' pa'sapirinhuë':

—¡Catahuaco Sinioro! itërin.

³¹ A'naroáchin Quisosori maimirarin. Oshirahuaton, ahuaniiintarin:

—Co ya'ipi cancanën quëran natërancohuë' ni'ton, acopoi' pa'sapiranhuë'. ¿Onpoatonta' co noya natërancohuë'? itërin.

³² Ina quëran potiquë quë'sahuaton, ichiya'conin. Ya'compachina, a'naroáchin ihuan sanorin. ³³ Napohuachina, na'con yonquipi.

—Quëmaso' Sinioro tëhuënchachin Yosë hui'ninquën, ta'tona' chinotopi.

Na'a cania'piro'sa' anoyatërinso'

(Marcos 6.53-56)

³⁴ Ina quëran aquëtëran canconahuatona', Quinisariti parti nonshipi. ³⁵ Ya'huëhuano'sari nohuitahuatona', nanan a'papi. "Quisoso nani canquirin," topachinara, na'a cania'piro'sa' quëpi anoyatacaso marë'. Nisha nisha parti quëran huë'pi. ³⁶ "Quëma a'moranso' huirotën tëranta' sé'huatona', noyachina'," itopi. "Inta nipachin sé'huaina'," topachina, sé'huapi. Insoarisona sé'huahuachina, a'naroáchin noyatopi.

15

Shimashonënapita napopiso'

(Marcos 7.1-13)

¹ Ina quëran a'naquën parisioro'sa', cotio maestro'sa', inapita Quirosarin quëran huë'pi quisoso natanacaiso marë'.

² —¿Onpoatonta' ca'tano'sanënpita co quiya pochin nipihuë'? Iráca shimashonënpoa' inachintopiso' a'chintërinënpoa'. "Co'huara coshachatërasëmahuë', i'shaquë pi'pian niopimiratoco' ama oshahuanacaso marëhuë'," topi iráca. Quëmaso nipirinhuë' co ina pochin nicacaso' a'chintëranhuë', itopi.

³ Napotohuachinara, Quisosori itërin:

—¿Onpoatonta' canpitanta' shimashonënpoa' inachintërinso' natëtoma', co Yosë pënëntërinso' natëramahuë'? ⁴ Quiricanën quëran pënëninpoa'. "Tatama, mamama, inapita noya nicatoma natëco'," tënin. Naporahuaton, "Inso tëranta pa'pina, a'shina' inapita co noyahuë yonquirapitona' no'huihuachina', tëpaco'," tënin Yosë iráca. ⁵ Canpitaso nipirinhuë' nisha a'chinama'. "Ma'sha ya'huëtërinco'so' nani acorahuë Yosë quëta'huaso marë'," topatëra', co tatanpo' quëtacaso' ya'huërinhuë', toconama'. Napoaton tatama' ma'sha pahuantohuachinara, apiratatoma', co quëtëramahuë'. ⁶ "Co quëtacaso' ya'huërinhuë'," toconama'. Ina pochin a'chinatoma', co Yosë quiricanën natëramahuë'. ⁷ "Yosë imarai," topiramahuë', co imaramahuë'. ¡Canpitaso' nonpintënuëma'! Iráca Isaiasë ninshiaton, no'tëquën ninorinquëma'.

⁸ Yosë naporin: "Isopita piyapi'sa' nanamëna quëran noya nontopirinacohuë', co cancanëna quëran imarinacohuë'. Co ca pochin cancantopihuë'.

⁹ Yosë pënëntërinso' a'chinarai,' topirinahuë', inahuara yonquinëna quëran a'chinpí. Napoaton topinan quëran chinotërinaco," tënin Yosë. Iráca Isaiasë ninshiaton naporin, itërin Quisosori.

Onporahuatëhuasona oshahuanëhuaso'

(Marcos 7.14-23)

¹⁰ Ina quëran piyapi'sa' përasahuaton, a'chintërin.

—Ya'ipinquëma' natanco no'tëquën yonquicamaso marë'. ¹¹ Coshatëreso marë' co oshahuanëhuë'. Cancanënpoa quëran yonquirëso marë' oshahuanëhuaso'. Tëhuënchachin co noyahuë' nonpatëra, oshahuanë', itërin.

¹² Ina quëran ca'tano'sanënpitari sha'huitiirin.

—Achin Maestro pënënancoi ni'ton, parisioro'sa' no'huirinënuën, itopi.

¹³⁻¹⁴ —Ama ina marë' pa'yancosohuë'. Oshaquëran Yosëri ana'ntarin. Ni'co'. Ma'sha sha'patëra, co pacatëro' pa'ararëhuë'. Ocoirahuatë' të'yatëre'. Inapochachin co nanamën imapisopitahuë' Yosëri a'poarin. Inapitaso' somaraya pochin cancantopi. Somarayasa' co nanitërinhuë' a'na somaraya noya quëpacaso'. Quëparin naporini, cato chachin panca naninquë anochitonahuë', itërin Quisosori.

15 —Achin Maistro a'chintërancoiso', a'chintaantacoi quiyanta' no'tëquën nitochii, itërin Pitrori.

16 —¿Co campita tëranta' yonquiyátëramahuè' ti? Inta nipachin, a'chinchinquëma'. 17 Nani ma'sha ca'nëhuaso marè', co ina marè' oshahuanëhuahuè'. Co cosharo' cancanënpoaquë ya'coninhuè'. Chi'chirinamënpoaquë ya'conin. Ina quëran inquantarëhua'. ¿Co ina nitotëramahuè' ti? 18 Napoaponahuè', cancanëma quëran co noyahuè' yonquihuatamara, co noyahuè' nonama'. Ina marè' oshahuanama'. 19 Co noyahuè' yonquihuatamara, tëpatërama', nitëhuananpitërama', monshihuanacasoáchin yonquirama', ihuatërama', non-pintërama', pinotërama'. 20 Ina pochin cancantohuatamara, oshahuanamaso'. Co i'shaquë niopimiritarihuarahuënta', coshatohuatëhuara, co ina marè' oshahuanëhuahuè'. Cancanënpoa quëran nóya yonquicaso' ya'huërin. Ina Yosë nohuantërin, itërin Quisosori.

Nisha sanapi natëtërinso'
(Marcos 7.24-30)

21 Ina quëran Cotia parti quëran pipirahuaton, Tiro, Siton, inapita parti pa'nin. 22 Naporo' a'na Canaan sanapi inaquë ya'huërinsoari huëcapairahuaton, chiniquën itapon:

—¡Nosoroco, Sinioro! Quëmaso' Tapico' shinquën ni'ton, Yosë chachin acorinquën piyapi'sa' catahuamaso marè' tënahüé. Hua'huahuë parisitárin. Sopairi ya'coancantaton, chiniquën aparisitarin. Inquitoco, topirahué', itërin.

23 Quisososo' co a'panitaponahué' pa'sapirinhué', sanapiriso' imaraton:

—Nosoroco Sinioro, itërarin. Ina ni'sahuatona', ca'tano'sanënpitari pi'pian no'huipi.

—Iso sanapi a'paquë' pa'in. Imaquitonpoa', pinatano' niriarin, itopi.

24 Napotohuachinara, sanapi itërin:

—Quëmaso' imoya nisha piyapinquën. Israiro'sa' catahua'huaso marè' Yosë a'parinco. Inahuaso Yosë piyapinënpita nipirinhahué', ohuica chihuërinso pochin nipi ni'ton, catahuarahué', itërin.

25 Sanapiso nipirinhahué', isonquirahuaton moshaquirin.

—Nisha sanapico nipirahué', canta' Sinioro catahuaco, topirahué', itërin.

26 —Ni'quë' imoya. Hua'huaro'sa' a'cahuatëra, co cosharonën osëretahuatë' ni'nira a'carëhué', itërin Quisosori.

27 —Naporin mini Sinioro. Napoaponahué', pi'pian tëranta' cosharo' atotihuachina, ni'nira'huayari capitërin ni'ton, quiyanta' catahuaco, topirahué', tënin.

28 —¡Ma noya imoya natëranco! Ya'ipi cancanën quëran huarë' natëranco ni'ton, hua'huan anoyachinquën, itërin. Napotohuachina, a'naroáchin hua'huin noyatërin huachi.

Nisha nisha cania'piro'sa' anoyatërinso'

29 Ina quëran Cariria sono' yonsanquë pa'sahuaton, a'na panënuquë pantarin. Inaquë huënsëconin. 30 Napohuachina, notohuaro' piyapi'sa' huë'pi. Nisha nisha caniori manin-sopita quësapi. A'naquën sonpacha, a'naquën somaraya. Apiaro'sa', në'huëyaro'sa', inapita quësahuatona', Quisoso pirayan acopi. Inaquë acoihuachinara, ya'ipimiachin anoyatërin.

31 Piyapi'sari ni'sahuatona', pa'yatopi. “Ni'co'. Në'huëyaro'sa' nonsapi. Apiaro'sa' nani noyatopi. Sonpacharo'sa' noya iratopi. Somarayo'santa' noya quënantopi. ¡Ma noyacha Yosëso paya! ¡Ma noyacha ni'ton, piyapinënpitanpoa catahuarinpoa paya!” topi.

Cosharo' ana'atantarinsó'
(Marcos 8.1-10)

32 Ina quëran ca'tano'sanënpita përasahuaton, itapon:

—Piyapi'sa' nosororahuë. Nani cara tahuëri pochin natanarinaco ni'ton, co huachi manta' cosharo' ya'huëtópihuë' capacaiso'. Co topinan yaa'parahué', tanari canahuachina', itërin.

33 —Pa'pi notohuaro' piyapi'sa' yamorapi. ¿Intohuacha cosharo' macatë' isonapo' piyapi a'carë nicaya? Co pëi' isëquë ya'huërinhué', itopi.

34 —¿Onpo panta' ya'huëtërinquëma'? itohuachina, —Canchisëíchin pan, caraíchin sami, inaíchin ya'huëtërincoi, itopi.

35 Ina quëran piyapi'sa' sha'huítërin no'paquë huënsëcaiso marè'. Sha'huítóhuachinara, huënsëpi. 36 Nani huënsëhuachinara, canchisë pan, sami, inapita masahuaton, Yosë nontërin. “Yosparinquën Tata,” itërin. Ina quëran së'panahuaton, ca'tano'sanënpita quëtërin piyapi'sa' quëtacaiso marè'. Ya'ipi quëtëra'piapi. 37 Nani quëtóhuachinara, ya'ipiya natëaquë huarë' coshatopi. Ina quëran pë'sotopiso' masahuatona', canshisë i'mé' mëntatopi. 38 Catapini huaranca quëmapi'sa pochin coshatopi. Sanapi'santa' hua'huinarë chachin coshatopi. 39 Ina quëran piyapi'sa' nontahuaton, potiquë ya'conin. Aquëtëran pëntonahuaton, Macatan parti canconin.

16

*Quisoso sacai' nininso' nicacaso' nohuantopiso'**(Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56)*

¹ Ina quèran parisioro'sa', satorio'ro'sa' inapita Quisoso nontacaiso marè' huè'pi. Nontatona', nontopi atèhuècaiso marè'. "Yosè a'paimahuachinquèn, sacai' nicacaso nininso' niquè'." Quiyanta' ina nicatoì, natèiinquèn," itiipi.

² "¿Onpoatomata' iyaro'sa' co no'tèquèn yonquiramahuè'? Ni'co'. O'nan nitoninorama'. I'huahuanquè noyapihuayanchin nipachina, 'Tashiraya noyahuantapon,' tènana'.

³ Tashiramiachin chistro yaratohuachinaso', 'Ipora tahuèri o'nanapon nimara,' tènana'. Ina nitotapomaramahuè', ¿onpoatomata' ipora chachin naporahuè'sopita co yonquiramahuè'?

⁴ Ipora ya'huèramasopita co noyahuè' cancantèrama'. Nitèhuananpitisopita pochin cantatoma', co pi'pisha tèranta' Yosè yanatèramahuè'. 'Sacai' nicacaso nininso' niquè' natèiinquèn,' itopiramacohuè', co Yosè nohuantèrinhuè' ina pochin nica'huaso'. Isoíchín anitotarinquèma'. A'na tahuèri canpita nitotacamaso marè', Conasè pochin nisarahuè' itèrin. Ina quèran patèrin huachi.

*Parisioro'sa' yanonpinpiso'**(Marcos 8.14-21)*

⁵ Ca'tano'sanènpita sono aquètèran pèntonpirinahuè', naniantopi pan quèpacaiso'. ⁶ Ina quèran Quisosori itèrin:

—Parisioro'sa', satorio'ro'sa' inapita, pan ahuèpocatèrinso' pochin ya'huètopi. Ama iyaro'sa' ina nohuantocoso'huè', itèrin.

⁷ Natanahuatona', ca'tano'sanènpita capini ninontopi.

—¿Onpoatonta' naporin? tènin a'naso'.

—Ahuèn. Capa pan. Co quènhèhuahuè' ni'ton, napotèrinpoa' nimara, tènin a'nanta'.

⁸ Ninontopiso' nitotaton, Quisosori itèrin:

—¿Onpoatonta' "capa pan," toconama? Tèhuèchachin co noya natèyatèraramacohuè'.

⁹ A'chintápiranquèmahuè', ¿ipora huanta' co yonquiramahuè' ti? Yonquico' iyaro'sa'. I'hua chachin a'natèrápo painchin nipirinhuè' a'natèrápo huaranca piyapi ananitèrahue. ¿Ina naniantèrama' ti? Naporo' pè'sotopiso' shonca cato' i'mè' mèntatèrama'. ¹⁰ Ina quèran canchisè painchin nipirinhuè', catapini huaranca quèmapi'sa' ananitèrahue. Naporo' canchisè i'mè' pè'sotopiso' manama'. ¹¹ ¿Onpoatomata' co yonquiramahuè'? "Pan ahuèpocatèrinso pochin ya'huètopiso' ama nohuantocoso'huè'," itohuatèinquèmara, co cosharo' yonquiato naporahuè', itèrin.

¹² Naporo huarè' yonquipi huachi: "Co pan chachin yonquiaton, naporinhuè'. Parisioro'sa', satorio'ro'sa' inapita a'chinpiso' yonquiaton, pènèninpoa'. Pi'pisha pan ahuèpocatèrinso' sè'yonpachinara, a'naroáchin sè'cotèrin. Inapochachin inapitanta' co no'tèquèn a'chinatonaraihuè', piyapi'sa' anishacancantopi, tapon napotèrinpoa'," topi.

*Pitro natètèrinso'**(Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21)*

¹³ Ina quèran Sisaria Pinipo parti pa'pi. Inaquè ca'tano'sanènpita itapon:

—Nani ma'sha nanitaparahuè'so marè', ¿inpochinta' piyapi'sa' cancantèrinaco? itèrin.

¹⁴ —Nisha nisha cancantiarinèn: "Coansha Paotistaco' nanpiantarinso' ni'ton, naporin," topi a'naquèn. "Co inahuè'. Iniasèco' nanpiantamara," topi a'naquèonta'. "Pènèntona'pi iráca chiminpirinhuè', nanpiantarinso' nimara, tomantatona', Irimiasè nimara," topi a'napitanta', itopi.

¹⁵ —¿Canpitapo'? ¿Incota tènana'? itèrin. Itohuachina, ¹⁶ Simon Pitrori itèrin:

—Quèmaso' Cristo. Yosè hui'nin chachinquèn. Ina nanpitan, a'paimarinquèn, itèrin.

¹⁷ —Ma noyacha iyasha Yosè catahuarinquèn ni'ton, naporan. Napaoton noya cancantèran. Co quèmaora yonquinèn quèran nitotèranhuè'. Tata Yosè chachin anitotèrinquèn. Quèmaso' Conasè hui'ninquèn. Simon itopirinèinquènhuè', ¹⁸ nasha nininèn acochinquèn. Pitro itaranquèn. Ca nohuanto, na'pitèquè noya pèipiso pochin na'a piyapi'sa' a'chintaran imainacoso marè'. A'chintohuatan, huèntonèhuèquè aya'conarahuè. Oshaquèran na'asarama huachi. Co chimirin tèranta' minsèarinquèmahuè'. ¹⁹ A'na tahuèri chiniquèn nanan quèchinquèn a'napita a'chintacamaso marè'. Yosè huèntonèinquè ya'conacaiso' a'chintaran. Ya'coana niahuiquè i'soatèrèso pochin piyapi'sa' catahuaran ya'conacaiso marè'. Ina quèran ma'sona noya nicacaiso' a'chintaran. "Insosona co yanatèhuachinquènhuè', sha'huitèquè": "Tèhuèchachin co Yosè ya'huèrin'pa' pa'saranhuè'," itèquè'. Yosèrinta' inachachin sha'huitarin. A'naquènso nipirinhuè', noya natanpi quèran cha'èsapi huachi. Yosèrinta' noya ni'sarin. Natèrinaco ni'ton, oshanèna' Yosèri inquitarin. Napaoton huèntonèinquè ya'conapi huachi, itèrin.

²⁰ Ina quëran ya'ipi ca'tano'sanënpita itapon: “Ca mini Cristoco. Yosë chachin acorinco piyapi'sa' nicha'ëca'huaso marë'. Ina nitotapomarahuë', ama iporaso' a'napita sha'huitocosohuë',” itërin.

Chiminacaso' ninorinso'
(Marcos 8.31–9.1; Lucas 9.22–27)

²¹ Naporo quëran huarë' chiminacaso' ninoton, ca'tano'sanënpita sha'huitërin:

—Quirosaringuë' pa'pato, na'con parisita'huaso' ya'huërin. Cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa', inapita co huachi quë'yaarinacohuë'. Tëpaarinaco. Chiminaporahuë', cara tahuëri quëran Yosë ananpitaantarinco, itërin. ²² Ina natanahuaton, a'naroáchin Pitrori amasha quëparahuaton, chiniquën pënënin:

—¡Ama Sinioro napoquësohuë'! Ama Yosë nohuanchinsohuë', itopirinhue',

²³ Quisosori tahuëretahuaton, itërin.

—¡Ta'tëquë' iyasha! Sopai nohuanton, napotëranco. ¿Yaanishacancantëranco ti? Co Yosë pochin yonquiranhue'. Piyapinquën ni'ton, quëmaora nohuantëransoachin yonquiran, itërin Quisosori.

²⁴ Ina quëran ya'ipi ca'tano'sanënpita itërin:

—Yaimapatamaco, canpitaora nohuantëramaso' naniantatoma', Yosë nohuantërinsoaráchin imaco'. Corosëquë chiniquën parisitëre'. Canpitanta' parisitapomarahuë', imamiatoco. ²⁵ Noya nãpicamasoáchin yonquihuataama', topinan quëran nanpiarama'. A'na tahuëri chiminpatama', parisitomiatarama'. Nipirinhue', casáchin yonquihuataamaco, parisitapomarahuë' co topinan quëran nanpiaramahuë'. Yosë'pa' nanpimiatarama'. ²⁶ Ya'ipi ma'sha isoro'paquë ya'huërinso' canapiramahuë', co hua'yanëma' cha'ëpachinhue' topinan quëran nisarin. ¡Onponta' pahuëretapiramahuë', co huachi hua'yanëma' nanitarinhue' cha'ëcaso'! ²⁷ Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri o'mantarahuë'. Tatahuë huënaratërinso pochin canta' huënaratarahuë. Anquëniro'sapitarë'co o'mantarahuë. Naporo' coisë pochin no'tëquën sha'huitarahuë huachi. Noya nipachina', noya acoarahuë. Co noyahue' nipachina', ana'ntarahuë huachi. ²⁸ Tëhuënachachin isoro'pa' hua'anëntapo. A'naquëma' co'huara chimiyantërasënuquëmahue', hua'anëntarahuëso' ni'sarama', itërin.

17

Nisha pochin ya'norinso'
(Marcos 9.2–13; Lucas 9.28–36)

¹ Saota tahuëri quëran Quisoso pa'nin motopi'pa'. Pitro, Santiaco, Coansha, inapitaráchin quëparin. ² Inapitari nicasoi', nisha pochin ya'norin. Ya'ipi ya'pirin pi'i pochin a'pinin. A'morinso' huënaráchin huënaráchin ninin. ³ A'nanaya Moisésë, Iniasë, inapita quënanpi. Iráca ayapirinhue', Yosë nohuanton, ya'noantatona'. Quisosorë' ninontapi. ⁴ Ina ni'sahuaton, Pitrori itërin:

—¡Ma noya Sinioro isëquë huë'nëhua'! Nohuantohuaton, cara imënamëa'huaya nii, a'nara' quëma marë', a'nanta' Moisésë marë', a'nanta' Iniasë marë', topirahuë', itërin.

⁵ Nonaquëya', chitorori imotërin. Huënaráchin huënaráchin ninin. Chitoro' huáncana quëran Yosëri sha'huitërin: “Isoso' ca hui'nahuë, na'con nosororahuëso'. Nóya ni'nahuë. Ina noya natanco',” itërin.

⁶ Ina natanahuatona', chiniquën pa'yanpi. Isonahuatona', nipa'copirayatopi. Monshoápirinhue', ⁷ Quisosori së'huaquirahuaton:

—Ama huachi iyaro'sa' pa'yancosohuë'. Huaniantaco', itërin.

⁸ Napotohuachina në'pëntapirinhue', Quisosoráchin quënanpi.

⁹ Ina quëran motopi quëran nohuaramapona pochin, Quisosori itërin:

—Achín ni'namaso', ama insonta' sha'huitocosohuë'. Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri nanpiantarahuë. Naporo huarë' a'napita sha'huitoco', itërin.

¹⁰ —Pi'pian Sinioro yanatanainquën. Maistro'sa' Yosë quiricanën a'chinpachinara, napopi: “Co'huara Cristo o'mayatërasohuë', Iniasë'ton huëntarin,” topi. ¿Onpoatonta' napopi? itërin ca'taninsopitari.

¹¹ —No'tëquën napopi. “Noya ayonquiantacaso marë' huëntapon,” tënin pënëntona'pi ninoton. ¹² Carimaso nipirinhue' sha'huitaranquëma'. Nani mini huëntapirinhue', co nohuatopihuë'. Co yanatëtonaraihuë', inahuara yonquinëna quëran no'huipi. Canta' Yosë quëran quëmapico nipirahuë', inapochachin aparistarinaraco, itërin Quisosori.

¹³ Napotohuachina, ca'tano'sanënpita yonquipi huachi: “Tëhuënachachin i'hua Coansha Paotista pënëntërin. Iniasë pënëntërinso pochachin pënëntopirinhue', co yanatëpihuë',” topi yonquiatona'.

Hua'huasha hua'yantërinso'
(Marcos 9.14-29; Lucas 9.37-43)

¹⁴ Nani nohuaraimantahuachinara, na'a piyapi'sa' quënanquimarin. A'na quëmapiso' huë'sahuaton, isonquirin.

¹⁵ —Hui'nahué' Sinioro nosorotoco. Chiniquën parisitarin. Sopai nohuanton, no'paquë nitë'yatahuaton, sa'po sa'po niconin. Pacoro pacorotarin. A'na tahuëri pënquë anotërin. A'na tahuëri i'quë nitë'yaitërin. Naporárin. ¹⁶ Ca'tano'sanënpita sha'huitato: “Sopai inquitoco,” itopirahuë', co nanitopihuë', itërin.

¹⁷ —jMa'huantacha ninama paya! Canpitaso' co Yosë natëramahuë'. Co natëtochináchinhuë' cancantërama'. Nani hua'qui' a'chintopiranquëmahué', ¿onporo huarëta' yanatëramaco? itahuaton, —Hua'huasha quëshico, itërin Quisosori.

¹⁸ Quëntahuachina, Quisosori sopai nontërin. “Iso hua'huasha tananpitëquë'. Pipimiatëquë huachi,” itohuachina, a'naroáchin sopai pipirin. Hua'huasha noyatërin huachi.

¹⁹ Ina quëran inaora ya'huaso', ca'tano'sanënpitari natanquirin.

—¿Onpotaonta' Sinioro co quiyarisó' nanitëraihuë' inquitahuaiso'? itopi.

²⁰ —Co ya'ipi cancanëma quëran huarë' natëramacohué' ni'ton, co nanitëramahuë'. Natëramaco naporini, catahuaitënquëmahué'. Yosëso' ya'ipiya nanitaparín. Pi'pian tëranta' ina natëtoma', nontohuatama', catahuarinquëma'. Nani ma'sha nanitaparama'. “Yosë nohuanton, iso motopi ya'huinca'in,” tënama' naporini, ina nohuanton, ya'huincaitonhuë'. Inapochachin ya'ipi cancanëma quëran natëramaco naporini, sacai' nininso' catahuaitënquëmahué'. [²¹ Isanpi sopaiso nipirinhué' sacai' inquitacaso'. Ayono nicatë chiniquën Yosë nontaquë huarë', inquitëré', itërin.]

Chiminacaso' ninoantarínso'
(Marcos 9.30-32; Lucas 9.43-45)

²² Cariria parti paponá pochín, Quisosori ca'tano'sanënpita sha'huitaantarín:

—Yosë quëran quëmapico nipirahuë', piyapi'sa' masarinaco. Sha'huirapihuachinaco, masarinaco. ²³ Mapachinaco, tēpaarinaco. Chiminaporahuë', cara tahuëri quëran Yosë ananpitaantarínco huachi, itërin. Natanahuatona', pa'pi, sētopi.

Coriqui Yosë pëinën marë' quëtópiso'

²⁴ Capinaoquë canconpachinara, a'naquën Yosë pëinën marë' coriqui ma'patona'piro'sa' huë'pi. Huëcatona', Pitro itiipi:

—Yosë chinotópiso pëi' tapacaso marë' ya'ipinpoa' pi'pian coriqui quëtacaso' ya'huërin. ¿Quëma maistrónëno' co pahuërëtërinhuë' ti? itopi.

²⁵ —Pahuërëtërin mini, itërin Pitrori.

Ina quëran pëiquë ya'conpachina, inaquë Quisoso quënanconin. Co'huara sha'huichátërasohué', inari ninoton, itërin:

—Pi'pian iyasha natainquën. Copirnoros'a' coriqui nohuantohuachinara, ¿inpitata' ma'parin? ¿Quëmopinënpita quëran huarë' ma'parin to? itërin.

²⁶ —Co quëmopinënpitaso' ma'parinhué'. Nisharo'saráchin ma'parin, itërin Pitrori.

—No'tëquën naporan. Napaoton co hui'ninpitarisó' quëtacaso' ya'huërinhuë'. Inapochachin Yosë pëinënquë nicacaso' ya'huërin. Co caso' quëta'huasohué' nipirahuë', ²⁷ ama no'huitacaiso marë'huë' carinta' quëchi. Sono' yonsanquë pa'sahuaton, yo'natëquë'. Ya'nán ohuararanso' sami namamënquë ni'quë'. Inaquë coriqui quënanaran. Masahuaton, quëtonquë'. Catoënpó marë' naniarin, itërin. Pitro pa'sahuaton, Quisoso ninorínso chachin quënanconin huachi.

18

Chini chiniquën nanantërinso'
(Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48)

¹ Ina quëran ya'ipi ca'tano'sanënpitari paahuarahuatona', Quisoso natanpi.

—A'na tahuëri Yosë isoro'paquë hua'anëntohuachin, ¿insota' chini chiniquën nanantarín? itopi.

² Ina natanahuaton, a'na hua'huasha përasahuaton, huancánachin ahuanirin.

³ —Natanco iyaro'sa' pi'pian a'chinchinquëma'. Co no'tëquën yonquiyátëramahuë'. Hua'huasharo'sa' yonquico'. Co chiniquën nanan nohuantopihuë'. Co a'napita nocanpihuë'. Co inapita pochín cancantohuatamahué', co onporonta' Yosë hua'anëntërinquë ya'conaramahuë'. ⁴ Hua'an pochín cancantacamaso' naniantatoma', hua'huasha pochín sano cancantoco'. Ina quëran Yosë noya noya ni'sarinquëma huachi. ⁵ Imaramaco ni'ton, ya'ipiya nicatahuacaso' ya'huërin. Hua'huaro'santa' nosorohuatama', canta' nosoroaramaco. Ya'ipi hua'huaro'sa pochín cancantopispitanta', noya ni'co'.

Anishacancantërinso'
(*Marcos 9.42-48; Lucas 17.1-2*)

⁶ “Hua'huasha natërinco'so' anishacancantohuatama', Yosë chiniquën ana'intarinquëma'. A'naquëonta' imasapirinacohuë', co chiniquën cancanchatërapihuë'. Inapitanta' anishacancantohuatama', ana'intarinquëma'. Co'huara inapita anishacancanchatërapomahuë', marëquë chimitërama' naporini, noya noya niitomahuë'. Pancara'piquë a'sonconotahuatënënuëma', t'ë'yaitërinënuëma' naporini, co aquëtë' oshahuaintomahuë'. Piyapi anishacancantacaso', pa'pi co noyahuë'. ⁷ Isoro'paquë sacai' Yosë imacaso'. Nisha nisha ya'huërin piyapi'sa' anishacancantacaiso'. Ina marë' oshahuanpi. Anishacancantona'piso nipirinhüë', na'con na'con oshahuanin. Yosëri chiniquën ana'intarin ni'ton, jma'huantacha nisarin paya!

⁸ Napoaton imirama quëran, nantëma quëranhuë nipon co noyahuë' nipatama', oshahuana'nama'. Ninishitëimiratërama', ninishitërantëtërama', ninapotërama naporini, noya noya niitomahuë'. Tantoimira, tantorancha nipomarahuë', Yosë'pa' paatoma', co parisitopiquë pa'itomahuë'. Imirama', nantëma', inapita nishitëtëramaso pochin cancantatoma', ya'ipi aoshahuaninquëmaso' a'poco'. ⁹ Ya'pirama quëran quënanamaso marë' co noyahuë' yonquihuatama', pa'pi co noyahuë' nisarama'. Ya'pirama' ocoirama' naporini, noya noya niitomahuë'. Somaraya nipomarahuë', co parisitopiquë pa'itomahuë'. Cato quëran chachin noya ni'tapomarahuë' parisitopiquë t'ë'yatohuachinënuëma', pa'pi co noyahuë' nisarama',” itërin.

Ohuica chihuërinso pochin nininso'
(*Lucas 15.3-7*)

¹⁰ Ina quëran Quisosori itaantarin: “Ama a'na hua'huasha tëranta' nocancosohuë'. Inahuanta' Yosëri nosororin. Nani anquëniro'sa' sha'huitërin a'naya a'naya a'paicaiso marë'. Tata Yosë'pa' ya'huatona', Yosë nontapi. [¹¹ Na'a piyapi'sa' co noyahuë' cancantatona', chihuë'piso pochin nipi. Yosë quëran quëmapico ni'to, o'marahuë inapita nicha'ëca'huaso marë'.]

¹² Ni'co'. A'na quëmapi pasa ohuicaro'sa' pë'tahuarin. Ya'ipiya nosororin. Pastoquë coshatacaiso marë' quëparinquë a'naya tëranta' chihuë'huachina, yonipon pa'nin. A'napitaso' inaquëranchin patahuaton, hua'qui' yonisarin. ¹³ Quënanahuaton, pa'yatarin. Iscon shonca iscon ohuicanënpita co chihuë'pirinahuë', co inapitaráchin yonquirinhüë'. A'naíchín chihuërinso' quënanahuaton, na'con na'con pa'yatërin. ¹⁴ Inapochachin Tata inápaquë ya'huërinso' nosororinquëma'. Hua'huaro'santa' nosororin. Co nohuantërinhuë' a'naya tëranta' parisitopiquë paacaiso',” tënin.

Nanan anoyatacaso' ya'huërinso'
(*Lucas 17.3*)

¹⁵ Ina quëran Quisosori pënëantarin. “Imapatamaco, iyaparima pochin ninicamaso' ya'huërin. A'naquën ma'sha onpotohuachinquën, quëmaora paaton, nanan anoyatëquë'. Ina quëran oshaquëran pënënuë' noya yonquianta'in. Noya natëhuachinquën, oshanën marë' t'ëhuë'nchachin sëtohuachin, noya cancantaantarin. Iyaparima pochin ninosoroantarama huachi. ¹⁶ Nipirinhüë', co yanatëhuachinquënhüë', a'na ya'pihuë nipon, catohuë nipon pënë'nanso natanacaiso marë' quëparahuaton, nontoantaquë'. Iyaro'sa' quëparansopitanta' noya nataina' ama pi'pian tëranta' nonpinacaso marë'huë'. Inapitarinta' pënëina'. ¹⁷ Co inapita tëranta' yanatëantahuachinhüë', ya'ipi imaramasopita niyontonpachina', ya'ipiya sha'huitëquë' inahuarinta' nanan anoyachina'. Inapitarinta' pënëantapirinahuë', co inapita tëranta' yanatantahuachinhüë', ama huachi iyama pochin ni'cosohuë'. Co imarinso pochinhüë nipon, Noma copirno marë' coriqui ma'patona'pi pochin nipon ni'co huachi.

¹⁸ Oshahuanacaso' co yananiantohuachinhüë', sha'huitëquë': ‘Tëhuë'nchachin iyasha oshahuanan. Co naniantëranhuë' ni'ton, co Yosë inquitaringuënhüë', itëquë'. Yosërinta' inachachin napotapon. Nipirinhüë', oshanën marë' sëtaton Yosë yonquiantahuachin, nyotapon. ‘Oshanën iyasha Yosë inquitaringuën, itëquë'. Yosërinta' oshanën inquitaton, noya ni'sarin huachi.

¹⁹ Catoyanquëma tëranta' napopianachin yonquiatoma Yosë nontohuatama', Yosë natanatënuëma', catahuarinquëma'. ²⁰ Chinotamacoso marë' niyontonpatama', canpitaro'co ya'huarahuë. Carayanquëma tëranta' niyontonpatama', canta' inaquë ya'huërarahuë’,” tënin Quisoso.

²¹ Ina quëran Pitrori itërin:

—A'na iyahuë Siniro ma'sha onpotohuachinco, nanan anoyachi, tënahüë. Nipirinhüë', naquëranchin naquëranchin ma'sha onpotohuachinco, ¿onpo onporota' nanan anoyachi? ¿Canchisëro' pochin nimara ti? itërin.

²² —Co canchiséroichin nanan anoyatacaso' ya'huérinhué'. Canchisè shonca canchiséro* anoyatoco', itèrin Quisosori.

Co nanan anoyatona'pihué'

²³ Ina quèran itaantarín:

“Yosè hua'anéntèrinso' a'chinchinquéma', natanco'. A'na hua'an naporinso pochín ninín. Na'a piyapínènpitari nihuírín ní'ton, a'naya a'naya amatèrin natanacaso maré'. ²⁴ Napohuachina, a'nara' quèntapi na'a huaranca nihuírínso'. Co apira pahuèrètóchináchinhué' nihuítèrin. ²⁵ Hua'huayátèrahúé' nihuírínco ní'ton, co onporonta' nanitarínhué' pahuèrèincoso', ta'ton, inpriatonén itapon: 'Iso quémapi co nanitèrinhué' pahuèrèincoso'. Chiminaquè huarénta' sacatopirínhué', co onporonta' pahuèrarincohué'. Napoaton ya'ipi ma'shanènpita matonqué'. Ina quèran inaora chachionta' pa'anqué'. Sa'in, hui'ninpitare chachin pa'anqué' pi'pian tèranta' cana'i, itèrin hua'ani. ²⁶ Ina natanahuaton, niuitona'pi chiniquén pa'yanín. Isonahuaton, nohuantaso' mosharin. 'Nosoroco siniro oshaquèran ya'ipiya pahuèrè'inquén. Ama pa'ancoisohué', itèrin. ²⁷ Napotohuachina, hua'ani nosororín. Nosoroaton, ya'ipi nihuírínso' ayataton noya a'parín huachi.

²⁸ Nihuitona'piso nipirínhué' pipirahuaton, a'na iin pi'pian nihuírínso' quènanconín. Pasa tahuèri sacatohuachina canarinsoichin nihuipirínhué', maconorahuaton, chiniquén no'huírín. 'Ya'ipi nihuírancoso' apiramiáchin pahuèrèco huachi', itèrin. ²⁹ Ina quémapi'nta' isonahuaton, na'con mosharin. 'Nosoroco iyasha oshaquèran ya'ipi pahuèrèaranquén, itopirínhué', ³⁰ co pi'pian tèranta' nosororínhué'. Tashinan pèiqué apo'motèrin. 'Pahuèrètaquè huaré' pipiin,' itèrin. ³¹ Hua'an piyapínènpitaso' ina ní'sahuatona', no'huítopi. '¡Ma'huantacha ninín paya! Co pi'pian tèranta' nosororínhué', ta'tona, hua'anèna ya'ipiya sha'huítopi. ³² Ina natanahuaton, niuitona'pi amataantarín. '¡Quémaso' pa'pi co noyahué' cancantèran! "Nosoroco," itèranco ní'ton, hua'huayátèrahúé' nihuipirancohué', ya'ipiya topinan ayatèranquén. ³³ Carínquén nosororanquénso pochachin a'na iyasha nosorocamaso nipirínhué', ¿co pi'pian tèranta' nosororínhué' tí? itèrin. ³⁴ Ina quèran chiniquén no'huítón, sontaro'sa' amatahuaton, tashinan pèiqué apo'motèrin anta. 'Pahuèrèinco huaré' chiniquén aparisitèqué', itèrin," ténin.

³⁵ Ina quèran itaantapon:

—Inapochachin Tata Yosè na'con nosoroatè'nquéma', ya'ipi oshanèma' yainquitopirínquémahué', co canpita capini nanan anoyatohuatamahué', co oshanèma' inquitarinquémahué'. Chiniquén parisitarama'. Ya'ipi cancanèma quèran huaré' nanan anoyatacaso' ya'huérín, itèrin Quisosori.

19

Sa'ahuano'sa' pènèninso'

(Marcos 10.1-12; Lucas 16.18)

¹ Nani a'chinahuaton, Cariria quèran pipirín. Cortanii' aquètèran paaton, Cotia parti cancoantarín huachi. ² Notohuaro' piyapi'sari imasapi. Inaquè na'a cania'piro'sa' anoyatèrin.

³ Ina quèran a'naquén parisiro'santa' hué'pi. Nonpintatona', atèhuècaiso maré' nontii:pi: —¿Noya ipora sa'anpo' tè'yatacaso' tí? itiiipi.

⁴ —¿Ma'ta' Yosè quiricanén quèran sha'huítèrinpoa'? Iráca ya'nan piyapi nipon, catoíchin Yosèri ninín. A'na quémapi, a'na sanapi, inaíchin ninín. ⁵ “Napoaton quémapi sa'apachina, pa'pin, a'shin, inapita patahuaton, sa'iné' nichinpitacaso' ya'huérín. Cato' piyapi nipirínhué', a'naichin pochín Yosèri ní'nin,” ténin. ⁶ Catoya'pi nipirínhué', a'naichin pochín ní'nin. Nani Yosèri asé'quérín ní'quèhuaré', co onporonta' sa'ama' tè'yatacaso' ya'huérínhué', ténahué, itèrin Quisosori.

⁷ —¿Onpoatonta' nipachin, iráca Moisésèso' pènèninpoa' sa'anpo' tè'yatacaso'? “Sa'anpo' yatè'yatohuatèra, coisèquè aninshitahuatè, tè'yatèrè,” ténin, itopi parisiro'sari.

⁸ —Co tè'yatacaso' pènèninquémahué'. Co natantochináchinhué' cancantèrama' ní'ton, napotèrinquéma'. “Coisèquè ninshitaquè huaré' tè'yatèrè,” itopirínquémahué', ya'nan nipon quèran huaré' co Yosè nohuantèrinhué' sa'ama' tè'yatacaso'. ⁹ Napoaton carínquéma' pènèninquéma'. Co sa'ama' monshihuanpirínhué', tè'yatohuatama', oshahuanama'. Ina quèran a'na sanapi mapatama', co inaso' sa'amahué'. Monshitèramaso pochín Yosèri ní'nin, itèrin.

¹⁰ Ina natanahuatona', ca'tano'sanènpitari itapona':

—Ina pochín ní'quèhuaré', co noyahué' sa'acaso' nimara, itopi.

¹¹ —A'naquén míni Yosè nohuanton co sa'apihué'. Na'con na'conso nipirínhué' noya sa'acaso'. ¹² A'naquén hua'huatapona quèran huaré' inachin co nanitopihué' sa'acaiso'.

* **18:22** Canchisè shonca canchiséro' topachina: Onponta nanan anoyatacaso' ya'huérín, tapon napotèrin.

A'naquëonta' a'napitari ma'sha onpotërin ni'ton, co huachi nanitopihuë'. A'naquëonta' na'con na'con Yosë marë' yasacatona', co sa'apihuë'. Ina pochin nicacamaso' nohuan-tohuatama', inapoco', itërin Quisosori.

Hua'huaro'santa' nosororinso'
(Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17)

¹³Ina quëran hua'huaro'sa' quëpi Quisosori së'huamotocaso marë'. Inapotahuaton, inapita marë' Yosë nontërin. Na'a hua'huaro'sa' quëntapirinahuë', ca'tano'sanënpitari co nohuan-topihuë':

—Ama napotocoso huë'. Quisoso apinama', itopi. ¹⁴Quisososo nipirinhue' tënin:

—Tananpitoco' hua'huaro'santa' huë'ina'. Ama a'pacosohuë'. Hua'huaro'sa' a'naroáchin yaimarinaco. Inapita pochin cancantohuatama', Yosë hua'anëntërinquë ya'conarama', itahuaton, ¹⁵hua'huaro'sa' së'huamotorahuaton, Yosë nontërin noya ya'huëcaiso marë'. Nani Yosë nontohuachina, pa'nin huachi.

Ma'huan yaimarinso'
(Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30)

¹⁶Ina quëran a'na quëmapiri huëcapairin.

—¿Ma'ta' Maestro caso' nii nanpimiata'huaso marë'? Sha'huitoco canta' noya nii, itërin.

¹⁷—¿Ma'marëta' noya nininso' natananco? Yosëichin noya noyaso'. Nanpimiatamaso' nohuantohuaton, pënëntërinso' natëquë', itërin.

¹⁸—¿Insopitata' natëca'huaso' ya'huërin? itërin ma'huani.

—“Ama piyapi tëpaquësohuë'. Nani sa'an ya'huëtöhuachinquën, ama monshihuan-quësohuë'. Ama ihuatëquësohuë'. Ama nonpinapiquësohuë'. ¹⁹Tata natëquë'. Mamanta' natëquë'. Quëmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroquë',” itërin Quisosori.

²⁰—Hua'huatapo quëran huarë' inapita natërahuë'. ¿Ma'ta' pahuantarinco nica'huaso'? itaantarin ma'huani.

²¹—Yosë pochachin cancantamaso' nohuantohuaton, ya'ipi ma'shanënpita pa'anconahuaton, coriqui canaranso' sa'ahuaro'sa' quëtëquë'. Ina quëran imaco huachi. Co huachi ma'sharáchin yonquihuatanhuë', inápaquë canamiataran, itërin Quisosori.

²²Ina natanahuaton, co huachi noya cancantërinhuë'. “Hua'huayátërahuë ma'sha ya'huëtërinco,” ta'ton, sëtërin. Sëtaton, pa'nin huachi.

²³Nani pa'pachina, ca'tano'sanënpita itërin:

—Sacai quëran ma'huano'sa' Yosë hua'anëntërinquë ya'conapi. ²⁴Ni'co' iyaro'sa'. Nahuan huëratën pi'pira'huaya naninën ya'huëtërin. Camiyoso panca masho ni'ton, sacai' inaquë ya'conacaso'. Ma'huano'saso' ina quëran saca sacai Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaiso', itërin.

²⁵Ina natanahuatona', pa'yanpi.

—Napoahuarë' ¿cha'ërë'po ta'ma a'naya tëranta nica? nitopi.

²⁶Ya'ipiya notëërahuaton, itapon:

—Co insonta' inaora nanitërinhuë' cha'ëcaso'. Yosëichin nanitërin anoyacancantinqüëmaso'. Ya'ipiya nanitërinhuë', itërin.

²⁷—Ni'quë' Maestro. Quiyaso' ya'ipi ma'shanëhuëi patahuatoi, imasarainquën. ¿Ma'ta' ina marë' canapoi? itërin Pitrori.

²⁸—Tëhuëinchachin iyaro'sa' canaarama'. Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri ya'ipiya anoyatarahuë'. Naporo' noya noya ya'noato, hua'anëntacaso' shiraquë huënsëarahuë. Inaquë coisë pochin no'tëquën sha'huitarahuë. Canpitanta' acoaranquëma' ya'ipi israiro'sa' shonca cato' huënton chachin nininso' hua'anëntacamaso marë'. Shonca catonquëma' napoarama'. ²⁹A'naquëma' mini imamacoso marë' ma'shanëma' patarama'. Ina marë' Yosë acanaarinquëma'. A'naquëma' pëinëma', iyaparima', oshiparima', tataparima', mamaparima', sa'ama', hui'nama', no'panëma' inapita patarama' a'chinacaso marë'. Inapohuatama', a'naíchin marë' pasa aquëtë canarëso pochin quëtërinquëma'. Ina quëran a'na tahuëri Yosë'pa' nanpimiatarama'. ³⁰A'naquënsa ipora chiniquën nanantopirinahuë', a'na tahuëri topinan piyapi pochin nisapi. A'naquënsa nipirinhue' ipora topinan piyapi pochin nicaponarahuë', a'na tahuëri chiniquën nanantapi, itërin Quisosori.

20

Sacatoro'sa' canapiso'

¹“Natanco iyaro'sa', Yosë hua'anëntërinso' a'chintaanta'inquëma'. A'na quëmapiri ya'huërin, pancana no'pa' hua'anëntërinso'. Inaquë opasáchin sha'nin. Panca imin

ya'huëtërin ni'ton, piyapi'sa' nohuantërin iminënguë asacatacaso marë'. Tashiramiachin pa'nin sacatoro'sa' yonipon. ² A'naquën quënanconahuaton: 'Sacatoco,' itohuachina, natanpi. '¿Onpo marëta' asacatarancoi?' itohuachinara: 'A'napita canapiso nápo' pahuëréranquëma', itërin. 'Noyahua'. Ina nápo marë' ni'quëhuarë', sacatarai,' topachinara, iminënguë a'parin sacatacaiso marë'. ³ Ina quëran yono pi'riahuaaso', cachiquë paantarin a'na sacatoro'sa' yoniantacaso marë'. A'naquën quënancoantarin. ⁴ 'Canpitanta' iminëhuëquë sacatoco' no'tëquën pahuëré'inquëma', itohuachina: 'Noyahua'. Sacachii nipachin,' ta'tona', inahuanta' paantapi sacatapona'. ⁵ Ina quëran camotëchin naquëranchin cachiquë paantarahuaton, a'napitanta' iminënguë a'parin sacatacaiso marë'. Tëhuërénahuaaso', inapotaantarin. ⁶ 'Thuaraya huarë' naquëranchin cachiquë paantarahuaton, quëmapi'sa' quënancoantarin. '¿Onpoatomata' topinan huaniamama'? ¿Ya'ipi tahuëri ipora co sacatëramahuë' pa?' itoonin. ⁷ 'Co sacachâtëraraihuë'. Co inso tëranta' camairincoihuë' ni'toi, ninaarai,' itopi. 'Ina nipachin, canpitanta' iminëhuëquë sacatoco', itërin. A'na oraichin pi'i ya'onacaso' nisapirinhuë', pa'pi sacatapona'.

⁸ Nani tashihuachina, hua'anëni inpriatonën sha'huëtërin: 'Ya'ipi sacatoro'sa' amatahuaton, pahuëréquë'. 'Thuaraya huarë' sacatërin sopita'ton pahuëréquë', itërin. ⁹ A'na oraichin sacatopirinahuë', huë'pachinara, ya'ipi tahuëri nanirins'o' pahuërérin. ¹⁰ Tashiramiachin sacatopisopita ina ni'sahuatona', yonquiapi: 'Na'con na'con canpoaso' pahuëréranpoa', ta'tona', huë'pirinahuë'. Ina nápo chachin pahuërérin anta'. ¹¹ Coriqui ma'pataponaraihuë', hua'anën no'huiconpi. ¹² 'Pasopitaso', a'na oraichin sacatopi. Quiyaso nipirinhuë', ya'ipi tahuëri sacatërai. Tashiramiachin quëran huarë' pi'i pi'carincoi. Hua'qui' sacatopiraihuë', napopianachin pahuërérancoi. Co no'tëquën pahuërérancoihuë', itërin a'nari. ¹³ 'Co'chi iyasha nonpintëranquëmahuë' paya. Ina nápo coriqui marë' ya'ipi tahuëri sacatarai, itëramaco ni'ton, no'tëquën pahuëréranquëma'. ¹⁴ Canaraso' masahuaton, paquë huachi. A'napitaso' co hua'qui' sacatopirinahuë', caora nohuanto, ya'ipi tahuëri nanirins'o' pahuërérahue'. ¹⁵ Caoranquën coriqui ni'ton, onposona nohuantohuato, inanapo pahuëréta'huaso' ya'huërin. Inapita nosoroato, pahuërérahue'so marë' ¿no'huiramaco ti?' itahuaton, a'parin huachi. ¹⁶ Tëhuënchachin a'naquënso' ipora co piyapi'sari noya ni'pirinahuë', a'na tahuëri Yosëri nóya ni'sarin. A'naquënso' nipirinhuë' ipora piyapi'sari noya ni'pirinahuë', a'na tahuëri co Yosëri noya ni'sarinhuë', itërin Quisosori.

Chiminacaso' sha'huítantarins'o'
(Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34)

¹⁷ Ina quëran Quirosarinquë paantapi. Pa'pona pochin ca'tano'sanënpita amashamiachin quëparahuaton, inapitaráchin sha'huítantarin.

¹⁸ —Natanco iyaro'sa'. Quirosarinquë paantarëhua'. Inatohua' Yosë quëran quëmapico nipirahuë', sha'huirapiarinaco. Cotio hua'ano'sa', maistro'sa', inapita masahuatonaco: "Tëpacaso' ya'huërin," tosapi. ¹⁹ Ina toshuatona', nisha piyapiro'sa' sha'huítapi aparisitinnacoso marë'. Tëhuarahuatonaco, chiniquë huihuirarinaco. Huihuitonaco, pë'shaarinaco. Ina quëran corosëquë apatanantarinaco chimina'huaso marë'. Chiminaporahuë', cara tahuëri quëran nanpiantarahuë huachi, itaantarin.

Santiago, Coansha inapita nohuantopiso'
(Marcos 10.35-45)

²⁰ Ina quëran cato' ca'tano'sanënpita huë'pi Quisoso nontacaiso marë'. Sipitio hui'ninpita inahuaso'. A'shinë chachin huë'pi. A'shins'o' isonahuaton: Pi'pian Sinioro nonchinquën, topiraihuë', itërin.

²¹ —¿Ma'ta' imoya nohuantëran? itërin Quisosori. —Hua'an ya'conpatan, hua'huahuëpita chiniquë nanan quëtëquë', topirahuë'. Quëma pirayan ahuënsëquë', a'nara' inchinan quëran, a'nanta' ahuënan quëran ahuënsëquë', itërin.

²² —Canpitaso' co ya'ipi nitochâtëramahuë' ni'ton, co no'tëquën yonquiramahuë'. Máin o'orëso pochin chiniquë parisitarahuë. Canpitanta' aparisitohuachinënguëma', ¿ahuantapoma' ti? itërin.

—Ahuantarai, topi cato chachin.

²³ —Imaramaco ni'ton, canpitanta' parisitapoma mini. Napoaponahuë', co caso' nanitërahue' chiniquë nanan quëta'huanquëmaso'. Tata Yosëichin nanitërinso'. Inari nohuantërin sopita acoarin. Nani inapita marë' taparin huachi, itërin.

²⁴ Ina quëran oshaquëran a'napita ca'tano'sanënpitari natanpi. "Chini chiniquë nanantacaiso' ¿nohuantopi ti?" ta'tona', no'huipi. ²⁵ Quisososso nipirinhuë', ya'ipi ca'tano'sanënpita përasahuaton, pënënin:

—Nisha piyapiro'sa' chiniquë nanantacaiso' pa'yatopi. Hua'ano'saso' chiniquë nanantatona', piyapinënpita no'huiana quëran camaipi. ²⁶ Canpitaso nipirinhuë' ama inapita pochin cancantocosohuë'. Yosë huëntonënguë ya'conpatëra, co chiniquë nanantacaso'

nohuantêrêhuê'. Noya noya iyaro'sa' yanipatama', ya'ipi piyapi'sa' catahuaco'. ²⁷ Piyapinên pochin cancantoco'. Catahuacasoáchin yonquihuatama', Yosê noya noya ni'sarinquêma'. ²⁸ Canta' Yosê quêran quêmapico niporahuê', co a'napita camaica'huaso marê' o'marahuê'. Piyapi'sa' catahuaca'huaso marê' o'marahuê'. Chiminarahuê' na'a piyapi'sa' nicha'êca'huaso marê', itêrin Quisosori.

Somaraya nininso'

(*Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43*)

²⁹ Paantarahuatona', a'na ninanoquê canconpi, Quirico itopiso'. Ina quêran pipi-huachina, notohuaro' piyapi'sari imasapi. ³⁰ Cato' quêmapi'saso nipirinhue', ira yonsanquê huênsêapi. Somaraya ni'tona', inaquê huênsêrapi coriqui ma'patacaiso marê'. "Quisoso na'huêrarin," topachinara, chiniquên pêrapi.

—¡Nosorocoi Sinioro! Quêmaso' Tapico' shinguên. Yosê a'paimarinquên ni'ton, nosorocoi quiyanta' topiraihuê', itopi. ³¹ A'naquêni natanahuatona', no'huipi: "Ta'toco'," itopirinahuê', aqûêtê chachin chiniquên nontopi.

—¡Onpotohionta' Sinioro nosorocoi quiyanta' topiraihuê'! itantapi.

³² Napotohuachinara, Quisososo chiniconahuaton:

—Sha'huítoco' huê'ina', itêrin. Huê'pachinara:

—¿Ma'ta' iyaro'sa' onpochinquêma'? itêrin.

³³ —Anoyarayatocoi Sinioro quiyanta' ni'chii, itopi.

³⁴ Itohuachinara, nosoroaton, sê'huarayarín. A'naroáchin noya ni'topi. Inapotohuachina, Quisoso imapi huachi.

21

Quirosarinquê canconinso'

(*Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19*)

¹ Nani Quirosarinquê ya'caritahuatona', Oriposê panênquê canconpi. Ina ya'cariya a'na ninano' ya'huêrin, Pitipaqi itopiso'. Inaquê canconahuaton, cato' ca'tano'sanênpita sha'huítêrin:

² —Paso' ninanoquê paco'. Pêi' ya'natimarinquê canconpatama', mora hua'huinê chachin a'sonpínan quênanconarama'. Hua'huinso', hui'napishin. Cato chachin i'quiritahuatoma', quêshico. ³ "¿Onpotaomata' i'quiritaramaso'?" itohuachinênquêma', "Siniorori nohuantêrin. Apira isêquê acoquiantarai," itoco'. "Quêpaquê' nipachin," itohuachinênquêma', quêshico, itêrin.

⁴⁻⁵ Iráca Yosê nohuanton pênêntona'piri ninshitatón tapon:

"Quirosarinquê ya'huêpisopita sha'huítêquê':

'Ni'co' iyaro'sa'. Hua'anêma' huê'sarin catahuainquêmaso marê', Yosê a'patimarinquêmaso'. Chiniquên nanantaponahuê', topinan piyapi pochin cancantaton, mora hui'napishin aipi huênsêriarin, itêquê', "tênin.

Iráca ninorinso chachin Quisoso mora aipi paacaso yonquirin.

⁶ Ca'tano'sanênpitaso pa'sahuatona', Quisosori camairinso chachin nipi.

⁷ I'quiritahuatona', cato chachin quêntapi. Mora aipi a'mopiso' huêtohuachinara, ina aipi Quisoso huênsêrahuaton, pa'sarin. ⁸ Na'a piyapi'sa' quêchitahuatona', a'mopiso' iraquê huêtopi. A'naquêonta' panpê mono pochin nininso' masahuatona', no'paquê huêtopi. Inaquê Quisoso pa'sarin huachi. ⁹ A'naquên quêchitêrapi. A'naquêonta' imasapi. Papona pochin chiniquên nonsapi:

—¡Nicha'êcoi Tata Yosê! ¡Ma noyacha Quisososo paya! Tapico shiin inasoro'. ¡Quêmari chachin chiniquên nanan quêtêran! ¡Quêma nohuanton, israiro'sacoi hua'anênpirincoi! itopi.

¹⁰ Quirosarinquê canconpachina, ya'huêhuano'sa' pa'yanatona', noncaroapi.

—¿Ma piyapita' isoso'? topachinara, ¹¹ —Co'ta Quisoso, Cariria parti ya'huêrinso'. Nasarito quêran huêcaton, na'con pênêntêrin, itopi.

Nipa'antopisopita Yosê chinotopiso pêi quêran a'parinso'

(*Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22*)

¹² Ina quêran Yosê chinotopiso pêiquê paaton, ya'conconin. Inaquê na'a nipa'antopisopita quênanconahuaton, a'parin. A'naquên coriqui nicanpiarapirinahuê', misanênapitanta' pitara'piarín. Nêpê' pa'aninsopitanta' a'paton, huênsêpiso' pitarin.

¹³ —Yosê quiricanên quêran pênêninpoa'. "Ca nohuanto, pênêhuê ya'huêrin piyapi'sa' nontinacoso marê'," ténin Yosê. Canpitaso nipirinhue', ihuatêro'sa' ya'huêpíquê pochin nitêrama', itêrin Quisosori.

¹⁴ Ina quêran na'a cania'piro'sa' Yosê chinotopiso pêiquê ya'conpi Quisosori anoyatacasso marê'. A'naquên somaraya nininso'. A'naquêonta' apiaro'sa'. Inapita huê'pachinara, a'naroáchin anoyatêrin. ¹⁵ Cotio maistro'sa', corto hua'ano'sa', inapitaso' ni'sápi.

Hua'huaro'saso nipirinhue' pa'yatatona', chiniquén nonsapi. "¡Ma noyacha Quisososo paya! Tapico' shiin inaso'. Yosé chachin a'patimaripoaso'," tosapí. Ina natanahuatona', hua'ano'sari no'huipi. ¹⁶No'huítóna', Quisososo itopi:

—Isopita napopiso' ¿co natananhue' ti? itopi.

—Natanahué mini. No'téquén nonsapi. Yosé quiricanénqué naporin:

"Quéma nohuanton, hua'huaro'sa' nóya nonapiarinénquén.

Sho'shopia'huaro'sa' niponaraihué', 'Ma noyanquéncha quémaso paya,' itarinénquén," ténin, itérin Quisosori.

¹⁷Ina toshuatón, Pitaniaqué pa'nin. Inaqué hué'epatérin.

Iquirá nara ahuirinso'

(Marcos 11.12-14, 20-26)

¹⁸Tashiramiachin ninanoqué paantapon pochin, Quisososo tanarin. ¹⁹Aqué quéran iquirá nara quénanin, ira yonsanqué huanirínso'. "Inaya tēranta' nitérinso' ma'to ca'i," ta'ton pa'pirinhue'. Na'con monohuanaponahué', co manta' nitérinhué'. Ina ni'sahuaton:

—Ama huachi iso nara nichinsohué', ténin Quisososo. Napohuachina, nara a'naroáchin ahuirin. ²⁰Ina ni'sahuatona', ca'tano'sanénpita pa'yanpi.

—¿Onporahuatonta' Maistro, iso nara a'naroáchin ahuirin? itopi.

²¹—Téhuénchachin Yosé ya'ipi nanitaparín. Ina nontohuatama', ya'ipi cancanéma quéran natéco'. "Co Yosé catahuaríncohué'," ama tocosohué'. Ya'ipi cancanéma quéran ina natéhuatama', sacai' nininso' nanitaparama' canpitanta'. "Yosé nohuanton, iso motopi nichí'huincarahuaton maréqué niichin" ténama' naporini, ina nohuanton, inapo'itonhué'.

²²Yosé nontohuatama', noya natéco'. "Téhuénchachin Yosé catahuarínco," topatama', na'con catahuarínquéma'. Ma'sona tēranta' nipatama', acotarínquéma', ténin.

Chiniquén nanantérinso'

(Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8)

²³Ina quéran Yosé chinotopiso péiqué paantarin piyapi'sa' a'chintantacaso maré'. A'chinaquéya', cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa', inapita hué'pi.

—¿Onporahuatonta' chiniquén nanantaton, nipa'antopisopita a'paran? ¿Inta' nanan quétérinquén ina pochin nicacaso'? Sha'huitocoi, itopi.

²⁴—Inta nipachin, carínquémanta' natinquéma'. Ina sha'huitohuatamaco, nanan quétérinco'so' sha'huitaranquéma'. ²⁵¿Incarita' Coansha nanan quétérin piyapi'sa' aporintacaso maré'? ¿Yoséri nanan quétérin, piyapi'sari nica? ¿Ma'ta' ténama' canpita? Sha'huitoco carínquémanta' nanan quétérinco'so' sha'huichínquéma', itérin Quisosori.

Natanahuatona', inahua capini ninontapi.

—¿Ma'ta' itahua? "Yoséri nanan quétérin aporintacaso'," itohuatéhua', "¿Onpoatomata' nipachin co natéramahué'?" itarínpoa'. ²⁶Nipirinhue', "Co Yoséri nanan quétérinhué'. Piyapiri quétérin," itohuatéhua', na'a piyapi'sa' no'huairínpoa'. "Yoséri a'parin pénéntacaso maré'," topi ya'ipiya, nitopi.

²⁷Nani ninontohuachinara, Quisososo itapona':

—Ahuén. Co quiyaso' nitotérai hué'. ¿Incariso' Coansha nanan quétomara? Co nitotérai hué', toconpi.

—I'yan, napohuaré' co carínquémanta' insosona nanan quétérinco'so' sha'huitaranquémahué', itérin Quisosori.

Cato' hui'napi'sa' napopiso'

²⁸Ina quéran itaantarin:

—Apira iyaro'sa' a'chintaanta'inquéma' yonquico'. A'na quémapi ya'huérin opa sha'na'pi. Inaso', Cato' hui'nin ya'huétérin. A'naso' sha'huitérin: "Ipora tahuéri, conpa, iminqué sacatonqué," itopirinhue', ²⁹"Inca tata, co yasacatérahue'," itérin. Napotaponahué', oshaquéran yonquiantarin. Noya cancantaton, sacatapon pa'nin. ³⁰A'na hui'nionta' camairin iminqué sacatacaso'. "Noyahua'. Pa'i nipachin canta' sacachi," itaponahué', co pa'ninhue'. ³¹Cato' hui'nin chachin sha'huitopirinhue', ¿insoarita' natérinso'? itérin Quisosori.

—Ya'nan camairinso' pa'pin natéton, sacatérin, itopi.

—No'téquén naporama'. A'naso' "Pa'i nipachin," taponahué', co pa'ninhue'. Inapochachin copirno maré' coriqui ma'patona'piro'sa', monshihuana'piro'sa', inapita co noyahué' yonquipirinhue', iporasó' ina naniantahuatona', Yosé imasapi. Imatona', téhuénchachin hua'anéntérinqué ya'conapi. Canpitaso nipirinhue' co yaya'conamahué'.

³²Coansha Paotista pénénpirínquémahué', co yanatéramahué'. Noya cancantamaso maré' a'chintopirínquémahué', co yanatéramahué'. Copirno maré' coriqui ma'patona'piro'sa', monshihuana'piro'sa', inapitaso nipirinhue' a'naroáchin natétona', noya cancantopi. Ina nicapomarahue', co yonquiramahué'. Co natétochináchinhué' cancantérama', itérin.

Inpriatoro'sa' co noyahué' yonquipiso'
(*Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19*)

³³ Ina quëran itaantarin: "A'nanta' pënënto nanan, a'chinchinquëma', natanco'. A'na quëmapi pancana imianatërin. Inaquë oparachin sha'nin. Nani pairapirahuaton, na'pi quëran nanpi ninin opa to'poitona' huino nicacaiso marë'. Naporahuaton, tori ninin. Inaquë piyapinë ya'huaton nocorarin ama ihuacaiso marëhué'.

Nani tiquihuachina, inpriatoro'sa' acorin a'paicaiso marë'. 'Sacatëramaso marë' patoma nitërinso' canpitaoranquën marë' maco'. Patomachin canta' acotoco,' itërin. Itahuaton, a'na parti pa'nin huachi. ³⁴ Ina quëran nani nitohuachina, aquë ya'huërin quëran piyapinënpita a'parin patoma nitërinso' ma'pacaiso marë'. ³⁵ A'papirinhue', inpriatonënpitari masahuatona', ahuëpi. A'naso' tëpapi. A'nanta' na'piquë të'yaratona', tëpapi. ³⁶ Naquëranchin hua'anëni a'napita a'paantarin. Na'a piyapinënpita a'paantapirinhue', inachachin nitan-tapi. Ahuëantarahuatona', topinan a'paantapi.

³⁷ Ina quëran hua'anëns'o yonquiantarin. '¿Ma'cha onpochiya? Na'aya'pi a'papirahué', co manta' quëtöpihué'. Hui'nahué chachin nipachin a'pa'i. Ina tëhuëncinso' natëapona' nimara,' ta'ton, hui'nin chachin a'papirinhue'. ³⁸ Ya'caritëraso', inpriatoro'sari quënanpi. 'Ni'cochi. Hui'nin chachin hué'sarin huachi. Pa'pin chiminpachin, iso no'pa chachin hua'anëntapon. Huëco' tëpa'ahua' ya'ipi ma'shanënpita matahua', nitopi. ³⁹ Naporahuatona', hua'anën hui'nin mapi. Masahuatona', aipiran të'yatopi. Ina quëran tëpapi huachi.

⁴⁰ Napotohuachinara, ¿ma'ta' onpotintapon hua'anëni, hui'nin chachin tëpatopi ni'quëhuarë'?" itërin Quisoso'i.

⁴¹ —Pa'pi co noyahué' nipi ni'ton, chiniquën no'huiton, a'naroáchin tëpapon. Ina quëran nasha inpriatoro'sa' acoantarin. Inapitaso' opa nitohuachin, no'tëquën quëtapi huachi, itopi.

⁴² —Íraca Yosë quiricanënuë ninshitërinso' ¿co nontëramahué' ti? Ninshitaton, naporin: "Na'pi quëran yapëihuachina, a'na na'pi quënanpirinhue', pëina'piro'sa' co nohuantopihue'. 'Napoonin,' ta'tona', të'yatopirinhue'.

Hua'anëni maantarahuaton, 'Iso na'pi na'con na'con nohuantërahue' pëica'huaso marë', ta'ton, noya acoantarin.

Yosëri chachin inapötërin. Napoaton 'ma noya' tënëhua', tënin quiricanënuë.

⁴³ Napoaton itaranquëma', Yosë yahua'anëntopirinhue'mahué', co nohuantëramahué' ni'ton, a'poarinhue'ma'. Nisha piyapiro'sa' piyapinënpita pochin ni'sarin. Inapitaso' noya natëapi. [⁴⁴ Ina na'pi i'patohuätëra, anotatë' ya'panë'. A'na tahuëriso nipirinhue' ina na'piri chachin anoantohuachin, a'naquën ni'sharian,] itërin Quisoso'i.

⁴⁵ Natanahuatona', cotio hua'ano'sa', parisioro'sa', inapita yonquipi. "Canpoa' chinotatonpoa' pënënarinpoa'," ta'tona', no'huipi. ⁴⁶ No'huitona' tashinan pëiquë yapo'mopirinhue', piyapi'sa' të'huatona', co mapihue'. Notohuaro' piyapi'sa' Quisoso noya natanpi. "Yosëri chachin acorin pënëinpoaso marë'," topi. Napoaton cotio hua'ano'sa' co nanitopihue' Quisoso macacaiso'.

22

Coshatacaso marë' amatërinso'pita
(*Lucas 14.15-24*)

¹ Ina quëran a'na pënënto nanan ya'huëre', sha'huitaantarin:

"Yosë hua'anëntërinso' a'chintaanta'inquëma'. ² A'na copirno naporinso pochin ninin. Inaso', hua'huayätërahue' piyapi'sa' hua'anëntërin. Hui'nin yasa'apachina, panca pita nisarin. ³ Napoaton piyapinënpita a'parin piyapi'sa' sha'huitacaiso marë'. Sha'huitopirinhue', co nohuantopihue' huëcacaiso'. ⁴ Copirno natanahuaton, a'napita piyapinënpita a'paantarin: 'Sha'huitonco' manóton hué'ina'. Nani ohuacaro'sa' amoshin nipisopita atëpatërahue' capacaso marë'. Nani ya'ipi taparahue'. Huëco huachi ca'ahua', itonco,' itahuaton a'parin. ⁵ Pa'sahuatona', sha'huitaantapirinhue'. 'Co'chi nanitëraihue' paya,' toconpi a'naya a'naya. A'naso' iminque pa'nin. A'nanta' ma'sha pa'anapon pa'nin. ⁶ A'naquëniso', piyapinënpita masahuatona ahuëpi. Inapotatona' tëpapi. ⁷ Copirno' natantahuaton, chiniquën no'huitërin. Sontaro'sa' a'parin ana'ntacaiso marë'. Piyapinënpita tëpatopi ni'ton, inahuanta' sontaro'sari tëparin. Napotahuatona' pëinënapita ahuiquitopi. ⁸ Piyapinënpita amatantarahuaton, sha'huitërin. 'Pita marë' nani tapirahué'. Amatërahue'sopitaso' co inashitopihue' isëquë nicacaiso ni'ton, co huachi inapita yonquirahué. ⁹ A'na ira a'na ira pa'tatoma', a'napita piyapi'sa' quënanpatama', sha'huitonco' hué'ina'. Inso tëranta' quënanpatama', sha'huitoco' hué'ina'. Hui'nahué sa'acaso marë' noya pita nisarahue', itërin. ¹⁰ Piyapinënpita pa'sahuatona', na'a piyapi'sa'

sha'huitëra'piapi. Noya nipisopita, co noyahuë' nipisopitanta' sha'huitëra'piapi. Pita pëi' noyá ya'sotopi.

¹¹ Ya'conahuaton copirnosó', a'naya a'naya noya nontërin. A'na quëmapiso nipirinhüë', co noya nitaparinhüë' pita pëiquë ya'conacaso marë'. ¹² Ina ni'sahuaton, copirnorí itërin: '¿Onpoatonta' iyasha co noya nitapponahuë' ya'conan?' itërin. Napotopirinhüë', co manta' tëninhüë'. Tapanaton, ta'tárin. ¹³ Iso quëmapí masahuatoma', tonpoco'. Pa'on, tanpaquën, inapita noyá tonpoco'. Nani tonporahuatoma', tashinanquë të'yatoco'. Inatohua' piyapi'sa' na'nërapí, chiniquën parisitapí huachi, itërin piyapínënpita. ¹⁴ Inapochachin notohuaro' piyapi'sa' Yosëri amatërin huëntonënpquë ya'conacaiso marë'. Na'a natanpirinhüë', caraichin huayonin," itërin.

Coriqui ma'patërinso'

(*Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26*)

¹⁵ Parisioro'sa' natanahuatona', ninontopi. "Huëco' nonpintatëhua', nisha nisha natahuan'. Co no'tëquën a'panihuachinpoahuë', sha'huirapiahua'," nitopi. ¹⁶ Napoaton a'naquën a'papi Quisoso natanacaiso marë'. Irotisé pa'yatopisopitanta' caraya pa'pi. Canconahuatona', noyásha nontonpi nonpintacaiso marë'.

—Quëmaso' Maistro, noyanquën. Co onporonta' nonpinnanhuë'. Yosë pënëninpoaso' no'tëquën a'chintërancoi. Piyapi'sa' no'huipirinhënpquëonta', co ina yonquiranhüë'. Co hua'an tëranta' të'huatëranhuë'. ¹⁷ Napoaton yanatanainquën. Noma copirnosó' nisha piyapi niponahuë', ya'ipinpoa' hua'anëntërinpoa'. Nani pi'ipi coriqui ma'painpoaso marë' comisionënpita a'parin. Huë'pachina, ¿noya ipora quëtacaso', ti? ¿Ma'ta' Yosë nohuantërin nica'huaiso'? Sha'huitocoi nitochii, itopi.

¹⁸ Yanonpintopiso' nitotaton, Quisosori itërin:

—¿Canpitaso' nonpintënpquëma'! ¿Ma'marëta' yaatëhuëramaco? ¹⁹ Noma coriqui a'notoco ni'i, itërin. Napotohuachina, a'notopi.

²⁰ —¿Inta' isoso' nonanpiso'? itohuachina, —Noma copirno, itopi.

—¿Inta' nininëonta' isëquë ninshitopi? itantarin.

²¹ —Noma copirno chachin, itopi.

—Copirno coriquinëni ni'quëhuarë', quëtantaco'. Naporahuaton, Yosë nininpoa' ni'ton, hua'anëntërinpoa'. Ya'ipi cancanëma quëran ina natëcaso' ya'huërin, itërin.

²² Natanahuatona', pa'yanpi. "¿Ma noyacha a'panirinpoa' paya!" ta'tona', patopi huachi.

Piyapi'sa' nanpiantarapiso'

(*Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40*)

²³ Naporó' tahuëri a'napita cotio hua'ano'sa' huë'pi, satorosoro'sa' itopiso'. Inapitaso' nisha a'chimpi. "Piyapinpoa' chiminpatëhua', co onporonta' nanpiantarihuahuë'," toconpi. Inapitanta' Quisoso yanonpintatona', huëcapaipi.

²⁴ —Íráca Maistro Moisésë pënëninpoa': "Quëmapí sa'aponahuë co hui'nin ya'huëyátërasohuë' sa'in ayananpihuachin, ina iini chachin imoroën maantacaso' ya'huërin. Hui'nahanpachin, iinco' apoín inari ya'huëretacaso marë'. Ina quëran mashotohuachin, ma'shanën, no'panën, inapita maantarin," tënin Moisésë. ²⁵ Canchisë iyaros'a' íráca ya'huërin. Paninanso' sa'apirinhüë'. Co hui'nin ya'huëyátërasohuë', sa'in ayananpirin. ²⁶ Ina iini chachin maantarin. Moisésë tëninsó chachin manin. Inanta' co hui'nin ya'huëyátërasohuë', chimiantarin. A'na iionta' inapoantarin. Canchisë iinpita chachin inapoantapi. Co a'naya tëranta' hui'nina ya'huëchátërasohuë', ya'ipi taquipi. ²⁷ Ina quëran sanapinta' chiminin huachi. ²⁸ Canchisë chachin ina sanapiáchin mapirinhüë', nanpiantacaso tahuëri nanihuachin, ¿inquën chachincha sa'in ninë'poya? itopi.

²⁹ —Canpitaso' co no'tëquën yonquiramahuë'. Yosëso' chini chiniquën nanantopirinhüë', co nohuëtëramahuë'. Quiricanëonta' co nitotëramahuë'. Napoaton co nanitëramahuë' no'tëquën yonquicamaso'. Yosëso' ya'ipiya nanitaparín. ³⁰ Chimpinpisopita nanpiantahuachina', co huachi sa'asapihuë'. Sanapi'santa' co huachi so'yaapihuë'. Anquëniro'sa pochín nisapi. ³¹ Chimpinpisopita tëhuëenchachin nanpiantarapi. Moisésë nontohuachina, Yosëri chachin sha'huitërin. ³² "Caso' Yosëco. Apraan chinotarínco. Isaco, Cacopo, inapitanta' chinotarínaco," itërin. Cara chachin íráca chiminpirinhüë', naporin. Nanpispitaráchin Yosë chinotapi. Napoaton inapitanta' chiminpirinhüë', Yosë marësó nanpirápi, itërin Quisosori.

³³ Piyapi'sa' ina natanahuatona', pa'yanpi. "¿Ma noyacha a'chintërinpoa' paya!" topi.

Yosë na'con na'con nohuantërinso'

(*Marcos 12.28-34*)

³⁴ Natanahuatona', parisioro'santa' niyontonpi. "Quisoso no'tëquën a'panitaton, satorosoro'sa' atapanin ni'ton, co huachi yanatanpihuë'," ta'tona', niyontonpi ina nontantacaiso

marè'. ³⁵ A'na maistro iráca nanan noya nitotèrinso' huè'sahuaton, Quisoso nontiirin atèhuécaso marè'.

³⁶ —Pi'pian Maistro yanatananquèn. Yosè na'con pènèninpoa'. ¿Ma'ta' na'con na'con nohuantèrin nicacaso?' itiirin.

³⁷ —Inta nipachin sha'huichinquèn. Yosèsos' Sinioro ni'ton, hua'anèntèrinpoa'. Ina na'con nosorocaso' ya'huèrin. "Ya'ipi cancanèma quèran, ya'ipi hua'yanèma quèran, ya'ipi yonquinèma quèran, ya'ipi inaquèranpita nosoromiatoco'," ténin. ³⁸ Ina na'con na'con nohuantèrin. ³⁹ Ison'ta Yosè nohuantèrin: "Quèmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroco'," ténin. ⁴⁰ Moisésè, pènèntona'piro'sa', inapitaso' na'con pènèntopirinahuè', nosorocaso' na'con na'con nohuantopi. Napoaton nosorohuatama', Yosè yonquirinso chachin imasarama', itèrin Quisosori.

Yosèri a'paimarinso'

(Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44)

⁴¹ Parisioro'sa' nani niyontopni ni'ton, Quisosorinta' natanarin no'tèquèn ayonquicaso marè'.

⁴² —Iráca Yosè quiricanènquè sha'huítèrinpoa'. "A'na tahuèri a'na quèmapi acorahué piyapi'sa' nicha'écaso marè'. Inaso' Cristo itopiso'," ténin Yosè. ¿Inta' shiin inaso?' itèrin Quisosori.

—Tapico' shiin inaso', topi parisioro'sa'.

⁴³⁻⁴⁴ —Naporinchi paya. Inaso nìpirinhuè', iráca Ispirito Santo nohuanton, Tapiri chachin Cristo ninoton, ninshítèrin:

"Yosèri Sinioronèhuè sha'huítèrin. 'Inchinanèhuè quèran huènsèquè' inimiconènpita cari minsèchinquèn,' itèrin Yosèri," ténin Tapi.

⁴⁵ Shia'huain nìpohanuè', Cristo yonquiaton, "Sinioronèhuè," ténin. ¿Onpoatonta' naporin? itèrin Quisosori.

⁴⁶ Natanaponaraihuè', co manta' a'panitopihuè'. "Yosè hui'nin chachin ni'ton, Tapiri Cristo chinotèrin," ta'caiso nìpirinhuè', co yanatèpihuè'. Napoaton naporo quèran huarè' tapanatona', co huachi nohuantopihuè' Quisoso natanacaiso'.

23

Parisioro'sa', cotio maistro'sa', inapita chiniquèn pènèninso'

(Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

¹ Ina quèran piyapi'sa' a'chintantarin. Ca'tano'sanènpitanta' natanapi. ² "Tèhuèinchachin iyaro'sa', cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapita na'con a'chintatènènquèma': 'Moisésè pènèninpoaso' no'tèquèn a'chinchinquèma',' topi. ³ Yosè nanamèn a'chintohuachinènquèma', noya natèco'. Nìpirinhuè', ama inapita nonancosohuè'. Inahuaso' pènènpirinènquèmahuè', co cancanèma quèran imapihuè'. ⁴ Nì'co'. Panca pè'pèto quèpahuatèra, sacai' iratacaso'. Inapitaso' inapochachin a'chintèrinènquèma'. Co Yosè quiricanènáchin a'chinpihuè'. Inahuara yonquinèna quèraonta' nisha nisha pènèntopi. Panca pè'pèto apè'pètèrèso pochin nitèrinènquèma'. A'chintopirinènquèmahuè', inahuara chachionta' co natèpihuè'. ⁵ Pi'pian Yosè quiricanèn ninshitahuatona', tè'yainaquè achinpiyi piyapi'sari nicacaso marè'. Naporahuatona', naporopi a'mopi nohuatocaiso marè'. 'Inapohuatèhua', piyapi'sa' noya ni'sarinènpoa', ta'tona', napopi. Napoaponaraihuè', co aguètè' Yosè yonquipihuè'. ⁶ Pita nipachina, huancánachin yahuènsèconpi. Niyontopiso pèiquè ya'conpachinara, hua'ano'sapitarè' yahuènsèconpi. ⁷ Cachiquè pa'pachinara, na'a piyapi'sari noya nontopi. 'Huè'cama maistro,' itohuachinara, pa'yatopi.

⁸ Canpitaso nìpirinhuè', ama maistro itiinèmaso nohuantocosoahuè'. Ya'ipinquèma' iyama pochin nisarama'. Casáchin no'tèquèn a'chintèranquèma'. ⁹ Ama a'na piyapi na'con na'con pa'yatocosoahuè'. 'Quèmaso' nata pochin ni'nanquèn. Natèaranquèn huachi,' ama itocosohuè'. Yoséichin natècaso' ya'huèrin. Inaso' tatanènpoa' inápaquè ya'huèrinso'. ¹⁰ Ama hua'an pochin chiniquèn nanan nohuantocosoahuè'. 'Ca natèco,' ama tocosohuè'. A'naíchín hua'an ya'huètèrinquèma', Cristo itopiso'. ¹¹ Yosè huèntonènquè ya'conpatèra, co chiniquèn nanantacaso' ya'huèrinhuè'. Noya noya yanipatama', ya'ipi piyapi'sa' catahuaco'. ¹² 'Caso' noya noyaco,' topatama', Yosè atapanarinquèma'. Nìpirinhuè', 'Caora co nanitèrahuè' noya nica'huaso'. Catahuaco Sinioro,' topatama', Yosè catahuaarinquèma'. Noya noya acoarinquèma'," itèrin.

¹³ Ina quèran Quisosori cotio maistro'sa', parisioro'sa' inapita pènènaton itapon:

"Cotio maistro'sanquèma', parisioro'sanquèma', canpitaso nonpintènquèma ni'ton, jma'huantacha nisarama paya! Co no'tèquèn a'chinamahuè' ni'ton, Yosè iranèn ya'copiatè pochin nitèrama'. Co no'tèquèn Yosè imatomahuè', co canpita tèranta' Yosè hua'anèntèrinquè ya'conaramahuè'. A'napitanta' yaya'conpirinahuè', co catahuaramahuè'

ya'conacaiso'. Canpita nonaninênquëma' ni'ton, inapitanta' co ya'conpihuë'. [¹⁴ Canpitaso nonpintênquëma ni'ton, jma'huantacha nisarama paya! Quëyoronos'a' nonpintërama'. Noya nontapomarahuë', a'naya a'naya nonpintatoma', ma'shanënapita matërama'. Ina quëran niyontonpiso pëiquë ya'conpatamara, hua'qui' Yosë nontapomarahuë', co cancanëma quëran imaramahuë'. Ina marë' aquë aquëtë' ana'intarinquëma'.]

¹⁵ Canpitaso' nonpintênquëma ni'ton, jma'huantacha nisarama paya! Nisha piyapi'sa' a'chintacamaso marë' ira iratërantarama'. Aquë paatoma', a'naya a'naya a'chintërama' canpita pochin yonquicaiso marë'. Natëhuachinênquëma', aquë aquëtë' co noyahuë' cantantapi. Ya'ipinquëma' parisitopiquë pa'sarama huachi.

¹⁶ jMa'huantacha nisarama paya! A'napita yaa'chintopiramahuë', co no'tëquën yonquiatomahuë', somaraya pochin cantatërama'. Somaraya nininso' co pi'pian tëranta' nanitërinhuë' a'napita quëpacaso'. Inapochachin canpitaso' co Yosë nohuaitomahuë', co nanitëramahuë' a'napita a'chintacamaso'. 'Yoscoarë' topatëra, no'tëquën nontacaso' ya'huërin,' topi ya'ipi piyapi'sa'. Canpitaso nipirinhüë' nisha nisha tënama'. 'Yosë chinotopiso pëi' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën,' itopiramahuë', nonpinpatamanta', 'Co ina marë' Yosë ana'intarinpoahuë', toconama'. 'Yosë chinotopiso pëiquë oro ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën, topatëra, naporu huarë' no'tëquën nontacaso' ya'huërin,' topiramahuë'. ¹⁷ Co no'tëquën yonquiramahuë'. Yosë chinotopiso pëi' mini oro quëran noya noya ninin. Oro inaquë ya'huërinso' co aquëtë' yonquicaso' ya'huërinhuë'. Co chinotopiso' pëiquë ya'huërinhuë' naporini, co Yosëri noya ni'tonhuë'. ¹⁸ Yosë chinotopiso pëiquë artaro ya'huërin. Inaquë ma'sha acopi Yosë chinotacaiso marë'. 'Artaro ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën,' tapomarahuë', nonpinpatamanta', 'Co ina marë' Yosë ana'intarinpoahuë', toconama'. 'Ma'sha inaquë acopiso' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën, topatëra, naporu huarë' no'tëquën nontacaso' ya'huërin,' topiramahuë'. Yanonpinatoma', naporama'. ¹⁹ Somaraya pochin cantantatoma', co no'tëquën yonquiramahuë'. Co ma'sha acopiso' aquëtë' yonquicaso' ya'huërinhuë'. Artaro mini ma'sha acopi quëran noya noya ninin. Artaroquë acopi ni'ton, Yosëri noya ni'nin. ²⁰ 'Artaro ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën,' topatama', ya'ipi inaquë acopisopitanta' yonquicaso' ya'huërin. ²¹ Yosë chinotopiso pëi' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën,' topatama', Yosë inaquë ya'huërinso' nontaranquën,' topatamanta', co pi'iro'të' ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquën,' topatamanta', co pi'iro'të' ya'huërinhuë'. Yosë inaquë ya'huaton, hua'anëntarinpoa'. Inanta' yonquicamaso' ya'huërin.

²³ Canpitaso nonpintênquëma ni'ton, jma'huantacha nisarama paya! 'Nani ma'sha quëran, diesmo Yosë quëtacaso' ya'huërin,' itërinpoa' Moisésë. Ina natëpiramahuë', nonpintênquëma' canpitaso'. Napoaton ma'sha sha'patamara, pi'pian quëtërama'. Ya'ipi cosharo apimotacaso marë' sha'nama' quëran huarë' diesmo quëtërama'. Inaso' noya nipirinhüë', Yosë na'con na'con nohuantërinso' naniantërama'. Co no'tëquën nonamahuë'. Co sa'ahuaro'sa' nosororamahuë'. Naporahuaton, co cancanëma quëran huarë' Yosë natëramahuë'. Ina marë' ana'intarinquëma'. ²⁴ Somaraya pochin cantantatoma', co no'tëquën a'chinamahuë'. Ni'co'. Canpitaso' yao'opatomara, ama o'oso tëranta' o'ocamaso marëhuë' noyá pashairama'. Napoapomarahuë', camiyo a'naroáchin mi'tëramaso pochin ninama'. Yosë na'con na'con nohuantërinso', co natëramahuë'.

²⁵ Canpitaso' nonpintênquëma ni'ton, jma'huantacha nisarama paya! Tëhuënchachin yanonpinama'. Ni'co'. A'naquën minë', sënan, inapita pa'mohuachinara, aipiáchin pa'mopi. Acoposo nipirinhüë', në'huënantëtërin. Inapochachin canpitaso' piyapi'sa' noya nicaïnênquëmasoachin yonquiramahuë', acopo' cancanëma quëranso', co noya yonquiramahuë'. Nonpinatoma', yaihuatërama'. Ma'sharáchin nohuantatoma', co Yosë nohuantërinso' ninamahuë'. Ina marë' Yosë ana'intarinquëma'. ²⁶ Canpitaso parisioro'sanquëma', somaraya pochin cantatërama'. ¿Onporahuatomacha co no'tëquën yonquiramahuë' paya? Cancanëma'ton anoyatoco'. Ina quëran noya cantantatoma', noya nisarama huachi.

²⁷ Canpitaso' nonpintênquëma ni'ton, jma'huantacha nisarama paya! Yosë quiricanën a'chinpiramahuë', yanonpinama'. Ni'co'. Chimipi na'pi naninquë po'mohuatëra, aipiran quëran huirichinquë pashitëre'. 'Noyápiachin ya'nopirinhüë', acoposo' nansë, nosha chanatërinso', inapita co nishinahuën' nisarin. ²⁸ Inapochachin canpitaso' ninama'. Piyapi'sa' noya nicaïnênquëma': 'Ma noya maistro'sa' Yosë natëpi,' topirinhüë'. Acopo' cancanëma quëranso nonpinatoma', pa'pi co noyahuë' cantatërama'.

²⁹ Canpitaso' nonpintênquëma ni'ton, jma'huantacha nisarama paya! Iráca Yosë piyapinënpita pënëntohuachinara, shimashonëmapitari no'huitona', tëpapi. Ipora canpitaso', pa'pitopiquë pëirapirama'. Noya quëmapi'santa pa'pitopiso', yancoro'sa' sharapirama'. Ama naniantacaso marëhuë' napotërama'. ³⁰ Inapotatoma' naporama': 'Íráca chachin ya'huërai naporini, co quiyariso' tëpa'itohüë', topiramahuë', ³¹ shimashonëma' quëpatoma',

canpitanta' tēpatona'piro'sa pochin cancantarama'. ³² Inapita pochin cancantatoma', co noyahuè' nisarama'. Na'con na'con oshahuanarama'.

³³ ¡Ya'huan pochin cancantatoma', pa'pi co noyahuè' nisarama'! ¿Onporahuatomacha pēn quēran cha'ērē'ponquēmaya? Co cha'ēsaramahuè'. ³⁴ Napaoton pēnēntona'piro'sa' a'pataranquēma'. No'téquēn yonquina'piro'sa', a'china'piro'sa' inapita a'pataranquēma' a'chintinēnquēmaso marè'. No'téquēn pēnēnaponēquēma' nipirinhue', no'huiarama'. A'chintopirinēnquēmahuè', a'naquēn tēpaarama'. A'naquēn niyontonpiso pēiquē chiniquēn huihuarama'. Nisha nisha ninanoquē imatoma', aparisarama'. A'naquēnta' corosēquē patanantatoma', tēpaarama'. ³⁵ Iráca quēran huarè' noya quēmapi'sa' pēnēntopirinhue', na'a tēpapi. Apiri'ton noya quēmapi nipirinhue', iini tēparin. Ina piquēran a'naya a'naya noya pēnēntopirinhue', tēpara'piapi. Na'a pi'ipi napopi. Napoin quēran Sacariasē tēpapi anta'. Piriquiasē hui'nin inaso'. Yosē chinotopiso pēi'iratéquē artaro ya'huērinsō aquēcha tēpapi. Canpitato' ina nitotapomarahue', co natantochináchinhue' cancantarama'. Napaoton Yosē chiniquēna'ana'ntarinquēma'. ³⁶ Iráca quēran huarè' shimashonēmapita co noyahuè' cancantopi. Ipora canpitanta' inapita pochachin cancantarama' ni'ton, Yosē na'con ana'ntarinquēma huachi, tēnahuè,' itērin.

Quirosarinquē ya'huēpisopita yonquiaton, Quisoso sētērinso'
(Lucas 13.34-35)

³⁷ Ina quēran taantarin: “¡Ya'ipi Quirosarinquē ya'huēramasopita yonquiatēnquēma', chiniquēn sētērahuè! Na'a pēnēntona'piro'sa' Yosē a'patērinquēma' pēnēnēnquēmaso marè'. A'papiinhue', tēparama'. A'naquēn na'piquē tē'yaratoma', tēparama'. Ya'ipinquēma' nosoroatēnquēma', na'aro' yacatahuapiranquēmahuè', co ca tēranta' nohuanteramacohue'. Atari hua'huin to'cohuētērinso pochin yapa'poyapiranquēmahuè', co nohuanteramacohue'. ³⁸ Napaoton Tata Yosē patarinquēma'. Chinotēramaso pēinta' patarin. Co huachi catahuuarinquēmahuè' ni'ton, noquitarama huachi. ³⁹ Canta', co huachi quēnanaramacohue'. O'manta'huaso' tahuēri huarè' quēnantaramaco. Naporo': ‘¡Ma noyanquēncha quēmaso paya! Siniro chachin a'paimarinquēn,' itaramaco huachi,’ itērin Quisosori.

24

Yosē chinotopiso pēi' ohuatapiso'
(Marcos 13.1-2; Lucas 21.5-6)

¹ Ina quēran Yosē chinotopiso pēi quēran pipihuachinara, ca'tano'sanēnpitari itapona':

—Ni'quē' Maistro. Ma noyápiachin Yosē chinotopiso pēi', itopi.

² —Iporaso' ya'ipiya noyápiachin ni'piramahuè', a'na tahuēriso' ya'ipiya ohuatapi. Co a'na na'piya tēranta' niya huiritarinhue', itērin Quisosori.

Ayaro' tahuēri ya'caritērinso'
(Marcos 13.3-23; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³ Ina quēran Oriposē panēnquē pa'sahuaton, inaquē huēnsēconin. Ca'tano'sanēnpitaráchin ya'huēpi. Inapitari huēcapiarahuatona', itiipi:

—¿Onporota' Maistro ohuatapi? Ayaro' tahuēri ya'caritohuachin, ¿ma'ta' onporahuachina' nitotapoi? ¿Onporota' o'mantاران? Inapita sha'huitocoi quiyanta' nitochi, itopi.

⁴ —Ni'cona iyaro'sa' nonpintochinēnquēma'. ⁵ A'naquēn huēcaponá'. “Caso' Cristoco. Yosē chachin a'paimarinco,” tosapí. Nonpintē' nipirinhue', na'a piyapi'sari imasapi.

⁶ Nisha nisha parti piyapi'sa' nino'huiaipi. Niahuērahuatona', quira nisapi. Ina natanpatama', ama pa'yancosohue'. Yosē nohuanon, naporapi. Napoaponahuè', co isoro'pa' ta'huanchátēraponhuè'. ⁷ Nisha nisha nananquē nonpisopita nino'huitona', quira nisapi. Copirnoro'sa capini nino'huitona', piyapinēnpita camairapi quira nicacaso marè'. Nisha nisha parti cosharo' pahuapanachin, tanari piyapi'sa' tiquirarin. Naporahuaton, a'na parti a'na parti ocohua pa'sarin. ⁸ Ni'co'. Sanapi yahuaihuachina, iquitárin, co a'naroáchin huairinhue'. Inapochachin ayaro' tahuēri ya'caritohuachin, piyapi'sa' parisitaponaraihuè', co isoro'pa' ta'huanchátēraponhuè'.

⁹ “Naporó' tahuēri'sa' co noya piyapi'sahuè' masarinēnquēma'. Imaramacoso marè' aparisitarinēnquēma'. Nisha nisha piyapi'sa' no'huiarinēnquēma'. A'naquēma' tēpararinēnquēma'. ¹⁰ Inapohuachina', na'a piyapi'sa' imasapirincacohue', co ahuantatonaraihuè', Yosē naniantapi. Pipirahuatona', imarinacosopita no'huitona', sha'huirapirapi. ¹¹ A'naquēnta' nonpin nanan pēnēntapona'. Nonpinapirinhue', na'a piyapi'sari natētona', nonpin nanan imasapi huachi. ¹² Piyapi'sa' pa'pi co noyahuè' cancantatona', na'con na'con oshahuanapi. Co huachi ninosoroapihuè'. ¹³ Canpitato' nipirinhue' noya ahuantoco'. Co a'pohuatamacohue', noya nicha'ésaranquēma huachi. ¹⁴ Yosē hua'anētērinquē ya'conacaso' a'chintēranquēma'. Ina nanan chachin ya'ipi parti

a'chinacaso' ya'huërin. Ya'ipi piyapi'sa' nitochina'. Ya'ipi parti a'chintohuachina', naporo' ayaro' tahuëri naniarin huachi.

¹⁵ Iráca Naniri ninoton, ninshitërin. 'A'na tahuëri inimicoro'sa' Yosë pëinënquë ya'conahuatona', tapiapona'. Pa'pi co noyahuë' nitatona' inapotohuachina', co huachi inaquë Yosë chinotapihuë', tënin. No'tëquën ninorin ni'ton, ina quirica nontohuatama', noya yonquico'. ¹⁶ Naniri ninorinso' nanihuachin, Cotia parti ya'huëramasopita motopi'pa' manóton ta'aco', chiniquën aparisitochinënquëma'. ¹⁷ Pëinëma aipi ya'huëhuatama', ama ma'shanëmapita quëpacaso marë' ya'concosohuë'. A'naroáchin topinan ta'aco'. ¹⁸ Iminëmaquë sacatasënuëma' nipachin, ama a'moramaso tëranta' maquintacosohuë'. Manóton ta'aco'. ¹⁹ Naporo' tahuëri'sa' cayorono'sa', sho'shopia hua ya'huëtópiso', inapitaso' sacai quëran ta'arapi ni'ton, parisitapona'. ¡Ma'huantacha nisapi paya! ²⁰ Yosë nontoco' ama o'nápiquë ta'acaso' ya'huë'insohuë'. O'nápiquëhuë nipon, chinoto tahuërihuë nipon, saca sacai ta'acaso'. ²¹ Ina quëran piyapi'sa' chini chiniquën parisitapi. Isoro'pa' ya'huërin quëran huarë' co ina pochin parisichátërapihuë'. Ina piqüëraonta' co onporonta' ina pochin parisitantarapihuë'. ²² Yosë nohuanon, co hua'qui' aparisitapihuë'. Hua'qui' aparisitapi naporini, ya'ipi piyapi'sa' taqui'itonahuë'. Nipirinhuë', piyapinënpita nosoroaton, co nohuanterinhuë' hua'qui' aparisitacaiso'. Huayoninsopita nicha'ësarín huachi.

²³ Naporo' tahuëri'sa' nisha nisha sha'huitarinënquëma'. '¡Ni'cochi, Cristo nani huë'nin! Pasëquë ya'huarin,' itohuachinënquëma', ama natëcosohuë'. ²⁴ Na'a nonpin nanan pënëntona'piro'sa' huëcapona'. 'Caso' Cristoco' tosapi a'naquën. 'Caso' ninotona'pico,' tosapi a'naquëonta'. Sacai' nininsopita nisapi piyapi'sa' nonpintacaiso marë'. Huayoninsopitana' nonpintochinaichin nisapi. ²⁵ Nani sha'huítëranquëma' ama naporo' tahuëri nonpintinënquëmaso marëhuë'. ²⁶ 'Huëco' inotëro parti pa'ahua'. Inatohua' Cristo ya'huarin,' itohuachinënquëma', ama pacosohuë'. 'Paso' pëiquë ya'huërarín,' itohuachinënquëmanta', ama natëcosohuë'. ²⁷ Yosë quëran quëmápicó ni'to, a'na tahuëri o'mantarahuë. O'mantahuato, ya'ipi piyapi'sa' ni'sarinaco. 'O'cori' huënsha' topachina, ya'ipi parti a'pintërin. Inapochachin a'na tahuëri huënaráchin huënaráchin o'mantarahuë, ni'saramaco. ²⁸ Ma'sharo'sa' chiminpachina, a'naroáchin tamëro'sari huëcapairín," itërin Quisosori. (Cristo o'mantahuachin, ya'ipiya nitotapi, tapon naporin.)

O'mantacaso' tahuëri

(Marcos 13.24-37; Lucas 17.26-30, 34-36; 21.25-33)

²⁹ "Nani parisitohuachina', pi'i tashiarín. Yoquinta' co huachi a'pinarinhuë'. Naporahuaton, na'a tayoraro'sa' anotarín. Ya'ipi inápaquë ya'huërinso'pitanta' nacon nacontapon. ³⁰ Naporo' o'mantarahuë. Yosë quëran quëmápicó ni'to, inápa quëran o'mantarahuë huachi. Nisha nisha nananquë nonpisopita: 'Ana'ntarinpoa', ta'tona' pa'yanapi, na'nëapi, napoapi. Chiniquën nanantato, chitoro' huácana o'mantarahuë, ni'sarinaco. Huënaráchin huënaráchin ya'noarahuë. ³¹ O'mantarahuato, na'a anquëniro'sa' a'pararahuë. Panca tronpita pihuitona', ya'ipi parti pa'sapi huayonahuësopita ayontonacaiso marë'.

³² Iquira nara papotërin quëran nitotoco'. Ta'amën monoantahuachina, 'Nani o'napi naniriarín huachi,' topi. ³³ Inapochachin nani ma'sha onporahuachina', nitotarama'. 'O'mantacaso' tahuëri naniriarín huachi,' tosarama'. ³⁴ No'tëquën sha'huítëranquëma'. Co'huara cotioro'sa' huënton ta'huanchatërasoihuë', nani ma'sha onporapi. ³⁵ Isoro'pa' ta'huantarín. Pi'iro'tënta' ta'huantarín. Ca nanamëhuëso nipirinhuë' co onporonta' ta'huantarínhuë'. No'tëquën nonahuë ni'ton, ya'ipi sha'huítëranquëmaso chachin naniarin huachi.

³⁶ Ma tahuërisona o'mantaca'huasoso nipirinhuë', co insonta' nitotërinhuë'. Anquëniro'santa' co nitotapihuë'. Yosë hui'ninco niporahuë', co ca tëranta' nitotërahue'. Tata Yosëichin nitotërinso'.

³⁷⁻³⁹ Iráca Noi nanpiso', na'a piyapi'sa' co Yosë natëpihuë'. Topinan ya'huëcaisoráchin cancantopi. Coshatápi, o'osápi, sa'asápi, hui'ninapitanta' aso'yarápi. Napoatona', co Yosë yonquipihuë'. Noiso nipirinhuë', Yosë natëton, panca nanca ninin. Nani tinihuachina, inaquë ya'conin. A'napitaso' co yonquipirinahuë', a'nanaya panca pama pa'sarin. Naporo' ya'ipiya chimii'topi huachi. Inapochachin canta' Yosë quëran quëmápicó ni'to, a'nanaya o'mantarahuë. Na'a piyapi'sa' co yonquipirinacohuë', o'mantarahuë. ⁴⁰ Naporo' cato' quëmápi'sa' ina iminquëáchin sacatapirinahuë', a'nara' quëpantarahuë. A'naso nipirinhuë' patarahuë. ⁴¹ Cato' sanapi'sa' inaquëráchin shi'shi' pë'sanapirinahuë', a'nara' quëpantarahuë. A'naso nipirinhuë' patarahuë.

⁴² Ama huë'ërëso pochin cancantatoma', naniantocosohuë'. Onporosona o'maca'huaso' tahuëri nanihuachin, co nitotaramahuë'. ⁴³ Ni'co'. Ihuatë' a'nanaya huë'pachina, pëiquë ya'conin. Hua'anën co nicasohuë', ma'sha ihuarin. Onporosona huëcacaso' nitotërin naporini, hua'anëni ninaitonhuë', co pëinënquë ya'conacaso' nanichitonhuë'. ⁴⁴ Inapochachin

canpitanta' ninatomaco, ya'huëco'. Hua'quihuato: 'Co yao'marinhué', ama tocosohué'. Co nitotasénquémahué', a'nanaya o'mantarahué," itërin.

Inpriato naporin quëran a'chininso'
(Lucas 12.41-48)

⁴⁵ Ina quëran itaantarin: "Ni'co', iyaro'sa'. O'maca'huaso' tahuëri a'na patron pochin nisarahué. Inaso' aqué yapa'pachina, inprietonën sha'huitërin. 'Piyapinëhuépita noya ni'quë'. Cosharo', ma'sha, inapita pahuantohuachina', quëtëra'piaquë', itahuaton, pa'nin. ⁴⁶ Inpriatoso' noya yonquihuachin, no'tëquën natëtarin. Patronëni huëcapaintahuachin, noya ni'sarin. Ina marë' noya cancantarin. ⁴⁷ Noya natërin ni'ton, acoarin ya'ipi ma'shanënpita a'paicaso marë'. ⁴⁸ Nipirinhue', inprietonën co noyahué' cancantohuachin, tapon: 'Patron hua'quirarin. Co a'naroáchin huënantaponhué', ta'ton, ⁴⁹ piyapinënpita ahuë'apon. Pita nicacasoáchin cancantapon. No'pirápon. ⁵⁰ Napoaso', patronëni quënanquintapon. Co nitotahue', a'nanaya canquipon. ⁵¹ Co natërinhué' ni'ton, chiniquën ana'ntarin. Nonpintëro'sa' ana'ntopiso pochin nitapon. Inaquë co napion ancantaton, na'nërápon," tënin Quisoso.

25

Sanapi nipayarinsopita

¹ Naquëranchin Quisosori pënëantarin:

"Yosë hua'anëntërinso' a'chintanta'inquëma', noya natanco. Hua'an sa'arinso pochin ninin. Inaso aquë quëran huë'sarin. Onporosona canquicaso' co nitotopihué'. Tahuëri nanihuachina, sanapi nipayarinsopita ninarapi hua'an huëcacasos'. 'Hua'qui quëran canquipon nimara,' ta'tona', shonca nano'sa' nanparinënarë chachin ninarapi. ²⁻⁴ A'natëräpo sanapi'ichin noya yonquipi. Quirosin pochin orotërinso' ta'pantatona', mëntaiquë huarë' quëpapi. Naporahuatona, a'naya potiriauquë quëpapi. A'natëräpo sanapi'saso nipirinhue' co yonquiatonahué', co aquëtë' quëpapihué'. ⁵ Hua'an hua'quirin ni'ton, tashitopi. Yahuë'ëtona', ya'ipimiáchin huë'ëpi. ⁶ Huë'ësoi', yono tashi' a'nanaya chiniquën noninso' natanpi. 'Ja'm'tana, huë'sarin huachi! juënsëco' pa'ahua' nacapia'ahua!' nitopi. ⁷ A'naroáchin shonca nano'sa chachin capayatahuatona', nanparinënpita taparapi noya orotacaso marë'. ⁸ Noya yonquirinsopitaso' ta'pantohuachinara, noya orotërin. A'napitaso nipirinhue' i'chinpitopirinhue', yatacopiconpi. Napohuachinara: 'Ta'pantocoi quiyanta' i'chinpi'i. Nani quiyaso' tacopiarin,' topirinhue'. ⁹ 'Co'chi nanitëraihue' ta'panta'huainquëmaso paya. Inapohuato, co huachi quiyanta' orotarinhue'. Ya'ipinpoa' tacopianarigua'. Manóton paatoma', pa'anconco', itopi. ¹⁰ Napotohuachinara, a'natëräpo chachin manotona pa'pi quirosin pochin nininso' pa'anapona'. Pa'pirinhue', co'huara huëntayátërasoihué', hua'an canquirin. A'natëräpo nano'sa' noya yonquirinsopitaso' imatona', pëiqué ya'conpi. Inaquë sa'acaso marë' pita nisapi. Nani ya'conpachinara, oncotopi. ¹¹ Ina quëran co yonquirinsopitasohue' huënantatona': 'ji'soatocoi sinioro quiyanta' ya'coi!' itopirinhue'. ¹² Hua'ani co nohuantërinhué'. 'Co canpitaso' piyapinëhuëpitanquémahué'. Co nohuitëranquémahué', ta'ton co aya'coninhue'.

¹³ Napoaton canpitanta' noya yonquiatoma', o'manta'huaso' tahuëri ninaco'. Onporoso' nanipon nimara, co nitotëramahué'. Ni'cona patontatëinquëma'," itërin.

Canacaso marë' coriqui quëtërinso'
(Lucas 19.11-27)

¹⁴ Ina quëran itaantarin: "Isonta' iyaro'sa' a'chinchinquëma' Yosë hua'anëntërinso' nitotamaso marë'. A'na quëmapi aquë yapa'sarinso pochin ninin. Yapa'pachina, inprietonënpita amatërin camaicaso marë'. Huë'pachinara, itapon: 'Aqué pa'pato, oshaquëran huënantarahué. Inatohua' ya'huasoco, noya sacatoco'. Apira coriqui quëchinquëma' ina quëran na'con na'con canaca'huaso marë'. Ma'sha pa'anatoma', oshaquëran ana'atoco', itërin. ¹⁵ Itahuaton, a'naya a'naya quëtëra'piarin. Co napopianachin quëtërinhué'. Nanit-impichin tantiatin, nisha nisha quëtërin. A'naso' a'natëräpo huaranca coriqui oro quëran nininso' quëtërin. A'naso' cato huaranca quëtërin. A'nanta' huaranca quëtërin. Nani inprietonënpita quëtahuaton, pa'nin huachi. ¹⁶ A'natëräpo huaranca ma'patona'piso a'naroáchin natërin. Paaton, na'a ma'sha pa'anin. Ina quëran inapita pa'anaton, na'con na'con coriqui canarin. Nani tahuëri inapoaton, oshaquëran a'natëräpo huaranca aquëtë' canaantarin. ¹⁷ Cato huaranca quëtërinsona' noya sacatërin. Inanta' ma'sha pa'anahuaton, cato huaranca aquëtë' canantarin. ¹⁸ Huaranca ma'parinsoso' nipirinhue', co yanatërinhué'. No'paquë ihuatahuaton, coriquinën pa'pitërin inaquë tapacaso marë'.

¹⁹ Hua'qui quëran hua'anëna huënantarahuatón, inprietonënpita amataantarin nontacaso marë'. ²⁰ A'natëräpo huaranca ma'patona'piso huë'sahuaton, coriqui a'notiirin. 'Ni'quë' sinioro, a'natëräpo huaranca quëtëpirancohue', ina quëran a'natëräpo huaranca aquëtë'

nani canarahué,' itiirin. ²¹ ¡Ma noyacha sacatëran paya! Natëranco ni'quëhuarë', chiniquën nanan quëchinquën na'con hua'anëntamaso marë'. Pëinëhuëquë huëquë', noya cancantahua', itërin hua'anëni. ²² Ina quëran a'nanta' huë'nin: 'Ni'quë' sinioro, cato huaranca quëtöpirancohuë', nani cato huaranca aquëtë' canarahué,' itiirin. ²³ ¡Ma noyacha quëmanta' sacatëran paya! Natëranco ni'quëhuarë', nanan quëchinquën na'con hua'anëntacaso marë'. Pëinëhuëquë huëquë', noya cancantahua', itërin inanta' hua'anëni.

²⁴ Piquëran quëtërinsoo niciprinhuë', huë'sahuaton itiirin: 'Quëmaso' sinioro co nosororancoihuë'. Co quëmaora shacaponahuë', nitërinso' manan. Co sacataponahuë', canaran. ²⁵ Napoaton të'huatätëinquën, co sacatërahuë'. Coriqui quëtëranco' acoporquë po'orahuë. Ma'tana ya'huarin,' itahuaton, coriqui a'notërin. ²⁶ Napotöhuachina, co noya ni'ninhuë'. 'Quëmaso' co noyanquënhuë'. Chiroton, co natërancohuë'. Co no'tëquën yonquiranhuë'. 'Co sacataponahuë' canaran,' ¿itëranco ti? ²⁷ ¿Onpoatonta' nipachin, co bancoquë acorranhuë'? Inaquë acoran naporini, pi'pian tëranta' canaitöhuë', itërin. ²⁸ Ina quëran a'na piyapinë sha'huitërin. 'Iso quëmapi topinan quëran coriqui quëtërahuë'. Osëretahuaton, paso' quëmapi na'con na'con canarinso', quëtëquë'. ²⁹ Noya natërinco ni'ton, na'con na'con quëtëntarahué. Co manta' pahuantarinhuë'. Anaso nipirinhüë' co natërincohuë' ni'ton, pi'pian ya'huëtërinso tëranta' osëretarahué. ³⁰ Naporahuaton co noyahuë' ni'ton, aipiran tashinantërinquë të'yatoco'. Inatohua co napon ancantaton na'nëräpon,' tënin,' itërin Quisosori.

Nisha nisha nananquë nonpisopita ana'intërinso'

³¹ Ina quëran itaantarin: "Yosë quëran quëmapi co ni'to, a'na tahuëri o'mantarahué hua'anënta'huaso marë'. Ya'ipi anquëñiro'sapitarë'co chachin o'mantarahué. Huënarächin huënarächin ya'norahuato, hua'anënta'huaso' shiraquë huënsërahuë coisë pochin nica'huaso marë'. ³² Yosë nohuaton, nisha nisha nananquë nonpisopita niyontonapi. Niyontonpachina', pë'tahuatona'pi pochin nisarahuë. Ni'co'. Tahuëri nipachina, o'huicaro'sa', chiporo'sa' napopianachin pa'sapi coshatacaso marë'. Inaquërachin ya'huëpirinahüë', tashihuachina, nisha nisha acorin huachi. ³³ Ohuicaro'sa' inchinanë quëran acorahuaton, chiporo'saso' ahuënanën quëran acorin. Inapochachin canta' ya'ipi piyapi'sa' nisha nisha acoarahuë. Noya cancantopisopita inchinanëhuë quëran acoarahuë. Co noyahuë' cancantopisopitaso nipirinhüë', ahuënanëhuë quëran acoarahuë. ³⁴ Ina quëran inchinanëhuë quëran acorahuëso'pita itarahüë: 'Ya'ipinquëma' huëcatoma', Yosë hua'anëntërinquë ya'conquico'. ¡Ma noyacha Tata Yosë nosororinquëma paya! Isoro'pa' ninin quëran huarë' yonquirinquëma' hua'anëntërinquë aya'coinquëmaso marë'. ³⁵ Canpitaso' noya nosororamaco. Tanahuatëra, a'caramaco. Yamorohuatëra, o'shitëramaco. Ya'huëramataquëchin na'huëpatëra, noya nontëramaco. Pëinëmaquë chachin aya'comamaco. ³⁶ Capa a'moca'huaso' nipachina, quëtëramaco. Caniohuatërantata', huëcatoma', nosoroquiramaco. Tashinan pëiquë ya'huasoconta', ni'quiramaco. Napoaton huëco huachi, noya ya'hua'ahua', itarahüë. ³⁷ Naporota' inapitaso' natanarinaco: '¿Onporota' Sinioro tanarin nica'tëinquën, a'carainquën? ¿Onporota' yamororan ni'ton, o'shitërainquën? ³⁸ ¿Onporota' pëinëhuëiquë aya'conainquën? ¿Onporota' a'mocamaso' pahuantërainquën ni'ton, quëtërainquën? ³⁹ ¿Onporota' canioran ni'ton, nosoroquirainquën? ¿Onporota' tashinan pëiquë parisitëran, ni'conainquën? ¿Onporota' a'mocamaso' pahuantërainquën nica'ya? Co yonquirainhuë', itarinaco. ⁴⁰ 'Co'ta, imarinacosopita parisitöhuachinara, catahuarama'. Topinan piyapi'sa', sa'ahuaro'sa', inapita ma'sha pahuantöhuachinara, quëtërama'. Imatomaco, a'napita catahuarama' ni'ton, canta' catahuaramacoso pochin ni'nahuë', itarahüë.

⁴¹ Ahuënanëhuë quëran acorahuëso'pitaso nipirinhüë', sha'huitarahuë: 'Ya'ipinquëma' paco huachi. Tata Yosë co noyahuë' ni'ninquëma' ni'ton, ana'intërainquëma huachi. Panca pën nani acorin sopairo'sa' ana'intacaso marë'. Inaquë pën co onporonta' tacopiarinhüë'. Inaquë paco' canpitanta'. ⁴² Tanapirahuë', co a'caramacohüë'. Yamoropirahuë', co o'shitëramacohüë'. ⁴³ Ya'huëramataquëchin na'huëpatëra, co pëinëmaquë aya'comamacohüë'. Capa a'moca'huasonta' nipirinhüë', co quëtëramacohüë'. Caniopirahuë', co huëcatoma' nosororamacohüë'. Tashinan pëiquë ya'huëpirahuë', co ni'quiramacohüë', itarahüë. ⁴⁴ Ina quëran natanarinaco: '¿Onporota' Sinioro tanapiranhuë' co a'carainquënhüë'? ¿Onporota' yamoropiranhuë' co o'shitërainquënhüë'? ¿Onporota' co pëinëhuëiquë aya'conainquënhüë'? ¿Onporota' a'mocaso' pahuantöpirinquënhüë', co quëtërainquënhüë'? ¿Onporota' caniopiranhuë' co nosororainquënhüë'? ¿Onporota' tashinan pëiquë parisitöpiranhuë' co catahuarainquënhüë'? Co onporonta' ina pochin ni'nainquënhüë', itarinaco. ⁴⁵ 'Co'ta imarinacosopita parisitöpiranhuë', co catahuaramahuë'. Sa'ahuaro'sa' ma'sha pahuantöpiranhuë', co quëtëramahuë'. Co inapita nosororamahuë' ni'ton, co canta' nosororamacohüë', itarahüë.

Itahuato, a'pararahué huachi. ⁴⁶ Parisitopiqué pa'sahuatona', inaqué ya'huémiatapi huachi. Noya nipisopitaso nipirinhué', Yosé pochin nanpimiatapi huachi," itérin Quisosori.

26

Quisoso macacaiso maré' chinotopiso'

(Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

¹ Nani a'chintohuachina, ca'tano'sanénpita itapon:

² —Cato' tahuéri pahuanarin Pascoa nanicaso', nani nitotërama'. Naporo' Yosé quëran quëmapiço niporahué', masarinaco. Masahuatonaco, coroséquë patanantarainaco, itérin.

³ Ina quëran corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa', inapita Caihuasé pëinënquë niyontonpi. Inaso' corto hua'an, chini chiniquën nanantërin. ⁴⁻⁵ Inaqué niyontonahuatona', ninontapi Quisoso tëpacaiso maré'.

—Ama pita tahuéri chachin maahuasohué', piyapi'sa' no'huihuachinënpoa'. Quisoso pa'yatapi ni'ton, ahuëarinënpoa'. Napoaton po'oana quëran maahua', nitopi.

Hua'saiquë opomototërinso'

(Marcos 14.3-9; Juan 12.1-8)

⁶ Quisososo nipirinhué' Pitaniaquë pa'nin. Simon pëinënquë coshatapatarin. Ina Simon chana caniori mapirinhué', anoyatërinso'. ⁷ Misaquë coshataso', a'nara' sanapi huë'nin. Potiria'huaya huirina'pi quëran nipiso' quënin. Inaquë pimo hua'sai' na'con pa'tërinso' ya'huërin. Quisoso nosoroaton, opomototërin. ⁸ Ina nicatona ca'tano'sanénpitaso', no'huitopi. No'huitatona ninontopi.

—¿Onpoatonta' iso hua'sai' pa'ton nipirinhué' chiniarin? ⁹ Pa'anin naporini, na'con coriqui canaton sa'ahuaro'sa' quëtacaso' ya'huëchitonhué', nitopi.

¹⁰ Quisosori natanahuaton, itérin:

—¿Ma'marëta' iso sanapi no'huirama'? Tananpitoco'. Na'con nosoroatonco, inapotërinco. ¹¹ Nani tahuéri sa'ahuaro'saso' ya'huërapí. Caso nipirinhué', co hua'quiyahué' canpitario'co ya'huarahué. ¹² Co'huara chimiyantërasocohué', nosoroatonco, nonëhué hua'saiquë opotërinco pa'pitanaco maré'. ¹³ No'tëquën itaranquëma'. Ya'ipi parti noya nanan sha'huihuachina', iso sanapi napotërinco'sa' sha'huirapi anta'. Co naniantapihué', itérin.

Cotasëri sha'huirapirinsó'

(Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6)

¹⁴ Ina quëran, Cotasë Iscarioti pa'pi co noyahué' yonquirin. Quisoso ca'tanaponahué', yasha'huirapirin. Corto hua'ano'sa' ya'huërinquë pa'sahuaton, itoonin:

¹⁵ —Po'oana quëran Quisoso a'notohuatënquëma', ¿onpo coriquita' quëtaramaco? itérin.

—Cara shonca coriqui prata quëran nininsó' quëchinquën, itopi. Itohuachinara:

—Noyahua'. Quëtoco nipachin a'nochinquëma', topachina, quëtopi. ¹⁶ Naporo quëran huaré' Cotasë yonquirarin po'oana quëran a'nocaso maré'.

Pascoa tahuéri coshatopiso'

(Marcos 14.12-25; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹⁷ Pascoa tahuéri nipachina, nisha pan ca'pi, co ahuëpocatopisohué'. Ina tahuéri nani-huachina, ca'tano'sanénpitari huëcapaipi.

—¿Intohuata' Maestro paatoti, Pascoa cosharo' nii capacaso maré'? itopi.

¹⁸ —Ninanoquë paco'. Inaqué a'na quëmapi quënanconarama'. Ina quënanconpatama', sha'huitoco'. “Maistro a'parincoi ni'ton, huë'nai. Naporin: ‘Yosé ninorinsó' nani naniriarin ni'ton, quëma pëinënquë Pascoa cosharo' ca'tano'sanëhuëpitare'co chachin coshatarai, tënin,' itonco',” itérin Quisosori.

¹⁹ Pa'pachinara, Quisosori sha'huitërinso chachin quënanconpi. Quëmapi quënanconahuatona', nontopi. Nani natanconpachinara, inaquë Pascoa cosharo' nipi capacaiso maré'.

²⁰ Nani tashihuachina, Quisoso ca'tano'sanénpitare' chachin huë'pi. Hué'sahuatona', misaquë huënsëquipi. ²¹ Coshatapona pochin itérin:

—No'tëquën ipora itaranquëma'. Shonca catonquëma' ca'tanpiramacohué', a'naquëma' sha'huirapiramaco, itérin.

²² Natanahuatona', sëtopi. Sëtatona', a'naya a'nayari Quisoso natanpi.

—¿Incoita' Siniario, yasha'huirapirainquën? ¿Co cahué' nimara ti? itopi a'naya a'nayari.

²³ —Tëhuëenchachin a'naquëma' yasha'huirapiramaco. Ina sënanquëráchin i'shiaton caré' caponahué', yasha'huirapirinsó. ²⁴ Yosé quíricanën quëran ninorincoso chachin chiminarahué. Yasha'huirapirinsó nipirinhué', ma'huantacha nicapon paya. Co nasitërinhué' naporini, noya noya niitonhué', itérin.

²⁵ Itohuachina, Cotasërinta' itérin:

—¿Incoita' Maistro, yasha'huirapirainquën? ¿Co cahuë' nimara ti? itohuachina, —Quëma chachin mini, itërin.

²⁶ Coshatasoi', pan masahuaton Yosë nontërin. “Yosparinquën, Sinioro” itahuaton, së'panin. Ina quëran ca'tano'sanënpita quëtërin.

—Ca'co' iyaro'sa'. Ca nonëhuë pochin iso', itërin.

²⁷ Minënta' masahuaton, “Yosparinquën Sinioro,” itahuaton, inanta' quëtërin.

—Ya'ipinquëma' o'oco'. ²⁸ Ca huënainëhuë pochin iso'. Huënainëhuë pa'sarin ni'ton, nasha quëran canpitarë' Yosë anoyatërinso' sha'huichinquëma' imacamaso marë'. Chimirarahué na'a piyapi'sa' oshanëna' inquita'huaso marë'. ²⁹ Co huachi opai' o'oantarahué'. Chimirarahué huachi. A'na tahuëri Tata Yosë hua'anëntërinso' nanihuachin, canpitaro'co nasha pochin o'oantarahué. Naporo' noya noya cancantarihua huachi, itërin.

Pitrori nonpinapicaso' ninorinso'

(Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

³⁰ Ina quëran Yosë cantanën cantarahuatona', pipipi. Pipirahuatona', Oriposë panënuë pa'pi huachi. ³¹ Inaquë Quisosori itërin:

—Íraca quiricanënuë ninoton, Yosë naporin: “Ca nohuanto, a'paitona'pi tëpaapi. Tëpahuachina', ohuicanënpita yanquëerapi,” tënin. Inapochachin yatëpahuachinaco, ya'ipinquëma' co chiniquën cancantatomahuë', ta'ananpiaramaco. Ipora tashi chachin napoarama'. ³² Chiminaporahuë', Yosë ananpitaantarino. Ananpitaantahuachinco, ca'ton Cariria'pa' pa'sarahué. Inatohua' niquënantarihua', itërin.

³³ —A'napita ta'ananpipirinënuëonta', co caso' ta'arahué', tënin Pitro.

³⁴ —No'tëquën iyasha, itëranquën. Ipora tashi chachin co'huara atari përasatërasohué', cararo' nonpinapiaranco. “Co caso' Quisoso nohuitërahué’,” toconapon, itërin Quisosori.

³⁵ —Co Sinioro napoarahué'. Quëma imasaranquën ni'ton, yatëpapiirinacohuënta' co onporonta' nonpinapiaranquënuë', itaantarin Pitrori. Inachachin topi ya'ipiya.

Quisoso sëtaton, Yosë nontërinso'

(Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46)

³⁶ Ina quëran, Quisimani nararo itopiquë canconpi. Inaquë ca'tano'sanënpita sha'huitërin.

—Isëquë huënsëtaco'. Pasëyáquë pa'sarahué Yosë nontapo, itërin.

³⁷ Caraíchín ca'tano'sanën amashamiachin quëparin. Pitro, Sipitio hui'ninpita inapitaíchín quëparin. Naporo' sëtaton, co napion cancantërin.

³⁸ —Pa'pi sëtërahué. Chiminchináchín sëtërahué. Isëquë huënsëtaco'. Ama huë'ëtomarahuë', ni'táco', itërin.

³⁹ Amashamiachin pa'sahuaton, isonconin. No'paquë huarë' monshomarahuaton, Yosë nontërin: “Quëma nohuantohuatan Tata, nicha'ëco ama ma'sha onpo'isohué'. Main o'orëso pochin parisita'huaso' ya'huërin. Co parisita'huaso' nohuantopirahuë', quëma nohuantohuaton, noya, tënahué. No'tëquën yanatëranquën,” itërin.

⁴⁰ Ina quëran huënantapirinhuë', cara chachin huë'ésápi quënanquintarin.

—Iya Pitro, ¿co a'na ora tërantá' nanitëramahuë' ni'tamaso' ti? ⁴¹ Ama huë'ëtomahuë', ni'táco'. Yosë nontoco' ama sopai minsëinquëmaso marëhuë'. Cancanëma quëranso mini Yosë yanatëpiramahuë', co canpitaora chiniquën cancantaramahuë', itërin.

⁴² Ina quëran paantarahuaton, Yosë nontaantarin.

—Nohuantohuatan Tata, nicha'ëco ama ma'sha onpo'isohué'. Nipirinhuë' co nohuantohuatanhuë', ma'sona yaonpotohuatanconta' noya, tënahué. No'tëquën yanatëranquën, itaantarin.

⁴³ Ina quëran huënantapirinhuë', naquëranchin huë'ëantapi, quënanquintarin. Huë'ëi' iquitatona', huë'ésápi. ⁴⁴ Tananpituahuaton, paantarin. Paantarahuaton, inachachin Yosë itantarin. Nani cararo' inachachin Yosë nontërin. ⁴⁵ Ina quëran huënantahuaton, itërin:

—¿Ipora huanta' huë'ësarama' ti? Nani ora nanirin huachi. Yosë quëran quëmapico nipirahuë', sha'huirapiarincosho oshahuano'sa' macainacoso marë'. ⁴⁶ Huënsëco huachi pa'ahua'. Ni'co', sha'huirapirincosho' nani canquiari, itërin.

Quisoso mapiso'

(Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Nontaso chachin, Cotasë canquirin. Inanta' Quisoso ca'tanaponahuë', yasha'huirapirin. Inarë' na'a piyapi'sa' huë'sapi, corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa', inapitari a'papisopita. Sahuëni, shonqui, inapita së'quërahuatona' huë'sapi. ⁴⁸ Co'huara canshatërasoihuë', Cotasëri nani sha'huitërin Quisoso nohuitacaiso marë'.

“Insosona apinohuato, ina Quisosos'. Máco huachi,” itërin.

⁴⁹ Ina quëran ya'yoranquirahuaton:

—Tashita Maistro, itirahuaton, apinorin.

⁵⁰ —Ma'sona yaninanso' iyasha, manóton niqué', itérin Quisosori. Ina quéran piyapi'sari chiníquén masapi huachi.

⁵¹ Ca'tano'sanénpita inaqué huaniapi. A'nara' sahuéninén ocoirahuaton, corto hua'an inpriatonén ahuérin. Ahuéaton, nishitèhuératèterin. ⁵² Quisososo nipirinhué' co no-huantèrinhué'.

—Sahuéninén iyasha, po'moantaqué'. Hua'naqué tēpatohuatama', hua'na quéran chachin tēpainēmaso' ya'huérin. ⁵³ Tatahué nontèrahué naporini, shonca cato huaranca an-quèniro'sa' a'patimaitoncohué'. A'naroáchin catahuaitonacohué'. ¿Co ina nitotèranhué' ti? ⁵⁴ Napoaponahué', co nohuantèrahué' cha'èca'huaso'. Nicha'èrinaco naporini, co huachi ninorinacoso' naniitonhué'. Yosé nohuanton, chiminarahué, itérin ca'tano'sanénpita.

⁵⁵ Ina quéran piyapi'sa' itapon:

—Sahuéni, shonqui, inapita sē'quèrahuatoma', huēcapiaramaco. Tēpatona'pi pochin cantatamaco, ¿yamanamaco ti? Co'tana nani tahuéri Yosé chinotopiso pèiqué huénsèato, a'chináruhué. Nicapomacohué', co manamacohué'. ⁵⁶ Napoaponahué', Yosé nohuanton, iporasó' masaramaco. Quiricanén quéran ninorinacoso chachin masaramaco, itérin.

Ina quéran ya'ipi ca'tano'sanénpitari ta'ananpipi huachi.

Corto hua'ano'saqué quèpapiso'

(Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55, 63-71; Juan 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Nani masahuatona', corto hua'an chini chiníquén nanantèrinso' ya'huériniqué quèpapi, Caihuasé itopiso'. Inaqué cotio maistro'sa', ansiano'sa', inapita nani niyontonpi. ⁵⁸ Pitroso nipirinhué', aqué quéran imaquirin. I'iratèqué huaré' imaquirin. Piraanaqué ya'conahuaton, ponisario'sapitaré' huénsèquirin. “¿Ma'ta' onpotapona? Tēpaponá' nimara,” ta'ton, ni'sárin.

⁵⁹ Corto hua'ano'sa', cotio hua'ano'sa' inapitari yatèpapi ni'ton, a'naya a'naya yonípi Quisoso sha'huirapicaíso maré'. ⁶⁰ Na'a piyapi'sari nonpinapiponaraihué', nisha nisha nonconpi. Napoyan quéran catoya'piri hué'sahuatona', sha'huirapipi.

⁶¹ —I'hua chachin Quisoso noninso' natanai. “Yosé chinotopiso pèi' ata'huantahuato, caora nanitèrahué anoyatanta'huaso'. Cara tahuéri quéran anoyatantarahué,” toconin, itopi.

⁶² Corto hua'an chini chiníquén nanantèrinsoari huanirahuaton, Quisoso itapon:

—¿Co manta' tēnanhué' ti? ¿Ma'ta' taponá' isopita nonapiarinénquén? itérin.

⁶³ Quisososo nipirinhué' co manta' tēninhué', ta'tárin. Ina quéran corto hua'ani itantarin: —“Yosé ni'sárinco co nonpinahué',” ta'ton, no'tèquén sha'huitocoi. ¿Quèmaso' Cristo, Yosé hui'ninquén chachin ti? itérin.

⁶⁴ —Ca mini inaco. Yosé quéran quèmapico ni'to, a'na tahuéri niantaramaco. Inápaqué pa'pato, Yosé inchinanén quéran ahuénséarincó. Ina quéran chitoro' huancana o'mantararahué niantaramaco, itérin.

⁶⁵ Corto hua'anso natanahuaton, chiníquén no'huitèrin. Inapoaton a'morinso osharin.

—“¿Caso' Yosé hui'ninco,” toconin! Nani natanama'. Inaora chachin sha'huitèrinpoa' ni'ton, co a'napita sha'huitinpoaso' nohuantarihuahué'. ⁶⁶ ¿Ma'ta' onpotahua' Quisoso? tēnin.

—Pa'pi co noya quèmapihué' ni'ton, tēpacaso' ya'huérin, topi ya'ipiya.

⁶⁷ Ina quéran ipirayatahuatona', ahuépi. A'naquéninta' tonporayatahuatona', chiníquén panpirayapi.

⁶⁸ —¿Inta' ahuériniqué? Quèmaso' Cristonquén nipatan, ninoton no'tèquén sha'huitocoi, itopi.

Pitrori nonpinapirinsó'

(Marcos 14.66-72; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Napotasoi, Pitroso' i'iratèqué huénséarin. A'na cosonari hué'sahuaton, itiirin.

—Quémanta' Quisoso Cariria quéran hué'ninso' ca'tanan, itopirinhué'.

⁷⁰ —¿Ma quèmapita' napotaransó? Co caso' ina nohuitèrahué', itérin. Ya'ipiya natanpi.

⁷¹ Ina quéran pa'sahuaton, ya'coanaqué huaniso', a'na cosonarinta' quènanquiantarin. Quènanahuaton, huanipapisopita itapon:

—Iso quèmapi Quisoso Nasaritoqué ya'huérinso' ca'tanin anta', itaantapirinhué'.

⁷² —¿Co'chi nohuitèrahué' paya! Yosé ni'sárinco, co nohuitèrahué', taantarin Pitro.

⁷³ Ina quéran hua'quimiachin nisahuaso', a'napitarinta' itaantapi:

—Tèhuénchachin quémanta' Quisoso ca'tanan. Cariria piyapi pochin nonan quéran no-huitèrainquén, itopi.

⁷⁴ —¿Co'chi iyaro'sa' paya! Yosé ni'sárinco, co cariso' nohuitèrahué'. Nonpintohu-atènquèmaso', Yosé ana'inchinco, tēnahué, itérin.

Naporo chachin atari përarin. ⁷⁵ Ina natanahuaton, Quisosori napotërinso' yonquirin: "Co'huaara atari përashatërasohuë', cararo' nonpinapiaranco," itërinco, ta'ton, aipiran pipirin. Inaquë chiniquë'n sëtaton, na'nërin.

27

Piratoquë quëpapiso'

(*Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; Juan 18.28-32*)

¹ Tahuërianpituahuachina, ya'ipi corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa', inapita napopi-anachin yonquipi Quisoso atëpatacaiso marë'. ² Ina quëran noyá tonporahuatona', Pirato ya'huërinquë quëpapi. Inaso' hua'an, Noma copirnorri acorinso'.

Cotasë nitëparinso'

(*Hechos 1.18-19*)

³ Cotasëso' nani sha'huirapionahuë', Quisoso tonpopinan quëpahuachinara, ni'sárin. Ina ni'sahuaton, yonquirin huachi. "Ma'tana tēpacaiso marë' quëparapi. ¿Onpoatocha sha'huirapirahuë' paya?" ta'ton, sëtërin. Corto hua'ano'sa' ya'huëpique' paantarahuaton, cara shonca coriqui prata quëran nininso' quëtopiso' yayo'coantapirinhue'.

⁴ —Co huachi iso coriqui nohuantërahuë'. Pa'pi co noyahuë' ninahuë'. Quisoso noyá quëmapi nipirinhue', sha'huirapirahuë'. Ina marë' oshahuahuë', itoonin.

—¿Ma'marë'ta' ina sha'huitërancoi? Co quiyaso' ina yonquirahuë'. Quëma naporanso', itopi.

⁵ Napotohuachinara, Yosë chinotopiso pëiquë chachin coriqui tē'yatonahuaton, pipirin. Pa'sahuaton, nihuë'nquëconorahuaton, nitëparin.

⁶ Ina quëran corto hua'ano'saso' coriqui maantarahuatona':

—Tēpacaiso marë' pahuë'rëtopiso' ni'ton, co Yosë marë' acocaso' ya'huërinhuë'. Inaquë acohuatëhua', co Yosë pënëntërinso' natëarihuahuë', ta'tona', co inaquë acopihuë'.

⁷ —Iso coriquiquë no'pa' pa'ahuan' nisha piyapi'sa' pa'pitacaso marë', topachinara:

—Noyahua', topi ya'ipiya. Napoaton pa'sahuatona', ina coriquiquë no'pa' pa'anpi. "Tëshitona'pi no'panën," itopiso' pa'anpi. Inaquë nisharo'sa chiminpachinara, pa'pitopi.

⁸ Napoaton ipora huanta' ina po'oroso': "Huënai' No'pa'," itopi. ⁹ Iráca Irimiasë ninoton, Yosë quiricanë'nquë ninshitërin. "Cara shonca coriqui prata quëran nininso' quëtapi. Ina nápo' cotioro'sa' nohuantopi ni'ton, quëtapi. Ina coriqui chachin maantarahuatona', ¹⁰ tēshitona'pi no'panën pa'anapi. Yosë sha'huitërinco'so chachin napoapi," tēnin, ninshita-ton. Naporinso chachin ina nápo' coriqui masahuatona', no'pa' pa'anpi.

Pirato naporinso'

(*Marcos 15.2-5; Lucas 23.3-5; Juan 18.33-38*)

¹¹ Quisososo' Pirato notënanquë huaniárin.

—¿Quëmaso' cotioro'sa' copirnonquë'n ti? itërin Piratori.

—Ca mini inaco, itërin Quisosori.

¹² Corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa', inapitari na'con nonpinapipirinhue', co manta' tēninhue'.

¹³ —Na'con nonapirinhë'nquë'n, ¿co natananhue' ti? itopirinhue' Piratori.

¹⁴ Co manta' tēninhue'. Co pi'pisha tēranta' a'panitërinhuë'. "Ma quëmapita' isoso' ni'ton, co manta' yaa'panitërinhuë'," tēnin Pirato yonquiaton.

Quisoso tēpacaiso' sha'huirinso'

(*Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16*)

¹⁵ Nani Pascoa tahuëri Piratoso', a'nara' apina'pi tashinan pëi quëran ocoirin. Insosona piyapi'sari nohuantopiso' ocoirin. ¹⁶ Tashinan pëiquë a'na apina'pi ya'huarin. Inaso' pa'pi co noyahuë'. Ya'ipi parti nahuiantërinso'. Parapasë itopi. ¹⁷ Piyapi'sa' huë'pachinara, Piratori itërin:

—Ipora Pascoaquënta' a'nara' apina'pi ocoianta'i, topirahuë'. ¿Insota' nohuantërama' ocoica'huaso'? Cato' ya'huapi. A'naso' Parapasë. A'nanta' Quisoso, Cristo itopiso'. ¿Insochachinta' nohuantërama' ocoica'huaso'? Canpita huayonco', itërin.

¹⁸ "Cotio hua'ano'sari co quë'yatonahuë', Quisoso mapi," ta'ton, Piratori napotërin.

¹⁹ Hua'an shiranë'nquë huënsëaso', sa'ininta' nanan a'patiirin Quisoso ocoicaso marë'. "Achin tashi' a'ninquëchin hua'narahuë'. Quisoso hua'nato, chiniquë'n pa'yanahuë'. Inaso' noya quëmapi. Co manta' onporinhue' ni'ton, nicha'ëquë'. Co tēpacaso' ya'huërinhuë'," itërin sa'ini. Ina marënta' Piratori co yatëparinhue'.

²⁰ Corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa', inapitaso nipirinhue', a'naya a'naya piyapi'sa' sha'huitëra'piapi:

—“Parapasë ocoirahuaton, Quisoso atëpatëquë’,” itoco’, itëra’piapi. ²¹ Ina quëran Piratori natanin huachi.

—¿Insochachinta’ ocoi’i? itaantarin. Napotaantahuachina:

—¡Parapasë ocoitocoi! itopi.

²² —¿Ma’ta’ onpochi nipachin Quisoso, Cristo itopiso? itohuachina:

—¡Corosëquë patanantëquë’ chimi’in! tosapi ya’ipiya.

²³ —¿Ma’marëta’ tëpa’i? ¿Ma’ta’ onporin? itopirinhuë’, aquëtë chachin chiniquën itantapi:

—¡Corosëquë patanantëquë’ chimi’in! itaantapi.

²⁴ Napotohuachinara, nisha yonquirin huachi. “Piyapi’sa’ co yanatërinacohuë’. Chiniquën no’huitatona’, yaahuërinaco,” ta’ton, co huachi yonquirinhuë’ Quisoso ocoicaso’. Napoaton i’sha masahuaton, piyapi’sa’ ni’tërantapaquë hui’sërin.

—Iso quëmapi’so’ noya. Co manta’ onporinhuë’, tënahuë. Co ca nohuanto, tëpaapihuë’. Co ina marë’ ana’intincoso’ ya’huërinhuë’. Canpita yonquiramaso’, itahuaton, hui’sërin.

²⁵ —Tëhuëinchachin quiya yonquirai tëpaca’huaiso’. Yosë yaana’intoahuachincoi, hui’nahueipitarë’coi chachin ana’inchincoi, topi.

²⁶ Napohuachinara, Pirato camaitërin Parapasë ocoicaso’. Quisososo nipirinhuë’ chiniquën ahuihuitërin. Chiniquën huihuitona’, pë’sha pë’shatopi. Nani huihuihuachinara, sha’huitërin corosëquë patanantacaiso marë’.

²⁷ Sha’huitoahuachina, Pirato pëinënquë quëpapi. Inaquë notohuaro’ sontaro’sa’ niyon-tonpi tëcariatona’ tëhuacaiso marë’. ²⁸ Ai’nampiratahuatona’, quëhuanën miachin hua’an a’morinso pochin nininso’ a’motopi tëhuacaiso marë’. ²⁹ Yancotënta’ nahuan quëran nicatona’, ayancotopi. Ina quëran corosëquë patanantacaiso marë’ napotopi:

—Ma’tana huaranën maquë huachi, itatona’, piquiranan asë’quëëpi. Naporahuatona’ ina notënanquë isonpi:

—Hua’qui tahuëri nanpitan cotioro’sa’ hua’anëntëquë’, itopi.

³⁰ Ina quëran iraiquë ipitopi. Piquirananta’ matantarahuatona’, ahuëmotopi.

³¹ Inapotatona’, tëhuapi. Nani tëhuahuachinara, a’motopiso’ ocoitahuatona’, a’morinso chachin a’motantapi. Ina quëran corosëquë patanantacaiso marë’ quëpapi huachi.

Corosëquë patanantopiso’

(*Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27*)

³² Ninano quëran pipirahuatona’, a’na quëmapi nacapipi, Siriniquë ya’huërinso’. Simon itopi. Ina masahuatona’, corosë Quisoso quëparinso’ sontaro’sari apitëntopi. Inari quëpatërin.

³³ Pa’sahuatona’, panëa’hua Corocota, itopiquë canconpi. Corocotaso’: “Nansë Moto’,” tapon naporin. ³⁴ Inaquë canconahuatona’, huino ma’sha pinshiinë’ ayontahuatona’, o’shitopirinahuë’, pi’pisha pi’nirahuaton, co o’orinhuë’.

³⁵ Ina quëran sontaro’sari corosëquë patanantopi. Nani patanantahuatona’, ninontopi. “Huëco’, nicanatëhua’ Quisoso a’morinsopita maahua’,” nitatona’, ya’nipirapi. Naporahuatona’, a’naya a’naya mapi. ³⁶ Nani masahuatona’, inaquë huënsëapi nicacaiso marë’.

³⁷ Onporinso marësona tëparapisonta’ ninshitopi.

ISOSO’ QUISOSO, COTIORO’SAS’ COPIRNO

ta’caso’, ninshitopi. Inapotahuatona’, corosëquë chachin motën pëtëcha achinpitopi.

³⁸ Ina pirayan cato’ apiro’santa’ patanantopi. Nisha patanantopi. A’nara’ inchinan quëran, a’nanta’ ahuënan quëran acopi. ³⁹ Piyapi’sa’ na’huëpona pochin, Quisoso tëcariatona’, tëhuaconpi.

⁴⁰ —¿Nani ma’sha nanitapanan ti? I’hua naporan: “Yosë chinotopiso pëi’ ata’huantohuato, cara tahuëri quëran anoyantarahuë,” tënan. Inta nipachin cha’ëquë’. Yosë hui’ninquën chachin nipatan, corosë quëran nohuararahuaton cha’ëquë’, itoonpi.

⁴¹ Inapochachin corto hua’ano’sa’, cotio maistro’sa’, cotio ansiano’sa’, inapitarinta’ tëhuatona’, itapona’:

⁴² —A’napitaso’ yanicha’ëponahuë’, inaora chachinso’ co nanitërinhuë’ cha’ëcaso’. Is-rairo’sa’ copirno nipachin, corosë quëran nohuarain nicatëhua’ natëahua’. ⁴³ “Yosë hui’ninco chachin ni’ton, catahuarinco,” topirinhuë’. Yacatahuahuachin, apiramiáchin nicha’ëin, nitopi.

⁴⁴ Ina pirayan patanantopisopitanta’ Quisoso no’huipi.

Quisoso chiminso’

(*Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30*)

⁴⁵ Camotëchin nisahuaso’, ya’ipi parti tashirarin. I’huaraya huarë’ yono tashi pochin nisarín. ⁴⁶ Naporo’ Quisoso chiniquën nonin. *Iri, Iri, ¿nama sapacatani?* ténin. Inaora nananquë nonatan, naporin. “¿Onpoatonta’ Tata patërancó?” tapon naporin.

⁴⁷ A’naquën huanipapisopita natanahuatona’:

—Iniasë përasamara, topi.

⁴⁸ A'naso' manorahuaton, pi'shiro pochin nininso' maconin. Ina masahuaton, huino áin nininso' asë'cotëtahuaton, piquirananquë achinpitërin. Achinpitahuaton, ihuëtërin o'ocaso marë'. ⁴⁹ A'napitariso nipirinhue' itapona':

—Tananpitëquë' nia'ahua'. Iniasëri o'maton nicha'ëpon nimara, nitopi.

⁵⁰ Quisososo nipirinhue' chiniquën nonsahuaton, chimin huachi. ⁵¹ Naporo' Yosë chinotopiso pëiquë tanontën në'mëtë' patonpiso' noshatërin. Inaora noshataton, catotë huarë' ninin. Inapa quëran no'paquë huarë' noshatomarin. Naporahuaton, panca ocohua pa'nin. Na'piro'sa' inaora nopaatërin. ⁵² Nopaatohuachina, a'naya a'naya pa'pitopiso' ni'soatërin. A'naquën Yosë imarinsopita iráca ayapirinhue', nanopiantapi huachi. ⁵³ Quisososo nanopiantarinso' piquëran inapitanta' pa'pitopi quëran pipirahuatona', Quirosarinquë pa'sapi. Na'a piyapi'sari quënanpi.

⁵⁴ Quisososo chiminpachina, capitanso sontaronënpitarë chachin ni'sapi. Ocohua pa'ninso', na'piro'sa' nopaatërinso', inapita ni'sahuatona', pa'pi pa'yanpi.

—Tëhuëchachin iso quëmapiso', Yosë hui'nin, topi.

⁵⁵ Sanapi'sa' Cariria quëran huë'pisopitanta', aquë quëran notëërapí. Inapitaso' Quisososo imaquipi nocomacaiso marë'. Iporaso' chiminso' ni'sapi anta'. ⁵⁶ A'naso' Maria Mactarina itopiso'. A'nanta' Maria. Inaso' Santiaco, Cosi, inapita a'shin. A'nanta' Sipitio hui'ninpi a'shin. Inapitaso' aquë quëran notëërapí.

Na'pi naninquë po'mopiso'

(Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁵⁷ Thuararapaso', a'na ma'huan Cosi itopiso huë'nin. Inaso', Arimatiaquë ya'huërin. Quisososo imarin anta'. ⁵⁸ Pirato ya'huërinquë pa'nin Quisososo nonën natantacaso marë'. “Quëtoco cari quëpa'i,” itoonin. Napotihuachina, “Noyahua”. Quëpaquë' nipachin,” itahuaton, sontaro'sa' a'parin nonën anohuaratacaiso marë'. Anohuarahuatona', quëtopi. ⁵⁹ Nonën masahuaton, noya morinquë so'quëëtahuaton, ⁶⁰ na'pi nanin nasha nininquë po'morin. Inaora marë' pa'anpirinhue', inaquë po'morin. Ina quëran pancara'pi masho pitarahuatona', pa'copitopi. Pa'copitahuatona', patopi huachi. ⁶¹ Maria Mactarina, a'na Maria, inapitaso nipirinhue' na'pi nanin notënanquë chachin huënsëapi.

Sontaro'sari a'paipiso'

⁶² Tahuëririnquë chinoto tahuëri marë' nani tapahuachinara, corto hua'ano'sa', parisioro'sa', inapita niyontonahuatona', pa'pi Pirato nontacaiso marë'.

⁶³ —Sinioro hua'an, Quisososoco' nonpintë', tënai. Nani yonquirai. Co'huara chimiyantëraponhuë', piyapi'sa' sha'huitërin. “Tëpahuachinaco, cara tahuëri quëran nanopiantarahue',” toconin. ⁶⁴ Napoaton sontaro'sa' a'paquë' na'pi naninquë a'paicaiso marë'. Cara tahuëri chachin noya a'pai'ina', ama nonën quëpacaiso marë'huë'. Ca'taninsopitari quëpahuachina': “Nani nanopiantarin huachi,” toconapona'. Napohuachina', aquë aquëtë' piyapi'sa' nonpintapi, itopi.

⁶⁵ —Inta nipachin, sontaro'sa' ya'huarin. Canpitari chachin paatoma', inapita quëpaco' noya ni'ina'. Ama piyapi'sari huëcatona' quëpacaiso marë'huë' inapo'ina', itërin Piratori.

⁶⁶ Napohuachina, pa'pi. Pancara'pi to'ni pochin nininquë noyá pa'pirapitopi. Napotahuatona', sontaro'sa' acopi.

—Noya a'paico', itahuatona' patopi huachi.

28

Quisososo nanopiantarinso'

(Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

¹ Chinoto tahuëri piquëran Maria Mactarina, a'na Mariarë' naquëranchin paantapi po'mopiquë nicacaiso marë'. Tomio tahuëri tashíramiachin na'pi nanin'pa' pa'sapirinhue'.

² A'nanya panca ocohua pa'nin. Sinioro anquëninëni inápa quëran o'marahuaton, pancara'pi pa'copitopiso' chi'huincarín. Chi'huincarahuaton, ina aipi huënsërin. ³ Huënaráchin huënaráchin o'cori pochin ya'norin. Huiríchin a'morin. Pi'shiro quëran huiri huiríchin. ⁴ Ina ni'sahuatona', sontaro'sa' pa'yanpi. Pa'pi té'huatopi. Ropa ropátahuatona', chimipi pochin no'paquë anotopi. ⁵ Ina quëran sanapi'santa' canquihuachinara, anquëni itërin:

—Ama pa'yancosohue'. Quisososo corosëquë patanantopiso' yonisaramaso', nitotërahuë.

⁶ Co huachi isëquë ya'huërinhuë'. Sha'huítërinquëmaso chachin nani nanopiantarin. Huëco' ni'quirico' po'mopiquë. Capa huachi. ⁷ Manóton paatoma', ca'tano'sanënpita sha'huítongo': “Nani nanopiantarin. Ina'ton Caririaquë pa'sarin. Inatohua' quënancoantarama',” itonco'. Nani sha'huítëranquëma', itërin anquëni.

⁸ Natanahuatona', a'naroáchin na'pi nanin quëran pipipi. Pa'pi pa'yanpirinahuë'. Nóya cancantatona' ta'api ca'tano'sanënpita sha'huitacaiso marë'. ⁹ Pa'sapirinhue', a'nanaya iraquë chachin Quisosori ya'notërin.

—Huë'cama imoyaro'sa', itërin. Ina nohuitatona', ya'carionpi. Monshorahuatona', nantëñ iporantërahuatona', chinotopi.

¹⁰ —Ama huachi pa'yancosohuë'. Paatoma', iyahuëpita sha'huitonco' Cariria'pa' pa'ina'. Inatohua' quënancoantarinaco, itahuaton, pa'nin huachi.

Sontaro'sa' napopiso'

¹¹ Sanapi'sa' paaso', sontaro'santa' ninanoquë pa'pi corto hua'ano'sa' sha'huitacaiso marë'. “Quisoso pa'pitopiquë noya ni'sapiraihuë', a'nanaya panca ocohua pa'nin. Naporo' anquëni ya'norahuaton, pancara'pi pa'copitopiso' chi'huincarín. Ni'piraihuë', Quisoso nonën capa huachi,” itonpi. ¹² Ina quëran corto hua'ano'sa', cotio ansiano'sa' inapita niyontonahuatona', ninontápi. Nani ninontohuachinara, sontaro'sa' amatantarahuatona', na'con coriqui quëtöpi.

¹³ —Piyapi'sa' sha'huitoco': “Yono tashi' Quisoso ca'tano'sanënpita huë'pi. Huë'ësocoi, nonën quëpapi,” itoco'. ¹⁴ Hua'anëma' natantaton ina marë' no'huihuachinquëma', quiyari anoyatarai ama ana'intinquëmaso marëhuë', itopi.

¹⁵ —Noyahua'. Napo'i nipachin, tosahuatona', coriqui ma'patopi. Pa'sahuatona', piyapi'sa' nonpintopi. Cotio hua'ano'sari sha'huitopiso chachin nonpinpi. Ipora huanta' na'a cotioro'sa' ina nonpin nanan natëpi.

Ca'tano'sanënpita a'chinacaiso marë' sha'huitërinso'

(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁶ Ina quëran shonca a'na ca'tano'sanënpitaso' pa'pi Cariria'pa'. A'na panënuquë pa'pi, Quisosori sha'huitërinquë chachin. ¹⁷ Inaquë Quisoso quënanconahuatona', chinotopi. A'naquënso nipirinhue' pi'pian co natërinhuë'. “Co inahuë' nimara,” topirinhue'. ¹⁸ Quisosori ya'carirahuaton, itapon:

—Tata Yosë nohuanton, chini chiniquën nanantërahuë. Inápaquë ya'huërinso'pita, isoro'paquë ya'huërinso'pita, ya'ipiya hua'anëntarahuë. ¹⁹ Napoaton canpita paatoma', ya'ipi piyapi'sa' a'chintoco'. Nisha nisha nananquë nonpisopita a'chintoco' imainaco. Insosona natëhuachinaco, i'quë aporintoco'. “Tata Yosë, Hui'nin, Ispirito Santo inapita nanan quëtërincoi ni'ton, aporintaranquën,” itahuatoma', aporintoco'. ²⁰ Ina quëran ya'ipi sha'huitëranquëmaso' a'chintoco' natëinaco. Insëquësona pa'patama', carinquëma' ca'tanaranquëma'. Nani tahuëri catahuanquëma'. Ayaro' tahuëri naniquë huarë' ca'tanaranquëma'. Co onporonta' pataranquëmahue', itërin Quisosori. Nani huachi.

Marco ninshitérinpoa' Quisocristo naporinso' nitotacaso maré'

Coansha Paotista pënëntérinso'

(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9, 15-17; Juan 1.19-28)

¹ Apira iyaro'sa', Quisocristo nanamèn ninshitaranquéma'. Inaso' Yosé hui'nin chachin. Iráca isoro'paquë o'marin nicha'ëinpoaso maré'.

² Isaiasé pënëntona'pi ninoton Yosé quiricanênquë ninshitérinso chachin o'marin. Inaquë Yosëri hui'nin itapon:

“Co'huaara pa'shamátérasênquênhuë', comisionëhuë'ton a'pararahué piyapi'sa' ayonquicaso maré'.

³ Inotéro parti ina quëmapi pënëntápon: 'Ni'co' iyaro'sa'.

Hua'an chiniquën nanantona'pi ni'ton, a'na parti yapa'pachina, comisionën a'parin ira tapatacaso maré'. Ira otëërin noya pa'tacaso maré'.

Inapochachin iporaso' cancanëma' anoyatoco' Sinioro o'main,' itarin,” ténin ninshitaton.

⁴ Ninorinso chachin Coansha huë'nin pënëntacaso maré'. Inotéro' parti ya'huaton, piyapi'sa' pënénárin. “Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosé chachin tahuëretantaco' oshanëma' inquichinquéma'. Ina quëran aporihuanco,” itarin. Napotahuaton, na'a piyapi'sa' aporintarin. ⁵ Inaquë notohuaro' piyapi'sa' huë'pi natanapona'. Quirosarin quëran huë'pi. Ya'ipi Cotia parti quëran huëcatona', natanapi. “Tëhuënchachin co noyahuë' nicatoi, oshahuanai. Catahuaco'i Sinioro ina nanianchii,” topachinara, Cortaniquë Coanshari aporintërin. ⁶ Co inaso' noyápiachin a'morinhuë'. Ponira pochin camiyo anporo quëran nípiso' a'morin. Sha'huëtë quëran nintonporin. Sëquërë pochin nininso' macaton, inaya tëranta' ca'nin. Ninoi' quënanpachina, irorin. Piyapi'sa' pënënpachina, itapon: ⁷ “Ca piquëran a'na quëmapi huë'sarin chini chiniquën nanantërinso'. Caso' co pi'pian tëranta' ina pochin chiniquën nanantërahuë'. Co maquëyancohuë' ni'ton, co sapatën i'quirita'huaso tëranta' nanitarahuë'. ⁸ Caso' i'quë aporintëranquéma'. Inaso nípírinhuë' Ispirito Santo aya'coancantarinquéma',” itërin.

Quisoso aporihuaninso'

(Mateo 3.13-17; Lucas 3.21-22)

⁹ Naporo tahuëri'sa' Quisoso Cariria parti quëran huë'nin. Nasaritoquë ya'huëpirinhuë', Coansha pënëntarinquë huë'nin. Huë'pachina, Coanshari Cortaniquë aporintërin. ¹⁰ Ii' quëran nonshihuachina, a'naroáchin inápaquë pi'iro'të' ni'soatërin. Ispirito Santonta', nëpë pochin nohuaraimarin, ni'nin. Nohuaraimarahuatón, Quisoso ya'coancantomiatërin. ¹¹ Naporo' inápa quëran Yosëri itapon: “Quëmaso' hui'nahuënquën chachin ninan. Na'con nosoroatënquën, noya ni'nanquën,” itërin.

Sopairi ténirinsó'

(Mateo 4.1-11; Lucas 4.1-13)

¹² Ina quëran Ispirito Santori inotéro parti co piyapi ya'huërinquëhuë' a'parin. ¹³ Inatohua' catapini shonca tahuëri ya'huërin. Tanan ni'niro'sapitarë' ya'huërin. Sopai hua'aninta' huëcapairahuaton, ténirin. Sha'huítápirinhuë' ama Yosé natëcaso marëhuë'. “Inca, co nohuanterahuë',” ténin. Nani sopai pa'pachina, anquëniro'sari o'marahuatona', Quisoso nocomaimapi.

Noya nanan sha'huicaso' caniaritërinso'

(Mateo 4.12-17; Lucas 4.14-15)

¹⁴ Ina quëran Coansha tashinan pëiquë po'mopi. Ina natantahuaton, Quisoso pa'nin Cariria parti pënëntapon. Noya nanan Yosé noninso' sha'huirarin: ¹⁵ “Nani tahuëri nanirin huachi. Iso tahuëri'sa' Yosé yahua'anëntarinquéma'. Napoaton ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosé chachin tahuëretantaco'. Naporahuaton noya nanan natëco' Yosé nicha'ëinquéma',” itërarin.

Sami camayoro'sari imapiso'

(Mateo 4.18-22; Lucas 5.1-11)

¹⁶ Ina quëran Cariria sono' yonsanquë pa'sahuaton, cato' sami camayoro'sa' quënanconin. A'naso' Simón itopi. Iinë' riti t'ë'yatapi sami macacaiso maré'. Iinso' Antërisë itopi.

¹⁷ —Huëco' iyaro'sa', ca imaco a'chinchinquema'. Sami manamaso pochachin piyapi'sa' masarama' Yosé imacaiso maré', itërin Quisosori.

¹⁸ Napotohuachina, ritinëna' patahuatona' Quisoso imapi huachi.

¹⁹ Amashamiachin Santiago, Coansha, inapitanta' quënancoantarin. Sipitio hui'ninpita inahuaso'. Pa'pinarë' potiquë huënsëatona', ritinëna' pasonapi. ²⁰ "Huëco' pa'ahua', ca imaco," itohuachina, pa'pin, inpriatonënpita, inapita potiquë patahuatona', Quisoso imapi.

Sopai a'parinso'
(Lucas 4.31-37)

²¹ Ina quëran Capinaomoquë canconpi. Chinoto tahuëri nanihuachina, cotioro'sa' niyontopiso pëiquë ya'conin. Inaquë a'chinarin. ²² Chiniquënananantona'pi pochin a'chinarin. Co cotio maistro'sa pochin a'chininhuë'. Napoaton a'chininso' natanahuatona', piyapi'sa' pa'yanpi: "¡Ma'pitacha Quisoso nitotërin paya!" topi. ²³ Naporo' a'nara' quëmapi inaquë ya'huërin. Sopairi ya'coancantaton, camairin ni'ton, pa'pi co noyahuë' yonquirin. Quisoso quënanahuaton, chiniquënanantërin. Sopairi chachin anonin.

²⁴ —¡Tananpitocoi! Quëmaso' Quisosonquënan, Nasaritoquë ya'huëran. Nohuitërainquënan. Yosë quëran o'maton noya ninan. ¿Ma'ta' quëma onpotaponcoi? ¿Ata'huantaponcoi ti? itërin.

²⁵ Itohuachina, Quisosori itapon:

—¡Ta'tëquë'! ¡Iso quëmapi quëran pipimiatëquë'! itërin.

²⁶ Napotohuachina, quëmapi chiniquënanapa'tanin. Naporahuaton chiniquënan "yai" ta'so chachin, sopai pipirin. ²⁷ Ya'ipi piyapi'sa' pa'yanahuatona', ninontapi:

—¿Ma'pitata' ni'sarëhuaso'? Quisososo' co a'napita pochin a'chininhuë'. Chini chiniquënananantaton, sopairo'sa quëran huarë' camaihuachina, natëpi, topi.

²⁸ Shiarahuaton, Quisoso naporinso' ya'ipi Cariria parti nahuinin.

Simon Pitro a'shatën anoyatërinso'
(Mateo 8.14-15; Lucas 4.38-39)

²⁹ Ina quëran niyontopiso pëi quëran pipirahuatona', Simon, Antërisë, inapita ya'huëpiquë pa'pi. Santiago, Coansha, inapitanta' pa'pi. ³⁰ Simon a'shatën chiniquënanapoton, quëhuënarin ni'ton, Quisoso sha'huitopi. "A'shacha saporin ta'a," itopi. ³¹ Inaquë paaparahuaton, maimirahuaton, opatërin. Naporo chachin sapo otanotërin. Otanotahuaton, inari chachin a'carin, o'shitërin, napotërin.

Na'a cania'piro'sa' anoyatërinso'
(Mateo 8.16-17; Lucas 4.40-41)

³² I'huahuanquë nani pi'i ya'conahuaso', na'a cania'piro'sa' quëpi. Sopairi ya'coancantërinso'pitanta' quëpi. ³³ Ya'ipi ya'huëhuano'santa', ninano' ya'coanaquë niyontonpi Quisoso nicacaiso marë'. ³⁴ Naporo' notohuaro' cania'piro'sa' anoyatërin. Nisha nisha caniori maninsopita anoyatërin. Na'aya'pi sopairo'sari ya'coancantërinso'pitanta' inquitërin. Sano yonquipi huachi. Sopairo'sari ina nohuitatona', yasha'huipirinahuë', Quisoso co nohuantërinhuë' ni'ton, ta'topi huachi.

Caririaquë a'chintëra'piarinso'
(Lucas 4.42-44)

³⁵ Tahuëririnquë co'huara noya huënihuayantërasohuë', Quisoso huënsërahuaton ninano quëran pipirin. Co piyapi ya'huërinquëhuë' Yosë nontacaso marë' inaoraichin pa'nin. ³⁶ Simonso' capayatopirinhuë', co Quisoso quënanatonhuë', a'napitarë chachin pa'nin yonipon. ³⁷ Quisoso quënanconahuatona':

—Notohuaro' piyapi'sa' yonissarinënuë', itopi. Itopirinahuë', Quisosori itërin:

³⁸ —Huëco' iyaro'sa', a'na partinta' pa'ahua'. Ya'cariya ninanoro'saquë pa'ahua'. Inaquënta' pënënta'huaso' ya'huërin. Ina marë' Yosë a'paimarinco ni'ton, huë'sarahuë', itërin.

³⁹ Ina quëran ya'ipi Cariria parti pa'sahuaton, niyontopiso pëiro'saquë pënëntëra'piarin. Naporahuaton, sopairo'sari ya'coancantërinso'pitanta' inquitëra'piarin.

Chana caniori maninso'
(Mateo 8.1-4; Lucas 5.12-16)

⁴⁰ Naporo' a'na quëmapi huë'nin, chana caniori maninso'. Quisoso huëcapairahuaton, isonquirin. Isonahuaton, itapon:

—Nohuantohuaton, nanitëran anoyatancoso'. Anoyatoco topirahuë', itërin. ⁴¹ Quisosori nosoroaton, së'huarin.

—Nohuantërahuë' mini iyasha. ¡Noyatëquë huachi! itërin.

⁴² Itohuachina, a'nara'achin canio inquirin. ⁴³⁻⁴⁴ Naporo chachin Quisosori chiniquënanpënënin.

—¡Ama insonta' sha'huitëquësohuë'! Corto hua'ainchin sacatërinquë paaton, noyatëranso' a'notonquë' ni'inquënan. Naporahuaton, Moisésë sha'huirinso' quëpaquë' noyatëranso' nitotacaiso marë', itërin. Ina quëran a'parin huachi.

⁴⁵ Napotopirinhuë', papon pochin ya'ipi piyapi sha'huitëra'piarin. "Quisoso anoyatërinco," itëra'piarin. Ya'ipi naporinso' nahuinin. Napoaton piyapi'sa' ni'tërantapaquë

co huachi Quisoso iratërinhuë'. Co huachi nanitërinhuë' a'ninquëchin ninanoro'saquë pacacaso'. Co piyapi'sa' ya'huërinquëhuë' ya'huërárin. Ina niponahuë', ya'ipi parti quëran huë'pi nicapona'.

2

Apia anoyatërinso'

(Mateo 9.1-8; Lucas 5.17-26)

¹ Cara tahuëri quëran pochin Capinaomoquë huëantarín. "Pëinënuë Quisoso ya'huarin," topi. ² Natantahuatona', notohuaro' piyapi'sa' niyontopí. Pëi' ya'sotahuatona', ya'coana aquëtëran huarë' yamopi. Yosë nanamën sha'huirarin, natanapi. ³ Naporo chachin catapini quëmapi'sa' huëcatona', apia pë'sara'huayaquë quëshipi. Hua'qui' co nanitërinhuë' huanicaso', quëhuënarín. ⁴ Quisosoquë yaquëpapirinahuë', hua'huayátërahuë piyapi'sa' ni'ton, co nanitopihuë' ya'conacaiso'. Ya'shotopi. Napoaton pëi' nanpëtahuatona', a'canpiso pi'pian o'quirahuatona', pë'sara'huayarë chachin anohuaramapi. Quisoso pirayan acomapi huachi. ⁵ Quisosori ni'sahuaton, "Ma noya isopita natërinaco," ta'ton, apia itapon:

—Oshanën apia'hua inquitaranquën huachi, itërin.

⁶ A'naquën cotio maistro'sa' inaquë huënsëpisopitaso', cancanëna quëran yonquirápi: ⁷ "¿Ma quëmapi'ta' isoso' Yosë yaya'huëretërin? Co ínsonta' nanitërinhuë' oshanënpoa' inquitinpoaso'. Yosëichin nanitërinso'," topi yonquiatona'. ⁸ Topinan yonquirapirinahuë', yonquipiso nitotaton Quisosori itapon:

—¿Onpoatomata' co noyahuë' yonquirapiramaco? ⁹ Canpitaso naporama': "Piyapinpoa a'napita oshanën inquitacaso', co nanitëréhuahuë'. Apia camaiatë': 'Huaniquë' apia'hua. Pë'sara'huanën masahuaton, noya paquë huachi,' itacasonta' co nanitaparëhuahuë'," tënema'. ¹⁰ Caso nipirinhuë' Yosë quëran quëmapi'co ni'to, nanan quëtërinco piyapi'sa' oshanhëna' inquitahuaso marë'. Canpitanta' ina nitotacamaso marë' iso apia anoyatarahuë, tënin.

¹¹ Ina quëran apia itantarín:

—¡Huaniquë' apia'hua! Pë'sara'huayanën masahuaton, ya'huëranquë paquë huachi, itërin. ¹² Itohuachina, a'naroáchin noyatahuaton, huanirín. Pë'sara'huaya masahuaton, ya'huërinquë paantarín. Ina ni'sahuatona', piyapi'sa' pa'yanpi.

—¡Ma noyacha Yosëso ni'ton, a'naroáchin anoyatërin paya! Co onporonta' ina pochin ni'chinëhuahuë', topi.

Nihuii Quisoso imarinso'

(Mateo 9.9-13; Lucas 5.27-32)

¹³ Naquëranchin panca sono' yonsanquë Quisoso paantarín. Inaquë hua'huayátërahuë piyapi'sa' huë'pachinara, a'chintarin. ¹⁴ Ina quëran na'huëpon pochín, Nihui quënanconin. Arpio huí'nin inaso'. (Matio itopi anta'.) Coriqui Noma copirno marë' ma'patërinquë huënsëarin. Quisosori itapon:

—Huëquë' iyasha imaco, itërin. Itohuachina, huanirahuaton Quisoso imasarin huachi.

¹⁵ Ina quëran pëinënuë Quisoso quëparin coshatacaso marë'. Ca'tano'sanënpitarë' coshatapatapi. Na'a piyapi'sa' huë'pi coshatatona' Quisoso nohuitacaso marë'. A'naquën copirno marë' coriqui ma'patona'piro'sa'. A'napitanta' oshahuano'sa' itopiso'. Inahuanta' Quisoso yaimápi. ¹⁶ A'naquëonta' cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapitari ni'sahuatona', ca'tano'sanënpita natanpi:

—¿Onpoatonta' maístronë'ma' oshahuano'sapitarë' coshatarin? Copirno marë' coriqui ma'patona'piro'santa' co noyahuë' nipirinahuë', inapitarë' coshatarin, itopi.

¹⁷ Natanahuaton, Quisosori itapon:

—Isopitapo' tëhuënhachin nohuantërinaco imainacoso'. Ni'co'. Cania'piro'saso' notoro nohuantopí. "Co caniorahuë'," topatëraso', co notoro nohuantëréhuë'. Inapochachin canta' oshahuano'sa' pënëna'huaso marë' o'marahué. "Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuëretantaco'," itërahuë. A'napitaso nipirinhuë': "Quiyaso' noyacoí," topiso marë' co na'con a'chintërahuë', itërin.

Nasha nanan a'chininso'

(Mateo 9.14-17; Lucas 5.33-39)

¹⁸ Naporo' Coansa Paotista imapisopitaso ayonatona', Yosë nontapi. Parisio imapisopitanta' inapoapi. Napohuachinara, a'naquëni paaparahuatona', Quisoso natanpi:

—Coansa imapisopitaso' ayonatona', Yosë nontapi. Inapochachin parisio imapisopitanta' nisapi. ¿Onpoatonta' imarinënsopitaso' co inapopihuë'? itopi.

¹⁹ —Ca ya'huarahuë ni'ton, co sëtopihuë'. Ni'co'. Quëmapi sa'acaso marë' piyapi'sa' amatohuachina, coshatatona', capa cancantopi. Nipayarinsopita huë'pachinara, coshatopi.

²⁰ A'na tahuëriso nipirinhuë' inimiconënpitari sa'ana'pi masapi. Quëpatohuachina', sëtapi huachi. Co huachi yonquiapihuë' coshatacaiso', ténin.

²¹ Itahuaton: "Ni'co'. A'morëso noyá mocahuachina, co nasha në'mëtëquë pa'pitërehuë'. Nasha në'mëtëquë pa'pitëre' naporini, naquëranchin panca panca noshataanta'itonhuë'.
²² Sha'moronta' yonquico'. Huino sha'moro' nipachina, co sha'huëtë' morsa mocaro' nininquë ta'panëhuë'. Inaquë ta'panë' naporini, a'naroáchin noipoaton, nichinia'itonhuë'. Naporahuaton morsanta' tapiitonhuë'. Napoaton sha'moro' huinoso' nasha morsaquë ta'panë'. Huino, morsanta' noya nisarin huachi," itërin Quisosori. (Iráca inachintopiso' naniantatona', nasha nanan imacaso' ya'huërin, tapon napotërin.)

Chinoto tahuëri naporinso'
(Mateo 12.1-8; Lucas 6.1-5)

²³ Ina quëran a'na chinoto tahuëri nanihuachina, tricoro' Quisoso pëntontarin. Ca'tano'sanënpitaso papona pochin, a'naya a'naya trico moto maraapi. ²⁴ Ina nicatona parisioro'saso':

—¡Ni'quë!, Maistro! Chinoto tahuëri nipirinhuë', ca'tano'sanënpita tricoraya i'shorayarapi. Co ipora tahuëriso' pi'pisha tëranta' sacatacasohuë' nipirinhuë'. ¿Onpoatonta' co Moisésë pënëntërinso' natëpihuë'? itopi.

²⁵⁻²⁶ —Yosë quiricanën ¿co nontëramahuë' ti? Iráca Tapi tanahuachina, Yosë pëimënuë ya'conin. Apiataro corto hua'an ni'so' ya'conahuaton, pan Yosë marë' acopiso' ca'nin. Ca'taninsopitanta' quëtërin, ca'pi anta'. Corto hua'ano'sáchin ina pan capacaso nipirinhuë', co ina marë' Yosëri no'huirinhuë', itërin.

Ina quëran itantarin: ²⁷—Piyapi'sa' nosoroaton, chinoto tahuëri acorin noya ya'huëcaiso marë'. Co tahuëri chinotacaso' na'con na'con yonquirinhuë'. Piyapi'sa' na'con na'con nosororin. ²⁸ Yosë quëran caso quëmapico ni'to, chiniquën nanantërahue. Ma'sona noya nicacaso' sha'huichinquëma'. Chinoto tahuëri ma'sona co nicacasonta' sha'huichinquëma', itërin.

3

Imirin tachitërinso'
(Mateo 12.9-14; Lucas 6.6-11)

¹ Naquëranchin niyontopiso pëiquë Quisoso ya'conconin. Inaquë apia quënanconin. Imirin tachitërin ni'ton, co nanitërinhuë' së'quëtacaso'. ² "Chinoto tahuëri anoyatomara," ta'tona', parisioro'sari ni'sápi sha'huirapicaiso marë'. ³ Naporor' apia itapon:

—Huë'sahuaton, huancánachin huaniquë', itërin.

⁴ Inaquë nipachina, piyapi'sa' itapon:

—Chinoto tahuëri noya nicacaso' ya'huërin. Co ahuëtacaso', co tēpatacaso', co inapita nicacaso' ya'huërinhuë'. Cania'pi tananpitoahuatoso', co nosoroarahuë'. Nipirinhuë', nosoroato anoyatahuaso' ya'huërin, ténahuë caso'. ¿Ma'ta' ténama canpitaso'? itërin.

Natanaponaraihuë', co manta' topihuë'. ⁵ Co a'panitohuachinarahuë', a'naya a'naya ni'sarin. Co natantochináchinhuë' cancantopi ni'ton, no'huirë pochin cancantaton, co noyahuë' ni'nin. "Co nosoropihuë'," ta'ton, pa'pi sëtërin.

—Imiran iyasha ihuëquë', itërin. Ihuëhuachina, a'naroáchin noyatërin. ⁶ Parisioro'saso' no'huitatona', pipipi. Irotisë piyapinënpita quënanconahuatona', ninontopi Quisoso tēpacaiso marë'.

Sono' yonsanquë a'chininso'

⁷ Quisososo' panca sono' yonsanquë paantarin. Ca'tano'sanënpitarë' pa'nin. Na'a piyapi'sari imasapi. A'naquën Cariria parti quëran huë'pi. ⁸ A'naquëonta' Cotia parti quëran huë'pi. Quirosarin quëran, Itomia quëran, Cortanii' aquëtëran quëran, Tiro quëran, Siton quëran, ina quëranpita hua'huayátërahue' huë'pi. Quisosos naporinso' natantahuatona', nicapona' huë'pi. ⁹⁻¹⁰ Na'a piyapi'sa' nani anoyatërin ni'ton, ya'ipi cania'piro'sa' huë'sapi. Na'a piyapi'sa' ni'ton, ya'sëratërarahuatona', huë'sapi Quisosos së'huacaiso marë'. "Së'huahuato, anoyatarinco," ta'tona', naporapi. Napoaton ca'tano'sanënpita itapon: "Poti amasha quëpaco' inaquë huënsëato a'chinchi. Notohuaro' piyapi ni'ton, ya'quëëtohuachinaco," itërin.

¹¹ Sopairo'sari ya'coancantërinso' huë'pi. Quisosos quënanahuatona', nocotapataquëchin isonquipi.

—¡Quëmaso' Yosë hui'ninquën! itopi chiniquën nontatona'. ¹² Inariso nipirinhuë', chiniquën pënënin: "¡Ama piyapi'sa' anohuitocosohuë'!" itërin.

Shonca cato' ca'tano'sanënpita acorinso'
(Mateo 10.1-4; Lucas 6.12-16)

¹³ Ina quëran Quisoso a'na motopia'huaquë paantarín. Nohuantërinso përapachina, paapapi. ¹⁴ Na'a a'chintërinso pita ya'huëpirinahuë', shonca cato' quëmapi'sa' huayonahuaton, acorin. "Nani tahuëri iyaro'sa' ca'tanco a'chinchinquëma'. Ina quëran a'paranquëma' piyapi'sa' pënënacamaso marë'. ¹⁵ Chiniquën nanan quëchinquëma' sopairo'sa' a'pacamaso marë', itërin. ¹⁶ Shonca cato' ca'tano'sanënpita acorin. A'nasos' Simon. Nisha nininën acotërin. Pitro itërin. ¹⁷ Santiaco, Coansha, inapitanta' acorin. Sipitio hui'ninpita inahuaso'. Nisha nininën inapitanta' acotaantarín. Poaniquisë itërin. ("Huira pochín," tapon napotërin.) ¹⁸ Antërisë, Pinipi, Partoromi, Matio, Tomasë, Tatio, inapitanta' acorin. A'nanta' Santiaco itopi. Arpio hui'nin inaso'. A'na Simonta' acorin. Iráca copirno no'huina'piro'sa' imapirinhuë', iporasos' Quisoso imasarin huachi. ¹⁹ Cotasë Iscariotinta' acopirinhuë', a'na tahuëri inari sha'huirapiarinso'.

Sopai hua'an minsërinso'

(Mateo 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)

²⁰ Ina quëran a'na pëiquë pa'pi. Naquëranchin notohuaro' piyapi'sari huëcapiantapi ni'ton, co nanitopihuë' capacaiso tëranta'. ²¹ Quisoso quëmopinënpitari natantahuatona', "Nani hua'yantërin," topi. Napoaton Quisoso quëpacaiso marë' huëcapipirinahuë'.

²² Cotio maistro'santa' Quirosarin quëran o'marahuatona', taponas': "Sopai hua'an Pirsipo itopisori ya'coancantërin ni'ton, nani ma'sha nanitaparín. Inari chiniquën nanan quëtërin sopairo'sa' a'pacaso marë'," toconpi.

²³ Quisososos nipirinhuë' piyapi'sa' përasahuaton, pënënto nanan sha'huitërin ayonquicaso marë'. "Sopairo'sa capini co onporonta nia'pacaiso ya'huërinhuë'. ²⁴ Ni'co'. Ninanoquë ya'huëpisopita nino'huipi naporini, yanquë'itonahuë'. Co huachi inaquë ya'huë'itonahuë'. ²⁵ Quëmopinëna capininta' nino'huipi naporini, inapitanta' yanquë'itonahuë'. ²⁶ Inapochachin Satanasë sopairo'sarë' nino'huipi naporini, co huachi hua'anëna niitonhuë'. Co huachi chiniquën nanan ya'huëchitonhuë'.

²⁷ Quëmapi chiniquën nipachina, pëinën noya a'pairin. Co insonta' nanitërinhuë' ya'conaton ma'shanënpita maticasos'. A'nariso nipirinhuë' ina quëran chini chiniquën ni'ton, huëcapairahuaton minsërin. Tonporahuaton, ma'shanënpita quiquitërin huachi.

²⁸ Oshanëma marë' sëtohuatama', Yosë ya'ipi oshanëma' inquitarinquëma'. Pinopatama', inanta' inquitarinquëma'. ²⁹ Nipirinhuë', Ispirito Santo pinotoma' oshahuanpatama', ina oshanëmasos' co inquitarinquëmahuë'. Onpopionta' ana'intinquëmasos' ya'huërin," itërin.

³⁰ "Sopairi ya'coancantërin," topiso marë' Quisoso napopëntërin.

Quëmopinënpita pochín nininsopita

(Mateo 12.46-50; Lucas 8.19-21)

³¹ Ina quëran a'shin, iinpita, oshinpita, inapita canquiponaraihuë', co ya'conpihuë'. Aipiran huanirahuatona', Quisoso amatopi. ³² Quisoso ahuanapanitona', tahuishin miáchin huënsëpisopitari sha'huitopi:

—Ni'quë' Maistro. Mamaparin, iyaparinpita, oshiparinpita, inapita huëcatona', aipiran huanirapi. Yanontërinënuquën, itopirinahuë'.

³³⁻³⁴ —Mamahuë, iyahuëpita, oshihuëpita inapita pochín ni'nahuë'sopita sha'huichinquëma' nitotoco', itërin.

Piyapi'sa' tahuishin miáchin huënsërantapaisos' ni'sarin quëran itantapon:

—Isopita imarinaco ni'ton, iyahuëpita, oshihuëpita, mamahuë, inapita pochín nicato nosororahuë. ³⁵ Yosë natëpisopita iyahuëpita pochín ni'nahuë. Sanapi'santa' Yosë nanamën natëhuachina', oshihuëpita pochín ni'nahuë. Payaros'santa' imapachinaco, mamahuë pochín ni'nahuë, itërin.

4

Pa'sarayarin quëran a'chininso'

(Mateo 13.1-9; Lucas 8.4-8)

¹ Naquëranchin sono' yonsanquë Quisoso a'chiantararin. Inaquë notohuaro' piyapi'sa' niyontopi natanacaiso marë'. Hua'huayatërahuë' tancapitohuachinara, potiquë ya'conahuaton, huënsëmarin. Inaquë yanponapirarin. Ya'huë'rë' piyapi'sasos' ii' yonsanquë yamorapi. ² Nisha nisha pënënto nanan a'chintarin. Ma pochinsona Yosë nanamën nininso' ayonquicaso marë' a'chintarin.

³ A'chintaton, itapon: "Natanco a'chinchinquëma'. A'na quëmapi sha'tapon pa'sarin. ⁴ Na'a trico pa'sarayarin papotacaso marë'. Pa'sarayahuachina, a'naquën ya'pirin iraquë huarë' anotërin ni'ton, inairaros'sari huëcapairahuatona', pë'yaquipi. ⁵ A'naquën ya'pirin na'piroquë pa'sarayarin, pi'pian pi'pian no'pa' ya'huërinquë. Inaquë, shiarahuaton, papotopirinhuë'. ⁶ Pi'iri chiniquën picahuachina, yaahuirin. Pi'pishara'huaya itëhuanin

ni'ton, ahuirin huachi. ⁷ A'naquën ya'pirionta' nahuanocu' pa'sarayarin. Inaquë papotopirinhuë', nahuano'santa' papotërin. Shia a'shinahuatona', imotërin. Napoaton co nitërinhuë'. ⁸ A'naquënso nipirinhue' noyaro'paquë pa'sarayarin. Inaquë noya papotërin. A'shinpachina, sha'nin quëran na'con na'con nitërin. A'naquën ya'pirin cara shonca, cara shonca nitërin. A'naquëonta' saota shonca, saota shonca nitërin. A'naquënso' pasa, pasa nitochanin," itërin.

⁹ Itahuaton: "Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico'," itaantarin.

Pënënto nananquë a'chininso'
(Mateo 13.10-17; Lucas 8.9-10)

¹⁰ Niyontonpisopita pa'pachinara, a'naquën imapisopita co pa'pihuë'. Shonca cato' ca'tano'sanënpitarë chachin co pa'pihuë'. "Apira a'chintërancoiso' co noya nitotëraihuë'. ¿Ma'ta' tapon naporan?" itopi. ¹¹ Itohuachinara, Quisosori itapon: "Onpopinsona Yosë hua'anëntërinso' co a'napita nitotopihuë'. Co imarinacohuë' ni'ton, co nitotopirinahuë', canpitaso' carinquëma' a'chinchinquëma'. Yosë nanamën no'tëquën nitotacamaso marë' a'chinchinquëma'. A'napitaso nipirinhue' pënënto nanan quëransáchin a'chintarahuë. ¹² Inapitaso' co yanatërinacohuë' ni'ton, natanaponaraihuë', co natëtapihuë'. Ma'sona ninahuësonta' nicaponaraihuë', co yonquiapihuë'. Imarinaco naporini, oshanëna' inquitahuato anoyacancanhitohuë'," itërin.

Tricoraya tapon naporinso'
(Mateo 13.18-23; Lucas 8.11-15)

¹³ Naquëranchin Quisosori ca'tano'sanënpita itantapon: "Achin sha'huitëranquëmaso' ¿co nitotëramahuë' ti? Co inoya tëranta' nitotohuatamahuë', ¿onporohuatomacha ya'ipiya nitotëre'pënuquëmaya? Carinquëma' nipachin anitochinquëma'. ¹⁴ Tricoraya pa'sarayarëso pochin Yosë nanamën ya'ipi parti a'chinë'. ¹⁵ A'naquën piyapi'sa' iraquë huarë' pa'sarayarinso pochin nipi. Yosë nanamën natanpirinhue', a'naroáchin Satanasë huë'nin. Yosë nanamën natanpiso' osëretëirin. Ama natëcaiso marëhuë' ananiantërin. ¹⁶ A'naquën piyapi'santa' na'piroquë pa'sarayarinso pochin nipi. Yosë nanamën natanahuatona', a'naroáchin pa'yatatona', natëpirinhue', ¹⁷ co cancanëna quëran huarë' natëpihuë'. Co chiniquën cancantatohuë', co natëmiatopihuë'. Yosë nanamën yaimapi ni'ton, a'napitari tëhuapi, no'huipi, napotopi. Napohuachinara, Yosë nanamën yaa'popi. Ma'sha onpohuachinara, a'naroáchin nanamën a'popi. ¹⁸ A'naquën piyapi'santa' nahuanocuë pa'sarayarinso pochin nipi. Yosë nanamën natanpirinhue', ¹⁹ ma'sharáchin yonquipi. 'Na'a coriqui, ma'sha, inapita ya'huëtöhuachincoi, noya cancantarai,' topi. Napoaton nahuano'sari imotërinso pochin, nani ma'sha nohuantatona', Yosë nanamën naniantopi. Co imamiatopihuë'. ²⁰ A'naquënso nipirinhue' noyaro'paquë pa'sarayarinso pochin nipi. Yosë nanamën noya natanpi. Natanahuatona', cancanëna quëran natëpi. Sharo'sa' nisha nisha nitërinso pochin natëtopi. A'naquën ya'pirin cara shonca, cara shonca nitërinso pochin noyamiachin imapi. A'naquëonta' saota shonca, saota shonca nitërinso pochin noya imapi. A'naquënso' pasa, pasa nitërinso pochin ya'ipi cancanëna quëran imatona', noya noya imapi huachi," itërin.

Nanparin pochin nininso'
(Lucas 8.16-18)

²¹ Naquëranchin Quisosori itaantarin: "Ni'co' iyaro'sa'. Nanparin i'chinpihuatëra, ¿co i'mëanaquë po'morëhuë' pa'? Co pë'saraanaquë tëranta' acorëhuë'. Nanparin aconanquë acorë' noya a'pinacaso marë'. ²² Iporaso' ma'sha noya po'opinan pochin ni'ton, co insonta' nitotërinhuë'. A'na tahuëriso nipirinhue' ya'ipiya nitotapi. ²³ Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico'," itërin.

²⁴ Ina quëran napotaantarin: "Natanpatama', noya yonquico'. Onpopinsona a'napita nitohuatama', inapochachin Yosënta' nitaringuëma'. Aquë aquëtë chachinhue' nipon quëtëringuëma'. ²⁵ Noya natëhuatama', na'con na'con nitotarama'. A'naquënso nipirinhue', 'Nani nitotërahuë', topirinhue', co yanatëpihuë'. Napoaton Yosëri tananpitarin. Inapotohuachina, pi'pian tëranta' nitotopiso', ya'ipiya naniantapi," itërin.

Ya'pirin papotërin quëran a'chininso'

²⁶ Ina quëran napotaantarin:

"Yosë hua'anëntërinso' a'chinchinquëma'. Iminquë sha'tërëso pochin ninin. ²⁷ Sha'tërinso piquëran tashihuachina, hua'anën huë'ërin. Tahuërihuachina, huënsëantarin. Nani tahuëri naporárin. Oshaquëran sha'ninso' pichopitahuaton, papotërin. Onporohuatonso' papotërinso' co nitotërinhuë'. ²⁸ Sha'pachina, inaora nohuanton, no'pa quëran papotërin. Nani a'shinpachina, huënsaratërin. Nani huënsaratahuaton, nitërin. ²⁹ Ya'pirin cayahuachina,

nani noya macacaso' ni'ton, manin huachi," tēnin. (Inapochachin Yosē nanamēn sha'huitohuatēhua', ina nohuanton, oshaquēran a'naquēn natētapi.)

Mostasaraya pochin nininso'

(Mateo 13.31-32; Lucas 13.18-19)

³⁰ Ina quēran sha'huitantarin:

“¿Ma'pochinta' Yosē hua'anētērinpoaso' ninin? ¿Ma quēranta' nanitērē' ina yonquicaso'?
³¹ Mostasaraya no'paquē sha'nēso pochin ninin. Mostasarayasa' hua'huishin. A'napita ya'pirin quēran pi'pi pi'pishara'huaya. ³² Pi'pira'huaya niponahuē', sha'patēra, panca panca papotērin. A'napita sharo'sa quēran panca panca ta'an ninin. Panca sē'patohuachina, inairaro'sa' na'iyatona', inaquē pēipi,” itērin.

Ma'pochinsona nininso'

(Mateo 13.34-35)

³³ Ina pochin Quisosori piyapi'sa' a'chintarin. Na'a pēnēto nanano'sa quēran ayonquiarin. Natantiinpichin a'chintarin. ³⁴ Napoaponahuē', pēnēto nanan quēransáchin a'chintērin. Ina quēran ca'tano'sanēnpitaráchin ya'huēhuachinara, oshaquēran a'chintantarin no'tēquēn yonquicaíso marē'.

Ihuan a'parinso'

(Mateo 8.23-27; Lucas 8.22-25)

³⁵ Naporo' tahuēri chachin nani tashirapaso', ca'tano'sanēnpita itapon:

—Sono aquētēran pa'ahua', itērin.

³⁶ Nani piyapi'sa nontahuaton, Quisoso potiquē ya'comarin. Napohuachina, ca'tano'sanēnpitarē chachin pa'pi. Naporo' a'napitanta' nisha potiro'saquē pa'pi.
³⁷ Paaquēya', panca ihuani manin. Co'sacairi poti opoto opototahuaton, nani yamēntairapirinhuē'. ³⁸ Ya'huērē Quisososo', huanconēnquē motonan motoantahuaton, huē'ērarin. Ca'tano'sanēnpitari ochinanpi:

—¿Catahuaco! Maestro chimítarihua! ¿Co ina yonquiranhuē' ti? itopi.

³⁹ Huanintarahuatón, ihuan a'parin. Sononta' camaiton:

—¿Sanoquē! ¿Copi tēquē huachi! itērin. Itohuachina, ihuan copitēnin. A'naroáchin sanoirin.

⁴⁰ —¿Onpoatomata' tē'huataramaso'? ¿Co Yosē natēyatēramahuē' ti? itērin.

⁴¹ Pa'pi pa'yanahuatona', ninontopi:

—¿Ma quēmapicha isoso' ni'ton, ihuan a'parin nicaya? Sononta' a'naroáchin asanoirin, nitopi.

5

Sopairo'sari ya'coancantērinso'

(Mateo 8.28-34; Lucas 8.26-39)

¹ Ina quēran, sono' aquētēran Quirasa parti itopiquē canconpi. ² Quisoso nani nonshihuachina, a'na quēmapiri na'pi nanin quēran pipirahuaton, nacapirin. Sopairi ya'coancantērin ni'ton, co huachi noya yonquirinhuē'. Hua'yantērin. ³ Na'pi naninquē chimipiro'sa' po'mopiquē ya'huērin. Pa'pi chiniquēn ni'ton, co catinaquē tēranta' nani-topihuē' tonpocaiso'. ⁴ Na'aro' catinaquē tanpaquēn tonpotahuatona', pa'on tonpotopirinahuē', oshitērachinin. Co incariso tēranta' nanitērinhuē' minsēcaso'. ⁵ Nani tashi', nani tahuēri iratárin. Na'pi naninquē, motopiquē inaquēpita pa'sápaton, chiniquēn yaitárin. Na'piquē nipē'sharárin. ⁶ Quisoso aquē quēran quēnanahuaton, ta'aquirin. Quisoso nocotapataquē isonquirahuaton, mosharin. ⁷⁻⁸ Napohuachina, Quisosori nosoroaton, a'naroáchin sopai nontērin.

—¿Iso quēmapi quēran pipico huachi! itērin. Ina natanahuaton, sopairi chiniquēn a'panirin.

—¿Ma'ta' yaonpotarancoi? Quēmaso' Quisosonquēn, Yosē hui'ninquēn ni'ton, chini chiniquēn nanantēran. Yosē marē' ama apira aparisitocoisohuē', itērin.

⁹ —¿Ma'ninquēnta' quēmaso'? itērin Quisosori.

—Na'acoi ni'toi, “na'a huaranca,” itērinacoi. ¹⁰ Ama a'na parti a'pacoisohuē', tosapi. ¹¹ Ina ya'cariya notohuaro' coshiro'sa' panēnquē coshatapi.

¹² —A'pacoí coshiro'saquē tēranta' ya'coanta'ii, tosapi.

¹³ —Inta nipachin, inaquē paatoma' ya'conconco', itērin. Itohuachina, sopairo'sa' pipirahuatona', coshiro'saquē ya'conconpi. Ina quēran ya'ipi coshiro'sa', cato huaranca pochin nipirinahuē', hua'yantatona' ta'api. Tahuan pa'tatona', sonoquē niitopi. Inapoatona', taquiiitopi.

¹⁴ Coshi a'paina'piro'saso' ni'sahuatona', ta'arè'nachin ninanoquë ya'huëpisopita sha'huitonpi. Ninano pirayan ya'huëpisopitanta' a'naya a'naya sha'huitëra'piapi. Natantahuatona', "¿Ma'ta' onpocaiso'?" ta'tona', pa'pi nicapona'. ¹⁵ Quisosoquë canquirahuatona', quëmapi hua'qui' hua'yantërinso' quënanquiipi. Nani a'moanaton, noya huënsërarin. Na'a sopairo'sari ya'coancantopirinahuë', noya yonquiantarin. Co huachi hua'yantërinhuë'. Napoaton pa'yanpi. ¹⁶ "Quisosori anoyatërin. Sopairo'sa' a'pahuachina, coshiro'saquë ya'conconpi. Inapohuachinara, tahuan pa'tahuatona', sonoquë taquitiopi huachi," itopi ni'pisopitari. ¹⁷ Natanahuatona', piyapi'sa' të'huatopi: "A'na parti paquë'," itopi Quisoso nontatona'.

¹⁸ Quisoso potiquë ya'conaso', hua'yantërinsoari huëcapairahuaton, itapon: "Canta' imainquën," itërin. ¹⁹ Quisososo nipirinhuë' co nohuantërinhuë'.

—Ya'huëranquë iyasha paantaquë'. Quëmopinënpita sha'huitonquë'. "Sinioro noyá anoyatërinco. Na'con nosororinco," itëquë', itërin Quisosori.

²⁰ Napotohuachina, pa'nin. Ticaporisë parti sha'huirap'iarin. "Quisoso noya anoyatërinco," itëra'piarin. Natanahuatona', "¡Ma'pitacha sha'huirin paya! ¡Ma noya catahuarin!" topi ya'piya.

Sanapi anoyatahuaton, Cairo hui'nin ananpitaantarinso'
(Mateo 9.18-26; Lucas 8.40-56)

²¹ Quisososo' pëntonquiantarahuaton, na'a piyapi'sa' quënanquirin. Sono' yonsanquë huëcapairahuatona', tancapitopi. ²² Naporo' a'na cotio hua'an Cairo itopiso huë'nin. Inaso', niyontonpiso pëi' hua'an ya'conin. Quisoso quënanquirahuaton, nantën pirayan isonquirin:

²³ —¡Hui'nahuë Sinioro, chiminarin! Huëquë'. Së'huaquiton, anoyatoco, chiminpachin, itárin.

²⁴ —Inta nipachin, tosahuaton, imarin. Na'a piyapi'santa' imasapi ni'ton, Quisoso ya'quëëtërapí. ²⁵ Paaquëya', a'na sanapiri imaquiarin, hua'qui' panca huë'nai' a'parinso'. Nani shonca cato' pi'ipi co sanorinhuë'. ²⁶ Na'a notoro'sari nonënpirinahuë', na'con parisitárin. Nani ya'ipi coriquinën i'quiaponahuë', co manta' noyatërinhuë'. Aquëtë chachin nisarin. ²⁷⁻²⁸ Quisoso nahuininso' natantahuaton, pinën quëran imaquiarin. "A'morinso tëranta' së'huahuato, anoyatarinco," ta'ton, piyapi'sa' ya'sëratërarahuaton, a'morinso' së'huatiirin. ²⁹ Naporo' a'naroáchin huë'nai' no'narin. Canio quëran nani noyatërin ninatanin. ³⁰ Quisososo' co quënanaponahuë', inaora nitotërin. "A'naso' natëtonco, së'huaquirinco. Ca nohuanto noyatërin," ta'ton, a'naroáchin tahuëretahuaton, natantërin:

—¿Inta' a'morahuëso' së'huatërinco? ténin.

³¹ —Ni'quëchi Maistro, notohuaro' piyapi'sa' ya'quëëtëtapirinënquënhuë', "¿Inta' së'huarinco?" ¿tënan ti? itërin ca'tano'sanënpitari.

³² Itopirinahuë', Quisososo' a'naya a'naya ni'sarin. "¿Inta' së'huarinco?" ta'ton, ni'sárin. ³³ Napohuachina, sanapiso' "Nani anoyatërinco," ta'ton, ropa ropatërin quëran Quisoso huëcapairin. Isonquirahuaton, no'tëquënhuë' sha'huitërin. "Hua'qui' caniorahuë' ni'ton, së'huaranquën Sinioro. Së'huatënhuë', a'naroáchin noyatërahue' huachi," ténin.

³⁴ —Natëranco ni'ton, nani imoya, anoyatëranquënhuë'. Nani noyatëran ni'ton, noya paquë huachi, itërin.

³⁵ Ina nontaso chachin, Cairo pëinën quëran huë'sahuatona', sha'huitiipi.

—Hui'nan nani chiminin huachi. ¿Ma'marëta' topinan quëran Maistro quë'saran? itiipi.

³⁶ Quisososo nipirinhuë' piyapi'sa' noninso' natanaponahuë', co ina yonquirinhuë'.

—Ama iyasha pa'yanquësosuhë'. Natëco, itërin.

³⁷ "Ama a'napitaso' huë'inasohuë'," topachina, Pitro, Santiaco, Coansha, inapitaráchin pa'pi. Coanshaso' Santiaco iin. ³⁸ Cairo pëinënquë canconahuatona', na'a piyapi natanconpi. Chiniquënhuë' na'nëtona', ayanápi. ³⁹ Ya'contarahuaton, inapita itapon:

—¿Onpoatomata' na'nëtona', noncaroaramaso'? Co sanapia'hua chimininhuë'. Huë'ësárin, itërin Quisosori.

⁴⁰ Naporinso' natanahuatona', piyapi'sari tēhuapirinahuë'. Quisosorisó' inapita ocoirahuaton, pa'pin, a'shin, cara ca'tano'sanën, inapitaráchin quëparin. Sanapia'hua ya'huërinquë ya'concontarin. ⁴¹ Maimirarahuaton, inaora nananquë:

—*Tarita comi*, itërin. "Huënsëquë' apia'hua," tapon napotërin. ⁴² A'naroáchin sanapia'hua huënsërahuaaton, huanirin. Nani shonca cato' pi'ipitërin ni'ton, noya iratërin. Ina ni'sahuatona', ya'ipi piyapi'sa' pa'pi pa'yanpi. "¡Ma'pitacha nitotaton, ananpitaantarin paya!" topi. ⁴³ Quisososo nipirinhuë', "Ama a'napita sha'huitocohuë'," itahuaton, "Nanon a'caco'," itërin.

6

*Nasaritoquë paantarinso'**(Mateo 13.53-58; Lucas 4.16-30)*

¹ Ina quëran pipirahuaton, ya'huërin'pa' paantarin. Ca'tano'sanënpitarinta' imapi.
² Chinoto tahuëri nanihuachina, niyontopiso pëiquë a'chinarin. Na'a piyapi'sari natanahuatona', pa'yanpi. Pa'yanatona', inahua capini ninontapi:

—¡Ma'pítacha Quisoso nitotërin paya! ¿Macariso' a'chintomara? Noya noya yonquirin. Piyapi'sa' a'naroáchin anoyatërin. ¿Onporahuatoncha nani ma'sha nanitaparin nícaya?
³ Hua'huatapon quëran huarë' nohuitërhua'. ¿Co'na nontëcamayo inaso'? A'shinso' Maria itopi. Iinpitanta' nohuitërhua'. Santiago, Cosi, Cotasë, Simon, inapita itopi. Oshinpitanta' isëquë canpoarë' ya'huarin. Co Quisoso chiniquën nanantërinhuë'. Canpoa pochachin inanta', ta'tona', “¡Macari natëapon!” topi. ⁴ Napohuachinara, Quisosori itapon:

—Ya'ipi piyapi'sari pënëntona'pi noya natanpi. Ninanonëquë ya'huëpisopitariso nipir-inhuë', co noyahuë' natanpi. Quëmopinënpita, huëntonëquë ya'huëpisopita, inapitanta' co noyahuë' ni'pi, topi iráca. No'tëquën napopi, ténin Quisoso. ⁵ Co cancanëna quëran huarë' natëpihuë' ni'ton, co nanitërinhuë' aquëtë huarë' Yosë pochin nicacaso'. Caraíchin cania'piro'sa' së'huarahuaton, anoyatërin. ⁶ “¿Onpoatoncha isopita co yanatërinacohuë' nícaya?” ténin, yonquiapon.

*Ca'tano'sanënpita a'chinacaiso marë' a'parinso'**(Mateo 10.5-15; Lucas 9.1-6)*

Ina quëran ya'cariya ninanoro'saquë pa'sahuaton, piyapi'sa' a'chintarin.
⁷ Naporahuaton, shonca cato' ca'tano'sanënpita përasahuaton, sha'huitërin paatona' a'chinacaiso marë'. Catoya catoya a'parin. Chiniquën nanan quëtërin sopairo'sa' a'pacaiso marë'.

⁸ —Pa'patama', ama ma'sha quëpacosohuë'. Ama coshoro', pë'pëto, coriqui, inapita tëranta' quëpacosohuë'. Pitanaráchin quëpaco'. ⁹ Sapatë' po'morahuatoma', a'moramasorë'quëmaráchin paco'. ¹⁰ Inso pëiquësona yacapatohuatama', ina pëiquëráchin ya'huëco'. Ina ninano quëran pipiamaquë huarë' inaquë ya'huëco'. ¹¹ A'na ninanoquë ya'huëpisopita no'huitëñquëma': “Ama isëquë huëcosohuë'. Co yanatanainquëmahuë',” itohuachinëñquëma', patoco'. Yapa'patama', pënëncó: “Nani sha'huítotipiranquëmahuë'. Co nohuantëramahuë' ni'quëhuarë' canptaora tëhuëñëmaquë nina'intarama',” itoco'. Tëhuëñchachin Yosëri chiniquën ana'intarin huachi, itërin Quisosori.

¹² Ina quëran ca'tano'sanënpita pa'sahuatona', piyapi'sa' pënëna'piapi: “Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuëretantaco huachi,” itëra'piapi.
¹³ Naporahuatona', na'a piyapi'sa' sopairo'sari ya'coancantërinso inquitopi. Na'a cania'piro'santa' tomaquë pashitatona', anoyatopi.

*Coansha Paotista tëpapiso'**(Mateo 14.1-12; Lucas 9.7-9)*

¹⁴ Ya'ipi Quisoso naporinso' nahuinin. Piyapi'sa' natanahuatona', nisha nisha yonquipi. Cariria hua'aonta' natantërin, Irotisë itopiso'. I'huamiáchin inari sontaronënpita camaiton, Coansha Paotista atëpatërin ni'ton, yonquiárin: “Ina quëmapiso' Coansha. I'hua chimi- naponahuë', nanpianarin. Napoaton nani ma'sha nanitaparin,” ténin.

¹⁵ “Co inahuë'. Iniasë pënëntona'pi ipora,” topi a'naquëonta'.

“Co inahuë'. Ninotona'pi iráca ya'huërinso' nimara,” topi a'naquëonta'.

¹⁶ Irotisëso nipirinhue', co nisha nisha yonquirinhue'.

—Inaso' tëhuëñchachin Coansha. Anishitëconotopirahuë', nanpianarin, ténin.

¹⁷⁻¹⁹ I'hua chachin Coansha nappiso', Irotisë co noyahuë' ninin. Iin sa'in osëretërin. Pinipi sa'in chachin osëretaton, manin, Irotiasa itopiso'. Napoaton Coanshari chiniquën pënënin. “Co Yosë nohuantërinhuë' iyaparin sa'in osëretaton macamaso',” itërin. Napotërinso marë' Irotiasaso' co quëyatonhuë', onpopionta yatëparin. Ina nohuanton hua'anso', sontaro'sa a'parin. Coansha macacaiso marë'. Masahuatona tashinan pëiquë po'mopi. Inapotahuatona, catinaquëtopi.

²⁰ Irotisëriso' Coansha noya natanin. “Nóya quëmapi inaso'. Co oshahuanhuë',” ta'ton, co nohuantërinhuë' atëpatacaso'. Coanshari pënënpachina, nisha nisha yonquiaponahuë', noya natanin. ²¹ Ina quëran hua'huatërinso' tahuëri nanihuachina, pita ninin. Na'a piyapi'sa' amatërin. Coisëro'sa', capitano'sa', ma'huano'sa' Caririaquë ya'huëpisopita, inapita amatërin. Naporo' tahuëri Irotiasa chinotërin Coansha atëpatacaso'. ²² Coshatasoi', hua'huin ya'conahuaton, nansararin. Nanon nansarinso' ni'sahuatona', ya'ipiya quëran pa'yatopi. Hua'an mashorinta' pa'yatërin.

—Ma'sona nohuantêranso' apia'hua, nico quëchinquën. ²³Yoscoarë' quëchinquën. Ma'sona têranta' nipatanco, quëtaranquën. Pancana no'pa' hua'anëntêrahue'. Patomaquë huarë' quëtaranquën, itêrin hua'ani na'aro nontaton. ²⁴Napotápachina, a'shin paahuarin.

—¿Ma'ta' mama ma'pai? itoonin.

—“Coansha nishitêconotahuaton, motên quëtoco,” itëquë', itêrin.

²⁵Manorahuaton, hua'an ya'huërinquë paantarin.

—Coansha motên nohuantêrahue'. Sënanquë acorahuaton, apiramiáchin quëtoco, itêrin.

²⁶Ina natanahuaton, hua'an pa'pi sëtêrin. Napoapanahuë', “Ya'ipi piyapi'sa' nataninaco, Yoscoarë' itêrahue',” ta'ton, co yanonpintêrinhuë'. ²⁷Ina quëran sontaro sha'huitahuaton, a'parin Coansha motên macacaso marë'. Inaso pa'sahuaton, tashinan pëiquë nishitêconotêrin. ²⁸Sënanquë motên acorahuaton, nanon quëtêrin. Nanonta' a'shin quëtonin.

²⁹Imarinsopitaso', natantahuatona huë'pi. Nonën quëparahuatona', pa'pitopi huachi.

Cosharo' ana'atêrinso'

(Mateo 14.13-21; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

³⁰Ina quëran ca'tano'sanënpita huëantarahuatona', Quisoso sha'huitipi. “Nani a'chintêra'piarai. Cania'piro'santa' anoyatêrai. Noya natanpi,” itiipi. ³¹Na'a piyapi'sa' huë'sapi Quisoso nicapona'. Ina quëran paantapi. A'napita ya'huë'rë' huëantapi, ina quëran paantapi. Naporápi ni'ton, Quisoso ca'tano'sanënpitarë chachin co capacaiso têranta' nanitopihuë'.

—Huëco' iyaro'sa'. Co piyapi ya'huërinquëhuë' pa'ahua'. Pi'pian chinotahua', itêrin ca'tano'sanënpita. ³²Itohuachina, potiquë ya'conahuatona', pa'pi. Co piyapi ya'huërinquëhuë' pa'sapirinahuë'. ³³Pa'pachinara, na'apiyapi'sari notêëra. Quisoso nohuitahuatona', na'a paahuapi. Nisha nisha ninano quëran pa'pi. Ira pa'tatona', ta'arahuatona', inahua'ton canconpi. Co'huara Quisoso canshâtêrasohuë', canconpi. ³⁴Na'a piyapi'sa' yamorapi. Nonshirahuaton, Quisosori quënanconin. “Isopitaso' ohuicaro'sa' co macari a'pairinsohuë' pochin nisapi,” ta'ton, nosororin. Nosoroaton, na'con a'chintaantarin. ³⁵Nani i'huararahuaso', ca'tano'sanënpitari Quisoso huëcapairahuatona', itopi:

—Nani Maistro i'huarin. Co manta' isëquë ya'huërinhuë' ni'ton, ³⁶piyapi'sa' a'paquë' pa'ina'. Isosha'huaya pëiro'sa' ya'huërin. Ninanoro'santa' co aquëyahuë'. Inatohua' coshoro' pa'ananatona', ca'ina', itopirinahuë'.

³⁷—Canpitari a'caco', itêrin Quisosori.

—Cato pasa tahuëri sacatatë' coriqui canarëso pochin nininquë pan pa'anahuatoi, ¿a'ca'ii ti? itopi.

³⁸—¿Onpo panta' ya'huëtêrinquëma'? Paatoma', ni'conco', itêrin. Pa'sahuatona', ni'conpi.

—A'natêrapoya pan, catoyachin sami, inaíchin ya'huëtêrincoi, itiipi.

³⁹Itohuachinara, piyapi'sa' sha'huitêrin pastoque huënsêcaiso'. ⁴⁰A'naquën a'natêrápo shonca, a'natêrápo shonca, a'naquën pasa, pasa huënsëpi. ⁴¹Ina quëran a'natêrapoya pan, catoya sami, inapita ma'parin. Inápaquë nê'pétahuaton, Yosë nontêrin. “Yosparinquën, Tata,” itahuaton, pan sê'panin. Ina quëran ca'tano'sanënpita quëtêrin piyapi'sa' quëtacaiso marë'. Sami sê'paninsonta' quëtêra'piapi. Inaíchin nipirinhuë', ya'ipi piyapi ananitêrin. ⁴²Ya'ipi piyapi'sa' natëaquë huarë' coshatopi. ⁴³Ina quëran pan, sami, inapita pë'sotopiso' maantapi. Shonca cato' imë' amëntatopi. ⁴⁴A'natêrápo huaranca quëmapi'sa' naporo' coshatopi.

I aipi i'narinso'

(Mateo 14.22-27; Juan 6.16-21)

⁴⁵Ina quëran ca'tano'sanënpita itapon: “Potiquë ya'conahuatoma', aquëtêran paco'. Apira canta' pa'sarahuë. Pitsaita'pa' pa'ahua',” itêrin. Ca'tano'sanënpita nani pa'pachinara, piyapi'sa' nontarin ya'huë'pi'pa' paacaiso marë'. ⁴⁶Nani nontohuachina, inaora pa'nin a'na motopia'huayaquë Yosë nontacaso marë'. ⁴⁷Tashihuachina, ca'tano'sanënpitaso' potiquë pa'sapirinahuë', sono' huáncoanai' tashitopi. Quisososo' inaoraíchin quëparitêrin. ⁴⁸Ca'tano'sanënpita ya'ipi tashi' maitopirinahuë'. Ihuan nacapiatona', co nanitopihuë' chiníquën pacacaiso'. Canotopi huachi. Ina ni'sahuaton, co tahuëriyatêrasohuë', Quisoso pa'nin. I aipi i'narahuaton, no'pa pochin pa'tarin. Poti nani icantaponahuë', na'huëtatë pochin nisarin. ⁴⁹I aipi pa'sarinso' quënanahuatona', pa'yanpi. “Hua'yan' ta'tona', “ëë” top-irinahuë'. ⁵⁰Ya'ipiya quëran ni'sahuatona', té'huatopi. Nipirinhuë', a'naroáchin Quisosori itêrin:

—Co'ta ca huë'sarahuë. Ama pa'yancosohuë'. Chiníquën cancantoco', itêrin.

⁵¹ Ina quëran potiquë ya'conapatërin. Ya'conpachina, ihuan sanorin huachi. Ca'tano'sanënpita pa'yanpi: "¿Onporahuatoncha nanitaparin nicaya?" topi yonquiatona'.
⁵² Nani pan ana'atërinso' nicaponaraihuë', co ina yonquipihuë'.

Quinisariti parti pa'ninso'
(Mateo 14.34-36)

⁵³ Aquëtëran canconahuatona', Quinisariti parti nonshipi. Yonsanquë poti a'sonpi.
⁵⁴ Nonshiaso chachin, a'naroáchin piyapi'sari Quisoso nohuitopi. ⁵⁵ Manorahuatona', ya'ipi ina parti pa'sahuatona', pëiro'saquë pa'pi. Na'a cania'piro'sa' pë'sara'huayaquë quëpi anoyatacaso marë'. "Pasëquë Quisoso ya'huarin," itohuachinara, inaquë quëpi.
⁵⁶ Intohuaso tëranta' Quisoso pa'pachina, inatohua' cania'piro'sa' quëparapi. Nisha nisha ninanoquë pa'sarin. A'naquën pancana. A'naquën caraáchin piyapi ya'huëpirinhuë', insëquësóna pa'pachina, cachiquë cania'piro'sa' acopi. "Quëma a'moranso' huirotën tëranta' së'huatona', noyachina'," tosapí. "Inta nipachin, së'huaina'," topachina, së'huapi. Insoarisona së'huahuachina', a'naroáchin noyatopi huachi.

7

Cotio mashocoro'sa' napopiso'
(Mateo 15.1-9)

¹ Ina quëran a'naquën parisioro'sa', cotio maistro'sa', inapita Quirosarin quëran o'mapi Quisoso natanacaiso marë'. ²⁻³ Quisoso ca'tano'sanënpita coshataso', quënanquiipi. A'naquën co niopoimirataponaraihuë' coshatapi. Parisioro'saso' co'huara coshachatëraponahuë', pi'pian i'shaquë niopoimiratopi. Ya'ipi cotioro'sa' ina pochin yonquiipi. "Co inapohuatëhuahuë', oshahuanarihua'," tëcatona' napopi. Shimashonëna' inachintopiso' ni'ton, inapopi. ⁴ Mircatoquë pa'pi quëran yacoshatohuachinara, i'quë niopoimiratopi. Na'a nisha nisha inachintopisopita ya'huëtopi. Minëro'sa', i'sha ta'painano'sa', hua'na yonsharo'sa', pë'sararo'sa', inapita pa'mopi. ⁵ Napoaton parisioro'sa', cotio maistro'sa' inapitari Quisoso natanpi.

—¿Onpoatonta' Maistro quëma a'chintëransopitaso', co niopoimirataponaraihuë' coshatapi? Shimashonënpoa' inachintopirinahuë', inahuaso' co napopihuë', itopi.

⁶ —Co no'tëquën iyaro'sa' yonquiramahuë'. "Yosë imarai," topiramahuë', co imaramahuë'. Canpitaso' nonpintënuquëma'. Iráca Yosë quiricanënuquë Isaiasë no'tëquën ninorinquëma':

"Isopita piyapi'saso' nanamëna quëran noya nontopirinacohuë',
 co cancanëna quëran imarinacohuë'.

⁷ Yosë pënëntërinso' a'chinarai,' topirinahuë',

inahuara yonquipiso' nia'chintapi. Napoaton topinan quëran chinotërinaco," ténin Yosë.

Iráca Isaiasë ninshitatón, naporin. ⁸ Inapochachin canpitanta' Yosë pënëninpoaso' nani-antahuatoma', piyapi'sa' a'chinpiso' natërama huachi, itërin.

⁹ Naquëranchin itantarin:

—Tehuënachachin Yosë pënëntërinso' a'porama' shimashonëma' napopiso' natëcamaso marë'. ¹⁰ Ni'co'. Moisésë iráca pënëntatón, naporin: "Tatama, mamama', inapita noya natëtoma', catahuaco'. Inso tëranta pa'pina', a'shina' inapita co noyahué yonquirapitona' no'huihuachina', tëpaco'," ténin. ¹¹ Canpitaso nipirinhuë' nisha a'chinama'. A'chinatoma', naporama': "A'naquën nanitërin pa'pina', a'shina' apiratacaso'. 'Ma'sha ya'huëtërinco'so' nani acorahuë' Yosë quëta'huaso marë', topatëra, co tatama', mamama' inapita quëtacaso' ya'huërinhuë'," toconama'. Napoaton tatama', mamama' inapita ma'sha pahuantohuachinara, apiratatoma', co quëtëramahuë'. ¹² "Co quëtacaso' ya'huërinhuë'," toconatoma', co catahuaramahuë'. ¹³ Ina pochin nia'chintatoma', co Yosë quiricanën natëramahuë'. Hui'namapitanta' a'chintërama' inapochachin nicacaiso marë'. Inapochachin pochin na'con nisha nisha nia'chintërama', itërin Quisosori.

Onporahuatëhuasona oshahuanëhuaso'
(Mateo 15.10-20)

¹⁴ Naquëranchin piyapi'sa' përasahuatón, a'chintantarin.

—Ya'ipinquëma' natanco no'tëquën yonquicamaso marë'. ¹⁵ Co manta' ma'sha ya'huërinhuë' nonënpoaquë ya'conahuatón, aoshahuaninpoaso'. Cancanënpoa quëran pipirinsó' tēhuëinchinso' aoshahuaninpoa'. [¹⁶ Huëratëhuapanatama', noya natanatomaco, yonquico', itërin.]

¹⁷ Nani a'chintohuachina, piyapi'sa' patahuatón, pëiquë ya'conconin. Ca'tano'sanënpitanta' ya'conpi. Nani ya'conpachinara: "Achin naporanso' co nitotëraihuë'. ¿Ma'ta' tapon naporan?" itopi.

18-19 —¿Co canpita tērant'a nitochátēramahuē' ti? Inta nipachin, a'chintanta'inquēma'. Nani ma'sha ca'nēhuaso marē' co ina marē' oshahuanēhuahuē'. Co cosharo' cancanēnpoaquē ya'coninhuē'. Chi'chirinamēnpoaquē ya'conin. Ina quēran inquierantarē'. Napoaton ya'ipi cosharo' noya capacaso'. Coshatē'huaso marē' co oshahuanēhuahuē', itērin. ²⁰ Ina quēran itaantarin:

—Cancanēma quēran co noyahuē' yonquihuatomara, co noyahuē' ninama'. Ina marē' oshahuanama'. ²¹ Acopo' cancanēma quēran co noyahuē' yonquiramasopita pipirin. Co noyahuē' yonquihuatama', monshihuanama', ihuatērama', tēpatērama'. ²² Nitēhuananpitērama'. Pa'yatacasoráchin cancantērama'. A'napita ma'shanēn noyaparama'. Co noyahuē' ninama'. Nonpinama'. Nisha nisha co noyahuē' ninamaso' co yaa'poramahuē'. Apirarama'. Pinotērama'. “Caso' co a'napita pochincóhuē'. Noya noyaco,” toconama'. Co yonquinhuanahuē' ninama'. ²³ Co noyahuē' yonquihuatomara, ina pochin ninama'. Ina marē' oshahuanama', itērin Quisosori.

Nisha sanapi natē'ērinsó'

(Mateo 15.21-28)

²⁴ Ina quēran pipirahuaton, nisha piyapi'sa' ya'huēpiquē pa'nin. Tiro, Siton, inapita ya'cariya paaton, a'na pēiquē ya'conconin. “Ama isēquē huē'nahuēso' a'napita sha'huítocosóhuē',” itopirinhuē', a'naroáchin ya'ipi nahuinin. ²⁵⁻²⁶ Inaquē a'na sanapi ya'huērin. Co cotio sanapihuē'. Nisha piyapi. Siropinisa parti hua'huatērin. Hua'huinso' parisitárin. Sopairi ya'coancantērin ni'ton, co inaora yonquirinso' yonquirinhuē'. Quisoso huē'ninso' natantahuaton, paaparin. Paaparahuaton, Quisoso nantēn pirayan isonconin.

—Hua'huahuē' Siniro parisitárin. Sopairi ya'coancantaton, chiníquēn aparisitárin. Inquitoco, topirahuē', itiirin.

²⁷ —Ni'quē' imoya. Hua'huaro'sa' a'cahuatēra, co cosharonēn osērētahuatē', ni'nira a'carēhuē'. Hua'huaro'sa'ton coshachin noya natēaquē huarē', itērin Quisosori.

²⁸ —Naporin mini Siniro. Napoaponahuē', hua'huaro'sa' pi'pian tērant'a atatohuachinara, ni'niraro'sarinta' capitērin ni'ton, quiyanta' catahuaco'i topirahuē', itērin.

²⁹ —¡Naporinchi paya! Ma noya natēranco ni'ton, ya'huēran'pa' paantaquē'. Nani sopai hua'huan quēran pipirin, itērin.

³⁰ Sanapiso pēinēnquē canconahuaton, hua'huin noya quēhuéánin quēnanconin. Nani sopai pipirin huachi.

Nē'huēro'sa' anantē'ērinsó'

³¹ Quisoso Tiro quēran pipirahuaton, Sitontaquēchin na'huērin. Ina quēran Ticaporisēquē canquirin. Inaso no'pa' Cariria sono yonsanquē ya'huērin. ³² Inaquē a'nara apia quēpi Quisosori anoyatacaso marē'. Noyá nē'huērin. Naporahuaton, pa'pi icotē' ninin. “Iso quēmapi sē'huaquē' noyachin topiraihuē',” itopi. ³³ Napotohuachinara, apiaráchin amashamiachin quēparin. Quēparahuaton, imirin quēran icarahuatērin. Ina quēran niipimiratahuaton, nēnērain sē'huatērin. ³⁴ Inápaquē nē'pētahuaton, sētērin quēran panca nii o'huarin. Ina quēran Yosē nontahuaton: “¡Ipata!” itērin. “¡Nē'huēranso' iniquiquē!” tapon napotērin.

³⁵ Naporó' nē'huērinso' inquirin huachi. Nēnērionta' noyatahuaton, noya nonin huachi.

³⁶ Quisosori piyapi'sa' pēnēnin: “Ama a'napita sha'huítocosóhuē',” itērin. Itopirinhuē', piyapi'saso' pa'sahuatona', sha'huirapiapi. Na'con na'con pēnēnpirinhuē', aquē aquētē huarē' sha'huirapiapi. ³⁷ “¡Ma'pitacha Quisoso nitotērin paya! Nē'huēro'sa' anoyatohuachina, noya natantopi huachi. Co nonpirinahuēnta', a'naroáchin anoyatērin ni'ton, noya nonsapí. ¡Ya'ipichi noya ninin paya!” topi.

8

Cosharo' ana'atantarinsó'

(Mateo 15.32-39)

¹ Naporó' tahuēri'sa' na'a piyapi'sa' niyontoantapi. Capa cosharo' nipachina, Quisosori ca'tano'sanēnpita pērarin. Huē'pachinara, itērin:

² —Piyapi'sa' nosororahuē. Nani cara tahuēri natanarinaco ni'ton, co huachi manta' cosharo' ya'huētopihuē'. ³ A'naquēn áquē quēran huē'pi ni'ton, co topinan yaa'parahuē' tanari canahuachina', itērin.

⁴ —Capa pēiro'sa' isēquē. Notohuaro' piyapi'sa' ya'huapi. ¿Onpotahuatēcha isonapo' piyapi a'carē paya? itopi ca'tano'sanēnpitari.

⁵ Napotohuachinara, Quisosori natanin:

—¿Onpo panta' ya'huētērinquēma'? itohuachina:

—Canchisēyachin ya'huētērincoi, itopi.

6 Ina quëran piyapi'sa' sha'huitërin no'paquë huënsëcaiso'. Nani huënsëhuachinara, pan ma'patërin. "Yosparinquën, Tata," itahuaton, pan sê'panin huachi. Sê'panahuaton, ca'tano'sanënpita quëtërin piyapi'sa' quëtacaiso marë'. Ya'ipi piyapi'sa' quëtëra'piapi.
7 Caraíchin saminta' ya'huëtöpi. Ina marënta' "Yosparinquën Tata," itahuaton, ca'tano'sanënpita sha'huitërin piyapi'sa' quëtacaiso'.
8 Nani quëtohuachinara, natëaquë huarë' coshatöpi. Pë'sotopisonta' masahuatona', canchisé i'më' amëntatöpi.
9 Catapini huaranca piyapi'sa' pochin coshatöpi. Nani coshatöhuachinara, piyapi'sa' nontërin pacacaiso marë'.
10 Nani nontöhuachina, potiquë ya'conin. Ca'tano'sanënpitarë' pa'sahuatona', Tarmanota parti chinpicöpi.

Sacai' nininso' nicacaso' nohuantöpisö'
(Mateo 16.1-4; Lucas 12.54-56)

11 Inaquë parisioro'sa' huë'sahuatona', Quisoso nontiiipi atëhuëcaiso marë'. "Yosë a'paimahuachinquën, sacai' nininso' niquë' quiyanta' nicatëinquën natëinquën," itöpirinahuë'.
12 Chiniquën sëtataon, itapon:

—¿Ma'marëta' yani'nama'? "Sacai' nininso' niquë' ni'linquën," itöpiramacöhuë', co Yosë nohuantërinhuë' a'nota' huanquëmaso', itërin.

13 Ina quëran potiquë ya'coantarahuaton, aquëtëran paantarin.

Parisioro'sa' yanonpinpisö'
(Mateo 16.5-12)

14 Pëntonpirinahuë', ca'tano'sanënpita naniantöpi cosharo' quëpacaiso'. A'naíchin pan potiquë ya'huëtöpi.
15 Quisosorisö nipirinhuë' pënënarin:

—Ni'cona iyaro'sa'. Pan ahuëpocatërinso pochin parisioro'sa' ya'huëtöpi. Irotisé imapisöpitanta' ya'huëtöpi. Ama iyaro'sa' ina nohuantocösohuë', itërin.

16 Natanahuatona', ca'tano'sanënpita capini ninontapi. "Capa pan. Co ya'huëtërinpoahuë'. Napoaton naponontërinpoa'," nitöpi.

17 Ninontöpisö' nitotaton, Quisosori itapon:

—¿Onpoatonta "capa pan," toconama'? ¿A'chintápiranquëmahuë', co ipora huanta' yonquiyätëramahuë' ti? ¿Co natantochináchinhuë' cancantërama' nica? 18 Noya natanapomarahuë', ¿onpoatomata' co yonquiramahuë'? Nicapomarahuë', ¿onpoatomata co natëtëramahuë'? 19 I'hua chachin a'natërapoíchin pan nipirinhuë', a'natërapo huaranca piyapi'sa' ananitërahüë'. ¿Onpo i'mëta' naporö' pë'sotöpisö' amëntatërama'? itërin.

—Shonca cato' i'më', itöpi.

20 —Pansö' canchiséíchin nipirinhuë', catapini huaranca piyapi ananitahuato, ¿onpo i'mëta' pë'sotöpisö'? itaantarin.

—Canchisé i'më', itöpi.

21 —Napoaton co pan yonquiato, pënënananquëmaso', ¿Co nitochátëramahuë' ti? itërin Quisosori.

Somaraya anoyatërinso'

22 Ina quëran Pitsaitaquë chinpicöpi. Inaquë somaraya nininso' Quisosoquë quëpi. "Së'huaquë' Siniro noyachin," itöpi.
23 Itohuachinara, maimirarahuatón, ninano aipiran quëparin. Iroiquë pashirayatërin. Nani sê'huarayarahuatón:

—¿Ma'ta' iyasha quënanan? itërin.

24 —Piyapi ni'pirahuë', co a'ninquëchin ni'nahuë'. Pa'sapirinahuë', nararo'sa pochin ni'nahuë', itërin.

25 Naquëranchin sê'huarayantahuachina, noya ni'tërin. Nani noyatërin ni'ton, ya'ipi a'ninquëchin quënanin huachi.

26 —Ya'huëran'pa' iyasha no'tëëquë'. Ama ninanoquë paquësohuë', itërin Quisosori.

Pitro natëtërinso'
(Mateo 16.13-20; Lucas 9.18-21)

27 Ina quëran Quisoso paantarahuaton, Sisaria Pinipi parti pa'sarin nisha nisha nianoquë a'chinacaso marë'. Papon pochin, ca'tano'sanënpita itapon:

—Nani ma'sha nanitaparahuë' ni'to, ¿in pochinta piyapi'sa' cancantiarinaco? itërin.

28 —Nisha nisha yonquirapirinëinquën. "Coansha Paotistaco' nanpiantarinso' ni'ton, naporin," topi a'naquë. "Co inahuë'. Iniasëco' nanpiantamara," topi a'naquëonta'. "Ninotona'pi iráca chiminpirinhuë', nanpiantarinso' nimara," topi a'napitanta', itöpi.

29 —Canpitasö nipirinhuë', ¿ma'ta' yonquirama'? itërin.

—Quëmaso' Cristo, Yosë chachin a'paimarinquën, itërin Pitrori.

30 —Ama ina a'napita sha'huitocösohuë', itërin Quisosori.

Chiminacaso' ninorinso'
(Mateo 16.21-28; Lucas 9.22-27)

³¹ Naporu quëra huarë' chiminacaso' ninoton, ca'tano'sanënpita sha'huitërin.

—Yosë quëran quëmapico niporahuë', na'con parisita'huaso' ya'huërin. Cotio ansiano'sa, corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa', inapita co huachi nohuantaracohuë'. Tëpararinaco. Chiminaporahuë', cara tahuëri quëran nanpiantarahuë', itërin Quisosori. ³² No'tëquën sha'huitochinarin. Ina natanahuaton, Pitrori amashamiachin quëparahuaton:

—¡Ama, Siniro, nopoquësohuë'! itërin. ³³ Quisososo nipirinhüë' tahuërërahuaton, ya'ipi ca'tano'sanënpita ni'sarin.

—¡Ta'tëquë' iyasha! Sopai nohuanton, napotëranco. Co Yosë pochin yonquiranhuë'. Piypinquën ni'ton, quëmaora nohuantëransoachin yonquiran, itërin.

³⁴ Na'a piyapi'sa' ya'cariya huaniapi.

—Amashamiachin huëco' iyaro'sa', a'chinchinquëma', itohuachina, huë'pi natanacaso marë'. Ca'tano'sanënpitanta' natanapi.

—Yaimapatamaco, canpitaora nohuantëramaso' naniantoco'. Yosë nohuantëransoráchin imaco huachi. Corosëquë chiniquën parisitëre'. Inapochachin canpitanta' parisitapomarahuë', imamiatoco. ³⁵ Noya narpicamasoráchin yonquihuatama', topinan quëran nanopiarama'. A'na tahuëri chiminpatama', parisitomiatarama'. Nipirinhüë', casáchin yonquihuatamaco, noya nanan a'chinamaso marë' parisitapomarahuë', co topinan quëran nanopiaramahüë', Yosë'pa' nanopiatarama huachi. ³⁶ Ya'ipi ma'sha isoro'paquë canapiramahüë', co hua'yanëma' cha'ëpachinhüë', topinan quëran napoarama'. ³⁷ ¡Onponta' pahuërëtapiramahuë', co huachi hua'yanëma' nanitarinhüë' cha'ëcaso'! ³⁸ Ipora tahuëri'sa' ya'huë'pisopita co noyahuë' nipi. Nitëhuananpitopisopita pochin cancantopi. Tapayatomaco a'pohuatamaco, a'na tahuëri carimanta' tapayatënuëma', a'poaranquëma'. Nanamëhuë' a'pohuatama', carimanta' o'mantahuato, a'poaranquëma'. Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri o'mantararahuë'. Tatahuë pochin huënaratahuato, noya anquëniro'sapitaro'co o'mantararahuë', itërin.

9

¹ Ina quëran itaantarin:

—Tëhuë'nchachin iyaro'sa' Yosë isoro'pa' hua'anëntapon. Chiniquën nanantaton hua'anëntapon, ni'sarama'. A'naquëma' co'huara chimiyantërasënuëmahuë', ni'sarama', itërin.

Quisososo nisha pochin ya'norinso'

(Mateo 17.1-13; Lucas 9.28-36)

² Saota tahuëri quëran Quisososo motopiquë pa'nin. Pitro, Santiaco, Coansha, inapitaráchin quëparin. Inapita nicasoi', nisha pochin ya'norin. ³ A'morinso' huënaráchin huënaráchin ninin. Co inso tëranta' nanitërinhuë' pë'sainaton, ina pochin huiríchin accoso'. Huiríchin inaso'. ⁴ A'nanaya Iniasë, Moisësë, inapita quënanpi. Iráca ayapirinhüë', Yosë nohuanton ya'noantapi. Quisosorë' ninontapi. ⁵⁻⁶ Ina ni'sahuatona', Pitro, Santiaco, Coansha, cara chachin pa'yanpi. Na'con pa'yanaton, Pitrori itapon:

—¡Ma noyacha Maistro isëquë huë'nëhua paya! Cara imënamëa'huaya nii, topirahuë', a'nara' quëma marë', a'nanta' Moisësë marë', a'nanta' Iniasë marë', itërin. Napoaponahuë', co yonquiatonhuë' naporin.

⁷ Naporu' chitoro' imotërin. Chitoro' huáncana quëran Yosëri sha'huitërinso' natanpi. "Iso' ca hui'nahuë, na'con nosororahuëso'. Ina natanco'," itërin. ⁸ Napotaso chachin ca'tano'sanënpitari ni'sapirinhüë', co a'napitaso' quënanpihuë'. Quisosoráchin quënanpi.

⁹ Motopi quëran nohuaramapona pochin, Quisosori itërin: "Achin ni'namaso' ama insonta' sha'huitocohuë'. Yosë quëran quëmapico ni'to, a'na tahuëri nanopiantarahuë'. Naporu huarë' a'napita sha'huitoco'," itërin. ¹⁰ Napoaton co insonta' sha'huitopihuë'. Inahua capini ninontapi. "¿Onporahuatonta' nanopiantaponso'?" nitopi. ¹¹ Achin Iniasë quënanpi ni'ton, inanta' yonquiapi.

—Pi'pian Siniro yanatanainquën. Cotio maistro'sa' Yosë quiricanën a'chinpachinara, napopi: "Co'huara Cristo o'mayatërasohuë', Iniasë'ton huë'antarin," topi. ¿Onpoatonta' napopi? itopi.

¹²⁻¹³ —No'tëquën napopi. "Yosë nanamën ayonquiantacaso marë' huë'antapon," tënin pënëntona'pi. Naporinso chachin. Nani mini huë'antapirinhüë', co nohuitopihuë'. Co yanatanonahuë', inahuara yonquinëna quëran no'huipi. Yosë quiricanënuë' naporinso chachin nitopi. Canta' Yosë quëran quëmapico niporahuë', inapochachin no'huiarinaco. Aparisitarinaco. Yosë quiricanënuë' iráca ninorin ni'ton, parisita'huaso' ya'huërin, itërin Quisosori.

Hua'huasha hua'yantërinso'

(Mateo 17.14-21; Lucas 9.37-43)

¹⁴ Ina quèran motopi quèran nohuaraimarahuatona', a'napita ca'tano'sanènpita quènanquimantapi. Cotio maistro'sarè' chiniquèn ninontapi. Na'a piyapi'sa' yamorapi ni'quimapi. ¹⁵ Quisoso quènanahuatona' ya'ipiya quèran ta'arè'nachin nacapi. Pa'yatatona: "Thuata Maistro," itoonpi.

¹⁶ Ina quèran Quisosori natanin:

—¿Ma'ta' ninontapiramahuè'? itèrin. ¹⁷ A'na quèmapiri itapon:

—Hui'nahuè Maistro quènahué, anoyatoco topirahuè'. Sopairi ya'coancantèrin ni'ton, co huachi nanitèrinhuè' nonacaso'. ¹⁸ Insèquèsona sopairi mapachina, no'paquè nitè'yatahuaton, sa'po sa'po niconin. Ninaquèrarahuaton, pacororàrin. Ca'tano'sanènpita natanpirahuè' inquitacaiso marè', co nanitopihuè', itèrin.

¹⁹ —¿Ma'huantacha ninama paya! Canpitaso' co Yosè natèramahuè'. Co natan-tochináchinhuè' cancantèrama'. Nani hua'qui' a'chintopiranquèmahué', ¿onporo huarèta' yanatèramaco? Hua'huasha quèshico, itèrin Quisosori.

²⁰ Napohuachina, quèshipi. Quisoso quènanahuaton, sopai no'huitaton, hua'huasha ahua'yantèrin. No'paquè atatahuaton, asocoro asocorotarín. Sa'po sa'po niconin.

²¹ —¿Onporo quèran huarèta' hui'nán naporin? itèrin.

—Hua'huatapon quèra huarè' naporin. ²² Na'aro' pènquè sopairi tè'yatèrin. I'quènta' tè'yaitèrin tèpacaso marè'. Nosorocoi, Siniro. Nanitohuatan, anoyatèquè', itèrin.

²³ —"Nanitohuatan," ¿itèranco ti? Yosè natèhuatèra, ya'ipiya nanitaparè', itèrin Quisosori.

²⁴ —Tèhuèenchachin Siniro natèpiranquènhuè'. ¿Catahuaco noya noya natèinquèn! itaantarín pa'pini.

²⁵ Na'a piyapi'sa' niyontonquirapi ni'sahuaton, a'naróachin sopai itapon:

—Quèmaso' sopainquèn. Piyapi ya'coancantohuatana, anè'huèran. Napoaton carinquèn napotaranquèn. Iso hua'huasha quèran pipirahuaton, ama huachi onporonta' ya'coancantantaquèsahuè', itèrin.

²⁶ Napotohuachina, Sopai chiniquèn "yai" tahuaton, hua'huasha ahua'yantaantarín. Inapotahuaton, chimipi pochín patèrin. Napoaton: "Nani chiminin," topirinhue', ²⁷ Quisosori maimirarahuatón, opatohuachina, huanirín huachi.

²⁸ Ina quèran Quisososo' ca'tano'sanènpitarèachin pèiquè ya'conconpi.

—¿Onpoatonta' Maistro quiyarisó' co nanitèraihuè' inquitahuaiso'? itopi.

²⁹ —Isanpi sopaiso', sacai' inquitacaso'. Chiniquèn Yosè nontaquè huarè', inquitèrè', itèrin Quisosori.

Chiminacaso' ninoantarínso'

(Mateo 17.22-23; Lucas 9.43-45)

³⁰ Ina quèran paantarahuatona', Cariria parti pa'sapi. "Ama huè'nahuèso' piyapi'sa sha'huitocosohué'," ténin Quisoso. ³¹ Ina quèran ca'tano'sanènpita a'chintaton, napotèrin:

—Yosè quèran quèmapico nipirahuè', piyapi'sa' masarinaco. Sha'huirapihuachinco, masarinaco. Mapachinaco, tèpararinaco. Chiminaporahuè', cara tahuèri quèran nantantarahué, itèrin. ³² Natanaponaraihuè', co natètacaiso' nanitopihuè'. "¿Onpoatonta' ina pochín nontèrinpoa'?" topi yonquinèna quèran. Naporahuaton tè'huataton', co nohuantopihuè' natanacaiso'.

Chini chiniquèn nanantèrinso'

(Mateo 18.1-5; Lucas 9.46-48)

³³ Ina quèran Capinaomoguè canconpi. Pèiquè ya'conpachinara, ca'tano'sanènpita itapon:

—¿Ma'ta' iraquè huècapoma pochín ninontèriarama'? itohuachina, ³⁴ co manta' topihuè'. "¿Inquènpocha ipora chini chiniquèn nanantarihua nicaya?" nitopi ni'ton, co yasha'huítopihuè'. ³⁵ Napoaton inaquè huènsèrahuatón:

—Huèco' iyaro'sa' shonca catonquèma chachin natanquico pènèinquèma'. Inquèmasona' chini chiniquèn nanantamaso' nohuantohuatama', topinan piyapi pochín cancantatoma', ya'ipi piyapi'sa' catahuaco', itèrin.

³⁶ Ina quèran hua'huasha maimirarahuatón, huancánachin ahuanirín. Ina iporahuaton, ca'tano'sanènpita itapon:

³⁷ —Ca imaramaco ni'ton, hua'huasha tèranta' nosorohuatama', nosoroaramaco canta'. Nosorohuatamaco, co casáchin nosoroaramacohué'. Yosènta' nosoroarama'. Inaso' isoro'paquè a'paimarinco, itèrin.

Yosèri acanarinso'

(Mateo 10.42; Lucas 9.49-50)

³⁸ A'na tahuèri Coanshari itapon:

—A'na quëmapi, Maestro, ni'nai. “Quisoso nanan quëtërinco,” ta'ton, sopairo'sa' a'pararin. Inaso nipirinhüé', co quiya pochin inarinquênhué' ni'ton, co nohuantëraihüé'. “Ama inapotëquësohüé',” itërai, tënin.

³⁹—Tananpitoco' iyaro'sa'. “Quisoso nanan quëtërinco,” ta'ton piyapi anoyatohuachina, inaso' noya. Co sha'huirapiincoso' nanitaponhué'. ⁴⁰Insosona co inimicotohuachin-poahué', catahuarinpoa'. ⁴¹Case Cristoco. Imaramacoso maré' piyapi catahuachin-quëma', Yosë nitotërin. I'sha tëranta' o'shitohuachinëinquëma', ina maré' a'na tahuëri acanaarin. Tëhuënchachin noya i'huëretarin, itërin Quisosori.

Anishacancantërinso'

(Mateo 18.6-9; Lucas 17.1-2)

⁴² Ina quëran itaantarin: “Hua'huasha natërinco'so' anishacancantohuatama', Yosë chiniquën ana'ntarinquëma'. A'naquëonta' imasapirinacohüé', co chiniquën cancanchatërapihüé'. Inapitanta' anishacancantohuatama', Yosë ana'ntarinquëma'. Co'huara inapita anishacancanchatërapomahué', pancara'piqué a'sonconotahuatënëinquëma', marëquë të'yaitërinëinquëma' naporini, noya noya niitomahué'. Piyapi anishacancantacaso', pa'pi co noyahué' tënahüé'. ⁴³⁻⁴⁴ Ma'sona tëranta' iyaro'sa' anishacancantohuachinquëma', a'poco'. Iso pochin yonquico'. A'na imirama quëran co noyahué' nipatama', oshahuanama'. Ninishitëmiratërama' naporini, tantoimiraya nipomarahüé', Yosé'pa' pa'itomahué'. Cato imirarë'quëma chachin parisitopiqué pa'patamaso', pa'pi co noyahué' nisarama'. Inaquëso' pën co onporonta' tacopiarinhüé'. ⁴⁵⁻⁴⁶ Nantëma' ya'huëtërinquëma' iratacaso maré'. Nipirinhüé', ma'sona maré tëranta' co noyahué' yonquiatoma', iratohuatama', na'con oshahuanama'. Ninishitërantëtërama' naporini, noya noya niitonhué'. Tantorantë' nipomarahüé', Yosé'pa' pa'itomahué'. Catorantë'rë'quëma chachin parisitopiqué pa'patamaso', pa'pi co noyahué' niitonhué'. ⁴⁷ Ya'piramanta' ya'huëtërinquëma' noya ni'tacaso maré'. Nipirinhüé', ya'pirama quëran quënanatoma' co noyahué' yonquihuatama', oshahuanarama'. Ya'pirama' ocoirama' naporini, a'na quëran somaraya nipomarahüé', Yosë hua'anëntërinquë pa'itomahué'. Cato quëran chachin ni'tapomarahüé', parisitopiqué të'yatohuachinquëma', pa'pi co noyahué' nisarama'. Ma'sona tëranta' anishacancantohuachinquëma', a'naróachin naniantoco' ama parisitopiqué paacamaso marëhué'. ⁴⁸ Inaquë chiniquën parisitápoma'. Co shonaro'sa tëranta' chiminaponhué'. Pën co onporonta' tacopiarinhüé'.

⁴⁹ Pënquë ahuiquitëreso pochin Yosëri ya'ipi piyapi'sa' tënarin noya noya cancantacaiso maré'. ⁵⁰ Yamora noya acashicaso' niponahué', chiminpachina co huachi noyatërinhué'. Canpitaso nipirinhüé', yamora coshoro' noya acashirinsó pochin nico'. Noya nini'toma', ya'huëco',” itërin.

10

Sa'ahuano'sa' pënëninso'

(Mateo 19.1-12; Lucas 16.18)

¹ Capinaomo quëran pipirahuaton, Cotia parti paantarin. Naporahuaton, Cortanii' aquëtëran pa'nin. Inaquë naquëranchin na'a piyapi'sari huëcapaipi. Quisosori a'chintantarin. Nani tahuëri hué'pachinara, noya a'chintarin. ² Parisioro'santa' Quisoso ya'carirahuatona', atëhuëcaiso maré' natanquipi:

—¿Noya ipora sa'ampo' të'yatacaso' ti? itiipi.

³—¿Ma'ta' iráca Moisésë pënëntërin? itërin Quisosori.

⁴—“Sa'ampo' yatë'yatohuatëra, coisëquë aninshitë'rë: ‘Nani sa'ahué të'yatarahué,’ ta'caso' aninshitë'rë'. Ina quëran noya të'yatacaso huachi,” tënin Moisésë, itopi.

⁵—Co të'yatacaso' pënëninquëmahüé'. Canpitaso' co natantochináchinhué' cancantërama' ni'ton. Moisésë napopënëninquëma'. ⁶ Napoaponahué' ya'nan piyapi nicapon, cato' piyapiíchin Yosëri ninin. A'na quëmapi, a'na sanapi, inaíchin ninin. ⁷ Napoaton quëmapi sa'apachin, sa'pin, a'shin, inapita patahuaton, sa'inë' nichinpitacaso' ya'huërin. ⁸ Cato' piyapi nipirinhüé', a'naíchin pochin nipi. Catoya'pi nipirinhüé', a'naíchin pochin Yosëri ni'nin. ⁹ Nani Yosëri asë'quërin ni'quëhuarë', co onporonta' sa'ama' të'yatamaso' ya'huërinhué', itërin Quisosori.

¹⁰ Nani pëiqué ya'conpachina, naquëranchin ca'tano'sanënpitari itapona':

—Achin naporanso' a'chintantacoi nitochiü, itopi.

¹¹—Sa'ama' të'yatatoma', a'na sanapi mapatama', inaso' co sa'ama chachinhué' ni'ton, monshitëramaso pochin Yosëri ni'nin. Ina maré' oshahuanarama'. ¹² Inapochachin sanapi'santa', so'in ta'ananpirahuaton, a'na quëmapi so'yatohuachin, inaso' co so'inhué'. Monshin pochin Yosëri ni'sarin. Ina maré' oshahuanarin, itërin.

Hua'huaro'sa marè' Yosè nontèrinso'
(Mateo 19.13-15; Lucas 18.15-17)

¹³ Ina quèran hua'huaro'sa' quèpi Quisosori sè'huamotocaso marè'. Inapotahuaton, inapita marè' Yosè nontèrin. Hua'huaro'sa' quèpisopita ca'tano'sanènpitari yaa'papirinahuè'. ¹⁴ Ina ni'sahuaton, Quisosori co noyahuè' ni'nin.

—Tanantipoco' iyaro'sa' hua'huaro'santa' huè'ina'. Ama a'pacosohuè'. Hua'huaro'sa' pochin cancantopisopita Yosè hua'anèntèrinquè ya'conapi. ¹⁵ Tèhuèenchachin carinquèma' itaranquèma', hua'huaro'sa' a'naroáchin yaimarinaco. Co'so' inapita pochin cancantohuatomahuè', co onporonta' Yosè hua'anèntèrinquè ya'conaramahuè', itèrin.

¹⁶ Ina quèran hua'huaro'sa' iporin. Sè'huamotorahuaton, inapita marè' Yosè nontèrin noya ya'huècaiso marè'.

Ma'huan yaimarinso'
(Mateo 19.16-30; Lucas 18.18-30)

¹⁷ Ina quèran Quisoso yapaantarapirinhue'. A'nara quèmapi ta'aquirahuaton, isonquirin. —Quèmaso' Maistro noyanquèn. ¿Ma'ta' caso' onpo'i nanpimiata'huaso marè'? Sha'huatoco canta' noya nii, itiirin. ¹⁸ —¿Ma'marèta' "Quèmaso' noyanquèn" itèranco? Yoséichin noyaso'. ¹⁹ Iráca pènèntèrinso' nani nitotèran. "Ama piyapi tēpacosohuè'. Ama nitèhuananpitosohuè'. Ama ihuatocosohuè'. Ama ninonpinapicosohuè'. Ama nonpincosohuè'. Tatama' natèco'. Mamamanta' natèco'," tēnin Yosè pènèntaton, itèrin Quisosori.

²⁰ —Co manta' Maistro onporahuè'. Hua'huatapo quèran huarè' ya'ipi inapita natèrahuè', itèrin.

²¹ Ina natanahuaton, nirayarin. "Tèhuèenchachin noya yonquirin," ta'ton nosororin.

—Isonta' iyasha Yosè nohuantèrin ta'a. Paquè'. Ya'ipi ma'shanènpita pa'anahuaton, coriqui canaranso' sa'ahuaro'sa' quètèquè'. Ina quèran huèquè' imaco huachi. Inapohuatan, a'na tahuèri Yosè'pa' canamiataran, itèrin.

²² Ina natanahuaton, co huachi noyahuè' cancantèrin. "Hua'huayatèrahuè' ma'sha ya'huètèrinco," ta'ton sètèrin. Sètaton, pa'nin huachi.

²³ Ina quèran Quisosori ca'tano'sanènpita ni'sahuaton, itapon:

—Pa'pi sacai ma'huano'sa' Yosè hua'anèntèrinquè ya'conacaiso', itèrin.

²⁴ Ina natanahuatona': "¡Ma'pitacha naporin paya!" nitopi ca'tano'sanènpita.

—Tèhuèenchachin iyaro'sa' ma'sharáchin yonquihuatèra, sacai' Yosè hua'anèntèrinquè ya'conacaso'. ²⁵ Ni'co'. Nahuan huèratèn pi'pira'huaya naninèn ya'huètèrin. Camiyoso panca masho ni'ton, co pi'pisha tèranta' nanitèrinhuè' inaquè ya'conacaso'. Ina quèran saca sacai' ma'huano'saso' Yosè hua'anèntèrinquè ya'conacaiso', itaantarin.

²⁶ Ina natanahuatona', pa'yanpi:

—Napoahuarè', ¿incha nica cha'erè'poya? nitopi. ²⁷ Ya'ipiya notèèrahuaton, Quisosori itapon:

—Co insonta' inaora nanitèrinhuè' cha'ècaso'. Yoséichin nanitèrin anoyacancantinquèmaso'. Ya'ipiya nanitaparin, itèrin.

²⁸ —Ni'què' Maistro. Quiyaso' nani ya'ipi ma'shanèhuèi huèshirahuatoi, imarainquèn, itèrin Pitrori.

²⁹ —Tèhuèenchachin iyaro'sa' imamacoso marè' nani ma'sha patohuatama', na'con na'con Yosè catahuarinquèma', ténahuè. A'naquèma' mini nanamèhuè a'chinacamaso marè' co huachi ya'huèmiataramahuè'. A'naquèma' pèinèma', iyaparima', oshiparima', tatama', mamama', hui'nama', no'panèma', inapita patèrama'. ³⁰ Ca imamacoso marè' napohuatama', Yosè na'con na'con quètèntarinquèma'. Isoro'paquè chachin pasaro' aquètè pochin pèiro'sa', iyaro'sa', oshiro'sa', mamaro'sa', hua'huaro'sa', no'paro'sa' inapita quètèrinquèma'. Noya cancantarama'. Napoaponahuè', aparisitarinèinquèma' anta'. A'na tahuèriso huachi Yosè'pa' nanpimiatarama'. ³¹ A'naquèn ipora chiniquèn nanantopirinahuè', a'na tahuèri topinan piyapi pochin nisapi. A'naquèn nipirinhue', ipora topinan piyapi pochin nicaponahuè', a'na tahuèri chiniquèn nanantapi, itèrin Quisosori.

Chiminacaso' sha'huiantarinso'
(Mateo 20.17-19; Lucas 18.31-34)

³² Ina quèran ira pa'tahuatona', Quirosarin'pa' paantarapi ni'ton, ca'tano'sanènpita pa'yanpi. Imapisopitanta' tē'huatopi. Quisososo nipirinhue', quèchitèrarin. Naquèranchin ca'tano'sanènpita amashamiachin quèparahuaton, ma'sona onpocaso' sha'huitaantarin. ³³ "Noya iyaro'sa' natanco'. Iporaso' Quirosarin'pa' pa'sarèhua'. Inatohua' nani ma'sha onpotarinaco. Yosè quèran quèmapico nipirahuè', inaquè sha'huirapiarinaco. Corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa', inapita masahuatonaco, 'Tèpacaso' ya'huèrin,' tosapì. Ina toshuatona', nisha piyapi'saquè yo'coaninaco tēpainacoso marè'. ³⁴ Inapita

têhuarahuatonaco, ipitarinaco. Chiniquên huihuairinaco, pè'shararinaco. Ina quèran tèpararinaco. Chiminaporahuè', cara tahuèri quèran nanpiantarahuè," itantarin.

Santiago, Coansha, inapita nohuantopiso'

(Mateo 20.20-28)

³⁵ Ina quèran Santiago, Coansha, inapita Quisoso huècapaipi. Sipitio hui'ninpita inahuaso'.

—Pi'pian Maistro natainquên, topiraihuè', itopi.

³⁶ —¿Ma'ta' iyaro'sa' nohuantèrama'? itèrin.

³⁷ —A'na tahuèri noya noya hua'anèntaran. Hua'an ya'conpatan, chiniquên nanan quètocoli. A'naso' quèma inchanin quèran ahuènsèquè', a'nanta' ahuènan quèran ahuènsèquè', topiraihuè', itopi.

³⁸ —Canpitaso' co no'tèquên yonquiatèraramahuè'. Co ya'ipi nitochatèraramahuè'. Chiniquên iyaro'sa' parisitarahuè. Main o'orèso pochin pa'pi parisitarahuè. I'què ya'coitèrèso pochin aparisitarinaco. Canpitanta' aparisitohuachinènguèma', ¿ahuantapoma' ti? itèrin.

³⁹ —Ahuantarai, itopi cato chachin.

—¡Naporinchi paya! Ca pochin mini canpitanta' main o'orèso pochin parisitarama'. I'què ya'coitèrèso pochin parisitarama'. ⁴⁰ Napoaponahuè', co caso' nanitèrahuè' chiniquên nanan quèta'huanquèmaso'. Tata Yosèichin nanitèrinso'. Inari nohuantèrinsopita inchinèhuè quèran ahuènsèarin. Nani inapita marè' taparin huachi, itèrin.

⁴¹ Chiniquên nanan nohuantopiso' natanahuatona', a'napitariso' no'huipi. ⁴² Quisososo nipirinhue', ya'ipi ca'tano'sanènpita pèrasahuaton, pènènin.

—Co Yosè imapisotahuè' chiniquên nanantacaiso' pa'yatopi. Hua'an ya'conpachinara, chiniquên nanantatona', yacamaitopi. Piyapinènpitanta' aparisitopi. ⁴³ Canpitaso nipirinhue', ama inapita pochin cancantocosohue'. Yosè hua'anèntèrinquè ya'conpatèra, co chiniquên nanantacaso' nohuantèrèhuè'. Noya noya yanipatama', ya'ipi piyapi'sa' catahuaco'. ⁴⁴ Topinan piyapi pochin cancantoco'. Catahuacasoáchin yonquihuatama', Yosè noya nicatènguèma', chiniquên nanan quètarinquèma'. ⁴⁵ Canta' Yosè quèran quèmapico niporahuè', co a'napita camaica'huaso marè' o'marahuè'. Piyapi'sa' catahuaca'huaso marè' o'marahuè. Chiminarahue' na'a piyapi'sa' nicha'èca'huaso marè', itèrin Quisosori.

Somaraya anoyatèrinso'

(Mateo 20.29-34; Lucas 18.35-43)

⁴⁶ Ina quèran paantarahuatona', Quiricoquè canconpi. Ca'tano'sanènpitarè chachin pipihuachinara, na'a piyapi'sarinta' imasapi. Naporro' a'na somaraya ira yonsanquè huènsèarin quènanconpi. Timio hui'nin ni'ton, Partimio itopi. Somaraya ni'ton, nani tahuèri coriqui topinan ma'patàrin. ⁴⁷ "Quisososo Nasaritoquè ya'huèrinso' huè'sarin," topi, natantèrin. Ina natantaton:

—¡Nosoroco Sinioro! Quèmaso' Tapico' shinquên ni'ton, nosoroco canta', itèrin chiniquên nontaton.

⁴⁸ A'napitari natanahuatona', no'huipi.

—Ta'tèquè', itopirinhue', aquè aquètè chachin chiniquên nontantarin.

—¡Nosoroco canta! Quèmaso' Tapico' shinquên ni'ton, onpopionta' nosoroco, itantarin.

⁴⁹ Quisososo' natanahuaton, chiniconin:

—Sha'huitoco' huè'in, itèrin. Napotohuachina, sha'huitopi.

—Noya cancantèquè' iyasha. Nani pèrarinquên ni'ton, Quisososo nontiiquè', itopi.

⁵⁰ A'morinso' tè'yatahuaton, a'naroáchin Quisosoque' pa'nin.

⁵¹ —¿Ma'ta' iyasha, onpochinquên? itèrin Quisosori.

—Anoyarayatoco Maistro canta' noya ni'tanta'i, itèrin.

⁵² —Inta nipachin, noya paquè'. Natèranco ni'ton, carinquên anoyataranquên, itèrin. Napotohuachina, noya ni'tèrin. Noyatahuaton, Quisososo imarin.

11

Quirosarinquè canconinso'

(Mateo 21.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

¹ Quirosarinquè ya'caritohuachinara, Pitipaqui'pa' canconpi. Ina ya'cariya Pitania ya'huèrin anta'. Oriposè panènguè canconahuaton, cato' ca'tano'sanèn sha'huitahuaton, a'parin.

² —Paso' ninanoquè paco'. Canconpatama', a'nara' mora hui'napishin a'sonpinan quènanconarama'. Co incari tèranta' huènsèchátèrarinhuè'. I'quiritahuatoma', quèshico. ³ "¿Onpotaomata' i'quiritarama'?" itohuachinènguèma': "Siniorori nohuantèrin. Apira isèquè acoquiantarai," itoco', itèrin Quisosori.

⁴ Pa'sahuatona', mora a'sonpinan ya'coanaquë quënanconpi. Cachi yonsanquë huani-rarin. Quënanahuatona', i'quiritonpi.

⁵—¿Onpotaomata' moraso' i'quiritarama'? itopi inaquë ni'sapisopitari.

⁶ “Siniorori nohuantërin,” itohuachina: “Inta nipachin, quëpaquë’,” itopi. ⁷ Napotohuachinara, Quisosoquë quëpi. A'mopiso' masahuatona', mora aipi huëtopi. Nani huëtohuachinara, ina aipi Quisoso huënsërahuaton, pa'sarin. ⁸ Na'a piyapi'sa' quëchitahuatona', cachiquë a'mopiso' huëtopi. A'napitanta', panpë mono pochin nininsopita nishitëahuatona', no'paquë huëtërantapi. Inataquëchin Quisoso pa'sarin huachi.

⁹⁻¹⁰ Piyapi'sa' quëchitërapì. A'naquëonta' Quisoso imasapi. Ya'ipi piyapiri pa'yatona', chiniquën nonsapi.

—¡Nicha'ëcoi Tata Yosë! ¡Ma noyacha Quisosososopaya! Tapico' shiin inaso'. ¡Quëmarì chachin chiniquën nanan quëtëran! ¡Quëma nohuanton, israiro'sacoi hua'anëntarincoi! tosapi.

¹¹ Quirosarinquë canconahuaton, Yosë chinotopiso pëiquë no'tëërin. Ya'ipi ma'sha inaquë ni'sárin. Nani i'huarin ni'ton, pipiantarin. Shonca cato' ca'tano'sanënpitarë chachin Pitania'pa' pa'pi.

Iquira nara yanicaso marë' sha'huítërinso'
(Mateo 21.18-19)

¹² Tahuëririnquë Pitania quëran huënantarahuatón, Quisoso tanarin. ¹³ Aquëran iquira nara quënanin. Na'a monohuanin ni'ton: “Inaya tëranta' nitërinso' ca'i,” ta'ton, paahuapirinhue', co manta' nitërinhue'. Monoquënachin quënanconin. Co tahuërinën naniyatërarinhue' ni'ton, co nitërinhue'.

¹⁴—Ama huachi iso nara nichinsohue'. Co huachi insoari tëranta' nitërinso' caponhue', ténin Quisoso. Ca'tano'sanënpitarinta' natanapi.

Nipa'antopisopita Yosë chinotopiso pëi quëran a'parinso'
(Mateo 21.12-17; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹⁵ Ina quëran Quirosarinquë canconpi. Yosë chinotopiso pëiquë ya'conahuatona', na'a nipa'antopisopita quënanconpi. Quisosori quënanconahuaton, co noyahuë' ni'nin. Napoaton a'parin. A'naquën inaquë coriqui nicanpiarapirinhue', misanënpita pitaton, ohuëtëra'piarin. Nëpë' pa'ansopitanta' a'parahuaton, huënsëpiquë të'yatërin. Ina quëran ya'ipi piyapi'sa' pënënin. ¹⁶ “Ama nisha nisha ma'sha Yosë pëinënuquë quëntacosohue',” ténin. Ina quëran a'chintaton, itapon:

¹⁷—Yosë quiricanënuquë ninshitërinpoa'. “Ca nohuanto, pëinënuquë ya'huë'in nontiinacoso marë'. Ya'ipi piyapi'sa' nisha nisha nananquë nonpisopita nontiinacoso marëachin acotëranquëma',” ténin Yosë. Canpitaso nipirinhue', ihuatëro'sa' ya'huëpiquë pochin atarantërama', itërin Quisosori.

¹⁸ “¡Ma'pitacha nitotërin paya!” topi ya'ipi piyapi'sa'. Napoaton corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa', inapitanta natanahuatona', të'huatopi. “Ya'ipi piyapi'sari yaimapi,” ta'tona', Quisoso tëpacaiso' chinotopi. ¹⁹ Yatashirahuaso', Quisosososop' ca'tano'sanënpitarë chachin ninano quëran pipiantapi.

Iquira nara ahuirinso'
(Mateo 21.20-22)

²⁰ Tahuëririnquë tashiramichin huënantarahuatona', iquira nara ni'quiantapirinhue', nani ahuirin. Itën quëran huarë' ahuirin. ²¹ Ina ni'sahuaton, Pitro yonquirin.

—Ni'quëchi Maistro. Iquira nara i'huara sha'huítëranso' nani ahuirin huachi, itërin.

²²—Ya'ipi cancanëma quëran Yosë natëco'. ²³ Inaso', ya'ipi nanitaparín. Ina nontohuatama', chiniquën natëco': “Co Yosë catahuarincohuë',” ama tocosohue'. Ya'ipi cancanëma quëran ina natëhuatama', catahuarinquëma'. “Yosë nohuanton, iso motopi marëquë nichì'huincain,” tënana' naporini, ina nohuanton nichì'huincaitonhuë'. ²⁴ Napoaton Yosë nontatoma' ma'sona nipatama', natëco'. “Tëhuëenchachin Yosë catahuarinco,” topatama', catahuarinquëma' ténahuë. ²⁵ Noya cancantatoma', Yosë nontoco'. A'na piyapi ma'sona tëranta' onpotohuachinquëma', canpitarinta' pi'pian tëranta' no'huíhuatama', ina nianatoco'. Ya'ipi cancanëma quëran huarë' nanan anyatoco' Tata Yosë oshanëma' in-quichinquëma'. [²⁶ Co nanan anyatohuatamahuë', Tata Yosënta' co oshanëma' inquitari-nquëmahue',] itërin Quisosori.

Chiniquën nanantërinso'
(Mateo 21.23-27; Lucas 20.1-8)

²⁷ Ina quëran Quirosarinquë huëantapi. Yosë chinotopiso pëiquë ya'concoantahuachina, cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa' inapitari huëcapai.

²⁸ —¿Onporahuatonta' chiníquēn nanantaton, nipa'antopisopita a'paran? ¿Inta' nanan quētērinquēn ina pochin nicacamaso'? Sha'huitocoi, itopi.

²⁹ —Inta nipachin, carinquēmanta' natainquēma'. Ina sha'huitohuatamaco, insosona nanan quētērinco'so' sha'huitaranquēma'. ³⁰ ¿Incarita' Coansha nanan quētērin piyapi'sa' aporintacaso maré'? ¿Yosēri nanan quētēca, piyapi'sari nica? ¿Ma'ta' tēnama' canpita? Sha'huitoco carinquēmanta' nanan quētērinco'so' sha'huichinquēma', itērin Quisosori.

³¹ Natanahuatona', inahua capini nisha nisha ninontapi. “¿Ma'ta' itahua? ‘Yosēri nanan quētērin,’ itohuatēhua’, a'paniarinpoa'. ‘¿Onpoatomata' nipachin co ina natēramahué?’ itarinpoa’. ³² Nipirinhué’, ‘Co Yosēri nanan quētērinhué’. Piyapiri quētērin,’ itohuatēhua’, na'a piyapi'sa' no'huairinēnpoa'. ‘Yosēri Coansha a'parin pēnētacaso’, topi ya'ipi piyapi,” nitopi. ³³ Nani ninontohuachinara, Quisoso itapona’:

—Ahuēn. Co quiyaso' nitotērai hué'. ¿Incariso' Coansha nanan quētomara? Co nitotērai hué' ta'a, toconpi.

—Noyapa'. Napoahuaré', co carinquēmanta' insosona nanan quētērinco'so' sha'huitaranquēmahué', itērin Quisosori.

12

Inpriatoro'sa' co noyahué' yonquipiso'

(Mateo 21.33-46; Lucas 20.9-19)

¹ Ina quēran Quisosori pēnēnto nanan sha'huitaantarín:

“A'na quēmapi pancana iminatón, oparotērin. Nani pairapirahuatón, na'pi quēran nanpi ninin opa to'poitona', huino nicacaiso maré'. Naporahuatón, na'pi quēran chachin tori ninin. Inaquē piyapinēn ya'huatón, nocorarin ama ihuacaiso maré'hué'. Nani tiquihuachina, inpriatoro'sa' acorin a'palcasos maré'. ‘Sacatēramaso maré' nitērinso' patomachin canpitaora maré' maco'. Patomachin canta' acotoco,’ itērin. Itahuatón, a'na parti pa'nin. ² Nitērinso' nani cayahuachina, piyapinēn a'parin patoma nitērinso' ma'pacasos maré'. ³ A'papirinhué', inpriatonēnpitari masahuatona', ahuépi. Ahuērahuatona', topinan a'paantapi. ⁴ Naquēranchin hua'anēni a'na piyapinēn a'paantapirinhué', inanta' motēn pē'shatahuatona', chiníquēn no'huipi. ⁵ Ina quēran a'nanta' a'paantapirinhué', inaso' huachi tēpapi. Ina quēran na'a a'paantapirinhué', a'naquēn ahuépi, a'naquēn tēpapi.

⁶ Napotohuachinara, hua'anēni yonquiantarin. ‘¿Ma'cha onpochiya? Na'aya'pi a'papirahué', co manta' quētōpihué'. Hui'nahué' na'con nosoropirahué', ina huachi a'paarahué'. Ina tēhuēnchinso' natēpona' nimara,' ta'ton, hui'nin chachin a'parin. ⁷ Inpriatonēnpitaso nipirinhué', hui'nin quēnanahuatona' ninontopi. ‘Paso' hui'napi a'na tahuēri pa'pin chiminpachin, ya'ipi hua'anēntarin huachi. Huéco' tēpa'ahua'. Ya'ipi ma'shanēnpita canpoari matahua', nitopi. ⁸ Naporahuatona', hui'nin masahuatona', tēpapi. Aipiran tē'yatopi.

⁹ Pa'pin natantohuachin, ¿ma'ta' onpotintapon hui'nin chachin tēpatopi ni'quēhuaré'? Chiníquēn no'huiton, inpriatonēnpita tēpapon. Ina quēran nasha inpriatoro'sa' acoantapon, tēnahué'.

¹⁰ Iráca Yosē nohuantón, ninorin. Quiricanēnquē ninshitērinso' ¿co nontēramahué' ti? Ninshitaton, naporin:

‘Na'pi quēran yapēihuachina, a'na na'pi ya'huēpirinhué', sacatoro'sari co nohuantōpihué'.

“Naponin,” ta'tona', tē'yatopirinahué'.

Hua'anēni maantarahuatón: Iso na'pi mini na'con na'con nohuantērahué' pēica'huaso maré', ta'ton, noya acoantarín.

¹¹ Yosē chachin naporin.

Napoaton ¡Ma noyacha inaso' ninin paya! tēnhua', tēnin quiricanēnquē,” itērin Quisosori.

¹² Natanahuatona', cotio hua'ano'sari chiníquēn no'huipi. “Chinotatonpoa' pēnēnarinpoa',” ta'tona' Quisoso yamapirinahué' tashinan pēiquē po'mocaiso maré'. Piyapi'sa' niyontopisopita tē'huatona', co mapihué'. Patopi huachi.

Copiro maré' coriqui ma'patērinso'

(Mateo 22.15-22; Lucas 20.20-26)

¹³ Ina quēran hua'ano'sari yonquipi Quisoso nonpintacaiso maré'. Napoaton a'naquēn parisioro'sa' a'papi. Caráichin Irotisē imarinsopitanta' a'papi. Yapa'pachinara, itapona': “Paatoma', nisha nisha natanco'. Co no'tēquēn a'panihuachinquēmahué', sha'huirapiahua',” itatona', a'papi. ¹⁴ Canconahuatona', noyásha nontonpi nonpintacaiso maré'.

—No'tēquēn Maistro nontērancoi. Co piyapi'sa' pa'yatiinēnquēnsos maré' a'chinahué'. Co hua'an tēranta' tē'huatēranhué'. Yosē nohuantērinso' no'tēquēn a'chintērancoi. Napoaton

yanatanainquén. Noma copirno nisha piyapi niponahué', ya'ipinpoa' hua'anéntèrinpoa'. Coriqui ma'painpoaso marè' comisionén a'parin. Huè'pachin, ¿noya ipora quètacaso' tí? ¿Ma'ta' Yosè nohuantèrin nica'huaiso'? Sha'huitocoi nitochii, itopi.

¹⁵ Yanonpintopiso' nitotaton, Quisosori itèrin:

—¿Canpitaso' nonpintènquéma'! ¿Ma'marèta' yaatèhuèramaco? Noma coriqui quèshico ni'i, itèrin.

¹⁶ Napotohuachina, quètopi.

—¿Inta' isoso' nonanpiso'? itohuachina, —Noma copirno, itopi.

—¿Inta' nininèonta' isèquè ninshitopi? itantarin.

—Noma copirno chachin, itantapi.

¹⁷ —Copirno ma'shanèn ni'quèhuarè' inachachin quètantaco'. Naporahuaton, Yosèso nininpoa' ni'ton, hua'anéntèrinpoa'. Ya'ipi cancanèma quèran ina natècaso' ya'huèrin, itèrin. Natanahuatona', pa'yanpi. “¡Ma noyacha a'panirinpoa paya!” nitopi.

Piyapi'sa' nanpiantarapiso'

(Mateo 22.23-33; Lucas 20.27-40)

¹⁸ Ina quèran a'napita cotio hua'ano'sa' ya'huèrè' huè'pi, satosioro'sa' itopiso'. Inapitaso' nisha a'chimpi. “Piyapinpoa' chiminpatèhua', co onporonta' nanpiantarihuahué',” toconpi. Inahuanta' Quisoso yanonpintatona', iráca napopiso' sha'huitiipi:

¹⁹ —Íráca, Maistro, Moisésè ninshitèrin pènèinpoaso marè'. “Quémapi sa'aponahué co hui'nin ya'huéyátèrasohuè' sa'in ayananpihuachin, ina iini chachin imoroén maantacaso' ya'huèrin. Hui'nahanpachin, iinco' apoin inari ya'huèrètacaso marè'. Ina quèran mashotohuachin, ma'shanèn, no'panèn, inapita masarin,” ténin Moisésè. ²⁰ Canchisè iyaro'sa' ya'huèrin. Paninanso' sa'apirinhué'. Co hui'nin ya'huéyátèrasohuè', sa'in ayananpirin. ²¹ Ina iini chachin maantarin. Moisésè téninso chachin manin. Inanta' co hui'nin ya'huéyátèrasohuè', chimiantarin. A'na iionta' inapoantarin. ²² Canchisè iinpita chachin inapontapi. Co a'naya tèranta' hui'nin ya'huéyátèrasohuè', ya'ipi taquiipi. Ina quèran sanapinta' chiminin. ²³ Canchisè iinpita chachin nani mapirinahué', nanpiantacaso tahuèri nanihuachin, ¿inquén chachincha sa'in ninè'poya? itopi.

²⁴ —¿Canpitaso' co no'tèquén yonquiramahué'! Yosèso' chini chiniquén nanantopirinuè', co nohuitèramahué'. Quíricanèonta' nontapomarahuè', co cancanèma quèran natèramahué'. Napoaton co nanitèramahué' no'tèquén yonquicamaso'. Yosè ya'ipi nanitaparin. ²⁵ Chiminpisopita nanpiantahuachina', co huachi sa'aponahué'. Sanapi'santa' co huachi so'yaponahué'. Anquèniro'sa pochachin nisapi huachi. ²⁶ Chiminpisopita tèhuénchachin nanpiantarapi. ¿Co'na ina Moisésè ninshitèrinquè nontèramahué'? Sarsa nara'huaya orotarinsó' nicaso', Yosèri nontèrin. “Caso' Yosèco. Apraan chinotarínco. Isaco, Cacopo, inapitanta' chinotarínaco,” itèrin Yosèri. ²⁷ Nanpirèhuasopitaráchin Yosè chinotarèhua'. Napoaton Apraan, Isaco, Cacopo, inapita nani chiminpirinahué', nanpiantarapi. Canpitaso' co no'tèquén yonquiramahué', itèrin Quisosori.

Yosè na'con na'con nohuantèrinso'

(Mateo 22.34-40)

²⁸ Satosioro'sarè' ninontasoi', a'na cotio maistro huè'nin. Natanahuaton: “Ma noyacha Quisososo' nitotèrin paya,” ta'ton, itapon:

—Yosè na'con pènèinpoa'. ¿Ma'ta' na'con na'con nohuantèrin natècaso'? itèrin.

²⁹ —Inta nipachin iyasha a'chinchinquén. Yosè quíricanèn quèran chachin sha'huitèrinpoa'. “Ya'ipi isairro'sanquéma', natanco'. Yoséichin hua'anéntèrinpoa'. Inasáchin natèrèhuaso'. ³⁰ Ina na'con na'con nosorocaso' ya'huèrin. Ya'ipi cancanèma quèran, ya'ipi hua'yanèma quèran, ya'ipi yonquinèma quèran, ya'ipi chinirama quèran, ya'ipi inaquèranpita nosoromatoco'. ³¹ Isona' Yosè nohuantèrin: Quèmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroco’,” ténin. Nosorotacaso' na'con na'con nohuantèrin, itèrin Quisosori.

³² —Tèhuénchachin Maistro no'tèquén nonan. A'naichin Yosè ya'huèrin. Co a'na ya'huèrinhué'. ³³ Ya'ipi cancanènpoa quèran, ya'ipi yonquinènpoa quèran, ya'ipi chinirèhua quèran, ya'ipi inaquèranpita nosoromiatacaso' ya'huèrin. Naporahuaton, canpoara ninosororèso pochachin a'napitanta' nosorocaso' ya'huèrin. Íráca Moisésè pènèinpoa'. “Yosè yachinotihuatama, oshanèma marè' ma'sha tèpatoma', ahuiquitoco’,” itèrinpoa'. Inapopirèhuahué', co Yosè nosorohuatèhuahué', co piyapi'santa' nosorohuatèhuahué', Yosèso' co onpopinchin noya ni'sarinpoahué', itèrin.

³⁴ —No'tèquén iyasha yonquiran ni'ton, pi'pian pahuantarinquén Yosè hua'anéntèrinquè ya'conacaso', itèrin Quisosori.

Ina quèran ya'ipi piyapi'sa' tapanatona', co huachi nohuantopihué' nataantacaiso'.

Yosëri a'paimarinso'
(Mateo 22.41-46; Lucas 20.41-44)

³⁵ Ina quëran Yosë chinotopiso pëiquë Quisosori piyapi'sa' a'chintaantarín.

—Íráca quiricanën quëran Yosë tapon: “A'na tahuëri a'na quëmapí acoarahuë piyapi'sa' nicha'ëcaso marë'. Inaso' Cristo,” ténin. Cotio maistro'saso' a'chinpachinara, “Cristoso' Tapi shia'huain,” topi. ¿Onpoatonta' naporin? Ina iyaro'sa' yonquico'. ³⁶ Íráca Ispirito Santo nohuanton, Tapi chachín ninshitërin. Cristo ninoton, naporin:

Yosëri Sinioronëhuë sha'huitërin.

“Inchinanëhuë quëran huënsëquë'

inimiconënpita cari mînsëchinquë,” itërin Yosëri, ténin Tapi.

³⁷ Shia'huain niponahuë', Cristo yonquiaton, “Sinioronëhuë,” ténin Tapi. Piyapi chachín nipirinhüë', Tapiri chinotërin. ¿Onpoatonta' naporin? itërin Quisosori. “Yosë hui'nin chachín ni'ton, naporin,” ta'caiso nipirinhüë', co manta' topihüë'.

Notohuaro' piyapi'sa' niyontopisopitaso nipirinhüë', nóya natanpi.

Maistro'sa' pënëninso'
(Mateo 23.1-36; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Ina quëran Quisosori a'chintaantarín. “Ni'cona cotio maistro'sa' nonpintochinëquëma'. A'naquë naporopi a'mopi piyapi'sari nohuitacaiso marë'. Ina pochín a'mosahuatona', cachiquë pa'pachinara, na'a piyapi'sari noya nontopi. 'Huë'cama maistro,' itohuachinara, pa'yatopi. ³⁹ Cotioro'sa' niyontopiso pëiquë ya'compachinara, hua'ano'sapitarë' yahuënsëconpi. Pita nipachinara, huancánachín yahuënsëpi. ⁴⁰ Noya nonaponaraihuë', a'naya a'naya quëyorono'sa' nonpintatona', ma'shanënpita matopi. Ama noninacaiso marëhuë' hua'qui' Yosë nontopirinhüë', co cancanëna quëran natëpíhuë'. Ina marë' aquë aquëtë' Yosëri ana'antarín,” ténin.

Quëyoron Yosë marë' coriqui acorinso'
(Lucas 21.1-4)

⁴¹ Ina quëran coriqui cacon notënanquë Quisoso huënsërin. Piyapi'sa' ni'sárin. Notohuaro' piyapi'sa' huë'sahuatona', coriqui Yosë marë' inaquë po'moquirapi. Na'a ma'huano'saso' na'con coriqui po'morapirinhüë'. ⁴² Ina quëran a'nara quëyoron huë'nin, sa'ahua nininso'. Catotëra'huayáchin coriqui po'moquirin, pi'pira'huaya pa'tërinso'. ⁴³ Ca'tano'sanënpita përasahuaton, Quisosori itapon:

—No'tëquë itëranquëma'. Na'a piyapi'sa' na'con coriqui po'morapirinhüë', iso quëyoronso', na'con na'con po'moquirin, ténahuë. ⁴⁴ Ma'huano'saso' na'a coriquihuana-tona', ya'sotopiso' acopi. Iso sanapiso nipirinhüë', pi'pian ya'huëcharinso tëranta' tiquirin. Co huachi ya'huëtërinhuë'. Napoaton na'con na'con Yosë quëtërin, ténahuë, itërin.

13

Yosë chinotopiso pëi' ohuatapiso'
(Mateo 24.1-2; Lucas 21.5-6)

¹ Ina quëran Yosë chinotopiso pëi' quëran pipihuachinara, a'na ca'tano'sanëni itapon:

—Ni'quë' Maistro. Ma noyápiachín pëipiso'. Pancara'pi quëran nipi, itërin.

² —Iporaso' noyápiachín ni'piramahüë', a'na tahuëri ya'ipi ohuatapi. Co a'na na'piya tëranta' niya'huiritarinhuë', itërin.

Ayaro' tahuëri ya'caritërinso'
(Mateo 24.3-28; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³ Ina quëran Oriposë panënuë pa'sahuaton, inaquë huënsëconin. Ca'tano'sanënpitaráchin ya'huëapi. Aquë quëran Yosë chinotopiso pëi' notëërapí. Pitro, Santiaco, Coansha, Antërisë, inapitari itapona: ⁴ “¿Onporota' Maistro ohuatapi? Ya'ipi yata'huantohuachina', ¿onporahuachinata' nitotapoi? Sha'huitocoi quiyanta' nitochii,” itopi.

⁵ “Ni'cona iyaro'sa' nonpintochinëquëma'. ⁶ A'naquë huëcapona', 'Caso' Cristoco. Yosë chachín a'parinco', tëcapona'. Nonpintë' nipirinhüë', na'a piyapi'sari inapona'.

⁷ Nisha nisha parti piyapi'sa' nino'huia. Niahueatona', quira nisapi. Ina natantohu-atama', ama pa'yancosohuë'. Tëhuëchachín nisha nisha parti naporapi. Napoaponahuë', co isoro'pa' ta'huanchátëraponhuë'. ⁸ Nisha nisha nananquë nonpisopita nino'huitona' quira nisapi. Copirnoros'a capini nino'huitona', piyapinënpita camairapi quira nicacaiso marë'. A'na parti a'na parti ocohua pa'sarin. Cosharo' pahuanpachín, tanari tiquirarin. Ni'co'. Sanapi yahuaihuachina, iquitárin, co a'naróachín huairinhüë'. Inapochachín ayaro' tahuëri ya'caritohuachina, na'con parisitapirinhüë', co isoro'pa' ta'huanchátëraponhuë'.

⁹ Ni'cona canpitanta' naniantotamaco. A'na tahuëri masarinëquëma'. Imaramacoso marë' coisëquë sha'huirapiarinëquëma'. Cotio niyontopiso pëiro'saquë

huihuariñenquëma'. Imaramaco ni'ton, chirinchi hua'ano'sa' ya'huërinquënta' sha'huirapiarinëquëma'. Ca nohuanto, inaquë quëpaarinëquëma' nanamëhuë sha'huitacaso marë'.¹⁰ Co'huara isoro'pa' ta'huanchatërasohuë', noya nanan ya'ipi piyapi'sa' sha'huitacaso' ya'huërin. Nisha nisha nananquë nonpisopita nataina'.¹¹ Mapachinëquëma', '¿Ma'cha tono'pocoya?' ama tocosohuë'. Coisé'pa' quëpahuchinëquëma', naporó' Yosë catahuarinquëma' noya nonacamaso marë'. Co campitaora nonsaramahuë'. Ispirito Santo ayonquiarinquëma' noya nonacamaso marë'.¹² Naporó' tahuëri'sa' nisha nisha yonquiapi. A'naquën imasarinaco. A'naquënso nipirinhüë' co nohuantarinacohüë' ni'ton, quëmopinënpita capini nino'huiaipi. A'naquën iin chachin niponahuë', sha'huirapiarin tëpacaiso marë'. A'naquën hui'ninpita imapachinaco, pa'pini chachin sha'huirapiarin. A'naquën a'shinhuë' nipon, pa'pinhuë' nipon, imapachinaco, hui'ninpitari chachin sha'huirapiapi tëpacaiso marë'.¹³ Imaramaco ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' no'huariñenquëma'. Napoaponahuë', chiminaquë huarë' imamiatohuatamaco, cha'ësarama huachi. ¹⁴ A'na tahuëri inimicoro'sa' Yosë pëinëquë ya'conahuatona', pa'pi co noyahuë' nisapi ni'ton, tapiapona', co huachi inaquë Yosë chinotapihuë'. (Ina quirica nontohuatama', noya yonquico'.) Ina ni'patama', naporó' ta'aco'. Cotia parti ya'huëhuatama', motopi'pa' ta'aco'.¹⁵ Pëinëma' a'canamaso aipi ya'huëhuatama', ama ma'shanëmapita quëpacaso marë' ya'concosohuë'. A'naroáchin topinan paco'.¹⁶ Iminëmaquë sacatasënuëma' nipachin, ama a'moramasso tëranta' maquintacosohuë'. Manóton ta'aco'.¹⁷ Naporó' tahuëri'sa' cayorono'sa', sho'shopia'hua ya'huëtapiso', inapita parisitapona'. ¡Ma'huantacha nicapona paya! ¹⁸ Yosë nontoco' ama o'napi tahuëri inapocamaso' ya'huë'insohuë'. ¹⁹ Naporó' tahuëri'sa' piyapi'sa' chini chiniquë'n parisitapi. Isoro'pa' ninin quëran huarë' co ina pochin parisichatërapihuë'. Ina piquëraonta' co onporonta' ina pochin parisitaantarapihuë'. ²⁰ Yosë nohuanton, co hua'qui' aparisitapihuë'. Hua'qui' aparisitapi naporini, ya'ipi piyapi'sa' taqui'itonahuë'. Nipirinhüë', piyapinënpita nosoroaton, co nohuantërinhuë' hua'qui' aparisitacaiso'. Huayoninsopita nicha'ësarin huachi.

²¹ Naporó' tahuëri'sa' nisha nisha sha'huitarinënuëma'. '¡Ni'cochi, Cristo nani huë'nin!' tosapi. A'napitanta' taponá': '¡Ni'cochi, pasëquë ya'huarin!' tosapi. Napotohuachinënuëma', ama natëcosohuë'.²² Na'a nonpin nanan pëñëntona'piro'sa huëcapona'. 'Caso' Cristoco,' tëcapona' a'naquën. 'Caso' ninotona'pico,' tosapi a'naquëonta'. Sacai' nininso' nisapi piyapi'sa' nonpintacaiso marë'. Ni'sahuatona': 'Ma'pitacha nitotërin paya. ¿Yosë quëran o'mamara, ti?' ta'tona', na'a piyapi'sari imasapi. Yosëri huayoninsopita quëran huarë' nonpintochinaichin nisapi. ²³ Canpitaso nipirinhüë' ni'cona nonpintochinënuëma'. Nani sha'huitëranquëma' ama naporó' tahuëri'sa' nonpintinënuëmaso marëhuë', itërin Quisosori.

Quisoso o'macaso tahuëri

(Mateo 24.29-35, 42, 44; Lucas 21.25-36)

²⁴ Ina tosahuaton taantarín: 'Ina quëran iyaro'sa' nani chiniquë'n parisitohuachina', pi'i tashiarin. Yoquinta' co huachi a'pinarinhüë'.²⁵ Naporahuatón, na'a tayoraro'santa' anotarín. Ya'ipi inápaquë ya'huërininsopitanta' nacon nacontapon. ²⁶ Naporó' ya'ipi piyapi'sa' ni'sarinaco. Yosë quëran quëmapico ni'to, chitoro' huancana o'mantararahuë. Chiniquë'n nanantato, huënaráchin huënaráchin ya'noarahuë. ²⁷ O'mantahuato, anquëniro'sa' a'pararahuë Yosëri huayoninsopita ya'ipi parti quëran ayontonacaiso marë'. Pa'sahuatona', nisha nisha parti quëran huarë' ayontonapi huachi.

²⁸ Iquira nara papotërin quëran, iyaro'sa', nitotoco'. Ta'amënuë monoantahuachina, 'Nani o'napi naniriarin huachi,' topi. ²⁹ Inapochachin nani ma'sha onporahuachina, nitotarama'. 'O'mantacaso' tahuëri naniriarin huachi,' tosarama'. ³⁰ No'tëquën sha'huitëranquëma'. Co'huara cotioro'sa' huënton ta'huanchatërasoihuë', nani ma'sha onporapi. ³¹ Isoro'pa' ta'huantarín. Pi'iro'tënta' ta'huantarín. Ca nonahuëso nipirinhüë', co onporonta' ta'huantarinhüë'. No'tëquën nonahuë ni'ton, ya'ipi sha'huitëranquëmaso chachin naniarin huachi.

³² Onporosona o'mantaca'huaso' tahuëri nanihuachin, co insonta' nitotërinhuë'. Co anquëniro'sa' tëranta' nitotapihuë'. Yosë hui'ninco niporahuë', co ca tëranta' nitotërahuë'. Tata Yosëichin nitotërinso'.

³³ Napoaton ama huë'ërëso pochin cancantatoma', naniantocosohuë'. Onporosona o'mantaca'huaso' tahuëri nanihuachin, co nitotaramahuë'. Yosë nontatoma', ninaco. Noya yonquiatoma', ya'huëco'. ³⁴ A'na quëmapi aquë yapa'ninso pochin nisarin. Yapa'pachina, inpriatonënpita camairín. A'naya a'naya sha'huitërin ma'sona nicacaiso marë'. Ya'coana to'shitona'pinta' sha'huitaton: 'Pëi' noya ni'quë', itërin. ³⁵ Onporosona pëi' hua'anën huënantacaso' co nitotopihuë'. 'Thuaraya huarë' huëcapon nimara. Yonotashi'

a'na huëcapon nimara. Atari përasahuaso', huëcapon nimara. Tashíramiachin huëcapon nimara,' topi. Inapochachin canpitanta' o'manta'huaso tahuëri co nitotatomahuë', nináco. ³⁶ Ni'cona a'nanaya o'mato, huë'ësênquëma' quënanquimatënquëma'. ³⁷ Nani a'chintëranquëma huachi. Ya'ipi piyapi'sa' nitochina'. 'Ama huë'ërëso pochin cancantatomarahué', ninaco,' itarahué ya'ipi piyapi'sa',' itërin Quisosori.

14

Quisoso macacaiso marë' chinotopiso'

(Mateo 26.1-5; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

¹ Cato' tahuëri pahuanarin Pascoa nánicaso'. Naporo' Yosëri iráca nicha'ërinsó' yonquiatona', coshatapi. Pan co huëpocatërinsohuë' ca'sapi. Pascoa naniriahuachina, cotio hua'ano'sa', cotio maestro'sa', inapitari chinotapi onporahuatonsona Quisoso macacaiso marë'. Nonpintatona', yatëpapi.

²—Ama niyontopiso tahuëri'sa chachin maahuasohué', piyapi'sa' no'huihuachinënpoa'. Quisoso pa'yatapi ni'ton, ahue'arinënpoa', topi a'naquën.

Hua'saiquë opomototërinso'

(Mateo 26.6-13; Juan 12.1-8)

³ Quisososó' Pitaniaquë pa'nin. Simon pëinënquë coshatapatarin. Inaso' chana caniori mapirinhué', anoyatërinso'. Misaquë coshatasoí', a'nara sanapi huë'nin. Potiria'huaya nishana'pi quëran nipiso' quënin. Inaquë pimo hua'sai' na'con pa'tërinso' ya'huërin. Potiria'huaya oparahuatón, Quisoso motënquë hua'sai' opomototërin. ⁴ A'naquën no'huitatona', inahua capini ninontapi.

—¿Onpoatonta' iso hua'sai' pa'ton nipirinhué' chiniarin? ⁵ Pa'anin naporini, cara pasa tahuëri marë' pahuëretopiso pochin coriqui canaitonhuë'. Sa'ahuaro'sa' quëtacaso' ya'huëchitonhuë', nitopi. Ina pochin yonquiatona', sanapi no'huipi.

⁶ Quisosoriso nipirinhué', itapon:

—¿Ma'marëta' iso sanapi no'huirama'? Tananpitoco'. Na'con nosoroatonco, inapotërinco.

⁷ Nani tahuëri sa'ahuaro'saso' isëquë ya'huërapí. Nohuantohuatama', nosoroarama'. Napoaponahuë', caso' co hua'qui' canpitaro'co ya'huarahué'. ⁸ Iso sanapiso' cancanën quëran noya yonquiatón, inapotërinco. Co'huara chimiyantërasocohué', nosoroatonco, nonëhuë hua'saiquë opotërinco pa'pitinacoso marë'. ⁹ No'tëquën itaranquëma'. Insëquësona noya nanan sha'huihuachina', iso sanapi napotërinco'so' sha'huirapi anta'. Co naniantapi-hué', tënin.

Cotasëri sha'huirapirinsó'

(Mateo 26.14-16; Lucas 22.3-6)

¹⁰ Shonca catoya'piri Quisoso ca'tanpirinahuë', a'nara' corto hua'ano'saquë pa'nin sha'huirapicaso marë'. Inaso' Cotasë Iscarioti itopi. ¹¹ Natanahuatona', pa'yatopi: "Ina marë' coriqui quëchinquën," itopi. Ina quëran Cotasë yonquirarin po'oana quëran Quisoso a'nocaso marë'.

Pascoa tahuëri coshatopiso'

(Mateo 26.17-29; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹² Pascoa nanihuachina, nisha pan ca'pi, co huëpocatërinsohuë'. Naporo' tahuëri chachin carniroa'hua iráca tëpapiso pochin tëpaantapi capatona' yonquicaiso marë'. Nani pi'ipiquë cotioro'sa' naporápi ni'ton, ca'tano'sanënpitari Quisoso itapona':

—¿Intohuata' Maestro paatoí Pascoa cosharo' nii capacaso marë'? itopi.

¹³ Napotohuachinara, cato' ca'tano'sanënpita nontërin:

—Ninanoquë paco'. Inaquë a'na quëmapí nacapiarama'. Yonquë i'sha chi'yatarin. Ina imaco'. ¹⁴ Pëiquë ya'conconpachin, pëi' hua'anën natanconco'. "¿Insëquëta' patoana ya'huërin Pascoa cosharo' capa'huaiso'?" tënin Maestro, itonco'. ¹⁵ Napotohuatama', panca patoana inápaquë nininsó' a'notarinquëma'. Inaquë misa, huënsënan, inapita ya'huërarin coshatacaso marë'. Nani taparin huachi. Inaquë cosharo' nico' canpoa' capacaso marë', itërin.

¹⁶ Pa'sahuatona', ninanoquë canconpi. Quisosori sha'huitërinso chachin quënanconpi. Inaquë Pascoa cosharo' nipi capacaiso marë'.

¹⁷ Nani tashiro'porapaso', Quisoso shonca cato' ca'tano'sanënpitarë chachin huë'pi.

¹⁸ Misaquë coshatasoí', Quisosori itapon:

—No'tëquën iyaro'sa' itëranquëma'. A'naquëma' carë' coshatapomarahué', sha'huirapiaramaco, itërin.

¹⁹ Natanahuatona', sëtopi. Sëtatona', a'naya a'nayari Quisoso natanpi.

—¿Incoita' Siniro yasha'huirapirainquën? ¿Co cahué' nimara ti? topi a'naya a'naya.

²⁰ —Shonca catonquëma' ca'tanapomacohuë', a'naquëma' yasha'huirapiramaco. Ina sënanquëráchin i'shiaton carë' caponahuë', yasha'huirapirincó. ²¹ Yosë quëricanënküë ninorincoso chachin chiminarahuë. Yosë quëran quëmapico niporahuë', chiminarahuë. Napoaponahuë', quëmapi yasha'huirapirincoso' ma'huantacha nicapon paya. Co nasitërinhuë' naporin, noya noya niitonhuë', itërin.

²² Coshatasoi', pan masahuaton, Yosë nontërin. “Yosparinquën Tata,” itahuaton, së'panin. Ina quëran, ca'tano'sanënpita quëtëra'piarin.

—Ca'co' iyaro'sa'. Ca nonëhuë' pochin iso', itërin. ²³ Minëa'huanta' masahuaton, “Yosparinquën Tata,” itahuaton, inanta' quëtërin. Quëtóhuachina, ya'ipi o'opi.

²⁴ —Ca huënainëhuë' pochin iso'. Huënainëhuë' pa'sarin ni'ton, nasha quëran canpitarë' Yosë anoyatërinso' sha'huichinquëma' imacamaso marë'. Chiminarahuë' na'a piyapi'sa' oshanëna' inquita'huaso marë'. ²⁵ No'tëquën itaranquëma'. Ipora quëran huarë' co huachi opai' o'oantarahuë'. Chiminarahuë' huachi. A'na tahuëri Yosë hua'anëntërinso' nanihuachin, nasha pochin nininso' o'oantarahuë. Naporó' noya noya cancantarihua', itërin.

Pitrori nonpinapicaso' ninorinso'

(Mateo 26.30-35; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

²⁶ Nani Yosë cantanën cantarahuatona', Oriposë panënküë pa'pi. ²⁷ Inaquë Quisosori itapon:

—Tëhuëenchachin ya'ipinquëma' ta'anapiaramaco. Iráca quëricanënküë ninoton, Yosë naporin. “Ca nohuanto, pë'tahuatona'pi tēpaapi. Tēpahuaचना, ohuicanënpita yanquëërapí,” tēnin. Ipora tashi chachin napoarama'. ²⁸ Chiminaporahuë', Yosë ananpitaantarincó. Ananpitaantahuachinco, ca'ton Cariria'pa' pa'sarahuë. Inatohua' niquënantarihua', itërin.

²⁹ —A'napita ta'anapiirinënküëonta', co caso' ta'arahuë', itërin Pitrori.

³⁰ —No'tëquën iyasha itaranquën. Ipora tashi chachin co'huara atari catoró' përasatërasohuë', cararo' nonpinapiaranco. “Co caso' Quisoso nohuitërahuë',” toconapon, itërin Quisosori.

³¹ —Quëma imasaranquën ni'ton, yatëpapirinacohuënta', co onporonta' nonpinapiaranquënhuë', itërin Pitrori.

Inachachin topi ya'ipiya.

Quisoso sëtatón, Yosë nontërinso'

(Mateo 26.36-46; Lucas 22.39-46)

³² Ina quëran nararoquë canconpi, Quisimani itopiquë.

—Isëquë iyaro'sa' huënsëtaco'. Yosë nontëri'i, itërin Quisosori.

³³ Pitro, Santiaco, Coansha, inapitaichin amashamiachin quëparin. Naporó' sëtatón, co napion cancantërin.

³⁴ —Pa'pi sëtërahuë'. Chiminchináchin sëtërahuë. Isëquë huënsëtaco'. Ama huë'ëtomarahuë', ni'táco', itërin. ³⁵⁻³⁶ Amashamiachin pa'sahuaton, isonconahuaton, no'paquë huarë' monshomarin. Inaquë Yosë nontarin. “Quëma nohuantohuatan Tata, nicha'ëco ama ma'sha onpo'isohuë'. Main o'orëso pochin parisita'huaso' ya'huërin. Co parisita'huaso' nohuantaporahuë', quëma nohuantohuatan, ma'sona yaonpotohuatanconta' noya, tēnahuë. No'tëquën yanatëranquën,” itërin.

³⁷ Ina quëran huënantapirinhuë', cara chachin huë'ësápi quënanquintarin.

—¿Onpoatoncha iya Simon, huë'ësan paya? ¿Co a'na ora tēranta' nanitëranhuë' ni'tamaso' ti? ³⁸ Ama huë'ëtomahuë', ni'táco'. Yosë nontáco' ama sopai minsëinquëmaso marëhuë'. Cancanëma quëran Yosë yanatëpiramahuë', co canpitaora chiniquën cancantëramahuë', itërin.

³⁹ Naquëranchin paantarahuaton, Yosë nontantarin. Inachachin itantarahuaton, ⁴⁰ huënantapirinhuë', naquëranchin huë'ëantapi quënanquintarin. Huë'ëi' iquitatona', huë'ësápi. Tapanatona', co nanitopi huë' ma'sha ta'caiso'. ⁴¹ Naquëranchin paantarahuaton, Yosë nontantarin. Ina quëran huënantarahuatón, ca'tano'sanënpita itapon:

—¿Ipora huanta' huë'ësarama' ti? Nani huachi. Nani ora nanirin. Yosë quëran quëmapico nipirahuë', sha'huirapirincó oshahuano'sa' macainacoso marë'. ⁴² Huënsëco' pa'ahua'. Ni'co'. Sha'huirapirincoso' nani canquiárin, itërin.

Quisoso mapiso'

(Mateo 26.47-56; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴³ Nonaso chachin, Cotasë canquirin. Inanta' Quisoso ca'tanaponahuë', sha'huirapirarin macacaiso marë'. Notohuaro piyapi'sari imaquiapi. Corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa', ansiano'sa', inapitari a'papisopita. Sahuëni, shonqui, inapita së'quëërahuatona', huë'sapi.

⁴⁴ Co'huara canshatërasoihuë', Cotasëri nani sha'huitërin Quisoso nohuitacaiso marë'. “Apinorahuë' quëran Quisoso nohuitatoma', maco'. Noyá tonporahuatoma' quëpaco', ta'ahuachin,” itërin. ⁴⁵ Canquirahuaton, Quisoso ya'yoranquirin. Ina quëran:

—Tashita Maistro itahuaton, apinoirin. ⁴⁶ Ina quëran Quisoso chiniquën masapi.

⁴⁷ A'naso nipirinhue' sahuëninën ocoirahuaton, corto hua'an inpriatonën ahuërin. Inapotaton, nishitëhuëratëtërin. ⁴⁸ Quisosori piyapi'sa' itapon:

—Sahuëni, shonqui, inapita së'quëërahuatoma', huëcapairamaco. Matararo pochin cancatatomaco, ¿yamanamaco ti? ⁴⁹ Co'tana nani tahuëriya Yosë pëinënquë ya'huëato, a'chináruhuë. Nicapomarcóhuë', co manamacóhuë'. Napoaponahuë', Yosë quiricanën quëran ninorinacoso chachin masaramaco, itërin.

⁵⁰ Ina quëran ya'ipi ca'tano'sanënpitari ta'anapipi. ⁵¹ A'na hui'napiso' sahuanasaquëächin niso'quëëtahuaton Quisoso imasapirinhue', mapi. Mapiirinhue', ⁵² sahuanasáchin matóhuachinara, i'nanpirapi ta'arin.

Cotio hua'ano'saquë quëpapiso'

(Mateo 26.57-68; Lucas 22.54-55, 63-71; Juan 18.12-14, 19-24)

⁵³ Nani Quisoso masahuatona', corto hua'an chini chiniquën nanantërinso' ya'huërinquë quëpapi. Inaquë ya'ipi corto hua'ano'sa', ansiano'sa', cotio maistro'sa', inapita nani niyontopi. ⁵⁴ Pitroso nipirinhue', a'quë quëran imaquirin. Corto hua'an i'iratë' pairapirinhue' huarë' imaquirin. Inaquë ya'conahuaton, ponisiaro'sapitarë' huënsëaton, napëntarin.

⁵⁵ Ya'ipi hua'ano'sari yatëpapi ni'ton, a'naya a'naya Quisoso nonpinapicaiso marë' yonipirinhue', co quënanpihuë'. ⁵⁶ Na'a nonpinapiaponaraihuë', nisha nisha nonconpi. Co inachachin nonpihuë'. ⁵⁷ A'naquë huanirahuatona', tapona':

⁵⁸ —I'hua chachin Quisoso naporin, natanai. “Yosë pëinën piyapi'sari nipiso' ata'huantahuato, cara tahuëri quëran anoyatantarahuë. Co piyapi'sari nipisóhuë' acoantarahue,” toconin, itopi.

⁵⁹ Napoaponahuë', co inahua tëranta' inachachin nonpihuë'. Nisha nisha nonpi.

⁶⁰ Corto hua'an chini chiniquën nanantërinsoari huanirahuaton, Quisoso itapon:

—¿Ma'ta' ta'tona' isopita nonapirinhëquën? ¿Co manta' ténanhuë' ti? itërin.

⁶¹ Quisososo nipirinhue', co manta' téninhue'. Ta'tárin. Napóhuachina, naquëranchin nantaantarin:

—¿Quëmaso' Cristo, Yosë hui'ninquën chachin ti? itaantarin.

⁶² —Ca mini inaco. A'na tahuëri ni'saramaco. Yosë quëran quëmapico ni'to, Yosë chiniquën nanantaton, inchinan quëran ahuënsëarinco. Ina quëran chitoro' huáncana o'mantarahue' niantaramaco, itërin Quisosori.

⁶³ Ina natanahuaton Corto hua'anso, chiniquën no'huitërin. A'morinso osharahuaton tapon:

—“¿Caso' Yosë hui'ninco,” toconin! Nani natanëhua'. Co huachi a'napitari sha'huirapicaiso' nohuantarihuahuë'. ⁶⁴ Nani huachi Yosë yaya'huëretërinso' natanëhua'. ¿Ma'ta' onpotahua' Quisoso? ténin.

—Pa'pi co noya quëmapihuë' ni'ton, tëpacaso' ya'huërin, topi ya'ipiya.

⁶⁵ Naporahuatona', Quisoso ipitopi. Tonporayatahuatona', chiniquën panpirayapi.

—Quëmaso' Cristonquën nipatan, ninoton no'tëquën sha'huitocoi. ¿Inta' ahuërinquën? itoonpi.

Ponisiaro'sarinta' chiniquën ahuërayapi.

Pitrori nonpinapirinsó'

(Mateo 26.69-75; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Pitroso i'iratëquë ya'huëápirinhue', a'na sanapi huë'nin. Corto hua'an cosonanën inaso'. ⁶⁷ Pitro napëntaquëya', inari ni'nin. Noya ni'sahuaton:

—Co'ta quëmanta' Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso' ca'tanan, itërin.

⁶⁸ —¿Ma quëmapita' napotëransó'? Co caso' ina quëmapi nohuitërahue', itërin. Ina quëran pipirahuaton, para ya'coanaquë pa'nin. Naporo' atari përarin. ⁶⁹ Naquëranchin sanapiri quënaantarin. Quënanahuaton, huanipapisopita itapon:

—Iso quëmapi Quisoso ca'tanin anta', itërin.

⁷⁰ —¿Co'chi nohuitërahue' paya! itaantarin. Ina quëran a'napitarinta' itaantapona':

—Quëmanta' Cariría piyapi pochin nonan ni'quëhuarë', Quisoso ca'tanan ipora, itopi.

⁷¹ —¿Co'chi nohuitërahue' paya! Yosë ni'sárinco, co cariso' nohuitërahue'. Nonpintóhuatënhuëmaso', Yosë ana'ntarinco, itërin Pitrori.

⁷² Naporo chachin atari përaantarin. Atari natanahuaton, Quisosori napotërinso' Pitro yonquirin: “Co'huara atari catoro' përashatërasóhuë', cararo' nonpinapiaranco,” itërinco, ta'ton chiniquën sëtërin. Sëtatón, na'nërin.

15

Piratoquë quëpapiso'

(Mateo 27.1-2, 11-14; Lucas 23.1-5; Juan 18.28-38)

¹ Tahuërianpitoahuachinara, ya'ipi cotio ansiano'sa', cotio maistro'sa', corto hua'ano'sa', inapita niyontonahuatona', ninontopi. Ina quëran Quisoso tonporahuatona', Pirato ya'huërinquë quëpapi.

²—¿Quëmaso' cotioro'sa' copirnonquën ti? itërin Piratori.

—Inaco mini, tënin Quisoso.

³Ina quëran corto hua'ano'sari na'con nonpinapipirinahuë', co manta' tëninhuë'.

⁴—Nani ma'sha sha'huirapipirinëinquënhuë', ¿co manta' tënanhuë' ti? itaantarin Piratori.

⁵Quisoso nipirinhuë', co manta' tëninhuë'. Napohuachina: “Ma quëmapita' isoso' ni'ton, co manta' tëninhuë',” tënin Pirato yonquiaton.

Tëpacaiso marë' sha'huirinsó'

(Mateo 27.15-31; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16)

⁶Nani Pascoa tahuëri a'nara apina'pi tashinan péi quëran ocoirin noya pipicaso marë'. Pita tahuëri ni'ton, Noma hua'an napotërin. Insosona piyapi'sari nohuantopiso' ocoirin.

⁷Tashinan péiquë copirno no'huipisopita ya'huëpi. Copirno piyapinëpita tëpapi ni'ton, tashinan péiquë po'mopi. A'nara' Parapasë itopiso'. ⁸Piyapi'sa' huë'sahuatona', Pirato nontipi.

—Ipora Pascoaquënta' apina'pi ocoitaantacoi, itopi.

⁹—¿Inta' ocoichinquëma'? Copirnonëma' ocoichinquëma' topirahuë', itërin Piratori.

¹⁰Corto hua'ano'sari apiratona', Quisoso nani mapi. Ina nitotaton, Piratori naponontërin.

¹¹Napoaponahuë', corto hua'ano'sari a'naya a'naya piyapi'sa' sha'huítëra'piapi.

—“Co Quisososo' nohuantëraihuë'. Parapasë ocoitocoi,” itoco', itëra'piapi. Napoaton:

—Parapasë ocoitocoi, tosapi.

¹²—¿Ma'ta' nipachin Quisoso onpochi: “Inaso' copirnonëhuëi,” tënamaso'? itërin Piratori. Napotohuachina:

¹³—¿Corosëquë patanantëquë' chimiin! itapi chiniquënnontatona'.

¹⁴—¿Ma'marëta' tëpa'li? ¿Ma'ta' onporinso'? itopirinhuë', aquëtë chachin chiniquënn itaantapi:

—¿Corosëquë patanantëquë' chimiin! itaantapi.

¹⁵Ina natanahuaton, ama piyapi'sari no'huicaiso marëhuë' Parapasë ocoitërin. Quisoso nipirinhuë', chiniquënn ahuíhuítërin. Chiniquënn huíhuítona', pé'sha pé'shatopi. Ina quëran sha'huítërin corosëquë patanantacaiso marë'.

¹⁶Ina quëran sontaro'sari Pirato pëinënquë quëpapi. Pairaanaquë ichiya'conahuatona', ya'ipi sontaro'sa' amatopi. ¹⁷Nani niyontonpachinara, quëhuanën miachin hua'an a'morinso pochin a'motopi tëhuacaiso marë'. Yancotënta' nahuan quëran nicatona', ayan-cotopi:

¹⁸—¿Hua'qui tahuëri nicanot cotioro'sa' hua'anëntëquë! itoonpi.

¹⁹Piquiranquë ahuëmotopi. Ahuërahuatona', ipitopi. Isonahuatona', nito mosharapi.

²⁰Inapotatona', tëhuapi. Ina quëran quëhuanën a'motopiso ocoitahuatona', inaora a'morinso chachin a'motaantapi. Inapotahuatona', corosëquë patanantacaiso marë' quëpapi.

Corosëquë Quisoso patanantopiso'

(Mateo 27.32-44; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

²¹Pa'sapirinahuë', a'na quëmapi Sirini parti hua'huatërinso' nacapipi. Iminën quëran huëntararin. Simon itopi. Inaso', cato' hui'ninpita ya'huëtërin, Aricantro, Nopo, inapita itopiso'. Simon nacapirahuatona', sontaro'sari Quisoso corosënën apitëntopi inari quëpatacaso marë'.

²²Pantarahuatona', panëa'huayaquë canconpi huachi, Corocota itopiquë. Corocotaso': “Nansë Moto',” tapon naporin. ²³Huino tanparo nimirio ayontahuatona', yao'shitopirinahuë', co o'orinhuë'. ²⁴Ina quëran sontaro'sari corosëquë patanantopi.

Nani patanantohuachinara', “Huëco', nicanatëhua', Quisoso a'morinso' maahua',” nitatona' ya'nipirapi. Nicanatona', a'naya a'naya mapi.

²⁵Yono pi'irirahuaso', corosëquë patanantapi. ²⁶Onporinso marësona tëparapiso' nani ninshitopi.

ISOSO' COTIORO'SA' COPIRNO

ta'caso ninshitopi. Motën pëtëcha achinpitopi. ²⁷Quisoso pirayan cato' apiro'santa' patanantopi. A'nara' inchinan quëran, a'nanta' ahuënan quëran acopi. [²⁸Íraca Yosë quiricanëquë ninorin. “Apiro'sapitarë' acorapi,” tënin. Naporinso chachin inapitarë' acopi.]

²⁹Piyapi'sa' na'huëpona pochin Quisoso tēcariatona', tëhuapi.

—“Yosë pëinën ata'huantohuato, cara tahuëri quëran anoyantarahuë,” tënan pora. ³⁰Inta nipachin, corosë quëran nohuararahuaton, cha'ëquë', itoonpi.

³¹ Inapochachin corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa', inapitanta' Quisoso tēhuatona', itapona':

—A'napitaso' nicha'ēponahué', inaora cha'ēcasoso' co nanitērinhué'. ³² “Caso' Cristoco, is-rairo'sa' copirnoco,” toconin. Inta nipachin, corosé quēran nohuarain nicatēhua' natēahua', nitopi.

Ina pirayan patanantopisopitanta' Quisoso no'huipi.

Quisoso chimininso'

(Mateo 27.45-56; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)

³³ Camotēchin nisahuaso', ya'ipi parti tashirin. I'huaraya huaré' yono tashi pochin ninin. ³⁴ Naporo' Quisoso chiniquēn nonin. “Troí troí ¿nama sapacatani?” tēnin. Inaora nananquē nonaton, naporin. “¿Onpoatonta' Tata patēranco?” tapon naporin.

³⁵ A'naquēn huanipapisopitari natanahuatona':

—Natanco'. Iniasé pērasamara, topi.

³⁶ A'na quēmapiso' manorahuaton, pi'shiro pochin nininso' maconin. Main huino asé'cotētērin. Nara'huayaquē achinpitahuaton, inápaquē ihuētērin o'ocaso maré'.

—Tananpitēqué'. Corosé quēran anohuaracaso maré', Iniasé hué'samara, tēnin.

³⁷ Ina quēran Quisoso' chiniquēn nonsahuaton, chiminin huachi. ³⁸ Naporo' Yosé chinotopiso pēiquē tanontēn nē'mété' patonpiso' noshatērin. Inaora noshataton, catotē huaré' ninin. Inapa quēran no'paquē huaré' noshatomarin. ³⁹ Onporahuatonsona Quisoso chimininso' capitani ni'sahuaton:

—Tēhuēnchachin iso quēmapi Yosé hui'nin, tēnin.

⁴⁰ Sanapi'santa' aqué quēran notēērapí. A'nara' Maria Mactarina, a'naso' Saroma, a'nanta' Maria. Inaso' Cosí, Santiaco, inapita a'shina'. Santiacoso' hua'hua nimarinsó'.

⁴¹ Quisoso Caririaquē ni'so', imatona', nocomapiso'. A'napita sanapi'santa' Quisoso notēērapí. I'huamiáchin Quisoso Quirosarinquē hué'pachina, inapitarinta' imaqui.

Na'pi naninqué po'mopiso'

(Mateo 27.57-61; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁴² Ina tashiraya chinoto tahuéri ni'ton, cotioro'sa' tapatapi chinotacaiso maré'.

⁴³ I'huararahuasó', Cosí hué'nin. Inaso' Arimatiaquē ya'huérinsó'. Cotio hua'an niponahué', noya Yosé chinotarín. “A'na tahuéri Yosé o'mararin hua'anēntiinpoaso maré',” tēnin yonquiaton. Napoaton co tē'huatatonhué', Piratoquē pa'nin Quisoso nonēn ma'patacaso maré'. ⁴⁴ “Co chimiyántēramahué',” ta'ton, capitan amatahuaton, natantērin. “¿Nani Quisoso chiminin?” itērin. ⁴⁵ “Nani mini chiminin,” itērin capitani. Napotohuachina, Cosí itapon: “Nonēn quēpaquē' nipachin,” itērin. ⁴⁶ Morin nani pa'anin ni'ton, corosé quēran nonēn anohuarahuatona', quēpapi. So'pinahuatona', na'pi naninqué po'mopi. Ina quēran pancara'pi masho pi'napirahuatona', pa'copitopi. ⁴⁷ Maria Mactarina, a'na Maria (Cosí a'shin nininso'), inapitari ni'sapi. Inséquēsona Quisoso acopiso' ni'pi.

16

Quisoso nanopiantarinso'

(Mateo 28.1-10; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

¹ Chinoto tahuéri piquēran Maria Mactarina, Saroma, a'na Maria (Santiago a'shin nininso'), inapita hua'sai' pa'anpi Quisoso nonēn pashitonacaiso maré'. ² Tomio tahuéri tashiramiachin pi'i nēhuēcharirahuaso', na'pi nanin'pa' pa'sapi. ³ Inahua capini ninontērapí.

—Pancara'pigué nanin pa'copitopi pora. ¿Incha iporaso' chí'huincatēré'ponpoya? nitopi.

⁴ Canconahuatona', notēēpirinahué', na'pi panca nipirinhué', nani chí'huincapi ni'pi. ⁵ Na'pi naninqué ya'conahuatona', hui'napi pochin nininso' ni'pi. Huiríchin a'morahuaton, inchinan quēran huēnsēarin. Ni'sahuatona', pa'yanpi. ⁶ Pa'yanasó', inari itērin:

—Ama pa'yanosohué'. Quisoso Nasaritoquē ya'huérinsó' yonisapirama hué', co huachi iséquē ya'huérinhué'. Coroséquē chiminaponahué', nani nanopiantarin. Hué'co' po'mopiqué ni'quirico'. Capa huachi. ⁷ Napoaton paatoma', ca'tano'sanēnpita sha'huitonco'. Pitronta' sha'huitonco' nitochin. “Quisoso'ton nani pa'sarin Cariria'pa'. I'hua sha'huitērinquēmaso chachin pa'sarin. Inatohua' quēnancoantarama',” itonco', itērin.

⁸ Pipirahuatona', na'pi nanin quēran ta'api. Pa'pi pa'yanahuatona', ropa ropátērapí. Co manta' topihué'. Pa'yanatona', co piyapi'sa' sha'huitopihué'.

Maria Mactarina'ton ya'notērinso'

(Juan 20.11-18)

[⁹ Tomio tahuéri tashiramiachin Quisoso nanopiantarin. Nanpianrahauaton, Maria Mactarina'ton ya'notērin. Ina sanapi iráca canchisé sopairo'sari ya'coancantopirinhué',

nani Quisosori inquitërin. ¹⁰ Nani ni'pachina, pa'nin imapisopita sha'huitacaso marë'. Inapitaso' sëtatona', na'nëapi.

¹¹ “¡Quisoso nani nanpiantarin! Cari ni'nahuë,” itopirinhue', co natëpihue'.

Catoya'pi ya'notërinso'
(Lucas 24.13-35)

¹² Ina piquëran cato' imapisopitanta' ninano quëran pipiapi. Paaquëya', Quisosori nisha pochin ya'notërin. ¹³ Nani nohuitahuatona', ca'tano'sanënpita sha'huitoantapirinhue', co inapita tëranta' natëpihue'.

Ca'tano'sanënpita ya'notërinso'
(Mateo 28.16-20; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁴ Ina quëran shonca a'nara ca'tano'sanënpita misaquë coshataso', Quisosori ya'notiirin. “¿Onpoatomata', iyaro'sa', co natëtëramahuë'? Co natantochináchinhue' cancantërama nica. 'Quisoso nani nanpiantarin. Cari ni'nahuë,' itopirinëinquëmahuë', co natëtëramahuë',” itërin.

¹⁵ Ina quëran itaantarin: “Ya'ipi parti, iyaro'sa', paco'. Ya'ipi piyapi'sa' noya nanan carinquëma' sha'huitëranquëmaso' sha'huitoco'. ¹⁶ Insosona noya nanan natëhuachina', cha'ësapi. Aporihuanahuatona', imapachinaco, cha'ësapi huachi. Co nanamëhuë natëhuachinhue', Yosëri ana'intarin. ¹⁷ Natëhuatama', nani ma'sha nisarama' piyapi'sa' nitotacaiso marë'. Chiniquën nanan quëchinquëma' sopairo'sa' a'pacamaso marë'. Nisha nisha nananquë nonsarama'. ¹⁸ Ya'huan mapatama', co manta' onpotarinquëmahuë'. Sonimaonta' nipirinhue' o'opatama', co chiminaramahuë'. Cania'piro'sa' topinan së'huahuatama', noyatapona,” itërin Quisosori.

Inápaquë panantarinso'
(Lucas 24.50-53)

¹⁹ Nani ca'tano'sanënpita nontohuachina, inápaquë Siniro Quisoso panantarin. Yosëri quëpantarahuaton, inchinanën quëran ahuënsërin. ²⁰ Ina quëran ca'tano'sanënpita pa'sahuatona', Quisoso nanamën sha'huirapi. Siniorori chachin catahuarin ni'ton, ya'ipi parti sha'huirapi. Yosë nohuanton, piyapi a'naroáchin anoyatopi. Nani ma'sha nanitapapi ayonquicaiso marë'. Ina ni'sahuatona', “No'tëquën nontërinpoa',” topi ya'ipi piyapi'sa'. Nani huachi.]

Nocasë ninshitërinpoa' Quisocristo naporinso' nitotacaso marë'

Ma'marësona ninshitërinso'

¹ Quisocristo isoro'paquë o'maton, nóya ninin. Na'a piyapi'sari ina naporinso' nani ninshitopi. ² Ca'tano'sanënpitaso' iráca quëran huarë' imatona', naporinso' ni'pi. Nani ya'ipi no'tëquën sha'huitërinacoi. ³ Canta' ya'ipi nanamën nitotërahuë. Hua'qui' natanato, nani noyá nitotërahuë. Napoaton, iya Tiohuiri ninshichinquën, ténahuë. Quëmaso' pa'pi noya piyapinquën ni'ton, ninshitaranquën. Ya'nan nininso quëran huarë' ya'ipiya ninshitaranquën. ⁴ Na'a piyapi'sa' nani sha'huitopirinëinquënhuë', iporasos' carionta' ninshitaranquën no'tëquën nitotamaso marë'.

Coansha Paotista nasitacaso' ninorinso'

⁵ Iráca Irotisë Cotia parti hua'anëntaso', a'na corto hua'an ya'huërin, Sacariasë itopiso'. Ina huëntoa'huanënsa', Apiasë huëntoa'hua, itopi. Sa'insos' Isapira itopi. Inanta' Aaron shiin, iráca corto hua'an ya'coninso'. ⁶ Cato chachin noya Yosë imapi. Ya'ipi pënëntërinso' no'tëquën natëpi. ⁷ Sa'insos' nipirinhue' co hua'huana'pihuë'. Co a'naya tëranta' hua'huin ya'huëtërinhuë'. Nani paiya. So'ionta' nani mashoya.

⁸ A'na tahuëri Sacariasë huëntoa'huanën Yosë chinotopiso pëiquë pa'pi sirihuitacaiso marë'. Naporo' tahuëri sirihuitacaiso' ya'huërin. ⁹ Cotioros' inachintopiso' imatona', Sacariasë huayonpi yonarin pochin nininso' a'pëcaso marë'. Acohuana ya'conahuaton, pimóton nininso' a'përin Yosë yonquicaiso marë'. ¹⁰ A'pëso', na'a piyapi'sa' aipiran huanirahuatona', Yosë nontapi. ¹¹ Naporo' acohuana Sinioro anquëninëni ya'notimarin. Misa'huaya inchinan quëran huanitimarin. ¹² Anquëni quënanahuaton, pa'yanin. Pa'pi tē'huarin. ¹³ Anquëninisro nipirinhue' noya nontërin.

—Ama pa'yanquësohuë'. Quëmasos' Sacariasëinquën, nohuitëranquën. Hua'qui' hui'nahuancasos' nohuantopiranhuë'. Ina marë' Yosë nontëransos' nataninquën. Sa'an hua'huarin. Huaihuachin, nininën cari sha'huitaranquënsos' acotëquë'. Coansha itëquë'. ¹⁴ Nasitohuachin, noya cancantaran. Na'a piyapi'sari pa'yatapi. ¹⁵ Inasos' noya quëmapi nipon. Yosëri catahuarin ni'ton, noya noya nisarin. Naporahuaton, co pi'pian tëranta' main o'oponhuë'. Co'huara nasichátëraponhuë', Ispirito Santori ya'coancantarin. Inasáchin natëarin. ¹⁶ Mashotohuachin, pënëntapon. Pënëntohuachin, na'a isairios' Yosë yonquiantapi. ¹⁷ Iráca Iniasë pënëntërinso pochin nóya pënëntarin. Ina pochin chiniquën nanantarin inanta'. Sinioro yao'mahuachin, pënëntapon. Pënëntohuachin, quëmapi'sa' hui'ninpitare' noya ninontantapona'. Iporasos' a'naquën co Yosë natëpirinahuë'. Ina natanahuatona', no'tëquën yonquiapona'. Inari a'chintohuachin, Sinioro nohuantapona huachi, itërin anquënniri.

¹⁸ —Caso' mashoyaco. Sa'ahuënta' nani paiya. ¿Inaporo'pocoita'ma nica? ¿Onporahuatota' no'tëquën nitochi? ténin Sacariasë.

¹⁹ —Caso' Capirico. Yosë ya'huërin quëran o'marahuë. Ina a'paimarinco nonta'huanquënsos' marë'. Noya nanan sha'huitopiranquënhuë'. ²⁰ Co natërancohuë' ni'quëhuarë', hua'qui' co nonsaranhuë'. Hui'nan nasitaquë huarë' co nonacamasos' nanitaranhuë'. Napoaponahuë', no'tëquën nontëranquën. Hui'nahuannaran. Tahuërinën nanihuachin, sa'an huaiarin, itërin anquënniri.

²¹ Piyapi'sasos' nipirinhue' Sacariasë ninatona': "¿Onpoatonta' hua'quiarin?" topi. ²² Ina quëran acohuana quëran pipipirinhue', co huachi nanitërinhuë' nonacasos'. Imirin quëran anquiataponahuë', co nanitërinhuë' piyapi'sa' nontacasos'. "Acohuana ya'conin quëran, Yosë nohuanton, hua'narëso pochin quënamara," topi.

²³ Nani Yosë chinotopiso pëiquë sirihuitohuachina, Sacariasësos' ya'huërin'pa' paantarin. ²⁴ Ina quëran co hua'quiya quëranhuë' sa'in cayorin huachi. A'natërápoyoqui pochin co intoasos' pa'ninhuë'. Pëinënuquë ya'huárin. ²⁵ "Ma noyacha Yosë catahuarinco ni'ton, hua'huannarahue' paya. Ina nohuanton, co huachi tapan ya'huëtarincohuë'," ténin yonquianton.

Anquënniri Maria nontërinso'

²⁶ Nani saota yoquitohuachina, naquëranchin anquëni isoro'paquë o'mantarin, Capiri itopiso'. Nasaritoquë Yosëri a'paimarin, Cariria parti ya'huërinso'. ²⁷ Inaquë a'nara nanon ya'huërin, Maria itopiso'. Cosiri nani nontërin macacasos' marë'. Tata masho Tapi shiin inasos'. ²⁸ Anquëni o'marahuaton, Maria itapon:

—I'huata Maria. Sinioro noya ni'ninquën. Ina chachin catahuarinquën, itërin.

²⁹ Ina natanahuaton, Maria pa'yanin: “¿Ma'marëta' napotërinco'so'?” ténin yonquinëñquë.

³⁰ —Ama Maria, pa'yanquësohuë'. Yosë noya ni'ninquën. ³¹ Natanco sha'huichinquën. Quëmaso' hua'huanaran. Quëmapi'huaya huaihuatan, Quisoso itëquë'. ³²⁻³³ Mashotohuachin, chiniquën nanantarin. Inaso' Yosë hui'nin. Yosë nohuanton, copirno ya'conarin. Iráca Tata masho Tapi israiro'sa' noya hua'anëntopirinhuë'. Ina quëran chiminin. Iporaso nipirinhuë' hua'huani hua'anëntomiatarin. Co onporonta' pipirarinhuë', itërin anquë'niri.

³⁴ —¿Onporahuatota' hua'huanapo? Co caso' quëmapi së'huayätërarincohuë', itërin Mariari.

³⁵ —Ispirito Santo nohuanton, quëmaora hua'huanaran. Yosë topinan yonquiarapirinquënhuë', cayoaran. Napoaton hua'huan, Yosë hui'nin chachin nizarin. Co pi'pisha tëranta' oshahuanaponhuë'. ³⁶ Ni'quë'. Quëmopinën Isapira itopiso' paiya niponahuë', Yosë nohuanton nani cayorin. Co hua'huana'pihuë' niponahuë', nani saota yoquitarin. Quëmapi'huaya huaipon. ³⁷ Yosë ya'ipi nanitaparín, itërin anquë'niri.

³⁸ —Inta nipachin. Yosëichin caso' natëarahuë'. Ina nohuanton, hua'huahuë' ya'huë'in nipachin, ténin Maria.

Napotohuachina, anquëni pa'nin.

Isapira nicapon pa'ninso'

³⁹ Ina quëran manorahuaton, Mariaso' Cotia motopiro'sa parti pa'nin quëmopinën nicapon. Inaquë canconahuaton, ⁴⁰ Sacariasë pëinëñquë ya'conconin. Isapira quënanconahuaton, —I'huata a'shacha, itërin. ⁴¹ Ina natanahuaton, hua'huin yo'namëñquë to'mo to'mótarin. Isapiranta' nóya cancantërin. Ispirito Santori noyá ya'coancantërin ni'ton, ⁴² pa'yataton, chiniquën itapon:

—I'huata hua'huata'hua. ¡Ma noya Yosë catahuarinquën! A'napita sanapi'sa quëran noya noya ni'ninquën. Hua'huaoanta' noya noya ni'sarin. ⁴³ Inaso' ya'ipiya hua'anëntarínpoa'. Co caso' chiniquën nanantopirahuë', ¡ma noyacha ina a'shinquën nipiranhue', nicaponco huë'nian paya! ⁴⁴ Quëma nontohuatancora, a'naroáchin hua'huahuënta' yo'namëhuëquë to'mo to'mótarin. Noya cancantaton, naporin. ⁴⁵ “Yosë no'tëquën nontërinco,” ténanso marë' inaso' noya ni'ninquën. Sha'huitërinquënso chachin acotarinquën, itërin Isapirari.

⁴⁶ Ina quëran Maria tapon:

“Ma noyacha Tata Yosëso paya, ténahuë canta'.

⁴⁷ Anoyacancantërinco ni'ton, nóya cancantërahue'.

⁴⁸ Topinan piyapico nipirahuë', yonquirinco.

Ipora quëran huarë' na'a piyapi'sa' nohuitarinaco. ‘Ma noyacha Yosëri catahuarin paya,’ tosapi.

⁴⁹ Yosëso' ya'ipi nanitaparín. Inaso' nóya catahuarinco.

Noya noya ninin.

⁵⁰ Iráca chinotopisopitanta' nosororin.

Ipora huanta' ina chinotohuatëhua', nosoroarinpoa'.

⁵¹ Chiniquën nanantaton, nani ma'sha ninin.

Nocantopisopita atapanin.

⁵² Copirnorosanta' co noyahuë' nipachinara, ocoirin.

Topinan piyapi'sa' ya'huërë' noya acorin.

⁵³ Pahuantërinso'catahuarin nóya ya'huëcaiso marë'.

Ma'huano'saso nipirinhuë', topinan a'parin.

⁵⁴ Israiro'sa' na'con catahuarin.

Piyapinënpita ni'ton, nosororin.

⁵⁵ Iráca Apraan nontaton, ‘Nosororanquën. Quëma shiparinpitanta' nosoroato, catahuaraahuë', itërin Yosëri.

Ina yonquiaton, ipora catahuarinpoa huachi,” ténin Maria.

⁵⁶ Cara yoqui pochin inaquë yacapatërin. Ina quëran ya'huërin'pa' paantarin.

Coansha Paotista nasitërinso'

⁵⁷ Isapira nani tahuërinën nanihuachina, huairin. Quëmapi'huaya huairin.

⁵⁸ Quëmopinënpita, ya'cariya ya'huëpisopita, inapita natantopi. “¡Ma noya Yosëri catahuarin ni'ton, noya huairin! ta'tona,” nóya cancantopi. ⁵⁹ Hua'huasha posa tahuëritohuachina, marca yaacotopi.

“Niapoquë'. Sacariasë itëquë',” itopi a'naquëni. ⁶⁰ A'shinso nipirinhuë', co nohuantërinhuë'.

—Coansha itarai, ténin.

⁶¹ —Ama nisha nininën acotëquësohuë'. Quëmopinënachin apoquë'. Ina noya, itopi.

⁶² Ina quëran pa'pin ipora huanta' në'huë ni'ton, imirin quëran tasatopi nininën nitotacaiso marë'. ⁶³ Pa'pinso' quirica ma'patahuaton, ninshitërin. “Coansha itarahuë,” ténin

ninshiaton. Ina nicatona: “¡Ma'pitacha yonquirin paya!” topi. ⁶⁴ Naporó' nè'huërinso' inquirahuaton, a'naroáchin noantarin huachi. “¡Ma noyacha Tata Yosëso' ni'ton, catahuar-inco paya!” ténin. ⁶⁵ Ina ni'sahuatona', piyapi'sa' pa'yanpi. Ya'ipi Cotia parti nanan nahuinin. ⁶⁶ Ina natanatona', yonquiapi. “¿Ma'ta' onpoapon iso hua'huasha ni'ton, ipora quëranchin Yosëri na'con na'con catahuararin?” topi.

Sacariasë ninorinso'

⁶⁷ Ina quëran Ispirito Santori noyá ya'coacantohuachina, Sacariasënta' tapon:

⁶⁸ “¡Ma noyacha Tata Yosëso' hua'anëntërinpoa paya!

Piyapinënpitanpoa' yonquiatonpoa', nicha'ësarínpoa'.

⁶⁹ Ina nohuanton, Tata masho Tapi shiin chachin nicha'ësarínpoa'.

Inaso' chini chiniquën nanantapon.

⁷⁰ Iráca quëran huarë' pënëntona'piro'sa' ninopi.

Yosë nohuanton, sha'huitërinënpoa':

⁷¹ 'A'na tahuëri nicha'ësaránquëma'. Co huachi inimicoro'sa' minsëarinënpquëmahué'.

No'huipirinënpquëmahué', nicha'ësaránquëma', ténin Yosë, topi.

⁷² Iráca shimashonënpaopita nosoroaton, naporin. Ipora huanta' nosororinpoa'.

Sha'huitërinso' co Yosëri naniantërinhuë'.

⁷³ Tata masho Apraan sha'huitërinso' yonquirárin.

⁷⁴ Napoaton nicha'ësarínpoa'. Co huachi inimiconënpaopita' minsëarinënpquëmahué'.

Ina quëran co t'ë'huatatëhuahuë', Yosë chinotarihua'.

⁷⁵ Ina pochin cancantatëhua', inasáchin chinotarihua'.

Chimínaquë huarë' nóya nisarihua'.

⁷⁶ Quëmanta', conpa, Yosë a'paarinquën piyapinënpita pënënacaso marë'.

Sinioro isoro'paquë yao'marin ni'ton, pënëntaran piyapi'sari natëcaiso marë'.

⁷⁷ Yosë piyapinënpita itapon:

'Oshanëma' inquitatënpquëma',

Sinioro anoyacancantarinquëma', itaran.

⁷⁸ Yosë nosoroatonpoa', inápa quëran a'pintimarinpoa'.

Pi'i a'pintërinpoaso pochin no'tëquën anitotërinpoa'.

⁷⁹ Tashinan pochin cancantopirëhuahuë',

a'pintatë pochin nitarinpoa' noya nancicaso marë'.

Anoyacantohuachinpoa', sano cancantarihua', ténin Sacariasë.

⁸⁰ Ina quëran hui'ninso' so'sorahuaton, hui'napitarin huachi. Yosë yonquiarin ni'ton, chiníquën cancantarin. Inotëro parti ya'huëárin. Ina quëran oshaquëran Yosëri sha'huitërin israiro'sa' pënënacaso marë'.

2

Quisoso nasitërinso'

(Mateo 1.18-25)

¹ Naporó' tahuëri'sa' Noma copirno nanan a'parin, Aocosto itopiso'. Ya'ipi parti a'parin. “Ya'ipínquëma' paco'. Quiricaquë nininëma' niacotoco',” ténin. ² Naporó' huarë' ya'ipi piyapi'sa' pichirapi. Sirinioso' Siria parti hua'anëntohuachina, naporin. ³ Natanahuatona', ya'ipi piyapi'sa' pa'pi nininëna' niacotacaiso marë'. Hua'huatopiso' ninanonënaquë pa'pi. Nisha nisha pa'pi.

⁴ Cosiso' Cariria parti ya'huërin. Nasaritoquë ya'huëpirinhuë', ina quëran pipirahuaton, Cotia parti pa'nin. Inaquë cancanahuaton, Pirin'pa' pa'nin. Iráca Tata masho Tapi inaquë hua'huatërin. Ina shiin ni'ton, inaquë pa'nin nininëni niacotacaiso marë'. ⁵ Mariarë chachin pa'nin. Nani ina macacaso marë' nontaponahuë', Yosë nohuanton, inaora cayorin. ⁶ Nani naniarin huaicaso' ni'ton, inatohua' ni'so', huairin. ⁷ Paninan huairin, quëmapia'huaya. Nëmëtërinquë so'quëëtahuaton, nona'huayaquë acorin, ohuaca coshatërinquë. Huë'ëcaiso' pëi' nani ya'sotopi ni'ton, co inaquë huë'ëpatërinhuë'. Napoaton nona'huayaquë hua'huin acorin.

Ohuica pë'tahuana'piro'sa' quënanpiso'

⁸ Naporó' tashi' ohuica pë'tahuana'piro'sa' pastoquë ya'huërapí. Pirin ya'cariya ya'huërapí. Tashirë chachin ohuicanënpita a'pairapi. ⁹ Inaquë ni'soi', a'nanaya Sinioro anquëninëni ya'notimarin. Huënaráchin huënaráchin a'pintimarin. Yosë pochin a'pinin. Anquëni quënanahuatona', quëmapi'sa' pa'yanpi. ¹⁰ Anquëniriso' itapon: “¡Ama pa'yancosohué! Noya nanan sha'huichinquëma' ya'ipi piyapi'sa' noya cancantacaiso marë'. ¹¹ Ipora tashi' a'nara quëmapia'huaya Pirinquë nasitërin. Inaso' Cristo, Yosëri a'paimarinso'. Sinioro ni'ton, chinotacaso' ya'huërin. Nani o'marin piyapi'sa' cancanëna' anoyatacaso marë'.

¹² Inaquë pa'patama', hua'huishin quënanconarama'. Nëmëtërinquë so'quëëtahuatona', ohuaca coshatërinquë acopi. Ina quëran nohuitarama', itërin.

¹³ Ina quëran a'naroáchin na'a anquëniro'sari ya'notantapi. Yosë chinotatona', itapona':

¹⁴ “¡Ma noyacha Yosëso paya! Inápaquë ya'huaponahuë', piyapinquëma' yonquirinquëma'. Cancantatoma ina yanatëramasopitasa' sano cancantarama',” itopi anquëniro'sari.

¹⁵ Nani inápaquë panantahuachinara, pë'tahuatona'piro'sa' ninontopi.

—Pirin'pa' pa'ahua' nipachin. Sinioro anitotërinpoaso' nia'ahua', nitopi.

¹⁶ Manorahuatona', pa'pi. Canconahuatona', hua'huasha, Maria, Cosi, inapita quënanconpi. Hua'huasha ohuaca coshatërinquë quëhuëänin. ¹⁷ Nani ni'sahuatona', na'a piyapi'sa' sha'huitëra'piapi. “Quëmapia'huaya nani nasitërin. Inaso' Cristo, Yosëri a'paimarinso'. Anquëni sha'huitiimarincoi,” itëra'piapi. ¹⁸ Natanahuatona', “Ma'pítacha itërinpoa' paya,” topi ya'ipi piyapi. ¹⁹ Mariaso nipirinhue' naporinso' na'con yonquirárin. ²⁰ Ina quëran pë'tahuatona'piro'sa' paantapi. “Ma'pítacha natanëhua paya. Ma'pítacha ni'nëhua paya. Anquëniro'sa' itërinpoaso chachin quënanëhua'. ¡Ma noyacha Tata Yosëso paya!” topi.

Yosë chinotopiso pëiquë quëpapiso'

²¹ Hua'huasha posa tahuëritohuachina, marca acotopi. Naporo' nininën acotopi huachi. Quisoso itopi. Co'huara Maria hua'huayantërasohuë', anquëniro sha'huitërin ina nininën acocaso' ni'ton, napotopi.

²² Moisésë iráca pënëntërin: “Sanapi huaihuachin, a'na yoqui pochin nina'in. Ina quëran Yosë chinotopiso pëiquë ya'coanta'in,” tënin. Cotioro'sa' napopiso chachin a'na yoqui pochin nanihuachina, Maria, Cosi inapitasa Quirosarin'pa' paantapi pënëntërinso' natëcaso marë'. Naporo' hua'huin Yosë chinotopiso pëiquë quëpapi inaquë Yosë nontacaiso marë'. “Iso hua'huasha, Sinioro, noya a'paiquë' quëma piyapinën niin,” itopi. ²³ “Paninanso' quëmapi nipachin, Yosë piyapinën ninin,” tënin Moisésë iráca pënëntatón. Napoaton ina pochin nontërin. ²⁴ Naporo' cato' nëpëhuë nipon, cato' pë'tahua nëpëa'huahuë nipon atëpatopi Yosë chinotacaiso marë'. Inanta' Moisésë pënëntërin ni'ton, inapopi.

²⁵ Quirosarinquë chachin a'na quëmapi ya'huërin, Simion itopiso'. Noya quëmapi inaso'. Nani tahuëri Yosë chinotërin. “A'na tahuëri Yosë nicha'ësarinpooa',” ta'ton, Cristo a'paimacaso' ninarárin. Ispirito Santori noyá ya'coancantërin. ²⁶ Ina nohuanton, Simion nani ninorin. “Siniorori a'paimarinso' nohuitapo. Co'huara chimiyantërapohuë', Cristo o'mararin, ni'sarahuë,” tënin yonquiaton. ²⁷ Naporo' tahuëri Ispirito Santo nohuanton, Yosë chinotopiso pëiquë pa'nin anta'. Cosinta' sa'inë chachin inaquë nisapi. Pënëntopiso' natëtona', inaquë Quisoso'huaya quëpapi ni'ton, Simioni quënanconin. ²⁸ Hua'huasha quënanahuaton, Simion noya cancantërin. Iporahuaton, Yosë nontërin.

²⁹ “¡Ma noyanquëncha quëmaso', Sinioro, ni'ton, a'paimaranso' nani anohuëtëranco paya! Napoaton noya ipora caso' chimiin, tënahuë. Sha'huitërancoso chachin nanirin huachi.

³⁰ Iso hua'huasha nani ni'nahuë. Nicha'ëincoiso marë' a'paimaran.

³¹ Ya'ipi piyapi'sa' yonquiaton, a'paimaran.

³² Nisha nisha nananquë nonpisopita a'pintarin no'tëquën yonquicaiso marë'.

Israiro'santa' catahuarin. Piyapinënpita ni'ton, noya noya acorarin,” itërin.

³³ Ina natanahuaton, “¡Ma'pítacha naporin paya!” tënin Cosi. Marianta' inachachin yonquirin.

³⁴ —Yosë noya a'painquëma', itërin Simioni. Ina quëran a'shin itantapon:

—Hua'huán mashotohuachin, ya'ipi israiro'sa' pënënarin. Natanahuatona', a'naquën natëtona', noya cancantapi. A'naquënso nipirinhue' co nohuantapihuë' ni'ton, anotëreso pochin nisapi. Yosë nohuitacaiso marë' no'tëquën pënëntapirinhue', chiniquën no'huia'pi.

³⁵ Inahuara cancanëna quëran nisha nisha yonquiapirinhue', inari a'ninquëchin anitotarin. Hua'huán no'huihuachina', quëmaso' chiniquën sëtaran. Sahuëniquë ohuainënposo pochin sëto ya'coancantarinquën huachi, itërin.

³⁶ A'na sanapinta' inaquë ya'huërin, Ana itopiso'. Inaso' Panino hui'nin, Asirë huëntonquë ya'huërinso'. Yosë nohuanton, nitoninorin. Nani paiya. Nanon nipon, a'na quëmapiri manin. Canchisë pi'ipichin niquëpasoi', ³⁷ so'ini ayananpirin ni'ton, nani hua'qui' quëyoronin. Nani posa shonca catapini pi'ipitërin. Yosë chinotopiso pëiquë ya'huëmiatërin. Tahuërirë chachin, tashirë chachin Yosë chinotërin. Apira apira Yosë yonquirin. Co cosharo' yonquiatonhuë', Yosë nontárin. ³⁸ Naporo' inanta' huëcaton, Quisoso'huaya ni'nin. Noya cancantaton, Yosë nontárin.

—Iso hua'huasha nasitërinso marë': “Yosparinquën Sinioro,” itëranquën, tënin. Ina quëran Yosë imapisopita sha'huitërin.

—Yosë nohuanton, a'paimarinso' nani nasitërin. Inaso' nicha'ësarinpooa', itërin. Na'a Quirosarinquë ya'huëpisopita ina ninarapi ni'ton, napotërin.

Nasaritoquë pantapiso'

³⁹ Ya'ipi iráca pënëntérinsó' nani natëhuachinara, Cosiso sa'inë chachin Cariria parti paantarin. Nasaritoquë ya'huantarin. ⁴⁰ Quisoso so'sorahuaton, chinirarin. Nóya yonquirin. Yosëri na'con catahuarin.

Hui'napitahuaton, Yosë chinotopiso pëiquë pa'ninso'

⁴¹ Nani Pascoa tahuëri a'shin, pa'pin, inapita Quirosarinquë pantapi. ⁴² Quisoso shonca cato' pi'ipitohuachina, naquë ranchin pantapi cotio niyontopiso tahuëri na'huëcaiso maré'. ⁴³ Nani na'huëhuachinara, ya'huëpi'pa' pa'mantapirinahuë', Quisoso co pa'marinhuë'. Hui'napi niponahuë', inaquë inaora quëparitërin. A'shinso' co nitotërinhuë'. Cosinta' co nitotërinhuë'. ⁴⁴ Na'a piyapi'sa' pa'sapi ni'ton, "Nisha huë'sarin," ta'tona, a'na tahuëri' iratopirinahuë'. I'huahuanquë Quisoso yonisápirinahuë', co quënanpihuë'. Quëmopinënpita, nohuítópisopita, inapita natanpirinahuë', ⁴⁵ co quënanpachinarahuë', yoncaiso maré' inatohua chachin paantapi.

⁴⁶ Cara tahuëri quëran Yosë chinotopiso pëiquë quënanpi huachi. Maestro'sa' a'chinpiquë huënsërahuaton, a'chinpiso' natanarin. Natanahuaton, natantaantarin anta'. ⁴⁷ Na'a piyapi'sa' natanpi. "Ma noyacha yonquirin paya. Nóya a'panitërin," topi. ⁴⁸ Inaquë quënanahuatona', a'shinso' pa'yanin.

—¿Onpoatonta' hua'hua napotërancoi? Ni'quë'. Pa'yanatoi, cara tahuëri yonisápirainquënhuë', ipora huaré' quënanainquënhuachi, itërin.

⁴⁹ —¿Onpoatonta' yonisápiramacohuë'? Tatahuë pëinënuquë ya'huëca'huaso' ¿co nitotëramahuë' ti? itërin.

⁵⁰ Natanaponahuë', ma'sona tapon naporinso' co nitotopihuë'.

⁵¹ Ina quëran pipihuachina, a'shin, pa'pin inapitaré' Nasaritoquë paantarin. Inaquë paaton, a'shin, pa'pin, inapita noya natërin huachi. Naporinso' a'shini cancanën quëran yonquirárin. ⁵² Naporahuaton, Quisoso hui'napitarin huachi. Noya noya yonquirin. Yosëri noya ni'nin. Piyapi'sarinta' noya ni'pi.

3*Coansha Paotista pënëntérinsó'*

(Mateo 3.1-12; Marcos 1.1-8; Juan 1.19-28)

¹ Naporó tahuëri'sa' Tipirio itopiso', Noma copirno ya'conin. Nani shonca a'natérapo pi'ipi hua'anëntarin. Ponso Piratonta' Cotia parti hua'anëntarin. Irtisëso', Cariria parti hua'anëntarin. Iin Pinipi itopisonta', Itozia parti, Traconiti parti, inapita parti hua'anëntarin. Nisaniasëso' nipirinhuë', Apirinia parti hua'anëntarin. ² Anasë, Caihuasë, inapita corto hua'an chini chiniquënh nanantërinso' ya'conpi. Naporó' Coansha pënëntarin. Sacariasë hui'nin inaso'. Inotëro' parti ya'huaso', Yosëri sha'huitërin paaton pënëntacaso maré'. ³ Napoaton ya'ipi Cortanii' parti pa'taton, pënëntárin.

—Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë tahuëretantaco' oshanëma' in-quichinquëma'. Ina quëran aporintaranquëma', itëra'piarin. ⁴ Iráca Isaiasë ninorin. Ninshitatón, naporin:

"Inotëro parti a'na quëmapi pënëntápon.

'Sinioro o'macaso' tahuëri yonquico'. Ni'co'. Hua'an chiniquënh nanantona'pi ni'ton, a'na parti yapa'pachina, comisionën a'parin ira tapatacaso maré'.

Ira otëërin noya pa'tacaso maré'.

⁵ Iconantëro'sa' amëntarotarin. Panëno'sa' taparotarin. Co'shoninsopita otëërin.

Tomashin acoarin. Ira noya tapahuachina, hua'an pa'nin huachi.

Inapochachin iporasó' co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', cancanëma' anoyatoco' Sinioro o'main.

⁶ Ya'ipi piyapinpoa' nicha'ëimpoaso maré' o'mararin,' tapon ina quëmapi pënëntohuachin,' ténin Isaiasë iráca ninoton.

Naporinso chachin Coansha pënëntarin.

⁷ A'naquënh aporihuanacaiso maré' huë'pirinahuë', Coanshariso', co yaaporintërinhuë':

—Canpitasó' ya'huan pochin cancantatoma', yanonpinama'. "Yosë isoro'pa' ana'ntohuachin, cha'ëpoi quiyanta'," ¿topiramahuë' ti? Topinan aporihuanpatama', co cha'ësaramahuë'. ⁸ Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', noya nico'. Ama ninonpintocoso'huë'. "Quiyaso' Apraan shinpita'coi ni'toi, Yosë piyapinënpita'coi," ama tocoso'huë'. Yosë nohuantërin naporini, iso na'piro'santa' Apraan shinpita atarantacaso' nanichitonhuë'. ⁹ Nani Yosë yonquirin oshahuano'sa' ana'ntacaso'. Ni'co'. Nararo'sa' co noya nitohuachinahuë', nicosotëré'. Nicosotahuatë', pënuquë të'yatëré' huiquitacaso maré'.

Inapochachin canpita'nta' co noyahuë' nipatama', chiniquënh ana'ntarinquëma', ténin.

¹⁰ —¿Ma'ta' onpo'ii nipachin? itopi.

¹¹ —Piyapi'sa ma'shari pahuantohuachina, ama apiratocosohué'. Cato' a'mocamaso ya'huétohuachinquéma', a'nara' quétoco' a'mo'in. Tanahuachina', a'caco' ca'in, itèrin Coanshari. ¹² A'napitanta' aporihuanacaiso marè' hué'pi. Inapitaso' coriqui copirno marè' ma'patona'piro'sa'.

—¿Ma'ta' maistro quiyaso' onpo'ii? itiiipi.

¹³ —No'téquèn coriqui ma'patoco'. Ama nonpinatoma', na'con na'con ma'patocosohué', itèrin.

¹⁴ Sontaro'santa' hué'pi.

—¿Ma'ta' quiyanta' onpo'ii? itiiipi.

—Ama piyapi ahuéatoma', coriqui matocosohué'. Ama canacaso marè' nonpinapicosohué'. Nani pahuèrèhuachinquéma', ama na'con na'con nohuantocosohué', itèrin.

¹⁵ Piyapi'saso' yonquirapirinahué'. “¡Ma noyacha Coanshaso' pènèntèrin paya! Inaso' Cristo nimara. Nicha'èinpoaso marè' ¿Yosèri a'paimamara ti?” topi. ¹⁶ Ina natanahuaton, Coanshari itèrin:

—Aporintèranquéma mini nipirinhué', co caso' Cristocohué'. Ca piquèran inaso' hué'sarin. Inaso chinì chiniquèn nanantèrin. Caso' co pi'pisha tèranta' ina pochin chiniquèn nanantèrahué'. Co maquèyancohué' ni'ton, co sapatèn i'quirita'huaso tèranta' nanitarahué'. Inaso' hué'pachin, a'naquéma' Ispirito Santo aya'coancantarinquéma'. A'naquémaso nipirinhué', pènquè chiniquèn ana'intarinquéma'. ¹⁷ Cayarino'so' manèšo pochin nisarin. Arosè mapatèra, to'norarè'. Ina quèran pintiarahuatè', pèiquè acorè'. Sha'huétènso nipirinhué' pènquè ahuiquitèrè'. Inapochachin ana'intoahuachinquéma', co onporonta' pèn tacopiarinhué', tènin Coansha. ¹⁸ Nani tahuèri ina pochin piyapi'sa' pènènrarin. Yosè nanamèn a'chintàrin.

¹⁹ Irotisènta' hua'an nipirinhué' pènènin. “Quémaso' pa'pi co noyahué' ninan. Naporahuaton, iyaparin sa'in osèrètatón, manan. Pinipi sa'in chachin manan. Irotiasa itopiso'. Ina marè' oshahuanan,” itèrin. ²⁰ Napotohuachina, Irotisèso' aquè aquètè' co noyahué' yonquiatón, Coansha tashinan pèiquè apo'motèrin.

Quisoso aporihuaninso'

(Mateo 3.13-17; Marcos 1.9-11)

²¹ Co'huara apo'mochatèrasohué', Coanshari piyapi'sa' aporintahuachina, Quisosonta' hué'nin aporihuanacaso marè'. Nani aporihuanahuaton, Yosè nontèrin. Nontaso', pi'iro'tè' ni'soatèrin. ²² Ispirito Santo nèpè pochin nohuaraimarahuatón, Quisoso ya'coancantomiatèrin. Naporo' inápa quèran Yosèri itèrin:

—Quémaso' hui'nahuènnquèn chachin ninan. Na'con nosoroatènnquèn, nóya ni'nanquèn, itèrin.

Quisoso shimashonènpita ya'huèrinso'

(Mateo 1.1-17)

²³ Ya'nán pènèntapon, Quisoso cara shonca pi'ipitèrin. Cosi hui'nin, topirinahué'. Cosi pa'pinso' Iri itopi. ²⁴ Iri pa'pinta' Matato itopi. Ina pa'pinso' Nihui itopi. Nihui pa'pinta' Miriqui itopi. Ina pa'pinso' Cana itopi. Cana pa'pinta' Cosi itopi. ²⁵ Cosi pa'pinso' Matatiasè itopi. Ina pa'pinta' Amosè itopi. Amosè pa'pinso' Naomo itopi. Ina pa'pinta' Isiri itopi. Isiri pa'pinso' Nacai itopi. ²⁶ Ina pa'pinta' Maato itopi. Maato pa'pinso' Matatiasè itopi. Ina pa'pinta' Simi itopi. Simi pa'pinso' Cosico itopi. Ina pa'pinta' Cota itopi. ²⁷ Cota pa'pinso' Coanan itopi. Ina pa'pinta' Nisa itopi. Nisa pa'pinso' Soropapiro itopi. Ina pa'pinta' Saratiro itopi. Ina pa'pinso' Niri itopi. ²⁸ Niri pa'pinta' Miriqui itopi. Miriqui pa'pinso' Ati itopi. Ina pa'pinta' Cosamo itopi. Cosamo pa'pinso' Irmatamo itopi. Ina pa'pinta' Iri itopi. ²⁹ Iri pa'pinso' Cosoi itopi. Ina pa'pinta' Irisiro itopi. Ina pa'pinso' Corimo itopi. Ina pa'pinta' Matato itopi. Ina pa'pinso' Nihui itopi. ³⁰ Nihui pa'pinta' Simion itopi. Ina pa'pinso' Cota itopi. Ina pa'pinta' Cosi itopi. Cosi pa'pinso' Conamo itopi. Ina pa'pinta' Iriaquimo itopi. ³¹ Ina pa'pinso' Miria itopi. Ina pa'pinta' Mina itopi. Ina pa'pinso' Matata itopi. Ina pa'pinta' Natano itopi. Ina pa'pinso' Tapi itopi. ³² Tapi pa'pinta' Quisi itopi. Ina pa'pinso' Opito itopi. Ina pa'pinta' Pooso itopi. Ina pa'pinso' Sara itopi. Sara pa'pinta' Nasono itopi. ³³ Nasono pa'pinso' Aminatapo itopi. Ina pa'pinta' Atamino itopi. Ina pa'pinso' Arni itopi. Arni pa'pinta' Isromo itopi. Isromo pa'pinso' Parisè itopi. Ina pa'pinta' Cota itopi. ³⁴ Ina pa'pinso' Cacopo itopi. Cacopo pa'pinta' Isaco itopi. Isaco pa'pinso' Apraan itopi. Apraan pa'pinta' Tari itopi. Ina pa'pinso' Nacoro itopi. ³⁵ Nacoro pa'pinso' Siroco itopi. Ina pa'pinta' Nacao itopi. Nacao pa'pinso' Parico itopi. Ina pa'pinta' Ipiri itopi. Ipiri pa'pinso' Sara itopi. ³⁶ Ina pa'pinta' Cainano itopi. Cainano pa'pinso' Arapasato itopi. Ina pa'pinta' Simo itopi. Simo pa'pinso' Noi itopi. Noi pa'pinta' Namico itopi. ³⁷ Namico pa'pinso' Matosarino itopi. Ina pa'pinta' Inoco itopi. Inoco pa'pinso' Carito itopi. Ina pa'pinta' Marariro itopi. Ina pa'pinso'

Cainano itopi. ³⁸Ina pa'pinta' Inosë itopi. Inosë pa'pinso' Sito itopi. Ina pa'pinta' Atan itopi. Atanso' Yosëri ninin.

4

Sopairi tēnirinsō'

(Mateo 4.1-11; Marcos 1.12-13)

¹ Quisoso Cortani quēran pipirahuaton, huēntarin. Ispirito Santori noyá ya'coancantērin. Inasáchin natērin. Naporo' ina nohuanton, inotēro parti pa'nin. ² Inaquē catapini shonca tahuēri ya'huērarin. Naporo' sopairi huēcapairahuaton, sha'huitopirinhué' ama Yosë natēcaso marēhué'. Catapini shonca tahuēri ya'huaponahué', co manta' ca'ninhué'. Ina piquēran tanarin. ³ Tanahuachina, sopairi itērin:

—Tēhuēnchachin Yosë hui'ninquēn nīpitan, iso na'pi cosharo' atarantēquē', itopirinhué'.

⁴ —Inca co nohuantērahué'. Yosë quiricanēnquē pēnēnīnpoa': "Co cosharoriáchin piyapi ananpirinhué'. Ya'ipi Yosë nanamēn natēhuachin tēhuēnchinsō' nanpiarin," tēnin, itērin.

⁵ Ina quēran a'na motopi'pa' sopairi quēparin. Ya'ipi ninanoro'sa, ma'shanēnpita, inapita a'notērin. A'naroáchin noyápiachin nininsopita, ya'ipi quēnanin.

⁶ —Ya'ipi isopita hua'anētato, carinquēn quēchinquēn inapita hua'anētamaso maré'. Chiniquēn nanan quēchinquēn. Insosona nohuantērahuēso' nanitērahué' quēta'huaso'. ⁷ Isonahuaton, chinotohuatanco, catahuaraanquēn ya'ipiya hua'anētamaso', itērin.

⁸ —Inca co nohuantērahué'. Yosë quiricanēnquē sha'huitērinpoa'. "Sinioroíchin chinotēquē'. Inasáchin natēcaso' ya'huērin. Inaso' hua'anētērinpoa'," tēnin, itērin Quisosori.

⁹ Ina quēran Quirosarin'pa' quēpaantarin. Yosë chinotopiso pēi a'canpiquē huaré' quēparahuaton:

—Tēhuēnchachin Yosë hui'ninquēn nīpitan, no'paquē nīquē'. ¹⁰ Quiricanēnquē nani sha'huitērinquēn:

"Yosë, anquēninēnpita a'patimarinquēn, co ma'sha onpoaranhué'.

¹¹ Imirina quēran masarinēnquēn ama na'piquē tēranta' ya'quiamaso marēhué'," tēnin nī'ton, no'paquē nīquē' a'painēnquēn, itērin sopairi.

¹² —Inca co nohuantērahué'. Yosë quiricanēnquē pēnēnīnpoa'. "Ama Yosë tēniquēsohué'. Ama camaiquēsohué'. Ina nohuantērinsoáchin yonquicaso' ya'huērin," tēnin, itērin Quisosori.

¹³ Nani hua'qui' sopairi sha'huitopirinhué', co yanatērinhué'. Napoaton patērin. "A'na tahuēri minsēapo nimara," ta'ton, pa'nin huachi.

Quisoso pēnētacasō caniaritērinso'

(Mateo 4.12-17; Marcos 1.14-15)

¹⁴ Ina quēran Cariria parti Quisoso paantarin. Ispirito Santori noyá ya'coancantērin nī'ton, catahuarin nōya nicacaso'. Ya'ipi naporinsō' nahuinin. ¹⁵ Nisha nisha niyontonpiso pēiquē a'china'piarin. A'chinpachina: "Ma noyacha yonquirin paya," topi.

Nasaritoquē paantarinso'

(Mateo 13.53-58; Marcos 6.1-6)

¹⁶ Ina quēran Nasaritoquē paantarin. Inaquē so'sorin. Chinoto tahuēri nanihuachina, niyontonpiso pēiquē pa'nin. Nani simana inaquē pa'nin nī'ton, naporo' paantarin. Inaquē ya'conahuaton, Yosë quiricanēn nontacaso maré' huanirin. ¹⁷ Isaiasē pēnētērinso' quirica quētōhuachina, manin. Oporinahuaton, nontērin natanacaiso maré'.

¹⁸ "Sinioro ispiritonēn ya'coancantērinco nī'ton, noya catahuarinco.

Na'a piyapi'sa' co Yosë nohuitatonahué', nosorotopi.

Napoaton Yosë acorinco noya nanan a'chinta'huaso maré'.

Sopairi minsēpirinhué', ocoiarahué' noya yonquicaiso maré'.

Somaraya nininsopita anoyatarahué'.

Parisitapisopita nicha'ēsarahué'.

¹⁹ Ipora tahuēri'sa' Yosë nosoroatēnquēma', nicha'ēsarinquēma huachi, tēnahué. Ina sha'huica'huaso maré' acorinco," tēnin Isaiasē, itērin quirica nontaton.

²⁰ Quirica so'nanahuaton, niyontonpiso' pēiquē catahuatona'pi quētaantarin. Ina quēran huēnsēhuachina, ya'ipi inaquē ya'huēpisopitari nī'sápi. ²¹ —Tēhuēnchachin iyaro'sa' iráca Isaiasē ninorincoso chachin, Yosë a'paimarinco nicha'ēca'huanquēmaso maré', itērin Quisosori.

²² Ya'ipiya natantapi. "Ma'pítacha nitotaton, naporin paya. Nōya a'chintērinpoa'," ta'tona': —¿Co'na iso' Cosi hui'ninhué'? topi.

²³ Ina quēran Quisosori itaantarin:

—Íráca quëran huarë' napopi: “Nitoanoyatohuatan, quëma'ton nianoyatëquë' ni'ii,” topi. Ina pochin canpitanta' yonquirama' ténahuë. “Capinaomoquë na'a cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatëran ni'quëhuarë', isëquënta' anoyatëquë' ni'ii,” itaramaco, ténin. ²⁴ Ina quëran itaantarín:

—Co yanatëtomacohuë', napotëramaco. Ni'co'. Pënëntona'pi pënëntohuachina, nisha nisha parti noya natanpi. Ninanonëquë ya'huëpisopitariso nipirínhuë', co noya natanpihuë'. ²⁵ Tëhuëncachin íráca Iniasë pënëntona'pi nanpipon, cara pi'ipi miria co pi'pian tëranta' o'nanínhuë'. Ya'ipi parti tanarotopi. Naporo' na'a quëyorono'sa' Israiroquë ya'huëpirínahuë', ²⁶ co Yosëri catahuarínhuë'. A'na quëyoronso nipirínhuë' Saripitaquë ya'huërin, Siton parti ya'huërinso'. Nisha sanapi niponahuë', Yosëri catahuarin. Inaquë Iniasë a'parin cosharonën ana atacaso marë'. ²⁷ Irisio pënëntona'pinta' nánpiso', na'a chana caniori maninsopita Israiro no'paquë ya'huëpirínahuë', co a'naya tëranta' anoyatërinhuë'. Namanoso' Siria piyapi niponahuë', Yosë nohuanton, anoyatërin. A'naroáchin canio inquirin, ténin Quisoso.

²⁸ Ina natanahuatona', ya'ipi piyapi'sa' chiníquën no'huitopi. ²⁹ Manorahuatona', ninano quëran quëpapi. Ina yonsanquë tahuán ya'huërin. Inatohua' quëpapi tē'yatacaiso marë'. ³⁰ Yatë'yatopirínahuë', Quisosos' huacánachin paaton, noya cha'ërin.

Sopai a'parinso'
(*Marcos 1.21-28*)

³¹ Ina quëran Cariria parti paantarín. Capinaomoquë paaton, chinoto tahuëri a'chiantarín. ³² Chiníquën nanantona'pi pochin a'chinarín ni'ton, natanahuatona', pa'yanpi. “Ma noyacha a'chintërinpoa paya,” topi.

³³ Niyontonpiso pëiquë chachin a'na quëmapi ya'huërin. Sopairi ya'coancantërin ni'ton, pa'pi co noyahuë' yonquirin. Quisoso quënanahuaton, chiníquën nontërin. Sopairi chachin ichinonin.

³⁴ —¡Tananpitoco! ¡Ma'ta' onpotaponcoi? ¡Ata'huantaponcoi ti? Nohuitërainquën. Quëmaso' Quisosonquën, Nasaritoquë ya'huëran. Yosë quëran o'maton, noya noya ninan, itërin.

³⁵ Itohuachina, Quisosori itërin:

—¡Ta'tëquë'! Iso quëmapi quëran pipimiatëquë', itërin.

Sopaiso' quëmapi no'paquë tē'yatahuaton, pipirin. Co manta' onpotërinhuë'. ³⁶ Ya'ipi piyapi'sa' nicaatona', pa'yanpi.

—¡Ma'pítacha Quisoso nitotërin paya! Chiníquën nanantaton, sopairo'sa' ocoirin. Camaihuachina pipipi, nitopi.

³⁷ Quisoso naporinso', ya'ipi parti nahuinin.

Simon Pitro a'shatën a'naroáchin anoyatërinso'
(*Mateo 8.14-15; Marcos 1.29-31*)

³⁸ Ina quëran niyontonpiso pëi quëran pipirahuaton, Simon pëinënquë pa'nin. Simon a'shatën chiníquën saporin ni'ton, Quisoso sha'huitopi. “A'shacha chiníquën saporin ta'a. Quëmari anoyatëquë' topiraihuë',” itopi. ³⁹ Inaquë paaparahuaton, sapa a'naroáchin inquitërin. Noyatërin huachi. Nani noyatahuaton, inari chachin a'carin, o'shitërin, napotërin.

Na'a cania'piro'sa' anoyatërinso'
(*Mateo 8.16-17; Marcos 1.32-34*)

⁴⁰ Thuanahuanguë pi'i yaya'conahuaso', na'a cania'piro'sa' nisha nisha caniori maninsopita Quisoso quëshipi. Napohuachinara, a'naya a'naya sē'huarahuaton, ya'ipiya anoyatërin. ⁴¹ Sopairi ya'coancantërinso'panta' quëntapi. Quisosori nontohuachina, sopairo'sa' pipipi. Yapipihuachina', chiníquën nontapi.

—Quëmaso' Yosë hui'ninquën, itopi. Yosëri a'paimarinso' nitotatona', napotopi. Napoaton Quisosori itapon: “Ta'tëquë'. Ama insonta' sha'huitëquësohuë',” itohuachina, ta'topi huachi.

Nisha nisha parti a'chininso'
(*Marcos 1.35-39*)

⁴² Tahuërinquë tashiramiachin Quisoso huënsërahuaton, pa'nin. Ninano quëran pipirahuaton, co piyapi ya'huërinquëhuë' pa'pirínhuë'. Na'a piyapi'sa' ina yonipona' pa'pi. Quënanahuatona', “Ama paquësohuë'. Isëquë ya'huaton, a'chintocoi,” itopirínahuë', co nohuantërinhuë'.

⁴³ —Nisha nisha ninanoro'saquë paca'huaso' ya'huërin. Inaquënta' Yosë nanamën a'chinchí hua'anëntërinquë ya'coina'. Ina marë' Yosë a'paimarinco, itërin.

⁴⁴ Ina quëran ya'ipi cotioro'sa' ya'huërin parti pa'sahuaton, niyontonpiso pëiro'saquë a'chinarín.

5

*Sami macacaiso marë' Quisosori catahuarinso'**(Mateo 4.18-22; Marcos 1.16-20)*

¹ Ina quëran Quisosoro Quinisariti sono' yonsanquë a'chinarin. Na'a piyapi'sa' yamorapi. Yosë nanamën natanacaiso marë' huë'pi. Chiniquën ya'quëetopi. ² Napotohuachinara, cato' poti ni'nin, yonsanquë oshipiso'. Hua'anënpitaso' nonshirahuatona', ritinëna pa'moapi. ³ A'na potiso' Simonquën. Inaquë ya'conahuaton, "Amasha paquë'," itërin. Itohuachina, amasha pa'nin. Inaquë huënsërahuaton, piyapi'sa' a'chintaantarin. ⁴ Nani a'chinpachina, Simon itapon:

—Huëquë' iyasha, amasha anpoquë pa'ahua'. Inaquë ritinëma të'yatoco' sami macamaquëma', itërin.

⁵ —Capa sami Maistro. Ya'ipi tashi' të'yatopiraihuë', co manta' manaihuë'. Nipirinhuë', quëma sha'huitëranco ni'quëhuarë', naquëranchin të'yatanta'i, itërin Simoni.

⁶ Ina quëran të'yatohuachinara, notohuaro' sami mapi. Hua'huayatërahuë' ni'ton, riti yaoquirin. ⁷ Amiconënpita a'na potiquë ya'huërinso' imirin quëran anquitërin huëcatona' catahuacaiso marë'. Napotohuachinara, huë'pi. Cato' potiquë chachin sami amëntatopi. Napohuachinara, yayancominapipi. ⁸⁻⁹ Ina nápo' sami ma'ton, Simon Pitro pa'yanin. Quisoso nantën pirayan isonahuaton, itërin:

—¡Ma'pítacha Sinioro nanitaparan paya! Caso' oshahuanco ni'to, co ya'cariancoso' ya'huërinhuë', itërin.

¹⁰ Amiconënpitanta' pa'yanpi, Santiaco, Coansa inapita itopiso'. Sipitio hui'ninpita inahuaso'. Ina quëran Simon nontaton, Quisosori itapon:

—Ama iyasha pa'yanquësohuë'. Nani catahuaranquën sami macamaso'. Ipora quëran huarëso nipirinhuë', catahuaranquën piyapi'sa' macamaso marë'. Inapitanta' imainacoso marë' masaran, itërin.

¹¹ Ina quëran nonshirahuatona', ma'shanënapita patahuatona', Quisosoro imapi huachi.

*Chana caniori maninso'**(Mateo 8.1-4; Marcos 1.40-45)*

¹² Ina quëran a'na ninanoquë paantapi. Inaquë a'na quëmapi ya'huërin, chana caniori maninso'. Noshinën noyá pë'yatërin. Quisosoro nantën pirayan isonahuaton, itapon:

—Nohuantohuatan Sinioro, nanitëran anoyatancoso'. Anoyatoco topirahuë', itërin.

¹³ Quisosori së'huarahuaton, itapon:

—Nohuantërahuë' mini. Apiramiáchin anoyataranquën, itërin.

Itohuachina, a'naroáchin canio inquirin.

¹⁴ —Ama iyasha piyapi'sa' sha'huitëquësohuë'. Corto hua'ainchin sacatërinquë paaton, noyatëranso' a'notonquë' ni'ninquën. Naporahuaton, ofrenda Moisésë camaitërinso' quëpaquë' noyatëranso' nitotacaiso marë', itërin.

¹⁵ Napotopirinhuë', ya'ipi parti nahuinin. Ina quëran hua'huayatërahuë' piyapi'sa' huë'pi Quisosoro natanacaiso marë'. Cania'piro'santa' huë'pi anoyatacaso marë'. ¹⁶ Quisosoro nipirinhuë', apira apira piyapi'sa' patërin. Co piyapi ya'huërinquëhuë' pa'nin Yosë nontacaso marë'.

*Apia anoyatërinso'**(Mateo 9.1-8; Marcos 2.1-12)*

¹⁷ A'na tahuëri Quisosoro a'chinaso', parisioro'sa', cotio maistro'sa', inapitanta' inaquë chachin huënsëapi. Inapitaso nisha nisha ninano quëran huë'pi. Cariria parti quëran, Cotia parti quëran, Quirosarin quëran, ina quëranpita huë'pi. Nani a'chintohuachina, cania'piro'sa' anoyatërin. Yosëri catahuarin ni'ton, na'a cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin. ¹⁸ Ina quëran catapini quëmapi'sa huëcatona', apia pë'sara'huaya pochin nininquë quëpi. Hua'qui' co nanitërinhuë' huanicaso', quëhuëánin. Quisosoro ya'huëarinquë yapo'mopirinahuë'. ¹⁹ Hua'huayatërahuë' piyapi'sa' ya'sopi ni'ton, co nanitopihuë' ya'conacaiso'. Napoaton pëi' nanpëtahuatona', a'canpiso' pi'pian o'quirahuatona', pë'sara'huayarë chachin anohuaramapi. Huancanachin Quisosoro pirayan acomapi. ²⁰ "Ma noya isopita natërinaco," ta'ton, Quisosoro apia itapon:

—Oshanën apia'hua inquitaranquën, itërin.

²¹ Ina natanahuatona', cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapita yonquipi. "¿Ma quëmapi'ta isoso'? Yosë yaya'huëretërin. Co insonta' nanitërinhuë' oshanënpoa' inquitinpoaso'. Yosëichin nanitërinso'," topi yonquiatona'.

²² Topinan yonquiarapirinahuë', inaora yonquinën quëran Quisosoro nitotërin.

—¿Onpoatomata' co noyahuë' yonquirapiramaco? ²³ Canpitaso naporama': "Piyapinpoa a'napita oshanën inquitacaso', co nanitërehuahuë'. Apia camaiatë': 'Huanirahuaton, noya

paquë', itacasonta' co nanitaparëhuahuë', tënana'. ²⁴ Caso nipirinhüë', Yosë quëran quëmapico ni'to, nanan quëtërinco piyapi'sa' oshanëna' inquita'huaso marë'. Canpitan'ta' ina nitotacamaso marë' iso apia anoyatarahuë, tënin.

Ina quëran apia itantapon:

—Huaniquë', apia' hua. Pë'sara'huaya masahuaton, ya'huëranquë paquë', itërin.

²⁵ Itohuachina, a'naroáchin huanirín. Ya'ipi piyapi'sari ni'pi. "¡Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyatërinco paya!" tënin. Pë'sara'huayanën masahuaton, ya'huërinquë pa'nin. ²⁶ Ina nicanona' piyapi'saso' pa'yanpi.

—Ma noyacha Yosëri catahuarín ni'ton, a'naroáchin anoyatërin paya. Ma'pítacha ipora ni'nëhua paya, nitopi.

Nihüiri Quisoso imarinso'

(Mateo 9.9-13; Marcos 2.13-17)

²⁷ Ina quëran Quisoso paantarahuaton, a'na quëmapi quënanconin, Nihui itopiso'. (Inachachin Matio itopi anta'.) Coriqui Noma copirno marë' ma'patona'pi inaso'. Coriqui ma'patërinquë huënsëarin.

—Huëquë' iyasha imaco, itërin.

²⁸ Napotohuachina, a'naroáchin huanirín. Ma'shanënpita patahuaton, Quisoso imarin.

²⁹ Ina quëran na'a amiconënpita amatërin pëinënquë coshatacaiso marë'. Quisoso no-huitacaiso marë' amatërin. Na'a copirno marë' coriqui ma'patona'piro'santa' huë'pi. ³⁰ Ca'tano'sa' inaquë ni'sahuatona', cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapitari no'huipi. No'huitona' itapona':

—¿Onpoatomata' oshahuano'sarë'quëma' coshatarama', o'opatarama', naporama'? Coriqui ma'patona'piro'santa' co noyahuë' nipirinhüë', inapitarë'quëma' coshatarama', itopi.

³¹ Natanahuaton, Quisosori itërin:

—Isopitaso' tëhuënachichin nohuantërinaco imainacoso'. Ni'co'. Cania'piro'sa' notoro nohuantopi. "Co caniorahuë'," topatëra, co notoro nohuantërhüë'. ³² Oshahuano'sa' pënëna'huaso marë' o'marahüë. "Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë tahuëretantaco'," itërahüë. A'napitaso': "Quiyaso' noyacoi," topiso marë' co na'con a'chintërahüë', itërin.

Nasha nanan a'chininso'

(Mateo 9.14-17; Marcos 2.18-22)

³³ Ina quëran piyapi'sari itaantapi:

—Coansha imarinsopitaso', co coshatatonaraihuë' Yosë nontapi. Parisio imarinsopitanta', inapochachin nipi. Quëma imarinënsopitaso' nipirinhüë', noya coshatapi, o'osapi, naporapi, itopi.

³⁴ —Ca ya'huarahuë ni'ton, co sëtöpihuë'. Ni'co'. Quëmapi sa'acaso marë' piyapi'sa' amatohuachina, capa cancantopi. Nipayarinsopita huë'pachina', noya coshatopi. ³⁵ A'na tahuëriso nipirinhüë' inimiconënpitari huëcatona', sa'ana'pi masapi. Quëpatohuachina', co huachi coshatacaiso' yonquiatonahuë' sëtapi. Inapochachin canta' mapachinaco, imarinacosopita sëtapona'. Sëtapona' co huachi coshatacaiso' yonquiatonahuë', Yosë nontápona', tënin.

³⁶ Ina quëran pënënto nanan a'chintaantarín.

—Ni'co'. A'moramasa irácaya nininso' noshatohuachina, co nasha a'morëso yanorëhuë' pa'pitacaso marë'. Nasha a'morëso yanohuatëra, tapirë'. Naporahuaton, nasha në'mëtëquë pa'pítohuatëra, co inashitërinhuë'. ³⁷ Huino sha'moronta' yonquico'. Sha'moro' nipachina, co sha'huëtë' morsa mocaro' niningüë ta'panëhuë'. Sa'potohuachina, a'naroáchin nopoitërin. Nopoitohuachina, huino chiniarë'. Morsanta' tapirë'. ³⁸ Sha'moro' huinoso' nasha morsaquë ta'panë'. Huino, morsanta' noya nisarin. ³⁹ Huino hua'qui' acopiso' o'opachinara, co nasha nipiso' nayapihuë'. "Hua'qui' acopiso' noya noya," topi, itërin Quisosori.

6

Chinoto tahuëri naporinso'

(Mateo 12.1-8; Marcos 2.23-28)

¹ A'na chinoto tahuëri nanihuachina, Quisoso ca'tano'sanënpitarë' pa'sarin. Tricoro' pëntontapona pochín, ca'tano'sanënpita a'naya a'naya trico moto maraapi. I'shorayarahuatona', caraapi. ² Parisioro'sari ni'sahuatona', itopi:

—¿Onpoatomata' chinoto tahuëri nipirinhüë' tricoraya i'shorayarama'? Co ipora tahuëri sacatacasohüë' nipirinhüë'. ¿Onpoatomata' Moisésë pënëntërinso' co natëramahuë'? itopi.

³⁻⁴ Itohuachinara, Quisosori itërin:

—Yosë quiricanën ¿co nontëramahuë' ti? Iráca Tapi tanahuachina, Yosë pëinënquë ya'conahuaton, pan Yosë marë' acopiso' ca'nin. Ca'taninsopitanta' tanapi ni'ton, quëtërin, ca'pi anta'. Corto hua'ano'saráchin ina pan capacaiso nipirinhüë', Tapiso' ca'nin, itërin.

⁵ Ina quëran itantarin:

—Yosë quëran quëmapico ni'to, chiniquën nanantërahüë. Ma'sona chinoto tahuëri noya nicacaso' sha'huichinquëma', itërin.

Imirin tachitërinso'

(Mateo 12.9-14; Marcos 3.1-6)

⁶ Ina quëran chinoto tahuëri nianiantahuachina, niyontonpiso pëiquë paantahuaton, Yosë nanamën a'chiantarin. Inaquë a'na quëmapi ya'huërin. Inchinan imirin tachitërin ni'ton, co nanitërinhuë' së'quëtacaso'. ⁷ “Chinoto tahuëri nipirinhüë', Quisosori anoyatapon nimara,” ta'tona', cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapitari ni'sápi sha'huirapicaiso marë'. ⁸ Topinan yonquiarapirinhüë', Quisosori ninorin. Napoaton apia itërin:

—Huë'sahuaton huancánachin huaniquë', itërin.

Napotohuachina, huanirahuaton, inaquë pa'nin. ⁹ Inaquë huanihuachina, Quisosori cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapita itërin:

—Chinoto tahuëri noya nicacaso' ya'huërin. Ahuëtacaso', tëpatacaso', co inapita nicacaso' ya'huërinhuë'. Cania'pi tananpituhatoso', co nosoroarahuë'. Napoaton anoyatacaso' ya'huërin, ténahuë caso'. ¿Ma'ta' canpitaso' ténama'? itërin Quisosori.

¹⁰ Napotopirinhüë', co manta' topihuë'. Co a'panitohuachinarahuë', a'naya a'naya ni'sarin quëran apia itërin:

—Imiran iyasha ihuëquë', itërin. Natëton, ihuëhuachina, a'naroáchin noyatërin. ¹¹ Ina marë' ni'sapisopitari chiniquën no'huitona', inahuaa capini ninontopi onporahuatonsona Quisoso ma'sha onpotacaiso'.

Shonca cato' ca'tano'sanënpita acorinso'

(Mateo 10.1-4; Marcos 3.13-19)

¹² Ina quëran Quisoso a'na motopia'huaquë paantarin Yosë nontacaso marë'. Ya'ipi tashi' Yosë nontárin. ¹³ Tahuërihuachina, imarinsopita përarin. Huë'pachinara, shonca cato' acorin na'con na'con a'chintacaso marë'. “A'chinacaso marë' a'parahuësopita itaranquëma',” itërin. ¹⁴ A'naso' Simon. Nisha nininën acotërin. Pitro itërin. Iionta' acorin, Antërisë itopiso'. Santiaco, Coansha, Pinipi, Partoromi, ¹⁵ Matio, Tomasë, inapitanta' acorin. A'na Santiaconta' acorin. Arpio hui'nin inaso'. A'nanta' Simon itopi. Inaso' copirno no'huina'piro'sa' imapirinhüë', iporaso' Quisoso imasarin huachi. ¹⁶ Ina quëran cato' Cotasë acorin. A'naso' Santiaco hui'nin. A'nanta' Cotasë Isarioti. Inanta' Quisosori acopirinhüë', a'na tahuëri sha'huirapiapon. Inapita Quisosori acorin ca'tanacaiso marë'.

Na'a piyapi'sa' a'chintërinso'

(Mateo 4.23-25)

¹⁷ Inapitarë' nohuaraimarahuaton, pastoque huanirin. Na'a imarinsopita inaquë ya'huapi. Notohuaro' piyapi'santa' huë'pi Quisoso natanacaiso marë'. Quirosarin quëran huë'pi. Ya'ipi Cotia parti quëran huë'pi. Marë yonsan quëraonta' huë'pi. Tiro, Siton, inapita ya'cariya ya'huëpisopitanta' huëcatona', noya natanpi. Cania'piro'santa' quëpi anoyatacaso marë'. ¹⁸ A'naquëonta' sopairi ya'coancantërin ni'ton, parisitápirinhüë', inapitanta' anoyatërin. ¹⁹ Ya'ipiya Quisoso së'huacaiso' nohuantopi. Së'huahuachinara, ina nohuanton, a'naroáchin noyatopi.

Noya cancantopisopita

(Mateo 5.1-12)

²⁰ Ina quëran ca'tano'sanënpita notëërahuaton, a'chintërin:

“Canpitaso' co na'a ma'sha ya'huëtópirinquëmahüë', Yosë noya ni'sarinquëma'. Catahuarinquëma' noya cancantacamaso'. Hua'anëntërinquë chachin aya'conarinquëma'.

²¹ Iporaso' tanapomarahüë', Yosë'pa' co onporonta' tanaramahuë'. Sano cancantarama'.

Isoro'paquë na'nëpiramahuë', inapaquëso' capa cancantarama'.

²² Yosë quëran quëmapico ni'to, imaramaco. Imaramacoso marë' a'naquën no'huarinëinquëma'. Co huachi quë'yarinëinquëmahüë'. Pinosarinëinquëma'. Nonpinaparinëinquëma'. Napotopirinhëinquëmahüë', ama sëtocoso'huë'. Ina marë' Yosë noya ni'sarinquëma ni'ton, nóya cancantoco'. ²³ Iráca Yosë piyapinënpita pënëntohuachinara, shumashonëmapitari inapochachin no'huipi. Napoaton a'napita no'huihuachinëinquëma', noya cancantoco'. Parisitëramaso marë' Yosë'pa' na'con canarama'. Ina yonquiatoma', capa cancantoco'.

²⁴ A'naquëmaso' nani ma'sha ya'huëtopyrinquëmahué', jma'huantacha nisarama paya! 'Noya cancantarëhua', topiramahuë', Yosëso' co noya ni'sarinqüëmahué'.

²⁵ Iporaso' noya coshatapiramahuë', jma'huantacha nisarama paya! A'na tahuëriso' co manta' ya'huëtaryinquëmahué'.

Iporaso' capa cancantapiramahuë', jma'huantacha nisarama paya! A'na tahuëriso' sëtatora', na'nëarama'.

²⁶ Noyasáchin nontinënquëmaso' pa'yatohuatama', jma'huantacha nisarama paya! Iráca nonpin nanan pënëntona'piro'sa pënëntohuachinara, shimashonëmapitari pa'yatopi. Inapochachin iporanta' a'naquëma' niantarama'. Yosëso nipirinhué' ana'intarinqüëma', itërin.

Inimicoro'santa' nosorocaso' ya'huërin

(Mateo 5.38-48; 7.12)

²⁷ Ina quëran itaantarín:

“Carinquëma' iyaro'sa, pënëinquëma' natanco. Ya'ipi piyapi'sa' nosorocaso' ya'huërin, ténahuë. Inimiconëmapitanta' nosoroco'. No'huipirinëinquëmaonta', ama i'huëretocosohué'. Catahuaco'. ²⁸ Pinopirinëinquëmaonta', noya nontoco'. Co quë'yapirinëinquëmaonta', ama no'huicosohué'. Yosë nontoco' inahuanta' catahuain. ²⁹ Panpirayahuachinquën, ama manta' i'huëretëquësohuë'. Naquëranchin panpiantahuachinquën, co naporó tëranta' no'huicaso' ya'huërinhuë'. A'moranso' matohuachinquën, tananpitëquë' quëpa'in. Aipi a'moransonta quëpatohuachinquën, ama no'huiquësohuë'. ³⁰ Ma'sha quëtoco,' itohuachinquën, ama apiraquësohuë'. Quëpatohuachinquën, ama ma'pataantaquësohuë'. ³¹ Noya ninosorocaso' ya'huërin. Canpita nohuantërama' a'napita nosoro'inquëmaso'. Napoaton canpita nohuantëramaso chachin a'napitanta' nosoroco'. Ninosoroatoma', nicatahuaco'.

³² Amiconëmapitaráchin nosorohuatama', co noya noya nisaramahuë'. Oshahuano'sa tëranta' inahua capini nosoropi. ³³ Noya nontërinquëmasopitaráchin catahuahuatama', co noya noya nisaramahuë'. Oshahuano'sa tëranta' inahua capini nicatahuapi. ³⁴ No'tëquën pahuëretëpitarachin coriqui a'nanpatama', co noya noya nisaramahuë'. Oshahuano'sa tëranta' inahua capini nia'nampi. 'Oshaquëran niquëtanta'a,' ta'tona, nia'nampi. ³⁵ Canpitaso nipirinhué' inimiconëmanta' nosoroco'. Inapitanta' catahuaco'. Piyapi'sa' pahuyantohuachina', coriqui a'nanco'. 'Co i'huëretaponcohue' nimara,' tapomarahuënta', a'nanco'. Ina pochin nipatama', Yosë'pa' na'con canarama'. Yosë pochachin cancantarama'. Inaso' ya'ipi piyapi'sa' nosoroaton, catahuarin. Oshahuano'santa' nosororin. Co 'Yosparinquën,' itopirinhue', catahuarin. ³⁶ Tata Yosëri ya'ipi piyapi'sa' nosororin. Inapochachin canpitanta' a'napita nosoroco',” itërin.

Nocantopisopita pënëinso'

(Mateo 7.1-5)

³⁷ Ina quëran itaantarín:

“Ama iyaro'sa' a'napita nocancosohué'. 'Caso' noya piyapico. Paso' piyapi co noyahuë' ni'ton, ana'intacaso' ya'huërin,' topi a'naquën. Ama ina pochin noncosohué', Yosë ana'intochinquëma'. A'napita pinotoma' sha'huirapihuatama', Yosënta' inapochachin sha'huirapitëinquëma', ana'intarinqüëma'. A'napita ma'sha onpotohuachinquëma', nanan anoyatoco'. Canpitanta' oshanëma' Yosë inquichinquëma'. ³⁸ Ama a'napita apiratosohué'. Ma'sha quëtoco'. Ina marë' canpitanta' Yosë acanaarinqüëma'. Co manta' nonpitarinqüëmahué'. Piyapi'sa' nosoroatoma' catahuahuatama', Yosënta' na'con na'con catahuarinquëma'. Apirahuatama', canpitanta' co Yosë catahuarinquëmahué',” ténin.

³⁹ Ina quëran pënënto nanan sha'huëtërin yonquicaiso marë': “Somaraya nipachina, co nanitërinhuë' a'na somaraya nininso' quëpacaso'. Quëparin naporini, cato chachin panca naninquë anochitonahuë'. ⁴⁰ Maistroso' noya noya nitotaton, a'napita a'chintërin. Natanpisopitaso' co na'con na'con nitotopihuë'. Nani ya'ipi a'chintohuachina, maistrónëna pochin nisapi.

⁴¹⁻⁴² Co iyaparin nocanacaso ya'huërinhuë'. Inaso pi'pian co noyahuë' nipachin, mo'shiri ya'conayatërinso pochin ninin ni'ton, nocanan. Quëmanta' co noyahuë' ninan ni'ton, narasëratë' nani noyá ya'copirayarinqüëso pochin nipirinhue', naporan. Napoaton 'carinquën noya nicatëinquën mo'shi ocoichinquën,' co itamaso ya'huërinhuë'. Napotohuan, nonpinan. Narasëratë' niocoitëquë'. Ina quëran noya quënantaran. Naporo huarë' nanitaran iyaparin mo'shi ocoitacaso',” itërin.

Nara pochin nininso'

(Mateo 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Ina quëran itantarín:

“Nara co noyahuë' nipachina, napoonin nitërin. Noya naraso nipirinhue' noya nitërin. ⁴⁴ Nitërin quëran nara nohuëtëre'. So'huanpiso' co misëra nitërinhuë'. Shihuarionta' co

quëpa nitërinhué'. ⁴⁵ Inapochachin piyapi'sa' nipi. Noya yonquihuachinara, noya nipi. Co noyahué' yonquihuachinara, co noyahué' nipi. Ma'sona yonquihuachinara, ina chachin nonpi," itërin.

Cato' pëirinsó'
(Mateo 7.24-27)

⁴⁶ Ina quëran itantarin:
"A'naquëma' 'Sinioro, Sinioro,' itapomarahue', ¿onpoatonta' co natëramacohue'?"
⁴⁷ Na'aguëma' natanamacoso maré' hué'nama'. Natëhuatamaco, a'na quëmapi pochin nisarama'. ⁴⁸ Inaso', natëricho quëran yapëirin. Yapëihuachina, noya yonquiaton, noya pëiaquë yonirin. Na'pitë' quënanahuaton, na'pitëquë chachin natëricho quëran pëirin. Pamatohuachina, opotopirinhué', co anotërinhué'. Chini' niponahué', co yatë'yatërinhué'.
⁴⁹ A'naquënsó nipirinhué' yapëihuachina, co noya yonquihinhué'. 'Inotëquë tëranta' pëi'i,' ta'ton, inaquë pëirin. Ina quëran pamatohuachina, chiniiri a'naroáchin të'yatërin. Ya'ipi noyá quiquirin. Inapochachin topinan natanpatamaco, co natëhuatamacohue', co cha'ësaramahué'," itërin.

7

Capitan piyapinën anoyatërinso'
(Mateo 8.5-13)

¹ Piyapi'sa' a'chintahuaton, Quisoso Capinaomocuë pa'nin. ² Inaquë a'na Noma capitan ya'huërin. A'na piyapinën chiniquën canioton, yachiminin. Hua'anëni noya nosororin. ³ Quisoso canquirinsó' natantahuaton, cotio ansiano'sa' amatërin. "Paatoma', Quisoso sha'huitonco' hué'in piyapinëhuë anoyachinco," itahuaton, a'parin. ⁴⁻⁵ Inapitaso Quisosoquë canconahuatona', itapona':

—Paso' capitan amatërinquën. Inaso' nisha piyapi niponahué', nóya quëmapi. Nosororinpoa'. Inaora coriquinën quëran niyontona'huaiso pëi' ninin Yosë yonquica'huaiso maré'. Napoaton huëquë' piyapinën anoyatëquë', chiminpachin, itopi.

⁶⁻⁷ Ina natanahuaton, inapitaré' pa'nin. Capitan pëinëquë ya'caritërahuaso', amiconënpitari nacapi. Capitani a'parin Quisoso nontacaiso maré'. "Capitan nanan a'patërinquënso' sha'huichinquën. Naporin: 'Caso' Sinioro nontaponquën yapa'pirahué'. Tapanato, co pa'nahué'. Co caso' quëma pochin noyacohue'. Co pëinëhuëquë tëranta' ya'conamaso' ya'huërinhué'. Topinan camaiquë' piyapinëhuë noyachin. ⁸ Canta' hua'anëhuë natërahué'. Capitanco ni'to, sontaro'sa' camaihuatëra, natërinaco. "Paco'," itohuatëra, pa'pi. "Huëco'," itohuatëra, hué'pi. Piyapinëhuëpitanta' camairahué. "Sacatoco'," itohuatëra, sacatopi. Napoaton natëranquën,' tënin capitan," itiipi.

⁹ Quisoso natanahuaton, pa'yatërin. Ina quëran tahuëretahuaton, piyapi'sa' itapon:

—¡Ma noya ina quëmapi natërinco paya! Nisha piyapi niponahué', israiro'sa quëran noya noya natërinco. Napoaton ca nohuanto, apiramiachin piyapinën noyatarin, tënin.

¹⁰ Napotohuachina, capitan amiconënpita ayancoantapi. Cania'pi nani noyatërin quënanconpi huachi.

Hui'napi ananpitaantarinsó'

¹¹ Ina quëran Quisoso Nainquë ca'tano'sanënpitaré' pa'nin. Na'a piyapi'sari imasapi. ¹² Ninano ya'coanaquë ya'caritërahuaso', na'a ya'huëhuano'sa nacapi. Chimipi pa'pitacaiso maré' quësapi. Hui'napi niponahué', a'shin ayananpirin. A'shini imasarin. Inaichin hua'huin nipirinhué', chiminin. So'ionta' iráca ayarin ni'ton, sa'ahua paiya inaso'.
¹³ Ina quënanahuaton, Quisosori nosororin.

—Ama imoya na'nëquësohué', itërin.

¹⁴ Napotahuaton, chimipi acopiquë së'huaconin. Së'huarahuachina, quëparapisopita huanipi. Napohuachina, chimipi itapon:

—Huënsëquë' apia'hua, itërin.

¹⁵ Napotohuachina, nanopiantarahuaton huënsërin. Ina quëran nonsarin. Quisosori a'shin itapon: "Ya'huëranquë imoya quëpaantaquë," itërin. ¹⁶ Ina nicatona', ya'ipi piyapi'sa' pa'yanpi.

—¡Ma noyacha Tata Yosëso paya! Ma noya quëmapi a'patimarinpoa' pënëinpoaso maré'. Nani ma'sha nanitaparin, topi.

Ina quëran taantapi:

—Yosë co naniantërinpoahué'. Catahuarinpoa huachi, topi.

¹⁷ Ananpitaantarinsó' ya'ipi Cotia parti nahuinin. Ya'ipiya natantopi.

Coansha Paotistari a'parinsopita
(Mateo 11.2-19)

¹⁸⁻¹⁹ Coansha imarinsopitaso', Quisoso naporinso' sha'huitonpi. Inaso' natanahuaton, yonquiárin. "Quisoso' Yosëri a'paimarinso' nimara. ¿Pahuanarin o'macaso' nica?" ta'ton, cato' imarinsopita a'parin Quisoso natanacaiso marë'. ²⁰ Paatona quënanconpachinara, itapona':

—Coansha Paotista a'pairincoi natana'huainquënso marë'. ¿Quëmaso' Cristonquën? ¿Pahuanarin inaso' o'macaso' nica? Co nitotëraihuë'. Sha'huitocoi quiyanta' nitochii, itüpi.

²¹ Naporo chachin na'a cania'piro'sa' ya'huapi, nisha nisha caniori maninsopita. Quisosori a'naroáchin anoyatërin. Sopairo'sari ahua'yantërinso'pita' huë'pachinara, sopairo'sa' a'patërin. Naporahuaton, ina nohuanton, somaraya nininsopitanta' ni'topi.

²² —Ni'co' iyaro'sa'. Ca nohuanto, somaraya nininsopita ni'topi. Apiaro'santa' a'naroáchin anoyatërahuë'. Noya iratopi. Chana caniori maninsopitanta' anoyatërahuë'. Në'huëro'santa' në'huëpiso' inquitërahuë'. Chimpinso'pita ananpitaantarahuë'. Notohuaro' piyapi'sa' co Yosë nohuitatonaraihuë' nosorotápirinahuë', noya nanan a'chintarahuë'. Ya'ipi nani ni'nama', nani natanama'. Paatoma', Coansha sha'huitonco' no'tëquën nitochin. ²³ Ya'ipi cancanëma quëran natëhuatamaco, noya cancantarama'. Co nisha nisha yonquiamacoso' ya'huërinhuë', itërin Quisosori.

²⁴ Ina natanahuatona', Coansha sha'huitapona' pa'pi. Nani paantahuachinara, Quisoso a'chiantarin. "Coansha yonquiato a'chinchinquëma'. I'hua inotëro parti ina nicapoma' pa'patamara, inaso Yosë marë chiniquën huanirin quënanconama'. Co piquira ihuani onororinso pochin niconinhuë'. ²⁵ Co inaso ma'huano'sa pochin noyápiachin a'morinhuë'. Noyápiachin a'mopisopita, capa cancantacaisoráchin cancantopisopita, inapitaso' copirno pëiro'saquë ya'huëpi. Coanshaso nipirinhuë' co ina pochin nininhuë'. ²⁶ Pënëntërinso' natanacaso marë' pa'nama'. Coansha tëhuëchachin noya pënëntërin. Co topinan quëran pënëntërinhuë'. Yosëri chachin a'parin pënëntacaso marë'. ²⁷ Iráca quiricanëinquë ninorin: 'Co'huara a'pamayátërasëinquënhuë', comisionëhuë' a'pararahuë'.

Paaton, pënëntapon noya natanainëinquënso marë', itërin Yosëri hui'nin nontaton.

Coansha ninoton, naporin. ²⁸ Iráca quëran huarë' na'a piyapi'sa' pënëntopirinahuë', Coanshaso' noya noya pënëntërin. Inaso noya pënëntopirinhuë', inso tëranta' imapachinaco, ina quëran noya noya nisarín. Yosë hua'anëntërinquë chachin ya'conarin, ténahuë', itërin.

²⁹ Nani na'a piyapi'sari Coansha noya natanpi. Copirno marë' coriqui ma'patona'piro'santa' "Yosë noninso' no'tëquën pënëninpoa'," ta'tona', aporihuampi. ³⁰ Parisioro'saso nipirinhuë', co nohuantopihuë' Yosë namamë natëcaiso'. Coansha no'tëquën pënëntopirinhuë', topinan quëran natanpi. Napoaton co aporihuampi. Coto maistro'sarinta' co yanatëpihuë'.

³¹ Naquëranchin Quisoso taantarín: "Iporaso' piyapi'sa' nisha nisha yonqui. ¿Ma pochinta' niconpi? ³² Hua'huaro'sa pochin cancantopi, ténahuë'. Hua'huaro'sa' cachiquë ya'nipihuachinara', a'naquën taponá: 'Huëco' pita pochin nicatëhua' ya'nipiahua', ta'tona', quinatopirinahuë', co a'napitaso' nohuantopihuë' nansacaiso'. Ina quëran tantapona': 'Inta nipachin, huëco', chimipi pa'pitopiso pochin nicatëhua' ya'nipiahua', nitanapi. A'naquën sëtatona' na'nérápirinahuë', co a'napitaso' nohuantopihuë' na'nécaiso'. ³³ Inapochachin ipora nisha nisha yonquirama'. Coansha Paotistaso' huëcapon, co aquëtë' cosharo' yonquirinhuë'. Co pi'pian tëranta' huino o'orinhuë'. Napopirinhuë', 'Sopai nohuanton, naporin,' toconama'. ³⁴ Ina quëran caso' Yosë quëran quëmapico ni'to, coshatërahuë', o'orahuë'. Ina marë' pinoramaco. 'Quisoso coshatárin. O'opatárin. Oshahuano'saré' nipayarín,' toconama'. Nisha nisha yonquiconama'. ³⁵ A'naquënso nipirinhuë', noya yonquiatona', Yosë natëapi. Pënëntërahuëso' natanahuatona', no'tëquën yonquiapi huachi," ténin Quisoso.

Sanapi co noyahuë' yonquirinsopita naniantërinso'

³⁶ Ina quëran a'na parisio quëmapiri Quisoso amatërin. "Pënënhuëquë huëquë' coshatahua'," itërin. Itohuachina, pa'nin. Pënënhuë' ya'conconahuaton, misaquë huënsëconin. ³⁷ A'na sanapi natantahuaton, inaquë huë'nin. Inaso' oshahuana'pi itopiso'. Pimo hua'sai' potiria'huaquë quënin. ³⁸ Quisoso ya'yoranconahuaton, oshanën marë' sëtaton na'nërin. Na'nëhuachina, na'nëhën quëran Quisoso nantëquën shipitërin. Ainën quëran amirantërahuaton, apinorantërin. Ina quëran pimo hua'saiquë' pashirantërin. ³⁹ Ina ni'sahuaton, pëi' hua'anëni co noyahuë' ni'nin. Inaora yonquinën quëran yonquirarin. "Quisoso pënëntona'pi naporini, iso sanapi nohuichitonhuë'. Oshahuan ni'ton, co së'huacaso' nohuanchitonhuë'," ténin yonquiaton. ⁴⁰ Yonquirinso' nitotaton, Quisosori itërin:

—Iya Simon, pi'pian yasha'huitëranquën, itërin.

—Inta Maistro sha'huitoco, itërin inarinta.

41—Cato' quémapi ya'huëpirinhuë'. Cato chachin patron nihiupi. A'naso' a'natëräpo pasa tahuëri canarëso' nihiutërin. A'nanta' a'natëräpo shonca tahuëri canarësoichin nihiutërin.
42 Capa coriqui pahuërëtacaso' ni'ton, cato chachin nihiuitopiso' ayatërin. Topinan ayatërin. ¿Insoarita' patronën na'con na'con nosoroarin? ¿Ma'ta' quëma yonquiran? itërin Quisosori.

43—Na'con na'con ayatërinsoari na'con na'con nosoroarin, topirahuë', tënin.

—Ina mini. No'tëquën yonquiran, tënin.

44 Ina toshuaton, sanapi tahuërëtahuaton, Simon itërin:

—Iso sanapi ni'quë'. Quëma pëinënquë ya'conpirahuë', co inachintërhüaso' ninanhuë'. Co i'sha tëranta' quëtërancohuë' nipa'morantëcaso marë'. Iso sanapiso nipirinhuë' na'nëinën quëran pa'morantërinco. Ainën quëran amirantërinco. 45 Canquipirahuë', co apinorancohuë'. Iso sanapiso nipirinhuë' apinorantërinco. 46 Ni'toro'sa' huë'pachina, noya hua'saiquë pashimototacaso' ya'huëpirinhuë', quëmaso' co pashimototërancohuë'. Iso sanapiso nipirinhuë' nóya nicatonco, pimo hua'saiquë pashirantëtërinco. 47 Tëhuënchachin na'con oshahuanpirinhuë', oshanën inquitarahüë. Napoaton na'con na'con nosororinco, ténahuë. A'naquënso nipirinhuë', "Co aquëtë' oshahuanahuë'," ta'tona', co onpopinchin nosororinacohüë', tënin.

48 Ina quëran sanapi itapon:

—Oshanën imoya inquitëranquën huachi, itërin.

49 A'napitaso' natanahuatona', ninontopi.

—¿Ma quëmapita' isoso'? ¿Oshanëna quëran huarë' inquitacaso' nanitërin ti? nitopi.

50 Quisososo' nipirinhuë' sanapi itantapon:

—Natërancó ni'ton, Yosë nicha'ërinquën. Noya paquë huachi, itërin.

8

Sanapi'sa' Quisoso catahuapiso'

1 Ina quëran nisha nisha ninanoquë Quisoso pa'nin a'chinapon. A'naquën pancana, a'naquën co pancanayahuë' niponahuë', inaquënta' paaton, noya nanan a'chinarin. "Yosë yahua'anëntërinquëma'," itëra'piarin. Shonca cato' ca'tano'sanënpitari imasapi.
2 A'naquën sanapi'santa' imasapi, canio quëran anoyatërinso'pita. A'napitanta' sopairo'sari ya'coancantohuachina hua'yantopirinhahuë', nani anoyatërin. A'naso' Maria Mactarina itopi. Canchisë sopairo'sari ya'coancantopirinhahuë', Quisosori inquitërin. 3 Coananta' imarin. Cosa sa'in inaso'. So'inso' ya'ipi Irotisë ma'shanënpita a'pairin. Sosananta' imarin. Inapita imatona', inahuara coriquinëna quëran cosharo' pa'anpi Quisoso, ca'tano'sanënpita, inapita coshatacaiso marë'.

Sha'tona'pi pochin nininso'

(Mateo 13.1-9; Marcos 4.1-9)

4 Nisha nisha ninano quëran huë'pi Quisoso natanacaiso marë'. Notohuaro' niyonton-pachinara, pënënto nanan sha'huitërin.

5—A'na quémapi sha'tapon pa'nin. Tricoraya iminquë pa'sarayarín papotacaso marë'. Pa'sarayahuachina, a'naquën iraquë huarë' anotërin. Inaquë piyapi'sa' iratatona', i'natopi. Inairaro'santa' huë'sahuatona', pë'yaquipi. 6 A'naquën ya'pirinso' na'piroquë anotërin. Inaquë papotopirinhüë', shimënschin no'pa' ni'ton, ahuirin. 7 A'naquëonta' nahuanoquë anotërin. Inaquë papotopirinhüë', nahuano'santa' papotërin. A'shinahuatona, imotërin. Napoaton co nitërinhuë'. 8 A'naquënso' nipirinhuë' noyaro'paquë anotërin. Inaquë noya papotërin. A'shinpachina, sha'nin quëran na'con na'con nitaton, pasa, pasa nitërin, itërin.

Ina quëran taantarín: —Huëratëhuanpatama', noya natanatomaco, yonquico', itërin Quisosori.

Pënënto nananquë a'chininso'

(Mateo 13.10-17; Marcos 4.10-12)

9 Napotohuachina, ca'tano'sanënpitari itapona': "Achin Maistro naporanso', co nitotërahüë'. ¿Ma'ta' tapon naporan?" itopi. 10 "Yosë hua'anëntërinso' co a'napita nitotopihüë'. Canpitaso' nipirinhuë' ya'piya a'chinchinquëma' Yosë nanamën no'tëquën nitotacamaso marë'. A'napitaso' nipirinhuë' co ya'piya a'chintarahüë'. Pënënto nananquësáchin a'chintarahüë' ni'ton, natanaponaraihuë', co nitotapihüë'. Ma'sona nahuësonta' nicaponaraihuë', co yonquiapihuë'," itërin.

Tricoraya tapon naporinso'

(Mateo 13.18-23; Marcos 4.13-20)

11 Ina quëran itaantarín: "Achin naporahuëso' iyaro'sa', a'chintanta'inquëma' nitotoco'. Yosë nanamën a'chinpatëhua', tricoraya pa'sarayapiso pochin ninëhua'.
12 A'naquën piyapi'sa' ira pochin nipi. Yosë nanamën natanpirinhahuë'. Inairaro'sari

huëcapairinso pochin a'naroáchin sopai huë'nin. Yosë nanamën natanpiso' osërétiirin. Ama natécaiso marëhuë' ananiantërin. Natëpi naporini, Yosëri cancanëna' anoyachitonhuë'.¹³ A'naquëonta' na'piro pochin nipi. Yosë nanamën natanahuatona', a'naroáchin pa'yatona', natëpirinahuë'. Co chiniquën cancantatonahuë', co natëmiatopihuë'. Ma'sha onpohuachinara, Yosë a'popi.¹⁴ A'naquëonta' nahuano'sa' ya'huërinquë pochin nipi. Yosë nanamën natanpirinahuë'. Isoro'paráchin yonquiatona', co nanamën yonquipihuë'. Coriquiráchin cancantopi. Nipa'yatacasoáchin yonquirapi. Nahuano'sari imotërinso pochin ma'sharáchin yonquiatona', Yosë nanamën naniantopi. Co huachi natëpihuë'.¹⁵ A'naquën piyapi'saso nipirinhue' noyaro'pa pochin nipi. Yosë nanamën noya natanpi. Natanahuatona', noya cancantatona', natëtopi. No'tëquën yonquiatona', natëmiatopi. Ma'sha onpoaponaraihuë', co a'popihuë'. Ya'ipi cancanëna quëran imatona' noya noya nisapi," ténin.

Nanparin pochin nininso'

(*Marcos 4.21-25*)

¹⁶ Ina quëran a'chintaantarín:

"Nanparin i'chinpíhuatëra, co i'mëanaquë po'morëhuë'. Co pë'saraanaquë acorëhuë'. Nanparin aconanquë acorë' noya a'pinacaso marë'. Piyapi'sa' huë'pachinara, noya quënantopi. Inapochachin Yosë nanamën sha'huitahua' a'napitanta' nitochina'.¹⁷ Iporaso' ma'sha noyá po'opinán pochin ni'ton, co insonta' nitotërinhuë'. A'na tahuëriso nipirinhue' ya'ipiya nitotapi.

¹⁸ Napoaton noya natanco'. Noya natëhuatama', na'con na'con nitotarama. A'naquënso nipirinhue', 'Nani nitotërahue', topirinhue', co yanatëpihuë' ni'ton, pi'pian tëranta' nitotopiso' Yosëri ananiantarin," itërin.

Quisoso quëmopinënpita

(*Mateo 12.46-50; Marcos 3.31-35*)

¹⁹ Ina quëran Quisoso a'shin, iinpita, inapita huë'pi. Quisoso yanontopirinhue', na'a piyapi'sa' yamopi ni'ton, co nanitopihuë' ya'conacaiso'.²⁰ Napoaton a'naquëni sha'huitërin. —Ni'quë' Maestro. Mamaparin, iyaparinpita, inapita huëcatona', aipiran huaniapi. Yanotërinëinquën, itopirinhue', Quisososo' tapon:

²¹ —Yosë natëpisopita iyahuëpita pochin ni'nahuë. Sanapi'santa' Yosë nanamën natëhuachina', mamahuë pochin ni'nahuë, itërin.

Ihuan a'parinso'

(*Mateo 8.23-27; Marcos 4.35-41*)

²² Ina quëran a'na tahuëri ca'tano'sanënpita itapon:

—Aquetëran pa'ahua', itërin.

Potiquë ya'conahuatona', pëntonapi.²³⁻²⁴ Quisososo' nipirinhue', huanconëinquë huë'ërarin. Paaquëya', panca ihuani manin. Co'sacairi potinën opoto opototahuaton nani yamëntaitapirinhue', ca'tano'sanënpitari pa'yanatona', ochinanpi.

—¡Maestro, Maestro, chimíitarihua! Catahuacoí, itopi.

Quisososo' huënsërahuatón, ihuan a'parin. Sononta' panca co'sacaitapirinhue', asanoirín. A'naroáchin copitënin.

²⁵ —¿Onpoatomata' co natëramacohue? itërin. Inapitaso nipirinhue' pa'yanatona', ninon-tapi.

—¿Ma quëmapicha isoso' ni'ton, ihuan a'parin nicaya? Sononta' a'naroáchin asanoirín, nitopi.

Sopairo'sari ya'coancantërinso'

(*Mateo 8.28-34; Marcos 5.1-20*)

²⁶ Ina quëran Carria sono' aquëtëran canconpi, Quirasa parti itopiquë.²⁷ Quisoso nonshiconpachina, a'na quëmapiri nacapirin, na'a sopairo'sari ya'coancantërinso'. Ya'coancantopi ni'ton, co huachi yonquirinhue'. Hua'qui' co manta' a'morinhue'. Co huachi péiquë ya'huërinhuë'. Na'pi naninquë chimipiro'sa' po'mopiquë ya'huárin.²⁸⁻²⁹ Na'pochuachina catinaquë tanpaquën tonporahuatona', pa'onta' tonpoptopirinhue', oshitërachinin. Sopai nohuanon, co piyapi ya'huërinquëhuë' ta'antarín. Quisoso quënanahuaton, nantëntaquë isonquirahuaton, monshorarin. Napohuachina, Quisosori nosoroaton, a'naroáchin sopai itërin:

—Iso quëmapi quëran pipico huachi, itërin. Ina natanahuaton, chiniquën nonin.

—¿Ma'ta' yaonpotarancoi? Quëmaso' Quisosonquën. Yosë hui'ninquën. Yosë marë' ama aparisitocoisohue', itërin.

³⁰ —¿Ma'ninquënta' quëmaso'? itërin.

—Na'a huaranca itërinacoí, topi.

Hua'huayatêrahuê' sopairo'sari ya'coancantopi ni'ton, ina pochin ninihuanin.

³¹ “Ama parisitopiquê a'pacoisohuê',” itantapi. ³² Ina ya'cariya na'a coshiro'sa' ya'huêrin. Panênquê coshatapi. “Coshiro'saquê têranta' a'paco ya'coanta'ii,” itantapi. “Inta nipachin, inaquê ya'conco',” itêrin. ³³ Itohuachina, quêmapi quêran pipirahuatona', coshiro'saquê ya'conconpi. Inaquê ya'compachinara, coshiro'santa' hua'yantatona', a'naroáchin tahuhan pa'topi. Panca sonoquê niitatona', inaquê chimiitopi.

³⁴ Ina ni'sahuatona', coshi a'paina'piro'saso' ta'api. Ninanoquê canconahuatona', sha'huiconpi. Ninano pirayan ya'huêpisopitanta' a'naya a'naya sha'huitêra'piapi. ³⁵ Natanahuatona', “¿ma'ta' onpocaiso'?” ta'tona', pa'pi nicapona'. Canquirahuatona', quêmapi hua'qui' hua'yantêrinso' quênanquipi. Iporaso' Quisoso ya'cariya huênsêarin. Nani a'moanahuaton, noya yonquirin huachi. Co huachi hua'yantêrinhuê'. Ina nicatona', pa'yanpi. ³⁶ “Quisosori anoyatêrin. Sopairo'sa' a'patahuaton, anoyatêrin huachi. Co huachi hua'yantêrinhuê',” topi ni'pisopitari. ³⁷ Natanahuatona', ya'huêhuano'saso' pa'pi tê'huatopi. Tê'huatona', Quisoso itopi: “A'na parti paquê,” itopi. Itohuachinara, potiquê ya'coantarín. ³⁸ Yapa'pachina, quêmapi achin hua'yantêrinsori itêrin: “Canta' imainquên, topirahuê',” itêrin.

—Ama huêquêsohuê'. ³⁹ Ya'huêranquê paantaton, piyapi'sa' sha'huitonquê: “Yosê noyá anoyatêrinco,” itêquê, itêrin Quisosori.

Napotohuachina, pa'nin. Ya'ipi ninanonênquê sha'huitêra'piarín. “Quisoso noyá anoyatêrinco,” itêra'piarín.

Sanapi anoyatahuaton, Cairo hui'nin ananpitaantarínso'

(Mateo 9.18-26; Marcos 5.21-43)

⁴⁰ Quisoso aquêtêran pêntoantarahuaton, na'a piyapi'sa' quênanconin. Inaquê ninarapi ni'ton, cancompachina nóya nontopi. ⁴¹ Naporo' a'na cotio hua'an cairo itopiso huê'nin. Inaso' niyontonpiso pèi' hua'an ya'conin. Quisoso quênanquirahuaton, nantên pirayan isonquirin. “A'naroáchin Sinioro pênênhuêquê huêquê'.” ⁴² Hui'nahuê yachiminarín,” itiúrin. A'naíchín hui'nin ya'huêtêrinso' chiníquên caniorín. Shonca cato' pi'ipitêrin. Napotohuachina, inarê' pa'nin. Na'a piyapi'sari imasapi ni'ton, Quisoso ya'quêêtêrapi.

⁴³ Paaquêya', a'na sanapiri imaquiarín. Hua'qui' panca huênai' a'parárin. Nani shonca cato' pi'ipi co sanorínhuê'. Na'a notoro'sari nonênpirinahuê'. Ya'ipi coriqui i'quiaponahuê', co manta' noyatêrinhuê'. ⁴⁴ Quisoso pinên quêran huêcaton, a'morínso' huirotêinchin sê'huquirín. Sê'huahuachina, a'naroáchin huênai' no'narin.

⁴⁵ —¿Inta' sê'huarínco? ténin Quisoso. “Co carínquênso' sê'huaranquênhuê',” topi ya'ipiya.

—Ni'quêchi Maistro, notohuaro' piyapi'sa' ya'quêêtápirínquênhuê': “¿Inta' sê'huarínco?” ¿ténin tí? itêrin Pitro.

⁴⁶ —A'naso' natêtonco, sê'huarínco. Sê'huahuachinora, nitotêrahuê. Ca nohuanto, noyatêrin, ténin.

⁴⁷ “Nani nitotêrin,” ta'ton, sanapi huê'nin. Pa'yanaton, ropa ropátêriarín. Isonquirahuaton, Quisoso itapon: “Hua'qui' caniorahuê ni'ton, sê'huaranquên Sinioro. Sê'huahuatênquêra, a'naroáchin itoyatêrinhuê',” ténin. Ya'ipi piyapi'sa' natanpi.

⁴⁸ —Natêranco ni'ton, nani imoya anoyatêranquên. Noya paquê huachi, itêrin.

⁴⁹ Quisoso nonaquêya', a'na quêmapi Cairo pênên quêran huê'nin.

—Hui'nan nani chiminín. Ama huachi Maistro apiquêsohuê', itêrin.

⁵⁰ Quisosos' natanaponahuê', itapon:

—Ama iyasha pa'yanquêsohuê'. Natêco, hui'nan noyachín, itêrin.

⁵¹ Pênênquê canconahuaton, ya'conconin. Pa'pin, a'shin, Pitro, Coansha, Santiago, inapitaíchín quêparín. “Ama a'napitaso' huê'inasohuê',” ténin. ⁵² Na'a piyapi'sa' na'nêtona', ayanápi.

—Ama na'nêcosohuê'. Co sanapia'hua chiminínhuê'. Huê'ésárin, itêrin Quisosori.

⁵³ —Co huê'êrinhuê'. Nani chiminín huachi, itatona', têhuapi. ⁵⁴ Quisososo nîpirínhuê' sanapia'hua maimirarahuatón:

—Huênsêquê', apia'hua, itêrin.

⁵⁵ A'naroáchin nanopiantarahuatón, huanirín. “Nanon a'caco',” ténin Quisoso. ⁵⁶ A'shin, pa'pin, inapita pa'yanpi. “Ma'pitacha nitotaton, ananpitaantaran paya,” itopirínahuê', “Ama a'napita sha'huitocosohuê',” itêrin Quisosori.

9

A'chinacaso marê' a'parínso'

(Mateo 10.5-15; Marcos 6.7-13)

¹ Shonca cato' quêmapi'sa' Quisosori nani huayonín na'con na'con a'chintacaso marê'. Ca'tano'sanênpita itopi. Ayontonahuaton, chiníquên nanan quêtêrin sopairo'sa'

a'pacaiso marè'. Ina nohuanton, nisha nisha caniori maninsopitanta' anoyatapi. ² "Paatoma' iyaro'sa, piyapi'sa' a'chintonco'. 'Yosè yahua'anëntarinquëma'. Huëntonëñquë ya'conpatama', noya catahuarinquëma', itoco'. Cania'piro'santa' anoyatoco'. Carinquëma catahuarinquëma' anoyatacamaso marè'," itërin. ³ —Pa'patama', ama manta' quëpacosohuë'. Pitana, pë'pëto, pan, coriqui, inapita ama quëpacosohuë'. Ama a'moramaso tëranta' cato' quëpacosohuë'. ⁴ Inso pëiquësona yacapatohuatama', ina pëiquërächin ya'huëco'. Ina ninano quëran pipiamaquë huarë' inaquë ya'huëco'. ⁵ A'na ninanoquë pa'patama', "Ama isëquë huëcosohuë'. Co yanatanainquëmahuë'," itohuachinëñquëma', patoco'. Yapa'patama', pënënco'. "Nani sha'huitopirainquëmahuë'. Co nohuantëramahuë' ni'ton, canpitaora tëhuënëmaquë nina'intarama'," itoco'. Ina quëran a'na parti paco', itërin Quisosori.

⁶ Ina quëran ca'tano'sanënpitari pa'sahuatona', noya nanan a'china'piapi. Nisha nisha ninanoquë pënëna'piapi. Na'a cania'piro'sa' anoyatopi.

Coansha Paotista tëpapiso'

(Mateo 14.1-12; Marcos 6.14-29)

⁷ Napopiso' ya'ipi parti nahuinin. Cariria hua'an Irotisë itopisonta' natantërin. Natanahuaton, nisha nisha yonquirin. "¿Inta' Quisososo?" itohuachinara, "Coansha Paotista nanpiantarinsó' nimara," topi a'naquën. ⁸ "Co inahuë'. Iniasë ya'noantarinsó' nimara," topi a'naquëonta'. "Co inahuë'. A'na pënëntona'pi iráca chiminpirinhuë', nanpiantarinsó' ipora," topi a'napitanta'.

⁹ Ina natanaton, hua'ani itërin:

—Cari Coanshaso' atëpatërahue', nishitëconotopi. Ina quëmapiso nipirinhue', nani ma'sha nanitaparín, natantërahue'. ¿Inta' inaso' nimara? Canta' nohuichi, ta'ton ya'nipishahuë' yani'nin.

Cosharo' ana'atërinso'

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Juan 6.1-14)

¹⁰ Ca'tano'sanënpita huëantarahuatona', Quisoso sha'huitiipi. "Nani a'china. Cania'piro'santa' anoyatërai," itiipi. Napotohuachinara: "Huëco' iyaro'sa' canpoara pa'ahua'," itërin Quisosori. Itohuachina, Pitsaitaquë pa'pi. ¹¹ Na'a piyapi'sari natanahuatona', imapi. Canquihuachinara, Quisosori noya nontërin. Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaiso' a'chintarin. Nani a'chintahuaton, cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin.

¹² Nani i'huararahuaso', ca'tano'sanënpitari itiipi:

—Nani i'huarin. Co manta' isëquë ya'huërinhuë'. Piyapi'sa' a'paquë' pa'ina'. Isoshara'huaya ninanoro'sa', pëiro'sa', inapita ya'huërin. Inaquë coshoro' pa'anatona', ca'ina'. Naporahuatona', inaquë huë'ëpachina', itopi.

¹³ —Canpitari a'caco', itërin Quisosori.

—Capa isëquë capacaso'. A'natërapoya pan, catoya sami, inaíchín ya'huëtërincoi. Notohuaro piyapi'sa' ya'huërin. Quiya pa'anahuatoí, ¿ina nápo' ya'pi a'ca'ii ti? itopi.

¹⁴ A'natërápo huaranca pochín quëmapi'sa' ya'huëpi ni'ton, napopi. Ina quëran ca'tano'sanënpita itërin:

—Piyapi'sa' sha'huitoco' huënsë'ina'. A'natërápo shonca, a'natërápo shonca pochín huënsë'ina', itërin.

¹⁵ Sha'huitohuachinara, ya'ipiya huënsëpi. ¹⁶ Nani huënsëhuachinara, Quisosori a'natërapoya pan, catoya sami, inapita ma'patërin. Inápaquë në'pëtahuaton, Yosë nontërin: "Yosparinquën, Tata," itahuaton, pan, sami, inapita së'panahuaton, ca'tano'sanënpita quëtërin. "Piyapi'sa' quëtönco' ca'ina'," itërin. ¹⁷ Quëtohuachinara, ya'ipi piyapi'sa' coshatopi. Natëaquëhuarë' coshatopi. Ina quëran ca'tano'sanënpitari pë'sotopiso' masahuatona', shonca cato' i'më' amëntatopi.

Pitro natëtinso'

(Mateo 16.13-19; Marcos 8.27-29)

¹⁸ A'na tahuëri Quisososo inaora pa'nin Yosë nontacaso marè'. Ca'tano'sanënpitaráchin inaquë ya'huëpi. Nani Yosë nontohuachina, Quisosori itërin:

—Nani ma'sha nanitaparahuë' ni'to, ¿in pochinta' piyapi'sa' cancantiarinaco? itërin.

¹⁹ —"Coansha Paotistaco' nanpiantarinsó'," topi a'naquën. "Co inahuë'. Tata Iniasëco' nanpiantarinsó'," topi a'naquëonta'. "Co inahuë'. A'na pënëntona'pi iráca chiminpirinhuë', nanpiantarinsó' nimara," topi a'napitanta', itopi.

²⁰ —Canpitaso nipirinhue' ¿ma'ta' yonquirama'? itërin Quisosori.

—Quëmaso' Cristo, Yosë a'paimarinquënso', itërin Pitrori.

Chiminacaso' ninorinsó'

(Mateo 16.20-28; Marcos 8.30-9.1)

²¹ Pitrori napotopirinhue': "Ama inaso' ipora a'napita sha'huitocoso'hué'," itahuaton, sha'huitérin: ²² —Yosé quèran quèmapico niporahué', na'con parisita'huaso' ya'huérin. Cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa', inapita co huachi què'yaponacohué'. Tèpararinaco. Napoaponahué', cara tahuèri quèran Yosé ananpitaantarinco, itèrin.

²³ Ina quèran piyapi'sa' pènéantarín.

—Yaimapatamaco, canpitaora nohuantèramaso' naniantoco'. Yosé nohuantèrinsoráchin imaco huachi. Coroséquè chiniquéen parisitèrè'. Canpitanta' parisitapomarahué', nani tahuèri imamiatoco. ²⁴ Noya nanpicamasoáchin yonquihuatama', topinan quèran naniarama'. A'na tahuèri chiminatoma', parisitomiatarama'. Nipirinhue', casáchin yonquihuatamaco, parisitapomarahué', co topinan quèran naniaramahué'. Yosé'pa' nanpimiatarama'. ²⁵ Ya'ipi ma'sha isoro'paquè canapiramahué', co hua'yanéma' cha'èpachinhue', co canamiataramahué'. ¡onponta' pahuèrètapiramahué', co huachi hua'yanéma' nanitarinhue' cha'ècaso'! ²⁶ Imapatamaco, tèhuaponènguéma'. Tapayatomaco a'pohuatamaco, a'na tahuèri carinquémanta' a'poaranquéma'. Nanamèhué' a'pohuatama', carinquémanta' o'mantahuato, a'poaranquéma'. Yosé quèran quèmapico ni'to, o'mantararahué'. Tata huènaratèrinso pochin canta' huènaratarahué. Noya anquèniro'sapitaro'co o'mantararahué. ²⁷ No'tèquén itaranquéma'. Yosé isoro'pa' hua'anèntapon. A'naquéma' co'huara chimiantèrasènguémahué', hua'anèntèrinso' ni'sarama', itèrin.

Nisha pochin ya'norinso'

(Mateo 17.1-8; Marcos 9.2-8)

²⁸ Posa tahuèri quèran Quisoso motopiquè pa'nin. Pitro, Coansha, Santiago, inapitaráchin quèparahuaton, Yosé nontacaso maré' pa'nin. ²⁹ Yosé nontaso', nisha pochin ya'norin. A'morinsonta' huènaráchin huènaráchin ninin. Huirí huiríchin. ³⁰⁻³¹ A'nanaya Moisésé, Iniasé, inapita ya'nopi. Inahuanta' huènaráchin huènaráchin nipi. Quisosoré' ninontapi. "Quirosarinquè pa'pato, tèpararinaco," itèrin Quisosori. ³² Ca'tano'sanènpitaso nipirinhue' hué'èi' iquitatona', yahué'èpirinhue'. Capayatanahuachinara, Quisoso huènaráchin nininso' quènanpi. Moisésé, Iniasé, inapitanta' quènanpi. ³³ Inapitaso' yapanantahuachinara, Pitrori itapon:

—¡Ma noyacha Maistro isèquè hué'nèhua paya! Cara imènamèa'huaya nii, a'nara' quèma maré', a'nanta' Moisésé maré', a'nanta' Iniasé maré', topirahué', itèrin.

Co yonquiatonhué', napotèrin. ³⁴ Napotaquèya', chitorori imotèrin. Ya'ipiya imotèrin ni'ton, pa'yanpi. ³⁵ Chitoro' huancana quèran Yoséri nontèrinso' natanpi. "Iso'so' hui'nahué huayonahuèso'. Ina natanco'," itèrin.

³⁶ Nani nontohuachina, ni'sápirinhue', co a'napita quènanpihué'. Quisosoráchin quènanpi. Ina yonquiatona', co manta' topihué'. Nani ni'pirinhue', naporo tahuèri'sa' co insonta' sha'huitopihué'.

Hua'huasha hua'yantèrinso'

(Mateo 17.14-21; Marcos 9.14-29)

³⁷ Tahuèrinquè motopi quèran nohuaraimantarahuatona', na'a piyapi'sa' quènanquimapi. Quisoso yonípona' hué'pi. ³⁸ A'nariso' nontíirin.

—Huèquè' Maistro, hui'nahué nitiico. Ináchin hui'nahué nipirinhue', ³⁹ a'nanaya sopairi ya'coancantohuachina, "yai" tosahuaton no'paquè nitè'yatèrin. Sa'po sa'po niconin. Pacororárin. Napoin quèran sopairi patohuachina, pa'pi iquirorin. ⁴⁰ Ca'tano'sanènpita nontato: "Sopai inquitoco'," itopirahué', co nanitopihué', itèrin.

⁴¹ —¡Ma'huantacha ninama paya! Canpitaso' co Yosé natèramahué'. Co natan-tochináchinhué' cancantèrama'. Nani hua'qui' a'chintopiranquémahué', ¿onporo huarèta' yanatèramaco? ténahué. Hui'nán quèshico, itèrin Quisosori.

⁴² Inaquè quèntapirinhue', no'paquè sopairi ataatarin. Apacoroantarín. Quisosori ni'sahuaton, sopai itèrin: "Hua'huasha tananpitèquè'. Pipimiatèquè huachi," itèrin. A'naroáchin sopai pipirin. Hua'huasha noyatèrin huachi. "Pèinènguè iyasha quèpantaquè'," itèrin. ⁴³ Ya'ipi piyapi'sari nicanatona', pa'yanpi. "¡Ma noyacha Yoséri catahuarin ni'ton, sopai a'parin paya!" topi.

Chiminacaso' ninoantarínso'

(Mateo 17.22-23; Marcos 9.30-32)

Ya'ipi piyapi'sari pa'yanatona', anoyatèrinso' yonquirápirinhue', ca'tano'sanènpita itantarín:

⁴⁴ —Noya natanco iyaro'sa'. Yosé quèran quèmapico niporahué', a'na tahuèri sha'huirapihuachinco, piyapi'sa' masarinaco. Ina yonquiráco', itèrin.

⁴⁵ Natanaponaraihuë', co nanitopihuë' natëtacaiso'. “¿Onpoatonta' ina pochin nontërinpoa'?” topi yonquinëna quëran. Naporahuaton, të'huatata' co nohuantopihuë' natanacaiso'.

Chini chiniquën nanantërinso'
(Mateo 18.1-5; Marcos 9.33-37)

⁴⁶ Ina quëran ca'tano'sanënpita capini ninontatona', “¿Inquënpoacha chini chiniquën nanantë'pëhuaya?” nitopi. ⁴⁷ Co natanaponahuë', inaora yonquinën quëran Quisoso nitotërin. Napoaton hua'huasha maimirarahuatón, ya'cariya ahuanirin.

⁴⁸ —Ama chiniquën nanantacamaso' yonquicosohuë'. Imaramaco ni'ton, hua'huasha nosorohuatama', nosoroaramaco canta'. Nosorohuatamaco, co casáchin nosoroaramacohuë'. Yosënta' nosoroarama'. Inaso' isoro'paquë a'paimarínco. Hua'huaro'sa pochin cancantopisopita Yosëri noya noya ni'nin, itërin Quisosori.

Pi'pian nisha imarinso'
(Marcos 9.38-40)

⁴⁹ A'na tahuëri Coanshari itapon:

—A'na quëmapi Maistro ni'nai. “Quisoso nanan quëtërinco,” ta'ton sopairo'sa' a'pararin. Inaso nipirinhue', co quiya pochin imarinquënhue' ni'ton, co nohuantëraihue'. “Ama inapoquësohuë',” itërai, itërin.

⁵⁰ —Tananpitoco' sopai a'pa'in. Insosona co inimicotohuachinpoahuë', catahuarinpoa', itërin Quisosori.

Santiago, Coansha inapita pënëninso'

⁵¹ Nani ya'caritëriarin Quisoso inápaquë panantacaso'. Napoaton “Onpopionta' Quirosarinquë pa'sarahue' huachi,” ténin. ⁵² Yapaaton, catoya'pi a'parin. “Paso' ninanoquë pa'i, topirahuë'. Paatoma', natantonco' huë'ëpataquëhua’,” itërin Quisosori. Inaquë Samaria piyapi'sa' ya'huëpi. ⁵³ Natanahuatona', co Quisoso huëcacaso' nohuantopihuë'. Quirosarinquë pa'sarin ni'ton, co nohuantopihuë'. ⁵⁴ Ina marë' Santiaco, Coansha, inapita no'huítopi. —¿Ma'ta' Sinioro onpochii? Yosë nonchii inápa quëran pën a'paimaton isopita ahuiquichin topirahuë', itopi.

⁵⁵ Tahuëretahuaton: —Ama iyaro'sa' napocosohuë'. Tananpitoco', itërin. ⁵⁶ Ina quëran a'na ninanoquë paantarín.

Ya'ipi cancanën quëran imacaso' ya'huërinso'
(Mateo 8.19-22)

⁵⁷ Papona pochin a'na quëmapiri nontiiirin:

—Canta' Sinioro imainquën. Insëquësona pa'patan, canta' pa'i, topirahuë', itërin.

⁵⁸ —Sacai' imancoso', ténahuë. Ma'sha tananquë ya'huërinso'pita huë'ëshinantëna ya'huëtopi huë'ëcaiso marë'. Inairanta' pë'pëtën ya'huëtërin. Caso nipirinhue' Yosë quëran quëmapico niporahuë', co pë'i ya'huëtërincohuë'. Pa'sápato, co ya'huëmiatërahuë', itërin.

⁵⁹ A'nanta' huë'pachina: —Imaquico, itopirinhue'.

—Oshaquëran Sinioro imainquën. Tatahuë nani noyá mashotërin. Chiminpachin, cari pa'pitarahuë. Ina quëran imainquën, topirahuë', itërin.

⁶⁰ —A'naquën co nohuantopihuë' imainacoso'. Chimipi pochin cancantopi. Inapitari pa'pichina', ténahuë. Quëmaso nipirinhue', ca na'con na'con yonquiatonco Yosë yahua'anëntërinpoaso' sha'huíquë', itërin Quisosori.

⁶¹ A'na quëmapinta' huëcaton:

—A'na tahuëri Sinioro imasaranquën, topirahuë'. Ipora quëmopinëhuëpita nontëri'i. Nani nontohuato imainquën, itopirinhue', ⁶² Quisosori itërin:

—Ama iyasha, nisha nisha yonquiquësohuë'. Ni'quë'. A'nëtohuatëra, noya nicatë' ahuehuatëra, no'tëquën ahue'rë'. Niquë notëtahuatë' ahuehuatëraso', co noya ahue'rëhuë'. Inapochachin nisha nisha yonquihuata'ma', co nanitaramahuë' Yosë hua'anëntërinso' no'tëquën imacamaso', itërin.

10

Canchisë shonca catoya'pi a'parinso'

¹ Ina quëran a'napitanta' sha'huítërin pënëntacaiso'. Canchisë shonca cato' quëmapi'sa' huayonahuaton, catoya catoya a'parin. Nisha nisha ninanoquë a'parin. Oshaquëran ina ninanoro'saquë chachin pa'sarin ni'ton, inapita'ton a'parin pënëntacaiso marë'. Yapa'pachinara itapon:

² “Tëhuënachachin iyaro'sa', isoro'pa' panca imin pochin ninin. Cayarinso' manëso pochachin piyapi'sa' manë Yosë imacaiso marë'. Na'a piyapi'sa' ya'huëpirinahuë', caraíchín pënëntarin. Napoaton Yosë nontoco' a'napitanta' a'pa'in pënëchina'. Inaso' ya'ipiya

hua'anëntarin. ³ Iporaso' a'paranquëma'. Ni'co'. Carniroa'huaro'sa' co nanitopihuë' nia'paicaiso'. A'naroáchin tanan ni'niro'sari manin. A'naquën piyapi'sa' ni'niro'sa pochin cancantatona', no'huiponëinquëma'. ⁴ Pa'patama', ama manta quëpacosohuë'. Pë'pëto, coriqui, sapatë co inapita tëranta' quëpacaso' ya'huërinhuë'. Piyapi'sa' nacapihuatama', ama hua'qui' nontocosohuë'. Manóton paco'. ⁵ A'na pëiquë canconpatama', hua'anën nontoco': Thuata iya. Yosë catahuainquëma', itoco'. ⁶ Noya nontohuachinëinquëma', Yosëri catahuaarini mini. Co'so' noya nontohuachinëinquëmahuë', co Yosëri catahuaarinhüë'. ⁷ Nohuantohuachinëinquëma', ina pëinëinquë yacahuaco'. A'cahuachinëinquëma', ca'co'. O'shitohuachinëinquëma', o'oco'. A'chintarama' ni'ton, topinan ca'co'. Ama nisha nisha pëiquë yaca yacapatërantacosohuë'. ⁸ A'na ninanoquë pa'patama', noya nontohuachinëinquëma', inaquë a'chintoco'. Ma'sona a'cahuachinëinquëma', ca'co'. ⁹ Cania'piro'sa' inaquë ya'huëhuachina', anoyatoco'. 'Iso tahuëri'sa' Yosë yahua'anëntarinquëma', itoco'. ¹⁰ A'naquën piyapi'saso nipirinhüë' co nohuantarinëinquëmahuë'. Ina ninanoquë canconpatama', cachiquë paatoma', pënëntoco'. ¹¹ 'Nani sha'huutopirainquëmahuë'. Co nohuantëramahuë' ni'ton, canpitaora tēhuënëmaquë nina'intarama'. Co natëpiramahuë', Yosëso' yahua'anëntarinquëma', itoco'. ¹² Ayaro' tahuëri nanihuachin, inapitaso' chiniquën parisitapi, tēnahuë. Iráca Sotomaro'saso' pa'pi co noyahuë' nipi ni'ton, Yosëri chiniquën ana'intërin. Co natërinacosopitaso nipirinhüë', chini chiniquën ana'intarin huachi," itërin.

Nisha nisha ninanoquë ya'huëpisopita pënëninso'
(Mateo 11.20-24)

¹³ Ina quëran Quisoso taantarin: "Corasinoquë, Pitsaitaquë inaquëpita ya'huëramaso', jma'huantacha nisarama paya! Na'con pënënpiranquëmahuë', co natëramacohuë'. Ina marë' parisitarama'. Tiroquë, Sitonquë, inaquëpitaso nipirinhüë' co pënëntërahüë'. Co inaquë cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërahüë'. Inaquë naporahuë naporini, oshanëna marë' sëtatona', sa'catën nininso' a'moitonahuë'. Huarianoquënta nipa'samototatona' co noyahuë' yonquipsopita nanianchitonahuë'. ¹⁴ Napoaton iyaro'sa' ayaro' tahuëri nanihuachin, Yosë chini chiniquën ana'intarinquëma'. Tiroquëso', Sitonquëso', co onpopinchin ana'intarinhuë'. ¹⁵ Capinaomquë ya'huëramasopitanta' co no'tëquën yonquiramahuë'. 'Noyacoi ni'toi, Yosë'pa' pa'sarai, ¿topiramahuë' ti? Co inatohua' pa'saramahuë'. Parisitopiquë tēhuënchinso' pa'miatarama huachi,' tēnahuë," itërin.

¹⁶ Ina quëran yaa'parinsopita itaantarin:

"Iporaso' pënëntacamaso marë' a'paranquëma'. Ca ya'huërenamëhuë pënëntarama'. Noya natanpachinquëma', natanarinaco canta'. Co'so' nohuantohuachinëinquëmahuë', co canta' nohuantarinacohuë'. Co nohuantohuachinacohuë', co Yosënta' nohuantapihuë'," itërin Quisosori. Itohuachina, pa'pi huachi. Nisha nisha ninanoquë pënëntëra'piapi.

A'parinsopita huëantapiso'

¹⁷ Nani pënëntohuachinara, canchisë shonca catoya'pi chachin nóya cancantatona', Quisosoquë huëantapi.

—Sopairo'santa' Sinioro nontërai. "Quisoso nanan quëtërincoi ni'ton, a'parainquën," itohuatëira, pipipi, itopi.

¹⁸ Napotohuachinara, Quisosori itërin;

—Sopai hua'an chachin iráca inápaquë ya'huëpirinhüë', Yosëri tē'yatërin. O'cori pochin a'naroáchin anotërinso' ni'nahuë. ¹⁹ Nani nanan quëtëranquëma' canpitanta' sopai minsëcamaso marë'. Ca yonquiatomaco, sopairo'sa' nontohuatama', patarinquëma'. Ya'huan, yonpinca inapita inatohuatama', co manta' onpotarinquëmahuë'. Ya'huan yaquëtërinposo pochin sopainta' yaacoringuëma'. Canparitiso nipirinhüë' minsëarama'. Co manta' nanitarinhüë' minsëinquëmaso'. ²⁰ Sopairo'sa' a'papiramahuë', ama ina marëáchin noya cancantocosohuë'. Imaramaco ni'ton, Yosë'pa' pa'sarama'. Inatohua' nininëma' nani ninshitërinquëma'. Ina marë' tēhuënchinso' nóya cancantoco', itërin.

Tata Yosë anitotërinpoaso'

(Mateo 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Naporo' Ispirito Santo nohuanton, Quisoso nóya cancantërin. Noya cancantaton, Yosë nontarin. "Ma noyacha, Tata, yonquiran paya. Quëmaso' chini chiniquën nanantëran. Inápaquë, isoro'paquë, ya'ipi parti hua'anëntaran. Quëma nohuanton, a'naquën nani ma'sha nitotaponaraihuë', co nanamën anitotëranhuë'. Imarinacosopitaso nipirinhüë' catahuaran. 'Catahuaco Sinioro co caora nanitërahüë', itohuachinën, quëma nanamën chachin anitotëran. Ina marë' Tata, 'Yosparinquën,' itëranquën," tēnin, Yosë nontaton.

²² Ina quëran a'parinsopita itantarin. "Tata Yosë nohuanton, chiniquën nanantërahüë. Ya'ipi nanamën anitotërinco piyapi'sa' a'chinta'huaso marë'. Hui'ninco ni'to, tatahuësáchin

noyá nohuitërinco. Inapochachin canta' Tata Yosë nohuitërahuë. Casáchin noyá nohuitërahuë. A'naquën piyapi'santa' caora nohuanto, anohuitërahuë. Inapitanta' Yosë nohuitapi huachi," itërin.

²³ Nani a'chintohuachina, ca'tano'sanënpita amasha quëparahuaton, sha'huitërin: "Isoro'paquë o'mato, nani ma'sha ninahuë. Ma noya Yosë nosororinquëma' ni'ton, ni'nama'.²⁴ Iráca quëran huarë' na'a copirnoros'a', pënëntona'piro'sa', inapita ni'namasopita yani'pirinahuë', co ni'pihuë'. A'chintëranquëmasopitaha' yanatanpirinahuë', co natanpihuë'," itërin.

Nosorotona'pi naporinso'

²⁵ Ina quëran a'na maistro iráca nanan noya nitotërinso' huanirahuaton, Quisoso ténicaso marë' itapon:

—¿Ma'ta' Maistro onpo'i nanpimiata huaso marë'? itërin.

²⁶ —Iráca Yosë quiricanën quëran ninshiaton, pënëninpoa'. ¿Ma'ta' ténin? itërin.

²⁷ —"Tata Yosë hua'anëntërinpoa'. Ina nosoroco'. Ya'ipi cancanëma quëran, ya'ipi hua'yanëma quëran, ya'ipi chinirama quëran, ya'ipi yonquinëma quëran, ya'ipi inaquëranpita nosoromatoco'. Isonta' Yosë nohuantërin: Quëmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroco'," ténin, itërin.

²⁸ —No'tëquën naporan. Ina pochin nipatan, Yosë pochin cancantaton, nanpimiataran huachi, itërin Quisosori.

²⁹ —Ina nitotaporahuë', ¿ma'ta' onpo'i? ¿Impitaquë huarëta' nosoro'i? itaantarin.

³⁰ —Inta nipachin a'chinchinquën. A'na cotio quëmapi Quirosarinquë ya'huërin. A'na tahuëri Quiricoquë pa'sapirinhuë'. Paaso', tëpatoro'sari mapi. Ahuëatona', ihuapi. Ai'nanpiratopi. Yachimiánin patopi. ³¹ Ina quëran cotio corto hua'an ina ira chachin pa'tapirinhuë'. Quëmapi quënanconaponahuë', pëshonanpirahuaton na'huëtërin. ³² Ina piquëran a'na quëmapi' pa'sarin. Inaso' Nihui huënton quëmapi ni'ton, corto hua'an catahuarinso'. Inarinta' quënanconaponahuë', inapotaantarin. ³³ Ina quëran Samaria quëmapi' quënancoantarin. Inaso' nisha quëmapi niponahuë', nosororin. ³⁴ Ya'cariconahuaton, catahuarin. Pé'shapiso' tomaquë, huinoquë, inaquëpita pashitërin. Inapotahuaton tonpotërin. Ina quëran inaora moranënuquë acorahuaton, huë'ëpatacaso pëiquë quëparin. Inaquë a'pairin. ³⁵ Tahuëririnquë catotë' coriqui prata quëran nininso' pëi' hua'anën quëtërin. "Paso' ninanoquë pa'sarahuë. Quëmari a'paiquë'. Coriqui pahuanpachin, quëmaora coriquinën castaquë'. Huënantahuato, i'huërchinquën," itërin. ³⁶ Ni'quë' iyasha. Caraya'piri ahuepiso' quënanconpi. ¿Insoarita' iin pochin nosororin? itërin Quisosori.

³⁷ —Nisha piyapiri nosororinso', ténin.

—Ina mini. Paaton, quëmarinta' inapochachin nosoroquë', itërin.

Marta, Maria, inapita napopiso'

³⁸ Ina quëran paantahuaton, a'na ninanoquë canconin. Inaquë Marta ya'huërin:

—Huëquë' Sinioro ni'quicoi, itohuachina, ya'conapatërin. ³⁹ Martaso' cain ya'huëtërin, Maria itiposo'. Quisoso huë'pachina, ya'cariya huënsëquirin. A'chininso' noya natanarin. ⁴⁰ Martaso nipirinhuë' cosharo nicaton sacatárin. Nisha nisha yonquiaton, Quisoso huëcapairin:

—Caihuë Sinioro topinan huënsëárin. Caora cosharo' nisarahuë. Sha'huitëquë' catahuainco, itërin.

⁴¹ —Imoya. Nisha nisha ma'sha yonquiaton, co noya cancantëranhuë'. ⁴² Casáchin natancoso' na'con na'con nohuantërahuë. Mariaso' natanatonco, noya noya nisarin. Na'con yonquirinco ni'ton, noya cancantomiatarin ténahuë, itërin Quisosori.

11

Yosë nontacaso' a'chininso'

(Mateo 6.9-15; 7.7-11)

¹ A'na tahuëri Quisoso Yosë nontárin. Nani nontohuachina, ca'tano'sanëni itërin:

—A'chintocoi Sinioro Yosë nonta'huaiso'. Coanshaso' imarinsopita a'chintërin. Quiyanta' a'chintocoi nitochii, itërin.

² —Inta nipachin a'chinchinquëma'. Yosë yanontohuatama', iso pochin nontoco':

"Tata Yosë, quëmasáchin noya noyanquën ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' chinochinënuquën. Chini chiniquën nanantëran ni'ton, ya'ipicoi natëiinquën.

³ Nani tahuëri catahuaco' cosharo' ya'huëchincoi.

⁴ Co noyahuë' nicatoi, oshahuanai. Nosoroatoncoi, oshanëhuëi inquitocoi.

A'napita ma'sha onpotohuachincoi, nanan anoyatëraiso pochachin oshanëhuëi inquitatoncoi anoyacancantocoi.

Co noyahué' yonquihuatoí, catahuacoí a'naroáchin nanianchii," itoco', Yosé nontohuatama', ténin.

⁵ Ina quèran a'chintantarin.

—Ni'co' iyaro'sa'. Ni'toro'sa' hué'pachinara, capa a'cacaso' nipachina, a'na piyapi pèinènquè pa'nè'. Yono tashi' nipirinhué', ma'sha nitonè'. “Cara pan quètoco iyasha. ⁶ Nipayaraiso' hué'pirinhué', co manta' a'ca'huaso' ya'huètèrincohué',” tènè'. ⁷ Yono tashi' ni'ton, co nohuantaponhué' nimara. “Paquè' iyasha. Nani ya'coana oncotèrahué. Hui'nahué'pitanta' hué'ésápi. Co nanitèrahué' quèta'huanquénso',” tapon nimara. ⁸ Nipayarinso' niponahué', co nohuantopirionta', naquèranchin naquèranchin nitantahuachina, huénsèintarahuatón, quètapon. ⁹ Napoaton Yosé na'con nontoco'. Pahuantèrinquémaso' nipatama', quètarinquéma'. Ma'sha yonirèso pochin cancantatoma', nontáco' catahuainquéma'. Ya'coana pi'nirèso pochin cancantatoma', nontoco' aya'coinquéma' ¹⁰ Tèhuènychachin ma'sha nitohuatama', quètarinquéma'. Hua'qui' ma'sha yonipatama', quènanarama'. Ya'coana pi'nirèso pochin nipatama', i'soatarinquéma'.

¹¹ “Hui'nama' tanaton, 'Sami nayarahué,' itohuachinquéma', co ya'huan quètararamahué'. Co insonta' nohuantèrinhué' hui'nin inapotacaso'. ¹² Ataricayonta' natanpachinquéma', co yonpinca quètararamahué'. Noya cosharo' quètararama'. ¹³ Canpitaso' co noyahué' yonquiapomarahué', hui'nama' nosororarama'. Noya ma'sha quètèrama'. Yoséso' noya noya ni'ton, na'con na'con nosororinquéma'. Inápaquè ya'huaponahué', hui'ninpita pochin ni'ninquéma'. Nontohuatama', 'Ispirito Santo aya'coancantoco,' itohuatama', aya'coancantarinquéma',” itèrin.

Sopai hua'an minsèrinso'

(Mateo 12.22-30; Marcos 3.19-27)

¹⁴ Ina quèran a'na quémapi hué'nin. Sopairi ya'coancantèrin ni'ton, co nanitèrinhué' nonacaso'. Quisosori quènanahuaton, sopai a'patèrin. Nani a'patohuachina, noya nonin huachi. Piyapi'sari nicatona', pa'yanpi. “¡Ma noyacha ni'ton, a'naroáchin sopai a'parin paya!” topi. ¹⁵ A'naquénso' nipirinhué' nisha yonqui. “Sopairo'sa' hua'anén Piirsipo itopisoari catahuarin ni'ton, nanitaparin sopai a'pacaso',” toconpi.

¹⁶ A'napitarinta' Quisoso itapona': “Yosé pochin niquè' ni'inquén,” itonpi. Tènicaiso marè' napotopi. ¹⁷⁻¹⁸ Quisososo' nipirinhué' yonquipiso' nitotaton, itèrin:

“Co Satanase' catahuarincohué' sopairo'sa' a'paca'huaso'. Inaso' sopairo'sa' hua'anén ni'ton, co sopairo'sa' no'huirinhué'. Nino'huipi naporini, co huachi hua'anèna nicaso' nanichitonhué'. Ni'co'. Ninanoquè ya'hué'pisopita nino'huipi naporini, yanquè'itonahué'. Quémopinèna capininta' nino'huipi naporini, yanquè'itonahué'. ¹⁹ A'naquén a'chintèramasorinta' sopairo'sa' yaa'papi. Piirsipo catahuarinco ténama' ni'quèhuarè', inapitanta' inari catahuarin. Napoaton inapita natanpatama', co no'tèquén yonquiatomahué' naporamaso' sha'huitarinquéma'. ²⁰ Caso' nipirinhué', Yosé catahuarinco sopairo'sa' a'paca'huaso'. Ina nohuanton, a'parahué. Napoaton Yosé chachin a'paimarinco hua'anènta'huanquémaso' marè', ténahué.

²¹ Quémapi chiniquén nipachina, pèinèn noya a'pairin. Sahuèni, shonqui, inapita ya'huètèrin ni'ton, co insonta' nanitèrinhué' ma'shanènpita ihuacaso'. ²² A'naso' nipirinhué' ina quèran chini chiniquén ni'ton, huécapairahuaton minsèrin. Sahuèni, shonqui, inapita matahuaton, ma'shanènpitanta' quiquitèrin.

²³ Insosona co imapachincohué', inimicotarinco. Co catahuahuachincohué', piyapi'sa' anishacantantarin ama Yosé imacaiso marèhué',” itèrin.

Sopairi ya'coancantaantarinso'

(Mateo 12.43-45)

²⁴ Naquèranchin a'chiantaton, itaantapon:

“A'na quémapi ya'huèrin. Sopairi ya'coancantopirinhué', ina quèran pipirin. Pipihuachina, inotèro parti pa'sárin. Inséquèsona ya'huécaso' marè' yonisapirinhué', co quènaninhué'. Napoaton ina quémapiquè chachin huèantarin. ²⁵ Inaso' co Yosé yonquiatonhué', topinan ya'huárin quènanquiantarin. Noya ya'huèantachinachin ni'ton, yaya'coancantantarin. ²⁶ Napoaton paantarahuaton, canchisè sopairo'sa' aquè aquètè' co noyahué' nipisopita maantarin. Posa sopairo'sari chachin quémapi ya'coancantantapi. Inaquè ya'huápi. Quémapi aquè aquètè' co noyahué' yonquirin huachi,” itèrin.

Noya cancantopisopita

²⁷ Na'a piyapi'sa' natanapi. A'na sanapiso' natanahuaton, itèrin:

—Ma noya a'chintèrancoi. Mamaparinquén hua'huarinquén ni'ton, ma noya Yosèri ni'nin. ¡Aso'sorinquén ni'ton, nóya cancanchin! ténahué, ténin chiniquén nonaton.

²⁸ Inaso' napopirinhué', Quisosori itapon:

—Yosë nanamën natanahuatona natëpisopita tëhuëchinso', noya noya cancantapona' tënahuë, itërin.

Yosë pochin nicacaso' nohuantopiso'
(Mateo 12.38-42; Marcos 8.12)

²⁹ Na'con na'con piyapi'sa' huë'pachinara, itantarin: "Iporaso' na'a piyapi'sa' co noyahuë' yonquipi. 'Yosë pochin niquë' ni'inquën. Ina ni'patoi natëarainquën,' itopirina-cohuë', co Yosë nohuantërinhuë' ina pochin nica'huaso'. Isoichin anitotaranguëma'. A'na tahuëri Conasë naporinso pochin nisarahuë. ³⁰ Ninihuiquë ya'huë'pisopita co noyahuë' nipachinara, Yosëri a'parin pënënacaso marë'. Canta' Yosë quëran quëmapiço ni'to, pënënaranguëma' Yosë ayonquianta'huanquëmaso marë'. ³¹⁻³² Ayaro' tahuëri nanihuachin, Ninihuiquë ya'huë'pisopita sha'huirapiarinënguëma'. 'Conasë pënënpachincoi, oshanëhuëri maritë sëtërai. Ina naniantatoi, Yosë yonquirai. Canpitaso nipirinhue' noya noya nininso' natanpiramahuë', co natëtëramahuë'. Napoaton na'con na'con oshahuanama', itarinënguëma'. Inapochachin Saromon hua'anëntohuachina, Sor parti quëran sanapi copirno huë'nin ina natanacaso marë'. 'Ya'ipi nitotërin, ta'ton, natanapon huë'nin. Napoaton ayaro' tahuëri inanta' atapanarinquëma'. Saromon quëran caso' na'con na'con nitotopirahuë', co yanëtëramacohuë'. 'Ina marë' na'con na'con oshahuanama', itarinënguëma', itërin.

A'pininso pochin nininso'
(Mateo 5.15; 6.22-23)

³³ "Nanparin i'chinpihuatëra, co ma'sha acohuana po'orëhuë'. Co i'mëanaquë po'morëhuë'. Nanparin aconanquë acorë'. Ina quëran piyapi'sa' huë'pachina', noya quënantopi. ³⁴ Ya'piranpo' nanparin pochin ninin. Ina quëran ma'sha quënanë'. Noya ya'piranpo' nipachina, noya quënantë'rë'. Ya'piranpo' co noyahuë' nipachina, co noya quënantë'rëhuë'. Inapochachin noya yonquihuatëra, noya cancantë'rë'. Co noyahuë' yonquihuatëra, tashi pochin cancantë'rë'. ³⁵ Napoaton, ni'cona tashi pochin cancantotama'. No'tëquën a'chintopiranquëmahuë', co noya natanpatamahuë', tashi pochin cancantarama'. ³⁶ Noyasáchin yonquihuatama', co tashi pochin cancantaramahuë'. Nanparin noya orotërinso pochin nisarama'. Noyápiachin cancantarama', itërin.

Parisioro'sa', cotio maistro'sa', inapita pënëninso'
(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 20.45-47)

³⁷ Nani a'chintohuachina, a'na Parisiori amatërin coshatacaso marë'. Ina pëinënquë pa'sahuaton, coshatacaso marë' huënsërin. ³⁸ Parisioro'saso' yacoshatohuachinara, i'shaquë pi'pian niopimiratopi. "Inapohuatëhua', oshanënpoa' inquirëhua'," topi. Quisososo nipirinhue' yacoshatohuachina, co ina pochin nininhue'. Ina marë' pëi' hua'anën pa'yanin. "¿Oponoatonta' topinan coshatarin?" ta'ton, yonquirarin. ³⁹ Yonquirinso' Quisori ninoton, itërin:

—Canpitaso' aipi quënanamasoráchin yonquipiramahuë', Yosëso' acopo' cancanëma quëran yonquiramasopita ni'nin. Ni'co'. A'naquën minë', sënan, inapita pa'mohuachinara, pinënáchin pa'mopipi. Acoposo nipirinhue' në'huënantëtërin. Inapochachin canpitaso' cancanëma quëran co noyahuë' yonquirama'. Piyapi'sa' nonpintatoma, yaihuarama'. Pa'pi co noyahuë' cancantërama'. ⁴⁰ Co no'tëquën yonquiramahuë'. Co nonënpóachin Yosë acotërinpoahuë'. Cancanënpóanta' acotërinpoa'. ⁴¹ Cancanëma quëran huarë' sa'ahuaro'sa' catahuaco'. Nosorohuatama', noyápiachin cancantarama'.

⁴² "Parisioro'sanquëma', jma'huantacha canpitaso' nisarama paya! 'Nani ma'sha canarëhua quëran, diesmo Yosë quëtacaso' ya'huërin,' itërinpoa' Moisésë. Ina natëpiramahuë', co noya ninamahuë'. Nani ma'sha sha'nama quëran, diesmo quëtërama'. Ya'ipi coshoro' apipotacaso marë' sha'namaso manama quëran huarë', diesmo quëtërama'. Napoaponahuë', co Yosë nosororamahuë'. Piyapi'santa' yanonpintërama'. Ina marë' Yosë ana'intarinquëma'. Diesmo Yosë quëtacaso' noya nipirinhue', nosorocaso' na'con na'con nohuantërin.

⁴³ Parisioro'sanquëma', jma'huantacha canpitaso' nisarama paya! Niyontonpiso' piqüënta' piyapi'sa' nocanama'. Hua'ano'sapitarë'quëma' yahuënsëconama'. 'Ma noyacha canpitaso' nitotërama', itohuachinënguëmara, pa'yatërama'. Cachiquë pa'patamara: 'Huë'cama maistro', itohuachinënguëmara, pa'yatërama'.

⁴⁴ jMa'huantacha canpitaso' nisarama paya! Chimipi pa'pitopiso pochin niconama'. Co corosë acotohuachinarahuë', acopo' co nishinahuën' nisarinsco co nitotatonaraihuë', piyapi'sari i'natopi," itërin Quisori parisioro'sa' nontaton.

⁴⁵ A'na cotio maistori natanahuaton, no'huirin.

—Ina pochin pënëntaton Maistro, quiyanta' anantantarancoi, itërin.

⁴⁶ Napotohuachina, cotio maistro'santa' pënëntaton, itapon:

—jMa'huantacha canpita' nisarama paya! Na'con piyapi'sa' pënëpiramahuë', nani ma'sha natëcaiso' sha'huiterama' ni'ton, panca pë'pëtëreso pochin ninatanpi. A'chintopiramahuë', co pi'pisha tëranta' catahuaramahuë' natëcaiso'.

⁴⁷ “Iráca pënëntona'piro'sa' pënëntopirinahuë', canpita shimashonëmapitari co natëtonaraihuë', tēpapi. Canpita' pa'pitopiso' pëirapipiramahuë', co natëramahuë'. Ina marë' canpita' Yosë ana'ntarinquëma' ni'ton, jma'huantacha nisarama paya!
⁴⁸ Shimashonëma pochin cancantatoma', inapitari tēpatona pa'pitopiso', canpitari topinan quëran pëirapirama'. Co natëramahuë'.

⁴⁹ Yosë no'tëquën ninorinquëma'. Iráca chachin naporin: ‘Na'a quëmapi'sa' a'pararahuë' pënëinënquëmaso marë'. A'chintapirinënquëmahuë', no'huítoma', ahuëarama'. A'naquën tēpaarama', itërinquëma'. ⁵⁰⁻⁵¹ Isoro'pa' ninin quëran huarë' noya quëmapi'sa' pënëntopirinahuë', na'a tēpapi. Apiri'ton noya quëmapi nipirinhue', iini tēparin. Ina piquëran a'naya a'naya noya pënëntopirinahuë', tēpara'piapi. Na'a pi'ipi napopi. Napoin quëran Sacarias tēpapi anta'. Yosë chinotopiso pëiquë chachin tēpapi. Canpitaso nipirinhue' ina nitotapomarahue', co natantochináchinhue' cancantërama'. Napoaton Yosë na'con na'con ana'ntarinquëma'.

⁵² jMa'huantacha cotio maistro'sanquëma' nisarama paya! Niahui osëretëreso pochin co Yosë nanamën no'tëquën a'chintëramahuë' ni'ton, piyapi'sa' co Yosë nohuítopi'huë'. Co canpita tëranta' Yosë huëntonënquë ya'conamahuë'. A'napitanta' yaya'conpirinhue', co nohuantëramahuë'. Ina marë' Yosë ana'ntarinquëma', itërin Quisosori.

⁵³ Nani tonitohuachina, parisioro'sa', cotio maistro'sa', inapitaso' chiniquën no'huítopi. No'huítatona', nisha nisha Quisoso natanpi atëhuëcaiso marë'. ⁵⁴ “Co no'tëquën nonpachinhue', sha'huirapiahua”, nitopi.

12

Parisioro'sa' yanonpinpiso'

¹ Hua'huayatërahuë' piyapi'sa' niyontonpi Quisoso natanacaiso marë'. Na'a huaranca yamorapi ni'ton, niya'quë'tapi. Ca'tano'sanënpita a'chintaton, itapon: “Tëhuë'nchachin iyaro'sa', parisioro'sa' yanonpinpi. Napoaton a'chinpiso', pan ahuë'pocatërinso pochin niconaton a'naroáchin piyapi'sa' yanonpintopi. Ni'cona nonpintochinënquëma'. ² A'naquën po'oana quëran ma'sha nipí. Ma'sha po'orëso pochin nipirinhue'nta', a'na tahuëriso' ya'ipi piyapi'sari nitotapi. ³ Tashi' napopiramahuë', naporamaso' tahuëri anitotapi. Pëi' acoana nisacarotopiramahuë', a'na tahuëriso', naporamaso' a'ninquëchin sha'huítapi. Ya'ipi piyapi'sa' nitotapi huachi”, ténin.

Yosë tē'huatacaso' ya'huërinso'

(Mateo 10.28-31)

⁴ Ina quëran itaantarin: “Ama iyaro'sa', piyapi'sa' tē'huatocosohuë'. Tēpapirinënquëmaonta', co hua'yanëma' matarinënquëmahuë'. ⁵ Yosë tēhuë'nchinso' tē'huatacaso' ya'huërin, tēnahuë. Co noyahuë' nipatama', Yosë hua'yanëma' matahuatënquëma', parisitopiquë a'pamiatarinquëma'. Napoaton ina na'con na'con tē'huatoco'. Co piyapi'sa' tē'huatacaso' ya'huërinhuë'.

⁶⁻⁷ Yosëso' a'pairinquëma'. Ni'co'. Inairaro'sa' co pa'tonhuë'. A'natëräpo nipirinhue', catotë' coriquia'huaíchin pa'tërin. Napoaponahuë', co a'naya tëranta' Yosëri nani-antërinhuë'. Canpitaso' na'con na'con yonquiringuëma'. Noya noya a'pairinquëma'. Noyá nohuítërinquëma'. Ainëma' hua'huayátërahuë' nipirinhue', ya'ipi pichirin. Napoaton ama tē'huacosohuë'. Ni'sárinquëma', itërin.

Quisocriso imarëhuaso' sha'huicaso' ya'huërinso'

(Mateo 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Ina quëran taantarin: “Tëhuë'nchachin iyaro'sa', ‘Quisoso imarahue', topatama', ayaro' tahuëri canta' nohuantaranquëma'. ‘Imarincó mini,' itarahue' Yosë'pa'. Anquëniro'santa' natanapi. ⁹ Nipirinhue', Yosë quëran quëmapico nipirahuë' a'pohuatamaco, carinquëmanta' a'poaranquëma'. ‘Co nohuítërinacohuë', itarahue'. Anquëniro'santa' natanapi.

¹⁰ A'naquën no'huítonaco, pinorinaco. Ina quëran oshanëna marë' sëtohuachina, Yosëri oshanëna' inquitarin. Nipirinhue' Ispirito Santo pinotona' oshahuanpiso', co onporonta' inquitarinhue'.

¹¹ A'na tahuëri mapachinënquëma', cotio niyontonpiso pëiquë quëpaarinënquëma'. Hua'ano'sa', coisëro'sa', inapitaquë sha'huirapihuachinënquëma', ‘¿Ma'cha tono'pocoya?' ama tocosohuë'. ¹² Naporó' Ispirito Santo catahuaringuëma' noya a'panitacamaso', itërin Quisosori.

Nani ma'sha nohuantopiso'

¹³ Na'a piyapi'sa' natanasoi', a'nari huëcapairin.

—Maistro, tatahuë nani chiminin. Nani ma'sha ya'huëtöpirinhuë', patërin. Iyahuëso' nipirinhuë' apiratërinco. Co nohuantërinhuë' patomatiincoso'. Sha'huëtëquë' patomachinco, itërin.

¹⁴ —Co coisë pochin nica'huaso' ya'huërinhuë', itërin Quisosori.

¹⁵ Napotahuaton, ya'ipiya pënënin.

—Ama iyaro'sa' ma'sha canacamasoáchin yonquicosohuë'. Co nani ma'sha ya'huëtinqüëma' huarë' noya nanpiaramahuë', itërin.

¹⁶ Itahuaton, a'na pënënto nanan sha'huëtërin. “Ni'co'. A'na ma'huan ya'huërin. Im-inëquë sha'pachina, hua'huayätërahuë nitërin. ¹⁷ Napoaton ya'ipi pënënpita ya'sotërin huachi. ‘¿Insëquëcha ma'sha aco'iya?’ ta'ton, yonquiárin. ¹⁸ Yonquihuachina, tapon: ‘Pëiro'sa' i'quitahuato, a'na pëiro'sa' niantarahuë. Panca panca nisarahuë. Inaquë ya'ipi ma'shanëhuëpita acoarahuë. ¹⁹ Na'a ma'sha ya'huëtërinco. Co apípora nohuan-tarahuë'. Co huachi sacatarahuë'. Noya coshatápo. Noya o'opo. Capa cancantato, nóya ya'huápo,' ténin yonquinën quëran. ²⁰ Napopirinhuë', Yosëri itërin: ‘Quëmaso' co manta' yonquiranhuë'. Ipora tashi chachin ca nohuanto, chiminanan. Nani ma'sha canapiranhuë', ya'ipiya pataran ni'ton, a'napitari mapon,' itërin. ²¹ Canpitanta' nani ma'sha canapomarahuë', co Yosë yonquihuatamahuë', ina ma'huan pochin nisarama'. Co manta' ya'huëtomiatarinque'mahuë'. Co Yosë'pa' canamiataramahuë',” ténin Quisoso.

Yosë noya a'pairinpoaso'

(Mateo 6.25-34)

²² Ina quëran ca'tano'sanënpita itapon: “A'naquën ma'sharáchin yonquiipi. Capacaiso', o'ocaiso', a'mocaiso', inasáchin yonquiipi. ‘Nani ma'sha ya'huëtöhuachinco, nóya ya'huarahuë', topirinahuë' yonquinëna quëran. Ama iyaro'sa' ina pochin cancantocoso-huë'. ²³ Yosë chachin ananpirinpoa'. Nonënpoa' quëtërinpoa'. Co capacaso maréáchin isoro'paquë acorinpoahuë'. Noyápiachin a'mocasonta' co onpopinchin yonquicaso' ya'huërinhuë'. Yosë na'con na'con yonquihuatëhua', catahuarinpoa' noya ya'huëcaso'. ²⁴ Ni'co'. Inairaro'sa' co sha'topihuë'. Co cayarinso' sënapihuë'. Cosharo' tapacaso maré' co pëi' ya'huëtöpirinahuë', Yosëri catahuarin. Ina nohuanton, coshoro' ya'huëtöpi. Canpitaso' inapita quëran na'con na'con nosororinquëma'. ²⁵ Ama nisha nisha yonquiatoma', napion cancantocoso'huë'. Chiminacaso' nanihuachin, co huachi a'na ora tëranta' nanpicaso' ya'huërinhuë'. ²⁶ Canpitaora co manta' nanitapapiramahuë'. Yosë nohuanton, noya ya'huërama'. Napoaton sano yonquiatoma', ya'huëco'.

²⁷ Ni'co'. Yancoro'sa' co sacatöpihuë'. Co manta' a'mocaso nipi'huë'. Nipirinhuë', noyápiachin yancotöpi. Iráca copirno Saromon nani ma'sha ya'huëtërin. ‘Ma noyápiachincha a'morin paya,' topi. Yancoro'saso' napoaponahuë', ina quëran noya noya ya'nopi. ²⁸ Pacatöro quëran huarë' Yosëri yonquirin. A'na tahuëriáchin ya'huëpirinhuë', ahui-huachina, ahuiquitëre'. Co hua'qui' ya'huëpirinhuë', Yosëri yonquirin. Ina nohuanton, noya papotërin. Canpitaso' ina quëran na'con na'con yonquirinquëma'. Ina nohuanton, a'mocamasonta' ya'huëtërinquëma'. ¿Onpoatomata' nipachin co natëramahuë'? ‘Yosë catahuarinco mini,' ta'caso nipirinhuë'. ²⁹ Ama ma'sha yonquiatoma', pa'yancosohuë'. ‘¿Ma'cha ca'në'poya? ¿Ma'cha o'orë'poya?’ ama tocosohuë'. ³⁰ Co Yosë imapisöpita'huë' ina pochin yonquiipi. Ma'sharáchin yonquiipi. Canpitaso nipirinhuë', tatanëma' inápaquë ya'huërinso' yonquirinquëma'. Ya'ipi pahuantërinquëmasöpita nitotërin. ³¹ Napoaton Yosë na'con na'con yonquico'. A'napitanta' catahuaco' hua'anëntërinquë ya'conacaiso maré'. Ina pochin cancantöhuatama', Yosë catahuarinquëma'. Ina nohuanton, ma'sha pahuantërinquëmasöpita ya'huëtërinquëma',” itërin.

Canamiatëre'huaso'

(Mateo 6.19-21)

³² Naquëranchin itaantarin:

—Ama iyaro'sa' pa'yancosohuë'. Ohuica pë'tahuana'pi pochin nicato a'pairanquëma'. Caraichinquëma' nipomarahuë', Yosë noya ni'ninquëma'. Hua'anëntërinquë chachin aya'coninquëma'. ³³ Ama na'con ma'sha yontocoso'huë'. Ma'sha ya'huëtöhuachinquëma', pa'anahuatoma', sa'ahuro'sa' quëtöco'. Inapotohuatama', Yosë acanarinquëma'. Isoro'paquë ma'sha a'naróáchin mocarín. Ihuarinënpoa'. Ma'shari a'quirin. Inapaquëso nipirinhuë' Yosë acanahuachinpoa', ya'huëtomiatarinpoa'. ³⁴ Ma'sharáchin nohuantöhuatama', co Yosë yonquiarahuë'. Nipirinhuë', Yosë na'con nohuantöhuatama', ina na'con na'con yonquiarama', itërin.

Noya ninacaso' ya'huërinso'

³⁵⁻³⁶ Ina quëran taantarín: “Noya yonquiatoma', capayatërëso pochín cancantoco'. Ní'co'. A'na patron sa'acaso marè' pa'nín. Onporosona huënantacaso' co piyapínënpita nitotopihuë'. Napoaton noya nitaparahuatona', nanparín i'chinpirahuatona', ninarapi. Canquítón, onconan pi'nihuachina, a'naroáchin i'soatacaiso' ya'huërin. ³⁷ Piyapínënpita ninarapi quënanquintahuachina, hua'anëni nóya ni'sarin. Inari chachín nitaparahuatón, cosharo' acotarín piyapínënpita capacaiso marè'. ³⁸ Yonó tashihuë nipón, tahuëri ya'carihuë nipón, huënantarín. Co huë'ëponarihuë' ninarapi quënanquintahuachina, noya ni'sarin. ³⁹ Isonta' yonquico': Ihuatë' a'nanaya huëcatón, pëiquë ya'conín. Hua'anën co nicasohuë', ma'sha ihuarín. Onporosona huëcacasó' nitotërin naporíní, hua'anëni ninaitonhuë', co ma'shanënpita ihuaitonhuë'. ⁴⁰ Yosë quëran quëmapico ní'to, canpitanta' ninatomaco, ya'huëco'. Hua'quihuato: 'Co a'naroáchin o'mantararinhuë', tosapi a'naquën. Co nitotasënuëmahuë', a'nanaya o'mantararahuë,' itërin Quisosori.

Inpriato pochín nininso'

(Mateo 24.45-51)

⁴¹ Napohuachina, Pitróri natanín:

—¿Ya'ipi piyapi'sa' Sinioro pënënanan? ¿Quiyasáchin nica? itërin.

⁴² Napotohuachina:

“Ní'co' iyaro'sa'. O'macahuaso tahuëri a'na patron pochín nisarahuë. Inaso' aguë yapa'pachina, inpriatonën noya natërinso' sha'huitërin. 'Piyapínëhuëpita noya ní'quë'. Cosharo', ma'sha, inapita pahuantohuachina', quëtëra'piraquë', itahuatón pa'nín. ⁴³ Inpriatoso' noya yonquihuachín, no'tëquën natërin. Patronëni huëcapaintahuachina, noya ni'sarin. ⁴⁴ Noya natërin ní'tón, acoarin ya'ipi ma'shanënpita a'pacaso marè'. ⁴⁵ Nipirínhuë', inpriatonën nisha cancantohuachín, tapon: 'Patron hua'quirarin. Co a'naroáchin huëntaponhuë', ta'tón, piyapínënpita ahuëapon. Cosonanënpitanta' ahuëapon. Pita nicacasoáchin cancantapon. No'pirápon. ⁴⁶ Napoaso', a'nanaya patronëni quënanquiantapon. Co nitotasohuë', a'nanaya canquípon. Co natërinhuë' ní'tón, coirahuatón, chiniquën ana'ntarín. Co natëtono'sahuëpitarë chachín ana'ntarín.

⁴⁷ A'na piyapínëno' patronëni sha'huitopirínhuë', co yonquirínhuë'. Noya nitotaponahuë', co natërinhuë'. Co ma'shanënpita noya tapatërinhuë' ní'tón, chini chiniquën ahuihuitarín. ⁴⁸ A'nasó nipirínhuë' co nitotërinhuë'. Co noyahué' nipachina, co onpopínchin ahuihuitarínhuë'. Inapochachín canpitanta' na'con a'chintëranquëma' ní'tón, noya natëco'. Na'con nitotohuatama', noya natëcaso' ya'huërin,” itërin.

Nisha nisha Quisoso yonquirapipiso'

(Mateo 10.34-36)

⁴⁹⁻⁵⁰ “Tëhuëinchachín, iyaro'sa', pën matohuachina, a'naroáchin huiquitërin. Inapochachín piyapi'sa' a'chintohuato, nisha nisha yonquiapi. Na'a piyapi'sa' no'huíarinaco. Caso' chiniquën parisita'huaso' ya'huërin. Ina yonquiato, sëtërahuë. A'naroáchin nipachín napochinaco. ⁵¹ 'Cristo o'mahuachín, ya'ipiya nohuantatona', noya ya'huapona', ¿topiramahuë' tí? Co ya'ipiya nohuantarínacohuë'. Pënënpato, nisha nisha yonquiapi. A'naquën nohuantarínaco. A'naquënso nipirínhuë', co nohuantarínacohuë'. ⁵² Ipóra quëran huarè' a'na pëiquë ya'huëpítopita nisha nisha yonquiapi. Catoya'pi nohuantarínaco, caraya'piso nipirínhuë' co nohuantarínacohuë' ní'tón, nino'huíapi. ⁵³ A'na pëiquëta' hui'nín nohuantarínco. Hui'nínso nipirínhuë' co nohuantaríncohuë'. A'na pëiquënta' hui'nín nohuantarínco. Pa'pinso nipirínhuë' co nohuantaríncohuë'. Sanapi'santa' nisha nisha yonquiapi. A'shín nimara co nohuantaríncohuë'. Hua'huínso nipirínhuë' nohuantarínco. A'shatën nohuantarínco. Notainso nipirínhuë' co nohuantaríncohuë',” tënin.

Ipóra ma'sha onporëhuaso' yonquicaso' ya'huërin

(Mateo 16.1-4; Marcos 8.11-13)

⁵⁴ Ina quëran ya'ipi piyapi'sa' a'chintantatón, itapon:

“No'tëquën, iyaro'sa', yonquico'. Pi'i ya'conínso parti tashirotohuachina: 'O'nanapon,' tënama'. Ina quëran o'nanín. ⁵⁵ Sor parti quëran chiniquën ihuantohuachina, 'Huënocá ya'huëapon,' tënama'. Naporo' huënocatërin. ⁵⁶ Canpitaso' nonpintënuëma'. O'nan, sëhuën, inapita noya ninopiramahuë', ¿onpoatonta' ipóra chachín naporahuësopita co yonquiramahuë'?” itërin.

Nanan anyatacaso' ya'huërinso'

(Mateo 5.25-26)

⁵⁷ “¿Onpoatomata' canpitaora cancanëma quëran co no'tëquën yonquiramahuë'? ⁵⁸ Ní'co'. Nihuitëransó marè' yaquëpahuachínënuë'n, a'naroáchin nanan anyatëquë'. Co anyatohuatónhuë', coisëquë quëpaarínënuë'n. Coisëquë quëpahuachínënuë'n, santonarquë yo'coanínënuë'n ní'tón, tashinan pëiquë po'moarínënuë'n. ⁵⁹ Inaquë po'mohuachínënuë'n,

ya'ipiya pahuëretaquë huarë' pipiaran," tënin Quisoso. (Inapochachin canpitanta' co noyahuë' nipatama', a'naroáchin nanan anoyatoco', Yosë ana'intochinquëma'.)

13

Co noyahuë' yonquipisopita naniantacaso' ya'huërinso'

¹ Naporo' a'naquën huë'sahuatona', Quisoso sha'huitiipi: "Caririaro'sa' Yosë pëinënuë chinetatona', ma'sha tëparapirinahuë', Piratori sontaro'sa' a'parin tëpacaiso marë'. Inaquë chachin tëpapi," itiipi.

² "A'napita caririaro'sa quëran na'con na'con oshahuanpi ni'ton, Yosë nohuanton, z'tëpapi, topiramahuë' ti? ³ Co inapita na'con na'con oshahuanpihuë'. Canpitanta' co noyahuë' yonquirama'. Co ina naniantohuatamahuë', ana'intarinquëma'. Chiminatoma', parisitomiatarama'. ⁴⁻⁵ Siroiquënta' a'na tori anotaton, shonca posa ya'pi tëparin: 'Inapitanta' na'con na'con oshahuanpi,' z'topiramahuë' ti? Co naporinhuë', ténahuë caso'. Na'a piyapi'sa' Quirosarinquë inachachin oshahuanpi. Canpitanta' co noyahuë' yonquirama'. Co ina naniantohuatamahuë', chiminatoma', parisitomiatarama'," itërin Quisosori.

Nara co nitërinsohuë'

⁶ Ina quëran iso pënënto nanan sha'huitërin: "A'na quëmapi iminënuë iquirá naranta' sha'nin. Papotahuaton a'shinaponahuë', hua'qui' co nitërinhuë'. ⁷ Ina quëran inpriatonën itërin: 'Iso huayo napoonin. Nani a'shinaponahuë', cara pi'ipi co manta' nitërinhuë'. A'nëquë'. ¿Ma'marëta' topinan huanirin?' itopirinhuë', ⁸ 'Ama sinioro ipora a'nëquësohuë'. A'na pi'ipira' tananpitëquë'. Iso pi'ipi noya pacarapiarahue. Apono acotarahuë noya nitacaso marë'. ⁹ Iso pi'ipi nitapon nimara. Co nitohuachinhuë', sha'huitoco a'nëchinquën,' itërin inpriatonëni," tënin Quisoso.

Chinoto tahuëri apia anoyatërinso'

¹⁰ Chinoto tahuëri nanihuachina, niyontonpiso pëiquë pa'sahuaton, piyapi'sa' a'chintarin. ¹¹ Inaquë a'na sanapi quënanconin, apia nininso'. Sopai nohuanton, nani shonca posa pi'ipi monconpirin. Co nanitërinhuë' no'tëpicaso'. ¹² Quisosori quënanahuaton, përarin. Huëcapaihuachina:

—Nani imoya noyatëran, itërin.

¹³ Së'huapihuachina, a'naroáchin no'tëquën huanirin. "¿Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyatërinco paya!" tënin. ¹⁴ Niyontonpiso pëi' hua'anso nipirinhuë', no'huitërin. Chinoto tahuëri anoyatërin ni'ton, naporin. Napoaton piyapi'sa' itapon:

—Saota tahuëri sacatacaso' ya'huërin. Naporo' huëco' anoyatinquëmaso marë'. Chinoto tahuëriso' co noyahuë' anoyatacaso', itërin.

¹⁵ Quisosori natanahuaton, itapon:

—Canpitaso' nonpintënuëma'. Co no'tëquën yonquiramahuë'. Ohuaca', mora, inapita pë'tahuahuatama', chinoto tahuërinta' i'quiritërama'. I'sha ya'huërinquë quëparahuatoma', o'shitërama'. ¹⁶ Iso sanapiso nipirinhuë' Yosë piyapinën niponahuë', hua'qui' parisitërin. Nani shonca posa pi'ipi Satanasëri aparisitopirinhuë', ipora huarë' nicha'ërahuë'. Chinoto tahuërinta' anoyatacaso' ya'huërin ténahuë. ¿Ma'ta' canpitaso' yonquirama'? itërin.

¹⁷ Natanahuatona', inimiconënpitaso' tapanpi. A'napitariso nipirinhuë', pa'yatopi: "¿Ma noyacha Quisoso nanitaparin paya!" topi.

Mostasaraya pochin nininso'

(Mateo 13.31-32; Marcos 4.30-32)

¹⁸ "¿Ma pochinta' Yosë hua'anëntërinso'? topiramahuë'. A'na pënënto nanan sha'huitanta'inquëma' canpitanta' nitotacamaso marë'. ¹⁹ Mostasaraya pochin ninin. Ya'pirin hua'huishin niponahuë', iminquë sha'patëra, panca ta'an ninin. Nani a'shinpachina, inairaro'sa' huëcatona', inaquë pëirin," tënin. (Inapochachin ya'nan nipon, caraíchín piyapi Yosë imapirinahuë', a'na tahuëri hua'huayátërahuë imasapi huachi.)

Pan ahuëpocatërinso pochin nininso'

(Mateo 13.33)

²⁰ Ina quëran itantarin: "¿Ma pochinta' Yosë hua'anëntërinso'? ²¹ Pan ahuëpocatërinso pochin ninin anta'. A'na sanapi pan nipachina, cato shonca quiro pochin trico no'mo' manin. Masahuaton, pi'pian tëranta' pan ahuëpocatërinso' ayontohuachina, ya'ipiya së'cotërin, pan huëpocatërin huachi," tënin Quisoso.

Ya'coana pochin nininso'

(Mateo 7.13-14, 21-23)

²² Ina quëran nisha nisha ninanoquë pa'sahuaton, a'chintëra'piarin. Quirosarinquë huarë' pa'sarin. ²³ A'chintohuachina, a'na quëmapiri itapon:

—¿Onpo piyapita' cha'ëpona'? ¿Caráichin nimara ti? itërin.

²⁴ —Yosë huëntonën pëi pochin ninin. Ya'coananënso' yamianasha. Na'a piyapi'saso' yaya'conpirinahué', co noyahué' cancantatona', co nanitopihué' ya'conacaiso'. Canpitaso nipirinhué' ipora chachin ya'conacamaso' nohuantoco'. Ama hua'quicosohué'.
²⁵ A'na tahuëri hua'anëni ya'coananën oncotarin huachi. Naporo huaré' aipiran huanirahuatoma', yaya'conpiramahué'. "T'soatocoi Sinioro," tosapiramahué', co nohuanarinhué'. "Co nohuitëranquëmahué'. Co canpitaso' piyapinëhuëpitanquëmahué'," itarinquëma'.
²⁶ "Co'ta nohuitërancoi. Quëmaro'coi coshatërai, o'orai. Quiyataquë a'chinan," tosapiramahué'.
²⁷ "Co' mini nohuitëranquëmahué'. Co noyahué' ninama' ni'ton, co piyapinëhuëpitanquëmahué'. Paco huachi," itahuatënuëma', a'paarinquëma'.
²⁸ Parisitopiquë pa'sahuatoma', na'nërama', chiniquën parisitarama'. Apraan, Isaco, Cacopo, pënëntona'piro'sa', inapita Yosë hua'anëntërinquë ya'huërapí, ni'sarama'. Canpitaso nipirinhué' co ya'conamahué' ni'ton, sëtarama'.
²⁹ Nisha nisha parti quëran huëcatona', Yosë ya'huërinquë ya'conapi. Inaquë noya coshatëreso pochin noya ya'huërapí.
³⁰ A'naquënso' ipora co piyapi'sari noya ni'pirinahué', a'na tahuëri Yosëri noya ni'sarin. A'naquënso' nipirinhué' ipora piyapi'sari noya ni'pirinahué', a'na tahuëri co Yosëri noya ni'sarinhué', itërin Quisosori.

Quirosarinquë ya'huëpisopita yonquiaton, sëtërinso'
 (Mateo 23.37-39)

³¹ Naporo' a'naquën parisioro'sa' Quisosoquë huë'pi.
 —A'naroáchin ta'aquë'. Irotisë yatëparinquën, itiipi.

³² —Inca. Co yapa'nahué'. Irotisëso' pa'pi nonpintë'. Paaton, sha'huitonquë'. Nani Yosë sha'huitërinco ma'sha nica'huaso'. Iporaso' ina natëto, sopairo'sa' a'parahué'. Na'a cania'piro'sa' anoyatarahué'. Cara tahuërichin pochin pahuanarin tiqiu'a'huaso'. Ina sha'huitonquë' nitochin.
³³ Inaso napotopirahué', ipora tahuëri chachin pipito tashira aquëtëran Quirosarinquë nincana'huaso' ya'huërin. Iráca quëran huaré' na'a piyapi'sa' inaquë pënëntopirinahué', tëpapi. Inaquë canta', tëpainacoso ya'huërin, ténin.

³⁴ Ina quëran intartarin: "¡Ya'ipi Quirosarinquë ya'huëramasopita yonquiatënuëma', chiniquën sëtërahué! Na'a pënëntona'piro'sa' Yosë a'patërinquëma' pënëinënuëmaso maré'. A'papiirinhué', tëparama'. A'naquën na'piquë të'yaratoma', tëparama'. Ya'ipinquëma' nosoroatënuëma', na'aro' yacatahuapiranquëmahué', co ca tëranta' nohuantëramacohué'. Atari hua'huin to'cohuëtërinso pochin yapa'poyapiranquëmahué', co nohuantëramacohué'.
³⁵ Napoaton Tata Yosë patarinquëma'. Co huachi catahuararinquëmahué'. Co huachi quënanaramacohué'. O'manta'huaso' tahuëri huaré' quënantaramaco. Naporo': "¡Ma noyanquëncha quëmaso paya! Sinioro chachin a'pamarinquën,' itaramaco," itërin Quisosori.

14

Chinoto tahuëri anoyatantarinsó'

¹ A'na hua'ani Quisoso amatërin coshatapacaso maré'. Parisio quëmapi inaso'. Amato-huachina, inaquë pa'nin. Chinoto tahuëri ni'ton, a'napitarinta' ni'sapi sha'huirapicaiso maré'.
² Naporo' a'na cania'pi Quisosoquë huë'nin, panca pomatërinso'.
³ Cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapita notërahuaton, Quisosori itërin:

—¿Noya chinoto tahuëri cania'pi anoyatacaso' ti? ¿Ma'ta' tënama' canpita? itërin.

⁴ Natanahuatona', ta'tápi. Co manta' topihué'. Co a'panitohuachinaraihué', cania'pi së'huarahuaton, a'naroáchin anoyatërin. —Noya paquë huachi, itërin.
⁵ Ina quëran piyapi'sa' pënëntartarin.

—¡Hui'nama' posoquë pa'itohuachina, chinoto tahuëri nipirinhué', a'naroáchin ocoirama! Mora tëranta' pa'itohuachina, ocoirama'. ¿Co ocoiramahué' nica? itërin.

⁶ Parisioro'saso' nipirinhué' tapanatona', co nanitopihué' a'panitacaiso'.

Pita pochin nininsó'

⁷ Yacoshatohuachinara, na'a piyapi'sa' hua'an pirayan yahuënsëpi. "Hua'an pirayan huënsëhuato, chiniquën nanantona'pi pochin ni'sarinaco," ta'tona', inaquë huënsëconpi. Ina ni'sahuaton, Quisosori itërin:

⁸ —Natanco iyaro'sa' pi'pian pënëinquëma'. Quëmapi yasa'apachina, nipayarinsopita amatërin coshatapacaiso maré'. Inaquë amatohuachinquën, ama hua'ano'sa' pirayan huënsëquësohué'. Tapona' a'na quëmapi chini chiniquën nanantërinso' huë'sarin.
⁹ Huë'pachin, hua'an itarinquën: "Po'shaquë', iso quëmapi huënsë'in. Pasëquë tëranta' huënsëconquë'," itohuachinquën, tapanaran.
¹⁰ Napoaton amatohuachinquën, co'inquë huënsëquë'. Hua'an huë'pachin, noya nontarinquën. "Huëquë' iyasha, isëquë noya huënsëiquë'," itohuachinquën, ya'ipi piyapi'sa' noya ni'sarinquën.
¹¹ Inapochachin "Caso'

noya noyaco,” topatama’, Yosé atapanarinquëma’. Nipirinhue’, sano piyapi nipatama’, Yosé noya noya acoarinquëma’, itërin.

¹² Ina quëran pëi’ hua’anën pënënaton, itantarín:

—Ca’painënguënso marë’ piyapi amatohuatan, ama quëmopinënpita, amiconënpita, inapitaráchin amatëquësohuë’. Ma’huano’sa’ amatohuatan, inapitanta’ amataantahuachinënguën, i’huëretarinënguën. ¹³ Sa’ahuario’sa’, apiaro’sa’, sonpacharo’sa’, somaraya nininsopita, inapitanta’ nosoroaton, amatëquë’. ¹⁴ Ina quëran noya cancantaran. Inapitaso’ co nanitopihue’ amatanta’inënguënso’. Co i’huëretopirinënguënhue’, Yosëso’ i’huëretarinënguën. Noya ninan ni’ton, ayaro’ tahuëri ananpitaantahuachinguën, acanaaringuën huachi, itërin.

Yosëri amatërininsopita
(Mateo 22.1-10)

¹⁵ Inaquë coshatasoi’, a’naso’ natanahuaton, Quisoso itapon:

—Yosë chachin hua’anëntohuachinpoa’, nóya coshatarihua’. Noya noya cancantarihua’, itërin.

¹⁶ Napotohuachina, pënënto nanan sha’huitërin.

—A’na quëmapiri na’a piyapi’sa’ amatërin ca’pacaiso marë’. ¹⁷ Tahuëri nanihuachina, inpriatonën a’parin sha’huitantacaso marë’. “Huëco huachi. Nani cosharo’ taparin,” itërin. ¹⁸ Nani amatopirinhue’, co huachi nohuantopihue’. “Co’chi nanitëraihuë’ paya,” toconpi a’naya a’naya. “No’pa’ pa’anahuëso’ nicapo pa’sarahuë. Napoaton co nanitëraihuë’,” tënin a’na’. ¹⁹ “Shonca toro pa’anahuë asacata’huaso marë’. Inapita tënipo pa’sarahuë. Napoaton co ipora nanitëraihuë’,” tënin a’nanta’. ²⁰ “Thuara sa’arahuë. Napoaton co canta’ nanitëraihuë’,” tënin a’nanta’. ²¹ Napotohuachinara, inpriatoso ayanahuaton hua’anën sha’huitiirin. “Co huachi nohuantopihue’,” itërin. Natanahuaton, no’huitërin. “Manóton paantaquë’. Cachiquë tëranta’ paaton, piyapi maconquë’. Sa’ahuario’sa’, apiaro’sa’, somaraya nininsopita, sonpacharo’sa’ inapita maconquë’,” itërin. Itohuachina, pa’sahuaton, macontarin. ²² Huënantarahuaton, sha’huitiantarin. “Nani maconpirahuë’. Ipora huanta’ pahuanarin piyapi’sa’ nanicaso’,” tënin inpriatonën. ²³ “Ninano quëran pipirahuaton, macoantaquë’. Nisha nisha ira pa’taton, sha’huitonquë’ huë’ina’. Imino’saquë huarë’ paaton, maconquë’. Na’a piyapi’sa’ nohuantërahuë. ²⁴ Ya’nán amatërahuëso’pitaso’, co huachi ca’painacoso’ nohuantërahuë’ ni’ton, inapoco’,” itërin hua’ani, tënin Quisoso.

Sacai’ imacaso’
(Mateo 10.37-38)

²⁵ Ina quëran Quisoso paantarín. Na’a piyapi’sari imasapirinhue’, tahuëretahuaton, itapon: ²⁶ “Yaimapatamaco, ca na’con na’con nosoroco. Tatama’, mamama’, inapita co onpopinchin nosorocaso’ ya’huërinhuë’. Sa’ama’, hui’nama’, iyaparima’, oshiparima’, inapitanta’ co onpopinchin nosorocaso’ ya’huërinhuë’. Canpitaora nohuantëramasonta’ naniantatoma’, casáchin imaco huachi. Co na’con na’con nosorohuatamaco’huë’, co tëhuëchachin imaramacohuë’. ²⁷ Imapatamaco, a’napita aparisitarinënguëma’. Yatëpápirinënguëmaonta’, imamiatoco. Corosëquë chiniquën parisitëre’. Inapochachin canpitanta’ imapatamaco, aparisitarinënguëma’. Co ahuantohuatamahuë’, co tëhuëchachin imaramacohuë’. ²⁸ Ni’co’ iyaro’sa’. A’na quëmapi panca tori yanipachin, co a’naroáchin nininhue’. Ya’ipi pa’tërinso’ton yonquirin. ²⁹ Ina quëran coriquinën nanihuachina, pëiarin huachi. Co coriquinën nanihuachinhue’, co pëirinhue’. Patomaíchín a’canin naporini, a’napitari tëhuaitonahuë’. ³⁰ Ni’co’. Panca yapëipirinhue’, co nanitërinhuë’ a’canacoso’, ichtonahuë’. ³¹ Isona’ yonquico’. A’na copirno ya’huërin, shonca huaranca sontaro’sa’ camairinso’. Inimiconëno nipirinhue’, cato shonca huaranca sontaro’sa’ camairin. Ina napo’ huë’pachinara, co a’naroáchin ahuëapona pa’sarinhuë’: ‘Sacai’ minsëcasso’, ta’ton, yonquirárin. ³² Co nanitochináchinhue’ nipachina, comisionën a’parin nanan anoyatcaso marë’. ³³ Inapochachin pënënanquëma’. Sacai’ imamancoso’, tënhuë’. Napoaton noya yonquiatoma’, imaco. Casáchin yonquihuatamaco, tëhuëchachin noya imasaramaco,” tënin Quisoso.

Yamora pochín nininso’
(Mateo 5.13; Marcos 9.50)

³⁴⁻³⁵ Ina quëran taantarín: “Yamora noya acashicaso’ niponahuë’, chiminpachinaso co huachi cashirinhue’ ni’ton, co huachi má’marë tëranta noyatërinhuë’. Topinan të’yatëre’. Huëratëhuanpatama’, noya natanatomaco, yonquico’,” itërin Quisosori. (Canpitanta’ co noya cancantohuatamahuë’, co Yosë nohuantarinquëmahue’ tapon naporin.)

15

Ohuica chihuërinso pochin nininso'
(Mateo 18.10-14)

¹ Nisha nisha piyapi'sa' huë'pi Quisoso natanacaiso marë'. Copirno marë' coriqui ma'patona'piro'sa', oshahuano'sa' itopiso', inapitanta' huë'pi. ² Ina ni'sahuatona', parisoro'sa', cotio maistro'sa', inapitari no'huipi.

—¿Onpoatonta' Quisoso oshahuano'sa' pa'yatërin? Inapitarë' coshatarin, co napocasohuë' nipirinhüë', toconpi.

³ Ina natanahuaton, Quisosori iso pënënto nanan sha'huitërin ayonquicaiso marë': ⁴ "A'na quëmapi pasa ohuicaro'sa' pë'tahuaton, ya'ipiya nosororin. Anaya tëranta' chihuëhuachina, yonípon pa'sarin. A'napitaso' pastoquëranchin patahuaton, hua'qui' yonisarin. Quënanaquë huarë' yonisárin. ⁵ Quënanahuaton, pa'yatërin. Pitënanahuaton, quëmantarín. ⁶ Pëinënuë canquiantahuachina, nipayarinsopita, ya'cariya ya'huëpisopita, inapita sha'huitërin. 'Ohuicanëhuë chihuëpirinhüë', quënanahuë. Ina marë' nóya cancantahua', itërin. ⁷ Inapochachin Yosë ni'ninpoa'. Noya piyapi ya'huëhuachin, Yosëri noya ni'sarin. Nipirinhüë', oshahuano'santa' nosororin. Anaya tëranta' co noyahuë' yonquirinsos' naniantohuachin, Yosë ya'huërinquënta' capa cancantomiatapi," itërin Quisosori.

Coriqui ayatërinso'

⁸ Ina quëran iso pënënto nanan sha'huitantarín: "A'na sanapi shonca coriqui prata quëran nininso' ya'huëtopirinhüë', a'nara' ayatërin. Nanparin i'chinpitahuaton, noyá huitëtërin. Quënanaquë huarë' yonisárin. ⁹ Quënanahuaton, nipayarinsopita, ya'cariya ya'huëpisopita, inapita sha'huitërin. 'Coriquinëhuë ayatopirahuë', quënanahuë. Ina marë' noya cancantahua', itërin. ¹⁰ Inapochachin a'na piyapi tëranta' co noyahuë' yonquirinsopita naniantohuachin, anquëniro'santa' noya cancantapi," itërin.

Oshahuana'pi huëantarinsos'

¹¹ Ina quëran Quisosori itaantarín: "A'na quëmapi cato' hui'ninpita ya'huëtopirinhüë', ¹² hua'hua nininsoari pa'pin itërin: 'A'na tahuëri ya'ipi ma'shanënpita iyahuëro'co patomatarancoi. Caso nipirinhüë' apira nohuantërahuë. Ipora tata quëtochanco, topirahuë,' itërin. Itohuachina, patoma ma'shanënpita quëtërin. ¹³ Cara tahuëri quëran pochin hua'hua nininso' yapipirin. Ya'ipi ma'shanënpita pa'anahuaton, coriqui canarinso' masahuaton, aquë pa'nin. Inaquë no'pirárin, nansarárin, monshihuanárin. Na'a coriqui quëparinso' i'quirin. ¹⁴ Nani ya'ipi i'quihuachina, inaquëso' tanarotopi ni'ton, co manta' capacaso' ya'huërinhuë'. Inanta' tanarin. ¹⁵ Napoaton a'na patronquë pa'nin. 'Canta' sacachi, topirahuë,' itërin. 'Noyahua'. Sacatëquë' nipachin,' itahuaton, pastoquë a'parin coshinënpita a'paicaso marë'. ¹⁶ Inaquë paaton, coshíro'sa' a'cararin. Tanaton, coshí ca'ninso' tëranta' nayapirinhüë', co incari quëtërinhuë'. ¹⁷ Ina quëran yonquirin. '¡Ma'huántacha ninahuë paya! Tata piyapinënpitaso' noya coshatapi. Caso nipirinhüë' tana yatëparinco ta'a. ¹⁸ Paato, tatahuë nonchi: 'Co noyahuë' tata ninahuë. Nonpintëranquë. Co Yosë natëtohuë', oshahuanahuë. ¹⁹ Co noyahuë' ninahuëso marë' co huachi hui'nan pochin cancantancoso' ya'huërinhuë'. Piyapinën pochin tëranta' ni'co," ichi,' ténin yonquinënuë. ²⁰ Ina quëran pa'pin ya'huërin'pa' paantarín.

Ya'caritëriahuaso', aquë quëran pa'pini quënanin. Quënanahuaton, na'con nosoroaton, ta'aparín. Iporahuaton, apinorín. ²¹ 'Co noyahuë' ninahuë, tata. Nonpintëranquë. Co Yosë natëtohuë', oshahuanahuë. Co noyahuë' ninahuëso marë' co huachi hui'nan pochin cancantancoso' ya'huërinhuë', itërin pa'pin. ²² Napotopirinhüë', pa'piniso' na'con nosororin. Piyapinënpita camarin. 'Manóton paatoma', noyápiachin nininso' maconahuatoma', a'motoco'. Po'moitërantá' noyápiachin nininso' po'motoco'. Sapatënta' matonquë' po'moin. ²³ Ina quëran toroa'hua amoshin nininso' ma'toma', tēpaco' ca'ahua'. Capa cancantatëhua', pita niahua'. ²⁴ Iso hui'nahuë chiminin pochin niponahuë', iporasos' ya'noantarín. Ayatë pochin nipirinhüë', iporasos' niantarahuë', itërin. Ina quëran pita nisapi.

²⁵ Paninanso nipirinhüë', iminquë sacatërin quëran huëntararin. Pëiquë ya'caritëriahuaso', mosica pi'nirapiso natanin. Nansatona', capa cancantapi. ²⁶ Natanahuaton, piyapinën përarín: '¿Onpoatonta' pita nisapi?' itërin. ²⁷ 'Co'ta iya'hua huëntararin. Noya canquintarin ni'ton, tatari pa'yatërin. Toroa'hua amoshin nininso' atëpatërin capacaso marë', itërin. ²⁸ Ina natanahuaton, no'huitërin. No'huitaton, co yaya'coninhüë'. Pa'pini pipirahuaton, itërin: 'Huëquë' conpa capa cancantahua', itopirinhüë'. ²⁹ 'Inca tata. Na'a pi'ipi quëma marë' chiniquë sacatërahuë. Sha'huitohuatancora, ya'ipiya natëranquë. Napoaponahuë', co caso' chipo tëranta' quëtërancohuë' amiconëhuëpita amatahuato capa

cancanta'huaiso maré'. ³⁰ Iso hui'nanso nipirinué', aqué paaton no'piárin. Monshi-huanárin. Coriquinén quètopiranhué', ya'ipi i'quirin. Ina quèran huènantahuachina, quèmarinosoroaton, pa'yatéran. Toroa'hua amoshin nininso' atèpatèran coshatacaiso maré', itèrin.

³¹ Napotohuachina, pa'pini itèrin: 'Nosororanquèn mini conpa. Quèmaso' co ya'huincaranhué'. Ya'ipi ma'shanèhuèpita quèchinquèn. Ya'ipiya quèmaquèn nisarín. ³² Iya'huaiso nipirinué', nani huènantarin. Chimininso pochin niponahué', ya'noantarin. Ayatèreso pochin nitopirèhuahué', niantarèhua'. Ina maré' noya cancantacaso' ya'huèrin, itèrin pa'pini," ténin Quisoso.

16

Inpriatori nonpintèrinso'

¹ Ina quèran ca'tano'sanènpita a'chintantaton, itapon: "A'na ma'huan ya'huèrin. Inprianonèn chiniquèn nanan quètèrin piyapinènpita camaicaso maré'. Inari asacatèrin. Chiniquèn nanantaton, nihiupiso' ninshitèrin. Inaso nipirinué', nonpintaton, inaora maré' coriqui masarin ni'ton, sha'huirapi. ² Ma'huanso' natantahuaton, amatèrin. 'Quèmaso' nonpintaranco natantèrahué'. Coriqui quètèranquènso' quèmaora maré' manan ni'quèhuaré', ocoiaranquèn. Ya'ipi nihiurinacoso' ninshitoco nitochi,' itèrin. ³ Inprianonènso' pipirahuaton, yonquirarin. '¿Ma'cha onpo'i nicaya? Hua'anèhué ocoiarinco. Co nanitèrahué' chiniquèn sacata'huaso'. Naporahuaton, tapanato, co nohuanterahué' coriqui topinan ma'pata'huaso'. ⁴ Na'a quèmapi'sa' hua'anèhué nihiupi. Iporaso' inapita catahuarahué. Ina quèran hua'anèhué ocoihuachinco, inahuanta' catahuarinaco nanpica'huaso maré', ténin yonquiaton. ⁵ Naporahuaton, co'hua hua'ani ocoiyatèrasohué', nihuitopisopita amatèrin. Anaya a'naya hué'pi. A'naso' hué'pachina, natanin. '¿Onpota' hua'an nihuiran?' itèrin. ⁶ 'Pasa rata toma' ma'parahué ni'ton, ina nápo' nihuirahué, itohuachina, 'Inta nipachin, nihuitèranso quirica masahuaton, a'naterápo shoncaíchin ninshitantaqué', itèrin. ⁷ Ina quèran a'nanta' hué'nin. Hué'pachina, '¿Onpota' quèmanta' nihuitèran?' itèrin. 'Trico ma'parahué ni'ton, pasa costaro maré' nihuirahué,' ténin. 'Inta nipachin, Posa shoncaíchin ninshitantaqué', itèrin. Inapotèra'piaton, na'a amiconènpita catahuarin ama na'con pahuèrtacaiso marèhué'. ⁸ Hua'ani natantahuaton, amataantarin. 'Naquèranchin nonpintaranco. Nipirinué', "ma noyacha yonquiran paya," ténahué, itèrin hua'anèni. Ni'co' iyaro'sa'. Na'a piyapi'sa' co noyahué' nipsisopita noya yonquipi inaora canacaiso maré'. A'naquèmaso nipirinué', imapiramacohué', co onpopinchin yonquiramahué' noya nicacamaso maré'.

⁹ Coriqui ya'huètohuachinquèma', ama canpitaoráchin i'quicosohué'. Anapita pahuan-tohuachina', quètoco'. Inapohuatama', Yosé'pa' noya ni'sarinquèma'. Chiminpatama', Yosé inápaquè quèpantarinquèma'. Coriquinèma' patopiramahué', inatohua' noya noya ya'huècontarama'.

¹⁰ Ni'co' iyaro'sa'. Hua'anèma' sha'huitohuachinquèma', natècamaso' ya'huèrin. Pi'pian tèranta' sha'huitopirinquèmahué', natèhuatama', noya ni'sarinquèma'. Chini chiniquèn nanan quètarinquèma'. Co'so' natèhuatamahué', co chiniquèn nanan quètarinquèmahué'. 'Nonpintaranco,' ta'ton, co huachi natèarinquèmahué'. ¹¹ Ya'ipi coriquinèma' canpitaora maré' i'quihuatama', co insonta' inápaquè acanarinquèmahué'. ¹² Iporaso' Yosé nohuanton, ma'sha, coriqui, inapita ya'huètarinquèma'. A'naninquèmaso pochin quètèrinquèma'. Topinan quèran i'quihuatama', co manta' Yosé'pa' canamiataramahué'.

¹³ Cato' patron camaihuachinquèma', co nanitèramahué' cato chachin natècamaso'. A'naso' nohuantatama', noya natèrama'. A'naso' nipirinué' co onpopinchin nohuantatamahué' co natèaramahué'. Inapochachin canacamasoáchin yonquihuatama', co nanitaramahué' Yosé natècamaso'. Coriquiráchin cancantohuatama', co Yosé natèaramahué'," itèrin Quisosori.

¹⁴ Parisoro'sa' coriquiráchin cancantopi. Napoaton Quisoso a'chininso' natanahuatona', tèhuapi. ¹⁵ Tèhuapirinahué', Quisosori itèrin: "Canpitaso' Yosé imaramaso pochin nipo-marahué', co tèhuènachachin imaramahué'. Nonpinama'. Yonquiramaso chachin Yosé nitotèrin. Piyapi'sa' noya ni'pirinènhuèmahué'. Cancanèma quèranso yanonpinama' ni'ton, Yosé co pi'pian tèranta' noya ni'sarinquèmahué'," itèrin.

Yosé quiricanèn quèran pènèninpoa'

¹⁶ Ina quèran tantarin: "Íraca Moisésè, pènèntona'piro'sa', inapita pènèntopi nani ma'sha natècaso'. Ina quèran Coansha Paotista hué'pachina, noya nanan sha'huirín Yosé hua'anèntèrinquè ya'conacaiso maré'. Yaya'conpisopitaso' chiniquèn cancantatona', ya'conapi. ¹⁷ Quiricanèn quèran Yosé no'tèquèn pènèninpoa'. Isoro'pa', pi'iro'tè', inapita ta'huantapirinahué', ya'ipi Yosé nanamènso' ya'huèmiatápon. Co a'na hui'sharinso tèranta' topinan quèran ninshitopihué' ni'ton, ya'ipi naniarin," ténin.

*Sa'ahuano'sa' p'ënëinso'**(Mateo 19.1-12; Marcos 10.1-12)*

¹⁸ Ina quëran Quisosori p'ënëantarin: “Co sa'ama' të'yatamaso' ya'huërinhuë'. Noya nich-inpitacaso' ya'huërin. Napoaton sa'ama' të'yatatoma', a'na sanapi maantahuatama', oshahuanarama'. Monshihuaninso pochin Yosë ni'sarinqüema'. Insozona ina sanapi so'ini të'yatërinso chachin maantahuachina, inanta' monshihuaninso pochin Yosëri ni'sarin,” itërin.

Ma'huan parisitërinso'

¹⁹ Ina quëran itaantapon: “A'na ma'huan ya'huërin. Nani ma'sha ya'huëtërin. Morin pa'ton nininso' a'morin. Noyápiachin a'moton, nani tahuëri pita pochin nicaton, nóya coshatërin. Co manta' pahuantërinhuë'. ²⁰⁻²¹ A'na quëmapinta' inaquë ya'huërin, sa'ahua nininso'. Nasaro itopi. Apia ni'ton, co nanitërinhuë' sacatacaso'. Ma'sha topinan ma'pataton, nanpirin. Ma'huan pëinën aipiran acopi. Ya'coanaquë huënsëarin. Tanaton, ma'huan pë'sotërinso tëranta' nayapirinhuë', co manta' quëtöpihuë'. Ta'tarächin niconin ni'ton, ni'niraro'sari huëcatona', irotiipi. ²² Napoin quëran Nasaro chiminin huachi. Chiminpachina, Yosë'pa' anquëniro'sari quëparin. Apraan pantarinqüë chachin pantarin. Ina quëran ma'huaonta' chimininpachina, pa'pitopi.

²³ Parisitöpiquë paaton, parisitárin. Në'përahuatón, aquë quëran Nasaro quënanin. Tata Apraanë' ya'huëarin. ²⁴ Napoaton chiniquë'n përarin: '¡Tata Apraan, nosoroco canta! Pënuquë parisitárahüë. Nasaro a'patimaco i'sha pi'pian tëranta' api'nichinco,' itopirinhuë'. ²⁵ 'Co'chí nanitërahüë paya. Ni'quë'. Quëmaso' nanpipon, nani ma'sha ya'huëtöpirinqueñhuë', inasáchin yonquiran ni'ton, iporasó' parisitáran. Nasaroso nipirinhuë' nanpipon, parisitápirinhuë', iporasó' noya ya'huarin huachi. ²⁶ Naporahuatón, Yosë'pa' pa'patëra, co onporonta' pipirëhuë'. Inapochachin parisitöpiquënta' pa'patëra, co onporonta' Yosë'pa' pa'nëhuë'. Panca tahuan ya'copitërinso pochin ni'ton, co nanitërhüë' pëntonacaso', itërin.

²⁷⁻²⁸ Napotöpirinhuë', itantarin: 'A'natëräpo iyahuëpita ipora ya'huërapí. Nasaro a'paquë' tatahuë' pëinënquë iyahuëpita pëñëncaso marë'. Caso' parisitápató, co nohuantërahüë' isëquë huëcacaíso', itërin. ²⁹ Napotöhuachina, Apraani itërin: 'Co'ta Yosë quiricanën ya'huëtöpi. Inaquë Moisésë, pëñëntona'piro'sa', inapita ninshitöpi nontatona' nitotacaiso marë'. Inapita natëina', itërin Apraani. ³⁰ 'Nani nontaponarahüë', co natëpihuë'. Nipirinhuë', chimininsó' nanpíantahuatón, pëñëncopachin, natëpona' nimara. Co noyahuë' yonquipisöpi naniantatona', Yosë tahuë'rëtantapona' nimara, topirahuë', ténin. ³¹ 'Co Yosë quiricanën natëhuachinahuë', chimininsonta' nanpíantapirinhuë', co onporonta' natëapihuë', itërin Apraani,” ténin Quisoso.

17*Anishacancantöpisöpi**(Mateo 18.6-7, 21-22; Marcos 9.42)*

¹ Ina quëran ca'tano'sanënpita p'ënëantarin. “Nisha nisha ma'sha ya'huërin anishacancantiinpoaso'. Nipirinhuë', anishacancantona'piso' pa'pi co noyahuë' ni'ton, ¡ma'huantacha nisarin paya! Ina marë' Yosëri chiniquë'n ana'ntarin. ² Co'huara hua'huaro'sa tëranta' anishacancanchátërasohüë', marëquë chimitërin naporini, noya noya niitonhuë'. Pancara'pique' a'sonconotahuatona', të'yaitöpi naporini, co aquëtë' oshahuaintonhuë'. A'naquënta' imasapirinacohüë', co chiniquë'n cancanchatërapihuë'. Hua'huaro'sa' pochin cancantöpi. Inapita anishacancantöhuachina', Yosëri ana'ntarin. ³ Napoaton, ni'cona a'napita anishacancantotama'.

A'na piyapi ma'sha onpotöhuachinquëma', pëñëncó'. Naporinso marë' sëtöhuachina, nanan anoyatoco'. ⁴ A'na tahuërimarëáchin canchisëro' napotöpirinque'mahuë', canchisëro chachin: 'Co noyahuë' ninahuë' ni'ton, sëtërahüë', itöhuachinquëma', nanan anoyataan-taco'. Co onporonta' no'huicaso' ya'huërinhuë',” ténin.

*Ya'ipi cancanënpoa quëran natëcaso' ya'huërin*⁵ Ina quëran ca'tano'sanënpitari itöpi:

—Catahuacoí Siniro, Yosë noya noya natë'i, itöpi.

⁶ —Mostasa ya'pirin hua'huishin ninin. Ina pochin pi'pian tëranta' Yosë natëtoma', nontöhuatama', noya catahuarinquëma'. “Yosë nohuanton, iso nara no'pa quëran pipirahuatón, marëquë pa'in,” tënana' naporini, pa'itonhuë'. “Yosë no'tëquë'n nontërinco,” topatama', sacai' nininso' nanitaparama', itërin.

Yosë marë' sacatacaso' ya'huërinso'

⁷ Ina quëran itantarín: “Patron ya’huëhuachina, piyapínën camairín. Camaihuachina, iminënquë sacatërin. Pë’tahuanënpitanta’ a’pairín. Nani sacatohuachina, imin quëran huënantahuachina, patroni a’naroáchin a’carín, ¿topiramahuë’ tí? ⁸ Co naporínhuë’. Patron’ton yacoshatërin. Napoaton piyapínën sha’huítërin. ‘Cosharo’ níquë’. Ina quëran nitaparahuaton, o’huintoco ca’i. Nani coshatohuato, o’shitoco,’ itërin. Nani coshatohuachina, naporo huarë’ piyapínënso’ coshatërin. ⁹ Piyapínën camairín ní’ton, natërin. ‘Ma noyanquën ní’ton, natëranco. Ina marë’ “Yosparínquën,” ’ co itërinhuë’. ¹⁰ Canpitanta’ iyaro’sa, Yosë sha’huítahuachinquëma’, natëco’. Nani natëhuatama’: ‘Topinan piyapínënpoa’ ní’tëhua’, natërhua’, nitoco’. Ya’ipiya natëcamaso’ ya’huërin,” itërin Quisosori.

Chana caniori maninsopita anoyatërinso’

¹¹ Ina quëran Cariria parti na’huëtahuaton, Quirosarínquë pa’sarin. Samaria yonsan ya’cariya pa’nín. ¹² Inaquë paaton, a’na ninanoquë canconín. Canconpachina, shonca quëmapí’sa’ chana caniori maninsopita quënanconín. Inapitaso’ aquëmiáchin huanirahuatona’, ¹³ chiníquën nontopi:

—¿Quiyanta’ Maistro nosoroatoncoi anoyatocoi topiraihuë’! itopi.

¹⁴ Napotohuachinara, ní’sahuaton, itapon:

—Paatoma’ corto hua’an noyatëramaso a’notonco’, itërin. Napotohuachina, pa’pi.

Paasoí’, a’nanaya canío inquiipi. Noyatopi. ¹⁵ A’nara’: “Nani noyatërahue,” ta’ton, ayanquintarin. Iratapon pochín “¿Ma noyacha Yosëso’ ní’ton, noyatërinco paya!” tosarín. ¹⁶ Quisosoroquë huënantahuaton, nantëtaquëchin isonquirín. Isonquirahuaton, “Yosparínquën, Sinioro,” itërin. Samaria piyapi inaso’.

¹⁷⁻¹⁸ —Shonca ya’pi anoyatopirahuë’, a’naíchin huënantahuaton, “Yosparínquën,” itërinco. Inaso’ nisha piyapi niponahuë’, Yosë yonquirín. A’napitaso nipirínhuë’ co “Yosparínquën,” itërinacohuë’, ténin.

¹⁹ Ina quëran itantarín:

—Huanirahuaton iyasha, noya paquë. Yosë natëran ní’ton, noyatomiatëran huachi, itërin.

Yosë hua’anëntarínso’

(Mateo 24.23-28, 36-41)

²⁰ Ina quëran Parisioro’sari huëcapairahuatona’, itapona’:

—¿Onporota’ Yosë isoro’paquë hua’anëntarín? itopi.

—Yosë hua’anëntohuachín iyaro’sa’, co a’nínquëchin ya’noarinhuë’. ²¹ “Isëquë ya’huarin,” co taponahuë’. “Pasëquë ya’huarin,” co taponahuë’. Yosë hua’anëntohuachínquëma’, ya’coancantarínquëma’, itërin.

²² Ina quëran ca’tano’sanënpita itantarín:

—A’na tahuëri iyaro’sa’, panantarahuë. Naporo’ nohuantaramaco. Yosë quëran quëmapico ní’to, o’mantararahue. “Manóton o’manta’in,” tosapiramahuë’, co naporo’ quënanaramacohuë’. ²³ A’naquën yanonpintarinënuëma’. “Nani o’mantarin. Pasëquë ya’huarin,” itarínënuëma’ a’naquën. “Patoro’pa’ ya’huarin, quiyaso’ nitotërai,” itarínënuëma’ a’naquëonta’. Ina pochín nontohuachínënuëma’, ama natëcosohuë’. Ama inapita imacosohuë’. ²⁴ A’nanaya o’mantararahue. O’cori’ huënsha’ topachina, ya’ipi parti a’pintërin. Inapochachín a’na tahuëri ya’ipi piyapi’sa’ ní’sarinaco. ²⁵ Iporaso nipirínhuë’ chiníquën parisita’huaso’ ya’huërin. Na’a piyapi’sa’ co nohuantarínacohuë’. No’huarinaco. ²⁶⁻²⁷ Iráca Noi pënëntopirínhuë’, co natëpihuë’. Co natëtonahuë’, topinan ya’huëcaisoráchin cancantopin. Coshatapi, o’osapi, sa’asapi, hui’nínpitanta’ aso’yapi. Napoatona’, co manta’ Yosë yonquipi huë’. Noiso nipirínhuë’, Yosë natëton panca nancha nínin. Nani tinihuachina, inaquë ya’conín. A’napitaso’ co yonquipirínahuë’, a’nanaya panca pacón pa’sarín huachi. Naporo’ ya’ipiya chimíitopi. Inapochachín piyapi’sa’ topinan ya’huasoí’, a’nanaya o’mantararahue. ²⁸ Notonta’ iráca Sotomaquë ya’huëpirínhuë’. Inaquë a’napitaso’ topinan ya’huatona’, coshatápi, o’osápi, nipa’antápi, ma’sha sha’sapi, péapi. ²⁹ Napoápirínahuë’, Noto pipihuachina, naporo tahuëri chachín Yosë nohuanton, inápa quëran pën a’paimarín. A’nanaya ta’huantopi. ³⁰ Inapochachín canta’ a’na tahuëri Yosë quëran quëmapico ní’to, ya’noantarahuë.

³¹ “Ina tahuëri naníhuachín, co ma’shanëmapita yonquicaso’ ya’huaponhuë’. Pëinëma aipi ya’huëhuatama’, ama ma’sha macacaso marë tëranta’ ya’concosohuë’. A’naroáchin ta’aco’. Iminquë ya’huëhuatama’, ama pëinëmaquë paantacosohuë’. Topinan paco’. ³² Iráca Noto sa’in ma’shanënpita yonquiatón, co a’naroáchin ta’arínhuë’. Napoaton co cha’ërinhuë’. Ina yonquico’. ³³ Noya nanpicamasoáchin yonquihuatama’, topinan quëran nanpiarama’. Chiminpatama’, parisitomiatarama’. Nipirínhuë’, casáchin yonquihuatamaco, tëpapirínënuëmaonta’, noya noya nanpimiatontarama’.

³⁴ O’mantahuato, naporo’ tashi’ cato’ piyapi ina pë’saraquëáchin huë’ësapirínahuë’, a’nara’ imarínco ní’ton, anquëñiri inápaquë quëpantararin. A’naso nipirínhuë’ patarin. ³⁵ Cato

sanapi shi'shi' pè'sanapirinhue', a'nara' quèpantararin. A'naso nipirinhue' patarin. [36 Cato quemapi ina iminquéachin sacatapirinhue', a'nara' quèpantararin, a'nara' patarin,] ténin Quisoso.

³⁷ —¿Insèquèta' Sinioro napoapi? itopi.

—Ma'sharo'sa' chiminpachina, tamèro'sari huècapai, itèrin. (O'mantahuachin, ya'ipiya nitotapi, tapon naporin.)

18

Coisè naporinso'

¹ “Chiniquèn cancantatè', apira apira Yosè nontacaso' ya'huèrin,” ta'ton, pènénto nanan sha'huitantarin ama amitona' a'pocaiso marèhuè'. A'chintaton, itapon: ² “A'na ninanoquè a'na coisè ya'huèrin. Co manta' Yosè tè'huatèrinhuè'. Piyapi'santa' co nosororinhue'. ³ Ina ninanoquè chachin a'na quèyeron ya'huèpirinhue', inimiconèni na'con ihuarin. Napoaton coisèquè pa'nin. 'Paso' quèmapi ihuarinco. Sha'huitèquè' quètanta'inco. Ana'intèquè', itopirinhue', co nohuantèrinhuè' catahuacaso'. Nani tahuèri paantahuaton, inachachin inachachin itantarin. ⁴ Hua'qui' coisèri co natèpirinhue', napoin quèran ami ami natanin. 'Co' mini Yosè tè'huatèrahuè'. Piyapi'santa' co nosororahuè'. ⁵ Iso quèyeronso nipirinhue' apinico. Apira apira huècapaihuachincora, pinatanahuè. Co huachi ahuantèrahuè'. Napoaton inimiconèn ana'ntarahuè', ténin.

⁶ Ni'co'. Coisè co noyahuè' nìponahuè', napoin quèran quèyeron catahuarin. ⁷ ¡Yosèso nipirinhue' nòya ni'ton, huayoninsopita na'con catahuarin! A'napitari aparisitohuachina', Yosèri no'tèquèn ana'ntarin. Tahuèrirè chachin, tashirè chachin ina nontopi ni'ton, catahuarin. Co naniantarinhue'. ⁸ Tahuèri nanihuachin, a'naroáchin ana'ntarin. Napoaponahuè' o'mantahuato, ¿na'a ya'pita'ma' natèarinaco quènaimapo to?” itèrin Quisosori.

Cato' piyapi Yosè nontopiso'

⁹ A'naquèn piyapi'sa' ya'huèpirinhue'. “Quiyasáchin no'tèquèn Yosè natèrai. A'napitaso' co quiya pochin natèpihuè',” toconpi. Napopirinhue', inapita pènéncaso marè' Quisosori itèrin: ¹⁰ “Cato' quèmapi Yosè chinotopiso péiquè Yosè nontacaso marè' pa'pi. A'naso' parisio. Ananta' coriqui copirno marè' ma'patèrinso'. ¹¹ Parisioso' huanirahuaton, sacaronquè Yosè nontèrin: 'Tata Yosè, yanontèranquèn. Caso' noyaco. Ina marè' noya ni'nanco ni'ton: “Yosparinquèn,” itèranquèn. Co a'napita pochincohue'. Co ihuatèrahuè'. Co nonpinahuè'. Co monshihuanahuè'. Paso' quèmapi co noyahuè'. Caso nipirinhue' co ina pochincohue'. ¹² Nani simana catoro' ayonarahuè. Ya'ipi canarahuè quèran, diesmo quèma marè' acorahuè', itèrin Yosè nontaton. ¹³ A'naso nipirinhue' co ya'caritèrinhuè'. Tapanaton, monshoárin. Oshanèn marè' sètèrin. 'Tata Yosè, caso' oshahuanco. Nosoroatonco, oshanèhuè inquitoco,' itèrin. ¹⁴ Ina oshanèn inquitaton, Yosèri noya ni'nin. Parisioso nipirinhue', co noyahuè' ni'nin. A'napita nocanpatama', a'na tahuèri Yosè atapanarinquèma'. Nipirinhue': 'Caora co nanitèrahuè' noya nica'huaso'. Catahuaco Sinioro,' topatama', noya acoarinquèma',” ténin Quisoso.

Hua'huaro'sa' nosororinso'

(Mateo 19.13-15; Marcos 10.13-16)

¹⁵ Ina quèran hua'huaro'sa' quèpi Quisosori sè'huamotocaso marè'. Sè'huamotorahuaton, inapita marè' Yosè nontèrin. Hua'huaro'sa' quèpisopita ca'tano'sanènpitari yaa'papirinhue'.

—Ama napotocosohue'. Quisoso apinama', itopi. ¹⁶ Quisosorisso nipirinhue' itèrin:

—Tananpítoco' hua'huaro'santa' huè'ina'. Ama a'pacosohue'. Caso nipirinhue' co pochin cancantohuatama', Yosè hua'anèntèrinquè ya'conarama'. ¹⁷ Tèhuèenchachin itèranquèma'. Hua'huaro'sa' a'naroáchin yaimarinaco. Co'so' inapita pochin cancantohuatamahuè', co Yosè hua'anèntèrinquè ya'conaramahuè', itèrin.

Ma'huan yaimarinso'

(Mateo 19.16-26; Marcos 10.17-27)

¹⁸ Ina quèran a'na hua'ani Quisoso huècapairin.

—Quèmaso' Maistro noyanquèn, ténahuè. ¿Ma'ta' caso' nii nanpimiata'huaso marè'? Sha'huitoco canta' noya nii, itiirin.

¹⁹ —¿Ma'marèta' “Quèmaso' noyanquèn” itèranco? Yosèichin noyaso'. ²⁰ Iráca pènéntèrinso' nitotèran. “Ama sa'an tèhuananpitéquèsosohue'. Ama piyapi tèpaquèsosohue'. Ama ihuatèquèsosohue'. Ama nonpinapiquèsosohue'. Tata natèquè'. Mamanta' natèquè',” ténin Yosè iráca pènéntaton, itèrin.

²¹ —Hua'huatapo quèran huarè' ya'ipi inapita natèrahuè, itèrin.

²² Ina natanahuaton, Quisosori itantarin:

—Isonta' Yosë nohuanterin. Paaton, ya'ipi ma'shanënpita pa'anconquë'. Coriqui canaranso' sa'ahuaro'sa' quëtonquë'. Ina quëran imaquico. Inapotohuatana, Yosë'pa' na'con canamiataran, itërin.

²³ Ina natanahuaton, co huachi noya cancantërinhuë'. "Hua'huayätërahuë ma'sha ya'huëtërinco," ta'ton, sëtërin. Sëtaton, pa'nin. ²⁴ Napohuachina, Quisosori itërin:

—Sacai quëran ma'huano'sa' Yosë hua'anëntërinquë ya'conapi. ²⁵ Ni'co' iyaro'sa'. Nahuan huëratën pi'pira'huaya naninën ya'huëtërin. Camiyo panca masho ni'ton, sacai' inaquë ya'conacaso'. Ina quëran saca sacai' ma'huano'sa' Yosë hua'anëntërinquë ya'conacaiso', itërin.

²⁶ Ina natanahuatona', pa'yanpi.

—¿Incha nica cha'ërë'poya? itopi.

²⁷ —Co insonta' inaora nanitërinhuë' cha'ëcaso'. Yosëichin nanitërin anoyacancantinguëmaso'. Ya'ipi nanitaparín, itërin Quisosori.

²⁸ —Ni'quë' Sinioro, quiyaso' ya'ipi ma'shanëhuëi patahuatoí, imasaraínquën, itërin Pitrori.

²⁹ —Tëhuëinchachin iyaro'sa', nani ma'sha patohuatama', na'con na'con Yosë catahuarínquëma', ténahuë. A'naquëma' Yosë hua'anëntërinso' a'chinacamaso marë' pëinëma', sa'ama', iyaparíma', tatama', mamama', hui'nama', inapita patarama'. ³⁰ Ca marë' patohuatama', ipora chachin Yosë na'con na'con quëtantarinquëma'. Ina quëran a'na tahuëri Yosë'pa' nanpimiatarama huachi, itërin Quisosori.

Chiminacaso' sha'huitantarinso'

(Mateo 20.17-19; Marcos 10.32-34)

³¹ Ina quëran ca'tano'sanënpita amashamiachin quëparahuaton, itantarin: "Iporaso', Quirosarínquë paantarëhua'. Inatohua' ya'huasëhua', Yosë quëran quëmapico nipi'rahuë', nani ma'sha onpotarinaco. Pënëntona'piro'sa' iráca ninshitopiso chachin napotarinaco. ³² Hua'ano'sa' masahuatonaco, nisha piyapi'saquë yo'coaninaco. Tëhuaarínaco, no'huiarínaco, ipitarínaco. ³³ Chiníquën huihuirahuatonaco, tëpararínaco. Napoaponahuë', cara tahuëriya quëran nanpiantarahuë," itërin.

³⁴ Natanaponaraihuë', co nitotopihuë'. Ma'sona tapon naporinso' co yonquipihuë'.

Somaraya anoyatërinso'

(Mateo 20.29-34; Marcos 10.46-52)

³⁵ Ina quëran Quiricoquë ya'caritohuachina, a'na quëmapi quënanconin. Ira yonsanquë huënsëarin. Somaraya ni'ton, nani tahuëri inaquë huënsëaton, coriqui topinan ma'patárin. ³⁶ Na'a piyapi'sa' iratapi, natanaton: "¿Inta' huë'sarin?" topachina, ³⁷ "Quisoso Nasaritoquë ya'huërinso' huë'sarin," itopi. ³⁸ Ina natanahuaton, chiníquën nontërin:

—¿Nosoroco Sinioro! Quëmaso' Tapico' shinquën. Yosë a'paimarínquën ni'ton, nosoroco canta', itërin.

³⁹ A'naquën quëchitopisopitari natanahuatona', no'huipi. "Ta'tëquë," itopirínahuë', aquëtë chachin chiníquën nontërin.

—Nosoroco Sinioro. Quëmaso' Tapico' shinquën. Onpopionta' catahuaco, itantarin.

⁴⁰ Quisososo' chiniconahuaton, camaitërin quëcacaiso'. Quëshihuachinara:

⁴¹ —¿Ma'ta' iyasha onpochínquën? itërin.

—Anoyarayato Sinioro canta' ni'chi, itërin.

⁴² —Noyapa'. Natëranco ni'ton, anoyarayataránquën, itërin.

⁴³ Itohuachina, a'naroáchin noya ni'tërin. "¿Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyarayatërinco paya!" ta'ton, Quisoso imarin. Piyapi'santa' pa'yataton, "Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyarayatërin paya," topi.

19

Saquo anoyacancantërinso'

¹ Quiricoquë canconahuaton, ninano huáncana pa'sarin. ² Inaquë a'na ma'huan ya'huërin. Saquo itopiso'. Inaso', coriqui copirno marë' ma'patona'piro'sa' hua'anën ni'ton, chiníquën nanantërin. ³ Quisoso inaquë huë'pachina, na'a piyapi'sari yamotërapí. Saquionta': "Canta' Quisoso nohuichi," ta'ton, huë'pirínhuë'. Mo'copiya ni'ton, co nanitërinhuë' quënanacaso'. ⁴ Napoaton ta'arë'nachin piyapi'sa' na'huëtërahuaton, naraqüë nanpëconin. "Isëquëchin Quisoso huë'sarin," ta'ton, inaquë huënsëarin Quisoso nococaso marë'. ⁵ Quisososo' inaquë canconahuaton, né'pëconin.

—Iya Saquo, manóton nohuaraqüë'. Ipora tahuëri quëma pëinënuquë yacahuaranquën, itërin.

⁶ Napotohuachina, manorahuaton, nohuaraimarin. Pa'yataton, "Noya Maestro. Huëquë' ni'quico," itërin. Ina quëran pëinënuquë quëparin. ⁷ Piyapi'sari quënanahuatona', ninontapi.

“¿Onpotaonta' oshahuan pëinênquë yacahuatonin?” nitopi. ⁸ Saquioso nipirinhue' Quisoso a'chininso' natanahuaton, noya natërin. Napoaton itapon:

—Nani ma'sha Sinioro ya'huëtërinco. Ipora patoma sa'ahuaro'sa' quëtarahuë. Iráca a'naya a'naya nonpintato, ihuarahuëso' na'con na'con quëtantarahuë. A'na maréichin nipirinhue', catapini quëtantarahuë, itërin.

⁹ Itohuachina, Quisosori itërin:

—Ipora tahuëri Yosë nicha'ërinquën. Sa'an, hui'nanpita, inapitanta' nicha'ërin. Apraan shinquën ni'ton, nicha'ërinquën. ¹⁰ Na'a piyapi'sa' co Yosë natëtonahuë', chihuëpi pochin nipi. Inapita yonica'huaso marë' o'marahue. Cancanëna' anoyacancanta'huaso marë' o'marahue, tënin Quisoso.

Canacaso marë' coriqui quëtërinso'

¹¹ Na'a piyapi'sa' natanapi. Paatona', Quirosarinquë ya'caritërapa. “Ipora tahuëri'sa' Yosë hua'anëntarinpoo huachi,” topi. Napoaton Quisosori a'na pënënto nanan sha'huitërin:

¹² “A'na quëmapi aquë pa'sarin hua'an ya'conacaso marë'. Yapa'pachina, piyapinënpita nontërin: 'Inatohua' pa'pato, copirno chiniquën nanan quëtarinco naro'pa' hua'anënta'huaso marë'. Oshaquëran chiniquën nanan quëtohuachinco, huënantarahuë', toshahuaton, ¹³ shonca inpriatonën amatërin. Huë'pachinara, a'naya a'naya coriqui quëtërin. Napopináchin quëtëra'piarin. 'Iporaso' aquë pa'sarahue. Iso coriqui quëchinquëma' ma'sha pa'anatoma', na'con na'con canacamaso marë', itërin. Itahuaton, pa'nin. ¹⁴ Piyapinënpitaso nipirinhue' co nohuantopihue'. No'huipi. Napoaton comisionënpita a'papi copirno sha'huitacaiso marë'. 'Ina quëmapi co nohuantëraihue' hua'anëntiincoiso'. Ama acoquësohuë', itoonpi.

¹⁵ Copirnosso nipirinhue' co comisionënpita natëtonhuë', chiniquën nanan quëtërin. Napotohuachina, ya'huërinquë huëntarin. Canquirahuaton, inpriatonënpita amataantararin. Huë'pachinara, '¿Onpota' canarama?' itëra'piarin. ¹⁶ A'naso' huë'sahuaton, itërin: 'Ina nápo' coriqui sinioro quëtëranco. Ma'sha pa'anato, nani shoncaro' aquëtë canarahue', itërin. ¹⁷ 'Ma noya sacatëran. Natëranco ni'quëhuarë', hua'an aco'inquën. Shonca ninanoro'sa' hua'anëntaran,' itërin. ¹⁸ Ina quëran a'na inpriatonën huë'pachina, itërin: 'Ina nápo' coriqui, sinioro, quëtëranco canta'. Ma'sha pa'anato, a'natëraporo' aquëtë canarahue', itërin. ¹⁹ 'Natëranco ni'quëhuarë', quëmanta' hua'an aco'inquën. A'natërápo ninanoro'sa' hua'anëntaran,' itërin.

²⁰⁻²¹ A'nanta' nipirinhue' huë'sahuaton, itërin: 'Quëmaso' sinioro, co nosororancoihuë' ni'ton, të'huatëranquën. Co sacataponahuë', canaran. Co sha'topiranhuë', nitërinso' manan. Canahuato, topinan osëretëranco, ta'to, co sacatërahue'. Ina nápo' coriqui quëtëranco' panioquë so'pinahuato, taparahue. Ma'tana ya'huarin,' toconin. ²² 'Quëmaso' co noyanquënhue', chiroran. Co pi'pisha tëranta' natërancohuë'. Quëmaora nanamën quëran napotaranquën. Co sacataponahuë', canaran, ¿itëranco ti? ²³ ¿Onpotaonta' nipachin co bancoquë acoranhue'? Inaquë acoran naporini, pi'pian tëranta' canaitohue', itërin. ²⁴ Ina quëran piyapinënpita sha'huitërin. 'Iso quëmapi topinan quëran coriqui quëtërahue. Coriqui osëretërahuan, paso' quëmapi quëtëquë', na'con na'con canarinso', itërin. ²⁵ 'Co'ta, inaso' nani hua'huayátërahue coriqui ya'huëtërin. ¿Naquëranchin quëtanta' ti?' itërin piyapinëni. ²⁶ 'Ina mini quëtëquë'. Noya natërinco ni'ton, na'con ya'huëtërin. Na'con na'con quëtëtarahuë. A'naso nipirinhue' co natërincohuë' ni'quëhuarë', pi'pian ya'huëtërinso tëranta' osëretërahue. ²⁷ Co nohuantërinacosopitaso nipirinhue' maconco'. Isëquë chachin tēpaco', tēnin,” itërin Quisosori.

Quirosarinquë canconinso'

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Juan 12.12-19)

²⁸ Ina toshahuaton, paantararin. Quirosarinquë ya'caritëriarin. ²⁹ Ya'caritahuaton, Oriposë panëinquë canconin. Ina ya'cariya cato' ninano' ya'huërin. A'naso' Pitipaqi itopi. A'nanta' Pitania itopiso'. Inaquë canconahuaton, cato' ca'tano'sanën sha'huitërin.

³⁰ —Paso' ninanoquë paco'. Pëi' ya'natirinquë canconpatama', mora hui'napishin a'sonpian quënanconarama'. Co incari tëranta' huënsëchátërinhuë'. I'quiritahuatoma', quëshico. ³¹ “¿Onpotaomata' i'quiritarama'?” itohuachinquëma', “Sinioro nohuantërin,” itoco', itërin.

³² Itohuachina, pa'pi. Pa'sahuatona', mora a'sonpian quënanconpi. Quisosori sha'huitërinso chachin quënanconpi. ³³ I'quiritaquëya':

—¿Onpotaomata' moraso' i'quiritarama'? itërin hua'anëni.

³⁴ —Siniorori nohuantërin, itohuachina:

—Inta nipachin, quëpaquë', itërin.

³⁵ Napotohuachina quëpatopi. Mora aipi a'mopiso' huëtohuachinara, ina aipi Quisoso huënsërahuaaton, pa'sarin. ³⁶ Na'a piyapi'sa' quëchitahuatona', a'mopiso' iraquë huëtöpi.

Chiniquén hua'an pochin nicatona', napotapi. Inaqué Quisoso pa'sarin. ³⁷⁻³⁸ Oriposé panén quèran nohuarapona pochin, imarinsopita chiniquén nonsapi.

—¡Ma noyacha Quisososos paya! Nani ma'sha nitotèrin. Yosé nohuanton, na'a cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatèrin, ni'nai. Yoséri a'paimarin hua'anèntinpoaso marè'. Siniorori chachin chiniquén nanan quètèrin. ¡Ma noyacha Yosèso paya! Nanan anoyatèrinpoa' ni'ton, noya yonquirinpoa', topi. Noya cancantatona', napopi. ³⁹ Parisioro'sari natanahuatona', no'huipi.

—Imarinènsopita Maistro, sha'huitèquè' ta'china', itopi.

⁴⁰ —Ta'topi naporini, na'piro'sa tèranta' chiniquén nointonahuè', ténin Quisoso.

⁴¹ Ina quèran Quirosarin notènanquè canconpi. Canconpachina, piyapi'sa' yonquiaton, Quisoso sètèrin. Sètatón, na'nèrin. ⁴² "Hua'qui' pènènpiranquémahuè', co yanatanamacohuè'. Ipora tèranta' no'tèquén yonquirama' naporini, noya cancanchitomahuè'. Iporaso nipirinhue' co huachi nanitaramahuè'. Co natantochináchinhue' cancantèrama'. ⁴³ Napoaton a'na tahuèri parisatarama'. Inimiconèmapita huècapairahuatènénuquèma', tancapitarinènuquèma'. Ya'ipi parti quèran ahuèarinènuquèma'. Ninano pairapiramasi' inápa niponahuè', ma'sha a'mitè a'mitètopi ya'conacaiso marè'. ⁴⁴ Ya'conahuatona', pèinèmapita ohuatapi. Co a'na na'pi tèranta' niya'huiritarinhue'. Ya'ipinque'ma' ta'huantarama'. Nicha'èca'huanquèmaso marè' o'mapirahuè'. Co nohuantèramacohuè' ni'ton, Yosé ana'intarinquèma huachi," ténin Quisoso.

*Nipa'antopisopita Yosé chinotopiso pèi quèran a'parinso'
(Mateo 21.12-17; Marcos 11.15-19; Juan 2.13-22)*

⁴⁵ Ina quèran Yosé chinotopiso pèiquè ya'conahuaton, nipa'antopisopita a'parin.

⁴⁶ —Yosé quiricanèn quèran tapon: "Ca nohuanto, pèinèhuè ya'huè'in piyapi'sa' nontiinacoso marè'," ténin Yosé. Canpitaso nipirinhue', ihuatèro'sa' ya'huèpiquè pochin nitèrama', itèrin Quisosori. Itahuaton, a'parin.

⁴⁷ Ina quèran nani tahuèri inaquè a'chinin. Corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa, ninano' hua'ano'sa', inapitaso' no'huitona', Quisoso yatèpapirinhue'. ⁴⁸ Na'a piyapi'sari nóya natanatona' yamotopi ni'ton, co nanitopihue' macacaiso'.

20

Chiniquén nanantèrinso'

(Mateo 21.23-27; Marcos 11.27-33)

¹ Ina quèran Yosé chinotopiso pèiquè paantarahuaton, piyapi'sa' a'chintantarin. Noya nanan pènèntaquèya', cotio ansiano'sa', cotio maistro'sa', corto hua'ano'sa', inapita huè'pi.

² —¿Onporahuatonta' chiniquén nanantaton, nipa'antopisopita a'paran? ¿Inta' nanan quètèrinquén ina pochin nicacaso? Sha'huitocoi, itopi.

³ —Noyapa', carinquémanta' natainquèma'. Ina sha'huitohuatamaco, canta' insosona nanan quètèrincoso' sha'huitaranquèma'. ⁴ ¿Incarita' Coansha nanan quètèrin piyapi'sa' aporintacaso marè'? ¿Yoséri nanan quètèrin, piyapiri nica? ¿Ma'ta' tènana' canpita yonquiatoma'? Sha'huitoco carinquémanta' nanan quètèrincoso' sha'huichinquèma', itèrin Quisosori.

⁵ Natanahuatona', inahua capini ninontopi. "¿Ma'ta' itahua? 'Yoséri nanan quètèrin aporintacaso', itohuatèhua: '¿Onpoatomata' nipachin co natèramahuè'?' itarinpoa'. ⁶ Nipirinhue': 'Co Yoséri nanan quètèrinhuè'. Piyapiri quètèrin, itohuatèhua', na'a piyapi'sa' chiniquén no'huairinènpoa'. Na'piguè t'yaratènénpoa', tèpamarinènpoa'. 'Yoséri a'parin pènèinpoaso marè', topi ya'ipiya," nitopi. ⁷ Nani ninontohuachinara, Quisoso itapona: "Ahuén. Co quiyaso' nitotèraihue'. ¿Incariso' Coansha nanan quètomara? Co nitotèraihue'," toconpi.

⁸ —Napoahuarè', co carinquémanta' insosona nanan quètèrincoso' sha'huitaranquémahuè', itèrin Quisosori.

Impriatoro'sa' co noyahue' yonquipiso'

(Mateo 21.33-44; Marcos 12.1-11)

⁹ Ina quèran piyapi'sa' a'chintacaso marè', iso pènènto nanan sha'huitaantarín: "A'na quèmapa pancana iminin. Inaquè opasáchin sha'nin. Nani tiquihuachina, impriatoro'sa' acorin a'paicaiso marè'. 'Sacatèramaso marè', nitèrinso' patomachin maco'. Patomachin canta' acotoco, itèrin. Itahuaton, a'na parti pa'nin. Hua'qui' inaquè ya'huèrin. ¹⁰ Nitèrinso' nani cayahuachina, piyapinèn ya'huèrin'pa' a'parin. Patoma nitèrinso' ma'caso marè' pa'pirinhue', inpriatonènpitari masahuatona', ahuèpi. Ahuèrahuatona', topinan a'papi. ¹¹ Naquèranchin hua'anèni a'na piyapinèn a'pantapirinhue'. Inanta' chiniquén no'huitona', ahuèantapi. Ahuèatona', topinan a'paantapi. ¹² A'nanta' a'pantapirinhue'. Pé'sharahuatona', a'papi inanta'.

¹³ Napoin quëran hua'anëni yonquirin. '¿Ma'cha onpochiya? Na'aya'pi a'papirahuë'. Ahuërahuatona', topinan a'pairachinpi. Hui'nahuë nosoropirahuë', ina huachi a'paarahuë. Ina natëapona' nimara,' ta'ton, hui'nin chachin a'papurinhuë'. ¹⁴ Inprietonënpitaso' hui'nin quënanahuatona', ninontopi. 'Paso' hui'napi a'na tahuëri pa'pin chiminpachin, iso no'pa chachin hua'anëntapon. Huëco' tëpa'ahua'. Ya'ipi ma'shanënpita canpoari matahua huachi,' nitopi. ¹⁵ Naporahuatona', hui'nin masahuatona', aipiran të'yatahuatona', tëpapi.

Pa'pin natantohuachin, ¿ma'ta' onpotintapon, hui'nin chachin tëpatopi ni'quëhuarë'? ¹⁶ A'naroáchin huëntarahuaton, inprietonënpita tëpapon. Ina quëran nasha inpriatoro'sa' acoantapon, tënhuë," itërin Quisosori.

Ina natanahuatona':

—¿Ama onporonta' napoinsohuë'! topi.

¹⁷ Napohuachinara, nirayarahuaton, itantarin:

—Napopiramahuë', ¿ma'ta' tapon nipachin pënëntona'pi iráca ninorinso'? Ninshitaton, tapon:

"Na'pi quëran yapëihuachina, a'na na'pi ya'huëpirinhuë', pëina'piro'sa' co nohuantopihuë'. 'Napoonin,' ta'tona', të'yatopirinahuë',

hua'anëni maantarahuaton, 'Iso na'pi mini na'con na'con nohuantërahüë pëica'huaso marë', ta'ton, noya acoantarin.

¹⁸ Ina na'pi i'patohuatëra, anotatë' ya'panë'. A'na tahuëriso nipirinhuë' ina na'pi chachin insosona anantohuachin, ni'sharianin," itërin Quisosori.

¹⁹ Ina natanatona', corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa', inapitaso' no'huitopi: "Chinotatonpoa', pënënarinpoa', ta'tona', yamapirinahuë' tashinan pëiquë po'mocaiso marë'. Piyapi'sa' të'huatatona', co mapihuë'.

Copirno marë' coriqui ma'patërinso'

(Mateo 22.15-22; Marcos 12.13-17)

²⁰ Napoaton a'naquën quëmapi'sa' amatahuatona', itapona': "Nonpintatoma', Quisoso-quë paco'. Yaimaramaso pochin nicasatoma', ina nontoco' atëhuëcaso marë'. Ina quëran sha'huirapihuatama', hua'ani sontaro'sa' a'paarin ina macacaso marë'," itopi. ²¹ Itohuachinara, pa'pi Quisoso nontapona':

—Ma noya Maistro nontërancoi. No'tëquën a'chinan. Yosë nanamën no'tëquën a'chintatoncoi, co hua'an tëranta' të'huatëranhuë'. ²² Napoaton yanatanainquën. Noma copirnosos' nisha piyapi niponahuë', ya'ipinpoa' hua'anëntërinpoa'. Coriqui ma'painpoaso marë' comisionën a'parin. Huë'pachina', ¿noya ipora quëtacaso' tì? ¿Ma'ta' Yosë nohuantërin nica'huaiso'? Sha'huitocoi nitochii, itopi.

²³ Quisososos' nipirinhuë' yonquipisopita nitotërin.

—¿Onpoatomata' yaatëhuëramaco? ²⁴ Noma coriqui quëshico ni'i, itërin. Napohuachina, quëtopi.

—¿Inta' isoso' nonanpiso'? itohuachina, —Noma copirno, itopi.

—¿Inta' nininëonta' isëquë ninshitopi? itaantahuachina, —Noma copirno chachin, itaantapi.

²⁵ —Copirno ma'shanën ni'quëhuarë' inachachin quëtaantaco'. Naporahuaton, Yosëso' nininpoa' ni'ton, hua'anëntërinpoa'. Ya'ipi cancanëma quëran ina natëcaso' ya'huërin, itërin.

²⁶ Na'a piyapi sari Quisoso yaatëhuëpirinahuë', co nanitopihuë':

—Ma noyacha a'panitërin paya, ta'tona', co huachi natanpihuë'.

Piyapi'sa' nanpiantarapiso'

(Mateo 22.23-33; Marcos 12.18-27)

²⁷ Ina quëran a'napita cotio hua'ano'sa' huë'pi. Satosioro'sa' itopiso'. Inapitaso' nisha a'chinpi. "Piyapinpoa' chiminpatëhua', co onporonta' nanpiantarihuahuë'," toconpi. Inapitanta' Quisoso yanonpintatona', huëcapaipi.

²⁸ —Iráca Maistro Moisése pënëninpoa': "Quëmapi sa'aponahuë co hui'nin ya'huëyátërasohuë' sa'in ayananpihuachin, ina iini chachin imoroën maantacaso' ya'huërin. Hui'nahuanpachin, iinco' apoin inari ya'huëretacaso marë'. Ina quëran mashotohuachin, ma'shanën, no'panën, inapita masarin," tënin Moisése ninshitaton.

²⁹ Canchisé iyaro'sa' ya'huërin. Paninanso' sa'apirinhuë'. Co hui'nin ya'huëyátërasohuë', sa'in ayananpirin. ³⁰ Ina iini chachin imoroën maantarin. Moisése tëminso chachin manin. Inanta' co hui'nin ya'huëyátërasohuë', chimiantarin. ³¹ A'na iionta' inapoantarin. Canchisé iinpita chachin inapoantapi. Co a'naya tëranta' hui'nin ya'huëyátërasohuë', ya'ipi taquipi.

³² Ina quëran sanapinta' chiminin huachi. ³³ Canchisé iinpitari chachin mapirinahuë', nanpiantacaso' tahuëri nanihuachin, ¿inquën chachincha sa'in ninë'poya? itopi.

³⁴ —Co no'tëquën, iyaro'sa, yonquiramahuë'. Isoro'paquë piyapi'sa' sa'api, so'yapi, inapopi. Ina quëran chiminpi. ³⁵ A'naquën Yosëri noya ni'ninsopita inápaquë pantarapi. Nanpiantahuachina, co huachi sa'aponahuë'. Sanapi'santa' co so'yaponahuë'. ³⁶ Co huachi chiminaponahuë'. Anquë'noro'sa pochin nisapi. Nanpiantarapi ni'ton, Yosë hui'ninpita chachin nisapi. ³⁷ Chiminpisopita tēhuēnchachin nanpiantarapi. Ina a'chinchinquēma'. Moisësch chachin ninshitërinso'. Nara'huaya orotarinsó' nicaso', Yosëri nontërin: "Caso' Yosëco. Apraan chinotarino. Isaco, Cacopo, inapitanta' chinotarino," tēnin Yosë. ³⁸ Nanpirëhuasopitaráchin Yosë chinotarëhua'. Napoaton inapitanta' nani chiminpirinahuë', nannpimiataantapi, itërin Quisosori.

³⁹ Cotio maistro'sa' natanahuatona', pa'yanpi.

—¡Ma noyacha, Maistro, yonquiran paya! tēnin a'na'.

⁴⁰ Ina quëran tē'huatona', co huachi nohuantopihuë' nataantacaiso'.

Yosëri a'paimarinso'

(Mateo 22.41-46; Marcos 12.35-37)

⁴¹ Ina quëran Quisosori itantapon:

—Íráca Yosë quiricanënuquë sha'huitërinpoa'. "A'na tahuëri a'na quëmapí acoarahuë piyapi'sa' nicha'écaso marë'. Inaso' Cristo," tēnin íráca. Cotio maistro'saso' a'chinpachinara: "Cristoso' Tapico' shiin," topi. Napopirinahuë', ⁴² íráca Ispirito Santo nohuanton, Tapiri chachin Cristo ninorin. Sarmoquë ninshitaton, naporin:

Yosëri Sinioronëhuë' sha'huitërin: "Inchinanëhuë' quëran huënsëquë'

⁴³ inimiconënpita cari minsëchinquën," itërin Yosëri, tēnin Tapi.

⁴⁴ Shia'huain niponahuë', Cristo yonquiaton, "Sinioronëhuë'," tēnin Tapi. Piyapi chachin nipirinhuë', Tapiri chinotërin. ¿Onpoatonta' naporin? itërin Quisosori.

Cotio maistro'sa' yanonpipiso'

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54)

⁴⁵ Ya'ipi piyapi'sa' natantapaquë, ca'tano'sanënpita pënënaton, itapon: ⁴⁶ "Ni'cona cotio maistro'sa' nonpintochinënuquëma'. 'Noya noyacoí,' ta'tona', naporopi a'mopi piyapi'sari nicacaiso marë'. Cachiquë pa'pachinara, na'a piyapi'sari nontopi. 'Huë'cama maistro,' itohuachinara, pa'yatopi. Niyontonpiso pëiquë ya'conahuatona', hua'ano'sapitarë' yahuënsëconpi. Pita nipachinara, huancánachin yahuënsëconpi. ⁴⁷ Noya nonaponaraihuë', a'naya a'naya quëyorono'sa' nonpintatona', ma'shanënpita matopi. Ama noninacaiso marëhuë' hua'qui' Yosë nontopirinahuë', co cancanëna quëran natëpihuë'. Ina marë' aquë aquëtë' Yosëri ana'ntarin," itërin.

21

Quëyoron Yosë marë' coriqui acorinso'

(Marcos 12.41-44)

¹ Yosë chinotopiso pëiquë a'na cacon ya'huërin. Inaquë coriqui Yosë marë' po'mopi. Quisosori notëërahuatón, na'a ma'huano'sa' ni'nin. Na'con coriqui inaquë po'morapirinahuë'. ² Ina quëran a'nara quëyoron huë'nin, sa'ahua nininso'. Catotëra'huayaichin coriqui po'moquirin. ³ Ina ni'sahuaton, Quisosori itërin:

—No'tëquën itëranquëma', na'a piyapi'sa' na'con coriqui po'morapirinahuë', iso quëyoronso nipirinhuë' na'con na'con po'moquirin. ⁴ Ma'huano'saso' na'a coriquihuanatona', ya'sotopisoichin po'mopi. Iso sanapiso nipirinhuë', pi'pian ya'huëcharinso', ya'ipi po'moton, tiquirin. Napoaton na'con na'con Yosë quëtërin, tēnahuë', tēnin Quiso.

Yosë pëinën ohuatapiso'

(Mateo 24.1-2; Marcos 13.1-2)

⁵ Yosë chinotopiso pëi' nicatona', a'naquën nitapona': —Ma noyápiachin na'pi quëran nipi. A'naquën ninshiyaráchin Yosë marë' acopiso', nitopi. ⁶ Napohuachinara, Quisosori itërin:

—Iporaso' ya'ipiya noyápiachin ni'piramahuë', a'na tahuëri ya'ipi ohuatapi. Co a'na na'piya tēranta' niya'huiritarinhuë', itërin.

Ayaro' tahuëri ya'caritërinso'

(Mateo 24.3-28; Marcos 13.3-23)

⁷ Napohuachina, natanpi:

—¿Onporota' Maistro ohuatapi? Ina tahuëri'sa' nanirihuachin, ¿ma'ta' onporahuachina', nitotapoi? Sha'huitocoi quiyanta' nitochii, itopi.

⁸ Napotohuachinara: "Ni'cona iyaro'sa' nonpintochinënuquëma'. A'naquën huëcatona': 'Caso' Cristoco. Yosë chachin a'pairinco,' tosapi. A'napitanta' nonpin nanan sha'huirapi. 'Nani tahuëri naniriarin, nitotërai,' tosapi. Ama inapita imacosohuë'. ⁹ Nisha nisha

parti piyapi'sa' nino'huiapi. Niahüërahuatona', quira nisapi. Ina natanpatama', ama pa'yancosohué'. Piyapi'sa' co noyahué' nicatona', na'a quira nisapi. Napoaponahué', co isoro'pa' ta'huanchâtêraponhué'.

¹⁰ Nisha nisha piyapi'sa capini quira nisapi. Copirnoros'a capini nino'huitona', piyapinêpita camairapi quira nicacaiso maré'. ¹¹ A'na parti a'na parti panca ocohua pa'sarin. Cosharori pahuantohuachina', piyapi'sa' tanari tiquirarin. Nisha nisha parti chiniquên canio matarin. Na'a taquirapi. Yosë nohuanton, nisha nisha ma'sha inápaquë ya'noarin. Quënanahuatona', piyapi'sa' pa'yanapi. Ya'ipiya tē'huatapi. Ayaro' tahuëri ya'caritohuachin, ayonquicaiso maré' napoarin.

¹² Co'huara ma'sha onpoyatêrasohué', co noya piyapi'sahué' masarinênquëma'. Imaramacoso maré' aparisitarinênquëma'. Cotio niyontonpiso pëiquë sha'huirapiarinênquëma'. Tashinan pëiquë po'morarinênquëma'. Imaramacoso maré' copirno ya'huërinquënta' quëpararinênquëma'. ¹³ Naporo' inapitanta' Yosë nanamën sha'huitohuatama', natanapi. ¹⁴ Mapachinênquëma', '¿Ma'cha tono'pocoya?' ama tocosohué'. ¹⁵ Catahuanquëma' noya nonacamaso'. Ca nohuanto, noya yonquiarama'. Inimiconêpita co nanitapihué' a'paniinquëmaso'. ¹⁶ Tataparima' co imatonahué', sha'huirapiarinênquëma'. Iyaparima', quëmopinëmapita, amiconëmapita, inapita sha'huirapiarinênquëma'. A'naquëma' tēpararinênquëma'. ¹⁷ Imaramacoso maré' na'a piyapi'sa' no'huirarinênquëma'. ¹⁸ Napoaponahué', Yosë ni'sarinquëma' Co inquëma tēranta' chimimiataramahué'. ¹⁹ Noya imamiatohuatamaco, cha'ësarama'.

²⁰ Notohuaro' sontaro'sa' nisha parti quëran huëcatona', Quirosarin tancapitapi. Ina ni'patama', nani tahuëri nanirins'o nitotarama'. 'Quirosarin ata'huantapi,' tosarama'. ²¹ Naporo' ta'acaso' ya'huërin. Cotia parti ya'huëhuatama', motopi'pa' ta'aco'. Ninanoquë ya'huëhuatama', a'naroáchin pipico'. Iminëmaquë ya'huëhuatama', ama ninanoquë ayancantacosohué'. ²² Ina tahuëri'sa' nanihuachin, na'con parisitapi. Iráca Yosë quiricanênquë ninorins'o chachin naporo huaré' Yosëri chiniquên ana'ntarin. ²³ Cayorono'sa', hua'huahuano'sa', inapitaso' sacai quëran ta'arapi. ¡Ma'huantacha nisapi paya! Yosëri no'huiton, cotioro'sa' ana'ntarin. ²⁴ Inimicoro'sa' huëcatona', na'a piyapi'sa' sahuëniquë tēparapi. Nisha nisha sontaro'sari ya'huëpiquë quëparapi asacatacaiso maré'. Nisha piyapi'sa' Quirosarinquë ya'conahuatona', camaitapi. Hua'qui' inaquë ya'huapona'. Tahuërinën nanihuachina, Yosë nohuanton, pipiapi.

*Quisoso o'mantacaso' tahuëri
(Mateo 24.29-35, 42-44; Marcos 13.24-37)*

²⁵ Ina quëran Yosë nohuanton, pi'i tashiarin. Co huachi yoqui a'pianinhué'. Tayoraro'sa' inápa quëran anotarín. Marënta' panca co'sacaitapon ni'ton, tēnëntapon. Ya'ipi piyapi'sa' pa'yanapona'. ²⁶ Inápaquë ya'huërinso'pitanta' nacon nacontapon. Piyapi'sa' nisha nisha yonquiatona', tē'huatapona'. '¿Ma'cha onporo'poya?' ta'tona', pa'yani yatēpapon. ²⁷ Ina quëran ni'sarinaco. Yosë quëran quëmapico ni'to, chitoro' huancana o'mantarahué'. Chiniquên nanantato, o'mantarahué. Huënaráchin huënaráchin ya'noarahué'. ²⁸ Napoaton nisha nisha quira nisahuachina', nisha nisha ma'sha onporahuachina', ama pa'yancosohué'. O'manta'huaso' tahuëri naniriarin ni'ton, noya cantantatoma', ninaco. O'mantahuato, noya nicha'ësaranquëma'. Yosé'pa' quëpantaranquëma', itërin Quisosori.

²⁹ Ina quëran iso pënënto nanan sha'huitërin: "Iquira nara papotërin quëran nitotoco'. A'napita nararo'santa' yonquico'. ³⁰ Nara ta'amënuquë monoantahuachina: 'Nani o'napi naniriarin,' topi. ³¹ Inapochachin nani ma'sha onporahuachina', nitotarama'. 'O'mantacaso' tahuëri naniriarin. Yosë hua'anëntarinpoa', tosarama'.

³² No'tëquën itëranquëma'. Co'huara cotioro'sa' huënton ta'huanchatêrasohué', nani ma'sha onporapi. ³³ Isoro'pa' ta'huantarín. Pi'iro'tënta' ta'huantarín. Ca nanamëhuëso nipurinhué' co onporonta' ta'huantarínhué'. No'tëquën nonahué ni'ton, ya'ipiya sha'huitëranquëmaso chachin naniarin.

³⁴ Ni'cona naniantotamaco. Ama pita pa'yatacasoachin cantantocosohué'. Ama no'piscosohué'. Ama ma'sharáchin yonquicosohué'. Ina pochin cantantohuatama', co aquëté' yonquiaramacohué'. Co noya ninahuatamacohué', ³⁵ huënsón a'naroáchin ma'sha manison pochin, a'nanaya o'mantarahué. Ya'ipi piyapi'sa' a'ninquechin ni'sarinaco. ³⁶ Napoaton noya cantantatoma', Yosë nontoco' achinincainquëma' cha'ëcamaso maré'. Yosë quëran caso quëmapico ni'to, co imapisopitahué' ana'ntarahué. Apira apira Yosë nontohuatama', naporo' tahuëri co tapanatomahué', noya huaniparamaco," tēnin Quisoso.

³⁷ Nani tahuëri Yosë chinotopiso pëiquë a'chinin. Tashi' nipachina, Oriposé panënuquë hué'ëcaso maré' pa'nin. ³⁸ Tashiramiachin na'a piyapi'sa' chinotopiso pëiquë pa'pi Quisoso natanacaiso maré'.

22

*Quisoso macacaiso marë' chinotopiso'**(Mateo 26.1-5, 14-16; Marcos 14.1-2, 10-11; Juan 11.45-53)*

¹ Cato' tahuëri pahuanarin Pascoa nanicaso'. Naporo' cotioro'sa' niyontonpi Yosëri iráca nicha'ërinso' yonquicaiso marë'. Ina tahuëri nanihuachina, nisha pan ca'pi, co ahuëpocatopisohuë'. ² Corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa', inapitari chinotopi Quisoso tēpacaiso'. Piyapi'sa' tē'huatona', co nanitopihuë' a'ninquëchin macacaiso'.

³ Shonca catoya'piri Quisoso ca'tanpirinahuë', a'nara' sopairi ya'coancantërin, Cotasë Iscarioti itopiso'. Sopairi ya'coancantohuachina, ⁴ corto hua'ano'saquë pa'nin. Cotio sontaro'santa' nontërin Quisoso sha'huirapicaso marë'. ⁵ Natanahuatona', pa'yatopi. Ina marë' coriqui quëtacaiso sha'huitopi.

⁶—Noyapa', ta'ton, Cotasë yonquirarin po'oana quëran a'nocaso marë'.

*Pascoa tahuëri coshatopiso'**(Mateo 26.17-29; Marcos 14.12-25; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)*

⁷ Pascoa tahuëri'sa' nipachina, nisha pan ca'pi, co ahuëpocatopisohuë'. Naporo tahuëri chachin carniroa'hua iráca tēpapiso pochin tēpaantapi yonquicaiso marë'. Nani pi'ipiquë cotioro'sa' naporápi. ⁸ Quisosonta' yonquirin ina pochin capacaso' ni'ton, Pitro, Coansha, inapita sha'huitërin:

—Paatoma', Pascoa coshoro' tapaco' capaquëhuaquë, itërin.

⁹—¿Intohuata' paatoi tapai? itopi.

¹⁰—Ninanoquë paco'. Inaquë a'na quëmapi nacapiarama'. Yonquë i'sha chi'yatarin. Ina imaco'. Pëiquë ya'concompachin, canpitanta' ya'conco'. ¹¹ Pëi' hua'anën quënanconpatama', natanconco'. “¿Insëquëta' patoana ya'huërin Pascoa coshoro' capaca'huaiso'?” tēnin Maistro,” itonco'. ¹² Napotohuatama', panca patoana a'notarinquëma', inápaquë nininso'. Misa, huënsënan, inapita nani ya'huërin. Inaquë coshoro' tapaco' canpoa' capaquëhuaquë, itërin Quisosori.

¹³ Itohuachina, paatona', ninanoquë canconpi. Quisosori sha'huitërinso chachin quënanconpi. Inaquë Pascoa coshoro' acopi capacaiso marë'.

¹⁴ Ora nanihuachina, Quisoso ca'tano'sanënpitarë' huë'pi. Huëcatona', misaquë huënsëquipi.

¹⁵—Apira Pascoa coshoro' ca'sarëhua'. Pa'pi nohuantërahuë canpitaro'co ina capa'huaso'. Ipora tēranta' ca'ahua' co'huara chimianahuë. ¹⁶ Yosë natëto, chiminarahuë. Iporáchin Pascoa coshoro' ca'sarahuë. Ina quëran Yosë hua'anëntërinso' naniquë huarë' ca'sarahuë. Naporo' noya noya ya'huarigua', itërin.

¹⁷ Minëa'hua masahuaton, Yosë nontërin. “Yosparinquën, Tata,” itahuaton, ca'tano'sanënpita quëtërin.

—Canpitanta' pi'pian pi'pian o'oco'. ¹⁸ Ipora quëran huarë' co huachi huino o'osarahuë'. Yosë isoro'pa' hua'anëntaquë huarë' o'oantarahuë, itërin.

¹⁹ Ina quëran coshoro' masahuaton, “Yosparinquën, Tata,” itahuaton, së'panin. Inapothuaton, a'naya a'naya quëtërin.

—Ca nonëhuë pochin iso'. Canpita marë' chiminarahuë. Ca chinotatomaco, ca'co', itërin.

²⁰ Nani coshatohuachinara, ninëa'hua maantarin.

—Huënainëhuë pochin iso'. Huënainëhuë pa'sarin ni'ton, nasha quëran canpitarë' Yosë anoyatërinso' sha'huichinquëma' imacamaso marë'. Huënainëhuë quëran nicha'ësarinquëma'. ²¹ Napoaponahuë', a'naquëma' carë'quëma chachin coshatapomarahuë', sha'huirapiaramaco. ²² Yosë quëran quëmapiço niporahuë', ina nohuanton, chiminarahuë. Napoaponahuë', sha'huirapirincoso', chiniquën parisitapon. Yosëri ana'ntarin, tēnin Quisoso.

²³ “¿Inquënpocha yasha'huirapirëhua' nicaya?” nitopi.

Chini chiniquën nanantacaso' nohuantopiso'

²⁴ Ina quëran inahua capini ninontapi. “¿Inquënpocha' chini chiniquën nanantëre' pëhuaya?” nitopi. Ya'ipiya chiniquën nanan nohuantopi. ²⁵ Napoaton Quisosori itërin: “Nisha piyapi'sa' co Yosë nohuitopihuë'. Hua'anënapita chiniquën nanantatona', piyapinënpita camai'pi. ‘Caso' noyaco ni'ton, ‘a'paitona'pi,’ itoco,' toconpi a'naya a'naya. ²⁶ Canpitaso nipirinhue' ama ina pochin yonquicosohuë'. Insosona chiniquën nanantacaso nohuantohuachin, a'napita na'con na'con catahuacaso' ya'huërin. Hua'an yanipatama', piyapimia pochin cancantoco'. ²⁷ Ni'co'. Hua'anso' huënsërahuaton, coshatarin. Piyapinënpitaso nipirinhue' sacatapi. Co hua'anën pochin chiniquën nanantopihuë'. Caso nipirinhue' piyapimia pochin cancantërahuë. Apira apira a'napita catahuarahuë.

²⁸ Canpitaso' noya imaramaco. Aparisitopirinacohuë', co a'poramacohuë'. ²⁹ Ina marë' Yosë'pa' canaarama'. A'na tahuëri Yosë' nohuanton, hua'anëntarahuë'. Naporo' canpitanta' acoaranquëma' hua'an pochin nicamaso'. ³⁰ Hua'anëntohuato, carë'quëma' noya coshatërëhuaso pochin noya cancantarama'. Inaquë catahuaramaco ya'ipi isairro'sa' hua'anënta'huaso', itërin.

Pitrori nonpinapicaso' ninorinso'

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Juan 13.36-38)

³¹ Ina quëran Simon Pitro pënënin chiniquëncancantacaso marë'.

—Tëhuëncachin iya Simon sopai yaminsërinquëma'. Inari nani Yosë nontërin: “Arosë pintiapiso pochin tënë'i, topirahuë',” itërin. “Inta nipachin tëniriqüë',” itërin Yosëri. Napoaton sopai chiniquënc sha'huitarinquëma' naniantamacoso marë'. ³² Caso nipirinhüë' iyasha, nani Yosë nontërahüë' ama a'poancoso marëhuë'. Napoaton co naniantomiatarancohuë'. Noya imaantahuatanco, iyanpita achinicanquë', itërin.

³³ —Sinioro, co caso' a'poaranquënhüë'. Tashinan pëiquë' po'mohuachinëncuënc, canta' ya'co'in. Yatëpapurinacohuënta', co të'huatarahuë', tënin Pitro.

³⁴ —No'tëquënc iyasha itaranquënc. Ipora tashi chachin, co'huara atari përashatërasohuë', cararo' nonpinapiaranco. “Co caso' Quisoso nohuiterahuë',” toconapon, itërin Quisosori.

Tëniarinsos'

³⁵ Ina quëran ya'ipi ca'tano'sanënpita itapon:

—Iráca a'chinacamaso marë' a'paranquëma'. Pa'patamara, coriqui, pë'pëto, sapatë', co inapita tëranta' quëparamahuë'. Topinan pa'patamara, çco manta' pahuantërinquëmahuë' tí? itërin.

—Co manta' pahuantërincoihuë'. Noya pa'nai, itopi.

³⁶ —Iporaso nipirinhüë' sacai' nipon. Napoaton ama topinan pacosohuë'. Coriqui, pë'pëto, inapita ya'huëtohuachinquëma', quëpaco'. Co sahuëni ya'huëtohuachinquëmahuë', a'moramaso' pa'anatoma', sahuëni pa'anco'. ³⁷ Iráca Yosë quiricanënc quëran ninorinaco. “Apiro'sarë' acorapi,” tënin. Napopiso chachin apiro'sa pochin cancantatonaco, masarínaco. Ya'ipi ninorinacoso' nanicaso ya'huërin, tënin.

³⁸ —Ní'quë' Maestro. Cato' sahuëni ya'huëtërincoi, itohuachina:

—Tatoco huachi pa'ahua', itërin Quisosori.

Quisoso sëtaton, Yosë nontërinso'

(Mateo 26.36-46; Marcos 14.32-42)

³⁹ Ina quëran pipirahuaton, Oriposë panëncquë pa'nin. Nani tashi' inaquë pa'nin. Ca'tano'sanënpitarinta' imapi. ⁴⁰ Inaquë canconpachinara:

—Yosë nontoco' iyaro'sa', ama sopai minsëinquëmaso marëhuë', itërin.

⁴¹ Ina quëran amashamiachin pa'sahuaton, isonin quëran, inaora Yosë nontërin: ⁴² “Quëma nohuantohuaton Tata, nicha'ëco, ama ma'sha onpo'isohuë'. Main o'orëso pochin parisita'huaso' ya'huërin. Co parisita'huaso' nohuantaparahuë', quëma nohuantohuaton, ma'sona yaonpotohuatanconta' noya, tënhuë. No'tëquënc yanatëranquënc,” itërin.

[⁴³ Nani nontohuachina, anquëni inápa quëran o'marahuaton, achinirin. ⁴⁴ Ina quëran pa'pi sëtaton, chiniquënc Yosë nontaantarin. Oncainënc huënai pochin no'paquë hui'shirin.]

⁴⁵ Nani Yosë nontohuachina, ca'tano'sanënpita paahuantapirinhüë'. Huë'ësápi quënanconin. Sëtatona', huë'ësápirinahuë'.

⁴⁶ —¿Onpoatomata' iyaro'sa' huë'ësárama? Huënsëatoma' Yosë nontoco' ama sopai minsëinquëmaso marëhuë', itërin.

Quisoso mapiso'

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Nontaso chachin, na'a piyapi'sa' canquiipi. Cotasë quëchitëriarin. Inanta' ca'tanaponahuë', a'notiarin. Quisoso ya'yoranquirahuaton, apinorin.

⁴⁸ —Iya Cotasë, Yosë quëran quëmapico nipirahuë', çsha'huirapitonco, apinoranco tí? itërin.

⁴⁹ Ca'tano'sanënpitari quënanahuatona', “Quisoso yamasapi,” ta'tona', yaahuëtopi.

—¿Sahuëniqüë Sinioro ahuëchi? itopirinhüë'.

⁵⁰ Co'huara a'panichatërasohuë', a'naso' corto hua'an piyapinënc ahuëaton, inchinan huëratënc nishitërin.

⁵¹ —Tananpitëquë' iyasha. Ama ahuëquësohuë', itërin Quisosori.

Ina quëran së'huahuëratërahauaton, a'naroáchin anoyatërin. ⁵² Naporahuaton, corto hua'ano'sa', capitano'sa', ansiano'sa', inapita itapon:

—Sahuëni, shonqui, inapita së'quëërahauatoma', huëcapairamaco. Tëpatona'pi pochin cancantatomaco, çyamanamacoso tí? ⁵³ Co'tana nani tahuëri Yosë chinotopiso pëiquë pa'nahuë. Nicapomaracohuë', co manamacohuë'. Napoaponahuë', Yosë nohuanton, iporaso'

masaramaco. Tashi pochin cancantërama' ni'ton, sopai camairinquëma' co noyahuë' nicacaso marë', itërin.

Pitrori nonpinapirinsò'

(*Mateo 26.57-58, 69-75; Marcos 14.53-54, 66-72; Juan 18.12-18, 25-27*)

⁵⁴ Quisoso masahuatona', corto hua'an chini chiniquën nanantërinso' pëinënquë quëpapi. Pitrori aquë quëran imaquiarin. ⁵⁵ I'iratëquë huarë' imaquirahuaton, pairaanaquë ya'conin. Inaquë ponisiaro'sa' nani a'pëtöpi napëntacaiso marë'. Pana yonsanquë huënsërahuaton, inanta' napëntarin. ⁵⁶ Napëntaquëya', a'na cosonari quënanin. Noya ni'sahuaton:

—Iso quëmapinta' Quisoso imarin, tënin.

⁵⁷ —¡Co imoya caso' ina nohuitërahuë'! itërin Pitrori.

⁵⁸ Co hua'quiya quëranhuë' a'na quëmapiri niantarin.

—Quëmanta' Quisoso imaran topirahuë', itërin.

—Co'chi iyasha imarahuë' paya, itaantarin.

⁵⁹ A'na ora pochin nisahuaso', a'nanta' taantapon:

—Cariria piyapi pochin nonin ni'ton, iso quëmapinta' Quisoso ca'tanin tënahué, tënin.

⁶⁰ —¡Co'chi iyasha paya! Co cariso' nohuitërahuë', itaantarin.

Nonaso', atari përarin. ⁶¹ Naporo chachin Quisosori tahuëretahuaton, Pitro notëërin. Ni'sarin ni'ton, ninorinsò' Pitrori yonquirin. “Ipora tashi chachin, co'huara atari përasatërasohué', cararo' nonpinapiranco,” ¿itërinco pora? ta'ton, ⁶² aipiran pipirahuaton, na'nërin. Chiniquën sëtaton, na'nërin.

Quisoso tëhuapiso'

(*Mateo 26.67-68; Marcos 14.65*)

⁶³ Ina quëran ponisiaro'sari Quisoso tëhuapi. Tëhuarahuatona', ahuëpi. ⁶⁴ Tonporayatahuatona', panpirayapi.

—¿Inta' ahuërinquën? Ninoquë', itöpi.

⁶⁵ “¿Quëmaso' hua'anquën ti?” itatona', tëhuapi. Nisha nisha itatona', no'huipi.

Cotio hua'ano'saquë quëpapiso'

(*Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Juan 18.19-24*)

⁶⁶ Tahuërihuachina, cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa', cotio maestro'sa', inapita niyontopni. Nani niyontonpachina', inaquë Quisoso quëpapi natanacaiso marë'.

⁶⁷ —Quëmaso' Cristo Yosë a'paimarinquënso' nipatan, no'tëquën sha'huítocöi nitochii, itöpi.

—Sha'huítöhuatënnquëma', co natëaramacohué'. ⁶⁸ Ma'sona tërant'a' natanpatënnquëma', co a'paniantaramacohué'. ⁶⁹ Nipirinhué', ipora quëran huarë' caso' Yosë quëran quëmapico ni'to, Yosë inchinanën quëran huënsëapo. Inaquë chiniquën nanantarahué, itërin.

⁷⁰ —Napoahuarë' ¿quëmaso' Yosë hui'ninquën ti? itöpi.

—Ca mini inaco, itërin.

⁷¹ —Co huachi aquëtë' sha'huirapicaiso' nohuantarihuahuë'. “Ca Yosë hui'ninco,” toconin, nani natanëhua', nitöpi.

23

Piratoquë quëpapiso'

(*Mateo 27.1-2, 11-14; Marcos 15.1-5; Juan 18.28-38*)

¹ Ina quëran pipirahuatona', Piratoquë Quisoso quëpapi. ² Inaquë sha'huirapipi. —Iso quëmapi piyapi'sa' nonpintarin. “Noma copirno coriqui yama'pahuachinquëma', ama quëtöcosohué',” toshahuaton: “Caso' Cristoco. Yosë a'paimarincö hua'anënta'huaso marë',” toconin, itöpi.

³ —¿Quëmaso' cotioro'sa' copirnonquën ti? itërin Piratori.

—Ca mini inaco, itërin.

⁴ Nonapipiso' natanahuaton, ya'ipi cotio ansiano'sa', corto hua'ano'sa' inapita itapon: —Iso quëmapiso' noya, tënahué. Co manta' onporinhué'. Co ana'intacaso' ya'huërinhuë', itöpirinhué', ⁵ aquë aquëtë' no'huítatona', itaantapi:

—A'chintöhuachina, piyapi'sa' nisha nisha yonquipi. Naporahuaton, copirno yano'huipi. Ya'ipi parti quëran huëcaton, ya'ipi Cotia parti pa'tërin. Isëquënta' a'chinarin, itöpi.

Irotisëquë a'parinsò'

⁶ Ina natanahuaton, “¿Cariria parti quëran huë'nin ti?” itërin Piratori. ⁷ “Ina quëran mini,” itöpi. I'huamiáchin Cariria hua'an Quirosarinquë huë'nin ni'tapon, Irotisë itöpiso'. Inaquë ya'huarin ni'ton, Quisoso yaa'parin Irotisë nontacaso marë'. “Ina piyapinën ni'ton,

inari ana'inchin," ta'ton, a'parin. ⁸ Inaquë canconpachina, Irotisëri pa'yatërin. Hua'qui' Quisoso yani'pirinhuë', co nohuichâtërarinhuë'. Nani ma'sha naporinso' nani natantërin. "Yosë pochin ninin. Piyapi a'naroáchin anoyatërin," topi natantërin. "Anoyatohuachin, canta' ni'i," ténin. ⁹ Napoaton Quisoso canquihuachina, hua'qui' nontopirinhuë', co a'panitërinhuë'. Na'con natanpirinhuë', ta'tárin. ¹⁰ Corto hua'ano'sa', cotio maistro'sa', inapita huëcatona', Quisoso sha'huirapiapirinahuë', co manta' téninhuë'. ¹¹ Napohuachina, Irotisëri tēhuarin. Sontaronēnpitarinta' tēcaripi. Noyápiachin hua'an a'morinso pochin a'motahuaton, Piratoquë a'paantarín. ¹² Nani hua'qui' Pirato Irotisërë' nino'huipirinahuë', naporo quëran huarë' co huachi niinimicotopihuë', noya ninontantapi.

Tēpacaso' sha'huirinso'

(Mateo 27.15-26; Marcos 15.6-15; Juan 18.39-19.16)

¹³ Ina quëran Piratori piyapi'sa' amatërin. Corto hua'ano'sa', cotio hua'ano'sa', inapitanta' ayontonahuaton, itërin:

¹⁴ —Canpitaso' na'con Quisoso sha'huirapirama'. "Piyapi'sa' sha'huitarin niahuëcaiso marë'," itopiramacohuë'. Nani hua'qui' nontërahue', canpitanta' natanama'. Iso quëmapiso' noya. Sha'huirapirama'huë', co manta' onporinhuë', tēnahuë'. ¹⁵ Irotisënta' inachachin ténin. Napoaton a'patiantarinco. Co tēpacaso' ya'huërinhuë'. ¹⁶ Topinan ahuihuitahuato ocoi'i, topirahuë', itërin.

[¹⁷ Nani Pascoa tahuëri a'nara' apina'pi tashinan pëi quëran ocoirin pipicaso marë'. Iso pi'ipinta' a'nara' ocoicaso' ya'huërin.] ¹⁸ Piyapi'sariso nipirinhuë' chiniquën nontopi.

—¡Quisososos' tēpaquë'! ¡Parapasë ocoitocoi! itopi.

¹⁹ Parapasëso' co noya quëmapihuë'. Tēpatona'pi inaso'. Ninanoquë piyapi'sa' sha'huitërin niahuëcaiso' ni'ton, tashinan pëiquë nani po'mopi. ²⁰ Pirato co nohuantërinhuë' Quisoso tēpacaso'. Napoaton: "Ocoi'i," tantarin.

²¹ Naquëranchin chiniquën nontaantapi.

—¡Corosëquë patanantëquë' chimi'in! ¡Inaquë patanantëquë' chimi'in! itaantapi.

²² —¿Ma'marëta' atëpachi? Nani natanpirahuë'. Co manta' onporinhuë'. Co tēpacaso' ya'huërinhuë', tēnahuë'. Topinan ahuihuitahuato, ocoi'i, ténin. Nani cararo' inachachin itaantarín.

²³ "¡Corosëquë patanantëquë' chimi'in!" itaantapi. Chiniquën nontápi ni'ton, "Inta nipachin," itërin. ²⁴ Napotahuaton, sontaro'sa' sha'huitërin corosëquë patanantacaiso marë'. ²⁵ Parapasëso' tēpatona'pi nipirinhuë', tashinan pëi quëran ocoirin. Piyapi'sari huay-onpi ni'ton, ocoirin. Quisososos nipirinhuë' co ocoirinhuë'. Tēpacaiso marë' sha'huitërin. Cotioro'sa' nohuantopiso chachin ninin.

Corosëquë patanantopiso'

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Juan 19.17-27)

²⁶ Ninano quëran quëpasoi', a'na quëmapi Simon itopiso' nacapipi. Imin quëran huëntararin. Inaso' Siriniquë ya'huërin. Sontaro'sari masahuatona', corosë apitëntopi. Quisoso pinën quëran quëpatërin.

²⁷ Na'a quëmapi'sari imasapi. Sanapi'sarinta' imasapi. Quisoso yatëpapiso marë' chiniquën sëtatona', na'nërapí.

²⁸ Tahuëretahuaton, Quisosori itapon:

—Ama imoyaro'sa' ca marë' na'nëcosohuë'. A'na tahuëri Quirosarinquë ya'huëramasopita na'con parisitarama'. Hua'huamapitanta' parisitapi. Ina yonquiatoma' tēhuënchinsos', sëtoco'. ²⁹ Naporo' tahuëri'sa' hua'huahuaninsopita na'con na'con parisitapi. Hua'huinpita yonquiatona', sëtapi. Co hua'huapihuë' naporini, noya noya niitonahuë'. ³⁰ Piyapi'sa' chiniquën parisitapi ni'ton, "Motopi quëran na'piro'sa' notarintahuatona' imotërinpoa' naporini, noya niitonhuë'," tosapí. ³¹ Ni'co. "Nanpimë' co huëyarinhue', yanimëso nipirinhuë' a'naroáchin huëyarín," topi. Caso' nanpimë pochin nipirahuë', aparisitarinaco. Canpitaso' yanimë pochin ninama' ni'ton, chini chiniquën aparisitarinēnquëma' tēnahuë', itërin Quisosori.

³² Cato' apiro'santa' quëpapi inapitanta' tēpacaiso marë'. ³³ Pa'sahuatona', a'na panëa'huayaquë canconpi, "Nansë Moto'," itopiquë. Inaquë canconahuatona', corosëquë patanantopí. Cato' apiro'santa' nisha patanantopí. A'na ahuënan quëran, a'na inchinan quëran. Quisososos' ahuananapipi. [³⁴ Patanantopirinahuë', Yosë nontërin.

—Tēparinacosos marë' Tata, ama ana'intëquësohuë'. Co nohuitationacohuë', napotarinaco, itërin.]

Ina quëran sontaro'sa' capini ninontopi. "Huëco' nicanatëhua' Quisoso a'morinso' maahua'," nitatona', ya'nipirapí. Naporahuatona', a'naya a'naya mapi. ³⁵ Na'a piyapi'sa' inaquë ni'sapi. Cotio hua'ano'sariso' tēhuapi.

—A'napita nicha'ëponahuë', inaora cha'ëcasoso' co nanitërinhuë'. Inaso' Cristo, Yosëri chachin huayoninso' nipachin, inaora cha'ë'in, nitopi tēhuatona'.

³⁶ Sontaro'sarinta' tēhuapi. Ya'cariconahuatona', huino main nininso' ihuëtopi.

—O'oquë' Maistro. ³⁷ Quëmaso' cotioro'sa' copirnonquën nipatan, corosë quëran nohuararahuatona', cha'ëquë', itoonpi.

³⁸ Onporinso marësona tēparapiso' ninshitopi.

ISOSO' COTIORO'SA' COPIRNO

ta'caso ninshitopi. Nani ninshitohuachina, corosëquë chachin motën pëtëcha achinpitopi.

³⁹ Cato' apiro'santa' corosëquë parisitapi. A'nari Quisoso no'huirin.

—Quëmaso' Cristonquën nipatan, corosë quëran nohuararahuatona', cha'ëquë'. Ina quëran quiyanta' nicha'ëcoi, itërin.

⁴⁰ A'nariso nipirinhue' pënënin:

—Ta'tëquë'. ¿Co pi'pisha tēranta' Yosë tē'huatëranhuë' ti? Tēpararinën quëmantal'. ⁴¹ Canposo' co noyahuë' ninë'. Napoaton no'tëquën coisë ana'ntarinpo'. Iso quëmapiso nipirinhue' nóya. Co manta' onporinhue', itërin.

⁴² Ina quëran Quisoso itapon:

—Hua'anëntacaso' caniaritohuatan, yonquico Siniro canta', itërin.

⁴³ —Tēhuënhachin iyasha ipora tahuëri chachin carë'quën Yosë'pa' ya'huëcontaran, itërin.

Quisoso chiminiso'

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Juan 19.28-30)

⁴⁴ Camotëchin nisahuaso', ya'ipi parti tashiarin. I'huaraya huarë' yono tashi pochin ninin. ⁴⁵ Co huachi pi'i a'pininhue'. Naporo' Yosë chinotopiso pëi' tanontën nē'mëtëquë patonpiso' inaora noshatërin. ⁴⁶ Napohuachina, Quisoso chiniquën nonin.

—Apira Tata chiminarahuë. Hua'yanëhuë quëpaquë', itahuaton, chiminin. ⁴⁷ Capitanso' ina ni'sahuaton, Yosë chinotërin:

—Tēhuënhachin iso quëmapico manta' onporinhue', tēnin.

⁴⁸ Na'a piyapi'sa' Quisoso chiminiso' ni'sapi. Nani chiminpachina, pa'yanpi. Chiniquën sëtatonal', yanquëpi. ⁴⁹ Imarinsopitaso' nipirinhue', aquë quëran notëërapo. Sanapi'santa' Cariria parti quëran imaquitona', inaquë ni'sápi.

Quisoso pa'pitopiso'

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Juan 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ A'na cotio hua'an ya'huërin, Arimatiaquë ya'huërinso'. Cosi itopi. Cotio hua'an niponahuë', noya quëmapo. Yosë no'tëquën chinotërin. “A'na tahuëri Yosë acorinso' isoro'paquë hua'anëntapon,” ta'ton, Yosë chinotërin. A'napitari Quisoso yatëpahuachinara, “Ama tēpacosohuë'” itopirinhue', co yanatëpihuë'. ⁵² Quisoso chiminpachina, Piraotquë pa'nin. “Quisoso nonën quëtoco quëpa'i,” itohuachina, “Noyahua', quëpaquë'” itërin. ⁵³ Ina natanahuaton, pa'nin. Corosë quëran nonën anohuararahuatona', morinquë so'quëëtopi. So'quëëtahuatona', na'pi naninquë po'mopi. Inaquë co insonta' chimipi po'moyatërarinhue'. Inaquë nonën po'mopi. ⁵⁴ Ina tashiraya chinoto tahuëri ni'ton, cotioro'sa' tapatapi chinotacaiso marë'. Napoaton pi'i yaya'cahuaso', manorahuatona po'mopi.

⁵⁵ Sanapi'santa' Cariria quëran imaquipiso' pa'sahuatona', na'pi nanin quënanconpi. Po'mopiso' ni'pi. ⁵⁶ Nani ni'pachinara, ya'huëpi'pa' paantapi. Inaquë no'morain pimóton nininso' tapapi. Pimo hua'sainta' tapapi Quisoso nonën pashitacaiso marë'. Chinoto tahuëri nanihuachina, chinotopi. Moisése sha'huirinso chachin chinotopi.

24

Quisoso nanpiantarinso'

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Juan 20.1-10)

¹ Tomio tahuëri nanihuachina, tashíramiachin sanapi'sa' pa'pi. Pimo hua'sai', no'morain pimóton nininso' inapita quëpatona', na'pi naninquë pa'pi. ² Canconpachinara, pancara'pi pa'copitopiso' nani chi'huincapi ni'conpi. ³ Na'pi naninquë ya'conpirinhue', Siniro Quisoso nonën co quënanpihuë'. ⁴ “¿Onporincha nicaya?” ta'tona', huaniápirinhue', a'nanaya catoya'piri ya'notimarin. Piyapi pochin niponahuë', a'mopiso' huënaráchin huënaráchin ya'nopi. ⁵ Sanapi'sa' pa'yanpi. Tē'huatona', monshoapirinhue', catoya'piri itapona':

—¿Onpoatomata' chimipi po'mopiquë Quisoso yonirama? Inaso' nanpiárin. ⁶ Co huachi isëquë ya'huërinhuë'. Nani nanpiantarin. Caririaquë sha'huítërinquëmaso', ¿co yonquiramahuë' ti? ⁷ “Yosë quëran quëmapico niporahuë', ina nohuaton, oshahuano'sa' masarinaco. Corosëquë patanantarinaco. Tēpapirinhue', cara tahuëri quëran nanpiantarahue'” itërinquëma', itopi.

⁸ Itohuachina, yonquipi. ⁹ Na'pi nanin quëran pipirahuatona', shonca a'na ca'tano'sanënpita, a'napita imapisopita, inapita sha'huitonpi. “Quisoso nonën capa.

‘Nanpiantarin,’ itërinacoi,” itoonpi. ¹⁰ Maria Mactarina, Coana, Maria, Santiaco a’shin nininso’, a’napita sanapi’santa’ napopi. Quisoso ca’tano’sanënpita sha’huitonpirinahué’, co natëpihué’. ¹¹ “Inahuara yonquinëna quëran napoapi,” toconpi.

¹² Pitroso nipirinhue’, a’naroáchin na’pi nanin’pa’ ta’arin. Monshorahuaton, nëhuëconpirinhue’. Morin so’pinpisoráchin quënanconin. “Capa mini. ¿Ma’ta’ onporinso?” ta’ton, ya’huërin’pa’ paantarin.

Catoya’pi iratapona pochin quënanpiso’
(Marcos 16.12-13)

¹³ Naporo tahuëri chachin cato’ imarinsopita Quirosarin quëran pipirahuatona’, ninanonënguë paantapi. Imaosë itopiquë paantapi. Shonca a’na quiromitro pochin aquërinso’. ¹⁴ Paponna pochin ninontapi.

“Quisoso tëpapi mini. Na’pi naninquë nani po’mopi. Napoaponahué’: ‘Nani nanopiantarin,’ ténin Maria. ¿Ma’ta’ onpocaso?’ nitopi. ¹⁵ Ninontaso’, Quisosori chachin ya’cariquirin. Inapitaré’ pa’sapirinhue’, ¹⁶ Yosë nohuanton co nohuitopihué’.

¹⁷ —¿Ma’ta’ papoma pochin ninontëriarama? Naporahuaton, ¿onpoatonta sëtëramaso pochin ya’norama? itërin Quisosori.

¹⁸ —Ya’ipi Quirosarinquë ya’huëpisopita nani nitotopirinhue’, quëmasáchin iso tahuëri’sa’ napopiso’ ¿co nitotomaranquënhue’ ti? itërin Criopasëri.

¹⁹ —¿Ma’ta’ onpopiso?’ itaantarin Quisosori.

Napotohuachina:

—Co’ta Quisoso Nasaritoquë ya’huërinso’ tëpapi. Nóya quëmapi nipirinhue’, tëpapi. Ma noya Yosë nanamën a’chintërincoi. Cania’piro’sa’ nosoroaton, a’naroáchin anoyatërin. Yosëri nóya ni’nin. Piyapi’sarinta’ noya ni’pirinhue’. ²⁰ Corto hua’ano’sa’, ansiano’sa’, inapitari mapi. Masahuatona’, Piratoquë quëpapi tëpacaiso maré’. Sha’huirapihuachinara, corosëquë apatanantërin. Nani chiminin. ²¹ Ina ta’ma’ isirairo’sacoi nicha’ësarincoi, topirahué’. Nani chiminin. Nani cara tahuëritërin. ²² Napoaponahué’, a’naquën sanapi’sa’ quiya pochachin imapiso’ nanan sha’huitatonacoi, a’payaninacoi. Tashíramiachin na’pi naninquë po’mopiquë pa’pirinhue’, ²³ co nonën quënanpihué’. Huëantarahuatona’, sha’huitirinhacoi. “Anquëniro’sa’ quënanai. ‘Quisoso nani nanopiantarin,’ itërinacoi,” topi. ²⁴ A’napitanta’ natantahuatona’, na’pi naninquë pa’pi. Sanapi’sa’ sha’huitërinacoiso chachin quënanconpirinhue’, co Quisoso quënanpihué’, itopi.

²⁵ —Canpitaso’ co yonquiramahué’. Iráca quëran huaré’ pënëntona’piro’sa’ ninopirinhue’, co yanatëramahué’. ²⁶ Cristo parisitacaso’ ya’huërin. Nani parisitohuachina, naporo huaré’ Yosé’pa’ noya noya acoarin huachi, itërin Quisosori.

²⁷ Ina quëran Yosë quiricanënguë ninotona ninshitopiso’, a’chintarin. Moisésë’ton ninoton, Yosë quiricanënguë ninshitërin. Ina piquëran na’a pënëntona’piro’sa’ ninoantapi. Ya’ipi Cristo ninopiso’ no’tëquën a’chintarin.

²⁸ Ninanonënaquë canconpachinara, Quisoso yana’huëpirinhue’:

²⁹ —Nani i’huarin. Huëquë’ iyasha quiyataquë huë’ëquiquë’, itopi. “Noyahua’,” toshuaton, ya’conconin. ³⁰ Yacoshatohuachina’, Quisosori pan manin. “Yosparinquë,” Yosë itahuaton, së’panin. Së’panahuaton, quëtërin. ³¹ Pan së’panaso chachin Yosë nohuanton, Quisoso nohuitopi huachi. Ni’sapirinhue’, ina quëran chachin ayarin. ³² Napohuachina, ninontopi.

—Huëcapon pochin Quisoso chachin nontërinpo’. Ma noya Yosë quiricanën a’chintërinpo’. ¡Ma noyásha natanë paya! nitopi.

³³ A’naroáchin Quirosarinquë paantapi. Ca’tano’sanënpita ya’huërinquë pa’pi. Inaquë a’napita imarinsopitanta’ nani hué’pi anta’. Inapitari itapona’:

³⁴ —Tëhuëchachin Sinioro nanopiantarin. Iya Simon nani ya’notërin, itopi.

³⁵ Ina quëran catoya’pi canquipisopitarinta’ itapona’: “Quiyanta’ ni’nai. Paasocoi, ya’notërincoi. Hua’qui’ a’chintopirinhue’, co nohuitëraihue’. Ina quëran yacoshatohuatoira, pan së’panin. Së’panpachina, a’naroáchin nohuitërai,” itopi.

Ca’tano’sanënpita ya’notërinso’
(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Juan 20.19-23)

³⁶ Ninontaso’, a’nanaya Quisosori ya’notërin. Huanacanachin huanirahuaton:

—Tashita iyaro’sa’. Sano cantantoco’, itërin.

³⁷ Ina quënanahuatona’, pa’yanpi. “Hua’yan,” ta’tona’, pa’pi të’huatopi.

³⁸ —¿Ma’marëta’ pa’yanama? ¿Onpoatomata’ nisha nisha yonquirama? ³⁹ Ca mini. Imirahuë ni’co’. Nantëhuënta’ ni’co’. Ohuaninacoso’ nicatoma’, nohuitoco huachi. Co hua’yancohué’. Së’huaco. Hua’yanso’ co nonën ya’huëtërinhué’. Caso’ ya’huëtërinco, itërin.

Coansha ninshitérinpoa' Quisocristo nohuitatēhua' nanpimiatacaso maré'

Íráca Quisocristo Yosé'pa' ya'huérinso'

¹ Íráca quéran huaré' Yosé noninso' ya'huérin, Quisocristo itērēhuaso'. Tata Yoséré' ya'huérin. Yosé pochachin ninin anta'. ² Co'huara isoro'pa' ya'huéyátarasohué', Yosé'pa' ya'huérin. ³ Naporó' Yosé yonquirin ya'ipi ma'sha acocaso'. Ina nohuanton, hui'nini acorin. Ya'ipi ma'sha ninin. Co a'naya tēranta' inaora ya'huérinhué'. Co acorinhué' naporini, co manta' ya'hué'itonhué'. ⁴ Inariáchin ya'ipiya ananpirin. Piyapinpoanta' a'pintatē pochin a'chintērinpoa' ina nohuitatēhua' nanpimiatacaso maré'. ⁵ Tashinantērinso' a'pintohuatēra, a'naroáchin tahuéri pochin ninin. Co tashiri tacopitérinhué'. Inapochachin Quisocristo a'pintērinpoa'. Co noyahué' nininsopitari yaminsépirinahué', co nanitapapihué'.

⁶ A'na quémapi ya'huérin, Coansha itopiso'. Yoséri a'parin ⁷ a'pininso' anohuitinpoaso maré'. Ya'ipi piyapi'sari natēcaiso maré' sha'huirín. ⁸ Coanshaso' co a'pintērinpoahué'. Yoséri a'parin a'pininso' anohuitinpoaso maré'. ⁹ Sha'huitērinpoaso chachin Quisocristo isoro'paquē o'marin. O'marahuatón, ya'ipi piyapinpoa' a'pintimarínpoa'. Inasáchin no'téquēn anitotērinpoa'.

¹⁰ Isoro'paquē o'marin. Íráca Tata Yosé nohuantón, ya'ipi ma'sha ninin. Inari acopirinhué', co piyapi'sari nohuitopihué'. ¹¹ No'panēnquē chachin o'mapirinhué', co piyapinēnpitari nohuantopihué'. Nipirinhué', ¹² Quisocristo cancanēn mapatēhua', hui'nin pochin Yosé ni'ninpoa'. Natērēhuasopitarachin huēntonēnquē aya'coninpoa'. ¹³ Ya'ipinpoa' piyapi quéran nasitērhuašo nipirēhuahué', co ina quéran Yosé huēntonēnquē ya'conēhuahué'. Co piyapi nanitērinhué' aya'co'ínpoaso'. Co canpoara nohuantón, ya'conēhuahué'. Yoséichin aya'coninpoa'. Ina quéran hui'ninpita pochin ni'ninpoa'.

¹⁴ Quisocristo isoro'paquē nasitimarín. Yosé niponahué', piyapi chachin nasitērin. Canpoaré' chachin ya'huérin. Quiyaso' ni'nai. Inaso' nóya, tēnai. Yosé pochachin ninin. Inaíchín hui'nin inaso'. Inaora nohuantón nosororínpoa'. No'téquēn nontērinpoa'. ¹⁵ Coansharinta' ni'nin. Ni'pachina, piyapi'sa' sha'huitērin: "Thua chachin sha'huitēranquēma'. 'Ca piquéran a'na quémapi hué'sarin. Co'huara ca nasichátērapohué', inaso' Yosé'pa' ya'huérin. Napoaton ca quéran chini chiniquēn nanantērin inaso', itēranquēma'. Nani o'marin huachi," itērin.

¹⁶ Inaso' pa'pi nosororínpoa'. Nóya ni'tón, nosoroatonpoa', na'con catahuarínpoa'. Co canpoara nanitopirēhuahué', ina imapatēhua', nani tahuéri catahuarínpoa'. ¹⁷ Íráca Yosé nohuantón, Moisésē pēnētērin nani ma'sha natēcaso'. Pēnēntopirinhué', co ya'ipiya anitotērinpoahué'. Quisocristoso nipirinhué' nosororínpoa'. No'téquēn nonaton, ya'ipi nanamēn anitotērinpoa'. ¹⁸ Co inquēnpoa tēranta' Yosé quēnanēhuahué'. Hui'niniso nipirinhué' noyá nohuitērin. Yosé pochachin ni'tón, napopianachin yonquipi. Inasáchin Tata Yosé anohuitērinpoa'.

Coansha Paotista sha'huirínso'

(Mateo 3.11-12; Marcos 1.7-8; Lucas 3.15-17)

¹⁹ Coansha pēnētápachina, corto hua'ano'sa', nihuiró'sa', inapita pa'pi Coansha nontacaiso maré'. Coto hua'ano'sari a'papi ni'tón, Quirosarin quéran pa'sahuatóna', Coansha itapona': "¿Inquēnta' quémaso'?" itoonpi.

²⁰ —Caso co Cristocohué'. A'naquēn napotopirinacohué', co caso' inacohué', itērin Coanshari.

²¹ —Quémaso' Iniasēnquēn, íráca ayaponahué', ¿ya'noantamaranquēn ti? itopi.

—Co caso' inacohué', tēnin.

—¿Quémaso' pēnētóna'pi ninaraiso' nimara ti? itaantapi.

—Co inacohué', tēnin.

²² —¿Inquēnta' quémaso' nipachin? Sha'huitocoi hua'ano'sa' sha'huitonta'ii. ¿Ma'marēta' pēnētaran? itaantapi.

²³ —Yosé nohuantón, pēnēntarahué. Íráca Isaiasē ninotonco, naporin: "A'na quémapi inotēroquē pēnētaton, tapon: 'Íra co'shon co'shon toconin ni'tón, otēéquē' Siniro o'main,' tēnin. Naporinso chachin canta' piyapi'sa' pēnēnarahué. 'Cancanēma' anoyatoco' Siniro o'main,' itarahué." itērin Coanshari.

²⁴ Ina quéran Parisioro'sari itaantapi:

²⁵ —Co quémaso' Cristonquēnhué'. Co Iniasēnquēnhué'. Co pēnētóna'pi ninaraisonquēnhué' ni'quēhuaré', ¿onpoatonta' nipachin, piyapi'sa' aporintaran? ¿Inta' nanan quētērinquēn aporintamaso' itērin.

²⁶ —I'quë mini aporintarahuë. Nipirinhue', iporaso' a'na quemapi ya'huërin, co nohuitëramasohuë'. ²⁷ Inaso' chini chiniquën nanantërin. Caso' co ina pochin chiniquën nanantërahuë'. Co maquëyancohuë' ni'ton, co sapatën i'quirita'huaso tëranta' nanitarahuë'. Ca piquëran ina pënëntapon, itërin.

²⁸ Naporor' Cortanii' aquëtëran Coansha piyapi'sa' aporintarin, Pitania itopiquë. Inaquë paaparahuatona natanconpi.

Quisoso anohuitërinso'

²⁹ Tahuëririnquë inaquë Quisoso huë'sarin. Coanshari quënanahuaton, piyapi'sa' itërin: "Paso' quemapi ni'co'. Yosëri a'paimarinso'. Inaso' carniroa'hua pochin nicaton, oshanhënpoa' inquitinpoaso marë' chiminapon. ³⁰ I'hua chachin sha'huitëranquëma'. 'Ca piquëran a'na quemapi huë'sarin. Co'huara ca nasichátërapohuë', inaso' Yosë'pa' ya'huërin. Napoaton ca quëran chini chiniquën nanantërin inaso', itëranquëma'. Nani o'marin. ³¹ Co carinta' nohuitopirahuë', nani nohuitërahuë. Yosë a'parinco ya'ipi piyapinënpita anohuita'huaso marë'. Ina marë' pënënato, i'quë aporintarahuë.

³²⁻³³ Co Quisoso nohuichatërapohuë', Yosë sha'huitërinco. 'A'na tahuëri Ispirito Santo nëpë pochin nohuaraimarahuaton, a'na quemapi motoanshiranëinquë chachin huanitimarin, ni'saran. Quëmaso' i'quë aporintëran. Ina quemapiso nipirinhue' Ispirito Santo aya'coancantarinquëma', itërinco Yosë. Ispirito Santo inápa quëran o'mahuachina, ni'nahuë. Nëpë pochin ya'noton, Quisoso motoanshiranëinquë chachin huanitimarin. ³⁴ Cari ni'nahuë. Napoaton nani nohuitato, sha'huitaranquëma'. Iso quemapi Yosë hui'nin, ténahuë," itërin Coanshari.

Ya'nan Quisoso imaraisopita'

³⁵⁻³⁶ Tahuëririnquë Quisoso na'huëso', Coanshari quënaantarin. Quënaantarahuatón, catocoi imaraiso' itaponcoi:

—Paso' quemapi ni'co'. Inaso' carniroa'hua pochin ninin, Yosëri a'paimarinso', itërincoi.

³⁷ Natanahuatoi, Quisoso imarai. ³⁸ Ina quëran tahuëretahuaton, quënanincoi.

—¿Onpoapomata'? itërincoi.

—Yanohuitërainquën Maistro. ¿Insëquëta' ya'huaran? itërai.

³⁹ —Huëco' ni'quico, itërincoi.

Pa'sahuatoi, ya'huërinquë canconai. I'huaraya ni'ton, inaquë i'huatërai. Hua'qui' niontërai.

⁴⁰ Catoya'picoi Coansha natanahuatoi, Quisoso imarai. A'naso', Simon Pitro iin Antërisë itopi. ⁴¹ Shiarahuatón, iin quënanconin.

—Iya Simon, Cristo nani quënanai, Yosëri a'paimarinso', itërin.

⁴² Itahuaton, Quisosoquë quëparin. Quisosori notëërahuaton, itërin:

—Carinquën nohuitëranquën. Quëmaso' Simonquën. Coansha hui'ninquën. Nasha nininën acotaranquën. Pitro ichinquën, itërin. Inaora nananquë Sipasë itopi. (Na'pi pochin tapon naporin.)

A'napitanta' imapiso'

⁴³ Tahuëririnquë Quisoso Caririquë yapa'sarin. Pa'sahuaton, Pinipi quënanconin.

—Huëquë' iyasha imaco', itërin. Itohuachina, imarin.

⁴⁴ Pinipiso' Pitsaitaquë ya'huërin. Ina ninanoquë chachin Antërisë, Pitro, inapitanta' ya'huëpi. ⁴⁵ Pinipiri Natanino yonisahuaton, quënanconin.

—Nani iyasha Cristo quënanai, Yosë quiricanën quëran ninopiso'. Moisésë, pënëntona'piro'sa', inapita ninotona', inaquë ninshitopi. Inaso' Quisoso, Cosi hui'nin. Nasaritoquë ya'huërinso', itërin.

⁴⁶ —Nasaritoro'saso', pa'pi co noya piyapi'sahuë'. ¿A'na tëranta' ta'ma' inaquë ya'huërinso' noya nihuan nica? ténin Natanino.

—Huëquë' pa'a nohuitonquë', itërin Pinipiri.

⁴⁷ Natanino ya'carirahuaso', Quisosori quënanin.

—Paso' quemapi ni'co'. Israiromia chachin inaso'. Co pi'pisha tëranta' nonpininhue', itërin Quisosori.

⁴⁸ —¿Onporahuatonta' nohuitërancoso'? itërin.

—Co'huara Pinipi nonchatërasënhuë', ninoto quënananquën. Iquira naraanaquë huënsëasënhuë', quënananquën, itërin. Aquë ni'ton, co ya'pirin quëran chachin quënanaponahuë', napotërin ni'ton, Natanino pa'yanin.

⁴⁹ —Quëmaso' Maistro, Yosë hui'ninquën. Israiro'sa' copirnonquën, ténahuë, itërin.

⁵⁰ —¿Ninoto quënananquënso marëachin natëranco tí? saca sacai nininsopita ni'saran, itërin.

⁵¹ Ina quëran itaantarin:

—No'tëquën itëranquëma'. Iráca Cacopo nanpiso', pi'iro'të' ni'soarin. Ni'soatohuachina, anquëniro'sari huëcapaimapi. Huëcapaimarahuatona', panantarapi. Inapochachin iporasó' Yosë quëran quëmapico ni'to, o'marahuë Yosë anohuita' huanquëmaso marë'. Ya'ipi ni-nahuëso' ni'sarama', itërin Quisosori.

2

Canaquë Yosë pochin nininso'

¹ Cara tahuëri quëran a'na quëmapi pita nisarin sa'acaso marë'. Canaquë naporin, Cariria parti ya'huërinso'. Inatohua' Quisoso a'shin ni'tapon pa'nin. ² Quisosonta' amatopi. Pa'nin inanta' ni'tapon. Ca'tano'sanënpitacointa' amatërinacoi. ³ Huino ta'quihuachinara, a'shini Quisoso itapon:

—Capa huino ta'quipi huachi, itërin.

⁴ —¿Ma'marëta' mama napotëranco? Co tahuëri naniyatërarinhuë' nohuitinacosó', itërin Quisosori.

⁵ Napotopirinhuë', inpriatoro'sa' quënanconahuaton, a'shini itapon:

—Ma'sona Quisoso sha'huitohuachinquëma', natëco', itërin.

⁶ Inaquë saota panca orinan ya'huërin, na'pi quëran nipiso'. A'na orinanquëächin catapini rata pochin ya'conin. Moisësë pënëntërinso' natëtona' oshanëna inquicaiso marë' acopiso'.

⁷ Ina quëran inpriatoro'sa' sha'huitërin:

—I'sha amëntaitoco', itërin Quisosori. Natëtona', huirotënuë huarë' i'sha amëntaitopi.

⁸ —Pi'pian macatoma', pita hua'an api'nitoco', itaantararin Quisosori.

Napotohuachina, masahuatona api'nitooipi. ⁹ Orinan quëran mapirinahuë', pita hua'anso' co nitotërinhuë'. Inpriatoro'sarächin nitotopi. I'sharächin ta'panpirinahuë', nani huino taranin. Napoaton pi'nirahuaton, sa'ana'pi amatërin. ¹⁰ Huë'pachina, itërin:

—¡Ma'pitacha ninan paya! Iso huinoso' noya noya, yashin yashin o'ocaso'. Ya'ipi piyapi'sa' noya noya huino nininso'ton o'shipi. Ina quëran nani natëhuachinara, co onpopinchin noyahuë' nininso' o'shiantarapi. Quëmaso nipirinhuë' ipora huarë' noya noya huino o'shitërancoi, itërin. Quisoso naporinso' co nitotatonhuë', naporin.

¹¹ Naporo' Quisoso caniaritërin Yosë pochin nicacaso'. Piyapi'sari nicatona': "Tëhuëchachin Yosëri catahuarin ni'ton, nanitaparín," topi. Ca'tano'sanënpitacointa ni'sahuatoi: "Quisososo, Yosëri a'paimarinso'," tënai. Canaquë naporin. Inaso ninano', Cariria parti ya'huërin

¹² Ina quëran Capinaomoquë pa'marin. A'shin, iinpita inapitarë chachin pa'marin. Ca'tano'sanënpitacointa' imarai. A'na simana pochin inaquë ya'huërai.

Nipa'antopisopita Yosë chinotopiso pëi quëran a'parinso' (*Mateo 21.12-13; Marcos 11.15-18; Lucas 19.45-46*)

¹³ Pascoa tahuëri cotioro'sa' niyontopipi Yosëri Iquipito quëran nicha'ërinso' yonquiantacaiso marë'. Ina naniriahuachina, Quirosarinquë paantarai. ¹⁴ Yosë chinotopiso pëiquë pa'sahuatoi, i'iratëquë nipa'antopisopita quënanconai. Ohuaca', ohuica, nëpë', inapita nipa'antapi. Yosë chinotatona' tëpacaiso marë' pa'anapi. A'naquëonta' misanënpitaquë huënsëatona', coriqui nicanpiarapi. ¹⁵ Inapita quënanconahuaton, Quisosori co noyahuë' ni'nin. Nonin masahuaton, sihuirintahuaton, ohuica, ohuaca', inapita huërintaton, a'parin huachi. Pa'anpisopitanta' Yosë pëinën quëran a'parin. Coriqui nicanpiapisonta' misanënapita quëran ta'sarin. Coriqui ta'sarahuatón, misanënapitanta' të'yatërin. ¹⁶ Nëpë' pa'anpisopita itapon:

—Isopitanta' quëpaco'. ¡Ama Tatahuë pëinën mircato pochin nitocosohuë'! itërin Quisosori.

¹⁷ Yosë quiricanënuë ninshitopiso' yonquirai. "Ya'ipi piyapi'sa' Tata, chinochinënuë, ténahuë. Ina na'con yonquiato, quëma pëinën a'pitërahuë. Ina marë' no'huiarinaco," tënin quiricaquë.

¹⁸ Ina quëran cotioro'sari huëcapaipi.

—¿Onpoaponta' hua'an pochin nisaran? Chiniquënanantohuatón, Yosë pochin niquë' quiyanta' nicatoi natëiniquë, itopi.

¹⁹ —Iso pëi' ata'huantohuatama', cara tahuëri quëran anoyataantarahuë, itërin Quisosori.

²⁰ —Yosë chinotopiso pëi' catapini shonca saota pi'ipi quëran tinipi. Cara tahuëri quëran naquëranchin zanoyataantarán ti' itopi cotioro'sari.

²¹ Quisososo nipirinhuë' co ina pëi chachin yonquirinhuë'. Inaora nonën pëi pochin tapon naporin. ²² Quisososo nãpianthahuachina, naporinso' yonquirai. Cara tahuëriya quëran nãpiantharin ni'ton, "Yosë quiricanënuë quëran no'tëquënninorin," tënai. Quisososo noninsonta' natërai.

Yonquipisonta' nitotërinso'

²³ Pascoa tahuëri inaquë ya'huasocoi, Quisoso Yosë pochachin ninin. Piyapi'sa' a'naroächin anoyatërin. "Yosëri catahuarin," ta'tona, a'naquën natëpi. ²⁴⁻²⁵ Quisoso nipirinhue' ya'ipiya noyá nohuitërin. Co piyapiri sha'huitopirinhue', yonquipiso chachin nitotërin. Napoaton "Co natëmiatërinacohue'," ta'ton, co inapita natërinhue'.

3

Nicotimo a'chintërinso'

¹⁻² Tashi' nisahuaso', a'na quëmapi huë'nin Quisoso nontacaso marë', Nicotimo itopiso'. Cotio hua'an inaso'. Parisio nïponahuë', Quisoso nontëirin.

—Maistro, Yosë a'pairinquën a'chintancoiso marë'. Sacai' nininsopita nicaton, Yosë pochin ninan. Napoaton ina a'pairinquën, tënai. Co Yosë catahuarinquënhue' naporini, co quëma nanitapaitonhue', itëirin.

³ —No'tëquën iyasha sha'huitaranquën. Co nasitaantahuatanhue', co onporonta' Yosë hua'anëntërinquë ya'conaranhue', itërin Quisosori.

⁴ —Nani mashotohuatëra, co huachi mamanpo yo'namënuquë ya'conëhuë'. ¿Onporahuatëta' nasitaantarë'? itaantarin Nicotimorinta'.

⁵ Napotohuachina, Quisosori itaantapon:

—No'tëquën sha'huitaranquën. I'quë amarëso pochin cancanëma' anoyatacaso' ya'huërin. Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco'. Ina naniantohuatama', Ispirito Santo anoyacantohuachinquëma', nasitaantarëso pochin nisarama'. Naporo huarë' Yosë hua'anëntërinquë ya'conarama'. ⁶ Piyapi quëran nasitohuatamara, piyapi pochin cancantërama'. Ispirito Santo quëranso' nasitaantahuatama', Yosë pochin cancantarama'. ⁷ Napoaton nasitantacaso' ya'huërin. Ama ina natanaton, pa'yanquësohue'. ⁸ Ni'quë'. Ihuan inaora nohuanton, pa'nin. Natanarihuarahue', intohua quëranso' huëcaton intohuasona pa'ninso', co nitotërehuahue'. Co quënanpirëhuahuë', natanëhua'. Inapochachin Ispirito Santo ya'coancantohuachinquëma', nasitaantarëso pochin nasha cancan quëtarinquëma', itërin.

⁹ —¿Onporahuatëta' nasitaantarë'? itantarin.

¹⁰ —Quëmaso' Israiro maïstronquën nïponahuë', ¿co nitotëranhue' ti? ¹¹ No'tëquën itaranquën. Nitotatoi, a'chintarainquëma'. Ni'naiso' sha'huitarainquëma'. Canpitaso nipirinhue' co natëramacohue'. ¹² Isoro'paquë ya'huërinso' quëran a'chintopiranquëmahue', co natëramacohue'. Inápaquë ya'huërinso' quëran a'chintohuatënhue', aquëtë huarë' co natëramacohue'.

¹³ Co inso piyapi tëranta' inápaquë pantarinhue'. Casáchin ina quëran o'marahue'. Yosë quëran quëmapico ni'to, inápa quëran o'marahue'. Napoaton casáchin inápaquë ya'huërinso' a'chintaranquëma'. ¹⁴ Iráca shimashonëmapita inotëro parti paaso', na'a piyapi'sa' ya'huanapi. Co noyahuë' cancantopi ni'ton, Yosëri ana'intërin. Na'a ya'huano'sa' huëcatona', quëtëra'piapi. Ina quëran Moisésë ya'huan nonanpiso' ninin. Hua'na quëran nisahuaton, naraqüë achinpirin. Achinpirahuaton, inápaquë ahuanirin. Inapochachin Yosë quëran quëmapico niporahuë', a'na tahuëri inápaquë achinpiarinaco. ¹⁵ Natëhuatamaco, Yosë nohuitatoma', nanpimiatarama'. Ina marë' achinpiarinaco, itërin Quisosori.

Yosë nosororinpoaso'

¹⁶ Yosëso' ya'ipi piyapi'sa' pa'pi nosoromiatërin. Napoaton a'naichin hui'nin nipirinhue', isoro'paquë a'paimarin chiminacaso marë'. Ina natëtëhua': "Ca marë' chiminin," topatëhua', co parisitopiquë pa'sarëhuahuë'. Yosë nohuitatëhua', nanpimiatarëhua'. ¹⁷ Co ana'intinpoaso marë' hui'nin a'paimarinhue'. Nicha'ëinpoaso marë' a'paimarin. Hui'nin quëran cha'ërihua'.

¹⁸ Hui'nin natëhuatëhua', co Yosë ana'intarinpoahuë'. Co natëpisopitahuë' nani Yosëri yonquirin ana'intacaso'. Inaichin hui'nin nipirinhue', co natëpihuë'. Napoaton ana'intarin. ¹⁹ Quisoso isoro'paquë o'maton, a'pintërinpoaso pochin oshanëpoa' anitotërinpoa'. Anaquëniso nipirinhue', co nohuantopihuë' Quisoso nohuitacaso'. Co noyahuë' nicacaisoächin pa'yatatona', tashi pochin cancantopi. Co yanatëpihuë' ni'ton, Yosëri ana'intarin. ²⁰ Co noyahuë' nipisopita co tahuëri pochin nininso' nohuantopihuë'. A'pininquë a'ninguëchin huancaiso' co nohuantopihuë'. Tahuëri nipachina, ma'sha co noya nipisohue' quënanë'. ²¹ Nipirinhue', no'tëquën yonquihuachina', noya nisapi. Ina quëran a'napitanta' nicatona': "Ma noya Yosëri catahuarin ni'ton, noya natëpi," tosapí.

Naquëranchin Coansha sha'huirinsó'

²² Ina quëran Quisoso Cotia parti pa'nin. Ca'tano'sanënpitacoi imarai. Inaquë hua'quimiächin ya'huëconahuatoci, piyapi'sa' aporintërai. ²³ Coanshanta' Inoiiquë aporintarin. Sarimo ya'cariya inaso'. Inaquë na'a ii' ya'huërin ni'ton, inaquë aporintarin. Na'a

piyapi'sa' hué'pachinara, aporintarin. ²⁴ Naporo' Coanshaso' noya pa'sarin. Co tashinan péiqué po'moyátérapihué'.

²⁵ Quiyarinta' aporintérai. Coanshanta' aporintarin. Napoaton a'na cotio quémapi huécaton, Coansha ca'taninsopita itérin:

—¿Insota' noya noya aporintérinso'? itérin. Nisha nisha ninontopi. ²⁶ Ina quéran Coansha sha'huitonpi.

—Ni'qué' Maistro. Cortanii' aquétéran nicaséhua', inaqué Quisosonta' nisarin ni'ton, anohuitérancoi. Iporaso' inanta' aporintarin. Na'a piyapi'sari imasapi. Co ina nápo quémaso' imasarinénquénhué', itopi.

²⁷ —Co Yosé nohuanterínhué' naporini, co napo'itonahué'. Ya'ipinpoa' Yosé acorinpoa' ma'sona nicacaso'. ²⁸ Nani sha'huitéranquéma'. “Co caso' Cristocohué',” itéranquéma'. Co'huara ina hué'shatérasohué', Yosé a'parinco piyapi'sa' pénéna'huaso maré'. Ina imacaiso maré' pénénarahué'. ²⁹ Ni'co'. Quémapi sa'apachina, amiconéonta' noya cancantérin. Noya nipayapi ni'ton, naporinso' natantaton, nóya cancantérin. Inapochachin canta' ninahué'. Na'con piyapi'sa' Quisoso imasapi ni'ton, nóya cancantérahue'. ³⁰ Co caso' nohuanteráhué' piyapi'sa' yonquinaso'. Quisoso na'con na'con yonquinaso', ténin.

Inápa quéran o'marinso'

³¹ Cristo inápa quéran o'maton, chini chiniquén nanantérin. Noya noya ninin. Piyapinpoaso nipirínhué' isoro'paráchin nohuitérahua'. Inasáchin nohuitatéhua', nisha huitérahua'. Cristoso nipirínhué' inápa quéran o'maton, chini chiniquén nanantérin. ³² Yosé'pa' ya'huéinsopita nohuitérin. Nani ni'nin. Yoséri nontérinsona' natanin. Ina nohuitaton, sha'huitarinpoa'. Sha'huitopirinpoahué', na'con na'con piyapi'saso', co yanatétopihué'. ³³ A'naquénpoaso nipirínhué' natérahua'. “Yosé no'téquén nonin. Inari a'paimarin,” ta'téhua', natérahua'. ³⁴ Quisososo' Yosé nanamén chachin nonin. Ispirito Santori noyá ya'coancantérin ni'ton, no'téquénáchin nonin. ³⁵ Tata Yoséri hui'nin pa'pi nosororin. Chini chiniquén nanan quétérin ya'ipiya hua'anéntacaso maré'. ³⁶ Hui'nin natépisopitaso', Yosé nohuitatona' nanpimiatapi. Co natépisopitasohué', co ina pochin nanpimiatapihué'. Nani Yoséri yonquirin ana'ntacaso maré'. A'na tahuéri ana'ntomiatarin, parisitopiqué a'pararin huachí.

4

Samaria sanapi sha'huitérinso'

¹⁻² I'huaso' na'a piyapi'sa' Coansha imapi. Na'a aporintérin. Iporaso' na'con na'con Quisoso imasapi. Co Quisoso chachin aporintérinhué'. Ina sha'huitohuachincoi, ca'tano'sanénpitacoí aporintarái. Na'con na'con aporintarái. Parisioro'sarinta' natantopi. ³ Ina nitotaton, Quisoso pa'nin. Cotia parti quéran pipirahuaton, Cariria parti paantarin.

⁴ Inatohua pa'pachina, Samaria parti na'huécaso' ya'huérin. ⁵ Inatohua' a'na ninano' ya'huérin, Sicaré itopiso'. Ina ya'cariya Cosi no'panén ya'huérin. Iráca pa'pin Cacopo itopisori quétérinso'. ⁶ Inaqué a'na poso ya'huérin. Cacopo posonén itopi. Camotéchin inaqué canconai. Quisoso canotaton, posoqué huénséconin.

⁷⁻⁸ Ca'tano'sanénpitacoiso', ninanoqué pa'nai cosharo' pa'ana'huaiso maré'. Pa'naiso', Samaria sanapi i'sha macapon hué'nin. Nani mapachina, Quisosori itapon:

—Imoya, i'sha mananso canta' o'oi topirahué, itérin.

⁹—Caso' Samaria sanapico nipirahué': “I'sha mananso canta' o'oi,” ¿itérancó tí? itérin inarinta'. Cotioro'saso' Samariaro'saré' co noya ninontopihué' ni'ton, napotérin.

¹⁰—Yosé yanicanapirínquénhué', co quémaso' nitotéranhué'. “I'sha mananso canta' o'oi,” itéranquén nipirínhué', co nohuitérancohué'. Nohuitéranco naporini, quéma nataintoncohué'. Carínquén nanpirin i'sha quéchiténquénhué', itérin Quisosori.

¹¹—Quémaso' co manta' ya'huétérinquénhué' i'sha macamasa'. I'shaso' acopo' ya'huérin. ¿Onporahuatoncha nanpirin i'sha mané'ponquénya? ¹² Iráca Tata Cacopo iso poso ninin. Iséquéran i'sha macaton, o'orin. Hui'ninpita, pé'tahuanénpita inapitanta' iséqué o'opi. Inaso' chiniquén nanantérin, topi. ¿Ina quéran na'con na'con quémaso' nanitaparan tí? itérin sanapiri.

¹³—I'shamia imoya o'opatéra, naquéranchin yamoroantaré'. ¹⁴ Nisha i'sha carínquén quétéranquén. Ina ya'huétohuachinquén, co huachí yamororéso pochin cancantaranhué'. Ni'qué'. Pancaí' no'pa quéran pipihuachina, noyápiachin pipiránin. Co onporonta' yanimarínhué'. Inapochachin nanpirin i'sha quétohuaténquén, cancénqué chachin ya'huétéranquén. Inaqué ya'huápon huachí. Yosé nohuitaton, nanpimiataran, itérin.

¹⁵—Ina i'sha sinioro quétoco ama yamoroto, i'sha masa'isohué', itérin.

¹⁶—Paaton imoya so'yan maconqué' hué'in, itérin.

¹⁷—Co caso' so'yahuancóhué', itérin.

—No'téquën naporan. Co so'yahuanquënhuë'. ¹⁸ Nani a'natëräpo quëmapi so'yataponahuë', iporaso' quëmapi yacaparanso' co so'yanhuë'. No'téquën nonan, itërin.

¹⁹—Quëmaso' sinioro ninotona' pinquën, tënahuë. ²⁰ Shimashonëhuëipita paso motopiquë Yosë chinotopi. Ya'huërë cotioro'sanquëmaso': "Quirosarinquërächin Yosë chinotacaso' ya'huërin," tënana', itërin.

²¹—Natanco imoya. Nani tahuëri naniarin. Yosë yachinotohuatama', co paso motopiquë pa'saramahuë'. Co Quirosarinquë tëranta' pacacaso ya'huërinhuë'. ²² Canpitaso' Yosë chinotopiramahuë', co nohuitëramahuë'. Cotioro'sacoiso', Yosë nohuitërai. Cotio quëmapi nicha'ësarinquëma' canpitanta'. ²³ Ipora quëran huarë' Yosë yachinotohuatama', ya'ipi cancanëma quëran huarë' chinotoco'. Ispirito Santo catahuarinquëma' ni'ton, no'téquën yonquiatoma', Yosë chinotoco'. Ina pochin nohuantërin chinotacaso'. ²⁴ Yosë co nonën ya'huëtërinhuë'. Co quënanarihuarahuë', ya'huërärin. Ispirito Santo chachin catahuarinquëma' no'téquën yonquiatoma', ina chinotacaso', itërin Quisosori.

²⁵—A'na tahuëri Cristo huë'sarin, Yosëri a'pamarinsó'. Ina huë'pachin, ya'ipiya a'chintarinpoa', tënin Samaria sanapi.

²⁶—Ca mini inaco, nontaranquënso', itërin.

²⁷ Naporo chachin ca'tano'sanënpitacoí o'mantari. Sanapi nontarin, quënanquimarai. "¿Ma'marëta' iso sanapi nontarin? ¿Ma'ta' nohuantërin?" ta'toi, yonquinëhuëi quëran pa'yanpirahuë', co natanaihuë'. ²⁸ Sanapiso nipirinhüë' yonshanën patahuaton, ninoanquë pantarahuatón, piyapi'sa' sha'huëtërin.

²⁹—Huëco' pa'ahua'. Pasëquë quëmapi nohuitoco'. Co nohuitaponcorahuë', "Nani a'natëräpo so'yahuanquën," itërinco. Ya'ipiya ninorin. ¿Inaso' Cristo nimara ti? itërin.

³⁰ Natanahuatona', na'ya'huëhuano'sa' o'mapi Quisoso nicapona'. ³¹ Co'huara canquiy-atërasoihuë', Quisoso yaa'capirahuë'.

—Ca'quë' Maistro, itopirahuë', co nohuantërinhuë'.

³²—Cosharo pochin nininso' ya'huëtërinco, co nohuitëramasohuë', itërincoi.

³³—¿A'hapitari coshoro' quëtiimara? nitopirahuë', co coshachatërarinhüë'.

³⁴—Yosë a'pamarinco nohuantërinso' nica'huaso'. Ya'ipiya yanatërahuë. Ina yonquiató, co huachi coshoro' yonquirahuë'. Coshoro pochin achinirinco. ³⁵ "Catapini yoqui pahuanarin cayarinsó' macacaso'," topiramahuë'. Ipora chachin cayarinsó pochin nininso' macacaso' ya'huërin, tënahuë caso'. ¡Ni'cochi! Isoro'pa' panca imin pochin ninin. Cayarinsó' manëso pochachin piyapi'sa' manë' Yosë imacaiso marë'. Ipora tahuëri'sa chachin na'a piyapi'sa' ya'huërarin Yosë imacaiso marë'. Inapita a'chintacaso' ya'huërin. ³⁶⁻³⁷ Piyapi'sa' a'chintohuatama', Yosë'pa' canaarama'. Noya noya nanpimiarama'. Cato' piyapi sacatërinso pochin nisarama'. "Anaso' ya'pirin sha'nin. Cayahuachina, a'narinta' manin," topi. Napohuachina, cato' a'china'piro'sa chachin nóya cancantapi. ³⁸ Na'a piyapi'sa' ya'huërin, co Yosë nohuitopisohuë'. A'naquëni nani a'chintopirinhüë', co yanatëpihuë'. Iporaso nipirinhüë' a'paranquëma' a'chintantacamaso marë'. Yosë huënonënuquë ya'conacaiso marë' a'chintoco'. A'chintohuatama', imasapi huachi, itërincoi.

³⁹ Na'a ya'huëhuano'sa' Quisoso natëpi. Sanapiri: "Ya'ipi ninorinco," itërinso marë' natëpi. ⁴⁰ Quisoso ni'quihuachinara, "Huëquë' isëquë yacapatoncoi, a'chintocoi," itopi. Itohuachinara, cato' tahuëri a'chintacaso marë' inaquë i'huatërai. ⁴¹ A'chintohuachina, na'con na'con piyapi'sa' natëpi. ⁴² Sanapi itapona':

—Quëma sha'huëtërancoi ni'toi, pi'pian Quisoso natërai. Iporaso nipirinhüë' quiyaora chachin natanai. Nani nohuitatöi, cancanëhuëi quëran huarë' natërai huachi: "Tëhuëchachin isoso' nicha'ërinpoa'. Insosona imapachina', oshanën inquitaton, anoyacantarin, tënai," itopi.

Capitan hui'nin anoyatërinso'

⁴³ Cato' tahuëri quëran paantarahuatöi, Cariria parti canconai. ⁴⁴⁻⁴⁵ Caririario'sari nohuitatona', noya natanpi. I'hua chachin Pascoa tahuëri na'huëhuachina, inahuanta' Quirosarinquë pa'pi. Naporo' Quisoso nohuitopi. Nani ma'sha Yosë pochin nininso' ni'pi ni'ton, iporasó a'chintohuachina, noya natanpi. Ninanonënuquë chachinso nipirinhüë' co a'chinhüë'. "Ya'huërinquëso' pënëntona'pi co yanatëpihuë'," ta'ton, co inaquë a'chinhüë'.

⁴⁶ Ina quëran Canaquë cancoantarai. Inaquë i'hua i'sha huino atarantërin. Inaquë canconpatoira, a'na capitan copirno piyapinën nininsoari huëcapairin. Hui'nin quëmapia'hua nininso', Capinaomquë chiniquën caniorin. ⁴⁷ "Quisoso Cotia parti quëran pipirahuaton, Cariria parti canquirin," topi, natantërin. Natantahuaton, paahuarin:

—Huëquë' Maistro hui'nahuë anoyatiimaco. Nani yachiminin, itërin.

⁴⁸—Canpitaso' co a'naroáchin natëramacohuë'. Co'so' Yosë pochin nipatohuë', co natëramacohuë', itërin inarinta'.

⁴⁹—Manóton Sinioro huëquë'. Hui'nahuë chiminpachin, itaantarin.

⁵⁰ Napotaantahuachina:

—Ya'huëran'pa' pa'mantaquë'. Hui'nán co chiminaponhuë'. Noyatarin, itërin. Napotohuachina: “No'tëquën nontërinco,” ta'ton, ya'huërin'pa' pa'mantarin. ⁵¹ Yacanconahuaso', inpriatonënpitari nacapiatona':

—Hui'nán nani noyatërin, itiipi.

⁵² —¿Insëchinta' pi' i' nisahuaso' noyatërin? itërin.

—I'huara pi' i' yatëhuërenahuaso' sapo otanotërin, itopi.

⁵³ “Naporó chachin Quisoso nontërinco. ‘Hui'nán noyatarin,’ itërinco,” ta'ton, Quisoso natërin. Ya'ipi pëinënquë ya'huëpisopitanta' natëpi.

⁵⁴ I'hua chachin i'sha huino atarantërin. Iporaso' Cotia parti quëran huëntarahuatón, capitan hui'nin ya'huëre' a'naroáchin anoyatërin. Inapoaton catoro' huachi Cariríaquë Yosë pochin nisarin piyapi'sari nohuitacaiso marë'.

5

Apia anoyatërinso'

¹ Ina quëran cotio niyontopiso tahuëri nanirarin. Naporó' Quisoso Quirosarinquë paantarin. ² Inaquë i'sha ya'huërin, anpomiachin. Cotio nananquë Pitista itopi. Ninano ya'coana pirayan ya'huërin, ohuicaro'sa' ya'coananën itopiquë. I'sha pirayan a'natërápo imënamë pochin nininso' ya'huërin. ³⁻⁴ Inaquë na'a cania'piro'sa' quëhuënapí. A'naquën somaraya. A'naquën sonpacha. A'naquën nantën tachitërin ni'ton, co nanitërinhuë' huanicaso'. Inaquë ninarapi. [“Hua'qui quëran hua'qui quëran Sinioro anquëninën o'maton, i'sha aco'sacaitërin,” topi. “Napohuachina, inso'ton i'quë ya'compachina, a'naroáchin noyatërin,” ta'tona', ninarapi.] ⁵ Inaquë a'na quëmapi ya'huërin. Nani cara shonca posa pi'ipi caniorin. Co nanitërinhuë' huanicaso'. ⁶ Inaquë quëhuënapírinhuë', Quisosori quënanquirin. “Nani hua'qui' caniorin,” itohuachina, apia itapon:

—¿Nohuantëran noyatamaso ti? itërin.

⁷ —Nohuantopirahuë' Sinioro. Sa'ahuaco. Co insonta' ya'huërinhuë' i'quë po'moincoso'. I'sha co'sacaitohuachina, yaya'conpirahuë'. A'na'ton ya'conin, itërin.

⁸ —Huaniquë' iyasha. Pë'sara'huaya masahuaton, iratëquë', itërin.

⁹ Napotohuachina, a'naroáchin apia noyatërin. Pë'sara'huaya masahuaton, iratërin. Chinoto tahuëri chachin naporin. ¹⁰ Cotio hua'ano'sari quënanahuatona', apia huëcapaipi.

—Ipora tahuëriso', chinoto tahuëri ni'ton, co ma'sha quëpacaso' ya'huërinhuë', itopi.

¹¹ —Quëmapi anoyatërinco' nani sha'huitërinco. “Pë'sara'huaya masahuaton, iratëquë',” itërinco, tënin.

¹² —¿Ma quëmapi' napotërinquën? itopi. ¹³ “Ahuën. Co nohuitërahuë',” tënin. Hua'huayatërahuë' piyapi inaquë ya'huërin ni'ton, nani Quisoso pa'nin. ¹⁴ Ina quëran chinotopiso pëiquë pa'sahuaton, apia anoyatërinso' quënancoantarin.

—Ni'quë' iyasha. Nani quëmaso' noyatëran. Ama huachi oshahuaantaquësohuë', na'con na'con ma'sha onpotan, itërin.

¹⁵ Ina natanahuaton, Yosë chinotopiso pëi quëran pipirahuaton, cotioro'sa' sha'huitonin. “Quisoso anoyatërinco,” itoonin. ¹⁶ Napoaton Quisoso no'huipi. Chinoto tahuëri anoyatërinso marë' co quë'yapihuë'. ¹⁷ Quisosorisó nipurinhuë' itërin:

—Tatahuëso' co ipora huanta' chinotërinhuë'. Sacatárin piyapi'sa' catahuacaso marë'. Canta' co chinotërahuë'. Nani tahuëri piyapi'sa' catahuahuë, tënin.

¹⁸ Chinoto tahuëri piyapi anoyatërin ni'ton, cotioro'sari yatëpapi. “Yosëso' tatahuë chachin,' topachina, Yosë pochachin niconin,” ta'tona', aquë aquëtë' yatëpapi.

Yosë hui'nin ni'ton chiniquën nanantërinso'

¹⁹ Ina quëran Quisosori itantarin: “No'tëquën itaranquëma'. Caora yonquinëhuë quëran co manta' ninahuë'. Tatahuëráchin nonanahuë. Hui'ninco ni'to, inapochachin canta' ninahuë. ²⁰ Tatahuë na'con nosororinco. Nosoroatonco, yonquirinso chachin anitotërinco. A'na tahuëri catahuarincó saca' cania' nininso' nica'huaso'. Canpitaso' ni'patama', pa'yanarama'. ²¹ Tatahuë chimipi ananpitaantarin. Inapochachin canta' insosona nohuantërahuëso' ananpitaantarahuë. ²² A'na tahuëri coisë pochin nicato, ya'ipi piyapi'sa' no'tëquën sha'huitarahuë. Noya nipisopita noya acoarahuë. Oshahuano'saso nipirinhuë' no'tëquën ana'ntarahuë. Co tahuëri ana'ntarinhuë'. Nani nanan quëtërinco ana'nta'huaso marë'. ²³ Ina quëran ya'ipi piyapi'sa' noya ni'sarinaco. Tatahuë noya ni'piso pochachin ni'sarinaco. Ina marë' nanan quëtërinco. Co noya ni'patamacohuë', Tatahuënta' co noya ni'namahuë'. Ina a'paimarinco.

²⁴ No'tëquën itaranquëma'. Yosë chachin a'paimarinco. Noya natanpatamaco, cancanëma quëran huarë' ina imapatama', nanpimiatarama'. Co onporonta' ana'ntaranquëmahuë'. Chiminpatama', co parisotomiataramahuë'. Nani Yosë

nohuitarama' ni'ton, nanpimiatarama'. ²⁵ Caso' Yosë hui'ninco. Iporaso huachi a'naquën chimipi pochin nipisopita natanarinaco. Inapita noya natanpachinaco, Yosë anohuitarahuë. Ina nohuitoahuachina', nanpimiatapi. ²⁶ Tata Yosë inaora nohuanton, nanpirin. Inari piyapi'sa' nanpicaso' quëtërin. Inapochachin canta' ina nohuanton, nanpirahuë. Naporahuaton, a'napitanta' ananpita'huaso' nanitaparahuë. ²⁷ Yosë quëran quëmapico ni'to, nanan quëtërinco piyapi'sa' ana'inta'huaso marë'. ²⁸ Ama ina yonquiatoma', pa'yancosohuë'. A'na tahuëri ya'ipi chiminpisopita natanarinaco. ²⁹ Natanpachinaco, po'oro quëran pipiapi. Noya nipisopita noya noya nanpiantarapi. Co noyahuë' nipisopitaso nipirinhüë', ana'intarahuë,' tënin Quisoso.

Yosëri a'paimarinso'

³⁰ Ina quëran Quisosori itantarin: "Co caora nohuanto manta' ninahuë'. Tata Yosë sha'huitohuachinora, inachachin sha'huirahuë. Co caso' nisha yonquirahuë'. Tata yonquirinsoráchin nohuantërahuë. Napoaton no'tëquën ana'intarahuë. ³¹ Caso' Cristoco. Yosë quëran o'marahuë, tënahüë. Casáchin naporahuë naporini, co natëinacoso' ya'huëitonhuë'. ³² Nipirinhüë', Tata Yosënta' inachachin sha'huitarinquëma'. No'tëquën nonin, tënahüë. ³³ I'hua piyapi'sa' a'parama' Coansa natanacaiso marë'. 'Co caso' Cristocohüë'. Inaso' Cristo, Yosëri a'paimarinso',' itërin. No'tëquën naporin. ³⁴ Caso' co piyapi noninsoachin yonquirahuë'. Nipirinhüë', iso' sha'huitaranquëma' canpita natëtoma' cha'ëcamaso marë'. ³⁵ Coanshaso' noya quëmapi. Huaroro noya orotërinso pochin ni'ton, noya anitotërinquëma'. Ya'nán natanpatamara, hua'quimiachin pa'yatërama'. ³⁶ Inaso' no'tëquën sha'huitërinquëma'. 'Yosëri chachin Quisoso a'paimarin,' itërinquëma'. Nipirinhüë', co inasáchin anitotërinquëmahüë'. Yosëso' chini chiniquën nanantaton, catahuarinco ni'ton, sacai' nininso' ninahuë. Cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërahuë. Yosë nohuanton, ina pochin ninahuë. Ina marë' na'con na'con natëamacoso' ya'huërin. ³⁷ Tatahuë a'paimarincosonta' nani sha'huitërinquëma'. Co onporonta' noninso' natanchinamahuë'. Co ni'chinamahuë'. ³⁸ Nanamënta' co natëramahuë'. A'paimapirincohüë' co natëramacohüë' ni'ton, naporama'. ³⁹ Yosë quiricanën na'con nontërama'. 'Ina nontohuatëhua', nanpimiatacaiso marë' anitotaripoa', tënama'. Napopiramahuë', co tëhuëenchachin natëramahuë'. Ina quiricaquë chachin ninorinaco. ⁴⁰ No'tëquën ninopirincohüë', co yaimaramacohüë'. Ananpimiata'huanquëmaso' ya'huëpirinhüë', co nohuantëramacohüë'.

⁴¹ Co canpita noya nicamacoso marë' napotëranquëmahüë'. ⁴² Nani nohuitëranquëma'. Co cancanëma quëran Yosë nosororamahuë', tënahüë. ⁴³ Yosë chachin a'paimarinco ni'ton, o'mapirahuë', co nohuantëramacohüë'. A'naquënso nipirinhüë' inaora yonquinën quëran a'chintohuachinquëma', nohuantarama'. ⁴⁴ Canpita capini nipa'yatacasoráchin yonquiatoma', co Yosë noya nicainquëmaso' yonquiramahuë'. Napoaton co natëramacohüë'. ⁴⁵ Co carinquëma' Yosëquë sha'huirapianquëmahüë'. Moisésë tëhuëinchinso' sha'huirapiarinquëma'. 'Ina catahuarinpoa', ta'toma', imapiramahuë', co natëramahuë' ni'ton, sha'huirapiarinquëma'. ⁴⁶ Inaso', iráca ninotonco ninshitërin. Ina natërama' naporini, canta' natëtomicohüë'. ⁴⁷ Ninshitopirinhüë', co natëramahuë' ni'ton, carinquëmanta' a'chintopiranquëmahüë', 'Co no'tëquën nonanhüë', itëramaco,' itërin Quisosori, cotio hua'ano'sa' nontaton.

6

Cosharo' ana'atërinso'

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)

¹ Ina quëran Cariria sono' aquëtëran pëntonai. Ina sonoso', Tipirisë itopi anta'. ² Notohuaro' piyapi'sa' imasarinacoi. Na'a cania'piro'sa' Quisosori a'naroáchin anoyatërin. Ina nicatona', imasapi. ³ Nonshirahuatoi, a'na motopia'huaquë pomosontarai. Inaquë huënsëconai. ⁴ Pascoa tahuëri naniriarin. Naporo' cotioro'sa' niyotonpi Yosë yonquicaiso marë'. ⁵ Quisoso natanacaiso marë' notohuaro' piyapi'sa' canquirapi. Inapita quënanahuaton, Quisosori Pinipi itapon:

—¿Intohuacha coshoro' pa'anë isopita capacaiso marë' nicaya? itërin.

⁶ Nani yonquirin coshoro' ana'atacaso' niponahuë', Pinipi natanin tënicaso marë'.

⁷ —Cato pasa tahuëri sacatatë' canarësoquë pa'anpirëhuahuë', co iso nápo piyapi'sa' naniitonahuë', itërin Pinipiri.

⁸ Antërisënta' ya'huarin. Simon Pitro iin inaso'. Natanahuaton, itapon:

⁹ —Isëquë a'na quëmapia'hua ya'huërin. A'natërapoichin pan nisahuaton, catoyachin sami ya'huëtërin. Inaichin nipirinhüë', ¿iso nápo' piyapi ta'ma' nanitëré'poya? itërin.

¹⁰ —Piyapi'sa' sha'huitoco' huënsë'ina', itërincoi Quisoso.

Inaquë noya pastoa'huaya ya'huërin. Sha'huitohuatëira, inaquë huënsëpi. A'natërapo huaranca quëmapi'sa pochin ya'huëpi. ¹¹ Quisosori a'natërapoya pan masahuaton, Yosë

nontërin. “Yosparinquën, Tata,” itahuaton, piyapi'sa' quëtërin capacaiso marë'. Samirë chachin quëtëra'piarai. Ya'ipi piyapi'sa' natëaquë huarë' coshatopi. ¹² Nani natëhuachinara, ca'tano'sanënpitacoi itaponcoi:

—Pan, sami, inapita pë'sotopiso' maconco', chiniahuchina', itërincoi.

¹³ Napoaton pë'sotopiso' masahuatoi, shonca cato' i'më' mëntatërai. ¹⁴ Ina nápo piyapi'sa' capacaiso marë' cosharo' ana'atërinso' ni'sahuatona', piyapi'sa' ninontopi:

—Tëhuë'nchachin iso quëmapi Yosëri a'paimarin. Pënëinpoaso marë' a'paimacaso sha'huirinsó chachin, nani o'marin, nitopi.

¹⁵ “Huëco' maahua', copirno acoa'ahua',” topi a'naquën. Co Quisosori natanaponahuë', inaora yonquinën quëran nitotërin. Nitotaton, inaora panë'nquë pantarin.

Ii' aipi iratërinso'

(Mateo 14.22-27; Marcos 6.45-52)

¹⁶ I'huanaquë ca'tano'sanënpitacoi'so, sono' yonsanquë pa'mantarai. ¹⁷⁻¹⁸ Potiquë ya'conahuatoi, Capinaomoquë paca'huaiso marë' pëntonapiraihuë', huancoanai' tashitërai. Co Quisoso huë'shatërasohuë', panca ihuan manincoi ni'ton, panca co'sacaitërin. ¹⁹ Saota quiromitro pochin nani maitopiraihuë', Quisoso huë'sarin nicaporaihuë', co a'naroáchin nohuitëraihuë'. Ii' aipi i'narahuaton, no'pa pochin huë'shiarin. Poti ya'caririarinsó ni'sahuatoi, pa'yanai.

²⁰ Napopiraihuë':

—¡Co'ta ca huë'sarahuë'! ¡Ama pa'yancosohuë'! itërincoi. ²¹ Ina quëran noya cancantatoi: “Ya'conquiquë',” itohuatoira, ya'conin. Ya'conpachina, a'naroáchin Capinaomo yonsanquë canconai.

Quisoso yon'ipiso'

²² Piyapi'saso nipirinhüë' ina quëranchin quëparitopi. Tahuëririnquë Quisoso yon-isápirinahuë'. Co quënanatonahuë', ninontopi. “¿Intohuasó' pa'mara? I'huara a'naíchin poti ya'huë'pirinhüë'. Inaquë ca'tano'sanënpita ya'conahuatona', pa'pi. Quisoso nipirinhüë' co pa'ninhüë',” nitopi. ²³ Napoasoi, potiro'santa Tipiriasë quëran huë'piso' canquirapi quënanpi. Quisoso cosharo' ana'ataton piyapi'sa' a'carinsó' ya'cari nonshiipi. ²⁴ Co ca'tano'sanënpitacoi tërantá ya'huë'raihuë' ni'ton, “Huëco' pa'ahua', Quisoso yoniahua',” nitatona', potiro'saquë ya'conpi. Ya'conahuatona', Capinaomoquë pa'pi Quisoso yon'ipona'.

Cosharo pochin nininso'

²⁵ Inaquë nonshirahuatona', Quisoso quënanconpi huachi.

—¿Onporota' Maestro isëquë huënan? itopirinhüë'.

²⁶ —No'tëquën sha'huitaranquëma'. I'huara cosharo' ana'atërahüë' nohuitamacoso marë' nipirinhüë', co yonohuitëranmacohüë'. Natëaquë huarë' coshatërama' ni'ton, yoniramaco. ²⁷ Cosharomia a'naroáchin chanatërin. Ama inasáchin nohuantecosohüë'. Cosharo pochin nininso' ya'huërin. Cancanëma marë' quëtaranquëma'. Ina co onporonta' chanatarinhüë'. Ya'huëtóhuachinquëma', Yosë nohuitatoma' nanpimiatarama. Ina na'con na'con yonquico'. Yosë quëran quëmapico ni'to, quëtaranquëma'. Ina marë' Tata Yosë acorinco. Ina nohuanton, nani ma'sha nanitaparahuë' nohuitamacoso marë', itërin.

²⁸ —¿Ma'ta' Yosë nohuantërin nica'huaiso'? itopi.

²⁹ —Tëhuë'nchachin Yosë yanatëhuatama', ca imaco. Ina a'paimarinco ni'ton, cancanëma quëran huarë' imaco. Ina Yosë nohuantërin, itërin Quisosori.

³⁰ —Inta nipachin, Yosë pochin niquë'. Ina nicatoti, natë'inquën. Co topinan natëa'huainquënso' ya'huërinhuë'. ³¹ Iráca shimashonënpoopita Moisésëri Iquipito quëran quëcapon, noya cosharo' mana itopiso' quëtërin. “Cosharo' inápa quëran o'marinso' quëtërin capacaiso marë',” ténin Yosë quiricanë'nquë. Inotëro parti napopi, itopi.

³² —No'tëquën itëranquëma'. Cosharo' inápa quëran o'marinso' co Moisésëri quëtërinhuë'. Tata Yosëri quëtërinso'. Iporaso' noya noya nininso' quëtarinquëma'. ³³ Inápa quëran a'patimarinquëma' piyapi'sa' ina pochin nanpicaíso marë', itërin.

³⁴ —Inanpi cosharo', Siniro, quëtocoi nani tahuëri capatoti, noya nanpii, itopi.

³⁵ —Ca inaco. Caso' cosharo pochinco ni'to, piyapi'sa' ananpitiatarahuë'. Imapata-maco, co huachi tanarëso pochin cancantaramahuë'. Natëhuatamacó, co huachi yamororëso pochin cancantaramahuë'. Yosë nohuitohuatama', sano cancantarama'. ³⁶ Nipirinhüë', nani sha'huítëranquëma'. Ninahuëso' nicapomarahüë', co natëramacohüë'. ³⁷ A'naquën Tata Yosë nohuanton, imasarinaco. Insosona imapachinaco, co onporonta' a'pararahüë'. ³⁸ Co caora nohuanto, ma'sha ninahuë'. Inápa quëran o'marahüë' Tata Yosë natëca'huaso marë'. Ina a'paimarinco. ³⁹ A'naquën Yosë nohuanton, imasarinaco. Inapitaso' noya a'pararahüë', co a'poarinacohüë'. Ayaro' tahuëri ananpitaantarahuë'. Ina Yosë nohuantërin. ⁴⁰ “Quëmaso' tēhuë'nchachin Yosë hui'ninquën,” itatomaco imapatamacó, Yosë

nohuitatoma' nanpimiatarama huachi. Ayaro' tahuëri ananpitaantaranguëma'. Ina Yosë nohuantërin, itërin Quisosori.

⁴¹ Ina natanahuatona', cotioro'sari no'huipi. "Caso' cosharo pochin ninahuë. Inápa quëran o'marahuë," téninso marë' no'huipi. No'huitona', ninontapi.

⁴² —Co'ta inaso' Quisoso. Cosi hui'nin. A'shionta' nohuítë'rëhua'. ¿Onpoatonta' "Inápa quëran o'marahuë," toconin? nitopi.

⁴³ —Ama huachi no'huítomaco, sacaro quëran ninontocoso'huë'. ⁴⁴ Co insonta' nanitërinhuë' inaora nohuanton imaincoso'. Tata Yosëri huayoninsopitaráchin imasari-naco. Ayaro' tahuëri inapitaso' ananpitaantarahuë'. ⁴⁵ Pënëntona' piro'sa' iráca ninshito-pi. "Ya'ipi piyapi'sa' Yosëri a'chintarin," topi, ninshitatona'. Tatahuë natanatoma' natëhuatama', imasaramaco.

⁴⁶ Co insonta' Tata Yosë quënaninhuë'. Casáchin quënanahuë. Ina ya'huërin quëran o'marahuë. ⁴⁷ No'tëquën sha'huítëranquëma'. Imapatamaco, Yosë nohuitatoma' nanpimiatarama'. ⁴⁸ Ca cosharo pochinco ni'to piyapi'sa' ananpimiatarahuë. ⁴⁹ Shimashonëmapita inotëro parti ya'huaso', cosharo' Yosëri quëtërinso' ca'pi. Mana itopiso' ca'pirinahuë', nani iráca chiminpi. ⁵⁰ Insosona natëhuachinco inápa quëran cosharo' o'marinso capaté pochin nisarin. Napohuachin, Yosëri' ya'huëmiatapon. ⁵¹ Ca nanpirin cosharo pochinco. Inápa quëran o'mato, noya noya ananpiaranquëma'. Ca nonëhuë chachin quëtarahuë ya'ipi piyapi'sa marë'. Coshatëramaso pochin nitohuatamaco, ya'coancantaranguëma', nanpimiatarama huachi, itërin.

⁵² Ina natanahuatona', cotioro'sa' nisha nisha ninontopi.

—¿Onporahuatonta' nonën chachin ca'nëso pochin quëtë'rë'ponpoa nicaya? nitopi.

⁵³ —No'tëquën itëranquëma'. Caso' Yosë quëran quëmápicó ni'to, ya'ipi cancanëma quëran yonquico. Co'so' nonëhuë ca'nëso pochin nitohuatamahuë', huë'nainëhuënta' co o'orëso pochin nitohuatamahuë', co onporonta' nanpimiataramahuë'. ⁵⁴ Insosona nonëhuë ca'nëso pochin nipachina', huë'nainëhuënta' o'orëso pochin nipachina', nanpimiatarin. Ayaro' tahuëri ananpitaantarahuë. ⁵⁵ Nonëhuë cosharo pochin ni'ton, achinicananaranquëma'. Huë'nainëhuë pa'sarin ni'ton, imapatamaco, anoyacancantaranguëma'. ⁵⁶ Tëhuë'nchachin nonëhuë ca'nëso pochin nipatama', huë'nainëhuënta' o'orëso pochin nipatama', ya'coancantaranguëma' ni'ton, imamiataramaco. ⁵⁷ Tatahuëso' nanpimiatarin. Ina a'paimarinco. Catahuarinco noya nanpica'huaso marë'. Inapochachin imamiatohuatamaco, cosharo pochin achinicananaranquëma' ni'ton, catahuanranquëma' Yosë nohuitatoma' nanpimiatacaso marë'. ⁵⁸ Ca cosharo pochinco. Inápa quëran o'marahuë. Shimashonëmapita cosharo' Yosëri a'patimarinsó' ca'pirinahuë', iráca chiminpi. Nipirinhuë', imamiatohuatamaco, nanpimiatarama', itërin.

⁵⁹ Capinaomo niyontonpiso pëiqué a'chintaton naporin.

Quisosos natëhuatëhua', nanpimiatacaso ya'huërinso'

⁶⁰ Na'a piyapi'sa' Quisosos imasapirinahuë', ina nanan natanahuatona' a'naquën nisha yonquipi.

—A'chininsó' sacai' imacaso'. ¿Incaricha nitotaton, natë'rë'poya? nitopi.

⁶¹ Napohuachinara, Quisosos inaora nitotaton, itërin:

—A'chintopiranquëmahuë', ¿yaa'poramacó ti? ⁶² Yosë quëran quëmápicó ni'to, a'na tahuëri Yosë ya'huërin'pa' panantararahüë. Ina ni'patama' ¿ma'ta' yonquiarama'? ⁶³ Ispirito Santoráchin ananpimiatarinquëma'. Piyapi'sa' inahuara co nanitapihuë'. Yosë yonquirinsó chachin sha'huítëranquëma'. Ina natëhuatama', Yosë nohuitatoma' nanpimiatarama'. ⁶⁴ Nipirinhuë', a'naquëma' co natëramacohüë', itërin. Iráca quëran huarë' ya'ipi piyapi'sa' yonquirinsopita nitotërin. A'naquën co yanatëtopihuë'. A'nanta' yasha'huirapirin. Inapita nitotaton, napotërin. ⁶⁵ Ina quëran itantarin:

—Napoaton itaranquëma'. Co Yosëri anitotohuachinhuë', co insonta' nanitarinhuë' imaincoso', itërin.

⁶⁶ Naporo quëran huarë' na'amiáchin co huachi imapihuë'. A'popi huachi.

⁶⁷ Napohuachinara, ca'tano'sanënpitaco'i itaponcoi:

—¿Co canpitaso' a'poapomacohüë' to? itërincoi.

⁶⁸ —Co Sinioro a'poarainquënhüë'. Co a'na ya'huërinhuë' imaca'huaiso'. Quëma nóya a'chintarancoi Yosë nohuitatopi nanpimiata'huaiso marë'. ⁶⁹ Nani natërainquën. Quëmaso' noyasáchin ninan. Yosë a'paimarinquën, ténai, itërin Simon Pitrori.

⁷⁰ —Shonca catonquëma' acoranquëma' imacamacoso marë'. A'naëmaso nipirinhuë', sopai pochin cancantërin, itërincoi. ⁷¹ Simon hui'nin Cotasë Iscarioti itopiso yonquiaton, naporin. Inarinta' ca'tanpirinhuë', yasha'huirapirin.

7

Quisoso iinpita napopiso'

¹ Ina quëran hua'quimiáchin Quisoso Cariria parti ya'huërarin. Cotioro'sari yatëpapi ni'ton, co Cotia parti yapa'ninhuë'. ² Ina quëran a'na cotio niyontopiso tahuëri naniriarin, imënamëro'sa' pita itopiso'. ³ Napoaton iinpitari itapona':

—Quëmanta' Cotia parti paaton, Yosë pochin niquë' imarinënguënsopita ni'ina'. ⁴ Po'oana quëran ma'sha nipatan, piyapi'sa' co nohuitarinënguënhuë'. Yosë pochin yanipatan, a'ninquëchin niquë' ya'ipi piyapi ni'inënguë'n, itopi.

⁵ Co iinpitari tëranta' natëyâtërapihuë' ni'ton, napotopi. Inapita nontaton, itapon:

⁶ —Pahuanarin caso' paca'huaso'. Canpitaso nipirinhue' onporosona yapa'patama', noya paco'. ⁷ Canpitaso' piyapi'sa' co no'huirinhue' mahue'. Caso nipirinhue' no'huirinaco. “Co noyahuë' ninama',” itërahuëso marë' no'huirinaco. ⁸ Napoaton paatoma', niyontopiso tahuëri na'huëco'. Co ipora pa'sarahue'. Pahuanarin paca'huaso', itërin.

⁹ Ina toshuaton, ina quëranchin ya'huërarin.

Quisosonta' Cotia parti pa'ninso'

¹⁰ Iinpita nani pa'pachinara, Quisosonta' pa'nin niyontopiso tahuëri na'huëcaso marë'. Pa'pirinhue', co piyapi'sa' ni'tëranta'paquë pa'ninhuë'. Po'oana quëran pochin pa'nin.

¹¹ Inaquë cotioro'sari yonisápirinahue'.

—¿Intohuata' Quisoso ipora? tosapí.

¹² Nisha nisha yonquiatona', ninontopi. “Inaso' noya quëmapí,” topi a'naquë'n. A'napitaso nipirinhue' taponá: “Co noyahuë'. Yanonpintërinpoa',” topi.

¹³ Napopirinhue', hua'ano'sa' të'huatatoná', po'oana quëran ninontopi.

¹⁴ Simana huancana Quisoso Yosë chinotopiso pëiquë pa'nin. Inaquë a'chinarin.

¹⁵ Cotioro'sa' natanahuatona', pa'yanpi.

—¿Onporahuatonta' iso quëmapí co na'con quirica nitotaponahuë', noyá nitotërin? topi.

¹⁶ Napohuachinara, Quisosori itapon:

—Co caora yonquinëhuë quëran a'chinhue'. Tata Yosë a'paimarinco'so' sha'huitohuachincora, canta' a'chinhue'. ¹⁷ Cancanëma quëran huarë' Yosë yanatëhuatama', no'tëquë'n anitotarinquëma': “Co inaora yonquinë'n quëran a'chinhue'. Yosë nanamën chachin a'chinarin,” tosarama'. ¹⁸ A'naquënsó' inahua yonquinëna quëran a'chinpi. Piyapi'sari pa'yatacaiso marë' napopi. Caso' nipirinhue' Yosëíchin yonquiato, no'tëquë'n a'chinhue'. Inaíchin pa'yatacaiso' ya'huërin, tënahue'. Co nonpintëranquëmahue'. ¹⁹ Moisésë iráca pënëntopirinhue', co a'nayanquëma tëranta' natëramahuë'. ¿Onpoatonta' yatëparamaco? itërin.

²⁰ —¿Quëmaso' sopai ya'coancantërinquë'n ni'ton, hua'yantëran! ¿Inta' yatëparinquë'n? itopi.

²¹ —Chinoto tahuëri a'na quëmapí anoyatërahuë. “Chinoto tahuëri nipirinhue', co chinotërinhuë',” ta'toma', canpitaso' pa'yanama'. ²² Ni'cochi. Co canpita tëranta' ya'ipi chinoto tahuëri chinotëramahuë'. Iráca shimashonëma' sha'huitërinënguëma' marca acocaso'. “Hui'nanpita posa tahuëritohuachina', marca acotoco',” itërinpoa' Moisésënta'. Posa tahuëri nanihuachina, marca acotërama'. Chinoto tahuëri nisapirinhue', acotërama'. ²³ Chinoto tahuëri niponahuë', marca niacotërama'. Moisésë pënëntërinso' natëcaso marë' naporama'. Inapoapomarahue', ¿onpoatomata' nipachin chinoto tahuëri piyapi anoyatërahuëso marë' no'huiramaco? ²⁴ Ama quënanamasoráchin yonquiatoma', sha'huirapicosohue'. Yonquinënpoa quëran huarë' Yosë ni'sarinpoa'. Ina nitotatoma', no'tëquë'n yonquico', itërin Quisosori.

Cristo inápa quëran o'marinso'

²⁵ Ina quëran ya'huëhuano'sari Quisoso quënanahuatona', ninontopi.

—¿Jona quëmapí yatëpapiso' tí? ²⁶ Ni'cochi. A'ninquëchin a'chinapirinhue', co incari tëranta' no'huirinhue'. Hua'ano'sarinta' natëtona': “Inaso' Cristo, Yosëri a'paimarinso',” ¿tomarai huachi tí? nitopi.

²⁷ —Napoachináchin, nipirinhue' Quisoso intohua quëransona huë'ninso' nitotërhua'. Cristoso huë'pachin intohua quëransona huë'ninso', co insonta nitotarinhuë', nitopi.

²⁸ Quisososo nipirinhue', Yosë chinotopiso pëiquë chiníquë'n itaantarín:

—¿Nohuitëramaco tí? Intohua quëranso' huë'nahuëso' nitotapomarahue', co tëhuënchachin nohuitëramacohue'. Co caora nohuanto, o'marahue'. Yosë nohuanton, o'marahue'. Inaso' no'tëquë'n nonin. Nipirinhue', inanta' co nohuitëramahuë'. ²⁹ Caso nipirinhue' ina nohuitërahuë. Inatohua' ya'huëpirahuë', isoro'paquë a'paimarinco, itërin.

³⁰ Ina topachina, hua'ano'sari tashinan pëiquë po'mocaiso marë' yamápirinhue', Yosë nohuanton, co chiminacaso' naniyátërarinhue' ni'ton, co mápihuë'. ³¹ Hua'ano'sariso' no'huipirinhue', na'a piyapi'sari Quisoso yanatëpi.

—Cristo o'mahuachin, iso quëmapi quëran na'con na'con ta'ma' ¿Yosë pochin niquimarë'po ti? topi.

Tashinan pëiquë yapo'mopiso'

³² Ina pochin ninontopiso', parisioro'sa' natantopi. Natantahuatona', corto hua'ano'sarë chachin ponisario'sa' a'papi Quisoso macacaiso marë'. ³³ Huë'pirinahuë', Quisosori itërin:

—Co hua'qui' canpitaro'co ya'huapohuë'. Pa'miatarahuë. Yosë nohuanton, o'marahuë. Inaquë chachin panantarahuë. ³⁴ Naporo' yonípiramacohuënta', co quënanaramacohuë'. Insëquësona pa'pato canpitaso' co nanitaramahuë' pacacamaso', itërin.

³⁵ Hua'ano'sa capini ninontopi.

—¿Intohuata' yapaaton naporinso'? “Co quënanaramacohuë',” tënin. Nisha piyapi'sa' ya'huëpi parti a'naquën cotioro'sa' yacapatonpi. Inaquë paaton, nisha piyapi'sa' a'chintapon nimara. ³⁶ ¿Ma'ta' tapon naporin? “Yonípiramacohuënta', co quënanaramacohuë'. Insëquësona pa'nahuëquë co canpitaso' nanitaramahuë' pacacamaso',” toconin, nitopi.

Nanpirin i'sha

³⁷ Pita ta'huantërinso' tahuëri na'con na'con yonquipiso' ni'ton, notohuaro' piyapi'sa' niyontonpi. Naporo' Quisosori huanirahuaton, chiniquën itapon:

—Yamororëso pochin cancantohuatama', huëco' imaco sano cancantamaso marë'.

³⁸ Natëhuatamac, cancanëmaquë nanpirin ii' ya'huëtarinquëma'. Pancai' no'pa quëran pipirinso pochin cancanëmaquë ya'huëräpon. Yosë quiricanënuë naporin, itërin.

³⁹ Quisoso imapatëhua', Ispirito Santo ya'coancantarinpoa'. Ina yonquiaton, napotërin. Naporo' Quisoso co inäpaquë pantayätërarinhuë'. Napoaton co Ispirito Santori piyapi'sa' noyá ya'coancanchätërarinhuë'. (Ina ya'coancantohuachinpoa', na'con catahuarinpoa' noya cancantacaso marë'. Ina quëran a'napitanta' Yosë anohuitarihua', tapon naporin.)

Nisha nisha yonquipiso'

⁴⁰ Quisoso naporinso' natanahuatona', nisha nisha yonqui.

—Tëhuëchachin isoso' pënëntona'pi ninarëhuaso', topi.

⁴¹ —Cristo mini ténahuë, tënin a'naquën.

—Co inahuë' nimara. Cristo naporini co Cariria parti quëran huë'itonhuë'. ⁴² ¿Co'ta “Tapico' shiin ni'ton, ina ninanonënuë chachin nasitapon? Piringuë nasitapon,” tënin Yosë quiricanënuë, topi a'naquëonta'.

⁴³ Ina pochin ninontatona', nisha nisha yonqui. ⁴⁴ A'naquëninta' tashinan pëiquë po'mocaiso marë' yamápirinahuë', co mápihuë'.

Hua'ano'sa' co natëpishuë'

⁴⁵ Ina marë' ponisario'sa' nani a'papi. Hua'ano'sari chachin a'papirinahuë', topinan huënantapi.

—¿Onpoatomata' co manamahuë'? itopi.

⁴⁶ —¿Co insonta' ina pochin a'chinchinihuë'! itopi.

⁴⁷ Ina quëran parisioro'sari itapona':

—Nani nonpintërinquëma' ni'ton, ¿canpitanta' natërama' pa'? ⁴⁸ Ni'cochi. Co inso hua'ano'sari tëranta' ina natërinhuë'. Parisioro'sacointa' co natëraihuë'. ⁴⁹ Topinan piyapi'sariachin natëpirinahuë', inapitaso' co Moisésë pënëntërinso' nitotopihuë' ni'ton, Yosëri ana'ntarin, tënai, itopi.

⁵⁰ Nicotimonta' inaquë ya'huërin, i'huapo' tashi' Quisoso nicapon pa'ninso'. Inanta' cotio hua'an ni'ton, itapon:

⁵¹ —Moisésë pënëntërinso' natërehua'. Nani pënëninpoa'. “Ama topinan quëran ana'intocosohuë'. No'tëquën nitotaquë huarë' ana'intacaso' ya'huërin,” tënin. Napoaton canpoanta' Quisoso a'chininso' natahuan'. Naporinsonta' nitotahua'. Co topinan quëran ana'intacaso' ya'huërinhuë', ténahuë, itërin.

⁵² —¿Quëmanta' Cariria parti quëran huë'nan? Yosë quiricanën nontëquë'. Pënëntona'pi co onporonta' Cariria quëran huëcaponhuë', itopi.

Oshahuana'pi sha'huirapipiso'

[⁵³ Ina quëran piyapi'sa' yanquëërahuatona', ya'huëpi'pa' paantapi.

8

¹ Quisososo nipirinhuë' Oriposë panënuë pa'nin. ² Tahuëririnque tashiramiachin Yosë chinotopiso pëiquë paantarin. Na'a piyapi'sa' huë'pi ina natanacaiso marë'. Inaquë huënsërahuatón, a'chinapirinhuë', ³ Cotio maistro'sa', parisioro'sa', inapita huëcatona', a'na sanapi quëpi. So'yahuan nipirinhuë', nisha quëmapi ichihuë'ërin. Nani quënanpi ni'ton, masahuatona', Quisosoquë quëpi. Sanapi huancánachin ahuanirahuatona', Quisoso itapona':

⁴ —Maistro, iso sanapi so'yahuan nipirinhue', nisha quemapiri ichihue'ërin, quenana. ⁵ Iraca Moisësë pënëinpoa'. "Monshihuanpisopita na'pique të'yaratoma', tëpaco'," tënin. ¿Ma'ta' tënan quemä ipora? ¿Tëpa'ii ti? itopi.

⁶ Quisoso atëhuërahuatona' sha'huirapicaiso marë' natanapi. Quisososo nipirinhue' i'chorahuaton, imirin quëran no'paquë ninshitarin.

⁷ —¿Ma'ta' onpochii? Sha'huitocoi, itantahuachinara, huaniantarin.

—Noyahua'. Insonquëma tëranta' co pi'pian tëranta' oshahuanpatamahuë', inari'ton na'pique të'yarain, itërin.

⁸ Ina quëran i'choantarahuaton, no'paquë ninshitaantar. ⁹ Ina natanahuatona', a'naya a'naya pa'pi. Mashoro'sa'ton pa'pi. Ina quëran a'naya a'naya pa'pi. Ya'ipiya pa'pachinara, sanapiichin huaniárin. ¹⁰ Quisoso huaniantarahuaton, itapon:

—¿Inso huachi, imoya, quemapi'sa' yaana'intërinëinquënsó'? ¿Co huachi yaana'intërinëinquënhue'? itërin.

¹¹ —Nani pa'pi Sinioro, itërin.

—Co carinquëonta' yaana'intëranquënhue'. Paaton, ama huachi aquëtë' oshahuan-taquësóhuë'. Noya niquë huachi, itërin. Napotohuachina, pa'nin.]

Quisoso a'pintërinpoaso'

¹² Ina quëran piyapi'sa' a'chintantar. Ina quëran piyapi'sa' no'tëquë anitotarahue'. Imapatamaco, co huachi tashinan pochin cancantaramahuë'. Tahuëri pochin cancantarama'. Ina pochin cancantohuatama', Yosë nohuitatoma' nanpimiatarama'. ¹³ Parisioro'sari natanahuatona', itapona':

—Quëmaora yonquinën quëran naporan. Co natëca'huainquënsó' ya'huërinhuë', itopi.

¹⁴ —Caora yonquinëhuë quëran napopirahuë', tëhuëchachin no'tëquë nonahuë. Intohua quëransona o'marahuëso' nitotërahue'. A'na tahuëri inatohua chachin panantarahue'. Casáchin ina nitotërahue'. Canpitaso nipirinhue' co nitotëramahuë'. Napoaton natëcamacoso' ya'huërin. ¹⁵ Canpitaso' piyapi'sa' inahua yonquipiso pochin napoonin yonquirapitomaco sha'huirama'. Caso nipirinhue', co insona ina pochin yonquirapito sha'huirahuë'. ¹⁶ Sha'huihuatëraso napoaponahuë', no'tëquë sha'huirahuë. Co casáchin sha'huirahuë'. Tatahuënta' ina pochachin yonquiaton sha'huitarinquëma'. Ina a'paimarinco. ¹⁷ Moisësë pënëntërinso' ya'huëtërinquëma'. Inaquë iraca ninshitërin. "A'na piyapiáchin sha'huihuachina, nonpiámara. Nipirinhue', cato' piyapi inachachin sha'huihuachina', naporu huarë' natëtacaso' ya'huërin," tënin. ¹⁸ Carinquëma' nani sha'huitaranquëma'. Tatahuënta' inachachin anitotarinquëma'. Ina a'paimarinco, itërin Quisori.

¹⁹ —¿Insëquëta' tataparin? itopi.

—Canpitaso' co ina nohuitëramahuë'. Canta' co tëhuëchachin nohuitëramacóhuë'. Nohuitëramaco naporini, tatahuënta' nohuichitomahuë', itërin.

²⁰ Yosë chinotopiso pëiquë a'chintaton, napotërin. Coriqui cacón notënanquë a'chintarin. Yosë nohuanton, co chiminacaso' naniyatërarinhue'. Napoaton co insoari tëranta' maninhue'.

Quisoso pa'miatarinso'

²¹ Ina quëran itantar. Ina quëran pa'miatarahuë. Naporu yonipiramacóhuënta', co quënanaramacóhuë'. Oshanëmarë'quëma chachin chiminarama'. Insëquësona pa'pato, co canpitaso' nanitaramahuë' pacacamaso', itërin. ²² Ina natanahuatona', cotioro'sa' ninontopi.

—¿Ma'ta' tapon naporin? "Insëquësona pa'pato, co nanitaramahuë' pacacamaso'," itërinpoa'. ¿Yanitëpamara ti? nitopi.

²³ —Canpitaso' isoro'paquë ya'huatoma', a'napita piyapi'sa' pochin yonquirama'. Caso nipirinhue' inápa quëran o'marahuë ni'to, Yosë pochin yonquirahuë. ²⁴ Napoaton napotëranquëma'. Caso iraca quëran huarë' ya'huato, ya'huëmiatarahuë. Co natëhuatamacóhuë', oshanëmarë'quëma chachin chiminarama', itërin.

²⁵ Napohuachina:

—¿Inquënta' quemaso'? itopi.

—Nani iraca quëran huarë' sha'huitëranquëma'. Ca inaco tënahuë. ²⁶ Canpitaso co noyahuë' ninama ni'ton, na'con sha'huita'huinquëmaso ya'huërin. A'paimarinco'so' no'tëquënáchin nonin. Ina sha'huitohuachinara natanato, ina chachin sha'huitaranquëma', tënin.

²⁷ Tata Yosë tapon naporinso' co nitotopihuë'.

²⁸ —Yosë quëran quemapico niporahuë', corosëquë achinpiarinaco. Naporu huarë' ca ya'huëmiatarahuëso' nohuitaramaco. Naporahuaton: "Tëhuëchachin co inaora yonquinën

quëran a'chinhuhé'. Pa'pini a'chintërinso chachin a'chinin," tosarama'. ²⁹ Tatahuë a'paimarinco ni'ton, ca'taninco. Ina nohuantërinso ráchin no'tëquën natërahuë ni'ton, co patarincohué', itërin.

³⁰ Itohuachina, na'a piyapi'sari "No'tëquën nontërinpoa'," ta'tona', natëpi.

Sopairi camairinso'

³¹ Ina quëran nasha imarinsopita itantarín:

—Carinquëma' a'chintëranquëmaso' noya natëhuatama', noya imasaramaco.

³² Imamiatohuatamaco, no'tëquën yonquiarama'. Co insonta' camairinquëmahué', itërin.

³³ —Quiyaso' Apraan shinpita'coi. Co onporonta' a'napita camairinacoihué'. ¿Onpoatonta': "Co insonta' camairinquëmahué'," itërancoi? itopi.

³⁴ —No'tëquën itëranquëma'. Co noyahué' nipatama', sopai hua'an camairinquëma'. Piyapinënpita pochín nisarama'. Co canpitaora nanitaramahué' oshanëma' naniantamaso'. Sopai camaihuachinquëma', co noyahué' nisarama'. ³⁵ Ni'co'. Patron ya'huërinquë piyapinën co ya'huëmiatërinhué'. Patronëni nohuantohuachina, ocoiantarin. Hui'ninso nipirinhué' ya'huëmiatarin. ³⁶ Yosë hui'ninco ni'to, catahuahuatëinquëma', cha'ësarama'. Co huachi insonta' camaiantarinquëmahué'. ³⁷ Canpitaso' Apraan shinpitanquëma' nipomarahué', yatëparamaco. A'chintopirancuëmahué', nonahuëso' co yanatëramahué'. ³⁸ Tatahuë anitotërinco' natëto sha'huitaranquëma'. Canpitaso nipirinhué', ma'sona tatanëma pochín nininso' camaihuachinquëmara, natërama', itërin Quisosori.

³⁹ —Apraan mini quiyaso tatanëhuëi, itopi.

—Apraan pochín cancantërama' naporini, ina pochín noya niitomahué'. ⁴⁰ Yosë anitotërinco' chachin no'tëquën sha'huitopirancuëmahué', yatëparamaco. Apraanso' co ina pochín yonquirinhué'. Yosë nanamën noya natërin. ⁴¹ Canpitaso nipirinhué' tatanëma pochín nininso' nonanama', itërin.

—Co quiyaso' ma'papia'huaro'sacoihué'. Yosë chachin tatanëhuëi. Inasáchin natërai, itaantapi.

⁴² Napotohuachinara:

—Yosëso' tatanëma' naporini, nosoro'itomacohué'. Yosë quëran o'marahué. Co caora nohuanto, o'marahué'. Yosë a'paimarinco. ⁴³ A'chintopirancuëmahué', ¿onpoatomata' co natanamacohué'? Co natëtochináchinhué' cancantërama' ni'ton, co nanitëramahué' natanamacoso' ténahuë. ⁴⁴ Sopai hua'an mini tataparinquëmaso'. Ina pochín cancantatoma', inasáchin natëarama'. Iráca quëran huaré' piyapi'sa' tëpana'pi inaso'. Co no'tëquën nitononinhué' ni'ton, co pi'pisha tëranta' natëcaso' ya'huërinhué'. Pa'pi nonpintë' inaso'. Inachín, nonpinacasoráchin cancantërin. Ina nohuanton, nonpiné'. ⁴⁵ No'tëquën pënënanquëma' ni'ton, co yanatëramacohué'. ⁴⁶ ¿Inquëmata' nanitërama' no'tëquën sha'huirapiamacoso'? "Co noyahué' nícaton, oshahuanam," itohuatamaco, nonpinarama'. Caso' no'tëquën nontaranquëma', nipirinhué', ¿onpoatomata' co natëramacohué'? ténahuë. ⁴⁷ Yosë piyapinënpita ina nanamën noya natanpi. Canpitaso nipirinhué' co Yosë piyapinënpinquëmahué' ni'ton, co yanatanamahué', itaantarín Quisosori.

Co'huara Apraan nasichatërasohué', Quisoso ya'huërinso'

⁴⁸ Ina natanahuatona' hua'ano'sari itantapi:

—¿Co'ta quëmaso' Samaria piyapinquën? tënai. "Sopai ya'coancantërinquën ni'ton, hua'yantëran," topatëira, no'tëquën napotërainquën, itopi.

⁴⁹ —Co sopai ya'coancantërincohué'. Tatahuë noya nícato natërahuë. Canpitaso nipirinhué' nocanatomaco, pinoramaco. ⁵⁰ Co noya ni'piramacohué', co ina yonquirahué'. Yosëso' noya ni'ninco. Inaso' coisë pochín nícaton, no'tëquënáchin yonquirin. ⁵¹ No'tëquën itaranquëma'. Natëhuatamaco, co chiminaramahué', itërin Quisosori.

⁵² —Sopai mini nani ya'coancantërinquën. Co huachi yonquiranhué'. Apraan nani chiminin. Pënëntona'piro'santa' chiminpi anta'. Quëmaso nipirinhué': "Natëhuatamaco, co chiminaramahué'," itërancoi. ⁵³ Tata Apraan, pënëntona'piro'sa', inapita chiminpi. ¿Inapita quëran quëmaso' chini chiniquën nanantëran ti? ¿In pochinta' cancantaton, naporan? itaantapi cotioro'sari.

⁵⁴ —Casáchin "Noyaco," ténahuë naporini, topinan quëran napo'itohué'. Nipirinhué', Tata Yosë noya ni'ninco. Canpita'ca: "Ina chinotërai," ténamaso'. ⁵⁵ Co inaso' nohuitopirarahué', caso' nohuitërahuë. Ya'ipi noninso' natërahuë. "Co nohuitërahué'," ténahuë naporini, canpita pocháchin canta' nonpiintohué'. ⁵⁶ Tata Apraan yonquirinco. "A'na tahuëri Yosëri a'paimarinso' o'mamarin," ta'ton, noya cancantërin. Nani ni'ninco ni'ton, noya cancantërin, itërin Quisosori.

⁵⁷ —Co quëmaso' a'natërápo shonca pi'ipichatëraponahué', ¿Apraan ni'nán ti? itopi.

⁵⁸—No'tèquèn sha'huitèranquëma'. Co'huara Apraan nasichatèrasohuë', caso' ya'huàrahuë, itèrin.

⁵⁹Ina quèran na'piro'sa' masahuatona', yatè'yarapi. Quisososo nipirinhüë' na'pirahuaton, Yosè chinotopiso pèi quèran pipirin.

9

Somaraya anoyatèrinso'

¹ Quisoso pa'sahuaton, a'na quëmapi quènanconin, somaraya nininso'. Hua'huatèrin quèran huaré' co manta' ni'tèrinhuë'. ² Ca'tano'sanènpitacoi imarai ni'ton, quiyanta' ni'nai.

—¿Onpoatonta' Maistro iso quëmapi somaraya nasitèrin? ¿Inaora oshanèn maré' nica? ¿A'shin, pa'pin, inapita oshanèna maré' nica? Sha'huitocoi nitochii, itèrai.

³—Co inso oshanèn maré' ina pochin nasitèrinhuë'. Yosè nohuanton, ina pochin hua'huatèrin. Anoyatacaso maré' naporin. Piyapi'sa' ni'pachina', na'con na'con Yosè yonquiapi. “Ma noyacha Yosèso' nanitaparín paya,” tosapí. ⁴ Ipora chachin catahuarahuë. Yosè natèto, ina maré' sacatarahuë. Co hua'qui' isoro'paquë ya'huarèhuahuë'. A'na tahuèriáchin pochin ya'huèrèhua'. Shiarahuaton tashihuachin, co huachi nanitarihuahuë' ma'sha nicacaso'. ⁵ Isoro'paquë ya'huasoco, a'pintèrinso pochin ya'ipi piyapi'sa' no'tèquèn anitotèrahuë, itèrincoi.

⁶ Ina quèran no'paquë ipirahuaton, ashipirotèrin. Ina quèran ina masahuaton, somaraya pashirayatèrin.

⁷—Paaton Siroiquë nipa'morayaquë', itèrin. Siroiso': “A'parinso',” tapon naporin.

Itohuachina, pa'nin. Inaquë nipa'morayahuachina, noya ni'tèrin. Noya ni'tahuaton, ya'huèrin'pa' pa'nin huachi. ⁸ Ya'cariya ya'huèpisopitari quènanahuatona', pa'yanpi. Nani hua'qui' huènsèaton, coriqui ma'patèrin. Somaraya ni'ton, topinan quètopi. Napoaton na'a piyapi'sari nohuitopi. Inapitari quènanahuatona', ninontopi.

—¿Isona quëmapi i'hua coriqui ma'patèrinso' ti? nitopi.

⁹—Ina mini, ténin a'naquën.

—Ina pochin ya'nopirinhüë' co inahuë' topiraihuë', topi a'naquëonta'.

—Ca mini, co nishacohuë', ténin quëmapi'so'.

¹⁰—¿Onporahuatonta' iporaso' noya ni'tèran? itopi.

¹¹—A'na quëmapi Quisoso itopiso' no'pa ipitahuaton, shipiro' ninin quèran, pashirayatèrinco. Ina quèran sha'huitèrinco: “Paaton Siroiquë nipa'morayaquë',” itèrinco. Inaquë pa'sahuato, nipa'morayahuatèra, ni'tèrahuë, itèrin.

¹²—¿Intohuata' ipora inaso'? itopi.

—Ahuën. Co caso' nitotèrahuë', ténin.

Hua'ano'sari natanpiso'

¹³ Napohuachina, Parisoro'sataquë quëpapi. ¹⁴ Chinoto tahuëri nipirinhüë' Quisosori no'pa ipitahuaton, shipiro nininguë pashirayatahuaton, anoyarayatèrin ni'ton, inaquë quëpapi. ¹⁵ Parisoro'sari quènanahuatona', itopi:

—¿Onpotahuatènquënta' anoyarayatèrinquën? itopi.

—Shipiroquë pashirayatèrinco. Nipa'morayarahuatèra, noya ni'tèrahuë, itèrin.

¹⁶—Ni'quëchi. Chinoto tahuëri nipirinhüë', co Quisoso chinotèrinhuë'. Napoaton co Yosè quèran o'marinhüë', topi a'naquën.

—¿Onporahuatonta' nipachin nanitèrin somaraya a'naroáchin anoyatacaso'? Oshahuan naporini, co nanitapaítionhuë', topi a'naquëonta'. Nisha nisha yonquiapi. ¹⁷ Napoaton quëmapi itantapona':

—Nani anoyarayatèrinquën ni'quëhuaré', ¿ma'ta' quëma yonquiran? itopi.

—Yosèri acorin pènèntacaso maré' ténahuë, itèrin.

¹⁸ Hua'ano'saso nipirinhüë' co natèpihuë'. “Iso quëmapi co somaraya hua'huataponahuë', nonpiámara,” topi. Napoaton a'shin, pa'pin, inapita amatopi natanacaiso maré'.

¹⁹⁻²⁰ Huë'pachinara, natanpi:

—¿Iso' hui'nán, somaraya hua'huatèrinso'? itopi. Itohuachinara:

—Ina mini hui'nahuë. Somaraya hua'huatèrin, itèrin.

—¿Onporahuatonta' iporaso' noya ni'tèrin? itopi.

²¹—Co quiyaso' nitotèrahuë'. ¿Incariso' anoyarayatomara? Nani mashotèrin. Ina natanco' sha'huichinquëma', ténin pa'pin.

²² Cotio hua'ano'sa' tè'huataton, napotèrin. I'hua chachin hua'ano'sa capini ninontopi Quisoso imarinsopita ana'íntacaiso maré'. “Quisososo' Cristo chachin,” topachina', ocoia'ahua'. Ocoihuatèhua', co huachi nanitapihuë' niyontonpiso pèiquë huëcacaíso', nitopi.

²³ Napoaton: “Nani mashotèrin. Ina natanco',” itèrin pa'pini.

²⁴ Ina quèran hui'nin amatantapi.

—Yosë ni'sarinqüen ni'quëhuarë', no'tëquën sha'huitocoi. Quisososo' co noyahuë' ni'ton, oshahuanin, ténai, itopi.

²⁵—Ahuën. Oshahuamara. Co ina nitotërahuë'. Nipirinhüë', anoyarayatërinco. I'hua co manta' quënantopirahuë', nani noya ni'tërahuë'. Inaíchín nitotërahuë', itërin.

²⁶—¿Ma'ta' onpotahuatënquën, anoyarayatërinquën? itaantapi.

²⁷—Nani sha'huitopiranquëmahuë', co yanatëramacohüë'. ¿Onpoatomata' naquëranchin yanatantaramaco? ¿Canpitanta' Quisosos yaimarama' ti? itërin.

²⁸Napohuachina, chiniquën no'huipi.

—Quëmari imasaran. Co quiyaso' nohuantëraihuë'. Moisésë imarai. ²⁹Yosëri iráca Moisésë nontërin. Quisososo nipirinhüë' intohua quëranso' huë'mara. Co nitotëraihuë', itopi.

³⁰—¿Ma'pitacha ténama paya! Intohuaransona huë'ninso canpitaso co nitotopiramahuë', caso' anoyarayatërinco. ³¹Oshahuano'sari Yosë nontohuachina, co natanatonhuë', co catahuarinhuë'. Nipirinhüë', Yosë chinotohuatëhua', noya natëhuatëhua', natanarinpoa'. Ina nitotërahuë'. ³²Somaraya hua'huatohuachina, co onporonta' anoyarayachinpihuë'. ³³Co Yosë quëran o'marinhuë' naporini, co anoyarayachitoncohuë', ténahuë', itërin.

³⁴—Quëmaso' hua'huatapon quëran huarë' oshahuanaponahuë', ¿yaa'chintërancoi ti? itopi. Ina quëran ocoirahuatona', a'papi huachi.

Somaraya pochín nipsisó'

³⁵Hua'ano'sari ocoirinsó' natantahuaton, Quisosos pa'nin yonípon. Quënanconahuaton, itërin:

—Quëmapi Yosë quëran o'marinso' ¿natëran ti? itërin.

³⁶—¿Inta' Sinioro inaso'? Yanatëpirahuë', itërin.

³⁷—Nani ni'nanco. Ca mini, nontaranquënso', itërin.

³⁸—Natëranquën Sinioro, itahuaton, isonin quëran Quisosos chinotërin.

³⁹Napotohuachina, Quisosori itërin:

—Isoro'paquë o'marahuë piyapi'sa' no'tëquën sha'huita'huaso marë'. Somarayo'sa nipsisopita anoyarayatarahuë'. Napoaponahuë': "Quiyaso noya ni'tërai topisopitaso', aso-marayatë pochín nitarahuë'," itërin.

⁴⁰A'naquën parisioro'sa' inaquë huanirahuatona', Quisosos natanapi.

—¿Napohuarë quiyanta somarayaco? itopi.

⁴¹—Somarayanquëma naporini, co oshahuaintomahuë'. Nipirinhüë', "co quiyaso somarayacoihuë'," ténamaso marë' oshahuanama'. Ina marë' Yosë ana'intarínquëma', itërin.

10

Ohuicaro'sa pochín nininso'

¹Ina quëran Quisosori a'chintaantarín.

—Ohuicaro'sa naporin quëran a'chinchinquëma' natanco'. Ohuicaro'sa' a'paicaiso marë' pairapipi. A'naíchín ya'coana ya'huërin. A'naquën huëcaton, co ya'coana quëran ya'coninhüë'. Nanpërahuaton, ya'conin. Inaso' co hua'anënhüë'. Ihuatë', matararo, inapita ina pochín ya'conpi ohuica ihuatacaiso marë'. ²Hua'anëno nipirinhüë' ya'coana quëran ya'conahuaton, ohuicanënpita a'pairin. ³Ina huë'pachina, ya'coana a'paina'píri nohuitaton, i'soatërin. Ohuicanënpitarinta' natanahuatona', nohuianantopi. A'naya a'naya nininën përapachina, co të'huatatonahuë', a'naroáchin huë'pi. Huë'pachinara, quëparin panpatëro' capacaiso marë'. ⁴Ohuicanënpita quëpahuachina, quëchitëran. Noninso' nohuianantatona', imapi huachi. ⁵Nisha piyapiri yaquëpahuachina, co yaimapihuë'. Co noninso' nohuianantatona', ta'ananpipi, itërin Quisosori.

⁶Iso pënënto nanán sha'huitopirinhüë', co nitotopihuë'.

—¿Ma'ta' tapon naporin? itopi.

Quisososo' ohuica hua'anën pochín ninin

⁷Napoaton itaantarín:

—Tëhuëchachin caso' ya'coana pochín ninahuë. Ohuica pairapipiquë yaya'conpatëra, ya'coana quëran ya'conë'. ⁸Co'huara huë'shatërasocohüë', na'a piyapi'sa' a'chinpirinhüë', inapitaso' ihuatëro'sa pochín nipi. Anishacancantacaiso marë' a'chinpi. Imarinacosopitaso nipirinhüë', co inapita natëpihuë'. ⁹Casáchin ya'coana pochín ninahuë. Ca quëran ya'conpatama', cha'ësarama'. Ohuicaro'sa' pipirahuatona', noya coshatopi. Ina quëran ya'coantapi. Inapochachin imarinacosopita noya pa'sapi.

¹⁰Ihuatëro'sa' co noyahuë' yonquipi. Ihuatacaiso', tëpatacaiso', ata'huantacaiso inapita nicacaisoráchin yonquipi. Caso nipirinhüë' o'marahuë imarinacosopita Yosë nohuitacaiso marë'. Noya noya nanpicaiso marë' o'marahuë. ¹¹Caso' ohuica hua'anën pochín ninahuë. Imarinacosopita noya a'pairahuë. Hua'anën noya nipachina, ohuicanënpita a'paiton, co chiminacaso' të'huatërinhuë'. Inapochachin canta' imarinacosopita marë' chiminarahuë.

¹² Inpriatoso nipirinhue', pa'pini' hue' pachina, ohuicarosa' ta'ananpirin. Pa'pini a'nara' macaso', ya'ipi ohuicarosa' yanquëëpi. Inpriatoso' co hua'anënhue' ni'ton, co ohuicarosa' pa'poyatërinhue'. ¹³ Canacaso marëáchin sacatërin ni'ton, co inapita yonquiatonhue', ta'ananpirin.

¹⁴ Caso nipirinhue' noya hua'anën pochin ninahuë. Imarinacosopita nohuitërahuë. Canta' nohuitërinaco. ¹⁵ Tatahuëre'co ninohuitëraiso pochin nohuitërahuë. Nosoroato, inapita marë' chiminarahuë. ¹⁶ A'napita piyapi'santa' oshaquëran imasarinaco. Nisha piyapiro'sa' niponaraihuë', yaimarinaco. Inapitanta' nohuanterahuë imainacoso marë'. A'chintacaso' ya'huërin. Nanamëhuë natanpachina', natëarinaco. Ya'ipi imarinacosopita a'na huëntoínchin nisapi. Carisachin hua'anëntarahuë.

¹⁷ Imarinacosopita yonquiato, caso' chiminarahuë noya noya nanpianta'huaso marë'. Napoaton Tatahuë nosororinco. ¹⁸ Caora nohuanto, imarinacosopita marë' chiminarahuë. Co nohuanterahuë' naporini, co tëpainacoso' nanichitonahuë'. Tatahuë sha'huitërinco ni'ton, chimina'huaso' nohuanterahuë. Ina nohuanton, nanpianterahuë huachi, itërin.

¹⁹ Ina natanahuatona', cotioro'sa' nisha nisha yonquipi.

²⁰ —Sopairi nani ya'coancantërin ni'ton, hua'yantërin. ¿Ma'marëta natanama'? topi a'naquën.

²¹ A'naquëniso nipirinhue' noya natanpi.

—Co sopairi ya'coancantërinhue'. Noya a'chintërinpoa'. Hua'yantona'piso' co ina pochin noninhue'. ¿Sopainta' ta'ma' somaraya anoyarayatacaso' nanichitonhue' ti? topi.

Cotioro'sa' co Quisoso nohuantopisohue'

²² Ina quëran a'na cotio niyontonpiso tahuëri naniantarin. Naporo' Yosë chinotopiso' pëi' iráca anoyataantapiso' yonquiatona', "Yosparinquën Sinioro," itopi. Ina marë' na'a piyapi'sa' Quirosarinquë pa'sapi. Quisosonta' Yosë chinotopiso' pëiquë pa'nin. O'napi tahuëri ni'ton, ²³ ishpanamënis pochin nininquë pa'sarin, inaso "ishpana, Saromon ishpananën," itopi nohuitatona'. ²⁴ Na'a cotioro'sa' canquirahuatona', Quisoso ahuan-canapipi.

—Na'aro' natanpirairinquënhue', ¿onporo huarëta' sha'huitaponcoi? Quëmaso' Cristonquën nipatan, no'tëquën sha'huitocoi nitochii, itopi.

²⁵ —Nani sha'huitopiranquëmahue', co yanatëramacohue'. "Tata Yosë chachin catahuarincos," ta'to, sacai' nininso' ninahuë capita nohuitamacoso marë'. ²⁶ Nipirinhue', canpitaso' co ohuicanëhuë pochin ninamahuë' ni'ton, co natëramacohue'. ²⁷ Caso' ohuica pë'tahuana'pi pochin ninahuë. Imarinacosopita ohuicanëhuëpita pochin ni'nahuë. Nohuitërahuë. Noya nataninaco. Nontohuatëra, natëtonaco, imarinaco. ²⁸ Ca nohuanto, nampimiatapi. Co parisitopiquë pa'sapihuë'. Noya a'paiarahue'. Co insonta' osëretërinacohue'. ²⁹ Tata Yosë nohuanton, imarinaco. Inaso' chini chiniquënan nanantërin. Co insonta' nanitërinhue' Yosë quëran osërecaiso'. ³⁰ Caso Tatahuëro'co napopináchin cancantërahuë, itërin Quisosori.

³¹ Ina natanahuatona', naquëranchin na'piro'sa' maantapi. Tëpacaiso marë' maantapirinahuë', ³² Quisosori itaantarin:

—Tata Yosë sha'huitërinco ni'ton, na'a piyapi'sa' anoyatërahuë: ¿Insota anoyatërahuëso marë' na'piquë yatëparamaco? itërin.

³³ —Co ina marë' na'piquë yatëparairinquënhue'. Yosë pinoranso marë' napotarairinquën. Quëmaso' piyapinquën niponahuë', "Caso' Yosëco," toconan. Ina pochin nonan ni'ton, Yosë yaya'huëretëran, itopi.

³⁴ Napotohuachinara, itantarin:

—Yosë pënëntërinso' quiricaquë nani ninshitopi: "Canpitaso' a'naya a'nayanquëma' Yosë pochin ninama'," tënëinso' nontërama'. ³⁵ Yosëri chachin hua'ano'sa' acorinso' yonquiaton, napotërin. Ya'ipi Yosë quiricanënso' no'tëquën. Co pi'pisha tëranta' nonpininhue'. ³⁶ Tata Yosë chachin acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Ina marë' isoro'paquë a'paimarinco. "Caso' Yosë hui'ninco," topatëra, ¿onpoatonta' ina marë' pinoramaco? ténahuë. ³⁷ Co tatahuë pochin nipatohue', ama natëcosohue' ³⁸ Co yanatëpiramacohue', nani ma'sha Yosë pochin ninahuë ni'ton, natëco. Ina quëran nitotarama Tata Yosë pochachin ninahuëso'. Tata Yosënta' ca pochachin ninin, itërin.

³⁹ Ina natanahuatona', naquëranchin tashinan pëiquë po'mocaiso marë' yamaantapirinahuë', cha'ërin.

⁴⁰ Ina quëran Cortanii' aquëtëran paantarin. I'hua Coansha piyapi'sa' aporintërinquë ya'huërarin. ⁴¹ Na'a piyapi'sa' ina nicapona' pa'pi. Ina ni'sahuatona', ninontopi.

—Coanshaso' co piyapi'sa' a'naroáchin anoyatopirinhue', no'tëquën sha'huitërinpoa'. "Quisososos' Yosëri a'paimarinso'," itohuachinpoara, no'tëquën nonin, nitopi. ⁴² Na'a piyapi'sa' inaquë paatona', Quisoso natërapipi.

11

Nasaro chimininsó'

¹⁻² Pitaniaquë a'na cania'pi ya'huërin, Nasaro itopiso'. Cato' oshinpita ya'huëtërin, Maria, Marta inapita itopiso'. Ina Maria a'na tahuëri Quisoso pa'morantëarin. Hua'sai' pa'ton nininsoquë pa'morantërahuaton, ainën quëran amirantëarin. Co'huara inapoyátërasohuë', yo'in chiniquën caniorin. ³ Caniohuachina, oshinpitari piyapi a'papi Quisoso sha'huitacaso marë':

—Nosororanso' Sinioro, chiniquën caniorin. Huëcaton ni'quiquë', itërin.

⁴ Ina natanahuaton, ca'tano'sanënpita itapon:

—Tëhuënhachin yo'in chiniquën canioponahuë', co chiminacaso marë' caniorinhuë'. Noyatohuachin, na'a piyapi'sari nicatona', na'con na'con Yosë yonquiapi. “Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyatërin paya,” tosapi. Canta' ina hui'ninco ni'ton, noya ni'sarinaco. Ina marë' caniorin, itërin.

⁵ Nasaro, Marta, Maria, inapita pa'pi nosororin. ⁶ Napoaponahuë', Nasaro caniorinsó' natantaponahuë', cato' tahuëri inaquë chachin i'huataantarin. ⁷ Ina quëran ca'tano'sanënpitacoi itaponcoi:

—Huëco' iyaro'sa' Cotia parti paanta'ahua', itërincoi.

⁸ —I'huamiáchin Maestro, inaquë ya'huëpisopita tëpainënuënsó marë' na'pique yatë'yarapirinënuënhuë', ¿inatohua chachin yapaantaran ti? itërai.

⁹ Napotohuatoira, Quisoso itaponcoi:

—Shonca cato' ora quëran i'huarin. Tahuëri iratohuatëra, co i'parëhuë'. Noya quënantatë', noya pa'në'. ¹⁰ Tashiso nipirinhue' iratohuatëra, i'parë'. Capa a'pininsó' ni'ton, i'parë', itërincoi.

¹¹ Ina quëran itaantarincoi:

—Iya Nasaro huë'ërin. Nipirinhue', paato ochinanconapo, itërincoi.

¹² —Huë'ërin ni'quëhuarë' Sinioro, noyatapon, itërai.

¹³ Topinan huë'ërin, topiraihuë'. Nani chimininsó' nitotaton, naporin. ¹⁴ Napoaton no'tëquën sha'huitërincoi:

—Nasaro nani chimininsó'. ¹⁵ I'huara aguëtëran co paatorahuë', co anoyatërahuë'. Canpita na'con na'con natëamacoso marë' isëquë ninarahuë. Inaso' noya ténahuë. Iporaso nipirinhue', huëco' inatohua' pa'ahua', itërincoi.

¹⁶ —Huëco' iyaro'sa' pa'ahua' canpoanta' inarë'quënpoa' chiminacaso marë', itërincoi Tomasë, catopia'hua nininsó'.

Quisosori ananpitaantacaso' yonquirinsó'

¹⁷ Napotohuachincoira, Pitaniaquë pa'nai. Inaquë canconpiraihuë', nani Nasaro chimininsó' quënanconai. Nani catapini tahuëri na'pi naninquë ya'huërin. ¹⁸ Pitanciasó' Quirosarin ya'cariya ya'huërin. Cara quiromitro pochin aguërin. ¹⁹ Na'a cotioro'sa' nani huë'pi Marta, Maria, inapita achinicanapona'. Yo'ina' chimininsó marë' nontapi ama aguëtë' sëtacaiso marëhuë'. ²⁰ “Quisoso nani huë'sarin,” topachinara, Marta pa'nin nacapiapon. Mariaso nipirinhue' pëinënuë ya'huarin. ²¹ Quisoso nacapirahuaton, Martari itapon:

—I'hua Sinioro isëquë ya'huëran naporini, co yo'yohuë chimiintonhuë'. ²² Chiminpirinhue', natëranquën Sinioro. Ma'sona Yosë nipatan, acotarinquën, ténahuë, itërin.

²³ —Yo'yoparin nantantantarin, itërin Quisosori.

²⁴ —Nanpiantacaso tahuëri nanihuachin, nantantantarin, nitotërahuë, ténin Marta.

²⁵ —Cari ananpitaantarahue. Casáchin nanpicaso' quëtërahuë. Insopitasona natëhuachinaco, chiminaponaraihuë', nantantantapari. ²⁶ Natëranacosopita chiminapachina', co parisitomiapihuë'. Co onporonta' ta'huantapihuë'. No'tëquën nontaranquën. ¿Natëranco ti? itërin Quisosori.

²⁷ —Natëranquën mini Sinioro. Tëhuënhachin quëmaso' Cristo. Yosë hui'ninquën. Isoro'paquë a'paimarinquënsó', itërin.

Quisoso na'nërinso'

²⁸ Ina tosahuaton, Marta pa'nin cain sha'huitapon. Canconahuaton, sacaro quëran sha'huitërin.

—Nani Maestro huë'nin. Yanontërinquën, itërin.

²⁹ Ina natanahuaton, Maria a'naroáchin huanirahuaton, nontapon pa'nin. ³⁰ Quisososó' co ninanoquë canshatërarinhue'. Martari nacapirinquë quëparitërin. ³¹ Maria manorahuachina, cotioro'sa' huë'pisopitari ni'sapi. “Na'pi naninquë na'nëapon pa'samara,” ta'tona' imapi.

³² Mariaso' Quisosoquë canconahuaton, nantën pirayan isonconin.

—I'hua Sinioro isëquë ya'huëran naporini, yo'yohuë co chimiintonhuë', itërin.

³³ Ina tosahuaton, na'nërärin. Cotioro'santa' na'nëräpi. Ina ni'sahuaton, Quisoso chiniquë'n sëtatón, co napion cancantërin. ³⁴—¿Insëquë'ta' po'mopi? itërin.

—Huëquë' Sinioro ni'quiquë', itopi.

³⁵ Quisosonta' na'nërin. ³⁶ Ina ni'sahuatona', cotioro'sa' nitapona':

—Ni'co'. Na'nërin anta'. Pa'pi nosororin inarinta', itopi.

³⁷—Somaraya a'naroáchin anoyarayatërin ni'quëhuarë', ¿ina nohuanton Nasaronta co chimiintonhuë' nimara ti? topi a'naquë'n.

Nasaro ananpitaantarinsó'

³⁸ Quisoso sëtatón, na'pi naninquë Nasaro po'mopiquë pa'nin. Pancara'piquë nani pa'copitopi.

³⁹—Na'pi chi'huincaco', itërin Quisosori.

—Co', Sinioro. Nani anarotarín. Nani catapini tahuëritërin, itërin oshini, Marta itopiso'.

⁴⁰—Ama imoya ina pochín yonquiquësohuë'. Yosë ya'ipiya nanitaparín. Natëhuatanco, Yosë noya nininsó' ni'sarín, itërin. ⁴¹ Ina quëran na'pi chi'huincatopi. Quisoso inäpaquë në'pëtahuaton, Yosë nontërin:

—Nani Tata nontëranquë'n catahuancoso marë'. Natanatonco, catahuaranco mini. Ina marë' "Yosparinquë'n, itëranquë'n. ⁴² Nani tahuëri natanatonco, catahuaranco noya nica'huaso marë'. Quëma chachín isoro'paquë a'paimaranco. Caso' nitotopirahuë', isopitaso' co nitotopihuë'. Inapita natëinacoso marë' a'ninquëchin nontaranquë'n, tënin.

⁴³ Ina tosahuaton, chimipi chiniquë'n itapon:

—¡Iya Nasaro, pipirahuaton huëquë'! itërin.

⁴⁴ Napotohuachina, chimipi nanopiantarahuaton, pipirín. Pa'on, imirín, inapita në'mëtërinquë ya'ipi só'pinpín pipirín. Ya'pirionta' panioquë tonporayatinan. Cotioro'sa' inachintopiso' ni'tón, ina pochín po'mopi.

—I'quiritoco' pa'in, itërin Quisosori. Napotohuachina, i'quiritopi.

Quisoso macacaiso marë' chinotopiso'

(Mateo 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵ Cotioro'sa' huë'pisopitanta' ni'pi. Ananpitaantarinsó' ni'sahuatona', na'a natëpi. "Tëhuë'nchachín Yosëri catahuarín ni'tón, naporín," topi. ⁴⁶ A'naquë'n nipirínhuë' paatona', parisioro'sa' sha'huítónpi. ⁴⁷ Ina natanahuatona', parisioro'sa', corto hua'ano'sa', inapita napopianáchin yonquiatona', ya'ipi cotio hua'ano'sa' ayontónpi ninontacaiso marë'.

—¿Ma'ta' onpotahua'? Ina quëmapi na'a piyapi'sa' a'naroáchin anoyatarín. Iporanta' a'na piyapi chiminpirínhuë', ananpitaantarín. "Yosëri chachín catahuarín," topi. ⁴⁸ Tananpitoahuatëhua', ya'ipi piyapi'sari natërapí. Napohuachina', Noma copirno no'huitatón, sontaro'sa' a'paiarín. Huë'pachina', Yosë chinotë'rëhuaso pëi' ohuatahuatona', ya'ipi cotioro'sanpoa' ata'huantarínënpoa' nimara, nitopi.

⁴⁹ Ina quëran a'na corto hua'an Caihuasë itopisoari nontërin. Naporo pi'iquë inaso', chini chiniquë'n nanantërin. Inaso huanirahuaton, tapon:

—Canpitaso' co manta' nitotëramahuë'. ⁵⁰ Chiminacaso' ya'huërin, tënahuë. Ama ya'ipinpoa' chiminacaso marëhuë' ina chimí'in. Ina noya noya canpoa marë', itërin.

⁵¹ Napoaponahuë', co inaora yonquinën quëran naporínhuë'. Corto hua'an ni'tón, Yosë nohuanton, ninorín. Tëhuë'nchachín Quisoso cotioro'sa marë' chiminarín. ⁵² Nipirínhuë', co cotioro'sa marëáchin chiminarínhuë'. Ya'ipi piyapi'sa' ya'huë'rënamën chiminarín. Natëhuachina', Yosëri hui'ninpita pochín ni'sarín. A'naquë'n aquë ya'huëpirínahuë', imapachina', a'na huëntóichín pochín nisapi. ⁵³ Naporo tahuëri quëran huarë' cotio hua'ano'sa' yonquipi Quisoso tëpacaiso marë'.

⁵⁴ Napoaton Quisoso co huachi nohuantërinhuë' a'ninquëchin cotio ninanoro'saquë paacaso'. Inotëro parti pirayan paaton, Iprainquë yacapatarín. Inaquë ca'tano'sanënpitacointa' yacapatónai.

⁵⁵ Pascoa tahuëri naniriahuachina, na'a piyapi'sa' Quirosarínquë pa'pi. Co'huara Pascoa naniyatërasohuë', Yosë chinotopiso pëiquë pa'pi. "Moisësë camaitërinso' nipatëhua', Yosë noya ni'sarínpoa'," ta'tona', pa'pi. ⁵⁶ Inatohua' pa'sahuatona', Quisoso yonisápi. Chinotopiso pëiquë ya'conahuatona', ninontápi.

—Pascoa na'huëcaso marë' ¿Quisoso huëcapon to? topi a'naquë'n.

⁵⁷ Corto hua'ano'sa', parisioro'sa', inapitaso' nani piyapi'sa' sha'huitopi: "Quisoso quënanpatama', sha'huitocoi maii," itopi. Tashinan pëiquë po'mocaiso marë' napotopi.

12

Hua'saiquë oporantëtërinso'
(Mateo 26.6-13; Marcos 14.3-9)

¹ Saota tahuëri pahuanarin Pascoa nanicaso'. Naporo' Quisoso Pitaniaquë paantarín. Inaquë Nasaro ya'huërin, ananpitaantarínso'. ² Inaquë canconpatëira, ya'huëhuano'sa' amatërinacoí ca'pata'huaiso marë'. Quisoso nosoroatona', napopi. Martaso' cosharo' o'huinarín. Nasaronta' inaquë coshatarín. ³ Naporo' Mariaso' a'na potiria pa'ton hua'sai' ya'huërinquë manín. Inaquë Quisoso nantëquën pashirantëtërin. Ina quëran ainën quëran amirantërin. Ya'ipi pëi' pimoanahuanín. ⁴ Cotasë Iscariotiso nipirínhuë', co noyahuë' ni'nín. Inaso' Quisoso ca'tanaponahuë', yasha'huirapirín.

⁵ —¿Onpoatonta' iso hua'sai' chiniarin? Pa'anín naporíní, cara pasa tahuëri sacatërëso marë' canarëso pochín coriquí canaitonhuë'. Sa'ahuaro'santa' quëchitonhuë', tënin Cotasë.

⁶ Nipirínhuë', co sa'ahuaro'sa' yonquiaton naporínhuë'. Yaihuataton, naporín. Inari chachín coriquí tanpanantë' a'pairín ni'ton, pi'pian pi'pian ihuatarín. ⁷ Napopirínhuë', Quisosori itërin:

—Iso sanapi tananpitëquë'. Noya napotarínco. Chimina'huaso' yonquiaton, pashirantëtërinco pa'pítinacoso marë'. ⁸ Nani tahuëri sa'ahuaro'saso' ya'huërarín. Caso nipirínhuë', co isëquë ya'huëmiatarahuë', itërin.

Nasaronta' yatëpapiso'

⁹ Quisoso Pitaniaquë ya'huëaso', na'a cotioro'sa' natantopi. Ina natantahuatona', huë'pi Quisoso nicapona'. Nasaronta' yani'pi. Quisosori ananpitaantarín ni'ton, yani'pi. ¹⁰⁻¹¹ Ananpitaantarínso marë' na'aya'pi co huachi cotio hua'ano'sa' yanatëpíhuë'. Inapita a'porahuatona', Quisoso imasapi. Napoaton hua'ano'sari yonquipi Nasaronta' tëpacaiso marë'.

Quirosarínquë canconínso'
(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

¹² Hua'huayátërahüë piyapi'sa' Quirosarínquë pa'sapi. Pascoa na'huëcaiso marë' inatohua' pa'sapi. Tahuërirínquë Quisosonta' inatohua chachín pa'sarín. Ina natantahuatona', ¹³ mërëmë pochín ninínso' mapi. Ina quëran nacapiapona' pa'sapi. Pa'yatatona', chiníquën itapona':

—¡Nicha'ëcoí Tata Yosë! ¡Ma noyacha Quisososo paya! ¡Quëmari chachín chiníquën nanan quëtëran! ¡Quëma nohuanton, israiro'sacoí hua'anëntaríncoí! tosapí.

¹⁴ Mora quënanconahuaton, ina aipi Quisoso huënsërin. Iráca Yosë quiricanëquë, pënëntona'pi ninshítërin Quirosarínquë ya'huëpisopita nitotacaiso marë'.

¹⁵ “Quirosarínquë ya'huëramasopita, ama pa'yancosohüë'.

Ni'co'. Hua'anëma' huë'sarín. Mora hui'napishín aipi huënsëriarin.

Inaquë ya'mitahuaton huë'sarín,” tënin ninshítaton.

¹⁶ Yosë quiricanën quëran ninorín. Ca'tano'sanënpitacoiso nipirínhuë', co ina yonquiraihuë'. Quisoso nanpíantahuachina, naporo huarë' yonquirai. “Mora aipi chachín huënsërahuatón, Quirosarínquë huë'nín,” tënai.

¹⁷ Nasaro ananpitaantarínso' ni'pisopita sha'huirápi. “Tëhuëenchachín chimínpirínhuë', catapíni tahuëri quëran Quisosori ananpitaantarín. Po'mopi quëran përarín quiyari ni'nai,” tosapí. ¹⁸ Ina marë' notohuaro' piyapi'sa' Quisoso nacapiapona' pa'pi. ¹⁹ Natanahuatona', parisiéro'sa' ninontopi.

—Topinan quëran pënënpirëhuahuë', co piyapi'sa' pi'pisha tëranta' natërinënpohahuë'. ¡Ni'cochí! ¡Na'con na'con piyapi'sa' Quisoso imasapi! nitopi ninontatona'.

Cricoro'sari Quisoso yanontopiso'

²⁰ A'naquën Crico piyapi'santa' Quirosarínquë huë'pi. Nisha piyapi niponahuë', Yosë yonquiapi anta'. Niyontonpiso tahuëri ni'ton, Yosë chinotacaiso marë' huë'pi. ²¹ Quisoso yanohuitatona', Pinípi nontíipi. Pinípiso' Pitsaitaquë ya'huërin, Cariria parti ya'huërinso'.

—Quiyanta' iyasha Quisoso yanohuitopiraihuë', itopi.

²² Ina natanahuaton, Antërisë sha'huitonín. Naporahuaton, cato chachín paatona', Quisoso sha'huitonpi. ²³ Natanahuaton, itërin:

—Noya iyaro'sapa'. Nani tahuëri nanirín huachi. Yosë quëran quëmapico ni'to, chimínapo. Ina quëran na'a piyapi'sa' noya ni'sarínaco. ²⁴ No'tëquën sha'huítëranquëma'. Tricoraya pochín ninín. Co sha'patërahüë', co na'arinhuë'. A'naíchín nisárin. Napoaponahuë', sha'patëra, chimínín pochín niponahuë', papotohuachina, na'a nitërin. ²⁵ Canpítanta'

isoro'paquë ya'huërsinopitaráchin yonquihuatama', topinan quëran nanpiarama'. Nipirinhuë', Yosë na'con na'con yonquihuatama', ina nohuitatoma' noya nisarama'. Canpitaora nohuantëramasoáchin naniantohuatama', a'na tahuëri inápaquë nannpimiatontarama'. ²⁶ Nohuantërahuëso' yanipatama', ca pochin cancantatoma' imaco. Insëquësona pa'pato, piyapinëhuëpita imasarinaco. Inquëma tëranta' ca marë' sacatohuatama', Yosë noya ni'sarinquëma', itërin Quisosori.

Chiminacaso' ninorinso'

²⁷ Ina quëran itaantarin: "Iporaso' sëtóchinachin cancantërahuë. ¿Ma'ta' Yosë ichi? tënahuë, yonquiato. Co parisita'huaso' nohuantopirahuë', 'Catahuaco Tata ama parisichisohuë', co itarahuë'. Chimina'huaso marë' o'marahuë," itahuaton, Yosë itapon: ²⁸ "Catahuaco Tata nohuantëranso nii. Ina quëran piyapi'sa' nóya ni'sarinënguën," itërin, Yosë nontaton. Itohuachina, inápa quëran Yosëri itërin: "Nani catahuaranquë. Nohuantërahuëso ninan ni'ton, piyapi'sa' nóya ni'ninaco. Iporaso' catahuantaranquën nohuantërahuëso nicacasos marë'. Napoaton noya noya ni'sarinaco," itërin Yosëri.

²⁹ Piyapi'sa' natanahuatona', ninontopi. "Huirátarin," topi a'naquë.

—Co huirahuë'. Anquëniri nontërin nímara, topi a'naquënta'.

³⁰ Napohuachinara, Quisosori itërin:

—Co ca marë' inápa quëran nontërincohuë'. Canpita natëamacoso marë' nontërinco, natanama'. ³¹ Iporaso' co natëpisopitahuë' no'huairinaco ni'ton, ana'intacaso' ya'huërin huachi. Hua'qui' sopairi piyapi'sa' camaipirinhuë', cari minsërahuato, ocoiarahuë'. ³² Co hua'quiya quëranhuë' inápaquë achinpiarinaco. Ina quëran nisha nisha piyapi'sa' imasarinaco, itërin.

³³ "Corosëquë chachin chiminapo," tapon naporin. ³⁴ Ina quëran nataninsopitari itapona':

—Cristo nanpimiatarin. Co onporonta' chimianinhuë', tënai. Yosë quiricanënguë naporin, nontërai. Quëmaso nipirinhuë' nisha nonan. "Yosë quëran quëmapico niporahuë', inápaquë achinpiarinaco," tënan. ¿Onpoatonta' naporan? ¿Ma quëmapinquënta' quëmaso?' itopi.

³⁵ —Iporáchin tahuëri pochin a'pintaranquëma'. Co huachi hua'qui' ya'huapohuë'. A'pininso pochin no'tëquën anitotëranquëma'. Anitotohuatënguëma', noya nico'. Ni'cona tashinan pochin cancantatoma'. Tashinanquë iratohuatëra, chihuëré'. ³⁶ Carinquëma' a'pintaranquëma'. Co'huara pa'shantatërasocohuë', natëco. Natëhuatamaco, canpitanta' tahuëri pochin cancantarama', itërin.

Ina toshuaton, pa'nin. Co huachi a'ninquëchin iratërinhuë'.

Tanshërëso pochin cancantopisopita

³⁷ Nani na'a piyapi'sa' a'naroáchin anoyatërin. Cosharo' ana'atërin. Yosë pochin nininso' nicaponaraihuë', co yanatëpihuë'. ³⁸ Iráca Isaiasë pënëntaton, tapon:

"Nani a'chintopiraihuë', Sinioro. Quëma nohuanton, sacai' nininso' nani a'notopiraihuë'.

Na'con na'con piyapi'sa' co natërapihuë'," tënin.

³⁹ No'tëquën ninorin. Napoaton co nanitopihuë' natëtacaiso'. Isaiasë chachin itantarin:

⁴⁰ "Yosëri tananpitërin ni'ton, tanshërëso pochin cancantatona', co natëtóchináchinhuë' cancantopi.

Hua'qui' co yanatëpihuë' ni'ton, napotërin.

Noya ni'pi naporini, quënanchitonahuë'.

Noya natanpi naporini, natëchitonahuë'.

Imarinaco naporini, anoyacancanchohuë'," tënin.

⁴¹ Iráca co'huara Quisoso isoro'paquë huë'shamátërasohuë', Isaiasëri hua'narëso pochin quënanin. Quisososo' Yosë pochachin nóya ni'ton, ina yonquiaton, naporin.

⁴² Napoaponahuë', na'amiachin cotioro'sa' hua'ano'sanënpitarë chachin natëpi. Napopirinhahuë', parisioro'sa' të'huatatoro', co a'ninquëchin sha'huëpihuë'. "Niyontopiso pëiro'sa quëran ocoihuachinëpoa'," ta'tona', ta'tápi. ⁴³ Yosëáchin pa'yatacaiso nipirinhuë', piyapi'sari pa'yatacaiso' na'con na'con nohuantatona napopi.

Co Quisoso a'chininso' natëhuachinahuë', ana'intacaso' ya'huërsinso'

⁴⁴ Ina quëran Quisosori chiniquënonaton, a'chintantarin ya'ipiya natanacaiso marë'. "No'tëquën a'chintëranquëma'. Natëhuatamaco, co casáchin natëaramacohuë'. Tata Yosënta' natëarama anta'. Ina a'paimarinco. ⁴⁵ Ca nohuitohuatamaco, Yosënta' nohuitarama'. ⁴⁶ Carinquëma' a'pintëranquëma'. Imapatamaco, co tashinan pochin cancantaramahuë'. Tahuëri pochin cancantarama'. Ina marë' isoro'paquë o'marahuë'. ⁴⁷ A'naquëma' natanpiramacohuë', co natëramacohuë'. Co natëhuatamacohuë', co carima'

ana'intaranquëmahuë'. Co ina marë' o'marahuë'. Piyapi'sa' nicha'ëca'huaso marë' o'marahuë. ⁴⁸ Co nohuantohuatamacohuë', a'chintëranquëmasonta' co natëhuatamahuë', canpitaora tëhuënëmaquë nina'intarama'. Nonahuëso chachin co natëramahuë' ni'ton, ayaro' tahuëri na'intarinquëma'. ⁴⁹ Co caora yonquinëhuë' quëran a'chinahuë'. Tata Yosë sha'huitërinco nani ma'sha a'china'huaso'. ⁵⁰ Yosë a'chininso' imapatama', ina nohuitatoma' nanpimiatarama huachi, tënahuë. Sha'huitohuachincora, inachachin carinquëmanta' sha'huitaranquëma', itërin.

13

Quisosori ca'tano'sanënpita pa'morantërinso'

¹ A'na tahuërichin pahuanarin Pascoa nanicaso'. Naporo' naniarin Quisoso chiminaton, Tata Yosë'pa' panantacaso'. Ina nitërin. Ca'tano'sanënpitaco'i na'con nosororincoi. Chimi-naquë huarë' nosoromiatërincoi.

² Inaro'coi coshatarai. Sopai hua'ani nani Cotasë ayonquirin Quisoso sha'huirapicaso marë'. Simon Iscarioti hui'nin inaso'. ³ Quisoso nipirinhue' ya'ipi nitotërin. Yosë ya'huërin quëran nani o'marin. Co hua'quiya quëranhuë' naquëranchin inatohua' panantarin. Tata Yosëri chini chiniquë'n nanan quëtërin ya'ipiya hua'anëntacaso marë'. Inanta' nitotaton, coshatasocoi, ⁴ Quisoso misa quëran huanirin. Aipi a'morinso' ocoirahuatton, paniocara masahuaton, niso'nantërin. ⁵ Ina quëran i'sha panticaquë oporahuaton, nantëhuëi pa'morantëra'piarincoi. A'naya a'naya pa'morantëatoncoi, paniocaraquë amirantërincoi.

⁶ Simon Pitronta' yapa'morantëpirinhue', co nohuantërinhuë'.

—Quëma Sinioro, ¿yapa'morantëranco ti? itërin.

⁷ —Ma'marësona napotaranquënsa', co ipora nitochatëranhuë'. Oshaquëran nitotaran, itërin.

⁸ —Co onporonta' caso' pa'morantërancohuë', itërin Pitrori.

—Co napotohuatë'nquënhue', co ca pochin cancantaton imamiatarancohuë', itërin Quisosori.

⁹ —Napoahuarë', ama Sinioro nantëhuërachin pa'motocosohuë'. Imirahuë, motohuë, inapitanta' ya'ipi pa'motoco, itërin.

¹⁰ —Co ina nohuantërehuë'. Nani amahuatëra, co huachi në'huëtërehuë'. Nantëichin pa'morë'. Inapochachin nani anoyacancantëranquëma'. Ina piquëran co noyahue' nipatama', inanta' inquitaaंतरanquëma'. Ina quëran noya cancantaंतरarama'. Canpitaso' noyápiachin cancantërama'. A'naichinquëma' co noyápiachin cancantërinhuë', itërin.

¹¹ Cotasëri yasha'huirapirinso' ninoton, naporin. Napoaton "A'naichinquëma' co noyápiachin cancantërinhuë'," tënin.

¹² Nani ya'ipicoi pa'morantëra'piatoncoi, a'moantarahuaton, huënsëantarin. Huënsëantarahuaton, a'chintërincoi.

—Ma'ta' tapo napotëranquëmaso' iyaro'sa', ¿nitotërama' to? Ina a'chinchinquëma'.

¹³ Canpitaso' nontohuatamacora, "Maistro" itëramaco. "Sinioro" itëramaco anta'. No'tëquë'n yonquiatoma', napotëramaco. Canpita maistrone'maco mini. Sinioroco ni'ton, natëramaco.

¹⁴ Canpita maistrone'maco niporahuë', pa'morantëranquëma'. Napoaton canpita capininta' ina pochachin cancantoco'. ¹⁵ Nani pa'morantëranquëma' nonanamacoso marë'. Canpitanta' ca pochin cancantatoma', ninosoroatoma' nicatahuaco'. ¹⁶ Tëhuë'nchachin iyaro'sa' patronso' chiniquë'n nanantërin. Piyapinënpitaso' nipirinhue' co ina pochin chiniquë'n nanantopihuë'. Comisionë'onta' co hua'anën pochin chiniquë'n nanantërinhuë'. ¹⁷ Nani nitotërama' ipora. Ca pochin nipatama', noya cancantarama'.

¹⁸ "Co ya'ipinquëma' noya cancantëramahuë'. Shonca catoya'pinquëma' huayonanquëma' ca'tanamacoso marë'. Ya'ipinquëma' noyá nohuitëranquëma'. Yosë quiricanë'nquë iraca naporin: 'A'nara' carë' coshataponahuë', inimicotarinco', tënin. Ipora huarë' ina pochin nisarín. ¹⁹ Apira nitotato, sha'huitëranquëma'. Ma'sha onpotohuachinaco, yonquiarama'. 'Inaso' tëhuë'nchachin Cristo ni'ton, ninorin,' tosarama'. ²⁰ No'tëquë'n sha'huitëranquëma'. Carinquëma' a'paranquëma' piyapi'sa' a'chintacamaso marë'. Natëhuachinë'nquëma', natëarinco canta'. A'paranquëma' ni'ton, natëinë'nquëma'. Insosona natëhuachinco, Yosënta' natëarin. Ina a'paimarinco,' itërincoi.

Cotasëri sha'huirapicaso' ninorinso'

(Mateo 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)

²¹ Naporo' Quisoso sëtërin. Chiniquë'n sëtaton, co napion cancantërin.

—No'tëquë'n sha'huitëranquëma'. Shonca catonquëma' ca'tanpiramacohuë', a'nayanquëma' sha'huirapiarinco, itërincoi.

²² Ina natanahuato, a'naya a'nayacoi nini'nai. “¿Inquénpoacha yasha'huirapirèhua' nicaya?” tènai, yonquiato. ²³ Caso' Quisoso inchananèn quèran coshatèrahuè. Na'con nosororinco ni'ton, inapora huè. ²⁴ Simon Pitro imirin quèran tasatahuatonco, “nataniquè: ¿Incarita' sha'huirapiarin?” itèrinco. ²⁵ Napotohuachincora, amasha ya'carirahuato, natanahuè.

—¿Inta' Siniro yasha'huirapirinquèn? itèrahuè.

²⁶ —Iso pan, nocaroquè i'shirahuato quètarahuè. Insosona quètohuato, ina sha'huirapiarinco, itèrinco. Ina quèran i'shirahuaton, Cotasè quètèrin. Simon Iscarioti hui'nin inaso'. ²⁷ Ina ma'pahuachina, sopairi ya'coancantèrin huachi. Naporo' Quisosori itapon:

—Ma'sona yaninanso' manóton niquè', itèrin.

²⁸ Napotèrinso' natanpiraihuè', ma'marèsona napotèrinso' co nitotèrahuè'. ²⁹ Cotasèri coriqui tanpanantè' a'pairin ni'ton, ma'sha pita tahuèri marè' pa'anapon a'pamara, topirinahuè' a'naquèn. Sa'ahuaro'sa' coriqui quètacasó marè' a'pamara, topirinahuè' a'naquènta'. ³⁰ Cotasèso nipirinhaé', cosharo' quètèrinso' ma'parahuaton, pipirin. Naporo' nani tashirin.

Nasha pochin ninosorocaso' pèñèninso'

³¹ Cotasè nani pipihuachina, Quisoso itantarincó:

—Yosè quèran quèmapico ni'to, apira no'tèquèn Yosè natèrahuè. Napoaton nóya ni'sarinco. Piyapi'sa' ni'pachinaco: “Ma noyacha Yosèsó' ni'ton, na'con catahuarin paya,” tosapi. ³² Ina hui'ninco chachin ni'ton, piyapi'sa' nitotatona', na'con na'con Yosè yonquiapi. Ina quèran Yosè noya noya acoantarinco. Co hua'quiya quèranhuè' inapotarincó. ³³ Hui'nahuèpita pochin ni'piranquémahuè', co huachi hua'qui' ya'huapohuè'. Yonipiramacohuè', intohuaso' pa'nahuèquè, co nanitaramahué' pacacamaso'. I'hua inachachin cotioro'santa' sha'huitèrahuè'. ³⁴ Iporaso' nasha pochin pèñènanarquèma' noya ninosorocamaso marè'. Carinquèma nosororinquèmaso pochachin, imaramacosopita capininta' ninosoroco'. ³⁵ Ninosorohuatama', tèhuèncachin imaramacoso' nitotapi. “Quisoso imatona', noya noya ninosoroapi,” tosapi, itèrin.

Pitrori nonpinapicaso' ninorinso'

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34)

³⁶ Ina quèran Simon Pitrori itapon:

—¿Intohuata' Siniro pa'saran? itèrin.

—Intohuaso' pa'pato, co ipora nanitèranhuè' imaancoso'. A'na tahuèri imasaranco, itèrin. ³⁷ —¿Onpoatonta' Siniro co apira nanitèrahuè' ima'huanquènsó'? ¡maranquèn ni'ton, yatèpapirinacohuènta', imamiataranquèn! itèrin.

³⁸ —Yatèpapirinènhuènta', ¿imamiataranco ti? No'tèquèn sha'huitaranquèn. Ipora tashi chachin co'huara atari pèrashatèrasohuè', cararo' nonpinapiaranco. “Co Quisoso nohuítèrahuè',” tosan, itèrin Quisosori.

14

Quisoso ira pochin nininso'

¹ Ina quèran a'chintantarincó: “Ama pa'yancosohuè'. Ama sètocosohuè'. Yosè natèco'. Canta' natèco. ‘Co naniantarincóihuè', ta'toma', nani tahuèri natèco. ² Tatahuè ya'huèrinquè na'a pèi' ya'huèrin. Co ya'huèrinhuè' naporini, nani sha'huichitènhuè' Inatohua' panantarahuè canpita ya'huècamaso marè' tapachinquèma'. ³ Inatohua' pa'pato, tapatontahuatènhuèma', o'mantarahuè. O'mantahuato, maquimaranquèma'. Carè'quèma' ya'huapoma'. Ina marè' o'mantarahuè. ⁴ Intohuasona pa'sarahuèso' nitotèrama'. I'ranta' nani nohuítèrama',” itèrin.

⁵ —¿Intohuata' Siniro pa'saransó'? Co nitotèrahuè'. ¿Onporahuatoita' ira nohuichii? itèrin Tomasèri.

⁶ —Ca ira pochinco. Ya'ipiya no'tèquèn a'chintèranquèma'. Casáchin nanpicaso' quètèranquèma'. Imaramacosopitarachin Yosè'pa' cancantarama'. ⁷ Nohuitohuatamaco, Tatahuènta' nohuítarama'. Ipora quèran huarè' ina nohuítarama'. Nani ni'nama', itèrincoi.

⁸ —Tata a'notocoli ni'ii. Ina ni'pato, nóya cancantarai huachi, itopirinhaé' Pinipiri.

⁹ —Isonápo' pi'ipi iyasha, canpitaro'co ya'huèpirahuè', ¿co nohuichatèranacohuè' ti? Ni'patamaco, tatahuènta' ni'nama'. ¿Onpoatonta' nipachin, “Tata a'notocoli ni'ii,” itèranco? ¹⁰ Caso Tata Yosè pochachin ninahuè. Tata Yosènta' ca pochachin ninin. ¿Co ina iyasha, natèyatèranahuè' ti? A'chintohuatènhuèmará, co caora yonquinèhuè quèran a'chinahuè'. Yosè yonquirinso chachin yonquiato, a'chintaranquèma'. Ina nohuanton, nani ma'sha nanitaparahuè. ¹¹ Caso Tatahuè pochinco. Inanta' ca pochachin ninin. Napoaton

ya'ipinquëma' natëco. Naporahuaton, nani ma'sha nanitaparahuëso' yonquiatoma', natëco, itërincoi.

¹² —Natanco' iyaro'sa' no'tëquën sha'huitaranquëma'. Tëhuëenchachin imapatamaco, ca pochin nisarama'. Tata Yosë ya'huërin'pa' panantarahuë ni'ton, saca saca' nininsonta' nanitapaarama'. ¹³ Ca pochin yonquihuatama', nanan quëchinquëma' Tatahuë nontacamaso marë'. "Hui'nan chachin nanan quëtërinco," ta'toma', ina nontoco'. Ca pochin cancantatoma', ma'sona nipatamaco acotaranquëma'. A'napitanta' Tata Yosë noya noya nicacaiso marë' inapoarahuë. Ina na'con nohuantërahuë. ¹⁴ Ca pochin yonquiatoma', ma'sona nipatamaco acotaranquëma'.

Ispirito Santo a'patimarinpoaso'

¹⁵ Ina quëran taantarin: "Nani pënënanquëma'. Nosorohuatamaco, natëaramaco. ¹⁶ Inápaquë panantahuato, Tata nontarahuë Ispirito Santo a'patimarinquëma'. Inaso ca pochachin catahuarinquëma', achinicananarinquëma'. Co onporonta' patarinquëmahuë'. ¹⁷ Ispirito Santoso' no'tëquënáchin nonin ni'ton, Yosë nanamën no'tëquën anitotarinquëma'. Co imarinacosopitasohuë' nipirinhue' co ina natëpihuë'. Napoaton co nohuítapihuë'. Canpitaso nipirinhue' nohuítarama'. Nani tahuëri catahuarinquëma'. Ya'coancantarinquëma'.

¹⁸ Co sa'ahuario'sa' pochin nitaranquëmahuë'. Co patomiataranquëmahuë'. Ca nohuanto, Ispirito Santo ya'coancantarinquëma'. Ca pochachin catahuarinquëma'. ¹⁹ Co hua'qui' isëquë ya'huapohuë'. Pa'pato, co imarinacosopitahuë' co huachi quënanarinacohuë'. Canpitaso nipirinhue' quënaantaramaco. Nanpiantarahuë ni'ton, Yosë nohuítatoma' nanpimi-atarama'. ²⁰ Nani nanopiantahuato, noya noya nohuítaramaco. Tëhuëenchachin Tata Yosë pochin ninahuëso' nitotarama'. Imamiataramaco ni'ton, canpitarë'co a'naichin pochin nisarahuë. Ya'coancantarinquëma' ni'ton, nóya ninohuítarihua'. ²¹ Nani pënënanquëmaso' nitotatoma' natëhuatamaco, tëhuëenchachin nosoroaramaco, tënahuë. Nosorohuatamaco, Tata Yosënta' nosoroarinquëma'. Carinquëmanta' nosoroaranquëma'. Inápaquë panantapora-huë', cancanëma quëran nontaranquëma'. Noya noya nohuítaramaco," itërin Quisosori.

²² —¿Onpoatonta' Sinioro, quiyariachin noyá nohuítarinquë? ¿Co ya'ipi piyapi'sa' nohuítarinëinquënhuë' ti' itërin Cotasëri. A'na Cotasë inaso'. Co Cotasë Iscariotihuë'.

²³ Napotohuachina, Quisosori itërin:

—Co ya'ipi piyapi'sa' nanitopihuë' nohuítinacosó'. Insosona nosorohuachinaco, natëarinaco. Natëhuachinaco, Tata Yosëri nosoroarin. Inaro'co ya'coancantato, in-aquë ya'huëarai. ²⁴ Co'so' nosorohuachinacohuë', co natëarinacohuë'. Co caora yon-quinëhuë quëran sha'huitëranquëmahuë'. Tata Yosë sha'huitohuachincora, inachachin sha'huitëranquëma'. Ina a'paimarinco.

²⁵ Co'huara pantayatërasocohuë', sha'huitëranquëma'. ²⁶ Inápaquë pantahuato, tatahuë nontarahuë, Ispirito Santo a'patimarinquëma'. Ca ya'huërenamëhuë o'mamarin. Inaso' achinicananarinquëma'. Ya'ipi Yosë nanamën a'chintarinquëma'. Catahuaarinquëma' a'chintëranquëmaso' ama naniantacamaso marëhuë'. Catahuahuachinquëma', nóya yon-quiantarama'.

²⁷ Pantaporahuë', asanocancanaranquëma'. Tata Yosë natëto, co manta' të'huatërahuë'. Catahuaranquëma' ca pochachin cancantacamaso marë'. Piyapi'sa' inahuara co sano cancantopihuë'. A'naróachin pa'yanpi. Carinquëmaso nipirinhue' catahuaraanquëma' sano cancantacamaso marë'. Ama pa'yancosohuë'. Ama të'huacosohuë'. ²⁸ Nani sha'huitëranquëma'. Inápaquë pantaporahuë', ya'coancantimarinquëma'. Tëhuëenchachin nosororamaco naporini, Tatahuëtaquë panantarahuëso marë' noya cancanchitomahuë'. Inaso' chini chiniquënanantërin. ²⁹ Co'huara pantayatërapohuë', sha'huitaranquëma'. Inápaquë pantahuato, yonquiarama'. "Tëhuëenchachin ninoton, sha'huitërinpoa'," ta'toma', noya noya natëaramaco. Ina marë' sha'huitaranquëma'.

³⁰ Co huachi hua'qui' nontaranquëmahuë'. Sopai hua'an nohuanton, masarinaco. Inari camairin ni'ton, nani huë'sapi macainacosó marë'. Co caso' pi'pian tëranta' ina camain-cosohuë' nipirinhue', ³¹ co ta'arahuë'. Tata Yosë nosoroato, ina no'tëquën natërahuë. Ina nohuanton, ma'sha onpoarahuë. Piyapi'sa' niconaco, "Tëhuëenchachin Yosë nosoroaton, natërin," tosapí.

"Huëco' pa'ahua huachi," itërincoi Quisosó.

15

Opa nara'huaya nitërinso pochin nininso'

¹ Ina quëran itantarincoi: "Casáchin no'tëquën a'chintatëinquëma', opa nara'huaya pochin ninahuë. Tata Yosëso' hua'anën pochin ninin. ² A'na sé'paquë co nitohuachinahuë', nishitëtërin. A'naquënsó nipirinhue' pi'pian nitërin. Ina sé'para'huainpita pi'pian ni'quitërin na'con na'con nitacaso marë'. Co ni'quitohuatërahuë', co noya nitërinhuë'.

³ Carinquēma' nani anoyacancantēranquēma'. A'chintēranquēmaso' natērama' ni'ton, anoyacancantēranquēma'. ⁴ Imamiatomaco, nani tahuēri yonquiráco catahuainquēma'. Noya nichinpitērinso pochin nico'. Nara sē'pa' nohuishatohuachina, co nitērinhuē'. Inapochachin co imamiatohuatamacohuē', co nanitaparamahuē' noya nicacamaso'.

⁵ Ca opa ya'huē pochinco. Canpitaso' sē'paquēn pochinquēma'. Ya'coancantaranquēma'. Nani tahuēri yonquihuatamaco, catahuaraanquēma'. Opa noya nitērinso pochin noya nisarama'. Canpitaora co nanitaramahuē' Yosē pochin cancantacamaso'. ⁶ Nara sē'pa' nohuishatohuachina, ahuirin. Masahuatona', pēnquē tē'yatopi ahuiquitacaiso marē'. Inapochachin co imamiatohuatamacohuē', Yosē ana'intarinquēma'.

⁷ Casáchin yonquihuatamaco, na'con catahuaraanquēma'. A'chintēranquēmasonta' ama naniantocosohuē'. Ina yonquiatoma', Yosē nontoco'. Tēhuēnchachin imamiatohuatamaco, ma'sona nohuantohuatama', sha'huitoco acochinquēma'. ⁸ Opa na'con nitērinso pochin canpita' noya noya nico'. Ina quēran a'napitanta' nicatēnēnquēma', Yosē yonquiapona'. Naporahuatoma', noya noya imasaramaco. ⁹ Tata Yosē nosororincoso pochachin nosororinquēma'. Casáchin yonquico na'con nosoro'inquēma'. ¹⁰ Tata Yosē no'tēquēn natērahuē ni'ton, pa'pi nosororinco. Inapochachin natēhuatamaco, carinquēmanta' pa'pi nosoroaranquēma'.

¹¹ Ya'ipi cancanēhuē quēran Tatahuē natērahuē ni'ton, nōya cancantērahuē. Natēhuatamaco, ca pochachin noya cancantarama'. Co sētaramahuē'. Ina marē' a'chintēranquēma'. ¹² Nani pēnēnanquēma' noya ninosorocamaso marē'. Carinquēma' nosororancinquēmaso pochachin canpita' ninosoroco'. Ina pa'pi nohuantērahuē nicacamaso'. ¹³ Ni'co' iyaro'sa'. Nipayarēso' na'con nosorohuatēra, ina nicha'ēcaso marē' chiminē'. Inapochachin canta' na'con nosoroatēnquēma', canpita nicha'ēca'huanquēmaso marē' chiminarahuē. Co insonta' ina pochin nosororincinquēmahuē'. ¹⁴ Natēhuatamaco, tēhuēnchachin nipayarahuēso pochin ni'saranquēma'. ¹⁵ Co caso' patron pochin cancantērahuē'. Patronso' piyapinēnpita camairin. Camaipirinhuē', yonquirinso chachin co sha'huitērinhuē'. Nipayarinso nipirinhuē' ya'ipiya sha'huitērin. Inapochachin carinquēmanta' ya'ipiya sha'huitēranquēma'. Co piyapinēhuē pochin ni'nanquēmahuē'. Nipayarahuēso pochachin ni'nanquēma'. Ya'ipi Tatahuē sha'huitērinso pita anitotēranquēma'. ¹⁶ Co canpitaora nohuanton imaramacohuē'. Ca nohuanto, imaramaco. Carinquēma' huayonanquēma'. Nani acoranquēma opa sē'paquēn na'con nitērinso pochin nisápamaso marē'. Inapohuatama': 'Quisoso nanan quētērinco,' ta'toma', Yosē nontoco' catahuainquēma'. Ca pochin yonquiatoma', ma'sona nipatama', acochinquēma'. ¹⁷ Nani pēnēnanquēma'. 'Imaramacosopita capini ninosoroco,' itēranquēma', tēnin.

Piyapi'sa' no'huirinēnpoaso'

¹⁸ Ina quēran itantarincoi: "Co imarinacosohuē' no'huihuachinēnquēma', ama pa'yancosohuē'. Ca'ton no'huirinacoso, nitotērama'. ¹⁹ Inapita pochin cancantērama' naporini, noya ni'itēnēnquēmahuē'. Inahua capiniráchin nipa'yatopi. Nipirinhuē', nani huayonanquēma'. Ca nohuanto, co inapita pochin cancantēramahuē'. Imaramaco ni'ton, no'huirinēnquēma'. ²⁰ No'huirinaco ni'ton, canpita' no'huirinēnquēma'. Nani sha'huitēranquēma': 'Hua'anēmaco ni'ton, co canpitaso' noya noya ni'sarinēnquēmahuē', itēranquēma'. Aparisitērinaco ni'ton, canpita' aparisitarinēnquēma'. A'chinahuēso' natēhuachina', canpita' natēarinēnquēma'. ²¹ Napoaponahuē', imaramaco ni'ton, na'con na'con piyapi'sa' aparisitarinēnquēma'. Tata Yosē a'paimarincoso' co nohuitopihuē' ni'ton, no'huirinēnquēma'.

²² Co o'mato, a'chintērahuē' naporini, co a'porinacoso marē' oshahuaintonahuē'. Nani a'chintopirahuē'. Co natēnacohuē', oshahuanpi ni'ton, Yosēri ana'intarin. ²³ Inopitaso' no'huihuachinaco, Tata Yosēnta' no'huiaipi. ²⁴ Na'a piyapi'sa' a'naróchin anoyatērahuē. Nani ma'sha Yosē pochin ninahuē. A'napita piyapi'saso' co nanitapapihuē'. Yosē anohuitahuaso marē' sacai' nininso' a'notērahuē. Co a'notērahuē' naporini, co ina marē' oshahuaintonahuē'. Nani nicaponaracohuē', no'huirinaco. Tata Yosēnta' no'huipi. ²⁵ Iráca Yosē quiricanēnquē ninshitopi. 'Topinan quēran no'huirinaco,' tēnin ninshitaton. Iporaso' naporinso chachin topinan quēran no'huirinaco.

²⁶ Yosē'pa' pantahuato, Ispirito Santo a'patimaranquēma'. Inaso' achinicananarinquēma'. No'tēquēnáchin nonin. Yosē quēran o'marahuaton, piyapi'sa' ayonquiarin. Nonahuēso chachin no'tēquēn ayonquiarinquēma'. ²⁷ Canpita' a'chinarama' a'napitanta' nohuitinacoso marē'. Ya'nan a'chinahuē quēran huarē' nohuitēramaco ni'ton, naporahuēso' sha'huitarama'.

16

¹ Co'huara ma'sha onpochátērasēnquēmahuē', sha'huitaranquēma' ama pa'yanatoma' a'poamacoso marēhuē'. ² Niyontonpiso pēiro'sa quēran ocoiarinēnquēma'. A'na tahuēri

yatëparinënquëma'. 'Co noyahuë' nipi ni'ton, tëpahuato, Yosë noya ni'sarincoi,' ta'tona', a'naquëma' tëpaarinënquëma'.³ Co Tata Yosë nohuitopihuë'. Canta' hui'ninco nipirahuë', co nohuitërinacohuë' ni'tona', aparisitarinënquëma'.⁴ Napoaton iyaro'sa', ama pa'yancosohuë'. Nani sha'huitëranquëma'. A'na tahuëri aparisitohuachinënquëma', ina yonquiarama'. 'Tëhuëenchachin no'tëquën ninoton, sha'huitërinpoa', tosarama'.

Ispirito Santo catahuarinpoaso'

Ya'nan imapoma', co ina pochin sha'huitëranquëmahuë'. Canpitaro'co ya'huato, catahuaranquëma'.⁵ Iporaso' 'Yosë'pa' paantarahuë', itopiranquëmahuë': '¿Intohuata' pa'saran?' co itëramacohuë'.⁶ Napotëranquëmaso marë' chiniquën sëtäpiramahuë'.⁷ No'tëquën itëranquëma'. Canpita marë' paanta'huaso' noya, tënahuë'. Co paantahuatohuë', Ispirito Santo co o'marinhuë' catahuainquëmaso marë'. Nipirinhuë', paantahuato, ina a'patimaranquëma'.⁸⁻¹¹ Ispirito Santo isoro'paquë o'mahuachin, oshahuachin, oshahuo'sa' pa'pi co noyahuë nipiso', Yosë noya coisë pochin nininso', no'tëquën ana'intacaso ya'huërinso', inapita ayonquiariin: 'Co Quisoso natëramahuë' ni'ton, pa'pi oshahuanama'. Inaso' no'tëquënachin Yosë natëton co tëhuërinhuë' ni'ton, chiminpachina Tata Yosë ya'huërinquë pantarin. Napoaton co huachi quënanaramahuë'. Sopai hua'ani hua'qui' piyapi'sa' hua'anëntopirinhuë', Yosëri minsërahuaton, ana'intarin,' itarin piyapi'sa', ayonquiaton.

¹² Na'con yaa'chintopiranquëmahuë', co ipora nanitaramahuë' ya'ipiya yonquicamaso'.¹³ Nipirinhuë', Ispirito Santo o'mahuachin, ya'ipi nanamëhuë' a'chintarinquëma'. No'tëquën anitotarinquëma'. Co inaora yonquirinso' a'chintarinquëmahuë'. Yosë yonquirinso chachin a'chintarinquëma'. A'na tahuëri ma'sha onpocaisonta' anitotarinquëma'.¹⁴ Ca nonahuëso chachin a'chintarinquëma' ni'ton, noya noya ni'saramaco. ¹⁵ Ya'ipi tatahuë yonquirinso' nitotërahüë'. Ina pochin yonquirahuë' canta'. Napoaton Ispirito Santo o'mahuachin, ca nonahuëso chachin a'chintarinquëma'.

¹⁶ Pi'pian pahuanarin paca'huaso'. Pa'pato, co quënanaramacohuë'. Ina quëran co hua'quiya quëranhuë' quënaantaramaco," itërincoi.

Sëto inquitarinso'

¹⁷ Ca'tano'sanënpitaco'i ninontërai.

—¿Ma'ta' tapon naporin? "Pi'pian pahuanarin paca'huaso'. Pa'pato, co quënanaramacohuë'. Ina quëran quënaantaramaco," tënin. "Tatahuë ya'huërin'pa' paantarahuë," tënin anta'.¹⁸ "Co hua'quiya quëranhuë' quënantaramaco," topachina, co nitotëruhuahuë'. ¿Ma'ta' tapon naporin? tënai ninontatoti.

¹⁹ Yanatanpiraihuë', co natanaihuë'. Quisososso nipirinhuë' nitotërin. Napoaton itërincoi: "¿Ma'ta' tapon naporin?" ta'toma', yanatanpiramacohuë', co natanamacohuë'. Tëhuëenchachin pi'pian pahuanarin paca'huaso'. Pa'pato co quënanaramacohuë'. Ina quëran co hua'quiya quëranhuë' quënaantaramaco. ²⁰ No'tëquën itëranquëma'. Sëtatomä, na'nëarama'. Co natërinacosopitasohuë' nipirinhuë': "Nani chiminin huachi," ta'tona', capa cancantapi. Canpitaso nipirinhuë' sëtäpiramahüë', co hua'qui' sëtaramahuë'. A'naroáchin noya cancantantarama'.²¹ Ni'co iyaro'sa'. Sanapi yahuaihuachina, iquitaton co noyahuë' cancantërin. Nani huaihuachina, a'naroáchin nóya cancantërin. Co huachi iquitërinso' yonquirinhuë'. "Hua'huahuë nani hua'huacharin," ta'ton nóya cancantërin.²² Inapochachin canpitanta' ipora sëtäpiramahüë', naquëranchin quënaantaranquëma'. Naporo' nóya cancantarama'. Co huachi insonta' nanitarinhuë' asëtäinëmaso'. Nóya cancantomiatarama'.

²³ "Naporó' co huachi natanaramacohuë'. No'tëquën sha'huitëranquëma'. Ca pochin yonquiatoma', Tata Yosë nontoco'. 'Quisoso nanan quëtërincoi,' ta'toma', ma'sona nipatama', acotarinquëma'.²⁴ Ipora huanta' co ina pochin Yosë nonchätëramahuë'. Iporaso nipirinhuë' ca pochin yonquiatoma', ma'sha nico quëchinquëma'. 'Quisoso nanan quëtërincoi,' ta'toma', nani tahuëri nontáco' nóya cancantacamaso marë'," itërincoi.

Co noyahuë' nipsisopita Quisosori minsërinso'

²⁵ "Ma pochinsona nininso' nani a'chintëranquëma'. A'na tahuëriso nipirinhuë' co huachi ina pochin a'chintaranquëmahuë'. A'ninquëchin tatahuë naporinso' sha'huitaranquëma'.²⁶ Naporo' ca pochin yonquiatoma', tatahuë nontarama'. Ca pochin nontarama' ni'ton, noya natanarinquëma'. Co huachi canpita marë' nonta'huaso' ya'huërinhuë'.²⁷ Tatahuë chachin nosororinquëma'. Nosororamaco ni'ton, nosororinquëma'. Ina a'paimarincoso' natërama' ni'ton, nosororinquëma' canpitanta'.²⁸ Tatahuë quëran o'mato, isoro'paquë ya'huëpirahuë'. Co hua'qui quëranhuë' tatahuë ya'huërin'pa' panantarahuë," itërincoi.

²⁹ —Iporaso' co huachi ma pochinsona nininso' sha'huitarancoihuë'. A'ninquëchin nontarancoi ni'ton, a'naroáchin natanai. ³⁰ Quëmaso' ya'ipi nitotëran. Yosë quëran o'maran, tënai. Co huachi natana'huainquënsó tëranta' ya'huërinhuë', itërai.

³¹ —¿Nani natëramaco ti? Napoaponahuë', carinquëma' itaranquëma'. ³² Ipora tashi chachin ya'ipinquëma' ta'ananpiaramaco. Yanquëërahuatoma', pëinëmaquë pa'sarama'. Patopiramacohuë', co caora ya'huapohuë'. Tatahuë ca'tanarincó. ³³ Nani na'con sha'huitëranquëma' sano cancantacamaso marë'. Casáchin yonquihuatamaco, sano cancantarama'. Co pa'yanaramahuë'. Piyapi'sa' aparisitopirinënguëmahuë', catahuaranquëma' ni'ton, chiniquën cancantoco'. Ya'ipi isoro'paquë co noyahuë' nipisopita nani minsëarahuë, itërincoi Quisoso.

17

Quisoso, imarinsopita marë' Yosë nontërinso'

¹ Ina toshuaton, inápaquë në'pëtërin Yosë nontacaso marë': "Nani Tata ora naniarin chimina'huaso'. Aparisitohuachinaco, catahuaco quëma pochachin cancantato, noya natëinquën. Ina quëran a'napita niconaco, noya noya yonquiarinënguën. Quëma hui'nanco ni'to, napotaranquën. ² Nani chiniquën nanan quëtëranco ya'ipi piyapi'sa' hua'anënta'huaso marë'. Quëma nohuanton, a'naquën imasarinaco. Inapitaso' anoyacancantërahuë quëma nohuitatënën nanpimiatacaiso marë'. ³ Quëmasáchin Yosëpanrán. Isoro'paquë a'paimaranco. Piyapi'sa' nohuitahuatënënguën, canta' nohuitohuachinaco, nanpimiatapi.

⁴ Piyapi'sa' nicha'ëca'huaso marë' a'paimaranco. Ya'ipi sha'huitërancoso' natëarahuë. Ya'ipi tiquirahuë. Quëmasáchin natëranquën ni'ton, piyapi'sa' noya ni'sarinënguën. ⁵ Iráca co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohuë', quëmaro'co noya noya ya'huëpirahuë', a'paimaranco. Iporaso', Tata, quëmataquë naquëranchin acoantaco quëmaro'co chachin ya'huanta'i.

⁶ Quëma nohuanton, a'naya a'naya imasarinaco. Isoro'paquë ya'huëpirinahuë', huayonan imainacoso marë'. Napoaton, imasarinaco. Nani a'chintërahuë. Onpopinsoa quëma cancantëranso' nani anitotërahuë ni'ton, nohuitërinënguën. Inapitaso' quëma piyapinënpita. Iráca quëran huarë' yonquiran imainacoso'. Quëma nanamën natëpi. ⁷ Caora yonquinëhuë quëran co manta' ninahuë'. Quëma sha'huitohuatancora, natëranquën. Ina nitotopi. ⁸ Sha'huitohuatancora, inachachin a'chintërahuë, natëtopi. Quëmá quëran o'marahuë. Quëma chachin a'paimarancosonta' natëpi.

⁹ Imarinacosopita marë' chiniquën nontaranquën. Hui'nanpita pochin ni'nan. Iráca quëran huarë' yonquiran imainacoso'. A'napitaso' co imarinacohuë'. Co inapita marë' nontaranquënhuë'. ¹⁰ Ya'ipi imarinacosopita imarinënguën quëmanta'. Quëmari hui'nanpita pochin cancantëran. Napopianachin imarinënpó'. Noya natërinaco ni'ton, piyapi'sa' noya ni'sarinaco.

¹¹ Co hua'quiya quëranhuë' quëmataquë paantarahuë. Isoro'paso' patarahuë. Imarinacosopitaso nipirinhuë', isëquë ya'huapona'. Quëma nohuanton, imasarinaco. Quëmaso' Tata nóyanquën ni'ton, noya a'paiquë' imamiachinaco. Ya'ipiya nanitaparan ni'ton, catahuaquë' napopianachin yonqui'ina'. Canpo' ninosororëso pochin ninosoro'ina'. ¹² Inapitaro'co ya'huasoco, quëma nanamën a'chintërahuë, pënënahuë, na'con catahuarahuë imamiatinacoso marë'. Noya a'pairahuë. Co a'naya tëranta' a'poarinacohuë'. A'naichin pipirin, parisitopiquë pacacaso' ya'huërinso'. Quëma quiricanënguë ninoranso chachin nanirin.

¹³ Iporaso nipirinhuë' ya'huëranquë paantarahuë. Co'huara pantayatërapohuë', isoro'pa quëran chachin, nontaranquën imarinacosopita noya cancantacaiso marë'. Ya'ipi cancanëhuë quëran natëranquën ni'ton, noya cancantërahuë. Catahuaquë inapitanta' ca pochachin noya cancanchina'. ¹⁴ Quëma nanamën chachin nani a'chintërahuë. Co imarinacosopitarihuë' no'huipi. Co inapita pochin cancantopihuë' ni'ton, no'huipi. Canta' co inapita pochin cancantërahuë'. ¹⁵ Co nohuantërahuë' isoro'pa quëran ocoicamaso'. Isëquë ya'huëpirinahuë', catahuaquë' ama sopairi minsëinsohuë'. ¹⁶ Na'a piyapi'sa' co noyahuë' nipirinahuë', co caso' inapita pochin cancantërahuë'. Imarinacosopitanta' co inapita pochin cancantopihuë'. ¹⁷ Catahuaquë' quëmasáchin cancanchinën. No'tëquën ayonquiquë' noya nicacaiso marë'. Quëma nanamën quëran no'tëquën anitotëran. ¹⁸ Isoro'paquë a'paimaranco. Inapochachin inapitanta' a'parahuë piyapi'sa' a'chintacaiso marë'. ¹⁹ Imarinacosopita nosoroato, ya'ipi cancanëhuë quëran quëmasáchin natëaranquën. Inapitanta' no'tëquën yonquiatona', nóya natëinënguën.

²⁰ Co isopita marëáchin nontaranquënhuë'. A'na tahuëri inapitanta a'napita a'chintohuachina', imasarinaco. ²¹ Inapitanta' catahuaquë' napopianachin yonqui'ina'. Canpo' ninosororëso pochin ninosoro'ina'. Quëma hui'nanco ni'to, yonquiranso chachin yonquirahuë. Inapitanta' catahuaquë' canpo pochachin yonqui'ina'. Ina quëran a'napitanta' natëarinaco. 'Yosëri chachin a'paimarin,' tosapi. ²² Quëma nohuanton, noyápiachin cancantërahuë. Imarinacosopitanta' catahuarahuë noyápiachin cancantacaiso

marè'. Ina quèran a'na huènton pochin napopianachin yonquiapi. Canpo pochachin cancantapi. ²³ Quèma pochachin yonquiato, inapita ya'coancantèrahuè canpo pochachin yonquicaiso marè'. Ina quèran co imapisopitahuènta' nicatora': 'Tèhuèenchachin Yosèri hui'nin a'paimarin. Hui'nin nosororinso pochin imarinsopitanta' nosororin,' tosapi.

²⁴ Quèma nohuanton Tata, isopitaso' imasarinaco. Inapita nohuantèrahuè carè' ya'huècaiso'. Iráca quèran huarè' quèma nosororanco. Co'huara isoro'pa' ya'huèyátèrasohuè', nosoroatonco, nóya acoranco. Inatohua' inapitanta' pantahuachina', noya noya ni'sarinaco. Ina na'con nohuantèrahuè. ²⁵ Quèmaso' Tata no'tèquénáchin yonquiaton, noyasáchin ninan. Co imarincosopitahuè' co nohuitèrinènguènhuè'. Caso nipirinhue' nohuitèranquèn. Quèma isoro'paquè a'paimaranco. Imarincosopita nitotopi. ²⁶ Quèma nanamèn nani a'chintèrahuè nohuitinènguènso marè'. Ipora huanta' a'chintarahuè ni'ton, noya noya nohuitarinènguèn. Quèma nosororanco pochachin ninosoroaiso marè'. Inapohuachina', inapita ya'coancantato, ya'huèmiatarahuè," itèrin.

18

Quisoso mapiso'

(*Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53*)

¹ Nani Yosè nontohuachina, Sitron itopiso' i'shanantè' aquètèran pa'nai. Inaquè nararoa'hua ya'huèrin. ² Inatohua' na'aro' niyontona' ni'ton, Cotasèrinta' nohuitèrin. Inaso' yasha'huirapirinsó'. ³ Corto hua'ano'sa', parisioro'sa', inapita nani sha'huitonin. Natanahuatona', sontaro'sa', ponisario'sa', inapita a'papi Quisoso macacaiso marè'. Nansa, sahuèni, inapita quèpapi. Tashi' ni'ton, nanparin, yonarin, inapitanta' quèpapi. Cotasèri quèchitèrahuaton, a'notèrin. ⁴ Quisososó' ya'ipiya ninoponahuè', co ta'arinhuè'. Nacapiapon pa'nin.

—¿Inta' yonisarama'? itèrin.

⁵—Quisoso Nasaritoquè ya'huèrinso', itopi.

—Ca mini inaco, itèrin. Cotasènta' inaquè huaniarin anta'.

⁶—Ca mini inaco, itohuachina, pa'yanpi. A'na achira' pinèn parti pa'sahuatona', pinèna quèran anotopi.

⁷ Ina quèran naquèranchin itantarin:

—¿Inta' yonisarama'? itantarin.

—Quisoso Nasaritoquè ya'huèrinso', itantapi.

⁸—Nani sha'huitèranquèma'. Ca mini. Ca nohuantohuatamaco, isopitaso' tananpitoco' pa'ina', itèrin. ⁹ Achin Yosè nontaton, itèrin: "Quèma nohuanton, isopita imasarinaco. Noya a'paiarahuè. Co a'naya tèranta' a'poarinacohuè'," itèrin. Ina nanicaso marè': "Tananpitoco' pa'ina'," itèrin. ¹⁰ Napopirinhue', Simon Pitroso' sahuèninèn ocoirahuaton, corto hua'an inpriatonèn Marco itopiso' ahuèrin. Inapotaton, inchinan huèratèn nishitèhuèratèterin. ¹¹ Quisososó' nipirinhue' co nohuantèrinhuè'.

—Sahuèni iyasha po'moantaquè'. Tananpitèquè' mainaco. Tatahuè nohuanton, masarinaco. Main o'orèso pochin chiniquèn parisitarahuè. ¿Co ina nitotèranhuè' ti? itèrin.

Corto hua'an pèinènguè quèpapiso'

(*Mateo 26.57-58; Marcos 14.53-54; Lucas 22.54*)

¹² Ina quèran sontaro'sa', capitan, cotio ponisario'sa', inapita huè'sahuatona', Quisoso mapi. Masahuatona', tanpaquèn noyá tonporahuatona', ¹³ Anasètaquè quèpapi. Inaso' Caihuasè mi'sèn. Naporó' pi'ipi Caihuasè corto hua'an chini chiniquèn nanantèrinso' ya'conin. ¹⁴ Thua inaso' cotioro'sa' sha'huitèrin: "Ama ya'ipinpoa' chiminacaso marèhuè' ina chimi'in, ténahuè," itèrin. Inaquè quèpapi natanacaiso marè'.

Pitrori nonpinapirinsó'

(*Mateo 26.69-70; Marcos 14.66-68; Lucas 22.55-57*)

¹⁵ Ca'tano'sanènpitaso' pa'pi. Simon Pitroso' nipirinhue', Quisoso imaquirin. Canta' imaquirahuè. Caso' corto hua'an nohuitèrinco ni'ton, Quisoso acoana quèpahuachinara, pairanaquè chachin ya'conahuè. ¹⁶ Pitroso' ya'coana aipiran huaniárin. Napohuachina, ya'coana a'pairinsó' sanapi nontèrahuè Pitronta' ya'conacaso marè'. Nontohuatèra, ya'conin anta'. ¹⁷ Pitro ya'compachina, sanapiri itèrin:

—Quèmantá' mini Quisoso imaran, itèrin.

—Co'chi caso' imarahuè paya, itèrin Pitrori.

¹⁸ Naporó' tashi' sèhuèn ni'ton, ponisario'sa', inpriatoro'sa', inapita pèyara quèran nani a'pètopi. Inaquè huanirahuatona', napèntapi. Pitronta' inaquè napèntapatarin.

Corto hua'ani nataninsó'

(*Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71*)

¹⁹ Ina quëran Quisososo' natanapi:

—¿Ma'ta' a'chinan? ¿Inpitata' imarinënguën? itërin corto hua'ani.

²⁰ —Caso' a'ninquëchin piyapi'sa' a'chintërahuë. Niyontonpiso pëiquë, Yosë chino-topiso pëiquë, inaquëpita cotioro'sa' niyontonpachinara, a'chintërahuë. Co po'oana quëran a'chinahuë'. ²¹ ¿Onpoatonta' natananco? Na'a piyapi'sa' nataninaco, nani nitotopi. Inapita natanquë' sha'huichinën, itërin.

²² Itohuachina, ponisiari panpirayarín.

—Corto hua'an chini chiniquën nanantërinso nipirinhue', ¿ina pochin a'paniran ti? itërin ponisiari.

²³ —Co noyahuë' nonahuë nipachin, sha'huitoco maquëta tëhuërahuë. Nipirinhue', no'tëquën nonahuë nipachinso', ¿onpoatonta' ahuëranco? itërin.

²⁴ Ina natanahuaton, hua'ani a'parin Caihuasë nontacaso marë'. Tonpopinan quëpapi.

Naquëranchin Pitrori nonpinapiantarinso'

(Mateo 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵ Simon Pitroso nipirinhue' huaniton, napëntarin.

—¿Quëmarinta' iso quëmapi imamaranquën ti? itërin ponisiari.

—Co'chi imarahue' paya, itantarin.

²⁶ Ina quëran cotio hua'an piyapinëni quënanin. Ina quëmopinën chachin Pitrori nishitëhuëratëtërinso' ni'ton, pi'pian nohuitërin. Pitro quënanahuaton, itërin:

—¿Co'ta Quisoso mapiquë quënananquën pora? itërin.

²⁷ —Co'chi cahuë' paya, itantarin Pitrori. Naporo' atari përarín, natanin.

Pirato quëtonpiso'

(Mateo 27.1-2, 11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)

²⁸ Tashiramiachin nisahuaso', Caihuasë pëinën quëran quëparahuatona', Noma hua'an pëinënquë quëpapi. Cotioro'saso nipirinhue' co inaquë ya'conpihuë'. “Nisha piyapi'sa' pëinënquë ya'conpatëhua', oshahuanarihua'. Ina quëran co nanitarihuahuë' Pascoa coshoro' capacaso',” topi. ²⁹ Napoaton Pirato pipirahuaton, inapita nontërin.

—¿Ma'ta' onporin iso quëmapi? itërin.

³⁰ —Pa'pi co noyahuë'. Noya ninin naporini, co quëshitënguënhue', itopi.

³¹ —Canpitari quëpaco'. Iráca quëran huarë' nipënenamaso' co natëhuachinhue', ana'intoco', itërin.

—Co quiyaso' nanitëraihue'. Co nanan ya'huëtërincoihue' piyapi'sa' tëpaca'huaiso', itopi.

³² I'hua Quisoso ninoton sha'huirin: “A'na tahuëri inápaquë achinpiarianaco,” tënin. Yosë nohuanton, onpotatonasona tëpacaiso' naniarin. ³³ Ina quëran Piratori pëiquë ya'coantarahuaton, Quisoso itapon:

—¿Quëmaso' cotio copirnonquën ti? itërin.

³⁴ —¿Quëmaora yonquinën quëran napoaran? ¿A'napita sha'huitërinquën nica? itërin.

³⁵ —“Cotio piyapi nanta'” ¿topiranhue' ti? Caso' nishaco. Cotioro'sa' sha'huirapirinënguën. Corto hua'ano'sa chachin yo'quirinën ana'inta'huanquënso marë'. ¿Ma'ta' onporan ni'ton, yatëparinënguën? itërin.

³⁶ —Co caso' isoro'paquë hua'anëtarahuë'. Ina nohuantërahuë naporini, imarinacosopita sontaro'sa pochin niitonahuë'. Ama cotioro'sa' macainacoso marëhuë' chiniquën ahuëchitonahuë'. Caso nipirinhue' nisha pochin hua'anëtarahuë, itërin.

³⁷ —Napoahuarë' ¿quëmaso' copirnonquën? itërin Piratori.

—Inaco mini. Ina marë' nasitimarahuë. O'marahuë no'tën nanan pënënta'huaso marë'. No'tëquën yonquisopita natëarinaco, itërin.

³⁸ —¿Ma no'tën nanancha napotëran nicaya? itërin Piratori.

Quisoso tëpacaso' sha'huirinso'

(Mateo 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

Ina toshahuaton, pipiantarahuaton, cotioro'sa' itantarin:

—Iso quëmapi noya, tënhue. Co manta' onporinhue'. Co ana'intacaso' ya'huërinhue'.

³⁹ Napoaton sha'huichinquëma'. Nani Pascoa tahuëri a'nara' apina'pi tashinan pëi quëran ocoirahuë pipicaso marë'. ¿Nohuantërama' cotio copirno ocoica'huaso'? itërin.

⁴⁰ Natanahuatona', chiniquën a'panitopi:

—¡Ama ina ocoiquësohue'! ¡Parapasë ocoiquë! itopi. Inaso' matararo nipirinhue' napotopi.

19

¹ Ina natanahuaton, sontaro'sa' camairin Quisoso huihuicaiso marë'. Napohuachina, chiniquën huihuitona' pë'sha pë'shatopi. ² Nahuan quëran yancoté' nicaatona', ayancotopi.

Nahuan ni'ton, oahuanin. Naporahuaton, quëhuanën miáchin hua'an a'morinso pochin a'motopi tēhuacaiso maré'.

³—¡Nanpimiataton isairro'sa hua'anëntëquë! itopi. Napotahuatona', panpirayarápi. ⁴Ina quëran Pirato pipiantarahuatón, piyapi'sa nontantarin.

—Iso quëmapi a'notantaranquëma', ni'co'. Co manta' onporinhuë', tēnahuë, itërin.

⁵Naporo' Quisosonta' pëi quëran pipirin. Yancoté' nahuan quëran nipiso ayancotopi, quëhuanën miáchin a'motopiso'. Inapitarë chachin pipirin.

—Ni'co' iso quëmapi, sa'ahua, itërin piyapi'sa'.

⁶Corto hua'ano'sa', ponisario'sa', inapitari quënanahuatona', chiniquën noncarotopi.

—¡Corosëquë patanantëquë' chimiin! itopi. Inachin inachin itápi.

—Canpitari corosëquë patanantatoma', tēpaco'. Co caso' nohuantërahuë' tēpa'huaso'. Co manta' onporinhuë', tēnahuë caso', itërin Piratori.

⁷—Íraca pënëntërinso' co natërinhuë' ni'ton, chimin. Topinan piyapi niponahuë', “Yosë hui'ninco,” toconin, itopi.

⁸Ina natanahuaton, Pirato chiniquën pa'yanin. ⁹Ya'coantarahuatón, Quisoso itapon:

—¿Intohua quëra'nta' huë'nan? No'tëquën sha'huitoco, itërin. Inariso nipirinhuë', co manta' itërinhuë'.

¹⁰—¿Onpoatonta' co yanontërancohuë'? Ca nohuantohuato, ocoiaranquën. Nohuantohuato, atëpataranquën. ¿Co ina nitotëranhuë' ti? itërin.

¹¹—Co Yosë nanan quëtërinquënhuë' naporini, co manta' quëma nanitapaitoncohuë'. Tēpahuatanco, ina maré' oshahuanaran. Nipirinhuë', yo'coninacosopita na'con na'con oshahuanapi, itërin. ¹²Naporo' quëran huaré' Piratori yaocopirinhuë', cotioro'sari itaantapi:

—Iso quëmapi ocoihuatan, Noma copirno no'huiarinquën. “Caso' copirnoco,” tēninso maré' copirnorini inimicotarin, itopi.

¹³Ina natanahuaton, “Co'chi nanitërahuë' Quisoso ocoica'huaso paya,” ta'ton, aipiran quëpantarin. Quëpantarahuatón, ana'intacaso' shiranëquë huënsërin. “Shancori i'iratë',” itopiquë ya'huërin. Cotio nananquëso', Capata, itopi. ¹⁴A'na tahuërichin pahuanarin Pascoa nanicaso'. Yacamotahuaso', cotioro'sa' itërin:

—Copirnonëma' ni'co', itërin.

¹⁵—Co quiyariso' nohuantërahuë'. ¡A'naroáchin atëpatëquë! ¡Corosëquë apatanantëquë' chimiin! itaantapi hua'ano'sari.

—Copirnonëma' nipirinhuë', ¿atëpachi ti? itërin.

—¡Noma copirnoichin natërai quiyanta! Co a'na copirno ya'huëtërincoihuë', itopi.

¹⁶Napotohuachinara, Piratori itërin: “Inta nipachin, Quisoso quëparahuatoma', corosëquë patanantoco,” itërin sontaro'sa'. Napotohuachina, masahuatona' quëpapi.

Corosëquë patanantopiso'

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

¹⁷Corosë apitëntohuachinara, inaora quëparin. Pa'sahuatona', “Nansë Moto’,” panën itopiquë canconpi. Cotio nananquëso', Corocota itopi. ¹⁸Inaquë corosëquë patanantopi. Cato' apiro'santa' tēparapi anta' ni'ton, nisha patanantopi. A'na' ahuënan quëran, a'nanta' inchinan quëran patanantopi. Quisoso ahuancanapipi. ¹⁹Ina quëran Pirato ninshitërin onporinso marësona tēparapiso nitotacaiso maré'. Nani ninshitohuachina, corosëquë chachin motën pëtëcha achinpitopi.

ISOSO' QUISO SO NASARITOUQUË YA'HUËRINSO'. COTIORO'SA' COPIRNO

tënin, ninshitaton. ²⁰Ninano ya'cariya ni'ton, na'a cotioro'sa' ina nontopi. Cotio nananquë, Noma nananquë, Crico nananquë, cara nananquë chachin aninshitërin. ²¹Corto hua'ano'saso nipirinhuë', co noyahuë' ni'pi.

—“Cotioro'sa' copirno,” ta'ton ninshitëranso', co noyahuë'. “Cotioro'sa' copirnoco toconinso,” ta'caso' ninshitaantaquë', itoonpi Pirato.

²²—Inca, co nohuantërahuë'. Nani ninshitërahuë' huachi. Co huachi a'na ninshitanta'huaso' ya'huërinhuë', itërin Piratori.

²³Ina quëran sontaro'saso', nani Quisoso patanantahuatona', aipi a'morinso' nipatomatopi. Catapinitë yasëratona', a'naya a'naya mapi. Acopotërinso'so' nipirinhuë', co pipinamën ya'huëtërinhuë'. Ya'ipitë' a'nanpiso'.

²⁴—Ama oshahuasohuë'. Huëco' ya'nipitëhua' nicanahua', ta'tona' ya'nipirapi. Inaporahuatona', a'nari manin.

Íraca Yosë quiricanëquë ninoton, tapon: “A'morahuëso' nipatomatapi. Acopotërahuëso macacaiso marënta' nicanarapi,” tēnin ninshitaton. Naporinso chachin mapi.

²⁵Corosë ya'cari catapini sanapi'sa' huaniapi. A'naso' Quisoso a'shin. A'nanta' a'shatën. Criopasë sa'in Maria itopisonta' inaquë huaniarin. A'nanta' Maria Mactarina. Inapitari ni'sapi. ²⁶Canta' inaquë huaniarahuë. Quënanahuatonco, a'shin itapon:

—Iso quëmapi mama, hua'huan pochin ni'quë'. Ina ni'sarinqüen huachi, itërin. Na'con nosoroatonco napotërin. ²⁷ Ina quëran nontërinco.

—Quëmanta' iyasha, mamahuë mamaparingüen pochin ni'quë', itërinco.

Napotohuachincora, naporo chachin pëinëhuëquë quëparahuë yacapaincoso marë'.

Quisoso chiminiso'

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸ Quisoso nontahuatoncoi: "Nani ya'ipi Yosë sha'huitërinco' natërahuë," tënin yon-quinëquë. Ina quëran, Yosë quiricanëquë ninorinso nanicaso marë':

—Yamororahuë, tënin.

²⁹ Huino áin nininso' tasonquë ya'huërin. Napoaton pi'shiro pochin nininquë asë'cotërahuatona', nara'huayaquë achinpi. Ihuëthuatón, Quisoso nanamënuë paquëanantërin. ³⁰ Pi'pian o'osahuaton: —Nani ya'ipi nanirin, tënin.

Ina toshuatón, monshorahuaton, chiminin.

Sontarori ohuaninso'

³¹ Ina tashiraya chinoto tahuëri ni'ton, cotioro'sa' co nohuantopihuë' inaquëranchin patanantopisopita patacaiso'. Pascoa tahuëri chachin inaso' ni'ton, noya noya ni'pi. Napoaton Pirato paahuantapi. "Sontaro'sa' sha'huitëquë' tonaina' nipanchina' a'naroáchin chiminacaiso marë'. Chiminpachina', quëparahuatona', pa'pichina'," itopi hua'ano'sari.

³² Napotohuachinara: "Noyahua'," itahuaton, sontaro'sa' a'parin tonaina' nipantacaiso marë'. Pa'sahuatona', cato' apiro'sa chachin nipantonatonpi. ³³ Ina quëran Quisoso huëcapipirinahuë', nani chiminin quënanquipi. Napoaton co nipantonatopihuë'.

³⁴ A'na sontaroso nipirinhüë', nansaquë nininpitën ohuantërin. Huënai' i'shapitarë chachin pipirin. ³⁵ Cari chachin ni'nahuë. No'tëquëen sha'huitaranquëma' canpitanta' nitotatoma' natëcamaso marë'. ³⁶ Iráca Yosë quiricanëquë ninshitërin: "Co a'na nansëquëen tërantá' nipantapihuë'," tënin. Naporinso chachin co inaso' nipantonatopihuë'. ³⁷ A'nanta' ninshitërin: "A'na tahuëri ohuanpiso' ni'sapi," tënin Yosë quiricanëquë.

Quisoso na'pi naninquë po'mopiso'

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸ Ina quëran Cosi Arimatiaquë ya'huërinso' pa'nin Pirato nontapon. Inanta' Quisoso imaponahuë', cotioro'sa' t'ëhuaton, co a'ninquëchin sha'huirinhüë'. Inaso nipirinhüë', chiniquëen cancantatón, pa'nin Pirato nontapon.

—Quisoso nonën nohuantërahuë. Quëtoco cari quëpa'i, itërin. Itohuachina, "Noyahua'. Quëpaquë'," itërin. Napotohuachina, pa'nin nonën corosë quëran anohuaracaso marë'. Anohuararahuatona', quëpapi. ³⁹ Nicotimonta' huë'nin. Inaso' iráca Quisosoquë paaton, tashi' nontërin. Inanta huëcatón, pimo yaqui' shinpanantë ayontopinan, quënin nonën pashitacaso marë'. Cara shonca quiro pochin quë'ninso' quënin. ⁴⁰ Quisoso nonën masahuatona', pimóchin nininsoquë morin asë'cotëtópi. Inapotatona, noyá so'pinpi. Ina pochin cotioro'sa' nipa'pitoahuachinara, chimipi tapapi na'pi naninquë po'mocaiso marë'. ⁴¹ Ina ya'cariya imia'huaya ya'huërin. Inaquë nasha na'pi nanin ya'huërin chimipi po'mocaiso marë'. Inaquëso', co chimipi po'moyátërapihuë'. ⁴² Nani i'huararin. Tahuërinquë Pascoa tahuëri chachin ni'ton, manorapi. Tëpapiso' ya'cariya ni'ton, inaquë po'mopi. Pancara'pi pitarahuatona', nanin pa'copitopi.

20

Quisoso nanpiantarinso'

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12)

¹ Tomio tahuëri nipachina, tashiyachin María Mactarina pa'nin Quisoso po'mopiquë nicapon. Co noya tahuëriyatërasohüë', canconin. Canconahuaton ni'pirinhüë', na'pi pa'copitopiso' chi'huincapinan quënanconin. ² "Quisoso nonën nani quëpapi," ta'ton, ta'aquirin. Canquirahuaton, Simon Pitroro'coi sha'huitirincói.

—¡Sinioro nonën po'mopi quëran, nani quëpapi! Intohuaso' quëpapiso' co nitotërahuë', itirincói.

³ Napotohuachincoira, na'pi nanin'pa' pa'nai. ⁴ Napopianachin ta'apiraihuë', Pitro na'huëtërarahuato, ca'ton canconahuë. ⁵ Monshorahuato, nëhuëconahuë. Moringüë so'pinpisoachin quënanconahuë. Nipirinhüë', co ya'conahuë'. ⁶ Ca piquëran Simon Pitro canconahuaton, ya'conin. Morin Quisoso so'pinpiso' ni'conin anta'. ⁷ Në'mëtë' so'pinayapisonta' quënanin. Inaso' nisha quëhuëánin. Inanta' so'pinpian. ⁸ Ina quëran canta' ya'conahuë. Në'mëtë' so'pinpiso' ni'sahuato, natërahuë. "Tëhuëenchachin Quisoso nanpiantarin," tënahüë. ⁹ Yosë quiricanëquë iráca ninshitatona': "Nanpiantarin," topirinhüë', co yonquiyátëraraihuë'. ¹⁰ Nani ni'patëira, ya'huërai'pa' paantarai.

Maria Mactarina ya'notërinso'
(*Marcos 16.9-11*)

¹¹ Mariaso nipirinhue' huëantarahuaton, Quisoso po'mopiso' aipiran huaniquiantarin. Chiniquën na'nërarin. Na'nëarin quëran monshorin na'pi naninquë nëhuëcaso marë'.
¹² Nëhuëpirinhue', cato' anquëniro'sa' quënanin, huirichin a'mopiso'. Quisoso nonën acopiquë huënsëapi. A'na' motën quëran huënsëarin. A'nanta' nantën parti quëran huënsëarin.

¹³ —¿Onpoatonta' na'nëaran? itërin anquëniri.

—Sinioronëhuë nonën nani quëpapi. Intohuaso' quëpapiso' co nitotërahuë', itërin.

¹⁴ Tahuërëtahuaton, Quisoso chachin quënanaponahuë', co nohuitërinhuë'.

¹⁵ —¿Onpoatonta' imoya na'nëaran? ¿Inta' yonisan? itërin Quisosori. Mariaso napoaponahuë': "Sacatona'pi ta'ma'," tëcaton:

—Quëmari imoya Quisoso nonën quëpahuatan, sha'huitoco maconta'i, itërin.

¹⁶ —¡Maria! itërin Quisosori. Tahuërëtahuaton, nohuitërin huachi. Inaora nananquë nontaton;

—¡Raponi! itërin. Maestro tapon naporin.

¹⁷ —A'poco imoya. Co tatahuë ya'huërin'pa' pantayátërarahuë'. Apira paaton, iyahuëpita pochin ni'nahuësopita sha'huitonquë': "Yosë ya'huërin'pa' panantarahuë. Inaso': 'Tata,' itato chinotërahuë. Canpitanta' imaramaco ni'ton, 'Tata,' itatoma' chinotërama', tënin Quisoso, itonquë'," itërin.

¹⁸ Ina natanahuaton, Maria paaton, itaponcoi: "¡Sinioro chachin nani ni'nahuë!" itirincoi. Ya'ipi sha'huitërinso chachin sha'huitërincoi.

Ca'tano'sanënpitacoi ya'notaantarincoiso'
(*Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-39*)

¹⁹ Naporó' tahuëri Tomio tahuëri. Tashihuachina, pëiquë ya'huarai. Cotioro'sa' t'ë'huatatoi, ya'coana noyá oncotopiraihuë', Quisoso a'nanaya huancánachin ya'notatoncoi:

—Tashita iyaro'sa'. Sano cancantoco', itërincoi.

²⁰ Itahuatoncoi, imirin a'notërincoi. Nininpitëonta' a'notërincoi. Ohuanpiso' ni'nai. Sinioro chachin ni'sahuatoi, "Ina mini," ta'toi, noyá cancantërai.

²¹ —Sano cancantoco' iyaro'sa'. Tatahuë a'parincoso pochachin canpitanta' a'paaranquëma' piyapi'sa' a'chintacamaso marë', itërincoi.

²² Ina quëran pihuirahuaton,

—Ispirito Santo ya'coancanchinquëma huachi. Ina catahuarinquëma' no'tëquën pënëntacamaso'.
²³ Insosona natëhuachinquëma', "Oshanën iyasha Yosë inquitaringuën," itoco'. Inquitarin mini. Nipirinhue', co yanatëhuachinquëmahuë', "Co oshanën iyasha inquitaringuënhuë'," itoco'. Tëhuënachachin co inquitaringuë', itërincoi. Itahuatoncoi, pa'nin.

Tomasëri quënanaton, natërinso'

²⁴ Naporó' shoncayáchincoi ya'huërai. Tomasëso' co ya'huërinhuë'. Inaso': "Catopia'hua," itopi.
²⁵ Quisoso quënanahuatoi, Tomasë sha'huitonai:

—Sinioro ni'nai, itopiraihuë', co yanatërincoihuë'.

—Imirin ohuantopiso' nicato s'ë'huata huarë', nininpitëonta' ohuantopiso' s'ë'huata huarë', natërahuë', itërincoi Tomasë.

²⁶ Posa tahuëri quëran niyontoantahuatoira, Tomasënta' inaquë nisarin. Naquëranachin ya'coana noyá oncotapiraihuë'. Quisoso a'naroáchin huancánachin ya'noantarahuaton:

—Tashita iyaro'sa'. Sano cancantoco', itërincoi.

²⁷ Ina quëran anquirahuaton, Tomasë itërin:

—Imirahuë iyasha nicaton, s'ë'huaquë'. Nininpitëhuënta' s'ë'huatoco. Ama huachi nisha nisha yonquiquësokuë'. Natëco huachi, itërin.

²⁸ —¡Quëma mini Sinioronëhuënuquën! Natëranquën. Yosënhuënuquën ni'ton, chinotaranquën, itërin Tomasëri.

²⁹ —Ni'nanco ni'ton iyasha, natëranco. A'napitaso' co nicaponaracohuë', natëarinaco. Inapitaso' noya noya cancantapi, itërin Quisosori.

Ma'marësona iso quirica ninshitërahuëso'

³⁰ Quisoso nani ma'sha Yosë pochin ninin piyapi'sari natëcaiso marë'. Ca'tano'sanënpitacoi ni'piraihuë', co ya'ipiya isëquë ninshitëranquëmahuë'.
³¹ Iso quiricaquë ninshitërahuësopitaso', Quisoso natëcamaso marë' ninshitërahuë: "Inaso' t'ëhuënachachin Cristo, Yosë hui'nin. Inari a'paimarinso'," ta'toma', ina imaco huachi. Imapatama', Yosë nohuitatoma' nanpimiatarama'.

21

Yonsanquë ya'notantarincoiso'

¹ Ina quëran Tipiriasë sono' yonsanquë Quisoso ya'notantarincoi. Ni'naiso' sha'huichinquëma'. ² Inaquë canchisë ya'picoi nisarai. A'naso' Simon Pitro. A'nanta' Tomasë, catopia'hua itopiso'. A'nanta' Natanino, Canaquë ya'huërinso'. Sipitio hui'ninpitacointa' ya'huërai. A'napitanta' Quisoso ca'tanpisopita, catoya'pi, inapitaro'coi canchisëcoi ya'huërai.

³—Riti të'yatapo pa'sarahuë, itërincoi Simon Pitro.

—Pa'sarai quiyanta', itërai. Potiquë ya'conconahuato, pa'nai. Pa'piraihuë', ya'ipi tashi' riti të'yatopiraihuë', co manta' manaihuë'. ⁴ Pi'i yapipirirahuaso', Quisoso yonsanquë huaniarin, ni'piraihuë', co nohuitëraihuë'.

⁵—¿Co iyaro'sa, manta' manamahuë' ti? itërincoi.

—Co'chi manta' manaihuë' paya, itërai.

⁶—Inchinan quëran të'yatoco'. Inaquë tëhuëncinso' masarama', itërincoi. Ina quëran inchinan quëran të'yatohuatëira, notohuaro' sami manai. Na'a ni'ton, co nanitaparaihuë' oshica'huaiso'. ⁷ Naporó' Sinioro nohuitërahuë huachi.

—Paso' Sinioro chachin, itërahuë Pitro.

Itohuatëra, i'nanpirapi sacatarin ni'ton, aipi a'morinsó' a'naroáchin masahuaton, a'morin. Manorahuaton, i'quë niitërin. ⁸ Quiyaso' potiquë pa'nai. Riti ohuararahuato, yonsai'pa' quëparai. Co aquëyahüë'. Pasa mitro pochin aquërinso'. ⁹ Nonshiconahuato, pën quënanconai. Inaquë sami chinsarin, ni'conai. Paonta' ya'huërin.

¹⁰—Sami manamaso' caraya mamaco', itërincoi Quisoso.

¹¹ Simon Pitro potiquë ya'conahuaton, riti yonsanquë oshirin. Pasa a'natëräpo shonca cara sami ya'huërin, panca samisachin. Ina näpo' niponahuë', co riti oquirinhuë'.

¹² —Huëco' iyaro'sa' coshatahua', itërincoi Quisoso. “¿Inquënta' quëmaso'?” co itapoirahuë', Sinioro nohuitërai. ¹³ Pan masahuaton, quëtërincoi. Saminta' quëtërincoi ca'nai.

¹⁴ Nanpiantarin piquëran nani cararo' ca'tano'sanënpitacoí quënanai.

Simon Pitro nontërinso'

¹⁵ Nani coshatohuatoira, Quisosori itërin:

—Iya Simon, ¿isopita quëran na'con na'con nosoromiatëranco ti? itërin.

—Nosororanquëni Sinioro ina nitotëran, itërin.

—Imarinacosopita carniroa'huaro'sa pochin ni'nahuë. Patontahuato, co incarisó' a'pairarinhuë'. Quëmari noya a'paiton, a'chintëquë', itërin. ¹⁶ Ina quëran itaantarín:

—¿Nosoromiatëranco ti? itërin.

—Nosororanquëni mini, Sinioro, ina nitotëran, itantarín.

—Imarinacosopitaso', ohuicaro'sa pochin nipi ni'ton, a'paiquë' noya imamiachinaco, itërin. ¹⁷ Ina quëran naquëranchin itantarín:

—Iya Simon, ¿tëhuëncachin nosororanco ti? itantarín. Cararo' natanin ni'ton, Pitro sëtërin.

—Ya'ipi Sinioro nitotëran. Nosororanquëni mini, ina nitotëran, itërin.

—Imarinacosopitaso', ohuicaro'sa pochin nipi ni'ton, noya a'paiquë'. ¹⁸ No'tëquëni, iyasha, itaranquëni. Quëmaso' hui'napitapon, quëmaora nohuanton, ma'sha ninan. Into-huaso' yapap'atana, nitaparahuaton, pa'nan. Nipirinhuë', a'na tahuëri mashotohuaton, ma'sha onpotarinënuëni. Cato quëran chachin anquiran'so' tonpoarinënuëni. Co nohuantopiranhuë', quëpararinënuëni, itërin Pitro.

¹⁹ A'na tahuëri Yosë imarin ni'ton, inapotatona', tëparapi. Ina ni'pachina', na'a piyapi'sari Yosë nöya ni'sapi huachi. Ina ninoton, Quisoso naporin. Ina quëran:

—Imamiatoco iyasha, itërin.

Tiquinamënuë ninshitërahuëso'

²⁰ I'hua coshatapoi, Quisoso pirayan coshatërahuë. Naporó' “¿Inta' Sinioro sha'huirapiarinquënsó'?” itërahuë Pitro nitotacaso marë'. Iporaso' sono' yonsanquë Pitro tahuërerahuaton, quënaninco. ²¹ Quënanahuatonco, Quisoso itapon:

—Iso quëmapiso' Sinioro, ¿ma'ta' onpoapon? itërin Pitrori.

²² —¿Onpoatonta' iyasha, ina yonquiran? Nohuantohuato, o'maca'huaso tahuëri huarë' nanpihuachin, co ina quëmaso' yonquicamaso' ya'huërinhuë'. Quëma imaco, itërin.

²³ Naporó' quëran huarë' imapisopita ninontopi. “Inaso' co onporonta' chiminarinhuë',” nitopi. Quisososo nipirinhuë' co naporinhuë'. “Nohuantohuato, o'maca'huaso tahuëri huarë' nanpihuachin,” topachina, “co chiminaponhuë',” co tapon naporinhuë'.

²⁴ Nani carinquëmaso' sha'huitëranquëma'. No'tëquën ninshitëranquëma'. Ya'ipiya nicatoi, nitotërai.

²⁵ Na'con Quisoso a'chinin. Nani ma'sha ninin. Co insonta' nanitaparinhuë' ya'ipiya ninshitacaso'. Ina nápo' quirica ninshitërai naporini, co isoro'paquë tëranta' naniitonhuë', topirahuë'. Nani huachi.

Quisoso ca'tano'sanënpita napopiso'

Quisoso nanpiantarahuatona, imapisopita ya'notërinso'

¹ Iya Tiohuuro. Ca Nocasëco ninshitaantaranquën. ¿Noya quëmanta' ya'huaran? Noya canta' ya'huarahuë. A'na quiricaquë nani ninshitéranquën. Ya'ipi Quisoso naporinso' sha'huitëranquën. A'chininsonta' anitotëranquën. ² Ya'ipi inápaquë panantaquë huarë' naporinso' ninshitéranquën no'tëquën nitotamaso marë'. Iporaso' naquëranchin ninshitan-taranquën. Co'huara Quisoso inápaquë pantayátëraponhuë', ca'tano'sanënpita huayoninso' sha'huitërin paatona' a'chinacaiso marë'. Ispirito Santo nohuanton, sha'huitërin. Inapita napopisonta' nitochin, ta'to, ninshitanaranquën. ³ Quisosos' tëhuëenchachin chiminpir-inhuë', nanpiantarin. Ina piquëran catapini shonca tahuëri isoro'paquë ya'huë'antarín. Ca'tano'sanënpita ya'notëra'piarín nanpiantarinso' natëcaiso marë'. Yosë hua'anëntërinso' a'chintaantarín.

⁴ A'na tahuëri inapitarë' ni'so', sha'huitërin:

—Ama a'naroáchin Quirosarin quëran pipicosohuë'. Isëquë ninaco' Ispirito Santo o'main. “Ispirito Santo a'patimaranquëma'”, tënín Tata Yosë. I'hua chachín sha'huitëranquëmaso'. ⁵ Coanshaso' i'quë aporintërinquëma'. Iporaso nipurinhuë' Ispirito Santo aya'coancantaránquëma' catahuainquëmaso marë'. Co hua'qui quëranhuë' ya'coancantarínquëma', itërin ca'tano'sanënpita.

Quisoso inápaquë pantarinso'

⁶ Ina quëran niyontoantarahuatona', Quisoso natanpi:

—Íráca Siniroo israiro'sa' pancana hua'anëntopirínahuë'. ¿Ipora chachín chiniquënanantaton, ina pochín acoantaran tí? itopi.

⁷ —Tata Yosëíchin chini chiniquënanantërin. Inaora nohuanton, ma'sha acorín. Ma tahuëriso' acoamara. Onporosona naporinso', co Yosë nohuantërinhuë' canpita nitotacamaso'. ⁸ Iporaso nipirinhuë' Ispirito Santo na'con catahuarinquëma'. Ya'coancantohuachinquëma', nóya pënëntarama'. Ina nohuanton, nani ma'sha nanitaparama'. Ya'ipi naporahuëso' ni'nama', nani nitotërama'. A'napitanta' sha'huitoco'. Quirosarinquë chachín sha'huitoco'. Ina quëran ya'ipi Cotia parti paatoma', sha'huitonco'. Samaria partinta' sha'huitonco'. Ya'ipi parti paatoma', sha'huitëra'piaco', itërin Quisosi.

⁹ Ina topachina, Yosëri inápaquë quëpantarin. Ca'tano'sanënpitari nicasoi', inápaquë pantarin. Në'përápirínahuë', chitorori imotërin. Co huachi quënanpíhuë'. ¹⁰ Inápaquë pantaquëya', në'përápirínahuë', a'nanaya catoya'píri ya'nohiimarín, huirítón a'mopiso'.

¹¹ —¿Ma'marëta' caririario'sanquëma' inápaquë në'pëtërama'? Quisoso nani pantarin. Yosëri inápaquë quëpantapirínahuë', ina chachín o'mantararin. Inápaquë pa'ninso pochachín a'na tahuëri o'mantararin, itërin.

Cotasë ya'huërenamën Matiasë acopiso'

¹² Ina natanahuatona', Oripisë panën quëran nohuaramarahuatona', Quirosarinquë paantapi. Co aquëyahuë'. A'na quiromitro pochín aquërinso'. ¹³ Canconahuatona', a'na pëiquë pa'pi. Inapa pë'satë' pëi' ni'ton, nanpëpi. Inaquë naporó' yacapatapi. Pitro, Coansha, Santiaco, Antërisë, Pinipi, Tomasë, Partoromi, Matio, inapita ya'huë'rapí. A'nanta' Santiaco. Arpio hui'nin inaso'. A'na Simonta' ya'huërin. Inaso' copirno no'huina'piro'sa' imapirinhuë', inanta' Quisoso imarin. A'na Cotasënta' ya'huërin. Santiaco hui'nin inaso'. ¹⁴ Inapitaso' nani tahuëri niyontonatona', Yosë nontápi. Quisoso iinpitanta' huë'pi Yosë nontacaiso marë'. Sanapi'santa' inaquë huë'pi. A'naso' Maria. Quisoso a'shin inaso'. Napopianachín vonquiataona', inaquë na'con Yosë nontápi.

¹⁵ Ina quëran na'a Quisoso imapisopita niyontónpi. Pasa cato shonca piyapi'sa pochín ya'huë'pi. Pitrori huancánachín huanirahuaton, itërin:

¹⁶⁻¹⁷ “Shonca catoya'pícoi iyaro'sa' Quisoso nani acoríncoi a'napita a'chinta'huaiso marë'. Cotasënta' acorín ni'ton, quiyapitarë' Quisoso ca'tanpirínhuë', inimiconënpitari yamapachina, sha'huirapirín. A'notonpachina, mapi. Íráca Ispirito Santo nohuanton, Cotasë napocaso' ninorín. Tapiri ninoton, Yosë quiricanënnquë ninshitérin. Íráca ninorínso chachín naporín. ¹⁸ Sha'huirapirínso marë' coriqui quëtópi. Ina coriquinënnquë no'pa' pa'anpi. Cotasëso' nitëparahuaton, no'paquë anotaton, ya'póirín. Chí'chirinamën pipirín. ¹⁹ Ya'ipi Quirosarinquë ya'huë'pisopita natantópi. Natantahuatona', ina no'pa' apoyatopi. Inahuara nananquë *Aquirama* itopi. Aquiramaso', 'Huëna' No'pa', tapon naporín. ²⁰ Yosë quiricanënnquë ninoton, ninshitérin:

‘Ama insonta' pëinënnquë ya'huë'insohuë'.

No'panëonta', tanahuantërarín quëran pantachín,' tënín.

Ina quëran tantarin:

Ina ya'huërenamën a'na acoantaquë', tënin anta' Sarmo quiricaquë.

²¹⁻²² Napoaton iyaro'sa' a'na quëmapi acoanta'ahua' Cotasë ya'huëretacaso marë'. Iráca Coansha aporintaso', Sinioro Quisoso caniaririn a'chinacaso'. Naporo' na'a miachincoi Quisoso imarai. Nani tahuëri ca'tanai. Inápaquë panantaquë huarë' ca'tanai. A'nara' Quisoso ca'taninso chachin acoanta'ahua'. 'Quisoso nanpiantarin. Canta' ni'nahué', ta'caso marë' aco'ahua', tënin.

²³ Ina marë' catoya'pi huayonpi. A'naso' Matiasë. A'nanta' Cosi Parsapa. Costo itopi anta'.

²⁴ Ina quëran Yosë nontopi. "Quëmasáchin Sinioro, ya'ipi cancanëhuëi quëran yonquiraiso' nitotëran. ¿Instota' nohuanteran aco'ahuaiso', ²⁵ inanta' paaton, a'napita a'chintacaso marë'? Cotasë co huachi nanitërinhuë'. Nani a'porinquën ni'ton, parisitopiquë pa'nin," itopi.

²⁶ Ina quëran cato' ya'pi nininënpita cato' na'pitëa'huayaquë ninshitopi. Yontëra'huayaquë po'morahuatona', pa'tan pa'tantohuachinara, Matiasë nininën pipirin. Shonca a'nara' ca'tano'sanënpita ya'huëpirinahuë', iporaso huachi shonca cato' ca'tano'sanënpita ya'huantapi.

2

Ispirito Santo o'marinso'

¹ Ina quëran Pinticosti tahuëri nanihuachina, Quisoso imapisopita inaquëráchin niy-ontonpi. ² A'nanaya chiniquën irininsó' natanpi. Panca ihuan pochin tënëntërimarin. Inápa quëran o'marin. Ya'ipi pëianaquë tënënanahuanin. ³ Ina quëran pën nënërinso pochin nininsopita ya'noimarin. Ya'ipiya a'naya a'naya motoanshirainënaquë chiniimarin. ⁴ Napohuachina, Ispirito Santori ya'ipiya ya'coancantërin. Ina quëran inari catahuarin nisha nisha nanaquë nonacaiso marë'. Co nitotaponaraihuë', a'naroáchin nonpi huachi.

⁵ Ina ninanoquë chachin na'a cotioro'sa' ya'huëapi. Nisha nisha parti quëran huë'pi Yosë chinotacaiso marë'. Napoaton nisha nisha nanaquë nonpi. ⁶ Quisoso imapisopita nisha nisha nanaquë nonsapiso' natanpi. Natanahuatona', notohuaro' piyapi niyontopi. A'naya a'naya inahuara nanaquë nonpiso' natanahuatona', pa'yanpi. ⁷ Chiniquën pa'yanatona', ninontopi.

—Ma'pitata' natanëhuaso'. Isopitaso Cariria parti ya'huëpisopitaráchin niponaraihuë', ⁸ ¿onporahuatonata' canpoa' nishi nisha nanaquë nonëhuaso pochachin inahuanta' a'naroáchin nonpi? topi. ⁹ Nisha nisha parti ya'huëpisopita nani huë'pi. Partiaro'sa', miri-aro'sa', irano'sa', Misapotamiaquë ya'huëpisopita, Cotia parti ya'huëpisopita, capatosiario'sa', pontoro'sa', asiario'sa', inapita natanapi. ¹⁰ Piriqiuaro'sa', panpiriario'sa', iquipitoro'sa', nipiario'sa', Sirini pirayana ya'huëpisopita, inapitanta' nani huë'pi. Ni'toro'sa' Noma quëran huë'pisopitanta' natanapi. ¹¹ A'naquën cotioro'sa', a'naquën nisha piyapi'sa' niponaraihuë', Yosë chinotopi. Critaro'sa', arapiario'sa', inapitanta' huëcatona', natanapi. "Nisha nishanpoa' nicarihuarahué', canpoa' nanamënpoaquë chachin nontarinënpoa'. Yosë pa'yápiro nininsó' sha'huaitarinënpoa', natanëhuá'. ¹² Ma'pitata' napopi," ta'tona', pa'yanpi.

—¿Onporahuatonata' naponontërinënpoa'? topi. ¹³ A'naquënso nipirinhuë' tēhuarahuatona':
—No'pitona', napoapi, toconpi.

Pitro pënëntërinso'

¹⁴ Shonca cato' ca'tano'saso nipirinhuë', co tēhuatonaraihuë' huanipi. Pitroso' a'ninquechin huanirahuaton, chiniquën nontërin ya'ipi piyapi'sa' natanacaiso marë'. "Noya natanco iyaro'sa'. Ya'ipima Quirosarinquë ya'huëramasopitanta' natanco onporaisona no'tëquën sha'huichinquëma'. ¹⁵ 'Isopita no'pipi,' topiramahuë', co no'piraihuë'. Co yono pi'yatërarinhuë'. Co tashiramichin no'pirëhuë'. Ispirito Santo ya'coancantërincoi ni'ton, naporai. ¹⁶ Iráca pënëntona'pi Coiro itopiso', ninoton ninshitërin ipora ni'saramaso'. Yosë noninso chachin ninshitaton, tapon:

¹⁷ 'A'na tahuëri ispiritonëhuë' a'pamarahuë'

nisha nisha piyapi'sa' ya'coancantacaso marë'.

Ya'coancantohuachin, hui'namapita nanamëhuë' sha'huirapi.

Hui'napi'santa' co huë'ëponaraihuë', hua'narëso pochin quënanapi.

Mashoro'santa' hua'narapi.

¹⁸ Naporo' ya'ipi natërinacosopita

ispiritonëhuëri ya'coancantarin.

Ina nohuanon, nanamëhuë' sha'huirapi.

¹⁹ Inápaquë nani ma'sha acoarahué. Piyapi'sa' quënanpachina', pa'yanapi.

Isoro'paquënta', ma'sha acoarahué piyapi'sa' yonquicaiso marë'. Huënai', pën, conai' tomontarinso', inapita ni'sapi, tënin Yosë.

²⁰ Sinioro o'macaso' tahuëri na'con yonquicaso' ya'huërin.

Co'huara naniyatérasohuë', nani ma'sha onporapi. Pi'i tashiarin.

Yoqui quëhuashin huënai pochin nisarín. Yosë yonquicaiso marë' inapoarin.

²¹ "Nicha'ëco Sinioro," topachina', nicha'ësarín.

Anoyacancantahuaton, nicha'ësarín huachi,' ténin Coiro iráca ninshítaton.

²² Natanco iyaro'sa'. Canpitanta' isirairo'sanquëma' ni'ton, Yosë nanamën anitotarinquëma'. Quisoso naporinso' sha'huichinquëma', nitotoco'. Inaso' Nasaritoquë ya'huërin. Nani ma'sha nanitaparín. Piyapi a'naroáchin anoyatërin. Co ina pochin ni'chinëhuahuë'. Yosëri catahuarin ni'ton, naporín. Napoaton: 'Tëhuëenchachin Yosë quëran o'marin,' topi. Canpitanta' nicatora', nitotërama'. ²³ Napoaponahuë', canpitari atëpatërama'. Masahuatoma', nisha piyapi'sa' quëtonama' corosëquë tëpacaiso marë'. Co Yosë natëpihuë' ni'ton, tëpapi. Iráca chachin Yosëri yonquirin hui'nin chiminacaso'. Ina nohuanton, oshanënpoa marë' chiminín. Co nohuantërinhuë' naporini, co macacamaso' nanichitomahuë'. Canpitari atëpatopiramahuë', ²⁴ Yosëri ananpitaantarín. Chimirin quëran nicha'ërin. Co chimirin minsërinhuë'. ²⁵ Ina yonquiaton, Tapi iráca tapon:

'Nani tahuëri Sinioro ca'tanarínco. Inchinanëhuë quëran ya'huërarín achincancaincoso marë'. Catahuarínco ni'ton, co pa'yanahuë'.

²⁶ Napoaton noya cancantërahuë. Ma noyacha Tata Yosëso paya, tënahuë.

Co naniantaríncohuë', ta'to, co chimina'huaso' të'huatërahuë'.

²⁷ Yosë yonquiaton, nontarahuë. Hua'yanëhuë, Sinioro, co chimipiro'sa ya'huërinquë të'yataranhuë'.

Quëmasáchin natëranquën ni'ton,

co nohuantaranhuë' nonëhuë chanatacaso'.

²⁸ Quëma iranë a'notëranco. A'chintëranco quëma nohuitatënuë'n nóya nampica'huaso'.

Nani tahuëri ca'tananco ni'ton, nóya cancantarahuë', ténin Tapi, iráca ninshítaton.

²⁹ Ni'cochi iyaro'sa'. Tata masho Tapi nani chiminín. Iráca nani pa'pitopi. Pa'pitopiso' ipora huanta' ya'huërarín. ³⁰ Co'huara chimiyantérasohuë', Yosëri itërin: 'A'na tahuëri quëma shiparinquën acorahuë hua'anëntacaso marë'. Quëma ya'huërenamën hua'anëntarin. Caso' Yosëco ni'to, co nonpintaranquënhuë', itërin. Napoaton shia'huain ninoton, ninshítërin.

³¹ Cristo naniantacaso' ninorin. 'Co chimipiro'sa ya'huërinquë patarancohuë'. Co nonëhuë chanatarínhuë', ténin iráca ninoton. ³² Iporaso' Quisoso chachin Yosëri ananpitaantarín. Quiyari ni'nai. ³³ Ina quëran Yosëri inápaquë quëpantarín. Chiniquën nanantërin ni'ton, inchinanën quëran ahuënsërin. Inapotahuaton, sha'huítërin: 'Ispirito Santo a'pamaquë' piyapi'sa' ya'coancanchin. I'hua sha'huítëranquënsó', itërin. Ina quëran Quisosori Ispirito Santo a'paimarin, ya'coancantërincoi, ni'nama'. Napoaton nisha nisha nananquë nonai, natanama'. ³⁴ Tapi co naniantatón, inápaquë pantarinhuë', nitotërhua'. Napoaponahuë', ninshítaton, tapon:

'Yosëri Sinioronëhuë sha'huítërin:

"Inchinanëhuë quëran huënsëquë'

³⁵ inimiconënpita cari minsëchinquën," itërin Yosëri,' ténin.

³⁶ Yosë hui'nin chachin iyaro'sa', corosëquë apatanantërama'. Inapotopiramahuë', Yosëri noya noya ni'nin. 'Inaso' Cristo, a'paimarahuëso'. Sinioro ni'ton, natëcaso' ya'huërin,' ténin. No'tëquën iyaro'sa' nani sha'huítëranquëma'," itërin.

³⁷ Piyapi'sa' natanahuatona', na'con sëtopi.

—Co noyahuë' ninai. ¿Ma'ta' iyaro'sa', onpo'iiso'? itopi ca'tano'sa'.

³⁸ Napotohuachinara, Pitrori itaantarín:

—Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuëretantaco'. "Quisocristo imarahuë," ta'toma', aporihuanco'. Ina imapatama', Yosë oshanëma' inquitarinquëma'. Ina quëran Ispirito Santo aya'coancantarínquëma' canpitanta'. ³⁹ Yosë nohuanton, Ispirito Santo a'patimarinpoa'. Canpitanta' ya'coancantarínquëma'. Hui'namapitanta' ya'coancantarín. A'naquëonta' aquë ya'huëpirinahuë', Yosë nohuanton, imasapi. Imapachina', Ispirito Santori ya'coancantarín inahuanta', itërin.

⁴⁰ Itahuaton, na'con pënënin.

—Ipora ya'huëpisopita co manta' Yosë yanatëpihuë'. Ina marë no'tëquën ana'intarin. Canpitaso nipirínhuë' ama inapita pochin cancantocosoahuë'. Yosë nontoco' anoyacancanchinquëma'. Ina quëran cha'ësarama', itërin.

⁴¹ Napotohuachina, na'a natëtopi. Naporahuatona', i'quë aporihuanpi. Naporo' tahuëri cara huaranca pochin piyapi'sa' ya'conpi. Quisoso imasapi. ⁴² Ca'tano'sa' a'chinpachinara, pa'yatopi natanacaiso'. Noya yanatanona', natëpi. Noya nini'tona', ya'huërapí. Quisoso chiminínso' yonquiatona', coshatapatapi. Naporahuatona', apira apira Yosë nontapi.

Quisoso imatona', noya ya'huëpiso'

⁴³ Siniorori catahuahuachina, ca'tano'sa' nani ma'sha nanitapapi. Na'a piyapi'sa' a'naroáchin anoyatopi. Ya'ipi piyapi'sari nicatora', pa'yanpi. "Téhuénchachin Yoséri catahuarin," topi. ⁴⁴ Ya'ipi Quisoso imapisopita noya nini'tona' ya'huéropi. A'na huéntoíchin pochin nipi. A'naya a'naya ma'sha pahuantohuachinara, nicatorahuapi. Co niapiratopihué'. ⁴⁵ A'naquénso' ma'shanénapita pa'anahuatona', coriqui ma'patopi. Ina quéran a'napita pahuantohuachinara, quétopi. ⁴⁶ Nani tahuéri Yosé chinotopiso péiqué niyontonpi. Quisoso chimininso' yonquiatona', a'na péiqué a'na péiqué coshatapatapi. Co apiratonaraihué', noya cancantapi. Nóya cancantatona', coshatapatapi. ⁴⁷ "Ma noyacha Yosésa' paya," tosapi. Ya'ipi piyapi'sari noya ni'pi. Nani tahuériya a'napitanta' imasapi ni'ton, Yoséri anoyacancantérin. Ina nohuanton, inapitanta' ya'conpi.

3

Apia anoyatérinso'

¹ A'na tahuéri pi'i téhuérénahuaso', Pitro pa'sarin Yosé chinotopiso péiqué. Naporo' ora niyontonatona', Yosé nontopi. Coansharé' pa'sapirinhué'. ² Inaqué a'na quémapi quénanconpi. Nasitérin quéran huaré' co nanitérinhué' iratacaso'. Nani tahuéri Yosé chinotopiso péiqué quépapi. A'na ya'coanaqué acopi, "Noyápiachin," itopiqué. Inaqué acopi coriqui ma'patacaso maré'. Piyapi'sa' Yosé chinotopiso péiqué ya'compachinara, coriqui ma'patérin. ³ Pitro, Coansha, inapita ya'conaso', apiari quénanin. Quénanahuaton, coriqui quétacaiso' nohuantopirinhué'. ⁴ Pitro, Coansha inapitari ni'sahuatona':

—Ni'coi iyasha, itérin Pitrori.

⁵ "Coriqui quétarinco," ta'ton, né'pétarin. ⁶ Pitroriso nipirinhué':

—Co coriqui ya'huétopirincóhué', nanitato, anoyataranquén. Quisocristo Nasaritoqué ya'huérinso' nanan quétérinco ni'ton, anoyataranquén. Ina nohuanton, noyataran. Huani-rahuaon, noya iratéqué', itérin.

⁷ Inchinan imira quéran masahuaton, ahuanirin. A'naroáchin ca'yopirain nantéré chachin chinirin. ⁸ Ina quéran pashitiquintarahuaon, huanirin. Iratarin. Pitro, Coansha, inapita Yosé chinotopiso péiqué ya'compachinara, inapitaré chachin apianta' ya'conin. Noya irataton, niirárin. "Ma noyacha Yosésa' paya," tosárin. ⁹ Inapohuachina, ya'ipi piyapi'sari ni'pi. "Ma noyacha Tata Yosé catahuarincó paya," ta'ton, iratárin. ¹⁰ Ni'sahuatona', piyapi'sari nohuitopi ni'ton, pa'yanpi. "Iso'so' quémapi, Yosé chinotopiso péi' ya'coananénqué huénsérahuaon, coriqui ma'pachantérinso'. ¿Onporahuatoncha noya iratérin nicaya?" nitopi.

Yosé chinotopiso péiqué Pitro pénéntérinso'

¹¹ Apia anoyatérinso'so': "Ama patocosohué'," ta'ton, Pitro, Coansha inapita co a'porinhué'. Cara chachin "Saronon ishpananén," itopiqué pa'pachinara, notohuaro' piyapi'sa' manorahuatona', inaqué niyontonpi. "Ma noyacha ni'ton, apia a'naroáchin anoyatérin paya," ta'tona', pa'yanpi. ¹² Inapita ni'sahuaton, Pitrori itapon: "¿Onpoatonta' iyaro'sa' iso quémapi nicatora', pa'yanama'? ¿Onpoatonta' quiyanta' ni'saramaco'i? Co quiyao'ra nanitapiraihué' anoyata'huaiso'. Co quiyaso' noya noyacoihué'. Yosé nohuanton noyatatón, iratarin. ¹³ Iráca shimashonénpoapita Apraan, Isaco, Cacopo, inapita Yosé chinotopi. Ina Yoséri chachin Quisoso noya noya acorin. Nicha'ëinpoaso maré' a'paimapirinhué', canpitari masahuatoma', hua'ano'saqué yo'conama'. Piratori ya'cooipirinhué', co canpita nohuantéramahué'. ¹⁴ Quisosos' noyasáchin ninin. Co pi'pisha téranta' oshahuampirinhué', co nohuantéramahué'. '¿Inta' ocoichinquéma'?' itohuachinquémara, tépatona'pi huayonama'. ¹⁵ Quisoso mini ananpirinpoaso nipirinhué', atépatérama'. Tépapirinhahué', Yoséri ananpitaantarin. Quiyaso' ni'nai. ¹⁶ "Quisoso catahuarincó," ta'toi, iso apia nohuitéramaso' anoyatéri. Inanta': 'Inaso', catahuarincó mini,' ta'ton, noya pa'sarin ni'nama' canpitanta'.

¹⁷ Quisoso Yosé quéran o'mapirinhué', co nitotéramahué'. Napoaton, iyaro'sa', atépatérama'. Hua'ano'sanémanta' co nitotopihué'. ¹⁸ Iráca pénéntona'piro'sa' ninotona', ninshitopi. 'A'na tahuéri Cristo parisitapon,' topi. Yosé nohuanton, ninopi. Ninopiso pochachin parisitérin. ¹⁹ Napoaton iyaro'sa' ya'ipi co noyahué' yonquiramasopita naniantatoma', Yosé chachin tahuérétantaco' oshanéma' inquichinquéma'. ²⁰ Quisocristo imapatama', anoyacancantarinquéma' ni'ton, sano cancantarama'. A'na tahuérinta' ina chachin a'patimantarinquéma'. Canpita maré' nani Yoséri acorin. ²¹ Iráca quéran huaré' Yosé nohuanton, noya pénéntona'piro'sa' ninopi. 'A'na tahuéri Yoséri ya'ipiya anoyatarin,' topi. Anoyataqué huaré' inápaqué Quisoso ya'huantarin. ²² Iráca Moiséséri ninoton, shimashonénpoapita sha'huitérin: 'A'na tahuéri Yosé nohuanton, a'na pénéntona'pi ya'huapon, co pochin nininso'. Inaso' Israiro quémapi. Pénénpachinquéma', ya'ipi natéco'. ²³ Insosona co natéhuachinhué', ya'huérama quéran ocoimiatamaso ya'huérin,' ténin.

²⁴ Ya'ipi pënëntona'piro'sa' iso tahuëri'sa' ninopi. Samoiro quëran huarë' napopi. ²⁵ Yosë nohuanton, ninshitërinëquëma', nitotërama'. Yosë chachin naporinsó' natanama'. Shimashonënpita nontohuachina, yonquiringuëma' canpitan'ta'. Iráca Apraan itërin: 'Caora nohuanton, catahuaranquën. Quëma shiparinpita quëran ya'ipi piyapi'sa' noya cancantapi,' itërin Yosëri. ²⁶ Canpita'ton yonquiatënquëma', hui'nin ananpitaantarahuatón, a'parin catahuainquëmaso marë'. Ina catahuahuachinquëma', co noyahuë' ninamasopita nantarama'. Ina quëran nóya cancantarama'. Ina marë' Quisoso a'paimarin," itërin.

4

Pitro, Coansha, inapita mapiso'

¹ Pitrori a'chintohuachina, na'a piyapi'sa' natanapi. Coansharinta' pënënin. Pënëntasoi', corto hua'ano'sa' canquiipi. Ponisiaro'sa' hua'anën, satsioro'sa', inapitanta' canquiipi. ² Piyapi'sa' a'chintopiso marë' no'huipi. "Quisoso nãpïantarin ni'ton, nãpïantacaso' ya'huërin," topiso marë' no'huipi. ³ Napoaton cato chachin mapi. I'huaraya ni'ton, tashinan pëiquë po'mopi. "Tashiraya natahuan," ta'tona', napotopi. Naporo' tashi' inaquë tahuërianpitopi. ⁴ Na'a piyapi'saso nipirinhue' nanamën natanahuatona', natëpi. Nani a'natërápo huaranca pochin quëmapi'sa' Quisoso imasapi.

⁵ Tahuëringuë ya'ipi cotio hua'ano'sa' niyontonpi. Corto hua'ano'sa', ansiano'sa', maistro'sa', inapita huë'pi. Quirosaringuë chachin niyontonpi. ⁶ Nisha nisha corto hua'ano'sa' huë'pi. Anasë chini chiniquën nanantërinso', Caihuasë, Coansha, Aricantro, inapita huë'pi. Corto hua'ano'sa' quëmopinënpitarë chachin niyontonpi. ⁷ Pitro, Coansha, inapita maconahuatona', ahuancanapipi natanacaiso marë'.

—¿Onporahuatomata' chiniquën nanantatoma', apia anoyatërama'? ¿Inta' nanan quëtëringuëma' anoyatacamaso'? itopi.

⁸ Ispirito Santori noyá ya'coancantërin ni'ton, Pitrori itapon:

—Natanco hua'ano'sanquëma' ninamaso'. ⁹ Tëhuëenchachin co quiyaora nanitëraihue' apia anoyata'huaiso'. "¿Onporahuatomata' anoyatërama'?" itëramaco ni'ton, ¹⁰ no'tëquën sha'huitaranquëma', nitotoco'. Ya'ipi israiro'sa' nitochina'. Quisocristo Nasaritoquë ya'huërinso' nanan quëtërincoi anoyata'huaiso'. Ina catahuarincoi ni'ton, anoyatërai. Yosëri a'paimapirinhue', canpitariso' corosëquë apatanantërama'. Tëpapiramahuë', Yosëri ananpitaantarin. Ina nohuanton iso quëmapi nani noyataton, isëquë huanirarin. ¹¹ Ni'cochi. Yosë quiricanënguë naporin: "Pëi' nina'piro'sa' pëihuachina', a'na na'pira' quënanpirinhue', co nohuantopihue'. 'Naponin,' ta'tona', të'yatopirinhue'. Hua'anëni maantarahuatón, 'Iso na'pi na'con na'con nohuantërahuë pëica'huaso marë', ta'ton, noya acoantarin," tënin. Quisocristoso' na na'pi pochin. Canpita co nohuantopiramahuë', Yosëri noya noya ni'nin. ¹² Quisocristoichin anoyacantërinpoa'. Co a'na nanitërinhuë' nicha'ëinpoaso'. Inaichin nanitërin nicha'ëinpoaso', itërin Pitrori.

¹³ Ina natanahuatona', cotio hua'ano'sa' ninontopi. "Isopitaso' topinan piyapi'sa'. Co maistro'sahuë'. Co na'con quirica nitotaponaraihuë', co të'huatërinënpohue'. Ma'pitacha nitotopi paya. Quisoso ca'tanpi ni'ton, ina pochin cancantopi," nitopi. ¹⁴ Quëmapi nani noyatërinso' inaquë huanirarin ni'ton, co nanitopihue' "Nonpinápi," ta'caiso'. ¹⁵ Pitro, Coansha, inapita aipiran a'parahuatona', inahua capini ninontapi.

¹⁶—¿Ma'ta' isopita onpotaha'? Apia nani anoyatopi. Ya'ipi Quirosaringuë ya'huëpisopita nitotopi. Nani ni'pi. Co nanitërehuahuë' "Nonpinápi," ta'caso'. ¹⁷ Nipirinhue', ama aquëtë' piyapi'sari natëcaiso marëhuë' pënëanhuan'. "Ama huachi Quisoso nanamën sha'huicosohue'," itahua', nitopi.

¹⁸ Ina quëran amatantarahuatona', pënëmpi. "Ama aquëtë' a'chintantacosohue'. Ama Quisoso nanamën sha'huitantacosohue'," itopi. ¹⁹⁻²⁰ Napotopirinhue', Pitro Coansharë chachin co yanatëtopihue'.

—Yosë natëtoi, co nanitëraihue' canpita natëca'huainquëmaso'. Co quiyaso' nanitëraihue' ta'tahuaiso'. Ni'naiso' sha'huirápoi. Natanaisonta' sha'huirápoi. "Co Yosë natëcaso' ya'huërinhuë'," ¿tënama' ti? itopi.

²¹⁻²² "Co natëhuatamacoihue', ana'intarainquëma'," itahuatona', a'papi. Apia anoyatërinso' nani catapini shonca na'con pi'ipitërin ni'ton, ya'ipi piyapi'sari pa'yatopi. "Yosëichin nanitërin anoyatacaso'. Ma noyacha Yosëso paya," topi ya'ipi piyapi'sa'. Napoaton hua'ano'sari co nanitopihue' ana'intacaiso'.

Yosë nontopiso'

²³ Nani Pitro, Coansha, inapita a'pahuachinara, imapisopitatuquë paantarahuatona', sha'huiconpi. "Corto hua'ano'sa', ansiano'sa', inapita chiniquën pënëninacoí ama a'china'huaiso marëhuë'," itopi. ²⁴ Napotohuachinara, napopianachin yonquiatona', Yosë nontopi: "Quëmasáchin Sinioro chini chiniquën nanantëran. Isoro'pa', inápaquë

ya'huëinsopita, iiro'sa', ya'ipi ma'sharo'sa', inapita acoran. ²⁵ Quëma nohuanton, iráca Tata masho Tapi ninshitërin. Inaso' noya natërinquënsó'. Ispirito Santori ayonquirin ni'ton, no'tëquëñ ninshitaton, itapon:

'Inpio naciono'saquë ya'huëpisopita, co no'tëquëñ yonquipihuë'.

Sinioro co quë'yatonaraihuë' pinosapi:

"Huëco canpoari minsëahua'."

ta'tona', ma'sha onpotacaiso' yonquirapi.

²⁶ Copirnoros'a', hua'ano'sa', inapita niyontonpi.

Sinioro ahuëcaiso marë' nisha'huítapi.

Copirno huayoninso chachin Cristoso nipirinhue', co nohuantopihuë', tënin Tapi iráca ninshitaton.

²⁷ Iso ninanoquë chachin Sinioro, piyapi'sa' yonquipi hui'nán tëpacaiso marë'. Inaso' nóya nipirinhue', tëpapi. Quëmari acoranso nipirinhue', co quë'yapihuë'. Irotisë, Ponsio Pirato, nisha piyapiro'sa', israiro'sa', inapitari Quisoso no'huipi. ²⁸ Quëmaso nipirinhue' chini chiniquëñ nanantëran. Co nohuantëranhuë' naporini, co nanitapaitonahuë'. Iráca quëran huarë' yonquiran ina chiminacaso' ni'ton, aparisitopi. ²⁹ Iporaso' Sinioro, quiyanta' no'huirinacoiso', nitotëran. Quëmasáchin yanatërainquëñ ni'ton, catahuacoí chiniquëñ cantantoi, quëma nanamën sha'huí. ³⁰ Cania'piro'santa' quëmari anoyatëquë'. Yosë hui'nin chachin nanan quëtërincoi', topatoi, catahuacoí piyapi'sa' noyachina'. Ina ni'pachina', yonquiapi huachí," itopi Yosë nontatona'.

³¹ Nani Yosë nontohuachinara, ina nohuanton, pëi' nacon nacontarin. Ispirito Santori ya'ipiya noyá ya'coancantërin. Chiniquëñ cantantatona', Yosë nanamën sha'huirapi.

Imapisopita capini ninosoropiso'

³² Ya'ipi Quisoso natëpisopita noya nini'tona', ya'huëpi. Napopianachin yonquipi. A'naya a'naya pahuantohuachinara, niqëtöpi. Co manta' niapiratopihuë'. ³³ Ca'tano'sa' na'con sha'huirapi. "Sinioro Quisoso nanpiantarin. Nani ni'nai," topachinara, na'a piyapi'sa' noya natanpi. Yosëri ya'ipiya catahuarin. ³⁴ Napohuachina, co a'naya tëranta' ma'sha pahuantërinhuë'. A'naya a'naya no'panën, pëinën, ma'shanën, inapita ya'huëtöhuachinara, pa'anpi. ³⁵ Pa'anahuatona', coriqui canapiso' ca'tano'sa' quëtöpi piyapi'sa' quëtacaiso marë'. A'naya a'naya pahuantohuachinara, quëtöpi. ³⁶ Naporo' a'na quëmapi ya'huërin. Così itopiso'. Ca'tano'sari nisha nininën acotopi. Pirnapi itopi. Pirnapiso': "Achincan-cantona'pi," tapon naporin. Inaso' Nihui huënton quëmapi, Chipriqué hua'huatërinso'. ³⁷ Inanta' no'panën pa'anin. Pa'anahuaton, ya'ipi coriqui canarinso' ca'tano'sa' quëtërin pahuantërinso' quëtacaiso marë'.

5

Ananiasë sa'inë chachin nonpininso'

¹ A'na quëmapi Ananiasë itopisoso' nipirinhue' yanonpinin. Sa'inso' Sahuira itopi. Inahuaso' no'panëna pa'anpirinahuë', co nohuantopihuë' ya'ipi canapiso' yocacaiso'. ² Napoaton ninontopi. "Coriqui yo'conpatë', onposona canarëso' ama sha'huítasohuë'. Ya'ipimiáchin quëtërëso pochin quëta noya ni'inëpo'," itërin sa'in. "Inta nipachin inapota," topachina, patoma coriqui canarinso' po'orahuaton, taparin. Napopinchin ca'tano'sa' quëtontarin. ³ Co Pitroso' sha'huítopirinhue', Yosë nohuanton, nitotërin. Nitotaton, Ananiasë itërin:

—¿Onpoatonta iyasha Sopai natëran? Ispirito Santo yanonpintaton patoma coriqui canaranso' quëmaora marë' taparan. ⁴ Co'huara pa'ayantëraponhuë', no'paso' quëmaquëñ. Quëmaora nohuanton pa'anan. Ina quëran nani pa'anpatana coriqui canaransonta', quëmaquëñ. Co nohuantohuathanhuë', co ya'ipi quëtacaso' ya'huë'itonhuë'. "Ya'ipimiáchin coriqui Yosë quëtërahue'" tëcaton nonpinan. Co iyasha, napo'itonhuë'. Co piyapiáchin nonpintëranhuë'. Yosënta' yanonpintopiranhue', co inaso' nanitëranhuë' nonpintamaso', itërin.

⁵ Ananiasë natanahuaton, a'naroáchin no'paquë anotaton, chiminin. Piyapi'sari ni'pachinara, pa'yanpi. A'napitanta' natantahuatona', pa'pi të'huatopi. ⁶ Ina quëran hui'napi'sari nonënsó' so'pinahuatona', quëpapi pa'pitacaiso marë'.

⁷ Cara ora quëran pochin, sa'ionta' huë'nin. So'in chimininso' co nitochatërarinhue'.

⁸ Huë'pachina, Pitrori itapon:
—Pi'pian imoya yanatananguëñ. Achin so'yan isonapo' coriqui quëtërincoi. ¿Isonápo marë' no'panëma' pa'anama' ti? itërin.

—Inanapo marë' mini pa'anai, tënin sanapi.

⁹ —¿Onpoatonta' imoya canpita capini ninontatoma', Ispirito Santo yanonpintopiramahuë'? "Co ina ana'intarinpohue'," ta'toma', napopiramahuë'. Ni'quë'.

Quëmapi'sa' so'yan pa'pitopisopita nani huënantarapi. Quëma' ya'huëre quëpantarinënquën pa'pitiñenquënso marë', itërin Pitrori.

¹⁰ Itohuachina, a'naroáchin chiminaton, inaquë chachin anotërin anta'. Hui'napi'sa' huëntarahuatona', chimipi quënanquinantapi. Inanta' quëpantarahuatona', so'in pirayan pa'pitopi. ¹¹ Ya'ipi Quisoso huëntonënquë ya'conpisopita të'huatopi. A'napitanta' natantahuatona', "Ana'ntohuachinpoa' canpoanta'," ta'tona' pa'pi të'huatopi.

Cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatopiso'

¹² Naporo' tahuëri'sa' Yosë nohuanton, ca'tano'sa' nani ma'sha nanitapapi. Na'a cania'piro'sa' së'huarahuatona', a'naroáchin anoyatopi. Piyapi'sari ni'pachinara, "Tëhuëñchachin Yosëri catahuarin," topi. Ya'ipi inapisopita "Saromon ishpananën," itopiquë niyontonapi. ¹³ Imapisopitaráchin inaquë niyontonpi. A'napitaso': "Ana'ntohuachinpoa'," ta'tona', co inaquë niyontonpihuë'. Napoaponahuë', "Inapitaso' nóya piyapi'sa'," topi ya'ipiya. ¹⁴ Naporahuaton, na'con na'con piyapi'sari Quisoso natëtona', imasapi anta'. Na'a quëmapi'sa' sanapi'sarë chachin ya'conachinpi. ¹⁵ "Quisosori catahuarin ni'ton, ca'tano'sa' nani ma'sha nanitapapi," ta'tona', na'a cania'piro'sa' quëntarahuatona', cachiquë acoonpi anoyatacaiso marë'. A'naquën nanëtëre chachin acoonpi. A'naquëonta' sahuanasaquë tëranta' aquëhuëñpi. "Pitro pa'pachin, hua'yanën tëranta' tashinantohuachin, noyatapon nimara," ta'tona', quëntapi. ¹⁶ Ya'cariya ninanoro'sa' quëraonta' huë'pi. Quirosarinquë huë'sahuatona', cania'piro'sa' quëpi. Sopairi ahua'yantërsinopitanta' quësapi. Yosë nohuanton, ya'ipiya anoyatopi.

Cotio hua'ano'sari aparisitopiso'

¹⁷ Napohuachina, corto hua'an chini chiniquën nanantërinso' no'huítërin huachi. "Na'con na'con piyapi'sa' Quisoso imasapi," ta'ton, apiratërin. Satosioro'santa' no'huítopi. ¹⁸ Napoaton ca'tano'sa' masahuatona', tashinan pëiquë po'mopirinahuë'. ¹⁹ Yono tashi' Sinoro anquëñinën huë'sahuaton, ya'coana i'soatiirin. Ca'tano'sa' aipiran quëparahuaton, sha'huítërin: ²⁰ "Yosë chinotopiso pëiquë paco'. Inaquë pa'sahuatoma', piyapi'sa' a'chintoco' nasha pochin nanpicaiso marë'," itërin anquëñiniri. ²¹ Ina natanahuatona', tashiramiachin Yosë chinotopiso pëiquë pa'pi. Piyapi'sa' huë'pachinara, a'chintapi.

Corto hua'an chini chiniquën nanantërinso', satosioro'sa', inapitaso' co nitotatonahuë', niyontonahuatona', ya'ipi hua'ano'sa', Israiro ansiano'sa', inapita amatopi. Huë'pachinara, ponisia a'papi inapita maconacaiso marë'. ²² Ponisario'saso' tashinan pëiquë pa'pirinahuë', co insonta' quënanpihuë'. Huëntarahuatona', sha'huítiipi.

²³ —Tashinan pëi' noya niahuitopinan quënanconai. Ya'coanaquë ponisario'sa' a'pairápirinahuë'. I'soapiraihuë', capa piyapi huachi, itiipi.

²⁴ Natanahuatona', ponisario'sa' hua'anën, corto hua'ano'sa' chini chiniquën nanantopisopita, inapita pa'yanpi. Pa'yanahuatona', ninontopi. "¿Intocha pacaiya? ¿Ma'ta' onpoaponapoapi?" nitopi. ²⁵ Naporo' a'na quëmapi huë'sahuaton, sha'huítiirin.

—Quëmapi'sa' tashinan pëiquë po'moramaso', Yosë chinotopiso pëiquë piyapi'sa' a'chintapi, itërin.

²⁶ Ina quëran ponisario'saso' hua'anënarë chachin pa'sahuatona', macoantapi. Piyapi'sa' të'huatona', co alhuëpihuë'. "Na'pëiquë të'yarahuachinënpoa'," ta'tona', oshaquëran mapi. ²⁷ Hua'ano'sa' niyontopiquë quëpapi. Inaquë quëpahuchinara, hua'an chini chiniquën nanantërsinori itapon:

²⁸ —Nani pënëñatënquëma': "Ama huachi Quisoso nanamën a'chincosohuë'," itopiranquëmahuë', aquë aquëtë' a'chinarama'. Ya'ipi Quirosarinquë ya'huëpisopita natanapi. Inapoatoma', Quisoso chimininso marë' na'intaramacoí, itërin.

²⁹ —Pënëñpiramacoihuë', Yosë na'con na'con natëcaso' ya'huërin. Napoaton co nanitëraihuë' natëca'huainquëmaso'. ³⁰ Tëhuëñchachin corosëquë patanantatoma', Quisoso tëpapiramahuë', shimashonënpoapita chinotërinso Yosëri chachin ananpitaantar. ³¹ Inapotahuaton, inchinanën quëran acorin. Inaso' hua'anënpoa' ni'ton, natëcaso ya'huërin. Nóya nicator ya'ipi israiro'sanpoa' nicha'ëinpoaso marë' acorin. Co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantohuatëhua', oshanënpoa' inquitarinpoa'. ³² Ina nitotatoi sha'huírarái. Espiritu Santorinta' inachachin anitotarin. Yosë natëhuatëhua', Espiritu Santo aya'coancantarinpoa', itërin Pitrori.

³³ Cotio hua'ano'sari natanahuatona', chiniquën no'huiantarahuatona', yatëpapirinahuë'. ³⁴ A'na hua'an ya'huërin. Inaso' cotio maistro. Camariro itopi. Parisio quëmapi niponahuë': "Noya quëmapi inaso'," topi ya'ipi piyapi'sa'. Inaso' huanirahuaton, itërin:

—Isopita aipiran ocoico' pi'pian nonchinquëma'. Apira huëñanta'ina', itërin. ³⁵ Nani ocoihuachinara, pënëñin.

—Ni'cona iyaro'sa' tēhuëtama'. Co isopita tēpacaso' ya'huërinhuë', tēnahué. ³⁶ Ni'cochi. Iráca Tiotasé ya'huërin. "Ca hua'an ya'coanahuë," topachina, catapini pasa pochin quëmapi'sari

imapi. Imasapirinahué, tēpahuachinara, ya'ipi imapisopita yanquēēpi huachi. ³⁷ Ina piquēran copirno sha'huitērīnpoa' nininēnpoa' niacotacaso'. Naporo' a'nanta' ya'huērin, Cotasē Caririaquē ya'huērīnso'. Na'con miáchin piyapi'sari imasapirinahué', inanta' tēpahuachinara, imapisopita yanquēēpi. ³⁸ Napoaton ama isopita tēpacosohué'. Tananpītico', tēnahué. Inahuara yonquēnēna quēran a'chinahuachinaso', oshaquēran imapisopita pipimi-atapi. ³⁹ Nipirīnhuē', Yosēri catahuahuachin, co canpitari acopitaramahué'. Ni'cona Yosē chachin inimicototama', itērin.

Itohuachina, hua'ano'sari natētona', co tēpapihué'. ⁴⁰ Ca'tano'sa' naquēranchin amatantarahuatona', chiníquēn huihuipi. "Ama huachi insonta' Quisoso nanamēn sha'huitocosohué'," itahuatona', a'papi huachi. ⁴¹ A'pahuachinara, pipipi. "Yosē noya ni'nincoi ni'toi, Quisoso maré' parisitērai," ta'tona', capa cancantopi. Co manta' sētopihué'. ⁴² Nani tahuēriya Yosē chinotopiso pēiquē a'chinapi. Co ta'topihué'. Pēiro'saquēnta' Quisoso nanamēn sha'huirapiapi. "Inaso' Cristo, Yosēri a'paimarinso'," tosápi.

6

Canchisē quēmapi'sa' catahuacaiso marē' acopiso'

¹ Naporo' tahuēri'sa' Quisoso imapisopita na'asapi. Notohuaro' ya'huēpi huachi. A'naquēn cotio nananquē nonpi. A'naquēnso nipirīnhuē' cotioro'sa' nīponarahué', Crico nananquē nonpi. Inapitaso' co noyahué' cancantatona', tapona': "Nani tahuēriya quēyorono'sa' hué'pachinara, a'naya a'naya cosharo' ma'patopirinahué', co napopianachin quētopihué', apiratērinacoi. Crico quēyorono'sa' pahuantopi," topi. ² Ina natanahuatona', ca'tano'sari ya'ipi Quisoso imapisopita ayontonpi. Niyontonpachinara, itopi:

—Natancoi iyaro'sa' pi'pian sha'huichinquēma'. Yosē nanamēn a'china'huaiso maré' Quisocristo acorincoi. Inaso nipirīnhuē', nani tahuēri cosharo' yo'sápatoi, co nanitēraihué' Yosē nanamēn a'china'huaiso'. Co a'chinpatoihué', co noyahué' nisarai, tēnai. ³ Napoaton iyaro'sa', canchisē ya'pi huayonco' catahua'inacoiso maré'. Ispirito Santori noyá ya'coancantērinso' huayonco', noya yonquīpiso'. Noya quēmapisáchin acoahua' cosharo' yocacaiso maré'. ⁴ Quiyaso nipirīnhuē' Yosē nonta'huaiso', nanamēn a'china'huaiso', inasáchin yonquiarai, itopi ca'tano'sari.

⁵ Natanahuatona':

—Noyapa'. Pa'ahua acoahua', topi ya'ipiya. Ina quēran Istipan huayonpi. Inaso' Yosē noyá natērin. Ispirito Santori noyá ya'coancantērin. Pinipi, Porocoro, Nicanoro, Timon, Parminasē, Niconasē, inapitanta' huayonpi. Niconasēsō' Antioquiaquē hua'huatērin. Co cotio quēmapihué' nīponahué', cotioro'sa' pochin Yosē chinotērin. Iporaso' Quisoso imasarin anta'. Inanapo huayonpi. ⁶ Inapita huayonahuatona', ca'tano'saquē quēpi. Yosē nontahuatona', sē'huamotopi accocaiso maré'. Inapotatona', acopi huachi.

⁷ Ina quēran ca'tano'sa' nani tahuēri pēnēntapi. Yosē nanamēn a'chinapi. Aquē aquētē' nahuīnin. Quirosarinquē na'con na'con piyapi'sa' imasapi. Na'a corto hua'ano'santa' Quisoso nanamēn natēpi.

Istipan mapiso'

⁸ "Istipanso' noyá pēnētērin," topi ya'ipiya. Ispirito Santori catahuarin ni'ton, sacai' nininso' nanitaparīn. Cania'pi maré' Yosē nontohuachina, a'naroáchin noyatopi. Napoaton: "Tēhuēnchachin Yosēri catahuarin," topi. ⁹ A'naquēn cotioro'saso nipirīnhuē', nisha niyontonpiso pēi quēran huēcātona', Istipan no'huipi. "Patron quēran pipipisopita," itopiso quēran hué'pi. Inapitaso' Sirini quēran, Aricantēria quēran, Sirisia parti quēran, Asia parti, inaquēranpita huēcātona', Quirosarinquē ya'huēpi. Inapitaso' Istipan no'huipi. Hua'qui' chiníquēn ninontopi. ¹⁰ Istipanso nipirīnhuē', Ispirito Santori catahuarin ni'ton, no'tē no'tēquēn nonin. Co nanitopihué' a'panicaiso'. ¹¹ Napoaton po'oana quēran quēmapi'sa' pahuērēpi sha'huirapicaiso maré'. Inapotohuachinara, sha'huirapi:

—Iso quēmapiso', co noyahué'. Moisésē pinorin. Yosēnta' pinorin natanai, tosápi. ¹² Ina pochin nonatona', na'a piyapi'sa' ano'huítopi. Cotio ansiano'sa', cotio maistro'sa', inapitanta' ano'huítopi. Co huachi Istipan noya ni'pīhué'. Napoaton maconpi. Maconahuatona', quēpapi cotio hua'ano'sari natanacaiso maré'. ¹³ Nani niyontonpachinara, naquēranchin sha'huirapiantapi. Nonpinatona', co no'tēquēn sha'huirapīhué'.

—Yosē chinotopiso pēi' noya nipirīnhuē', nonapirarin. "Moisésē iráca pēnētērīnsonta' co natēcaso' ya'huērīnhuē'," toconin. ¹⁴ Quisoso Nasaritoquē ya'huērīnso' imaton, naporinso' a'chinarin. "A'na tahuēri Quisosori Yosē chinotopiso pēi' ata'huantarin. Moisésē pēnēninpoasonta' ananiantatonpoa', nisha a'chintarinpoa'," toconin Istipan natanai, topi sha'huirapitona'.

¹⁵ Ina quēran hua'ano'sari Istipan ni'sapi. Ni'sapirīnhuē', ya'pirin anquēni pochin huēnaráchin ni'tērin.

7

Istipan sha'huirinso'

¹ Ina quëran Corto hua'an chini chiniquën nanantërinsoari natanin.

—¿Tëhuëenchachin naporan nonapon? itërin.

² —Co onporonta' api Yosë pinorahuë'. Natanco, apiro'sa'. Iyaro'sa' canpitanta' natanco no'tëquën sha'huichinquëma'. Iráca quëran huarë' shimashonënpoapita Yosë imapi. Canta' ina imarahuë. Tata Yosëso' noya noya. Iráca Tata Apraan nisha no'paquë ya'huaso', ya'notimarin. Co Arancuë pa'shátëraponhuë', nontërin. Misopotamia parti ya'huëpirinhuë', inaquë Yosëri itapon: ³ “Ya'huëran quëran pipimiatëquë'. Quëmopinënpitanta' patomiatëquë'. A'na parti paaton, inaquë ya'huëquë'. Carinquën a'notaranquën, inaquë ya'huëmiatëquë',” itërin Yosëri. ⁴ Natanahuaton, Apraan pipirin. Cartia parti quëran pipirahuaton, Arancuë pa'nin. Inaquë ya'huëantapirinhuë'. Ina quëran pa'pin chiminpachina, Yosë nohuanton, Canaan parti huë'nin. Ya'huërhuaquë chachin huë'nin. ⁵ Huë'pirinhuë', Yosë nohuanton, co no'pa' ya'huëtërinhuë'. Co pi'pisha tëranta' hua'anëntërinhuë'. “A'na tahuëri Canaan parti ya'huëmiatarama'. Quëma shiparinpita na'asahuatona', ina no'pa' hua'anëntapi,” itërin Yosëri. Co hui'nahuayantërasohuë', napotërin. ⁶ Ina quëran Yosëri itantarin: “A'na tahuëri quëma shiparinpita nisha parti yacapatapona'. Inaquë nisha piyapi'sari chiniquën asacatapapi. Co pahuëreaponaraihuë', asacatapapi. Catapini pasa pi'ipi aparisitapi. ⁷ Nipirinhuë', nisha piyapi'sa' shiparinpita aparisitopiso' ana'ntarahuë. Ina quëran shiparinpita pipirapi. Isëquë chachin huënantahuachina', chinotarínaco,” itërin Yosëri. ⁸ Ina quëran itantapon: “Caora nohuanto, catahuaranquën. Hui'nanpita, ya'ipi shiparinpita, inapitanta' catahuarahuë. Napoaton marca niacotoco' imaramacoso' anitotacamaso marë',” itërin. Ina quëran Apraan hui'nin ya'huëtërin. Isaco itërin. Posa tahuëritohuachina, marca acotërin. Isaco mashotohuachina, hui'nin ya'huëtërin. Cacopo itopi. Ina quëran inanta' hui'ninpita ya'huëtantarín. Shonca cato' ya'huëtërin. Ya'ipiya marca niacotë'piapi. Inapita quëran shonca cato' huënton cotioro'sa' ya'huërhua'. Inapitaso' shimashonënpoa', tënëhua'.

⁹ A'nara' Cosi itopi. Iinpitari apiratatona', no'huipi. Iina chachin nipirinhuë', co quë'yapihuë'. Napoaton nisharo'sa' ya'nohuachinara, pa'anpi asacatacaiso marë'. Nisha piyapi'sari Iquipito'pa' quëpapi. Yosëriso nipirinhuë' catahuarin. ¹⁰ Parisitopirinhuë', nicha'ërin. Ina nohuanton, Iquipito copirnorí noya ni'nin. “Cosi noya quëmapi. Noya yonquirin,” ta'ton, chiniquën nanan quëtërin. Ya'ipi copirno ma'shanënpita a'pairin. Ya'ipi Iquipito piyapi'sa' camairin.

¹¹ Naporo' Iquipito parti coshoro' co noya papotërinhuë'. Hua'qui' co manta' papotërinhuë' ni'ton, tanarotopi. Canaan partinta' capa coshoro'. Shimashonënpoa' co manta' ya'huëtöpihuë' capacaiso'. Parisitápi. ¹² “Iquipito parti trico ya'huërin,” topiso marë' Cacosopo' hui'ninpita a'parin coshoro' pa'anacaiso marë'. Iina chachin ma'paponaraihuë', nani mashotërin ni'ton, co nohuítöpihuë'. Ina pa'anatona, ya'huëpi'pa' coshoro' quëpaantapi capacaiso marë'. Ina capatona', nannipi. ¹³ Ina quëran pë'yahuachinara, pa'pini a'paantarín. Naporo' Cosiri sha'huëtërin. “Caso' co nishacohuë'. Cosico. Iyaya, itoco,” itërin. Copirnona' iinpita anohuítërin. ¹⁴ Ina quëran Cosiri pa'pin amatërin. Ya'ipi quëmopinënpitanta' amatërin. Ya'ipi quëran chanchisë shonca a'natëräpo piyapi ya'huërin. ¹⁵ “Huëquë', tata, isëquë ya'huëa'ahua',” itohuachina, Cacoponta' Iquipito'pa' pa'marin. Ya'ipiya pa'mapi. Inatohua' Cacopo chiminin. Ya'ipi shimashonënpoanta' inaquë ya'huërapo quëran chiminpi. ¹⁶ Cacopo chiminpachina, nonën isëquë chachin quënantapi pa'pitacaiso marë'. Siquimoquë pa'pitopi. Ina no'pa' chachin iráca Apraani, amororo'sa' pa'antërin.

¹⁷ Yosëri chachin nani iráca Apraan sha'huëtërin Canaan parti hua'anëntacaso'. Nipirinhuë', shinpita co a'naröchín panantapihuë'. Hua'qui' Iquipitoquë ya'huëpi. Inaquë na'api. Panantacaiso' tahuëri ya'caritohuachina, notohuaro' israroso' ya'huëpi. ¹⁸ Napoin quëran Iquipito parti nisha copirno ya'conin. Cosiso' iráca chiminin ni'ton, co nohuítërinhuë'. ¹⁹ Cosi naporinso' co nitotërinhuë' ni'ton, nonpintaton, isairoro'sa' aparisitërin. Ahuihuitahuaton, chiniquën asacatërin. Naporahuaton: “Quëmapia'hua nasitohuachin, aipiran të'yatoco' chimiin,” itërin. ²⁰ Naporo', iyaro'sa', Moisé'së nasitërin. Yosëri noya ni'nin. Pa'pin a'shinë chachin nosoropi ni'ton, cara yoqui po'orahuatona', pëinëquë acanopitopi. ²¹ Ina quëran aipiran acohuachina', Yosë nohuanton copirno hui'nini chachin manín aso'socaso marë'. Hua'huin pochín ni'nin. ²² Iquipito maistro'sari noya a'chintopi. Ya'ipi nitotopiso' a'chintopi. Napoaton noya noya nonin. Nani ma'sha nicacaso' nitotërin.

²³ Catapini shonca pi'ipitohuachina, a'napita isairoro'sa' yonquiaton, pa'nin ni'tapon. ²⁴ Inaquë a'na Isairoro quëmapi quënanconin. Co manta' onpopirinhuë', Iquipito quëmapi ahuëaton, yatëpararin quënanconin. Quëmopinën nosoroaton, “cari i'huërchí,” ténin. Ina quëran Iquipito quëmapi ahuëaton, tëparin. ²⁵ “Isairoro'saso' iyahuëpita. Yosë catahuarainco inapita nicha'ëca'huaso',” ténin Moisé'së yonquinëquë. Inapitaso nipirinhuë' inari

nicha'écaso' co yonquipihué'.²⁶ Tahuëririnquë cato' israiro'sa capini niahuërapí, Moisésëri quënanconin. "¿Onpoatomata' canpita capini niahuëarama'? Nanan anoyatoco'," itërin.²⁷ Ahuëtona'piso nipirinhüé' co nohuantërinhué' natëcaso'. "¿Inta' hua'an acorinquën? Co coisë pochin sha'huitancoiso' ya'huërinhué'.²⁸ I'huara Iquipito quëmapí tëparan. ¿Inapochachin canta' yatëparanco tí?" itërin.²⁹ Ina natanahuaton, të'huatërin. "Copirno natantohuachin, no'huairinco," ta'ton, pipimiatërin huachi. Matian parti yacapatërin. Inaquë sa'aton, cato' hui'nin ya'huëtërin.

³⁰ Catapini shonca pi'ipi Moisésë inaquë ya'huërin. Ina quëran a'na tahuëri inotëro' parti pa'nin. Sinai motopi ya'cariya ni'so', sarsa nara orotarins'o' quënanin. Inaquë chachin anquë'niri ya'notimarin. ³¹ Ina ni'sahuaton, pa'yanin. "¿Ma'ta' inaso' nimara?" ta'ton, ya'cariconin. Naporo' Yosëri itapon: ³² "Caso' Yosëco. Quëma shimashonënpita chinotërinaco. Apraan, Isaco, Cacopo, inapita chinotërinaco," itërin. Moisésë të'huataton, ropa ropátarin. Monshorahuaton, co yani'ninhüé'. ³³ Ina quëran Yosëri itantarin: "Sapatën coicquë'. Isëquë nontaranquën ni'ton, isëquë chachin chinotancoso' ya'huërin, tënahüé'.³⁴ Piyapinëhuëpita Iquipitoquë ya'huëpirinahué', parisitápi ni'nahué. Chiníquën aparisitopi ni'ton, tarëtápi, natanahué. Napoaton nicha'ësarahüé huachi. Huëquë' inatohua' a'pa'inquën nicha'ëcamaso marë'," itantarin.

³⁵ Napoaton Moisésë inatohua chachin paantarin. Iráca israiro'sa' yacatahuapirinhüé', co yanatëpihué'. "¿Inta' hua'an acorinquën? Co coisë pochin sha'huitancoiso' ya'huërinhué'," itopi. Yosëso nipirinhüé' Moisésë chachin hua'an acorin. Nara'huaya quëran anquë'niri ya'notaso', Yosëri sha'huitërin inapita nicha'écaso marë'.³⁶ Ina quëran Iquipitoquë paantarahuaton, nani ma'sha Yosë pochin ninin, sacai' nininsopita. Inapoa-ton, Iquipito quëran ocoirahuaton, nicha'ërin. Inapochachin Quëhuai marëquë, inotëro parti inaquëpita Yosë pochin ninin. Catapini shonca pi'ipi inaporin. ³⁷ Moisésëri chachin inapita itërin: "A'na tahuëri Yosë nohuanton, a'na pënëntona'pi ya'huapon, ca pochin nininso'. Inanta' Israiro quëmapí nisarin," tënin. ³⁸ Iráca inotëro parti shimashonënpoa' niyontonpachinara, Moisésëri Yosë nanamën anitotërin. Sinai motopiquë pa'pachina, anquë'niri nontërin. Yosë nanamën sha'huitërin noya nanpicaíso marë'. Canpoa marënta' sha'huitërin.

³⁹ Shimashonënpaso nipirinhüé' co nohuantopihué' Moisésë natëcaso'. Yaa'popi. Iquipito parti na'huatonona', inatohua' yapa'mantapi. ⁴⁰ Napoaton Moisésë motopiquë ya'huaso', iin, Aaron itopiso', nontopi. "Mamanshiro'sa' nitocoi, ina imahua'. Moisésë Iquipito quëran coicpirinpoahué', ¿intohuaso' pa'mara?" ta'tona', mamansi nipi. ⁴¹ Ohuaca'huaya pochin nininso' nipi. Ma'sha tëparahuaton', mamansi moshapi. Inahuara nipiso' niponahué', pa'yataton'pita nipi. ⁴² Napoaton Yosëri tananpitërin. Tananpito-huachina, ma'sha inápaquë ya'huërinso' moshapi. Pi'i, yoqui, tayora, inapita moshapi. Pënëntona'pi iráca Yosë quiricanë'nquë ninshitaton, tapon:

"Israiro'sa' nontaton, Yosëri itërin:

'Catapini shonca pi'ipi inotëro parti paasëma' ma'sha tëpahuatamara, co chinotatomaco naporamahué'.

⁴³ Nisha piyapiro'sa' moshapiso' yonquirama'.

Moroco artaronën quëparahuatoma', ina chinotërama'.

A'na tayloranta' mosharama', Nipan itopiso'.

Napoaton ana'intaranquëma'.

Ca nohuanton, inimicoro'sa' hué'sahuatona', minsëarinë'nquëma'.

Papironia aquëtë' quëpararinë'nquëma', itërin Yosëri," tënin.

⁴⁴ Shimashonënpaopita iráca inotëro parti pacapona', Yosë chinotacaso në'mëtë' pëi quëparápi. Yosëri chachin Moisésë sha'huitërin ina pochin nicatona', chinotacaiso marë'. A'notërinso pochachin nipi. Inaquë Yosë pënëntërinso nanan ninshitërinso' ya'huërin. ⁴⁵ Ina quëran hui'ninpitanta' inachachin pëi' ya'huëtópi. Nisha piyapi'sa' isëquë ya'huëpirinahué', Yosë nohuanton, a'papi. Cosoiri minsëhuachina, a'papi isëquë ya'huëcaiso marë'. Ina pëi chachin isëquë quëpi Yosë chinotacaiso marë'. Tapi hua'an ya'conaquë huare' ina pëiquë Yosë chinotópi. ⁴⁶ Yosëri noya catahuarin ni'ton, Tapi noya hua'anëntërin. Inari pancana yapëitopirinhüé', co Yosë nohuantërinhué'. ⁴⁷ Ina quëran hui'nin Saromon itopiso', panca pëi' na'pi quëran ninin inaquë chinotacaiso marë'. ⁴⁸ Nipirinhüé', Yosëso' chini chiníquën nanantërin. Co nipiso' pëiquërachin ya'huërinhué'. Pënëntona'pi inachachin sha'huitërinpoa':

⁴⁹ "Yosëri itapon: Inápaquë huënsërahüé hua'anënta'huaso marë'.

Isoro'panta' nantëhué aya'nahanahuëquë pochin nitërahüé.

¿Onpopinta' yapëirapipiramaco'hué'?

¿Insëquë chachinta' acotapomaco ya'huëca'huaso marë'? Co pëiquërachin ya'huarahué'.

⁵⁰ Cari ya'ipi ma'sha ninahué, itërin Yosëri," tënin.

⁵¹ Canpitaso nipirinhue' co pi'pisha tēranta' yanatētēramahuē'. Co natantochináchinhue' cancantērama'. Co onporonta' Ispirito Santo yanatēramahuē'. Iráca shimashonēmapita co noyahue' cancantopi. Inapita quēpatoma', inapochachin cancantērama'. ⁵² Iráca quēran huarē' na'a pēnētona'piro'sa' pēnētopirinhue', ¿insota' shimashonēmapitari noya ni'pi? Ya'ipiya aparisitopi. "A'na tahuēri noya noya nininso' o'mararin," topachinara, no'tēquēn ninopirinhue', tēpapi. Ina quēran Cristo chachin o'mahuachina, sha'huirapitoma', atēpatērama'. ⁵³ Yosē iráca pēnētērinso' anquēniri chachin sha'huitopirinquēmahuē', canpitaso' co natēramahuē', itērin Istipani.

Istipan tēpapiso'

⁵⁴ Natanahuatona', chiniquēn no'huitona', yatēpapi. ⁵⁵ Istipanso nipirinhue' Ispirito Santori noyá ya'coancantērin ni'ton, inápaquē nē'pētērin. Yosē ya'huērinso chachin ni'nin. Huēnaráchin huēnaráchin ya'norin. Quisoso Yosē inchinanēn quēran huaniárin, ni'nin.

⁵⁶ —Ni'cochi iyaro'sa'. Pi'iro'tē nii'soatērin ni'nahuē. Quisoso chachin Yosē inchinanēn quēran huaniárin, quēnanahuē, itērin Istipani.

⁵⁷ Ina natantahuatona', nipicopihuēratētopi. Chiniquēn no'huitona', a'naroáchin ma-conpi. ⁵⁸ Ninano quēran quēparahuatona', na'piquē tē'yararapi. Sha'huirapipisopitaso', aipi a'mopiso' ocoirahuatona', a'na hui'napi Saono itopiso' quētopi a'paicaso marē'. ⁵⁹ Tē'yaraso', Istipanso' chiniquēn parisitaponahuē', Quisoso nontērin: "Hua'yanēhuē Sinioro matahuatonco, quēpaquē'," itērin. ⁶⁰ Ina quēran isonahuaton, chiniquēn itantarín: "Tēparinacoso marē', ama Sinioro isopita ana'intēquēsohuē'," itērin. Ina toshuaton, chinimin.

8

¹ Istipan tēpasoi', Saononta': "Tēpaco'," tēnin.

Saonori aparisitērinso'

Naporo quēran huarē' cotio hua'ano'sa' no'huitatona', Quisoso imapisopita chiniquēn aparisitopi. Quirosarínquē napopi. Aparisitatona', ayanquēēpi. Ya'ipi Cotia parti, Samaria parti, inaquēpita yanquēēpi. Ca'tano'saráchin co pa'pihuē'. ² Nani Istipan tēpahuachinara, Yosē chinotopisopitari pa'pitopi. Sētatona', na'nērapi. ³ Saonoso nipirinhue' Quisoso imapisopita aparisitatón, pēnēnaquē huarē' ya'cona'piarín. Quēmapi'sa' masahuaton, ohuararahuaton, tashinan pēiquē po'morin. Sanapi'santa' inaquē po'morin.

Samaria parti noya nanan sha'huirinso'

⁴ A'naquēnso nipirinhue' yanquēērahuatona', pa'sapi. Yosē nanamēn sha'huirapiapi. ⁵ Pinipiso' Samariaguē pa'nin. Inaquē Quisocristo naporinso' sha'huirarin: "Yosēri a'paimarinsó' imaco' canpitanta'," itarin. ⁶ Na'a piyapi'sa' niyontonahuatona', natanapi. Noya natanpi. A'chintohuachina, cania'piro'santa' quēpi. Yosē nohuaton, Pinipiri anoyatērin. Ni'sahuatona', aquē aquētē' yaimapi. "Yosēri catahuarin ni'ton, a'naroáchin anoyatērin," topi. ⁷ A'naquēnso' sopairi ya'coancantērin ni'ton hua'yantopirinhue', Pinipiri sha'huitohuachina, sopairo'sa' chiniquēn nonsahuatona', pipira'piapi. A'naquēonta' caniopi quēran co huachi nanitopihuē' iratacaiso', quēhuēnapi. A'napitaso' apia ni'tona', sonpapi. Inapitanta' huē'pachinara, anoyatērin. ⁸ Napoaton inaquē ya'huēpisopitaso', capa cancantopi.

⁹ Inaquē a'na quēmapi Simon itopiso' ya'huērin. Co'huara Pinipi huē'shatērasohuē', na'con pēnotērin. Nani hua'qui' piyapi'sa' nonpintērin. "Caso' chiniquēn nanantērahuē," tēninso marē' pa'yatopi. ¹⁰ Ya'ipi Samariaguē ya'huēpisopitari natēpi. Ya'ipi piyapi'sa', hua'ano'sa' quēran huarē' natēpi. "Iso quēmapi Yosē pochín ninin. Nani ma'sha nanitaparín," topi.

¹¹ Hua'qui' pēnotaton, piyapi'sa' nonpintērin. Napoaton natēpi. ¹² Nipirinhue', Pinipiri noya nanan sha'huitohuachina, noya natanpi. "Yosē yahua'anētērinpoa'. Quisocristo inápa quēran a'paimarin nicha'ēinpoaso marē'. Ina imaco' canpitanta'," itohuachina, natēpi. Ina quēran quēmapi'sa' sanapi'sarē chachin aporihuanpi. ¹³ Simonta' natēpirinhue'. Aporihuanahuaton, Pinipi ca'tanin. Pinipiri cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatērin. Nani ma'sha nanitaparín. "Tēhuēnchachin Yosēri catahuarin," topi. Ina ni'sahuaton, Simon pa'yanin. "Ma'pitacha nanitaparín paya," tēnin, yonquiaton.

¹⁴ Naporo' ca'tano'sa' Quirosarínquē ya'huēpi. "Samariaguē ya'huēpisopitanta' Yosē nanamēn natēpi huachi," topi. Natantahuatona', Pitro, Coansha cato chachin a'papi nicapona'. ¹⁵⁻¹⁶ Na'a ya'huēhuano'sa' nani aporihuanpi. "Sinioro Quisoso imarai," ta'tona', aporihuanaponaraihuē', Ispirito Santori co ya'coancanchátērarinhue'. Napoaton Pitro, Coansha inapita o'marahuatona', Yosē nontopi Ispirito Santori ya'coancantacaso marē'. ¹⁷ Ina quēran sē'huamotohuachinara, Ispirito Santori ya'coancantērin. ¹⁸⁻¹⁹ Simonta' nicaton: "Ca'tano'sari sē'huamotorahuatona', Ispirito Santo aya'coancantopi," ta'ton: —A'chintoco

canta' canpita pochin nii. Ina marè' pahuèrè'inquéma'. Ispirito Santo aya'coancanchi canta', topirahuè', itèrin. ²⁰ Pitroriso' itapon:

—Ma'pitacha yonquiran paya. Coriquè marè' Ispirito Santo ¿yama'paranco ti? Co ina marè' Yosè' quètèrinpoahuè'. Co inaso' pa'anèhuè'. Ina pochin yonquihuatan, parisitopiquè pa'saran. ¿Coriquirè'quèn chachin inaquè pa'saran! ²¹ Co ya'ipi cancanèn quèran imaranhuè' ni'ton, co Yosè' noya ni'ninquènhuè'. ²²⁻²³ Pa'pi co noyahué' yonquiran. Catinaquè tonporèso pochin ninan ni'ton, co pi'pian tèranta' Yosè' yanatèranhuè'. Napoaton co noyahué' yonquiransopita naniantaton, Yosè' nontèquè' tapon oshanèn yainquitápirinquènhuè', itèrin.

²⁴ —Canpitari Yosè' nontoco' ama ina pochin ana'inchincosohuè', itèrin. Chiniqué'n pa'yanaton, naporin.

²⁵ Ina quèran Pitro Coansharè' chachin piyapi'sa' a'chintantapi. Quisocristo naporinso' anitotapi. Ya'ipi Yosè' nanamèn sha'huitantapi. Nani sha'huitoahuachinara, ya'huèpi'pa' yapaantapi. Samaria parti paatona', a'naya a'naya ninanoro'saquè noya nanan sha'huitèra'piapi. Inaporatona', Quirosarinquè cancoantapi.

Itiopia quèmapi natèrinso'

²⁶ Ina quèran Siniro anquèninèni ya'notimarahuaton, Pinipi sha'huitèrin: “Huanirahuaton, Quirosarin quèran Casa'pa' ira pa'ninso pa'tèquè,” itèrin. Inatohua' inotèrachin ya'huèrin. ²⁷ Sha'huitoahuachina, pa'nin. Pa'sapirinhué', a'na quèmapi quènanconin, Itiopiaquè ya'huèrinso'. Inaso' hua'an. Itiopia copirno paya Cantasi itopisoari nani acorin ya'ipi coriquinèn a'paicaso marè'. Hua'anso' i'hua Quirosarinquè pantarin Yosè' chinotacaso marè'. ²⁸ Nani o'mantaton, ya'huèrin'pa' paantararin. Torona'hua cahuariori quèparinquè huènsèaton, pa'sarin. Papon pochin, Yosè' quircanèn iráca Isaiasè ninshitèrinso' nontèrarin.

²⁹ Naporo' Ispirito Santori Pinipi sha'huitèrin: “Manóton ya'yoranconahuaton, imaraaquè,” itèrin.

³⁰ Pinipiso' ta'arahuaton, ya'yoranconin. Isaiasè ninshitèrinso' nontaquèya', natanin:

—Nontèranso' iyasha, ¿nitotèran ti? itèrin.

³¹ —¿Co'chi iyasha, nitotèrahuè' paya! Co insonta' a'chintèrincohuè' ni'ton, co nanitèrahuè'. Huèquè' huènsèiquè'. Sha'huitoco nitochi, itèrin. Napotohuachina, inaquè huènsèrin. Papon pochin ninontèrapi.

³² —Iso' iyasha nontápirahuè', ma'ta' tápon naporinso' co nitotèrahuè', itahuaton, Yosè' quircanènquè nontèrinso' a'notèrin nontacaso marè'.

“Tèhuèchachin ohuica tèpacaiso marè' quèpahuachinara, co manta' téninhuè'. Carniroa'huanta ya'ihuachinara, co na'nèrinhuè'.

Inapochachin ina quèmapi yatèpahuachina', co manta' taponhuè'.

³³ Nonpinapipi ni'ton, coisè co no'tèquèn sha'huirinhué'.

Tèpapi ni'ton, co a'na hui'nin tèranta' ya'huèrèrinhuè',” ténin quircanènquè.

³⁴ —¿Ma quèmapita' yatèpapiso'? Isaiasè nica. A'na quèmapi nica. Co caso' nitotèrahuè'. Sha'huitoco canta' nitochi, itèrin hua'ani.

³⁵ “Quisoso ninoton, Isaiasè ninshitèrin,” itahuaton, ina quirica chachin nontaton, ya'ipi Quisoso nanamèn a'chintèrin. ³⁶ Nani a'chintohuachina, ira pa'tapona pochin ii' quènanconpi.

—Ni'què' iyasha. Ii' ya'huèrin. Canta' aporintoco, topirahuè', itèrin hua'ani.

[³⁷ —Ya'ipi cancanèn quèran huarè' natèhuatan, aporintaranquèn, itèrin.

—Quisocristoso' Yosè' hui'nin chachin, ténahuè', ténin hua'an.]

³⁸ “Noyahua,” itohuachina, torona'hua asanorin. Nohuararahuatona', cato chachin i'què pa'mapi. Inaquè aporintèrin. ³⁹ Nonshipirinhué', a'nanaya Pinipi ayarin. Ispirito Santori quèparin ni'ton, hua'ani co huachi quènaninhué'. Co quènanapanahuè', noya cancantaton, pa'nin. ⁴⁰ Pinipiso nipirinhué', Asotoquè'pa ya'nochanin. Ina quèran pa'sahuaton, ninanoro'saquè noya nanan sha'huitèra'piarin. Sisariaquè huarè' sha'huira'piarin.

9

Saono imarinso'

¹ Saonoso nipirinhué' no'huitárin. Quisoso imapisopita no'huiton, yatèparin. Napoaton corto hua'an chini chiniqué'n nanantèrinso' nontonin. ² “Quirica ninshitoco piyapi maca'huaso marè'. Tamascoquè quèparahuato, niyontonpiso péi' hua'ano'sa' quètarahuè. Inaquè nasha nanan imapisopita quènanpato, masarahué'. Quèmapi'sa' tonporahuato, isèquè chachin quèsarahuè. Sanapi'saquè huarè' masarahué',” ténin Saono. Napohuachina, quirica ninshitahuaton, quètèrin. ³ Ina quèran Tamascoquè pa'nin. Ya'caritèrahuaso', a'naroáchin inápa quèran huènaráchin huènaráchin a'pintèrin. ⁴ No'paquè anotahuaton, inápa quèran nontèrinso' natanin.

“Saono, Saono, ¿onpoatonta' aparisitaranco?” itèrin.

⁵ “¿Inquēnta' quēmaso', Sinioro?” itērin Saonori. “Ca Quisosoco, aparisitarancoso'.
⁶ Iporaso' huanirahuaton, ninanoquē paquē'. Inaquē sha'huitarinēnquēn ma'sona nica-
maso',” itērin.

⁷ Ca'taninsopitaso' pa'yanatona', co manta' topihuē'. Nontērinso' natanaponarai-
huē', co insonta' quēnanpihuē'. ⁸ Saono huaniintarahuatón, ni'topirinhue', co huachi
quēnantērinhuē'. Napaoton a'napitari sē'quērahuatona', Tamascoquē quēpapi. ⁹ Cara tahuēri
co quēnantērinhuē'. Co manta' ca'ninhue'. Co manta' o'orinhue'.

¹⁰ Ina ninanoquē chachin a'na quēmapi ya'huērin, Quisoso imarinsó'. Ananiasē itopi.
Yosē nohuanton, co huē'ēponahuē', hua'narēso pochin ni'nin. Nontērinsonta' natanin.
“Ananiasē, ¿ya'huaran?” itērin Quisosori. “Ya'huarahue Sinioro,” itērin inarinta'.

¹¹ “Huanirahuaton, no'tēquēn cachi itopiquē paquē'. Inatohua' Cotasē pēinēn ya'huērin.
Inaquē a'na quēmapi Tarsoquē ya'huērinso' yacapatarin. Inaso' Saono itopi. Apira inaso'
nontarinco. ¹² Inanta' hua'narēso pochin nani quēnaniquēn. Quēmari sē'huarayaconpatan,
quēnantaantapon,” itērin Quisosori.

¹³ Ananiasēso nipirinhue' co yapa'ninhue'. “Ina quēmapišo' Sinioro, pa'pi co noy-
ahuē', topi natantērahuē. Quirosarinquē quēma imarinēnquēnsopita chiniquēn aparisitērin.
¹⁴ Corto hua'ano'sa' chiniquēn nanantopisopitari nanan quētērin isēquēnta' piyapi'sa' maca-
caso marē'. Nontērinquēnsopita tonporahuaton, tashinan pēiquē yapo'morin,” itērin Anani-
asēri.

¹⁵ “Thua mini co noyahuē' yonquipirinhue', nani huayonahuē ca nanamēhuē
a'chinacaso marē'. Nisha nisha piyapi'sa' a'chintarin imainacoso marē'.
Hua'ano'sanēnpitanta' sha'huitarin. Israiro'santa' a'chintarin imainacoso marē'.
¹⁶ Nanamēhuē a'chininso marē' na'con parisitapon. Inanta' cari anitotarahue,” itērin
Quisosori.

¹⁷ Ina natanahuaton, Ananiasē pa'nin. Cotasē pēinēnquē ya'conconahuaton, Saono
sē'huaconin:

—Iya Saono. Sinioro Quisoso iraquē ya'notērinquēnsó sha'huitērinco ni'ton, huē'nahuē.
Ina nohuanton, apira noya ni'taantaran. Naporahuaton, Ispirito Santo noyá
ya'coancantarinquēn, itērin.

¹⁸ Naporó chachin sami sha'huētē pochin nininso', ya'pirin quēran anotērin. A'naróachin
noya ni'taantarin. Ina quēran huaniintarahuatón, aporihuanin. ¹⁹ Nani coshatahuaton,
chiniquēn cancantaantarin. Hua'quimiachin inaquē Quisoso imapisopitatuquē yacap-
atērin.

Saono ya'nan pēnētērinso'

²⁰ Shiarahuaton, cotio niyontonpiso pēiquē pa'sahuaton, pēnēntarin. “Quisososo' Yosē
hui'nin,” itahuaton, na'con a'chinarin. ²¹ Ya'ipi piyapi'sa' natanahuatona', ina nohui-
tatona', pa'yanpi.

—¿Co'na isohue' Quirosarinquē ya'huapon Quisoso imapisopita chiniquēn aparisitērin?
Isēquēnta' huē'nin imapisopita macacaso marē'. Tonporahuaton, corto hua'ano'saquē
quēpararin, topiraihuē'. Ni'quēchi. Nani a'chinarin inanta', topi.

²² Saonoso' chiniquēn cancantaton, nóya a'chinarin. “Tēhuēnchachin Yosēri Cristo
a'paimarin. Inaso' Quisoso chachin. Yosē quiricanēn quēran no'tēquēn anitotērinpoa',”
ta'ton, na'con a'chintērin. Cotioro'sa' inaquē ya'huēpisopita nisha nisha yonquiatona', co
nanitopihuē' a'panitacaiso'.

Saono cha'ērinsó'

²³ Napaoton hua'quí quēran cotioro'sari tēpacaiso' yonquiipi. ²⁴ Yatēpapiso' natanaton,
Saono co huachi a'ninquēchin paacaso' nohuantērinhuē'. Nani tahuēri ninano' ya'coanaquē
cotioro'sari ninarapi tēpacaiso marē'. Tashirē chachin ninarápi. ²⁵ A'na tashiso nipirinhue',
imapisopitari huēcatona' Saono quēpapi. Ninano pairapipi quēran anohuaramapi. Nantipi
pochin nininquē anohuaramahuachinara, pa'nin huachi.

Saono Quirosarinquē paantarinsó'

²⁶ Quirosarinquē canconahuaton, Quisoso imapisopita ya'huēpiquē pa'pirinhue'. “Co
tēhuēnchachin Quisoso imamarahuē', sha'huirapihuachinpoa',” ta'tona', tē'huatopi.

²⁷ Pirnapiso nipirinhue' natērin. Natēton, Saono quēparin ca'tano'sa' nontacaso marē'.
“Saono ira pa'taso', Quisoso quēnanin. Nontērinsonta' natanin. Tamascoquē chiniquēn
cancantaton, Quisoso nanamēn sha'huirín,” itērin. ²⁸ Ina quēran ca'tano'sataquē Saono
yacapatarin. Imapisopitarē' nipayatona', pa'sapi. Inaquē co tē'huatonhuē', Sinioro
nanamēn sha'huirárin. ²⁹ A'naquēn cotioro'saso' Crico nananquē nonpi. Saonori chiniquēn
pēnēnpachina, no'huitona', yatēpapi. ³⁰ Yatēpapurinahuē', imapisopita natanahuatona', Sisari-
aquē quēpapi. Inaquē quēparahuatona', Tarsoquē a'papi.

³¹ Ina quëran Quisoso imapisopita noya ya'huapi. Co huachi insoari tëranta' aparisitërinhuë'. Cotia parti, Cariria parti, Samaria parti, inaquëpita sano ya'huatona', noya noya imasapi. "Sinioro chiniquën nanantërin," ta'tona', nóya natëpi. Ispirito Santori catahuarin ni'ton, a'napitanta imasapi.

Yosë nohuanton Pitrori Iniasë anoyatërinso'

³² Pitroso nipirinhue' nisha nisha parti pa'sarin imapisopita nicacaso marë'. Nitaquë canconpachina, imapisopita ni'conin. ³³ Inaquë a'na quëmapi quënanconin, Iniasë itopiso'. Posa pi'ipi canioton, quëhuënarin. Apia ni'ton, co nanitërinhuë' huanicaso'.

³⁴ —Iya Iniasë, Quisocristo anoyatarinquën. Huanirahuaton, pë'sara'huaya tapaquë huachi, itërin Pitrori.

Napotohuachina, a'naroáchin huanirin. ³⁵ Inaquë ya'huëpisopitari ni'pi. Saronaquë ya'huëpisopitarinta' ni'pi. Napoaton na'a piyapi'sa' iráca yonquipsopita naniantatona', Quisocristo imapi.

Yosë nohuanton Tapita ananpitaantarinsó'

³⁶ Copëquë a'na sanapi Tapita itopiso' ya'huërin. Crico nananquë Torëcasa itopi. Inanta' Quisoso imarin. Noya sanapi ni'ton, sa'ahuaro'sa' nosoroaton, nani tahuëri catahuarin. Pahuantohuachinara, ma'sha topinan nicanarin. ³⁷ Naporo' ina sanapi caniorahuaton, chiminin. Nonën pa'morahuatona', inapa pa'cotë' nininquë acopi. ³⁸ Pitroso' Nitaquë ya'huarin, natantopi. Co aquëyahue' ni'ton, cato' quëmapi a'papi. Canconahuatona', "Manóton huëquë'," itopi.

³⁹ Napoaton Pitro inapitarë' pa'nin. Canconpachinara, inapa pa'cotëquë quëpantapi. Inaquë na'a quëyoroño'sari tahuirapitahuatona', na'nëtopi. A'mopisopita Tapitaco' i'hua pipitërinso' sa'ahuaro'sa' quëtacaso marë' a'notopi. ⁴⁰ "Ya'ipinquëma' pipico' Yosë nontëri'i," itohuachina, pa'pi. Nani pa'pachinara, isonahuaton, Yosë nontërin. Ina quëran nonën tahuëretahuaton, itapon:

—Imoya Tapita, huënsëquë', itërin.

A'naroáchin ni'tiintarin. Pitro quënanahuaton, huënsërin. ⁴¹ Pitrori maimirarahuatón, ahuanirin. Ina quëran imapisopita, quëyoroño'sa' inapita përarin. Huë'sahuatona', nanpirin quënanquipi. ⁴² Ya'ipi ninanoquë nahuinin. Na'a piyapi'sa' Quisoso natëpi. ⁴³ Inaquë hua'qui' Pitro yacapatërin. Simon itopiso' pëinënuë yacapatërin. Simonso', sha'huëtë' tapanapi.

10

Cornirio nicacaso marë' Pitro pa'ninso'

¹ Sisariaquë a'na quëmapi ya'huërin. Cornirio itopiso'. Inaso' capitan. "Itariaro'sa'" itopiso sontaro huënton camairin. ² Inaso nisha piyapi niponahuë', Yosë chinotërin. Ya'ipi pëinënuë ya'huëpisopitanta' Yosë chinotopi. Cotioro'sa' ma'sha pahuantohuachinara, nosoroaton, topinan quëtërin. Nani tahuëri Yosë nontërin. ³ Pi'i tēhuërenahuaso', co huë'ëponahuë', hua'narëso pochin a'ninquechin quënanin. Yosë anquëninëni huëcapaimarahuatón: "¡Cornirio!" itërin.

⁴ Anquëni ni'sahuaton, pa'pi tē'huatërin.

—¿Ma'ta' sinioro nohuantëran? itërin.

—Quëmaso' na'con Yosë nontëran, nataninquën. Sa'ahuaro'sa' nosoroaton, ma'sha topinan quëtëran. Ina marë' noya yonquirinquën. ⁵ Napoaton Copëquë piyapi'sa' a'paquë' Simon Pitro maconta'ina'. ⁶ Inaso', sha'huëtë' tapanapi Simon itopiso' pëinënuë yacapatërin. Marë yonsanquë ya'huërin, itërin.

⁷ Anquëni pa'pachina, cato' piyapinën amatërin. A'na sontaronta' amatërin, nani tahuëri camairinso'. Inanta' Yosë chinotërin. ⁸ Anquëni nontërinso' sha'huítahuaton, Copëquë a'parin.

⁹ Tahuëririnquë yacamotëriahuaso', ninanoquë ya'caritopi huachi. Naporo' Pitro inapa pa'cotëquë pa'nin Yosë nontacaso marë'. ¹⁰ Tanaton, yacoshatopirinhue'. A'na piyapiri coshoro' nitaso', Pitro hua'narëso pochin quënanin. ¹¹ Pi'iro'të' ni'soatarin, ni'nin. Panca ta'na pochin nininso' o'marin. Catapini cacinën quëran huëntënimararin. ¹² Inaquë nani ma'sha ya'huërin. Tananquë ya'huërinso'pita, pëhuara pochin nininsopita, anpiantëhuano'sa', inapita ya'huërin ni'nin. ¹³ Ina quëran noninso' natanin. "Huanirahuaton Pitro, tēpaton ca'quë'," itërin.

¹⁴ —Inca Sinioro. Sopai inapitaso'. Co onporonta' ina pochin ca'chinahuë'. Iráca Moisése pëninëncoi ama ina pochin capaca'huaiso marëhuë', itërin Pitrori.

¹⁵ —Noya capacaso', itëranquën ni'ton, ama quëmari "sopai" itëquësohuë'. Co huachi tananpitacaso' ya'huërinhuë', itërin.

¹⁶ Cararo' inachachin sha'huitantarin. Ina quëran ta'na pochin nininso' inápaquë quëpantarin. ¹⁷ Pitroso' yonquirárin. "Yosë nohuanton hua'narëso pochin quënanahuë. ¿Ma'ta' tapon ina pochin a'notërinco nica?" tënin yonquiaton. Naporo' Corniriori a'parinsopita canquirapi. Natantiirahuatona', Simon pëinën ya'coananënuë canquipi. ¹⁸ Canquirahuatona', natanpi: "¿Simon Pitro isëquë ya'huarin ti?" topi.

¹⁹ Pitroso nipirinhüé' co nataninhüé'. Hua'narëso pochin ni'ninso' yonquirárin. Yonquiaso', Ispirito Santori itërin: "Apira cara quëmapi yonissarinquën. ²⁰ Nohuaramarahuatón, paquë'. Ama nisha nisha yonquiatonhué', imaquë'. Ca nohuanton, hué'pi ni'ton, noya imaquë'," itërin.

²¹ Pitro nohuaramarahuatón, comisiono'sa' nontërin.

—Ca Simon Pitroco. ¿Onpoapomata' hué'namaso'? itërin.

²² —Capitan Cornirio a'parincoi. Inaso' nóya quëmapi. Nisha piyapi niponahué', Yosë chinotërin. Ya'ipi cotioro'sari noya ni'pi. I'huara ya'huaso', a'nanaya anquëneri ya'notimarahuatón, sha'huitantarin. "Piyapi'sa' a'paquë' Pitro maconta'ina'. Ina a'chintarinquën, noya natanquë'," itërin ni'ton, a'parincoi hué'nai, itërin. ²³ Napotohuachina, "Ya'cointaco' iyaro'sa'," itërin Pitrori. Napotohuachina, ya'coontapi. A'cahuachinara, hué'ëpatopi. Tahuëririnquë paantahuachinara, Pitronta' pa'nin. A'napitanta' Quisoso imapisopita Pitro imapi.

²⁴ Ina tashiraya Sisariaquë canconpi. Inaquë Corniriori ninararin quënanconpi. Quëmopinënpita, nipayarinsopita, inapita amatohuachina, nani niyontonpi natanacaiso maré'. ²⁵ Pitro canconpachina, Corniriori isonapairahuatón, moshapirinhüé'.

²⁶ A'naroáchin Pitrori ahuaniantarin.

—Huaniquë' iyasha. Co caso' moshancoso ya'huërinhué'. Piyapico canta', itërin.

²⁷ Ninontahuatona', pëiquë ya'conpi. Inaquë na'a piyapi'sa' niyontonpi quënanconpi.

²⁸ Nani ninontahuachinara, Pitrori itërin:

—Cotioro'sacoi inachintëraiso', nani iyaro'sa' nitotërama'. Co onporonta' nisha piyapiro'sataquë ni'tapoi pa'naihué'. Co inapitaro'coi niyontónaihué'. "Co Yosë nohuantërinhué'," topiraihué'. Iporaso nipirinhüé' Yosë nani anitotërinco. Insosona Yosëri noya ni'pachina, canta' noya ni'i. Ya'ipi piyapi napopianachin noya nica'huaso' ya'huërin, ténahuë'. ²⁹ Napoaton amatohuatancora, noya hué'nahuë. ¿Ma'marëta' amatëranco? itërin.

³⁰ Napotohuachina, Corniriori itërin:

—Nani catapini tahuëritarin, ipora pochin Yosë nontasoco, a'nanaya a'na quëmapi ya'notërinco. A'morinso' huënaráchin huënaráchin ni'nahuë. ³¹ Ya'notirahuatónco, itërinco: "Cornirio, quëmaso' na'con Yosë nontëran, nataninquën. Sa'ahuaro'sa' nosoroaton, ma'sha quëtëran. Ina maré' Yosë noya yonquirinquën. ³² Napoaton Copëquë piyapi'sa' a'paquë' Simon Pitro maconta'ina'. Inaso', Simon itopiso' sha'huëtë' tapanapi pëinënuë yacapatarin. Marë yonsanquë ya'huërin," itërinco. ³³ Ina natanahuato, a'naroáchin amatëranquën. Ma noyanquën ni'ton, hué'nai. Iporaso' ya'ipicoi niyontónai. Yosënta' ni'sarincoi. ¿Ma'ta' ina sha'huëtërinquën natëca'huaiso maré'? Yanatanai, itërin.

Cornirio a'chintërinso'

³⁴ Itohuachina, Pitrori itërin:

—Tëhuëenchachin Yosëri ya'ipi piyapi'sa' nosororin. Co quiyasáchin nosororincoihué'. Cancanënpoaquë yonquirëhuasopita nitotaton, no'tëquën yonquirinpoa', ténahuë. ³⁵ Nisha piyapi'sanquëma' nipomarahué', cancanëma quëran huaré' ina chinotohuatama', nohuantarinquëma'. Noya cancantohuatama', noya ni'sarinquëma'. ³⁶ Iráca israiro'sacoi noya nanan sha'huitërincoi. Piyapinënpita pochin nicatoncoi, Yosë anitotërincoi. Oshahuanëhua' ni'ton, Yosë inimicotopirëhuahué', Quisocristo a'paimarin nanan anoyatinpoaso maré'. Inaso' ya'ipi piyapinpoa' yahua'anëntërinpoa'. ³⁷ Caririaquë nanan nahuinin. Ina quëran ya'ipi Cotia parti nahuinin ni'ton, canpitanta' natantërama'. Yosë nohuanton, Coansa pëinëntërin co noyahué' yonquipisopita naniantacaiso maré'. Piyapi'sari natëhuachinara, aporintërin. ³⁸ Ina piquëran Yosëri chachin Quisocristo acorin, Nasaritoquë ya'huërinso'. Yosë nohuanton, Ispirito Santori noyá ya'coancantërin. Napoaton nani ma'sha nanitaparin nicacaso'. Nisha nisha parti paaton, nóya ninin. Na'a cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërin. A'naquën sopairi ya'coancantërin ni'ton, chiniquën parisitopirinhüé', inari anoyatërin. Yosëri catahuarin ni'ton, a'naroáchin anoyatërin. ³⁹ Quirosarinquë naporin. Ya'ipi cotioro'sa' ya'huëpiguënta' inaporin. Ina quëran corosëquë patanantahuatona', tëpapi. Ya'ipiya quiyari ni'nai. ⁴⁰ Chiminpirinhüé', cara tahuëri quëran Yosëri ananpitaantarin. Nanpiantahuachina, Yosë nohuanton, ya'notërincoi. ⁴¹ Co ya'ipi piyapi'sari ni'pihué'. Yosë nohuanton, quiyariso' ni'nai a'napita sha'huita'huaiso maré'. Nani nanpiantahuachina, quiyaré' coshatërin, o'orin. Quisocristo tēhuëenchachin nanpiantarin, tēnai. ⁴² Naporo' sha'huëtërincoi paatoti pëinënta'huaiso maré'. "Paatoma', ca nanamëhuë

sha'huico' imatonaco noya cancanchina'. Yosë chachin acorinco ni'ton, a'na tahuëri coisë pochin nisarahuë. Nanpipisopita, chiminpisopitanta', ya'ipiya co noyahué' nipachina', ana'ntarahuë. Inanta' sha'huitoco' nitochina', itërincoi ni'ton, sha'huirárai. ⁴³ Iráca quëran huaré' pënëntona' piro'sa' Quisoso ninotona', sha'huitërinënpoa' ina natëcaso maré'. Cancanënpoa quëran huaré' ina natëcaso' ya'huërin. Oshanënpoa maré' chiminin ni'ton, imapatëhua', ya'ipi oshanënpoa' inquitarinpoa'. "Ca oshanëhuë maré' mini Quisocristo chiminin," topatëhua', inquitarinpoa', itërin Pitrori.

Ispirito Santori ya'coancantërinso'

⁴⁴ Noninso' natanahuatona', ya'ipiya natëpi. Nontaso chachin, Ispirito Santori ya'coancantërin. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ina nohuanton, nisha nisha nananquë nonsapi. Co nitotaponarai-huë', Ispirito Santo nohuanton, napaopi. "Ma noyacha Yosëso paya," tosapí. Natanahuatona', cotioro'sa' Pitro ca'tanpisopita pa'yanpi: "Nisha piyapi'sa' niponaraihuë', Yosë nohuanton, Ispirito Santori ya'coancantërin," topi.

⁴⁷ —Isopitanta' canpoa pochin Ispirito Santori ya'coancantërin ni'quëhuarë' apori-huaina', ténahuë. ⁴⁸ "Quisocristo imarai huachi," topachinara, aporintëquë', itërin Pitrori. Napotihuachina, aporintopi.

—Isëquë iyaya yacapatoncoi, hua'quimiáchin a'chintocoi, itopi. Napotihuachinara, inaquë hua'quimiáchin yacapatërin.

11

Pitro Quirosarinquë natanpiso'

¹ Nisha piyapi'santa' Yosë nanamën natëpi ni'ton, Cotia parti a'naroáchin nahuinin. Ca'tano'santa' natantopi. Ya'ipi imapisopita inaquë ya'huëpiso' nitotopi. ² Napaoton Pitro Quirosarinquë huënantahuachina, a'naquën cotioro'sa' iráca nanan natëpisoari no'huipi. Quisoso imaponaraihuë', iráca nanaonta' nohuantopi.

³ —Nisha piyapi'sa' pëinënquë yacapataton, inapitarë'quën coshatëran. Co inapitaso' marca niacotopihuë'. ¿Onpoatonta' naporan? itërin.

⁴ Pitroso nipirinhue' ya'ipiya sha'huitërin.

⁵ —Natanco iyaro'sa', no'tëquën sha'huichinquëma'. Copëquë ya'huëasoco, a'na tahuëri Yosë nontárahue. Naporó' co huë'ëporahuë', hua'narëso pochin quënanahuë. Panca ta'na pochin nininso' inápa quëran o'mararin. Catapini cachinë quëran huëntënimararin. Ca ya'cariya o'marin. ⁶ Inaanaquë ni'pirahuë', nani ma'sha quënanahuë. ⁷ Nantinquë ya'huërinisopita, tanan ni'ni pochin nininso', pëhuara pochin nininso', nisha nisha an-piantëhuano'sa', inapita quënanahuë. ⁸ Nontërincoisonta' natanahuë. "Huanirahuaton isopita tëpaton ca'quë'," itërinco. ⁹ "Inca Sinioro. Sopai inapitaso'. Co onporonta' ina pochin ca'chinahuë'. Iráca Moisésë pëinëncioi ama ina pochin capa'huaiso marë'huë'," itohu-atëra, ⁹ inápa quëran itantarinco: "Noya capacaso', itëranquën ni'ton, ama quëmari 'sopai' itëquësohuë'. Co huachi tananpitacaso ya'huërinhuë'," itërinco. ¹⁰ Cararo' inachachin sha'huitantarinco. Ina quëran inápaquë quëpanantarin. ¹¹ Naporó' cara quëmapi'sa' Simon pëinënquë canquipi. Sisaria quëran huë'pi. Capitan Cornirio a'parinso'. ¹² Ispirito Santo sha'huitërinco: "Inapita imaquë'. Ama nisha nisha yonquiatonhuë', noya paquë'," itërinco. Napaoton pa'nahuë. Isopita iyaro'sa' ca'taninaco, saotaya'pi chachin ca'taninaco. Pëinënquë canconahuato, ya'conai. ¹³ Ya'conpatoirá, Cornirio itërincoi: "Pëinëhuëquë Yosë nontasoco, anquëni ya'notirinco, ni'nahuë. 'Copëquë piyapi'sa' a'paquë' Simon Pitro maconta'ina'. ¹⁴ Inaso' nanan sha'huitarinquën cha'ëcamaso maré'. Ina natëhuatan, Yosë anoyacancantarinquën. Quëmopinënpitanta' anoyacancantarin,' ténin anquëni," itërinco. ¹⁵ Quisoso nanamën sha'huitasoco chachin, inapitanta' Ispirito Santori ya'coancantërin. Ya'nán canpoa' ya'coancantërinposo pochachin inapitanta' ya'coancantërin. ¹⁶ Naporó' Sinioro sha'huitërincoisoi' yonquirahuë. "Coanshaso' i'quë aporintërinquëma'. Yosëso nipirinhue' Ispirito Santo aya'coancantarinquëma' catahuainquëmaso maré'," itërincoi Quisoso. ¹⁷ Sinioro Quisocristo imapatëhua', Yosë nohuanton, Ispirito Santo ya'coancantërinpoa'. Inapitaso' nisha piyapi'sa' niponaraihuë', imapachinara, inapochachin Ispirito Santori ya'coancantërin. Yosëri noya ni'pachina, inapochachin canta' noya ni'i, ténahuë. ¡Co caso' nanitërahue' nisha yonquia'huaso'! itërin Pitrori.

¹⁸ Natanahuatona', co huachi no'huipihuë'.

—Tëhuëchachin Yosë nohuanton, nisha piyapi'santa' co noyahue' yonquipisopita nani-antatona', imasapi. Inari catahuarin ni'ton, nanpimiatapi. Ma noyacha Yosëso paya, itopi.

Antioquiaquë imapiso'

¹⁹ I'hua chachin Istipan tëpahuachinara, Quisoso imapisopita aparisitopi ni'ton, aquë yanquëëpi. A'naquën Pinisia parti pa'pi. A'naquëonta' Chipriqué pa'pi. A'napitanta' Antioquiaquë'pa' pa'pi. Nisha nisha parti paatona', Quisoso nanamën sha'huipi.

Sha'huiponaraihué', cotioro'saráchin sha'huítopi. ²⁰ A'naquénso nipirinhué' Antioquiaqué canconahuatona', nisha piyapi'santa' sha'huítopi. Sinioro Quisoso naporinso' a'chintopi. "Oshanéma' inquitatênquéma', anoyacancantarinquéma'," itopi. Chipri quéran hué'pisopita, Sirini quéran hué'pisopita, inapita napopi. ²¹ Yosèri catahuarin ni'ton, na'a piyapi'sa' natétona', imapi. Iráca yonquípiso' naniantatona', Quisoso imasapi.

²² Quirosarinqué nahuinin. Quisoso imapisopita natantahuatona', Pirnapi a'papi Antioquiaqué ya'hué'pisopita nicacaso maré'. ²³⁻²⁴ Inaqué canconahuaton, "Têhuénchachin nisha piyapi'santa' imasapi. Yosèri na'con catahuarin," ta'ton, noya cancantêrin. Pirnapiso' noya quémapi. Yosè noya natêrin. Ispirito Santori noyá ya'coancantêrin ni'ton, piyapi'sa' pênênin: "Ama Sinioro a'pocosohué'. Ya'ipi cancanéma quéran huaré' imamiatoco," itêrin. Pênênpachina, a'napitanta' Quisoso imapi.

²⁵ Ina quéran Pirnapi Tarsoqué pa'nin Saono yonípon. Inaqué yoniton, quénanin. ²⁶ "Huéqué' pa'a Antioquiaqué ya'hué'pisopita a'chinta," itohuachina, "Inta nipachin pa'a," ta'ton, imarin. A'na pi'isa' inaqué ya'hué'pi. Imapisopita catahuacaiso maré' yacapatopi. Na'a piyapi'sa' a'chintopi. Inaqué chachin Quisoso imapisopita nisha nininên acoantapi. "Cristo imaro'sa'," itopi.

²⁷ Naporó' tahuéri'sa' pênéntona'piro'sa' Quirosarin quéran Antioquiaqué hué'pi. ²⁸ A'naso' Acapo itopi. Inaso' Ispirito Santo nohuanton, ninorin. "Co hua'qui quéranhué' ya'ipi parti tanarotapi," itêrin ninoton. Ina quéran Craotio itopiso' Noma copirno ya'conaso', têhuénchachin tanarotopi. ²⁹ Napohuachina, imapisopita yonquipi Cotia parti ya'hué'pisopita catahuacaiso maré'. Imapisopita parisitapi ni'ton, coriqui yaa'papi. Coriquihuanó'saso' na'con quétopi. Co coriquihuanó'sahué' nipisopitaso', pi'pian quétopi. ³⁰ Nani coriqui yontonpachinara, Pirnapi, Saono, inapita quétopi quépacaiso maré'. Quirosarinqué quéparahuatona', ansiano'sa' quétonpi pahuantêrinso' quétacaiso maré'.

12

Irotisèri aparisitêrinso'

¹ Naporó' tahuéri'sa' a'na hua'an ya'hué'rin, Irotisè itopiso'. Quisoso imapisopita no'huítion, sontaro'sa' a'parin aparisitacaiso maré'. ² Santiago maconpi. Inaso' Coansha iin. Mapachinara, sahuêniqué atêpatêrin. ³ Têpapi ni'ton, cotio hua'ano'sari pa'yatopi. Ina natantahuaton, Pitrona' macacaiso maré' camaitêrin. Naporó' cotioro'sa' niyontonapi pan co ahué'pocatopisohué' capacaiso maré'. ⁴ Mapachinara, tashinan pèiqué apo'motêrin. Shonca saota sontaro'sa' acorin a'paicaiso maré'. Catapini, catapini ya'piri ni'sapi. Niya'huérêtatona', tashirê chachin a'pairapi. "Pascoa na'huéhuachin, piyapi'sa' ni'têrantapiqué Pitro ana'ntarahué'," ténin hua'an yonquiaton. ⁵ Pitro tashinan pèiqué ya'huapirinhué', Quisoso imapisopita Yosè nontapi. Pitro maré' chiniqué'n Yosè nontapi.

Pitro tashinan pèi quéran cha'êrinso'

⁶ Tashiraya pochin hua'ani ana'ntacaso' nisahuaso', Pitro hué'ésárin. Cato' sontaro'sari ahuancoanapipi. Cato' catinaqué tonpopi. Ahuénan quéran a'na sontarori nitonpotanpatêrin. Inchinan quéran a'narinta' nitonpotanpatêrin. Inapatahuatona', ya'ipi hué'ésapi. Ya'coanaqué cato' sontaro'sa' chachin tashinan pèi a'pairápirinahué'. ⁷ A'nanaya Sinioro anquéninên inaqué ya'notimarin. Huénaráchin a'pinin. Pitro pichianahuaton, ochinanan. "Manóton huénséqué' pa'a," itêrin. Napotihuachina, tanpain quéran catina inaora nii'quiritêrin. Cato quéran chachin nii'quiritêrin. ⁸ "A'moanahuaton, sapaté' po'moqué'," itêrin. Itohuachina, inaporin. "Aipi a'moransonta' a'mosahuaton, imaguico," itantarin.

⁹ Ina quéran pipihuachina, Pitrori imarin. "Co'ta'ma' anquéni ocoiarincohué'. Topinan hua'narêso pochin ni'samarahué," topirinhué'. ¹⁰ Sontaro ya'natontarinso' na'huétirin. Ina quéran a'nanta' na'cotiantarin. Pèianshinaanqué huaré' canquirin. Inaqué panca ya'coana hua'na quéran nininso' ya'hué'pirinhué', inaora ni'soatêrin. Pipirahuaton, a'na cachiqué pa'nin. Inaqué a'naróchin anquéniri patêrin.

¹¹ Naporó' Pitro no'téquên yonquirin: "Co hua'narêso pochin ni'nahué'. Sinioro chachin anquéninên a'patimarino nicha'êincoso maré'. Irotisè, cotio hua'ano'sa', inapita yatêpápirinacohué', nicha'êinco," ténin.

¹² Ina yonquiaton, Maria pênênqué pa'nin. Coansha Marco a'shin inaso'. Inaqué na'a imapisopita niyontonahuatona', Yosè nontapi. ¹³ Paira tahuirinqué canconahuaton, ya'coananênqué pi'nitonin. Pi'nitohuachina, a'na nanon hué'nin, Rota itopiso'. ¹⁴ Pitro noninso' nohuianantahuaton, pa'yanin. Pa'yanaton, co ya'coana i'soataponahué', ta'acontarahuatón, pèiqué ya'coantarin. Pitro aipiran huaniarinso' sha'huiconin.

¹⁵ —Quémaso' hua'yantêran, itopirinhué'.

—Co hua'yantêrahué'. Têhuénchachin Pitro inaqué huaniarin, itohuachina:

—Co inahué'. Anquéninên nimara, itopi.

¹⁶ Napoasoi', Pitroso' ya'coana pi'niantarin. Naporo huarë' i'soatopi. Pitro quënanahuatona', pa'yanpi. ¹⁷ Inaso nipirinhue' imirin quëran anquitërin ama noncaroaiso marëhuë'.

—Sinioro chachin anquëninën a'patimarincó. Tashinan pëi quëran ocoirincó. Iya Santiaco sha'huitonco' nitochin. Ya'ipi imapisopitanta' sha'huitoco', itërin.

Ina quëran a'na parti pa'nin.

¹⁸ Tahuërihuachina, sontaro'sa' pa'pi pa'yanpi. “¿Intoacha Pitro pacaya?” nitopi. ¹⁹ Irotisëso nipirinhue': "Pitro maconquë'," itopirinhue'.

“Capa huachi,” itohuachina, a'na a'na sontaro natanin. Co nitotohuachinarahuë', tëpacaiso marë' camaitërin. Napoaton sontaro'sa' Pitro a'paipisopita tëpapi. Ina quëran Irotisë Cotia quëran pipirahuaton, Sisariaquë pa'nin ya'huapon.

Irotisë chiminiso'

²⁰ Irotisi hua'an ya'huërinquë nisha nisha piyapi'sa' huëcatona', coshoro' pa'anquipi. A'naquënsó' coshoro' yapa'anpirinahuë', chiniquën no'huiton, co nohuantërinhuë' quëtacaso'. Tiroquë ya'huëpisopita, Sitonquë ya'huëpisopita, inapita no'huirárin. Napoaton niyontonahuatona', inaquë huë'pi. Po'oana quëran inpriatonën Pirasito itopiso' nontiipi.

—Quëmari hua'an nontëquë' ama huachi no'huincoisohuë'. Ina marë' coriqui quëchinquën, itopi.

—Noyahua', tosahuaton, pa'nin hua'anën nontacaso marë'.

²¹ —Sha'huitëquë' huënta'ina' nonchi, itërin. Niyontonpachinara, noyápiachin nitaparin. Hua'anëntacaso' shiranëinquë huënsërahuaton, piyapi'sa' nontarin. ²² Natanahuatona', pa'yatapi: “Ma noyanquëncha quëmaso paya. Co piyapi pochin nontërancoihuë'. Yosë chachin pochin nontarancoi,” itopi chiniquën nontatona'. ²³ Topinan piyapi niponahuë' natanahuaton hua'an nipa'yatërin. Yosëichin chinotacaso nipirinhue' naporinso marë', a'naroáchin Sinioro anquëninëni acaniorin. Chiniquën canioton, shonari pë'yarin. Parisitërarin quëran chiminín.

²⁴ Yosë nanamënsó nipirinhue' nahuinarin. Nisha nisha parti sha'huirápi ni'ton, na'a piyapi'sa' natëtona' imasapi.

²⁵ Pirnapi, Saono, inapitaso' nani yonquipi Antioquiaquë paantacaiso'. Imapisopita coriqui a'papiso' nani quëtonpi ni'ton, Quirosarin quëran pipirahuatona', paantapi. Coansha Marconta' quëpapi.

13

Pirnapi, Saono inapita a'chinacaso marë' a'papiso'

¹ Antioquiaquë na'a Quisoso imapisopita ya'huëpi. Na'a niyontonahuatona', Yosë chinotopi. A'natërápo quëmapi'sa' ansiano ya'conpi. A'naquënsó' Quisoso nanamën sha'huitona', pënëntopi. A'naquëonta' imapisopita a'chintopi noya imacaiso marë'. Inapitaso': Pirnapi, Simon, Nosio, Manain, Saono, inanapo ya'huëpi. Simonso' yara piyapi. Nosioso' Sirini quëran huë'nin. Manainso', Cariria hua'an Irotisë pëinëinquë so'sorinso'. ² A'na tahuëri co coshatatonaraihuë', Sinioro chinotopi. Napohuachinara, Ispirito Santori sha'huitërin: “Pirnapi, Saono inapita nohuantërahuë' paatona', piyapi'sa' a'chintacaiso marë'. Ina marë' inapita acorahuatoma', a'paco' pa'ina',” itërin.

³ Napoaton co coshatatonaraihuë', inapita marë' chiniquën Yosë nontopi. Nani Yosë nontohuachinara, së'huamotorahuatona', acopi paatona' a'chinacaiso marë'. Ina quëran a'papi.

Chipri parti a'chinpiso'

⁴ Ispirito Santo nohuanton, Siriosiaquë pa'pi marë' pa'tacaiso marë'. Ina quëran panca nanchaquë pa'sahuatona', Chipri parti canconpi. Panca so'ton inaso'. Inaquë na'a ninano' ya'huërin. ⁵ Saraminaquë nonshirahuatona', cotio niyontonpiso pëiquë pantarahuatona', Yosë nanamën sha'huitopi. Nisha nisha niyontonpiso pëiquë sha'huitëra'piapi. Coansha Marconta' pa'nin catahuacaso marë'.

⁶ Inaquë sha'huirahuatona', ya'ipi Chipri parti pa'topi. A'chintëra'piapi. Inapoatona', Paposëquë huarë' canconpi. Inaquë a'na pënoton quënanconpi. Inaso' cotio quëmapi, Pariquisoso itopiso'. Inaso', nonpin nanan pënëntona'pi ni'ton, piyapi'sa' nonpintarin. ⁷ Inaso' hua'an amiconën. Hua'anso' Siriquio Paono itopi. Inaso' noya yonquirin. “Canta' Yosë nanamën nata'in,” ta'ton, Pirnapi, Saono, inapita amatërin. ⁸ Pënotonso nipirinhue' co nohuantërinhuë'. Inaso' Crico nananquë Irimasë itopi. “Ama natëquësohuë',” toconin. ⁹ Saonoso' Noma nananquë Paono itopi. Ispirito Santori noyá ya'coancantërin ni'ton, pënoton ni'sárin quëran itapon:

¹⁰ —Quëmaso' sopai pochin cancantëran. Yosëso' noya noya nipirinhue', yainimicotëran. Tëhuëchachin nonpintëinquën, pa'pi co noya quëmapiinquënhuë'. Sinioro no'tëquën

sha'huitopirinpoahué', ζonpoatonta' quémari nonpintaton, a'napita anishacancantaran? ¹¹ Apiramiachin Yosé nohuanton, co manta' quénantaranhué'. Hua'quimiachin co pi'i quénanaranhué', itérin.

Napotohuachina, a'naroáchin chitoro pochin ni'térin. Somaraya pochin nicaton, co manta' quénantérinhué'. Si'pinantápirinhué', a'na piyapi nohuantérin matanparahuaton, quépacaso maré'. ¹² Hua'ani ni'sahuaton, "Yoséri mini napotérin," ta'ton, natérin. Sinioro nanamén natanahuaton, pa'yanin. "Inaso' chiniquén nanan," ténin.

Pisitia parti pënëntérinso'

¹³ Ina quéran Paonosó', ca'taninsopitaré chachin a'na parti pa'nin. Nanchaqué ya'conahuatona', maré pa'tantapi. Panpiria parti nonshirahuatona', a'na ninano Piriqi itopiqué pa'pi. Coansha Marcosó nipirinhué', co huachi imátérinhué'. Quirosarinqué ayamantarin. ¹⁴ Paonosó' Pirnapiré chachin paantapi. Piriqi na'huétahuatona', aqué iratopi. Pa'sápatona', a'na Antioquiaqué canconpi, Pisitia parti ya'huérinso'. Chinoto tahuéri nipachina, cotio niyontonpiso péiqué pa'pi. Inaqué ya'conahuatona', huénsépi. ¹⁵ Cotio ansiano'sa' quirica nontapi. Moisésé iráca pënëntérinso', pënéntona'piro'sa' ninshitopiso', inapita nani nontohuachinara, itapona':

—Achinicanamacoiso maré' yapënénpatamacoi iyaro'sa', sha'huitocoi nata'in, itérin.

¹⁶ Napotohuachina:

—Noyapa', carinquémanta' pënénquéma', ta'ton Paono huanirin. Huanirahuaton, imirin quéran tasatérin piyapi'sari ta'tatona' natanacaiso maré'.

—Natanco iyaro'sa'. A'naquémanta' nisha piyapinquéma' nipomarahué', Yosé chinotérama'. Canpitanta' natanco. ¹⁷ Iráca quéran huaré' isairio'sanpoa' Yosé chinotérehua'. Iráca chachin shimashonénpoapita acorin piyapinépita nicacaiso maré'. Iquipitoqué ya'huéapona', Yosé nohuanton, na'api. Ina quéran Yoséri chachin chiniquén nanantaton, catahuarin inatohua quéran cha'écaiso maré'. ¹⁸ Catapini shonca pi'ipi inoté parti pa'pachinara, Yoséri nosoroaton, co ata'huantérinhué'. Co yanatépirinahué', na'con catahuarin. ¹⁹ Ina nohuanton, Canaan parti pa'pi. Inatohua' nisha nisha piyapiro'sa' ya'huépi, nisha nisha nananqué nonpisopita. Canchisé huénton ya'huépirinahué', co Yosé natépihué' ni'ton, ina nohuanton minsépi. Inaqué chachin shimashonénpoapita ya'huépi. Yoséri catahuarin ni'ton, ina no'pa' hua'anéntopi. ²⁰ Ya'ipi quéran catapini pasa a'natérapo shonca pi'ipi ninin.

Ina piquéran Yosé nohuanton, hua'ano'sa' ya'cona'piapi catahuacaiso maré'. Samoiro ya'conaqué huaré' inapopi. ²¹ Inaso' noya pënéntopirinhué': "Copirno nohuantérai huachi," topachinara, Yoséri Saono acorin. Inaso' Mincamin huénton quémapi, Quisi hui'nin. Catapini shonca pi'ipi Saono hua'anéntopirinhué', ²² Yoséri ocoirahuaton, Tapi acorin. Quisi hui'nin inaso'. Nóya quémapi ni'ton, Yoséri noya ni'nin. "Tapiso' ca pochin cancantérin. Noya ni'nahué. No'téquén natéarincó," ténin Yosé. ²³ Iráca chachin Yoséri sha'huitérin: "A'na tahuéri Tapi shiin nicha'éсарinquéma'," itérin shimashonémapita. Iporaso' iyaro'sa', nani Quisoso a'paimarin nicha'éimpoaso maré'. Sha'huitérinso chachin a'paimarin. ²⁴ Co'huara Quisoso hué'shatérasohué', Coansha pënéntarin. Na'a isairio'sa' pënénarin. "Co noyahué' yonquiramasopita naniantatoma', Yosé chachin tahuérétantaco'. Ina quéran i'qué aporintaranquéma'," itérin. ²⁵ Coansha pënéntérinso' yatiquihuachina, no'téquén sha'huirin. " 'Quémaso' Cristonquén,' itopiramacohué', co caso' inacohué'. Nipirinhué', ca piquéran hué'sarin. Inaso' noya noya. Co caso' maquéyancohué' ni'to, co sapatén i'quirita'huaso térinta' nanitarahué'," itérin.

²⁶ "Canpoaso' iyaro'sa', Apraan shinpitanpoa' ni'téhua', Yosé nanan a'patiripoa' nicha'éimpoaso maré'. Nisha piyapinquémanta' Yosé chinotohuatama', nicha'éсарinquéma' canpitanta'. Napoaton ya'ipiniquéma' sha'huitaranquéma'. ²⁷ Quirosarinqué ya'huépisopitaso', co Quisoso nohuítipihué': 'Yoséri a'paimarin,' co topihué'. Co hua'ano'sa' térinta' napopihué'. Pënéntona'piro'sa' ninshitopiso' nani chinoto tahuéri natanpirinahué', co yonquipihué'. 'Quisoso tépaqué', itopi. Iráca ninorinso chachin yatépa'pi. ²⁸ Co ma'maré' térinta' tépacasohué' nipirinhué', Pirato sha'huítopi: 'Tépaqué', itopi. ²⁹ Ina quéran ya'ipi Yosé quiricanénqué ninorinso' nanihuachina, corosé quéran anohuararahuatona', na'pi naninqué po'mopi. ³⁰ Inaqué po'mopirinahué', Yoséri ananpitaantarin. ³¹ Nanpiantarahuatón, a'na yoqui miria pochin ya'huantarahuaton, ca'tano'sanépita ya'noté'piarin. Co'huara chimiyantérasohué', na'a Caririaqué ya'huépisopitari ca'tanpi. Quirosarinqué huaré' imapi. Quisoso nanpiantahuachina, inapitarinta' quénanpi. Quénanahuatona', ya'ipi piyapi sha'huítapi: 'Nanpiantarin mini. Quiyari ni'nai,' tosapí.

³² Quiyanta', iyaro'sa', noya nanan sha'huitarainquéma'. Iráca Yoséri shimashonénpoapita nontaton, sha'huitérin. ³³ Iporaso' nani Quisoso a'patimarinpoa'. Shinpitanpoa' ni'téhua',

yonquirinpoa'. Quisoso ananpitaantarahuaton, catahuarinpoa' canpoanta'. Yosë quiricanëquë iráca ninshitérin. 'Quëmaso' hui'nahuënguën. Ipora chachin acoranquën hua'anëntamaso marë', ténin Tapi. Sarmo catoquë naporin. ³⁴ Yosëri ananpitaantacaso' ninorin. Co nonën chanatarinhuë'. Iráca quiricanën quëran itërin: 'Tapi no'tëquën nontërahuë. Nosoroato, na'con catahuarahué. Canpitanta' inapochachin catahuaranquëma', ténin Yosë. ³⁵ Napoaton Tapiri ninshitantarin. 'Quëmasáchin natëranquën ni'ton, co nohuantaranhuë' nonëhuë chanatacaso', itërin, Yosë nontaton. Sarmo quiricaquë chachin naporin. ³⁶ Napoaponahuë', Tapiso' Yosë natëton, piyapi'sa' catahuarin. Ina quëran chiminin. Shimashonënpita pirayan pa'pitopi. Nonën chanatërin. ³⁷ Quisoso nipirinhuë' Yosëri ananpitaantarin. Co nonën chanatërinhuë'. Quisoso nonën chachin ninoton, Tapi iráca ninshitérin. ³⁸⁻³⁹ Napoaton iyaro'sa' sha'huichinquëma'. Quisosoíchin nanitaparín oshanëma' inquitininquëmaso'. Iráca pënëntërinso' Moisésëri ninshitopirinhuë'. Ina imapatama', co oshanëma' inquitarinquëmahué'. Nipirinhuë', Quisoso natëhuatëhua', oshanënpoa' inquitarinpoa'. Oshanënpoa marë' chiminin ni'ton, inquitarinpoa'. Ina quëran Yosë noya ni'sarinpoa'. ⁴⁰ Nani natanamacó ni'ton, a'naroáchin, iyaro'sa', natëco'. Ni'cona ana'ntochinquëma'. Iráca Yosë quiricanën quëran pënëntona'piro'sa' itapona':

⁴¹ 'Yosëri itërin: "Canpitaso' na'con tēhuaconama'.

Iso tahuëri'sa' ca nohuanto, na'con ma'sha onpoarama'. Yonquirahuëso' sha'huitarinënguëma'.

Natanapomarahué', co natëtaramahuë'. Napoaton pa'yanatoma', yonquico'.

Chiniquën ana'ntaranquëma' ni'ton, ta'huantarama', ténin Yosë, itopi.

Canpitanta' ni'cona inapochachin ana'ntochinquëma', ténin Paono, pënëntaton.

⁴² Ina quëran niyontopiso pëi quëran pipihuachinara, 'a'na chinoto tahuërinta' inapochachin a'chintaantacoi,' itopi. ⁴³ Piyapi'sa' noquitopirinahuë', na'a cotioro'sari Paono imasapi. Nisha piyapi'santa' cotioro'sa pochin Yosë chinotopisopita imasapi. Imapachinara, Paono, Pirnapi catoari chachin a'chintantapi.

'Yosë inaora nohuanton, nosororinpoa', ta'toma', imamiatoco', itopi.

⁴⁴ A'na chinoto tahuëri nanihuachina, ya'ipi ninanoquë ya'huëpisopita niyontopi Yosë nanamën natanacaiso marë'. Caraíchin piyapi co pa'pihuë'. ⁴⁵ Cotioro'saso nipirinhuë' notohuaro' piyapi ni'sahuatona', no'huitona', apiratopi. "Isopitasa' nisha piyapi'sa' ni'ton, co canpoa pochin iráca pënëntërinso' natëpihuë', ta'tona', no'huitopi.

"Paono co no'tëquën a'chininhuë'. Inaso' nonpintë', itopi. ⁴⁶ Paonosó nipirinhuë' chiniquën cancantaton, co tē'huarinhuë'. Pirnapinta' chiniquën cancantërin.

—Canpita'ton Yosë nanamën sha'huitahuanquëmaso' ya'huëpirinhuë', a'porama' ni'ton, canpitaora tēhuënëma quëran co nanpimiataramahué'. Napoaton nisha piyapi'sa' a'chintarai. ⁴⁷ Sinioro sha'huitërincoi:

"Quëmaso' acoranquën nisha piyapi'sa' a'chintaton anohuitancoso marë'.

A'pintëreso pochin nanamëhuë' anitotaran.

Ya'ipi parti paaton, piyapi'sa' a'chintëra'piapon cha'ëcaiso marë', itërincoi, ténin Paono.

⁴⁸ Nisha piyapi'sa' natanahuatona', pa'yatopi. "Ma noyacha Yosë sha'huitërinpoa'paya," topi. A'naquën Yosëri huayonin ni'ton, natëtona', Quisoso imasapi ina nohuitatona', nanpimiatacaiso marë'. ⁴⁹ Ya'ipi ina parti Sinioro nanamën nahuinín. ⁵⁰ Cotioro'saso nipirinhuë' ninano' hua'ano'sa' nontopi. Sanapi'santa' chiniquën nanantopisopita nontopi, Yosë chinotopisopita nininso'. "Paono co noya quëmapihuë'. Pirnapinta' co noyahuë'. Co isëquë nohuantëraihuë'," toconpi. Napotatona', aparisitahuatona', a'papi. ⁵¹ "Nani sha'huitopiranquëmahué', co nohuantaramahuë' ni'ton, canpitaora tēhuënëmaquë nina'ntarama'," itahuatona', Iconioquë pa'pi. ⁵² Patopirinahuë', nani a'chintopi ni'ton, Quisoso imapisopitaso' noya cancantopi. Ispirito Santori noya ya'coancantërin.

14

Iconioquë a'chinpiso'

¹ Paono, Pirnapi, inapita Iconioquë canconpachinara, inachachin niantapi. Inaquënta' chinoto tahuëri nanihuachina, cotio niyontopiso pëiquë ya'conpi. Noya a'chinpi ni'ton, na'a cotioro'sari natëpi. Na'a nisha piyapi'santa' Quisoso imápi. ² A'naquën cotioro'saso nipirinhuë', co yanatëpihuë'. Napoaton, nisha piyapi'sa' nontatona', anishacancantopi. "Quisoso imapisopita co noya piyapishahuë'," itopi. Napoaton a'naquën co yaimatonahuë', imapisopita no'huipi. ³ Hua'qui' inaquë Paono yacapatërin. Pirnapirë chachin inaquë ya'huëpi. Chiniquën cancantatona', Siniorori nosororinso' sha'huirápi. No'tëquën sha'huipi ni'ton, Siniorori catahuarin cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatacaiso'. Ina ni'sahuatona', "Tēhuëchachin Yosë catahuarinquëma'," itopi. ⁴ Ya'huëhuano'saso' nisha nisha yonquipi. A'naquën cotioro'sa pochin cancantopi. A'naquënso nipirinhuë' Paono, Pirnapi, inapita

natëpi. ⁵ Cato chachin noya nipirinhue', cotioro'saso' nisha piyapi'sarë' napopianachin yonquiatona', chinotopi ahuëcaiso'. Hua'ano'sarinta' no'huipi. Na'piquë yatëpapiirinhue', ⁶ natantahuatona', ta'api. Niconia parti pa'pi. Inaquë cato' panca ninanoro'sa ya'huërin. A'naso Nistra, a'nanta' Tirpi itopi. ⁷ Inatohua' paatona', noya nanan sha'huiantarapi. Ya'cariyanta' a'chinapi.

Paono na'piquë të'yarapiso'

⁸ Nistraquë apia ya'huërin. Co nanitërinhuë' iratacaso'. Nasitërin quëran huarë' co onporonta' huanirinhue'. ⁹ Paonori a'chintohuachina, nóya natanarin. Napohuachina, Paonori notëërin. "Iso quëmapi noya natëtërin. 'Quisocristo nanitërin anoyatiincoso',' téninso marë' anoyatarahuë'," ténin yonquinënguë. ¹⁰ Napoaton chiniquë'n itapon:

—No'tëquë'n huaniquë' iyasha, itërin.

A'naroáchin huanirahuaton, noya pa'sarin. ¹¹ Piyapi'sari ni'sahuatona', Niconia nananquë ninontopi:

—Yosëro'sa' isëquë o'matona', piyapi taraimapi, topi.

¹² "Pirnapi'so Sioso chinotërëhuaso'," nitopi. Paono na'con na'con a'chinin ni'ton, "Inaso' Irimisë chinotërëhuaso'," nitopi. (Inahuara nananquë ninontopi ni'ton, Paono, Pirnapi inapitaso' co natanpihuë'.) ¹³ Ninano intonquë Sioso moshapiso pëi' ya'huërin. Ina hua'anënso', ohuaca' masahuaton, yancoro'sa' sihuirín, apë'pëconotacaso marë'. Notohuaro' piyapi'sari imasapi. Ninano ya'coanaquë quëparahuaton, inaquë yatëparin moshacaiso marë'. ¹⁴ Naporo huarë' Pirnapi, Paono, inapita nitotopi. Natanahuatona': "Tata Yosëichin chinotacaso' ya'huërin," ta'tona', a'mopiso oshapi. Huancanachin ta'arahuatona', chiniquë'n nontopi.

¹⁵ —¿Onpoaramata' iyaro'sa'? Ama moshacoisohuë'. Tëhuë'nchachin co quiyaso' moshama-coiso ya'huërinhuë'. Quiyanta' piyapicoi, canpita pochachin ninai. Noya nanan sha'huita'huanquëmaso marë' huë'nai. Quisoso nanamën, iyaro'sa', a'chinchinquëma', natanco. Mamanshi topinan quëran mosharama'. Yosëso nipirinhue' nanpirárin. Ama huachi mamanshi moshacosohuë'. Inapita naniantatoma', Yosë imaco huachi. Isoro'pa', inápaquë ya'huërinso'pita, marëro'sa', ya'ipi ma'sharo'sa', inapita inari ninin. ¹⁶ Iráca piyapi'sa' co Yosë nohuitopihuë' ni'ton, Yosëri tananpitërin inahuara yonquipiso' imacaiso marë'. ¹⁷ Nipirinhue', nosoroatonpoa', nani ma'sha acotërinpoa' ina nohuitacaso marë'. Ina nohuanton, o'nanin. Ina nohuanton, ma'sha papotërin. Ina nohuanton, cosharo' ya'huëtërinpoa' ca'patëhua' noya cancantacaso marë'. Inapoaton, noya yonquirinpoaso' anitotërinpoa', itopi.

¹⁸ Napotopirinhue', co a'naroáchin natëtópihuë'. Parisi quëran pochin natëtona', co huachi ohuaca' tëpatona inapita moshapihuë'.

¹⁹ Napoaponahuë', cotioro'sari huëcapairahuatona', anishacancantopi. A'naquë'n Antioquia quëran huë'pi. A'napitanta' Iconio quëran huë'pi. Huë'sahuatona', Paono, Pirnapi, inapita sha'huirapipi ni'ton, no'huipi.

No'huirahuatona', Paono napi. Masahuatona', na'piquë të'yarahuachinara, chiminpirinhue'. Ohuararahuatona', ninano intonquë të'yatonpi. "Nani chiminin," ta'tona' inaquë patopi. ²⁰ Quisoso imapisopitari tancapitahuatona', nocoaso', a'nanaya ni'tiintarahuatón, huaniantarin. Ninanoquë paantarin. Tahuërinquë Tirpiquë pa'nin. Pirnapinta' pa'nin.

²¹ Inaquë noya nanan sha'huitohuachina', na'a piyapi'sa' Quisoso imasapi. Nani a'chintohuachinara, Nistraquë ayamantapi. Ina quëran Iconioquënta' paantarahuatona', Antioquiaquë cancoantapi. ²² Cara ninanoquë chachin Quisoso imapisopita pënëna'piapi. "Ama iyaro'sa' Quisoso a'pocosohuë'. Imamiatoco'. A'napita aparisitarinënpoa'. Parisitacaso' ya'huërin. Parisitatuëhua', Yosë hua'anëntërinquë ya'conarëhua'. Napoaton noya ahuanco' ya'huërin. Pënënpachinara, achinicanpanpi. ²³ Yapa'pachinara, a'naya a'naya Quisoso imapisopitaquë ansiano'sa' acora'piapi. Noya nipisopitaráchin acora'piapi. Co coshata-tonaraihuë', inapita marë' Yosë nontopi: "Ya'ipi isopita, Sinioro, noya natërinënguë'n. Noya a'paiquë'," itopi. Cara ninanoquë chachin napopi.

Hua'qui quëran ya'huëpiquë paantapiso'

²⁴ Ina quëran paantapi. Pisitia parti na'huëtaantarahuatona', Panpiria parti cancoantapi. ²⁵ Piriquiquë Yosë nanamën sha'huiantarahuatona', Atariaquë pa'pi huachi. ²⁶⁻²⁷ Ina quëran nanchaquë huë'sahuatona', Antioquiaquë canquipi. A'papi quëran chachin canquiantapi. Canquirahuatona', Quisoso imapisopita ayontonahuatona', ya'ipi sha'huitopi. "Thua chachin a'paramaco'. 'A'na parti ya'huëpisopita noya nanan sha'huitonco'. Insëquësona pa'patama', Yosë noya catahuainquëma', itohuatamacoira, pa'nai. Nani sha'huirai. Yosë nóya catahuarincoi. Ina nohuanton, nisha piyapi'santa' Quisoso natëtona', Yosë huëntonënguë ya'conpi," itopi. ²⁸ Inaquë hua'qui' ya'huëantapi. Imapisopitarë' ninontatona', noya ya'huëpi.

15

Quirosarinquë anoyatopiso'

¹ Ina quëran a'naquën quëmapi'sa' Cotia parti quëran canquipi. Quisoso imaponaraihuë', Moisésë pënëntërinson'ta' imasapi. Napoaton Antioquiaquë canquihuachinara, imapisopita nisha a'chintopi. "Íráca Moisésë pënëninpoa' marca niacotacaso'. Co ina natëhuatamahuë', co Yosë anoyacancantarinquëmahuë'," itopi. ² Paonosos', co ina pochin yonquirinhuë'. "Co niacotacaso' ya'huërinhuë'," ténin. Pirnapinta' inachachin yonquirin. Napoaton canquipisopitaré' ninontopi. "Co no'téquën a'chinamahuë'," nitatona', chiniquën ninontopi. Napoaton imapisopitari itapona': "Quirosarinquë paco'. Ca'tano'sa', ansiano'sa', inapita natanco'. ¿Ma'tama' sha'huichinëinquëmapi'?" ta'tona', Paono, Pirnapi, inapita a'papi. A'napitanta' inapitaré' a'papi.

³ A'pahuachinara, pa'pi. Pinisia parti, Samaria parti, inaquëpita pa'sahuatona', sha'huirapiapi. "Nisha piyapi'santa' iráca yonquipiso' naniantatona', Quisoso imasapi huachi," itëra'piapi. Quisoso imapisopita natanahuatona', nóya cancantopi.

⁴ Quirosarinquë cancompachinara, ya'ipi Quisoso huëntonëinquë ya'conpispita noya nontopi. Ca'tano'sa', ansiano'sa', inapitanta' noya nontopi. Ina quëran Paonori ya'ipi sha'huitërin: "Aquë iyaro'sa' pa'nai Quisoso nanamën sha'huita'huaiso maré'. Yosë noya catahuarincoi. Nisha piyapi'santa' Quisoso imasapi. Nisha nisha ninanoquë niyontonapi," itërin. ⁵ Ina natanahuatona', a'naquën parisioro'sa' Quisoso imaponaraihuë', co noyahuë' natanpi. Napoaton huairahuatona', tapona':

—Nisha piyapi'sa' yaimapachina', marca acotacaso' ya'huërin. Ya'ipi Moisésë iráca pënëntërinso' imacaso' ya'huërin. Inapita a'chintoco' imaina', itopi.

⁶ Napoaton ca'tano'sa', ansiano'sa', inapita niyontopi nisha nisha yonquipiso' natanacaso maré'. ⁷ Hua'qui' ninontohuachinara, Pitro huairahuaton, itërin:

—Canta' iyaro'sa' pi'pian sha'huichinquëma'. Nani iráca Yosë acorinco nisha piyapi'sa' sha'huita'huaiso maré'. Ina nohuanton, Quisoso nanamën sha'huitërahuë. Inapitanta' natanahuatona', natëpi. Natëtona', imasapi. Ina nitotërama' canpitanta'. ⁸ Ya'ipi yonquirëhuasopita Yosë nitotërin. "Inapitanta' cancanëna quëran noya natërinaco," ta'ton, Ispirito Santo aya'coancantërin. Canpoa' ya'coancantërinpoaso pochachin inapitanta' ya'coancantërin. ⁹ Ya'ipinpoa' napopianachin ni'ninpoa'. Nisha piyapi'santa' nosororin. "Quisocristoichin imasarahué," topachinara, cancanëna' anoyatërin. ¹⁰ Íráca Moisésë nisha nisha pënëntopirinhuë', shimashonënpoa' co nanitopihuë' ya'ipiya no'téquën natëcasiso'. Canpoanta' co nanitaparëhuahuë'. ¿Ma'marëta' nipachin nisha piyapi'sa' imapachina', iráca pënëntopiso' a'chinacaso' nohuantërama'? ténahuë. Yosëri noya ni'pachina, co canpoari nisha sha'huicaso' ya'huërinhuë'. Quisoso imapisopita tananpituahua', Yosë ana'ntohuachinpoa'. ¹¹ Sinioro Quisoso natëhuatëhua', inaora nohuanton, nicha'ësarinpoa'. Nosoroatonpoa', oshanënpoa maré' chiminin ni'ton, anoyacancantërinpoa'. Inapochachin nisha piyapi'santa' anoyacancantërin, ténin Pitro.

¹² Ina natanahuatona', "No'téquën nonin," ta'tona', ta'tápi. Ina quëran Pirnapi, Paono, inapitanta' sha'huitantapi: "Thua pa'patoirra, Yosë na'con catahuarincoi. Quisoso nanamën sha'huitohuatoira, na'a nisha piyapi'sari natëpi. Inapitanta' caniohuachinara, Yosë nohuanton, anoyatëra'piarai. Ni'sahuatona', Tëhuëinchachin Yosëri catahuarin, topi," ténin Paono.

¹³ Nani nontohuachina, Santiacaonta' tapon:

—Natanco iyaro'sa'. ¹⁴ Iya Simon nani sha'huitërinpoa'. Yosë nohuanton, ina'ton nisha piyapi'sa' a'chintërin. A'chintohuachina, a'naquën imasapi, Yosëri huëntonëinquë aya'conin. Inapitanta' piyapinënpita pochachin ni'sarin. ¹⁵ Inachachin pënëntona'piro'sa' ninshitërin. Íráca Yosë quiricanëinquë ninshitaton, tapon:

¹⁶ "Yosë chachin naporin:

'A'na tahuëri huëantarahuë.

Tapi shinpita catahuaantarahuë. Inapitaso' naniantërinaco ni'tona', pëi' mocarinso pochin nisapi.

Co noya cancantopirinahuë', cari anoyacancantaantarahuato, noya acoantarahuë.

¹⁷ A'napita piyapi'santa' nohuitinacoso maré' napoarahuë.

Nisha piyapi'santa' nohuitohuachinaco, chinotarinaco.

Ca nohuanto, a'naquën imasarinaco,'

¹⁸ ténin Yosë. Íráca quëran huarë' yonquirin nisha nisha piyapi'sa' nicha'ëcaso'.

Ina yonquiaton, anitotërinpoa'," ténin pënëntona'pi.

¹⁹ "Napoaton nisha piyapi'sa' Yosë imapachina', noya nia'ahua', ténahuë. Co ya'ipi Moisésë pënëntërinso' a'chintacaso ya'huërinhuë'. ²⁰ Nipirinhuë', pi'pian pënëncaso maré' ninshitahua'. Nisha piyapi'sa' ma'sha tëpapi mamanshi moshacaiso maré'. Ina

nosha Quisoso imapisopita tananpichina'. Naporahuatona', a'naquën maconorahuatona', ma'sha tēpapi. Co huēnainēn noya inquitopihuē'. Ina noshanta' ama ca'inasohuē'. Naporahuatona', ama monshihuainasohuē', Ina'ichin pēnēanhuan'. ²¹ Iráca quēran huarē' Moisésē pēnētērinso' ya'huērin. Na'a ninanoquē a'chintapi. Nani chinoto tahuēri niyontopitō pēiquē nontopi. Napoaton ama inapita pinoinēnpoaso marēhuē' ina pochin quírca a'patahua' Quisoso imapisopita pēnēnacaso marē', itērin.

Pēnēnacaso marē' ninshitopiso'

²² “Noyahua'. Ina pochin ninshitahua',” topi ya'ipiya. Ina quēran ca'tano'sa', ansiano'sa', inapita yonquipi catoya'pi a'patacaiso marē'. “Paono, Pirnapi, inapita panantahuachina', inahuanta' ca'taina',” topachinara, “Inanta' noya,” topi ya'ipi imapisopita. Napoaton cato' quēmapi'sa' nōya nipsisopita huayonpi paatona' sha'huitacaíso marē'. A'naso' Sirasē. A'nanta' Cotasē. Parsapasē itopi anta'. ²³ Ina quēran quírca ninshitopi Antioquiaquē ya'huēpisopita quētōntacaíso marē'.

“Iyaro'sa'. ¿Noya canpitanta' ya'huarama'? Noya quiyanta' ya'huarai. Quiyaso' ca'tano'sanēnpitacoí ninshitarainquēma'. Ansiano'saro'coi chachin quírca a'patarainquēma', ni'co'. Co cotioro'sanquēmahuē' nipomarahuē', canpitanta' Quisoso imarama' ni'ton, iyahuēipita pochin ni'nainquēma'. Ya'ipi imaramasopita Antioquiaquē, Siria parti, Sirisia parti, inatohua' ya'huēramasopita iso nanan chachin a'patarainquēma' nitotacamaso marē'. ²⁴ Thua a'naquën isēquēran pa'pachinara, nisha a'chintērinēnquēma'. “Co Moisésē pēnētērinso' natēhuatamahuē', co Yosē huēntonēnquē ya'conaramahuē', itērinēnquēma'. Co quiyari a'papaihuē', pa'pi. Natanahuatoma', nisha nisha yonquirama'. Pirnapi Paonorē chachin huēcaton, nani sha'huitirincoi. Ipora huarē' nitotatoi, ninshitarainquēma'. ²⁵ Napoaton niyontopitēira, catoya'pi sha'huitatoi, a'patarainquēma'. Pirnapi, Paonorē chachin ya'huēramaquē pa'pachina', inapitanta' pa'sapi. Pirnapi, Paono cato chachin nōya quēmapi'sa', tēnai, noya nosororai. ²⁶ Siniro Quisocristo nanamēn sha'huipiso marē' na'con aparisitopi. A'naquēni no'huítona', pi'pishachin shitēpapi. ²⁷ Napoaton Cotasē, Sirasē inapita a'patarainquēma' yonquiraiso' sha'huítinquēmaso marē'. ²⁸ Nani iyaro'sa' ninontērai. Ispirito Santona' no'tēquēn anitotērincoi. Napopianachin yonquiatōi, ninshitarainquēma'. Co ya'ipi Moisésē pēnētērinso' natēcaso' ya'huērinhuē', tēnai. Pi'pisha sha'huichinquēma' natēcamaso marē'. ²⁹ A'naquën ma'sha tēpapi mamanshi moshacaíso marē'. Ina nosha tananpitoco', tēnai. Naporahuaton, a'naquën maconorahuatona', ma'sha tēpapi. Co huēnainēn noya inquipirihuē', ca'pi. Ina noshanta' ama ca'cosohuē'. Naporahuaton, ama monshihuancosohuē'. Moisésē na'con pēnētopirihuē', ina'ichin natēcaso' ya'huērin, tēnai. Cotasē, Sirasē, inapitanta' inachachin pēnēnarinēnquēma'. Natēhuatama' iyaro'sa', noya nisarama'. Nani huachi,” topi quíricatona'.

³⁰ Nani a'pahuachinara, pa'sahuatona', Antioquiaquē canconpi. Imapisopita niyontopachinara, quírca quētōpi. ³¹ Nani nontohuachinara: “Ma noyacha pēnēninpoa paya,” ta'tona', nōya cancantopi. ³² Cotasē, Sirasē, inapitaso' pēnētōna'piro'sa' ni'ton, hua'qui' Quisoso imapisopita pēnēnpi. Noya pēnēnpi ni'ton, noya noya imasapi. ³³ Hua'quimiáchin inaquē yacapatopi. Ina quēran ya'huēpi'pa' yapanantahuachinara: “Osharan paco'. Yosē noya catahuainquēma',” itopi. [³⁴ Sirasēso nipirinhue': “Co caso' pa'shatērapohuē',” ta'ton, co pa'ninhue'.]

Naquērachin a'chinacaso marē' paantapiso'

³⁵ Paonosō' Pirnapirē chachin hua'qui' Antioquiaquē ya'huēpi. Siniro nanamēn sha'huirápi. A'napitarē chachin a'chinápi.

³⁶ Nani hua'quimiáchin ya'huēhuachinara, Paonori itērin:

—Huēquē' pa'a iyasha. Thua na'a ninanoquē Siniro nanamēn sha'huirē'. Paatē' Quisoso imapisopita nianta'a. ¿Onpoapita'mapa'? itērin.

³⁷ “Noyapa'. Pa'a nipachin. Coansha Marconta' quēpanta'a,” itērin Pirnapiri.

³⁸ “Ama iya quēpa'asohuē'. Thua pi'iquē Panpiriaquē canconpatēhuara, ya'huērin'pa' pa'mantarin. Co yacatahuarinpohuē'. Napoaton co nohuantērahue',” itērin Paonori.

³⁹ Hua'qui' ninontopirinhue', co napopianachin yonquiatonahuē', nisha nisha pa'pi. Pirnapiso' Coansharē chachin nanchaquē pa'sahuaton, Chipriquē canconpi. ⁴⁰ Paonosō nipirinhue' Sirasē nontērin ca'tanacaso marē'. Yapa'pachinara, Quisoso imapisopitari Yosē nontopi: “Isopita pa'pachina' Siniro, a'paiquē' noya pa'ina'. Nosoroaton, catahuaquē' noya a'chiina',” itahuatona', a'papi. ⁴¹ Ya'ipi Siria parti pa'tatona', nisha nisha ninanoquē pa'pi. Quisoso imapisopita pēnēna'piapi chiniquēn cancantacaíso marē'. Sirisia partinta' paantatona', inachachin pēnēntapi. Quisoso nanamēn sha'huitatona', imapisopita achinicancanpi.

16

Timotionta' imatërinso'

¹ Ina quëran Tirpiguë pa'pi. Inaquë a'chinahuatona', paantapi. Paantarahuatona', Nistraquë canconpi. Inaquë a'na hui'napí quënanconpi, Timotio itopiso'. Inanta' Quisoso imarin. A'shinsó' cotio sanapi. Quisoso imarin anta'. Pa'pinso nipirinhue' Crico piyapi.

² "Timotio nóya quëmapi," topi ya'ipi Quisoso imapisopita. Nistraquë ya'huëpisopita, Iconioquë ya'huëpisopitanta' napopi. ³ "Huëquë' api imaquico," itërin Paonori.

"Noyahua', pa'i canta'," tënin anta'. Inaquë na'a cotioro'sa' ya'huëpi ni'ton, Paonori sha'huitohuachina, marca acotopi. Pa'pinso' Crico quëmapi ni'ton, napopi. ⁴ A'na ninanoquë, a'na ninanoquë pa'sahuatona', pënëna'piapi. Ca'tano'sa', ansiano'sa', inapita Quirosarinqüë ya'huëpisopita ninshitopiso' sha'huirapi imacaiso maré'. ⁵ Napohuachina, Quisoso huëntonëngüë ya'conpisopita natëtona', noya noya imasapi. Naporahuaton aquë aquëtë na'asapi.

Ispirito Santo nohuanton, hua'narinso'

⁶ Asia parti Yosë nanamën yasha'huipirinhue', Ispirito Santo co nohuantërinhue' inaquë a'chinacaiso'. Napoaton Piriquia parti, Carasia parti inapita na'huëtópi. ⁷ Misia parti ya'caritonahuatona', Pitinia parti yapa'sapirinhue'. Naquëranchin Ispirito Santori ya'copirin. "Co Quisoso nohuantërinhue' inaquë a'china'huaiso'," ta'tona', co inatohua' pa'píhuë'. ⁸ Napoaton Misia parti na'huërahuatona', Torosëquë canconpi. ⁹ Inaquë Yosë nohuanton, tashi' Paono hua'narëso pochin quënanin. Masitonia piyapi huaniarin, quënanin. "Huëquë' isëquë. Nosoroatoncoi, catahuacoí," itërin. ¹⁰ Ina natanahuaton, "Yosë nohuantërincoi inatohua' noya nanan sha'huica'huaiso'," ta'toi, manorai inatohua' paca'huaiso'.

Piriposëquë a'chinpiso'

¹¹ Marë yonsanquë ya'huërai ni'ton, nanchaquë ya'conai paca'huaiso maré'. Ya'conahuatoí, pipirai. Panca so'ton huancoanaí' ninqüë canconai, Samotrasia itopiso'. Inaquë huë'ëpatërai. Tahuëringüë pantarahuatoí, Niaporisëquë canconai. Inaquë nonshirai. ¹² Nani Masitonia parti canconpatóira, ira pa'tatoí, Piriposëquë canconai. Inaso' panca ninano'. Copirnorí acorinsó' ni'ton, inaquë na'a Nomaro'sa' ya'huëpi. Hua'quimiáchin inaquë ya'huërai. ¹³ Chinoto tahuëri nanihuachina, ninano quëran pipirahuatoí, ii' yonsanquë pa'nai. "Inaquë Yosë chinotapi," ta'toi, inaquë pa'nai. Sanapi'sa' nani niyontonpi, quënanconai. Inaquë huënsërahuaatoí, a'chintërai. ¹⁴ A'na sanapi inaquë Yosë chinotërin, Niria itopiso'. Tiatira quëran huë'nin. Inaso' tintahuan. Ma'maro' në'mëtë' pa'ton nininsó' pa'anin. Inaso' nisha piyapi niponahuë', Yosë chinotërin ni'ton, Paonori a'chintohuachina, nóya natanin. Yosë nohuanton, a'naróáchin cancanën quëran huaré' yaimarin. ¹⁵ Quisocristo imarin ni'ton, aporintërin. Pëinëngüë ya'huëpisopitarë chachin aporihuanpi.

—Canta' Sinioro imarahue' ni'ton, huëco' pëinëhuëquë yacapacoí, itërincoi. Na'con sha'huitohuachincoira, inaquë huachi yacaparaí.

¹⁶ A'na tahuëri yonsanquë paantarai Yosë chinota'huaiso maré'. Paasocoí, a'na nanon quënanconai. Sopairi ya'coancantërin ni'ton, ninotërin. Ina sanapiso' a'napitari pa'anpi asacatacaiso maré'. Ninorinsó maré' hua'anënpitaso', na'con canapi. ¹⁷ Nanonso' quënanahuatoncoi, imaquiarincoi. Imaritoncoi, chiniquën nonsarin ya'ipi piyapi'sa' natanacaiso maré'.

—Isopita quëmapi'saso' Yosë piyapinënpita. Yosë chini chiniquën nanantërinso' nohuatona', natëpi. A'chintarinëngüëma' canpitanta' nitotatoma' cha'ëcamaso maré', itëriarin.

¹⁸ Na'a tahuëri imatoncoi, naporárin. Pinatanaton, Paonosó' no'huitëriporin. Tahuëretahuaton, sopai itapon:

—Quisocristo nanan quëtërinco ni'ton, a'paaranquën. Iso sanapi quëran pipimiatëquë' itërin. Naporo chachin pipimiatërin.

¹⁹ Hua'anënpitaso nipirinhue' no'huitopi. "Co huachi ninorinhue' ni'ton, co huachi canarëhuahuë'," ta'tona', Paono, Sirasëre chachin masahuatona', cachiquë quëpapi ninano hua'ano'sa' nontacaiso maré'. ²⁰ Inaquë quëparahuatona', coisëro'sa' itapona':

—Isopita quëmapi'saso' cotioro'sa' ni'ton, a'chinatona', ninano' tapiapi. Nisha a'chintohuachinara, ya'ipi piyapi'sa' nisha yonquipi. ²¹ Canpoaso nipirinhue' Noma piyapinpó' ni'ton, co inachintopiso' natëcaso' ya'huërinhue', itopí.

²² Huanipapisopitanta' no'huitatona', Paono, Sirasë inapita ahuëpi. Coisëro'sarinta' camaipi. "Ai'nanpiratahuatoma', naraquë ahuëpico'," itopí. Napohuachina inapotopi. ²³ Chiniquën ahuëpitona', tashinan pëiquë po'mopi. Po'mohuachinara, tashinan pëi' hua'an

itapona: “Noya a'paiquë, ta'ahuachina,” itopi. ²⁴ Ina natanahuaton, huacánachin po'morin. Nantëna nontëquë acatëntahuaton, catinaquë niahuitërin.

²⁵ Yono tashi' nisahuaso', parisitaponaraihuë', co sëtöpihuë'. Cato chachin Yosë nontápi. Yosë chinotatona', cantarapi. Apiro'sa' natantapi. ²⁶ A'nanaya panca ocohua pa'nin. Tashinan pëi' achinicaso marë acotopiquë huarë', nacon nacontarin. Naporo' Yosë nohuanton, ya'coanaro'sa' nii'soatëra'piapi. Ya'ipi apiro'sa' catinanëna' nii'quiritopi. ²⁷ Tashinan pëi' hua'an capayatohuachina. Ya'coanaro'sa' nii'soatopinan ni'nin. “Ya'ipi apiro'sa' capa, nani ta'api,” ta'ton, sahuëninën ocoirahuaton, yanitëparin. ²⁸ Paonoriso nipirinhüë' a'naróachin nontërin:

—¡Ama iyasha nitëpaquësohuë'! ¡Co ta'araihuë'! itërin chiniquë'n nontaton.

²⁹ Ina natanahuaton: “¿Naporin ti?” tosahuaton, pa'yanin. “Nanparin quëshico ni'i,” itohuachina, piyapinpitari quëpatopi. Manorahuaton, ya'conin. Pa'yanaton, ropa ropátarin. Paono pirayan isonahuaton, mosharin. ³⁰ Ina quëran cato chachin ocoirahuaton:

—¿Ma'ta' iyaro'sa' onpo'i cha'ëca'huaso marë'? itërin.

³¹ —Quisocristoíchin nicha'ërinpoa'. Ina natëhuatan, cha'ëšaran. Sa'an, hui'nanpita inapitarë'quë'n chachin cha'ëšaran. ³² Ina tosahuaton, Quisocristo nanamën a'chintërin. Ya'ipi pëinënquë ya'huëpisopita natanpi. ³³ Tashinan pëi' hua'anso' noya natanahuaton, natërin. Tashi' nipirinhüë', quëparahuaton, nicarotopiso' pa'mopirin. Napohuachina, Quisoso imapi huachi ni'ton, ya'ipiya aporintërin. ³⁴ Nani aporihuanpachinara, pëinënquë quëparin. Inaquë a'carin. Yosë natëtona', ya'ipiya noya cancantopi.

³⁵ Coisëro'saso' nipirinhüë' co nitotopihuë'. Tahuërihuachina, sontaro'sa' amatahuatona', itopi: “Tashinan pëi' hua'an sha'huitonco' catoya'pi i'huara po'moraiso' ocoi'in pa'ina',” itohuachinara, pa'pi sha'huitapona'. ³⁶ Ina natanahuaton, Paono itapon:

—Coisëro'sa' nanan a'patërinaco ocoia'huainquëmaso marë'. Napoaton noya pipico', itërin hua'ani.

³⁷ Paonosos nipirinhüë' sontaro'sa' itërin:

—Co po'oana quëran pa'saraihuë'. Quiyaso' Noma piyapicoi nipiraihuë', naraqüë hui'tonpirinacoi. Co coisëquë sha'huirapiponaracoihuë', cachiquë chachin napotërinacoi. Ina quëran tashinan pëiquë po'morinacoi. Noma piyapicoi ni'toi, co topinan ana'intinacoi'sohuë' nipirinhüë'. ¿Iporaso' po'oana quëran yaocoiantarinacoi ti? ¡Co'chi nohuantëraihuë' paya! Sha'huitëquë' inahuara chachin huë'ina'. A'niniquëchin ocoi'inacoi, itërin.

³⁸ Sontaro'sa' paantarahuatona', coisëro'sa' sha'huitonpi: “Inapitaso' Noma piyapi'sa',” topachinara, pa'yanpi. Co topinan quëran Noma piyapi ahuëcasohuë' nipirinhüë', ahuëpi. ³⁹ Napoaton tashinan pëiquë pa'sahuatona', noya nontopi. “¿Canpitanta' Noma piyapinquëma' ti?” itohuachina, “Inacoi mini,” ténin Paono. “Co'chi nitotëraihuë' paya. Co nitotatohuë' ahuërainquëma', co ahuëca'huainquëmasohuë' nipirinhüë',” itërin. Ina quëran noya ocoirahuatona', “A'na parti paco',” itopi. ⁴⁰ Napotohuachinara, tashinan pëi quëran pipipi. Pipirahuatona', Niria pëimënquë paantapi. Quisoso imapisopita niyontonpachinara, pi'pian pënëantapi: “Chiniquë'n cancantatoma', imamiatoco',” itopi. Ina quëran pa'pi huachi.

17

Tisaronicaquë a'chininso marë' no'huipiso'

¹ Ina quëran Anpiorisë na'huëtahuatona', Aporonianta' na'huëtaantapi. Ina quëran Tisaronicaquë canponi. Inaquë cotioro'sa' niyontonpiso pëi' ya'huërin. ² Inachintërin nichinapon chachin cara chinoto tahuëri inaquë Paono Yosë quiricanën a'chinin.

³ —Quisocristo imaco' canpitanta'. Inaso' inápa quëran o'marin, Yosëri a'paimarinso'. Ina nohuanton, oshanënpoa marë' chiminin. Chimpirinhüë', Yosë nohuanton, nanpiantarin. Iráca quiricanën quëran ninorinso chachin naporin. Inaso' Cristo, Yosëri acorinso', ténin.

⁴ A'naquë'n natanahuatona', natëpi. Natëtona', imasapi. Na'a Crico piyapi'santa' imasapi. Nisha piyapi'sa' niponaraihuë', Yosë chinotopi. Paono a'chininso' natanahuatona', Quisoso imasapi. Na'amiachin sanapi'santa' chiniquë'n nanantopisopita imasapi. ⁵ A'naquë'n cotioro'saso' nipirinhüë', co yanatëpihuë'. “Na'a piyapi'sa' Quisoso imasapi,” ta'tona', apiratopi. Apiratatona', no'huipi. Cachiquë pa'sahuatona', no'huitërayaro'sa', chirotëro'sa', inapita itapona': “Huëco' Paono, Sirasëré chachin macatëhua' ana'intahua',” ta'tona', piyapi'sa' ayontonpi. No'huitëratona', Casono pëinënquë pa'pi. Inaquë Paono yacapatërin ni'ton, macacaso marë' pa'pi. Ya'coana papaatahuatona', ya'conpirinahüë', ⁶ co Paono ya'huërinhuë'. Co ina quënanatonahuë', Casono mapi. A'napita Quisoso imapisopitanta' masahuatona', ninano hua'ano'saquë quëpapi.

—Paono ya'ipi parti pa'sárin. A'chintaton, notohuaro' piyapi'sa' anishacancantarin. Sirasënta' inachachin nisarin. Isëquënta' huë'pachinara, ⁷ Casonori pëinënquë aya'conin

ni'ton, inaqué yacapapi. Isopitanta' imatona', co huachi Noma copirno natétonahué', nisha imasapi. "A'na copirno ya'huarin. Inaso' Quisoso," toconpi, itopi.

⁸ Piyapi'sa' natanahuatona', aqué aquëté' no'huítopi. Hua'ano'santa' no'huítatona', Casono, a'napita imapisopita inapita chiniquén pênênpi. ⁹ Ina quéran coriqui ma'papi ama tashinan péiqué po'mocaiso maréhué'. Nani pahuérétóhuachinara, a'papi.

Piríaqué Yosé quiricanén na'con nontopiso'

¹⁰ Quisoso imapisopita pipirahuatona', ya'huépi'pa' paantapi. Naporo' tashi' Paono, Sirasé, inapita Piriaqué a'papi. Inaqué canconahuatona', cotioro'sa' niyontopiso péiqué pa'pi a'chinacaiso maré'. ¹¹ Inaqué ya'huépisopitasa nipirinhué' nóya yonquipi. Co Tisaronicaqué ya'huépisopita pochinhué'. Paonori a'chintóhuachina, nóya natanpi. "Paonosó' no'téquén a'chinamara," ta'tona', nani tahuéri Yosé quiricanén noyásha nontopi no'téquén nitotacaiso maré'. ¹² Naporahuatona', na'a cotioro'sa' natépi. Na'amiachin Crico sanapi'santa' chiniquén nanantopisopita natépi. A'naquén Crico quémapi'santa' imasapi. ¹³ Napopiso', Tisaronicaqué nahuinin. Cotioro'saso' natantahuatona', "Piríaquénta' Paono Yosé nanamén a'chinarin," ta'tona', inatohua' pa'pi. Canconahuatona', Paono sha'huirapitona', piyapi'sa' ano'huítopi. ¹⁴ Napóhuachinara, Quisoso imapisopitari a'naroáchin Paono a'papi. A'naquéni ca'tanatona', maré yonsanqué'pa' quépapi. Sirasé, Timotio, inapitasa nipirinhué' co pa'píhué'. ¹⁵ Atinasé'pa' Paono ca'tanpi. Yapanantahuachinara, —Sirasé, Timotio, cato chachin sha'huítongo' manóton hué'ina', itérin Paonori. Napotóhuachina, ya'huépi'pa' panantapi.

Atinaséqué nisha nisha moshapiso'

¹⁶ Paonosó nipirinhué' Atinaséqué Sirasé, Timotio, inapita ninararin. Ninano' conitaton, notohuaro' mamanshi quénanin. Inapita quénanahuaton, sètérin. Inapoaton, napon cancantérin. ¹⁷ Napoaton na'con pênéntérin. Niyontopiso péiqué pa'sahuaton, cotioro'sa' a'chintérin. Cotioro'sa' pochin chinotopisopitanta' natanapi. Quisoso nanamén a'chintóhuachina, ninotápi. Naporahuaton, nani tahuériya cachiqué pa'nin. Inaqué a'naya a'naya hué'pachinara, nontarin. Nisha piyapi'santa' natanapi. ¹⁸ Inaqué nisha nisha yonquipiso' a'china'piro'santa' hué'pi. A'naquén ipiciororo'sa' itopi. A'naquénta' istoicoro'sa' itopi. Paono quénanahuatona', ninontopi.

—Iso quémapi pa'pi nona'pi. ¿Ma'ta' tēcapon naporin? itopi a'naquén.

—Ahuén. Nisha Yoséro'sa' imacaiso maré' a'chinamara, topi a'naquén. "Quisoso chinin. Ina quéran nanopiantarin," téninso maré' napotopi. ¹⁹ A'naquénso natanahuatona', Ariopaco itopiqué quépapi. Inaso' hua'ano'sa' niyontoyantopiqué. Paono inaqué quéparahuatona', itopi:

—¿Ma nisha nanan chachinta' a'chinarin? Yanitotérai quiyanta'. ²⁰ Co onporonta' natanchinaihué'. A'chintocoi quiyanta' nitochii, itopi.

²¹ Inaqué ya'huépisopita nasha nanano'sa' pa'yatopi. Nisha nisha a'chinpiso' yanatanpi. Nisha piyapi'sa' hué'pisopitanta' yanatanpi.

²² Paono inaqué huanirahuaton, Atinaséqué ya'huépisopita itérin:

"Natanco iyaro'sa' pi'pian sha'huichinquéma'. Canpitaso' ya'ipinquéma' na'con moshatérama', ténahe. ²³ Cachiqué pa'patora, ya'ipi moshatéramaso' ni'nahué. A'na artaro quénanahué. Inaqué ninshitérama'. 'ISOSO YOSÉ CO NOHUITOPIRÉhuahué', MOSHAHUA', ténama' ninshitatoma'. Co nohuítapomarahué', mosharama'. Apira carinquéma' a'chinchinquéma', nohuítoco'.

²⁴ Ina Yoséro' chini chiniquén nanantérin. Iráca isoro'pa', ya'ipi ma'sha iséqué ya'huérinsona' acorin. Inaso' hua'anénpoa'. Isoro'paqué ya'huérinsona', inápaqué ya'huérinsona', ya'ipimiáchin hua'anéntarin. Moshatopiso péi' piyapi'sari nipiéqué co Yosé ya'huérinhué'. ²⁵ Co piyapi ma'shanénpita nohuantérinhué'. Co manta' pahuantérinhué'. Inariáchin ya'ipi ma'shanénpoa' quétérinpoa'. Ina nohuanton, nanopiréhua'. Ina nohuanton, coshoro', ma'sha, inapita ya'huétérinpoa'.

²⁶ Iráca a'na quémapi'ra' ninin. Inaya quéranchin ya'ipi piyapi'sa' na'api. Nisha nisha nipisopita na'api ya'ipiro'paqué ya'huécaso maré'. Co'huara ya'huéyátéraséhuahué', yonquirinpoa'. Nisha nisha parti ya'huécaso maré' acorinpoa'. Onporosona nanopicahuasonta' yonquirin. Ina nohuanton, nanopiréhua'. ²⁷ Ya'ipinpoa' acorinpoa' ina nohuítacaso maré'. Co quénanarihuarahué', ina na'con yonquicaso' ya'huérin. Co inaso' aqué patérinpoahué'. Co naniantérinpoahué'. ²⁸ Ina nohuanton nanopiréhua', pa'néhua', ya'huéréhua'. A'nara' cancan yonquina'pi ninshitaton, no'téquén naporin: "Canpoaso' Yosé hui'ninpita pochin ninéhua', ténin.

²⁹ Napoaton Yosénta' canpoa pochin nanopirárin anta'. Co inaso' mamanshi pochinhué'. Mamanshiso nipirinhué' piyapi'sari inahuara yonquinéna quéran nipi. Oro quéran, prata

quëran, na'pi quëran, ina quëranpita nipi. Ama Yosëso' mamanshi pochin cancantocoso-huë'. ³⁰ Iráca co Yosë nohuitopi huë' ni'ton, co ana'intërin huë'. Iporaso nipirinhüë', ya'ipi piyapinpoa' pënëninpoa': 'Co noyahuë' yonquiramaso' naniantatoma', casáchin chinotoco,' itërinpoa' Yosë. ³¹ A'na tahuëri co noyahuë' nipsisopita no'tëquën ana'intarin. Nani Quisoso acorin coisë pochin nicaton, ya'ipi piyapi'sa' no'tëquën sha'huitacaso marë'. Inaso' piyapi chachin ni'ton, chiminpirinhüë', Yosëri ananpitaantarín. Napoaton inaso', Yosëri acorinso', tënëhua', tënín Paono.

³² "Ananpitaantarín," tënínso marë', "Tëhuë'nchachin ta'ma' ananpitëca," ta'tona', tëhuapi a'naquën. A'naquënso nipirinhüë' co tëhuapi huë'.

—A'na tahuëri a'chintaantacoi, itopi.

³³ Ina quëran Paono pa'nin. ³⁴ A'naquënso nipirinhüë' natëtona', imapi. Quisoso natëpi. A'naso' Tionisio, Ariopaco hua'an nininso'. A'nanta' sanapi, Tamarisa itopiso'. A'napitanta' imasapi.

18

Corintoquë Paono a'chininso'

¹ Ina quëran Paono pipirahuaton, Corintoquë pa'nin. ² Inaquë a'na cotio quëmapi Aquiro itopiso' quënanconin. Inaso' Pontoquë nasitërin. Sa'insó' Pirisira itopi. I'huamiáchin Itaria parti ya'huëpi. Nomaquë chachin ya'huëpirinahüë', copirno Craotiori camaitohuachina, ya'ipi cotioro'sa' pipipi. Aquiroso' ina quëran pipirahuaton, Corintoquë huë'nin. Ina pëinënquë Paono pa'nin ni'tapon. ³ Paonosó' në'meté' pëiro'sa' nina'pi. Aquironta' inaquë chachin sacatërin ni'ton, inaquë yacapatërin nicatahuacaiso marë'. ⁴ Nani chinoto tahuëri cotioro'sa' niyontompiso pëiquë pa'sahuaton, cotioro'sa' a'chintërin. Cricoro'santa' a'chintaton: "Quisoso natëco' canpitanta'," itërin.

⁵ Ina quëran Sirasë Timotiorë chachin Masitonia parti quëran canquipi. Canquihuachinara, Paono na'con na'con a'chinarin quënamapi. Nani tahuëri cotioro'sa' Quisoso nanamën a'chintárin. "Inaso Cristo, Yosëri a'paimarinso'," itaton na'con pënënin. ⁶ Inapitaso nipirinhüë' no'huítóna', Paono pinopi. Napoaton tananpitërin.

—Tëhuë'nchachin Yosë ana'intarinquëma'. Nani ya'ipi a'chintopiranquëmahuë', co yanatëramahuë' ni'ton, canpitaora tëhuë'nëmaquë nina'intarama'. Iporaso nisha piyapi'sa' a'chintarahüë huachi, tënín Paono.

⁷ Ina quëran co huachi cotioro'sa' niyontompiso pëiquë a'chintërinhuë'. Pipirahuaton, Tisio Costo pëinënquë pa'nin. Inaso' nisha piyapi niponahuë', Yosë chinotërin. Niyontompiso pëi' pirayan ya'huërin. Ina pëinënquë pa'nin a'chinacaso marë'. ⁸ Cotio niyontompiso pëi' hua'aonta' natanahuaton, natërin, Crispo itopiso'. Ina pëinënquë ya'huë'pisopitanta' Quisoso imasapi. Na'a ya'huëhuano'sa' Quisoso nanamën natanahuatona', natëpi. Natëhuachinara, aporihuanpi. ⁹ A'na tashi' Yosë nohuanton, Paono hua'narëso pochin niantarin. Siniorori chachin itapon: "Ama të'huaton, copitëquësóhuë'. A'chináquë'. ¹⁰ Carinquën catahuanquën. A'naquën no'huipirinënquëonta', noya a'pairanquën. Co insonta' nanitapaponhuë' ma'sha onpotinquënso'. Na'a piyapi'sa' isëquë yaimarinaco. Napoaton a'chintáquë'," itërin. ¹¹ Napotohuachina, inaquë a'na pi'ipi miria ya'huaton, Yosë nanamën a'chinárin.

¹² Ina quëran Cariono Acaya parti hua'anëntohuachina, cotioro'sari Paono no'huítóna', niyontonpi. Ina masahuatona', hua'ano'sataquë quëpapi ana'intacaiso marë'.

¹³ —Moisësë iráca pënënincoisó pochin Yosë chinotërai. Iso quëmapi so nipirinhüë' nisha a'chinarin. Piyapi'sa' anishacantarín, itopi.

¹⁴ Paonori yanontapirinhüë', hua'ani itapon:

—Canpita cotioro'sanquëma' co yanatananquëmahuë'. Paso' quëmapi co noyahuë' ninin naporini, nata'ntohüë'. Ihuatërin, ahuëtërin, inaporin naporini tëhuë'nchinsó', natanacaso' ya'huë'itonhuë'. ¹⁵ Nipirinhüë', nisha nisha nanan cotioro'sanquëma' ya'huëtërinquëma'. Nipënénamaso' quiricanta' ya'huëtërinquëma'. Co caso' nohuantërahüë' ina yonquica'huaso'. Canpita capini anoyatoco', itërin.

¹⁶ Itahuaton, a'parin. ¹⁷ Na'a piyapi'sari ni'sapi. Ni'sahuatona', cotio niyontompiso pëi' hua'an mapi, Sostinisé itopiso'. Masahuatona', inaquë chachin ahuëpi. Carionori nicaponahuë', co manta' tëninhuë'. Co ina yonquirinhüë'.

Antioquiaquë paantapiso'

¹⁸ Hua'qui' Paono inaquë ya'huantarín. Ina quëran Quisoso imapisopita nontahuaton, pa'nin huachi. Aquiro sa'inë chachin pa'pi anta'. Nanchaquë Siria parti yapantapirinhüë'. Sincriaquë canconahuaton, Paono noyá'itërin. Yosë sha'huëtërinso' nanirin ni'ton, naporin. Ina quëran nanchaquë ya'conpi. ¹⁹ Ipi soquë canconpachinara, nonshipi.

Aquirosos' sa'iné chachin inaqué quëparitërin. Paonosos' yapaantahuachina, cotio niyontopiso pëiqué ya'conahuaton, a'chintërin. Cotioros' sarë' ninontopi. ²⁰ "Hua'qui' ya'huaton, a'chintaantacoi," itopirinahué', co nanitërinhué'. ²¹ "A'na tahuëri Yosë nohuantohuachin, huëantarahué'," tënin.

Ina quëran nanchaquë ya'coantarahuaton, paantarin. ²² Sisariaquë nonshiconahuaton, Quisrosarinquë pa'nin. Ya'ipi Quisoso imapisopita inaqué ya'huëpiso' nontërin. Ina quëran Antioquiaquë paantarin. ²³ Hua'quimiáchin inaqué ya'huërin. Ina quëran naquëranchin yonquirin paaton nasha imapisopita nicacaso maré'. Carasia parti pa'sahuaton, pënëna'piarin. Naporahuaton, Piriquia partinta' pa'sahuaton, pënëna'piarin. A'naya a'naya ninanoros' saquë Quisoso imapisopita achinicancana'piarin. Achinicanpanpachina, noya noya imasapi.

Aporosë Ipiisoquë pënëntërinso'

²⁴ Naporos' tahuëri'sa' a'na cotio quëmapi Ipiisoquë pa'nin, Aporosë itopiso'. Aricantriaguë nasitërin. Noyá nitotërin a'chinacaso'. Yosë quiricanën iraca ninshitopisonta' noya nitotërin. ²⁵ Sinioro iranën anitotopi ni'ton, a'ninquëchin nanamën a'chintarin. Ya'ipi cancanën quëran a'chinin. Quisoso naporinso' no'tëquën a'chinaponahué', Coansha aporintërin soráchin nitotërin. ²⁶ Cotioros' sa' niyontopiso pëiqué ya'conahuaton, chiniquën cantantaton, a'chinpirinhué'. Pirisira, Aqiro, inapitari natanahuatona': "Co ya'ipi Quisoso nanamën nitochátërarinhué'," ta'tona', pëinënquë quëpapi. Inaqué ya'ipi Quisoso nanamën a'chintopi no'tëquën nitotaton, Yosë iranën pa'tacaso maré'. Ina natanahuaton, natërin. ²⁷ Ina quëran Acaya parti yapa'sarin a'chinacaso maré'. "Acaya parti a'chinchin, topirahué'," topachina: "Noya iyasha. Noya paquë'," itopi Quisoso imapisopitari. Naporahuatona', quirica ninshitopi quëtontacaso maré'. "Thuata, iyaros'a'. Aporosë huë'pachin, noya nontoco'. Inanta' Quisoso imarin ni'ton, noya natanco'," itopi ninshitatona'. Quirica ma'patahuaton, Acaya parti pa'nin. Inaquë Quisoso imapisopita quënanconin. Yosëri catahuarin ni'ton, Quisoso imapi. Inapita quënanconahuaton, noya a'chintaton, achinicananarin. ²⁸ Piyapi'sa' niyontonpachinara, Yosë quiricanën a'chinárin. "Iracá quëran huaré' Cristo o'macaso' ninopi. Iporos' nani o'marin. Inasos' Quisoso," tënin. Quiricanën quëran anitotërin. Noya noya a'chinin ni'ton, cotioros' sa' co nanitopihué': "Nonpiánin" ta'caiso'.

19

Ipiisoquë Paono a'chininso'

¹ Aporosë Corintoquë ya'huaso', Paono huancoro ira pa'tahuaton, Ipiisoquë canconin. Inaquë na'amíáchin imapisopita quënanconin.

²—Quisoso natëhuatamara, ¿Ispirito Santo ya'coancantërinquëma' ti? itërin.

—Co Ispirito Santo nohuitéraihué'. Co ina a'chintërinacoihué', itopi.

³—¿Ma'ta' natëhuatamara aporihuanama'? itërin.

—Coansha pënëntërinso' natëtoi, aporihuanai, itopi.

⁴—Coanshaso pënëntërin co noyahué' yonquippisopita naniantacaso maré'. Ina quëran aporintërin. Nipirinhué', co inasáchin sha'huirinhue'. "Ca quëran a'na quëmapi hué'sarin, Yosëri a'paimarinso'. Ina imaco'," itërin anta'. Napoaton Quisoso imaco', itërin Paonori.

⁵ Ina natanahuatona': "Sinioro Quisoso imasarai. Ina natëarai huachi," ta'tona', aporihuanpi. ⁶ Ina quëran Paonori së'huamotohuachina, Ispirito Santori ya'coancantimarin. Ina nohuanton, nisha nisha nananquë nonpi. Co nitotopirinahué', a'naroáchin nonpi anta'. Naporahuaton, Ispirito Santori catahuarin Yosëri anitotërinso' sha'huicaíso maré'. ⁷ Shonca catoya'pi pochin napopi.

⁸ Hua'qui' inaquë Paono ya'huërin. Cara yoqui pochin cotioros' sa' a'chintárin. Nani simana niyontopiso pëiqué pa'nin. Co të'huatonhué', a'chintárin. "Yosë yahua'anëntërinquëma'. Ina maré' Quisoso a'paimarin. Ina imaco'," itarin. ⁹ A'naquënsos' nipirinhué' co natantochináchinhué' cancantatona', co yanatëpihué'. Piyapi'sa' niyontonpachinara, no'huitopi. No'huitatona', —Co Quisoso nanamën imacaso' ya'huërinhué', toconpi. Napoaton Paonori patërin. Quisoso imapisopita quëparahuaton, iscoira pëiqué pa'nin. Tirano a'chininguë paaton, nani tahuëri a'chintárin. ¹⁰ Cato' pi'ipi inaqué ya'huaton, a'chinin. Sinioro nanamën ya'ipi Asia parti nahuinin. Cotioros' sa' natantopi. Na'a nisha piyapi'santa' natantopi. ¹¹ Yosë nohuanton, Paono nani ma'sha nanitaparin. Cania'piros' sa' së'huahuachina, a'naroáchin noyatopi. ¹² Panionën, a'morinso', inapita tëranta' quëparahuatona', cania'piros' sa' quëtonpachinara, a'naroáchin noyatopi. Sopairo'santa' pipipi.

¹³⁻¹⁴ A'naquën cotioros' santa', sopairo'sa' yaa'papi. Paono nicatona', yanonanpi. A'naquënsos' Isipo corto hua'an hui'ninpita napopi. Canchisë hui'ninpita chachin napopi. Co Quisoso imaponaraihué', sopairi ya'coancantërinso' itapona': "Quisoso nanan

quëtërincoi ni'ton, a'paarainquën. Ina namamën Paononta' a'chinarin. Napoaton pipiqüë huachi," itopirinahuë,¹⁵ sopari a'panirin: "Quisoso nohuitërahuë. Paononta' nohuitërahuë'. Canpitaso napoaponahuë', co nohuitëranquëmahuë'," itërin.

¹⁶ Ina tosahuaton, quëmapi hua'yantërinsoari pashita'parin Inapotaton, canchisëya'pi chachin manin. Chiniquën ahuëaton, pë'shara'piarin. A'naya'piächin niponahuë', canchisëya'pi minsërin. A'mopisonta' oshato oshatërin. I'nanpirapi ta'api. ¹⁷ Ya'ipi ninanoquë nahuinin. Cotioro'sa', nisha piyapi'sa', inapita natanahuatona', pa'yanpi. "Sinioro Quisoso chini chiniquën nanantërin," topi.

¹⁸ Ina quëran na'amiächin Quisoso imapisopita huë'pi. "Quiyanta' pënotopiraihuë'. Co noyahuë' ninaiso' a'poarai," itopi. ¹⁹ A'naquënso' pënoton quirica ya'huëtopi. Inapita a'porahuatona', quëntapi ahuiquitacaiso marë'. Na'a piyapi'sa' nicasoi', ahuiquitopi. Pa'tërinso pichihuaachinara: "A'natëräpo shonca huaranca coriqui prata quëran nininso pa'tërin," topi. ²⁰ Pënotono'santa' pënotopiso' a'porahuatona', cancanëna quëran huarë' imasapi ni'ton, Sinioro namamën ya'ipi parti nahuinin. Na'con na'con imasapi.

²¹ Ina quëran Paono yonquirin a'napita imapisopita ni'coantacaso marë': "Masitonia parti ni'coantarahuë. Acaya partinta' nisha nisha ninanoquë imapisopita niantarahuë. Nani pënëantahuato, Quirosarinquë paantarahuë. Ina quëran Nomaquë'pa' paca'huaso' ya'huërin," tënio. ²² Timotio, Irasito, inapitari inaquë catahuapirinahuë', Paonori a'parin Masitonia parti imapisopita a'chintacaiso marë'. Inaso nipirinhüë', hua'quimiachin Asia parti quëparitarin.

Artimisa moshapiso'

²³ Naporos' na'a piyapi'sa' Sinioro imasapi ni'ton, mamanshi moshana'piro'sa' no'huitopi. ²⁴ Inaquë moshapiso' Artimisa itopi. Na'a mamanshi nina'piro'sa' ya'huëpi. Mamanshi pëia'huaro'sa' prata quëran nonanpi. Ina pa'anatona', na'con canapi. A'nara' Timitirio itopi.

²⁵ Inari ya'ipi piyapinënpita ayontonin. A'napita ma'sha nina'piro'santa' amatërin. Ya'ipi niyontonpachinara, itapon: "Ni'co', iyaro'sa'. Mamanshi ninëhua quëran na'con canarëhua'.

²⁶ Paonosos' nipirinhüë' isëquë huëcaton, pënëntarin. 'A'naichin Yosë ya'huërin. Piyapi'sari nipiso' co inaso' Yosëhuë', tosarin, natanama' canpitanta'. Ya'ipi Asia partinta' nahuinin. Na'a piyapi'sa' natanahuatona', natëpi. Natëtona', mamanshi a'popi. ²⁷ Napohuachina', co huachi noya ni'sarinënpohuë'. Co onpopinchin canarihuahuë'. Artimisaonta' naniantapi. Inaso' chini chiniquën nanantërin. Ya'ipi asiaro'sa' moshapiso'. Ya'ipi parti quëran nohuitopi. Aquëtë chachin Paono natëhuachina', co huachi moshato pëiquë huë'sapihuë'. Artimisa nöya nipirinhüë', co huachi moshaapihuë', itërin.

²⁸ Natanahuatona', Paono chiniquën no'huipi. "¡Ma noyacha Artimisasos' paya! Ina chinotërëhuasos'," tosapì chiniquën nonatona'.

²⁹ Ina quëran ya'ipi piyapi'sa' noncaropi. No'huitatona', Paono ca'taninsopita mapi, Acayo, Aristarico inapita itopiso'. Inapitasos' masitoniaros'sa'. Chiniquën masahuatona', huëntëntërahuatona', niyontonpiso i'iratëquë quëpapi. ³⁰ Paononta' piyapi'sa' nontapon yapa'pirinhüë', Quisoso imapisopitari to'shitëatona', ya'copipi. "Ama paquësohuë'," itopi.

³¹ A'naquën Asia parti hua'ano'santa' Paono amiconënpita ni'ton, nanan a'patopi. "Ama niyontonpiso i'iratëquë pa'insohuë'," itopi. ³² Piyapi'sasos' noncaroápi. Nisha nisha nonsápi. Na'con na'con piyapi'sa' co nitotatonaraihuë', "¿ma'marëcha niyontonënhua' nicaya?" topi.

³³ Ina quëran cotio hua'ano'sasos', Aricantro itopiso camaipi piyapi'sa' nontacaso marë'. Napoaton huancánachin huanirahuaton, anquirarin piyapi'sa' ta'tacaiso marë': "Co quiya tëhuëraihuë'," ta'caso' yonqupirinhüë', ³⁴ "inasos' cotio quëmapi," ta'tona', co yanatanpihuë'.

"¡Ma noyacha Artimisasos' paya! Ina chinotërëhuasos'," tosapì chiniquën nonatona'. Cato' ora pochin naporápi.

³⁵ Parisi quëran ninshitona'pi hua'ani atonirin. Atonirahuaton, itapon: "Tëhuënachin iyaro'sa', Artimisasos' chini chiniquën nanantërin. Inaso ya'ipiya quëran nitotopi. Iráca inápa quëran anotimarin. Iso ninanonënpohuë chachin anotimarin ni'ton, canpoari a'pairëhua'.

³⁶ Ya'ipiya nitotopi ni'ton, ama huachi no'huitocosohuë'. Ama topinan quëran ahuëtocosohuë'. ³⁷ Isopita quëmapi'sa' quëpiramahuë'. Co Artimisa sha'huirapipihuë'. Co moshato pëiquë ihuatopihuë'.

³⁸ Timitirio, mamanshi nina'piro'sa', inapitari yasha'huirapihuachina', coisëquë pa'ina'. Hua'ano'santa' ya'huërapì. Inaquë quëparahuatona', sha'huirapiina'. ³⁹ Aquëtë huarë' nanan ya'huëhuachin, hua'ano'sa' niyontopiquë natanco'. ⁴⁰ Ipora tahuëri topinan quëran noncaroarama'. Co manta' onpocasohuë' nipirinhüë', naporama'. Ni'cona, copirno no'huihuachinpoa'.

⁴¹ Ya'huëramaquë paco'," topachina, yanquëëpi.

¹ Piyapi'sa' nani yanquëhuachinara, co huachi no'huitantapihuë'. Ina quëran Paono yapaantaris. Ya'ipi imapisopita amatahuaton, achinicananin. Ina quëran "Pa'sarahüë huachi," topachina, "Osharan paquë'," itohuachinara, Masitoniaquë pa'nin. ² Masitonia parti pa'taton, pënëna'piarin achinicananacaso marë'. Inapotaton, Crisia parti canconin. ³ Inaquë cara yoqui yacapatërin. Ina quëran Siria parti yapa'pirinhuë'. Nanchaquë yaya'conaso', cotioro'sari yatëpapiso' natantërin. Napoaton co inaquë pa'ninhuë'. "Masitonia parti paantarahuë," ta'ton, ira pa'tërin. ⁴ Na'a piyapi'sari ca'tanpi. Sopatiro (Pirro hui'nin, Piriaguë ya'huërinso'), Aristarco, Sicono, (Tisaronicaquë ya'huëpiso'), Acayo (Tirpiguë ya'huërinso'), Timotio, Tiquico, Tropimo (Asia parti ya'huëpiso') inapita Paono ca'tanpi. ⁵ Inapitaso' quëchitërahuatona', Troasëquë ninarinacoi. ⁶ Pita tahuëri nanihuachina, Piriposë quëran pipirai. Naporo' nisha pan ca'sapi, co ahuëpocatopisohuë'. Nanchaquë ya'conahuatoui, marë pa'tërai. A'natërápo tahuëri quëran Troasëquë canconahuatoui, inapita quënanconai. Inaquë a'na simana ya'huërai.

Hui'napi inapa quëran anotërinso'

⁷ Tomio tahuëri nanihuachina, niyontonai Quisoso chimininso' yonquiatoui coshata'huaiso marë'. Naporo' Paonori a'chintarin: "Tashiraya pa'sarai," ta'ton, yono tashiquë huarë' a'chinin. ⁸ Inapa pë'satë' pëiquë niyontonai. Inaquë na'a nanparin orotarín. ⁹ A'na hui'napi lotico itopiso', huintanaquë huënsëápirinhuë', Paono hua'qui' a'chinpachina, inaso huë'ëi' iquitaton, iquëtërarín quëran anotërin. Cara pa'cotë quëran anotohuachina nohuararahuatona' nimapirinahuë', chiminin quënamapi. ¹⁰ Paononta nohuararahuaton, ipomarin.

—Ama pa'yancosohuë', nani'piarin, itërin piyapi'sa'.

¹¹ Ina quëran pëiquë nanpënantarin. Quisoso chimininso' yonquiatona', coshatopi. Nani coshatohuachinara, ninontatona', tahuërianpitopi. Ina quëran pa'nin. ¹² Hui'napi nanpiantarínso' ya'huërinquë quëpatanpi. Napoaton co sëtöpihuë'. Noya cancantopi.

Miritoquë pa'naiso'

¹³ Nani Paono sha'huitërincoi: "Canpita'ton potiquë paco'. Asoquë ninataco," itohuachincoira, pa'nai. Inaso nipirinhuë' ira pa'tërin. ¹⁴ Asoquë canconahuatoui, ninarai. Paononta' canconpachina, nanchaquë ya'conahuarincoi. Ina quëran Mitiríniquë canconai. ¹⁵ Tahuërinquë Quo notënanquë na'huërai. Ina tashiraya Samosëquë canconai. Ina huënihuaninquë Miritoquë nonshirai. ¹⁶ "Nanitohuato, Quirosarinquë Pinticostisë tahuëri yana'huërahüë," ta'ton, co Paono nohuantërinhuë' Asia parti hua'quicaso'. Napoaton manorahuatoui, co Ipoisoquë nonshiraihuë'.

Ansiano'sa' Ipoisoquë ya'huëpispöpa pënënahuatón, patërinso'

¹⁷ Miritoquë nonshirahuaton, Ipoisoquë nanan a'parin. "Ya'ipi ansiano'sa' sha'huitëquë' huë'ina'," itërin. Sha'huitonpachinara, a'naroáchin huë'pi Paono nicacaiso marë'. ¹⁸ Huë'pachinara, Paonori itapon: "Iporaso' iyaro'sa' pi'pian nonchinquëma', noya natanco. Ya'nán Asia parti canquirahuë quëran huarë' nohuítëramaco. Ya'ipi ninahuëso' ni'nama'. Ya'ipiya nitotërama'. Co caso' chirorahuë'. Nani tahuëri pënënanquëma'. ¹⁹ Quisocristoichin natëto, Yosë marë' sacatërahüë. Co a'napita nocanahuë'. 'Caso' noya noyaco,' co ténahuë'. A'na tahuëri sëtato, na'nërahüë. Cotioro'sa' na'con chinotërinaco tëpainacoso marë'. Chiniquë aparisitërinaco. ²⁰ Napotopirinacohüë', ahuantato pënënanquëma'. Co të'huato, ta'tërahüë'. Quisoso nanamën no'tëquën sha'huitëranquëma' noya imacamaso marë'. Niyontonpatamara, a'chintëranquëma'. Naporahuaton, a'naya a'naya pëinëmaquënta' paato, a'chintantaranquëma'. ²¹ Co cotioro'saráchin pënënahüë'. Cricoro'santa' pënënahüë. 'Co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', Yosë chachin tahuëretantaco'. Sinioro Quisoso natëco huachi. Inasáchin anoyacancantërinpoaso', itëranquëma'. Ya'ipinquëma' a'chintëranquëma'. ²² Iporaso nipirinhuë' Ispirito Santo natëto, Quirosarinquë pa'sarahüë. Ma'sona onpotaponaco nimara, co caso' nitotërahüë'. ²³ Nisha nisha ninanoro'saquë pa'patora, Ispirito Santo nohuaton, sha'huitëra'piarinaco: 'Quirosarinquë pa'patan, tashinan pëiquë po'moarínënnquën, chiniquë aparisitërinënnquën,' itërinaco. ²⁴ Yatëpaporinacohüenta', co caso' të'huatërahüë'. Co ina yonquirahuë'. Sinioro Quisoso natëa'huasoáchin cancantërahüë. Iráca ina sha'huitërinco a'china'huaso marë'. 'Yosëri ya'ipi piyapi nosoroaton, anoyacancantacaso' nohuantërin. Ina noya nanan chachin a'chintonquë', itërinco. Napoaton paato, a'chintárahüë. Co chimina'huaso' të'huatërahüë'.

²⁵ Hua'qui' ya'huëramaquë pa'sápato, Yosë hua'anëntërinpoaso' a'chintopiranquëmahüë', apira pa'sarahüë huachi. Co huachi quënanaramacohüë'. ²⁶⁻²⁷ Ya'ipi Yosë yonquirinpoaso' nani sha'huitëranquëma'. Napoaton no'tëquën itëranquëma'. Insozona co natëhuachinahuë', ina marë' co Yosë ana'ntarincohuë'. Inahuara tëhuënnënaquë nina'intapi. ²⁸ Canpitanta'

ni'cona pi'pian tēranta' Yosè nianiantotama'. Quisoso imapisopitanta' noya ni'co'. Ispirito Santo nani acorinquēma' hua'anēn pochin nicacamaso marè'. Inapitanta' Yosè huēntonēnquē ya'conpi. Quisoso chiminaton, aya'coninpoa'. ²⁹ Nani pa'pato, co noyahuè' quēmapi'sa' huè'sapi. Canoniri ma'sha maninso pochachin yaocoiarinēnquēma'. Pa'sápatona', anishacancantapi. Co nosoroarinēnquēmahuè'. Ina nani nitotērahuè. ³⁰ A'naquēonta' Quisoso imaponaraihuè', a'porahuatona', nisha a'chinapona'. Yanonpintarinēnquēma'. Inahua' imacamaso marè' napotarinēnquēma'. ³¹ Napoaton iyaro'sa', ni'cona nonpintochinēnquēma'. Cara pi'ipi catahuanranquēma'. Tahuērirè chachin, tashirè chachin pēnēnanquēma'. Na'con nosororanquēma' ni'ton, na'nēto, a'naya a'nayanquēma' pēnēnanquēma'. Ina yonquiatoma', nipēnēnco', nicatahuaco'.

³² Pa'pato, Yosè noya a'painquēma'. Quiricanēn quēran nontarinquēma'. Ina quēran nosororinpoaso' anitotarinpōa'. Ina natēhuatama', achinicananarinquēma'. Oshaquēran noya noya cancantarama'. Quisocriso imarēhua' ni'ton, anoyacancantērinpoa'. Ina nohuanton, a'na tahuēri ya'ipi sha'huītērinpoaso' noya acotarinpōa'. ³³ A'chintohuatēnquēmara, co aquētè' coriqui yonquirahuè'. A'na piyapi coriquinēn co nohuantaparahuè'. Co a'mopiso tēranta' noyapatērahuè'. ³⁴ Caora sacatonēhuè quēran coshatērahuè, ma'sha pahuantērinco' pa'anahuè. Ca'tanincosopitanta' quētērahuè. Ina nitotērama'. ³⁵ Canpitanta' nonanco. Sacatoma', pahuantērinco' ma'sha quētoco'. Siniro Quisoso noninso' yonquico'. 'A'napita ma'sha topinan quētōhuachinquēma', noya cancantērama'. Nipirihuè', canpitarinta' nosoroatoma', topinan quētōhuatama', noya noya cancantarama', tēnin Quisoso," itērin Paonori.

³⁶ Ina toshuaton, inapitarè chachin isonin. Napohuachinara, Yosè nontērin inapita catahuacaso marè'. ³⁷ Naporo' ya'ipiya sētatona', na'nēpi. Paono iporahuatona', apinopi. ³⁸ "Co huachi quēnanaramacohuè'," tēninsō marè' na'con sētopi. Ina quēran nanchaquē huarè' imapi.

21

Co tē'huatonahuè', Quirosarinquē paantarinsō'

¹ Imapisopita nani nontahuatoī, panca nanchaquē pipirai. Cosèquē no'tēērai. Tahuēririnquē Notasēquē canconai. Ina quēran Pataraquē canconahuatoī, nonshirai. ² Inaquē a'na nancha quēnancoantarai, Pinisia parti yapa'sarinsō'. Inaquē ya'conahuatoī, paantarai. ³ Chipri so'ton notērahuatoī, ahuēnan quēran na'huētērai. Pa'sahuatoī, Siria parti canconai. Tiroquē ma'sha oshicaso' ni'ton, inaquē nonshirai. ⁴ Quisoso imapisopita quēnanconahuatoī, inaquē a'na simana pochin yacapatonaī. Ispirito Santo nohuanton, Paono pēnēnpi: "Ama Quirosarinquē paquēsohuè", aparisitochinēn," itopirinhuhè'. ⁵ Simana nanihuachina, paantarai. Yapa'patēira, ninano yonсанquē huarè' imarinacoi. Sa'inarè chachin, hui'ninpitare chachin ca'taninacoi. Nonshinanquē isonconahuatoī, Yosè nontērai. ⁶ Ina quēran imapisopita nontahuatoī, nanchaquē ya'coantarai. Ya'huēhuano'saso nipirinhuhè' ya'huēpi'pa' paantapi.

⁷ Tiro quēran pipirahuatoī, Torimaitaquē canconai. Imapisopita nontahuatoī, a'na tahuērira' i'huatonai. ⁸ Tahuēririnquē pipiantarahuatoī, Sisariaquē canconai. Inaquē nonshirahuatoī, Pinipi pēinēnquē yacapatonaī. Inaso' irāca Quirosarinquē acopi ca'tano'sa' catahuacaso marè'. Canchisēya'pi acohuachinara, inanta' acopi. Iporaso huachi noya nanan sha'huirārin. ⁹ Catapini hui'ninpita ya'huētērin. Nano'sa' niponaraihuè', co so'yapihuè'. Ispirito Santori catahuarin Yosēri anitotērinso sha'huicaiso'. ¹⁰ Inaquē hua'quimiáchin ya'huasocoi, a'na pēnētona'pi Cotia parti quēran o'marin, Acapo itopiso'. ¹¹ Huē'sahuaton, Paono sintoronēn ocoirahuaton, inaora tanpaquēn nantēnē chachin nitonporin.

—Ispirito Santo nohuanton iyasha, ninorahuè. Quirosarinquē pa'patan, sintoronēnquē nitonporahuēsō pochachin cotioro'sa' tonpoarinēnquēn. Nisha piyapi'saquē yo'coaninēnquēn ana'intinēnquēnsō marè', itērin. ¹² Natanahuatoī: "Ama Quirosarinquē paquēsohuè'," itopiraihuè'. Inaquē ya'huēpisopitarinta' inachachin napotopirinhuhè', co yanatērincoihuè'.

¹³ —¿Onpoatonta' na'nētoma' asētaramaco? Ama huachi na'nēcōsohuè'. Inatohua' pa'pato, yatonpoarinaco. Nipirinhuhè', yapa'sarahuè. Siniro Quisoso imarahuēsō marè' yatēpapirinacohuēnta', pa'sarahuè, itērincoi. ¹⁴ Hua'qui' nontopiraihuè', inachachin yonquirin ni'ton:

—Noyahua'. Siniro nohuantohuachin, paquē nipachin, itērai.

¹⁵ Ina quēran ma'shanēhuēpita taparahuatoī, Quirosarinquē paantarai. ¹⁶ Pa'patoira, a'naquēn imapisopita ca'taninacoi. Mason pēinēnquē quēparinacoi yacapata'huaiso marè'. Inaso' Chipri quēran huè'nin, irāca imarinso'.

Santiago nontërinso'

¹⁷ Quirosarinquë canconpatoira, imapisopita nóya nontërinacoi. Huë'naiso marë' noya cancantopi. ¹⁸ Tahuëririnquë Paono pa'nin Santiago nicapon. Quiyanta' pa'nai. Ya'ipi ansiano'sa' inaquë nani niyontonpi. ¹⁹ "Huë'cama, iyaro'sa'," itahuaton, Paonori itantapon: "Nani hua'qui' Quisocristo nanamën a'chinahuë. Nisha piyapi'sa' a'chintëra'piarahuë. Yosë catahuarincói ni'ton, noya natanatona', na'a imasapi huachi," itërin. Ya'ipi a'chininso' sha'huitërin.

²⁰ Natanahuatona', "Ma noyacha Yosëso' ni'ton, nisha piyapi'santa' imasapi paya," topi a'naya a'naya. Ina quëran itantapi:

—Noya iyasha nipirinhüë', isëquë na'a huaranca cotioro'sa' Quisoso imaponaraihuë', Moisésë iráca pënëntërinso' yanatëpi anta'. "Inanta' natëcaso' ya'huërin," topi. ²¹ Inapitaso' nonpin nanan natantopi. "Paono nisha piyapi'sa' ya'huërinquë paaton, cotioro'sa' inaquë ya'huëpisopita nisha a'chintërin. 'Moisésë pënëntërinso' a'poco'. Ama huachi hui'nampapita marca acotosohüë'; tënin Paono pënëntat. Co nohuantërinhuë' iráca napopiso' natëcaiso'," topi, natantopi. ²² ¿Ma'ta' iporasó' onpoa'ahua' nonpintopiso' ama natëcaiso marë'huë'? Huë'nanso' onpopionta' piyapi'sa' nitotaponá'. ²³ Nani yonquirai ni'ton, natancoi sha'huichinquën ma'sona nicamaso'. Catapini quëmapi'sa' isëquë ya'huëpi. Nani Yosë nontopi ma'sha nicacaiso'. ²⁴ Inapita quëparahuaton, catahuaquë' iráca pënëntërinso' natëcaiso marë'. Yosë chinotopiso pëiquë quëparahuaton, pahuërapitëquë' ma'sha Yosë marë' tēpacaiso'. Ina quëran niya'irapi. Inapotohuatana, ya'ipi piyapi'sa' ni'sarinënguën. "Paononta' Moisésë pënëntërinso' natërin. Nonpin nanan natantërhüa'," tosapi. ²⁵ Nisha piyapi'saso nipirinhüë' nani ninshitërai. "Quisocristo imapatama', co ya'ipi iráca pënëntërinso' natëcamaso' ya'huërinhuë'. Isoíchin sha'huichinquëma' ama nicacamaso marë'huë'. A'naquën ma'sha tēpami mamansi moshacaiso marë'. Ina nosha tananpitoco'. Naporahuaton, a'naquën maconorahuatona', ma'sha tēpapi. Co huënnainën noya inquipirinhüë', ca'pi. Ina noshanta' ama ca'cosohüë'. Naporahuaton, ama monshihuancosohüë'. Cotioro'sacoi pënëntëraiso' na'con ya'huëpirinhüë', inaíchin natëcamaso' ya'huërin," tēnai, nisha piyapi'sa' ninshitatoti, itërin Santiacori.

Paono mapiso'

²⁶ Itohuachina, "Noyahua'. Napo'i nipachin," itërin Paonori. Tahuëririnquë catapiniya'ipi quëparin. Iráca pënëntërinso' natërahuatona', Yosë chinotopiso pëiquë ya'conpi. Ya'conahuatona', corto hua'an sha'huitopi: "Canchisë tahuëri huë'sápoi Yosë camaitërinso' natëtoi oshanëhuëi iniquica'huaiso marë'. Tahuëri nanihuachin, ma'sha quësarai canpitari tēpatoma' ahuiquitamaso marë'," itopi.

²⁷ Canchisë tahuëri naniriahuchina, Yosë chinotopiso pëiquë paantapi. Inaquë a'naquën cotioro'sa Asia parti quëran huë'pisopitari quënanpi. Paono quënanahuatona', mapi. Ya'ipi piyapi'sa' ano'huitopi. ²⁸ "¡Huëco' iyaro'sa' catahuaco! Iso quëmapi ya'ipi parti paaton, nisha a'chinarin. 'Cotioro'saso' co no'tëquën a'chinpihuë'. Moisésë pënëntërinso' a'poco', tēnin. Naporahuaton, Yosë chinotopiso pëi' co huachi noya ni'ninhüë'. Ni'cochi. Crico piyapi'sa' isëquë chachin ichiya'conin ni'ton, Yosë pënën tapiarin. Co inapitaso' ya'conacasohüë' nipirinhüë'," toconpi.

²⁹ Thua Paonori Toropimo quëparahuaton, ninano' pa'tërin, cotioro'sari quënanpi. Ipisoquë ya'huërin ni'ton, Crico piyapi' inaso'. "Nisha piyapi' nipirinhüë', Yosë chinotopiso pëiquë ichiya'conin," tēcatona napopi.

³⁰ Natanahuatona', notohuaro' piyapi'sa' no'huitopi. Yosë chinotopiso pëiquë ta'arahuatona', Paono mapi. Masahuatona', ocoicaiso marë' ohuararachinpi. Nani ocoihuachinara, ya'coana oncotopi. ³¹ Paono yatëparapiso', capitan hua'anso' natantërin. Ya'ipi Quirosarinquë ya'huëpisopita yaniahüërapí, natantërin. ³² Natantahuaton, sontaro'sa', capitano'sa', inapita amatahuaton, quëparin. Ta'arahuatona', piyapi'sa' niyontonpiguë pa'sapi. Sontaro'sa' ya'caritërahuchinara, cotioro'sari quënanahuatona', co huachi Paono ahüëpihuë'. ³³ Capitan hua'ani canconahuaton, Paono maconin. "Cato' catinaquë tonpotanpatëquë'," itohuachina, a'na sontarori nitonpotanpatërin. A'na tanpain quëraonta' a'na sontarori inapotërin. Inapotohuachinara, capitanso' piyapi'sa' natanin: "¿Ma'ninta' iso quëmapi? ¿Ma'ta' onporinso'?" tēnin. ³⁴ Napoaponahuë', chiniquën nonatona', nisha nisha sha'huitopi. Noncaroapi ni'ton, co nanitërinhuë' no'tëquën natanacaso'. Napoaton: "Sontaro'sa' ya'huëpiquë quëpaco'," itërin. ³⁵⁻³⁶ Quëpahuachinara, ya'ipi piyapi'sari imasapi. "Tēpachinaco'," itërapí. Pëi' nanpënanquë canconahuatona', na'con na'con no'huitona', yaahuëpi. Napoaton sontaro'sari Paono inápaquë pitëterahuatona', quëpapi.

No'huitona'piro'sa' nontërinso'

³⁷ Pëiquë yaya'conpachinara, Paonori capitan itapon:

—Sinioro capitan, pi'pian nonchinquén topirahué', itërin.

—¿Crico nananquë nonan ti? itërin.

—Ina nananquë mini nonahuë, itërin.

³⁸ —Iquipito piyapinquën ta'ma topirahué'. Inaso' i'huamiáchin copirno no'huiton, catapini huaranca tirocoro'sa', inotëro parti quëparin, itërin.

³⁹ —Co inacohuë'. Caso' cotio quëmapico. Tarsoquë nasitërahuë. Inaso' panca ninano', Sirisia parti ya'huërinso'. Ya'ipi piyapi'sa' nohuitopi. Isopita piyapi'sa' nonchi, topirahué', itërin.

⁴⁰ “Inta nipachin, nontëquë,” itërin. Paono nanpënanquë huanirahuaton, anqui anquita'parin. Piyapi'sari ni'sahuatona', copica topi huachi. Napohuachinara, Paonori cotio nananquë itapon:

22

¹ “Natanco iyaro'sa', apiro'sa', pi'pian yanotëranquëma'. Caso co manta' onporahué,” ténin. ² Cotio nananquë nonsarinso natanahuatona', aquë aquëtë ta'topi. Napohuachinara, itaantarín:

³ “Canta' iyaro'sa' cotio piyapico. Tarsoquë nasitërahuë. Sirisia parti nasitopirahué', isëquë huëcato, hui'napitërahuë. Maistro Camariro a'chintërinco. Shimashonënpoa' pënëntërinso chachin ya'ipi a'chintërinco. Hua'huatapo quëran huaré' chiniquën Yosë yonquirahuë. A'naya tëranta' nisha yonquihuachinara, canpita pochachin no'huirahuë. ⁴ Iráca na'a Quisoso imapisopita aparisitërahuë. Yatëparahuë. Quëmapi'sa' tonporahuato, tashinan pëiquë po'morahuë. Sanapi'sa quëran huaré' inaquë po'morahuë. ⁵ Yanitotohuatama', corto hua'an chini chiniquën nanantërinsona' inachachin sha'huitarinquëma'. Cotio ansiano'santa' nitotopi. Inapitaso' quirica ninshitërinaco iyaro'sa' Tamascoquë ya'huëpisopita quëtona'huaso maré'. Inatohua' pa'nahuë Quisoso imapisopita maca'huaso maré'. ‘Tonporahuato, Quirosarinquë quëma'rahuë ana'intacaiso maré', ta'to,' pa'nahuë.

Quisosori ya'notërinso' sha'huiantarínso'
(Hechos 9.1-19; 26.12-18)

⁶ Pa'sápatoi Tamascoquë ya'caritëraai. Camotëchin nisahuaso', a'naroáchin inápa quëran huënaráchin huënaráchin a'pintërinco. ⁷ No'paquë anotahuato, inápa quëran nontërinco'so' natanahuë. ‘Saono, Saono, ¿onpoatonta' aparisitaranco?’ itërinco. ⁸ ‘¿Inquënta' quëmaso' Sinioro?’ itërahuë. ‘Ca Quisosoco, Nasaritoquë ya'huërahuëso'. Aparisitaranco,’ itërinco. ⁹ Ca'taninacosopitanta' a'pininso' ni'pi. Nipirinhuë', nontërinco'so' co natanpihuë'. ¹⁰ ‘Ma'ta' Sinioro onpo'iso?’ itërahuë. ‘Huanirahuaton, ninanoquë paquë'. Inaquë a'na quëmapi sha'huitarinquën mar'sona nicamaso', itërinco. ¹¹ Huënaráchin huënaráchin a'pintërinco ni'ton, co manta' quënantërahuë'. Napoaton ca'tanincosopita matanparahuatonaco, Tamascoquë quëparinaco.

¹² Ina ninanoquë chachin a'na quëmapi ya'huërin, Yosë noya chinotërinso'. Ananiasë itopi. Moisésë iráca pënëntërinso' no'tëquën natërin. ‘Inaso' noya quëmapi,' topi ya'ipi cotioro'sa'. ¹³ Huëcapairahuatonco, nontiiirincó. ‘Iya Saono. ¡Sinioro nohuanton, noya ni'tantaquë!’ itërinco. Naporo chachin noya ni'taantarahuato, ina quënanahuë. ¹⁴ Ina quëran itaantarincó: ‘Yosë chinotëréhuaso' nani huayoninquën nohuantërinso chachin nitotamaso maré'. Ina nohuanton, Quisoso ya'notërinquën. Noya noya inaso'. Nontërinquënso' natanan. ¹⁵ Yosë acorinquën ya'ipi piyapi'sa' sha'huitamaso maré'. Ni'nanso', natananso', inapita sha'huaran. Ina maré' ya'notërinquën. ¹⁶ Napoaton ama hua'guiquësohuë'. Apiramiáchin huaniquë'. “Quisoso imasarahuë huachi,” ta'ton, aporihuanquë'. Ina nontohuaton, oshanën inquitarinquën,’ itërinco.

Nisha piyapi'sa' a'chintacaso maré' a'parinso'

¹⁷ Ina quëran Quirosarinquë paantahuatëra, Yosë chinotopiso pëiquë pa'nahuë. Inaquë Yosë nontasoco, hua'narëso pochin ni'nahuë. ¹⁸ Quisoso nontaantarincó. ‘Manorahuaton, Quirosarin quëran pipiquë'. Ca nanamëhuë sha'huihuaton, co natëarinëinquëhuë', itërinco. ¹⁹ ‘Inapita Sinioro nohuitërinaco. A'na parti a'na parti paato, ya'ipi niyontopiso pëiro'saquë ya'conahuë. Inaquë imarinëinquënsopita ahuërahuë. Tashinan pëiquë po'morahuë. ²⁰ Istipan quëma nanamën a'chininso maré' tēpahuachinara, canta' ni'nahuë. “Tēpaco',” itërahuë carinta'. Tēpatona'piro'sa' a'mopiso' ocoirahuatona', quëtërinaco, a'pairahuë. Ya'ipiya nohuitërinaco,' itërahuë. ²¹ ‘Ina nipirinhuë', paquë'. Aquë yaa'paranquën nisha piyapi'sa' a'chintamaso maré', itërinco. Napoaton nisha piyapi'sa' a'chintarahuë,” ténin Paono.

Capitan hua'ani maninso'

²² Piyapi'sa' noya natanapirinahuë'. “Nisha piyapi'sa' a'chintarahuë,” topachina, no'huitaantapi.

“Têpachinaco'. ¡Pa'pi co noya quëmapihuë'! ¡Chiminchina'in!" itopi. ²³ Chiniquën nonsapi. No'huitatona', a'mopiso' pa'tan pa'tantahuatona', inápaquë mo'shiquëpita pa'satapi. Chiniquën no'huitohuachinara, cotioro'sa' inachintopiso'. ²⁴ Capitan hua'ani ni'sahuaton, sontaro'sa' itapon: “Sontaro'sanpoa ya'huërhuaquë quëparahuatoma', huihuico'. Ma'marësona no'huipiso', sha'huichinpoa',” itërin. ²⁵ Inaquë quëparahuatona', tonpopi huihuicaíso marë'. Tonpopirinahuë', capitan inaquë huaniarin ni'ton, Paonori itapon:

—Caso' Noma piyapico nipirahuë', yahuihuiramaco. Co napotamacoso ya'huërinhuë'. Co coisë nitotopirinhue', ¿yahuihuiramaco tí? itërin Paonori.

²⁶ Ina natanahuaton, capitan hua'an sha'huitapon pa'nin.

—¿Ma'ta' ipora onpoapon? Paso' quëmapi Noma piyapi nipirinhue', yahuihuitëran. Ni'quëna copirno no'huihuachinquën, itërin.

²⁷ Napotohuachina, capitan hua'ani huëcapairahuaton:

—¿Quëmaso' Noma piyapinquën tí? itüirin.

—Inaco mini, itërin Paonori.

²⁸ —Na'con pahuëretato, Noma piyapi ya'conahuë, itërin capitan hua'ani.

—Caso nipirinhue' nasitërahuë quëran huarë' Noma piyapico. Tatahuë Noma piyapi ni'ton, canta' inapochachin ninahuë, tënin Paono.

²⁹ Ina natanahuatona', co huachi huihuipihuë'. Capitan hua'aonta' pa'yanaton, të'huarin. Noma piyapi nipirinhue', catinaquë tonporinso marë' copirno të'huatërin.

Cotio hua'ano'sa' Paonori sha'huitërinso'

³⁰ Tahuëririnquë capitan hua'ani yanatantërin. “¿Ma'marëta' cotioro'sari sha'huirapipi?” ta'ton, sontaro'sa' sha'huitërin Paono ocoicaíso marë'. Naporahuaton, ya'ipi cotio hua'ano'sa' amatërin. Corto hua'ano'sa' chini chiniquën nanantopisonta' amatërin. Nani niyontonpachinara, inaquë Paono quëparin natanacaiso marë'.

23

¹ Paono ya'conahuaton, hua'ano'sa' notëërahuaton, itapon:

—Ipora iyaro'sa' pi'pian nonchinquëma' natanco. Hua'huatapo quëran huarë' noya ninahuë. Yosë ni'sárinco, co manta' onporahuë', itërin.

² Naporo tahuëri'sa' Ananiasë itopiso', corto hua'an chini chiniquën nanantërinso' nisarin. Inari huanipapisopita itapon:

—Ahuëananco', itërin. Napohuachina, huaniparinsoari ahuëananin. Napotohuachina, Paonori itapon:

³ —Quëmaso' nonpintëinquën. ¡Yosë ahuëarinquën quëmanta'! “Moisësë pënëntërinso' natëto, ana'antarahuë,” taponahuë', ¿onpoatonta' sha'huitëran ahuëincoso'? Moisësë chachin pënëninpoa' ama topinan quëran piyapi ahuëcaso marëhuë', itërin.

⁴ —Corto hua'an chini chiniquën nanantërinso' nipirinhue', ¿no'huiton, nonapiran tí? itopi.

⁵ —Co'chi iyaro'sa' nohuitarahuë', naporahuë' paya. Tëhuënchachin Yosë quiricanën quëran pënëninpoa'. “Co hua'anënpoa' nonapicaso' ya'huërinhuë',” tënin, itërin Paonori.

⁶ Cotio hua'ano'sa' huë'pisopita co napopianachin yonquipihuë'. Patoma satorio'sa', patomaso', parisioro'sa'. Ina yonquiaton, Paonori itantarin:

—Caso' iyaro'sa', Parisioco. Shimashonëhuëpita' parisioro'sa' chachin. “Yosë ananpitaantarinpoa',” tënahuëso marë' isopita sha'huirapirinaco, itërin.

⁷ Ina natanahuatona', parisioro'sa', satorio'sa', inahua capini nino'huipi. Nisha nisha yonquipi. ⁸ Satorio'saso' co natëtona'piro'sahuë'. “Co Yosë ananpitaantarinpoahuë'. Co hua'yanënpoa' ya'huëtërinpoahuë'. Co anquëniro'sa' tëranta' ya'huëpihuë',” toconpi. Parisioro'saso' nipirinhue' natëpi. “Hua'yanënpoa' ya'huëtërinpoa' ni'ton, Yosë ananpitaantarinpoa'. Anquëniro'santa' ya'huërin,” topi. ⁹ Napoaton ninontatona', noncaroapi. Parisio maistro'sa' huanirahuatona', chiniquën nonpi.

—Iso quëmapiso' noya, tënai. Co manta' onporinhue'. Anquëni noninso' natamara. Hua'yaní a'na nontomara, tënin a'naquën. Napohuachinara, satorio'sa' no'huítopi.

¹⁰ Chiniquën nino'huítona', niahuërapí. Napoaton capitan hua'ani sontaro'sa' camairin.

—Maconco' tēpahuachina', itërin. Napotohuachina, sontaro'sa' pa'pi. Paono osëreconahuatona', sontaro'sa' ya'huëpique quëpaantapi.

¹¹ Naporo' tashi' Siniorosi' ya'notimarahuaton, Paono itapon: “¡Ama të'huatonhuë', chiniquën cancantëquë'! Quirosarinquë nanamëhuë nani sha'huiran. Inapochachin Nomaquënta' paaton, sha'huiantamaso' ya'huërin,” itërin.

Paono yatëpapiso'

¹² Tahuëririnquë a'naquën cotioro'sa' chinotopi Paono tēpacaiso'. “Ama huachi ca'ahuasohuë'. Ama o'ahuasohuë'. Paono tēpaquë huarë' ca'ahua'. Co tēpariuhuarahuë'

ca'patèhua', Yosè ana'inchinpoa'," nitopi. ¹³ Catapini shoncaya'pi pochin napopi. ¹⁴ Naporahuatona', paatona', cotio hua'ano'sa', ansiano'sa', inapita nontopi.

—Nani huachi anoyatèrai. Co huachi coshataraihuè'. Paono tèpaquè huarè' coshataantara'. Yoscoarè' tèpaarai, tènai. ¹⁵ Napoaton capitán hua'an sha'huitoco' Paono quènta'in. "Tashiraya yanontantara' no'tèquèn nitota'huaiso marè'," itoco'. Quiyaso nipirinhue' na'pitato'i, ninaarai. Ya'caritohuachin, a'naroáchin masahuato'i, tèpaarai, itopi.

¹⁶ Paono apia'huainso nipirinhue', yatèpapiso' natantèrin. Inaso', oshin hua'huin. Natanahuaton, sontaro'sa' ya'huèpique' paaton, Paono sha'huitèrin. ¹⁷ Sha'huitohuachina, a'na capitán amatèrin.

—Iso hui'napi hua'anènquè quèpaquè' nanan sha'huichin, itèrin.

¹⁸ Napohuachina, hua'anènquè quèparahuaton, itonin:

—Sontaro'sa' ya'huèpique' Paono amatèrinco. "Iso hui'napi hua'anènquè quèpaquè' nanan sha'huichin," itèrinco ni'ton, quènahue', itèrin.

¹⁹ Capitán hua'ani matanparahuaton, amashamiachin quèparin ama piyapi'sari natanacaiso marèhuè'.

—¿Ma'ta' yasha'huitèrancoso'? itèrin.

²⁰ —Cotio hua'ano'sa' nani chinotopi Paono amatacaiso marè'. "Tashiraya Paono quènantaquè' nontanta'ii. Naporinso', aquètè huarè' yanitotèrai," itarinènquèn.

²¹ Nipirinhue', ama natèquèsohue'. Catapini shonca na'con piyapi'sari chinotopi tèpacaiso marè'. Po'oana quèran ninarapi tèpacaiso marè'. Co huachi coshatapihuè'. Co o'osapihuè'. Paono tèpai huarè' coshatacaiso' yonquipi. Iporaso' quèma ninarinèn nohuantopiso chachin nitamaso', itèrin.

²² —Sha'huitèrancoso' api, ama insonta' sha'huitèquèsohue', itahuaton hui'napi a'parin.

Paono a'na parti quèpapiso'

²³ Ina quèran cato' capitano'sa' amatèrin.

—Apira ma'sha tapaco' Sisariaquè pacacamaso marè'. Cato pasa sontaro'sa' sha'huitonquè' pa'ina'. Cahuarioquè pa'na'piro'santa' canchisè shonca quèpaquè'. Nansahuano'sa' cato pasa quèpaquè'. Ya'ipi tapatèquè' yayonotashirahuaso' pacacamaquèma'. ²⁴ Cato' cahuario quèpaco' Paono paacaso marè'. Noya a'pairahuatoma', hua'an Huirisè quètonco', itèrin. ²⁵ Ina quèran quirica ninshitèrin hua'an quètacaiso marè'.

²⁶ "Sinioro hua'an Huirisè. ¿Noyanquèn quèmanta'? Ca Craotio Nisiasèco ninshitaranquèn, ni'què'. Quèmaso' chiniquèn nanantèran ni'ton, pi'pian sha'huichinquèn.

²⁷ Iso quèmapi a'pataranquèn, cotioro'sari mapiso'. Yatèpapurinahuè', quènanahuato, sontaro'sa' a'parahuè' osèrètacaiso marè'. Inaso' Noma piyapi ni'ton, osèrètèrahuè.

²⁸ "¿Ma'marèta' sha'huirapipiso'?" ta'to, cotio hua'ano'saquè quèparahuè' nitota'huaso marè'. ²⁹ "Cotio pènèntèrinso' co natèrinhuè', toconpi. Inaichin sha'huirapipi. Co manta' onporinhue'. Co chiminacaso' ya'huèrinhuè'. Coni tashinan pèiquè tèranta' po'mocaso' ya'huèrinhuè'. ³⁰ Ina quèran cotioro'sa' chinotopi tèpacaiso', natantèrahuè. Napoaton a'naroáchin a'pataranquèn. Cotioro'santa' nani sha'huitèrahuè ya'huèranquè paatona' sha'huirapicaiso marè'. Nani huachi," itèrin, ninshitaton.

³¹ Ina quèran sontaro'saso' natèrahuatona', Paono quèpapi. Tashi' nipirinhue', Antipatèrisè'pa' quèpapi. ³² Tahuèrinquè sontaro'saso' ya'huèpique' panantapi. Cahuarioquè pa'na'piro'saichin Paono quèpapi. ³³ Sisariaquè canconahuatona', quirica hua'an quètonpi. Paononta' yo'conpi. ³⁴ Hua'anso' quirica nontahuaton, itapon: "¿Inso partita' hua'huatèranso'?" itèrin. "Sirisia parti hua'huatèrahuè," itèrin Paonori.

³⁵ —Sha'huirapirinènsopita canquihuachina', ya'ipiya natanarahuè, itèrin. Ina toshuaton, sontaro'sa' camairin Paono quèpacaiso marè'.

—Hua'an Irotisè pèinènquè quèparahuatoma', a'paico' ta'ahuachin, itèrin.

24

Hua'an Huirisèquè sha'huirapipiso'

¹ A'natèrápo tahuèri nanihuachina, corto hua'an chini chiniquèn nanantèrinso' canquirin, Ananiasè itopiso'. Anaquèn cotio ansiano'sari ca'tanpi. Nonapina'pi hua'aonta' huè'nin, Tirotoro itopiso'. Huirisè ya'huèrinquè huè'sahuatona', Paono sha'huirapipi. ² Paono quèntahuachinara, Tirotorori itèrin:

—Ipora sinioro hua'an, pi'pian nonchinquèn natanco. Ma noya quèmaso' hua'anèntèrancoi. Noya yonquiaton, na'con catahuarancoi ni'ton, sano ya'huèrai. ³ Ina marè' ya'ipicoi noya ni'nainquèn. "Yosparinquèn," itèrainquèn. Quèmaso' tèhuèenchachin chiniquèn nanantèran. ⁴ Apira pi'pisha yanontaranquèn, noya natanco. Co hua'qui' nontaranquènhue'. ⁵ Iso quèmapi Paono itopiso' pa'pi co noyahuè', tènai. Ya'ipi parti paaton, piyapi'sa' nisha nisha ayonquirin. A'chinpachina, cotioro'sa' nino'huipi. Ya'ipi

parti naporin. Nisha imarin. Nasarinoro'sa' itopiso' imaton, na'a piyapi'sa' a'chintarin imacaso marè'. ⁶ Yosè chinotopiso pèinta' yatapirin. Nisha piyapi'sa' inaquè ichiya'conin, co inapitaso' ya'conacasohuè' nipirinhue'. Naporo' quiyari manai. [Quiya coisèquè yaquèpapiraihuè' ana'intacaso marè'. ⁷ Capitan hua'an Nisiasèso nipirinhue', notohuaro' sontaro'sa' quèsahuaton manin. Osèrètèrincoi. ⁸ “Noma hua'an ya'huèrin'pa' paatoma', sha'huirapico,” itèrincoi. Napoaton isèquè huè'nai.] No'tèquèn sha'huirapiarai. Quèmari Paono natanquè' inachachin sha'huichinquèn, itèrin Tirotorori.

⁹ Cotioro'sa' huè'pisopitanta' inachachin napotopi. “No'tèquèn sha'huitèrinquèn,” itopi. ¹⁰ Ina quèran hua'ani imirin quèran tasatèrin Paono nontacaso marè'. Napotohuachina, Paonori itèrin:

—Na'a pi'ipi sinioro hua'an quèma hua'anèntèrancoi. Napoaton noya cancantato, nontaranquèn. ¹¹ I'huamiáchin Quirosarinquè paantarahuè Yosè chinota'huaso marè'. Shonca cato' tahuèrichin nisarin pa'nahuèso'. A'napita natanpatan, inachachin sha'huitarinènguèn. Co hua'quiyatèrarahuè'. ¹² Yosè chinotopiso pèiquè pa'patora, co insonta' no'huirahuè'. Niyontonpiso pèiquènta' noya pa'nahuè. Co cachiquè tèranta' chiniquèn a'chinahuè'. Piyapi'sa' niyontonpachinara, co sha'huitèrarahuè' nino'huicaiso'. ¹³ Topinan quèran nonpinapirinaco. Na'con sha'huirapipirinacohuè', ni'nincoso chachinso co ya'huèrinhuè'. ¹⁴ “Nisha imarin,” topi. Inaíchin no'tèquèn nonpi. Tèhuèinchachin Quisoso nanamèn imarahuè. Nipirinhue', Yosè no'tèquèn chinotèrarahuè. Shimashonèhuèpita chinotopiso chachin chinotèrarahuè canta'. Ya'ipi Yosè quiricanèn natèrarahuè. Iráca pènèntèrinso', pènèntona'piro'sa' ninshitopiso', inapita yonquirahuè. ¹⁵ “Yosè no'tèquèn nontèrinpoa',” ta'to natèrarahuè. “A'na tahuèri ya'ipi piyapi'sa' ananpitaantarahuè. Noya piyapi'sa', co noya piyapi'sahuè,” ya'ipi ananpitaantarahuè,” ténin Yosè. Ina tahuèri caso' ninarahuè. Isopitanta' ina ninarapi. ¹⁶ Napoaton nani tahuèriya Yosè no'tèquèn yanatèrarahuè. Piyapi'santa' co yanonpintèrarahuè'.

¹⁷ Iráca Quirosarinquè ya'huèpirahuè'. Na'a pi'ipi a'na parti pa'nahuè quèran i'huamiáchin inaquè paantarahuè. Sa'ahuro'sa' nosoroato, coriqui quèta'huaso marè' pa'nahuè. Ma'sha Yosè quèta'huaso marènta' pa'nahuè. ¹⁸ Iráca pènèntèrinso' natèto, Yosè chinotopiso pèiquè ya'conpirahuè', co manta' onporahuè'. Co piyapi'sa' ayontonahuè'. Co ca nohuanto nino'huipihuè'. Inaquè cotioro'sa' Asia parti ya'huèpisopita quènaninaco. ¹⁹ Inapita mini isèquè huè'sahuatona', sha'huirapiitonacohuè', co huè'pihuè'. ²⁰ I'hua cotio hua'ano'sa' niyontonpachinara, amatèrinaco. Isopita nataninaco. Ma'sona onporahuèso' sha'huichinèn. ²¹ Naporo' isoíchin napotèrarahuè. “Yosè ananpitaantarinpao' ténahuèso marè' ipora sha'huirapirinaco,” itèrarahuè, ténin Paono.

²² Ina natanahuaton:

—Noyahua'. Nani natananquèn. Capitan hua'an Nisiasè o'mahuachin, iso nanan yonquiantarahuato, sha'huichinquèma', ténin hua'an. Quisoso nanamèn a'chinpiso' noya nitotaton, co aquètè' yanataninhuè'.

²³ Ina quèran capitan sha'huitèrin: “Paono noya a'paiquè' ama ta'ainsohuè'. Nipirinhue', ama tonpoquèsahuè'. Nipayarinsopita huè'pachina', noya ya'coina'. Ma'sha pahuantohuachin, quèchina',” itèrin.

²⁴ Hua'quimiáchin quèran Huirisè sa'inè chachin huèantarahuaton, Paono amataantarin. Sa'inso' cotio sanapi, Torosira itopi. Paono huè'pachina, itapon:

“Quisocriso imaranso' sha'huitocoi noya nitochii,” itohuachina, “Tèhuèinchachin Quisocriso imarahuè. ²⁵ Yosè sha'huitèrinpoa' noya cancantacaso marè'. Ina catahuarinpao' co noyahuè' yonquirèhuasopita naniantacaso'. A'na tahuèri coisè pochin nicaton, ya'ipi piyapi'sa' natanarin. Co noyahuè' nipisopita ana'intarin,” ténin Paono. Napotohuachina, hua'an pa'pi pa'yanin.

—Nani huachi. Iporaso' paquè'. A'na tahuèri yanontaantahuatènguèn, amataantaranquèn, itèrin.

²⁶ “Paono pahuèrèponco pipicaso marè' nimara,” ta'ton, hua'qui quèran hua'qui quèran amataantarin nontacaso marè'. Na'aro' Paono nontopirinhue'. ²⁷ Cato' pi'ipi nanihuachina, nisha hua'an ya'coantarin, Porsio Pisto itopiso'. Huirisèso' pipirin huachi. Pipiponahuè', co Paono ocoirinhue'. “Cotioro'sa' no'huihuachinaco,” ta'ton, co ocoirinhue'.

25

Hua'an Pistoquè sha'huirapiantapiso'

¹ Nasha hua'an canquirin huachi, Pisto itopiso'. Sisariaquè huècaton, cara tahuèri i'huatèrin. Ina quèran Quirosarinquè pa'nin. ² Inaquè pa'pachina, cotio hua'ano'sa', corto hua'ano'sa', inapitari Paono sha'huirapii.

³ “Quirosarinqüë quënantaquë', natanta'ii, topiraihuë',” itopi. Nani chinotopi na'pirahuatona', iraquë tēpacaso marë'. ⁴ Napotopirinahuë', co hua'an nohuantërinhuë'.

“Inca. Co yaquëntarahuë'. Sisariaquë a'pairapi. Co hua'qui quëranhuë' inaquë canta' paantarahuë',” tēnin. ⁵ —Napoaton pa'pato, caraichin hua'anquëma' huëco' pa'ahua', tēnahuë. Paono co noyahuë' nipachin, inaquë sha'huirapico', itërin.

⁶ Inaquë shonca tahuëri pochin i'huatantarahuaton, Sisariaquë paantarin. Tahuëririniquë coisë shiranënguë huënsërahuaton, Paono amatërin. ⁷ Cotioro'sa' Quirosarin quëran nani o'mapi ni'ton, Paono huë'pachina, ahuananapirahuatona', na'con sha'huirapiapi. Nisha nisha sha'huirapipirinahuë', co ni'ninso chachin ya'huërinhuë'.

⁸ Ina quëran Paonori itërin:

—Iraca quëran huarë', siniro hua'an, noya ninahuë. Co manta' onporahuë'. Moisésë pëñëntërinso' cotioro'sari natëhuachinara, co ina marë' no'huirahuë'. Yosë chinotopiso pëinta' co tapirahuë'. Co nisha piyapi ichiya'conahuë'. Noma copirnonta' natërahuë. Co onporonta' piyapi'sa' sha'huitërahuë' ina no'huicaiso'. Topinan quëran sha'huirapirinahuë', itërin.

⁹ Noya natanpirinhuë', hua'an co nohuantërinhuë' cotioro'sari no'huicaiso' ni'ton, Paono itërin:

—¿Nohuantëran Quirosarinqüë paacaso'? Inaquë sha'huirapihuachinën, cari natanpato, sha'huitaranquën, itërin.

¹⁰ —Co nohuantërahuë'. Quëmaso' Noma copirno acorinqüën ni'ton, nontaranquën. Sha'huirapirinahuë' isëquë anoyatacaso' ya'huërin. Co manta' cotioro'sa' onpotërahuësöhuë', nitotëran. ¹¹ Tëpatona'pi, copirno no'huina'pi, inapita tēpacaso' ya'huërin. Ina pochinco canta' naporini, tēpainacoso' nohuanchitohuë'. Nipirinhüë', nonpinapihuachinaco, co cotioro'saquë yocancoso' ya'huërinhuë', tēnahuë. Noma copirno chachin yanontarahuë. Ina nataincoso' ya'huërin, itërin Paonori.

¹² “Noma copirnosu' chini chiniquën nanantërin ni'ton, co topinan a'parëhuë',” ta'ton, coisëñëpita nontërin. Nani nontohuachina, Paono itantarin:

—Noma copirno chachin yanontëran ni'quëhuarë', ina ya'huërin'pa' a'paaranquën, non-tonquë', itërin.

Acripa hua'an canquirinso'

¹³ Hua'quimiächin quëran a'na hua'an chiniquën nanantërinso' canquirin, Acripa itopiso'. Sisariaquë huë'nin Pisto nicapon. A'na sanapinta' huë'nin, Pirinisa itopiso'. ¹⁴ Hua'qui' inaquë yacapatarin ni'ton, Pistori itërin:

—Tashinan pëiquë a'na quëmapi ya'huëarin, Paono itopiso'. Iraca Huirisëri po'morinso'.

¹⁵ Thua Quirosarinqüë ya'huasoco, cotio hua'ano'sa', ansiano'sa', inapitari na'con sha'huirapiapi. “Chiniquën ana'intëquë',” itërinaco. ¹⁶ Ina itohuachinacora, cari itapo: “Noma piyapicoi co topinan quëran ana'intëraihuë'. Cato ya'pi ma'sha nionpotohuachinara, cato chachin coisëquë pa'sapi. Sha'huirapihuachina, a'nanta' a'panitacaso' ya'huërin. Ina quëran coisëri noya nitotaton, tēhuëna'pi no'tëquën ana'ntarin. Ina pochin Noma piyapicoiso' ninai,” itërahuë. ¹⁷ Napoaton isëquë huë'pachinara, co hua'quirahuë'. Tahuëririniquë coisë shiranënguë huënsërahuato, Paono amatërahuë. ¹⁸ Ina quëran cotioro'sari sha'huirapiapi. Panca tēhuëmara ni'ton, sha'huirapiapi, topirahuë', co ina pochin sha'huirapipihuë'. ¹⁹ “Paono co quiya pochin Yosë chinotërinhuë'. Nisha imarin. A'na quëmapi Quisoso itopiso' chiminaponahuë', nani nanpiantarin,” toconin, topi. Inaichin sha'huirapiapi. ²⁰ Cotioro'sa' moshapiso' co pi'pisha tëranta' nitotërahuë'. Napoaton Quirosarinqüë yaquëpapirahuë' aquëtë' natanta'huaso marë'. “Inaquë sha'huirapiinën,” itopirahuë', co nohuantërinhuë' ²¹ “Noma copirno chachin yanontarahuë. Ina nataincoso' ya'huërin,” tēnin. Napoaton tashinan pëiquë po'moantarahuë. Nanitohuato, Noma copirno nontacaso marë' a'paarahüë, tēnin Pisto.

²² —Carinta' nata'in, tēnin Acripa.

—Noyahua'. Tashiraya chachin natanaran, itërin Pistori.

²³ Tahuëririniquë Acripaso' Pirinisarë chachin huë'pi. Noyasha nitaparahuatona', natanacaiso pëiquë ya'conpi. Capitano'sa', ninano' hua'ano'sa', inapitanta' ya'conpi. Naporahuatona', Paononta' amatopi. ²⁴ Huë'pachina, Pistori itapon:

—Noya siniro hua'an huë'nan. Canpitanta' iyaro'sa', noya huë'nama'. Ya'ipinquëma' yanontaranquëma', natanco. Iso quëmapi ni'co'. Ma'sona onpomara. Ya'ipi cotioro'sari no'huipi. Quirosarinqüë sha'huirapiapi, isëquënta huëcatona', sha'huirapiapi, chiniquën nonapitona'. “Co noya quëmapihuë'. Atëpatëquë',” itërinaco. ²⁵ Natanpirahuë', co manta' onporinhuë'. Co tēpacaso' ya'huërinhuë', tēnahuë. “Noma copirno chachin yanontarahuë',” itërinco marë' inaquë yaa'papirahuë', co nanitërahuë' topinan a'paca'huaso'. ²⁶ Quiricanta' yaa'papirahuë'. Co nitotërahuë' ma'sona onporinso' ninshita'huaso'. “¿Ma'ta'

Noma copirno ichi?" ta'to, Paono amatèrahuè natanamaso marè'. Quèmarinta', sinioro hua'an, noya natantariquè'. Nani natanpatan, catahuaco ninshichi, topirahuè'.²⁷ Co topinan a'pacaso' ya'huèrinhuè'. Ma'sona onporinso' ninshitahuato sha'huirapicaso' ya'huèrin, ténahuè, itèrin.

26

Hua'an Acriparinta' Paono nataninso'

¹ Ina quèran hua'an Acripari Paono itapon:

—Inta noniqué nìpachin. Ma'sona onporanso' sha'huítocoi pa'poyainquèn, itèrin. Itohuachina, Paonori anquitahuaton, itapon: ² "Noya sinioro hua'anpa', noya cantantato, nonchinquèn natanco. Cotioro'sa' nani na'con sha'huirapirinaco ni'ton, cari no'tèquèn sha'huítaranquèn. ³ Quèmaso' cotioro'sa' a'chininso' noyá nitotèran. Nisha nisha inachintopiso' ya'ipiya nitotèran. Ama no'huítatonhuè', noya natanco.

Co'huara imashatèraponhuè', Paono naporinso'

⁴ Hua'huatapo quèran huarè' ya'huèrahuèso', Quirosarinquènta' ya'huèrahuèso', inapita ya'ipi cotioro'sa' nitotopi. ⁵ Caso' Parisioco. Quiyaso' cotioro'sa' imapiso', no'tè no'tèquèn natèrai. Ya'ipi cotioro'sa' nitotopi. Nohuantopi naporini, inachachin sha'huichitènenquènhuè'.⁶⁻⁷ Iráca shimashonènpaopita nontaton, Yosèri itèrin: 'A'na tahuèri nicha'ésaranquèma', nanpimiatarama', itèrin. Ya'ipi cotioro'sa' ina ninapi, shonca cato' huènton chachin ninarapi. Nani tahuèri tashirè chachin ina chinotatona', naporapi. Canta' ina ninarahué. Ina marè' sinioro hua'an, cotio hua'ano'sa' sha'huirapirinaco. ⁸ A'na tahuèri Yosè ananpitaantaripoa', ténai. ¿Onpoatomata' canpitaso' co ina yanatèramahuè? ténahuè.

Paonori Quisoso imapisopita aparisitèrinso'

⁹ Canta' iráca co Quisoso Nasaritoquè ya'huèrinso' imarahué'. Ina imapisopitanta' no'huirahuè. Aparisita'huaso' ya'huèrin, topirahuè'. ¹⁰ Quirosarinquè ya'huasoco, Quisoso imapisopita tashinan pèiquè po'morahuè. Cotio hua'ano'sa' nanan quètèrinaco po'moa'huaso marè'. Yatèpahuachinara, carinta': 'Tèpaco', itèrahuè. ¹¹ Niyontonpiso pèiro'saquè ya'conahuato, na'aro' aparisitèrahuè. Quisoso a'pocaiso marè' naporahuè. Chiniquèn no'huító, nisha piyapi'sa' ya'huèpique huarè' paato, aparisitèrahuè.

Paono ya'nan imarinso'

(Hechos 9.1-19; 22.6-16)

¹² A'na tahuèri cotio hua'ano'sa' nanan quètèrinaco Tamascoquè paca'huaso marè'. Quisoso imapisopita maca'huaso marè' pa'sapirahuè', ¹³ camotèchin iratèrasoco, inápa quèran chiniquèn a'pintimarincoi. Pi'i quèran chini chiniquèn a'pintèrincoi. Huènaráchin huènaráchin ni'nahuè. Ca'tanincosopitanta' ni'pi. ¹⁴ Ya'ipicoi no'paquè anotasocoi, Quisoso nontèrinco. Cotio nananquè nontèrinco, natanahuè. 'Saono, Saono, ¿onpoatonta' aparisitaranco? Ni'què'. Cahuario yaa'pahuatèra, nara'huaya inèshin nininquè ohuané'. Cahuariori no'huítaton to'tahuachina, aquè aquètè' iquitèrin. Inapochachin quèmantá no'huiranco ni'ton, aquè aquètè' co noyahuè' cantantaran, itèrinco. ¹⁵ ¿Inquènta' quèmaso' Sinioro?' itèrahuè. 'Ca Quisosoco, aparisitarancoso'. ¹⁶ Iporaso nìpirinhuè' huaniquè'. Nani acoranquèn piyapi'sa' sha'huítamaso marè'. Nani ni'nanco. A'na tahuèri nohuantèrahuèso' a'notaranquèn. Ya'ipi sha'huiráquè'. ¹⁷ Cotioro'sa' yatèpahuachinènuquèn, nicha'ésaranquèn. Nisha piyapi'sa' ya'huèpique a'paaranquèn. Inapitanta' yatèpahuachinènuquèn, nicha'ésaranquèn. ¹⁸ Nisha piyapi'santa' a'chintèquè' nanamèhuè nitochina'. Somaraya pochin cancantatona', co nohuítèrinacohué'. Nanamèhuè a'chintohuaton, nohuítarinaco. Iporaso' tashi pochin cancantopi. Nohuitoahuachinaco, tahuèri pochin cancantapi. Iporaso' sopai hua'ani camaihuachina, natèpi. A'na tahuèriso' Yosè natèrapi. Natètonaco, imapachinaco, oshanèna' Yosèri inquitarin. Ya'ipi natèrinacosopita nasha cancan quètèrahuè. Yosè piyapinènpita chachin nisapi, itèrinco.

Paonori natèrinso'

¹⁹ Napoaton, sinioro hua'an, Quisoso inápa quèran ya'notimarinco ni'ton, a'naroáchin imarahué. Ya'ipi sha'huítóhuachincora, no'tèquèn natèrahuè. ²⁰ Tamascoquè ya'huèpiso'ton sha'huítèrahuè. Ina quèran Quirosarinquènta' sha'huíantarahuè. Ya'ipi Cotia partinta' inachachin sha'huíantarahuè. Nisha piyapi'santa' a'chintèrahuè. 'Co noyahuè' yonquiramasopita naniantatoma', Yosè chachin tahuèrètaantaco'. Tèhuènachachin inapatama', noya nisarama', itèrahuè. ²¹ Ina marè' cotioro'sa' no'huirinaco. Yosè chinotopiso pèiquè masahuatonaco, yatèpapirinacohué', ²² Yosèso' catahuarinco, cha'èrahuè. Napoaton ipora huanta' natèrahuè. Ya'ipi piyapi'sa' hua'ano'sa' quèran huarè' sha'huítarahuè. Moisése, pènèntona'piro'sa', inapita ninopiso chachin a'chinarahuè: ²³ Yosè nohuanton, Cristo chiminapon. Chiminaponahuè', Yosèri ananpitaantarin. Ina'ton nanopiantarin. Ina quèran

a'chintapon tahuëri pochin cancantacaiso marè'. Co cotioro'saráchin nicha'ésarinhuè'. Nisha piyapi'santa' nicha'ésarin, topi ninshitatona," ténin.

Hua'aonta' imacaso' Paono nohuantèrinsó'

²⁴ Ina pochin nontahuachina, Pistori chiniquén itèrin:

—¡Paono, quèmaso' hua'yantèran! Na'con quirica nontaton hua'yantèran, itèrin.

²⁵ —Co'chi sinioro hua'an hua'yantèrahuè' paya. No'tèquén nonahuè. Sano yonquiato, nontaranquéma'. ²⁶ Ya'ipi sha'huitèranquèmaso' hua'an Acripa nani nitotèrin. Co po'oana quèran napopihuè'. Ya'ipi piyapi nitotopi. Inanta' nani natantèrin. Napoaton co tè'huatohuè', ina nontarahuè. ²⁷ ¿Quémanta' sinioro hua'an, pènèntona'piro'sa' ninshitopiso' natèran pa'? Natèran tènahuè caso', itèrin Paonori.

²⁸ —Pi'pian nontopirancohuè' a'naromaréchin quèma pochin canta' Cristo ima'i, ¿topi-ranhuè' ti? itèrin Acripari.

²⁹ —Pa'pi nohuantèrahuè ca pochachin nicamaso'. Ya'ipinquéma' natanamacosopita ca pochachin nicacamaso' nohuantopirahuè'. Catinaquèachin tonpoinèmaso' co nohuantèrahuè'. A'naróachin imarama naporini, noya niitonhuè'. Hua'qui quèran imapata-manta', noya chachin niitonhuè', itèrin Paonori.

³⁰ Ina natanahuaton, hua'an huanirin. Pisto, Pirinisa, ya'ipi inaquè huènsèpisopitarè chachin huanipi. ³¹ Pipirahuatona', inahuara capini ninontopi.

—Iso quèmapi co manta' onporinhuè'. Co tèpacaso' ya'huèrinhuè'. Co tashinan pèiquè tèranta' po'mocaso' ya'huèrinhuè', nitopi.

³² Ina quèran Acripari Pisto nontaton itapon:

Co Noma copirno chachin nontapon yapa'ninhuè' naporini, ocoicaso' ya'huè'itonhuè', itèrin.

27

Nomaquè Paono a'papiso'

¹ Ina quèran Pisto yaa'parincoi. A'napita apiro'santa' yaa'parin. Noma copirno Itaria parti ya'huèrin ni'ton, Noma sontaro'sa' capitan Orio itopiso' nontèrin inatohua' quèpacaiso marè'. “Paono, apiro'sa', inapita quèpaco',” itohuachina, “Noyahua'. Quèpa'i nipachin,” ténin. ² Inaquè panca nancha ya'huèrin, Atramitio quèran huè'ninso'. Asia parti yapa'sarin. A'naya a'naya ninanoquè yachinpirinso'. Inaquè ya'conahuato, pipirai. Aristarconta' ca'taincoi. Inaso' Tisaronicaquè ya'huèrin, Masitonía parti nininso'. ³ Tahuèrinqüè Sitonquè nonshirai. Inaquè Paono nosoroaton, capitani itèrin: “Nipayaransopita ya'huèrinquè yapa'patan, noya paquè,” itèrin. Pa'patoira, pahuantèrincoisopita quètèrinaco. ⁴ Ina quèran pipirahuato, Chipriqué canconai. Ihuan niquèran pitarincoi ni'ton, coninan pa'tèrai. ⁵ Ina quèran Sirisia parti, Panpiria parti, inapita pirayan na'huèrai. Inapoato, Nisia parti canconai. Miraquè nonshiconai.

⁶ Inaquè capitan a'na nancha quènanin, Aricantria quèran huè'ninso'. Itaria parti yapa'sarin ni'ton, inaquè ichiya'conincoi. Panca nancha inaso'. ⁷ Pipirahuato, sacai' pa'nai. Oshaquèran paato, na'a tahuëri quèran Quinitoquè canconai. Ihuan nacapiato, panca so'ton Crita itopiso' tahuitonai. Sarmona ya'cariya pa'nai. ⁸ Inaquè yonsai' pa'tèrai. Sacai' pa'sahuato, Noya Nonshinano'sa' itopiqué canconai. Ya'cariya a'na ninano' ya'huèrin. Nasia itopiso'.

⁹ Hua'quirai ni'toi, o'napi tahuëri'sa' naniriarin. Naporo quèran huarè' huèhuèpiro' marè pa'tacaso'. Napoaton Paonori itapon:

¹⁰ —Ama siniororo'sa' pa'ahuasohuè', ma'sha onpohuatèhua', tènahuè. Pa'patèhua', nancha tapiroèhua'. Ma'sharo'santa' a'paitarihua'. Piyapinpoanta' chimiitochináchin, itèrin.

¹¹ Capitanso nipirinhuè' co natètèrinhuè'. Nancha hua'anèn, nancha quèpana'pi, inapita manorapi: “Pa'ahua',” itohuachinara, “Noyahua', pa'ahua' nipachin,” ténin capitan. ¹² “Iso nonshinanquè co noyahué' o'napi na'huéanatacaso'. Pinisiquè tèranta' canconamarèhua'. Inaquè o'napi na'huéanatahua',” topi. Napoaton manorapi. Pisiso' Crita parti ya'huèrin. Nonshinanèn quèran pi'i pipirinso parti notèèrin.

Panca ihuani maninso'

¹³ Ihuan ahuènan quèran huisohuantahuachina, “Iporaso' noya pacacaso',” topachinara, pipirai. Crita yonsai' pa'tèrai. Noya pa'sapiraihuè', ¹⁴ shiarahuaton, panca ihuan manincoi. Pi'i pipirinso parti quèran huècaponahuè', norti parti amasha yonsanin. ¹⁵ Chiniquén mapachincoira, co nanitèraihuè' no'tèca'huaiso'. Ihuansa' topinan quèpaconincoi. ¹⁶ Marè huancoanai' so'ton ya'huèrin, Caota itopiso'. Co pancanayahuè'. Inataquèchin co ihuan chiniquén pa'ninhuè' ni'ton, ina yonsan yoranai. Ina pa'tasocoi, sacai' niponahuè', poti quèparaiso' a'sonai ama ihuani oshitécaso marèhuè'. ¹⁷ Ohuararahuatona', nanchaquè po'mopi. Ina quèran caporinquè nancha so'quètopi ama ya'quirapicaso marèhuè'. Ina

ya'cariya panca sa'mairo' ya'huërin. Inotërachin ninin, Sirti itopiso'. Nohuitatona', ama inaquë pacacaso marëhuë' panca në'mëtë' ôtënpiso', a'pamapi. Inapotohuachinara, ihuansa' topinan quëpaconincoi. ¹⁸ Tahuëririnquë co'sacairi chiniquën ayanpon yanpontárin. Chiniquën ihuai' ni'ton, pë'pëtoro'sa' quëpapiso' inquitopi. ¹⁹ Ina tashiraya nancha ma'shanënpitanta' inquitopi. ²⁰ Ina quëran na'a tahuëri co pi'i quënanaihuë'. Tayoranta' co ya'norinhüë'. Intohuaso' quëparincoi nimara. Co nitotëraihuë'. Chiniquën ihuantarin ni'ton: "Tëhuëenchachin chimiitarihua'; co cha'ësarihuahuë'," topiraihuë'.

²¹ Nani hua'qui' co coshatëraihuë'. Chiniquën ihuan manincoi ni'ton, co nanitëraihuë'. Co huachi chiniraihuë'. Paonoso' huancánachin huanirahuaton, itapon:

—Natanco iyaro'sa' no'tëquën sha'huichinquëma'. Ni'co'. Critaquë quëparitacaso marë' sha'huitopiranquëmahuë', co natëramacohuë' ni'ton, huë'nëhua'. Co huë'nëhuahuë' naporini, co ma'sha onpo'itërihuahuë'. Co ma'sha aya'itonhuë'. ²² Iporaso nipirinhüë' chiniquën cancantoco'. Co inquënpoa tëranta' chimiitarihuaahuë'. Nanchasáchin ayatarihua'. ²³ Caso' Yosë natërahuë'. Inasáchin imarahuë'. Ina nohuanton, achin tashi' anquëninë ya'notimarincó. ²⁴ Ya'notimarahuatonco, itërinco: "Ama Paono tē'huaquësohuë'. Co chimiitaranhüë'. Yosë nohuanton, a'na tahuëri Noma copirno ya'huërin'pa' cansaran copirno chachin nontamaso marë'. Yosë nontëran ni'ton, ya'ipi nanchaquë nisaramasopita nanpiarama'. Co a'nayanquëma tëranta' chiminapomahuë'," itërinco anquëni. ²⁵ Napoaton iyaro'sa' chiniquën cancantoco'. Tëhuëenchachin Yosë natërahuë'. Co inaso' nontpintërinpoahuë'. Sha'huitërinco chachin co a'nayanpoa tëranta' chimiitarihuaahuë'. ²⁶ Nipirinhüë', a'na so'tonquë ihuai' tē'yatarinpoa', itërincoi Paono.

²⁷ Nani cato' simana nanirihuaso', Atriatico marëquë yanponarai. Ipora huanta' ihuai' quëparárincoi. Yono tashi pochin nisahuaso': "No'pa' ya'cariarëhua'," topi nancha quëpana'piro'sa'. ²⁸ Napoaton caporin quëran tantiarin. "Cara shonca saota mitro anpotërinso'," ténin. Amashamiachin pa'sahuatoí, inapochachin tantiantarin. "Cato shonca canchisé mitroíchin anpotërinso'," ténin. ²⁹ "Na'piquë ya'parapihuatëhua'," ta'tona', huanconën quëran catapini hua'na moto' tē'yaitopi ama pacacaso marëhuë'. "¿Onporohuarëcha tahuërirë'poya?" ta'tona', moshatopi. ³⁰ Nancha quëpana'piro'saso nipirinhüë' yata'ananpitanaco: "Hui'nimotën quëran a'na hua'na moto' tē'yaitahua'," niitatona', ta'acaiso marë' poti i'quë yatë'yatantapi. ³¹ Napohuachinara, Paonori nicaton, capitán, sontaro'sa', inapita itapon:

—Isopita ta'ahuachina', co canpitanta' cha'ëpomahuë', itërin.

³² Napotohuachina, sontaro'saso' manorahuatona', caporin nishitëtopi. Inapotohuachinara, poti i'quë anotërin huachi.

³³ Tahuëri ya'caritohuachina, Paono itantarincoi:

—Iporaso', iyaro'sa', nani cato' simana pa'yanatoma', co coshatëramahuë'. ³⁴ Napoaton coshatoco huachi chiniamaquëma'. Co chimiitarihuaahuë'. Co manta' onpoarihuahuë', itërincoi.

³⁵ Itahuatoncoi, pan manin. Ya'ipiya ni'tërantapaiquë, Yosë nontërin. "Yosparinquën Tata Yosë," itahuaton, sē'panin. Ina quëran coshatarin. ³⁶ Napohuachina, ya'ipicoi chiniquën cancantatoí, coshatërai. ³⁷ Cato pasa canchisé shonca saotaya'picoi nanchaquë ya'huërai. ³⁸ Nani ya'ipiya natëhuachinara, trico quëparaiso' inquitopi. Inapotohuachinara, nancha niotëintarin.

Nancha quëran cha'ëpiso'

³⁹ Tahuërihuachina, no'pa' quënanpirinahuë', co nohuitopihuë'. Coninancuë inotë' quënanpi. "Nanitohuatëhua', paso' inotëquë chinpia'ahua'," nitopi. ⁴⁰ Napoaton hua'na moto' nishitëtatona', i'quë a'paitopi huachi. Naporo chachin no'soratën i'shiritopi. Ina quëran hui'nin quëran panca në'mëtë' inapaquë pë'tëmpi. Ihuanc quëpahuachincoira, inotëquë pa'sarai. ⁴¹ Pa'sapiraihuë', sa'mairo' ni'ton, hui'nin quëran ya'tararin. Co huachi yapa'ninhüë'. Huanconën quëran co'sacairi chiniquën opotaton, nipaatërin huachi.

⁴² "Huëco' apiro'sa' tē'pa'ahua', yonatona' ta'ahuachina'," topi sontaro'sa'. ⁴³ Capitanso nipirinhüë' nohuantërin Paono cha'ëcaso'. Napoaton "Ama tēpacosohuë'. Ya'ipinpoa' pa'ahua'. Nitoyonpatama', canpita'ton niitatoma', yonsaiquë paco'. ⁴⁴ Ina quëran a'naquëmanta' nontë' sē'quërahuatoma', yonsaiquë paco'. Capa nontë' nipachin, nancha ma'shanënpitacuë tëranta' sē'quërahuatoma', paco huachi," itërin capitani. Naporahuatoí, cha'ërai. Ya'ipicoi yonsaiquë canconai.

¹ Ya'ipicoi cha'erahuato, no'paquë nonshiconai. Ya'huëhuano'sa natanatoi: "¿Ma'ninta' iso parti?" itohuatëira, "Marta," itopi, itërinacoi. ² Ya'huëhuano'sa' noya nosororinacoi. O'natatoi, sëhuënai ni'ton, a'pëtopi. "Huëco' napëntiico'," itërinacoi. ³ Paono ihuë masahuaton pënuquë acoapirinhuë', ya'huan pipirahuaton quëtëimirarin. ⁴ Naquëimiranso', ya'huëhuano'sari ni'pi. "Iso quëmapi tëpatona'pi ipora. Napoaton yosëro'sa' nohuaton, ma'sha onpoarin i'huërëtacaso marë'. Marë quëran cha'ëponahuë', chimianin," nitopi.

⁵ Paonoso nipirinhuë' imirin pa'tanahuaton, ya'huan pënuquë të'yatërin. Co manta' onporinhuë'.

⁶ "Apira pomatarin. A'naroáchin anotahuaton, chiminapon," tëcatona' hua'qui' ni'sapirinahuë', co manta' onporinhuë'. Napoaton "Co ipora tëpatona'pihuë'. Yosë pochin niponahuë', piyapi taramara," nitopi.

⁷ Ina ya'cariya a'na hua'an ya'huërin, Popirio itopiso'. Noya quëmapi ni'ton, pëimënuquë ahuë'ëtërincoi. Noya nontërincoi. Cara tahuëri coshoro' quëtërincoi. ⁸ Pa'pinso nipirinhuë' chiniquë'n caniorin. Apira apira saporin. Nani hua'qui' chi'chirárin. Paonori nicapon pa'nin. Së'huamotorahuaton Yosë nontohuachina, a'naroáchin noyatërin. ⁹ Napohuachina, na'a cania'piro'sa' huë'pi. Inapitanta' anoyatërin. ¹⁰ Ina marë' nóya ni'ninacoi. Naporahuaton, ma'sha nicanarinacoi. Hua'qui' inaquë ya'huërai. Yapa'patëira, pahuantërincoiso' quëtërinacoi.

Nomaquë canconinso'

¹¹ Nani cara yoqui nisahuaso', yapa'nai huachi. Inaquë nisha nancha ya'huërin. Aricantria quëran huë'pirinhuë', inatohua' o'napi na'huëanatërin. Ina hui'nin motënuquë catopia'hua mamanshiro'sa' ya'huërin. Castoro, Porosi inapita itopiso'. ¹² Inaquë ya'conahuato, paantarai. Siracosaquë nonshirahuato, cara tahuëri inaquë' h'uatërai. ¹³ Ina quëran yonsai' pa'tahuato, Niquioquë canconai. Tahuëririnque pinëhuëi parti quëran ihuan huë'sahuaton, quëparincoi. Cato' tahuëri quëran Potioriquë canconpatëira, nonshirai. ¹⁴ Inaquë imapisopita quënanconai. "Huëco' ni'quicoi," itohuachinacoira, inaquë a'na simana yacaparai. Naporahuato, Nomaquë ya'caritërai huachi. ¹⁵ Ya'caritohuatëira, Quisoso imapisopita inaquë ya'huëpiso' natantahuatona', huë'pi. "Apio niyontopiso," itopiquë a'naquë'n nacapirai. Naporahuaton, Tres Tapinasëquë canconpatëira, a'napitanta' quënancoantarai. Imasapi anta' ni'ton, nacapiaponacoi huë'pi. Inapita Paono quënanahuaton, Yosë nontërin: "Yosparinquë'n," itërin. Naporahuaton, chiniquë'n cantantërin. ¹⁶ Ina quëran Nomaquë chachin canconai. Capitanor' pa'sahuaton, prisoro'sa' quëparin tashinan pëiquë'po'mocaiso marë'. Paonoso nipirinhuë' co inaquë' po'mopihuë'. "Nohuantohuaton, quëmaora ya'huëquë'," itopi. Napoaton a'na pëiquë ya'huërin. Nipirinhuë', a'na sontarori a'pairarin ama ta'acaso marë'huë'.

Nomaquë Paono pënëntërinso'

¹⁷ Cara tahuëri quëran cotio hua'ano'sa' amatërin. Inaquë huë'pachinara, Paonori itërin: —Nani iyaro'sa' isëquë huë'nahuë. Pi'pian nonchinquëma', ta'to, amatëranquëma' huë'nama'. Topinan quëran iyaro'sa' sha'huirapirinaco. Canta' cotio quëmapiico ni'to, co a'napita cotioro'sa' no'huirahuë'. Shimashonënpoaipita napopiso' yonquiato, co pinorahuë'. Nipirinhuë', Quirosarinquë pa'patora, maninaco. Masahuatonaco, Noma hua'ano'saquë yo'coninaco ana'intinacoso marë'. ¹⁸ Hua'ano'sa' natanahuatonaco, "Co manta' onporinhuë' ni'ton, co tëpacaso ya'huërinhuë'. Ocoi'i," topi. ¹⁹ Cotioro'saso nipirinhuë' co nohuantopihuë'. Napoaton "Noma copirno chachin yanotërahuë'," itërahuë. Co yaocoirinacohuë' ni'ton, isëquë huarë' huëca'huaso' ya'huërin. Co cotioro'sa' sha'huirapica'huaso marë' huë'nahuë. Co no'huirahuë'. ²⁰ Napoaton amatëranquëma'. Yanohuitëranquëma'. Huëco' ninontahua'. Ya'ipi israiro'sanpoa' ninarëhuaso marë' catinaquë tonpimiratërinaco, itërin.

²¹ —Co'chi iyasha manta' nitotëraihuë' quiyaso paya. Cotia parti ya'huëpisopita co quirica a'patiirinacoihuë'. Huë'pachinaranta', co a'naya tëranta' nonapirinënuquëhuë'. ²² Nipirinhuë', yanatanainquë'n. "Quisoso imapisopita co noyahue'," topi natantërai. Ya'ipi parti napopi. Napoaton sha'huitocoi. ¿Ma'ta' quëma a'chinan? ²³ A'na tahuëri huënantahuato, sha'huitocoi nitochü, itopi.

—Noya iyaro'sapa'. Naporo' tahuëri huënantaco' ya'ipinquëma' sha'huichinquëma', itohuachina, pa'pi. Ina quëran tahuëri nanihuachina, na'aya'pi huë'pi. Paono ya'huërinquë niyontopi natanacaiso marë'. Tashiramiachin huë'pi. Huë'pachinara, Paonori a'chintárin.

—Yosë yahua'anëntërinpoa'. Na'con nohuantërin huëntonënuquë chachin aya'coinpoaso'. Ina marë' hui'nin a'paimarin. Inaso' Quisoso itopi. Quiricanë'n quëran ina na'con ninopi. Moisésë pënëntërinso' ninshitaton, ninorin. Pënëntona'piro'santa' ninopi, itërin. Quiricanë'n quëran na'con a'chintërin. A'chintaton, chiniquë'n pënënin Quisoso natëcaiso marë'. A'chintochináchin i'huatërin. ²⁴ Natanahuatona', a'naquë'n natëpi. A'naquë'nso

nipirinhue' co natëpihuë'. ²⁵ Nisha nisha yonquiatona', yapipipi. Yapipihuachinara, Paonori itaantarín:

—Ma no'tëquën iyaro'sa' Ispirito Santori nontërin shimashonënpoa' pënënacaso marë'. Ina nohuanton, Isaiasë ninshitaton, naporin:

²⁶ “Paaton, piyapi'sa' sha'huitonquë':

'Natanapomarahue', co natëtaramahuë'.

Nicapomarahuënta', co tëhuënychachin quënanaramahuë', itëquë'.

²⁷ Isopita piyapi'sa' co natantochináchinhue' cancantopi.

Në'huëya pochín cancantatona', co yanatantopihuë'.

Tanshirinso pochín cancantatona', co yaquënanpihuë'.

Noya ni'pi naporini, quënantonahuë'.

Noya natanpi naporini, cancanëna quëran natëchitonahuë'.

Co noyahuë' yonquipisopita naniantatona' imarinaco naporini,

anoyacanchitohue', itërin Yosëri,” tënin.

²⁸ Napoaton sha'huichinquëma' nitotoco'. Yosëri nisha piyapi'sa' nani sha'huitërin cancanëna' anoyacaso marë'. Inapitaso' natërapi, tënin Paono. [²⁹ Ina itohuachina, nisha nisha ninontahuatona', pipipi.]

³⁰ Ina quëran cato' pi'ipi Paono inaquë ya'huërin. A'nantërinso' pëiquë ya'huëhuachina, na'a piyapi'sari nicapona' huë'pi. Huë'pachinara, noya nontërin.

³¹ “Yosë hua'anëntërinquë ya'conco' canpitanta,” itërin. Sinioro Quisocristo naporinso' a'chintárin. Co të'huatonhuë', na'con a'chinín. A'chinpirinhue', co insoari tëranta' atonirinhue' ni'ton, Quisoso nanamën nahuinin. Nani ninshitëranquën huachi.

Paonori Nomaquë ya'huëpisopita ninshitérinso'

Paonori imapisopita yonquiaton, ninshitérinso'

¹ Ca Paonoco ninshitaranquëma', ni'co'. ¿Noyanquëma' canpitanta'? Noya canta' ya'huarahüë. Quisocristoíchin natërahüë. Ina acorinco paato nanamën a'china'huaso marë'. Yosë nohuanton, noya nanan a'chinárahüë.

² Co'huara Quisocristo o'mayatërasohüë', ina nanan chachin Yosë sha'huitërinpoa'. Quiricanën quëran anitotërinpoa', iráca ninshitopiso'. Ina nohuanton, na'a pënëntona'piro'sa' ninopi. ³ “Hui'nahüë a'paimarahüë,” ténin Yosë. Napoaton Quisocristo isoro'paquë o'marahuatón, piyapi chachin nasitimarin. Tapi shiin inaso'. ⁴ Yosë pochachin ni'ton, noyasáchin ninin. Chiminpirinhuë', Yosëri ananpitaantarín. “Inaso' tēhuëenchachin Yosë hui'nin. Chini chiniquën nanantarín,” tēnhua'. Ananpitaantarín ni'ton, nitotërhua'. Quisocristo chachin hua'anëntërinpoa' ni'ton, “Sinioro” itërhua'.

⁵ Ina nosoroatónco, acorinco nisha nisha piyapi'sa' a'chinta'huaso marë'. Inapitanta' nanamën natëcaiso marë' pënënarahuë. Natëhuachina', “Quisocristoso' noya noya,” tosapi. ⁶ Canpitanta' nisha piyapinquëma' nipomarahüë', Quisocristo imarama'. Yosë nohuanton, imarama'. ⁷ Napoaton Nomaquë ya'huëramasopita ninshitaranquëma'. Yosë pa'pi nosororinquëma'. Nani acorinquëma' piyapinënpita nicacamaso'. Ni'ton, inasáchin yonquicaso' ya'huërin. Tata Yosë inaora nohuanton, catahuainquëma'. Asanocainquëma'. Quisocristonta' inapochachin catahuainquëma'. Inaso' hua'anëntërinpoa'.

Inapita marë' Yosë nontërinso'

⁸ Canpitato' noya Yosë natërama', natantërahüë. Ya'ipi piyapi napopi. Ina natantato, “Yosparinquën Sinioro,” itërahüë Yosë. Ina'ton napotërahüë. Quisocristo catahuarínco ina pochín Yosë nonta'huaso marë'. ⁹ Yosë ni'sárinco, no'téquën nontaranquëma'. Ya'ipi cancánëhuë quëran huarë' Yosë imarahüë. Hui'nin nanamën a'chinárahüë. Nani tahuëriya canpita yonquiatënhüëma', ¹⁰ Yosë nontarahüë. “Noya catahuaquë',” itërahüë. Iráca quëran huarë' nicapënhüëma' yapa'pirahuë', co nanitërahüë'. Ipora huantá' paca'huaso' yonquiarahuë. “Quëma nohuantohuatan, Sinioro, catahuaco onpopiota' pa'i,” tēnahüë, Yosë nontato. ¹¹ Yani'nanguëma'. Yacatahuaranquëma' chiniquën cancantamaso marë'. Ina quëran noya noya imasarama'. ¹² Canpitanta' noya imapatama', achinicananaramaco canta'. Noya ninontatëhua', noya noya cancantarihua'.

¹³ Tēhuëenchachin iyaro'sa', iráca quëran huarë' nicapënhüëma' yapa'pirahuë'. Ipora huantá' co nanitërahüë' paca'huaso'. Nisha nisha parti a'chinpatëra, piyapi'sa' natëtona', Quisocristo imasapi. Canpitanta' ya'a'chintëranquëma' noya noya imacamaso marë'. ¹⁴ Ya'ipi piyapi'sa' pënëna'huaso' ya'huërin. Quisocristo sha'huitërinco. “Hua'ano'sa', topinan piyapi'sa', ya'ipi nananquë nonpisopita a'chintëquë'.” Quirica nitotoro'sa', co nitotoro'sahuë', ya'ipiya pënënhüë',” itërinco. ¹⁵ Napoaton canpitanta' yaa'chintëranquëma'. Nomaquë ya'huëramasopitanta' Quisocristo nanamën a'chinchinquëma' tēnahüë.

Quisocristo nanamën

¹⁶ Co caso' tapanahuë' Quisocristo nanamën a'china'huaso marë'. Piyapi'sa' natëhuachina', Yosëri anoyacancantarín. Inaíchin nanitaparín nicha'ëinpoaso'. Cotioro'sari'ton natëhuachina', anoyacancantarín. Iporaso' nisha nisha piyapi'santa' anoyacancantarín. Napoaton pa'yatërahüë nanamën sha'huica'huaso'. ¹⁷ “Yosëíchin anoyacancantërinpoa',” topatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', co huachi inapita yonquiarinhuë'. Quiricanën quëran ina anitotërinpoa'. “Cancanënpoa quëran huarë' Yosë natëhuatëhua', noya ni'sarinpoa' ni'ton, noya nanpimiatarihua',” ténin Yosë quiricanënhüë. Co canpoara nanitërhüahuë' noya cancantacaso'.

Iráca quëran huarë' oshahuanpiso'

¹⁸ Yosë inápaquë ya'huaponahuë', cancanënpoa quëran anitotërinpoa'. “Piyapi'sa' co noyahuë' nipi. Co ca pochín cancantopihuë'. Ina marë' no'huito, ana'intarahüë huachi,” ténin Yosë. No'tën nanan nitotaponaraihuë', co nohuantopihuë' natëcaiso'. ¹⁹ Cancanëna quëran Yosë nohuitochinachin acopirinhuë', co yanohuitopihuë'. ²⁰ Isoro'pa' ninin quëran huarë' piyapi'sa' nitotopi. Yosëso' co quënanpirëhuahuë', nani ma'sha ninin. Ina nicatona', “Tēhuëenchachin Yosë ya'huërin. Ya'ipiya nanitaparín ni'ton, ina chinotahua',” ta'caso nipirinhuë', co nohuantopihuë'. Napoaton na'inpí. ²¹ Yosë ya'huërinso' nitotaponaraihuë', co ina chinotopihuë'. Ina nohuanton, nani ma'sha ya'huëtopirinahuë', co ina marë' “Yosparinquën Sinioro,” co itopihuë'. Nisha nisha yonquiatona', chihuërinso pochín nipi. Tashi pochín

cancantopi. ²² “Ya’ipiya nitotërai,” topirinahuë’, co noya yonquipihuë’. ²³ Yosëso’ noyasáchin ninin. Co onporonta’ chiminaponhuë’. Inaso nipirinhuë’, co ina yonquipihuë’. Ina naniantatona’, mamanshi nipi moshacaiso marë’. Mamanshi piyapi nonanpiso’ moshapi. Co piyapi ya’huëmiatopirinhuë’, ina yamoshapi. Nisha nisha ma’sharo’santa’ moshapi. A’naquën anpiantëhuano’sa’, a’naquën no’paquë nohuaratërsopita, inapita moshapi.

²⁴ Napoaton Yosëri tananpitërin co noyahuë’ yonquipisopita nicacaiso marë’. A’porin. A’pohuachina, pa’pi co noyahuë’ nipi. Taparosáchin yonquiatona’, nisë’huapi. Co ina pochin nisë’huacasohuë’ nipirinhuë’. ²⁵ Yosëri no’tëquën anitotopirinhuë’, ina a’porahuatona’, nonpin nanan natëpi. Ma’sha isoro’paquë ya’huërsinopita moshatona’, chinotopi. Yosëriáchin ya’ipiya ninin nipirinhuë’, co inaso’ chinotopihuë’. Tëhuënhachin inasáchin chinotacaso’ ya’huërin, ténahuë’. Amen.

²⁶ Napoaton Yosëri tananpitërin pa’pi co noyahuë’ cancantacaiso marë’. Sanapi’sa’ co huachi so’ina’ nohuantopihuë’. Sanapi capini nisë’huacaiso’ nohuantopi. Co ina pochin nicacasohuë’ nipirinhuë’. ²⁷ Quëmapi’santa’ co huachi sa’ina’ nohuantopihuë’. Quëmapi capini nisë’huapi. Ina marë’ na’ñipi ni’ton, Yosëri ana’ntarin. Co no’tëquën yonquiatonaraihuë’, nitapicancanpi. Nonënanta’ tapipi.

²⁸ Co Yosë yanatëpihuë’ ni’ton, inari a’porin co noyahuë’ nicacaiso marë’. Nitapicancamitopi. ²⁹ Pa’pi co noyahuë’ nipi. Nimonshitacaisoráchin yonquipi. Na’con oshahuani. A’na piyapi ma’shanënpita nohuantapapi. Piyapi chinotopi. Niapiratopi. A’naquën tëpatopi. Nino’huipi. Nonpinápi. No’huitápi. A’napita nonpinapipi. ³⁰ Nipinopi. Yosë inimicotopi. Ma’tona ma’tona nonpi. “Caso’ noya noyaco,” ta’tona’, a’napita noccanpi. Yonquirápi co noyahuë’ nicacaiso marë’. Pa’pina’, a’shina’, co inapita tëranta’ natëpihuë’. ³¹ Co huachi noya yonquipihuë’. Nonpinápi. Co quëmopinënpita tëranta’ nosoropihuë’. No’huitochinachin cancantopi. ³² “Co noyahuë’ nipsisopita chiminpachinara, ana’ntacaso’ ya’huërin,” ténin Yosë. Ina nitotaponaraihuë’, inachachin niantapi. Naporahuatona’, a’napitanta’ co noyahuë’ nipachinara, pa’yatopi.

2

Yosëri no’tëquën ana’intërinso’

¹ A’naquëma’ iyaro’sa’ piyapi’sa’ yonquirapiratoma’: “Paso’ quëmapi co noyahuë’ ninin,” ténama’. Napoapomarahuë’, ina pochachin canpitanta’ co noyahuë’ ninama’. Napoatoma’, nina’ntarama’. ² “Co noyahuë’ nipatama’, ana’ntaranguëma’,” ténin Yosë. No’tëquën inaso’ ana’ntarin, nitotërhua’. ³ “Pasopita oshahuanpi,” ténama’. Nipirinhuë’, canpitanta’ co noyahuë’ nipatama’, Yosë ana’ntarinquëma co cha’ësaramahuë’. ⁴ Yosë nosororinpoaso’ co no’tëquën yonquiramahuë’. “Co a’naroáchin no’huirinpoahuë’,” ta’toma’, co noyahuë’ ninama’. Tëhuënhachin co a’naroáchin ana’intërinquëmahuë’. “Oshaquëran co noyahuë’ yonquipisopita naniantapona’ nimara,” ta’ton, ninarárin. ⁵ Canpitaso nipirinhuë’, co natantochináchinhuë’ cancantërama’. Co oshanëma’ yaa’poramahuë’. Napoaton ayaro’ tahuëri chini chiniquën ana’ntarinquëma’. Naporo’ ya’ipi piyapi’sa’ no’tëquën ana’ntarin. ⁶ Ya’ipi ninëhuasopita Yosë nitotërin. Ayaro’ tahuëri ina yonquiaton, no’tëquën sha’huitarinpoa’. Noya nipatëhua’, noya asarinpoa’. Co’so’ noya nipatëhuahuë’, ana’ntarinpoa’. ⁷ Noyasáchin nipatëhua’, noya ni’sarinpoa’. Yosë yonquiatëhua’, noya acoinpoaso marë’ na’con nohuantohuatëhua’, ananpitaantarinpoa’. Inarë’quënpoa’ ya’huëmiatarihua’. ⁸ Nipirinhuë’, canpoara nohuantërhuasoráchin nipatëhua’, no’huiarinpoa’. No’tëquën anitotopirinpoahuë’ co natëhuatëhuahuë’, ana’ntarinpoa’. Co noyahuë’ nipatëhua’, chiniquën ana’ntarinpoa’. ⁹ Ya’ipi co noyahuë’ nipsisopita no’tëquën ana’ntarin. Naporo’ chiniquën parisitapi. Cotioro’sa’ no’tëquën chachin ana’ntarin. Nisha piyapi’santa’ co noyahuë’ nipachina, inapochachin ana’ntarin. ¹⁰ Noya nipsisopitaso nipirinhuë’, noya ni’sarin. Noya noya acorarin. Asanocancanarin. Cotioro’sa’ no’tëquën chachin napotarin. Nisha piyapi’santa’ inapochachin nitarin. Ya’ipinpoa’ noya nipatëhua’, nicha’ësaripoa’.

¹¹ Yosëso’ ya’ipinpoa’ napopianachin ni’ninpoa’. ¹² Iráca Moisésëri cotioro’sa’ pënënin nani ma’sha natëcaiso’. Cotioro’saráchin pënënin. Co ina natëhuachinahuë’, oshahuanpi. Ina marë’ Yosëri ana’ntarin. A’napitaso nipirinhuë’ co pënëntërinso’ nitotopihuë’. Co nitotatonahuë’, co ina natëcaiso’ ya’huëpirinhuë’. Co noyahuë’ nipachina’, ana’ntarin chachin inahuanta’. ¹³ Cotioro’saso’ Moisésë pënëntërinso’ natanaponaraihuë’, co natëtopihuë’. Napoaton co Yosëri noya ni’ninhuë’. No’tëquën natëpi naporini, Yosëri noya ni’tonhuë’. ¹⁴ Nisha piyapi’saso’ co Moisésë pënëntërinso’ nitotopihuë’. Co nitotaponaraihuë’, a’naquën noya nipi. Inahuara cancanëna quëran nitotopi ni’ton, napopi. ¹⁵ Cancanëna quëran Yosëri anitotërin noya nicacaiso’. Co noyahuë’ nipachinara, inahuara nitotopi. “Co inapocaso nipirinhuë’, inaporëhua’,” topi yonquiatona’. Inapochachin noya nipachinara, inanta’

cancanëna quëran nitotopi. ¹⁶ Ayaro' tahuëri ya'ipi co noyahuë' yonquirëhuasopita aipitarinpoa'. Po'oana quëran ma'sona tëranta' onporëhuasopita a'ninquëchin anitotarinpoa'. Naporo' tahuëri Tata Yosë nohuanton, Quisocristo no'tëquën sha'huitarinpoa'. Co noyahuë' nipatëhua', ana'ntarinpoa'. Ina nanan ya'ipi parti sha'huirarahué'.

Co cotioro'sa' tëranta Yosë pënëntërinso' natëpisoahuë'

¹⁷ A'naquëma' cotioro'sanquëma' ni'ton, a'napita nocanama': "Moisësë pënëntërinso' natëhuato, cha'ësarai," tënama'. "Yosë na'con na'con nosororincoi," tomantatoma', a'napita nocanama'. ¹⁸ Yosë nohuantërinso' nani nitotërama'. Yosë quiricanën a'chintërinënuquëma' ni'ton, nitotërama' noya nicacamaso'. ¹⁹ Nisha piyapi'santa' yaa'chintërama'. Inapitaso' co Yosë nohuatonarahué', somaraya pochin niconpi. Tashi pochin cancantopi. ²⁰ Co Yosë nanamën nitotopihuë' ni'ton, yaa'chintërama'. "Yosë no'tëquën pënënincoi ni'ton, noya noya nitotërai. A'napitaso' co quiya pochin nitochâtërapihuë'," tënama'. ²¹ A'napita a'chintopiramahuë', çonpoatomata' canpita chachinso' co yonquiramahuë'? "Ama ihuatocosoahuë'," tapomarahué', çonpoatomata' ihuatërama'? ²² "Ama a'na quëmapi sa'in monshitocosoahuë'," tapomarahué', çonpoatomata' canpitanta' monshihuanama'? Piyapi'sa' mamanshi moshahuachinara, no'huirama'. "Yosëchin chinotacaso nipurinhuë'," tënama'. Napoapomarahué', çonpoatomata' co cancanëna quëran huarë' chinotëramahuë'? Co mamanshi moshapiramahuë', moshatopiso pëiquë ihuatërama'. ²³ "Quiyasáchin Moisësë pënëntërinso' nitotërai," tënama'. Napoapomarahué', co natëramahuë'. Ina marë' a'napitari Yosë pinopi. ²⁴ Co noyahuë' cancantërama' ni'ton, nisha piyapi'santa' co Yosë noya ni'sapihuë'. Quiricanënuquë chachin naporin:

²⁵ "Quiyaso' Yosë piyapinënpitaco," ta'toma', marca niacotërama'. Moisësë pënëntërinso' noya natëhuatama', no'tëquën niacotërama'. Nipurinhuë', co natëhuatamahuë', topinan quëran marca niacotërama'. ²⁶ Nisha piyapi'santa' niponarahué', Yosë natëhuachina', piyapinënpita pochin ni'sarin. ²⁷ Co marca niacotaponarahué', Yosë natëhuachina', sha'huirapiaponënuquëma'. Canpitaso' pënëntërinso' nitotapomarahué', co natëhuatamahuë', Yosë ana'ntaringuëma'. ²⁸ Cotioro'sanquëma' nipiramahuë', co ina marë' piyapinënpita pochin ni'ninquëmahué'. Inapochachin Yosë marcanëta' co topinan nonënpoaquë niacotacaso' ya'huërinhuë'. ²⁹ Ya'ipi cancanënpoa quëran Yosë imapatëhua', tëhuëchachin piyapinënpita pochin ni'sarinpoa'. Marcanën cancanënpoaquë acotërinpoa'. Co nonënpoaquë acotërinpoahuë'. Ispirito Santo anoyacancantërinpoa'. Ina quëran noya ni'ninpoa'. Co piyapi'sa' pa'yatopirinënpoaquë', Yosëso' noya ni'sarinpoa'.

3

¹ Cotioro'sa' ni'tona', marca niacotopi. ¿Ma'ta' ina marë' canapi? ² Na'con canapi ténahuë. Yosëri na'con catahuarin. Inahua'ton iráca nontërin. Nanamën chachin aninshitërin ya'huëmiatacaso marë'. ³ A'naquënso' co huachi ina natëpihuë'. Ina niponahuë', co nanitëréhuë': "Yosëso' co no'tëquën sha'huitërinhuë'," ta'caso'. ⁴ Yosëriso' co onporonta nonpintarinhuë'. Ya'ipi piyapi'sa' nonpinpirinahuë', Yosëso' no'tëquënáchin nonin. Quiricanën quëran naporin:

"No'tëquënáchin nontërancoi ni'ton, a'naquën nonpinapipirinënuquënhué', co onporonta' minsëarinënuquënhué'," tënin.

⁵ A'naquën po'pin yonquipi: "Canpoa co noyahuë ninëhua ni'ton, Yosë noyasáchin nininso' a'ninquëchin anitotërinpoa'. Napoaton ana'ntohuachinpoa', co no'tëquën ana'ntërinpoahuë'," toconpi. ⁶ ¿Co ina pochin yonquicaso ya'huërinhuë'? Yosëso' noya ni'ton, no'tëquën ana'ntiinpoaso' ya'huërin. Co ana'ntiinpoaso' ya'huërinhuë' naporini, co ayaro' tahuëri no'tëquën sha'huichitonpoahuë'.

⁷ A'naquëonta' taponá: "Caso' nonpinpirahuë', Yosëso' no'tëquënáchin nonin. Nonpinahuë ni'ton, Yosë no'tëquënáchin noninso' a'ninquëchin anitotërinpoa'. Napoaton co oshahuan pochin Yosë ana'ntincoso' ya'huërinhuë'," toconpi. Co no'tëquën yonquipihuë'. ⁸ A'naquënta' napopi: "Huëco' manta tëranta' niahua' Yosë na'con na'con catahuainpoaso marë'. Paono chachionta' ina pochin a'chintërinpoa'," topi pinotonaco. Co no'tëquën yonquipihuë' ni'ton, napopisopita no'tëquën ana'ntacaso' ya'huërin.

Ya'ipinpoa' oshahuanëhuaso'

⁹ ¿Onpopinta' iporaso' yonquiarihua'? Cotioro'sanpoa' noya noya ninëhua', çëcarihua' tí? ¿Co naporinhuë'? Nani sha'huitëranquëma'. Cotioro'sanpoa', nisha piyapi'sa', ya'ipinpoa' oshahuanëhua'. ¹⁰ Yosë quiricanënuquë tapon:

"Ya'ipi piyapi'sa' co noyahuë' nipi.

Co a'naya tëranta' noya nininhuë'.

¹¹ Co no'tëquën yonquipihuë'.

Co inahua' nohuantopihuë' Yosë chinotacaiso'.

12 Co Yosë iranën pa'topihuë', pëshonpi.

Co a'naya tëranta' noya nininhuë'.

13 Chimipi pa'pitopiso' i'soatopinan pochin napoonin nonpi.

Nonpintatona', ya'huan tomain yanquëëtërinso pochin na'a piyapi'sa' aparisitopi.

14 No'huitatona', piyapi'sa' pinosápi.

15 A'naroáchin yaahuëtopi, yatëpatopi.

16 Insëquësona pa'pachinara, piyapi'sa' aparisitopi, asëtopi.

17 Piyapi'sa' ano'huitopi ni'ton, co noya nini'tona' ya'huëpihuë'. Co sano cancantopihuë'.

18 Yosë të'huatacasó' ya'huëpirinhuë', co ina yonquipihuë', ténin iráca Yosë quiricanënquë ninshitatona'.

19 Tëhuëenchachin co noyahuë' nicatëhua', ya'ipinpoa' oshahuanëhua'. Yosë pënëntërinso' nitotopirëhuahuë', co natërëhuahuë' ni'ton, ana'intinpoaso' ya'huërin. 20 "Pënëntërinso' natëhuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'," topirinahuë' anaquë. Co ina marë' noya ni'ninpoahuë'. Pënëntërin quëran oshahuanëhuaso' anitotërinpoa'. Ina natanpatëhuara, "Tëhuëenchachin oshahuanëhua'. Co noyahuë' ninëhua'," tënëhua'.

Quisocriso imapatëhua', anoyacancantërinpoaso'

21 Iporaso nipirinhuë' Yosë anitotërinpoa' onporahuatësona cha'ëcaso'. Co iráca pënëntërinso' natërëhua quëran noya cancantarihuahuë'. Moisé, pënëntona'piro'sa', inapita inachachin sha'huëtërinëpoa'. 22 Quisocriso imapatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Insosona natëhuachin, anoyacancantarín. Co nisha nisha nontërinpoahuë'. 23 Ya'ipinpoa' oshahuanëhua'. Co a'nayanpoa tëranta' Yosë pochin cancantërhua'huë'. 24 Nipirinhuë', inaora nohuanton, Yosë nosororinpoa'. Nosoroatonpoa', Quisocriso a'paimarin nicha'ëinpoaso marë'. Ina imapatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. 25 Yosë nohuanton, Quisocriso chiminín. Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' chiminín. "Ca marë' chiminín," topatëhua', oshanënpoa' inquitarinpoa'. Huë'nainën quëran anoyacancantarinpoa'. Iráca piyapi'sa' oshahuanpirinahuë', Yosëri co a'naroáchin ana'intërinhuë'. "A'na tahuëri Quisocriso chiminpachin, oshanëna' inquitarihuë'" ta'ton, co ana'intërinhuë'. 26 Iporaso huachi Quisocriso chachin a'paimarin ya'huërenamënpoa' chiminacasó marë'. "Quisocriso oshanënpoa marë' chiminín," topatëhua', oshanënpoa' inquitarinpoa'. Noyápiachin cancan quëtarinpoa'. Ina imapatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Co canpoanta' ana'intarinpoahuë'.

27 Napoaton co inso tëranta nocanacasó' ya'huërinhuë', tënhuë. Co pënëntërinso' natërëhuaso marë' Yosë noya ni'ninpoahuë'. Quisocriso naporinso' natërëhuaso marë' nicha'ërinpoa' ni'ton, co a'napita nocanacasó' ya'huërinhuë'. 28 Nani sha'huëtëranquëma'. Quisocriso imarëhuaso marë' anoyacancantërinpoa'. Co ya'ipi pënëntërinso' natëpirëhuahuë', noya ni'ninpoa'.

29 Yosë ya'ipi piyapinpoa' nohuantërinpoa'. Co cotioro'saráchin nosororinhuë'. Nisha piyapi'santa' nosororín. Ya'ipinpoa' nosororinpoa'. 30 A'naíchín Yosë ya'huërin. Ya'ipinpoa' napopianachin nosororinpoa'. Cotioro'santa', nisha piyapi'santa', Quisocriso imapachina', anoyacancantarín. 31 Quisocrisoíchín anoyacantërinpoa' ni'ton, iráca pënëntërinso' ¿co huachi pa'tërinhuë pochin nitërëhua tí? ¿Co naporinhuë! Ina quëran oshahuanëhuaso' nitotarihua'. Quisocriso imapatëhua', catahuarinpoa' noya natëcasó'.

4

Apraan natë'tërinso'

1 Apraan naporinso' sha'huichinquëma'. Inaso' shimashonënpoa'. ¿Onporahuatonta' Yosëri noya ni'nin? 2 Apraan inaora co nanitërinhuë' no'tëquën Yosë natëcasó'. Inaora nanitërin naporiní, "Caso' noyaco. No'tëquën natërahüë," chitonhuë'. Napoaponahuë', co ina pochín Yosëri ni'ninhuë'. 3 Yosë quiricanënquë naporin: "Yosë no'tëquën nontërinco. Inasáchin catahuarinco,' topachina, Yosëri noya ni'nin. Oshanën inquitaton, noya ni'nin," ténin quiricanënquë. 4 Ni'co'. Piyapi'sa' sacatohuachinara, pahuërecasó' ya'huërin. Inapochachin no'tëquën natërëhua' naporiní, Yosë noya nicaínpoaso' ya'huë'itonhuë'. 5 Yosëso nipirinhuë', inaora nohuanton nosororinpoa'. "Co caora noya nipirahuë', Yosë chachin anoyacancantarínco," topatëhua', oshanënpoa' inquitatonpoa' noya ni'ninpoa'. 6 Co noyahuë' nipirëhuahuë', inaora nohuanton, Yosë anoyacancantërinpoa' ni'ton, noya ni'ninpoa'. Ina marë' noya cancantërhua'. Iráca Tapi inachachin naporin. 7 Quiricanënquë ninshitërin: "Oshanënpoa' Yosë inquitohuachinpoa', noya cancantarihua'. Ya'ipi oshanënpoa' ayatarinpoa'.

8 ¿Co huachi oshanënpoa marë' ana'intarinpoahuë! Napoaton noya cancantarihua'," ténin.

⁹ ¿Inpitata' ina pochin noya cancantapi? Co cotioro'saráchin ina pochin noya cancantacaso' ya'huétopihué'. Co marca niacotopirinahué'ta' noya cancantapi. Apraan yonquico'. "Yosé no'téquén nontérinco. Inasáchin catahuarinco," topachina, Yoséri noya ni'nin. Nani sha'huítéranguéma'. ¹⁰ ¿Onporota' noya ni'nin? ¿Marca niacotérin piquéran noya ni'nin? Co naporó' naporinhué'. Co'huara marca niacochatérasohué', noya ni'nin. ¹¹ Yosé natérin ni'ton, inari noya ni'nin. Co'huara marca niacochatérasohué', piyapinén pochachin ni'nin. Ina piquéran marca niacotérin imarinsó' anitotacaso maré'. "No'téquén nontérinco," topachina, noya ni'nin. Nisha piyapi'santa' ina pochachin natétohuachinara, Apraan pochin cancantopi. Co marca niacotopirinahué', Apraan hui'ninpita pochin nipi. ¹² Cotioro'santa' Apraan pochin natétohuachinara, hui'ninpita pochin nipi anta'. Co marca niacotopiso maré' noya cancantopihué'. Co'huara marca niacochatérasohué', Apraansó' naté'térin. A'napitanta' ina pochin cancantohuachinara, Yoséri noya ni'sarin.

Yoséri Apraan sha'huítérinso'

¹³ Iráca Yoséri Apraan itapon: "Nosoroaténquén, páncaro'pa' quéchinquén. Piyapinéhué pochin ni'saranquén. Quéma shinparinpitanta' noya catahuarahué. A'na tahuéri ya'piro'pa' hua'anéntapona'," itérin. "Yosé co onporonta' nonpintarincohué'," téninsó maré' Yoséri noya ni'nin. Co naporó' Moisésé pénéncatéterarinhué'. Napoaton co ina natérinso maré' Apraan noya ni'ninhué'. ¹⁴ Pénéntérinso' natépisopitaráchin noya ni'nin naporini, topinan cancanénpoa quéran natérehuasopitaso' co noya nicainpoaso' ya'hué'itonhué'. Topinan quéran Yoséri Apraan sha'huichitonhué'. ¹⁵ Moisésé pénéntérinso' co natéhuachinarahué', ana'intacaso' ya'hué'rin. Co pénéntérinso' ya'hué'rinhué' naporini, co natécaso' ya'hué'itonhué'. Co ina maré' oshahuainté'rihuahué'.

¹⁶ Napoaton Apraaniso natéton: "Yosé no'téquén nontérinco," topachina, Yoséri itérin: "Oshahuanpiranhué', caora nohuanto, nosoroaténquén catahuaranquén. Hui'nanpitanta' catahuarahué," itérin Yoséri. Co cotioro'saráchin nosororinhué'. Ya'ipi Apraan pochin cancanpisopitanta' nosororin. Ina hui'ninpita pochin ninéhua'. ¹⁷ Iráca Yoséri Apraan itérin: "Ca nohuanto, notohuaro' shiparinpita ya'huétarinquén. Na'a nisha nisha piyapi'santa' quéma pochachin cancantapi," ténin Yosé. Quiricanénqué naporin. "Yosé no'téquén nontérinco. Ya'ipiya nanitaparin. Chiminpisopitanta' nanitérin ananpitacaso'. Co ma'sha ya'hué'pirinhué', nani ya'hué'rinso pochin sha'huichanin," ta'ton, Apraan naté'térin.

¹⁸ "Quéma shiparinpita notohuaro' na'asapi," itérin Yoséri. Hua'qui' co a'na hui'nin té'ranta' ya'huété'rinhué'. Sacai' naté'tacaso nipurinhué', Apraan naté'térin. "Yosé nohuanton, oshaquéran hui'nahué' ya'huétarinco. Shihué'pitanta' na'asapi," ténin Apraan. ¹⁹ Pasa pi'ipitapanahué', co hui'nin ya'hué'chatéterarinhué'. Co huachi chinirinhué'. Sa'ionta' co hua'huanapihué'. Nani paya. Napoaponahué', Yosé natérin. ²⁰ "Yosé nonpintérinco," co téninhué'. Co nisha nisha yonquirinhué'. "No'téquén nontérinco," ta'ton, chiniquén cancantérin. "Ma noyacha Yosésó' ni'ton, co naniantarincohué'. ²¹ Yosé ya'ipiya nanitaparin. Sacai' niponahué', nani sha'huíté'rinco ni'ton, catahuarinco. Sha'huíté'rinco chachin ya'huapon," ténin. ²² Ina pochin yonquirinso maré' Yoséri nóya ni'nin.

²³ Apraan naporinsopita Yosé quiricanénqué ninshitopi. Canpoanta' nitotacaso maré' ninshitopi. ²⁴ Ina pochin cancantohuatéhua', Yosé noya ni'sarinpoa'. Quisocristo chiminpirinhué', Yoséri ananpitaantarin. Ina hua'anénté'rinpoa', ténéhua'. Ina maré' Yosé noya ni'sarinpoa' canpoanta'. ²⁵ Yosé nohuanton, oshanénpoa' maré' chiminin. Inari chachin ananpitaantarin oshanénpoa' inquitantonpoa', noya nicainpoaso maré'.

5

Yosé anoyacancantérinpoaso'

¹ "Sinioro Quisocristoichin nicha'ésarinpoa'," ta'téhua', imaréhua'. Oshanénpoa' inquité'rinpoa' ni'ton, Yosé noya ni'ninpoa'. Co inimiconénpita pochin ni'ninpoahué'. ² Quisocristo cancanénpoa quéran natéhuatéhua', nicha'ésarinpoa'. Nosoroatonpoa', ipora huanta' catahuarinpoa' noya imacaso maré'. A'na tahuéri Yosé'pa' pa'patéhua', Yosé pochin nisaréhua'. Ina yonquiatéhua', nóya cancantarihua'. ³ Iporaso' parisitarihuarahué', noya cancantarihua'. "Parisitohuatéhua', Yosé catahuarinpoa' imamiatacaso maré'," ta'téhua', co sétarihuahué'. Chiniquén cancantatéhua', noya ahuantarihua'. ⁴ Noya ahuantohuatéhua', chini chiniquén cancantarihua' ni'ton, Yosé noya ni'ninpoa'. "Co naniantarinpoahué'," ta'téhua', inasáchin ninarihua'. ⁵ Inasáchin ninahuatéhua', téhuénchachin co naniantarinpoahué' ni'ton, co tapanarihuahué'. Ispirito Santo a'patimarinpoa'. Ya'coancantohuachinpoa': "Ma noyacha Yosé nosororinpoa' paya," tarihua'. Ispirito Santo chachin Yosé nosororinpoaso' anitoté'rinpoa'.

⁶ Canpoara co nanité'réhuahué' cha'écaso'. Nipurinhué', iráca o'macaso' nanihuachina, Quisocristo isoro'paqué o'marin. O'marahuatón, oshahuano'sa maré' chiminin. ⁷ Ni'co'.

Piyapi noya niponahué', co insonta' ya'huérënamën chiminacaso' nohuantërinhué'. Noya noya nipachin, nicha'écaso maré' a'nara' ya'huérëtaapon nimara. ⁸ Quisocrisoso nipirinhué' oshahuano'sa maré' chiminin. Oshahuanpirëhuahué', ya'huérëterinpoa'. Yosë nohuanton, canpoa maré' chiminin. Napoaton: "Ma noyacha Yosë nosororinpoa paya," tënëhua'. ⁹ "Corosëquë huënainën pa'nin. Oshanënpoa maré' chiminin," topatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Napoaton ayaro' tahuërinta' catahuarinpoa'. Naporo' tahuëri co noyahué' nipisopita chiniquën ana'intarin. Imarëhuasopitaso nipirinhué', co ana'intarinpoahué'. Quisocrisoto chachin nicha'ësaripoa'. ¹⁰ Iráca oshahuanatëhua', Yosë inimicotopirëhuahué', hui'nin chiminin ni'ton, nanan anoyatërinpoa'. Iporaso' noya nipayarëhuaso pochin ninëhua' ni'ton, noya noya catahuarinpoa'. Nanpiantarin ni'ton, catahuarinpoa' noya cha'ëcahuaso maré'. ¹¹ Naporahuatón, "Yosë nosororinpoa'," ta'tëhua', ina pa'yatërehua'. Hui'nin chachin nanan anoyatërinpoa' ni'ton, noya cancantërehua'.

Atan, Cristo inapita napopiso'

¹² Atan'ton co noyahué' nicator, oshahuanin. Ina maré' chiminacaso' ya'huërin. Ina quëran ya'ipinpoa' co noyahué' nicatëhua', chiminëhua'. ¹³ Co'huara Moisésë pënëchatërasohuë', piyapi'sa' oshahuanpi. Oshahuanpirinahué', co pënëntërinso' ya'huëyatërarinhue' ni'ton, co ina maré' ana'intacaso' ya'hué'itonhué'. ¹⁴ Nipirinhué', Atan quëran huaré' ya'ipi piyapi'sa' chiminpi. Moisésë ya'huëaquë huarënta' chimina'piapi. Ya'nán isoro'pa' nipon, Yosëri pënënpirinhue', Atan co natëtonhué', oshahuanin. Ina quëran ya'ipi piyapi'santa' co noyahué' nicatora', oshahuanpi. Co Yosëri chachin pënënpirinhue', inahuanta' oshahuanpi. Atan pochin cancantatona' ya'ipi piyapi'sa' oshahuanpi. Quisocrisoso nipirinhué' nanan anoyatinpoaso maré' o'marin.

¹⁵ Inaso' ya'ipinpoa' nosororinpoa'. Atanso' nipirinhué' co ina pochin nininhue'. Co natërinso' marëhué' oshanën ya'huëtërin. Inapochachin ya'ipi piyapi'sa' oshahuanatona', chiminpi. Ina quëran ana'intacaso' ya'huërin. Yosëso' nipirinhué' inaora nohuanton, na'con nosororinpoa'. Nosoroatonpoa', hui'nin a'paimarin na'aguënpoa' anoyacancantinpoaso maré'. ¹⁶ Atan co natërinhué' ni'ton, osha ya'huërin. A'naíchín pënëinso' co natërinhué' ni'ton, ana'intacaso' ya'huërin. Nipirinhué', Yosë nosororinpoaso' co ina pochin nininhue'. Na'con oshahuanpirëhuahué', Quisocrisoto chiminin ni'ton, oshanënpoa' inquitatonpoa', noya ni'ninpoa'. ¹⁷ A'na ya'piichin tëhuërin ni'ton, ya'ipi piyapinpoa' chiminacaso' ya'huërin. Aquëtë huaré' Yosëso', inaora nohuanton nosoroatonpoa' Quisocrisoto quëran nicha'ërinpoa' ni'ton, inarë'quënpoa' nanpimiatatëhua' hua'anëntarihua'.

¹⁸ Atan co noyahué' ninin ni'ton, ya'ipinpoa' ana'intinpoaso' ya'huëpirinhue'. Quisocrisoto chiminin ni'ton, ya'ipinpoa' nanitërehua' nanpimiatatëcaso'. Imapatëhua', co ana'intarinpoahué'. ¹⁹ A'naíchín co Yosë natërinhué' ni'ton, ya'ipinpoa' oshahuanëhua'. A'naso' nipirinhué' Yosë natëton, chiminin. Ina maré' na'aguënpoa' anoyacancantërinpoa'.

²⁰ Iráca Moisésë pënëntërin oshahuanëhuaso' anitotinpoaso maré'. Ina quëran na'con oshahuanëhuaso' nitotërehua'. Na'con oshahuanpirëhuahué', inaora nohuanton, Yosë na'con na'con nosororinpoa'. ²¹ Oshahuanëhua' ni'ton, chiminpatëhua', parisitomiatacaso' ya'huëpirinhue'. Yosëso' inaora nohuanton, nosoroatonpoa', catahuarinpoa'. Sinioro Quisocrisoto anoyacancantohuachinpoa', nanpimiatarihua'.

6

Quisocrisoto imapatëhua', co huachi oshahuanacaso' pa'yatarihuahué'

¹ Yosë inaora nohuanton nosororinpoa' ni'ton, manta tëranta' niahua' inaora nohuanton, oshanënpoa' inquitinpoaso maré' çitëcarihua ti? ² ¡Co naporinhue'! Quisocrisoto imapatëhua', chiminëhuaso pochin cancantatëhua', co huachi oshahuanacaso' pa'yatarihuahué'. ³ "Quisocrisoto imarahué huachi," ta'tëhua', aporihuanëhua'. Ina noya chinpitacaso maré' aporihuanëhua'. Aporihuanatëhua', Quisocrisotorë'quënpoa' chiminëhuaso pochin ninëhua'. Ina chimininso pochachin co noyahué' yonquirëhuasopita a'porëhua'. Nani ina nitotërama'. ⁴ Quisocrisoto chiminpachina, pa'pitopi. Aporintohuachinënpoara, canpoanta' pa'pitërinënpoaso pochin co noyahué' yonquirëhuasopita nianiantërehua'. Tata Yosë chiniquën nanantaton, Quisocrisoto ananpitaantarin. Canpoanta' nasha cancan quëtërinpoa' nasha pochin nanpicaso maré'. Ina yonquiatëhua', aporihuanëhua'.

⁵ Quisocrisoto chiminaponahué', nanpiantarin. Inapochachin canpoanta' co noyahué' yonquirëhuasopita nianiantohuatëhua', nanpiantarëso pochin noya noya cancantarihua'. ⁶ Cato' cancan pochin ya'huëtërinpoa'. A'na cancanso' sopai yanatërin. Quisocrisoto imarëhua' ni'ton, co noyahué' cancantërehuaso' corosëquë patanantëréso pochin nitërehua'. Ama huachi sopai natëcaso marëhué' napotërehua'. Co noyahué' cancantërehuaso' chimininso pochin nitahua'. ⁷ Chimipiso' co huachi yonquirinhue' oshahuanacaso'. Inapochachin canpoanta' Quisocrisoto imapatëhua', co huachi oshanënpoa' hua'anëntërinpoahué'.

⁸ Co noyahué' cancanso' naniantohuatèhua', Quisocristo pochachin noyápiachin cancantarihua'. Ina nohuitatèhua', noya noya nanpiarèhua'. ⁹ Inaso' nanpianthuahachina, co huachi chimianinhué'. Chimirin nani minséaton, nanpimiataantarín. ¹⁰ Chimpinpachina, oshanènpoa maré' chiminin. Naporo' oshanènpoa' minsérin. Iporaso' Yoséichin natécaso maré' nanpimiataantarín. ¹¹ Inapochachin canpitanta' ama huachi oshahuanacamaso' yonquicosohué'. Quisocristo imarama' ni'ton, Yoséichin natéco'.

¹² Ama oshanéma hua'anéntatè pochin nitatènguéma' camayápainquémaso nohuantocoso-hué'. Ya'ipi co noyahué' yonquiramasopita naniantatoma', noyasáchin yonquico'. ¹³ Ni'co'. Imirama', nantéma', ya'pirama', huèratéma', nanaméma', inapita ya'huètèrinquéma'. Inapita quèran co noyahué' nicacaso ya'huèpirinhué'. Ama nohuantocoso-hué'. Yosé natécamasoáchin yonquico'. Chiminama quèran nanpianteramaso pochin cancantatoma', ya'ipi nonéma quèran huaré' noyasáchin nico'. ¹⁴ Inapohuatama', co huachi oshanéma hua'anéntatè pochin nitaringuémahué'. Co ya'ipi pèñentèrinso' natépiramahué', inaora nohuanton, Yosé anoyacantèrinquéma'. Nosoroatènguéma', catahuarinquéma' noya nicacamaso maré'.

Hua'anènpoa pochin nininso'

¹⁵ Tèhuènachachin co huachi iráca pèñentèrinso' natécaso' ya'huèrinhué'. Yosé nosoroatonpoa', nicha'èrinpoa'. A'naquénso nipiirinhué' ina natanatona', co manta' yanatèpihué'. "Noya oshahuanacaso'," toconpi. ¡Co ina pochin yonquicaso ya'huèrinhué'! ¹⁶ Insosona natèhuatèhua', inaso' hua'anéntarinpoa'. ¡Nani nitotèrama' ipora! Oshanènpoa natèhuatèhua', ina hua'anéntarinpoa'. Camaihuachinpoara, co noyahué' ninèhua'. Oshanènpoa' co a'poasèhuahué' chimpinpatèhua', parisitopiquè pa'sarèhua'. Nipiirinhué', Yosé natèhuatèhua', noya nicarihua'. ¹⁷ Iráca oshanéma natétoma', co noyahué' nipiramahué'. Quisocristo nanamèn a'chintohuachinènguémara, noya natanama'. Ya'ipi cancanéma quèran noya natèrama'. Ina yonquiatèhua', "Yosparinquén" itèrèhua' Yosé. ¹⁸ Iporaso', co huachi oshanéma camaiarinquémahué'. Nasha hua'anéma' ya'huètèrinquéma'. Quisocristo natétoma', noya nisarama'. ¹⁹ Iso pochin a'chintaranquéma' noya noya nitotacamaso maré'. Canpitaora co nitotèramahué'. Iracaso' ya'ipi nonéma quèran huaré' oshahuanacasoáchin pa'yatèrama'. Inapohuatamara, pa'pi nishinahuèn' cancantèrama'. Iporaso' noyasáchin nico'. Inapohuatama', noyápiachin cancantarama'.

²⁰ Iráca oshanéma natèhuatamara, co noyahué' ninama'. Co yonquiramahué' noya nicacamaso'. ²¹ Inapohuatamara, ¿ma'ta' ina maré' canarama'? Co ina maré' canamiataramahué'. Topinan quèran ya'huèrama'. Ina pochin cancantohuatama', chimpinpatama', parisitopiquè pa'sarama'. Iráca ina pochin nipiramahué', iporaso ina maré' tapanama'. ²² Iporaso nipiirinhué' co huachi oshanéma hua'anéntèrinquémahué'. Yosé nicha'èrinquéma' ama huachi oshahuanacamaso marèhué'. Ina chachin hua'anéntèrinquéma'. Napoaton noyápiachin cancantarama'. A'na tahuèri Yosé'pa' nanpimiatarama'. ²³ Piyapi asacatohuatèra, pahuèrèrè'. Inapochachin co noyahué' nipatèhua', chimpinpatèhua' parisitomiatarìhua'. Yoséso nipiirinhué', inaora nohuanton nosororinpoa'. Quisocristo imapatèhua', ina nohuitatèhua', nanpimiatarìhua. Inaso' hua'anènpoa'. Inasáchin natèrèhua'.

7

Sa'arinso pochin nininso'

¹ Canpitaso' iyaro'sa, pèñentopiso' nitotèrama'. Nanpispitaráchin camaitèrinso' natèrapi. ²⁻³ Ni'co'. Sanapi so'yahuachina, so'in chinpitacaso' ya'huèrin. So'in ya'huètèpirinhué', a'na quémapi sè'huahuachin, monshihuanin. Ina maré' oshahuanarin. Nipiirinhué', so'in chimpinpachin, so'yaantahuachin, co ina maré' oshahuaninhué'.

⁴ Inapochachin iyaro'sa, canpoanta' Quisocristorè'quènpoa' chiminèhuaso pochin ninèhua' ni'ton, co huachi iráca pèñentèrinso' hua'anèntiinpoaso' ya'huèrinhué'. Quisocristo chinpitacaso' ya'huèrin. Inaso chiminaponahué', nani nanpiantarin. Ina imamiatohuatèhua', noya nicarihua' a'napitanta' Yosé noya yonquicaiso maré'.

⁵ Iráca, canpoara nipa'yatacasoáchin yonquirèhua'. Co noyahué' cancantèrèhua'. Pèñènpachinènpoa, aquè aquètè' co noyahué' yonquiatèhua', co noyahué' ninèhua'. Ina maré' chimpinpatèhua', parisitomiatacaso' ya'huèrin. ⁶ Iráca nisha nisha pèñentèrinso' ya'huèrin natécaso', Moisésèrín nishitèrinso'. "Co ya'ipiya natèhuatèhuahué', co onporonta' cha'èsarèhuahué'," topi. Apina'pi tashinan pèiquè ya'huèrinso pochin nipiirèhuahué'. Iporaso' co huachi Moisésè pèñentèrinso' yonquiarèhuahué'. Quisocristorè'quènpoa' chiminèhuaso pochin ninèhua' ni'ton, co huachi hua'anèntiinpoaso' ya'huèrinhué'. Ispirito Santo catahuarinpoa' cancanènpoa quèran huaré' Yosé natécaso'. Nasha cancan quètèrinpoa'. Napoaton noya nisarèhua'.

Co noyahué' yonquirèhuasopita yaminsèrinpoaso'

⁷ Napoahuaré', "Moisésé pënëntérinso' aoshahuaninpoa' ni'ton, co noyahué'," ¿técarihua' ti? ¿Co naporinhué'! Napoaponahué', pënëntérin quëran oshahuanëhuaso' nitotërëhua'. Iso pochin yonquia'ahua'. "Ama a'na piyapi ma'shanëna' noyapatocosohué'," ténin iráca pënëntaton. Caso' ina natanato, "Tëhuëinchachin a'napita ma'shanën noyapatato, co noyahué' yonquirahué'. Ina maré' oshahuanahué'," ténahué'. ⁸ "Ama ma'sha noyapatocosohué'," itérinco. Ina natanato, aquë aquëté' a'napita ma'shanëna' noyapatërahué'. Co noyahué' cancantërahüeso' canarinco. Iráca oshahuanpirahué'. Co'huara pënëntérinso' nitochatërasocohué', oshahuanahuéso' co nitotërahüé'. ⁹ Co'huara pënëntérinso' natayantërasocohué', "Caso' noya piyapico," topirahué'. Pënëntérinso' natanpatëra, "Tëhuëinchachin oshahuanco. Chiminpato, Yosë ana'ntarinco," ténahué'. ¹⁰ Noya ya'huëca'huaso maré' pënënpirincohué'. Co ina natëtorahué', oshahuanahué'. Oshahuanato, parisitopiquë paca'huaso' ya'huërin. ¹¹ Pënëntérinso' natëhuato, noya cancantarahué', topirahué'. Co ina natërahüé' ni'ton, oshahuanahué'. Chiminpato, ana'ntincoso' ya'huërin.

¹² Yosë chachin pënëninpoa'. Sha'huitërinpoaso' noya. No'tëquën nonin. ¹³ Napoahuaré' pënëntérinso' noya nipirinhüé', ina maré' ana'ntarinco, ¿topiramahué' ti? ¿Co pënëntérinso maré' ana'ntincoso' ya'huërinhué'! Oshahuanahué' ni'ton, ana'ntincoso' ya'huërin. Pënëntérinso' noya nipirinhüé' natanahué' quëran aquë aquëté' co noyahué' yonquiato, co noyahué' ninahué'. Pënëninpoa quëran oshahuanahuéso' nitotërahüé'. Pa'pi co noyahué' ninahué', ténahué'.

¹⁴ Noya yonquicaso maré' pënënpirincopahué'. Caso' co noya yonquiatohué', oshahuanahué'. Oshahuanahuéso' hua'anëntaté pochin nitërinco. Co nanitërahüé' noya nica'huaso'. ¹⁵ Noya nisarahué', topirahué', a'naroáchin co noyahué' yaninahué'. Co yaoshahuanpirahué', oshahuanahué'. Onpoatoso' napomaraco, co nitotërahüé'. ¹⁶ Co nohuantopirahué', co noyahué' ninahué'. Ina maré' co noya cancantërahüé'. Yonquinhüé' quëran nitotërahüé'. Tëhuëinchachin pënëntérinso' noya, ténahué'. ¹⁷ Co nohuantopirahué', caora co noyahué' cancantato, co noyahué' ninahué'. Co noyahué' cancantërahüeso' canarinco. ¹⁸ Caora co noyahué' cancantërahüé'. Co nanitërahüé' noya nica'huaso'. Inachinco. Yosë yanatëpirahué', caora co nanitërahüé' natëca'huaso'. ¹⁹ Noya nica'huaso' nohuantopirahué', co noyahué' ninahué'. Co yaoshahuanpirahué', oshahuanahué'. ²⁰ Co nohuantopirahué', co noyahué' ninahué'. Co noyahué' cancantërahüeso' canarinco.

²¹ Noya nica'huaso' nohuantopirahué', co noyahué' cancantato, co noyahué' nica'huasoráchin yonquiconahué'. ²² Cancanëhué' quëran Yosë pënëninpoaso' pa'yatato, yanatëpirahué'. ²³ A'na cancan nohuantërin. A'na cancanso nipirinhüé', co nohuantërinhué'. Co noyahué' nicacasoáchin yonquirin. Ina canarinco ni'ton, co noyahué' ninahué'.

²⁴ ¿Ma'huantacha caso' ninahué' paya! ¿Incha ipora nicha'ëinco co noyahué' yonquirahuéso' nanianta'huaso maré'? ténahué'. ²⁵ ¿Yosëichin nanitaparin! Sinioro Quisocristo imarahué' ni'ton, ina catahuarinco. Ina maré': "Yosparinquën Tata Yosë," itërahüé'. Tëhuëinchachin cancantëhué' quëran Yosë yanatëpirahué', co noyahué' cancantato, co noyahué' ninahué'.

8

Ispirito Santo catahuarinpoaso'

¹ Napoaton iporasó Quisocristo imapatëhua', co huachi ana'ntinpoaso' ya'huërinhué'. ² Oshanënpoa natëhuatëhua', co noyahué' ninëhua'. Inapohuatëhua', chiminpatëhua', ana'ntarinpoa'. Nipirinhüé', Quisocristo imapatëhua', Ispirito Santo catahuarinpoa' nanpimiatacaso maré'. Naporahuaton, co huachi oshanënpoa natëcaso' ya'huërinhué'. ³ Iráca Yosë pënënpirincopahué'. Co noyahué' cancantatëhua', co nanitërehuahué' no'tëquën natëcaso'. Ina quëran hui'nin chachin isoro'paquë a'paimarin. Piyapi chachin nasitamarin. Co oshahuanaponahué', oshanënpoa' inquitinpoaso maré' chiminin. Inapoaton, nicha'ërinpoa' ama huachi ana'ntinpoaso marëhué'. ⁴ Co noyahué' yonquirëhuasopita naniantatëhua', Ispirito Santo natëhuatëhua', catahuarinpoa' noya nicacaso'. Ina pochin cancantohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Ina maré' hui'nin a'paimarin.

⁵ Co noyahué' yonquihuatëhuara, co noyahué' nicacasoáchin pa'yatërhüa'. Nipirinhüé', Ispirito Santo natëhuatëhua', Yosë nohuantërinsoáchin pa'yatërhüa'. ⁶ Co noyahué' nicacasaráchin pa'yatohuatëhuara, chimipi pochin niconëhua'. Co Yosë nohuitërehuahué'. Nipirinhüé', Ispirito Santo pa'yatatëhua' natëhuatëhua', Yosë nohuitatëhua', nanpimiatarihua'. Noya yonquiatëhua', sano cancantarihua'. ⁷ Co noyahué' nicacasaráchin pa'yatohuatëhua', Yosë inimicotarëhua'. Co Yosë pënëntérinso' natëcaso' nohuantarëhuahué'. Co nani-tarëhuahué' ina natëcaso'. ⁸ Ina pochin cancantohuatëhua', co Yosë noya ni'sarinpoahué'.

⁹ Canpitaso nipirinhüé' co noyahué' yonquiramasopita naniantërama'. Ispirito Santo ya'coancantohuachinquëma', ina nohuantërinso' nisarama'. Co Ispirito

Santo ya'coancantohuachinquémahué', co tēhuēnchachin Quisocristo imaramahué'.¹⁰ Oshahuinama' ni'ton, nonēmaso chiminacaso' ya'huērin. Napoapohahué' Quisocristo ya'coancantatēnquēma', anoyacancantērinquēma'. Napoaton Yosē noya nicatēnquēma ispiritonēma ananpitarin ni'ton, nanpimiatarama'.¹¹ Ispirito Santo ya'coancantērinpoa'. Yosē hua'yanēn chachin ni'ton, achinicananinpoa' Yosē pochin cantantacaso maré'. A'na tahuērinta' Yosē ananpitaantarinpoa'. Quisocristo ananpitaantarinsō' pochachin ananpitaantarinpoa' canpoanta'. Nonēnpoa' chiminacaso ya'huēpirinhué', Ispirito Santo ya'coancantērinpoa' ni'ton, nanpiantarihua'.

¹² Napoaton iyaro'sa', Ispirito Santo natēcaso' ya'huērin. Co noyahué' yonquirēhuasopitaso' naniantahua'.¹³ Co noyahué' ninēhuasopita co a'poasēhuahué', chiminpatēhua' parisitomiatacaso' ya'huērin. Nipirinhué', co noyahué' ninēhuasopita tēpatē pochin nitohuatēhua', nanpimiatarihua'. Ispirito Santo catahuarinpoa' co noyahué' ninēhuasopita tēpatē pochin nitacaso maré'.

¹⁴ Ispirito Santo nohuantērinso' natēhuatēhua', Yosē hui'ninpoa chachin nisarēhua'.¹⁵ Iráca Yosē tē'huatērama'. Iporaso nipirinhué' Ispirito Santo ya'coancantērinpoa' ni'ton, co huachi manta' tē'huatacaso' ya'huērinhué'. Hui'ninpita pochachin Yosē ni'ninpoa'. Ina nontohuatēhuara, "Tata," itērēhua'.¹⁶ Ispirito Santo chachin cancanēnpoa quēran anitotērinpoa'. "Hui'ninpita pochachin Yosē ni'ninquēma'," itērinpoa'.¹⁷ Hui'ninpoa' ni'ton, na'con na'con catahuarinpoa'. A'na tahuēri ya'huērin'pa' noya acoarinpoa'. Quisocristo noya acorinso pochin acoarinpoa' canpoanta'. Ina imarēhuaso maré' aparisitopirinēnpoahué', inapochachin inarē'quēnpoa' noya noya ya'huēcontarihua'.

A'na tahuēri ya'ipiya anoyatarinsō'

¹⁸ Isoro'paquē pi'pian parisitarihuarahué', ama ina yonquia'ahuasohué'. Ama ina maré' sētahuasohué'. A'na tahuēri Yosē'pa' noya noya ya'huēcontarihua'. Ina yonquiatēhua', nōya cancantahua' tēnahué'.¹⁹ Naporo' Quisocristo imarēhuasopita noya noya ya'noarihua'. Ya'ipi ma'sha isoro'paquē ya'huērinso'pitan' ina tahuēri ninarapi.²⁰ Iporaso nipirinhué' sharo'sa' co noyatopihué'. Ma'sharo'santa' chiminpi. Nipirinhué', co inahua nohuanton, napopihué'. Yosē nohuanton, napopi. A'na tahuēri ya'ipiya anoyatarin. ²¹ Naporo' co huachi ma'sha chanatarinhué'. Yosē hui'ninpitānpoa ninēhuasopita noya noya acohuachinpoa', ma'sharo'santa' noya noya niantapi. Co huachi chiminapohahué'.²² Iráca quēran huaré' ma'sharo'sa' parisitopi. Sharo'santa' papotopirinhué', co noyatērinhué', chiminin. Ipora huanta' sanapi hua'hua iquitohuachina, iquitērinso pochin chiniquēn parisitapi.²³ Canpoanta' Ispirito Santo nani ya'coancantopirinpoahué', parisitērhua'. Parisitātēhua', manorēhua' nasha nonēnpoa' ya'huētinpoaso maré'. Ina ninarēhua'. Nasha nonēnpoa' quētōhuachinpoa', co huachi caniorihuahué'. Co huachi chiminarihuahué'. Naporo' Yosē hui'ninpita chachin nisarēhua'.²⁴ Tata Yosē noya nicha'ērinpoa'. Napoapohahué', co ya'ipi naniyatērarinhué': "A'na tahuēri noya noya acoarinpoa'," ta'tēhua', ina ninarēhua'. Pahuanarin ya'ipi nanicaso'. Napoaton ninarēhua'. Nani nanirin naporini, co ninacaso' ya'huē'itonhué'.²⁵ "Tēhuēnchachin noyá nicha'ēsarinpoa'," ta'tēhua', co sētērhua'hué'. Noya cancantatēhua', ninarihua'.

²⁶ Iporaso' co chiniquēn cancantopirēhuahué', Ispirito Santo catahuarinpoa'. Yosē nontohuatēhuara, co nitotērhua'hué' ma'sona itacaso nipirinhué', catahuarinpoa'. Cancanēnpoa quēran inari Yosē nontērin. Tarētārinso pochin ninin. Canpoaso' co natanpirēhuahué', Yosēriso' natanin. ²⁷ Ya'ipi yonquirēhuasopita Yosē nitotērin. Ispirito Santori nontohuachina, natanin. Yosē nohuantērinso chachin nitotaton, canpoa maré' noya nontērin.

Yosē nosororinpoaso'

²⁸ Yosē nosorohuatēhua', noyasáchin yonquirinpoa'. Ma'sha onpohuatēhuara, na'con catahuarinpoa'. Pi'pian parisitapirēhuahué', ina nohuanton, parisitēhua quēran noya noya pipiarēhua'. Achinicananinpoa' ni'ton, noya noya imarihua'. Nani huayoninpoa' ina nohuantērinso' nicacaso maré'.²⁹ Iráca quēran huaré' Yosē nohuitērinpoa'. Nohuitatonpoa', huayoninpoa' Quisocristo pochachin cantantacaso maré'. Quisocristosō' noya noya ninin. Ina quēran na'aguēnpoa' imapatēhua', ina pochin cancantarihua'. Yosē hui'ninpita pochin ni'sarinpoa' canpoanta'.³⁰ Nohuantērinpoa' ni'ton, huēntonēnquē chachin aya'coninpoa'. Oshanēnpoa' inquitatonpoa', noya ni'ninpoa'. Ina nohuanton, a'na tahuēri inápaquē noya noya acoarinpoa'.

³¹ Ina pochin Yosē yonquirinpoa' ni'quēhuaré', co insonta nanitērinhué' minsēinpoaso'.³² Yosē chachin nosoroatonpoa' co hui'nin tērantā' apiratērinpoahué'. Isoro'paquē a'paimarin chiminacaso maré'. Canpoa maré' chiminin. Ipora chachinta' nosoroatonpoa', catahuarinpoa'. ¡Quisocristo imarēhua' ni'ton, co manta' pahuantarinpoahué' Yosē pochin cantantacaso maré'! Nōya nicha'ēsarinpoa'.³³ Yosē huayoninpoa' ni'quēhuaré', co insonta nanitērinhué' sha'huirapinpoaso'. Yosē chachin noya ni'ninpoa'.³⁴ Yosē noya

ni'ninpoa ni'ton, co insonta nanitèrinhuè ana'intonpoaso'. Quisocristo oshanènpoa' inquit-
inpoaso marè' chiminin. Ina quèran nantantarin. Yosè inchinanèn quèran ya'huaton,
canpoa marè' Yosè nontàrin. ³⁵ Tèhuènchachin Quisocristo nosororinpoa'. Co insonta'
nanitèrinhuè ina quèran osèrèinpoaso'. A'na tahuèri parisitèrèhua'. Parisitèrèhua', co napion
cancantèrèhua'. Piyapi'sa' aparisitèrinènpoa'. Cosharo', ma'sha inapita pahuantèrinpoa'.
Ma'sha onpochinàchin nisarèhua'. Yatèparinènpoa'. Inapopirèhuahuè', jco inapita nanitapi-
huè' Quisocristo quèran osèrèinpoaso!' ³⁶ Yosè quiricanènquè naporin:
"Imarainquènso marè' Sinioro, ya'ipi tahuèri yatèparinacoi.

Co manta' onpopiraihuè', ohuicaro'sa' yatèpapiso pochin yatèparinacoi," ténin.

³⁷ Ina nipirinhue', Quisocristo nosororinpoa'. Parisitapirèhuahuè', nani tahuèri
catahuarinhua' sopai minsècaso marè'. Noya cancantarèhua'. ³⁸ Yosè nosoromiatèrinpoa'.
Nanpihuatèhuara, nosororinpoa'. Chiminpatèhuanta', co patarinpoahuè'. Anquèniro'sa',
sopairo'sa', tanan hua'yano'sa', inapita co nanitopihuè' Yosè quèran osèrèinpoaso'. Ipora
tahuèri'sa' ma'sha onpotopirinènpoa', co patarinpoahuè'. A'na tahuèrinta' ma'sha
onpotohuachinènpoa', co Yosè naniantarinpoahuè'. ³⁹ Ma'sha inàpaquè ya'huèrinsopita,
acoporoquè ya'huèrinsopita inapita co nanitopihuè' Yosè quèran osèrèinpoaso'. jCo insonta'
nanitèrinhuè' Yosè ananiantinpoaso!' Quisocristo hua'anèntèrinpoa'. Ina imarèhua' ni'ton,
Yosè nosoromiatèrinpoa'.

9

Yosèri israiro'sa' huayoninso'

¹ Quisocristo imato, no'tèquèn nonahuè. Co nonpinahuè'. Ispirito Santo
ya'coancantèrinco ni'ton, no'tèquèn nontaranquèma', ténahuè. ² Tèhuènchachin
israiro'sa' yonquiato, sètèrahuè'. Cancanèhuè quèran huarè' sètèrahuè. ³ Inapitasa'
quèmpinèhuèpita. Co Quisocristo imapihuè' ni'ton, ana'intacaso' ya'huèrin. Nanitèrahuè
naporini, inapita ya'huèrènamèn parisitopiquè pa'itohuè'. Cha'ècaiso marè' inaquè
parischitohuè'. ⁴ Piyapinènpita nicacaiso marè' Yosèri acorin. Israiro shinpita nipi.
Iraca quèran huarè' Yosèri nohuantèrin ni'ton, hui'ninpita pochin nicacaiso marè'
acorin. Huènaràchin huènaràchin a'pintohuachina, shimashonènpitari quènanpi. Iraca
chachin piyapinènpita nicacaiso marè' inapitarè' anoyatèrin. Naporahuaton, pènèntèrinso
nanan sha'huitèrin. Noya chinotacaiso marènta' a'chintèrin. Na'con sha'huitèrin
nicha'ècaso marè'. ⁵ Shimashonènpitaso' Yosèri chachin huayonin. Ina quèran Cristo
isoro'paquè o'mahuachina, Israiro sanapi quèran nasitèrin. Inaso' Yosè chachin. Ya'ipiya
hua'anèntèrinpoa'. jMa noyacha inaso paya! tènèhua'. Amen.

⁶ Na'con nitotaponaraihuè', notohuaro' israiro'sa' co Yosè natèpihuè'. Napoapohuè',
Yosèri co topinan quèran sha'huitèrinhuè' nicha'ècaso marè'. Co ya'ipi israiro'sa' piyap-
inènpita pochin ni'ninhue'. ⁷ Apraan cato' hui'ninpita ya'huètopirinhuè', a'naichin Yosèri
acorin Apraan ya'huèrètacaso marè'. "Isaco huayonahuè. Shinpitanta' piyapinèhuèpita
pochin ni'sarahue'," ténin Yosè. ⁸ Napoaton co ya'ipi Apraan hui'ninpita Yosè piyapinènpita
nipihuè'. Yosèri sha'huitèrinso chachin nasitohuachina, piyapinèn pochin ni'nin. ⁹ Iraca
Yosèri Apraan itapon: "A'na pi'ipi quèran nicaponquèn huèantarahuè. Naporo' ca nohuanto,
sa'an hua'huanarin," itèrin. Naporinso chachin tahuèri nanihuachina, Isaco nasitèrin,
Yosèri acorinso'.

¹⁰ Naporahuaton, Tata Isaconta' cato' hui'nahuanin. Sa'in Nipica itopiso' yahuai-
huachina, Yosèri itapon: ¹¹⁻¹³ "Hua'hua nininso' chini chiniquèn nanantarin. Pani-
nanso' co onpopinchin chiniquèn nanantaponhuè'," itèrin. Ina quèran itantarin: "Cacopo
nosoroato, huayonahuè. Isaoso nipirinhue' co onpopinchin nohuantèrahuè'," ténin Yosè
quiricanènquè. Co'huara nasichatèrasoihuè', naporin. Co ya'huèyatèrasoihuè', yonquiato,
huayonin. "Noya nininso marè' Yosèri huayonin," topiramahuè', co ina marè' huayonin-
huè'. Inaora nohuanton, huayonin.

¹⁴ Naporin ni'quèhuarè' ¿ma'ta' tēcarihua'? "Yosèso' co napopinàchin ni'ninpoahuè',"
¿tēcarihua tí? jCo naporinhue'! ¹⁵ Iraca Yosèri Moisésè itèrin: "Caora nohuanto, nosoro-
rahuè. Insosona nohuantohuato, huayonahuè," itèrin. ¹⁶ Napoaton co canpoara
nohuanton, Yosè huèntonènquè ya'conèhuahuè'. Noya nipirèhuahuènta', co canpoara
nanitèrèhuahuè' ya'conacaso'. Inaora nohuanton, Yosè aya'coninpoa'. Nosoroatonpoa',
aya'coninpoa'. ¹⁷ Iraca Iqipito copirinoso' co noyahuè' cancantopirinhuè', Yosèri huay-
onin hua'anèntacaso marè'. "Piyapinèhuèpita hua'anèntopirinhuè', nicha'èsarahuè' noya
pipicaiso marè'. Ina quèran na'a piyapi'sa' nicatona', 'Ma noyacha Yosèso' nanitaparin
paya. Copirno co nohuantopirinhuè', piyapinènpita nicha'èrin, tosapi," ténin. Quiricanèn
quèran sha'huitèrinpoa'. ¹⁸ Inaora nohuanton, a'naquèn nosororin. A'naquènso nipirinhue'
tanantipèrin. Tananpitoahuachina, co natantochinàchinhuè' cantantopi.

¹⁹ Ina natanatoma', a'naquëma' co noyahue' yonquirama': "Yosë nohuanton, a'naquën natëpi. Co ya'ipiya natëpihuë'. Ma'sona Yosë nohuantërinsoichin nipirëhuahuë'. ¿Onpoatonta' nipachin ana'ntarinpoa? ¿Co insonta' nanitërinhuë' Yosë nohuantërinso' canpiacaso!" toconama'. ²⁰ ¿Maquëma cháchinta' ni'toma', nanitërama' Yosë chachin pinocamaso'? Ni'co'. Piyapi tëshitohuachina, minë', huë'ëta, inapita ninin. Nipachina, co tëshiri hua'anën no'huirinhue'. "¿Onpoatonta' naponin ninanco?" co itërinhuë'. ²¹ ¿Co'ta tëshitona'pi no'pa' mapachina, ma'sona nohuantohuachina, ninin! Nohuantohuachina, a'naquën ninshirarin. A'naquënso' topinanaya. Inapochachin Yosëso' yonquirinpoa'.

²² A'naquën co natëpihuë' ni'ton, Yosëri no'huirin. No'huipiro' nipirinhue', co a'naroáchin ana'ntërinhuë', ninararin. Co a'naroáchin ana'ntohuachinahuë', co ina marë' Yosë no'huicaso' ya'huërinhuë'. Oshaquëran ana'ntarin. Ina ni'pachina', "Tëhuënachachin Yosë no'tëquën yonquirin. Hua'qui' tananpitopirinhue', iporaso' no'tëquën ana'ntërin. Chini chiniquën nanantërin inaso'," tosapí. ²³ A'naquënpaoso nipirinhue', nosoroatonpoa' nicha'ësarinpooa'. Inaora nohuanton, nosororinpoa'. Iráca chachin yonquirinpoa' nicha'ëinpoaso marë'. Anoyacancantohuachinpoa', piyapi'sa' na'con Yosë yonquiapi. "Ma noyacha catahuarin paya," tosapí. ²⁴ A'naquën cotio piyapi'sacoi huayonincoi. A'naquëma' nisha piyapi'sanquëmantá Yosë nohuanton, imarama' canpitanta'. ²⁵ Inapochachin iráca Osiasë ninshitërin.

"A'naquën iráca co piyapinëhuëpitahuë' nipirinhue', iporaso' piyapinëhuëpita pochin ni'nahuë.

Iráca co nosoropirahuë', iporaso' nosororahuë huachi," ténin Yosë, itërin.

²⁶ Ina quëran itantarin: "Canpitaso' co piyapinëhuëpitanquëmahue'," itopirinhue',

iporaso' inaquë itapona: "Inapitaso' Yosë hui'ninpita chachin nisapi. Inaso' nannpimitarin," tosapí.

²⁷ Isaiasënta' ninoton, ninshitërin. "Hua'huayatërahuë' isairio'sa' ya'huëpirinhue', co ya'ipiya cha'ësapihuë'. Marë yonsanquë inotëra'huaya ya'huërinso nápo' ya'huëpirinhue', caraichin Yosëri nicha'ësarín. ²⁸ Co hua'quiya quëranhuë' na'a piyapi'sa' no'tëquën ana'ntarin," ténin. ²⁹ Co'huara ina ninshichatërasohue', Isaiasë ninoton, tapon:

"Sinioro ya'ipinpoa' hua'anëntërinpoa'. Iráca ina nohuanton, ya'ipi Sotomaquë ya'huëpisopita ta'huantopi huachi. Comoraquë ya'huëpisopitanta' ta'huantopi.

Canpoanta' caraichin nipirëhuahuë' nosoroatonpoa', nicha'ërinpoa'. Co nosororinpoahuë' naporini, canpoanta' ya'ipinpoa' ta'huanchitërihuahuë'," ténin.

Isairio'santa' noya nanan natëcaso' ya'huërinso'

³⁰ Napoahuarë' ¿ma'ta' tëcarihua'? ténahuë yonquiato. Nisha piyapi'sa' hua'qui' co Yosë yonquipirinhue', inari anoyacancantërin. "Yosë no'tëquën nonin," ta'tona' natëpi. Napoaton noya ni'nin. ³¹ Isairio'saso nipirinhue' taponá: "Moisësë pënëntërinso' natëhuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'," topirinhue'. Co nanitopihuë' no'tëquën natëcaiso' ni'ton, co Yosëri noya ni'ninhuë'. ³² ¿Onpoatonta' co noya ni'ninhuë'? "Pënëntërinso' nanan no'tëquën natëhuatëhua', nóya cancantarëhua'," topirinhue', co nanitopihuë'. "Yosëichin nanitërin anoyacancantinpoaso," ta'caiso nipirinhue', co Quisocristo nohuantopihuë'. Inapoaatona', pancara'pi i'patërëso pochin ni'pi. Ina marë' Yosëri co noyahue' ni'nin. ³³ Yosë quiricanën quëran naporin:

"Sionquë Cristo a'papirahuë', co nohuantopihuë'.

Inapoaatona' pancara'pique i'parëso pochin ni'pi. Co nohuantopihuë' ni'ton, anotërëso pochin nipi.

Nipirinhue', insosona Cristo nohuantohuachin, co onporonta' atapanarahuë'. Noya ni'sarahuë huachi," ténin Yosë.

10

¹ Pa'pi nohuantërahuë isairio'sa' cha'ëcaiso'. Ina marë' iyaro'sa', chiniquën Yosë nontárahue. ² Tëhuënachachin Yosë yachinotopirinhue', co nanamën no'tëquën yonquipi-hue'. ³ Yosëichin anoyacancantërinpoa'. Nipirinhue', co nohuantopihuë' ina nanan imacaiso'. "Pënëntërinso' natëhuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'," toconpi. "Quëma Sinioro anoyacancantocoi," co itopihuë'. ⁴ Iráca Moisësë pënëntërin. Iporaso nipirinhue' co ina natëréhuaso marë' Yosë noya ni'ninpoahuë'. Quisocristo nani o'marin oshanënpooa' inquitinpoaso marë'. "Quisocristoichin anoyacancantarinpoa'," topatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'.

⁵ Moisësëri ninshitërin pënëntërinso nanan imacaiso marë'. "No'tëquën natëhuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Ya'ipiya natëcaso' ya'huërin," ténin ninshitaton. ⁶ Canpoaso nipirinhue' Quisocristo imapatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Quisocristo nanamënso' co sacaiyahuë' nitotacaso'. "¿Inta inápaquë pantapon Quisocristo quëmacaso marë'?" co

ta'caso' ya'huërinhuë'. Nani o'marin. ⁷ “¿Inta' chimipiro'sa' ya'huëpiquë papon ina quëran Cristo quënantacaso marë'?” co ta'caso' ya'huërinhuë'. Nani nanopiantarin.

⁸ ¿Ma'ta' quiricanën quëran anitotërinpoa'? “Ina nananso', co sacaihuë' nitotacaso'. Nanamënpoa quëran sha'huicaso ya'huërin. Cancanënpoa quëra'ta', natëcaso ya'huërin,” itërinpoa'. Inasáchin natëco', itëranquëma' canta'. ⁹ Tata Yosë nohuanon, Quisocristo tëhuënhachin nanopiantarin. Ina cancanënpoa quëran natëhuatëhua', “Quisocristoichin imarahué,” topatëhua', Yosë anoyacancantarínpoa'. ¹⁰ “Yosë co onporonta' nonpintarinpoahuë’,” ta'tëhua', cancanënpoa quëran natëhuatëhua', noya ni'sarinpoa'. “Caso' Quisocristo imarahué,” topatëhua', naporo chachin anoyacancantarínpoa'.

¹¹ “Insosona Quisocristo natëhuachin, co sëtarinhuë'. Co a'poarahué,” tënin Yosë quiricanënquë. ¹² A'naichin Yosë ya'huërin. Ya'ipinpoa' hua'anëntërinpoa'. Co co-tioro'saráchin na'con nosororinhuë'. Nisha piyapi'santa' nosororin. Ina nontohuatëhua', nóya catahuarinpoa'. ¹³ “Oshanëhuë' Siniro inquitoco,” topatëhua', anoyacancantarínpoa' nicha'ësarínpoa'. ¹⁴ Napoapanahuë', co a'chintohuatëhuahuë', co nitotapihuë'. Co nitotohuachinahuë', co nanitapihuë' natëtaçaiso'. Co natëtohuachinahuë', co nanitapihuë' Yosë nontacaçiso'. Napoaton a'chintacaso' ya'huërin. ¹⁵ Co Yosëri a'china'piro'sa' a'pahuachinhuë', ¿onpo nitotaponata'? Yosë quiricanën quëran naporin: “Ma noyacha ni'ton, noya nanan sha'huitaonpoa' huë'sarin paya,” tënin.

¹⁶ A'naquënso nipirinhuë', noya nanan natanpirinahuë', co nanitopihuë' natëcaçiso'. “Nanamën Siniro, sha'huitopirahuë' co insonta natëtërinhuë',” tënin Isaiasë iráca. ¹⁷ Quisocristo nanamën natanacaso' ya'huërin. Natanpatëhua': “No'tëquën nonin,” topatëhua', natëtarihua'.

¹⁸ ¿Co natanpihuë' tí? ¿Nani mini natanpi! tënahué. Yosë quiricanënquë naporin: “Nisha nisha parti nanamën sha'huitopi.

Ya'ipi parti nahuinin,” tënin Yosë quiricanënquë.

¹⁹ Naquëranchin naitanquëma'. Israiro'saso' natanaponarihuë', ma'sona tapon naporinso' ¿co nitotopihuë' tí? Nitotaponarihuë', co natëpihuë'. Moisésë ninshiton, naporin:

“Nisha piyapi'sa' co yonquipirinacohué' catahuararahué ni'ton, canpitariso' a'pitarama'. Ina marë' no'huitarama', tënin Yosë,” itërin.

²⁰ Isaiasënta' co të'huatonhuë', Yosë noninso' sha'huirin.

“Nisha piyapi'sa' co yanohuitopirinacohué', iporaso' imasarinaco.

Co iráca nohuitopirinacohué', iporaso' nohuitarinaco, tënin Yosë,” itërin.

²¹ Israiro'saso' nipirinhuë' co yanatëpihuë'. Inapita yonquiaton, Isaiasë quëran taantarin: “Iráca quëran huarë' yacatahuarahué. Imirahuë' ihuëtatë pochin nitato: 'Huëco' catahuainquëma', itopirahuë', co yanatërinacohué'. Co natantochináchinhuë' cancantopi, tënin Yosë,” itërin.

11

Israiro'sa' huayoninso'

¹ Napoaton natananquëma': ¿Israiro'sa' co natëtopiso marëhuë' Yosëri a'pomiatërin tí? Co a'porinhuë'. Ipora huanta' piyapinënpita ni'ton, nosororin. Canta' Israiro piyapico. Tata Apraanso' shimashonëhuë. Mincamin huëntonquë nasitërahuë. ² Inapitaso', iráca Yosëri huayonahuaton acorin piyapinënpita nicacaçiso marë'. Co a'porinhuë'. Iráca Iniasë naporinso' Yosë quiricanënquë ninshitonpo' nitotërama'. Inariso pënënpirinhuë', israiro'sari no'huipi. Napoaton Yosë nontohuachina, inapita sha'huirapirin. ³ “Na'amiachincoi Siniro pënëntopirahuë'. Co nohuantatonarihuë', a'naquëncoi tëparinacoi. Artaroro'sa' chinota'huainquënso marë' a'mitëraisonta' të'yatopi. Casáchin pënëntapirahuë', yatëparinaco canta',” itërin. ⁴ Napotopirinhuë', ¿ma'ta' Yosëri itantarin? “A'naquën mini mamanshi moshapi, Paaro itopiso'. Nipirinhuë', ca nohuanto, canchisë huaranca quëmapi'sa' chinotarinaco. Co mamanshi moshapihuë',” itërin. Nani ina nitotërama'. ⁵ Inapochachin iporanta' caraya pochin Yosë huëntonënquë ya'conpi. Inaora nohuanon, nosoroaton, Yosëri aya'conin. ⁶ Inaora nohuanon, catahuarin. Co noya nipiso marë' catahuarinhuë'. Noya nipiso marë' huayonin naporini, co huachi inoira nohuanon, catahuacasos ya'huë'itonhuë'.

⁷ Napoahuarë', ¿ma'ta' nipachin tëcarihua'? Na'a israiro'sa' Yosë huëntonënquë yaya'conpirinahuë', co inahuara nanitopihuë' noya cancantacaçiso'. A'naquën huayoninso' Yosë huëntonon, ya'conpi. A'napitaso' nipirinhuë' co natan-tochináchinhuë' cancantopi. ⁸ “Yosëri tananpitërin ni'ton, huë'ërëso pochin cancantopi. Ya'pirahuanaponarihuë', co quënantëreso pochin nipihuë'. Huëratëhuanaponarihuë', co natantëreso pochin nipihuë'. Ipora huanta' ina pochin nisapi,” tënin Yosë quiricanënquë. ⁹ Iráca Tapinta' tapon:

“Yosë no' huipei ni'quëhuarë', ana'inchin. Nani ma'sha ya'huëtopirinahuë', co Yosë yonquipi-huë'.

Coshatatona', capa cancantapirinahuë', ina quëran chachin nitapicancaina'. Yosëri ana'inchin.

¹⁰Somaraya pochin cancantopi ni'quëhuarë', ama quënantërëso pochin cancanchinasohuë'. Yosë nohuanton, chiniquën parisitomiachina,” ténin iráca.

Inapochachin ipora huanta' nisapi.

Nisha piyapi'sa'ya'conpiso'

¹¹Napoaton natanaranquëma'. ¿Israiro'sa' co yanatëpihuë' ni'quëhuarë' Yosëri a'pomiaterin ti? Co Yosëri a'pomiaterinhuë'. Nipirinhuë', co imapihuë' ni'ton, nisha piyapi'santa' Yosëri anoyacancantarin. Ina quëran israiro'saso', apiratona' yonquiapi: “Canpoanta' inapita pochin cancantohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa',” tosapí. ¹²Inapita co imatonahuë' tëhuëpiso marë', iporasó' ya'ipi piyapi'sa' nanitopi Yosë huëntonënuquë ya'conacaiso'. Nisha nisha piyapi'sa' niponaraihuë', Yosëri noya ni'sarin. A'na tahuëri na'a cotioro'sa' imaantahuachina', noya noya nisarin.

¹³A'naquëmaso' nisha piyapi'sanquëma'. Yosë a'parinco a'chinta'huanquëmaso marë'. Ina marë' noya cancantërahuë. Pa'sápato, a'chintaranquëma'. ¹⁴Na'aquëma' imapatama', a'naquën israiro'santa' nohuantapi imacaiso' nimara. Inapitanta' Yosëri anoyacancantarin. ¹⁵Iporaso Yosëri tananpitërin ni'ton, nisha nisha piyapi'sa' ina nohitapi. A'na tahuëriso nipirinhuë' israiro'santa' imaantahuachina', noya noya nisapi. ¿Ma pochinta' nisapi? Chimipi nantantarinso pochin nisapi, tënahué. ¹⁶Ni'co'. Pan nipachinara, ya'nan nipiso' Yosë marë' acohuachina, ya'ipi chachin noya ninin. Nara itënta' noya nipachina, sé'paquëonta' noya nisarin.

¹⁷Nara quëran a'chinchinquëma'. Oripo nara sé'pa' co noya nitohuachinahuë', nishitëtahuatë', të'yatërë'. Ina quëran apinapinsó' oripo sé'paquën tëranta' achinpitërë' papotacaso marë'. A'naquën israiro'saso' oripo nara sé'pa pochin nipi. Co natëpihuë' ni'ton, Yosëri tananpitërin. Canpitaso' nisha piyapinquëma' nipiramahuë', huëntonënuquë aya'coninquëma'. Piyapinënpita pochachin ni'ninquëma'. ¹⁸Nipirinhuë', ama israiro'sa' nocancosohuë'. Ama: “Quiyaso' noya noyacoí,” tocosohuë'. Sé'paquëni co nara achinirinhuë'. Itëni achinirinsó'.

¹⁹“Quiyanta' imaca'huaiso marë' israiro'sa' tananpitërin,” tënama' nimara. ²⁰Yosëri tananpitërin miní. Nipirinhuë', co ina marë' tananpitërinhuë'. Co Quisocristo nohuantopihuë' ni'ton, tananpitërin. Canpitanta' imarama' ni'ton, noya ni'ninquëma'. Napoaton ama inapita nocancosohuë'. Ni'cona canpitanta' Quisocristo naniantotama'. ²¹Israiro'sa'ton piyapinënpita pochin ni'pirinhuë', ana'intërin. Quisocristo naniantohuatama', ana'intarinquëma' canpitanta'.

²²Ma noyacha Yosëso' nosororinpoa paya. Co natëpisopitasohuë' nipirinhuë', chiniquën ana'intarin. Inasáchin imapatama', nosoromiatarinquëma'. Nipirinhuë' naniantohuatama', ana'intarinquëma' canpitanta'. ²³Naporahuaton israiro'santa' imaantahuachina', Yosëri piyapinënpita pochin niantarin. Nara sé'para'huain achinpitantarëso pochin acoantarin. Yosë ni'ton, nanitaparin. ²⁴Nani a'chintëranquëma'. Canpitaso' apinapin nara pochin ninama'. Apinapinsó' nara sé'para'huain nishitëtahuatë', oripo nara sé'para'huain achinpihuatëra, papotërin. Aquëtë huarë' sé'para'huain chachinso' achinpitantaantahuatëra, a'naróachin papotaantarin. Inapochachin israiro'sa' noya imapachina', Yosëri noya niantarin.

Na'a israiro'sa' imaantapiso'

²⁵Yosë yonquirinsó' iyaro'sa' sha'huichinquëma', no'tëquën nitotacamaso marë'. A'napita co nitotopirinahuë', ama nocantamaso marëhuë' sha'huitaranquëma'. “Quiyasáchin no'tëquën yonquirai,” ama tocosohuë'. Iporaso' na'a nisha piyapinquëma' Yosë huëntonënuquë ya'conarama'. Ya'ipi Yosë nohuantërinquëmasopita ya'conamaquë huarë' na'a israiro'sa' co natantochináchinhuë' cancantapi. ²⁶A'na tahuëriso nipirinhuë' ya'ipi israiro'santa' cha'ësapi huachi. Yosë quiricanënuquë ninorinsó pochachin imaantapi. Iráca ninshitatón, naporin:

“A'na tahuëri a'nara' Israiro quëmapí Quirosarin quëran o'mararin piyapi nicha'ëcaso marë'. Cacopo shinpita co noyahuë' yonquipiso' ananiantarin.

²⁷Oshanëna' inquitahuato, piyapinëhuëpita pochin ni'sarahuë.

Apraan sha'huitërahuëso chachin napotarahuë,” ténin Yosë.

²⁸Iporaso' israiro'sa' co Quisocristo nanamën natëpihuë'. Yosë inimicotopirinahuë', canpitaso' imarama'. Napoaponahuë', israiro'sa'ton acorin piyapinënpita nicacaiso marë'. Iráca Apraan, Isaco, Cacopo, inapita sha'huitërin ni'ton, ipora huanta' shinpita nosoroarin.

²⁹Nani Yosëri sha'huitohuachin, inachachin nisarin. Co onporonta' nisha nontarinhuë'. Huëntonënuquë aya'conpachin, co onporonta' naniantarinhuë'. ³⁰Iráca co canpitaso'

natëpiramahuë', co israiro'sa' nohuantopihuë' ni'ton, Yosë nosoroatënuquëma', catahuarinquëma'.³¹ Iporaso' israiro'sa' co natëpihuë'. Co natëhuachinarahuë', Yosë catahuarinquëma'. Ina ni'pachina', yonquiantapona' ni'ton, a'na tahuëri inahuanta' nosoroaton, catahuatan-tarin.³² Yosëri ya'ipi piyapi'sa' tananpitërin ni'ton, co natëtochináchinhuë' cancantopi. Ya'ipinpoa' nosoroipooaso marë' naporin.

³³ ¡Ma noyacha Yosëso' catahuarinpoa paya! ¡Ma noyacha yonquirin paya! Ya'ipiya nitotërin. Yonquirinsopita co nitotochináchinhuë' ninin. Naporahuaton, ina pochin cancantacaso' co onporonta' nanitarihuahuë'.³⁴ "Co insonta inaora Yosë yonquirinso' nitotërinhuë'. ¡Co incari tëranta' nanitërinhuë' noya noya ayonquicaso'!³⁵ ¡Incari'ta' ma'sha Yosë quëtërin ni'ton, i'huëretacaso' ya'huërin? Co incari tëranta', tënin quiricanënuquë.³⁶ Ya'ipi ma'sha Yosëri ninin. Ina nohuanton, co ta'huantarëhuahuë'. Yosëichin pa'yatacaso marë' ya'huërhua'. Inaora nohuanton, anoyacancantërinpoa'. Ma noyacha Yosëso paya, itahua'. ¡Inasáchin chinotahua'! Amen.

12

Yosë marë' sacatërëhuaso'

¹ Yosë na'con nosororinpoa' ni'ton, ya'ipi cancanëma quëran, iyaro'sa', ina imaco'. Iraca Yosë chinotohuachinara, ma'sha tëpapi. Canpitaso nipirinhuë' Yosë marë' nanpitoma', nohuantërinso'ráchin nico'. Ina yonquiatoma', nani tahuëri noyasáchin nico'. Ina Yosë nohuantërin. Inapohuatama', Yosë noya chinotarama'.² Iporaso' notohuaro' piyapi'sa' co Yosë natëpihuë'. Ma'sharáchin yonquiatona', co Yosë yonquipihuë'. Ama inapita nonancosohuë'. Nani tahuëri Yosë nontoco' yonquirinso' chachin quëchinquëma'. Ina yonquihuatama', nohuantërinso' chachin anitotarinquëma'. Ina quëran noya noya cancan-tohuatama', noya ni'sarinquëma'.

³ Yosë nosoroatonco, acorinco piyapi'sa' a'chinta'huaso'. Nani tahuëri catahuarinco. Napoaton pënënananquëma'. Ya'ipinquëma' sano yonquico'. Ama a'napita nocancosohuë'. Yosë nisha nisha acorinpoa'. Nisha nisha catahuarinpoa' ma'sona nohuantërinso' nicacaso'. Napoaton, co a'napita nocancaso' ya'huërinhuë'. No'tëquën yonquiatoma', ma'marësona acorinquëmaso' nitotoco'. A'naya a'nyanquëma' anitotarinquëma'.⁴ Ni'co'. Imira, nantë', ya'pira, inapita ya'huëtërinpoa'. Imira ya'huëtërinpoa' sè'quëtacaso marë'. Nantë' ya'huëtërinpoa' iratacaso marë'. Nisha nisha ya'huëtërinpoa' nisha nisha nicacaso marë'. Co ya'ipiya inachachin nipihuë'.⁵ Inapochachin ya'ipi Quisocristo imarëhuasopita a'naichin nonënpoa pochin ninëhua'. Ya'ipinpoa' ina imarëhua' ni'ton, ina pochin ninëhua'. Nisha nisha nitotërëhuaso' nirihuuarahuë', nicatahuarëhua'. A'na huëntonaca ninëhua'.

⁶ Yosë nosoroatonpoa', acorinpoa' nisha nisha nicacaso'. Ma'marësona acohuachinpoa', noya niahua'. Anaquën, yonquirinso' chachin anitotërin sha'huicaiso marë'. Anitotohuachinquëma', ya'ipiya no'tëquën sha'huico'.⁷ Ina nohuanton, a'naquën nitotërin catahuatatacaso'. Nitocatahuatohuatama', noya catahuatoco'. Anaquën nitotërin a'chinacaso'. Nitoa'chinpatama', noya a'chinc'o'.⁸ Anaquëonta' nitotopi achinicancancaso'. Nitotohuatama', noya cancantatoma' achinicancanco' imamiachina'. Anaquëonta' ina nohuanton, coriqui, ma'sha, inapita ya'huëtopi. A'napita quëtohuatama', ama piyapi'sa' noya nicainënuquëmaso marë' quëtocosohuë'. Yosë yonquiatoma', quëtoco'. "Ina nosororinco ni'ton, carinta' nosoro'i" ta'toma', quëtoco'. Anaquëonta' ina nohuanton chachin, chiniquën nanan ya'huëtopi. Ansianohuë nïpon, hua'anhuë nïpon ya'conpatama', ama chirotomarahuë', noya pënëntoco'. Noya nonco'. Anaquëonta' ina nohuanton, cania'piro'sa', sa'ahuaro'sa', inapita catahuapi. Inapita nicapoma' pa'patama', noya cancantatoma', catahuaco'.

Ma'pitasona nicacaso' ya'huërinso'

⁹ Ya'ipi piyapi'sa' nosoroco'. Cancanëma quëran huarë' nosoroco'. Co noyahuë' ninamasopita a'poco'. Noyasáchin nico'.¹⁰ Imaramasopita capini noya ninosoroco'. Iyaparima pochin nini'co'. Ama "Caso' noya noyaco," tocosohuë'. A'napita noya noya ni'co'.¹¹ Ama chirotomarahuë', noya sacatoco'. Ya'ipi cancanëma quëran noya yonquiatoma', Yosë marë' sacatoco'.¹² "Yosë ananpitaantarinpoa'," ta'toma', noya cancantoco'. Ma'sha onpohuatama', ama no'huicatosohuë'. Chiniquën cancantatoma', ahuantoco'. Apira apira Yosë nontoco'.¹³ Imapisopita pahuantohuachina', ma'sha quëtoco'. Ni'toro'sa' ya'notohuachinënuquëma', noya nontatoma', a'caco'.

¹⁴ Piyapi aparisitohuachinënuquëma', ama no'huicatosohuë', noya nontoco'. Yosë nontoco' inahuanta' catahuacaso marë'. Ama Yosëri ana'ntacaso' yonquirapicosohuë'.¹⁵ A'napita na'con yonquico'. Canpitaora ninatanamaso pochin cancantoco'. Noya cancantohuachina', ina marë' canpitanta' noya cancantoco'. Sëtohuachina', sëtoco'.¹⁶ Noya ninicatoma' ya'huëco'. Ama a'na piyapi tëranta' nocancosohuë'. Topinan piyapi pochin

cancantatoma, ya'ipiya catahuaco'. Ama: "Caso' na'con na'con nitotêrahuê," tocosohuê'. Ama ina pochin yonquicosohuê'.

¹⁷ A'na piyapi ma'sha onpotohuachinquêma', ama i'huêrêtocosohuê'. Noya nico' a'napitanta' catahuacaso marê'. ¹⁸ Ama piyapi'sa' no'huicosohuê'. No'huihuachinênquêma', ama canpitariso' no'huicosohuê'. Onpoptonta' nanan a'noyatoco'. ¹⁹ Nosorotênquêma' iyaro'sa', oshaquêran pênênquêma'. Ama i'huêrêtocosohuê'. Tananpitoco' Yosêri ana'inchin. Quiricanên quêran naporin: "Co noyahuê' nipisopita cari ana'antarahuê. No'têquên ana'antarahuê," ténin Yosê. ²⁰ Napoaton "Inimiconêma' tanahuachin, a'caco'. Yamorohuachin, o'shitoco'. Inapotohuatama, inimiconêma' atapanarama'," ténin anta'. ²¹ Ama sopai natêcosohuê'. Nani ma'sha ayonquirinquêmaso' a'pomiatoco'. Yosê yonquiatoma', noyasáchin nico'. Inapohuatama, sopai minsêarama'.

13

¹ Copirno acorinsopita natêco'. Yosê nohuanton, copirno, chirinchi, coisê, hua'an, inapita ya'huêrin. Co Yosê nohuantêrinhuê' naporini, co inapita ya'cointonahuê'. Napoaton natêco'. ² Co copirno acorinsopita natêhuatamahuê', Yosênta' co natêaramahuê'. Ina marê' ana'intarinquêma'. ³ Noya nipatama', co hua'ano'sa' no'huiarinênquêmahuê'. Co natêhuatamahuê', no'huiarinênquêma' ni'ton, tê'huatacaso' ya'huêrin. ¿Nohuantêrama' hua'ano'sa' noya nicainênquêmaso'? Noya nico' nipachin noya ni'nênquêma'. ⁴ Yosêri acorin a'painênpoaso marê'. Nipirinhuê', co noyahuê' nipatama', tê'huatoco'. Co topinan quêran chiniquên nanan quêtêrinhuê'. Yosêri acorin co noyahuê' nipisopita ana'intacaso marê'. ⁵ Napoaton hua'ano'sa' natêco' ana'intochinênquêma'. Isonta' yonquicaso' ya'huêrin: "Yosêri acorin natêcaso marê'," ta'toma'. ⁶ Ina nohuanton, hua'ano'sa' ya'huêrin noya nicacaiso marê'. Ina marê' nani tahuêri sacatapi. Napoaton pahuêrêtacaso' ca-maitêrinso' pahuêrêtarama'.

⁷ Ya'ipiya no'têquên pahuêrêto'co'. Hua'ano'sa' catahuacaso marê' pahuêrêtacaso' ya'huêhuachina', quêtoco'. Chiniquên nanantopi ni'ton, noya nicatoma', natêco'.

⁸ Nihuitohuatama', a'naroáchin pahuêrêto'co'. Ya'ipi piyapi nosoroco'. Inaso' na'con na'con Yosê nohuantêrin. Nosorohuatama', iráca pênêntêrinso' noya natêarama'. ⁹ Iráca pênêntohuachina, itêrin: "Sa'ahuanpatama', ama a'na sanapi sê'huacosohuê'. Ama têpatocosohuê'. Ama manta' i'huatocosohuê'. Ama nonpinicosohuê'. Ama a'na piyapi ma'shanênpita nohuantapatocosohuê'," ténin. Ninosorohuatêhua', ya'ipi Yosê pênêninpoaso' natêarêhua'. "Quêmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroquê'," ténin Yosê. ¹⁰ A'napita nosorohuatama', co no'huiamahuê'. Co pinosaramahuê'. Nóya catahuarama'. Napoaton nosorohuatama', Yosê nóya natêarama huachi.

¹¹ Ya'nan imarihua': "Pahuanarin Quisocristo o'mantacaso'," ténêhua'. Iporaso nipirinhuê' nani o'mantacaso' tahuêri ya'caritêriarin. Naporor' nicha'ésarinpoa'. Napoaton ama huê'êreso pochin yonquicosohuê'. Yosê no'têquên natêco'. ¹² Hua'qui' piyapi'sa' co noyahuê' nicatona', tashi pochin cancantopirinahuê'. Iporaso' Sinioro tahuêrinên ya'caritêriarin. Napoaton ama tashi pochin cancantahuasohuê'. Sontaro'sa' hua'na quêran a'mopiso pochin tahuêri pochin cancantatêhua', noyasáchin niahua'. ¹³ Tahuêri nipachina, a'ninquêchin ni'ton, noyasáchin ninê'. A'naquênso nipirinhuê' pitasachin pa'yatopi. Na'a tahuêri nansarâpi, o'osâpi, coshatâpi, no'piâpi. Ama pitaso' pa'yatocosohuê'. Ama no'picosohuê'. Ama pi'pisha têranta' nimonshitacamaso' yonquicosohuê'. Ama nino'huicosohuê'. Ama a'na piyapi noyapatoma', no'huicosohuê'. ¹⁴ Sontaro'sa' hua'na a'mopiso pochin Quisocristo ya'copirinpoa' ama sopai minsêinpoaso marê'huê'. Napoaton Quisocristo na'con yonquiatoma', ina pochachin cancantoco'. Ina natêtoma', ama pi'pian têranta' yonquicosohuê' co noyahuê' nicacamaso marê'.

14

Co ninocanacaso' ya'huêrinsohuê'

¹ A'naquênso' Quisocristo imasapirinahuê', co ya'ipi cancanêna quêran natêyâtêrapihuê'. "Pênêntêrinsonata' natêcaso' ya'huêrin," topi. Inapitanta' huê'pachina', noya nontoco'. "Huêco' iyaro'sa' Yosê chinotahua'," itatoma', cortoque' ichiya'conco'. Ama ninocanacamaso marê' ninontocosohuê'. ² A'naquênso' "Quisocristoíchin nicha'êrinpoa' ni'ton, ya'ipi cosharo' noya capacaso'," ta'tona' ya'ipi ca'pi. A'napitaso' nipirinhuê', "Nosha ca'patêhua', oshahuanêhua'," ta'tona' ya'ipi nosha a'popi. ³ Nosha ca'patama', ama nosha a'poro'sa' nocancosohuê'. Nosha a'pohuatamanta' "Nosha ca'nama' ni'ton, co noyahuê' ninama'," ama itocosohuê'. Cato chachinquêma' Yosê noya ni'ninquêma' ni'ton, ama ninapotocosohuê'. ⁴ Co a'napita piyapinên nocanacaso ya'huêrinhuê'. Piyapinên noya nipachina, co noyahuê' nipachinanta' hua'anêni nitotarinsó'. Yosêichin ya'ipinpoa' hua'anêntêrinpoa'

ni'ton, no'téquên sha'huitarinpoa'. Inasáchin nanitêrin achinicancaïnpoaso'. Co canpoa capiniso' ninocancaso' ya'huêrinhuê'.

⁵ Inapochachin a'naquên: "Cotio chinoto tahuêri noya noya," topi. Naporo' tahuêri chinotatona', Yosê chinotopi. A'napitaso nipirinhuê' "Nani tahuêri noya Yosê chinotacaso'," topi. Co tahuêri imarêhuahuê'. Quisocristo imarêhuaso'. Napoaton ama nisha nisha yonquicosohuê'. A'naya a'nayanquêma' cancanêma quêran na'con yonquico' noya nicacamaso marê'. ⁶ Ma tahuêrisona chinotohuatama', Yosê yonquiátoma', ina chinotarama'. Inapochachin nosha ca'patama', Yosê yonquiátoma', coshatêrama'. "Yosparinquên, Sinioro," itêrama'. Co nosha ca'na'pinquêmahuênta' Yosê yonquiátoma', coshatêrama'. "Yosparinquên, Sinioro," itêrama' capitanta'. ⁷ Co canpoara nipa'yatacaso marê' ya'huêrêhuahuê'. Chiminpatêhuanta' co canpoara marê' chimirihuahuê'. ⁸ Sinioro piyapinênpoa' ninêhuua'. Ina natêcaso marê' nanpitêhua', ya'huêrêhua'. Ina yonquinpita chimirihuua'. Nanpihuatêhuanta', inasáchin hua'anêntarinpoa'. Ina quêran chiminacaso' nipachin, ina yonquiátêhua', chimirihuua'. Inasáchin imarêhua'. ⁹ Ya'ipinpoa' hua'anêntinpoaso marê' Quisocristo chiminin. Nani chimirin minsêrahuaton, chini chiniquên nanantaton, naniplantarin. Napoaton nanpirêhuasopita, chiminpisopitanta', ya'ipinpoa' hua'anêntarinpoa'.

¹⁰ Ayaro' tahuêri ya'ipinpoa' natanarinpoa' co noyahuê' nispisopita ana'intacaso marê'. ¿Onpoatonta' nipachin iyaparin nocana? Co ina pochin nicacaso' ya'huêrinhuê'. Yosêichin no'téquên anitotarinpoa'. ¹¹ Iráca quiricanênquê naporin: "Caso' Yosêco ni'to, co nonpinahuê'.

A'na tahuêri ya'ipi piyapi'sa' isonahuatona', chinotarinaco.

'Quêmasáchin Yosênquên,' itarinaco," ténin Yosê.

¹² Ayaro' tahuêri nanihuachin, ya'ipinpoa' Yosê natanarinpoa'. Ma'marêsona ma'sha ninêhuaso' natanarinpoa'. A'naya a'nayanpoa' no'téquên sha'huitacaso' ya'huapon.

Noya noya imacaso marê' nicatahuahua'

¹³ Napoaton ama huachi ninocancosohuê'. A'napita imapisopita catahuaco' noya cancanchina'. Ni'cona anishacancantotama'. ¹⁴ Ya'ipi coshoro' noya capacaso'. Co manta' a'pocaso' ya'huêrinhuê'. Sinioro Quisoso imato, naporahuê. Napoaton nitotêrahuê. A'naquênso nipirinhuê': "Co Yosê nohuantêrinhuê' nosha capacaso'," taponaraihuê', ca'pachina', têhuênchachin oshahuanpi. ¹⁵ Isonta' yonquico'. A'naquêma' ya'ipi coshoro' noya ca'nama'. A'naquênso nipirinhuê' co nosha ca'pihuê'. "Huêco' ina ca'ahua'," itohuatama', co noyahuê' cancantapona' nimara. "Co noyahuê' capacaso'," taponaraihuê', ca'pachina', co huachi noyahuê' cancantapi. Napoaton inapita nosoroatoma', ama napotocosohuê'. Ama cosharoachin yonquiátoma', a'napita anishacancantocosohuê'. Inapita marênta' Quisocristo chiminin. ¹⁶ Ma'sona têranta' noya nicacaso' ya'huêpirinhuê', a'napita co noyahuê' ni'pachinênquêma', ama napocosohuê'. Ni'cona co noyahuê' nicanatênênquêma' nonapichinênquêma'. ¹⁷ Yosê noya hua'anêntêrinpoa'. Ina imapatêhua', noya nisarêhua'. Asanocancanarinpoa' ni'ton, co nino'huicaso' ya'huêrinhuê'. Yosêso', ca'nêhuaso', o'orêhuaso', inapita co onpopinchin yonquirinhuê'. Ispirito Santo catahuarinpoa' noya cancantahuaso'. Catahuahuachinpoa', capa cancantarihua'. ¹⁸ Ina pochin Quisocristo imapatêhua', Yosê noya ni'sarinpoa'. Piyapi'santa' noya ni'sarinpoa'.

¹⁹ Napoaton noya nicanatêhua', ya'hua'ahua'. Nicatahuahua' noya noya imacaso marê'. ²⁰ Ama ca'namaso marê' a'napita anishacancantocosohuê'. Ya'ipi coshoro' noya capacaso'. Co manta' a'pocaso' ya'huêrinhuê'. Nipirinhuê', a'naquên co ina natêtonahuê', ca'pachina', co noyahuê' cancantapi. Napoaton co yaca'pachinahuê', naporo' canpitanta' tananpitoco' nisha cancantohuachina'. ²¹ Ama manta' a'napita anishacancantacamaso' yonquicosohuê'. Ca'namaso marê', o'oramaso marê', ama inapita marê' a'napita anishacancantocosohuê'. Iyaparin pochin nosoroatoma', catahuaco' noya noya imacaiso marê'. ²² Ma'sona têranta' nipatama', "Yosê nohuantêrinso' nisarahuê," ta'toma', noya nico'. Cancanênpoa quêran huarê: "Noya nisarahuê," topatêhua', noya cancantarihua'. ²³ Napoaponahuê: "Co Yosê nohuantêrinhuê' iso coshoro capacahuaso'," tarihuahuê', ca'patêhua', oshahuanarihua'. Ina pochin yonquiarihuahuê' ma'sona têranta nipatêhua', oshahuanarihua'. Nipirinhuê', "iso coshoro noya capacaso'," têcaton ca'patan, co oshahuanaranhuê'.

15

Nicatahuacaso' ya'huêrinsos'

¹ Canpoaso' ya'ipi cancanênpoa quêran imarêhua'. "Quisocristoíchichin nicha'êrinpoa'," ta'têhua', co nisha nisha yonquirêhuahuê'. A'naquênso nipirinhuê' co ya'ipi cancanêna quêran natêyátêrapihuê'. Inapitanta' oshaquêran pênênatêhua', catahuahua' noya imaina'. Ama canpoara nohuantêrêhuasoráchin yonquia'huasohuê'. ² A'napita yonquiátêhua', catahuahua' noya cancanchina'. Catahuahuatêhua', noya noya imasapi. ³ Quisocristoso'

co inaora nohuantërinso' yonquirinhuë'. Yosëíchin natërin. Ina nontaton, itërin: "Quëma inimiconënpita Tata, no'huirinënquën. Natëranquën ni'ton, no'huirinaco canta'," itërin. Quiricanënquë naporinso chachin ninin. ⁴ Iráca Yosë quiricanënquë na'con ninshitopi. Canpoanta' yonquicaso marë' napopi. "Iráca imapisopitanta' ma'sha onpoaponaraihuë', Yosë yonquiatona', ahuantopi. Yosëri noya catahuahuachina, imamiatopi. Inapochachin Yosë noya catahuarinpoa' canpoanta'," ta'caso marë' ninshitopi. ⁵ Yosëso' catahuarinpoa' ya'ipiya ahuantacaso'. Ina achinicananinpoa', ina pochin cancantacaso marë'. Ina catahuainquëma' noya ninicatomá' ya'huëcamaso marë'. Quisocristo naporinso pochachin nico'. ⁶ Ina quëran co nisha nisha yonquiamahuë'. Napopináchin cancantatoma', nóya Yosë chinotarama'. Hui'nin chachin hua'anëntërinpoa', Quisocristo imarëhuaso'. "Ma noyacha Yosëso' catahuarinpoa' paya," tosarama'.

Nisha piyapi'santa' Yosë imacaiso ya'huërinso'

⁷ Quisocristo co nocaninpoahuë'. Ina pochin canpitanta' ninosoroatoma', ama ninocancosohuë'. Nisha nisha piyapinpoa' ni'tëhua', pi'pisha nisha inachintëréhua'. Nisha nisha nirihuarahuë', noya ninontahua'. Ina quëran "Ma noyacha Yosëri catahuarin ni'ton, ninosoropi paya," tosapi. ⁸ Iráca cotioro'sa' shimashonëna' nontaton, Yosëri itërin: "A'na tahuëri Cristo a'paimarahuë," itërin. Napoaton Quisocristo a'paimarin cotioro'sa' catahuacaso marë'. Sha'huítërin ni'ton, a'paimarin. Co onporonta' nonpininhuë'. ⁹ Nisha piyapi'sarinta' imacaiso marë' o'marin. A'chintohuachinara, inahuanta' Yosë chinotapi. "Ma noyacha nosororinpoa' paya," tosapi. Quiricanënquë ninshitopi.

"Nisha nisha piyapi'sa' ya'huërinquë, Sinioro, chinotaranquën.

Yonquiatënquën, cantararahuë," tënin.

¹⁰ Ina quëran taantarin:

"Cotioro'sa' Yosë chinotatona', noya cancantopi. Canpitanta' nisha piyapi'sanquëma' nipomarahuë', jina chinotatoma', noya cancantoco'!" tënin.

¹¹ Naquëranchin taantarin:

"Tata Yosë chinotatoma': 'Ma noyanquëncha quëmaso paya,' itoco'.

Nisha nisha piyapi'saquëmantá' ina chinotoco'," tënin.

¹² Isaiasënta' Quisocristo ninoton, ninshitërin.

"A'na tahuëri Quisi shiin nasitimapon.

Cotio piyapi niponahuë', mashotohuachin, ya'ipi piyapi'sa' hua'anëntarin.

Nisha nisha piyapi'sarinta' ina natëtona', ninarapi," tënin.

¹³ Yosëíchin tëhuëenchachin catahuarinpoa' chiniquën cancantacaso'. Canpitanta' catahuainquëma' nóya cancantacamaso marë'. Asanocancainquëma'. Inasáchin yonquihuatama', catahuarinquëma'. Ispirito Santo ya'ipi nanitaparín. Catahuahuachinquëma', chini chiniquën cancantatoma', noya ninarama'.

¹⁴ Canpitaso' iyaro'sa', nóya piyapinquëma'. Yosë nanamën noya nitotërama'. Napoaton nipënënamaso' nanitarama', tënahuë. ¹⁵ Napoaponahuë', chiniquën miachin pënënatëinquëma', ninshitaranquëma' na'con na'con ayonquica' huanquëmaso marë'. Yosë nosoroatonco, acorinco nanamën a'china'huaso marë'. ¹⁶ Quisocristo chachin a'parinco nisha nisha piyapi'sa' a'chinta'huaso marë'. Nanamën a'chintarahuë inapitanta' imacaiso marë'. A'chinato, Yosë marë' sacatarahuë. Nisha piyapi'santa' imapachina', Ispirito Santori ya'coancantarín. Noyápiachin cancan quëtarín. Ina marë' Yosëri noya ni'sarin.

¹⁷ Quisocristo catahuarinco ni'ton, nóya a'chinahuë. Napoaton noya cancantërahue. ¹⁸ Quisocristo noya catahuahuachincora, nisha nisha piyapi'sa' a'chintërahue. Ina nohuanton, noya ninahuë ni'ton, natëpi. Co catahuarincohuë' naporini, co imaitonahuë'. Napoaton inasáchin sha'huitaranquëma'. ¹⁹ Tëhuëenchachin Ispirito Santo ananitërinco ni'ton, na'a cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërahue Yosë natëcaiso marë'. Ina ni'sahuatona', natëpi. Ispirito Santori ya'coancantërin ni'ton, imapi. Quirosarinquë a'chintërahue. Ina quëran pa'sápato, Iriricoquë huarë' Quisocristo nanamën a'chintëra'piarahuë. Ya'ipi parti pënëntërahue. ²⁰ Insëquësona a'na piyapiri a'chintohuachina, co inaquëso' a'chinahuë'. Co Quisocristo nohuítopiquëhuë' pa'nahue. Ina marë' acorinco ni'ton, inaporinqueráchin a'china'huaso' nohuantërahue. ²¹ Yosë quiricanënquë ninorin:

"Nisha nisha parti co Yosë nanamën natanaponaraihuë', natanapi.

Co nitotopirínahuë', a'na tahuëri nitotapi," tënin.

Ipora huarë' nisha nisha parti a'chintërahue.

Nomaquë yapa'ninso'

²² Napoaton hua'qui' nicapëinquëma' yapa'pirahuë', pa'sápato, co nanitërahue'. ²³ Isëquë nani ya'ipi a'chintërahue. Naporahuaton, ya'nipishahuë' yani'nanquëma ni'ton, iporaso'

nicapênquëma' pa'sarahuë. ²⁴ Nani yonquirahuë Ispania'pa' a'china'huaso marë'. Inatohua' pa'pato, nirapênquëma'. Naporo huarë' ninohuitarihua'. Hua'quimiáchin yacapatênquëma', pi'pian tëranta' a'chintaranquëma'. Ina quëran yapa'pato, catahuaco noya pa'i, topirahuë'. ²⁵⁻²⁶ Iporaso nipirihuë' Quirosarinquë'ton pa'sarahuë. Inatohua' na'a imapisopita ya'huëpirinahuë'. Ma'sha pahuantopi ni'ton, parisitapi. Ina natantahuatona', Masitoniquë imapisopitari mahua nohuanton yacatahuapi. Acayaquë imapisopitarinta' yacatahuapi. Pahuantërsinopita nosoroatona', coriqui yontonpiso' quëtërinaco. Ina quëtonta'huaso marë' pa'sarahuë. ²⁷ Inahuanta' Quisocristo imapi ni'ton, catahuat-acaiso' pa'yatopi. "Cotioro'sa' imapisopita Yosë nanamën nitotatona', a'chintërinënpoa' ni'quëhuarë', canpoarinta' ma'sha quëtacaso' ya'huërin. Nisha piyapinpoa' nipirëhuahuë', Yosë nohuitacaso marë' catahuarinënpoa' ni'ton, canpoarinta' catahuahua' ama ma'sha pahuanchinasohuë'," nitopi. ²⁸ Napoaton cari coriqui quëtapo pa'sarahuë. Huënantahuato, nicapênquëma' pa'sarahuë. Ina quëran Ispaniaquë pa'sarahuë. ²⁹ Canpitataquë pa'pato, Quisocristo noya catahuarinco nanamën a'chintahuanquëmaso marë', tënahuë.

³⁰ Canpitanta' iyaro'sa' Quisocristo imarama'. Ispirito Santo catahuarinpoa' ni'ton, ninosoroarëhua'. Napoaton chiniquën Yosë nontoco' catahuainco. ³¹ Cotia parti na'a piyapi'sa' co Yosë natëpihuë'. Inatohua' pa'pato, Yosë nontoco' ama macainacoso marëhuë'. Naporahuaton, coriqui quëtontahuato, Yosë nontoco' cotioro'sa' imapisopita Quirosarinquë ya'huëpiso' noya nicainacoiso marë'. ³² Ina quëran Yosë nohuanton, canpitataquë pa'sarahuë. Noya cancantato, nontaranquëma'. Noya ninontohuatëhua', chiniquën cancantarahuë. ³³ Yosëichin asanocancaninpoa'. Canpitanta' noya catahuainquëma', tënahuë. Amen.

16

Nipayarinsopita yonquirinso'

¹ Imoya Huiipi noya sanapi, tënahuë. Inanta' noya imarin. Sincriaquë ya'huaton, tiacona ya'conin. Inaquë imapisopita na'con catahuarin ni'ton, noya ni'co'. ² Canpitataquë canconpachin, Quisocristo imarama' ni'ton, noya nontoco'. Ma'sha pahuantöhuachin, quëtoco'. Ina sanapi na'a piyapi'sa' catahuarin. Canta' catahuarinco.

³ Pirisira, Aquiro, inapita yonquiato, saludos a'patarahuë. Na'con catahuarinaco Quisocristo nanamën a'chinaca'huaso marë'. ⁴ Iráca a'napita yatëpapirinacohüë', inapita co chimirin të'huatatonaraihuë', catahuarinaco. Ina marë' pi'pishachin shichiminationaraihuë', catahuarinaco ni'ton, cha'ërahuë. Ina marë' "Yosparinquën," itërahuë. Nisha piyapi'sa' imapisopitarinta' "Yosparinquën," itopi inahuarinta'. ⁵ Aquiro pëinëquë chachin a'naquën niyontonpi Yosë chinotacaiso marë'. Inapitanta' yonquiato, saludos a'patarahuë. Ipinitonta' saludos a'patarahuë. Asia parti pa'patëra, ina'ton Quisocristo imarin. Inaro'co noya nipayarai. ⁶ Marianta' saludos a'patarahuë. Na'con catahuarinquëma'. ⁷ Antronico, Coniasë inapitanta' saludos a'patarahuë. Inapitaso' ca pochin cotio piyapi nipi. Quisocristo imapi anta'. Imaraiso marë' napopináchin tashinan pëiquë po'morinacoi. Yosë nohuanton, iráca inahuanta' acopi a'chinacaiso marë'. Noya a'chinpi. Co'huara ca imayatërasocohüë', imapi.

⁸ Anpriasënta' saludos a'patarahuë. Inanta' Quisocristo imarin. Inaro'co noya nipayarai. ⁹ Orpanonta' saludos a'patarahuë. Inanta' noya catahuarincoi Quisocristo nanamën a'china'huaiso marë'. Istaquisënta' noya nipayarai ni'ton, saludos a'patarahuë. ¹⁰ Apirisënta' saludos a'patarahuë. Ya'ipi cancanën quëran Quisocristo natërin. A'napitari aparisitopirinahuë', co a'porinhuë'. Aristoporo pëinëquë ya'huëpisopitanta' saludos a'patarahuë. ¹¹ Irotiononta' saludos a'patarahuë. Inanta' cotio piyapi. Narsiso pëinëquë ya'huëpisopitanta' Quisocristo imapisopita saludos a'patarahuë. ¹² Imoya Tripina, Imoya Tripisa, inapitanta' saludos a'patarahuë. Nani tahuëri piyapi'sa' catahuapi Yosë imacaiso marë'. Imoya Pirisianta' noya ni'nahuë. Inanta' na'con piyapi'sa' catahuarin ni'ton, saludos a'patarahuë. ¹³ Noponta' saludos a'patarahuë. Nóya Quisocristo marë' sacatërin. A'shionta' yonquirahuë. Mamahuë pochin ni'nahuë carinta'. ¹⁴ Asincrito, Priconti, Irimasë, Patropasë, Irimisë, ya'ipi imapisopita inaquë ya'huëpiso', inapitanta' saludos a'patarahuë. ¹⁵ Piroroconta' Coniarë chachin saludos a'patarahuë. Nirionta' oshinë chachin yonquiato, saludos a'patarahuë. Orinpasënta' yonquiarahuë. Ya'ipi imapisopita inapitarë' niyontonpiso' saludos a'patarahuë.

¹⁶ Imaramasopita capini noya ninosoroatoma', nisë'quëco'. A'napita Quisocristo imarin-sopitanta' nisha nisha parti ya'huëpisopita saludos a'patarinëquëma'.

¹⁷ Quisocristo nanamën nóya a'chintërinëquëma'. A'naquënso nipirinhuë' co no'tëquën a'chinpihuë'. Yaanishacantopi. Ni'cona, iyaro'sa', nonpintochinëquëma'. Insëquësona a'chintohuachinara, nisha nisha yonquiapi. Ama inapita natancosohuë'. Tananpitoco' pa'ina'. ¹⁸ Quisocristoso' hua'anënpoa' nipirinhuë', co inapitariso' natëpihuë'. Inahuara

nohuantopisoráchin yonquipi. Noyasha nonaponaraihué', co no'téquén nonpihué'. Co noya nitotopiquéhué' a'chintohuachinara, a'naroáchin nonpintopi. ¹⁹ Canpitaso nipirinhué' noya natérama' ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' natantopi. Ina maré' noya cancantérahué. Na'con yonquico' noya nicacamaso maré'. Ama oshahuanamaso maré' yonquicosohué'. ²⁰ Yoséichin catahuarinpoa' sano cancantacaso'. Sopai yanonpintopirinquémahué', Yosé catahuarinquéma' ni'ton, a'naroáchin sopai minsérama'. Canpita maré' Yosé nontarahué. Inaora nohuanton, Sinioro Quisocriso noya catahuainquéma', ténahué. ²¹ Timotionta' saludos a'patarinquéma'. Inaso' catahuarinco a'china'huaso'. Nosio, Cason, Sosipatro, inapitanta' saludos a'patarinénquéma'. Inapitaso' cotio piyapi'sa'. ²² Ca Tirsioco iso quirica ninshitaranquéma'. Paono sha'huitérinco' ninshitaranquéma'. Canpitanta' Yosé imarama' ni'ton, saludos a'pataranquéma'. ²³ Acayonta' yonquiaténquéma', saludos a'patarinquéma'. Ina péinénqué yacapatérahué. Inaqué chachin imaraisopita niyontonai Yosé chinota'huaiso maré'. Irasitonta' saludos a'patarinquéma'. Iso ninanoqué coriqui tapana'pi inaso'. Iya Coartonta' saludos a'patarinquéma'. [²⁴ Inaora nohuanton, Sinioro Quisocriso na'con catahuainquéma'. Amen, ténahué.]

Ma noyacha Yoséso paya, itahua'

²⁵ Nani tahuériya Yosé chinotahua'. Ya'ipi nanitaparín. Ina achinicancaninquéma' imamiatacamaso maré'. Nanamén téninso pochachin catahuarinquéma'. Ina nanan chachin a'chintéranquéma'. Quisocriso nanamén inaso'. Iráca quéran huaré' co nanamén nitotopirinahué', iporasos Yosé anitotérinpoa'. ²⁶ Quiricanén quéran anitotérinpoa'. Iráca a'naya a'naya ninotona', Yosé nohuanton, ninshitopi. Iráca quéran huaré' Yosé ya'huérin. Co onporonta' chiminaponhué'. Nanpimiatarín. Ina nohuanton, nanamén ya'ipi parti sha'huaréhua'. Nisha nisha piyapi'sa' anitotaréhua' natécaiso maré'. ²⁷ Yoséichin chinotacaso' ya'huérin. Inaichin ya'ipi nitotérin. Quisocriso catahuarinpoa' noya noya ina chinotacaso maré'. Ipora quéran huaré' inasáchin chinotahua'. Ama onporonta' naniantahuasohué'. Amen. Nani ninshitéranquéma huachi.

Paono

Paonori Corintoquë ya'huëpisopita ninshitérinso'

Imapisopita yonquiaton, quirica a'patérinso'

¹ Ca Paonoco ninshitaranquëma'. ¿Noya canpitanta' ya'huarama'? Canta' isëquë noya ya'huarahüë. Yosë nohuanton, Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Iya Sostinisëro'co nanan a'patarainquëma'. ² Corintoquë ya'huëramasopita ninshitaranquëma'. Canpitanta' Yosë huëntonënnquë ya'conama'. Quisocristo imapatama', anoyacancantërinquëma' ni'ton, noyápiachin cancantërama'. Yosë acorinquëma' piyapinënpita nicacamaso marë'. Nisha nisha parti a'napitanta' Quisocristo imapi. Ya'ipinpoa' ina hua'anëntërinpoa'. A'na huënton pochin ninëhua'. ³ Inaora nohuanton, Tata Yosë catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Siniro Quisocristonta' inachachin catahuainquëma'.

Yosë catahuarinpoaso'

⁴ Quisocristo imapatama', Yosë nosoroatënnquëma', catahuarinquëma'. Ina marë', "Yosparinquën," itërahüë Yosë. ⁵ Quisocristo imarama' ni'ton, na'con catahuamiatërinquëma'. Ina catahuahuachinquëma', noya yonquiatoma' noya nia'chintarama'. Yonquirinso chachin anitotërinquëma'. ⁶ Quisocristo nanamën a'chintohuatënnquëma', Yosë catahuarinquëma' natëcamaso marë'. "No'tëquën sha'huitërinpoa'," ta'toma', natërama'. ⁷ Canpitaora co nanitëramahuë' Yosë pochin cancantacamaso'. Nipirinhuë', Yosë ananitarinquëma'. Co manta' pahuantarinquëmahüë' noya nicacamaso marë'. Catahuarinquëma' ni'ton, noya cancantoma', Siniro Quisocristo o'mantacaso' tahuëri ninarama'. ⁸ O'mantaquë huarë' inaso' achinicananarinquëma'. Oshanëma' inquitatënnquëma', noyápiachin cancan quëtërinquëma'. Imamiatarama' ni'ton, o'mantahuachin, co insonta' ana'ntarinquëmahüë'. ⁹ Yosë co naniantarinquëmahüë'. Sha'huitërinquëmaso chachin catahuarinquëma'. Nani acorinquëma' hui'nin nohuitacamaso marë'. Quisocristo chachin hua'anëntërinpoa huachi.

Nisha nisha imapiso'

¹⁰ Apira iyaro'sa' Siniro Quisocristo nanan quëtërinco ni'ton, pënënananquëma'. Ina imarama' ni'quëhuarë', noya ninontoco'. Ama nisha nisha yonquiatoma', a'na' a'na' imacosohüë'. Napopináchin yonquiatoma', noya nini'toma' ya'huëco'. ¹¹ A'naquëma', iyaro'sa', canpita capini nino'huirama', natantërahüë. Croi quëmopinënpita sha'huitiirino'. ¹² Nisha nisha nonama': "Paono imarai," tënama' a'naquëma'. "Quiyaso' Aporosë imarai," tënama' a'naquëma'. A'naquëmanta': "Pitro imarai," tënama'. A'naquëmaso nipirinhuë': "Cristo imarai quiyaso'," tënama'. ¹³ A'naíchin Cristo ya'huërin imacaso'. ¿Onpoatomata' nipachin nisha nisha imarama'? ¡Caso' co canpita oshanëma marë' corosëquë patanantërinacohüë! Aporintohuachinënnquëmara, ¿ma'ta' tënama'? "Paono imarahüë," co tënamahüë pora. ¹⁴ Co na'aquëma' aporintëranquëmahüë'. Crispo, Acayo, inaíchinquëma' aporintëranquëma'. Ina marë' noya cancantërahüë. ¹⁵ Na'aquëma' aporintëranquëma' naporini, "Paono aporintërincoi ina imaca'huaiso marë'," ichitomacohüë'. Co napotamacoso' nohuantërahüë'. ¹⁶ I'yan, Istipanasënta', sa'in, hui'ninpita, inapitarë chachin aporintërahüë. Inaíchin aporintërahüëso', topirahuë'. Co huachi a'na yonquirahuë'. ¹⁷ Nanamën a'china'huaso marë' Quisocristo acorinco. Co aporinta'huaso marë' acorincohüë'. A'chintohuatënnquëma, co na'con nitotoro'sa pochin nontëranquëmahüë'. Quisocristo corosëquë chiminin oshanënpoa' inquitinpoaso marë', tënahüë. Inaíchin nanitaparin nicha'ëinpoaso'. Napoaton inasáchin a'chinahuë. Nisha nisha a'chinahuë naporini, Quisocristo nianianchitomahuë'. Inaíchin yonquihuatëhua', tëhuënnchachin anoyacancantërinpoa'.

Quisocristo chiniquën nanantaton, nicha'ërinpoaso'

¹⁸ A'chinpatëra, "Quisocristo corosëquë chiminin nicha'ëinpoaso marë'," itërahüë. A'naquën natanpachinara, tëhuapi. Naporinsopita chiminpachina', parisitomiatapi. Canpoaso nipirinhuë' noya natanëhua'. Nani Yosë anoyacancantërinpoa'. Yosëichin nanitaparin nicha'ëinpoaso'. ¹⁹ Quiricanën quëran itapon: "A'naquënsó' nani ma'sha nitotaponaraihuë', co noya yonquipihüë'. Inahuara cha'ëcaiso' yonquipirinahuë', co nanitapihüë'.

Nani ma'sha yonquiaponaraihuë', napoonin yonquipi," tënin Yosë.

²⁰ A'naquën inahuara yonquinëna quëran nani ma'sha nitotopi. A'naquënta' nitotachinapi. A'naquënta' miso nonpi. Inapopirinahuë', ¿ma'ta' ina marë' canapi? Co manta' canapihüë'. "Co nanamëhuë' imatomahuë', napoonin yonquirama'," itërin Yosëri. ²¹ Ina nohuanton, piyapi inahuara yonquinëna quëran co nanitopihüë' Yosë nohuitacaiso'.

Quisocristo chimininso' a'chinárai. A'naquënso' ina natanpachinara, tēhuapi. Canpoaso nipirinhüé' natēhuatēhua', anoyacancantērinpoa'. Ina Yosë nohuantērin.

²² Cotioro'saso' co yanatētopihüé'. "Yosë pochin niqüé'. Ina ni'patoi, natēarainquën," toconpi. Nisha piyapi'santa' co yanatētopihüé'. Na'con na'con nitotacasoráchin yonquipi. "Quiyaora yonquínēhuéi quēran nitotarái," topi. ²³ Quiyaso nipirinhüé' Quisocristo nanamēnáchin a'chinai: "Coroséquē canpoa maré' chiminin," tēnai. Cotioro'saso' co natētopihüé': "Inaso' Yosë hui'nin naporini, co chimiintonhué'," toconpi. Nisha piyapiro'sarinta' co nohuantatonaraihué', tēhuapi. ²⁴ Canpoaso nipirinhüé' Yosë huayoninpoa' ni'ton, Quisocristo imarēhua'. Inaso' no'téquēn yonquirin. Ya'ipiya nitotaton, no'téquēn anitotērinpoa'. Inasáchin nanitaparin anoyacancantinhoaso', tēnhua'. Quiyanta' cotio piyapicoi nipiraihué', canpitanta' nisha piyapinquēma' nipomarahué', Yosë nohuanton, imarēhua'. ²⁵ A'naquën Quisocristo nanamēn tēhuapi. "Quiyaso' na'con na'con nitotērai," topirinahué', Yosëso' noya noya yonquiaton, no'téquēn anitotērinpoa'. A'naquēnta' "Co inaso' chiniquēn nanantērinhué'," ta'tona, co natētopirinahué'. Yosëso' ya'ipi nanitapaton, anoyacancantērinpoa'. ²⁶ Ni'co' iyaro'sa'. Na'acquēma' co na'con nitotopiramahué', Yosë huayoninquēma'. Co chiniquēn nanantona'piro'sa pochin nipiramahué', nohuantērinquēma'. Caráichin ma'huanosaso' imasapi. ²⁷ Yosë nohuanton, na'a topin piyapi'sa' imasapi. A'naquënso' nipirinhüé' na'con nitotaponaraihué' co imapihué'. Chiniquēn nanantopirinahué', co Yosëri nicha'ērinhué'. Inapita atapanacaso maré' Yosë nohuanton, na'a topinan piyapi'sa' imasapi. ²⁸ Iporaso' a'naquën nocaninēnpoa'. "Canpitaso' topinan piyapi'sanquēma'. Co manta' nitotēramahué'. Napoonama," itopirinēnpoahué', Yosëso' nohuantērinpoa'. Inapitaso' chiniquēn nanantaponaraihué', co imapihué' ni'ton, ya'ipi Yosëri ayatarin. ²⁹ Co insonta' inaora cha'ēponhué'. Yosë'pa' huanihuatēhua', co inquēnpoa' tēranta' nanitarihuahué': "Caso' noyaco," ta'caso'. ³⁰ Yosë nohuanton, Quisocristo imarēhua'. Imapatēhua', ya'coancantērinpoa' ni'ton, yonquínahuan pochin Yosë ni'ninpoa'. Naporahuaton, catahuarinpoa' no'téquēn yonquicaso'. Oshanēnpoa' inquitohuachinpoa', noya huachi ni'ninpoa'. Nasha cancan quētērinpoa' noya nicacaso maré'. Quisocristo chachin nicha'ērinpoa'. ³¹ "Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyacancantērinpoa' paya,' nitahua'. 'Quiyaso' noya noyaco,' ama tocosohué'," tēnin Yosë quiricanēnquē.

2

Quisocristo nanamēn sha'huirinso'

¹ Canpitataquē pa'patēra, Yosë nanamēn a'chintēranquēma'. Co iyaro'sa' míso nona'pi pochin nontēranquēmahué'. Co na'con na'con nitotērinso pochin a'chintēranquēmahué'. ² Co'huara pa'shatērapohué', yonquirahué'. "Quisocristo nanantopirinahué' a'chinarahué'. Coroséquē oshanēnpoa maré' chimininso' a'chinchí," ta'to, inaichin sha'huitēranquēma'. Inasáchin imacamaso maré'. ³ Canpitataquē ya'huasoco, co chiniquēn cancantērahué'. "Co caora nanitērahué' noya a'china'huaso'," ta'to, naporahué'. ⁴ Co na'con nitotona'pi pochin nontēranquēmahué'. Ispirito Santo chachin catahuarincano nanamēn noya a'china'huaso maré'. Inaso' ya'ipi nanitaparin. Natanpatama, "Yosë nanamēn chachin a'chintērinpoa'," ta'toma', natērama'. ⁵ Napoaton co piyapi yonquirinso' imaramahué'. "Yoséichin ya'ipi nanitaparin," ta'toma', natērama'.

Yosë anitotērinpoaso'

⁶ Napoaponahué', chinoton pochin cancantopisopita a'chintohuatoi, ya'ipi Yosë yonquirinpoaso' a'chintērai. Co piyapi'sa' yonquipiso' a'chinaihué'. Co hua'ano'sa' yonquipiso tēranta a'chinaihué'. Inapitaso' inahuara yonquipisoáchin yonquiatona', co Yosë pochin yonquipihüé' ni'ton, ta'huantapi. ⁷ Co inapita pochin a'chinaihué'. Yosë yonquirinso chachin a'chinai. Iráca co'huara isoro'pa' ya'huéyátérasohué', Yosë nitononpoa', yonquirinpoa' anoyacancantinhoaso maré'. Anoyacancantohuachinpoa', inarē'quēnpoa' ya'huēmiatarihua'. Iráca co insonta' nitotopirinahué', iporaso huachi Yosë anitotērinpoa' ni'ton, a'chintērainquēma'. ⁸ Hua'ano'saso' co nitotopihüé'. Nitotopi naporini, co Quisocristo tēpa'itonahué'. Inaso' Yosë chachin. Noya noya nipirinhüé', tēpapi. ⁹ Napoaponahué', Yosë quiricanēnquē naporin:

"Yosë nosorohuatēhua', noya noya catahuarinpoa'. Noya nininsopita nani tapatērinpoa'. Co inso tēranta' ina pochin ni'chininhüé'. Co incari tēranta' nataninhüé'.

Yosë noya yonquirinpoaso', co insonta' inaora nitotērinhué'," tēnin quiricanēnquē.

¹⁰ Imarēhuasopitaso nipirinhüé', nitotērhua'. Yosë nohuanton, Ispirito Santo anitotērinpoa'. Ya'ipi Yosë yonquirinsopita Ispirito Santo nitotērin.

¹¹ Co insonta' piyapi yonquirinso' nitotērinhué'. Ispiritonēn tēhuēnchinsino nitotērin. Inapochachin Ispirito Santonta', Yosë ispiritonēn ni'ton, yonquirinso chachin nitotērin. ¹² Imarēhuasopitaso' co piyapi yonquipiso' imarēhuahué'. Yosë nohuanton, Ispirito Santo

ya'coancantërinpoa'. A'chintinpoaso marë' a'patimarinpoa'. Ya'coancantohuachinpoara, Yosë yonquirinpoaso' anitotërinpoa'. ¹³ Quiyanta' ina nitotatoi, a'napita a'chintarai. Co quiyaora yonquinëhuëi quëran a'chinaihuë'. Ispirito Santo ayonquirincoi noya a'china'huaiso marë'. Chinoton pochin cancantopisopita a'chintohuatoira, ma'sona tapon naporinsopita a'chintarai.

¹⁴ A'naquënso nipirinhüë' piyapi yonquirinsoráchin nitotatona', co nohuantopihüë' Yosë nanamën natanacaiso' ni'ton, tëhuacnpi. Ispirito Santoráchin catahuarinpoa' natëtacaso'. Napoaton co imarinsopitasohüë' natanaponaraihuë', co nanitopihüë' no'tëquën yonquicaiso'. ¹⁵ Ispirito Santo catahuahuachinpoa', no'tëquën yonquiarihua'. A'napitaso' co canpoa pochin yonquipihüë'. Co nitotatonaraihuë': "¿Onpoatomata' ina pochin yonquirama?" itërinënpoa'. ¹⁶ Quiricanënquë naporin: "¿Co insonta' Yosë yonquirinso' nitotërinhuë'! ¿Co incari tëranata' nanitërinhuë' ina a'chintacaso!" tënin. Canpoaso nipirinhüë' Quisocriso imapatëhua', yonquirinso chachin ayonquiarinpoa huachi.

3

Inpriatoro'sa pochin nipiso'

¹ Ya'ipi Yosë nanamën iyaro'sa' yaa'chintopiranquëmahuë', co ipora nanitërahüë'. Ispirito Santo cancanëma quëran huarë' natërama' naporini, na'con a'chinchitënquëmahuë'. Co noyahuë' yonquiramasopita co nanianchátëramahuë'. Quisocriso imapiramahuë', hua'huishin pochin cancantërama'. ² Ni'co'. Hua'huishin sho'shoichin nanpitërin. Co coshachatërarinhüë'. Inapochachin canpitaso' ninama'. Ya'nana a'chintaponquëma', pi'pian a'chintëranquëma'. Aquëtë' yaa'chintopiranquëmahuë', co nanichátëramahuë' no'tëquën yonquicamaso'. Iporahuanta' co nanitëramahuë'. ³ Co noyahuë' yonquiramasopita co nanianchátëramahuë'. Canpita capini ninoyapatoma', nino'huirama'. ¿Onpoatonta' canpitaora nohuantëramasoachin yonquiconama'? Nisha nisha yonquiatoma', co imapisopitahuë pochin cancantërama'. ⁴ "Paono imarai quiyaso'," tënana' a'naquëma'. "Quiyaso' Aporosë imarai," tënana' a'naquëmanta'. Ina pochin nonatoma', co imapisopitahuë pochin yonquirama'.

⁵ Co ca imamacoso' ya'huërinhuë'. Aporosënta' co imacaiso' ya'huërinhuë'. Quiyanta' topinan piyapicoi nipiraihuë', Yosë sha'huëtërincoi ni'ton, a'chintërainquëma'. Natanpatama', Yosë imasarama'. ⁶ Ni'co'. Iminpatëra, a'naso' sha'tërin. Ina quëran a'nanta' pacarapiton, i'shaquë oporapitërin noya papotacaso marë'. Nipirinhüë', Yosëriichin apapotërin. Inapochachin carinquëma'ton a'chintëranquëma'. Ina quëran Aporosënta' a'chintantarinquëma'. A'chintopiranquëmahuë', Yosëso' anoyacancantërinquëma'. ⁷ Napoaton co ca imamacoso' ya'huërinhuë'. Aporosënta' co imacaiso' ya'huërinhuë'. Yosë anoyacancantërinquëma' ni'ton, inasáchin yonquicamaso' ya'huërin. ⁸ Sha'tërésa pochin carinquëma'ton a'chintëranquëma'. A'nari i'shaquë oporapitërinso pochin Aporosënta' a'chintantarinquëma'. Catocoi chachin Yosë inpriatonën pochin ninai. Inpriatoro'sa' sacatohuachinara, hua'anëni pahuërin. Onpopinsona sacatohuachinara, no'tëquën pahuërin. Inapochachin quiyaso' Yosë marë' sacatarai ni'ton, ina acanarincoi. ⁹ Quiyaso' Yosë a'parincoi ina marë' sacata'huaiso'. Canpitaso nipirinhüë' Yosë sha'tërinso pochin ninama'. Naporahuaton, Quisocriso imarama' ni'ton, Yosë pëinën pochin ninama'.

¹⁰ Natëricho quëran yapëihuatëra, acopo' ihuatahuatë', siminto acorë'. Ina'ton acorëso pochin carinquëma'ton a'chintëranquëma'. Yosë catahuarinco no'tëquën a'china'huaso'. Ina quëran a'napitanta' a'chintantarinquëma'. Napoaponahuë', a'naya a'naya noya yonquiaton pëirinsos pochin a'napita noya a'chintacaso' ya'huërin. ¹¹ Quisocrisoso' ina siminto pochin ninin. Yosë nohuanton, ya'huërin. Co a'na ya'huërinhuë'. Co ina imapatëhuahuë', co onporonta' Yosë nohuitarihuahuë'. ¹² Siminto nani acohuachina, nisha nisha quëran pëipi. A'naquën oro, prata, inapita quëran pëipi. Nisha nisha na'piro'sa' pa'ton nininsopita quëran pëipi. A'naquënso nipirinhüë' nara, panpë, piquira, inapita quëran pëipi. ¹³ Tachiton nininso quëran pëipatëra, noya ninin, co huiquitërinhuë'. Nipirinhüë', nara, panpë, piquira inapita quëran pëipatëra, a'naroáchin huiquitërin. Inapochachin ayaro' tahuëri Yosë ya'ipinpoa' ninëhuasopita pën quëran ténarin. Naporo' ya'ipi piyapi'sa' nitotapi. ¹⁴ Noya nipatëhua', tachiton quëran pëirinsos pochin nisarëhua'. Inaso' co huiquitërinhuë' ni'ton, Yosë noya ni'sarinpoa'. A'napita catahuarëhua' noya imacaiso marë'. Napoaton inápaquë acanaarinpoa'. ¹⁵ A'naquënso nipirinhüë' Yosë imaponaraihuë', co ya'ipi cancanëna quëran imapihuë'. Co a'napita catahuapihuë' noya imacaiso marë'. Napoaton pëi' huiquitërinso pochin nisapi. Yosë'pa' paponaraihuë', co ina marë' sacatopihüë' ni'ton, inápaquë co manta' canaapihuë'.

¹⁶ Yosë imapatëhua', ina pëinën pochin ninëhua'. Ispirito Santo ya'coancantohuachinpoa', cancanënpaqué ya'huërin. ¿Co ina nitotëramahuë' ti? ¹⁷ Canpitaso' Yosë pëinën pochin

ninama' ni'ton, a'na piyapi atapicancanpachinquëma', Yosëri chiniquën ana'ntarin. Yosë pëinënuquëso' noyasáchin nicacaso' ya'huërin.

¹⁸ Ama inquëma tëranta' isoro'paráchin yonquiatoma', ninonpintocosohuë'. "Caora noya noya nitotërahuë'," co ta'caso' ya'huërinhuë'. Ama ina pochin yonquicosohuë'. "Caora co no'tëquën yonquirahuë'. Catahuaco Sinioro noya yonqui'i," topatama', Yosë catahuarinquëma' noya noya yonquicaso'. ¹⁹ Co imapisopitasohuë' nani ma'sha nitotaponaraihuë': "Co no'tëquën yonquipihuë'," ténin Yosë. Quiricanën quëran anitotërinpoa'. "Na'con nitotatona', piyapi'sa' nonpintopirinahuë', co nanitopihuë' Yosëso' nonpintacaso'. Inari na'con na'con nitotaton, minsëarin," ténin. ²⁰ Yosëso' ya'ipi nitotërin. "Piyapi'sa' na'con yonquipirinahuë', napoonin yonquipi," ténin anta'. Quiricanën quëran naporin. ²¹ Napoaton ama piyapi'sa' pa'yatocosohuë'. "Paso' quëmapi noya noya a'chintërincoi," ama tocosohuë'. Yosëíchin pa'yatacaso' ya'huërin. Inari ya'ipi acorin canpita marë'. ²² Ina nohuanton, carinquëma' a'chintëranquëma'. Aporosë, Pitro, inapitanta' Yosëri a'parin a'chintinguëmaso marë'. Nani ma'sha isoro'paquë quëtërinpoa' noya ya'huëcaso marë'. Anoyacancantërinpoa' Yosë nohuaitëhua' noya noya nancicaso marë'. Chiminpatëhua', ya'huërin'pa' noya noya ya'huëcontarihua'. Ipora tahuëri'sa' noya catahuarinpoa'. O'mantacaso' tahuërinta' co naniantarinpoahuë'. Noyasáchin yonquirinpoa'. ²³ Quisocristo anoyacancantërinpoa' ni'ton, inasáchin imacaso' ya'huërin. Inaso' hua'anëntërinpoa'. Tata Yosëri chachin a'paimarin.

4

Yosë marë' sacatëraiso'

¹ Hua'qui' piyapi'sa' co Yosë nanamën nitotopihuë' ni'ton, Yosë a'parincoi nanamën a'china'huaiso marë'. Quisocristo inpriatonën pochin ninai. Ina yonquico'. ² Inpriatonpo' nipatëra, hua'anënpo' no'tëquën natëcaso' ya'huërin. Inapochachin Yosë hua'anëntërincoi ni'ton, inasáchin natëcaso' ya'huërin. ³ Napoaton sha'huirapihuatamaco, co ina yonquirahuë'. Piyapi yonquirincoso' co yonquirahuë'. Co caora tëranta' nisha'huirapica'huaso' yonquirahuë'. ⁴ Noya mini natërahuë', topirahuë', co caso' Yosë pochin nitotërahuë'. "Noyaco," ténahuëso marë' co Yosë noya ni'sarincohuë'. Inaíchin ya'ipi nitotaton, no'tëquën sha'huitarinpoa'. ⁵ Napoaton iporaso' ama nisha'huirapiahuasohuë'. A'na tahuëri Sinioro o'mantahuachin, ya'ipi piyapinpoa' téniarinpoa'. Ya'ipi ninëhuasopita anitotarinpoa'. Po'oana quëran ninëhuasopitanta' a'ninquëchin sha'huitarinpoa'. Yonquirëhuasopitanta' nitotërin. Ma'marësona tëranta' naporëhuaso' anitotarinpoa'. Naporo' ya'ipinpoa' no'tëquën nontarinpoa'. Noya nipatëhua', noya ni'sarinpoa'.

⁶ A'chintohuatëinquëmara iyaro'sa', Yosëíchin yonquirai. Aporosëre'coi a'chintërainquëmaso' ninshitëranquëma' canpitanta' quiya pochin yonquicamaso marë'. Yosë quiricanënáchin natëcaso' ya'huërin. A'na quëmapi noya noya a'chintohuachinquëma', ama inasáchin pa'yatocosohuë'. ⁷ Yosë nohuanton, nisha nisha nitotërhua'. Co canpara nohuanton, nitotërhua'huë'. Yosëíchin catahuarinpoa' noya noya nicacaso'. Co catahuarinpoahuë' naporini, co manta' nitochitërihuahuë'. Napoaton co nocantacaso' ya'huërinhuë'.

⁸ Canpitaso' naporama': "Nani ya'ipi nitotërai. Co manta' pahuantërincoihuë' noya cancanta'huaiso marë'. Quiyaora noya nitotatoi, hua'an pochin chiniquën nanantërai," topiramahuë'. ¡Tëhuënhachin chiniquën nanantërama' naporini, quiyanta' isoro'paquë chachin chiniquën nananchitohuë'! ⁹ Co ina tahuëri naniyatërarinhuë'. Yosë nohuanton, co piyapi'sa' noya ni'ninacoihuë'. Nanamën a'china'huaiso marë' a'papurincoihuë', na'a piyapi'sa' co nohuantopihuë'. Apiro'sa pochin ni'ninacoi. Chimirin quihuitërinacoi. A'ninquëchin aparisitërinacoi ni'ton, anquëniro'santa' niconata', pa'yanpi. ¹⁰ Quisocristo natëtoi, nanamën a'chinarai. Ina marë' quiyaso' tëhuarinacoi. Canpitaso nipurinhuë' noya nitotona'piro'sa pochin nicatënnëquëma', co tëhuarinënnëquëmahuë'. Quiyaso' co chiniquën nanantëraihuë'. Canpitaso nipurinhuë' chiniquën nanantërama'. Piyapi'sa' noya ni'pirinënnëquëmahuë', quiyaso' co noyahuë' ni'ninacoi. ¹¹ Iporahua'nta' paristarai. A'na tahuëri tana natanai. Yamororai. A'moca'huaisonta' pahuantërincoi. Ahuërinacoi. Pa'sápatoi, co huachi ya'huëmiatëraihuë'. ¹² Chiniquën sacatatoi, canotërai. No'huipirinacoihuënta', noya nontërai. Aparisitohuachinacoiranta', co no'huiraihuë'. Ahuantërai. ¹³ Pinopachinacoiranta', sanoanan quëran nontërai. "Nanan anoyachi," ta'toi, noya nontërai. No'huitonacoi, iporahua'nta' co quë'yarinacoihuë'. Amoro pochin ni'ninacoi.

¹⁴ Co no'huiranquëmahuë'. Nosororanquëma'. Co nohuantërahuë' atapanahuanquëmaso'. Pënéna'huancuëmaso marë' ninshitaranquëma'. Hui'nahuëpita pochin nicatënnëquëma', napotaranquëma' noya yonquicamaso marë'. ¹⁵ Notohuaro' piyapi'sa' Quisocristo nanamën a'chintopirinënnëquëmahuë', carima'ton pënénanquëma'

ni'ton, imarama'. Quisocristo nanamën sha'huitohuatënquëmara, natërrama'. Napoaton tataparima pochin ni'co. ¹⁶Ina pochin cancantatomaco, nonanco, ténahuë.

¹⁷Ina marè' Timotio a'patèranquëma'. Inaso' noya ni'nahuë. A'chintohuatèra, Quisocristo imarin ni'ton, hui'nahuë pochin ni'nahuë. Nóya Sinioro imarin. Ya'ipi naporahuëso' ayonquiarinquëma' noya noya imacamaso marè'. Insèquësona pa'patèra, Quisocristo nanamënsáchin a'chinahuë. Imapisopita niyontonpachinara, a'chintèrahuë. ¹⁸A'naquëmaso nipirinhue' nocanatomaco, "Quiyaso' Paono quèran na'con na'con nitotèrai. Napoaton co huachi yahuë'ninhue'," topiramahuë'. ¹⁹Tèhuënchachin nicaponquëma' yapa'sarahue'. Yosè nohuanton, co hua'quiya quèranhuë' pa'sarahue'. Naporo' nocaninacosopita ni'sarahue'. Na'con nonpirinhue', co nimara nanitapapihuë' Yosè marè' noya sacatacaiso'. ²⁰Co topinan quèran nonacaso' ya'huërinhuë'. Yosè hua'anëntohuachinpoa', piyapi'sa' catahuarèhua' noya noya imacaiso'. ²¹Nosororanquëma' ni'ton, sanoanan quèran yapèñenpiranquëmahuë'. Co Yosè natèhuatamahuë', pa'pato ana'inta'huanquëmaso' ya'huërin. Canconpato, ¿ma'cha onpochinquëma nicaya? ténahuë.

5

Quisocristo imaponahuë', oshahuaninso'

¹A'naquënso' co noyahuë' nicaton, monshihuanin, topi natantèrahuë. Inaso' pa'pin sa'in monshitèrin. Inapoaton, pa'pi co noyahuë' ninin. Co imapisopitahuë' tèranta' co onporonta' ina pochin nipihuë'. ²Canpitanta' nitotapomarahue', co ina marè' tapanamahuë'. Ina oshanën yonquiatoma' sètacamaso nipirinhue', iporahua'nta' "Quiyaso' nóya imarai," toconama'. Nani ocoicaso nipirinhue', co cooiramahuë'. ³Co canpitataquë' ya'huaporahuë', canpitataquë' ya'huërahue'so pochin cancantato, yonquiarinquëma'. Ina quëmapa no'tèquën ana'intacaso' ya'huërin, ténahuë. ⁴⁻⁵Quisocristo imarama' ni'ton, niyontonco'. Niyontonpatama', ca pochin cancantatoma', ina quëmapa chiniquën pënenco'. "Sinioro Quisoso nanan quètèrincoi ni'ton, ama huachi Tata Yosè a'painquënsohuë', ténai. Sopai natèran ni'ton, parisitamaso' ya'huërin," itoco'. Inapotohuatama', a'na tahuëri yonquiaupon nimara. "Co noyahuë' yonquirahuë'so naniantato, Yosè imanta'i," tapon nimara. Napohuachin, Sinioro Quisoso o'mantahuachin, nicha'èsarín huachi.

⁶Iporaso nipirinhue' "Nóya imarai," topiramahuë', co ya'ipinquëma' noya ninamahuë'. Co no'tèquën yonquiramahuë'. Ni'co'. "Pan nipatèra, pi'pian ahuëpocatèrinso' acohuachina, ya'ipi sè'cotèrin," topi. Nani ina nitotèrama'. ⁸Inapochachin a'nayanquëma tèranta' co noyahuë' yonquihuatama', ya'ipinquëma' nitapicancanarama'. ⁷Iráca Pascoa cosharo' ca'pachinara, co pi'pian tèranta' ahuëpocatèrinso' nohuantopihuë'. Ya'ipiya tè'yatopi. Pascoaquë' carniroa'hua tèpapiso pochin Quisocristo nani chiminin canpoa marè'. Ina imarama' ni'ton, nasha canpan quètèrinquëma'. ⁸Pascoa pita na'huaso', ya'ipi ahuëpocatèrinso' tè'yatopi. Inapochachin canpoanta' ya'ipi co noyahuë' yonquiehuasopita a'poatèhua', noyasáchin niahua'. Ama huachi co noyahuë' niahuasohue'. Noyápiachin cancantatèhua', no'tèquënáchin yonquia'ahua'.

⁹I'huanta' nani ninshitèranquëma'. "Ama monshihuaninsopitarè'quëma' nipayacosohue'. Ama inapita noya ni'cosohue'," itèranquëma'. ¹⁰Na'a piyapi'sa' co Yosè imatonahuë', monshihuanpi, apirapi, ihuatopi, mamanshi moshapi, inapopi. Hua'huayatèrahuë' piyapi ina pochin nipi ni'ton, inapitaso' nontacaso' ya'huërin. Co nontèrèhuahuë' naporini, co nanichitèrihuahuë' isoro'paquë ya'huécaso'. ¹¹A'naquënso' nipirinhue'. "Canta' imarahue'," taponahuë', monshihuanárin. A'nanta' apirarin. A'naquëonta' ipora huanta' mamanshi mosharin. A'napitanta' pinotapi, no'pirapi, ihuatapi, naporapi. Napoaponaraihuë': "Quiyanta' imarai," topi. Ama inapitarè'quëma' nipayacosohue'. Yosè nonpintapi ni'ton, ama inapitarè'quëma' coshatocosohue'. ¹²⁻¹³Co Yosè imapisopitasohue' co canpoari ana'intacaso' ya'huërinhuë'. Tananpitahua' Yosèri ana'inchin. Imarèhua' capiniso nipirinhue' nipènéahuan' noya yonquicaso marè'. Co noyahuë' nina'pi, niyontonama quèran ocoico', ténahuë.

6

Imarèhuasopita capini nanan anoyatacaso' ya'huërinso'

¹Canpita capini nanan ya'huëhuachin, ama nino'huicosohue'. Ma'sha nionpotohuatamara, ¿onpoatomata' coisèquë niquèparama'? Co inaso' imarinhuë'. Quisocristo imarama' ni'ton, niyontonpatama', no'tèquën pënenco' nanan anoyachina'. ²A'na tahuëri Quisocristo o'mahuachin, imarèhuasopita acoarinpoa' inarè'quënpoa' hua'anéntacaso marè'. Coisè pochin nicatèhua', ya'ipi piyapi'sa' no'tèquën sha'huitarihua'. Nani ina nitotèrama'. Ina nitotatoma', ipora nanan ya'huëhuachin, anoyatacaso ya'huërin. ³Ayaro' tahuëri anquëniro'santa' hua'anéntatèhua', coisè pochin no'tèquën sha'huitarihua'. Nani

inanta' nitotërama'. ¡Nanan isëquë co onpopinchin sacaihuë' anoyatacaso!' 4 Napoaton nanan ya'huëhuachina, co coisëquë nisha'huirapicamaso ya'huërinhuë'. Co inaso' Yosë imana'pihuë' ni'ton, co canpoa pochin no'tëquën yonquirinhuë'. 5 Tapanacamaso marë' pënërananquëma'. ¿Co a'naya tëranta' niyontonamaquë noya yonquina'pi ya'huërinhuë' ti? ¡Ya'huërin mini, tënahuë! Nanan ya'huëhuachin, inari anoyachin. 6 Canpitaso nipirinhuë' imaramaso capini nipinotoma', nisha'huirapirama'. Naporahuaton, coisëso' co Yosë natëpirinhuë', inaquë niquëpahuatamara, co noyahuë' ninama'.

7 Nisha'huirapihuatamara, co imapisopitahuë pochin niconama'. Ma'sha onpotohuachinënquëma', ¿onpoatonta' co ahuantëramahuë'? Ma'shanëma' matohuachinënquëma', tananpitérama' naporini, noya noya niitomahuë'. 8 Canpitaso nipirinhuë' co noyahuë' cancantatoma', imaramasopita capini niuharama'. Naporahuaton, ninonpinapitoma', ni'huëretërama'.

9 Co noyahuë' nipisopita co Yosë hua'anëntërinquë ya'coanpihuë'. ¡Nani ina nitotërama' ipora! Ama ninonpintocosoahuë'. A'naquën co Yosë natëtonahuë', monshihuanapi. Mamanshi moshapi. Sa'ina' ya'huëtopirinahuë', a'na sanapi së'huapi. Quëmapi capini nisë'huapi. Taparosachin yonqui. Inapita pochin nipisopitaso', co Yosë'pa' pa'sapihuë'. 10 A'naquëonta' ma'sha ihuatopi, apirapi, no'pipi, pinotopi. A'naquën a'napita ahueatona', ma'shanëna' matopi. Ya'ipi co noyahuë' nipisopita co Yosë hua'anëntërinquë ya'coanpihuë'. 11 Iráca a'naquëma' ina pochin nipiramahuë'. Sinioro Quisocristo imapatamara, oshanëma' inquitërinquëma'. Nani anoyacancantërinquëma' ni'ton, Yosë noya ni'ninquëma'. Ispirito Santo chachin catahuarinquëma' noya cancantacaso'.

Ma'marësona nonënpoa' Yosë acotërinpoaso'

12 "Ma'sona tëranta' yanipatëhua', noya nicacaso'," topi a'naquën. Napoaponahuë', co ya'ipi ninëhuasopita catahuarinpoahuë' noya cancantacaso marë'. Napoaton ma'sona tëranta' anishacancantohuachinco, co nisarahuë'. Ano'quihuachinco. 13 A'naquën napopi: "Cosharo' ya'huërin anpopitë marë'. Anpopitënta' ya'huërin coshoro marë'," topi. Inaso nipirinhuë', a'na tahuëri Yosë nohuanton, coshoro', anpopitë', inapita ta'huantarin. Ni'ton, co coshatëréhuaso marë' oshahuanëhuahuë'. Napoaponahuë', monshihuanacaso' pa'pi co noyahuë'. Co Yosë nohuantërinhuë' monshihuanacaso'. Co ina marë' nonënpoa' acotërinpoahuë'. Sinioro natëcaso marë' acotërinpoa'. Nonënpoanta' nicha'ërin. 14 Yosë nohuanton, Sinioro Quisoso nanpiantarin. Inari chachin chiniquën nanantaton, nonënpoa' ananpitaantarinpoa'.

15 Quisocristo imapatëhua', ina nonën pochin ninëhua'. Nani ina nitotërama'. Ina nitotapomarahué', ¿noya ipora monshihua'ni'pi monshitacaso' to? ¡Co onporonta! 16 Yosë quiricanënuë' naporin: "Quëmapi'ri sanapi mapachina, cato' piyapi niponahuë', a'naichin pochin Yosëri ni'nin," tënin. Canpitaso' monshihua'ni'pi ichihuë'ëpatama', ina pochin cancantarama'. Inapohuatama', co Quisocristo imamiataramahuë'. 17 Quisocristoichin imapatëhua', ina pochin cancantarëhua'.

18 Napoaton ama pi'pisha tëranta' monshihuanacosohué'. Ihuatacaso', no'picaso', inapita nicacaso' co noyahuë', nipirinhuë', co atapicancaninpoahuë'. Monshihuanapatama', nitapicancanarama'. Nonëmanta' tapiarama'. 19 Quisocristo imapatëhua', Ispirito Santo ya'coancantërinpoa'. Nani ina nitotërama'. Yosë a'patimarinpoa' ni'ton, cancanënpoaquë chachin ya'huërarin. Napoaton co huachi canpoara nohuantërinhuasopita nicacaso' ya'huërinhuë'. Yosë chachin hua'anëntërinpoa'. 20 Quisocristo chiniquën parisitacion, chiminin nicha'ëinpoaso marë'. Nicha'ërinpoa' ni'ton, ya'ipi nonënpoa quëran huarë' hua'anëntinpoaso' ya'huërin. Napoaton noyasáchin nico' a'napitanta' nicanëntënuëma' Yosë chinochina'.

7

Yasa'arinsopita pënëninso'

1 I'hua chachin ninshitatomaco, nisha nisha natanamaco ni'ton, sha'huichinquëma'. Quëmapi co yasa'apachinhuë', noya inaora ya'huëcaso', tënahuë. 2 Napoaponahuë', na'a piyapi'sa' monshihuanapi ni'ton, na'con na'con quëmapi'sa' sa'aina'. Ama monshihuanacaiso marëhuë' sa'aina'. Quëmapi'sa' sa'inaráchin yonqui'ina'. Inapochachin sanapi'santa' so'ináchin yonqui'ina'. 3 Quëmapi'sa' sa'aina' noya nosoroatona', ichihuë'ëina'. Inapochachin sanapi'santa' so'ina' nosoroatona', huë'ëpaina'. 4 Sanapi nani so'yahuachina, co inaora nohuantërinso' yonquicaso' ya'huërinhuë'. So'in nohuantërinso' yonquicaso' ya'huërin. Quëmapi'nta' co inaora nohuantërinso' yonquicaso' ya'huërinhuë'. Sa'in nohuantërinso'nta' yonquicaso' ya'huërin. 5 Ama nia'po'inasohué', niichihuë'ëina'. A'na tahuëriso nipirinhuë' quëmapi sa'inë chachin inahuara yonquinëna quëran nohuantohuachina', na'con na'con Yosë nontacaiso marë' nisha huë'ëina'. Ina quëran naquëranchin

nihuë'ëpanta'ina' ama nisha yonquicaiso marëhuë'. Ama hua'qui' nisha huë'ëcosohuë', Satanasë minsëchinquëma'.

⁶ Napoaton yasa'apatama', sa'aco', tënahüë. Co yasa'apatamahuë', noyatapon. Co Yosë ina pochin camaipirinpoahuë', ayonquirinco ni'ton, sha'huitaranquëma'. ⁷ Caso nipirinhüë' co sa'ahuancohuë'. Co manta' sanapi së'huarahüë'. Yosë catahuarinco ahua'nta'huaso'. Pa'sápato, a'chinárahüë. Na'a quëmapi'sa' ca pochin nipi naporini, noya niitonahuë', topirahuë'. Co ya'ipi nanitopihuë' ca pochin nicacaiso'. Yosë catahuarinpoa' nisha nisha nicacaso'. A'naquën ina nohuanton, sa'arin. A'naquënso nipirinhüë' ina nohuanton, noya inaora ya'huërin.

⁸ Co yasa'apatamahuë', noya nisarama'. Inapochachin quëyoronos'a' co yaso'yantahuachinahuë', noya nisapi. Canta' caora ya'huarahüë. ⁹ Napoapohuë', sanapi nohuantohuatama', maco'. Noya sa'acaso'. A'naquën co sa'apachinahuë', nisha nisha yonquipi. Sanapi së'huacaisoachin nohuantopi. Ina pochin cancantohuachina', sa'aina'. Ina noya, tënahüë.

¹⁰ Nani sanapi mapatama', inarë'quëmáchin ya'huëco', tënahüë. Co casáchin naporahuë'. Quisocristo sha'huitërinpoa' ni'ton, natëcaso' ya'huërin. Sanapi'santa' so'yahuachina', so'ina' chinpitomiatacaso' ya'huërin. ¹¹ Nipirinhüë', co chinpitohuachinhuë', ama huachi a'na quëmapi so'yachinsohuë'. So'in chachin chinpitantahuachin, noya nisarin. Quëmapi'santa' sa'apachina', ama sa'ina' të'yachinasohuë'.

¹² Isonta' pënëantarinquëma'. Quisocristo isoro'paquë nipon, co napopirinhüë', noya pënënaranquëma', tënahüë. A'naquëma' co'huara Quisocristo imashatërapomahuë', sa'arama'. Iporaso' imapiramahuë', sa'amaso' co yaimarinhuë'. Noya yacapahuachinquëma', ama të'yatocosohuë'. ¹³ Canpitanta', imoyaro'sa', a'naquëma' imapomarahüë', co so'yamaso' yaimarinhuë'. Co yatë'yatohuachinquëmahüë', ama ta'ananpicosohuë'. Noya yacahuatoma', chinpitoco'. ¹⁴ A'naíchín imaponahuë', noya ichiya'huë'in. Sa'in imapachina, so'ionta' Yosëri noya yonquiarin. Oshaquëran imapon nimara. Inapochachin quëmapi imana'pi nipachina, sa'ionta' Yosëri noya yonquiarin. Hui'ninpitanta' noya yonquiarin. Co ichiya'huëhuachinhuë', hui'ninpita co onporonta' Yosë imaponahuë' nimara. ¹⁵ Nichinpitacaso' noya noya nipirinhüë', quëmapihuë' nipon, co imatonhuë' yapa'pachin, noya pa'in. Sanapinta' co imatonhuë' yapa'pachin, noya inanta' pa'in. "Noya nini'toma', ya'huëco'," itërinpoa' Yosë. ¹⁶ Sanapi noya imaponahuë', so'inso' co onporonta' imaponhuë' nimara. Quëmapinta' noya imaponahuë', sa'inso' co imaponhuë' nimara. Co nitotërëhuahuë'.

¹⁷ Yosë nohuanton, nisha nisha ninëhua'. Co napopináchin ninëhuahuë'. Onpopinsona nicasëhua' Yosë imapatëhua', inachachin niahua'. Ya'huëréhuahuë chachin sano yonquiatëhua', imahua'. Paato, ya'ipi imapisopita inachachin pënënarahuë. ¹⁸ A'naquëma' co'huara imashatërapomahuë', marca acotërinëinquëma'. Quisocristo imapatama', ama ina marë' tapancosohuë'. Naporahuaton, co marca ya'huëtöhuachinquëmahüë', ama nicotocosohuë'. ¹⁹ Co marca yonquicaso' ya'huërinhuë'. Yosë natëcasorachin yonquico'. ²⁰ Ya'nan Quisoso imapatama', onpopinsona nicasëma' imapatama', inachachin nisáco'. Ama a'na' a'na' pochin yonquicosohuë'. ²¹ A'naquëma' patron marërachin sacatohuatama', ama ina marë' sëtocosohuë'. Nipirinhüë' nanitohuatama', pipimitatoma', canpitaora marë' sacatoco'. ²² Patron marë' sacatapomarahüë', Yosë huayonpachinquëma', oshanëma' inquitatëinquëma', nicha'ërinquëma'. Ina yonquiatoma', co huachi sëtacaso' ya'huërinhuë'. Inapochachin a'naquëma' co patron asacatopirinquëmahüë'. Yosë nicha'ërinquëma' ni'ton, ina na'con na'con natëcamaso' ya'huërin. Yosë piyapinëpita ninama'. ²³ Quisocristo chiminatón, nicha'ërinquëma'. Inasáchin natëtoma', yonquico'. Ama piyapi'sa marëáchin sacatoma', Yosë naniantocosohuë'. ²⁴ Napoaton iyaro'sa' ya'nan imapatama', onpopinsona nicasëma' imaramaso chachin nisáco'. Yosë ni'sarinquëma'.

²⁵ Iporaso' co sa'arinsopitahuë', co so'yarinsopitahuë', inapita ma'sona onpocaso' sha'huichinquëma'. Quisocristo isoro'paquë nipon, co ina a'chinpirinhüë', catahuarinco no'tëquën pënëna'huaso'. Nosoroatonco, acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Napoaton nanitërama' natëamacoso', tënahüë. ²⁶ Ipora tahuëri'sa' sacai' imacaso', na'con aparisitarinënpoa'. Napoaton onporamasona ya'huapoma', inachachin ya'huëco'. ²⁷ Sa'ahuapanpatama', ama të'yatocosohuë'. Co sa'ahuapanpatamahuë', noya canpitaora ya'huëco'. ²⁸ Napoapohuë', sanapi nohuantohuatama', maco'. Noya sa'acaso'. Inapochachin nano'santa' yaso'yahuachina', noya nisapi. Co ina marë' oshahuanapihuë'. Nipirinhüë', sa'ahuano'sa', so'yahuano'sa' inapitaso' saca sacai' ya'huapona'. Co nohuantërahuë' canpitaso' ina pochin nicacamaso'.

²⁹ Ni'co', iyaro'sa'. Yosë nohuanton, co hua'qui' isoro'paquë ya'huarihuahuë'. Napoaton sa'ahuapanpatama', ama sa'amachin yonquicosohuë'. Yosë na'con na'con yonquico'. ³⁰ A'na tahuëri sëtapomarahüë', ama sëtacamasonachin yonquicosohuë'. Yosë yonquiatoma', noya

cancantoco'. A'na tahuërinta' capa cancantapomarahuë', ama inasáchin yonquicosohuë'. Ma'sha pa'anacasonta' ya'huëtopirinquëmahuë', ama inasáchin yonquicosohuë'.³¹ Ya'ipi ma'sha isoro'paquë ya'huërsinopita a'na tahuëri ta'huantarín. Napoaton ma'sha ya'huëtopirinquëmahuë', ama inapita na'con na'con yonquicosohuë'.

³² Nani ma'sha yonquihuatëra, sacai' Yosë marë' sacatacaso'. Co nohuantërahuë' canpitaso' nisha nisha yonquiatoma', napion cancantamaso'. Quëmapi co sa'in ya'huëtóhuachinhüë', co nani ma'sha yonquicaso' ya'huërinhuë'. Nanitërin Sinioroáchin yonquicaso'.³³ Sa'ahuano'saso nipirinhüë' nani ma'sha yonquicaiso' ya'huërin. Sa'ina' noya ya'huëcaiso marë' na'con yonquiapi. ³⁴ Co nanitopihuë' Yosëáchin yonquicaiso'. Inapochachin sanapi'santa' co so'yahuachinahuë', nanitopi ya'ipi cancanëna quëran Yosëíchin yonquicaiso'. Inasáchin yonquihuachina', na'con Yosë marë' sacatapi. So'yahuano'saso nipirinhüë', na'con ma'sha yonquicaiso' ya'huërin. So'ina', hua'huinpita, inapita noya nocomacaiso' ya'huërin.

³⁵ Ina pochin a'chintëranquëma' yonquicamaso marë'. Co caso' camairanquëmahuë'. Noya yonquico' Yosë nohuantërinso' ayonqui'inquëma'. Noyasáchin nicacaso' ya'huërin. Yosë na'con na'con yonquiatoma', ina marë' sacatoco'.

³⁶ Hui'nama' nani nanontóhuachin, quëmapiri nohuantóhuachin, ama apiratocoso'huë'. Noya macacaso' nipachina', "Maquë'," itoco'. Noya so'yain. Co ina marë' oshahuaninhüë'.³⁷ Nipirinhüë', co quëtacaso' nohuantóhuatamahuë', noya inanta'. Hui'naonta' co yaso'yahuachinhüë', quëma pëinënquë chachin ya'huë'in. Yaso'yahuachin, acoantoco'.³⁸ Nanon aso'yacaso' noya. Co'so' nohuantóhuachinahuë', inanta' noya. Co so'yahuachinhüë', noya noya, topirahuë'.

³⁹ Sanapi so'yahuachin, so'in chinpitacaso' ya'huërin. Napoaponahuë', so'ini ayananpihuachin, yaso'yantahuachin, noya so'yanta'in. Yosë imana'pi so'yachin. ⁴⁰ Co huachi so'yantahuachinhüë', noya inanta'. Noya noya cancantarin, topirahuë'. Ispirito Santo catahuarínco no'tëquën pënënta'huaso' ténahuë'.

8

Cosharo' mamanshi marë' acopiso'

¹ A'naquën ma'sha tëparahuatona', nosha acopi mamanshi chinotacaiso marë'. "¿Noya ipora ina nosha pa'anatë' capacaso' ti?" itëramaco ni'ton, sha'huichinquëma'. Tëhuëinchachin iyarosa' co mamanshiso' nanpirinhüë', nitotërhüa'. Nani na'con nitotarihuarahuë', co a'napita nosorohuatëhuahuë', topinan quëran nitotatëhua', ninocanarihua'. Nipirinhüë', piyapi nosorohuatëhua', catahuarëhua' noya noya Yosë imacaiso marë'.

² A'naquënso': "Ya'ipi nitotërai" topirinhüë', na'con pahuantarín no'tëquën yonquicaiso'.

³ Napoaponahuë', Yosë nosorohuatëhua', ina pochin cancantarihua'. Ina quëran Yosë nohuatatonpoa', noya ni'sarinpoa'.

⁴ Nosha mamanshi chinotacaiso marë' acopiso' a'chinchinquëma' nitotoco'. Co mamanshi nanpirinhüë'. Co ina chinotacaso' ya'huërinhuë'. Tata Yosëíchin chinotacaso' ya'huërin, tënëhua'.⁵ A'naquënso' nipirinhüë' nisha nisha ma'sha isoro'paquë ya'huërsinopita moshapi. Inápaquë ya'huërsinopitanta' moshapi. Nisha nisha ya'huërin, "yosë" ta'tona', moshapi. "Inapita natëcaso' ya'huërin," topi. ⁶ Canpoaso nipirinhüë' Tata Yosëíchin chinotërhüa'. Ya'ipi ma'sha ninin. Ina marë' acorinpoa'. Quisocristoichin hua'anëntërinpoa'. Ina nininpoa'. Nani nicha'ërinpoa' ina nohuatatëhua' nanpicaso marë'.

⁷ Napoaponahuë', a'naquënso' co ina nitochatërapihüë'. Iraca mamanshi chinotopirinhüë', Quisocristo imapachinara, mamanshi a'popi. A'popirinhüë', ipora huanta' co cancanëna quëran natëyátërapihüë'. "Nosha mamanshi marë' tëpapiso' ca'patëhua', mamanshi chachin chinotarëhua'," taponaraihuë' ca'pachina': "Oshahuanëhua'," ta'tona', co huachi noyapiachin cancantopihüë'. ⁸ Tëhuëinchachin ca'patëhua', co ina marë' oshahuanëhuahuë'. Apohuatëhua', co ina marë' Yosë noya noya ni'ninpoahuë'. Co inaso' coshoro' yonquirinhüë'. Cancanënpoa quëran noya yonquicaso' na'con na'con nohuantërin. ⁹ Nipirinhüë', ya'ipi nosha ca'patama', ni'cona a'napita anishacancantotama'. A'naquën imasapirinhüë', co Quisocristoichin natëyátërapihüë'. Nisha nisha të'huatapi. ¹⁰ "Ya'ipi nosha noya capacaso'," ta'toma', noya ca'nama'. A'na tahuëriso nipirinhüë' mamanshi moshapiso' pëiquë pa'patama', inaquë coshatarama'. Inaquë coshatasëma', të'huatona'pi nicatënguëma': "Mamanshi marë' acopiso' noya capacaso'," tapon nimara. Ina quëran: "Canta' nipachin ca'i," ta'ton, ina nosha capon. Ina ca'pachin, "Oshahuanahuë' caso huachi," ta'ton, co noyahuë' cancantarin. ¹¹ Canpitaso' nitotatoma', noya capomarahuë', të'huatona'pi atapicancanarama'. Ina marënta' Quisocristo chiminin. ¹² Të'huatona'pinta' imaponahuë', co ya'ipi cancanëna quëran imarinhüë' ni'ton, nisha nisha të'huatarin. Nonanatënguëma', ca'pachin, co noyahuë' cancantapon. "Ma'cha onpo'iya. Co noyahuë'

ninahuë,” tapon. Ina aoshahuanpatama', Quisocristonta' co noyahuë' ni'sarinqüema'. Ina marë' canpitanta' oshahuanarama'. ¹³ Ya'ipi cosharo' noya capacaso nipirinhüë', a'na tahuëri nosha capasoco iyahuë nicononco nishacancantohuachin, co huachi ina nosha ca'sarahüë'. Iyahuë nosoroato, co pi'pian tëranta' nohuantërahuë' anishacancanta'huaso'.

9

Quisocristori acorinsopita

¹ Co inso piyapi tëranta' camairincohuë'. Quisocristo chachin acorinco namamën a'china'huaso marë'. Inapaquë panantarinso' piquëran cari ni'nahuë. Ina catahuar-inco a'china'huaso'. A'chintohuatëinquëmara, canpitanta' imarama'. ² “Co Quisocristo chachin acorinqüenhuë’,” itërinaco a'naquën. Canpitaso nipirinhüë' co napotaramacohüë'. A'chintohuatëinquëmar, Quisocristo imarama' ni'ton, acorincoso' nitotërama'.

³ Nopanpachinacora, no'tëquën iso pochin sha'huitërahuë: ⁴ A'chintohuatëinquëmar, a'camacoiso' ya'huërin. Yamorohuatoï, o'shitamacoisonta' ya'huërin. Nohuantërai naporini, noya ma'paitëinquëmahuë'. ⁵ A'napita Quisocristori acorinsopitaso', sa'atona' sa'inarë' iratopi. Namamën a'chinacaiso marë' pa'pachinara, sa'inë chachin pa'pi. Quisocristo inapita, Pitro, inapitanta' inapopi. Nohuantërai naporini, quiyanta' Quisocristo imarinsos' macatoï, inaro'coï chachin irachitohüë'. ⁶ Pirnapirë'co a'chintarainquëma' ni'ton, a'camacoiso' ya'huëpirinhüë'. Quiyaora sacatatoï, coshatërai. Ma'shanta' pahuantohuachincoira, quiyaora pa'anai. A'napitaso' topinan ma'parinëinquëma'. ⁷ Ni'co', iyaro'sa'. Sontaro ya'conpachinara, co cosharonën pa'anacaso' ya'huërinhuë'. Capacaso', a'mocaso', inapita topinan quëtopi. Inapochachin opa sha'pachina, hua'anëni inaora macaton, irorin. Co ina marë' pahuëretacaso' ya'huërinhuë'. Ohuica pë'tahuana'pinta' nohuantohuachina, ohuica sho'shoi' shi'shiaton, o'orin. ⁸ Co piyapi'sarächin ina pochin yonquihuë'. Yosë quiricanëinquënta' Moisésë naporin: ⁹ “Toro asacatohuatama', a'caco'. I'nataton to'norayahuachin, ama tonpoanantocosohüë'. Tananpitoco' pi'pian pi'pian coshachin,” tënin iraca ninshiaton. Co toroächin yonquiaton, Yosë naporinhüë'. ¹⁰ Canpoanta' yonquiatonpoa', quiricanëinquë aninshitërin. Quëmapi iminpachina, co topinan sha'ninhüë'. “Nitoahuachin, masarahüë,” ta'ton, sha'nin. Ina quëran sha'ninso' cayahuachina, manin. ¹¹ Inapochachin quiyanta' Yosë namamën a'chintërainquëma' noya noya cancantacamaso marë'. Ina marë' ma'sha pahuantohuachincoï, topinan quëtëramacoï naporini, noya niitonhuë'. ¹² A'napitaso' a'chintohuachinquëmar, ma'sha topinan quëtërama'. Quiyaso' na'con na'con a'chintërainquëma' ni'ton, na'con na'con quëtamacoisos' ya'huëpirinhüë'.

Napoaponahuë', co manta' topinan ma'parainquëmahuë'. Ma'sha pahuantopirincoihuënta', ahuantërai. Piyapi'sa' noya noya Quisocristo namamën natanacaiso marë' co manta' ma'patëraihuë'. A'chinahuë quëran canarahüë naporini, co onpopinchin noya ni'itonacoihuë' nimara, tënahüë. ¹³ Iraca a'naquën Yosë chinotopiso pëiquë sacatohuachinara, inaquë chachin coshatopi. Ma'sha Yosë chinotacaiso marë' tëpahuachinara, patoma ca'pi. Topinan quëtohuachinara, noya ca'pi. Nani ina nitotërama'. ¹⁴ Inapochachin Quisocristonta' sha'huitërinpoa'. “Nani tahuëri nani tahuëri Yosë namamën a'chinpachina', natanpisopitari ma'sha quëchina' nannpicaiso marë’,” tënin. ¹⁵ Ina nipirinhüë', co manta' ma'paranquëmahuë'. Co ina marë' ninshitëranquëmahuë'. Co manta' nohuantërahuë'. Caora sacatato, a'chinarahuë. Ina marë' noya cancantërahuë. A'chintëranquëmaso marë' pahuëreamacoso' ya'huërin naporini, chimina'huaso' noya noya niitonhuë'. Topinan nohuantato, a'chintaranquëma', tënahüë.

¹⁶ A'naquën: “Yosë namamën a'chinahuëso marë' caso' noya noyaco,” topi. Caso nipirinhüë' co caora nohuanto a'chinahuë'. Co ina marë' noya noyacoahuë'. Quisocristo acorinco namamën a'china'huaso marë'. Co'so' a'chinpatohüë', jma'huantacha nisarahuë paya! ¹⁷ Caora nohuanto, a'chinahuë naporini, ina marë' canaitohüë'. Nipirinhüë', ina sha'huitërinco ni'ton, a'china'huaso' ya'huërin. ¹⁸ Napoaton namamën a'chinpatëra, co manta' ina marë' ma'patërahuë'. Cosharo', ma'sha, inapita quëtinacoso' ya'huëpirinhüë', co manta' ma'patërahuë'. Topinan a'chinahuë. Ina marë' noya cancantërahuë.

¹⁹ Co insonta' pahuëërincohüë' ni'ton, co insonta' camaincoso' ya'huërinhuë'. Nipirinhüë', caora nohuanto, ya'ipi piyapi'sa' catahuarahüë. Na'con na'con piyapi'sari Quisocristo imacaiso marë' a'chinarahuë. ²⁰ Cotioro'sa' a'chintohuatëra, inapita pochin ninahuë inapitanta' imacaiso marë'. Co Moisésë pënëntërinso' natëca'huaso' ya'huëtopyirincohuë', cotioro'sa' pochin ninahuë natinacoso marë'. Inapitanta' Quisocristo natëcaiso' nohuantërahuë. ²¹ Nisha piyapi'saso' co Moisésë pënëntërinso' natëpihuë'. Napoaton inapita a'chintohuatëra, co ya'ipi Moisésë pënëntërinso' natërahuë'. Co ina natëpirahuë', Quisocristo natëto, noya ninahuë. Nisha piyapi'sarinta' imacaiso marë' Quisocristo namamënachin a'chintërahuë. ²² A'naquëonta' imaponahuë', co ya'ipi cancanëna quëran natëyätërahiphuë'.

Inapitanta' co nocanahué'. "Caso' noya noya imarahué," co itérahué'. Inapita pochin ninahué natanatonaco, noya noya Quisocriso imacaiso maré'. Ya'ipi piyapi'sa' nosoroato, sanoanan quéran a'chintarahué caraya téra'nta' cha'écaiso maré'. ²³ Ina pochin Yosé nanamén a'chinpatato, na'con na'con piyapi'sari ina nohuitapi anta'. Ina maré' canta' noya cancantérahué'.

²⁴ Quémapi'sa' nicanacaiso maré' ta'ahuachinara, a'na'ichin canatérin. Nani ina nitotérama'. A'napitaso' co chiniquén ta'atonahué', co canatopihué'. Canpitanta' chiniquén ta'apiso pochin cancantatoma', na'con yonquico' noya noya cancantamaso maré'. ²⁵ Quémapi'sa' yanicanahuachinara, nani tahuéri ta'arápi noya noya no' quicaiso maré'. Ta'acaisoráchin yonquipi. Canatohuachinara, yancoté' huéron quéran nipiso' quétopirinhué', inaso' a'naroáchin ahuirin. Canpoaso nipirinhué' noya nipatéhua', Yosé'pa' acanarinpoa'. Inatohua' co manta' mocasarinhué'. ²⁶ Caso' co nisha nisha yonquirahué'. Noya ni'taté' ta'arésó pochin Yosé natéca'huasoráchin yonquirahué'. Co topinan ya'huérahue'. Co papinanqué ahuétérésó pochin ninahué'. Yosé nohuantérsoráchin ninahué. ²⁷ Co noyahué' yonquihuatéra, a'naroáchin naniantérahue'. Co nohuantérahue' pi'pian téra'nta' oshahuanaca'huaso'. Nohuantaso' Yosé maré' sacatarahué. A'napita na'con pénépirahué', co caso' noya nipatohué', co Yosé noya ni'sarincohué', co acanaarincohué', ténahué'.

10

Ama mamanshi moshacaiso maréhué' pénéinso'

¹ Iráca nappispipita iyaro'sa', yonquico'. Iráca cotio mashocoro'sa' Iquipito quéran pipirahuatona', Moisésé imapi. Yosé nohuanton, chitoro' ya'norin imacaiso maré'. Naporahuatona', Quéhuai' maré' pénatonahuatona', ya'ipiya cha'épi. ² Maré' quéran cha'érahuatona', Moisésé imapi. Chitoronta' quéchitérarin. (Inapochachin iporasó Quisocriso natérahua' ni'ton, aporihuanatéhua', imaréhua'.) ³ Iráca inotéro parti pa'pachinara, Yosé nohuanton, nani tahuéri no'paqué cosharo' ya'nohuachina, ya'ipiya coshatopi. ⁴ Inaquésó' co i'sha ya'huépirinhue', Yosé nohuanton, na'pi quéran pipirin, ya'ipiya o'opi. Quisocrisoso' ina na'pi pochin ninin. Pa'pachinara, co quénanpirinhue', inari na'con catahuarin cha'écaiso maré'. ⁵ Inapotopirinhue', cotioro'saso' co noyahué' cancantopi. Na'con na'con co natépihué' ni'ton, Yosé'ri co noyahué' nicaton, ana'intérin. Ina nohuanton, inaqué chachin chiminpi.

⁶ Pénéinpoaso maré' iráca ina ninshitérin. Inapitaso' co noyahué' yonquipi. Nani ma'sha noyapatopi. Ama inapita nonahuansohué'. ⁷ Inapitaso' mamanshi moshapi. "Moshatacaiso maré' pita nipi. Huénsérahuatona', coshatopi, o'opi. Ina quéran nansarahuatona', capa cancantopi," ténin Yosé quiricanénqué. Canpitaso' nipirinhue' ama inapita pochin nicosohue'. ⁸ Ina quéran a'napita monshihuanpi. Ina maré' Yosé'ri ana'intérin. Ina nohuanton, cato shonca cara huaranca piyapi'sa' chiminpi. A'na tahuériichin nipirinhue', inanapo chiminpi. Ina yonquiatoma', ama manta' monshihuanacamaso' yonquicosohue'. ⁹ Naporahuatona' Sinioronta ténipi: "Co nimara ana'intarinpoahué'," ta'tona', co noyahué' nipi. Ina maré' ya'huatona', na'a chiminpi. ¹⁰ Ama Yosé no' huitéhua' taréhuasohue'. "Co Yosé noya catahuarinpoahué'," topi a'naquén. Napoaton Yosé'ri anquén a'paimarin inapita tépacaso maré'.

¹¹ Yosé nohuanton, iráca nappispipita quiricanénqué ninshitopi pénéinpoaso maré'. Inapita pochin nipatéhua', ana'intarinpoa' canpoanta'. Nani ana'ntacaso' tahuéri nanirarin. ¹² A'naya a'nayanquéma' ni'cona oshahuantama'. "Caso' noya piyapico. Co onporonta' Yosé a'poarahué'," ama tocosohue'. ¹³ Sopai ya'ipi piyapinpoa' sha'huitérinpoa' co noyahué' nicacaso maré'. Yoséso' nipirinhue' catahuarinpoa'. A'naya a'nayanpoa' co nanitérhue' nitotaton, ni'sarinpoa'. "Tananpitéqué'," itohuachina, co sopai nanitérhue' aquété' téninpoaso'. Cancanénpoa' quéran huaré' Yosé natéhuatéhua', co sopai minséarinpoahué'. Ma'sha onpopiréhuahuénta', Yosé ananitarinpoa' ahuantacaso'. Yosé chachin catahuarinpoa' sopai minsécaso maré'.

¹⁴ Napoaton iyaro'sa' ama pi'pisha téra'nta' mamanshi moshacosohue'. Nosororanquéma' ni'ton, pénéaranquéma'. ¹⁵ Canpitaso' nitoyonquirama'. Sha'huitéranquémaso' yonquico' no'téquén nitotacamaso maré'. ¹⁶ Niyontonpatéhuara, Quisocriso chiminso' yonquiréhua'. "Quiya maré' Sinioro huénainén pa'nin ni'ton, Yosparinquén' ténai," itatéhua', huénainén pochin nininso' o'oréhua'. Cancanénpoa' quéran huaré' yonquiatéhua', o'opatéhua', huénainén napopináchin yonquiréhua'. Ina quéran cosharo' ina nonén pochin nininso' sé'panahuatéhua', ca'néhua'. "Téhuénchachin canpoa maré' Quisocriso nonén ohuanpi," ta'téhua', napopináchin yonquiréhua'. ¹⁷ Quisocriso yonquiatéhua', ina cosharo' ca'néhua'. Na'acquénpoa' nirihuarahué', Quisocriso imaréhua' ni'ton, a'na huéntona pochin ninéhua'. Napopináchin yonquiréhua'.

¹⁸ Israiro'sa' napopisonta' yonquico'. Ma'sha Yosë chinotacaso marë' tēparahuatona', ahuiquitopi. Pi' pian nosha acopiso' ca'pi. Yosë yonquiatona', coshatopi. Inapoatona', Yosë chinotopi. ¹⁹ Mamanshiso' co nanpirinhuë'. Co chinotacasohuë' nipirinhuë', a'naquëni moshapi. Ma'sha inapita chinotacaso marë' tēpahuachinara, topinan quëran napopirinahuë', co mamanshiri ni'ninhuë', co nataninhuë'. ²⁰ Nisha piyapi'saso nipirinhuë' mamanshi moshacaiso marë' ma'sha tēpahuachinara, co Yosë yonquipihuë'. Sopairo'sa' yonquipi. Co caso' nohuantërahüë' canpitanta' sopairo'sa' yonquicamaso'. ²¹ A'naquën mamanshi moshacaiso marë' pita nipi. Sopairo'sa' yonquiatona', napopi. Sinioro yonquihuatama', co sopairo'sa' yonquicamaso' ya'huërinhuë'. Napoaton amatohuachinēnquëma', ama pacosohüë'. Quisocriso chiminins'o yonquiatoma', coshatërama', o'orama'. Napoaton ama sopairo'sa' yonquiatoma', coshatocoso'huë', o'ocoso'huë'.

²² Sopairo'sa' yonquihuatama', Yosë a'pitatēnquëma', no'huairinquëma'. ¿Ina nohuantërama' ti? ¡Inaso' chini chiniquën nanantërin! Canpoaso' co ina pochin chiniquën nanantërehuahuë'.

A'napita nosorocaso' ya'huërinso'

²³ "Ma'sona tēranta' yanipatëhua', noya nicacaso'," topi. Napoaponahuë', co ya'ipi ninëhuasopita catahuarinpoahuë' noya cancantacaso'. Tëhuëinchachin ya'ipi noya nicacaso' nipirinhuë', co ya'ipi catahuarinpoahuë' a'napita achincancanacaso'. ²⁴ Napoaton a'napitanta' noya noya imacaiso marë' catahuaco'. Canpitaora costaramaso' ama aquëtë' yonquicosohüë'. A'napita na'con na'con yonquico'.

²⁵ Nosha mircatoquë ya'huëhuachin, pa'anatoma', ca'co'. Ama manta' natantapomarahüë', ca'co'. "¿Mamanshi chinotopiso pëiquë ma'patëran?" ama itocosohüë'. Ama nisha nisha yonquiapomarahüë', ca'co'. ²⁶ Tata Yosëri ya'ipiro'pa' ninin. Ya'ipi ma'shoro'santa' noya ninin.

²⁷ A'na tahuëri coshatapatarama'. Co imarinsohüë' amatohuachinquëma', nohuantohuatama' paco'. Nosha acotohuachinēnquëma', "Mamanshi marë' acopiso' nimara," ama tapomarahüë', ca'co'. ²⁸ Nipirinhuë', a'na piyapi sha'huitohuachinquëma', "Iso nosha mamanshi chinotacaso marë' acopiso'," itohuachinquëma', ama ca'cosohüë'. Sha'huitërinquëmaso' nosoroatoma', ama ca'cosohüë'. ²⁹ Ca'patama', co ina marë' oshahuanaramahuë'. A'naquënso' nipirinhuë' ni'pachinēnquëma', nisha nisha yonquiamara. Ina nosoroatoma', ama ca'cosohüë'.

A'naquëmaso' nipirinhuë', itaramaco: "¿Ma'marëta' a'napita yonquiato cosharo' a'poca'huaso' ya'huërin?" ³⁰ "Yosparinquën Sinioro," itahuato, noya caso' ca'nahuë. ¿Onpoatonta' ina marë' co noyahuë' ni'ninaco?" topiramahuë'. ³¹ Ma'sona tēranta' nipatama', Yosë yonquiatoma', noya nico' a'napitanta' Yosë noya yonquicaiso marë'. Napoaton coshatohuatama', o'opatama', ma'sona tēranta' nipatama', ina yonquico'. ³² Ama insonta' anishacancantocoso'huë'. Cotioro'sa', nisha piyapi'sa', Quisocriso imapisopita, ya'ipiya nosorocaso' ya'huërin. ³³ Caso' ya'ipi piyapi'sa' yonquirahuë. Catahuarahuë noya Yosë imacaiso marë'. Co caora costarahüëso' yonquirahuë'. A'napitanta' yacatahuarahuë inahuato' Quisocrisori anoyacancantacaso marë'.

11

¹ Caso' Quisocriso noya nonanahuë. Canpitanta' nonanatomaco, noya nico'.

Sanapi'sa' Yosë imapisopita

² Ma noyanquëma' iyaro'sa' ni'ton, na'con yonquiramaco. Yosë nanamën a'chintohuatēnquëmara, noya natëramaco. ³ Isonta' iyaro'sa' a'chinchinquëma' nitotoco'. Co insonta' inaora nohuanton ya'huërinhuë'. Tëhuëinchachin natëcaso' ya'huërin, tēnahuë. Sanapi'saso' so'ina' natëina'. Quëmapi'santa' Quisocriso natëina'. Quisocrisoto' Tata Yosë natërin. ⁴ Quëmapinpoa' niyontonëhuaguë Yosë nontohuatëhua', ama motënpoa' niimomototahuasohüë'. Niimomotohuatëhua', co Quisocriso natërehuahuë'. Inapochachin pënëntohuatëhua', ama niimomototahuasohüë'. ⁵ Canpitanta', imoyaro'sa', niyontonëhuaguë Yosë nontohuatama', so'yama' natëtoma', niimomototoco'. Yosë anitotërinquëmaso' sha'huihuatamanta', niimomototoco'. Co niimomototohuatamahuë', noyá niya'itopiso pochin ya'noarama'. Ina pochin nipatama', so'yama' atapanarama'. ⁶ Ni'co'. Sanapi'sa' co quëmapi'sa' pochin niya'itopihuë'. Ya'ipi noyá niya'itopi naporini, tapaintonahuë'. Napoaton imoyaro'sa' niimomototoco'. ⁷ Quëmapinpoaso' nipirinhuë' Yosë nontohuatëhua', ama motënpoa' niimomototahuasohüë'. Yosë nininpoa' ina pochin hua'anëntacaso marë'. Inasáchin, iyaro'sa', natëhuatëhua', nóya cancantarihua'. Ina marë' acorinpoa'. Inapochachin sanapi'santa' so'ina' noya natëhuachina', nóya cancantapi. ⁸ Quëmapi'ton Yosëri ninin. Ina quëran ahüë'ëthuaton, a'na nininpitëraca' ocoitërin. Ina ocoitahuaton, ina quëran chachin sanapi ninin. ⁹ Quëmapi'ton ninin.

Ina piquëran sanapi ninin so'in catahuacaso marë'. ¹⁰ Napoaton quëmapi'sa' chini chiniquën nanantopi. Sanapi'saso' so'ina' natëina'. Natëtona', motëna' niimomotochina'. Napohuachina', so'ina' natëpi ni'ton, anquëniro'sarinta' noya ni'sapi. ¹¹ Napoaponahuë', Yosë napopináchin nosororinpoa'. Co quëmapi'saráchin nohuanterinhuë', Sanapi'santa' nohuanterin. Quisocristo imapatëhua', napopináchin ni'ninpoa'. ¹² Ya'ipinpoa' Yosë nininpoa'. Quëmapi'ton nisahuaton, quëmapi nininpitën quëran sanapi ninin. Naporo quëran huarë' quëmapinpoanta' sanapi'sa quëran nasitërehua'. Yosë nohuanton naporin.

¹³ Iporaso' iyaro'sa', imoyaro'sa', cancanëma quëran yonquico' noya nicacamaso marë'. Niyontonpatama', ¿noya ipora sanapi'sa' co niimomototaponaraihuë' Yosë nontacaiso' to? ¹⁴ Ni'co'. Quëmapinpoa' niya'itërehua'. Co ain a'pamacaso' nohuanterëhuahuë'. ¹⁵ Sanapi'saso nipirinhuë' ainën a'pamapi. A'pamahuachinara, noya ya'nopi. Yosëri naporopi ain quëtërin noyá niimomototacaiso marë'. ¹⁶ A'naquëma' nisha yonquihuatama', isoíchin sha'huitaranquëma': Quiyaso' co nisha nisha a'chinaihuë'. Ya'ipi parti imapisopitanta' inachintopi.

Niyontonpachinara, a'naquën co noyahué' nipiso'

¹⁷ Niyontonpatama' iyaro'sa', noya nicacaso' ya'huëpirinhuë', a'naquëma' co noyahué' ninama'. Co ina marë' noya ni'nanquëmahuë'. Napoaton pënënaranguëma'. ¹⁸ Yosë chinotacaso marë' niyontonpatamara, a'na huënton a'na huënton nicatoma', nino'huirama', natantërahuë. No'tëquën sha'huitërinaco, topirahuë'. ¹⁹ Co ya'ipi cancanëma quëran imapatamahuë', nisha nisha yonquiarama'. Co napopináchin yonquiaramahuë'. Ina quëran Yosë cancänë manëhuasopita nohuitërinpoa'. Co ya'ipinpoa' nisha nisha yonquirëhuahuë'. A'napitaso nipirinhuë' co noya yonquiatonahuë', co no'tëquën imapihuë'. ²⁰ Quisocristo yonquicaso marë' niyontonatoma', coshatapomarahué', co tëhuënchachin chimininsó' yonquiaramahuë'. ²¹ A'naquëma' co ninosoroatomahuë', niapiratërama'. A'naroáchin canpitaora cosharonëma' ca'nama'. Co nipatomatëramahuë'. Inapotohuatamara, a'naquën tanapi. A'naquënso nipirinhuë' na'con o'otona, no'pipi. Napoatoma', co nanitëramahuë' Quisocristo chimininsó' yonquiatoma' coshatacamaso'. ²² ¿Co'na pëinëma' ya'huëtërinquëmahuë' inaquë coshatamaso', o'ocamaso'? ¿Onpoatonta' corto pëiquë chachin pahuantërinso' atapanarama'? ¿Ma'ta' ina marë' ichinquëma'? Co ina marë' noya ni'nanquëmahuë'.

Quisocristo chimininsó' yonquiatëhua', ca'nëhuaso'

(Mateo 26.26-29; Marcos 14.22-25; Lucas 22.14-20)

²³ Siniro sha'huitërinco chachin nani sha'huitëranquëma'. Iráca Cotasëri Quisocristo sha'huirapirin. Sontaro'sari yomapachinara, naporo' tashi' ca'tano'sanënpitarë' coshatopi. Cosharo' masahuaton, ²⁴ "Yosparinquën Tata Yosë," itahuaton, së'panin. Së'panahuaton, a'naya a'naya quëtërin. "Ca nonëhuë pochin iso'. Ca'co'. Canpita marë' chiminarahuë. Niyontonpatama', chiminahuëso' yonquiatomaco, pi'pian cosharo' ca'co'," itërin. ²⁵ Nani coshatohuachinara, minëa'hua manin. "Huënainëhuë pochin iso'. Huënainëhuë pa'sarin ni'ton, nasha quëran canpitarë' Yosë anoyatërinso' sha'huichinquëma' imacamaso marë'. Chiminarahué ni'ton, anoyacancantaranguëma'. Ca yonquiatomaco, o'oco'. Ipora quëran huarë' inapoatoma', yonquico," itërin Quisosori. ²⁶ Onporosona cosharo' ina nonën pochin nininsó' ca'patama', huënainën pochin nininsonta' o'opatama', Quisoso chimininsó' a'napita anitotarama'. Siniro o'mantaquë huarë' inapoarama'.

Onpopinsona Quisoso chimininsó' yonquicaso' ya'huërin

²⁷ Ina marë' niyontonpatama', ama topinan quëran ca'cosohué'. Ama nisha nisha yonquiatoma', o'ocosohué'. Co Siniro nonën, huënainën inapita noya yonquihuatamahuë', oshahuanarama'. ²⁸ Napoaton canpitaora yonquënëma quëran no'tëquën yonquico'. Pi'pisha tëranta' co noyahué' yonquihuatama', naniantoco'. Noyapiachinsáchin cancantatoma', ca'co', o'oco'. ²⁹ Quisoso chimininsó' no'tëquën yonquicaso' ya'huërin. Topinan quëran ca'patama', topinan quëran o'opatama', na'con oshahuanarama'. Ina marë' Yosë ana'intarinquëma'. ³⁰ Napoaton na'anguëma' caniorama'. A'naquëmanta' co chiniramahuë'. A'naquënso' ina marë' chiminin. ³¹ Ya'ipi cancänënpoa quëran huarë' niantiacaso' ya'huërin ni'ton, yonquia'hua'. Co noyahué' yonquirëhuasopita naniantohuatëhua', co Yosë ana'intarinpoahuë'. ³² A'na tahuëri oshahuano'sa' ana'intomiatarin. Imarëhuasopitaso nipirinhuë', ipora chachin pi'pian ana'intarinpoa' noya noya yonquicaso marë'. Ina quëran ayaro' tahuëri co ana'intomiatarinpoahuë'.

³³ Napoaton iyaro'sa' noyápiachin cancantatoma', Quisocristo chimininsó' yonquicaso marë' niyontonco'. Ina marë' niyontonpatama', ama a'naroáchin ca'cosohué'. Nininaco'. Ya'ipi nanihuatama', napopináchin ca'co'. ³⁴ A'naquën tanahuachina', inahuara pëinënaquë

coshachina'. Ina quëran noya niyontompatama', co Yosë ana'intarinquëmahuë'. A'na tahuëri pa'sarahuë nicaponquëma'. Naporo' na'con na'con a'chinchinquëma'.

12

Ispirito Santo nisha nisha catahuarinpoaso'

¹ Apira Ispirito Santo naporinso' iyaro'sa', a'chinchinquëma' no'tëquën nitotacamaso marë'. Ina tëhuënchachin catahuarinpoa' nohuantërinso' nicacaso'. A'naya a'nayanpoa' catahuarinpoa'.

² Iráca co Yosë natëyatërapomahuë', nisha nisha yonquiatoma', mamanshi mosharama'. Co nanpion natanpirinquëmahuë', sopai nohuanton, inapita chinotërama'. ³ Iporahuanta' a'naquëni co noyahuë' yonquirapitona' Quisocristo no'huipi. Inapitaso' co Ispirito Santo natëpihuë'. Ispirito Santo ya'coancantohuachinpoa', catahuarinpoa' Quisocristo natëcaso'. "Quisocristoichin natërahuë. Inaso' hua'anëntërinco," tënëhua'. Ispirito Santo nohuanton, naporëhua'.

⁴ Yosë acorinpoa' nisha nisha nitotacaso marë'. Ispirito Santo chachin catahuarinpoa' noya nicacaso'. ⁵ Sinioro nohuanton, nisha nisha ninëhua' a'napita catahuacaso marë'. Nisha nisha nirihuahuë', ya'ipinpoa' Sinioro natërehua'. ⁶ A'naya a'nayanpoa' ananitërinpoa' nisha nisha nicacaso marë'. Ya'ipinpoa' Yosë chachin catahuarinpoa'. ⁷ Co canpoara nanitopirëhuahuë', Ispirito Santo ananitërinpoa' ma'sona ina nohuantërinso' nicacaso'. Catahuarinpoa' ni'ton, a'napitanta' catahuarihua' noya noya imacaso marë'. ⁸ Ispirito Santo nohuanton, a'naquën noyá nitotërin pënëntacaso'. No'tëquën yonquiaton, pënëntarin. A'naquëonta' noya noya nitotaton, a'chinarin. ⁹ A'naquëonta' catahuarin chiniquën Yosë natëcaso marë'. "Yosë ya'ipiya nanitaparin," ta'ton ina nontërin. Nontohuachina, Yosëri na'con catahuarin. A'nanta' Ispirito Santori catahuarin cania'piro'sa' anoyatacaso marë'. ¹⁰ Ispirito Santo nohuanton, a'naquëonta' nanitërin sacai nininso' nicacaso'. A'naquën Yosë yonquirinso chachin cancanën quëran anitotërin a'napita sha'huítacaso marë'. A'naquëonta' Ispirito Santo nohuanton, macarisona catahuarinso' nitoninorin. Co Ispirito Santoachin yacatahuarinpoahuë'. Sopairinta' piyapi'sa' catahuarin nonpintinpoaso marë'. Napoaton a'napita pënënpachinpoa', ninocaso' ya'huërin. Nonpin nanan nipachina, sha'huítërinpoa' ama natëcaso marëhuë'. A'naquëonta' Ispirito Santo nohuanton, nisha nananquë nonpiso pochin nonpi. A'napitanta' catahuarin ma'sona nisha nananquë topiso' sha'huicaíso'. ¹¹ Ya'ipi imarëhuasopita catahuarinpoa'. A'naichin Ispirito Santo niponahuë', catahuarinpoa' nisha nisha nitotacaso'. Inaora nohuantërinso' ananitërinpoa'.

A'na huëntona pochin ninëhuaso'

¹² Nonënpoa' a'naichin nipirihuë', nisha nisha ya'huëtërin. Ya'piranpoa', nantënpoa', imiranpoa', inapita ya'huëtërinpoa'. Inapochachin Quisocristo imarëhuasopita nisha nisha nirihuahuë', a'na huëntoínchin ninëhua'. Nonën pochin Quisocristo ni'ninpoa'.

¹³ Ispirito Santo chachin Quisocristo huëntonënquë aya'coninpoa'. Cotioro'sahuë nipon, nisha piyapi'sahuë nipon, napopinachin Yosë ni'ninpoa'. A'naquëma' canpitaora marë' sacatërama'. A'naquëma' nani tahuëri patronëma' asacatërinquëma'. Nisha nishanpoa' nipirihuahuë', Ispirito Santo catahuarinpoa'. Quisocristo imarëhua' ni'ton, huëntonënquë aya'coninpoa'. Aporintohuachinënpoara, a'na huëntoínchin ninëhua'. Ya'ipi imarëhuasopita Ispirito Santo ya'coancantërinpoa'.

¹⁴ Nonënpoa' a'naichin nipirihuë', nisha nisha ya'huëtërin. Nantënpoa', imiranpoa', ya'piranpoa', inapita pochin nininsopita ya'huëtërinpoa'. ¹⁵ Nantëhuë nontërinco naporini, "Caso' co imirancohuë". Napoaton co nohuantancoso' ya'huërinhuë'," itërinco naporini, co no'tëquën nonchitoncohuë'. Nantëhuënta' nohuantërahuë. ¹⁶ Huëratëhuënta' nontërinco naporini, "Caso' quëma huëratëncó. Co ya'pirancohuë". Napoaton co nohuantancoso' ya'huërinhuë'," itërinco naporini, co no'tëquën nonchitoncohuë'. Huëratëhuënta' nohuantërahuë. ¹⁷ Ya'piranpoáchin ya'huërin naporini, ¿ma quërantá' natanchitërihuahuë'? Huëratënpóáchin ya'huërin naporini, ¿ma quërantá' imëchitërihuahuë'? tënahuë. ¹⁸ Yosëso nipirihuë' nisha nisha acotërinpoa'. Ina nohuanton, imiranpoa', nantënpoa', ya'piranpoa', inapita ya'huëtërinpoa'. A'naya a'naya nohuantërinquë chachin acotërinpoa'. ¹⁹ A'naichin ya'huëtërinpoa' naporini, co nonënpoa' inaichitonhuë'. Napoaton nisha nisha acotërinpoa'. ²⁰ Nisha nisha ya'huëtërinpoahuë', a'naichin nonënpoa' ya'huërin.

²¹ Ison'ta' yonquico'. Ya'pirari imira nocanin naporini, "Quëmaso' napoonan. Co nohuantëranquënhuë'," itërin naporini, co no'tëquën nonchitonhuë'. Motënpoa' co nantënpoa' nocanacaso' ya'huërinhuë'. Ya'piranpoa', imiranpoa', motënpoa', nantënpoa', ya'ipi nohuantërehua'. ²² Ni'co'. Ninopinënpoa', sa'poronënpoa', inapita pochin nininsopita co a'ninquëchin ya'noponahuë', na'con na'con nohuantërehua' nanpicaso marë'. Inapitaso'

noya noya ananpirinpoa'. Co inapita ya'huëtërinpoahuë' naporini, chimiüntërihuahuë'.²³ A'naquën nonënpoaquë ya'huërinso' co onpopinchin pa'yatëréhuahuë'. Nipirinhuë', inaso' noya noya a'motëréhua'. Taparonënpoa'pitanta' noya imotëréhua'.²⁴ Imiranpoa', ya'piranpoa', inapita co imotëréhuahuë'. Nisha nisha ya'huëtëtopirinpoahuë', ya'ipi nohuantëréhua'. Yosë nohuanton, co a'ninquëchin nininsopitahuë' na'con na'con yonquirëhua'.²⁵ Nonënpoa' a'naïchin nipirinhuë', nisha nisha ya'huëtërin. Co nino'huitonahuë', nicatahuapi.²⁶ Maquënpoa tëranta' iquin nipachina, ya'ipi ninatanë'. Inapochachin maquënpoa tëranta' pa'yatohuachinënpoa', ya'ipi nonënpoa' capa cancantërin.

²⁷ Canpoanta' imarëhua' ni'ton, a'na huëntoïnchin ninëhua'. Nonën pochin Quisocristo ni'ninpoa'. A'naya a'nayanpoa' nohuantërinpoa'.²⁸ Yosë nisha nisha acorinpoa' imarëhuasopita capini nicatahuacaso marë'. Quisocristo isoro'paquë nipon, a'naquën acorin paatona' nanamën a'chinacaiso marë'. Inapita'ton Yosëri acorin. Ina quëran a'napitanta' acorin pënëntacaiso marë'. Naporahuanton, a'naquëonta' acorin Quisocristo nanamën a'chinacaiso marë'. Yosë nohuanton, a'naquën sacai' nininso' nanitaparin. A'naquën acorin cania'piro'sa' anoyatacaso marë'. A'naquën acorin a'napita catahuacaso marë'. A'naquën acorin hua'an pochin nicacaso marë'. A'naquën Yosë nohuanton, nisha nananquë nonpiso pochin nonin.²⁹ Co ya'ipinpoa' acorinpoahuë' paatëhua' a'chinacaso marë'. Co ya'ipinpoa' nitopënëntëréhuahuë'. Co ya'ipinpoa' Quisocristo nanamën a'chinacaso' ananitërinpoahuë'. Co ya'ipinpoa' sacai' nininsopita nanitaparëhuahuë'.³⁰ Co ya'ipinpoa' ananitërinpoahuë' cania'piro'sa' anoyatacaso'. Co ya'ipinpoa' nisha nananquë nonëhuahuë'. Nisha nanan natanpatëhuara, co ya'ipinpoa' nanitëréhuahuë' ma'sona tëninso' sha'huicaso'. Co ya'ipinpoa' inachachin nicacaso' acorinpoahuë'. Ispirito Santo nohuanton, nisha nisha ninëhua'.³¹ Yosë nontoco' Ispirito Santo catahuainquëma' noya noya nininsopita nitotatoma' a'napita catahuacaso marë'.

Ninosorocaso' ya'huërinso'

Napoaponahuë', piyapi nosorocaso' noya nóya tënahuë. Ina a'chinchinquëma'.

13

¹ Nisha nananquë nonpiso pochin nitononarihuarahué', co piyapi'sa' nosorohuatëhuahuë', topinan quëran nonarihua'. Anquëni pochachin nonarihuarahuénta', co nosorohuatëhuahuë', hua'na, canpana inapita irininsó pochin Yosë nataninpoa'.² A'naquënpoa' Yosë yonquirinso chachin nitotatëhua', sha'huitarëhua'. Ya'ipi nitotarihuarahué', co piyapi'sa' nosorohuatëhuahuë', topinan quëran nitotarihua', co Yosë noya ni'sarinpoahuë'. Yosë chinquënatëtéhua', nontohuatëhua', motopi chí'huincacaso pochin nanitapapirëhuahuë', co piyapi'sa' nosorohuatëhuahuë', topinan quëran natëréhua', co Yosë noya ni'sarinpoahuë'.³ Ya'ipi ma'shanënpoa' sa'ahuaro'sa' quëtëpirëhuahuë', co tëhuëinchachin nosorohuatëhuahuë', topinan quëran quëtërihua'. "Pën quëran yatëpapirinacohuénta', imamiatarahuë," tarihuarahué', co piyapi'sa' nosorohuatëhuahuë', co manta' Yosë'pa' canarihuahuë'.

⁴ Piyapi'sa' nosorohuatëhua', co yano'huirihuahuë'. Noya nontatëhua', catahuarihua'. Piyapi'sa' nosorohuatëhua', co noyapatëhua', no'huarihuahuë'. Co nocantarihuahuë'. "Caso' noya noyaco," co tarihuahuë'.⁵ Piyapi'sa' nosorohuatëhua', co pi'pisha tëranta' atapanarihuahuë'. Co canpoara nohuantëréhuasoachin yonquarihuahuë'. Tëhuëinchachin nosorohuatëhua', no'huipirinënpoa'huënta' co no'huirihuahuë'. Pinopirinënpoa'huënta', co ina yonquarihuahuë', naniantarihua'.⁶ Piyapi'sa' co noyahuë' nipachina', tëhuëinchachin sëtarihua'. No'tëquën yonquihuachina', canpoanta' noya cancantarihua'.⁷ Co noyahuë' nanan natantohuatëhua', co a'naroáchin natëtarihuahuë'. Noya yonquiatëhua', natëarihua'. "Yosë nohuanton, oshaquëran noya cancantapon," ta'tëhua', ninarëhua'. Ma'sha onpotopirinënpoa'huënta', ya'ipi ahuantarihua'.

⁸ Ipora quëran huarë' ninosoromiatacaso' ya'huërin. A'naquën ipora Yosë yonquirinso chachin piyapi'sa' sha'huitapirinahuë', a'na tahuëriso' co huachi ina sha'huítacaso' ya'huaponhuë'. A'naquëonta' nisha nananquë nonpiso pochin nonpi. A'na tahuëriso nipirinhuë' co huachi ina pochin nonacaso' ya'huaponhuë'. Iporaso' a'naquën nitotërin a'chinacaso'. A'na tahuëri co huachi ma'sha anitotacaso' ya'huaponhuë'. Inapitaso' co ya'huëmiatarinhuë'. Nipirinhuë', ninosorocasoso' ya'huëmiatarin.⁹ Iporaso' co ya'ipi nitotëréhuahuë'. Co inquënpoa tëranta' no'tëquënáchin nitopënëntëréhuahuë'.¹⁰ A'na tahuëriso nipirinhuë' Yosë'pa' ya'ipi nitotarihua'. Naporo' co a'chinacaso' ya'huaponhuë'. Co huachi nipënëncasoso' ya'huaponhuë'. Ya'ipi noya nisapi.

¹¹ Iráca hua'huatarihua', hua'huasha pochin nonëhua', hua'huasha pochin yonquirëhua'. Iporaso nipirinhuë' nani mashotëréhua'. Co huachi hua'huasha pochin nonëhuahuë'. Co huachi hua'huasha pochin ninëhuahuë'.¹² Hua'na huënaratërinquë sacóshin hua'yanënpoa'

quënanë'. Inapochachin iporaso' pi'pisha Yosë nohuitërhua'. Yosë'paso nipirinhüë' a'ninquëchin Yosë nohuitarihua'. Iporaso' co Yosë pochin ya'ipi nitotarihua'huë'. Inatohuasos nipirinhüë' ya'ipiya nitotarihua'. Yosë noyá nohuitërinpoa'. A'na tahuëri canpoanta' inapochachin ina noya nohuitontarihua'. ¹³ Cancanënpoa quëran huarë' Yosë natëcaso' ya'huërin. "Co onporonta' nonpintarinpoahuë'," ta'tëhua', inasáchin ninacaso' ya'huërin. Ninosorocasonta' ya'huërin. Yosëso' na'con na'con nohuantërin ninosorocaso'.

14

Nisha nisha nananquë nonpiso'

¹ Napoaton iyaro'sa', noya ninosoroco'. Ina quëran Yosë nontoco' Ispirito Santo catahuainquëma' ma'sona nohuantërsino' nicacamaso'. Yosë nanamën sha'huicaso' na'con na'con nohuantoco'. ² A'naquën Ispirito Santo nohuanton, nisha nananquë nonpiso pochin nonpi. Co natanchináchinhuë' nonpi ni'ton, co piyapi'sa' natanpihuë'. Yosëichin natanin. Yosëri ayonquirinso' nonsapirinhüë', co a'napitari natanpihuë'. ³ Napoaponahuë', Yosë nanamën sha'huitohuatëhua'so', noya nataninënpoa'. Ina yonquihuachina', noya noya imasapi. Sha'huitohuatëhua', achincancanarihua'. Sëtopirinhüë', natanatënënpoa', chiniquëñ cancantapi. ⁴ Nisha nananquë nonpiso pochin nonpachina', inahuara Yosë yonquiatona', chiniquëñ cancantapi. Nipirinhüë', Yosë nanamën sha'huitohuachinënpoa', ya'ipi imarëhuasopita natanpatëhua', chini chiniquëñ cancantarihua'.

⁵ Nisha nananquë pochin nonacaso' noya nipirinhüë', Yosë nanamën sha'huicaso' noya noya, ténahuë'. Ina na'con na'con Yosë nohuantërin. Nisha nananquë nonpachina, ina piquëran ma'sona tapon naporinso' sha'huichinënquëma'. Imaramasopita natanatoma', noya yonquicamaso marë' sha'huichinënquëma'. ⁶ Yosë a'chintohuachincora, inachachin iyaro'sa' sha'huitëranquëma'. Ina anitotohuachincora, nanamën chachin a'chintëranquëma'. Inapotato, catahuaranquëma' noya noya imacamaso marë'. Nisha nananquë nonpiso pochin nontëranquëma' naporini, co nataintomacohüë'. Co ina quëran noya noya imaitomahuë'. Canpita nananquë chachin no'tën nanan pënënpatënquëma', tëhuënchachin catahuaranquëma'.

⁷ Ni'co'. Quina co noya pihuihuachinahuë', naponin natanpi. Quitaranta' co noya pi'nihuachinahuë', naponin natanpi. ⁸ Tronpitanta' nisha nisha pihuipi sontaro'sa' nitotacaiso marë'. A'na tahuëri inimicoro'sa' huë'pachinara, tronpita pihuipi sontaro'sa' përacaiso marë'. Co no'tëquën pihuihuachinahuë', co sontaro'sa' niyontoanpihuë' inimicoro'sa' ahüëcaiso marë'. ⁹ Inapochachin canpitanta' nisha nananquë nonpiso pochin nonpatama', co natanarinënquëmahüë'. Topinan quëran nonsarama'. ¹⁰ Tëhuënchachin iyaro'sa' nisha nisha nanan ya'huërin. Nisha nisha piyapi'sa' ninontacaiso marë' ya'huëpirinhüë', ¹¹ co nitotohuatëhuahuë', co natanarihua'huë'. "Nisha piyapi ni'ton, nisha nananquë nonin," tënëhua'. Co ninontacaso' nanitarihuahuë'. ¹² Na'con nohuantërama' Ispirito Santo catahuainquëmaso'. Nisha nisha nicacamaso' nohuantërama' ni'quëhuarë' ma'sona tëranta' nipatama', a'napita imapisopita catahuaco' noya noya cancantacaiso marë'.

¹³ Napoaton nisha nananquë nonpiso pochin yanonpatama', Yosë nontoco' ma'sona tapon nonamaso' nitotamaquë. Ina quëran nitotatoma', canpita nananquë chachin piyapi'sa' sha'huitoco'. ¹⁴ Nisha nananquë Yosë nontohuato, ispiritonëhuë' quëran nontopirahuë', ma'sona tapon naporahuë'so' co nitotërahüë'. ¹⁵ Napoahuarë', ¿onpocaso ya'huërin? Ispiritonëhuë' quëran Yosë nontarahüë', cantarahuë', napoarahüë'. Napoaporahuë', ma'sona tapon naporahuë'sonta' yonquiato, Yosë nontarahüë', cantarahuë' napoarahüë', ténahuë'. ¹⁶ Niyontonpatama', a'naquëma' Yosë chinotatoma', "Yosparinquëñ," itohuachina, napopináchin yonquiatoma', "Amen," tënama'. Napoaponahuë', nisha nananquë nonpiso pochin nontërama' naporini, a'napitaso' co nitotatonahuë', co "Amen" ta'caiso' nanichitonahuë'. ¹⁷ Noya Yosë nontopiramahuë', a'napitaso' topinan quëran natanpi ni'ton, co catahuaramahuë'. ¹⁸ Canta' nisha nananquë nonpiso pochin nitononahuë'. Canpita quëran na'con na'con nitotërahüë'. Ina marë' "Yosparinquëñ" itërahüë' Yosë. ¹⁹ Napoaponahuë', Yosë chinotacaso marë' niyontonpatëhua', a'chinacaso' noya noya ténahuë'. Nisha nananquë pochin nonato, shonca huaranca nanan nonahuë' naporini, topinan quëran nointohüë'. Canpoa' nananquë cara nanañchin tëranta' nonpato, natanama' ni'ton, noya noya ninin, ténahuë'.

²⁰ Canpitaso' iyaro'sa' chinotono'sa' pochin yonquico'. Ama hua'huaro'sa' pochin yonquicosohüë'. Napoaponahuë', hua'huaro'sa' pochin noyápiachin cancantatoma', noyasáchin nico'. Inapitaso' co yonquiyatërapihuë' oshahuanacaiso'. ²¹ Yosë quircanëñquë iráca ninshitërin: "Cotioro'sa' hua'qui' pënënpirahuë', co yanatërinacohüë'. Napoaton nisha piyapi'sa' inaquë' a'parahuë'. Nisha nananquë nontapirinhüënta', co natëarinacohüë',"

ténin Yosë. ²² A'naquën nisha nananquë nonpiso pochin nonpi. Co imapisopitasohuë' ayonquicaíso marë' napopi. "Yosë nohuanon, naporin," ta'tona', yonquiapona' nimara. Imarëhuasopitaso nipirinhüë', canpoara nanamënpoaquë chachin Yosë nanamën sha'huitohuachinënpoa', noya cancantarihua': "Ma noyacha catahuarinpoa paya," tarihua'. ²³ Yosë chinotacaso marë' niyontonëhuaquë, a'naquën co Yosë imana'piro'sahuënta' ya'conpi. Nisha nananquërachin nonpatama', co natanatonaraihuë': "Hua'yantomarai," taponá'. ²⁴ Nipirinhüë', Yosë nanamën a'chintohuatama', co imarinsopitahuënta' noya natanapi. Pënëntërinso' natanahuatona', yonquiapi: "Tëhuë'nchachin canta' co noyahuë' nicato, oshahuanahuë'," tosapi. ²⁵ Cancanëna quëran yonquipisopita a'ninquëchin sha'huitapi ni'ton, ina yonquiataona', oshanëna marë' sëtapi. Isonahuatona', Yosë chinotapi: "Tëhuë'nchachin Yosë catahuarinquëma'," itarinëinquëma'.

Niyontonpachinara Yosë chinotopiso'

²⁶ Napoaton iyaro'sa' niyontonpatama', noyasáchin yonquico'. A'naquëma' cantarama'. A'naquëma' Yosë nanamën a'chinarama'. A'naquëma' Yosë anitotërinquëmaso' sha'huitarama'. A'naquëmanta' nisha nananquë nonpiso pochin nonsarama'. Ina piquëran a'naquëmaso' ma'sona tapon nonamaso' canpita nananquë sha'huitarama'. Ma'sona tëranta' nipatama', nicatahuaco' ya'ipinquëma' noya noya imacamaso marë'. ²⁷ Nisha nananquë pochin yanonpachina', a'naya a'naya noina'. Catoya'pihuë' nipon, caraya'pihuë' nipon, ina'chin noina'. Naporahuaton, a'nanta' ma'sona tapon noninso' sha'huin. ²⁸ Co insoari tëranta' sha'huitacaso' nanitohuachinhüë', niyontonpique' ama ina pochin noina-sohuë'. Ina pochin yanonpachin, inaora paaton, noin Yosëichin natanacaso marë'. ²⁹ Niyontonpatama', catoya, caraya nimara Yosëri anitotërinso' sha'huina'. A'napitaso' nataina'. No'tën nanan nipachin, noya natanatoma' yonquico' no'tëquën natëcamaso marë'. Yosë nanamënáchin imacaso' ya'huërin. ³⁰ A'nanta' inaquë huënsërinso' Yosëri nanan anitotohuachin, inanta' sha'huin. Yasha'huihuachin, ya'nan nona'pi ta'taton, nata'in. ³¹ Inapoatoma', a'naya a'nayanquëma' pënëntoco'. Ya'ipinquëma' noya noya yonquicamaso marë' nipënëncó'. Napohuatama', canpita capini niachincancanarama'. ³² Nipënënpatëhua', a'naya a'nayanpoa' pënëntacaso' ya'huërin. A'na'ton tonihuachin, a'nanta' pënëntanta'in. Ina toniantahuachin, a'nanta' pënëntanta'in. ³³ Yosëso' co nisha nisha ayonquirinpoahuë'. Catahuarinpoa' sano cancantacaso'. Niyontonëhuaquënta' catahuarinpoa' a'naya a'nayanpoa' pënëntatëhua' noya Yosë chinotacaso marë'.

Ya'ipi Yosë imarëhuasopita nisha nisha niyontonëhuaquë, ³⁴ sanapi'saso' ta'tatona', nataina'. Ama pënë'nchinasohuë'. "Quëmapi'sa' natëina'," ténin Yosë pënëntërinquë. ³⁵ Ma'sona yanitotohuachina', pënënaquë so'ina' nataina'. Yosë chinotacaso marë' niyontonpatama', sanapi'saso' co nonacaiso' ya'huërinhuë'.

³⁶ Isonta' yonquico'. Co canpita'ton Yosë nanamën nitotëramahuë'. Naporahuaton, co canpitaráchin a'chintërainquëmahuë'. ³⁷ Yosë nanamën chachin no'tëquën a'chintërainquëma'. No'tëquën ninshitërainquëma'. Insosona yapënëntohuachin, natëinco. Espirito Santo tëhuë'nchachin catahuahuachinquëma', ina nanan chachin natëarama'. ³⁸ Nisha a'chintohuachinëinquëma', ama natëtocosohuë', ténahuë'.

³⁹ Napoaton iyaro'sa', Yosë anitotërinquëmaso' sha'huicamaso' na'con na'con nohuan-toco'. A'naquën nisha nananquë nonpiso pochin yanonpachina, tananpitoco' noin. ⁴⁰ Nipirinhüë', ama noncarocosohuë'. A'naya a'nayanquëma' nonco'. Noyápiachin cancantatoma', Yosë yonquico'.

15

Quisocriso nanpiantarinso'

¹ Yosë nanamën iyaro'sa', nani a'chintërainquëma'. "No'tëquën nontërincoi," ta'toma' natërama'. Natëtoma', imamiatarama'. Ina nanan chachin sha'huitaantaranquëma' yonquicamaso marë'. ² Ina natëmiatohuatama', Yosë nicha'ësarinquëma'. A'naquënso nipirinhüë': "Imarahuë'" taponaraihuë', topinan quëran napopi. Co cancanëna quëran natëpihuë'. Inapitaso' co nicha'ësarinhuë'.

³ Ya'an a'chintaponquëma', Yosë anitotërinco' chachin sha'huitërainquëma': "Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' Quisocriso chiminin," itërainquëma'. Iráca Yosë quiricanën quëran ninorinso chachin chiminin. ⁴ "Chiminpachina, pa'pitopi huachí. Pa'pitopirinhüë', cara tahuëri quëran nanpiantarin," itërainquëma'. Quiricanënuë' ninorinso chachin nanpiantarin: ⁵ Nanpiantarahuaton, Pitro ya'notërin. Ca'tano'sanënpitanta' ya'notërin. ⁶ Ina quëran na'a imapisopita niyontonasoi', ya'notaantarin. A'natërápo pasa na'con ni'pi. Ipora huanta' nanpirapi. Cara'chin nani chiminpi. ⁷ Santiaconta' ya'notërin. Naporahuaton, ya'ipi a'chinacaso marë' acorinsopita ya'notaantarin. Ina quëran inápaquë panantarin.

⁸ Piquëran huarë' canta' ni'nahuë. Ana'huaya pochin nipirahuë', inápa quëran ya'notimarínco. Naporo huarë' imarahuë. ⁹ Imapisopita aparisitërahüë ni'ton, co acocoso' ya'huërinhuë', topirahuë'. Pa'pi co noyahuë' cancantopirahuë', anoyacancantatonco, acorínco paato a'china'huaso marë'. ¹⁰ Inaora nohuanton, Yosë catahuarinco. Co catahuarincohuë' naporini, co manta' nanichitohuë'. Catahuahuachínco, pa'nahuë nanamën a'chinapo. Co topinan quëran catahuarincohuë'. Caso' na'con na'con Yosë marë' sacatërahüë. Co cariso' piyapi'sa' anoyacancantërahüë'. Yosë achinicananinco a'china'huaso marë'. Ina catahuarinco ni'ton, a'chinpatëra na'a piyapi'sa' imasapi. ¹¹ Yosë nanamën a'chintëranquëma'. Quisocristo ca'tano'sanënpitanta' a'chinpi. Ina nanansáchin a'chintërainquëma', natërama'.

Quisocristo imarëhuasopita nanpiantacaso' ya'huërinso'

¹² "Quisocristo nanpiantarin huachi," itërainquëma' ni'ton, ¿onpoatomata' a'naquëmaso' co no'tëquën yonquiramahuë'? "Co Yosë ananpitaantarínpoahuë'," toconama'. ¹³ Co nanpiantacaso' ya'huërinhuë' naporini, co Quisocristo tëranta' nanpiantaitonhuë'. ¹⁴ Co nanpiantarinhuë' naporini, topinan quëran a'chinchitëinquëmahüë'. Canpitanta' topinan quëran natëtomahuë'. ¹⁵ Co nanpiantarinhuë' naporini, nani nonpinchitëinquëmahüë'. Nipirínhuë', co iyaro'sa' nonpin nanan a'chintërainquëmahüë'. "Yosëri chachin ananpitaantarín," itohuatëinquëmara, no'tëquën nontërainquëma'. ¹⁶ Co ananpitaantainpoaso' ya'huërinhuë' naporini, co Quisocristo tëranta' nanpiantaitonhuë'. ¹⁷ Co nanpiantarinhuë' naporini, topinan quëran imaitërihuahuë', co oshanënpoa' inquichitonpoahuë'. ¹⁸ Co nanpiantarinhuë' naporini, a'naquën imapisopita nani chinimipi ni'ton, parisitopiquë pa'itonahuë'. ¹⁹ Isoro'pa marëáchin Quisocristo imarëhua' naporini, pa'pi nosorochitërihuahuë'.

²⁰ Nipirínhuë', Quisocristo tëhuëenchachin nani nanpiantarin. Ya'nan cayarínso' sënarëso pochin ina'ton nanpiantaton, nanpimiatarin. Ina quëran canpoanta' chiminarihuahuë', nanpiantarihua'. ²¹ Atan'ton co Yosë natëtonhuë', chiminin ni'ton, canpoanta' chiminëhua'. Inapochachin Quisocristoso' chiminaponahuë', nanpiantarin ni'ton, canpoanta' nanpiantarihua'. ²² Atan pochin cancantatëhua', ya'ipinpoa' chiminëhua'. Napoaponahuë', Quisocristo imapatëhua', ya'ipinpoa' ananpitaantarínpoa'. ²³ Co napopináchin nanpiantarihuahuë'. Quisocristo'ton nanpiantarin. A'na tahuëri o'mantahuachin, imarëhuasopitanta' ananpitaantarínpoa'. ²⁴ Ina quëran ya'ipiya naniarin. Iporaso' nisha nisha hua'ano'sa', copirnoro'sa', inapita chiniquën nanantatona', camairinënpoa'. Sopairo'santa' yacamairinënpoa'. Quisocristo o'mantahuachin, ya'ipiya minsëarin. Nani minsëhuachin, Tata Yosëichin ya'ipiya hua'anëntarinpoa'. ²⁵ Ina nohuanton, Quisocristo chiniquën nanantarin. Ya'ipi hua'anëntarin. A'na tahuëri ya'ipi inimicoro'sa' minsëarin. ²⁶ Ina quëran huachi chimirionta' ayatarin. Ananpitaantahuachinpoa', chimirin minsëarin huachi. Co huachi chimirincaso' ya'huaponhuë'. ²⁷ "Yosë nohuanton, ya'ipiya minsëarin huachi," tënin Yosë quiricanënuë. Napoaton Quisocristo ya'ipiya hua'anëntarin. Tata Yosëichin co hua'anëntarinhuë'. Inari Quisocristo chiniquën nanan quëtërin. ²⁸ Ina nohuanton, Quisocristo ya'ipiya minsëarin. Nani minsëhuachina, inanta' Yosë hui'nin ni'ton, pa'pin natëmiatarin. Naporo quëran huarë' Yosëáchin ya'ipiya hua'anëntomiatarin.

²⁹ ¿Onpoatomata' ipora huanta' a'naquëma' co natëyátëramahuë'? "Co Yosë ananpitaantarínpoahuë'," toconama'. Co no'tëquën yonquiramahuë'. A'naquën chiminipisopita yonquiatona', inapita ya'huërenamën aporihuanpi. Co nanpiantacaso' ya'huërinhuë' naporini, ¿ma'marëta' inapitanta' napo'itonahuë'? ³⁰ ¿Ma'marëta' quiyanta' parisitaporaihuë', a'chinárai? Nani tahuëri yaahuërinacoi. Co nanpiantahuatëhuahuë', topinan quëran parisitërai. ³¹ A'naquën yatëparinaco. Nani tahuëri "Chiminapo nimara," tënahüë. Tëhuëenchachin no'tëquën nontëranquëma'. Quisocristo catahuarinco ni'ton, a'chintohuatëinquëmara, noya imarama'. Ina marë' noya cantantërahüë. ³² Ipoquinë a'chinahuëso marë' chiniquën no'huirínaco. Ni'ni pochin cancantatona', yatëparinaco. Ahuantaporahuë', ¿ma'ta' ina marë' canarahüë? Isoro'paquëráchin ya'huëréhua' naporini, co manta' canaitërihuahuë'. Co nanpiantacaso' ya'huërinhuë' naporini, co Yosë yonquicaso' ya'huë'itónhuë'. "¡Huëco' coshatahua'. Huëco' o'oahua". Co hua'quiya quëranhuë' chiminarihua' ni'ton, capa cancantahua'!" topiso pochin nichitërihuahuë'.

³³ Ama ina pochin yonquicosohüë'. Ni'cona a'napita anishacancantochinënuëma'. "Co noyahuë' nipsisopitarë'quëma' nipayahuatama', canpitanta' nitapicananarama'. Inapita nonanpatama', co huachi noyápiachin cancantaramahuë'," topi íraca. No'tëquën napopi. ³⁴ No'tëquën yonquiatoma', noyasáchin nico'. Ama huachi tëhuëcosohüë'. A'naquëma' co Yosë nohuichátëramahuë'. Ina yonquiatoma', tapanacamaso' ya'huërin, tënahüë.

³⁵ A'naquëma' yanitotërama'. "Chiminpatëhua', ¿onporahuatëhuata' nampiantarihua'? ¿Onpopinta' nonënpoa' ya'huëtaponpoaso'?" tënama'. ³⁶ ¿Co canpitaso' nitoyonquiramahuë'! Ni'cochi. Ya'pirin sha'patëra, ya'pirin chachinso' chimininsu pochin ninin. Acopo' ya'pira'huainso nipirinhue', noya papotërin. ³⁷ Tricoraya yonquia'ahua'. Ina sha'patamara, aipi noshinënso' co papotërinhuë'. Ya'pira'huain papotohuachina, nisha ya'norin huachi. ³⁸ Yosë nohuanton, ma'sha papotërin. Nisha nisha ya'pirin sha'patëra, nisha nisha papotërin. Co napopinächin papotërinhuë'. Yosë nohuanton, naporin. ³⁹ Ma'sharo'santa' nisha nisha noshatopi. Piyapinpoanta' nonënpoa' nisha. Ohuacaro'sa', inairaro'sa', samiro'sa', inapitanta' nisha nisha noshatopi. Co napopinächin noshatërehuahuë'. Nisha nisha acorinpoa'. ⁴⁰ Nisha nisha ma'sha isoro'paquë ya'huërin. Inápaquë ya'huëpisopitanta' nisha nisha ya'nopi. Co napopinächin noyápiachin ya'nopihuë'. ⁴¹ Pi'iso' huënarächin huënarächin a'pinin. Yoquinta' nisha a'pinin. Tayoraro'santa' nisha nisha a'pinpi. Co napopinächin a'pinpihuë'.

⁴² Inapochachin canpoanta' nampiantahuatëhua', nisha ya'noarihua'. Chiminpatëhuara, nonënpoa' chanatopirinhue', nampiantahuatëhua', nasha nonënpoa' ya'huëtarinpoa'. Co onporonta' chanatarinhue'. ⁴³ Iporaso' nonënpoa' co onpopinchin noyahuë'. Chiminpatëhua', pa'pitarinënpoa'. A'na tahuëriso' nipirinhue', noyápiachin nonënpoa' ya'huëtarinpoa'. Iporaso' co chinipirëhuahuë'. Nampiantahuatëhua', chiniarihua'. ⁴⁴ Isoro'pa marëachin nonënpoa' ya'huëtërinpoa' ni'ton, chiminëhua'. Pa'pitopirinhënpoahuë', ananpitaantahuachinpoa', nisha nonënpoa' quëtarinpoa' Yosë'pa' ya'huëcaso marë'. Iporaso' nonënpoa' Yosë acotërinpoa' isoro'paquë ya'huëcaso marë'. A'na tahuëriso' nipirinhue' noya noya nonënpoa' quëtëtarinpoa' inápaquë ya'huëcontacaso marë'.

⁴⁵ Yosë quiricanëñquë tapon: "Íráca Yosëri ya'nán quëmapi nininso' Atan itërin. Inaso' nonën quëtërin isoro'paquë nampicaso marë'," tënin. Iporaso' Quisocristonta' Atan pochin nicaponahuë', Yosë chachin ni'ton, catahuarinpoa' canpoanta' Yosë pochin nampicaso marë'. ⁴⁶ Napoaponahuë', ya'nán nipon, nonënpoa' quëtërinpoa' isoro'paquë nampicaso marë'. Ina piqüeran nasha nonënpoa' quëtërinpoa' inápaquë nampimiatacaso marë'. ⁴⁷ Atanso' no'pa quëran ninin isoro'paquë nampicaso marë'. Quisocristoso' nipirinhue' Yosë ya'huërin quëran o'marin ni'ton, noya noya ninin. ⁴⁸ Ya'ipi piyapinpoa' Atan pochin nicatëhua', ina nonën pochin ya'huëtërinpoa'. Napoaponahuë', Quisocristo imapatëhua', a'na tahuëri ina nonën pochachin ya'huëtarinpoa'. ⁴⁹ Iporaso' Atan pochin ya'norëhua'. A'na tahuëriso' nipirinhue' Quisocristo pochin ya'noarihua'.

⁵⁰ Nonënpoa' ipora ya'huëtërinpoaso' co nanitërinhuë' Yosë hua'anëntërinquë paacaso'. Chiminpatëhua', nonënpoa' chanatarin, co ya'huëmiatarinhue'. ⁵¹ Noya natanco iyaro'sa'. Na'a piyapi'sa' co nitotopirinhue', sha'huítaranquëma'. Co ya'ipi imarëhuasopita chiminarihuahuë'. Napoaponahuë', Yosë nohuanton, ya'ipi imarëhuasopita nisha ya'noarihua'. ⁵² A'nanaya nisha nonënpoa' ya'huëtarinpoa'. O'mantacaso' tahuëri nanihuachin, tropita pihuirarin. Pihuihuachin, chiminpisopita nampiantarapi. Quisocristo imapi ni'ton, ananpitaantarinhue'. Naporin ya'ipi imarëhuasopita nisha nonënpoa' ya'huëtarinpoa'. Co huachi chiminarihuahuë'. ⁵³ Nonënpoa' ipora ya'huëtërinpoaso' chanatarin. A'na tahuëriso' nipirinhue' nisha nonënpoa' ya'huëtöhuachinpoa', co chanatarinhue'. Nasha a'morëso pochin nisarihua'. Co huachi chiminarihuahuë'. ⁵⁴ Nisha nonënpoa' quëtöhuachinpoa', nampiantarihua'. Yosë quiricanën quëran ninoton, naporin: "A'na tahuëri Yosëri chimirin minsëarin. Co huachi chiminacaso' ya'huaponhuë'. ⁵⁵ ¿Onporahuatonta' chimirin minsëarinpoa'? Co huachi nanitarinhue'. Ya'huan quëtëhuachinpora chiminëso pochin chiminacaso' ya'huëpirinhue', co huachi chiminacaso' t'ëhuatarihuahuë'," tënin. ⁵⁶ Yosë íráca pënëntërinso' co natëtätëhuahuë', oshahuanëhua'. Oshahuanëhua' ni'ton, chiminacaso' ya'huërin. ⁵⁷ Ya'huëpirinhue', ¡ma noyacha Tata Yosëso' ni'ton, nicha'ërinpoa' paya! Ina nohuanton, Quisocristo ya'huëretërinpoa'. Corosëquë chiminaton, sopai minsërin. Nampiantarahuaton, chimirionta' minsërin. Ina marë": "Yosparinquën," itahua'.

⁵⁸ Napoaton iyaro'sa' chiniquën cancantoco'. Nosororanquëma' ni'ton, pënënanranquëma': Ama nisha nisha yonquicosohue'. Naporahuaton, paatoma' a'napita a'chintëra'piaco'. Sinioro catahuahuachinquëma', co onporonta' topinan quëran a'chinaramahuë'. A'chinpatama', Yosëri nohuantërinso'pita imasapi huachi.

16

Pahuantërinso'pita catahuacaso' ya'huërinso'

¹ A'nanta' sha'huichinquëma', yonquico'. A'naquën imapisopita ma'sha pahuantarin ni'ton, parisitapi. Inapita catahuacaso marë' coriqui yaa'parama'. Carasiaquë imapisopitanta' coriqui a'parapi. Inapita nani sha'huitërahue' coriqui yontonacaiso marë'. Inapochachin canpitanta' sha'huítaranquëma'. ² Nani Tomio tahuëri niyontonpatama',

coriqui acoco'. Nanitëramaso' acoco'. Na'con canahuatama', na'con quëtoco'. Pi'pian canahuatama', pi'pian quëtoco'. Nani simana inapohuatama', nicaponquëma' pa'pato, coriqui yontonamaso' quënanconarahüë. ³ A'naquëma' noya ni'namasopita huayonco' coriqui quëpacaiso marë'. Canconpato, quiricatarahüë huayonamasopita nohuitacaiso marë'. Nani quiricatahuato, inarë chachin huayonamasopita a'paarahüë. Quirosarinquë quëparapi pahuantërinso' quëtacaiso marë'. ⁴ Nanitohuato, canta' pa'samaraco. Pa'patoso', napopináchin pa'sarai.

Nicapon yapa'ninso'

⁵ Nicaponquëma' yapa'pirahüë', iporaso' co nanitërahüë'. Masitonia parti paca'huaso' ya'huërin. Nani ni'tontahuato, ya'huëramaquë pa'sarahüë. ⁶ Canpitataquë hua'quimiáchin yacapanquëma'. O'napi tahuëri inaquë na'huëanatapo nimara. Ina quëran catahuaramaco a'na parti paca'huaso', topirahüë'. ⁷ Co topinan niraponquëmahuë'. A'na tahuëri Yosë nohuantohuachin, hua'qui' yacapanquëma'. ⁸ Iporaso nipirinhüë' Ipositoquë ya'huato, a'chinarahüë. Pinticostisë tahuëri huarë' isëquë ya'huapo. ⁹ Yosë nohuanton, na'a piyapi'sa isëquë yaimapi ni'ton, a'chintárahüë. A'naquënsó' no'huipirincóhuë', pënëntárahüë. Na'amiachin imasapi.

¹⁰ Iya Timotio cantonpachinquëma', noya nontoco' noya cancanchin. Ca pochachin inanta' Yosë nanamën a'chinarin. ¹¹ Hui'napi nipirinhüë', ama nocancosóhuë', noya natanco'. Noya nontatoma', catahuaco' isëquë huënanta'in. Ina ninarahüë. A'napita iyaro'sarë' canquimapon, ténahuë'.

¹² Iya Aporosënta' sha'huitopirahüë'. "Iyaro'sa' pa'pachina', quëmantá' paquë'," itopirahüë', co ipora nohuantërinhuë'. Nanitohuachin, nicaponquëma' pa'sarin.

Tiquiaqon pochin pënëninso'

¹³ Ama huë'ërëso pochin cancantatarahüë', noya yonquico'. Ya'ipi cancanëma quëran natëmitatoco'. Ma'sha onpoapomarahüënta', chiníquën cancantoco'. Niachinicananco'. ¹⁴ Ma'sona tëranta' nipatama', noya ninosoroatoma', nico'.

¹⁵ Istipano sa'inë chachin nohuitërama'. Iráca Acaya parti a'chinpatëra, inapita'ton Quisocristo imapi. Pëinënuë ya'huëpisopitanta' imasapi. Imatona', na'con catahuarinënuëma'. Ya'ipi imapisopita catahuapi. ¹⁶ Inapitaso' noya natëco', ténahuë. A'napitanta' chiníquën catahuarinquëma' noya imacamaso marë'. Insosona ina pochin a'chintohuachinquëma', noya ni'co'.

¹⁷ Istipanasë, Portonato, Acaico, inapita isëquë cantihuachinacora, nóya cancantërahüë. Canpitaso' aquë ya'huatoma', co ni'namacóhuë'. Inapitaso' ya'huërama quëran huëcatona', catahuarinaco. ¹⁸ Noya nontatonaco, achinicancaninaco. Canpitanta' achinicancaninënuëma', ténahuë. Cancoantahuachina', noya nicatoma', natanco'.

¹⁹ Ya'ipi imapisopita Asia parti ya'huëpiso' yonquiatënuëma', saludos a'patarinënuëma'. Aquira sa'inë chachin na'con yonquiatënuëma', saludos a'patarinquëma'. Pëinënuë niyontonpisopitanta' yonquirinënuëma'. Canpitanta' Siniro imarama' ni'ton, na'con yonquirinënuëma'. ²⁰ Ya'ipicoi saludos a'patarinquëma'. Noya iyaro'sa' ya'huëco', ténai. Noya ninosoroatoma', nisë'quëco'.

²¹ Ca Paonoco na'con yonquiranquëma'. Caora imirahüë quëran isoíchin ninshitaranquëma'.

²² Insosona co Siniro Quisocristo nosorohuachinhuë', Yosëri ana'inchin. ¡A'naróachin Siniro o'mantaquë'! ténahuë.

²³ Inaora nohuanton, Siniro Quisoso catahuainquëma'. ²⁴ Ya'ipinquëma' Quisocristo imarama' ni'ton, nosororanquëma'. Nani ninshitëranquëma huachi.

Paono

Paonori Corintoquë ya'huëpisopita ninshitaantarinso'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'patërinso'

¹ Ca Paonoco ninshitaranquëma'. ¿Noya canpitanta' ya'huarama? Noya canta' ya'huarahüë. Yosë nohuanton, Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Iya Timotioro'co nanan a'pataranquëma'. Corintoquë ya'huëramasopita ninshitaranquëma'. Yosë nohuanton, canpitanta' huëntonënuquë ya'conama'. Acaya parti nisha nisha ninanoro'saquë imaramasopita yonquiatënuquëma', ninshitaranquëma'. ² Inaora nohuanton, Tata Yosë catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Sinioro Quisocristonta' inachachin catahuainquëma'.

Paono parisitaponahuë', Yosëri achinicananinso'

³—Ma noyacha Tata Yosëso paya. Sinioro Quisocristo pa'pin inaso'. Na'con nosororinpoa' ni'ton, catahuarinpoa' chiniquën cancantahuaso'. Nani tahuëri inasáchin achinicananinpoa'. ⁴ Ma'sona tëranta' onpohuatëhua', ina catahuarinpoa' noya cancantacaso marë'. Achinicananinpoa' ni'ton, canpoanta' nanitarihua' a'napita catahuacaso'. Inapitanta' ma'sha onpohuachina', achinicananarihua'. Yosë catahuarinpoaso pochachin inapitanta' catahuarihua'. ⁵ Quisocristo imarëhuaso marë' a'napita aparisitërinënpoa'. Aparisitohuachinënpoara, Quisocristo chachin achinicananinpoa'. Na'con na'con aparisitohuachinënpoa', na'con na'con catahuarinpoa' noya cancantacaso marë'. ⁶ Canpitanta' Yosë nohuítacamaso marë' a'chintërainquëma'. Ina marë' aparisitërinacoí. Parisitapiraihuë', Yosë achinicananincoí ahuenta'huaiso marë'. Yosë catahuarinquëma' canpitanta', tënai. Parisitopiramahuë' achinicananarinquëma' quiya pochachin ahuantamaso marë'. ⁷ Canpitanta' aparisitohuachinënquëma', Yosë catahuarinquëma' chiniquën cancantacamaso marë'. Napoaton co Yosë a'poaramahuë'. Chiniquën cancantatoma', imamiatarama', tënai. Ina marë' noya cancantërai.

⁸ Parisitëraisó' sha'huichinquëma', canpitanta' nitotoco'. Asiaquë ya'huasocoi, na'con ma'sha onpotërinacoí. Co ahuantochináchinhuë' cancantërai: ⁹ “Chiminapoi nimara,” topiraihuë', co chiminaihuë'. Yosë nohuanton, ma'sha onporai ina na'con na'con yonquica'huaiso marë'. Napoaton “Quiyaora nanitërai,” co tënaihuë'. “Catahuacoí Sinioro, co quiyaso' nanitërai huë',” itërai. Yosëíchin ya'ipi nanitaparín. Chiminpisopitanta' anapitaantarín, tënai. ¹⁰ Pi'pishachin shichiminpiraihuë', Yosë na'con catahuarincoí ni'ton, cha'ërai. Nani tahuëri ni'sárincoí. “Co onporonta' naniantarincoíhuë'. A'na tahuëri parisitaantapiraihuë', nicha'ësaríncoí,” ta'toi noya cancantërai. ¹¹ Canpitanta' quiya marë' chiniquën Yosë nontoco' catahuaincoí. Na'anquëma' quiya marë' Yosë nontohuatama', Yosë catahuarincoí. Ina quëran canpitanta' noya cancantarama'. “Ma noyacha Yosëri catahuarín paya,” ta'toma', “Yosparínquën Sinioro,” tosarama'.

Paono Corintoquë yapa'ninso'

¹² Yosë ni'sárincoí ni'ton, no'tëquën sha'huitarainquëma'. Co pi'pian tëranta' nonpintërainquëmahuë'. Noyápiachin cancantatoi, ya'ipi parti a'chinaí. Co quiyaora yonquinëhuëi quëran a'chintërainquëmahuë'. Yosë inaora nohuanton, catahuarincoí ni'ton, noya ninai. Ina marë' noya cancantërai. ¹³ No'tëquënáchin ninshitërainquëma'. Co nisha nisha yonquiraihuë'. Co yanonpintërainquëmahuë'. Iso quirica nontohuatama', yonquiraiso chachin nitotarama'. Oshaquëran ya'ipi nitotarama huachi, ténahuë'. ¹⁴ Ipora noyamiachin nitotërama'. Sinioro Quisoso o'mantacaso' tahuëri nanihuachin, noya cancantatoi, noya ni'sarainquëma'. Naporo tahuëri canpitanta' noya ni'saramacoí, tënai. “Paono noya a'chintërincoí ni'ton, imarai,” tosarama'. Ina yonquicamaso' nohuantërai.

¹⁵⁻¹⁶ “Noya ni'sarinaco,” ta'to, i'hua nicaponquëma' yapa'pirahuë'. Masitonia parti pa'pato, nira'inquëma'. Ina quëran o'mantahuato, nirimanta'inquëma', topirahuë'. Inapirahuë' naporini, canpita catahuaitomacohuë' Cotia parti paca'huaso'. Catoro' ni'nanquëma' naporini, noya noya cancanchitomahuë', ténahuë' yonquiaton. Napopirahuë', co pa'nahuë'. ¹⁷ Napoaton: “Paono nisha nisha yonquirín,” ¿topiramahuë' tí? Co nisha nisha yonquirahuë'. A'naquënso' ma'sona tëranta' sha'huipirínhuë', co tēhuënchachin naporínhuë'. Co caso' ina pochín cancantërahüë'. ¹⁸ Yosë ni'sárinco no'tëquën nontërainquëma'. Yosë no'tëquënáchin nonin ni'ton, canta' co nonpintërainquëmahuë'. Co nisha nisha nonahuë'. ¹⁹ Iráca Siripano, Timotio, ca, caracoí a'chintërainquëma'. Quisocristo nanamën a'chintërainquëma'. Inaso' Yosë hui'nin chachin. Co onporonta' nonpintërinpoahuë'. No'tëquën nontërinpoa'. ²⁰ Ya'ipi Yosë sha'huitërinpoaso' Quisocristo acotarínpoa'. Napoaton “Quisocristosó' no'tëquën nonaton, catahuarinpoa'. Ma noyacha Yosëso paya,”

tênëhua'. ²¹ Yosë chachin huëntonënquë aya'coninpoa' Quisocristo imacaso marë'. Huayonatonpoa', acorinpoa' piyapinënpita nicacaso marë'. ²² Hui'nin pochin niconpoa', sichoquë marca acorëso pochin Ispirito Santo aya'coancantërinpoa'. Hua'yanën chachin aya'coancantërinpoa' ni'ton, anitotërinpoa'. "Ya'ipi sha'huitërinpoaso' chachin quëtarinpoa'," tënëhua'.

²³ Ya'ipi yonquirahuëso' Yosë nitotërin. Ina ni'sárinco ni'ton, no'tëquën nontaranquëma'. Co nohuantërahuë' canpitaquë chiniquën pënëna'huanquëmaso'. Napoaton co i'hua ni'conanquëmahuë'. Naporó' pa'nahuë naporini, co noyahuë' ninamaso marë' chiniquën pënëna'huanquëmaso' ya'huë'itonhuë'. ²⁴ Co quiyaso' hua'an pochin chiniquën pënëntëraihuë'. Sanoanan quëran pënëna'inquëma'. Yosë nanamën noya natërama'. Yacatahuarainquëma' noya cancantacamaso marë'.

2

¹ I'hua nicaponquëma' yapantapirahuë', co pa'nahuë'. Pa'nahuë naporini, asëchitënquëmahuë'. ² Chiniquën pënënpatënquëma', sëtarama'. Co nohuantërahuë' asëta'huanquëmaso'. Canpita sëtóhuatama', co huachi nanitaramahuë' acapacancanamacoso', ténahuë yonquiato. ³ Napoaton i'hua ninshitéranquëma' pënëna'huanquëmaso marë'. Ina quëran canpitaquë pa'pato, co sëtarahuë'. Noya imaantahuatama', noya cancantarahuë. Noya cancantóhuato, canpitanta' noya cancantarama', ténahuë. ⁴ Chiniquën sëtato, i'hua ninshitéranquëma'. "Co yanatërinacóhuë'," ta'to, sëtërahuë. Na'nëchináchin cancantërahuë. Co nohuantërahuë' chiniquën asëta'huanquëmaso'. Co no'huiránquëmahuë'. Na'con nosoróranquëma'. Ina nitotacamaso marë' ninshitéranquëma'.

Nanan anoyatacaso' ya'huërinso'

⁵ I'hua a'nara' co noyahuë' nininso marë' sëtërahuë. Co casáchin sëtërahuë'. Canpitanta' pancamiachin sëtërama'. Nipirinhüë', co nohuantërahuë' nanan apancatacaso' ni'ton, napotëranquëma'. ⁶ Tëhuëna'pi nani ana'intërama'. Na'anguëma' ana'intërama' ni'ton, co noyahuë' nininso marë' inanta' sëtárin. Co huachi aquëtë' ana'intacaso' ya'huërinhuë'. ⁷ Iporaso' nanan anoyatoco'. Noya nontaantaco' chiniquën cancanchin. Iporahuanta' sëtárin. Napoaton catahuaco' ama aquëtë' sëchinsóhuë', sëtóri ya'coancantóhuachin. ⁸ Niyontónahuatoma', noya nontoco'. "Nosoroatënquën iyasha nanan anoyatarainquën," itoco'. Ina quëran tēhuëchachin nosoroatoma', noya nontaantaco'. ⁹ Napoaton i'hua ninshitéranquëma'. "Ya'ipi natëarinaco," ta'to, pënënanquëma'. Tënia'huanquëmaso marë' ninshitéranquëma'. ¹⁰ Nanan anoyatóhuatama', canta' nanan anoyatërahuë pochin cancantarahuë. Canpita yonquiatënquëma', nanan anoyatërahuë. "Quisocristo nani tahuëri ni'sarinpoa'," ta'to, cancánëhuë quëran huarë' nanan anoyatërahuë. ¹¹ Co nanan anoyatóhuatëhuahuë', Satanásë minsëarinpoa'. Inaso' nisha nisha yanonpintërinpoaso' nitotërahuë'.

Troasëquë Paono na'con yonquirinso'

¹² I'hua Troasëquë pa'nahuë Quisocristo nanamën a'china'huaso marë'. Yosë nohuanton, na'a piyapi'sa' nohuantopi ni'ton, a'chintërahuë. ¹³ Napoaponahuë', i'hua chachin iya Tito canpitaquë a'papiirahuë'. Co huënantarinhuë ni'ton, co sano cancantërahuë'. "¿Oppoatoncha co iyasha huëntarinhuë nicaya?" ta'to, piyapi'sa' noyasha nontahuato, Masitoniquë pa'nahuë.

Quisocristo catahuarinpóa' minsëtacaso'

¹⁴ Ma noyacha Tata Yosëso paya, tënëhua'. Quisocristo imarëhua' ni'ton, nani tahuëri ina catahuarinpóa' inimiconënpóapita minsëcaso'. Inapitaso' co nohuantopihuë' Quisocristo nanamën a'china'huaiso'. Co nohuantopirinhüë', nisha nisha parti paato', nanamën a'chinárai. Pimóton hua'sai' pimoanahuaninso pochin Quisocristo nanamën nahuinarin. A'chintatói, na'a piyapi'sa' anitotërai. ¹⁵ Quisocristosó' pimóchin nininso' a'përahuaton, Yosë chinotërin. Ina pimoanahuaninso pochin ya'ipi parti nanamën a'chinaí. A'chinpatëira, Yosëri nohuantërinso'pita noya natanpi ni'ton, nisha'ësarin. Co nohuantërinso'pita huënta' natanpirinhüë', topinan quëran natanpi ni'ton, parisitopiquë pa'sapi. ¹⁶ Inapitaso' chimipi anarinso pochin niconacoí, co natëtopihuë' ni'ton, chiminpachina', parisitomitati. Natëpisopitaso nipirinhüë' pimóchin imërëso pochin niconacoí, cha'ësahuatona', nãpimiãtãpi. ¿Incarita' nanitërin ina pochin noya a'chinacaso'? Co insonta' nanitërinhuë' inaora a'chinacaso', ténahuë. ¹⁷ A'naquën nonpinatona', inahuara canacaiso marë' a'chinãpi. "Yosë nanamën a'chintëranquëma'," topirinhüë', co no'tëquën a'chinpihuë'. Quiyaso nipirinhüë' no'tëquën sha'huitëranquëma'. Yosë a'parincoi ni'ton, ina nanansáchin a'chinarai. Yosë ni'sárincoi ni'ton, Quisocristoíchin natëraí.

3

Nasha quëran anoyatërinso'

1 "Ina pochin nonpatama', naquëranchin a'napita nocanarama'," çitëramacoi ti? Co insonta' nocanaihuë'. A'naquënso' carta a'napitari ninshitërinso' a'notërinquëma' no-huitacaso marë'. "Iso quëmapiso' noya. A'chintohuachinquëma', noya natanco'," ténin quiricaquë. Inanpi quirica co ma'parainquëmahuë'. Co ina pochin nohuatërainhuë'. Nani noyá nohuitëramacoi. 2 Canpitaso' cartanëhuëi pochin ninama', cancanëhuëiquë Quisocristori ninshitërinso'. Nanamën chachin a'chintohuatëinquëmara, noya imarama'. Ya'ipi piyapi'sa' ni'ninëinquëma'. "Paono ca'taninsopitarë chachin a'chintërin'ni'ton, noya cancantopi," ta'tona', noya ni'ninacoi. 3 A'chintohuatëinquëmara, noya natanatoma' Quisocristo imarama' ni'ton, noya carta pochin ninama'. Quisocristo chachin ninshitërinso'. Ina cartaso' co napsëquë ninshitërinhuë'. Co na'piquë tëranta' ninshitërinhuë'. Yosëso' nanpimiatarin ni'ton, Ispirito Santo anoyacancantërinquëma' noya nicacamaso marë'.

4 Quisocristo catahuarincoi ni'ton, noya a'chintërainquëma'. Ina marë' Yosë noya ni'sarincoi, ténai. 5 Quiyaora co pi'pisha tëranta' nanitërainhuë' noya a'chinta'huainquëmaso'. Yosëichin ananitërincoi. Co catahuarincoihuë' naporini, co canpita' cancanëma quëran imaitomahuë'. 6 Ina nani acorincoi a'china'huaiso marë'. Acohuachincoira, catahuarincoi nasha quëran anoyatërinso' a'chinta'huainquëmaso marë'. Ina imapatëhua', Ispirito Santo catahuarinpoa' Yosë nohuatëhua' nanpimiatacaso marë'. Iráca anoyatërinso' Moisësëri ninshitopirinhue'. Ina imapatëhua, co onporonta' noya cancantërhua'huë'. "Co natëhuatamahue', chiminpatama', ana'intacaso' ya'huërin," ténin. Co ina a'chintërainquëmahue'.

7 Iráca Yosë pënëntërinso' sha'huihuachina, na'piquë ninshitërin. Yosëso' noya noya ni'ton, huënaráchin ya'norin. Moisësë ya'pirionta' huënaratarin ni'ton, co israiro'sa' nanitopihue' hua'qui' niryacaiso'. Huënarataponahuë', oshaquëran sacorayarini. Pënëntërinso' noya niponahuë', co ya'huëmiatërinhuë'. Co ya'ipi natëhuachinahuë', chiminpachina', ana'intacaso' ya'huërin. 8 Iporaso nipirinhue', nasha quëran anoyatërinso' a'chinarai. Ispirito Santo chachin catahuarinpoa' ni'ton, inaso' noya noya! 9 Iráca pënëntërinso' nanan noya nipirinhue', co natëhuachinahuë', ana'intacaso' ya'huërin. Quisocristo nanamëno nipirinhue', noya noya. Ina imapatëhua', oshanënpoa' inquitatonpoa', Yosë noya ni'sarinpoa'. Napoaton noya noya, ténahuë. 10 Iráca Moisësë noya pënëntopirinhue', iporaso' noya noya ya'huëtërinpoa'. 11 Iráca pënëntërinso' sha'huithuachina, huënaráchin pochin ya'nopirinhue', sacorin huachi, co ya'huëmiatarinhue'. Iporaso' nasha quëran anoyatërinso'so', ya'huëmiatarin. Co onporonta' nishatarinhue' ni'ton, noya noya, ténëhua'.

12 "Inaso co ta'huantarinhuë'." ta'toi, inasáchin a'chinarai. Co tē'huatohuë', ya'ipi parti a'chinarai. 13 Iráca Moisësë pënëntohuachina, ya'pirin huënaratopirinhue', oshaquëran sacorayarini. Napoaton nipa'copirayatërin ama sacorayarino' quënanacaiso marëhuë'. Quiyaso' co ina pochin a'chintërainquëmahue'. 14 Israiro'saso nipirinhue' co natantochináchinhue' cancantopi. Ipora huanta' Yosë quiricanën iráca ninshitopiso' nontopirinhue', co no'tëquën yonquipihue'. Nipa'copirayatërinso pochin cancantatona', co nanitopihue' Yosë quiricanën no'tëquën nitotacaiso'. Quisocristoichin catahuarinpoa' no'tëquën nitotacaso'. 15 Ipora huanta' Moisësë ninshitërinso' nontopirinhue', co no'tëquën yonquipihue'. 16 Quisocristo imapatëhua', co huachi nipa'copirayatëreso pochin cancantarihuahuë'. Sinioro noya nohuitarihua'. 17 "Sinioro" topatëhua', Ispirito Santo tapon naporëhua'. Ina catahuahuachinpoa', co huachi iráca pënëntërinso' imacaso' ya'huërinhuë'. Ispirito Santo nicha'ërinpoa' no'tëquën yonquicaso marë'. 18 Sinioro imapatëhua', co huachi nipa'copirayatëreso pochin cancantarihuahuë'. Isihuicoquë ma'sha a'notëreso pochin ninëhua'. Yosë nóa nininso' piyapi'sa' anitotërhua'. Apira apira ina yonquihuatëhua', oshaquëran Yosë pochachin cancantarihua'. Ina nohuanton, Ispirito Santo catahuarinpoa' noya noya cancantacaso marë'.

4

1 Yosë nosoroatoncoi, acorincoi ina nanamën a'china'huaiso marë'. Ina yonquiatoi, co yaa'poraihuë'. 2 A'naquënso' co noyahue' yonquiatona', a'chinapi. Noyasha nonpirinhue', nonpinacaiso marë' napopi. Quiyaso nipirinhue' co manta' po'oana quëran ninaihuë' ni'ton, co tapanahuaiso' ya'huërinhuë'. Co nisha nisha a'chinaihuë'. Ya'ipi Yosë nanamën no'tëquën a'chintarainquëma'. Yosë ni'sarincoi ni'ton, inasáchin a'chinarai. A'inquëchin a'chinai ya'ipi piyapi'sa' yonquicaso marë'. 3 Quisocristo nanamën noya

a'chintopiraihué', a'naquén co yanatëtopihué'. Parisitopiqué pacacaiso nipisopita co nohuantopihué' natëtacaiso'. ⁴ Sopai nohuanton, co nanitopihué' no'tëquén yonquicaiso'. Ma'sha a'pintërëso pochin nanamën quëran Yosë anitotërinpoa' Quisocristo nohuítacaso maré'. Inaso' Yosë chachin ninin. Inapitaso nipirinhue' somaraya pochin cancantatona', co nanitopihué' natëtacaiso'. ⁵ Co quiya imancoiso maré' a'chintërainquëmahue'. Quisocristo nanamënáchin sha'huítërainquëma'. "Sinioro ni'ton, inasáchin yonquicaso' ya'huërin," tënai. Quiyanta' ina natëtoi, nani tahuëri yacatahuarainquëma'. ⁶ Ya'nán isoro'pa' acoapon ya'ipi parti tashipirinhue': "Nii'sohuanchin huachi," tënin Yosë. Napohuachina, tahuëri ya'huërin. Inapochachin iporasos' cancanënpoaquë a'pintërinpoa' ina nohuítacaso maré'. Inaso' noya noya. Quisocristo ya'pirin quëran a'pintërinpoaso pochin ninin. Ina yonquihuatëhua', Yosë chachin anohuitarinpoa huachi.

Yosë natëtona', chiniquén cancantopiso'

⁷ Co quiyaso' chiniquén nanantopiraihué', Yosë nohuitatoi, a'napitanta' catahuarai ina nohuítacaso maré'. Ni'co'. Yonsha, huë'ëta, inapita no'pa quëran nipi ni'ton, co ya'huëmiatërinhué'. A'naróáchin ya'quihuachina, co noyatërinhué'. Napoonin. Inapochachin quiyanta' co chiniquén cancantopiraihué', Yosë catahuaraincoi nanamën a'china'huaiso'. A'napitanta' natanatonaco, yonquiapi. "Ma noyacha Yosëri catahuarin paya. Co catahuarinhue' naporini, co ina pochin nanichitonahué'," tosapi. ⁸ Nani ma'sha onpopiraihué', Yosë catahuarincoi ahua'nta'huaiso maré'. "Oshaquëran nicha'ësaraincoi," ta'toi, imarai. "¿Onpoatoicha ma'sha onporai paya?" tapoiraihué', co pa'yanaihué'. ⁹ A'chinaso maré' chiniquén no'huipirinaoihué', co Yosë naniantërincoihué'. Aparisitopirinaoihué', co ata'huatërincoihué'. ¹⁰ Iráca Quisocristo chiniquén aparisitahuaiso, tëpapi. Quiyanta' Quisocristo maré' parisitarai. A'naquén yatëparinacoi. Napoaponahué' Quisocristo nanpiantarin ni'ton, catahuarincoi ina pochin nica'huaiso maré'. ¹¹ Quisocristo nanamën a'chinaso maré' yatëparinacoi. Quiyaora co nanitopiraihué', nani tahuëri ina achinancanincoi ina pochachin yonquica'huaiso maré'. Ipora huanta' nanpitói, Quisocristo pochin cancantarai. ¹² A'chintërainquëmaso maré' aparisitatónaco, yatëpapirinaoihué', canpitaso' imarama'. Quisocristo anoyacancantërinquëma' ni'ton, naniatarama', tënahué'.

¹³ Yosë quircanënué' ninshitopi. "Yosë natërahué' ni'ton, sha'huirahué'," tënin. Quiyanta' inapochachin cancantërai. "Yosë catahuarincoi," ta'toi, nanamën a'chinarai. ¹⁴ Tëpapirinaoihué'nta', Quisocristo imarai ni'toi, Yosë ananpitaantarincoi, tënai. Iráca Quisocristo ananpitaantarinso' pochin quiyanta' ananpitaantarincoi. Yosë'pa' quëpantarincoi. Canpitaro'coi chachin ya'huë'contarihua huachi. ¹⁵ Canpitanta' imacamaso maré' parisitërai. Inaora nohuanton, Yosë na'con nosororincoi. Na'con na'con piyapi'sa' ina nohuitohuachina', noya cancantatona', Yosë nontapi. "Ma noyanquëncha, Sinioro, paya. Nosoroatoncoi, nicha'ësaraincoi ni'ton, 'Yosparinquén,' Sinioro," itapi.

¹⁶ Napoaton co a'pochináchinhue' cancantërai. Parisitatoi, co huachi chinipiraihué', nani tahuëri achinancanincoi noya noya cancanta'huaiso maré'. ¹⁷ Tëhuënhachin iporasos' pi'pian parisitapirëhuahué', co hua'qui' isoro'paquë ya'huarihuahué'. Yosë'pa' pa'patëhua', co onporonta' pipiarëhuahué'. Imarëhuaso maré' parisitapirëhuahué', inapaquëso' noya noya cancantarihua'. Yosë pochachin cancantarihua'. ¹⁸ Isoro'paquë ya'huërinso'pita co na'con na'con yonquirëhuahué'. Iporaso' parisitarihuahué', co ina maré' sëtarihuahué'. Yosë na'con na'con yonquiarëhua'. Ina nohuítacasoáchin cancantarihua'. Isoro'paquë ya'huërinso'pita quënanpirëhuahué', co ya'huëmiatarinhue'. Ta'huantarin. Yosë noya yonquirinpoasoso' co quënanpirëhuahué', ya'huëmiatarin.

5

¹ Ni'co'. Pëi' në'mëtë quëran nipachinara, co hua'quirinhue'. Inapochachin nonënpoa' co ya'huëmiatarinhue'. Chiminpatëhua', Yosë'pa' pa'patëhua', nasha nonënpoa' Yosë quëtarinpoa'. Noya noya nininso' quëtarinpoa'. Inaso' co onporonta' chanatarinhue'. ² Iporaso' parisitapirëhuahué', a'na tahuëri nasha a'morëhuaso pochin nasha nonënpoa' ya'huëtarinpoa'. Ina na'con nohuantëréhua'. ³ Chiminpatëhua', co hua'yanënpoarachin inápaquë ya'huëmiatarinhue'. Nasha nonënpoa' quëtarinpoa'. ⁴ Iporaso' isoro'paquë ya'huatëhua', co chinirëhuahué', sëtëréhua', naporëhua'. Napopirëhuahué', co chiminacaso' nohuantëréhuahué'. Nasha nonënpoa' tëhuënhinso' na'con nohuantëréhua'. Isoro'paquë ta'huantopirëhuahué', Yosë'pa' noya noya nanpimiatarinhua'. ⁵ Yosë acorinpoa' nasha nonënpoa' ya'huëtinpoaso maré'. Tëhuënhachin inápaquë noya ananpitaantarinpoa', tënhua'. Sichoquë marca acorëso pochin nani Ispirito Santo aya'coancantërinpoa' ni'ton, nitotëréhua'.

⁶ Napaoton chiniquén cancantèrèhua'. "A'na tahuëri Yosè'pa' pa'sarèhua'," ta'tèhua', noya cancantèrèhua'. Tèhuénchachin isoro'paquè nanpihuatèhua', co Quisocriso nirayari-huahue'. ⁷ Co ipora quènanpirèhuahuè', "Yosè no'tèquén nontèrinpoa'," ta'tèhua', natèrèhua'. "Co onporonta' nonpintarinpoahuè'," tènèhua'. ⁸ Napaoton chiniquén cancantèrèhua'. "Chiminpatèhua', Quisocristorè'quènpoa' ya'huècontarihua'. Inaso' noya noya," tènèhua'. ⁹ Ma'sona tèranta' nipatèhua', Yosèichin natèrèhua' noya nicaïnpoaso marè'. Nanpihuatèhua', chiminpatèhuanta', Siniro nohuantèrinsoáchin nohuantèrèhua'. ¹⁰ A'na tahuëri Quisocriso o'mantahuachin, ya'ipinpoa' coisè pochin sha'huitarinpoa'. Ya'ipi ninèhuasopita yonquiato, a'naya a'nayanpoa' no'tèquén nontarinpoa'. Co noya nipatèhuahuè', co Yosè'pa' acanaarinpoahuè'. Noya nipatèhua', acanaarinpoa huachi.

Nanan anoyatèrinpoaso'

¹¹ Napaoton Yosè tè'huatacaso' ya'huërin. Ina yonquiato, ya'ipi piyapi'sa' pènénarai. Co pi'pian tèranta' nonpintèrainquémahuè'. Yosè ni'sárincoi ni'toi, no'tèquén nontèrainquéma'. Noya ninaiso' canpitanta' nitotèrama', topiraihuè'. ¹² "Quiyaso' noya noyaco," co tènaihuè'. Co a'napita nocanaihuè'. Nisha nanan a'china'piro'sa' noya pochin ya'noponaraihuè', co cancanèna quèran huarè' imapihuè'. Pinopachincoi, sha'huitoco': "Paono tèhuénchachin no'tèquén nontèrincoi. Ya'ipi cancanèn quèran huarè' Quisocriso imarin," itoco'. Ina pochin a'panicamaso marè' sha'huitaranquéma'. ¹³ A'naquén na'con pènènpatèira, "Hua'yantopi," itèrinaco. Napopirinahuè', Yosè yonquiato, naporai. A'na tahuërinta' sanoanan quèran pènèrainquéma'. Yosè yonquicamaso marè' ina pochin nontèrainquéma'. ¹⁴ "Quisocriso na'con nosororinpoa'," ta'toi, nanamèn a'chinárai. Canpoa marè' inaso' chiminin. Ina imapatèhua', canpoanta' chiminèhuaso pochin ni'ninpoa'. ¹⁵ Tèhuénchachin canpoa marè' chiminin noya naya cancantacaso marè'. Co huachi canpoara costarèhuaso' pa'yatacaso' ya'huërinhuè'. Inasáchin yonquicaso marè' chiminin. Chiminaponahuè', nanpiantarin ni'ton, inasáchin yonquirèhua'. ¹⁶ Iráca quiyaora yonquinèhuèi quèran yonquiato, aipi ya'norinsoráchin yonquirai. Quisocrisonta' iráca co no'tèquén yonquirapiraihuè'. "Co inaso' Yosè hui'ninhuè'," topiraihuè', iporaso' no'tèquén yonquirai. ¹⁷ Quisocriso imapatèhua', Yosè anoyacantarinpoa'. Nasha cancan ya'huètarinpoa huachi. Iráca yonquirèhuasopita naniantèrèhua'. Nashamiachin pochin cancantatèhua', noya noya yonquir-ihua huachi.

¹⁸ Co canpoara noya cancantèrèhuahuè'. Yosèichin anoyacancantèrinpoa'. Iráca oshahua-natèhua', Yosè inimicotopirèhuahuè', inaora nohuanton, hui'nin isoro'paquè a'paimarin chiminatón nanan anoyatinpoaso marè'. Ina quèran quiyanta' acorincoi nanamèn a'china'huaiso marè'. Insosona natèhuachin, nanan anoyatarin. ¹⁹ Yosè nohuanton, hui'nin chiminin anoyacancantínpoaso marè'. Anoyacancantóhuachinpoa', co huachi oshanènpoa' yonquirinhuè', inquitèrinpoa huachi. Nani nanan anoyatòhuachinpoara, quiyanta' acorincoi paato a'napita sha'huita'huaiso marè'. ²⁰ Quisocriso chachin acorincoi a'napita anitota'huaiso marè'. Ina ya'huèrènamèn pochin sha'huitarainquéma'. "Yosè nontoco' nanan anoyachinquéma'," itárainquéma'. ²¹ Iráca Quisocriso co manta' oshahuanaponahuè', Yosè nohuanton, ya'huèrètèrinpoa'. Oshahuan pochin nicaton, Yosèri chiniquén ana'itèrin. Canpoa marè' chiminin ni'ton, co huachi oshahuan pochin ni'ninpoahuè'. Quisocriso imapatèhua', Yosè nóya ni'sarinpoa'.

6

¹ Yosè acorincoi nanamèn a'china'huaiso marè'. Acoatoncoi, catahuarincoi a'chinta'huainquémaso marè'. "Yosè nosoroatonpoa', yanicha'èrinpoa'," itèrainquéma'. Ama topinan quèran natancosohuè'. Imaco huachi. ² Iráca quiricanèn quèran Yosè naporin: "Ipora chachin yacatahuanquéma'. Nontohuatamaco, natanaranquéma'.

Yanicha'èranquéma' ni'ton, catahuanranquéma' cha'ècamaso marè'," ténin. Ipora tahuëri chachin yacatahuarinpoa'. Nontohuatèhua', anoyacancantarinpoa', tènahuè.

³ Napaoton noyasáchin ninai ama a'na piyapi tèranta' nisha cancantacaso marèhuè'. Co noyahuè' ninai naporini, a'napitanta' niconaco, co Yosè imaitonahuè'. ⁴ Ma'sona tèranta' nipatoira, Yosèichin natèrai piyapi'sa' niconaco ina yonquicaso marè'. Aparisito-pirinaicoihuè', co i'huèrètèrai huè'. Ma'sha, coshoro', inapita pahuantopirincoihuè', ahuantato, chiniquén cancantèrai. Ma'sha onpoapoiraihuè', co pa'yanaihuè'. ⁵ A'chinaiso marè' tèhuénchachin huihuirinaco, tashinan pèiquè po'morinaco. Chiniquén no'huitatona', ahuërinaco. A'chinapoi pa'sápatoi, co huachi chiniraihuè'. Na'a tashi' Yosè marè' sacatápatoi, huè'èi' natanai. A'na tahuërinta' co coshatatoihuè', tana natanai. ⁶ "Quisocriso imarai," ta'toi, noyasáchin ninai. Yosè nanamèn noya nitotèrai. Ma'sha onpotopirinacoihuè', co no'huiraihuè', ahuantèrai. Ya'ipi piyapi'sa' nóya nontato, catahuarai. Ispirito Santo ya'coacancantèrincoi ni'ton, catahuarincoi noya nica'huaiso'. Tèhuénchachin

cancanëhuëi quëran huarë' piyapi'sa' nosororai. ⁷ No'tëquën a'chinai. Yosë na'con catahuarincoi ni'ton, a'chinpatoirra, na'a piyapi'sa' natanatona', imasapi. Ni'co'. Inimicoro'sa' huë'pachinara, sontaro'sa' hua'na quëran a'morin ama inimicori paquitacaso marëhuë'. Inapochachin Yosë achinirincioi ama sopai minsëincoiso marëhuë'. Yosë no-huanton, noyasáchin ninai. Noya catahuarincoi ni'ton, sopai minsëarai. ⁸ A'naquën noya ni'ninacoi. A'naquënso nipirinhüë' no'huirincioi. A'na tahuëri: "Paono nóya a'chinin," topi. A'na tahuëriso nipirinhüë' pinorincioi. No'tëquën a'chintopiraihuë': "Nonpiánpi," topi a'naquënta'. ⁹ Na'a piyapi'sa' nohuitopirincioihuë', a'naquënso' nisha pochin nicatonacoi, co yanataninacoihuë'. Pi'pianchin shichimipiraihuë', nanpiárai. Chiniquën aparisitopirincioihuë', co tēparincioihuë'. ¹⁰ Sētopiraihuë', Yosë yonquiatoi, noya cancantërai. Co na'con ma'sha ya'huëtopirincioihuë', Yosë nanamën a'chintërai ni'ton, na'a piyapi'sa' natëtonacoi, noya noya cancantapi. Co manta' ya'huëtopirincioihuë', Yosë nohuitatoi, sano cancantërai. Co manta' noya nininso' pahuantërincoihuë'.

¹¹ Corintoquë ya'huëramasopita, na'con ninshitarainquëma'. Nani ya'ipi yonquiraiso', iyaro'sa', sha'huitërainquëma'. Na'con nosororainquëma'. ¹² Quiyaso' ya'ipi cancanëhuëi quëran nosoromiatërainquëma'. Noyasáchin yonquipirainquëmahüë', canpitaso' co a'na nosororamacoihuë' nimara, tēnai. ¹³ Hui'nahuëpita pochin ni'nanquëma' ni'ton, inapochachin nosorocoi quiyanta', topiraihuë'. Ina na'con nohuantërai.

Nipayarëhuasopita

¹⁴ Co Yosë imapisopitasohuë' nipirinhüë', ama inapitarë'quëma' na'con na'con nipayacosohuë'. Co canpita pochin cancantopihuë'. Noya cancantohuatama', co nohuantaramahuë' oshahuanacamaso'. Ni'co'. Tahuëri, tashi' co inachachinhüë'. Nisha nisha ya'nopi. ¹⁵ Quisocristo soparë' co napopináchin yonquipihuë'. Naporahuaton, canpoaso' Quisocristo imarëhua' ni'ton, co oshahuano'sa pochin cancantërehuahuë'. ¹⁶ Yosë chinotërehuahuë' noyasáchin nicacaso' ya'huërin. Co inaquëso' mamanshi moshacaso' ya'huërinhuë'. Inapochachin canpoanta' Yosë imapatëhua', ya'coancantarinpoo' ni'ton, ina pëinën pochin ninëhua'. Yosëso' nanpiárin. Quiricanën quëran naporin:

"Imapatamaco, ya'coancantaranquëma'. Canpitaro'co ya'huarahuë.

Chinotohuatamaco, noya a'paiaranquëma'.

Piyapinëhuëpita pochin ni'saranquëma'," tēnin.

¹⁷ Ina quëran Siniorori itantarin:

"A'naquën co noyahuë' cancantohuachina', ama inapitarë'quëma' nipayacosohuë'.

Co noyahuë' yonquipiso' tananpito'co'.

Inapotohuatama', noya ni'saranquëma'.

¹⁸ Tataparinquëma pochachin noya nosoroaranquëma'.

Hui'nahuëpita pochin cancantëranquëma',

itërinpoo' Tata Yosë. Chini chiniquën nanantaton, ya'ipiya hua'anëntërin," tēnin quiricanënuë.

7

¹ Iyaro'sa na'con nosororainquëma'. Ina pochin Yosë yonquirinpoo' ni'ton, ya'ipi co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantahua'. Ya'ipi co noyahuë' ninëhuasopitanta' a'poo'ahua'. Yosë tē'huatathëhua', noyasáchin niahua'.

Noya cancantantapiso'

² Cancanëma quëran huarë' nosorocoi. Co a'nayanquëma tēranta' ma'sha onpotërainquëmahüë'. Co anishacancantërainquëmahüë'. Co nonpintërainquëmahüë'. ³ Co nocanatënuëma' pënënanquëmahüë'. Na'con nosororainquëmaso' nani sha'huitërainquëma'. Chimina'huaiquë huarë' nosoromiatërainquëma'. ⁴ Tëhuëinchachin nóya ni'nanquëma'. "Corintoquë ya'huëpiso'pita noya imapi," itërahuë ya'ipi piyapi'sa'. Parisitaporahuë', canpita yonquiatënuëma', nóya cancantërahuë.

⁵ Masitoniquë canconpatoirra, na'con ma'sha onpoatoi napion cancantërai. Na'a piyapi'sa' no'huirincioi ni'ton, parisitërai. Naporahuaton, cancanëhuëi quëran na'con yonquirápatëinquëma', sëtërai. ⁶ Sëtohuatëhua', Yosë achinancaninpoo' ni'ton, quiyanta' achinincanincoi. Ina nohuanton, Tito huë'nin. ⁷ Napoaton noya cancantërai. Noya nanan sha'huitirincioi. Noya yonquiantarama' ni'ton, inanta' noya cancantërin. I'hua ni'conpachinquëmara, napotërama: "Hua'qui' co Paono ni'nincoihuë'. Sha'huitëquë' manóton huë'in. Co noyahuë' ninaiso marë' sëtërai. Paono pënënpachincoi, noya natanai," tēnama', itërincoi. Ina natanato, nóya cancantërahuë.

⁸⁻⁹ I'hua quirica ninshitatënuëma', chiniquën pënënanquëma'. Ina quirica nontohuatamara, pa'pi sëtërama'. Ina natanato, canta' sëtopirahuë'. Co nohuantërahuë' chiniquën asëta'huancuëmaso'. Iporaso nipirinhüë' noya cancantërahuë'. Co hua'qui' sëtëramahuë'.

Oshanëma marë' sëtatomá, na'con na'con Yosë yonquirama'. Co noyahuë' ninamasopita a'porama'. Pënënanquëma' ni'ton, co ana'intinquëmaso' ya'huërinhuë'. ¹⁰ Oshanënpoa marë' sëtätëhua', Yosë nontohuatëhua', catahuarinpoa' co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantacaso marë'. Ina pochin sëtacaso' noya, tënahüë. Ina quëran anoyacancantarinpoa'. Co imapisopitasohuë' nipirinhüë' topinan quëran sëtopi. Co oshanëna' naniantohuachinahuë', chiminpachina', Yosëri ana'intarin. ¹¹ Canpitaso' sëtatomá, na'con na'con Yosë yonquirama'. Ina quëran "Tëhuëenchachin co noyahuë' nicatëhua', oshahuanëhua'. Co noyahuë' ninëhuasopita naniantahua', Yosë ana'intohuachinpoa'," tënama'. Canta' noya yonquiramaco. "Manóton Paono huë'in catahuainpoaso marë'. Chiniquëncancantatëhua', no'tëquën natëahua'," tënama'. Oshahuana'pi co noyahuë' nininso marë' ana'intërama' noya nicacaso marë'. Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', noya cancantaantarama'. ¹² I'hua ninshitaponquëma', co tëhuëna'pi yonquiato, ninshitëranquëmahüë'. Co inari aparisitërinso tëranta' yonquirahuë'. Ya'ipinquëma' noya yonquiantamacoiso' nohuantërahüë. "Paonoso catahuarinsopitarë chachin, no'tëquën pënëninpoa'. Yosë ni'sarinpoa' ni'quëhuarë', natëahua'," ta'camaso marë' ninshitëranquëma'. ¹³ Naporama' ni'ton, co huachi sëtërahüë'.

Tito cantonpachinquëmara, co pi'pian tëranta' no'huiramahuë'. Noya nontërama' ni'ton, noya cancantërin. Quiyanta' ina natanatöi, nóya cancantërai. ¹⁴ Co'huara Tito pa'shätërasohüë', sha'huitërahüë: "Corintoquë ya'huëpisopita noya imatona', natëarinënuë", itërahüë. Canpita no'tëquën nontërainquëmaso pochachin Titonta' no'tëquën nontërahüë. Pa'pachina, tëhuëenchachin noya natërama' ni'ton, co tapanahuë'. ¹⁵ Pënënpachinquëmara, itërama', "No'tëquën pënënancoi. Tëhuëenchachin co noyahuë' ninai. Yosë të'huata'huaiso' ya'huërin," ta'toma', natërama'. Ina natanahuaton, Titonta' noya nosororinquëma'. ¹⁶ Carinquëmanta' yonquiatënuëma', nóya cancantërahüë. Noya noya imasarama huachi, tënahüë.

8

Pahuantërsinopita catahuacaso' ya'huërinso'

¹ Isonta' iyaro'sa' yasha'huëtëranquëma'. Masitonia parti na'a piyapi'sa' Quisocriso imasapi. Nisha nisha ninanoquë niyontonatona', Yosë chinotapi. "Yosë na'con nosororinpoa'," ta'tona', a'napita noya nosoroapi. Yosëri chachin catahuarin ina pochin cancantacaso marë'. ² Ma'sha onpotohuachinara, chiniquëncancantërahüë', noya cancantopi. Naporahuaton, pi'pisha ya'huëtëpirinahuë', a'napita imapisopita pahuantohuachinara, na'con coriqui quëtöpi. ³ Co apiratonahuë', na'con quëtöpi. Pahuantaiquëhuarë' quëtöpi, cari ni'nahüë. Co sha'huitopiraihuë', inahuara nohuantatona', quëtërinacoi pahuantërsinopita quëtëta'huaiso marë'. ⁴ "Quiyarinta' a'napita imapisopita catahua'ii, topiraihuë'. Cotia parti na'con pahuantopi ni'ton, iso coriqui quëtönquë'," itërinacoi. Na'con ina pochin nontërinacoi. ⁵ Co coriqui quëtëtasaoachin yonquipihüë'. Ya'ipi cancanëna quëran Yosë imapi. Ina'ton yonquipi. Ina pochin cancantacaso' noya noya, tënahüë. Ina quëran coriqui, ma'sha, inapita quëtöpi. Quiyanta' yanatërinacoi. "Ma'sona Yosë nohuantohuachin, sha'huitocoi natë'i," itërinacoi. ⁶ I'hua chachin Tito sha'huitërinquëma' ni'ton, canpitanta' yonquirama' coriqui yontonacamaso'. "Imapisopita pahuantopi ni'ton, a'patahua'," tënama'. Napoaton i'huamiachin Tito itërai: "Naquëranchin paantaton, pënëantaquë' ya'ipi coriqui yaa'papiso' ananiina'," itërai. ⁷ Canpitaso' nóya imarama' ni'ton, Quisocriso natërama'. Na'con nitotatoma', a'chinama'. A'napita yacatahuarama'. A'chintëranquëmaso pochachin a'napita nosoroarama'. Napoaton iporaso' pahuantopisopita nosoroatoma', catahuaco', tënahüë.

⁸ Co camairanquëmahüë'. A'napita na'con Yosë marë' acopiso' sha'huëtëranquëma' yonquicamaso marë'. Tëhuëenchachin a'napita nosorohuatama', ama topinan quëran nontocoso'huë'. Catahuaco' ama pahuanchinasohüë'. ⁹ Sinioro Quisocriso nosoroatonpoa', catahuarinpoaso' nani nitotërama'. Iráca noya noya inápaquë ya'huëtëpirinhuë', isoro'paquë o'marin nicha'ëinquëmaso marë'. Co manta' isëquë ya'huëtërinhuë'. Parisitërin quëran nicha'ërinquëma' noya noya cancantacaso marë'. Parisitaton, na'con catahuarinquëma'.

¹⁰ I'hua pi'iquë yonquirama' a'napita catahuacamaso'. Naporo' caniaritërama' coriqui yontonacaso'. Iporaso' naquëranchin yontoantaco', tënahüë. Inapohuatama', noya nisarama'. ¹¹ Naporo' pa'pi nohuantopiramahuë', iporaso' coriqui ya'huëtëhuachinquëma', noya cancantatoma', yontonco' ananicaso marë'. ¹² Ya'ipi cancanëna quëran quëtëhuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Co na'a coriquihuanpatamahuë', Yosë nitotërin. Co nanitëramahuë' na'a quëtëcaso'. Co apiratomahuë', pi'pian tëranta' quëtëhuatama', noya ni'sarinquëma'.

¹³ Nanitinpichin acocaso' ya'huérin. Co nohuantérahue' pahuantinquémaso'. ¹⁴ Noya nicatahuacaso' nohuantahua'. Iporaso' ya'huétarinquéma' ni'ton, pahuantérisopita quétoco'. A'na tahuériso' canpita ya'huéré' ma'sha pahuantohuachinquéma', inahuanta' i'huétarinénquéma'. Ninapotohuatèhua', ya'ipi imaréhuasopita noya ya'huarihuua'. Co pahuantarinpoahué'. ¹⁵ Iráca Yosé quiricanénqué naporin: "Mana mapachinara, a'naquénso' na'a maponaraihué', co ya'sotopihué'. A'naquénso nipirinhué' pi'pian maponaraihué', co pahuantopihué'," ténin.

Tito Corintoqué a'parinso'

¹⁶ Titonta' na'con yonquirinquéma'. Ina maré' noya cancantato, "Yosparinquén, Sinioro," itérahue'. ¹⁷ "Naquéranchin paantaqué'," itohuatéra, "Noyahua'. Nani canta' yonquirahué paanta'huaso'. Na'con nohuantérahue'," itérinco.

¹⁸ A'na iyayanta' a'paarai. Titoré' pa'sarin. "Inanta' noya imaton, Quisocristo nanamén noya a'chinin," topi ya'ipi imapisopita. ¹⁹ Nisha nisha ninano quéran imapisopita niyontonahuatona', ina quémapi chachin huayonahuatona', acopi ca'tanaincoiso maré'. Coriqui yoca'huaiso maré' pa'pato, inanta' pa'sarin. Coriqui quétonpato, noya cancantapona huachi. "Ma noyacha Tata Yosé nosororinpoa paya. Ina nohuanton, iyaro'sa' noya cancantatona', catahuarinénpoa'," taponá'. ²⁰ Na'a coriqui quéparai ni'ton, co nohuantérahue' a'napita pinoinacoiso'. Napoaton ina napocoi pa'sarai. ²¹ Noyasáchin nisaraí Yosé noya nicaincoiso maré'. Piyapi'santa' noya nicainacoiso' nohuantérai.

²² A'na iyayanta' a'parai nicainquémaso maré'. Inanta' na'con catahuarincoi a'china'huaiso maré'. Piyapi'sa' nosoroaton, catahuarin, a'chintérin, naporin. Noya quémapi, ténai. Ipora canpitataqué pa'sarin. "Corintoqué imapisopita na'con nohuantopi pahuantérisopita catahuacaiso'," ta'ton, pa'sarin catahuainquémaso maré'.

²³ "¿Inta' Titoso'?" itohuachinénquéma', sha'huitoco'. "Co'ta Paonoré' a'chinso'. Inanta' piyapi'sa' catahuarin noya imacaiso maré'," itoco'. "¿Ma'maréta' a'napitanta' hué'pi?" itohuachinénquéma', "Nisha nisha ninano quéran a'paipiso'. Quisocristo noya imapi inapitanta'," itoco'. ²⁴ Inapita cantonpachinquéma', noya nontoco'. Ina quéran coriqui pahuantérisopita maré' yontonamaso' quétohuatama', noya ni'sarinénquéma'. "Paono no'téquén nontérinpoa'. Corintoqué imapisopitaso' pahuantopisopita nosoropi mini," tosapi. Ina quéran ya'huépiqué chachin paantahuachina', sha'huirapi anta'. Ya'ipi imapisopita nitotapi huachi.

9

Imapisopita catahuacaso maré' coriqui yontonpiso'

¹ Tèhuénchachin a'napita imapisopita pahuantohuachina', ma'sha quétacaso' ya'huérin. Nani nitotérama' ni'ton, co na'con ninshitaranquémahué'. ² Piyapi'sa' yacatahuaramaso' nitotérahue'. Ya'ipi Masitonía parti pa'pato, sha'huitéra'piarahué'. "Thua pi'iqué chachin Acaya parti imapisopita na'con yonquipi pahuantérisopita catahuacaiso'," itérahue'. Masitoniaro'sa' natantahuatona', inahuanta' nohuantopi. "Inapita pochin quiyanta' catahuachi, topiraihué'," itérinaco na'aya'pi. ³ Nipirinhué', "Co ya'ipi coriqui yontonchátérahue'," ta'to, isopita iyaro'sa' a'paranquéma' nontinquémaso maré'. "Nani yontonapi huéshirahué," itopirahué', ipora huanta' pahuanamara. Co topinan quéran napota'huaso' ya'huérinhué', ténahué'. ⁴ Co hua'quiya quéranhué' canpitataqué pa'sarahué'. A'naquén Masitoníaqué ya'huépisopita imasarinaco nimara. Canpitataqué canconpato, nani coriqui yonton-topinan quénanconarai, topirahué'. Co ya'huéhuachinhué', tapanarahué'. "Corintoqué imapisopitaso' noyaro'sa'," itérahue'so maré', co coriqui ya'huéhuachinhué', tapanarama' canpitanta'. ⁵ Napoaton iyaro'sa' aquéchitérahue'. Thua yonquirama' a'napita catahuacaso'. Inapitaso' catahuarinénquéma' coriqui yontonacamaso maré'. Nani yontonpatama', noya quénanconarai. Canpitaora nohuanton, quétoco'. Co quiyaora nohuanton, yama'parainquémahué'.

⁶ Isonta' yonquico: "Pi'pian sha'tohuatéra, pi'pian mané'. Pancana sha'tohuatéra, na'con mané'," topi. ⁷ Ya'ipinpoa' canpoara nohuanton, quétahua'. Onposona yaquétohuachin, quéchin. Ama nisha nisha yonquia'huasohué'. Co apiquéran quétacaso' ya'huérinhué'. Noya cancantatèhua', quétahua'. Ina pochin quétohuatèhua', Yosé noya ni'sarinpoa'. ⁸ Yosé ya'ipi nanitaparín. Nosoroaténquéma', na'con catahuarinquéma' noya nicacamaso'. Nani tahuéri catahuarinquéma'. Ina catahuahuachinquéma', noya cancantarama'. Ina nohuanton, ya'huétarinquéma' a'napitanta' quétacaso maré'. ⁹ Iráca Yosé quiricanénqué naporin: "Noya cancantopisopita co apirapihué'. Sa'ahuario'sa' pahuantohuachina', quétapi. Noya nipiso', ya'huématarin," ténin.

¹⁰ Ni'co'. Yosé nohuanton, ya'pirin ya'huérin shacacaso maré'. Sha'patéra, ina nohuanton, na'a papotérin capacaso maré'. Inapochachin ina nohuanton, ma'sha ya'huétarinquéma'.

A'napita topinan quëtohuatama', Yosë catahuarinquëma' noya noya cancantacamaso marë'. ¹¹ Noya catahuahuachinquëma', a'napitanta' catahuarama'. Co apiratatomahuë', quëtarama'. Pahuantërinso quëtônpatoi, "Yosparinquën, Sinioro," tosapi. ¹² Imapisopita catahuahuatama', co huachi pahuantapihuë'. Naporahuatôn, na'con na'con Yosë yonquiapi. "Yosparinquën, Sinioro," itapi. ¹³ Catahuarama' ni'ton, noya cancantapi. "Ma noya Quisocristo nanamën natëtona', catahuarinënpoa'. Ma noyacha Yosëso' ni'ton, ina nohuanton, na'a piyapi'sa' catahuapi paya," tosapi. ¹⁴ Yosë nohuanton, na'con nosororarama' ni'ton, inapitanta' nosoroatëinquëma', canpita marë' Yosë nontapi huachi. ¹⁵ Yosëso nipirinhue' na'con na'con quëtërinpoa'. Hui'nin chachin a'paimarin nicha'ëinpoaso marë'. Inaso' noya noya ni'ton, "Yosparinquën, Sinioro," itahua'.

10

Yosëri nanan quëtërinso'

¹ Ca Paonoco sanoanan quëran pënënanquëma'. A'naquën napopi: "Paono aquë quëran ninshitohuachinpoara, chiniquën nanan a'patirinpoo'. Isëquë chachin ya'huapon, të'huatatonpoo', co chiniquën pënëninpoahuë'," topi natantërahuë. Quisocristoso' chiniquën nanantaponahuë', co no'huirinpooahuë'. Sanoanan quëran pënëninpoa'. Ina pochin cantato, canta' sanoanan quëran pënënanquëma'. ² A'naquënso' pinorinaco. "Paonosos' co Yosë pochin yonquirinhue'. Inaora nohuantërinso'achin yonquirin," topirinhue'. Pa'pato, inapita chiniquën pënënarahuë. Canpitaso nipirinhue', noya yonquihuatama', co chiniquën pënëna'huancquëmaso' ya'huapohue', tënahue'. ³ Piyapicoi quiyanta' nipirinhue', co a'napita pochin yonquirinhue'. Co natëpisopitahuëso' inimicotopirinhue', co quiyaora yonquinhuei quëran yaminsëraihue'. ⁴ A'naquënso' inimiconënpita minsëcaiso marë' nisha nisha quihuipi. Quiyaso nipirinhue' co quiyaora yonquinhuei quëran minsëtaraihue'. Sacai' nipirinhue', Yosë ananitërincoi nonpin nanano'sa' minsëca'huaiso'. ⁵ A'naquën nisha nanan imasapi. "Quiyaora noya nitotërai," toconpi ni'ton, co nani-topihue' Yosë nohuaitacaiso'. Nipirinhue', Yosë catahuarincos' inapitanta' minsëca'huaiso'. No'huipirinhue', no'tën nanan a'chintarai Quisocristo'ichin natëcaiso marë'. Ya'ipinpoo' co noyahuë' yonquipirinhue', Yosë nanitërin ananiantinpoaso' Quisocristo'ichin natëcaiso marë'. ⁶ Canpita noya natëhuatama', noya cantarai. Ina quëran canconpatoi, co natëpisopitahuë' no'tëquën ana'ntarai.

⁷ Canpitaso' ya'pirama quëran quënanamasoráchin yonquirama'. Co cancanëma quëran huarë' yonquiramahuë'. A'naquën "Quisocristo chachin imarai," topachinara, isonta' yonqui'ina'. Quiyanta' Quisocristo imarai mini. ⁸ Yosë chachin chiniquën nanan quëtërincoi nanamën a'chinta'huainquëmaso marë', itohuatëinquëmara, co ina marë' tapanahuë'. Noya noya imacamaso marë' a'chintërainquëma'. Co nisha cancantamaso marë' a'chintërainquëmahue'. ⁹ Chiniquën nanantopirahuë', co apa'yana'huancquëmaso marë' ninshitaranquëmahue'. ¹⁰ A'naquën itërinëinquëma': "Paono na'con ninshitatonpoo', chiniquën pënënpirinhue'. Huë'pachinaso', co chiniquën nanantona'pi pochin nontërinpoahuë'. Sanoanayan quëran a'chintërinpoa' ni'ton, co chiniquën nanantërinhuë'," toconpi. ¹¹ Napopirinhue', co nisha nisha nontarinhue'. Inapitanta' sha'huítoco' nitochina'. Ninshitohuatëinquëmara, chiniquën pënënanquëma' mini. Canpitataquë canconpatoi, inachachin nontarainquëma'. Insosona co yanatëhuachinhue', chiniquën pënënatoi, ana'ntarai huachi.

¹² Inapitaso' co no'tëquën yonquipihuë'. "Quiyaso' noya noyaco. A'napita quëran noya noya nitotërai," toconpi. Co ina pochin nonacasohue' nipirinhue', napopi. Inahua capini ninocanatoná, ninapotopi. Co quiyaso' inapita pochin cancantëraihue'. ¹³ Co quiyaora nohuanton, chiniquën nanantëraihue'. Yosë chachin acorincos' na'a piyapi'sa' a'chinta'huaiso marë'. Insëquësona a'china'huaisonta' sha'huítërincoi. Ina nohuanton, Corintoquë ya'huëramasopitanta' a'chintërainquëma'. ¹⁴ Yosë sha'huítërincoisoráchin natërai. Ina nohuanton, canpitataquë pa'nai. Quiyarima'ton Quisocristo nanamën a'chintërainquëma'. ¹⁵ Co a'na piyapi a'chinquë pa'toi, a'chinhue'. Yosë a'parincos' noya a'chinta'huainquëmaso marë'. Na'con nohuantërai noya noya imacamaso'. Noya noya natëhuatama', aquëtë huarë' a'chintarainquëma'. ¹⁶ Ina quëran a'napita ya'huërinquënta' yaa'chinai. Inapitanta' Yosë imacaiso marë' a'chintarai. A'na piyapi a'chinquë co nohuantëraihue' a'china'huaiso'.

¹⁷ Yosë quiricanëinquë naporin: " 'Noya noya ninahuë,' co ta'caso' ya'huërinhuë'. 'Ma noyacha Yosë catahuarincos' paya,' ta'caso' ya'huërin," tënin. ¹⁸ "Caso' noyaco," topatëhua', co ina marë' Yosë noya ni'sarinhue'. Noya cancantohuatëhua', Yosë noya ni'sarinhue'. Ina na'con na'con yonquiahua'.

11

Nisha a'china'piro'sa'yanonpinpiso'

¹ Noya nipatêhua', co ina marê' a'napita nocanacaso' ya'huêrinhuê'. Nipirinhuê', pi'pian hua'yantêrinso pochin nonchinquêma' natanco. No'têquên yonquicamaso marê' sha'huitaranquêma'. ² Yosê nohuanton, na'con nosororanquêma'. Nosoroatênquêma', a'pitêranquêma'. Co nohuantêrahuê' nisha cancantacamaso'. Nanon so'yarinso pochin ninin. Ni'co'. Quêmapiri mapachina, so'ináchin yonquicaso' ya'huêrin. Inapochachin carinquêmantá' a'chintêranquêma' Quisocristoíchin yonquicamaso marê'. ³ A'naquênso nipirinhuê' yaanishacancantêrinênquêma'. Iráca ya'huaní Ipa nonpintêrinso pochin yanon-pintêrinênquêma' ama Quisocristoíchin yonquicamaso marêhuê'. ⁴ Quisocristo imacaso' a'chintêranquêma'. Natêhuatama', Ispirito Santo ya'coancantêrinquêma'. Inapitaso nipir-inhuê' nisha a'chintêrinênquêma'. "Quisocristo nanamên chachin a'chintarainquêma'," itopirinênquêmahué', nisha nanan a'chintêrinênquêma'. Nisha ispiritonta' ya'huêrin, itêrinênquêma'. Nisha nisha natêcaso' a'chintohuachinquêmara, a'naroáchin yaimarama'. ⁵ "Quiyaso' noya noyaco'," itopirinênquêmahué', inapitaso' co ca quêran noya noyahué', ténahuê'. ⁶ Co míso nona'pícohuê' niporahuê', noya noya nitotêrahuê'. Ya'ipi no'têquên a'chintêranquêmaso' nani nitotêrama'. Nani ma'sha ninahuê'sonta' nani ni'nama'.

⁷ Yosê nanamên a'chintohuatênquêmara, co pi'pisha têranta' coriqui ma'paranquêmahué'. Sacatato, ma'sha pahuantêrinco'so' pa'anahuê'. Topinan a'chintêranquêma' canpita noya noya imacamaso marê'. ¿Ina marê' co noyahué' ni'namacó ti? ⁸ A'chintêranquêmaso marê' co manta' ma'paranquêmahué'. A'napita imapisopita coriqui a'patêrinaco catahua'huanquêmaso marê'. Naporo' co inapita a'chintopirahuê', a'patêrinaco. ⁹ Canpitaquê ya'huasoco, ma'sha pahuantopirincóhuê', co pi'pisha têranta' ma'paranquêmahué'. Masotonia parti quêran huêcatona', quêtirinaco. Quisocristo imapi ni'ton, topinan ma'sha quêtirinaco narpica'huaso marê'. Canpita ma'shanêma' co ma'paranquêmahué'. Co onporonta' nohuantaparanquêmahué'. ¹⁰ Quisocristo catahuarino ni'ton, no'têquên nontaranquêma'. Co a'chinato canarahuê'. Ya'ipi Acaya parti topinan a'chinarahuê'. Napoaton noya cancantêrahuê'. Co insonta' nanitarinhue' nisha ayonquiincoso'. ¹¹ "Co nosororinquêmahué' ni'ton, ma'shanêma' co ma'parinquêmahué'," itopirinênquêmahué', co no'têquên nonpíhuê'. Yosê ni'sárinco, na'con nosororanquêma', ténahuê'.

¹² Nisha a'china'piro'sa' a'chintohuachinênquêmara, coriqui ma'parinênquêma'. Caso nipirinhuê' a'chinahuêso marê' co coriqui ma'patêrahuê'. Ipora huanta' topinan a'chinarahuê' ama pinoinacoso marêhuê'. Inapita pochin canta' ma'paranquêma' naporini, "Paono pochachin a'chintêrainquêma'. Yosê a'parincoi quiyanta'," ichtêinênquêmahué'. ¹³ Inapitaso nipirinhuê' na'con nonpintêrinênquêma'. "Quisocristo a'parincoi," itopir-inênquêmahué', co têhuênchachin a'parinhue'. Nonpintatênênquêma', a'chintarinênquêma'. ¹⁴ Co ina marê' pa'yanacaso' ya'huêrinhuê'. Ni'co'. Satanasênta' nohuantohuachin, Yosê anquêninên pochin ya'norarin piyapi'sa' nonpintacaso marê'. ¹⁵ Napoaton Satanasê natêpisopitanta' ina pochachin nisapi. "Yosê a'parincoi. No'têquên natêcamaso marê' a'chintarainquêma'," topirinhue'. Nonpinapi ni'ton, a'na tahuêri Yosêri no'têquên ana'ntarin.

Paono parisitêrinso'

¹⁶ Naquêranchin sha'huitanta'inquêma'. "Paonosó hua'yantêrin," toconpi a'naquên. Ama inapita natêcosohué'. Nipirinhuê', pi'pian ina pochin nontohuatênquêma', ahuan-tatoma', natanco, topirahuê'. Caso' noya noya ninahuêso' sha'huitaranquêma' yon-quicamaso marê'. ¹⁷ Co Siniro nohuantêrinhuê' a'napita nocanacaso'. Nocantohuatêra, hua'yantêrinso pochin nonêhua'. ¹⁸ Nipirinhuê', nisha a'china'piro'sa' ina pochin nonpi ni'ton, canta' pi'pian ina pochin sha'huichinquêma'. ¹⁹ Inapitaso' nocanpirinênquêmahué', noya natanama' ni'quêhuarê', canta' pi'pian têranta' natanco, topirahuê'. ²⁰ Inapitaso' chiniquên camairinênquêma'. Ma'shanêma' topinan mapi. Nocan-inênquêma', yaahuêrinênquêma'. Inapopotirinênquêmahué', ¿ma'marêcha noya natanama nicaya? ténahuê', yonquiato. ²¹ Quiyaso nipirinhuê' co ina pochin ninaihuê'. Co chiniquên nontêrainquêmahué'. Ina marê' tapanai.

Nipirinhuê', inapitaso' nocaninacoi ni'quêhuarê', canta' hua'yantêrinso pochin nonato, pi'pian nonantapatarahuê'. ²² "Quiyaso' Iprio piyapicoi," topachinara, canta' mini Iprico. "Israiro piyapicoi," topachinara, canta' inachachin ninahuê'. "Apraansó shimashonêhuêi chachin," topachinara, inaso' shimashonêhuêi canta'. ²³ "Quisocristo sha'huitêrincoi ni'toi, natêrai," itopirinênquêmahué'. ¿Caso' na'con na'con natêrahuê! Inapitaso' nocaninaco ni'ton, hua'yantêrinso pochin nonato, pi'pian inapita pochin nonchinquêma' no'têquên yonquicamaso marê'. Yosê marê' caso' chini chiniquên sacatêrahuê'. Pa'sápató, Yosê

namamèn a'chinahuè. Ina marè' na'con na'con parisitaporahuè', ahuantèrahuè. Inanta' sha'huichinquèma'. A'chinahuèso marè' na'aro' tashinan pèiquè pu'morinaco. Na'aro' ahuèrinaco. Shitèparinaco. ²⁴ Cotio hua'ano'sa' ana'intatonaco, chiniquèn huihuirinaco. Cara shonca iscono' huihuirinaco. Nisha nisha ninanoquè a'natèraporo' inapotèra'piarinaco. ²⁵ Copirno sonto' sanènpita naraquè chiniquèn ahuèrinaco. Cararo' inapotatonoaco, ana'intèrinaco. A'na tahuèri na'piguè tè'yararinaco tèpainacoso marè'. Naporahuaton, cararo' pi'pishachin shichimiitèrahuè. Nanchaquè marè' pa'taporahuè', nancha yancom-inahuaton, acopoi' pa'nin. Cararo' inaporahuè. A'na tashi' nara yanponinquè matato, marèquè chachin tahuèrianpitèrahuè. I'huaraya huarè' cha'èrahuè. ²⁶ A'chinaca'huaso marè' pa'sárahue. A'na tahuèri na'piguè tè'yararinaco shichimiitèrahuè. Ihuatèro'santa' yatèparinaco. Canta' cotio piyapico nipirahuè', cotioro'sa' no'huitonaco, yaahuèrinaco. Nisharo'santa' no'huirinaco. Panca ninanoro'saquè a'naquèn yaahuèrinaco. Co piyapi ya'huèrinquèonta' ma'sha onporahuè. Marè' pa'tohuatèra, parisitèrahuè. A'naquèn: "Quiyanta' imarai," taponaraihuè', chiniquèn no'huirinaco. ²⁷ Chiniquèn sacatápató, parisitèrahuè. Tashinta' co huè'ètorahuè', ni'tárahue. Na'a tahuèri capa cosharo' ni'ton, tanarahue, yamororahuè. Co coshataporahuè', a'chinárahue. A'moca'huaso' pahuantèrinco ni'ton, sèhuèn natanahuè.

²⁸ Yosè nohuanton, ina pochin parisitárahue. Naporahuaton, ya'ipi imaramasopita nosoroatènguèma', yonquiáranquèma'. Noya noya imacamaso' na'con nohuantèrahuè. Nani tahuèri yonquiátènguèma' napion cancantèrahuè. ²⁹ A'naquèn co chiniquèn cancantohuachinahuè', canta' ina pochin ninatanahuè. A'na piyapi anishacancantohuachiniquèmara, nosororanguèma' ni'ton, ina no'huirè pochin cancantèrahuè. ³⁰ A'naquènso' na'con nonsapi. "Quiyaso' noya noyacoí," topi. Caso nipirinhue' co ina pochin nonahuè'. Co caora nanitèrahuèso' sha'huichinquèma'. Na'con ma'sha onpotopirincóhuè', Yoséichin achincancaninco ahuanta'huaso marè'. ³¹ Yosè ni'sárinco, co nonpintaranquèmahue'. Inaso' Quisocristo pa'pin chachin, ya'ipi yari chinochina'. Ina ni'sárinco ni'ton, no'tèquèn nontaranquèma'. ³² Iráca Tamascoquè ya'huasoco, ninano hua'ana yamaninco, copirno Aritasèri acorinso'. Tashinan pèiquè yapo'morinco ni'ton, sonto' sa' a'parin. Nani tahuèri ninano ya'coana ni'sapi macainacoso marè'. ³³ Yamapirincóhuè', imapisopita catahuarinaco cha'èca'huaso marè'. Inapa pairatopiquè huintana ya'huèrin. Ina quèran nantipiquè anohuaraimarinaco. Napotohuachinacora, cha'èrahuè. Co caora nanitopirahuè', Yosè catahuarinco, cha'èrahuè.

12

Paono inápaquè quènaninso'

¹ Co nohuantèrahuè' a'napita nocana'huaso'. "Caso' noya noya piyapico," co taporahuè', pi'pian ina pochin sha'huichinquèma'. Iráca Yosè nohuanton, hua'narèso pochin ma'sha ni'nahuè. Quisocristo chachin anitotèrinco'. ² Naporo' inápaquè Yosè ya'huèrinquè chachin quèparinco. Nani shonca catapini pi'ipitarin quèparinco'. Hua'yanèhuèichin a'na' pa'mara. Nonèhuèro'co chachin a'na' pa'maraco. Co caso' nitotèrahuè'. Yoséichin nitotèrin. ³ Tèhuèenchachin pantarahue. Hua'yanèhuèichin a'na' pa'mara. Nonèhuèro'co chachin a'na' pa'maraco. Co caso' nitotèrahuè'. Yoséichin nitotèrin. ⁴ Yosè'pa' ya'huasoco, na'con natanpirahuè', co nanitèrahuè' sha'huica'huaso'. Co Yosè nohuantèrinhuè'. ⁵ Noya noya nininso' anitotèrinco ni'ton, nocantochináchin cancantopirahuè', tananpitèrahuè. Co caora nohuanton, chiniquèn nanantèrahuè'. Co caora nanitèrahuè' noya nica'huaso', ténahuè. ⁶ "Na'con na'con nitotèrahuè," itèranquèma' naporini, no'tèquèn nonchitènguèmahue', co nonpinchitènguèmahue'. Nipirinhue', co ina pochin nontèranquèmahue'. Nani nohuítèramaco. A'chintohuatènguèmara, natanamaco. Naporahuè'sopita ni'nama'. Inaichin yonquiátoma', noya ni'co topirahuè'. Napoaton co aquètè' sha'huítaranquèmahue'.

⁷ Yosè na'con na'con anitotèrinco. Ina quèran ama a'napita nocana'huaso marèhuè' ina nohuanton, ma'sha onporahuè. Nahuan acoposha ohuaninco pochin natanahuè. Co oshahuanaporahuè', Satanásè na'con aparisitèrinco. ⁸ Ina marè' chiniquèn Sinioro nontèrahuè. "Catahuaco ama parisichisohue'," itèrahuè. Cararo' ina pochin nontopirahuè'. ⁹ Sinioro sha'huítèrinco: "Ca nohuanton, ipora huanta' parisitapirahuè', nosoroatènguèn, na'con catahuaranquèn. Carinquèn achincancanaranquèn noya ahuantamaso marè'. Co quèmaora nanitohuatanhue', na'con na'con catahuaranquèn. Ma'sona tèranta' onpohuaton, co onporonta' pataranquènhue'," itèrinco. Napoaton co huachi sètèrahuè'. "Co caora nanitohuatèrahuè', Quisocristo na'con na'con catahuarinco," ta'to, noya cancantèrahuè. ¹⁰ Napoaton co chiniquèn cancantopirahuè', co pa'yanahuè'. Pinopachinacora, co no'huítèrahuè'. Ma'sha pahuantopirincóhuè', co ina yonquirahuè'. Quisocristo

imarahuëso marë' aparisitohuachinacora, ahuantërahuë. Sacai' nipirinhüë', nóya cancantërahuë. "Co caora nanitohuatërahuë', na'con na'con catahuarinco," ta'to, chini chiniquën cancantërahuë.

Imapisopita yonquirinso'

¹¹ Nisha a'china'piro'sa' pa'yatërama' ni'ton, hua'yantërinso pochin nontëranquëma'. "Paono nóya a'chintërincoi," itërama' naporini, co ina pochin canta' nonaca'huaso' ya'huë'itonhuë'. "Quiyaso' noya noyaco'i," itopirinënquëmahuë', co ca quëran noya noyahuë' inahuaso'. Co caora nanitaporahuë', Quisocristo catahuarinco ni'ton, noya ninahuë'. ¹² Iráca isoro'paquë nipon, a'naya a'naya huayonaton, acorin nanamën a'chinacaiso marë'. Inapitaso' na'con catahuarin. Ina nohuanon, cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatopi. Nani ma'sha nanitapapi. Inapopi quëran acorinsopita nohuitëréhua'. Canta' acorinco ni'ton, inapochachin catahuarinco. Canpitataquë ya'huapo, cania'piro'sa' a'naroáchin anoyatërahuë'. Aparisitopirinacohuë', ahuantato, a'chintëranquëma'. "Ma noyacha Yosëri catahuarin paya," ta'toma', imarama'. ¹³ A'naquënsó nipirinhüë' sha'huitërinënquëma'. "A'napita imapisopita noya noya ni'nin," itopirinënquëmahuë', ya'ipinque'ma' napopináchin ni'nanque'ma'. A'na parti a'chinpató, cosharo', coriqui, inapita ma'patërahuë' capato, nampica'huaso marë'. Canpitaíchin co ma'pachinanquëmahuë'. ¿Ina marë' no'huiramaco ti? No'huíhuatamaco, ¡naniantoco'!

¹⁴ Nani catoro' ni'conanquëma'. Iporaso' naquëranchin nicaponquëma' yapa'sarahuë. Cantonpatënquëma', co manta' ma'paaranquëmahuë'. Co ma'shanëma' nohuantërahuë'. Canpita noya noya imacamaso' nohuantërahuë. Hui'nahuëpita pochin ni'nanque'ma'. Hui'nanpoa' co nocomarinpoahuë'. Canpoari catahuacaso' ya'huërin. ¹⁵ Napoaton co manta' ma'paranquëmahuë'. Noya cancantato, sacatarahuë cosharo' pa'ana'huaso marë'. Ina quëran parisitaporahuë', a'chintaranquëma' noya imacamaso marë'. Carimaso' na'con na'con nosoropiranquëmahuë', canpitaso' co onpopinchin nosororamacohuë' topirahuë'.

¹⁶ A'naquëonta' nonpinapirinaco. "Paono co ma'sha ma'papirinquëmahuë', nonpinatënquëma', canarin," itërinënquëma'. Co napopirahuë', napotërinënquëma'. ¹⁷ I'hua mini a'naquën a'papirahuë', co manta' ina quëran canarahuë'. ¹⁸ "Inta, quëmari ni'coniquë' iyaro'sa'," itahuato, Tito a'parahuë. Inarë' a'na iyayanta' a'parahuë. Cantonpachinque'ma', co Tito nonpintërinquëmahuë'. Canta' ina pochachin cancantërahuë. Co pi'pisha tëranta' canaraihuë'.

¹⁹ Co noya nicamacaiso marë' ninshitarainquëmahuë'. A'naquëma' nimara ina pochin yonquipiramahuë', co quiyaso naporaihuë'. Nosororainquëma' iyaro'sa'. Noya noya imacamaso marë' ninshitarainquëma'. Quisocristo imarai ni'ton, Yosëichin yonquirai. Ina ni'sárincoi ni'ton, no'tëquën ninshitarainquëma'. ²⁰ Canconpato, co noya ni'saranquëmahuë' nimara. Canpitanta' co noya ni'saramacohuë' nimara. Napoaton sëtato, yonquiáranquëma'. Ipora huanta' a'naquëma' nimara nino'huarama', nia'pitarama', iquiánan quëran ninontarama', nipinosarama', ninocanarama', nisha nisha yonquiarama' nimara, ténahuë yonquiató. ²¹ Iráca a'naquëma' co noyahuë' yonquirama'. Monshihuanama', sanapirachin yonquirama'. Ipora huanta' a'naquëma' inapoarama' nimara. Co ina naniantohuatamahuë', canconpato, pa'pi sëtarahuë. Carinque'ma' a'chintëranquëmaso' ni'ton, Yosë atapanarinco. Co oshanëma' a'pohuatamahuë', chiniquën asëtaramaco.

13

Piquëran pënëntërinso'

¹ Nani catoro' ni'conanquëma'. Iporaso' naquëranchin nicaponquëma' pa'sarahuë. Sacai' quiricanin quëran sha'huitërinpoa'. "Ama topinan quëran ana'intocosohuë'. Natantacosó ya'huërin. Cato' piyapihuë nipon, cara piyapihuë nipon, inachachin sha'huitohuachinpoa', naporó huarë' ana'intacaso' ya'huërin," topi. Napoaton pa'pato, ina pochin natantarahuë no'tëquën nitota'huaso marë'. ² I'hua ni'conpatënquëmara, pënënanquëma'. "Co oshanëma' naniantohuatamahuë', a'na huë'pato, no'tëquën ana'ntaranquëma huachi," itëranquëma'. Iporaso' co inatohua' ya'huëpirahuë', inachachin pënëntaranquëma'. Co i'hua oshahuaninsoachin yonquirahuë'. Ya'ipinque'ma' pënëntaranquëma'. ³ "Chiniquën nanantëranso' a'notocó nitochi," itopiramacohuë'. Pa'pato, no'tëquën ana'ntohuatënquëma', nitotarama'. "Quisocristori a'parin ni'ton, chiniquën nanantërin," tosarama'. Quisocristo co topinan quëran nontërinpoahuë'. Chiniquën nanantaton, ya'ipi nanitaparin. ⁴ Isoro'paquë nipon, co aquëtë' chinirinhüë'. Corosëquë patanantopi. Chiminaponahuë', Tata Yosëri chiniquën nanantaton, ananpitaantarin. Quiyanta' Quisocristo pochin cancantato, co quiyaora chiniraihuë'. Ina acorincoi ni'ton, Yosë achinicancanincoi no'tëquën pënëna'huainquëmaso marë'.

⁵ Canpitaso nipirinhüé' nitantiaco'. Canpitaora yonquinëma quëran yonquico'. A'naquëma' co cancanëma quëran huarë' imashatëramahuë' nimara. Ya'ipi cancanëma quëran imapatama', Quisocristo ya'coancantërainquëma'. ¿Co ina nitotëramahuë' ti? A'naquëmaso nipirinhüé' co tëhuë'nchachin imamaranquëmahüé'. ⁶ Tëhuë'nchachin imapatama', co topinan quëran a'chintërainquëmahüé', tënahuë. Ina quëran canpitaná' inachachin yonquiarama'. "Tëhuë'nchachin Quisocristori acorin pënë'nainpoaso marë'," tosarama'. ⁷ Canpita marë' Yosë nontarai. "Catahuaquë' noyasáchin niina," itërai. Co a'napita noya nicainacoiso marë naporaihuë'. Canpita noya noya imacamaso marë' naporai. A'napita co noyahuë' yonquiarapipirinacoihuë', co ina yonquiraihuë'. ⁸ No'tën nanan natëcamaso marë' catahuarainquëma'. Co nohuanteraihuë' nisha a'chinta'huainquëmaso'. ⁹ Co chiniquën nanantona'pi pochin nipiraihuë', co ina marë' sëtëraihuë'. Noya imapatama', nóya cancantarai. Ipora huanta' Yosë nontarai. "Catahuaquë', Siniro, noya noya cancanchina," itërai. ¹⁰ Napoaton co inaquë ya'huaporahuë', ninshitaranquëma' pënëna'huanquëmaso marë'. Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantohuatama', canconpato, co ana'inta'huanquëmaso' ya'huaponhuë'. Siniro chachin chiniquën nanan quëtërinco catahua'huanquëmaso marë'. Co anishacancanta'huanquëmaso marë' napotaranquëmahüé'. Noya noya imacamaso marë' napotaranquëma'.

¹¹ Nani iyaro'sa' ninshitëranquëma'. Noya cancantoco', tënahuë. Ya'ipi cancanëma quëran Yosë imaco'. Pënënanquëmaso' noya natëtoma', niachinicancanco'. Napopináchin yonquico'. Noya nini'toma', ya'huëco'. Inapohuatama', Yosë catahuarainquëma'. Inasáchin nosoroatonpoa', catahuarainpoa' sano cancantacaso marë'. ¹² Noya ninosoroatoma', imaramasopita capini nisë'quëco'. ¹³ Ya'ipi imapisopita isëquë ya'huëpiso', saludos a'patarinë'nquëma'.

¹⁴ Inaora nohuanon, Siniro Quisocristo catahuainquëma'. Tata Yosë nosoro'inquëma'. Ispirito Santo chachin nani tahuëri noya ayonquinqüëma'. Nani huachi.

Paono

Paonori Carasiaquë ya'huëpisopita ninshitérinso'

Carasiaquë imapisopita quirica a'patërinso'

¹ Ca Paonoco ninshitaranquëma', ni'co'. ¿Noyanquëma' canpitanta'? Noya canta' ya'huarahué. Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Co piyapi'sa' inahuara nohuanton a'parinacohué' a'china'huaso marë'. Co inapita acorinacohué'. Tata Yosë chachin acorinco. Ina nohuanton, Quisocristo nantantarin huachi. Nani nantantantohuachina, ina chachin nanan quëtërinco a'china'huaso marë'. ² Ya'ipicoi isëquë imaraisopitaro'coi chachin nanan a'patarainquëma'. Canpitanta' Carasia parti ya'huëramasopita imarama' ni'ton, ninshitaranquëma'. ³ Inaora nohuanton, Tata Yosë catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Siniro Quisocristonta' inachachin catahuainquëma'. ⁴ Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' Quisocristo chiminin. Inaora nohuanton, ya'huëretërinpoa'. Notohuaro' piyapi'sa' co noyahuë' yonquipi. Ama inapita pochin cancantacaso marëhuë' chiminaton, anoyacancantërinpoa'. Tata Yosë nohuanton, nicha'ërinpoa'. ⁵ "¡Ma noyacha Tata Yosëso paya!" itahué'. Ama onporota' ina naniantahuasohué'. Amen.

Quisocristoichin imacaso' ya'huërinso'

⁶ Yosë ayonquirinquëma' imacamaso marë'. Quisocristo inaora nohuanton nosoroatëinquëma', catahuarainquëma' ni'ton, imarama'. Imapiramahuë', a'naroáchin ina naniantatoma', nisha nanan yaimarama'. Ina yonquiato, pa'yanahuë. ⁷ Co a'na nanan, iyaro'sa', ya'huërinhuë' cha'ëcaso marë'. Quisocristoichin anoyacancantërinpoa'. Ina imapatëhua', oshanënpoa' inquitarinpoa'. Inasáchin yonquipiramahuë', a'napita huëcatona', nisha nanan a'chintarinëinquëma'. Napoaton nisha nisha yonquiarama'. Yanonpintërinëinquëma'. "Co Quisocristoráchin yonquicaso' ya'huërinhuë'," itërinëinquëma'. ⁸ Quiyanta' nisha nanan a'chinai naporini, Yosë ana'inchitoncoihuë'. Anquëni tëranta' nisha nanan a'chinin naporini, Yosëri ana'inchitonhuë'. "Quisocristoichin nicha'ërinpoa'," itëranquëma'. ⁹ Iráca inachachin sha'huitërainquëma'. Iporaso' naquëranchin sha'huitantaranquëma'. "Quisocristoichin anoyacancantërinpoa'," ta'toma', imarama'. Inso tëranta' nisha nanan a'chintohuachinquëma', Yosëri chiniquën ana'inchin, ténahuë.

¹⁰ Co piyapi'sa' noya nicainacoso marë' a'chinahuë'. Yosë noya nicainacoso marë' a'chinahuë. Piyapi'sa' pa'yatinacoso marë' na'con na'con yonquirahuë naporini, co Quisocristo natëitohué'.

Paono ya'nan imarinsó'

¹¹ No'tëquën iyaro'sa' sha'huitaranquëma'. Iráca quëran huarë' co piyapi yonquirinsó' a'chintëranquëmahué'. ¹² Quisocristo chachin nanamën anitotërinco. Co a'na piyapi sha'huitërincohuë'. Co insonta' ina nanamën a'chintërincohuë'. Inaora chachin anitotërinco.

¹³ Iráca naporahuëso' nani natantërama'. Co'huara Quisocristo imachatërapohué', cotio nanan imarahué. Ina imato, Quisocristo imapisopita no'huirahuë. Chiniquën aparisitërahué. Ata'huanta'huaso' yonquipirahuë'. ¹⁴ Cotioro'sa' napopiso' chiniquën imato, inasáchin yonquirahuë. Carë' napopináchin pi'ipitopiso' noya natëpirinahuë', caso' na'con na'con natërahó. Nani ma'sha shimashonëhuëpita a'chinpiso' yanatëpirahuë'. ¹⁵⁻¹⁶ Yosë nosoroatonco, nohuantërinco hui'nin imaca'huaso marë'. Co'huara nasichatërapohué', yonquirinco nanamën a'china'huaso marë'. Inaora nohuanton, nosororinco ni'ton, hui'nin anohuitërinco nisha piyapi'sa' pënëna'huaso marë'. Ina marë' acohuachincora, co piyapi'sa' paaparahuë' a'chintinacoso marë'. ¹⁷ Ca'tano'sa' Quirosarinquë ya'huëpirinahuë', co inatohua' pa'nahuë' nonta'huaso marë'. Inapita'ton acopirinhuë', Yosë nani sha'huitërinco ni'ton, co inapita tëranta' natanconahuë'. Co hua'qui quëranhuë' Arapia parti paato, Quisocristo nanamën yonquirahuë. Ina quëran Tamascoquë paantarahuë.

¹⁸ Cara pi'ipi quëran Quirosarinquë pa'nahuë Pitro nohuita'huaso marë'. Cato simana pochin pëinëquë yacaparahuë. ¹⁹ Naporó Santiaconta' nohuitërahué. Quisocristo iin inaso'. Inapitasáchin nontërahué. A'napita ca'tano'saso' co ni'nahuë'. ²⁰ Yosë ni'sárinco, no'tëquën ninshitaranquëma'. Co nonpintaranquëmahué'.

²¹ Ina quëran Siria parti pa'nahuë a'chinapo. Sirisia partinta' pa'nahuë. ²² Cotia parti ya'huëpisopitaso nipirinhuë' co nohuichatërarinacohué'. Inatohua' na'a Quisocristo imapisopita ya'huëpirinahuë', co nohuitërinacohué'. ²³ Topinan natantërinaco. "Iráca Paono aparisitërinpoa'. Yatëpapurinpoahuë', iporaso' inanta' imarin. Quisocristo nanamën a'chinarin huachi," topi, natantopi. ²⁴ Ina natantahuatona', "¡Ma noyacha Tata Yosëso' ni'ton, Paononta' imarin paya!" topi.

2

Quisoso ca'tano'sanënpitarë' ninontopiso'

¹ Shonca catapini pi'ipi quëran naquëranchin Quirosarinqüë paantarahuë. Pirnapi ca'taninco. Titonta' quëparai. ² Yosë ayonquirinco paca'huaso' ni'ton, pa'nahuë imapisopita nonta'huaso marë'. Ansiano'sarachin niyontonpachinara, sha'huitërahuë. "Caso' nisha piyapi'sa' a'chintohuato, Quisocristo'ichin imacaiso' ya'huërin, tënahuë. Iráca pënëntërinso' imacaiso' co a'chintërahuë," itërahuë. "Co no'tëquën a'chinahuë," itërinaco naporini, topinac quëran a'chinchitënquëmahuë', tënahuë yonquiato. Ansiano'saso nipirinhüë' "Noya a'chinan," itërinaco. ³ Titonta' nisha piyapi nipirinhüë', inatohua' quëparahuë. Co marca ya'huëtopirinhüë', ansiano'sari noya ni'pi. "Marca niacotëquë'," co itopihuë'. ⁴ A'naquën cotioro'saso nipirinhüë', "Quiyanta' imarai," taponaraihuë', co Quisocristo'ichin imapihuë'. Iráca pënëntërinso'ta' imapi. Yasha'huirapitonaco'i, niyontonpiso pëiquë ya'conpi Quisocristo imatoi naporaisopita nicacaiso marë'. "Iráca pënëntërinso'ta' natëcaso' ya'huërin," ta'tona', yaanishacancantërinaco'i nisha nisha natëca'huaiso marë'. ⁵ Napotopirinhüë', co pi'pian tëranta' nohuanteraihuë'. "Quisocristo'ichin anoyacancantërinpoa'," itërai. Canpitanta' no'tëquën yonquicamaso' nohuanterai. Napoaton nisha a'chintohuachinacoira, co manta' natëraihuë'.

⁶ Ansiano hua'ano'saso' nipirinhüë', co nisha sha'huitërinacohüë'. Chiniquën nanantopirinhüë', co t'ëhuatërahuë'. Napopináchin Yosë ni'ninpoa'. ⁷⁻⁸ "No'tëquën a'chinan," itërinaco. Pitrori a'chintohuachina, Yosë nohuanon, na'a cotioro'sa' Quisocristo imasapi. Carinta' a'chintohuato, Yosë nohuanon, na'a piyapi'sa', nisha nisha niponaraihuë', imasapi inahuanta'. Napoaton ansiano'santa' noya nontërinaco. "Yosëri Pitro acorin cotioro'sa' a'chintacaso marë'. Quëmaso nipirinhüë' acorinquën nisha piyapi'sa' a'chintacaso marë'," itërinaco.

⁹ Santiaco, Pitro, Coansha, inapitasa' chini chiniquën nanantopi ni'ton, sha'huitërinaco'i. "Yosë na'con catahuarinqüën. Ina acorinquën nisha piyapi'sa' a'chintacaso marë'," ta'tona', s'ëhuërinaco. Pirnapinta' s'ë'quëpi. "Canpitasa' nisha piyapi'sa' a'chintoco'. Quiyaso nipirinhüë' cotioro'sa' a'chintarai," itohuachinacoira, "Noyahua'," itërai. ¹⁰ "Ama sa'ahuaros' naniantocoso'huë'. Imapisopita a'chintoco' ma'sha quëtacaso'," itërinaco'i. "Co'chi naniantaraihuë' paya. Nosororai quiyarinta'," itërahuë'.

Paonori Pitro pënëninso'

¹¹ Ina quëran Pitro Antioquiaquë pa'pachina, Quisocristo'ichin anoyacancantërinpoaso' nitotaponahuë', tëhuërin. Napoaton niyontonpiquë chachin pënënahüë'. Ina sha'huichinquëma' nitotoco'. ¹² Inaquë nisha piyapi'sa' ya'huëpi. A'naquën Quisocristo imapi. Inapitasa' co cotio piyapihuë' ni'ton, ya'ipi cosharo' ca'pi. Cotioro'santa' inaquë ya'huëpisopita Quisoso imapachinara, co huachi cosharo' a'popihuë'. Napopináchin coshatopi. Pitronta' inapitarë' coshataton, co ma'sha a'porinhüë'. Ina quëran a'napita cotioro'sa' Quirosarin quëran canqui. Santiaco imarinsopita inahuaso'. "Quiyanta' Quisocristo imarai," taponaraihuë', iráca pënëntopiso' yonquiato'na', ma'sha a'popi. Inapita huë'pachinara, Pitro co huachi nisha piyapi'sarë' coshatërinhuë'. Marca pa'yatopisopita t'ëhuataton, nisha coshatërin. ¹³ Ya'huëhuano'santa' cotioro'sa' nipisopita Pitro nicatona', nisha coshatopi. Pirnapinta' Pitrorë' chachin nisha coshatërin. Quisocristo nanamën nitotaponaraihuë', co no'tëquën imapihuë'. ¹⁴ Ina ni'sahuato, ya'ipi piyapi ni'tërantapaiquë Pitro chiniquën pënënahüë'. "Cotio piyapinquën niponahuë', Quisocristo imaton, iráca pënëntërinso' naniantëran. Nisha piyapi'sarë'quën coshataponahuë', iporaso' naquëranchin ma'sha a'poantar. Ina pochin nicaton, piyapi'sa' anishayonquiaran. 'Co Quisocristo'ichin nicha'ërinpoahuë' nimara. Iráca pënëntërinso'ta' natëcaso' ya'huërin, ta'tona', nonanarinëquën. ¿Nisha piyapi'santa' cotioro'sa pochin yaatarantëran ti?

Quisocristo natëhuatëhua', Yosë nicha'ërinpoaso'

¹⁵ Canpoaso' hua'huatërehua quëran huarë' cotioro'sanpoa' ninëhua'. Co nisha piyapinpoahuë'. 'Co oshahuano'sanpoahuë', nitërehua'. ¹⁶ Napopirëhuahuë', Moisésë pënëntërinso' natëhuatëhua', co ina marë' Yosë noya ni'sarinpoahuë'. Quisocristo'ichin imapatëhua', noya ni'sarinpoa'. Napoaton canpoanta' Quisocristo natërehua' oshanënpoa' inquitinpoaso marë'. Co inso tëranta' pënëntërinso' natërinso marë' Yosë'pa' pa'sarinhuë'. Quisocristoráchin nicha'ërinpoa'.

¹⁷ 'Quisocristo nicha'ësarinpooa', ta'tëhua', imarihuarahuë', iráca pënëntërinso' imaan-tahuatëhua', ¿Quisocristo napoahuarë' aoshahuaninpooa' ti? Co onporonta' ina pochin yonquicaso' ya'huërinhuë'. ¹⁸ Iráca pënëntërinso' nani naniantërehua'. Naquëranchin ina yonquiantahuatëhua', co Yosë natëarihuahuë'. Quisocristo'ichin yonquicaso' ya'huërin. ¹⁹ Iráca canta' pënëntërinso' imapirahuë', co nanitërahuë' no'tëquën natëca'huaso'. Co

ina imato noya cancantërahue'. Oshahuanato, chimipi pochin cancantërahue'. Napoaton iráca pënëntërinso' naniantërahue' Yosëichin yonquica'huaso maré'. ²⁰ Quisocristo corosëquë chiminin. Ina imato, canta' corosëquë chiminahuëso pochin ninahuë. Iráca yonquirahuëso' naniantërahue'. Napoaton co huachi oshahuanaca'huaso' ya'huërinhuë'. Iporaso' Quisocristoichin yonquirahuë. Co huachi caora nohuanto ma'sha ninahuë'. Quisocristo ya'coancantërinco ni'ton, catahuarinco noya nica'huaso'. 'Nani tahuëri Yosë hui'nin chachin catahuarinco,' ta'to, noya cancantërahue'. Inaso' pa'pi nosororinco. Nosoroatonco, ya'huërenamëhuë chiminin. ²¹ Inaora nohuanton, Yosë nosoroatonpoa', hui'nin a'paimarin chiminacaso maré'. Co ina naniantërahue'. Inasáchin imarahue' ni'ton, Yosë noya ni'sarinco huachi. Iráca pënëntërinso' natërhhuaso maré' noya ni'ninpoa' naporini, topinan quëran Quisocristo chimiintonhuë', itërahue'.

3

Iráca nanan naniantatëhua', nasha nananáchin imahua'

¹ Co no'tëquën iyaro'sa' yonquiramahuë'. ¿Inta' ahua'yantatëinquëma', anishacancantërinquëma'? ténahuë yonquiato. "Quisocristo corosëquë patanantopi. Canpoa maré' chiminin," itërainquëma'. A'ninquëchin quënanëso pochachin sha'huitohuatëinquëmara, natanama'. "Ina pochin chiminaton, oshanënpoa' inquitërinpoa'," ta'toma', Quisocristo imarama'. ² Isoichin yanitotërahue'. ¿Ma'ta' imarama' ni'ton Ispirito Santo ya'coancantërinquëma'? Iráca pënëntërinso' natëhuatama', ¿Ispirito Santo ya'coancantërinquëma' tí? ¡Co'ta, Quisocristo nanamën natanatoma' natëhuatama', ya'coancantërinquëma'! "No'tëquën nontërinpoa'," ta'toma', natërama'. Ina imapatama', Ispirito Santo ya'coancantatëinquëma', na'con catahuarinquëma'. ³ ¿Onpoatomata' iporasos co huachi no'tëquën yonquiramahuë'? Naquëranchin iráca pënëntopiso' yanatëantarama'. Ya'nan imapoma', co canpitaora nanitëramahuë' Yosë huëntonëinquë ya'conacamaso'. Ispirito Santo aya'coninquëma'. Ipora huanta' co canpitaora nanitëramahuë' noya noya imacamaso'. ⁴ Imaramaso maré' Ispirito Santo na'con catahuapirinquëmahue'. Quisocristo naniantohuatama', topinan quëran catahuarinquëma'. Napoaponahuë', co Quisocristo naniantaramahuë', topirahuë'. ⁵ "Quisocristoichin anoyacancantërinco," topatama', Ispirito Santo ya'coancantërinquëma'. Inapotohuachinquëma', achinicananinquëma'. Catahuarinquëma' ni'ton, nani ma'sha nanitaparama'. Co iráca pënëntërinso' natëramaso maré' catahuarinquëmahue'.

⁶ Isonta' yonquico: iráca Apraan Yosë natërin. "No'tëquën nontërinco. Sacai' nininsonta' nanitaparin," topachina, Yosëri noya ni'nin. ⁷ Iporaso' canpoanta': "Yosë no'tëquën nontërinpoa' ni'ton, imasarahue'," topatëhua', Apraan pochin cancantarihua'. Ina pochin cancantohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'. Inanta' iyaro'sa' nitotoco'. ⁸ Co cotioro'saráchin Yosëri nohuantërinhuë'. Nisha piyapi'santa' imapachina', noya ni'sarin. Noya nicaton, co oshanëna maré' ana'ntarinhuë'. Iráca iso noya nanan ninoton, Apraan itapon: "Nisha nisha piyapi'santa' quëma pochin cancantohuachina', na'con catahuaraahuë," itërin Yosëri. Quiricanën quëran naporin. ⁹ Apraan Yosëri sha'huitërinso' topinan natëcharinso maré' Yosëri na'con catahuarin. Inapochachin canpoanta' Quisocristo nanamën topinan natëcharëhuaso maré' catahuarinpoa'.

¹⁰ Moisésë iráca pënëntërinso' yaimapatama', ana'ntinquinquëmaso' ya'huërin. Co ya'ipi natëramahuë' ni'ton, Yosë ana'ntarinquëma'. Iráca quiricanën quëran naporin: "Co ya'ipimiáchin natëhuatamacohue', chiniquën ana'ntaranquëma'. Parisitopiquë a'paranquëma'," ténin. ¹¹ "Pënëntërinso' natëto cha'ësarahuë," co ta'caso' ya'huërinhuë'. Ina pochin cancantohuatëhua', co Yosë noya ni'sarinpoahuë'. Quiricanën quëran no'tëquën sha'huitërinpoa': "Cancantënpoa quëran huaré' natëtohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa' ni'ton, noya nanpimiarihua'," ténin quiricanëinquë. ¹² Cato' nanan ya'huërin. Co cato chachin imacaso' ya'huërinhuë'. Iráca pënëntërinso' natëhuachina', inasáchin natëcaso' ya'huërin. Moisésë sha'huitërinpoa': "No'tëquën natëcaso' ya'huërin. No'tëquën natëhuatëhua', noya nanpimiarihua'," ténin. Ina nanan imapatama', co Quisocristo nanamën imaramahuë'.

¹³ Co nanitërhhuahuë' no'tëquën natëcaso' ni'ton, ana'ntinpoaso' ya'huërin. Quisocristoso nipirinhuë' nicha'ërinpoa'. Canpoa' ya'huërenamënpoa' chiminin. Ina, Yosëri ana'ntërin. Quiricanën quëran naporin: "Piyapi pa'pi co noyahuë' nipachina, naraquë achinpirahuatë', chiniquën ana'ntëré'. Nani Yosëri a'porin," ténin quiricanëinquë. Canpoaso' ana'ntinpoaso' ya'huëpirinhuë', naraquë chachin Quisocristo apatanantohuachinara, oshanënpoa maré' parisitërin. Inaquë parisitaton, nicha'ërinpoa'. ¹⁴ "Yosë no'tëquën nontërinco," ténin Apraan. Ina téninso maré' Yosëri noya ni'nin. Nisha piyapiro'sarinta' imacaiso maré' Quisocristo chiminin. Ina natëhuachinara, Yosëri noya ni'nin. Ya'ipinpoa'

Quisocristo imapatêhua', Ispirito Santo ya'coancantarinpoa'. Iráca Yosê sha'huirinso pochachin ya'coancantarinpoa'.

Yosê sha'huirinso'

¹⁵ Ni'cochi iyaro'sa'. Iso pochin sha'huichinquëma' yonquicamaso marê'. Ma'sha mapatêra, quirica quêtêrinênpoa'. Quêtôhuachinênpora, hua'ani nininên acorahuaton, hui'sharin. Ina quëran co insonta' nanitêrinhuê' canpiacaso'. Co aquêtê' ninshitacaso' ya'huêrinhuê'. Naporahuaton, co tapicaso' ya'huêrinhuê'. Ya'nan ninshitêrinsoráchin ya'huëmiatarin. ¹⁶ Inapochachin iráca Yosêri nontaton, Apraan sha'huitêrin: "Caora nohuato, nóya catahuanarquên. Quëma shiparionta' catahuanahuê' ya'ipi piyapi'sa' anoyacancantacaso marê'." itêrin. A'naichin shiin yonquiaton, naporin. Quisocristo ninoton, napotêrin. ¹⁷ Iráca Apraanê' anoyataton, itapon: "A'na tahuêri quëma shiparin ya'huëhuachin, ya'ipi piyapi'sa' anoyacancantarin. Caora nohuato, nicha'ësarahuê'. No'têquên nontaranquên. Co onporonta' naniantarahuê'," itêrin Yosêri. Ina quëran catapini pasa cara shonca pi'ipi na'huëhuachina, cotioro'sa' pênênin nani ma'sha natêcaso marê'. Pênênpirinhuê', Apraanê' iráca anoyatêrinso' co naniantêrinhuê'. Yosêri nani sha'huitôhuachina, co onporonta' nonpininhuê'. ¹⁸ Iráca Yosêri sha'huitêrin. "Caora nohuato, piyapi'sa' nicha'ësarahuê'," itêrin. Iráca pênentêrinso' natêtê' cha'écaso' ya'huêrin naporini, co inaora nohuanton Yosê nicha'ëitonpoahuê'.

¹⁹ ¿Ma'marêta' nipachin pênentêrinso nanan ya'huêrin? Co topinan quëran cotioro'sa' pênêninhuê'. Oshahuanëhuaso' anitotinpoaso marê' pênênin. Quisocristo nasitaquê huarê' pênentêrinsoachin ya'huêrin imacaiso'. Quisocristo nasitôhuachina, iráca Apraan sha'huitêrinso chachin o'marin. Yosê pênentôhuachina, anquêniro'sa' a'paimarin Moisésê sha'huítacaso marê'. Ina quëran Moisésêri piyapi'sa' sha'huitêrin. ²⁰ Nipirinhuê', Apraan nontôhuachina, co anquên a'paimarinhuê'. Co piyapi têranta' a'parinhuê' sha'huítacaso marê'. Inaora chachin no'têquên sha'huitêrin.

Maistro pochin nininso'

²¹ Ina pochin ni'quëhuarê' Moisésê pênentêrin ni'ton, ¿Yosêri Apraan sha'huitêrinso' tapirin ti? Co naporinhuê'. Pênentêrinso' noya noya nicanon, anoyacancantêrinpoa' naporini, ina natêrêhuaso marê' Yosê noya ni'itonpoahuê'. ²² Nipirinhuê', co insonta' nanitêrinhuê' no'têquên natêcaso'. Ya'ipinpoa' oshahuanëhua'. Ina marê' ana'intinpoaso' ya'huêrin, ténin Yosê quiricanên quëran. Napoaton Quisocristoráchin nanitaparín anoyacancantarínpoaso'. Inasáchin imapatêhua', Yosê noya ni'sarinpoa'.

²³ Co'huara Quisocristo imacaso' tahuêri naniyatêrasohuê' Moisésê pênentêrinso' hua'anëntatê pochin nitêrinpoa' ama aquêtê' oshahuanacaso marêhuê'. Oncorapirinpoaso pochin nitêrinpoa'. Quisocristo nasitaquê huarê' pênentêrinsoachin ya'huêrin ama Yosê naniantacaso marêhuê'. ²⁴ Ni'cochi. Hua'huaro'sa' co yonquipihuê' ni'ton, na'con pênénacaso' ya'huêrin. Inapochachin iráca Moisésê na'con pênéninpoa'. Maistro pochin pênéninpoa' oshahuanëhuaso' ayonquipoaso marê'. Co pênentêrinso' natêcaso' nanitêrêhuahuê' ni'ton, Quisocristo huachi yonquiarêhua'. Ina imapatêhua', anoyacancantarínpoa'. ²⁵ Iporaso' nani Quisocristo o'marin ni'ton, co huachi maistro pochin nininso' nohuantarihuahuê'.

²⁶ Iporaso' Quisocristo imapatêhua', hui'ninpita pochin Yosê ni'ninpoa'. ²⁷ Ya'ipinpoa' Quisocristo natêhuatêhua', huëntonênquê chachin ayá'coninpoa'. Ya'conpatêhuara, "Quisocristoíchin imasarahuê huachi," ta'têhua', aporiuhanëhua'. Nasha a'morêso pochin ninêhua' ni'ton, Quisocristo pochin yonquiarihuê'. ²⁸ Yosêso' co nisha nisha yonquirinpoahuê'. A'naquênpoa' cotio piyapinpoa', a'naquëonta' nisha piyapi'sa'. A'naquëonta' patrono'sa', a'naquênso' piyapinênpita. A'naquên sanapi'sa', a'naquênpoa' quëmapinpoa' nipirêhuahuê', ya'ipinpoa' Quisocristo imapatêhua', a'na huëntoínchin pochin ninêhua'. ²⁹ Quisocristo imapatêhua', Apraan shinpitanpoa' ninêhua' canpoanta'. Apraan sha'huitêrinso pochachin na'con catahuaninpoa'.

4

¹ Ni'cochi. Ma'huan chiminpachina, ya'ipi ma'shanênpita, coriqui, inapita ayananpirin. Hui'nin mashotôhuachina, inari ya'huêrêtêrin. Hua'huataponso nipirinhuê', co a'naroáchin maninhuê'. Inaora ma'shanênpita nipirinhuê', piyapinên pochin nicanon, co a'naroáchin hua'anëntêrinhuê'. ² Hui'napitaquê huarê' a'napitari a'pairin. Hua'huasha ni'ton, natêcaso' ya'huêrin. Ina quëran hui'napitôhuachina, ya'ipi hua'anëntarin. Pa'pin sha'huirinso tahuêri chachin nanihuachin, hua'anëntarin. ³ Inapochachin canpoanta' co'huara Quisocristo nanamên nitochatêrarihuahuê', hua'huaro'sa pochin yonquirêhua'. Nani ma'sha natêcaso' yonquiconêhua'. Ma'sha a'pocaso', ma'sha nicacaso', inapita sha'huitêrinênpoa'. Inasáchin yonquipirêhuahuê'. ⁴ Ina quëran tahuêrinên nanihuachina,

Yosëri hui'nin a'paimarin. Sanapi quëran nasitaton, piyapi chachin ninin. Cotio quëmapi ni'ton, iráca pënëntërinso' natëcaso' ya'huërin. ⁵ Iráca pënëntërinso' natëtoi, piyapinën pochin nipirihuë', Quisocristo nicha'ëinpoaso marë' o'marin. Ina imarëhua' ni'ton, iporaso' hui'ninpita pochin Yosë ni'ninpoa'. ⁶ Hui'nin pochachin nicatonpoa', Ispirito Santo aya'coancantërinpoa'. Ina quëran Yosë nontohuatëhua', Ispirito Santo nohuanton, "Tata" itëréhua'. ⁷ Napoaton co huachi pënëntërinso' hua'anëntërinpoahuë'. Hui'ninpita pochin Yosë ni'ninpoa' ni'ton, na'con catahuarinpoa'. Inaora nohuanton, ya'ipi sha'huítërinpoaso' acotarinpooa'.

Iráca pënëntopiso' co natëcaso' ya'huërinhuë'

⁸ Iráca co Yosë nohuítëramahuë'. Nisha nisha ma'sha, mamansi, inapita t'ë'huatatoma', mosharama', co inapita yonquicasohuë' nipirihuë'. ⁹ Iporaso' Yosë nohuítërama'. Inanta' hui'ninpita pochin nicatëinquëma', noya nohuítërinquëma'. Nani nicha'ëpirinquëmahuë', ¿ma'marëcha naquëranchin iráca pënëntërinso', a'napita piyapi'sa' natëtopiso', inapita natëtoma', t'ë'huachinachin cancantantarama'? ténahuë'. Inapita natëapomarahuë', co ina marë' noyápiachin cancantëramahuë'. ¹⁰ Cotioro'sa pochin sahuato tahuëri chinotërama', yoquia'huarai tahuëri'santa', chinotantarama'. Nani pi'ipi nisha nisha niyontonpiso tahuëri'sa' na'huërama'. "Ina marë' Yosë noya ni'ninpoa'," topiramahuë', co ina marë' noya ni'ninquëmahuë'. ¹¹ No'tëquën iyaro'sa' a'chintopiranquëmahuë', naniantërama' nimara, ténahuë'. "Topinan quëran a'chintërahuë' nimara," ta'to sëtërahuë'.

¹² Canta' iráca ya'ipi pënëntërinso' natëpirahuë', Quisocristo imaca'huaso marë' co huachi ina yonquirahuë'. Ca pochin cancantatoma', canpitanta', iyaro'sa', "Co iráca pënëntërinso' nicha'ësarinpooahuë'," ta'toma', Quisocristoichin imaco huachi. Iráca nicapëinquëma' pa'patëra, co no'huiramacohuë', noya nontëramaco. ¹³ Ya'nana' a'chintapëinquëma', caniorahuë'. Canioto, hua'qui' yacapatëinquëma', a'chintëranquëma'. Ina nitotërama'. ¹⁴ Chiniquëni caniopirahuë', co nocanamacohuë'. Noya natanamacaco. "Anquëni pochin Yosë nanamën a'chintërancoi," itëramaco. Quisocristo noninso pochachin natanamacaco. ¹⁵ A'chintohuatëinquëma, pa'yatërama'. Na'con nosororamaco. Nanitërama' naporini, ya'pirama chachin quëchitomacohuë'. ¿Orpoatomata' iporaso nisha yonquirama'? ¹⁶ No'tëquën pënënanquëma' ni'ton, ¿no'huiramaco ti?

¹⁷ Nisha a'china'piro'saso canpitataquë paatona' noyásha nontopirinëinquëmahuë', co t'ëhuëchachin yacatahuarinëinquëmahuë'. Yaocoiarinëinquëma' inapita pa'yatamaso marë'. "Ama Paono natëcosohuë'," itërinëinquëma'. ¹⁸ Noyasha yonquiatona', a'chinpachina', a'china'pi pa'yatacaso' ya'huërin. Nipirihuë', co noyahuë' yonquiatona', a'chinpachina', co pa'yatacaso' ya'huërinhuë'. Canpitataquë ya'huasoco, noya nontëramaco. Iporanta' co ya'huëpirahuë', noya yonquirapico, topirahuë'. ¹⁹ Na'con iyaro'sa' nosororanquëma'. Hui'nahuëpita pochachin ni'nanquëma'. Ni'co'. Sanapi yahuaihuachina, chiniquëni parisitërin. Inapochachin canta' na'con yonquiatëinquëma', chiniquëni parisitarëso pochin cancantërahuë'. Canpitanta' Quisocristo pochachin cancantacamaso' na'con nohuantërahuë'. Quisocristoráchin imapatama', oshaquëran ina pochachin cancantarama'. Ina marë' na'con yonquiáranquëma'. ²⁰ Ma'cha inatohua' aco'incoya, topitërarahuë'. ¿Inaquë ya'huërahuë' naporini, ninontëréhua' noya noya niitonhuë'? Aquë ya'huërama' ni'ton, "¿Ma'ta' onpochi anoyata'huaso' marë' nicaya?" ténahuë yonquiatona'.

Acara, Sara inapita pochin nipiso'

²¹ Natanco iyaro'sa' Moisése pënëntërinso' yanatëramasopita. ¿Co ya'ipi Moisése ninshitërinso' natanamahuë' ti? ²² Apraan cato' hui'nin ya'huëterin. A'naso' cosonanën hua'huin. A'naso' nipirihuë' sa'in chachin hua'huin, ténin. ²³ Cosonanënso' a'napita sanapi'sa' pochin hua'huainin. Sa'in chachinso' nipirihuë' Yosë nohuanton, hua'huainin. Co'huara hua'huayantëraponhuë', Yosëri itërin: "Ca nohuantonëhuëquë hua'huaranan," itërin. Yosëri catahuarin ni'ton, hua'huainin. ²⁴⁻²⁵ Iso cato' sanapi'sa' yonquiatoma', nitotoco'. Cato' sanapi'sa' ya'huërin. Inapochachin cato' anoyatërinso ya'huërin. A'naso' iráca pënëntërinso', itopi. A'naso' nipirihuë', Quisocristo quëran anoyatërinpoaso'. Iráca pënëntërinso' cosona pochin ninin, Acara itopiso'. Iráca cotioro'sa' Arapia parti pa'topi. Ina parti pa'tasoi, Moisése pënëntërin. Sinai motopiquë concanpachinara, pënëntërin nani ma'sha natëcaiso'. "Co no'tëquën natëhuatëhuahuë', Yosë ana'intarinpoa'," ta'tona', t'ë'huatopi. Ipora huanta' cotioro'saso' Quirosarinquë ya'huatona', pënëntërinso' nanan imasapi. "Ana'intho'huachinpoa'," ta'tona', t'ë'huarë'na' ya'huapi. ²⁶ Apraan sa'inso' nipirihuë' co ina pochinhuë'. So'ini noya noya ni'nin. Co hua'anën pochin camairinhuë'. Inapochachin inápaquë nasha Quirosarin ya'huërin. Inatohua' co nisha nisha natëcaso' ya'huërinhuë'. Quisocristo imapatëhua', Sara hua'huin pochin ninëhua'. ²⁷ Iráca Yosë quiricanëinquë ninshitaton, naporin: "Co hua'huana'pinquënhuë' niponahuë', noya cancantëquë'.

Co hua' huanaton iquitaponahué', capa cancantéqué'.

A'na'ton so'yaton, hua'huanin.

Quëmaso nipirinhué', na'con na'con amiparinpita ya'huëtárinquën. Ina maré' capa cancantéqué', itërin.

²⁸ Apraan hui'nin chachin Isaco itopiso'. Yosë nohuanton, ya'huëtërin. “No'tëquën Yosë nontërinco,” topachina, ina nohuanton, Isaco nasitërin. Canpoanta' Quisocristo imapatëhua', Yosë nohuanton, huëntonënguë ya'conarihua'. Hui'ninpita pochin ni'ninpoa'.

²⁹ Apraan hui'ninpitaso' co noyahué' nini'tona', ya'huëpi. Ispirito Santo nohuanton, Isaco nasitërin. Cosona' hua'huinso nipirinhué', apiraton Isaco aparisitërin. Inapochachin ipora huanta' iráca pënëntërinso' nanan imapisopita aparisitërinënpoa'. ³⁰ Cosona' hua'huinso nipirinhué', co ya'huëmiatërinhué'. Ina'ton nasitaponahué', Yosë co nohuantërinhué' pa'pin ma'shanënpita hua'anëntacaso'. Apraan nontaton, itapon: “Isaco ya'ipi hua'anëntapon. Napoaton cosonaso', hua'huiné chachin a'paquë' pa'ina',” tënin. ³¹ Napoaton iyaro'sa' Quisocristo nanamën imapatëhua', co pënëntërinso' nanan imacaso' ya'huërinhué'. Yosëso' co patron pochin piyapitërinpoahué'. Huëntonënguë chachin aya'coninpoa' ni'ton, hui'nin pochachin ni'ninpoa'.

5

Quisocristo ocoirnpoo'so'

¹ Quisocristo nicha'ërinpoa' inasáchin yonquiatëhua' noya cancantacaso maré'. Ina imapatëhua', catahuarinpoa' noya nicacaso'. Napoaton ama naquëranchin iráca pënëntërinso' imahuasohué'. Quisocristoráchin yonquia'ahua'.

² Ca Paonoco no'tëquën sha'huitëranquëma'. Marca niacotohuatama', co Quisocristoíchin yonquiarahuhé'. Ina quëran co anoyacancantërinquëmahué'. ³ Naquëranchin sha'huitantëranquëma'. Marca niacotohuatama', ya'ipi cotio pënëntërinso' natëcaso' ya'huërin. ⁴ “No'tëquën natëhuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa',” topatama', co Quisocristo imaramahué'. Yosë inaora nohuanton, nosorpirinquëmahué', Quisocristo naniantohuatama', co huachi catahuarinquëmahué'. ⁵ Nipirinhué', ina imapatëhua', Ispirito Santo catahuarinpoa'. “Quisocristoíchin anoyacancantërinpoa',” topatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa', tënëhua'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', tëhuëenchachin noyápiachin cancan quëtarinpoa'. Ina ninarëhua'. ⁶ Quisocristo imapatëhua', co marca yonquiarihuahué'. A'naquënsa' nani niacotopi. A'naquënsa' nipirinhué' co niacotopihué'. Co ina yonquicaso' ya'huërinhué'. Cancanënpoa quëran huaré' imacaso' ya'huërin. “Quisocristo catahuarinpoa'. Co nonpintarinpoahué',” ta'tëhua', ya'ipi cancanënpoa quëran natëahua'. Ina natëhuatëhua', catahuarinpoa' nóya ninosorocaso'. Ina pochin cancantohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'.

⁷ Canpitaso noya imasapiramahué', ¿inta nonpintatënguëma', nisha ayonquërinquëma'? tënahué. ⁸ Co ina pochin Yosë a'chintërinpoahué'. Huëntonënguë aya'coninpoa' ni'ton, cancanënpoaquë nontarinpoa'. No'tëquën yonquicaso' nohuantërin. ⁹ Ni'co' iyaro'sa'. Pan nipatëra, pi'pian ahuepocatërinso' acotohuachinara, ya'ipi së'cotërin. Inapochachin pi'pian tëranta' nonpin nanan yonquihuatama', co hua'quiya quëranhué' ya'ipinquëma' nitapicancanarama'. ¹⁰ Caso nipirinhué' natëranquëma'. No'tëquën yonquiarama', tënahué. Siniro catahuarinquëma' ama nisha nisha yonquicamaso marëhué'. Nipirinhué', inso tëranta' nisha a'chintohuachinquëma', Yosëri ana'ntarin. Chiniquën nanantopirionta', nonpintohuachinquëma', Yosëri ana'ntarin.

¹¹ A'naquën nonpinapirinaco. —Paononta' quiya pochin a'chinin. “Marca niacotoco'. Co iráca pënëntërinso' natëhuatëmahué', co Yosë noya ni'sarinquëmahué',” tënin Paononta', toconpi. Co napopirahué', nonpinapirinaco. Ina pochin a'chinahué' naporini, co cotioro'sa' no'huëitonacohué'. “Quisocristo corosëquë chiminin. Inasáchin imapatëhua', anoyacancantërinpoa',” itërahuëso maré' ipora huanta' aparisitërinaco. ¹² Marca niacotacaiso' na'con na'con yonquipi ni'quëhuaré', ya'ipi niyashitëtochinapi naporini, noya noya niitonahué'.

¹³ Ina pochin, iyaro'sa', nontaranquëma'. Canpitaso' Quisocristo nohuantërinquëma'. Nicha'ërinquëma' ama huachi të'huarë'quëma' ya'huëcamaso marëhué'. Co huachi ya'ipi iráca pënëntërinso' imacaso' ya'huëpirinhué', co Yosë nohuantërinhué' oshahuancamaso'. Quisocristo imapatama', co noyahué' yonquiramaso' naniantacaso' ya'huërin. Ninosoroatoma', nicatahuaco' noya cancantacamaso maré'. A'napita na'con na'con yonquico'. ¹⁴ Iráca Yosë pënëntohuachina, ninosorocaso' na'con na'con nohuantërin. “Quëmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroco’,” tënin. ¹⁵ Nino'huihuatama', pa'pi co noyahué' nisarama'. Tanan ni'niro'sa' niquëtëpiso pochin cancantarama'. Nipinocasonta' co noyahué'. Ina pochin nipatama', ni'cona ya'ipinquëma' nitapicancantama'.

Ispirito Santo catahuarinpoaso'

¹⁶ Ispirito Santo natéco' catahuainquéma', ténahué. Ina catahuahuachinquéma', co noyahué' yonquiramaso' naniantarama'. Inapita naniantatoma', nóya nisarama'. ¹⁷ Ispirito Santo noyasáchin ayonquiinpoaso' nohuantopirinhué', ipora huanta' co noyahué' yonquiréhua'. Ispirito Santoso nipirinhué' pénéinpoa' ama ina pochin cancantacaso maréhué'. Co noyahué' yonquihuatéhua', co nanitèrehuahué' Ispirito Santo natécaso'. Cato' cancan pochin ya'huéterinpoa'. Itohuara capini nipatétaté pochin nipi. Noya cancantacaso' nohuantopiréhuahué', canpoara co nanitèrehuahué' noya nicacaso'. ¹⁸ Cancanénpoaqué Ispirito Santo nontérinpoa' ma'sona noya nicacaso'. Ina natéhuatéhua', co huachi iráca pénéntérinso' camairinpoahué'. Ispirito Santo nohuantérinso' chachin yonquiarihua'.

¹⁹ Piyapi'sa' inahuara co nanitopihué' Yoséichin yonquicaiso'. Co noyahué' yonquipisopita nitotèrehua'. Co noyahué' yonquihuachinara, co noyahué' nipi. Yamonshihuanpi, taparo' nonpi, sanapi sè'huachinachin cancantopi. ²⁰ Co noyahué' yonquihuachinara, mamanshi moshapi, pēnotopi, co nanan anoyatopihué', co napopianachin yonquipihué'. A'pitona', a'naróachin no'huítopi, nipinopi. A'na huēnton a'na huēnton co noyahué' ninicatona' ya'huépi. Nisha nisha yonquiatona', ya'huépi. ²¹ Co noyahué' yonquihuachinara, a'napita ma'shanēnpita noyapatona', no'huipi. No'pipi, pitaro'saqué ca'miatopi, o'omiatopi, a'naratipita nipi. Iráca pēnēnanquéma'. Iporanta' pēnēntaranquéma'. Inapohuatama', co Yosé hua'anēntérinqué ya'conaramahué'. Ina pochin nipisopita co Yosé'pa' pantarapihué'.

²² Nipirinhué', Ispirito Santo natéhuatéhua', catahuarinpoa' ninosorocaso'. Catahuahuachinpoa', Yosé nohuitatéhua', capa cancantarihua'. "Yosé noya ni'sarinco," ta'téhua', sano cancantarihua' ni'ton, noya ninicatéhua' ya'huarihua'. Piyapi'sa' no'huipirinpoahuénta', co yano'huirihuahué'. Ma'sha onpohuatéhuanta', ahuantarihua'. Nosoroatéhua', nóya nontarihua'. Ispirito Santo catahuahuachinpoa', noya nicarihua'. No'téquēn nontarihua'; co pi'pisha tēranta' nonpintarihuahué'. ²³ Ispirito Santo natéhuatéhua': "Caso' noya noyaco," co tēcarihuahué'. Sano piyapi nicarihua'. Co noyahué' nicacaso' yonquiréhuahué', ina catahuarinpoa' naniantacaso'. Inapohuatéhua', Yosé noya ni'sarinpoa'. Co pénéinēnpoaso' ya'huaponhué'. ²⁴ Quisocristo coroséqué chiminaton, oshanēnpoa' inquitérinpoa'. Napoaton canpoanta' ina imapatéhua', co noyahué' yonquiréhuasopita coroséqué patanantaté pochin nitatéhua', naniantacaso' ya'huérin. Co huachi nohuantarihuahué' sopai pochin cancantacaso'. ²⁵ Ispirito Santo ya'coancantatonpoa', catahuarinpoa' noya nicacaso' ni'quéhuaré', ma'sona tēranta' sha'huitohuachinpoa', noya natéahua'.

²⁶ Ama noya ninéhuaso maré' a'napita nocahuansohué'. Ninocanpatéhua', a'naróachin nino'huarihua'. Itohuara capini ninoyapatéhua', nino'huarihua'. Ama ina pochin cancantahuasohué'.

6

Nicatahuacaso' ya'huérinso'

¹ Ispirito Santo natétoma' noya cancantohuatama', a'napitanta' catahuaco' ina pochin cancanchina'. A'naso' co noyahué' nipachin, ama no'huicosohué'. Sanoanan quéran pénénatoma', catahuaco' co noyahué' yonquirinsopita nanianchin. Ni'cona canpintari' sopai minséchinquéma'. ² Ya'ipinpoa' a'na tahuéri ma'sha onporéhua'. A'na tahuérinta' sopai yanonpintérinpoa' co noyahué' nicacaso maré'. Napoaton nicatahuahua' noya yonquicaso maré'. Panca pē'pēto nicatahuarésó pochin catahuahua'. Inapohuatéhua', Quisocristo natéarihua'. "Ninosorocaso," itérinpoa'.

³ "Caso' noya piyapico," topatan, quémaora ninonpintaran, co no'téquēn yonquiranhué'. Co insonta' Yosé pochachin cancantérinhué'. Co Yosé catahuarinpoahué' naporini, co manta' noya niitérihuahué'. ⁴ Ama a'napita napopiso' nicatoma', nitantiacosohué'. Quémaora naporanso yonquiaton, nitantiaqué'. Noya cancantohuatana, Yosé noya ni'sarinquēn. Ina quéran "Yosé noya ni'sarinco," ta'ton, capa cancantaran. ⁵ A'naya a'nayanpoa' Yosé acorinpoa' ma'sona nicacaso'. Canpoara pē'pētonēnpoa' quéparésó pochin niahua'. A'na tahuéri sacai' nipirinhué' ahuantatéhua', imamiatahua'.

⁶ A'naquēn paatona', nani tahuéri Yosé nanamēn a'chinápi. A'chintohuachinquéma', ma'sha quétoco' ama pahuanchinasohué'.

⁷ Ni'cona sopai nonpintochinquéma'. Co Yosé téhuacaso' ya'huérinhué'. Co insoari tēranta' nanitérinhué' Yosé nonpintacaso'. No'téquēn yonquico'. Ma'sha sha'patéra, inachachin nitérin. Co nisha nitérinhué'. ⁸ Inapochachin co noyahué' yonquirápatéhua', co noyahué' nisaréhua'. Ina maré' ana'intinpoaso' ya'huérin. Nipirinhué', Ispirito Santo natéhuatéhua', nani tahuéri catahuarinpoa' noya cancantacaso maré'. Ina quéran Yosé'pa' noya nanpicon-tarihua'. ⁹ Ama Yosé naniantatéhuahué', noya niahua'. Noya nicacaso' ama amiahuasohué'. Chiniquēn cancantohuatéhua', Yosé noya ni'sarinpoa'. Ina maré' tahuéri nanihuachin,

acanaarinpoa'. ¹⁰ Napoaton ya'ipi piyapi'sa' nosoroa'hua'. Nanitohuatéhua', catahuahua'. Quisocriso imaréhua sopita capini na'con na'con nicatahuahua'.

Piquëran huarë' pënëntërinso'

¹¹ Ca Paonoco apira pi'pian tëranta' caora imirahuë quëran ninshitaranquëma'. Panca ninshiquë ninshitaranquëma'. ¹² A'naquën ipora huanta' marca yaacotarinenquëma'. A'napita cotioro'sari noya nicacaiso marë' inapopi. "Quisocriso corosëquë chiminaton, anoyacancantërinpoa'. Inasáchin nicha'ërinpoa', topatéhua', cotio hua'ano'sa' aparisitarinenpoa'," topi. Ama inapitari no'huicaiso marëhuë' napopi. ¹³ Co inapita tëranta' ya'ipi pënëntërinso' natëpirinahuë', marca yaacotarinenquëma'. Niacotohuatama', pa'yatapi. "Ni'co'. Nisha piyapi'santa' natëtënenpoa', marca niacotopi," tosapi. ¹⁴ Caso nipirihuë' piyapi'sa' pa'yata'huaso' co yonquirahuë'. Quisocriso chiminisoáchin yonquirahuë. Corosëquë chiminaton, anoyacancantërinpoa'. Ni'ton, inaro'co chiminahuëso pochin co ma'sha isoro'paquë ya'huërinso' yonquirahuë'. Naporahuaton, isoro'paráchin pa'yatopisopita co huachi noya ni'ninacohuë'. ¹⁵ Marcaso' co onpopinchin yonquicaso' ya'huërinhuë'. Co ina marë' Yosë noya ni'ninpoahuë'. Quisocriso imapatéhua', nasha cancan quëtërinpoa'. Ina marë' tëhuënchinso' noya ni'ninpoa'. ¹⁶ Nani no'tëquën a'chintëranquëma'. Ina imapatama', Yosë piyapinën chachin nisarama'. Yosë nosoroatënuëma', noya catahuainquëma'. Asanocancainquëma', ténahuë.

¹⁷ Quisocriso no'tëquën natërahüë ni'ton, ahuërinaco. Ipora huanta pë'sharinaco ni'ton, cariro'sa' ya'huëarin. Napoaton ama insonta' aquëtë huarë' asëchincosohuë' ténahuë.

¹⁸ Ya'ipinquëma', iyaro'sa', yonquiáranquëma'. Inaora nohuanton, Sinioro Quisocriso catahuainquëma'. Amen. Nani huachi.

Paono

Paonori Ipiisoquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Imapisopita yonquiaton, ninshitërinso'

¹ Ca Paonoco ninshitaranquëma', ni'co'. ¿Noyanquëma' canpitanta'? Noya canta' ya'huarahüë. Yosë nohuanton, Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Canpitanta' Quisocristo noya imarama' ni'ton, Yosë noya ni'ninquëma'. Ipiisoquë ya'huëramasopita ninshitaranquëma'. ² Inaora nohuanton, Tata Yosë catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Sinioro Quisocristonta' inapochachin catahuainquëma'.

Iráca quëran huarë' Tata Yosë yonquirinpoaso'

³ Ma noyacha Tata Yosëso paya. Sinioro Quisocristo pa'pinaso'. Inápa quëran noya noya yonquirinpoa'. Quisocristo imarëhua' ni'ton, na'con catahuarinpoa' noya noya cancantacaso marë'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', anoyacancantërinpoa'. Ina quëran nani tahuëri catahuarinpoa' nohuantërinso chachin nicacaso'. Co inápaquë ya'huëyatërarihuahuë', inatohua' ya'huëarëhuaso pochin Yosë nohuítërhua'. Ina yonquiatëhua', "Yosparinquën Sinioro," itahua'. ⁴ Co'huara isoro'pa' ya'huëyatërasohuë', yonquiatonpoa', huayoninpoa' nóya cancantacaso marë'. Quisocristo imapatëhua', oshanënpoa' inquitatonpoa', Yosë nóya ni'ninpoa'. ⁵ Iráca quëran huarë' nosoroatonpoa', acorinpoa' huëntonëquë ya'conacaso'. Quisocristo anoyacancantërinpoa' ni'ton, hui'nin pochachin ni'ninpoa'. Inaora nohuanton, noya yonquirinpoa'. ⁶ Hui'nin na'con nosororin. Ina imapatëhua', canpoanta' na'con nosoroarinpoa'. Ina yonquiatëhua', "Ma noyacha Tata Yosëso' ni'ton, inaora nohuanton, nosororinpoa' paya," tosarëhua'. ⁷ Quisocristo corosëquë chiminaton, nicha'ërinpoa'. Huënaïnën pa'nin ni'ton, oshanënpoa' inquitërinpoa'. Inaora nohuanton, Yosë na'con nosororinpoa'. ⁸ Nosoroatonpoa', na'con catahuarinpoa' no'tëquën yonquicaso marë'. Yonquinën chachin anitotërinpoa'. ⁹ Inaora nohuanton, nóya yonquirinpoa'. Co canpoara nitotopirëhuahuë', yonquirinpoaso' anitotërinpoa'. Iráca quëran huarë' yonquirin Quisocristo a'paimacaso'. ¹⁰ Ina tahuërinën nanihuachin, Quisocristo ya'ipiya hua'anëntarin. Isoro'paquë ya'huërinso'pita, inápaquë ya'huërinso'pita inapita hua'anëntarin. A'na huëntoinchin pochin acoarín. Ina Yosë na'con nohuantërin.

¹¹ Inaora nohuanton, acorinpoa' piyapinënpita nicacaso marë'. Quisocristo imapatëhua', hui'nin pochin ni'sarinpoa'. Napoaton a'na tahuëri Yosë'pa' noya noya acorinpoa'. Iráca chachin yonquirinpoa' ni'ton, huëntonëquë aya'coninpoa'. ¹² Quiya'ton imarai. "Quisocristo nicha'ësarínpoa'," ta'toi imarai. Noya imapatoi, a'napitanta' nicanonaco, Yosë yonquiapi inahuenta: "Ma noyacha Tata Yosëso' paya," tosapí. Ina ta'caiso marë' acorincoi. ¹³ Canpitanta' Yosë nanamën natanama'. "Quisocristo anoyacancantohuachinquëma', nicha'ësarínquëma'," itërainquëma'. Natanpatamara: "No'tën nanan inaso'," ta'toma', natërama'. Quisocristo imapatama', hui'nin pochin Yosë ni'ninquëma'. Napoaton Ispirito Santo aya'coancantërinquëma'. Sichoquë marca acopiso pochin aya'coancantërinquëma' huëntonëquë aya'coninquëmaso' nitotacaso marë'. Iráca sha'huirínso chachin napotërinquëma'. ¹⁴ Quisocristo imapatëhua', Ispirito Santo ya'coancantomiatërinpoa'. Ina'ton quëtërinpoa' ni'ton: "Tëhuëenchachin a'na tahuëri Yosë'pa' quëpantarinpoa'," tënëhua'. Nani Yosë nicha'ërinpoa' ni'ton, o'mantacaso' tahuëri nanihuachin, ya'huërin'pa' quëpantarinpoa'. Inaquë noya noya ya'huëcontarihua'. Ina yonquiatëhua': "Ma noyacha Tata Yosëso' yonquirinpoa' paya," tënëhua'.

Inapita marë' Paonori Yosë nontërinso'

¹⁵ "Quisocristo anoyacancantërinpoa'," ta'toma', inasáchin imarama'. Ina imatoma', ya'ipi imaramasopita capini noya ninosoroarama', natantërahüë. Ina natantato, nóya cancantërahüë. ¹⁶ Na'con canpita marë' Yosë nontërahüë. "Noya imarinëquën ni'ton, Yosparinquën, Sinioro," itërahüë, Yosë nontato. ¹⁷ Tata Yosëso' noya noya ninin. Inasáchin chinotacaso' ya'huërin. Quisocristo isoro'paquë o'maton, Yosë anohuitërinpoa'. Ina yonquiato, canpita marë' Yosë nontërahüë: "Catahuaquë' Sinioro no'tëquën yonqui'ina'. Noya noya nohuichinëquën. Noya nohuítóhuachinëquën, quëma yonquiranso chachin nitotapi. ¹⁸ Ya'ipi nanamën Sinioro noyá anitotëquë'. Quëma huëntonëquë chachin aya'conancoi noya cancanta'huaiso marë'. Catahuaquë' ina yonquiatona', noya cancanchina'. A'na tahuëri ya'huëranquë chachin noya noya ya'huëcontarai. Ina na'con yonqui'ina'. ¹⁹ Quëmaso' ya'ipi nanitaparan. Natërainquën ni'ton, nani tahuëri catahuancoi. Chini chiniquën nanantaton, nicha'ërancoi. Catahuaco'i ina yonquiatoi, chiniquën cancanchii. ²⁰ Iráca chiniquën nanantaton, Quisocristo ananpitaantaran. Inápaquë quëpantarahuaton, inchinan quëran ahuënsëran ni'ton, chini chiniquën nanantarin," itërahüë, Yosë nontato. ²¹ Isoro'paquë nisha nisha hua'ano'sa', chirinchiro'sa', copirnoros'a', inapita chiniquën

nanantopi. Inapaquënta' chiniquën nanantopisopita ya'huëpi. Quisocristo nipi-rin-huë', inapita quëran chini chiniquën nanantërin. Co incari tëranta' nanitërinhuë' ina minsëcaso'. Co onporonta' a'napitari ina minsëapihuë'. ²² Yosëri chachin Quisocristo nanan quëtërin ya'ipi ya'huërinso pita hua'anëntacaso marë'. Naporahuaton, ya'ipi imarëhuasopita catahuainpoaso marë' acorin. Na'aguënpoa' nipirëhuahuë', a'na huëntoínchin pochin ninëhua'. Inaso' motënpoa pochin nicator, ya'ipiya hua'anëntarinpoa'. ²³ Inaora nonën pochin ni'ninpoa'. Napoaton na'con yonquirinpoa'. Nani ya'coancantërinpoa' noya noya imacaso marë'. Noyá ya'coancantohuachinpoa', ya'ipi cancanënpoa quëran ina yonquiari-hua'. Ina marë' nininpoa'. Inaso' ya'ipiya hua'anëntarin.

2

Inaora nohuanton nicha'ërinpoaso'

¹ Iráca canpitaso' co noyahuë' nicatora', oshahuanama'. Co Yosë nohuitatomahuë', chimipi pochin cancantërama'. ² Co'huara Quisocristo imashatërapomahuë', sopai hua'an natëtoma', co noyahuë' ninama'. Inaso' ihuan ya'huërinquë ya'huaton, ya'ipi sopairo'sa' hua'anëntarin. Co quënanpirëhuahuë', isoro'paquë sacatërin minsëinpoaso marë'. Yonquinëmaquë camairinquëma' ni'ton, co Yosë natëramahuë'. ³ Iráca ya'ipinpoa' co Yosë natëréhuahuë'. Co noyahuë' yonquiatëhua', co noyahuë' ninëhua'. Canpoara nohuantëréhuasoráchin ninëhua'. Yano'huitohuatëhuara, no'huítëréhua'. Yano'pihuatëhuara, no'pirëhua'. Yaahuëtohuatëhuara, ahuetëréhua'. Ina marë' ya'ipinpoa' ana'intinpoaso' ya'huërin. ⁴ Yosëso nipi-rinhuë' na'con nosororinpoa'. Nosoroatonpoa', yanicha'ërinpoa'. ⁵ Oshahuanëhua' ni'ton, chimipi pochin ni'pirinpoahuë', oshanënpoa' inquitërinpoa'. Iporaso huachi Quisocristo imarëhua' ni'ton, nanopiantarinso pochin Yosë ni'ninpoa'. Anoyacancantërinpoa' noya noya cancantacaso marë'. Nosoroatonpoa', inaora nohuanton, nicha'ërinpoa'. ⁶ Iráca Quisocristo pa'pitopirinahuë', Yosëri ananpitaantarahuaton, inápaquë quëpantarin. Canpoanta' imarëhua' ni'ton, inarë'quënpoa' nanopiantarëhuaso pochin anoyacancantërinpoa'. Quisocristo ya'coancantërinpoa' ni'ton, ipora chachin inápaquë ya'huarëhuaso pochin Yosë ni'ninpoa'. ⁷ Yosë inaora nohuanton, na'con nosororinpoa'. Quisocristo imapatëhua', noya catahuarinpoa'. A'na tahuëri a'napitanta' nicatorënpoa', Yosë chinotapi: "Ma noyacha Yosëri nosororin paga," tosapí. ⁸ Nosoroatonpoa', inaora nohuanton nicha'ërinpoa'. "Quisocristoíchín anoyacancantërinpoa'," topatëhua', oshanënpoa' inquitatënpoa', nicha'ërinpoa'. Co canpoara nanitëréhuahuë' Yosë imacaso'. Ina catahuarinpoa' cancanënpoa quëran natëcaso'. ⁹ Co canpoara nanitëréhuahuë' cha'ëcaso'. Napoaton co nocantacaso' ya'huërinhuë'. "Caso' noyaco ni'to, Yosë'pa' pa'sarahué," co ta'caso' ya'huërinhuë'. ¹⁰ Yosë anoyacancantërinpoa'. Anoyacancantahuatonpoa', acorinpoa' nóya nicacaso marë'. Quisocristo catahuahuachinpoa', noya nisarëhua'. Iráca quëran huarë' yonquirinpoa' ina pochin nicacaso'. Ina marë' nicha'ërinpoa'.

Quisocristo nanan anoyatërinpoaso'

¹¹ Isonta' iyaro'sa' yonquico'. Iráca co pi'pian tëranta' Yosë nohuítëramahuë'. Can-pitaso' nisha piyapi'sanquëma' ni'ton, cotioro'sa' nocaninënguëma'. "Quiyaso' Yosë piyap-inënpitacoi. Canpitaso' co marca tëranta' nonëmaquë niacotëramahuë'," itërinënguëma'. ¹² Tëhuëinchachin co'huara imashatërapomahuë', co Quisocristo nohuítëramahuë'. Iráca Yosëri isairo'sa' huayonin piyapinënpita nicacaso' ni'ton, "Nicha'ësaranquëma'," itërin. Co inapita pochin ni'ninquëmahuë'. Shimashonënapitarë' anoyatërinso' sha'huítopinrinhuë', co nitotëramahuë'. Topinan quëran ya'huërama'. Co Yosë'pa' pacamaso' ninaramahuë'. Co pi'pian tëranta' Yosë nohuítëramahuë'. ¹³ Co Yosë nohuitatomarahuë', áquë pochin nisapi-ramahuë'. Iporaso' Quisocristo imatoma', nohuítërama huachi. Oshanëma marë' huë'nainën pa'nin ni'ton, Yosë anohuitërinquëma'. Ya'caritëramaso pochin ninama'. ¹⁴ Quisocristo chiminin ni'ton, nanan anoyatërinpoa'. Iráca cotioro'sacoi co noyahuë' ni'nainquëma'. Nisha piyapinquëma' ni'ton, inimicoro'sa pochin ni'pirainquëmahuë'. Inaso' chimina-ton, para pochin ya'copirinpoaso' nani chi'huincarín. Iporaso' ya'ipinpoa' Quisocristo imarëhuasopita a'na huëntoínchin ninëhua'. ¹⁵ Quisocristo nasha nanan quëtërinpoa'. Co huachi iráca pënëntërinso' yonquicaso' ya'huërinhuë'. Ya'ipinpoa' Quisocristo imapatëhua', nasha huëntonquë aya'coninpoa'. Quisocristo huëntonënguë ya'conatëhua', co huachi nisha chinotëréhuahuë'. Nisha nisha piyapinpoa' niri-huarahuë', noya nini'tëhua' ya'huëréhua'. ¹⁶ Naporahuaton, co huachi Yosë inimicotëréhuahuë'. Quisocristo corosëquë chiminatón, nanan anoyatërinpoa'. Cato' huënton pochin nipirëhuahuë', Quisocristo imapatëhua', noya nicatoratëhua' ya'huëréhua'. A'na huëntoíchin ninëhua'.

¹⁷ Quisocristo isoro'paquë o'maton, noya nanan sha'huítërinpoa'. "Ya'ipinquëma' nicha'ësaranquëma'," itërinpoa'. Canpitaso' co pi'pisha tëranta' Yosë nohuitatomarahuë',

áquë pochin nipiramahué', nanan anoyatërinquëma'. Cotioro'sacointa' ya'carisha pochin ninaiso' nanan anoyatërincoi. ¹⁸ Quisocristo chiminin ni'ton, ya'ipinpoa' nanitërhua' Tata Yosë nontacaso'. Ispirito Santo catahuarinpoa' ni'ton, ina nontohuatëhuara, noya nataninpoa'. ¹⁹ Napoaton iporaso' iyaro'sa, Yosë nohuitërama'. Co Yosë'pa' pa'shatërapomarahué', nani huëntonënguë aya'coninquëma'. Ya'huëhuano'sa pochin nisarama'. Co huachi nisharo'sa pochin ni'ninquëmahué'. Ya'ipinpoa' Quisocristo imarëhuasopita hui'ninpita pochachin nóya ni'ninpoa'. ²⁰ Ya'ipi imarëhuasopita ina naponpoa chachin a'na pëi pochin ninëhua', na'pi quëran nipiso'. Na'pi quëran yapëihuatëra, acopo' ihuatahuatë', siminto'ton acorë'. Inapochachin canpoanta' Yosë pëinën pochin ninëhua'. Siminto acopiso pochin, ca'tano'sa'ton nanamën a'chintërinënpoa'. Ina quëran pënëntona'piro'santa' no'tëquën a'china'piapi. Na'pi quëran yapëihuatëra, pëi' taconoringuë na'pi noya noya nininso' acorë' tantiacaso marë'. Ina acohuatëra, a'napita na'piro'sa' no'tëquën apanshinë'. Na'pi noya noya nininso pochachin Quisocristo'so' achinirinpoa'. ²¹ Quisocristo imapatëhua', Yosë acoaripoa' ina pëinën pochin nicacaso marë'. Catahuahuachinpoa', noya nini'tëhua' ya'huërhua'. A'napitanta' a'naya a'naya Quisocristo imapachina', ya'conapi anta'. Nóya pëi' Yosë chinotacaso marë' acorëso pochin nisarëhua'. ²² Canpitanta' Quisocristo imatoma', ya'conama'. A'naya a'nayanpoa' na'pi pochin ninëhua' pëi' nanicaso marë'. Ya'ipi imarëhuasopita Yosë pëinën pochin ninëhua'. Ispirito Santo ya'coancantohuachinpoa', Yosë chachin canpoarë' ya'huërarin huachi.

3

Nanamën a'chinacaso marë' acorinso'

¹ Napoaton isonahuato, canpita marë' Yosë nontarahué. Nisha piyapi'sanquëma' nipo-marahué', Quisocristo nanamën a'chintëranquëma' ni'ton, tashinan pëiquë po'morinaco. ² Inaora nohuanton, Yosë chachin acorinco a'chinta'huanquëmaso marë'. Na'con catahuarinco ni'ton, nanamën sha'huiárahué, natantërama'. ³ Iráca quëran huarë' Yosë yonquirin nisha'ëinquëmaso'. Napoaponahué', co piyapi'sa' anitotërinhué'. Iporaso nipirinhué' inaora nohuanton, anitotërinco ni'ton, nani pi'pian ninshitëranquëma'. ⁴ Ina nontohuatama', Quisocristo nanamën anitotërinco'so' canpitanta' nitotarama'. ⁵ Iráca co iso nanan nitotopihué'. Iporaso' Quisocristo acorincoisopita nitotërai. Pënëntona'piro'santa' nitotopi. Ispirito Santo anitotërincoi a'china'huaiso marë'. ⁶ Na'a pi'ipi cotioro'saráchin Yosë chinotopi. "Nicha'ësaranquëma'," itaton, Yosëri na'con catahuarin. Iporaso nipirinhué' nisha piyapi'sanquëmanta' catahuarinquëma'. Noya nanan natanatoma', Quisocristo imarama' ni'ton, canpitanta' nisha'ësarinquëma'. Napoaton a'na huëntoínchin pochin ninëhua'.

⁷ Yosë nosoroatonco, acorinco ina nanan a'china'huaso marë'. Co acoincosohué' nipirinhué', acorinco. Na'con catahuarinco ni'ton, noya a'chinárahué. ⁸ Caso' a'napita imapisopita quëran na'con na'con co noyahué' nipirahué', anoyacancantërinco. Ina quëran nosoroatonco, acorinco nisha piyapi'sa' sha'huita'huaso marë'. Quisocristo nanamënso' noyápiachin. Ma inacha ni'ton, nosoromiatërinpoa' paya, ténahué' yonquiato. ⁹ Iráca Yosëri ya'ipi ma'sha ninin. Naporo chachin yonquirinpoa' anoyacancantünpoaso marë'. Napoaponahué', co ya'ipi piyapi'sa' sha'huitërinhué'. Ipora huarë' anitotërinco ni'ton, sha'huitëranquëma'. ¹⁰ Na'con Yosë yonquirinpoa'. Ina nohuanton, oshaquëran a'naya a'nayanpoa' imarëhua'. Iporaso' na'aquënpoa' imapatëhua', Quisocristo huëntonënguë ya'conëhua'. Inápaquë chiniquën nanantopisopitanta' nicatënenpoa': "Ma noya Yosë yonquirin ni'ton, anoyacancantaton, huëntonënguë chachin aya'conin paya," tosapi. ¹¹ Iráca quëran huarë' Yosë yonquirinpoa' imacaso marë'. Quisocristo o'maton, huëntonënguë aya'coninpoa'. Inasáchin hua'anëntërinpoa'. ¹² Ina imarëhua' ni'ton, natëtëhua', Yosë nontarihua'. "Anoyacancantërinpoa' ni'ton, noya natanarinpoa'," ta'tëhua', co t'ëhuatarihuahué'. Noya cancantatëhua', ina nontarëhua'. ¹³ A'chintëranquëma' ni'ton, tashinan pëiquë po'morinaco. Parisitapirahué', chiniquën cancantoco'. Canpitanta' Quisocristo imacamaso marë' parisitërahué. Ina marë' noya cancantacaso' ya'huërin.

Quisocristo nosororinpoaso'

¹⁴ "Ma noyacha Yosë yonquirinpoa' paya," ta'to, isonahuato, Tata Yosë nontërahué. ¹⁵ Inaso' ya'ipinpoa' hua'anëntërinpoa'. A'naquën inápaquë ya'huërapí. A'naquënpoanta' isoro'paquë chachin ya'huëarëhua'. ¹⁶ Napoaton canpita yonquiätënguëma', Yosë nontërahué. "Quëmaso' Sinioro chini chiniquën nanantëran. Noya noyanquën ni'ton, imarinënsopita nosoroaton, catahuahué' chiniquën cancanchina". Ispirito Santori achincançain noya noya imainënguën. ¹⁷ Ya'ipi cancanëna quëran natëtatona', Quisocristoíchin yonqui'ina. 'Cancanëhuëquë ya'huërarin,' ta'tona', noya noya nohuichinën. Catahuahué' noya nosoro'inën. Ya'ipi piyapi'santa' nosoro'ina', Nara itëquën acopo' pa'pachina, co inpaninhué'. Inapochachin inapitanta' 'Quisocristo

na'con nosororincoi,' ta'tona, a'napitanta' nosoro'ina'. Noya ninosorohuachina', Espirito Santori catahuararin chiniquên cantacacaso'.¹⁸⁻¹⁹ Inapohuachina', Quisocriso nosoromiatêrincoiso' nitotapi. Pi'iro'tê pancantêrinso', naporopitêrinso', inaparinso', acoporinso' inapita' co naninahuanhuê' yonquirai. Inapochachin Quisocriso nosoromiatêrincoisonta' co nitotochinâchinhuê' nipirinhue', nitotapi. Ina nitotohuachina', ya'ipi quihuitêrancoisopita ya'huê'tapi. Ya'ipi imapisopita ina yonqui'ina,' itêrahuê.

²⁰ Tata Yosêso' chini chiniquên nanantaton, ya'ipi nanitaparin. Hua'yanên chachin nani ya'coancantêrinpoa' ni'ton, noya catahuarinpoa'. Nani tahuêri achinicananinpoa' ni'ton, cancanênpoa quêran huarê' Yosê yonquia'ahua'. Ina nontohuatêhua', "Catahuaco," itohuatêhua', na'con catahuarinpoa'. Na'con nohuantopirêhuahuê', na'con na'con inaso' nanitaparin nicacaso'. Co nitotêrêhuasohuênta' nanitaparin. ²¹ "Ma noyacha Tata Yosêso' paya," itahua'. Quisocriso noya imapatêhua', a'napitanta' nicatênênpoa', Yosê yonquiapi. Ya'ipi piyapi'sari ina chinochina'. Ama onporonta' ina naniantahuasohuê'. Ipora quêran huarê' inasâchin yonquia'ahua'. Amen.

4

A'na huênton pochin ninêhuaso'

¹ Quisocriso nanamên a'chinahuêso marê' tashinan pêiquê po'mopirinacohuê', iporahuanta' pênênranquêma'. Yosê nicha'êtênquêma', huêntonênquê aya'coninquêma'. Napoaton noyasâchin nico'. ² "Yosêichin catahuarinpoa' noya nicacaso'," ta'toma', ama a'napita nocancosohuê'. Sanoanan quêran nontatoma', ama no'huicosohuê'. A'napita ma'sha onpotohuachinênquêma', ama ya'ihuêrêtosohuê'. Co noyahuê' nipirinhue', nosoroatoma' noya nontoco'. ³ Na'con yonquico' iyaparima pochachin ninosorocamaso'. Espirito Santo catahuarinquêma' napopinâchin yonquicamaso' marê'. Ina catahuahuachinquêma', co pi'pian têranta' nino'huâramahuê'. Noya nini'toma', ya'huarama'. ⁴ Quisocriso imapatêhua', ya'ipinpoa' a'na huêntoînchin pochin ninêhua'. A'naichin Espirito Santo ya'huêrinso' ya'coancantêrinpoa'. Imarêhuasopita nicha'êsarinpoa' ya'huêrinquê chachin quêpanta'inpoaso marê'. Inasâchin ninarêhua'. ⁵ Quisocrisoichin hua'anêntêrinpoa'. Ina nanamênâchin natêrêhua'. "Quisocriso imarahuê," ta'têhua', aporihuanêhua'. Co nisha nisha imacaso marê' aporintêrinênpoahuê'. ⁶ Tata Yosêichin chinotêrêhua'. Ya'ipi imarêhuasopita hui'ninpita pochin ni'ninpoa'. Inaso' chini chiniquên nanantaton, hua'anêntêrinpoa'. Ya'ipinpoa' catahuarinpoa' ina marê' sacatacaso'. Imapatêhua', ya'coancantomiatêrinpoa'.

⁷ Quisocriso catahuarinpoa' ma'sona têranta' noya nicacaso marê'. Ya'ipinpoa' a'nyanpoa' catahuarinpoa' nisha nisha nicacaso'. Inaora nohuanton, catahuarinpoa' ma'sona nohuantêrinso' noya nitotacaso marê'. ⁸⁻⁹ Irâca inâpaquê nôya ya'huêpirinhue', isoro'paquê chachin o'marin. Na'con parisitaton, chiminin. Pa'pitopirinhue', nanpiantaton, inâpaquê panantarin. Irâca quîricanênquê naporin: "Ya'ipi minsêrahuaton, inâpaquê panantarin huachi.

Naporahuaton, ma'sha topinan nicanarêso pochin piyapinênpita catahuarin nôya nicacaso'.

Nisha nisha nicacaso' catahuarin," tênin.

¹⁰ Quisocriso chachin isoro'paquê o'marahuaton, inâpaquê panantarin. Yosê ya'huêrinquê chachin panantarahuaton, hua'yanên chachin a'patimarinpoa' ya'coancantoinpoaso marê'. Ya'ipi parti ya'huaton, ya'ipi hua'uanêntarin. ¹¹ Naporahuaton, nisha nisha acorinpoa' nicatahuacaso marê'. A'naquên Quisocrisori chachin a'parin a'chinacaso marê'. A'naquêonta' Espirito Santo nohuanton, Yosê yonquirinso chachin sha'huirin. A'naquêonta' nisha nisha parti paaton, Yosê nanamên a'china'piarin. A'naquêonta' ina nohuanton, ya'huêpiquê ya'huêhuano'sa' nani tahuêri catahuapi noya imacaso marê'. A'naquêonta' ya'ipi Yosê nanamên a'chintapi. ¹² Nisha nisha acorinpoa' noya nicatahuacaso marê'. Inaora nonên pochin ni'ninpoa' ni'ton, ya'ipi imarêhuasopita catahuarinpoa' noya ina marê' sacatacaso'. ¹³ Inapohuatêhua', ya'ipinpoa' imarêhuasopita napopinâchin yonquiarihua'. Yosê hui'nin chachin nôya nohuitarihua'. Ina quêran noya noya cancantarihua'. So'sorêso pochin oshaquêran Quisocriso pochachin cantacacaso' ya'huêrin. ¹⁴ Ina quêran no'têquên yonquiarihua'. Co huachi hua'huaro'sa pochin cancantarihuahuê'. Hua'huaro'saso' co yonquiyatêrapihuê' ni'ton, nisha nisha natêtopi. Canpoaso nipirinhue' chinotênpoa pochin no'têquên yonquia'ahua'. Ni'co'. Panca ihuan huê'pachina, poti niquêran niquêran ohuêrêrin. Co no'têquên yanponinhue'. Inapochachin a'naquên nisha nisha nanan natanpachinara, nisha nisha yonquiapi. Co Quisocriso nanamênâchin yonquipihuê'. A'naquên nisha nisha a'chinapi. Noyá nitotopi nonpinacaso'. Nonpin nanan imatona', yanonpintopirinênquêmahue', ama pi'pian têranta' natêcosohuê'. ¹⁵ Quisocriso nanamênso nipirinhue' no'tên nanan. Noya ninosoroatêhua', inasâchin

nia'chintahua'. Inapohuatêhua', oshaquêran Quisocristo pochin cancantarihua'. Inaso' na'con nosoroatonpoa', hua'anêntarinpoa'. Inaora nonên pochachin ni'ninpoa'. Inaso' motênpoa pochin ni'ton, natêcaso' ya'huêrin. ¹⁶ Ina natêhuatêhua', noya nini'têhua', ya'huarihua'. Ya'ipinpoa' nicatahuacaso' ya'huêrin. Nisha nisha nicatahuarihua' noya noya imacaso marê'. Quisocristo chachin catahuahuachinpoa', noya nicatahuarihua'. Ina quêran ninosoroatêhua', ya'ipinpoa' noya noya cancantarihua'.

Nasha cancan quêtêrinpoaso'

¹⁷⁻¹⁸ Quisocristo nanan quêtêrinco ni'ton, pênênaranquêma'. Na'a piyapi'sa' co imatonaraihuê', topinan quêran ya'huêrapi. Somaraya pochin cancantatona', nisha nisha yonqui. Co natantochináchinhuê' cancantopi ni'ton, co Yosê nanamên nitotopihuê'. Co Yosê yonquiatonaraihuê', co manta' Yosê nohuaitopihuê'. Ama inapita pochin nicosohuê'. ¹⁹ Inapitaso' nitotapanaraihuê', co nohuatopihuê' noya nicacaiso'. Co noyahuê' nisáponaraihuê', co nitotapanihuê'. Monshihuanacaisoáchin yonqui. Co noyahuê' yonquiatona', a'naratipita nipi. ²⁰ Co ina pochin Quisocristo a'chintêrinpoahuê'. ²¹ Inaso' no'têquên anitotêrinpoa'. Nanamên nani natanama'. ²² Iráca pa'pi co noyahuê' ninama'. No'pirama', monshihuanama', nisha nisha yonquirama'. Inapohuatamara, "noya cancantêhua'," topiramahuê', ninonpintêrama'. Co têhuênchachin noya cancantêramahuê'. Iráca naporamaso' chanatêrinso pochin Yosê ni'ninquêma'. Iporaso' ya'ipi co noyahuê' yonquiramasopita naniantoco huachi. ²³ Ina naniantatoma', nóa cancantoco' noya noya yonquiamaso marê'. ²⁴ Nasha cancan Yosê quêtêrinpoa' ina pochin cancantaco marê'. Napoaton nasha a'morêso pochin nasha cancantoco'. No'têquên yonquiatoma', noyasáchin nico'.

²⁵ Ya'ipi imarêhuasopita Yosê huêntonênquê chachin ya'conêhua'. Iyanpoa pochin ninêhua'. Napoaton ama ninonpintahuasohuê'. No'têquênáchin ninontahua'.

²⁶ A'na piyapi no'huihatama', ni'cona oshahuantama'. Co'huara pi'i ya'coyantêrasohuê', nanan anoyatoco'. ²⁷ Hua'qui' no'huihatama', a'naroáchin sopai minsêarinquêma'.

²⁸ A'naquêma' iráca ihuatêrama'. Ama huachi ihuatocosohuê'. Ama chirotomarahuê', noya sacatoco'. Ina quêran nanitêrama' pahuantêrinsopita quêtacamaso'.

²⁹ Ama taparo' noncosohuê'. Ama ma'toma ma'toma noncosohuê'. Sano yonquiatoma', noya nonco' a'napita natanatênquêma', Yosê yonqui'ina'. Noya noya imacaso marê' catahuaco'. ³⁰ Co noyahuê' nipatama', Ispirito Santo sêtarin. Quisocristo imapatamara, sichoquê marca acotêrêso pochin Ispirito Santo aya'coancantêrinquêma'. Ayaro' tahuêriqué huarê' a'paiarinquêma'. Naporo' noyá nicha'êsarinquêma'. Napoaton ama Ispirito Santo asêtocosohuê'.

³¹ Ama a'napita no'huitoma', yonquirácosohuê'. A'naroáchin nanan anoyatoco'. Ama no'huitacamaso' nohuantocosohuê'. Ama no'huito canainquêmasohuê'. Ama iquianan quêran ninontocosohuê'. Nipinacasonta' co noyahuê'. Ama pi'pian têranta' co noyahuê' nicosohuê'. ³² Ya'ipi piyapi noya nontoco'. Nosoroatoma', catahuaco'. Ma'sha onpotohuachinênquêma', ama ina yonquicosohuê'. Quisocristo imarama' ni'ton, Yosê oshanêma' inquitêrinquêma'. Canpita marê' chiminin ni'ton, nanan anoyatêrinquêma'. Inapochachin canpitanta' a'napita ma'sha onpotohuachinênquêma', nanan anoyatatoma', noya nontoco'.

5

Yosê imatêhua', noyasáchin niahua'

¹ Yosê nosoroatonpoa', hui'ninpita pochin ni'ninpoa'. Tatanpoa' ni'ton, ina nonahuan'. ² Quisocristo nosoroatonpoa', canpoa marê' chiminin. Oshanênpoa marê' chiminpachina, Yosêri noya ni'nin. Napoaton canpoanta' nani tahuêriya inapochachin ninosoroa'ahua' Yosê noya ni'ninpoa'.

³ Yosê anoyacantêrinquêma' ni'ton, ama iyaro'sa' monshihuanacosohuê'. Ama a'na quémapi sa'in noyapacosohuê'. Ama ma'sharáchin cancantatoma', apiracosohuê'. Ama a'napita têranta ina pochin nipiso sha'huatocosohuê'. ⁴ Ama taparo' ninontocosohuê'. Ama narinacasoachin yonquicosohuê'. Co topinan quêran ninontacasoy' ya'huêrinhuê'. Yosê catahuarinpoaso' na'con na'con nisha'huatêhua': "Yosparinquên Sinioro," itahua'. ⁵ Monshihuanpatama', co Quisocristo huêntonênquê ya'conamahuê'. Taparo' nininso' nipatama', co imaramahuê'. Ma'sharáchin yonquihuatama', co têhuênchachin Yosê yonquiamahuê'. Nani ma'sha nohuantohuatama', mamanshi moshapiso pochin niconama'. Ina nitotatoma' iyaro'sa' yonquico'. ⁶ Anaquên yanonpintatênênquêma', napopi: "Quisocristo imapomarahuê', ma'sona nohuantêramaso' nico', co ana'ntarinquêmahuê'," itopirinênquêmahuê', ama pi'pian têranta' natêcosohuê'. Co Yosê natêpisopitahuê' chiniquên ana'ntarin. ⁷ Napoaton ama inapitarê'quêma' nipayacosohuê'.

⁸ Iráca tashi pochín cancantopiramahué', iporaso' Yosé imarama' ni'ton, anoyacantérinquéma' tahuéri pochín nicamamaso maré'. Napoaton tahuéri pochín nico'. ⁹ Tahuéri pochín cancantohuatama', nóya nisarama'. No'téquénáchin yonquiatoma', noyápiachin cancantarama'. ¹⁰ Noya yonquiatoma', Yosé nohuantérinso' nitotoco'. Ina nitotohutatama', ya'ipiya natéco'. ¹¹ A'naquén tashi pochín cancantatona', co noyahué' nipi. Topinan quéran ya'huérapi ni'ton, ama inapita pochín cancantocosohué'. No'téquén sha'huítoco' co noyahué' nipisopita naniantacaiso maré'. ¹² Pa'pi co noyahué' nipi. Po'oana quéran a'naratipita nipi. Napopiso a'ninquéchin sha'huirahué' naporini, pa'pi tapaintérihuahué'. ¹³ Noyasáchin nipatéhua', oshahuano'sa' oshaquéran yonquiapi. "Téhuénchachin co noyahué' ninéhua'," tosapi. ¹⁴ Tahuéri nipachina, ya'ipi quénané'. Ninshitatona napopiso chachin ninin.

"Co noyahué' nipatama', hué'érésó pochín cancantarama'.

Ama ina pochín cancantatomarahué', Yosé yonquico'.

Chimipi pochín cancantohuatama', Yosé nontoco' nasha cancan quéchinquéma'. Ina quéran naniantarésó pochín cancantarama'.

Quisocriso chachin a'pintarinquéma' noya nicamamaso maré'," topi.

¹⁵ Napoaton iyaro'sa' noya yonquiatoma' ya'huéco'. A'naquén co manta' yonquihué'. Ama inapita pochín cancantocosohué'. No'téquén yonquico'. ¹⁶ Ama tahuéri chinicosohué'. Iporaso' na'a piyapi'sa' co noyahué' cancantopi. Napoaton apira apira a'napita catahuaco' Yosé yonquicaiso maré'. Onpopionta' nanamén anitotoco'. ¹⁷ Ama topinan quéran ya'huécosohué'. Yosé nohuantérinso' nitotatoma', natéco'. ¹⁸ A'naquén no'picasoáchin cancantopi. "Huéco' no'piahua'. Capa cancantahua'," nitopirinahué'. Ama canpitaso' no'piscosohué', nishacancantotama'. Yosé nontoco' Ispirito Santo noyá ya'coancanchinquéma'. Nani tahuéri ya'coancantomiachinquéma'. Ina quéran co no'pipomarahué', téhuénchachin capa cancantomiatarama'. ¹⁹ Yosé quiricanénqué cantapiso' yonquiatoma', nisha'huítoco'. Yosé cantanén cantaco'. Nisha nisha cantanén cantatoma', ya'ipi cancanéma quéran Yosé chinotoco'. ²⁰ Nani tahuéri Tata Yosé nontatoma': "Yosparinquén," itoco'. Ma'sha onpoapomarahuénta', noya cancantoco'. "Sinioro Quisocriso nanan quétérinco ni'ton, nontaranquén," ta'toma' Yosé nontoco'.

Quémapi'sa' sa'inaré chachin pénénsinso'

²¹ Quisocrisoto' hua'anéma' ni'ton, ina yonquiatoma', imaramasopita capini nicatahuaco'. Ya'ipinguéma' nipénéntatoma', ninatanco'. ²² Sanapi'sa' Sinioro natétona', so'inanta' natéina'. ²³ Imaréhuasopitaso' Quisocriso nonén pochín ninéhua'. Inaso' hua'anénpoa' ni'ton, camairinpoa'. Ya'ipi imaréhuasopita nicha'ésarinpoa'. Napoaton inasáchin natécaso' ya'huérin. Inapochachin quémapi'sa' sa'ina quéran chini chiniqué nonantérin. Napoaton sanapi'sa' so'ina' natéina'. ²⁴ Imaréhuasopita Quisocriso natéréhuaso pochachin sanapi'santa' so'ina' natéina'.

²⁵ Quémapi'santa' sa'ina' nosoro'ina'. Quisocrisoto' imaréhuasopita na'con nosororinpoa'. Nosoroatonpoa', ya'huérenaménpoa' chiminin. Ina nosororinpoaso pochachin quémapi'sa' sa'ina' nosoro'ina'. ²⁶ Quisocriso chiminin anoyacancantoinpoaso maré'. Nanamén natéhuatéhua, noyápiachin cancan quétérinpoa'. I'qué amarésó pochín oshanénpoa' inquitérinpoa'. ²⁷ Ya'ipi imaréhuasopita noya noya acoinpoaso maré' naporin. Co pi'pian tēranta' né'huétérinso pochín cancantacaso' nohuantérinhué'. Napoaton ya'ipi co noyahué' yonquiréhuasopita inquitérinpoa'. Noyápiachin cancan quétérinpoa' ni'ton, noya ni'sarinpoa'. ²⁸ Inapochachin quémapi'sa' sa'ina' nosoro'ina'. Inahuara nonéna pochín nicatona', nosoro'ina'. Insona sa'in nosorohuachin, inaora ninosoroarin. ²⁹ Co insona' inaora nino'huirihué'. Tanahuachina, coshatérin. Canotohuachina, chinotérin. Noya ina pochín ninosororin. Quisocriso imaréhuasopita nosororinpoaso pochín ninin. ³⁰ Imaréhuasopitaso' inaora nonén pochín ni'ninpoa' ni'ton, a'naya a'nayanpoa' nosororinpoa'. ³¹ "Napoaton quémapi sa'apachina, co huachi pa'pin, a'shin, inapita na'con na'con yonquicaso' ya'huérinhué'. Sa'in na'con na'con yonquiaton, chinpitacaso' ya'huérin. Cato' piyapi nipirihué', a'naíchín pochín Yoséri ni'nin," ténin quiricanénqué. ³² Inaso' sacai' nitotacaso'. Caso nipirihué' Quisocriso noya yonquirinpoaso' sha'huítaranquéma'. Ya'ipi imaréhuasopita inar'équénpoa' nichinpitéhua' ni'ton, a'naíchín pochín Yosé ni'ninpoa'. ³³ Canpitanta' iyaro'sa', sa'ama' na'con nosoroco'. Canpitaora ninosororamaso pochachin sa'ama' nosoroco'. Sanapi'sanquémanta' so'yama' noya ni'co'. Noya nicatoma', natéco'.

6

Hua'huaro'santa' pénénsinso'

¹ Canpitanta' apia'huaro'sa', pénénanquéma'. Tatama' natéco'. Mamamanta' natéco'. Quisocriso imarama' ni'ton, inapita natécamaso' ya'huérin. ²⁻³ Yosé quiricanén quéran

pënëninpoa'. "Tatama' noya nicatoma', natëco'. Mamamanta' natëco'. Natëhuatama', Yosë na'con catahuarinquëma'. Hua'qui' noya ya'huarama'," tënin quiricanënguë. Ina pochin nicacaso' Yosë na'con na'con nohuantërin.

⁴ Canpitanta' iyaro'sa', hui'nama' noya pënëncó'. Ama apira apira no'huicosohuë'. Apira apira no'huihuatama', co natantochináchinhuë' cancantapona'. Co noyahuë' ni-pachina', sanoanan quëran pënëncó' noya nicacaiso marë'. Yosë nanamën noya a'chintoco' Quisocristo imaina'.

Sacatoro'sa' pënëninso'

⁵ Patron marë' sacatohuatama', noya nicatoma', natëco'. Ama nonpintocosohuë'. Quisocristo marë' sacatarëso pochin cancantatoma', noya sacatoco'.

⁶ Anaquëncó' patroni ni'pachina', chiniquën sacatërin. Co ni'pachinahuë', chiroton co sacatërinhuë'. Canpitaso nipirinhuë' patron co ni'pirinquëmaonta', noya sacatoco' Quisocristo noya ni'inquëma'. Yosë natëtoma', ya'ipi cancanëma quëran noya nico'. ⁷ Co piyapi marëáchin sacataramahuë'. Sinioro imarama' ni'ton, ina marë' sacatarama'. Napoaton ya'ipi cancanëma quëran sacatoco'. ⁸ Noya nipatëhua', Yosë'pa' acanaarinpoa'. Ma'huano'sahuë' nipon, piyapinënpitahuë' nipon, ya'ipinpoa' no'tëquën sha'huitarinpoa'. Insohana noya nipachin, acanararin. Ina yonquiatoma', noya nico'.

⁹ Patrono'saquëmanta', piyapinëmapita noya nontoco'. Ama no'huiana quëran camaitocosohuë'. Yosë ni'sarinquëma' canpitanta'. Inaso' inápaquë ya'huaton, hua'anëntërinpoa'. Napopianáchin ni'ninpoa'. Co ma'huano'sa' noya noya ni'ninhuë'.

Yosë catahuarinpoa' sopai minsëcaso marë'

¹⁰ Nani iyaro'sa' pënënanquëma'. Yosë imatoma', nani tahuëri ina nontoco' achinicancainquëma'. Inaso' chini chiniquën nanantaton, ya'ipi nanitaparin ni'ton, catahuarinquëma'.

¹¹ Sopai hua'an noyá nitotërin nonpinacaso'. Nani tahuëri yanonpintërinpoa'. Yosëso nipirinhuë' chini chiniquën nanantaton, yacatahuarinpoa'. Ina nontohuatëhua', catahuarinpoa' sopai minsëcaso'. Sontaro'sa' a'mopiso pochin nininso' Yosë quëtërinpoa' ama sopai minsëinpoaso marëhuë'. ¹² Inimiconënpoa' co piyapi pochin quënanëhuahuë'. Sopai hua'anso' yaminsërinpoa'. Na'a sopairo'santa' inápaquë ya'huatona', yacamairinënpoa'. Co quënanpirëhuahuë', yonquinënpoa' quëran yacamairinënpoa' co noyahuë' nicacaso marë'. Iporaso' notohuaro' piyapi'sa' tashi pochin cancantatona', sopai natëpi. Inari camairin ni'ton, pa'pi co noyahuë' yonquipi. ¹³ Sopai chiniquën sacatarin minsëinpoaso marë'. Napoaton Yosë nontoco' catahuainquëma'. Sontaro'sa' a'mopiso pochin nininso' Yosë quëtërinquëma'. Ina masahuatoma', a'moco' sopai minsëcaso marë'. Noya nitaparëso pochin nico'. Inapotaoma', chinitoco'.

¹⁴ Napoaton chiniquën cancantatoma', panca sintonronquë nitonpotopiso pochin no'tën nanan na'con nohuantoco'. Ina imatoma', no'tëquën nonco'. Co pi'pisha tëranta' nonpinacaso' ya'huërinhuë'. Hua'na coton a'mopiso pochin noyasáchin nico' Yosë catahuainquëmaso marë'. ¹⁵ Sho'shorahuan sapaté' pochin nininso' po'mohuachinara, co to'coitopihuë', noya noya iratopi. Inapochachin canpitanta' Yosë nanamën sha'huico' a'napitanta' nitochina'. Noya nanan yonquihuatuëhua', sano cantantarihua'. ¹⁶ Sontaro'sa' iscoto quëpapi nipa'shintacaiso marë'. Inimicoro'sa' panca shinërë masahuatona', yaqui' noya orotërinso' nininguë pashitahuatona', i'chinpitopi. I'chinpitahuatona', pë'chinanuë aquë të'yatopi. Napoaton sontaro'sa' iscoto quëpapi nipa'shintacaiso marë'. Ina quëran inimicori të'yanantohuachina, shinërë inaquë tacopiquirin. Panca shinërë orotërarinso pochachin sopai apira apira yanonpintërinpoa' Yosë naniantacaso marë'. Napoaton na'con Yosë yonquico'. "Yosë ni'sárinco. Co onporonta' naniantarincóhuë'," topatama', achinicancanarinquëma'. Co pi'pian tëranta' sopai natëaramahuë'. Iscoto quëpapiso pochin Yosëso' noya ya'copiarinpoa'. ¹⁷ Sontaro'sa' co casco hua'na quëran nininso' yancopihuë' naporini, a'naroáchin inimiconënpitari motën acochitonahuë'. Inapochachin canpoanta' co Yosë anoyacancantërinpoahuë' naporini, co cha'ëitërihuahuë'. Yosë quiricanënta' ya'huëtërinpoa'. Espirito Santo nohuanton, ninshitërinënpoa' sopai minsëcaso marë'. Napoaton nani tahuëri ina nontatoma', yonquico'. Sontaro'sari sahuëninëna quëran inimico minsëpi. Inapochachin canpoanta' Yosë quiricanën quëran sopai minsëarihua'.

¹⁸ Apira apira Yosë nontoco'. Ma'sha onpohuatamanta', ina nontoco' catahuainquëma'. Noya yonquiatoma', chiniquën nontoco'. Espirito Santo catahuarinpoa' cancanënpoa' quëran huarë' noya nontacaso'. Ama amiatomahuë', ni'sáco' ama a'nanaya sopai minsëinquëmaso marëhuë'. Ya'ipi imarëhuasopita marë' Yosë nontoco'. ¹⁹ Ca marënta' Yosë nontoco' catahuainco nanamën noya a'chinchí. Chiniquën cancantato, a'chinchí. Yosëso' yanicha'ëpirinpoahuë', na'a piyapi'saso' co nitochátërapihuë'. ²⁰ Quisocristo chachin a'parinco a'chinta'huaso marë'. Ina marë' tashinan pëiquë po'morinaco.

Po'mopirinacohuë', Yosë nontoco' ama të'huaisohuë'. Chiniquën cancantato, a'ninquëchin a'chinta'huaso' ya'huërin.

Piquëran huarë' sha'huirinsó'

²¹ Iya Tiquico ya'ipi naporahuëso' sha'huitarinquëma' nitotamaso marë'. Inaso' na'con nosoroato, iyahuë pochin ni'nahuë. Siniro nanamën noya a'chinarin. ²² Canpitataquë a'paarahuë onpohuinsona ya'huëraiso' sha'huitinquëmaso marë'. Ina natanpatama', chiniquën cancantarama'.

²³ Quisocristo imarama' ni'ton, iyaro'sa', Tata Yosë asanocancainquëma'. Nosoro'inquëma'. Catahuainquëma' sha'huitërinpoaso' noya natëcamaso marë'. Siniro Quisocristonta' inapochachin catahuainquëma'. ²⁴ Quisocristo hua'anëntarinpoa'. Ina nosoromiatohuatama', inaora nohuanon, Yosë noya catahuainquëma', tënahuë. Amen. Nani ninshitëranquëma huachi.

Paono

Paonori Piriposëquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Imapisopita yonquiaton, ninshitërinso'

¹ Ca Paonoco ninshitaranquëma', ni'co'. ¿Noyanquëma' canpিতanta'? Noya canta' ya'huarahue'. Iya Timotioro'co nanan a'patarainquëma'. Quisocristo hua'anëntërincoi. Inasáchin natërai. Ya'ipi Quisocristo imaramasopita Piriposëquë ya'huëramaso', ninshitaranquëma'. Ansiano'sanquëma' na'con yonquiranquëma'. Tiacono'sanquëmanta' yonquiranquëma'. ² Tata Yosë inaora nohuanon, catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Siniro Quisocristonta' inapochachin catahuainquëma'.

Inapita marë' Yosë nontërinso'

³ Co naniantëranquëmahuë'. Canpita yonquiatënuquëma', Yosë nontárahue'. "Piriposëquë ya'huëpisopita noya imarinënuquën ni'ton, 'Yosparinquën, Siniro,'" itërahue', Yosë nontato. ⁴ Noya cancantato, canpita marë' Yosë nontërahue'. ⁵ Iráca Yosë nanamën a'chintohuatënuquëmara, a'naróachin imarama'. Naporo quëran huarë' catahuaramaco a'napitanta' a'chinta'huaso marë'. Iporahuanta' a'napita a'chintarama' Yosë imacaiso marë'. Ina yonquiato, noya cancantërahue'. ⁶ "Quisocristo imasarahue' huachi," topatama', naporo tahuëri chachin Yosë anoyacancantërinquëma'. Co naniantarinquëmahuë', tënahue'. Ipora huanta' catahuarinquëma' noya noya nicacamaso marë'. Quisocristo o'mantaquë huarë' catahuarinquëma'. Naporo' Quisocristo pochachin cancantarama'. ⁷ Na'con nosororanquëma' ni'ton, ina pochin noya yonquiranquëma'. Iráca Quisocristo nanamën a'chínpatëra, catahuaramaco. Tashinan pëiquë po'mohuachinacoranta', co naniantëramacohue'. Inaquënta' catahuaramaco. Imarahuëso marë' sha'huirapirinaco. Coisëquë quëpapirinacohue', co tapanatohue', Yosë nanamën no'tëquën sha'huítërahue'. Canpিতanta' "Yosë catahuarinpoa'," ta'toma', co tapanaramahuë'. Napoaton canpita yonquiatënuquëma', noya cancantërahue'. Iyahuëpita pochachin ni'nanquëma'. ⁸ Quisocristo nosororinpoaso pochachin carinquëmanta' nosororanquëma'. Pa'pi yani'nanquëma'. Yosë ni'sárinco no'tëquën nontaranquëma'. ⁹ Canpita marë' ina nontërahue'. "Catahuaquë', Siniro, noya noya ninosoro'ina'. Quëma nohuanon, nanamën nóya nitochina'. Catahuaquë', Siniro, no'tëquën yonqui'ina'," itërahue' Yosë nontato. ¹⁰ Yosë nanamën na'con yonquihuatama', noya noya nitotatama', noya nisarama'. No'tëquën yonquihuatama', noyápiachin cancantarama'. Noyasáchin nipatama', Quisocristo o'mantahuachina, nóya ni'sarinquëma'. Co ana'ntarinquëmahuë'. ¹¹ Quisocristo catahuahuchinquëma', noyasáchin nisarama'. Ina quëran a'napitanta' nicatënuquëma', Yosë yonquiapi. "Ma noya Yosëri catahuarin ni'ton, noya nipi. Ma noyacha Yosëso paya," tosapí.

Parisitërin quëran Yosë nanamën nahuininsó'

¹² Ma'sha onpotopirinacohue', inanta' noya, tënahue'. Ina sha'huichinquëma'. Tashinan pëiquë po'mopirinacohue', ina marë' na'con na'con piyapi'sa' Yosë nanamën natanapi. ¹³ Ya'ipi sontaro'sa' isëquë ya'huëpisopita natanapi. "Paono co manta' onpopirinhuë', Quisocristo imarin ni'ton, tashinan pëiquë po'mopi," topi. Ya'ipi piyapi'sa' ina nitotopi. ¹⁴ Tashinan pëiquë po'mopirinacohue', chiniquën cancantërahue'. Ina natanatona, na'a imapisopita co huachi aquëté' t'ë'huapihuë'. "Quisocristo catahuarincoi quiyanta'," ta'tona', chiniquën cancantapi. Chiniquën cancantatona, Yosë nanamën na'con na'con a'chinapi. ¹⁵⁻¹⁷ A'naquën noya nosororinaco ni'ton, noya cancantatona, a'chinapi. "Paono tashinan pëiquë ya'huëpirinhuë', Yosë nohuanon, inaquë po'mopi Quisocristo nanamën no'tëquën sha'huicaso marë'," ta'tona', noya a'chinapi. A'naquënso nipirinhuë', co nosororinacohue'. Aparatë pochin nitërinaco. "Quiyaso' noya noya a'chinaraí," toconatona, co noyahuë' ni'ninaco. "Paono tashinan pëiquë ya'huaso', quiyaso' a'chinpatëira, na'con na'con piyapi'sa' pa'yatatona', nataninacoi. Ina quëran Paonori apiratë pochin nicanon, aquë aquëté' sëtarin," topi natantërahue'. ¹⁸ Ina niponahuë', co no'huirahuë'. Co apiratë pochin ninahuë'. A'naquën noya cancantatona, Quisocristo nanamën a'chinapi. A'naquënso' co noya cancantaponarahue', a'chinapi anta'. Na'con na'con piyapi'sari natanapi ni'ton, noya cancantërahue'.

¹⁹ Nani tahuëri ca marë' Yosë nontërama'. Naporahuaton, Ispirito Santo nani tahuëri catahuarinco. Napoaton co pa'yanahuë'. Ocoiarinaco nimara. Co caso' nitotërahue'. Yosëichin nitotërinso'. Ma'sona tëranta' onpotohuachinaco, inanta' noya, tënahue'. Noyasáchin Yosë yonquirinpoa'. Ina marë' noya cancantarahue'. ²⁰ Co nohuantërahue' pi'pian tëranta' Yosë nanianta'huaso'. Inaso' noyasáchin yonquirinpoa' ni'ton, co atapanarincohuë', tënahue'. Coisë ocoiaponco nimara. Tëpaponco nimara. Co ina nitotërahue'. Co

ina yonquirahué'. Ocoihuachinco, chiniquén cantantato, a'chiantarahué a'napitanta imacaso maré'. Têpahuachinaco, piyapi'sa' niconaco, na'con na'con Quisocristo yonquiapona', ténahué. Quisocristo natêca'huasoráchin yonquirahué. ²¹ Co têpahuachinacohué', Quisocristo natêto noya cantantarahué. Têpahuachinacoso' nîpirinhué', canamiatarahué. ²² Co chiminpatohué', Yosé nanamén a'chiantarahué. Ina quêran na'con na'con piyapi'sa' Quisoso imasapi. Napoaton co nitotêrahué'. ²³ ¿Ma'cha noya noya nicaya? ténahué yonquiato. Co caso' nitotêrahué'. A'na cancan nohuantêrin chimina'huaso'. Chiminpatohué', Quisocristoro'co ya'huêcontarahué. Inaso' noya noya. ²⁴ Nîpirinhué', chiminpatohué', çincha a'chintêré'ponquémaya? ténahué yonquiato. Canpita a'chinta'huancuêmaso' nohuantêrahué. ²⁵ Napoaton co têparinacohué', ténahué. Yosé nohuanton nanpihuatoso', a'chiantarahué. Noya noya Quisocristo imacaso maré' a'chinchinquéma'. Nôya natêtohuatama', noya noya cantantarama'. ²⁶ Ocoihuachinaco, nicaponquéma' pa'sarahué. Pa'pato, capa cantantarama huachi. "Ma noyacha Quisocristoro' ni'ton, Paono a'pairin paya," tosarama'.

²⁷ Iporaso' iyaro'sa' noya nico'. Quisocristo nanamén yonquiato, ina pochachin cantantoco'. Yosé huêntonênquê ya'conama' ni'ton, ina pochin cantantacaso' ya'huêrin. Nicaponquéma' pa'samarahué. Co a'na nanitapohué' nimara. Ina nîponahué', nani tahuêri noya nico' noya nanan natanchi. Ya'îpinquéma', iyaro'sa', imamiatoco'. Ama a'nayanquéma têranta' nisha yonquicosohué'. Napopináchin yonquiato, Quisocristo nanamén a'chináco'. Inapohuatama', natantohuato, nôya cantantarahué huachi. ²⁸ A'naquên co Quisocristo imatonahué', no'huarinênquéma', aparisitarinênquéma'. No'huipirinênquémaonta', ama tê'huatocosohué'. Chiniquén cantantohuatama', yonquiapi. "Ma inacha Yosé imapisopitaso' paya. Yosêri catahuarin ni'ton, cha'êsapi. Co imarêhuasopitasohué' nîpirinhué', co nîcha'êsarinpoahué'," tosapî. Yosêichin catahuarinpoa' chiniquên cantantacaso'. ²⁹ Yosé nosoroatonpoa', noyasáchin yonquirinpoa'. Ina nohuanton, Quisocristo imarêhua'. Ina quêran imarêhuaso maré' parisitarêhua'. "Ca maré' chiniquên parisitêrin ni'ton, canta' imarahuéso maré' parisichi," ta'têhua', noya cantantahua'. Inanta' Yosé nohuantêrin. ³⁰ Iráca canpitataquê ya'huapo, imarahuéso maré' aparisitêrinaco, ni'nama'. Ipora huanta' ina maré' parisitarahué. Canpitanta' imaramaso maré' aparisitarinênquéma'. Nîponahué', chiniquên cantantatoma', imamiatoco'.

2

Quisocristo nonanacaso' ya'huêrinso'

¹ Quisocristo achinicananinquéma'. Na'con nosororinquéma' ni'ton, noya cantantarama'. Ispirito Santo ya'coancantohuachinquéma', catahuarininquéma'. Catahuahuachinquéma', noya ninosoroarama'. ² Napoaton ya'îpinquéma' nôya nini'toma', ya'huêco'. Noya noya ninosoroco'. Ama, iyaro'sa', nisha nisha yonquicosohué'. Napopináchin cantantoco'. Ina pochin cantantohuatama', noya noya cantantarahué. ³ A'naquên chiniquên nanan nohuantopi. Inasáchin yonquiato, a'napita nocanpi. "Caso' noya noyaco," topi yonquinêna quêran. Canpitaso nîpirinhué' ama ina pochin cantantocosohué'. A'napita noya noya ni'co'. ⁴ Ama canpitaora nohuantêramasoráchin yonquicosohué'. A'napita nohuantêrinsonta' yonquiato, catahuaco'.

⁵ Noya ninicatoma', Quisocristo pochachin cantantoco'.

⁶ Inaso', iráca quêran huaré' Yosé'pa' ya'huêrin. Yosé chachin nîponahué', co inaora nîpa'yatacaso' yonquirinhué'. Nosoroatonpoa', yonquirinpoa'. Inápaquê chini chiniquên nanantaponahué', co ina na'con na'con nohuantêrinhué'.

⁷ Noya noya ya'huêrinso' huêshimarahuaton, isoro'paquê o'marin.

Piyapi chachin nasitêrin. Nani mashotihuachina, co hua'an pochin chiniquên nanantacaso' nohuantêrinhué'.

Topinan piyapi pochin cantantaton, a'napita catahuacasoráchin yonquirin.

Canpoa pochachin ninin.

⁸ Isoro'paquê ya'huêhuachina, Yosêichin natêrin.

Ina nohuanton, canpoa maré' chiminin.

Yosé hui'nin nîponahué', corosêquê patanantohuachinara, chiminin.

⁹ Yosêichin natêrin ni'ton, inari ananpitaantarahuaton, inápaquê quêpantarin.

Inaquê chini chiniquên nanan quêtêrin. Yosé nohuanton, ya'îpiya hua'anêntarin. "Sinioro" itarêhua'.

¹⁰ Napoaton Quisocristo yonquiato, ya'îpi piyapi'sari isonahuatona' chinochina'.

Inápaquê ya'huêrinsopita, isoro'paquê ya'huêrinsopita,

no'paanaquê ya'huêpisopita, inapitarinta' chinochina'.

¹¹ "Quisocristoro' Yosé hui'nin ni'ton, ya'îpiya hua'anêntarin," têcapona'.

Ina quëran Tata Yosë na'con na'con yonquiarëhua huachi.

Tashi' a'pininso pochin ninëhuaso'

¹² Iráca canpitaquë ya'huapo, noya natanamaco. Noya natanatomaco, Yosë natërama'. Iporanta' iyaro'sa' nosororinquëma' ni'ton, co inatohua' ya'huaporahuë', noya noya natëco'. Ya'nan imapoma', Yosë anoyacancantërinquëma'. Napoaton noya cancantatoma', imamiatoco'. "Catahuaco Sinioro noya imainquën. Co caora nanitërahuë'," ta'toma' imamiatoco'. Ni'cona Yosë naniantotama'. ¹³ Co noyahuë' cancantatoma', co canpitaora nanitëramahuë' Yosë natëcamaso'. Nipirinhue', Yosë nontohuatama', catahuarinquëma' nohuantacaso'. Ina quëran Yosë yanatëhuatama', inari chachin catahuarinquëma' no'tëquën natëcamaso'. Inaso' noya noya ayonquiarinquëma'.

¹⁴ Noya ninicamaco' iyaro'sa' ya'huëco'. Ama nino'huicosohuë'. Ma'sona tëranta' nipatama', noya cancantatoma', nico'. ¹⁵ Noyasáchin nico' a'napita nicatëinquëma', Yosë yonqui'ina'. Ina hui'ninpita pochin nicatoma', noyápiachin cancantoco'. Co imapisopita-sohuë' nipirinhue' co Yosë nohuaitonahuë', co noyahuë' cancantopi. Nino'huipi, monshihuanacaisoráchin yonquipi, nonpinápi. Co noyahuë' yonquiatona', tashi pochin cancantopi. Canpitaso nipirinhue', tayoraro'sa' tashi' a'pintërinso pochin piyapi'sa' catahuaco' no'tëquën yonquicaiso marë'. ¹⁶ Quisocristo nanamën chachin a'chintoco'. Ina imapatëhua', Yosë nohuaitatëhua', nanpimiatarihua'. Ina quëran Quisocristo o'mantahuachin, co atapanaramacohuë'. "Parisitaporahuë', co topinan quëran Yosë nanamën a'chintërahuë', noya imamiatopi," ta'to, nóya cancantarahuë huachi. ¹⁷ Iráca ma'sha Yosë marë' tëpahuachina', huinonta' opotopi. Inapochachin canta' canpita noya noya imacamaso marë' tëpahuachinaconta', noya nisarín, co sëtarahuë'. A'chintëranquëma' ni'ton, noya imarama'. Napoaton noya cancantërahuë'. ¹⁸ Tëpahuachinaco, ama sëtocosohuë'. Ca pochachin noya cancantoco'.

Timotio, Ipapiroto inapita yaa'parinso'

¹⁹ Hua'qui' iyaro'sa' canpitata quëran co nanan natantërahuë' ni'ton, yonquiáranquëma'. Napoaton Timotio yaa'parahuë natantacaso marë'. Quisocristo nohuantohuachin, co hua'qui quëranhuë' ya'parahuë'. Ina quëran sha'huitintahuachinco, noya cancantarahuë'. ²⁰ Inaso' na'con nosororinquëma'. Cancanën quëran huarë' yacatahuarinquëma'. Ca pochachin nosororinquëma'. Inasáchin ina pochin cancantërin. ²¹ A'napitaso' inahuaara nohuantopisoráchin yonquipi. Co Quisocristo na'con yonquipihuë'. ²² Timotioso nipirinhue' nohuiterama'. "Inaso' noya quëmapi," topi ya'ipi piyapi'sa'. Hui'nahuë pochin ni'ton, catahuarincó Yosë nanamën a'china'huaso marë'. Inanta' nitotërama'. ²³ Ma'sona coisë onpotaponco nimara, co caso' nitotërahuë'. Nitotohuato, Timotio a'parahuë sha'huitinquëmaso marë'. ²⁴ Yosë nohuanton, tashinan pëi quëran ocoiarinaco, topirahuë'. Ocoihuachinco, canta' nicaponquëma' pa'sarahuë. Co hua'qui quëranhuë' pa'sarahuë, tënahué.

²⁵ Iporaso nipirinhue' Iya Ipapiroto a'patantaranquëma'. I'hua chachin a'patiramaco catahuaincoso marë'. Canquihuachina, nóya catahuarincó. Achinicancaninco. Naporahuaton, inanta' Quisocristo nanamën a'chinin. Ina marë' parisitaponahuë', noya ahuantërin. Iporaso nipirinhue' canpitataquë pananta'in, tënahué. ²⁶ I'huamiáchin chiniquën caniorin, natantërama'. Nani noyatahuaton, ya'huërin'pa' yapanantarín. Yani'ninquëma'. "Caniorahuëso' natantatona', pa'yamarai," ta'ton, manorarin. Napoaton "Noyahua". Panantaquë' nipachin," itërahuë. ²⁷ Tëhuëchachin chiniquën caniorin. Pi'pishachin shichiminin. Nipirinhue', Yosëri nosoroaton, anoyatërin. Canta' nosoroatonco, iyahuë anoyatërinco. Ama aquëtë' sëtaca'huaso marëhuë' Yosë nohuanton, co chimininhuë'. ²⁸ Napoaton manton a'parahuë. Ina quënanpatama', nóya cancantarama huachi. Noya cancantohuatama', canta' noya cancantarahuë. Co huachi aquëtë' sëtarahuë'. ²⁹⁻³⁰ Canconpachin, noya cancantatoma', nontoco'. "Ma noyacha Sinioro catahuarinquën ni'ton, noya huënantaran paya," itatoma', noya nontoco'. Co canpitaso' nanitëramahuë' isëquë huëcacamaso'. Napoaton ina a'patiramaco. Isëquë huëcaton, shichiminin. Chiniquën parisitërin catahuaincoso marë'. Ina pochin cansantopisopita nóya ni'co'.

3

Yosëri noya ni'ninsopita

¹ Iporaso' iyaro'sa' Quisocristo yonquiatoma', nóya cancantoco'. Iráca quëran huarë' inachachin inachachin pënënapiranquëmahuë', co amirahuë'. Naquëranchachin natantahuatama', yonquiantarama'. Ina quëran noya noya imasarama', tënahué. ² A'naquënso' nonpin nanan a'chinapi. "Co marca niacotohuatamahué', co Yosë piyapinëinquëma' nisaramahuë'," topi nonpinatona'. Ni'nira pochin pa'pi co noyahuë' cancantatona', napopi. Ni'cona, nonpintochnëinquëma'. Inapitaso' co noyahuë' nisapi. ³ Yosë marcanën co

nonënpoaquë niacotërëhuahuë'. Cancanënpoa' Yosë anoyacancantërinpoa'. Cancanënpoa quëran ina chinotarëhua'. Ispirito Santo chachin catahuarinpoa' noya chinotacaso marë'. Co canpoara nanitërëhuahuë' noya cancantacaso'. Quisocristoïchin anoyacancantohuachinpoa', nicha'ësarinpoa', tënëhua'. Napoaton canpoaso' Yosë piyapinënpita ninëhua'.⁴ "Moisësë pënëntërinso' no'tëquën natërahuë ni'ton, Yosë noya ni'sarincó," topi a'naquën. Caso nipirinhüë' na'con na'con natërahuë. Ina marë' Yosë nicha'ërinpoa' naporini, ca noya noya cha'ëitohüë'.⁵ Caso' Israiro piyapico. Mincamin huënton quëmapico. Posa tahuëritahuaso', marca acotërinaco. Tatahuë, mamahuë Israiro piyapiráchin. Co nishahuë'. Israiro hua'an ya'conahuë, parisioro'sa' itopiso'. Ya'conato, ya'ipi Moisësë pënëntërinso' imarahüë. ⁶ Inasáchin imato, Quisocristo imapisopita chiniquën aparisitërahuë. "Íráca pënëntërinso' no'tëquën natërahuë," ta'to, noya piyapico, topirahuë'. ⁷ Ina marë' Yosë noya ni'sarincó, ténahuë íráca. Iporaso nipirinhüë' íráca yonquirahuëso' a'porahuë Quisocristo imaca'huaso marë'. ⁸ Ina na'con na'con nohuantato, inasáchin yonquirahuë. Íráca cotioro'sa' noya ni'ninco. Hua'ano'saquë huarë' noya ni'pirinacohüë', Quisocristo imapatëra, a'porinaco. No'huipirinacohüë', co ina yonquirahuë'. Íráca yonquirahuëso' amoró pochin nicato, co pi'pisha tëranta' nohuantërahuë'. Quisocristo nohuata'huasoráchin nohuantërahuë. Ina nohuítacaso' noya noya, ténahuë. Inasáchin hua'anëntërinco. ⁹ Quisocristoïchin imasarahüë huachi. Co caora noya nicato cha'ërahuë'. Co pënëntërinso' natëto, cha'ërahuë'. Quisocristoïchin anoyacancantërinco, ta'to, ina imarahüë. Imapatora, oshanëhuë inquitatonco, anoyacancantërinco. Ina quëran Yosë catahuarinco noya nica'huaso'. Ina marë' noya ni'ninco. ¹⁰ Aquë aquëtë' Quisocristo yanohuitërahuë. Íráca nanopiantarahuaton, chini chiniquën nanantërin. Ya'ipi nanitaparín ni'ton, catahuaincoso' nohuantërahuë. Noya noya nica'huaso marë' catahuainco, ténahuë. Íráca Yosë natëton, parisitërin. Canpoa marë' chiminin. Iporaso' canta' aparisitopirinacohüë', Quisocristo pochin Yosë natëi. Chimininso pochin ya'ipi co noyahuë' yonquirahuëso' naniantato, noyápiachin cancanchi, ténahuë. ¹¹ Ina pochin cancantato, imamiachi a'na tahuërinta' ananpitaantaincoso marë'.

Chini chiniquën imacaiso' ya'huërinso'

¹² Co ya'ipi cancanëhuë quëran noya noya cancanchatërahuë'. Ipora huanta' pi'pian pi'pian co noyahuë' yonquirahuë. Co Yosë pochachin cancantopirahuë', Quisocristo nani acorinco ina pochin cancanta'huaso marë'. Napoaton nani tahuëri yonquiárahüë noya noya nica'huaso marë'. ¹³ Co iyaro'sa' Yosë pochachin cancanchatërahuë'. Nipirinhüë', inasáchin nohuantërahuë. I'hua naporahuësopita naniantërahuë. Iporaso' chiniquën Yosë imasarahüë noya noya cancanta'huaso marë'. ¹⁴ Co nisha nisha yonquirahuë'. Quëmapi'sa' nicanatona' ta'apiso pochin cancantato, Quisocristoïchin yonquiárahüë ina pochin cancanta'huaso marë'. Nani tahuëri nani tahuëri naporahuë. Ina quëran a'na tahuëri Yosë'pa' cancontahuato, noya ni'sarincó. Quisocristo anoyacancantërinco ni'ton, inápaquë quëpantarincó.

¹⁵ Ya'ipi Yosë imarëhuasopita chinoton pochin cancantohuatëhua', ina pochin yonquirarëhua'. Nisha yonquihuatëhua', Yosë anitotarinpoa'. "Catahuaco no'tëquën yonqui'i," itohuatëhua', anitotarinpoa'. ¹⁶ Anitotohuachinpoa', ama topinan quëran natahuansohüë'. Na'con yonquia'ahua' natëcaso marë'. Ya'ipi cancanënpoa quëran huarë' imahua'.

¹⁷ Ya'ipinquëma' iyaro'sa' nonanco. Nicatahuaco' ca pochachin imacamaso marë'. A'naquën nani quiya pochin cancantapi. Inapitanta' nicatora, nonanco'. ¹⁸ A'naquënso nipirinhüë' "Yosë imarahüë," taponaraihuë', co noyahuë' cancantopi. Quisocristo oshanënpoa' inquitinpoaso marë' corosëquë chiminin. Nipirinhüë', co inapitaso' ina yonquihüë'. Ina nanan a'chinpatora, no'huitopi. Iporanta' inapita yonquiato, chiniquën sëtato, na'nërahuë. Co inapita nonanacaso' ya'huërinhuë'. ¹⁹ Inapitaso' co Quisocristo nanamën imapihuë'. Ma'sona tëranta' yanipachinara, nipi. Ina marë' tapanacaso' ya'huëpirinhüë', co tapanpihuë'. "Nohuantato, naporahuë," toconpi. Isoro'paquë ya'huërinso'pitaráchin yonquipi. A'na tahuëri pënquë parisotomiatapi. ²⁰ Canpoaso nipirinhüë', inápaquë ya'huërinso' na'con na'con yonquia'ahua'. Inatohua' ya'huëmiatarihuaso'. Sinioro Quisocristo nicha'ërinpoa' ni'ton, ina ninarëhua'. A'na tahuëri inápa quëran o'mantararin. ²¹ Iporaso' nonënpoa' co chinirinhüë'. Yacaniorëhua'. Chiminacaso' ya'huërin. Nipirinhüë', Quisocristo o'mantahuachin, nonënpoa' anishatarin. Ina pochachin ya'noarihuá'. Nanitaparín ni'ton, ya'ipi minsërahuaton, ananpitomiatarinpoa', noya noya acoarinpoa'.

4

Quisocristo yonquiatëhua', noya cancantërehuaso'

¹ Napaoton iyaro'sa' Quisocristo imamiatoco'. Na'con nosororanquëma'. Ya'nipishahuë' yani'nanuëma'. Canpita yonquiatënuëma', nóya cancantërahuë. Noya imarama' ni'ton, co topinan quëran a'chintëranquëmahué', ténahuë.

² Imo Ipotia, imo Sintiquia, inapitaso' co noya ninontopihuë', natantërahuë. Ama huachi imoyaro'sa' nino'huicosohué'. Catonquëma chachin Quisocristo imarama' ni'ton, noya nini'toma', ya'huëco'. ³ Quëmanta' iyasha na'con catahuaranco ni'ton, inapita catahuacuë' noya ninonchina'. Cato chachin nóya sanapi'sa'. Na'con catahuarinaco Quisoso nanamën a'china'huaso marë'. Iya Crimintinta' noya catahuarinco. A'napitanta' catahuarinaco a'china'huaso marë'. Co nininënpita isëquë ninshitopirahuë', Yosëri nohuitërin. Nanpirin quëricaquë nininënpita nani ninshitërin. Inaquë ninshitohuachinpoa', nanpimiatarihua'.

⁴ Nani tahuëri Quisocristo yonquiatoma', noya cancantoco'. Naquëranchin inachachin sha'huichinquëma'. Ma'sha onpoapomarahué', noya cancantoco', ténahuë. ⁵ Ya'ipi piyapi'sa' nosoroatoma', noyasha nontoco'. Quisocristo ni'sárinpoa'. Co hua'quiya quëranhuë' o'mantararin. Ina yonquiatoma', ya'ipi piyapi'sa' noya nontoco'.

⁶ Ma'sha onpohuatama', ama pa'yancohuë'. Ama nisha nisha yonquicosohué'. Yosë nontoco' catahuainquëma'. Ma'sha pahuantohuachinquëma', nitoco'. "Ma noya catahuaranco ni'ton, 'Yosparinquën, Siniro,' " itoco'. ⁷ Apira apira Yosë nontohuatama', asanocancanarinquëma'. Co imapisopitasohué' nipirinhue' co sano cancantopihuë'. Ma'sha onpohuachinara, a'naroáchin pa'yanpi. Canpoaso nipirinhue' Quisocristo imarëhua' ni'ton, ina yonquiatëhua', sano cancantarihua'.

Yonquirëhuasopita

⁸ Isoíchin iyaro'sa' pënënanranquëma'. No'tën nanansáchin yonquico'. Noya imatona', noya nipisopita yonquico'. Ama nonpin nanano'sa' natëtosohué'. Noyápiachin cancantoco'. A'napita noyasáchin yonquirapicho'. Noya nahuininsoráchin yonquico'. A'napita noya nipiso' yonquiatoma': "Ma noyacha Yosëri catahuarin paya," itoco'. Ina pochin yonquihuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'.

⁹ Na'con Yosë nanamën sha'huítëranquëma', natanama'. Ya'ipi a'chintëranquëmaso' noya natëco'. Canpitataquë ya'huapo, noya ninahuë, ni'namaco. Ca pochachin noya nico'. Noya nipatama', Yosë noya catahuarinquëma'. Ina nohuanton, noya nini'toma', ya'huarama'. Inasáchin asanocancaninpoa'.

Paono catahuapiso'

¹⁰ Canpitaso' yonquiramaco ni'ton, noya cancantërahuë. I'huamiáchin ma'sha a'patiramaco ama pahuantincoso marëhuë'. Ina marë' "Yosparinquën," itërahuë Yosë. Iráca ma'sha a'patëramaco. Ina quëran yacatahuantapiramacohué', co insonta' huë'ninhuë' ni'ton, co nanitëramahuë'. Iporaso nipirinhue' catahuantaramaco. ¹¹ Co ma'sha pahuantërinco marë' napotëranquëmahué'. Yosë nohuanton, nani nitotërahuë ya'ipi ahuenta'huaso'. Ma'sha pahuantopirincohuënta', noya cancantërahuë. ¹² Ma'sha ya'huëtöhuachinco, noya ya'huërahuë. Capanta' nipachina, co ina marë' sëtërahuë'. Sacai' ahuantacaso nipirinhue', Quisocristo catahuarinco ni'ton, noya ahuantërahuë. A'na tahuëri cosharo' ya'huërin, noya ca'nahuë. A'na tahuëriso nipirinhue' capa ni'ton, tana natanahuë. Ma'sha ya'huëhuachina, noya cancantërahuë. Capanta' nipachina, ahuantato, noya cancantërahuë. ¹³ Co caora nanitapapirahuë', Quisocristo achinincaninco ni'ton, ya'ipiya nanitaparahuë. Ma'sha onpoaporahuënta', noya ahuantërahuë. ¹⁴ Inaso nipirinhue', ma noyanquëma' canpitaso' ni'ton, catahuaramaco. Isëquë ya'huato parisitopirahuë', noya catahuaramaco.

¹⁵ Iráca Masitonia parti pacapo, Yosë nanamën a'chintëranquëma'. Ina marë' a'na parti yapa'patëra, canpita catahuaramaco. "Ma noya quëmaso' catahuaranco Quisocristo ima'huaiso'," itatomaco, coriqui a'patëramaco. Canpitasáchin inapotëramaco. ¹⁶ Ina quëran Tisaronicaquë ya'huasoco, ma'sha pahuantohuachinco, naquëranchin coriqui a'patantaramaco. Catoro' a'patëramaco. ¹⁷ Ina marë' noya cancantërahuë. Co coriqui quëtëramacoso marëáchin noya cancantërahuë'. Catahuaramacoso marë' Yosë'pa' canaarama' ni'ton, noya noya cancantërahuë. ¹⁸ Iporaso' nóya i'huëtëramaco huachi. Napaoton noya ya'huarahué. Co manta' pahuantërincohuë'. I'hua Ipapërotito huë'pachina, coriqui a'patëramaco ni'ton, ma'sha ya'huëtërinco. Ina marë' "Yosparinquëma'," itëranquëma'. Yosë nosoroatoma', a'patiramaco. Yosë chinotacaiso marë' pimóchin nininsó' a'pëhuachinara, Yosëri noya ni'nin. Inapochachin canpitanta' coriqui a'patëramaco ni'ton, Yosë noya ni'ninquëma'. ¹⁹ Canpitanta' ma'sona pahuantohuachinquëma', Yosë chachin quëtëranquëma'. Ya'ipi hua'anëntaton, nanitaparin. Quisocristo imarama' ni'ton, catahuarinquëma'. Co huachi pahuantarinquëmahué'. ²⁰ Ma noyacha Tata Yosë chinotëréhuasoso paya. Ipora quëran huaré' ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Amen.

Amiconēnpita yonquirinso'

²¹ Ya'ipi Quisocristo imaramasopita noya yonquiatēnquēma', saludos a'pataranquēma'. Ca'taninacosopitanta' yonquiatēnquēma', saludos a'patarinēnquēma'. ²² Ya'ipi Yosē imapisopita isēquē ya'huēpiso' saludos a'patarinēnquēma'. Copirno inpriatonēnpitanta' na'con yonquiatēnquēma', saludos a'patarinēnquēma'.

²³ Inaora nohuanton, Sinioro Quisocristo noya catahuainquēma'. Nani ninshitēranquēma huachi.

Paono

Paonori Corosasëquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'patërinso'

¹ Ca Paonoco ninshitaranquëma', ni'co'. ¿Noyanquëma' canpitanta? Noya canta' ya'huarahüë. Yosë nohuanton, Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Iya Timotioro'co nanan a'patarainquëma'. ² Ya'ipi imaramasopita Corosasëquë ya'huaramaso', ninshitaranquëma'. Canpitanta' Quisocristo imamiatarama' ni'ton, Yosë noya ni'ninquëma'. Ina imarama' ni'ton, iyahuëi pochin ni'nainquëma'. Inaora nohuanton, Tata Yosë na'con catahuainquëma'. Asanocancainquëma'.

Imapisopita marë' Yosë nontërinso'

³⁻⁴ Canpita yonquihuatëinquëmara, na'con Yosë nontarai. Inaso' Sinioro Quisocristo pa'pin. Cancanëma quëran huarë' ina natërama'. Ya'ipi Yosë piyapinënpitanta' nosororama', natantërai. Ina natantatoi, noya cancantërai. "Noya imarinënuën ni'ton, 'Yosparinquën Sinioro,'" itërai. ⁵ Iráca noya nanan natanama'. "Oshanënpoa' inquitatonpoa', Quisocristo anoyacancantërinpoa'," itohuachinënuëma', no'tëquën a'chintërinquëma'. A'chintohuachinënuëma', natërama'. "A'na tahuëri Yosë'pa' noya ananpitaantarinpoa'," ta'toma', Quisocristo imarama'. Ina imatoma', ina tahuëri ninarama'. ⁶ Noya nanan chachin ya'ipi parti a'chinapi. A'na parti a'na parti piyapi'sa' natëtatoná, noya imasapi. Canpitanta' noya imasarama'. Ya'nán natantapoma', natërama'. "Yosë nosoroatonpoa', inaora nohuanton, nicha'ësarinpoa'," itërinënuëma'. Napotohuachinënuëmara, "No'tëquën sha'huitërinpoa'," ta'toma', natërama'. ⁷ Ipapërasë a'chintërinquëma', inaro'coi nóya ninosoroaiso'. Quiya pochachin natëton, Quisocristo nanamën a'chinarin. Co quiyaso' nanitëraihüë' canpitataquë paca'huaiso' ni'ton, ina a'parahuë a'chintinquëmaso marë'. Co chirorinhüë' a'chinacaso'. ⁸ Ina sha'huitiirincó. "Ispirito Santori catahuarin ni'ton, noya ninosoroapi," itiirincó.

⁹ Naporo quëran huarë' canpita yonquiatëinquëma', Yosë nontërai. Nani tahuëriya nontatoi, itërai: "Quëmaso' Sinioro tēhuëncachin anitotërancoi no'tëquën natëca'huainquënsó marë'. Corosasëquë imarinënsopita na'con catahuaquë'. Ya'ipi nohuantëranso' anitotëquë'. Ispirito Santori catahuain no'tëquën yonqui'ina'. ¹⁰ Catahuaquë' Sinioro quëma nohuantëranso chachin niina'. Inapohuachina', noya noya ni'saran. Catahuaquë' noyasáchin niina'. Na'con na'con nohuichinënuën. ¹¹ Quëmaso', Sinioro, chini chiniquën nanantëran ni'ton, catahuaquë' chiniquën cancanchina'. Ma'sha onpohuachina', catahuaquë' noya cancantatona', ahuanchina'. Anapitari aparisitohuachina', catahuaquë' ama no'huiinasohüë'," itërai, Yosë nontatoi. ¹² Nani anoyacancantohuachinpoara, huëntonënuë chachin aya'coninpó. Hui'ninpita pochin ni'sarinpoa'. Iporaso' ina catahuahuachinpoa', tahuëri pochin cancantarihua'. Naporahuatëhua', ya'huërinquë chachin ya'huëcontarihua'. Ina marë' noya cancantatëhua' "Yosparinquën Sinioro," itarihua'. ¹³ Iráca sopai camairinpó. Ina natëtëhua', tashi pochin cancantopirëhuahuë', nani Yosë nicha'ërinpoa'. Co huachi sopai natëcaso' ya'huërinhuë'. Yosë nohuanton, hui'nin hua'anëntërinpoa'. Hui'nin na'con nosoropirinhüë', isoro'paquë a'paimarin. ¹⁴ Ina chiminin ni'ton, nicha'ërinpoa'. Oshanënpoa' inquitërinpoa huachi.

Quisocristo chiminaton, nanan anoyatërinpoaso'

¹⁵ Tata Yosëso' co quënanëhuë'. Nipirinhüë', hui'nin isoro'paquë o'maton, pa'pin anohuitërinpoa'. Inanta' Yosë chachin ni'ton, nóya anohuitërinpoa'. Co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohüë', hui'nionta' inápaquë ya'huërin. ¹⁶ Yosë nohuanton, inarë chachin ya'ipi ma'sha ninin. Inápaquë ya'huërinso'pita, isoro'paquë ya'huërinso'pita, inapita acorin. A'naquën quënanë'. A'naquënso co quënanëhuë'. Anquëniro'sa', inápaquë chiniquën nanantërinso'pita, nisha nisha nininso'pita, inapitanta' ninin. Quisocristoichin chinotacaiso marë' ya'ipiya ya'huërin. Ina marë' acorin. ¹⁷ Co'huara ma'sha ya'huëyátërasohüë', Quisocristo ya'huërin. Ina nohuanton, piyapi'sa', ma'sharo'sa', ya'ipiya ya'huërapí. Ipora huanta' co yonquirinpoahuë' naporini, ya'ipinpoa' ta'huanchitërihuahuë'. Ya'ipi ma'sharë'quënpó chachin ta'huanchitërihuahuë'. ¹⁸ Ya'ipi imarëhuasopita a'na huënton pochin ninëhua'. Inaora nonën pochachin Quisocristo ni'ninpoa'. Inaso' motënpó pochin nicaton, hua'anëntërinpoa'. Ina'ton chiminaponahuë', nantantarin. Napoaton ya'ipinpoa' inasáchin natëcaso' ya'huërin huachi. ¹⁹ Quisocristosó Yosë hui'nin ni'ton, Yosë chachin anta'. Co pi'pisha tëranta' pahuantërinhuë' pa'pin pochin nicacaso'. Tata Yosë nohuanton, naporin. ²⁰ Iráca oshahuanëhua' ni'ton, ya'ipinpoa' Yosë inimicotopirëhuahuë'. Yosë nohuanton, Quisocristo chiminin nanan anoyatinpoaso marë'. Isoro'paquë ya'huërinso'pita,

inápaquë ya'huërinso'pita, ya'ipiya nohuanterin anoyatacaso'. Canpoa marë' huë'nainë'n pa'nin. Corosëquë chiminin ni'ton, co huachi Yosë inimicotacaso' ya'huërinhuë'.

²¹ Iráca canpitaso' co Yosë yonquiramahuë'. Co noyahuë' cancantatoma', Yosë inimicotërama'. Co noyahuë' ninama'. ²² Iporaso nipirinhüë' nanan anoyatërinquëma'. Quisocristo isoro'paquë o'maton, piyapi chachin nasitëmarin. Corosëquë chiminin nanan anoyatinpoaso marë'. Nanan anoyatatonpoa', anoyacancantërinpoa'. Noyápiachin cancan quëtërinpoa'. O'mantahuachin, co ana'intarinpoahuë'. Noya cancantacaso marë' nanan anoyatërinpoa'. ²³ Imamiatohuatama', Yosë noya ni'sarinquëma huachi. Noya nanan natanama'. "Nicha'ësarinpooa'," ta'toma', natërama huachi. Natëmiatoco'. Ama, iyaro'sa', nisha nisha yonquicosohuë'. Ama pi'pian tëranta' a'pocosohuë'. Ya'ipi parti noya nanan chachin a'chinapi. Inachachin canta' a'chinarahuë'.

Imapisopita catahuacaso marë' Yosëri acorinso'

²⁴ Imarëhuasopita marë' Quisocristo chiniquën parisitërin. Parisitaton, huëntonë'nquë aya'coninpoa'. Ina quëran imarëhuasopitanta' parisitacaso' ya'huërin a'napitanta' imacaiso marë'. Napoaton ipora canta' parisitarahuë' canpitanta' imacamaso marë'. Parisitapora'huë', noya cancantërahuë'. ²⁵ Yosë acorinco imapisopita catahua'huaso marë'. Canpitanta' a'chintaranquëma'. Ya'ipi nanamën a'china'huaso marë' acorinco. ²⁶ Iráca iso nanan co nitotopihuë'. Iporaso nipirinhüë' imarëhuasopita anitotërinpoa'. Yonquirinso chachin anitotërinpoa'. ²⁷ "Quisocristo chachin aya'coancantëranquëma'," itërinpoa'. Canpitanta' nisha piyapinquëma' nipiramahuë', ya'coancantërinquëma'. Ya'ipinpoa' ya'coancantërinpoa' ni'ton, a'na tahuëri Yosë'pa' noya noya ya'huëcontarihua'. Iráca co manta' ina nitotopirinhüë', nani anitotërinpoa huachi. Quisocristo nohuitatëhua', ina ninarëhua'. Ma noyacha Tata Yosëso' yonquirinpoa paya, tënëhua'.

²⁸ Napoaton Quisocristo nanamën a'chinárai. Ya'ipi piyapi pënënárai. Noya yonquiato, a'chintarai Quisocristo imacaiso marë'. Ina imapatama', noya noya cancantarama'. ²⁹ Ina marë' pa'sápato, a'chinarahuë'. Quisocristo chachin catahuarincó. Achinicancaninco ni'ton, chiniquën cancantato a'chinarahuë'.

2

¹ Na'con iyaro'sa' yonquiranquëma'. Naotisiaquë ya'huëpisopitanta' yonquirahuë. Na'acquëma' inatohua' ya'huëramasopita co nohuitaponquëmarahuë', na'con yonquiranquëma'. Co pi'pisha tëranta' nohuanterahuë' nisha cancantacamaso'. Napoaton ninshitaranquëma'. ² Ya'ipinquëma' yonquiatë'nquëma', Yosë nontárahüë. "Catahuaquë' Sinioro chiniquën cancanchina'. Noya ninosoro'ina'. Ina quëran a'na huëntoínchin pochin nisapi. Ma noyacha quëmaso' yonquirancoi paya. Catahuaquë' quëma nanamën noya yonqui'ina'. Quisocristo chachin nohuichina'. Iracaso' co piyapi'sari nohuitopirinhüë'. Iporaso nipirinhüë' anohuitërancoi. Ina nohuitato, tëhuë'nchachin noya cancantarai," itërahuë, Yosë nontato. ³ Quisocristo ya'ipi nitotërin. No'tëquën yonquirin. Inasáchin catahuarinpooa' no'tëquën yonquicaso'. Ina na'con yonquihuatëhua', noya noya nitotarihua'. Na'a piyapi'sa' co nitotopirinhüë', Yosë anitotërinpoa' Quisocristo pochin yonquicaso marë'. ⁴ A'naquënso nipirinhüë' nisha a'chinpi. Ama Quisocristoíchin yonquicamaso marëhuë' noyásha nontarinë'nquëma'. Ni'cona nonpintochinë'nquëma'. ⁵ Co canpitataquë ya'huaporahuë', nosoroatë'nquëma', nani tahuëri yonquiranquëma'. Noya nini'toma', ya'huarama'. Co nisha nisha yonquiramahuë'. Ya'ipi cancanëma quëran Quisocristo natërama'. Ina marë' noya cancantërahuë'.

Quisocristo nicha'ërinpoaso'

⁶ Ya'nan imapoma', Quisocristo anoyacancantërinquëma'. Inasáchin hua'anëntërinquëma'. Iporahuanta' inasáchin natëtoma', imamiatoco'. ⁷ Ni'co'. Ma'sha sha'patëra, itën acopo' no'paquë pa'pachina, noya huanirin. Inapochachin canpitanta' Quisocristo noya chinpitoco'. Inasáchin yonquico' achinicancainquëma'. Nani iyasha no'tëquën a'chintërinquëma' ni'ton, ya'ipi cancanëma quëran Quisocristo natëco'. "Yosë na'con nosororinpooa'," ta'toma', nani tahuëri "Yosparinquën Sinioro," itoco'.

⁸ A'naquënso nipirinhüë' nisha a'chinpi. Ni'cona oshaquëran anishacancantochinquëma'. Nonpin nanan inahuara yonquipiso' a'chinapi. Piyapi'sa' yonquipisoráchin imasapi. Quisocristo a'chininso' co imapihuë'. Nisha nisha isoro'paquë chiniquën nanantopisopita yonquiatona', nisha pënëntapi. Yaocoirinë'nquëma'. Canpitaso nipirinhüë' ama inapita natëcosohuë'.

⁹ Quisocristoíchin natëcaso' ya'huërin. Piyapi chachin niponahuë', Yosë chachin ninin anta'. Co manta' pahuantërinhuë' Yosë pochin nicacaso'. ¹⁰ Canpoanta' ina imapatëhua', co manta' pahuantarinpoahuë' noya noya cancantacaso marë'. Yosë chachin nohuitarëhua'. Hua'ano'sa', anquëniro'sa', sopairo'sa', inapita chiniquën nanantopirinhüë', Quisocristoso'

chini chiníquēn nanantērin. Co ina nohuanatohuachinhuē', co manta' nanitapihuē' nica-
caiso'. ¹¹ Iráca Yosē chinotopisopita marca niacotopi. Iporaso nipirinhué' Quisocristo
impatēhua', nisha acotērinpoa'. Co nonēnpoaquē acotērinpoahuē'. Cancanēnpoa' anoy-
atērinpoa'. Co noyahuē' yonquirēhuasopita inquitatonpoa', anoyacancantērinpoa' ni'ton,
nóya cancantarihua'. ¹² Aporihuanpatēhua', Quisocristo pochin ninēhua'. Chimpinpachina,
pa'pitopinahuē'. Yosē nohuanon, nantiantarin. Inapochachin canpoanta' co noy-
ahuē' yonquirēhuasopita nantiantarihua'. Ina quēran Quisocristo nantiantarinso pochin
ninēhua'. “Yosē ya'ipiya nanitaparín,” topatēhua', catahuanrinpoa' ina pochin nicacaso'.
¹³ Iráca canpitaso' oshahuanatoma', chimipi pochin ninama'. Co noyahuē' nicacasoráchin
yonquirama'. Co Yosē piyapinēnpita ninamahuē'. Iporaso nipirinhué' Quisocristo
imarama' ni'ton, anoyacancantērinquēma'. Oshanēma' inquitatēnquēma', nantiantarinso
pochin ni'ninquēma'. ¹⁴ Iráca Moisésē pēnētērin nani ma'sha natēcaso marē'. Co in-
quēnpoa tēranta' nanitaparēhuahuē' ya'ipi natēcaso' ni'ton, oshahuanēhua'. Ina marē'
ana'intinpoaso nipirinhué', Quisocristo coroséquē chiminatón, nicha'ērinpoa' ni'ton, Yosē
noya ni'ninpoa'. ¹⁵ Quisocristoso' chini chiníquēn nanantērin. Coroséquē chiminatón, ya'ipi
sopai hua'ano'sa', sopairo'sa', inapita a'ninquēchin minsērahuatón, atapanin. Co huachi
inapita nanitapihuē' sha'huirapiinpoaso'.

Inápaquē ya'huērinsopita yonquicaso' ya'huērin

¹⁶ Napoaton nisha pēnēnpachinēnquēma', ama natēcsohuē'. “Nani ma'sha ca'patēhua',
o'opatēhua', oshahuanarēhua',” topi a'naquēn. Nani sahuato tahuēri chinotopi. Nani
yoquia'huaraiquē chinotopi. Nisha nisha niyontopiso tahuēri'sa' na'huēpi. “Co quiya
pochin nipatamahuē', co no'tēquēn imaramahuē',” itarinēnquēma'. Nipirinhué', ama inapita-
so' natēcsohuē'. ¹⁷ Iráca Yosē ina pochin pēnēnin. Quisocristo o'maquē huarē' napopir-
inhué'. Iporaso' nani o'marin ni'ton, co huachi inapita nohuanatērhua'huē'. Quisocristoichin
natēcaso' ya'huērin. ¹⁸ Nisha a'china'piro'saso nipirinhué' taponá: “Quiyaso' anquēniro'sa'
chinotērai. Hua'narēsó pochin quēnanai. Co canpitaso' quiya pochin nipatamahuē', co
noya cancantaramahuē', itohuachinēnquēma', ama pi'pisha tēranta' natēcsohuē'. Inapita-
so' nonpinatona’, “Nani ma'sha Yosē anitotērincoi ni'ton, noya noyacoí,” topirinhauē',
inahuara yonquinēna quēran napopi. ¹⁹ Inapitaso' co tēhuēnchachin Quisocristo imapi-
huē'. Inasáchin motēnpoa' pochin nicatón, hua'anēntarinpoa'. Ni'co'. Nonēnpoa' nisha
nisha ya'huētērin. Motēnpoari ya'ipi camairin noya sacatacaiso marē'. Inapochachin
imarēhuasopitanta' Quisocristoichin noya camairinpoa'. Achiniririno' so'sorēsó pochin
nicacaso marē'. Ina pochin nicacaso' Yosē nohuanantērin.

²⁰⁻²¹ Iráca Quisocristo chiminin. Canpitanta' ina imapatama', inarē'quēma' chimina-
maso pochin ninama' ni'ton, co huachi a'napita pochin nisha nisha chiníquēn nanan-
topisopita imaramahuē'. Inapitaso' inahuara yonquinēna quēran nisha a'chimpi. “Nani
ma'sha natēhuatoí, cha'ēsarai,” ta'tona', “Ama ina ca'cosohuē. Ama pi'nicosohuē'. Ama
sē'huayátēracosohuē',” itarinēnquēma'. ¿Ma'marēta' ipora huanta' ina natēcamaso' yon-
quirama? tēnahuē' yonquiató. ²² Co ina pochin Yosē pēnēninpoahuē'. Cosharo', ma'sha,
inapitaso' co ya'huēmiatērinhuē'. A'na tahuēri ta'huantarin ni'ton, co inapitaso' aquētē' Yosē
yonquirinhué'. Piyapi'sa' inahuara yonquinēna quēran ina pochin nipēnēnpi. ²³ Ina pochin
nipēnēnpachina', yonquínahuan pochin ya'nopirinhauē'. “Ma'sha a'porahuatoí, parisitērai.
Parisitopiraihuē', ahuantērai. Ina marē' Yosē noya noya ni'nincoi,” topirinhauē', co
no'tēquēn yonquipihuē'. Ina pochin nipirinhauēnta', co pi'pian tēranta' nanitopihuē' co
noyahuē' yonquipisopita nantiantacaiso'.

3

¹ Quisocristo chiminpachina, Yosēri inanpitaantarín. Canpitanta' imarama' ni'ton,
anoyacancantērinquēma' noya noya yonquicamaso marē'. Napoaton Quisocristo yon-
quirinso chachin nohuanatoco'. Nani tahuēri yonquiráco' ina pochin cancantacamaso
marē'. Inaso' inápaquē ya'huērarín. Yosē inchinan quēran huēnsēaton, ina pochachin
chini chiníquēn nanantarin. ² Ama ma'sharáchin yonquicosohuē'. Yosē'pa' ya'huērinsopita
yonquiráco'. ³ Ni'co'. Chimipiso' co huachi isoro'pa' yonquirinhué'. Inapochachin
canpitanta' Quisocristorē'quēma' chiminamaso pochin cancantatoma', co ma'sharáchin
yonquiarahahuē'. A'na tahuēri huachi Quisocristorē'quēnpoa' Yosē'pa' noya noya
ya'huēcontarihua'. ⁴ Quisocristo chachin ya'coancantērinpoa' Yosē yonquicaso marē'. A'na
tahuēri o'mantahuachin, noya noya ya'noarin. Naporo' inarē'quēnpoa' ya'huērarihua'
ni'ton, canpoanta' noya noya acoarinpoa'.

Co noyahuē' yonquirēhuasopita nantiantatēhua', noyápiachin cancantahua'

⁵ Napoaton pi'pian tēranta' co noyahuē' yonquihuata'ama', a'naroáchin nantiantoco'. Ama
monshihuanacosohuē'. Ama taparo' yonquicosohuē'. Ama a'na sanapi sē'huacamaso'

yonquicosohuë'. Ama a'na quëmapi sa'in noyapacosohuë'. Ama nani ma'sha nohuantapatocosohuë'. A'naquënsò' ma'sha na'con nohuantatona', mamanshi moshapiso pochin niconpi. ⁶ Ina pochin nipisopita co natëpihuë'. Ina marë' Yosëri chiniquën ana'ntarin. ⁷ Iráca canpitanta' co noyahuë' cancantatoma', co noyahuë' ninama'. ⁸ Iporaso nipirinhüë' isopitanta' co noyahuë' cancantatoma' naporamasopita a'poco'. Ama no'huitosohuë'. Ama no'huito canainquëmasohuë'. Ama piyapi naponin yonquirapicosohuë'. Ama yanpitocosohuë'. Ama taparo' noncosohuë'. ⁹ Ama ninonpintocosohuë'. Co noyahuë' yonquiramasopita nani a'porama' ni'ton, co ina yonquicaso' ya'huërinhuë'. Mocarinsò' t'ë'yatërëso pochin iráca naporamasopita a'poatoma', naniantomatoco'. ¹⁰ Nasha a'morëso pochin nasha cancan quëtërinquëma'. Yosë nininpoa' ni'ton, nani tahuëriya catahuarinquëma' ina pochin cancantacamaso marë'. Ina quëran noya noya ina nohuitarama'. Ina marë' nasha cancan quëtërinquëma'. ¹¹ Quisocriso imapatëhua', napopináchin Yosë ni'ninpoa'. A'naquën cotioro'sa', a'naquënsò nipirinhüë' cricoro'sa'. A'naquën marca nia-cotopiso', a'naquënsò nipirinhüë' co niacotopihuë'. A'naquën nisha piyapi'sa', a'naquëta' quëmaro'sa'. A'naquën patron piyapinënpita, a'naquënsò nipirinhüë' inahuara marë' sacatopi. Nisha nisha nicarihuarahüë', napopináchin Yosë ni'ninpoa'. Quisocrisoíchin yonquicaso' ya'huërin. Ina imapatëhua', ya'ípinpoa' ya'coancantërinpoa'. Co manta' pahuantarinpoahuë' noya cancantacaso marë'.

¹² Yosë nosoroatonpoa', huayoninpoa' noya nicacaso marë'. Napoaton ya'ipi piyapi'sa' nosoroatoma', noya nontoco'. Nasha a'morëso pochin noyápiachin cancantoco'. Ama nocantocosohuë'. Nani tahuëriya yonquico' a'napita catahuacaso marë'. Sano nicatoma', noya nontoco'. Ma'sha onpoapomarahüë', ahuantoco'. ¹³ Ama ya'ihuëretocosohuë'. A'napita no'huihuachinquëma', nanan anoyatoco'. Ma'sha onpotopirinquëmaonta', naniantoco'. Sinioro oshanëma' nani inquitërinquëma'. Ina nonanatoma', canpitanta' nanan anoyatoco'. ¹⁴ Nóya ninosoroco'. Ina na'con na'con Yosë nohuantërin. Noya ninosorohuatëhua', noya noya nisarëhua'. Inapohuatëhua', t'ëhuëinchin nóya cancantaríhua'. ¹⁵ Quisocrisoíchin asanocancaninpoa'. Ina yonquihuatëhua', noya ninicatëhua', ya'huarëhua'. Ina marë' a'na huënton pochin Yosë acorinpoa'. Ina catahuahuachinpoa', co huachi pa'yanarihuahuë'. Napoaton inasáchin yonquico' asanocancainquëma'. Nani tahuëri: "Yosparinquën Sinioro," itoco'.

¹⁶ Ya'ipi Quisocriso nanamën yonquiráco'. Na'con ina yonquico'. Noya nitotatoma', nia'chintoco', nipënëncò'. Yosë cantanën nisha nisha nininsopita cantaco'. Sarmo quirica nontatoma', inanta' cantaco'. Canpitaora yonquinëma quëraonta' ocoirahuatoma', cantaco': "Ma noyanquëncha Tata ni'ton, catahuarancoi paya," itatoma', cancanëma quëran huarë' cantaco'. ¹⁷ Ma'sona tëranta' yanipatama', Sinioro Quisoso yonquiatoma', nico'. Ina yonquiatoma', noya nonco'. Quisoso catahuarinquëma' ni'ton, "Yosparinquën," Tata Yosë itoco'.

Sa'ahuano'sa', so'yahuano'sa', inapita pënënsinsò'

¹⁸ Canpitasò' imoyaro'sa', so'yama' natëco'. Sinioro Quisocriso imarama' ni'ton, natëcaso' ya'huërin. ¹⁹ Canpitanta' iyaro'sa', sa'ama' nosoroco'. Ama no'huicosohuë'. Sanoanan quëran nontoco'. ²⁰ Hua'huaro'santa' pa'pina' natëina'. A'shinanta' natëina'. Ya'ipi pënënpiso' natëina'. Inapohuachina, Siniorori noya ni'sarin. ²¹ Canpitanta' iyaro'sa', hui'nama' sanoanan quëran pënëncò'. Apira apira no'huihuatama', co huachi nohuantapihuë' natëcaiso'. "Natëpirahuë', no'huíárinco," ta'tona', co huachi natërapihuë'.

²² Patron marë' sacatohuatama', noya natëco'. Ama nonpintocosohuë'. Co ni'pirinquëmaonta', noya sacatoco'. Co patronachin yonquicaso' ya'huërinhuë'. Sinioronta' ni'sarinquëma'. Ina yonquiatoma', ya'ipi cancanëma quëran natëco'. ²³ Ma'sona tëranta' nipatama', noya nico'. Co piyapi marëáchin sacatëramahuë'. Yosë imarama' ni'ton, ina marë' sacataramaso pochin cancantatoma', nóya sacatoco'. ²⁴ Inaso' no'tëquën acanaarinpoa'. Inápaquë noya noya acoarinpoa'. Quisocriso t'ëhuëinchinsò' hua'anëntërinpoa'. Napoaton noya natëco'. ²⁵ Yosëso' ya'ípinpoa' napopináchin ni'ninpoa'. Noya nipatëhua', acanaarinpoa'. Co'so' noya nipatëhuahuë', ana'ntarinpoa'.

4

¹ A'naquëma' patronquëma' ninamaso'. Piyapinëmapita nosoroatoma', no'tëquën pahuëréco'. Ama topinan quëran ana'intocosohuë'. Canpitanta' hua'anëma' ya'huëtërinquëma'. Yosë inápaquë ya'huaponahuë', ya'ípinpoa' hua'anëntërinpoa'.

Piquëran huarë' pënëntërsinsò'

² Nani tahuëri Yosë nontoco'. Ama amiatomahuë', nontáco'. Ama topinan nontocosohuë'. Ya'ipi cancanëma quëran huarë' noya yonquiatoma', nontoco'. "Yosparinquën Sinioro," itoco'. ³ Quiya marënta' Yosë nontoco'. Pa'sápatò, Quisocriso nanamën a'chinpirahuë'.

Ina marè' tashinan pèiquè po'morinaco. Na'a piyapi'sa' co nanamèn nitochàtèrapihüè'. Inahuanta' nitochina'. Napoaton Yosè nontohuatama', quiya marènta' nontoco' catahuaincoi a'chintohuatoira, Yosè nanamèn nohuanchina'. ⁴ Yosè nontoco' noya a'chinchin no'tèquèn nitotacaiso marè'. Ina pochin a'china'huaso' ya'huèrin.

⁵ Co imarinsopitasohüè' huè'pachina', noya nontoco'. Ama tapanatomahuè', noya a'chintoco'. Onpopionta' noya nanan sha'huitoco'. ⁶ Noya yonquiatoma', sanoanan quèran pènèntoco' noya natainènquèma'. Yashin yashin nontoco'. A'naya a'naya natanpachinquèma', noyasha a'panico'. Ina pochin nontacaso marè' na'con yonquico'.

Nipayarinsopita napopiso'

⁷ Iya Tiquico a'pataranquèma'. Inaso' nòya ni'nahuè. Iyahuè pochachin nosororahuè. Noya catahuarinco. Inanta' Sinioro natèton, noya nanan a'chinarin. Onpopinsona ya'huèrahuèso' sha'huitarinquèma'. ⁸ Canpitanta' onporaisona nitotacamaso marè' a'pataranquèma'. Achinincainquèmaso marènta' a'pataranquèma'. ⁹ Iya Onisimonta' pa'sarin, canpitataquè ya'huèrinso'. Inanta' iyahuè pochin nosororahuè. Yosè natèton, noya imarin. Inapita canconpachina', ya'ipi isèquè ya'huèraisopita ma'sona onporaiso' sha'huitarinènquèma'.

¹⁰ Aristarconta' isèquè ya'huèrarin. Quisocristo imarinso marè' tashinan pèiquè po'mopi anta'. Inanta' yonquiarinquèma', saludos a'patarinquèma'. Marconta' saludos a'patarinquèma'. Inaso' Pirnapì quèmopinèn. Canpitataquè pa'pachin, noya nontatoma', catahuaco' tènahuè. Nani ina sha'huitèranquèma'. ¹¹ Quisoso Costo itopisonta' yonquiatènquèma', saludos a'patarinquèma'. Inapitaso' cotio piyapi'sa' niponaraihuè', Quisocristo imasapi. Ca pochin a'chinapi a'napitanta' Yosè hua'anèntèrinquè ya'conacaiso marè'. Ina marè' nòya cancantèrahuè. Inapitaso' achinincaninaco. A'napita cotioro'saso nipirinhüè' co catahuarinacohüè'. ¹² Ipapèrasènta' canpitataquè ya'huèrinso' saludos a'patarinquèma'. Inanta' Quisocristo natèton, noya nanan a'chinarin. Nani tahuèri canpita marè' Yosè nontárin. "Catahuaquè' Sinioro ya'ipi nohuantèranso' nitochina'. Noya nitotatona' imamiachinèn," itárin. ¹³ Na'con yonquiarinquèma'. Co chirorinhüè' Yosè nontacaso'. Naotisiaquè, Iraporisèquè inaquèpita ya'huèpisopitanta' yonquiaton, Yosè nontárin. Noya Yosè marè' sacatarin. Cari ni'nahuè. ¹⁴ Nocasènta' saludos a'patarinquèma'. Inaso' notoro. Inanta' iyahuè pochin nosororahuè. Timasènta' inapochachin yonquiarinquèma'.

¹⁵ Imapisopita Naotisiaquè ya'huèpisopitanta' saludos a'patarahuè. Ninpanta' yonquirahuè. Ina pèinènquè Quisocristo imapisopita niyontonpi. Inapitanta' saludos a'patarahuè. ¹⁶ Iso quirica nontoco' ya'ipi imapisopita nataina'. Nani nontohuatama', Naotisiaquè a'patoco' imapisopita nonchina'. Inapitanta' nisha ninshitato, a'patèrahuè. Ina quiricanta' canpitari nontoco'. ¹⁷ Arquipo sha'huitoco': "Ama chirotonhuè', ya'ipi Sinioro camairinquènso' natèquè'," itoco'.

¹⁸ Ca Paonoco na'con yonquiatènquèma', saludos a'pataranquèma'. Caora imirahuè quèran isoíchin ninshitaranquèma'. Tashinan pèiquè ya'huarahuè. Ama naniantocosohüè'. Yosè inaora nohuanton, noya catahuainquèma'. Nani ninshitèranquèma' huachi.

Paono

Paonori Tisaronicaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'patërinso'

¹ Ca Paonoco ninshitaranquëma', ni'co'. Noyanquëma' canpitanta'. Noya quiyanta' ya'huarai. Ya'ipi Yosë imaramasopita Tisaronicaquë ya'huëramaso' ninshitaranquëma'. Siripano, Timotio, inapitanta' isëquë ya'huapi. Inapitaro'coi nanan a'patarainquëma'. Canpitanta' Tata Yosë chinotatoma', Sinioro Quisocristo imarama'. Inaora nohuanton, Yosë noya catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Quisocristonta' inapochachin catahuainquëma', ténahuë.

Cancanëna quëran huarë' imapiso'

²⁻³ Nani tahuëri canpita marë' Yosë nontërai. Tata Yosë natëtoma', noya ninama'. Ninosoroatoma', na'con nicatahuarama'. "Sinioro Quisocristo co onporonta' naniantar- inpoahuë'. Inasáchin ninarëhua'," ta'toma', chiniquën cancantërama'. Napoaton yon- quiatëinquëma', Tata Yosë nontërai: "Ma noya Tata catahuaran ni'ton, cancanëna quëran huarë' imasarinënuën. Ina marë' 'Yosparinquën,' itërainquën," itërai Yosë nontatoi. ⁴ Tata Yosë na'con nosororinquëma', iyaro'sa'. Nani huayoninquëma' huëntonënuë ya'conacaso marë'. Nani ina nitotërai. ⁵ Quisocristo nanamën a'chintohuatëinquëmara, co topinan quëran a'chintërainquëmahuë'. Ispirito Santo chachin catahuarincoi a'china'huaiso'. Can- pitanta' catahuarinquëma' noya natanacamaso marë'. "No'tëquën nontërinpoa'," ta'toma', ya'ipi cancanëna quëran natërama'. Ina nicatoi: "Tëhuënhachin Yosëri huëntonënuë aya'conin," tënai. Canpitataquë ya'huapoi, noya imarai canpitanta' noya imacamaso marë'.

⁶ Ina marë' aparisitopirinacoihuë', noya cancantërai. Canpitanta' Yosë nanamën noya natanama'. Imaramaso marë' aparisitopirinënuëmahuë', Ispirito Santo catahuar- inquëma' ni'ton, nóya cancantërama'. Quiya pochin cancantatoma', chiniquën can- cantërama'. Nonanpatamacoi, Quisocristo chachin nonanarama'. ⁷ Parisitapomarahuë', co a'poramahuë'. Nóya imarama' ni'ton, a'napita imapisopitanta' natantopi. "¡Ma noy- acha inapitaso' imapi paya! Ina pochin Quisocristo imacaso' ya'huërin," topi. Ya'ipi Masitonia parti, Acaya parti, inaquëpita napoi. ⁸ Noya imarama' ni'ton, ya'ipi in- aquë ya'huëpisopita nicatënnquëma', yonqui. Naporahuaton, ya'ipi ina parti nahuinin. Co quiyari sha'huitopiraihuë', ya'ipiya nitotopi. ⁹ Inapita chachin canpita naporam- aso' sha'huiantapi: "Paono ni'quihuachincoira, noya a'chintërincoi. Noya natanatoi, a'naroáchin natërai. Mamanshi a'porahuatoi, Tata Yosëichin chinotërai. Ina imarai huachi. Yosëso' nanpirárin. Inasáchin chinotacaso' ya'huërin. ¹⁰ Ina chinotatoi, hui'nin chachin ninarai. Canpoa marë' Quisocristo chiminin. Ina quëran Yosëri ananpitaantarin. A'na tahuëri inápa quëran o'mantahuachin, nicha'ësarinpoa'. Co imapisopitasohuë' nipirinhue', Tata Yosëri no'huiton ana'intarin huachi, tënama'," topi, natantërai.

2

Paonori noya a'chintërinso'

¹ Canpitataquë ya'huapoi iyaro'sa', co topinan quëran a'chintërainquëmahuë', nitotërama'. ² Piriaposëquë a'chinapiraihuë', no'huitonacoi, chiniquën aparisitërinacoi. Inapotopiri- nacoihuë', canpitataquë canconpatëira, co t'ë'huaraihuë'. "Yosë catahuarincoi," ta'toi, Quisocristo nanamën a'chintërainquëma'. A'napita no'huipirinacoihuë', chiniquën cancan- tatoi, pënëainquëma'. ³ Co nonpin nanan a'chintërainquëmahuë'. Co nisha nisha nicacaso marë' a'chintërainquëmahuë'. Co pi'pian tëranta' nonpintërainquëmahuë'. ⁴ Yosë chachin acorincoi nanamën a'china'huaiso marë'. "No'tëquën a'chinapona'," ta'ton, a'parincoi. Napoaton co piyapi'sa' noya nicainacoiso marë' a'chinaihuë'. Yosë noya nicainacoiso marë' a'chinárai. Ya'ipi yonquirëhuasopita nitotërin. Ma'marësona sacatërhëhuasonta' nitotërin. ⁵ Co noyasha nonatoi, yanonpintërainquëmahuë'. Co canaca'huaiso marë' napotërainquëmahuë'. Yosë ni'sárincoi, no'tëquën nontërainquëma'. ⁶ Co piyapi'sa' noya nicainacoiso yonquiatoi a'chinaihuë'. ⁷ Quisocristo a'parincoi ni'ton, chiniquën nanan quëtërincoi. Napoaponahuë', co chiniquën nontërainquëmahuë'. Co inso tëranta' hua'an pochin camairaihuë' natëinacoiso marë'. Sanoanon quëran nontërainquëma'. Sanapi hua'huinpita nosoroaton, noya nocom- arinso pochin quiyarimanta' ni'nainquëma'. ⁸ Na'con nosoroatëinquëma', Yosë nanamën a'chintërainquëma'. Ina marë' parisitopiraihuë', co ina yonquiraihuë'. Ya'ipi cancanëhuëi quëran nosororainquëma' ni'ton, na'con catahuarinquëma'. ⁹ Canpitataquë ya'huasocoi, chiniquën sacatatoi, a'chintërainquëma'. Tahuërië chachin tashirë chachin sacatërai ama topinan ma'sha ma'paca'huainquëmaso marëhuë'. Quiyaora sacatonëhuëi quëran

coshatërai. Naporahuatoï, Yosë nanamën a'chintërainquëma'. Co ina naniantëramahuë', ténahuë'.

¹⁰ No'tëquën Yosë natëtoi, noyasáchin ninai. Co manta' onpotërainquëmahuë'. Ya'ipi imaramasopita ni'namacoi. Yosënta' ni'nincoi. ¹¹ Ya'ipinquëma' pënërainquëma', nitotërama'. A'naya a'nayanquëma' nontërainquëma' noya imacamaso marë'. Quëmapi hui'ninpita a'chintërainso pochin a'chintërainquëma'. ¹² Achinicancanainquëma'. “Yosë imarama' ni'ton, noyasáchin nico' Yosë noya ni'inquëma'” itërainquëma'. Ina acorinquëma' hua'anëntërainquë ya'conacamaso'. A'na tahuëri ya'huërin'pa' quëpantahuachinquëma', noya noya ya'huëcontarama'.

¹³ Yosë nanamën a'chintohuatëinquëmara, noya natanama'. “Co piyapi yonquirinso' a'chintërainpoahuë'. Yosë nanamën chachin a'chintërainpoa',” tënama'. Tëhuëenchachin Yosë nanamën ni'ton, ina natëhuatama', nanamën quëran anoyacancantarinquëma'. Ina marë' nani tahuëri “Yosparinquë”, itërai Yosë. ¹⁴ Iráca Cotia parti na'a piyapi'sa' Quisocristo imatona', natëpi. A'napita cotioro'sariso nipirinhue', no'huitona' chiniquën aparisitopi. Iporaso' iyaro'sa' canpitanta' parisitërama'. Ya'huëhuano'sa' inapochachin aparitarinëinquëma'. ¹⁵ Iráca cotioro'sari pënëntona'piro'sa' no'huitona', tëpapi. Ina quëran Siniro Quisocristo chachin o'mahuachina, inanta' tëpaantapi. Quiyanta' aparisitatonacoï, a'parinacoï. Napopiso marë' Yosëri co noyahuë' ni'nin. Tëhuëenchachin co ya'ipi piyapi'sa' nosoropihue'. ¹⁶ Nisha piyapi'sa' cha'ëcaiso marë' yaa'chintopiraihuë', cotioro'saso' co nohuantopihue'. “Ama a'chintocosohe”, ta'tona', no'huirinacoï. Ina marë' aquë aquëtë' oshahuanpi. Napoaton Yosëri chiniquën no'huirin. No'tëquën ana'ntarin huachi.

Paonori nicapon yapaantarinso'

¹⁷ Hua'quimiáchin iyaro'sa' co ni'pirainquëmahuë', co naniantërainquëmahuë'. Yonquiatëinquëma', na'con nohuantërai nica'huainquëmaso'. ¹⁸ Canpitataquë yapa'piraihuë', ipora huanta' co nanitëraihue'. Ca Paonoco cararo' yapa'pirahuë', Satanasë ya'copirino ni'ton, co nanitëraihue' paca'huaso'. ¹⁹ Na'con yonquiatëinquëma', nóya cancantërai. ¿Ma'marë' chachinta' ina pochin cancantërai? Imarama' ni'ton, Yosë ya'huërin'pa' canpitanta' pa'sarama', tënai. A'na tahuëri Siniro Quisocristo o'mantarin. Naporo': “Quiyari a'chintërai ni'ton, imapi,” ta'toi, noya cancantarai. ²⁰ Tëhuëenchachin noya imarama': “¡Ma noyacha Yosë catahuarinquëma' paya!” ta'toi, capa cancantërai.

3

¹ Hua'qui' co ni'nainquëmahuë'. Co nanan tëranta' natantëraihue'. Napoaton co huachi ahuantatohue', “Quiyaora Atinasëquë quëparichii,” ta'toi, ² Timotio a'patërainquëma' nitotacaso marë'. Inanta' noya imarin. Yosëri acorin Quisocristo nanamën a'chinacaso marë'. Achinicancaninquëmaso marë' a'patërainquëma'. ³ Canpitanta' parisitapiramahuë', co nohuantëraihue' nisha nisha yonquicamaso'. Co ina marë' a'pocaso' ya'huërinhuë'. Quisocristo imapatëhuara, aparisitërainpoa'. Yosë nohuanton, ina marë' parisitarëhua', nani nitotërama'. ⁴ Canpitataquë ya'huasocoi, sha'huëtërainquëma'. “Imarëhuaso marë' aparisitarinënpoa',” itërainquëma'. Napotërainquëmaso pochachin iporaso' aparisitarinëinquëma'. ⁵ Napoaton caso' co huachi ahuantatohue', Timotio a'patërainquëma' onpopinsona imaramaso' nitota'huaso marë'. Sopai yanonpintërainpoa' Yosë a'pocaso marë'. Minsërainquëma' naporini, topinan quëran a'chinchitërainquëmahuë'. “Co huachi noya imamaraihuë’,” ta'toi, Timotio a'patërainquëma'.

⁶ Iporaso' nani huënantaton, nanan sha'huitiirincoi. “Ipora huanta' noya imasapi. Inahua capini noya ninosoroapi,” itüirincoi. Na'con yonquiramacoi. Quiya pochin cancantatoma', canpitanta' yan'namacoi. ⁷ Inanta' sha'huitiirincoi. Ina natantatoï, nóya cancantërai. Ipora huanta' ma'sha onpotëraincoï. Parisitapiraihuë', noya imarama' ni'ton, noya cancantarai. ⁸ Quisocristo imamiatarama' ni'ton, co huachi sëtëraihue'. Chiniquën cancantarai. ⁹ Capa cancantërai ni'ton, ¿onporahuatëicha noya noya: “Yosparinquë Tata Yosë,” ichii? ¿Co'chi nanitëraihue' paya! ¹⁰ Nani tahuëri tashirë chachin Yosë nontarai canpitataquë paca'huaso marë'. Co ya'ipi Yosë nanamën nitochátëramahuë'. Pahuantarinquëma' ni'ton, ina a'chinchinquëma' noya noya imacamaso marë', ténahuë'.

¹¹ Tata Yosë chachin catahuaincoï onpionta' pa'ii. Siniro Quisosonta' catahuahuachincoï, pa'sarai nicapoinquëma'. ¹² Na'con nosororainquëma'. Inapochachin canpita capininta' ninosorocamaso' ya'huërin. “Catahuacup' Siniro noya noya ninosoro'ina'. Ya'ipi piyapi'sa' nosoro'ina',” itëraihue', Yosë nontato. ¹³ Noya ninosorohuatama', Quisocristo achinicancanarinquëma' noyasáchin nicacamaso marë'. Catahuahuachinquëma', noyápiachin cancantarama'. Ina quëran Quisocristo o'mantahuachin, Yosë noya ni'sarinquëma'. A'na tahuëri ya'ipi piyapinënpitarë chachin o'mantarin.

4

Yosëri noya ni'ninsopita

¹ Iporaso' iyaro'sa' Sinioro Quisoso nanan quëtërincoi ni'ton, pënëantarainquëma'. Iráca pënëainquëma' noya nicacamaso maré'. "Noya nipatama', Yosë noya ni'sarinqüëma'," itërainquëma', natëramacoi. Iporaso' aquë aquëtë' natëtatoma', noyasáchin nico', ténahuë.

² Sinioro Quisoso a'chintërincoiso chachin sha'huitërainquëma', natanama'. ³ Yosë nohuantërin noyasáchin nicacaso'. Ama pi'pian tëranta' monshihuancosohuë'. ⁴ Sanapi nohuantohuatama', ama monshitocosohuë'. Nitatoma', noya sa'aco'. Yosë yonquiatoma', noya ichiya'huëco'. Nani sa'apatama', inasáchin yonquicaso' ya'huërin. ⁵ A'naquën co Yosë nohuitatonahuë', ichihuë'ëcaisoachin yonquiatona', a'naroáchin mapi. Ama inapita pochin cancantocosohuë'. Tëhuëncachin nosoroatoma', maco'. ⁶ A'na quëmapi sa'in ama sè'huacosohuë'. Ama ina pochin ni'toma', so'in nonpintocosohuë'. Sè'huahuatama', Yosë no'tëquën ana'intarinqüëma'. Iráca inachachin chiniquën pënëainquëma'. ⁷ Co Yosë nohuantërinhuë' oshahuanacaso'. Acorinpoa' noyasáchin nicacaso maré'. ⁸ Co quiyaoa yonquinhüëi quëran pënëainquëmahuë'. Co natëhuatamahuë', Yosë chachin co natëaramahuë'. Ina nohuanton, Ispirito Santo ya'coancantërinpoa' noya nicacaso maré'. Inaso' noyasáchin ninin.

⁹ Imaramasopita capini noya ninosoroco'. Nani nitotërama' ni'ton, co aquëtë' sha'huitahuancuëmaso' ya'huërinhuë'. Yosë chachin cancanëmaquë anitotërainquëma' ninosorocamaso'. ¹⁰ Nani huachi imapisopita nosoroarama'. Ya'ipi Masitonia parti ya'huëpisopita aquë ya'huëpirinahuë', Quisocristo imapachinara, nosororama'. Iporaso', iyaro'sa', na'con na'con ninosoroco', ténai. ¹¹ Nani tahuëri yonquico' sano piyapi nicacamaso maré'. Ama topinan ya'huëcosohuë'. Ya'ipinqüëma' noya sacatoco' ama pahuanchinquëmasohuë'. Iráca inachachin pënëainquëma'. ¹² Inapohuatama', noya ya'huarama'. Co imapisopitahuënta' noya ni'sarinënuëma'. Napohuatama', co manta' pahuantarinquëmahuë'. Co topinan ma'patacaso' ya'huëaponhuë'.

Chiminpisopita nanpiantarinso'

¹³ Chiminpisopita ma'sona onpocaiso' a'chinchinquëma', nitotoco'. Quisoso imarëhuasopita chiminpatëhua', nanpiantarihua'. Co imapisopitasohuë' nipirinhuë', quëmopinënpita chiminpachinara, sëtopi. "Co onporonta' quënantarihua'huë'," ta'tona' sëtapi. Ama inapita pochin sëtacaso marëhuë' canpitaso' a'chinchinquëma'. ¹⁴ Quisososo' chiminaponahuë', nanpiantarinso' nitotërhua'. Inapochachin imapisopita chiminpachina', Yosëri ananpitaantarin. Quisoso isoro'paquë o'mantahuachin, ananpitaantarin.

¹⁵ O'mantahuachin, co nanpirëhuasopitaráchin pantarihua'huë'. Chiminpisopita'ton nanpiantarapi. Sinioro Quisoso sha'huitërinpoaso chachin sha'huichinquëma'. ¹⁶ Chiniquën nanantaton, o'mantararin. Anquëni hua'aonta' chiniquën sha'huirarin. Yosë nohuanton, tronpita pihuirarin. Naporo' Quisocristo imatona' chiminpisopita'ton nanpiantarapi. ¹⁷ Ina quëran a'naroáchin nanpirëhuasopitarë'quënpoa' chitoro' ya'huërinquë quëpantarinpoa'. Inaquë Sinioro nacapiarihua'. Inarë'quënpoa' ya'huëmiatarihua'. ¹⁸ Inapita yonquiatoma', nisha'huitoco' noya cancantacaso maré'. Ama sëtacaso marëhuë' ina pochin niachinican-canço'.

5

¹ Onporosona o'mantacaso' tahuëri nanicaso', co ina iyaro'sa' a'chintaranquëmahuë'. ² Iráca sha'huitërinpoaso' nani nitotërama'. Co nitotasoihuë', o'mantararin. Ni'co' iyaro'sa'. Yono tashi' co nitotasëhuahuë', ihuatona'pi pënënpoaquë ya'conin. Inapochachin a'nanaya Quisocristo o'mantararin. ³ Co imapisopitasohuë' o'mantacaso' tahuëri co yonquihuë'. "Noya ya'huarëhua', co manta' onpoarihua'huë'," topirinahuë'. A'nanaya chiniquën ana'ntacaso' naniarin, co cha'ësapihuë'. Sanapi yahuaihuachina, onporosona iquitacaso' co nitotërinhuë'. A'nanaya iquitërin. Inapochachin a'nanaya Yosëri ana'ntarin. ⁴ Canpitaso nipirinhuë', co tashi pochin cancantëramahuë'. O'mantacaso' tahuëri nanihuachin, co pa'yanaramahuë'. Ihuatonapi a'nanaya huë'pachina, apa'yaninpo'. Inapochachin Quisocristososo' a'nanaya o'mahuachin, na'a piyapi'sa' pa'yanapona'. Canpitaso nipirinhuë' ina tahuëri ninaarama'. Nanihuachin, co pa'yanaramahuë'. ⁵ Quisocristo imarama' ni'ton, tahuëri pochin cancantatoma', nitotarama'. Ya'ipinpoa' imarëhuasopita co tashi pochin cancantërhua'huë'. ⁶ Napoaton o'mantacaso' tahuëri yonquiatëhua', noya ninahua'. A'naquënso' huë'ërëso pochin cancantatona', co ina tahuëri yonquihuë'. Canpoaso nipirinhuë' no'tëquën yonquiatëhua', sano cancantahua'. ⁷ Yahuë'ëpachinara, tashi' huë'ëpi. Yano'pihuachinaranta', tashi' no'pipi. ⁸ Canpoaso nipirinhuë' tahuëri pochin cancantacaso' ya'huërin. Napoaton noya yonquiatëhua', Yosë imamiatahua'. Ni'co' iyaro'sa'.

Inimicoro'sa' huë' pachinara, sontaro'sa' co topinan pa'pihuë'. Coton hua'na quëran nininso' a'mopi. Casconta' hua'na quëran nininso' yancopi ama inimicori ohuanacaso marëhuë'. Noya nitapahuachinara, co inimicori minsërinhuë'. Hua'na a'mopiso pochin canpoanta' Yosë natëahua' catahuainpoa'. Ina natëtëhua', noya ninosoroa'ahua'. "Yosë a'paiarinpoa'. O'mahuachin, noyá nicha'ësarínpoa'," ta'tëhua' noya ninahua'. ⁹ Co ana'intinpoaso marë' Yosë acorinpoahuë'. Sinioro Quisocristo imarëhua' ni'ton, nicha'ësarínpoa'. Ina nohuanton cha'ësarëhua'. ¹⁰ Canpoa marë' inaso' chiminin. A'naquënpoa' nanpiarëhua', a'naquënpoa' chiminarihuahuë', o'mantahuachin, ya'ipi imarëhuasopita quëpantarínpoa'. Inarë'quënpoa' ya'huëmiatarihua'. ¹¹ Napoaton nani tahuëri nicatahuaco' chiníquën cantacamaso marë'. O'mantacaso' tahuëri yonquiatoma', na'con ninontoco' noya noya imacamaso marë'. Nani noya nicatahuarama'. Aquëtë chachin niachinicananco'.

Piquëran huarë' pënëninso'

¹² Ansiano'sa' iyaro'sa' noya ni'co', tënahué. Sinioro nohuanton, ansiano ya'conpi pënënainquëmaso marë'. Co chirotonahuë', a'chintarinëinquëma'. Pëshonpatama', otërarinëinquëma' ni'ton, noya ni'co'. ¹³ Na'con catahuarinëinquëma' noya noya Yosë imacamaso marë'. Napoaton nosoroatoma', noya yonquirapico'. Ya'ipinquëma' noya nini'toma', ya'huëco'.

¹⁴ Canpita capini iyaro'sa' nipënenco'. A'naquën co yasacatopihuë'. Inapita pënenco' ama chiroinasohué'. A'naquën ma'sha onpohuachinara, Yosë yananiantopi. Inapitanta' noya nontoco' chiníquën cancanchina'. A'naquëonta' cancanëna quëran co chinipihuë'. Catahuaco' ama Yosë nanianchinasohué'. Inapohuatama', ama insonta' no'huicosohué'. Sanoanan quëran pënenco'.

¹⁵ Anapita ma'sha onpotohuachinëinquëma', ama ya'huëretocosohué'. Nani tahuëri noya nontoco'. No'huipirinëinquëmaonta', nosoroatoma', catahuaco'. Canpita capini ninosoroatoma', a'napita piyapi'santa' catahuaco'.

¹⁶ Ama sëtocosohué'. Yosë yonquiatoma', nani tahuëri noya cantantoco'. ¹⁷ Apira apira Yosë nontoco'. Ama a'na tahuëri tëranta' pahuancosohué'. ¹⁸ Ma'sha onpotopirinëinquëmahué', ama sëtocosohué'. Nani tahuëri "Yospariniquën Sinioro," itoco'. Ma'sha onpoapomarahüenta', noya cantantoco'. "Inanta' Sinioro noya," itoco'. Quisocristo imarëhua' ni'ton, ina pochin cantacacaso' Yosë nohuantërin.

¹⁹ Ispirito Santo ya'coancantërinquëma'. Cancanëmaquë nontohuachiniquëma', a'naroáchin natëco'. Ni'co'. Pën noya orotohuachina, noya napëntëré'. Inapochachin Ispirito Santo yacatahuarinpoa' noya cantacacaso marë'. Ama pën atacopitëreso pochin nitocosohué'. ²⁰ "Yosë anitotërinco' sha'huichiniquëma'," itohuachinëinquëma', noya natanco'. ²¹ Napoaponahuë', ni'cona nonpintochinëinquëma'. A'naquën "No'tëquën a'chintaranquëma'," itohuachinëinquëma', ama a'naroáchin natëtocosohué'. Ya'ipi napopiso' Yosë quiricanën quëran tantiaco'. "Inaora yonquinën quëran a'chinamara," ta'toma', tantiaco'. Yosë nanamënsáchin natëcaso' ya'huërin. ²² Ya'ipi aoshahuaniniquëmasopita a'poco'.

²³ Yosëichin asanocancaninpoa'. Canpita marë' ina nontarahué noyásha anoyacancaniniquëma'. "Catahuaquë' Sinioro, ya'ipi cancanëna quëran noyápiachin yonqui'ina'. Naporahuaton, ya'ipi yonquinëna quëran noya nininsopitaráchin nohuanchina'. Quëma nohuanton, ya'ipi nonëna quëran huarë' noyasáchin niina'," itërahué. Ina quëran Sinioro Quisocristo o'mantahuachin, noya ni'sarinquëma'. ²⁴ Yosë nani nontërinpoa' imacaso marë'. Huëntonëinquë chachin aya'coninpoa'. No'tëquën sha'huitërinpoa'. Co onporonta' nonpintarinpoahuë' ni'ton, noya catahuarinpoa'.

²⁵ Quiya marënta' iyaro'sa' Yosë nontoco'.

²⁶ Imaramasopita capini noya ninosoroatoma', nisë'quëco'.

²⁷ Niyontonpatama', iso quirica nontoco' imapisopita nataina'. Sinioro nanan quëtërinco ni'ton, nontoco' ya'ipiya nataina', tënahué.

²⁸ Inaora nohuanton, Sinioro Quisocristo nosoroatëinquëma', catahuainiquëma'. Nani ninshitëranquëma huachi.

Paono

Paonori Tisaronicaquë ya'huëpisopita ninshitaantarinso'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'pataantarinso'

¹ Ca Paonoco ninshitaranquëma', ni'co'. Noyanquëma' canpitanta'. Noya quiyanta' ya'huarai. Ya'ipi Yosë imaramasopita Tisaronicaquë ya'huëramaso' ninshitaantarinquëma'. Siripano, Timotio, inapitanta' isëquë ya'huapl. Inapitaro'coi nanan a'patairanquëma'. Tata Yosë natëtoma', Sinioro Quisocristo imarama'. Huëntonënquë chachin aya'coninpoa' ni'ton, "Tata" itërëhua'. ² Inaora nohuanton, catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Sinioro Quisocristonta' inapochachin catahuainquëma', tënahuë.

Oshahuano'sa' ana'intarinso'

³ Iporaso' iyaro'sa' noya noya imasarama'. Cancanëma quëran huarë' ina natërama'. Na'con na'con ninosororama' ni'ton, nani tahuëri "Yosparinquën," itërai Yosë. Ina na'con catahuarinquëma' ni'ton, ina pochin nontacaso' ya'huërin. Ina Yosë nohuantërin. ⁴ Ya'ipi parti Yosë imapisopita sha'huitërai. "Tisaronicaquë ya'huëpisopita noya imasapi. Imapiso marë' na'con aparisitopirinahuë': 'Yosë co naniantarinpoahuë', ta'tona', ahuantapi. Co yaa'popihuë'. Ma'sha onpoaponaraihuënta', chiniquën cancantapi," itërai. Noya natërama' ni'ton, noya cancantërai. ⁵ Imaramaso marë' parisitapomarahuë', noya ahuantërama' ni'ton: "Tëhuëchachin Yosë catahuarinquëma'," tënai. Inaso' no'tëquën yonquirin. Yosë nohuanton, ipora parisitarama' noya noya cancantacaso marë'. Ina quëran noya ni'sarinquëma'. A'na tahuëri hua'anëntërinquë quëpantarinquëma'.

⁶ Iporaso' a'napita no'huirinquëma'. Aparisitapirinëinquëmahuë', a'na tahuëri Yosëri no'tëquën ana'intarin. Co naniantarinhue'. "Oshahuano'sa' ana'intacaso' ya'huërin," tënin. ⁷ Quisocristo o'mantahuachin, co huachi parisitaramahuë'. Noya ya'huarama'. Quiyanta' ipora aparisitapirinacoihuë', naporo' ya'ipi imarëhuasopita noya cancantarihua'. Sinioro Quisocristo chachin inäpa quëran o'mantararin. Pën huënaratërinso huáncana ya'noarin. Anquëniro'santa' chiniquën nanantatona', o'mantararin. Inaparitë chachin o'mantararin. ⁸ O'mantaruhaton, co Yosë nohuitopisopitahuë' ana'intarin. Co Sinioro Quisoso nanamë natëpihuë' ni'ton, chiniquën ana'intarin. ⁹ No'tëquën ana'intaton, parisitopiquë a'pararin. Aquë a'pahuachin, chiniquën parisitomiatapi, co cha'ësapihuë'. Inatohua' paatona', co onporonta' Quisocristo nohuitapihuë'. Inaso' chini chiniquën nanantaton, noyasáchin niponahuë', inapitaso' co onporonta' nirayarapihuë'. ¹⁰ O'mantahuachin, imarëhuasopitaso' quënanarihua'. "Ma noyacha Quisocristoso paya. Anoyacancantërinpoa'. Inasáchin ya'ipiya chinochina'," tosarëhua'. Ya'ipi imarëhuasopita napoarëhua'. A'chintohuatëinquëmara, canpitanta' natërama' ni'ton, noya ni'sarama'.

¹¹ Napoaton nani tahuëri canpita marë' Yosë nontërai: "Quëma nohuanton Sinioro imarinëinquën. Napoaton, catahuaquë' noyasáchin niina'. Noya noya yaimarinëinquën ni'ton, catahuaquë' noyápiachin cancanchina'. Quiyaora co nanitëraihuë'. Quëmasáchin Sinioro ananitaranancoi. Catahuaquë' ya'ipi cancanëna quëran natëinëinquën," itërahuë, Yosë nontato. Noya nipatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. ¹² Ina quëran a'napitanta' nicanatëinëinquëma': "Ma noyacha Sinioro Quisoso ni'ton, ina imatona', noya nisapi paya," tosapi. Canpitanta' ina nohuitërama' ni'ton, noya noya cancantarama'. Inaora nohuanton, Yosë nosoroatëinquëma', catahuarinquëma' ina pochin cancantacamaso marë'. Sinioro Quisocristonta' catahuarinquëma'.

2

Yosë inimiconën ya'nocaso' ya'huërinso'

¹ Apira iyaro'sa' o'mantacaso' tahuëri pi'pian a'chinchinquëma'. Sinioro Quisocristo o'mantahuachin, nacapirahuatëhua', pantarihua'. ² A'naquëinso nipirinhuë' co no'tëquën nitotopihuë'. "O'mantacaso' tahuëri nani nanirin," itohuachinquëma', ama pa'yancosohuë'. Ama nisha nisha yonquicosohuë'. A'naquën tapon: "Cari ninorahuë. O'mantacaso' tahuëri nani nanirin," itohuachinquëma', ama natëcosohuë'. A'nanta' tapon: "Nanirin mini. Paono chachin naponinshitërincoi," itopirinëinquëmahuë', ama ina natëcosohuë'. ³ Ni'cona nonpintochinëinquëma'. Co'huara Quisocristo o'mayátërasohuë', notohuaro'piyapi'sa' Yosë a'poapi. Co pi'pian tëranta' yanatërapihuë'. Naporo' a'na quëmapi ya'huapon. Ya'ipi piyapi'sa' nonpintarin ama Yosë imacaiso marëhuë'. Pa'pi co noyahuë' nisarin. Sopari noyá ya'coancantërin ni'ton, chiniquën ana'intacaso' ya'huërin. Ayaro' tahuëri Yosëri ana'intaton, parisitopiquë a'pararin. ⁴ Inaso' Yosë inimicotërin. "Ama Yosë chinotocosohuë'. Ama

manta' moshacosohué'. Casáchin natéco. Yosé ya'huërëtarahué," tosarín. Yosé chinotopiso péiqué chachin huénsëapón piyapi'sari chinotacaiso maré'. Pa'pi co noyahué' nisarín. Chiníquën nanantaton, ya'ipi piyapi'sa' yacamaiapon.

⁵ Canpitataquë ya'huapo, nani sha'huitëranquëma'. ¿Ina naniantarama' ti? ⁶ Tahuëri nanihuachin, ina quëmapi hué'sarin. Yosé inimiconën inaso'. Yosé nohuanton, macarisona ya'copiarin ni'ton, co iporasó hué'shatërarinhué'. Ina nitotërama'. ⁷ Co Yosé inimiconën ya'noyatëraponahué', ipora chachin co incari tëranta' nitotopirinahué', nani sacatapi Yosé inimiconën hua'anéntacaso maré'. A'na tahuëriso nipirinhué', Yosé nohuanton, ya'copirinsó' capa nipachin, Yosé inimiconën ya'norarin. ⁸ Ya'nohuachin, piyapi'sa' aquë aquëté' co noyahué' cantantapi. Inari camaihuachin, notohuaro' piyapi'sari natëapi. Ayaro' tahuëriso nipirinhué', Sinioro Quisosori ana'intarin. Huënaráchin huënaráchin o'mantahuachin, minsëarin. Topinan noncharapirinhué', ata'huantarín. Co huachí nani-tarinhué' piyapi'sa' nonpintacaso'. ⁹ Nipirinhué', co'huara ina o'mayatërasohué', notohuaro' piyapi'sa' nonpintarin. Satanasëri catahuarin ni'ton, nani ma'sha nanitapaarin nicacaso'. Piyapi inaora co nanitërinhué' ina pochin nicacaso'. Nonpintaton, nani ma'sha sacai' nininsó' a'notohuachina, natërapí. Ni'pachina', pa'yanapi. ¹⁰ Co noyahué' nicaton, na'a piyapi'sa' nonpintarin. Co no'tën nanan nohuantopihué' ni'ton, Yosé inimiconën natëapi, parisitopiquë pa'sapi huachi. Yosé nanamën nohuantopi naporini, cha'ëitonahué'. ¹¹ Napoaton, Yosëri tananpitarin nonpin nanan natécaiso maré'. Sopai nohuanton, natëapi. ¹² Co no'tëquën yonquiatonahué', co noyahué' nicacaiso' pa'yatapi. Ina pochin cantantopi ni'ton, Yosëri ana'intarin.

Yosëri huayonin nicha'ëcaso maré'

¹³ Canpitato nipirinhué' iyaro'sa', imarama'. Sinioro nosororinquëma'. Iráca quëran huaré' Yosé huayoninquëma' huëntonënuquë ya'conacamaso maré'. No'tën nanan natëhuatama', Ispirito Santo anoyacancantërinquëma' Yosé nohuantëriso chachin nicacamaso maré'. Ina yonquiató, Yosé nontërai: "Ma noya Sinioro inapitaso' nicha'ëran ni'ton, 'Yosparinquën,'" itërai, Yosé nontatói. ¹⁴ Yosé nanamën a'chintohuatëinquëmara, canpitanta' imarama'. Yosé acorinquëma' Sinioro Quisocristo pochin nicacamaso'. A'na tahuëri o'mantahuachin, ina pochin ya'noarama'.

¹⁵ Napoaton iyaro'sa', chiníquën cantantatoma', ya'ipi cancanëma quëran imaco'. Canpitataquë ya'huasocoi, no'tëquën a'chintërainquëma'. Ina quëran quirica a'patëranquëma' na'con na'con nitotacamaso maré'. No'tën nanansáchin imamiatoco'. ¹⁶ Sinioro Quisocristo catahuainquëma' chiníquën cantantacamaso maré'. Inaora nohuanton, Tata Yosënta' nosoroatnpoa', achinicanamiatërinpoa'. A'na tahuëri ya'huërinquë chachin quëpantarinpoa'. Sha'huitërinpoa' ni'ton, ina ninarëhua'. ¹⁷ Ina yonquiató, canpita maré' Yosé nontarai. "Nani tahuëriya Sinioro catahuaquë', chiníquën cancanchina'. Achinican-canquë' noyasáchin niina'. Catahuaquë' noyásha noina'," itërai.

3

Yosé nontacaso' ya'huërinso'

¹ Iporaso' iyaro'sa', quiya marënta' Yosé nontoco' nanamën noya a'china'huaiso maré'. Ya'ipi parti nahuinacaso ya'huërin. Canpitato' natanatomaco', noya imarama'. A'napianta' a'chintohuato', noya nohuanchina'. Canpita pochachin noya imaina'. Ina maré' Yosé nontoco'. ² Anaquënsó nipirinhué' co yaimapihué'. Pa'pi co noyahué' cantantopi. No'huitonacoí, yaahuërinacoí ama a'china'huaiso maré'hué'. Yosé nontoco' inapita quëran nicha'ëincoí. ³ Tata Yosëso nipirinhué' co onporonta' naniantërinpoahué'. Achinicancaninpoa'. Sopai yaminsëpirinpoahué', ina ni'sarinpoa'. Catahuarinpoa' sopai minsëcaso'. ⁴ Pënënpatëinquëmara, noya natëramacoí. Co a'pootomahué', imamiatarama'. Yosé catahuarinquëma' ni'ton, noya imasarama', ténahué'. ⁵ Yosé catahuainquëma' ina nosororinpoaso' na'con yonquicamaso maré'. Parisitopiramahué', achinicancaninquëma' Quisocristo pochin ahuantacamaso maré'.

Sacatacasonta' ya'huërinso'

⁶ Sinioro Quisocristo nanan quëtërincoí ni'ton, no'tëquën iyaro'sa' pënëninquëma'. A'naquëmaso' imapomarahué', co sacatatomahué', nisha nisha yonquirama'. Yosé nanamën no'tëquën a'chintopirainquëmahué', co natëramacoíhué'. Insosona inapohuachin, ama inapitarë'quëma' nipayacosohué'. ⁷ Nani nitotërama' noya nicacamaso'. "Nonancoí," itërainquëma'. Canpitataquë ya'huasocoi, co quiyaso' topinan ya'huërainhué'. Co chiroraihué'. ⁸ Co a'na piyapi cosharonën topinan ma'paraihué'. Nani tahuëri chiníquën sacatërai. Tashirë chachin sacatërai ama topinan ma'pata'huaiso maré'hué'. ⁹ Hua'qui' a'chintërainquëma' ni'ton, noya topinan ma'patacaso nipirinhué', co topinan ma'parainquëmahué'. Sacatatoí, ma'sha pa'anai. Noya sacatërai nonanamacoiso

marë'. ¹⁰ Canpitataquë ya'huasocoi, pënë'nainquëma'. "Insona co yasacatohuachinhuë', ama coshachinsohuë'," itërainquëma'. ¹¹ Nanan nani natantërahuë. A'naquëma' co yasacatomahuë', topinan pa'sárama'. Naporahuaton, ma'toma ma'toma nonatoma', piyapi'sa' chinotërama', natantërahuë. ¹² Siniro Quisocriso nanan quëtërinco ni'ton, pënë'naranquëma': Ama huachi iyaro'sa' ina pochin cancantocosohuë', tënahüë. Sano yonquiatoma', noya sacatoco' pahuantërinquëmaso' pa'anacaso marë'.

¹³ Na'aquëma' iyaro'sa' noya nisarama'. Ama amiatoma', nisha cancantocosohuë'. Nani tahuëri noya nico'. ¹⁴ Nani ninshitatoï, pënë'nainquëma'. Inso tëranta' co yanatëhuachincoihuë', pënë'nco'. Co natëtohuachinahuë', ama inapitarë'quëma' nipayacosohuë' oshanëna marë' tapaina'. ¹⁵ Napoaponahuë', ama inimico pochin nicatoma', no'huicosohuë'. Iyaparima pochin nicatoma', sanoanan quëran pënë'nco'.

Asanocancaninpoaso'

¹⁶ Siniroíchin asanocancaninpoa'. Ina catahuainquëma' sano cancantacamaso marë'. Ma'sona onpopiramahuënta', nani tahuëri catahuainquëma' ama pa'yanacamaso marëhuë'. Nani tahuëri noya a'painquëma'.

¹⁷ Ca Paonoco caora imirahuë quëran pi'pian ninshitaranquëma' saludos a'pata'huanquëmaso marë'. Nani quirica ninshitërahuëquë iso pochin ninshitërahuë. Ina nicatoma', nitotarama': "Paono mini ninshitërinpoa'," tosarama'. ¹⁸ Siniro Quisocriso inaora nohuanton, nosoroatë'nquëma', ya'ipinquëma' catahuainquëma'. Nani ninshitëranquëma huachi.

Paono

Paonori Timotio ninshitérinso'

Timotio yonquiaton, nanan a'patérinso'

¹ Ca Paonoco ninshitaranquén, ní'què'. ¿Noya, ya'huaran? Noya canta' ya'huarahué. Yosé nohuanton, Quisocristo acorinco nanamén a'china'huaso maré'. Yosé chachin anoyacancantérinpoa'. Oshanénpoa' inquitatonpoa', nicha'érinpoa'. Quisocristo imatèhua', ina ninarèhua'. A'na tahuéri inápaquè quèpantaripoa'. ² Timotionquén ninshitaranquén. A'chintèranquén ní'ton, Quisocristo natéton, ina imaran. Napoaton hui'nahué pochachin ní'nanquén. Na'con nosororanquén. Tata Yosé inaora nohuanton, catahuainquén. Noya nosoroinquén. Nani tahuéri asanocancainquén. Quisocristonta' inapochachin catahuainquén. Inasáchin natèrèhua'.

Nonpin nanan a'china'piro'sa'

³ I'hua Masitoníaquè yapa'patèra, sha'huitèranquén. "I'pisoquè ya'huètaquè' pènéntamaso maré'," itèranquén. Iporanta' inachachin sha'huitaranquén. Inaquèranchin ya'huaton, pènéntáquè'. A'naquén nisha nisha nanan a'chinapi. Inapita sha'huitéquè' ama ina pochin a'chi'inasohué'. ⁴ Shimashonénpita iráca napopiso' yonquiápi. Inahuara yonquinéna quèraonta' nisha'huitopiso' yonquirápi. Ama huachi inapita yonquicaíso maré'hué' sha'huitéquè'. Ina pochin a'chinpachina', topinan quèran a'chinapi. Piyapi'sa' nisha nisha nonsapi. Co catahuapihué' Yosé nohuitacaiso'. Yoséichin natèhuatèhua', catahuaripoa' noya noya imacaso maré'.

⁵ No'tén nanansáchin imapatèhua', catahuaripoa' noya ninosorocaso'. Noyápiachin cancantohuatèhua', co nisha nisha yonquiarihuahué'. Ina quèran cancanénpoa quèran huaré' natèarihua'. Ina pochin cancantohuatèhua', noya nosoroarihua'. Ina Yoséso' nohuantérin. ⁶ Nisha a'china'piro'saso nipirinhué', co ina pochin yonquipihué'. Yosé nohuantérinso' naniantatona', topinan quèran nonsapi. ⁷ "Quiyaso' maistrocoi. Ya'ipi pènéntérinso' nitotèrai," topirinhué', co no'tèquén nitotopihué'. Chiniquén nonpirinhué', co nitotopihué'.

⁸ Moisésé pènéntérinso' noya niponahué', ma'maré' chachinsona pènéntérinso' nitotatèhua', no'tèquén sha'huitacaso' ya'huérin. ⁹ Noya nipisopita co pènénacaso' ya'huérinhué'. A'napitaso nipirinhué' pènénacaso' ya'huérin. Co Yosé natètonahué', co insonta' yanatèpihué'. Co natantonhué' niconpi. Pa'pi co noyahué' nipi, oshahuanpi. Yosènta' tèhuapi. Co ina chinotopihué'. A'naquénso' pa'pina', a'shina' inapita co què'yatonahué', yatèpapi. A'naquèonta' tèpatopi. ¹⁰ Nisha nisha nicacaiso' yonquipi. Sa'ina', so'ina' inapita ya'huètaponarahué', monshihuanpi. Quémapi capini, sanapi capini nisè'huapi. Piyapi'sa' chachin ihuatopi pa'anacaiso maré'. Nonpintopi. "Tèhuénchachin no'tèquén nonahué'," taponarahué', nonpinpi. Yoséso' noya nicacaso' a'chintopirinhopahué', co nohuantopihué' natècaiso'. Ina pochin nipisopita tèhuénchinsop' pènénacaso' ya'huérin. ¹¹ Yosé nanaméno' noya nóya. Ina quèran nicha'érinpoa'. "Ma noyacha Yoséso' paya," itèrèhua'. Ina chachin acorinco nanamén sha'huica'huaso maré'.

Quisocristori catahuarinsó'

¹² Ina maré' Sinioro Quisocristo achinicancaninco. "No'tèquén natèarincó," ta'ton, acorinco a'china'huaso maré'. Napoaton: "Yosparinquén Sinioro," itèrahué'. ¹³ Iráca caso' nisha cancantèrahué'. Quisocristo pinorahué'. Imarinsopita no'huito, aparisitèrahué'. Quisocristoso nipirinhué' nosororincó. Co nohuitatohué', co natèyatèrahué' ní'ton, nosororincó. ¹⁴ Sinioro chachin inaora nohuanton, nosoroatonco, na'con catahuarincó. Catahuahuachincora, "Quisocristoíchin anoyacancantarincó," ta'to, ina natèrahué'. Ina imato, nosororahué' canta'. ¹⁵ No'tèquén sha'huitaranquéma'. Ya'ipi piyapi'sa' natèina'. Quisocristo isoro'paquè o'marin oshahuano'sa' anoyacancantacaso maré'. Caso' na'con na'con oshahuanpirahué', anoyacancantérinco. ¹⁶ Yosé nosororincó. Hua'qui co noyahué' nipirahué', nosororincó. A'napitanta' natècaiso maré' napotérinco. "Paono pa'pi co noyahué' nipirinhué', hua'qui ahuantanta, Quisocristori nosororin. Nosoroarincó canta'," ta'tona', natètapi. Natètohuachina', Yosé nohuitatona', noya nanpiapi. A'na tahuèrinta' inápaquè nanpimiatapi. ¹⁷ Napoaton Yoséichin natèahua'. Nani tahuèriya: "¡Ma noyacha Yoséso' paya!" itahua'. Inaso' co onporonta' ta'huantaponhué'. Co quènanpirènhuahué', hua'anèntomiatérinpoa'. Inaíchin chinotacaso' ya'huérin. Ama onporonta' ina naniantahuasohué'. Amen.

¹⁸ Hui'nahué pochin api, ní'nanquén. I'hua chachin ansiano'sa' Yosé nontatona', acorinènquén Yosé nanamén a'chinamaso maré'. Naporo' Yoséri anitotérinso' sha'huitatèné, pènéninènquén. "Yosé nohuanton, api, nanamén noya a'chinaran. Ina maré' acorinquén.

Parisitaponahuè', catahuaninquèn. Napoaton Quisoso a'chiniso chachin a'chinquè'," itèrinènguèn. Iporanta' inachachin pènènanquèn. Quisoso nanamèn chachin a'chinquè' sopai minsècaso marè'. Tèhuèenchachin sopai yacanapiripoahuè', Quisocriso catahuaninpoa' minsècaso marè'. ¹⁹ Inasáchin natèton, pènèntèquè'. Quisocriso nohuanterinsoráchin yonquiaton, noya niquè'. Noyápiachin cancantaton, piyapi'sa' a'chintèquè'. A'naquènso nipirinhuaè' cancanèna quèran noya nicacaiso' nitotopirinhuaè', co yanatèpihuè'. Nani Yosè naniantatona', co huachi yonquipihuè'. Quisocriso a'poatona', co huachi imapihuè'. ²⁰ A'naso' Iminio itopi. A'nanta' Aricantèro itopi. I'hua niyontonpatèira, inapita chiniquèn pènènahue. "Quisocriso nanan quètèrinco ni'ton, ama huachi Tata Yosè a'paimquèmasohuè'. Satanàsè natèrama' ni'ton, parisitamaso' ya'huèrin," itèrahue. Ama huachi Yosè pinocaiso' marèhuè' chiniquèn pènènahue. "Oshaquèran co noyahuè' yonquipisopita naniantatona', Yosè pochin cancantantapona' nimara," ta'to napotèrahue.

2

Yosè nontacaso' ya'huèrinso'

¹ Ya'ipi piyapi marè' Yosè nontacaso' ya'huèrin. Niyontonpatama', na'con nontoco' Yosèri catahuain. "A'paniarinpoa' mini," ta'toma': "Yosparinquèn Sinioro," itoco'. Ina'ton pènènanquèma'. ² Copiroro'sa marè' Yosè nontoco' noya hua'anèntacaiso marè'. Ya'ipi hua'ano'sa marè' Yosè nontoco' noya nicacaiso marè'. Noya hua'an nipachin, co aquètè' piyapi'sa' nino'huapihuè'. Sano yonquiatèhua', noya ya'huarihua'. Ina quèran Yosè yonquiatèhua', noya nisarihua'. ³ Ina pochin Yosè nontacaso' nòya. Inaso' nicha'èrinpoa'. Nontohuatèhua', noya nataninpoa'. ⁴ Ya'ipi piyapi'sa' nicha'ècaso' nohuanterin. Nanamèn no'tèquèn nitochina'. ⁵ Yosèichin chinotacaso' ya'huèrin. Oshahuanèhua' ni'ton, imimicotopirèhuahuè', Quisocriso nanan anoyatèrinpoa'. Inasáchin Yosè anohuitèrinpoa'. Inaso' Yosè niponahuè', piyapi chachin nasitimarin. ⁶ Quisocriso inaora nohuanaton, nicha'èinpoaso marè' chiminin. Chiminaton, oshanènpoa' inquitèrinpoa'. Tahuèri nanihuachina', Yosè yanicha'èrinpoaso' anitotèrinpoa'. ⁷ Ina nanan sha'huica'huaso marè' Yosè acorinco. A'parinco nisha piyapi'sa' a'chinta'huaso marè'. "Yosè no'tèquèn nontèrinpoa'. Ina natèco'," itèrahue. Tèhuèenchachin no'tèquèn nonahuè, co nonpinahuè'.

⁸ Napoaton nani parti niyontonpachina', quèmapi'sa' Yosè nonchina', tènahuè. Ama no'huichinasohuè'. Ama nisha nisha ninonchinasohuè'. Noyápiachin cancantatona', Yosè nonchina'. ⁹ Sanapi'santa' noya niina'. A'naquèn sanapi'sa' nitapacaisoráchin yonquipi. Na'con na'con yanco nitonpomototopi, notohuaro' miyo pè'pèpi, nisha nisha a'sontanpapi. Pa'ton nininsopita a'mocaiso' pa'yatopi. Ainèn tapacaisoráchin yonquipi. Yosè imarin-sopitaso nipirinhuaè', ama inasáchin yonquiatonahuè', sano yonqui'ina'. Ama piyapi'sari pa'yatacasiso marè'achin nitapainasohuè'. ¹⁰ A'mopiso' ama na'con na'con yonqui'inasohuè'. Noya nicacaiso' na'con na'con yonqui'ina'. Yosè imapi ni'ton, inaíchin chinochina'. ¹¹ Yosè nanamèn a'chinpachina', sanapi'sa' ta'tatona', noya nataina'. Natanahuatona', noya natèina'. ¹² Niyontonpatama', quèmapi'sa' pènèchina'. Sanapi'saso nipirinhuaè', co pènèntacaso' ya'huèrinhuè'. Ama quèmapi'sa' camaiinasohuè', tènahuè caso'. Ta'tatona' nataina'. ¹³ Atan'ton Yosèri ninin. Ina quèran Ipa ninin Atan catahuacaso marè'. ¹⁴ Naporahuaton, sanapi'ton co noyahuè' ninin. Sopairi nonpintohuachina, ina natèton oshahuanin. Co Atan nonpintèrinhuè'. ¹⁵ Sanapi'saso nipirinhuaè' hua'huinpita noya aso'sohuachina', Yosèri noya ni'sarin. "Yosè catahuaninco," ta'tona', imamiachina'. Piyapi'sa' noya nosoro'ina'. Noyasáchin ni'ina'. Sano yonqui'ina'. Inapohuachina', nicha'èsarin.

3

Ansiano'sa' acocaso' ya'huèrinso'

¹ No'tèquèn sha'huitaranquèn. Ansiano yaya'conpachina', noya yonquipi. Ansiano'sa' tèhuèenchachin catahuaninènpoa'. ² Napoaton yaya'conpachina', nòya nipisopitaráchin ya'coina'. Ama piyapi'sari pinocaiso marèhuè' noyasáchin niina'. A'na sa'ináchin ya'huèchina'. Co monshihuanacaiso' ya'huèrinhuè'. Sano yonqui'ina'. Ama nisha nisha yonqui'inasohuè'. Ya'ipi cancanèna quèran imaina'. Ni'toro'sa' huè'pachina', noya nonchina', o'shichina'. A'chinacaiso' noya nitochina'. ³ Ama no'piinasohuè'. Ama yaahuèchinasohuè'. Sano yonqui'ina'. Ama yano'huichinasohuè'. Ama coriquiráchin cancanchinasohuè'. ⁴ Ya'ipi pènèntèquè ya'huèpisopita noya a'paiatona', a'chinchina'. Hui'ninpita noya pènèina' no'tèquèn natècaiso marè'. Sanoanan quèran pènènpachina', noya natèrapi. Pa'pina' noya ni'sapi. ⁵ Co hui'ninpita tèranta' pènènpachinhuaè', a'napitarinta co yanatèponhuè'. Napoaton co nanitèrinhuè Yosè imapisopita noya catahuacaso'. ⁶ Hua'qui imapisopitaráchin ansiano ya'coina'. Nasha imarinso' ya'conpachin, co noyahuè' yonquiamara: "Caso'

ansianoco ni'ton, noya noyaco," tapon nimara yonquinênquë. Iráca sopai hua'an ina pochin yonquiuhachina, Yosëri ana'intërin. Ni'cona inapochachin ana'intochinquëma'.⁷ Noya nininsoráchin ya'coina'. Noya nipachina', co imapisopitarihuënta' noya ni'sapi: "Inaso' noya quëmapi," tosapi. Co noyahuë' nicaponahuë', ya'compachin, sopai hua'ani nonpintaton, minsëarin. Piyapi'sarinta' tēhuapi.

Tiacono'sa' acocaso' ya'huërinso'

⁸ Ansiano'sa' catahuarinsopitaso' tiacono'sa' topi. Inapitanta' natëtono'sa' niina'. No'tëquënáchin noina'. Ama nisha nisha noinasohuë'. Ama no'piinasohuë'. Ama nonpinatona', coriqui canainasohuë'.⁹ Yosë anitotërinpoaso' nóya nitochina'. Nitotatona', cancanëna quëran huarë' natëina'. Inapohuachina', noyápiachin cancantapi.¹⁰ Ama a'naroáchin aya'concosohuë'. Pi'pian ténitoma', ni'co'. Noya nipachina', ya'coina'.¹¹ Tiaconaro'santa' natëtono'sa' niina'. Ama ma'tona ma'tona noinasohuë'. Ama pinochinasohuë'. Ama no'piinasohuë'. Noyasáchin niina'.¹² Tiacono'saso', a'naichin sa'ina' ya'huëchina'. Hui'ninpita noya pënëina' no'tëquën natëcaiso marë'. Ya'ipi pënëinquë ya'huëpisopita noya a'paitona', a'chinchina'. Ina pochin cancantërinsoptarachin ya'coina'.¹³ Tiacono'sa' noya nipachina', imapisopitari noya ni'sapi. Noya Yosë marë' sacatohuachina', chini chiniquën cancantapi. Quisocristo noya natëtona', nanamën a'chinapi.

Yosë huëntonênquë ya'conpisopita

¹⁴⁻¹⁵ Na'con yonquiatênquën api, nicaponquën yapa'sarahuë. "Co hua'quiya quëranhuë' pa'sarahuë' topirahuë'. Hua'qui quëran a'na' pa'samarahuë'," ta'to, iso quirica ninshitaranquën pënëna' huanquënso marë'. Yosë huëntonênquë ya'conpatëhua', onpopinona nicacaso' sha'huitaranquën. Yosëso' nanpiárin. Canpoarë chachin ya'huërarin. Nanamën no'tëquën anitotërinpoa'. Imarëhuasopita niyontonpatëhua', no'tëquën a'chinarihua'.¹⁶ Iráca co Yosë nohuítotëpirëhuahuë', iporaso' Quisocristo anohuitërinpoa': "Ma noyacha inaso paya," tënëhua'.

Yosë hui'nin isoro'paquë o'maton, piyapi chachin nasitimarin.

Ispirito Santo chachin anitotërinpoa' Yosë hui'nin nininso'.

Nanpianthahuachina, anquëniro'sarinta' quënanpi.

Imapisopitari ya'ipi parti paatona', nanamën sha'huirapiapi.

Na'a piyapi'sa' natëpi.

Iporaso' Yosë'pa' noya ya'huërin. Inatohua' Yosëri quëpantarin.

4

Yosë nanamën a'porapiso'

¹ Tëhuëchachin Ispirito Santo ninoton, a'ninquëchin sha'huitërinpoa': "A'na tahuëri a'naquën piyapi'sa' Yosë nanamën a'porapi. Sopai natëtona', nonpin nanan a'chinpachina', imasapi. Ayaro' tahuëri ya'caritohuachin, naporapi," ténin.² Naporo' nonpina'piro'sa' ya'huapona' piyapi'sa' nonpintacaso marë'. "Quiyanta' Yosë imarai," topirinahuë', co no'tëquën nonsapihuë'. Nitotaponaraihuë', co cancanhuahuë' pochin nicatona', co natëtochináchinhuë' cancantapi. Hua'qui' sopai natëtona', co huachi nanitapihuë' Yosë natëcaiso'. Inapitaso' nisha a'chinapi.³ "Ama sanapi macosohuë'. Nisha nisha cosharo' a'poco huachi," tosapi. Napopirinahuë', Yosë ya'ipi cosharo' ninin capacaso marë'. Nanamën nitotatëhua', Yosë natëhuatëhua', co a'poarihuahuë'. "Yosparinquën, Sinioro," itatëhua', caparihua'.⁴ Ya'ipi ma'sha Yosëri ninin. Napoaton nóya. Co manta' a'pocaso' ya'huërinhuë'. "Yosparinquën, Sinioro," itatëhua', ya'ipiya noya caparihua'.⁵ Yosë quiri-canën yonquiatëhua', Yosë nontohuatëhua', noya capacaso', ténin Yosë.

Quisocristo marë' noya sacatacaso' ya'huërin

⁶ Nani pënënanquën. Ina nanan a'chinpatan, noya nisanan. Quisocristo noya ni'sarinquën. Cosharo' achinirinposo pochin Yosë nanamën natëhuatan, achinincanarinquën. No'tëquën a'chintërainquën ni'ton, noya imasaran.

⁷ Nonpin nanano'saso nipirinhue' tananpitëquë'. Inahuara yonquinëna quëran naporapi ni'ton, tananpitëquë'. Inapitaso' topinan quëran a'chinapi. Quëmaso nipirinhue' nani tahuëri yonquiquë' Yosë noya imacaso marë'.⁸ Nani tahuëriya sacatohuatëhuara, chinipirëhuahuë', noya noya Yosë imacaso' yonquihuatëhua', achinincanainpoa'. Achinincanpachinpoa', noya noya nisarëhua', ténahuë'. Noya noya imapatëhua', isoro'paquë noya naniarëhua'. A'na tahuërinta' Yosë'pa' nanpimiatarihua'.⁹ Caso' no'tëquën pënëntërahue', ya'ipi piyapi'sa' natëina'.¹⁰ Ina marë' paatëhua', Yosë nanamën sha'huirarëhua'. Parisitarihuarahue', a'chinárëhua'. Yosëichin ninarëhua'. Inaso' nani-piarin ni'ton, ya'ipi piyapi nicha'ëcaso' nohuantërin. Natëhuatëhua', anoyacancantatonpoa', nicha'ësarinpao'.

¹¹ Nani a'chintëranquën ni'ton, inachachin api a'chinquë'. A'chinton, pënëntëquë' natëina'. ¹² Co mashonquënhuë' niponahuë', noya pënëntëquë' mashoro'santa' natëinënquën. Ya'ipi piyapi'sa' noya nontëquë'. Nosoroaton, catahuaquë'. Cancanën quëran huarë' Yosë natëquë'. Sano yonquiaton, noyápiachin cancantëquë'. Noyasáchin niquë' imapisopita nonainënquënso marë'. ¹³ Niyontonpachina', Yosë quiricanën nontëquë'. Ina nontaton, pënëntëquë'. Quisocristo nanamën a'chintëquë'. Ca cancan'huarë' inapoquë'. ¹⁴ Iráca ansiano'sa' niyontonahuatona', acorinënquën Yosë nanamën a'chinamaso marë'. Së'huamotorahuatënënquën, nanan quëtërinënquën a'chinamaso marë'. Ina quëran Yosë catahuaringuën nóya a'chinamaso'. Ama ina naniantaton, topinan ya'huëquësohuë'. ¹⁵ Yosë nanamën na'con yonquiaton, a'chináquë'. Ya'ipi cancanën quëran huarë' imaquë'. Ina quëran pënënpatan, a'napita noya ni'sarinënquën. "Ma noya Yosëri catahuarin ni'ton, noya noya pënëntërin," tosapi. ¹⁶ Nani tahuëri yonquiquë' nóya imacamaso marë'. Naporahuaton, no'tëquën a'chinquë'. Inapohuaton, Yosë catahuaringuën imamiataton cha'ëcaso marë'. A'napitanta' natanpachinquën, cha'ësapi.

5

A'naya a'naya pënëncasos ya'huërinso'

¹ Mashoro'sa' co noyahuë' nipachina', ama no'huiquësohuë'. Tata pochin nicaton, sanoanan quëran pënënhuë'. Napopináchin pi'ipitëramaso', iyaparin pochin ni'quë'. Inapitanta' nosoroaton, sanoanan quëran pënënhuë'. ² Sanapi'santa' pënëncasos ya'huërin. Payaro'sa' nipachin, mama pochin nicaton, sanoanan quëran pënënhuë' noya cancanchina'. Imoyaro'santa' napopináchin pi'ipitëramaso' oshiparin miáchin pochin ni'quë'. Ama inapita pi'pian tëranta' narintëquësohuë'. Noyasáchin yonquiaton, nontëquë'.

Quëyoro'no'sa' napopiso'

³ Isonta' api, imapisopita sha'huítëquë' nitochina'. "Quëyoro'no'sa' noyá sa'ahuamia nipachina', nosoroatoma' catahuaco'," itëquë'. ⁴ Nipirinhüë', hua'huinpita ya'huëtöhuachin, inapita pënënhuë' a'shina catahuaina'. Aminpitarinta' catahuaina'. Aso'sorin ni'ton, inahuarinta' i'huëtëtant'ina'. Nosoroatona', nocomanta'ina'. Ina Yosë na'con nohuantërin. ⁵ A'naquën quëyoro'no'saso nipirinhüë', co hua'huinpita ya'huëtërinhuë'. Yosëichin yonquiarin. "Ina catahuarinco," ta'ton, nani tahuëri Yosë nontarin. Tashirë chachin nontarin. Inapitaso' catahuahua'. ⁶ A'naquën quëyoro'no'saso nipirinhüë', nipa'yatacasoáchin yonquipi. Nanpiaponahuë', chimipi pochin cancantopi. Co huachi Yosë yonquipihuë' ni'ton, co inapita catahuacaso' ya'huërinhuë'. ⁷ Nani api sha'huítëranquën. Ya'ipi imapisopita pënënhuë' natëina'. Ama a'napitari pinocaiso marëhuë' noya niina'. ⁸ Quëmopinëna' tëhuëchachin nosorocaso' ya'huërin. Pahuantöhuachina', catahuaina'. A'shina', pa'pina', hui'ninpita, inapita na'con na'con nosorocaso' ya'huërin. Catahuaina', nocoma'ina'. Insoarisona co nocomahuachinahüë', co huachi Yosë natëapihuë'. Co quëmopinëna' nosorohuachinarahuë', na'con na'con oshahuanapi.

⁹ A'naya a'naya niyontonpiquë' quëyoro'no'sa' nininënpita ninshichina' catahuacaiso marë'. Payaro'saráchin acoina', saota shonca pi'ipitërinso'. A'naichin so'yatërinso'. ¹⁰ Noya nininsoráchin aco'ina'. Iso pochin nipisopita: Hua'huinpita noya aso'sorinso'. Ni'toro'sa' huë'pachinara, o'shitërinso'. Co manta' apirarinsohuë'. Piyapinën pochin cancantaton, imapisopita catahuarinso'. Parisitopisopita nosororinso'. Noyasáchin nininso'. Ina pochin nipisopita aco'ina'.

¹¹⁻¹² Nanon quëyoro'no'saso nipirinhüë', ama acoinasohuë'. "Quisocristo marëáchin sacatarahuë, co so'yantapohuë'," taponahuë', oshaquëran ina naniantaton, naquëranchin so'yaantacaso' yonquiantapon nimara. So'yaantacaso' noya nipirinhüë', ma'sona Quisocristo sha'huítërinso' co naniantacaso' ya'huërinhuë'. Niniantöhuachin, ina marë' oshahuanarin ni'ton, ama inapitaso' acoinasohuë'. ¹³ A'naquëonta' topinan ni'tapona' pa'sápatona', chiropi. Naporahuaton, ma'tona ma'tona nonsapi, pinotapi, co napocasohuë' nipirinhüë'. ¹⁴ Napoaton nano'sa' so'inari ayananpihuachina', so'yanta'ina', tënahüë. So'yantatona', hua'huaanta'ina'. So'ina', hua'huinpita, inapita nocomahuachina', noya nisapi. Napohuachina', co a'napitari pinosapihuë'. ¹⁵ Ni'quë' api. A'naquën quëyoro'no'sa' nani nisha cancantopi. Quisocristo a'porahuatona', sopai natëpi.

¹⁶ Quisocristo imapatëhua', noya niahua'. Quëyoro'no' quëmopinënpoa' ya'huëhuachin, canpoari chachin catahuahua' noya napanicaso marë'. Ina quëran a'napita imapisopitarinta' sa'ahuamiaro'sarachin catahuaina'.

Ansiano'sa' nininso'

¹⁷ A'naquën ansiano'sa' noya noya Yosë marë' sacatopi. Paatona', nani tahuëri a'chinápi, pënëntápi. Inapita noya noya ni'co'. ¹⁸ Yosë quiricanën quëran sha'huítërinpoa'. "Toro asacatöhuatama', a'caco'. Trico i'nataton to'norayahuachin, ama tonpoanantocoso'huë'.

Tananpitoco' pi'pian pi'pian coshachin," ténin. "Piyapi asacatohuatama', pahuë'cco'," ténin anta'. Napoaton ansiano'sa' Yosë marë' sacatopi ni'ton, catahuaco'. Ma'sha quëtoco' ama pahuanchinasohuë'.

¹⁹ Nanan natantohuatan, ama a'naroáchin natëquësohuë'. A'na piyapiriachin ansiano sha'huirapihuachin, co natëcaco' ya'huërinhuë'. Catoya'pihuë nïpon, caraya'pihuë nïpon, inachachin sha'huirapihuachina', naporo huarë' natëtëquë'.

Nisha nisha pënëntërinso'

²⁰ Ansiano tēhuēnchachin co noyahuë' nipachina, pënēnacaso' ya'huërin. Ya'ipi imapisopita ayontonahuaton, chiniquēn pënēnquë'. A'napitanta' tē'huatatonā', noya nicacaiso marë' pënēnquë'.

²¹ Tata Yosë Quisocristorë chachin ni'sarinpoa'. Anquëniro'sa' acorinsopitanta' ni'sarinēnpoa'. Napoaton api, ya'ipiya no'tëquēn pënēnquë'. Ama a'naroáchin ana'intëquësohuë'. Noya natantëquë' no'tëquēn nitotacaso marë'. Ina quëran no'tëquēn yonquiaton, pënēnquë'. Inso tēranta' co noyahuë' nipachina, pënēnacaso' ya'huërin.

²² Ansiano yaacohuatan, noya yonquiaton, oshaquëran acoquë'. A'naroáchin acohuatan, co noyahuë' nipachina, quēmanta' na'ianan. Noyasáchin niquë'.

²³ Apira apira yacanioran ni'ton, ama api i'sharáchin o'oquësohuë'. Pi'pian huinonta' o'oquë', aquëtë' caniotan.

²⁴ A'naquēn co noyahuë' nipachina, ya'ipi piyapi'sari nitotopi. "Inaso' oshahuanin. Ina marë' Yosëri ana'intarin," topi. A'naquēnso nïpirinhuë' oshahuanaponahuë', co a'naroáchin nitotërēhuahuë'. Nïpirinhuë', co cancanēn quëran imarinhuë' ni'ton, oshaquëran nitotarihua'. ²⁵ Inapochachin a'naquēn noya nipachina, ya'ipi piyap'sa' nitotopi. A'naquēnso' nōya nïponahuë', co a'naroáchin nitotërēhuahuë'. Oshaquëranchi inanta' nitotarihua'.

6

¹ Patron marë' sacatopisopita, pënēnquë' patronēna' noya nicatona' natëina'. Co natëhuachinahuë', no'huitatona', Yosë pinopona' nimara. "Yosë nanamēnso' napoonin ni'ton, ina imatona' co yanatërinacohuë'," taponā' nimara. Co ina Yosë nohuantërinhuë'. ² "Patronēnanta' Quisocristo imapachin, ama ina marë' chiroinasohuë'. Iyaparin pochin nicatona', noya noya sacachina'. Imarinso' catahuarapi ni'ton, nōya sacachina'. Inanta' Yosëri nosororin ni'ton, noya catahuaina'," itëquë'. Ya'ipi carinquēn pënēnanquēnso', a'chinquë'. Onpopionta' pënēnquë' natëina'.

Nonpin nanan a'china'piro'sa'

³ Quisocristo no'tëquēn a'chintërinpoa'. Natëhuatëhua', noya noya cancantarihua'. A'naquēnso nïpirinhuë' Sinioro nanamēn co natëtonahuë', nisha a'chinpi. Nonpin nanano'sa' a'chinapi. ⁴ "Ya'ipiya nitotërai," topirinahuë', co yonquïpihuë'. Topinan quëran nonsápi. Nisha nisha nanano'sa' yonquiatona', nonconpi. Pa'yatopi piyapi'sa' ano'huitacaiso'. Inapita natanpachinara, niapiratopi, nino'huiipi, nïpinopi. "Nonpintërinco nimara," ta'tona', co huachi natërapihuë'. ⁵ Nitapicancantatona', co niquë'yapihuë'. Iráca Yosë nanamēn nitotopirinahuë', ina naniantatona', co huachi no'tëquēn yonquïpihuë'. Ma'sha canacaiso marë' Yosë yaimaconpi. Co ina marë' imacaso'huë' nïpirinhuë', napopi. Ama inapitaso' natanquësohuë'.

Canamiatërëhuaso'

⁶ No'tëquēn Yosë imapatëhua', tēhuēnchachin canamiatarihua'. Co na'a ma'sha ya'huëtöpirinpoahuë', sano cancantohuatëhua', nōya ya'huarihua huachi. ⁷ Nasitohuatëhua', co manta' ya'huëtërinpoahuë'. Naporahuaton, chiminpatëhuanta', ya'ipi ma'shanēnpoa' patarihua'. ⁸ Napoaton capasaso', a'mocaso' inapita ya'huëtöhuachinpoa', sano cancantahua'. ⁹ A'naquēnso nïpirinhuë' coriqui canacasaoáchin yonquïpi. Inasáchin cancantatona', sōpai natëpi. Nani ma'sha nohuantatona' huēnsonquë ma'sha manëso pochin nisapi. Inasáchin yonquiatona', aquë aquëtë' nohuantapona'. Ina marë' Yosëri chiniquēn ana'intarin. ¹⁰ Coriquiráchin pa'yatohuatëra, nisha nisha yonquïrë'. Co noyahuë' ninë'. Nonpinë', ihuatërë', no'huitërë', ina pochin yonquïrë'. A'naquēn coriquiráchin yonquiatona', Yosë a'popi. Ina quëran cancanēna quëran co huachi noya cancantopihuë'. Sëtatona', chiniquēn parisitapi.

Imamiatacaso' ya'huërin

¹¹ Quëmaso nïpirinhuë' api Yosë imaran ni'ton, ama coriquiráchin yonquiquësohuë'. Noya nicacasoáchin yonquiquë'. Cancanēn quëran huarë' Yosë chinotëquë'. "Inaso' nosoroatonco, catahuarino," ta'ton, noya natëquë'. Naporahuaton, ya'ipi piyapi nosoroquë'. Ma'sha onpoaponahuë', chiniquēn cancantëquë'. Sano piyapi niquë'. ¹² Iráca

imapisopita niyontonpachinara, chiniquën cancantaton, “Caso' Quisocristo imarahuë,” itëran. Napoaton “Yosë catahuarinco,” ta'ton, sopai minsëquë'. Yosë nani huëntonëquë aya'coniniquën ni'ton, imamiatëquë'. Ina quëran a'na tahuëri inápaquë nanpimiataran. ¹³ Yosë chachin ananpirinpoa'. Inaso' ni'sarinpoa'. Quisocristonta' ni'sarinpoa'. Iráca inanta' chiniquën cancantaton, Ponsio Pirato no'tën nanan sha'huitërin. ¹⁴ Ina yonquia-ton, Quisocristo noninso chachin natëquë'. Ama a'napita pinocaiso marëhuë' no'tëquën a'chinquë'. Sinioro Quisocristo o'mantaquë huarë' noya natëquë'. ¹⁵ Tahuëri nanihuachin, Yosë nohuanton, o'mantararin. Yosëichin hua'anëntërinpoa'. Ya'ipi hua'ano'sa' ina natëina'. Copirnorosarinta' natëina'. “Ma noyacha Yosëso paya,” ichina'. ¹⁶ Inasáchin co ta'huantarinhuë'. Nanpirápon inaso'. Noya noya ni'ton, huënaráchin pochin ya'norin. Co ya'carichinachinhuë'. Iráca quëran huarë' co insonta' Yosë quënaninhuë'. Ipora huanta' co quënanarihuarahuë', ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Ya'ipiya nanitaparín. Amen.

¹⁷ A'naquën na'con coriqui ya'huëtërin. Inapitanta' api pënënuquë': “Ama a'napita nocancosohuë'. Ama coriquinëmáchin pa'yatocosohuë'. Inaso' co ya'huëmiataponhuë'. Yosë na'con na'con pa'yatoco'. Inaso' co apiratërinpoahuë'. Nani ma'sha quëtërinpoa' nóya cancantatëhua, ya'huëcaso marë'. ¹⁸ Na'a coriqui ya'huëtóhuachinquëma', a'napita nosoroatoma', catahuaco'. Ma'sha pahuantóhuachina, quëtoco'. Ama manta' apira-cosohuë'. Noya nico'. ¹⁹ Inapohuatama', Yosë'pa' canamiatarama'. Inaquë noya noya nanpimiatarama,” itëquë'.

Tiquinamën pochin pënëninso'

²⁰ No'tëquën api Quisocristo nanamën a'chintëranquën. Ama naniantatonhuë', noya imaquë'. Nonpin nanano'saso nipirinhuë' ama natanquësohuë'. Nisha nisha nonpi. “Ya'ipiya no'tëquën nitotërai,” topirinahuë', co no'tëquën nitotópihuë'. ²¹ A'naquën nisha nanan imatona', Yosë a'popi. Ama inapita natëquësohuë'.

Inaora nohuanton, Yosë noya catahuainquën. Nani ninshitëranquën huachi.

Paono

Paonori Timotio ninshitaantarinsó'

Timotio yonquiaton, nanan a'patêrinso'

¹ Ca Paonoco ninshitaranquên. ¿Noya quêmanta' ya'huaran? Noya canta' isêquê ya'huarahué. Yosê nohuanton, Quisocristo acorinco nanamên a'china'huaso maré'. Quisocristo imapatêhua', Yosê nohuítatêhua', nanpimiatarihua'. ² Timotionquên ninshitaranquên. Nosoroatênquên, hui'nahuê pochin ni'nanquên. Tata Yosê inaora nohuanton, catahuainquên. Noya nosoro'inquên. Nani tahuêri asanocancainquên. Quisocristonta' inachachin catahuainquên. Inaso' hua'anênpoa' ni'ton, inasáchin natêrêhua'.

Timotio noya imarinsó'

³ Iráca shimashonêhuêpita Yosê chinotopi. Inapochachin canta' chinotêrahuê. Yosê nanamên no'têquên natêto, chinotêrahuê. Ina maré' noyápiachin cancantêrahuê. Nani tahuêri tashirê chachin Yosê nontato, quêma yonquiranquên. Noya imaranso maré': "Yosparinquên Sinioro," itêrahuê. ⁴ Iráca yapatohuatênquêna, sêtaton na'nêran. Ina yonquiato, na'con yani'nanquên. Onpopionta' nicato noya cancanchi, tênahué. ⁵ Cancanên quêran huaré' Quisocristo natêran. Mamapaya'ton natêrin. Noita inaso'. Ina quêran mama Ionisanta' natêton, a'chintêrinquên. Ipora quêmanta' imaran, tênahué. Ina yonquiarahuê.

⁶ Iráca sê'huamotorahuatênquên, acoranquên pênéntamaso maré'. Naporo' Yosê chachin ananitêrinquên ni'ton, nóya pênéntêran. Imapisopita noya a'chintêran. Iporanta' api, ina yonquiaton chiniquên cancantêquê'. Ni'quê'. Pênsha yatacopihuachina, pishitohuatêra noya orotaantarín. Inapochachin chiniquên cancantaton, pênéntaantaquê', tênahué. Napoaton ninshitaranquên achinicancana'huanguênso maré'. ⁷ Yosê co nohuantêrinhuê' tê'huacaso'. Ispirito Santo chachin achinicancaninpoa' sopai minsécaso maré'. Inasáchin ananitêrinpoa' piyapi'sa' nosorocaso'. Catahuarinpoa' cancandênpoa quêran no'têquên yonquicaso'. ⁸ Ama tapanatonhuê', Sinioro nanamên a'chináquê'. Ina a'chinahuêso maré' tashinan pèiquê po'morinaco. Ama ina marênta' tapanquêsohuê'. Quêmanta' yáchinanso maré' aparisitohuachinênquên, chiniquên cancantêquê'. Napohuatan, Yosê catahuarinquên noya ahuantamaso'. ⁹ Yosê chachin anoyacancantêrinpoa'. Oshanênpoa' inquitatonpoa', acorinpoa' nóya nicacaso maré'. Inaora nohuanton, nosororinpoa'. Co noyahuê' nipirêhuahuê', nosoroatonpoa', catahuarinpoa'. Co'huara isoro'pa' acoyátêrasohué', ninontonpoa', nosororinpoa'. Naporo' chinotêrin Quisocristo a'paimacaso'. Ina imapatêhua', anoyacancantêrinpoa'. ¹⁰ Nosororinpoaso' nani anitotêrinpoa'. Quisocristo o'marin ni'ton, nitotêrêhua'. Quisocristo chachin nicha'êrinpoa'. Nanpiantarahuatón, chimirin minsêrin. Nanamên natêhuatêhua', Yosê nohuítatêhua', nanpimiatarêhua'. Chiminarihuarahué', nanopiantarihua'. Nanamên quêran anitotêrinpoa'.

¹¹ Yosê acorinco nanamên sha'huica'huaso maré'. Pênénta'huaso maré' a'parinco. Ina nohuanton, nisha piyapi'sa' a'chintarahué. ¹² Ina maré' aparisitopirinacohué', co tapanato yaa'porahuê'. Quisocristo imamiatarahuê. Ina nohuítato, inasáchin natêrahuê. Ya'ipi nani taparin. Nani sha'huitêrinco nanamên a'china'huaso' ni'ton, noya a'pairinco. O'mantaquê huaré' nanamên ya'huêmiatarin, tênahué.

¹³ No'têquên api a'chintêranquên. Inachachin quêmanta' a'chinquê'. "Quisocristoíchin anoyacancantêrinpoa'," ta'ton inasáchin natêquê'. Ina nosoroaton, a'napitanta' nosoroquê'. ¹⁴ Yosê nohuanton, nanamên no'têquên nitotêran. Ama manta' nisha a'chinquêsohuê'. Ispirito Santo catahuarinquên no'têquên yonquicamaso'. Nani ya'coancantêrinpoa' catahuainpoaso maré'.

¹⁵ Tashinan pèiquê po'mohuachinaco, ya'ipi Asiaquê imapisopita patêrinaco. Huiquiro, Imoquinisi, inapita quêran huaré' napotêrinaco. Nani nitotêran, tênahué. ¹⁶⁻¹⁷ Onisiporoso nipirinhuê', co naniantêrincohuê'. Nomaquê huê'sahuaton, yonisápatonco, quênaninco. Co tapanatonhuê', tashinan pèiquê ni'quirinco. Na'aro' achinicancaninco. Ina maré' ya'ipi pèinênquê ya'huêrinsopita Sinioro' na'con catahuain, tênahué. ¹⁸ Ipoquênta' na'con catahuarincoso' nani nitotêran. Ina maré' Yosê nontêrahuê. "Na'con nosororinco ni'ton, Sinioro o'mantahuachin, inanta' nosoroquê'," itêrahuê, Yosê nontato.

2

Sontaro pochin nininsó'

¹ Quêmanta' api: "Quisocristo catahuarinco," ta'ton chiniquên cancantêquê'. Ina imapatêhua', inaora nohuanton catahuarinpoa' chiniquên cancantacaso'. Hui'nahuê pochin nicatênquên, pênênananquên. ² Piyapi'sa' niyontonpachinara, Yosê nanamên a'chintêrahuê. Quêmanta' natanan. Inapochachin quêmanta' caraíchín quêmapi'sa' huayonahuaton, ina

nanan chachin a'chintantaquë'. Noya natërinso pita a'chintëquë'. Inahuanta a'napita a'chintacaiso marë' inapotëquë'.

³ Noya sontaro pochin niquë'. Inaso' parisitohuachina, ahuantërin. Inapochachin quëmanta' Quisocriso marë' parisitohuatan, ahuantëquë'. ⁴ Sontaro ya'conpatëra, co huachi a'na sacato yonquirëhuë'. Capitanächin natëre'. Ina nohuantërinsoächin ninë'. Inapochachin canpoanta' Quisocrisoachin natëcaso' ya'huërin. ⁵ Isonta' yonquiquë'. Canatacaso marë' ya'nipihuatëra, ya'nipi hua'an sha'huitërinpo' ma'sona noya nicacaso'. Co natëhuatërahue', co canatërehue'. Inapochachin canpoanta' Quisocriso noninso' natëahua'. ⁶ Iminquë chiniquën sacatërinso pochin Yosë marë' chiniquën sacatacaso' ya'huërin. Sha'tona'pi noya sacatohuachina, cosharo' ya'huëtërin. Cayahuachina, inari'ton manin. ⁷ A'chintaranquënso' api yonquiráquë'. Quisocriso catahuarinquën noya noya yonquicamaso marë'.

⁸ Quisocriso na'con yonquiquë'. Isoro'paquë o'maton, piyapi chachin nasitimarín. Tapi shiin inaso'. Chiminaponahuë', nãpiantarin. Ina nanan chachin a'chináruhuë'. Ina imapatëhua', nicha'ësarínpoa'. ⁹ Ina a'chinahuëso marë' parisitërahue'. No'huitonaco, tashinan pëiquë po'morinaco. Apina'pi pochin nicatonaco, catinatërinaco. Inapotopirinacohue', Yosë nanamënso' co nanitopihue' inapotacaiso'. Nisha nisha parti a'chinapi ni'ton, nahuinin. ¹⁰ "Yosë nohuanton, huayoninsopita oshaquëran imasapi," ta'to, ya'ipiya ahuantërahue'. Quisocriso imapachina', nicha'ësarín. Oshanëna' inquitahuaton, anoyacancantarin ni'ton, a'na tahuëri Yosë'pa' nãpiantarapi. Inatohua' noya noya ya'huëcontapi. Co onporonta' pipiapihue'.

¹¹ No'tëquën itëranquën.

Yatëpapirinënpohuënta', imamiatohuatëhua', inarë'quënpoa' nãpimiatarihua'.

¹² Parisitapirëhuahuë', noya ahuantohuatëhua', a'na tahuëri inarë'quënpoa' hua'anëntarihua' Nipirinhuë', ina a'pohuatëhua', inanta' a'poarinpoa'.

¹³ Co no'tëquënáchin imapirëhuahuë', inaso' no'tëquën nontërinpoa' ni'ton, noya a'paarinpoa'.

Nani sha'huitërinpoa' ni'ton, co nanitërinhuë' nonpintinpoaso'. Co onporonta' nisha cantarinhuë'.

Yosë marë' sacatërehuaso'

¹⁴ Ina nanan chachin api ya'ipi piyapi'sa' sha'huitaantaquë' yonqui'ina': "Yosë ni'sarinpoa ni'ton, ama nisha nisha ninontocosohue'," itëquë'. Inahuara yonquinëna quëran nisha nisha ninontohuachinara, topinan quëran nonsapi. Insosona inapita natanpachina', co huachi noya Yosë imasapihuë'. Nisha cancantatona', yaa'poapi. ¹⁵ Noyasáchin niquë' Yosë noya ni'inquën. Yosë nanamën ma'sona tapon naporinsopita noya nitotaton, no'tëquën a'chinquë'. Ina marë' noya sacatohuatan, co Yosë'pa' tapanaranhuë'. ¹⁶ Nonpin nanano'saso nipirinhuë' tananpitëquë'. Ama natanquësohue'. Topinan quëran ninontapi. Inapita imapatëhua', co huachi Yosë pochin yonquiarëhuahuë'. ¹⁷ Ni'quë'. Panca yonitohuatëra, nohuarotëre'. Inapochachin nonpin nanano'saso', yatapicancaninpoa'. Iminio, Huirito inapitaso', nonpin nanan a'chinapi. ¹⁸ Yosë no'tëquën a'chintopirinpoahuë', co huachi natëpihuë'. "Yosë nani piyapi'sa' ananpitë pochin nitërin. Co huachi a'na tahuëri ananpitaantarínpoahuë'," toconpi. Napopi ni'ton, co huachi a'naquën imapihuë'. ¹⁹ Yosë nanamënso nipirinhuë' ya'huárin, Yosë chachin acorinso'. Natëricho pëi' achirinrinso' pochin ni'ton, ya'huëmiatarin. Cato quëran chachin ninshitopi. "Ya'ipi imapisopita Yosëri nohuëtërin," ténin. "Quisocriso imapisopita nóya cananchina'. Ya'ipi co noyahuë' yonquipsopita nanianchina'," ténin anta'.

²⁰ Panca pëiquë nisha nisha ma'sha ya'huërin inaquë o'shitacaso marë'. Ni'toro'sa' huë'pachinara, nasha minë' ninshirayáchin masahuatë', o'shitëre'. Minëtë', pa'chitë', inapitaso nipirinhuë' co ina marë' ya'huërinhuë'. Në'huë' accaso marë', hui'sëcaso marë', inapita marë' ya'huërin. ²¹ Inapochachin co noyahuë' yonquiramaso' naniantohuatama', ninshiraya minë' pochin nisarama'. Noyasáchin cancantohuatama', Yosë nohuantarinquëma'. Acoarinquëma' noya nicacaso marë'.

²² A'naquën hui'napi'saso' nisha nisha yonquiatona', pa'sápi. Ama ina pochin yonquiquësohue'. Noyasáchin nicacaso' yonquiquë'. Ya'ipi cancanën quëran Quisocriso natëquë'. Ya'ipi piyapi nosoroquë'. Ya'ipi imarëhuaso capininpoa' noya nini'tëhua', ya'hua'ahua'. Noyápiachin cancantatëhua', Sinioro nontërehua' catahuainpoaso marë'. ²³ A'naquën co Yosë yonquiatonahuë', nisha nisha ninontapi. Topinan quëran ninontatona', nino'huiapi. Quëmaso nipirinhuë' ama inapitarë'quën chiniquën ninontocosohue'. ²⁴ Sinioro piyapinënpoa' nipatëhua', co piyapi'sa' no'huicaso' ya'huërinhuë'. Noya nontacaso' ya'huërin. Noya nitotatëhua', a'chintahua'. No'huipirinpoahuë', ama no'huiahuasohue', ahuantahua'. Sanoanan quëran nontahua'. ²⁵ Nisha nanan imapachina,

oshaquëran pënëanhuan'. Ama no'huítatëhuahuë', a'chintahua'. Yosëri catahuahuachin, oshaquëran co noyahuë' yonquisopita naniantatona', no'tëquën yonquiapona' nimara. ²⁶Yonquicaiso marë' sanoanan quëran pënëanhuan'. Huënsouquë ma'sha manëso pochachin sopairi nani manin. Camaihuachina, natëpi. Nipirinhue' pënënpatëhua', sopai quëran cha'ëpona' nimara.

3

Aquë aquëtë' co noyahuë' cancantapisopita

¹ Isonta' api pënëanta'inquën. Ayaro' tahuëri ya'caritohuachin, co huachi noya ya'huapihuë'. ² Piyapi'sa' niapiratatona', co huachi a'napita yonquiapihuë'. Coriquiráchin cancantapi. A'napita nocanapi. "Caso' noya noyaco," ta'tona', a'napita co noyahuë' ni'sapi. Nipinosapi; Yosënta' pinosapi. A'shina', pa'pina', inapita co natërapihuë'. Nani ma'sha quëtöpirinahuë', ina marë' "Yosparinquën," co itopihuë'. Co Yosë chinotapihuë'. ³ Co pi'pisha tëranta' ninosoroapihuë'. Co niquë'yaapihuë'. Ninonpinapitona' nisha'huirapiapi. Nimonshitapi. Ni'ni pochin cancantatona' niahuëapi. Noya nininsopita co pi'pisha tëranta' nohuantapihuë'. ⁴ İna niponaraihuë', nonpinapitona' sha'huirapiapi. Co huachi yonquiapihuë': "Quiyasáchin nitötërai," tosapi. Nipa'yatacasoáchin yonquiataona', co huachi Yosë nohuantapihuë'. ⁵ "Quiyanta' Yosë imarai," topirinahuë', co tëhuëenchachin imapihuë'. Chinotopirinahuë', co cancanëna quëran huarë' natëpihuë' ni'ton, co Yosëri catahuarinhue' ina pochin cancantacaso'.

Ama inapita natanquësouhuë'. Tananpitëquë' pa'ina'. ⁶ Na'a piyapi'sa' anishacancantapi. A'naya a'naya pëiquë paatona', sanapi'sa' nonpintopi. Nonpintatona', a'chintapirinahuë', a'naquënso' noya natanpi. "Oshahuanco ni'ton, ana'intincoso' ya'huërin," ta'tona', co chiniquën cancantopihuë'. Nani ma'sha nohuantatona', co sano yonquiapihuë' ni'ton, a'naroáchin natëtopi. ⁷ Nisha nisha nanan yanatanapona'. Yosë no'tëquën noninsoso nipirinhue', co yanatëpihuë'. Napoaton co Yosë nohuítotopihuë'. ⁸ İráca cato' pënötono'sari Moisésë chinitopi. Canisë, Canprisë inapita itopiso'. Moisésë no'huítona', copirno nonpintopi ama natëcaso marëhuë'. İnapochachin ipora nisha a'china'piro'sa' co noyahuë' yonquiataona', co Yosë nohuantopihuë'. No'tëquën noninso' co yanatanpihuë'. Nisha nanan imatona', co Yosë imasapihuë'. ⁹ A'chintohuachina, a'naquën natëpirinahuë', oshaquëran co huachi natërapihuë'. "Nonpinápi," ta'tona', co huachi imasapihuë'. İnapochachin iráca ina pënötono'sari nonpintopirinahuë', piyapi'sari oshaquëran no'tëquën nitotahuatona', a'popi huachi.

Paonori Timotio pënëinso'

¹⁰ Quëmaso nipirinhue' noya cancantaton, hua'qui' ca'tananco. Yosë nanamën a'chinpatëra, noya natanan. Ya'ipi naporahuëso' ni'nani. Yosëichin yonquiato, imamiatarahuë. Cancanëhuë quëran huarë' natërahuë. Co piyapi'sa' no'huirahuë', nosororahuë. Ma'sha onpoaporahuë', chiniquën cancantërahuë. ¹¹ Aparisitopirinacohuë', ahuantërahuë. Ya'ipi ni'nani ni'ton, nitötëran. Antioquiaquë, Iconioquë, Nistraquë, inaquëpita chiniquën parisitaporahuë', Sinioro catahuarincó ni'ton, cha'ërahuë. ¹² Ya'ipi cancanënpoa quëran Quisocristo imapatëhua', aparisitarinënpoa'. ¹³ Co noyahuë' nipisopita, nonpintëro'sa', inapitaso' aquë aquëtë' co noyahuë' nisapi. Na'con piyapi'sa' nonpintopi quëran, a'napitarinta' nonpintapi.

¹⁴ Quëmaso nipirinhue', Yosë nanamën imamiatëquë'. Nani iráca mama, mama paya, ca, a'napitanta' a'chintërainquën, cancanën quëran huarë' natëran. Noya nohuítërancoi ni'ton: "No'tëquën a'chintëraincoi," ta'ton, imamiatëquë'. ¹⁵ Hua'huatapon quëra huarë' Yosë quircanën nohuítëran. İna quëran Yosë nontërinpoa' nisha'ëinpoaso marë'. İna nitotohuatëhua', Quisocristo natëhuatëhua', cancanënpoa' anoyacancantërinpoa'. ¹⁶ Ya'ipi Yosë quircanënsó' nóya. Yonquirinso chachin Yosëri aninshitërin. Quircanën quëran a'chintërinpoa'. Pënëninpoa' co noyahuë' ninëhuasopita naniantacaso marë', nóya ayonquirinpoa'. Anitotërinpoa' no'tëquën Yosë natëcaso'. ¹⁷ Quisocristo imapatëhua', quircanën quëran catahuarinpóa' noya nicacaso marë'. Nitotatëhua', natëhuatëhua', nóya nisarëhua'. İna marë' quircanën quëtërinpoa'.

4

¹ Yosë ni'sárinpoa ni'ton, pënënananquën. Quisocristonta' ni'sárinpoa ni'ton, "nanamën a'chináquë'," ténahuë. A'na tahuëri inaso' o'mantarin inaso' pa' hua'anëntacaso marë'. Naporo' chiminpisopita, nampirëhuasopita, ya'ipinpoa' coisë pochin no'tëquën sha'huitarinpoa'. Oshahuano'sa' ana'intarin. Natërhëhuasopitaso' noya acoarinpoa'. Napoaton Yosë marë' noya sacatëquë'. ² Nanamën a'chináquë'. Piyapi'sa' yanatanpachina', a'chintëquë'. Sacai' a'chinacaso nipirinhue', onpopionta' a'chináquë'. A'naquënso' co

yaimapachinahuè', no'tèquèn sha'huitèquè' natèina'. Co noyahuè' nipachina', pènènquè'. Noya nontèquè' chiniquèn cancantatona', imaina'. Ya'ipi piyapi'sa' a'chintèquè' noya nicacaiso marè'. Nipirinhue', ama no'huiquèsohuè'. Sanoanan quèran pènènquè'. ³ Ana tahuèri piyapi'sa' co nohuantapihuè' Yosè nanamèn natanacaiso'. Nonpin nanano'sa' nisha nisha a'chinpachina', pa'yatapi. Inahuara costapisorachin yanatanapi. ⁴ Yosè no'tèquèn noninso' a'porahuatona', piyapi yonquirinso' natèapi. ⁵ Quèmaso nipirinhue', yonquínahuan niquè'. Aparisitohuachinènquèn, ama no'huitatonahuè', ahuantèquè'. A'naya a'naya Yosè nanamèn a'chintèra'piaquè'. Co imapisopitahuènta' nitochina'. Ya'ipi imapisopita catahuahuè' noya noya imaina'.

⁶ Ma'sha Yosè marè' tèpapiso pochin co hua'quiya quèranhuè' a'chinahuèso marè' tèpaarinaco. Nani tahuèri naniriarin chimina'huaso'. ⁷ Iraca Yosè sha'huitèrinco a'napita a'chinta'huaso'. Nani tiquirahuè. Chiniquèn sacatèrahuè pochin Quisocristo noya natèrahuè. Co pi'pian tèranta' a'porahuè'. ⁸ Napoaton Yosè'pa' acanaarinco. Quisocristo o'mantahuachin, coisè pochin nicator, no'tèquèn sha'huitarinpoa'. Naporo' noya ninahuèso marè' acanaarinco. Co casáchin acanaarincohuè'. A'napitanta' Quisocristo nosoroatona', "Manóton o'manta'in," topisopitanta' Yosè'pa' canaapi.

Timotio huèccacas' nohuantèrinso'

⁹ Manóton api huèquè' ni'quico. Ama hua'quiquèsohuè'. ¹⁰ Timasèso' isoro'paráchin yonquiaton, patèrinco. Tisaronicaquè pa'nin. Crisinti Carasiaquè pa'nin. Titonta' Tarèmasiaquè pa'nin. ¹¹ Nocaséichin isèquè ya'huèrarin. Marconta' macaton, quèquè'. Inaso' noya catahuarinco. ¹² Tiqicoso' ya'huèapirinhue', Ipiisoquè a'parahuè. ¹³ Aipi a'morahuèso tanontèn nininso' Troasèquè huèshirahuè. Carpio pèinènquè ya'huèarin. Huè'patan, quèshico. Quiricaro'santa' quèshico. Quiricanèhuè so'nanpinan nininsopita na'con na'con nohuantèrahuè.

¹⁴ Aricantèro hua'naquè sacatèrinso' chiniquèn sha'huirapirincó. Ina marè' Siniorori ana'intarin. ¹⁵ Yosè nanamèn a'chinahuè ni'ton, chiniquèn no'huirinco. "Nonpiánin," ténin. Napoaton ni'quèna quèmanta inapotochinquèn.

¹⁶ Ya'nan coisèquè sha'huirapiponaco, co insonta' catahuarincohuè'. Ya'ipiya tè'huatona', ta'ananpirinaco. Nipirinhue', co no'huirahuè'. "Ama ina marè' Sinioro ana'intèquèsohuè'," itèrahuè Yosè nontato. ¹⁷ Ta'ananpipirincóhuè', Quisocristo catahuarinco. Co patèrincohuè'. Achinicananinco ni'ton, inaquènta' ya'ipi Yosè nanamèn sha'huirahuè. Nisha nisha piyapi'sa' nani natanpi. Pa'pini' yamaninposo pochin yatèpaporinacóhuè', Yosè catahuarinco, cha'èrahuè. ¹⁸ Pa'pi co noyahuè' yonquirapihuachinaconta', onpopionta' nicha'èsarincó. Quisocristo anoyacancatèrinco ni'ton, a'na tahuèri hua'anèntèrinquè quèpantarincó. ¡Ma noyacha Quisocristoso paya! Ipora quèra huarè' inasáchin chinotahua'. Amen.

Tiquiapon pochin sha'huirinso'

¹⁹ Pirisica, Aguirá, Onisiporo, sa'in, hui'ninpita, inapita saludos a'patèrahuè. ²⁰ Irasito Corintoquè quèparitèrin. Tropimo caniorin ni'ton, Mirotoquè huèshirahuè. ²¹ Ama api hua'quiquèsohuè'. Co'huara o'napi naniyatèrasohuè', huèquè'. Ioporo, Potinti, Nino, Croatia, ya'ipi imapisopita isèquè ya'huè'piso' yonquiatènènquèn, saludos a'patarinènquèn.

²² Sinioro Quisocristo achinicanainquèn. Ya'ipinquèma' imaramasopita inaora nohuan-ton, noya catahuainquèma'. Nani huachi.

Paono

Paonori Tito ninshitérinso'

Tito yonquiaton, ninshitérinso'

¹ Ca Paonoco ninshitaranquén, ni'quë'. ¿Noya ya'huaran? Noya canta' ya'huarahuë. Tata Yosë hua'anëntërinco ni'ton, inasáchin natërahuë. Quisocristo acorinco nanamën a'china'huaso marë'. Yosë huayoninpoa' ni'ton, huëntonëñquë ya'conëhua'. Noya natëcaiso marë' a'chinarahuë. No'tën nanan a'china'huaso marë' acorinco. Ina natëhuatëhua', no'tëquën imasarëhua'. ² Quisocristo imapatëhua', a'na tahuëri inápaquë quëpantarinpoa'. Ya'huërin'pa' ya'huëmiatarihua'. “Ananpitaantarinpoa',” ta'tëhua', ina ninarëhua'. Yosë iráca co'huara isoro'pa' acoyátërasohuë', ninotonpoa' yonquirinpoa'. Inaso' co onporonta' nonpintërinpoahuë'. ³ Iporaso huachi tahuëri nanihuachina, inaora nohuanton, nanamën anitotërinpoa'. Yosë sha'huitërinco ni'ton, ina nanan chachin pënënanquëma'. Inaso' nicha'ësarinpoa'. ⁴ Titonquën ninshitaranquën. A'chintohuatëñquëna natëton, imaran ni'ton, tëhuëñchachin hui'nahuë pochin ni'nanquën. Tata Yosë inaora nohuanton, catahuainquën. Asanocancainquën. Quisocristonta' inachachin catahuainquën. Inaso' nicha'ësarinpoa'.

Ma'sona Tito nicacaso' ya'huërinso'

⁵ Crita parti ya'huarihua', a'naya a'naya ninanoquë a'chintopirëhuahuë', pahuanarin ya'ipi a'chinacaso' ni'ton, inaquë huëshiranquën: “Imapisopita ya'ipi a'chintacaso ya'huërinso a'chintëquë'. Naporahuaton, ya'ipi ninanoro'saquë ansiano'sa' acora'piaquë',” itëranquën. ⁶ Ansiano'sa' yaacohuatan, noya imapisopitaráchin acoquë'. A'naíchin sa'in ya'huëtërinso'. Hui'ninpitanta' Quisocristo imaina'. A'naquëns'o ansiano yaya'compirinahuë', hui'ninpita co noya cancantopihuë'. Co yonquínahan nipihuë'. Co pa'pina' yanatëpihuë'. Co hui'ninpita tëranta' pënënpachinahuë', a'napitarinta' co yanatëponahuë'. Napoaton co inapita acocaso' ya'huërinhuë'. ⁷ Yosë nohuanton, ansiano'sa' ya'huëpi imapisopita catahuacaiso marë'. Yosëri acorin ni'ton, noyasáchin niina'. Ama nocanchinasohuë'. “Casáchin no'tëquën nitotërahuë’,” topachina', ama acoquësohuë'. Ama yano'huichinasohuë'. Ama no'piinasohuë'. Ama yaahuëchinasohuë'. Ama coriquiráchin cancanchinasohuë'. Ama pi'pian tëranta' nonpinatona', canainasohuë'. Insozona ina pochin cancantohuachin, ama ansiano acoquësohuë'. ⁸ Ni'toro'sa' huë'pachina', noya nonchina', o'shichina'. Pahuantërinsoyita nosoro'ina'. Noyasáchin ni'tona', a'napita catahuaina'. Sano yonqui'ina'. Yosë natëtona', ina pochin cancanchina'. Pi'pisha tëranta' co noyahuë' yonquihuachina', a'naroáchin naniachina'. Ina pochin cancantohuachina', noya ansiano ya'conacaso', ténahuë. ⁹ Yosë nanamën no'tëquën a'chintërainquëma'. Ina nanansáchin ansiano'sa' imaina'. Ina na'con yonquihuachina', noya pënëntapona', no'tëquën a'chinapona'. A'napitaso nisha nanan a'champirinahuë', ansiano'sariso' Yosë nanamënáchin a'chinchina'. Ama imapisopita nonpin nanan natëtacaiso marëhuë' inapochina'.

¹⁰ Na'a quëmapi'sa' co natëtochináchinhuë' cancantopi. Inahuara yonquinëna quëran a'chinapi ni'ton, topinan quëran nonsápi. Cotioro'sa' pënëntërinso' imatona', napopi. Nisha nisha nonatona', yanonpinapi. ¹¹ Yapënëntohuachina', sha'huitëquë' ama pënëñchinasohuë'. Ma'sha canacaisoáchin yonquiatona', a'chinapi. Nisha a'chintohuachinara, a'naquën Yosë nanamën yaa'popi. Quëmopinënpitarë' chachin nisha imasapi.

¹² Tëhuëñchachin Crita parti na'a nonpina'piro'sa' ya'huëpi. A'na Crita quëmapi chachin iráca tapon: “Crito'ro'sa' yanonpinpi. Ni'ni pochin cancantopi. Chiro'tëro'sa' nicatora', cosharoachin cancantopi,” ténin pënëntona'pi. ¹³ No'tëquën nonin. Na'a piyapi'sa' inatohua' ina pochin cancantopi. Napoaton chinquën pënëñquë' ama nonpin nanan a'chinacaiso marëhuë'. No'tëquën natëhuachina', noya cantapí. ¹⁴ Ama cotioro'sa' iráca napopiso' natëinasohuë'. A'naquën no'tën nanan a'porahuatona', inahuara yonquinëna quëran a'chinapi. Ama inapita natëinasohuë'.

¹⁵ Noyápiachin cancantohuatëhua', ya'ipiya noya yonquiarëhua'. A'naquëns'o nipirinhuë' co yaimapihuë'. Taparosáchin yonquipi. Co noyahuë' cancantohuachinara, nisha nisha yonquipi. No'tën nanan nitotaponaraihuë', co yanatëpihuë'. Napoaton co huachi no'tëquën yonquipi huë'. Nitapicancanatona', co huachi nanitopihuë' noya yonquicaiso'. ¹⁶ “Yosë nohuitërahuë’,” topirinahuë', co noyahuë' nipi. Ina marë' co tëhuëñchachin imapihuë', ténahuë. Co Yosëri noya ni'ninhuë'. “Napoopni,” ténin. Co manta' yanatëpihuë'. Yosë a'poatona', co pi'pisha tëranta' nanitopihuë' noya nicacaiso'.

2

Quëmapi'sa', sanapi'sa' inapita pënëinso'

¹ Quëmaso nipirinhue' Yosë nanamën no'tëquën a'chinquë'. Ina a'chinatona, pënëinquë' noya nicacaiso marë'. ² Quëmapi'sa' quëma quëran mashomiachin nipisopita pënëinquë' natëtono'sa' niina'. Ama nisha nisha yonqui'inasohuë'. Noya yonquiatona ya'huë'ina'. Yosë nanamën no'tëquën imaina'. Ya'ipi piyapi nosoro'ina'. Aparisitopirinahuënta', ama ya'huërëchinasohuë', ahuanchina'. ³ Sanapi'sa' payamiachin nipisopitanta' a'chintëquë' sano yonquiatona' ya'huë'ina'. Ama ma'tona ma'tona noinasohuë'. Ama no'picaiso' pa'yachinasohuë'. Noya niina' a'napita sanapi'sarinta' nicatora' nonanacaiso marë'. Naporahuatona', noya nicacaiso' a'chiina'. ⁴ Ina quëran sanapi'saso' nanitopi nasha so'yahuano'sa' a'chintacaiso'. So'ina', hua'huinpita inapita nosoroacaiso marë' pënëina'. ⁵ Noya yonquicaiso marë' pënëina'. Ama manta' so'ina' t'ëshuanapitacaiso' yonqui'inasohuë'. So'ina' noya nocoma'ina'. Ya'ipi piyapi noya nonchina'. So'ina' noya natëina' ama a'napitari Yosë nanamën nonapicaiso marë'huë'.

⁶ Hui'napi'santa' pënëinquë' sano yonqui'ina'. ⁷ Quëmanta' api, noyasáchin niquë' a'napita nonainquë'no marë'. Noya cancantaton, Yosë nanamën no'tëquën a'chinquë'. Ya'ipi yonquinqëran quëran huare' a'chinquë'. ⁸ Noyasáchin nonquë' ama a'napita nonapiinqüenso marë'huë'. Ina quëran no'huipirinëquënhuënta', tapanapi. Co manta' pinoinpoaso' ya'huaponhuë'.

⁹ Patron marë' sacatopisopitanta' pënëinquë' patronëna' noya nicatora', natëina'. Natëtona', noya sacachina'. Camaihuachina', natëina'. Co a'panicaso' ya'huërinhuë'. ¹⁰ Ama ihuachinasohuë'. No'tëquën natëtona', ama pi'pian tëranta' nonpiinasohuë'. Noya nipachina', a'napitarinta' noya ni'sapi. "Tata Yosë imatona', noya nipi. Ma noyacha Yosë nanamënso paya," tapona'. Inaso' t'ëhuëchachin nicha'ësarinpoo'.

¹¹ Inaora nohuanton, Yosë nosororinpoo'. Ni'ton, hui'nin chachin a'paimarin nanamën anitotinpoaso marë'. Inaso' ya'ipi piyapinpoo' nicha'ëinpoaso' nohuantërin. ¹² Nosoroatonpoo', pënëinpoa' ya'ipi co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantacaso marë'. Ama ma'sharáchin nohuantahuasohuë'. Co monshihuanacaso' ya'huërinhuë'. Sano ya'huatëhua', nóya yonqui'ahua'. Yosë yonquirinsoráchin imahua'. Nani tahuëri Yosë chinotatëhua', noyasáchin niahua'. Ina marë' pënëinpoa'. ¹³ Noya cancantatëhua', Quisocriso ninarëhua'. A'na tahuëri chiniquën nanantaton, o'mantararin. Inaso' Yosë chachin ni'ton, huënaráchin huënaráchin ya'noarin. Ina quënanpatëhua', nóya cantantarihua'. Chiniquën nanantaton, noyá nicha'ësarinpoo'. ¹⁴ Iráca canpoo marë' chiminin oshanënpoo' inquitinpoaso marë'. Anoyacancantërinpoo' piyapinënpita nicacaso marë'. Huëntonëinquë chachin ya'conpatëhua', noya nicacasoráchin nohuantarihua'.

¹⁵ Ina nanan a'chintáquë'. Noya nontaton, achinicancanquë'. Co noyahuë' nipachina', chiniquën nanantaton, pënëinquë'. Co mashonquënhuë' niponahuë', Quisocriso nanamën a'chintëran ni'ton, natëinëquënsos' ya'huërin.

3

Imapisopita noya niina'

¹ Imapisopita nani nitotopirinahuë', inachachin quëmarinta' pënëantaquë'. "Copirno natëco'," itëquë'. Ya'ipi copirno acorinsopitanta' natëcaso' ya'huërin. Noya nicacaiso' yonqui'ina'. ² Ama pinochinasohuë'. Ama nino'huininasohuë'. Noya ninatora' ya'huë'ina'. Ya'ipi piyapi'sa' noya nicatora', sanoanan quëran nonchina'.

³ Iráca canpoanta' co noyahuë' cantantërehua'. Co'huara Yosë nanamën nitochatërarihuahuë', co yonquirëhuahuë'. Co yanatërehuahuë'. Sopai nonpintërinpoo' ni'ton, nisha nisha nicacaso' nohuantërehua'. Ma'pitasona pa'yatacasoáchin yonquirëhua'. A'na piyapi ma'shanënpita noyapatërehua'. Nino'huitëhua', co niquë'yarëhuahuë'. No'huípiro' ninëhua'. Inapotehua', topinan quëran ya'huërëhua'. ⁴ Yosëso nipirinhue' nosoroatonpoo', catahuarinpoo'. Inaso' noya ni'ton, hui'nin a'paimarin nicha'ëinpoaso marë'. ⁵ Co canpoara noya ninëhuaso marë' nicha'ërinpoo'huë'. Inaora nohuanton, Yosë nosoroatonpoo', nicha'ërinpoo'. Amatëreso pochin ya'ipi oshanënpoo' inquitërinpoo'. Oshanënpoo' inquitatonpoo', anasitaantareso pochin nasha cancan quëtërinpoo'. Ispirito Santo nohuanton, ina pochin cantantërehua'. ⁶ Quisocriso anoyacancantërinpoo' ni'ton, Ispirito Santo a'patimarinpoo' ya'coancantinpoaso marë'. Noyá ya'coancantohuachinpoo', na'con catahuarinpoo'. ⁷ Napoaton iporaso' Yosë noya ni'ninpoo'. Iráca oshahuanpirëhuahuë', inaora nohuanton, nosoroatonpoo', nanan anoyatërinpoo'. "Huëntonëinquë aya'coninpoo' ni'ton, a'na tahuëri ya'huërin'pa' ya'huëcontarihua'," ta'tëhua', ninarëhua'. Inatohua' nanpimiatarihua'.

⁸ No'téquēn sha'huitēranquēn. Quēmanta' inachachin a'chintéquē', tēnahuē. Pēnēnāquē' ya'ipi imapisopita noya nicacaiso marē'. A'chintēranquēnsoso' nōya imacaso'. Natēhuatēhua', noya noya ya'huarigua'. ⁹ A'naquēn co noyahuē' yonquiatona', nisha nisha nonpi. Cotio mashocoro'sa' yonquiatona', inahuara yonquinēna quēran nisha nisha a'chinpi. Cotioro'sa' iráca pēnēntopiso' nisha nisha a'chinatona', nino'huiipi. Ama inapita natancosohuē'. Ina pochin ninontohuachinara, topinan quēran ninontopi. Co manta' catahuarinpoahuē'. Yosē nanamēnáchin imacaso' ya'huērin.

¹⁰ A'na piyapi nisha nanan a'chinpachin, imapisopita nisha nisha ayonquirin. Inaso' pēnēnquē' no'téquēn a'chinchin. Co yanatēhuachinquēnhuē', naquēranchin pēnēantaquē'. Ina quēran co yanatēantahuachinquēnhuē', sha'huitéquē' ta'chin. Ama insoari tēranta' ina natēinasohuē'. Ama huachi imarinso pochin ni'cosohuē'. ¹¹ Nisha nisha yonquiaton, nitapicancanarin. Co noyahuē' cancantaton, inaora nina'intarin.

Nisha nisha pa'pisopita

¹² Artimasē a'pataranquēn. Co ina nanitohuachinhuē', Tiquico pa'sarin. Cantonpachinquēn, manoton Nicoporiséquē huēcaton, ni'quico. Inaquē o'napi na'huēanatarahuē. ¹³ Sinasē, Aporosē, inapita cantonpachinquēn, noya nontéquē'. Sinasēso' coisē catahuana'pi. Yapa'pachina', catahuaquē' noya pa'ina'. Ma'sha pahuantohuachina', quētéquē' ama pahuanchinasohuē'. ¹⁴ Ya'ipi imapisopitanta' sha'huitéquē' noya niina'. Pahuantēinsopita catahuaina'. Inapotohuachina', co topinan ya'huapihuē'.

Tiquiapon pochin sha'huirinsō'

¹⁵ Ca'taninacosopita yonquiatēnēnquēn, saludos a'patarinēnquēn. Ya'ipi imaramasopita yonquiarainquēma'. Noya ya'huēco' canpitanta', tēnai. Quisocriso imarama' ni'ton, nosororamacoī. Yosē inaora nohuanton, noya catahuainquēma'. Nani ninshitēranquēma huachi.

Paono

Paonori Pirimon ninshitérinso'

Tashinan pèi quèran ninshitatón a'patèrinso'

¹ Iya Pirimon, ca Paonoco ninshitaranquèn, ni'què'. ¿Noya quémanta' ya'huaran? Noya canta' ya'huarahué. Quisocristo nanamèn a'chinahuèso maré' tashinan pèiquè po'morinaco. Iya Timotioro'co nanan a'patarainquèn. Nosororainquèn iyasha. Quémanta' catahuancoi a'china'huaiso maré'. ² Imoya Apianta' yonquiato, ninshitaranquéma'. Arquiponta' yonquirai. Yosè nanamèn a'chinpatora, inanta' na'con catahuancoi. Parisita'ponahuè', noya ahuantèrin. Ya'ipi imapisopita quéma pèinèquè niyontonpiso' na'con yonquirai. Iso quirica nontèquè' inapitanta' nataina'. ³ Tata Yosè inaora nohuanon, na'con catahuainquéma'. Asanocancainquéma'. Siniro Quisocristonta' inachachin catahuainquéma'.

Imarinso maré' noya cancantèrinso'

⁴⁻⁵ Nani tahuèri iyasha quéma maré': Yosè nontèrahuè. Quisocristo noya natèran. Naporahuaton, ya'ipi imapisopita nosororan, natantèrahuè. Ina maré' "Yosparinquèn Siniro," itèrahuè. ⁶ Quisocristo imaton, a'napitanta' catahuan imacaiso maré'. Napoaton ina yonquiato, Yosè nontèrahuè: "Catahuaquè' Siniro Quisocristo imaton, noya noya yonqui'in. Ya'ipi ina yonquirincoiso' nitochin," itèrahuè. ⁷ Ya'ipi imapisopita nosoroaton, quémari achinicananan. Noya noya cancantapi. Ina natantahuato iyasha, canta' noya cancantèrahuè. Achinicanananco canta'.

Onisimo maré' nontèrinso'

⁸ Iporaso' pi'pian sha'huichinquèn ma'sona noya nicamaso'. Quisocristo acorinco nanamèn a'china'huaso maré'. Chiniquèn nanan quètèrinco ni'ton, nohuantèrahuè naporini, camai'tènquènhuè'. Nipirinhué' co nohuantèrahuè'. ⁹⁻¹⁰ Nani caso' mashotèrahuè. Quisocristo imarahuèso maré' tashinan pèiquè po'morinaco. Napoaton iyasha nosoroatanco, Onisimonta' nosoroquè', ténahuè. Tashinan pèiquè ya'huasoco, inaso' ni'quirinco. Co hui'nahuè chachinhué' nipirinhué', pènèpatèra, inanta' Quisocristo imarin ni'ton, hui'nahuè pochin ni'nahuè.

¹¹ Iráca Onisimo pa'anan asacatacaso maré'. Hua'anèntopiranhué', co noya catahuaninquènhuè'. Ta'ananpirinquèn. Iporaso nipirinhué' Quisocristo imaton, noya catahuaninco. Quémanta' noya catahuairinquèn huachi, ténahuè. ¹² Noya catahuapirincóhuè', apira a'pataranquèn. Na'con nosoropirahuè', quéma piyapinèn ni'ton, nani sha'huitèrahuè ya'huèranquè panantacaso maré'. Ca pochachin cancantaton, noya ni'què'. ¹³ Isèquè quèparitacaso' nohuantopirahuè', a'pataranquèn. Quisocristo nanamèn a'chinahuèso maré' tashinan pèiquè ya'huarahué. Quémanta' isèquè ya'huaran naporini, catahuaitoncohuè', ténahuè. Onisimo quéma ya'huèrènamèn pochin catahuaninco ni'ton, co yaa'paporahuè', a'pataranquèn. ¹⁴ Isèquè quèparitacaso' nohuantopirahuè', co quéma nohuanomaranhuè' ta'to, a'pataranquèn. ¹⁵ Yosè nohuanon, ta'ananpirinquèn nimara Quisocristo nohuitacaso maré', ténahuè. Co hua'qui' patèrinquènhuè'. Iporaso' paahuamantarinquèn inaquè ya'huèmiatacaso maré'. ¹⁶ Quéma maré' sacatopirinhué', ama huachi piyapinèn pochin ni'quèsóhuè'. Piyapinèn niponahuè', iporaso' noya noya ni'què'. Quisocristo imarin ni'ton, iyanpo pochachin nosoroquè'. Cariso' na'con nosororahuè. Quémaso' aquètè huarè' na'con na'con nosoroquè', ténahuè.

¹⁷ Canposo' Quisocristo imatè', noya nipayarè'. Napoaton Onisimo cantonpachinquèn, noya nontèquè'. Ca nosororancoso pochin inanta' nosoroquè'. ¹⁸ Tèhuèhuachinhué' nipon, nihuihuachinquènhuè' nipon, sha'huitoco carinquèn pahuèrè'inquèn. ¹⁹ Caora imirahuè quèran no'tèquèn ninshitaranquèn. Tèhuèchachin pahuèrèaranquèn. Isonta' iyasha yonquiquè'. Co a'chintèranquènhuè' naporini, co Yosè anoyacancanachitènhuè'. Napoaton quémanta' nihuirancoso pochin nipiranhué', co manta' ma'paranquènhuè', ténahuè. ²⁰ Napoaton iyasha ninshitaranquèn. Quisocristo imaran ni'ton, Onisimo nosoroquè'. Noya nontohuaton, canta' noya cancantarahuè. Inapoaton, achinicananco topirahuè'.

²¹ "Yosè natèton, Onisimo noya nontarin," ta'to, ninshitaranquèn. Pi'pian sha'huitopiranhue', quémario' na'con na'con catahuaraan, ténahuè. ²² Naporahuaton, quéma pèinèquè a'na patoana tapatoco. Ca maré' Yosè nontèrama' ni'ton, ocoiarinaco nimara, ténahuè. Tashinan pèi quèran pipihuato, nicaponquèn pa'sarahué.

Tiquiapon pochin sha'huirinso'

²³ Iya Ipapèrasè saludos a'patarinquèn. Inanta' Quisocristo imarin ni'ton, tashinan pèiquè ya'huarin. ²⁴ Marco, Aristarco, Timasè, Nocasè, inapitanta' yonquiàtènhuèn,

saludos a'patarinëñquën. Inapitaso' catahuarinaco Yosë nanamën a'chinacaso'. ²⁵ Inaora nohuanton, Sinioro Quisocriso noya catahuainquëma'. Nani huachi.

Paono

Cotioro'sa' Quisocristo imapisopita a'na piyapiri ninshitërinso'

Yosë nanamën anitotërinpoaso'

¹ Iráca quëran huarë' Yosëso' nanamën anitotërinpoa'. Shimashonënpopita, pënëntona'piro'sa quëran na'aro anitotërin. Naporahuaton nisha nisha quëran anitotërin. Co a'naromaráchin ya'ipi anitotërinhuë'. ² Iporaso nipirinhue', hui'nin quëran nontërinpoa'. Iráca Yosëri sha'huitohuachina, Quisocristori isoro'pa', inápaquë ya'huërinpopita, ya'ipi ninin. A'na tahuëri Yosë nohuanton, ya'ipi hua'anëntarin. ³ Inaso' pa'pin pochachin noya noya ninin. Ina pochachin ni'ton, inasáchin Yosë no'tëquën anohuitërinpoa'. Chiniquën nanantërin ni'ton, ipora huanta' ina nohuanton, ma'sha ya'huërarin. Co yonquirinpoahuë' naporini, ya'ipiya ta'huanchitërihuahuë'. Iráca oshanënpoa' inquitinpoaso marë' chiminin. Chiminpirinhue', nanopantarahuaton, inápaquë panantarin. Inaquë nanopantarahuaton, Yosë inchinanën quëran huënsërin. Chiniquën nanantaton, hua'anëntarin.

Quisocristos' noya noya ninin

⁴ Yosë hui'nin ni'ton, anquëniro'sa quëran chini chiniquën nanantërin inaso'. Yosëri acorin ni'ton, inaso' noya noya. ⁵ Iráca Yosëri sha'huitërin. Quiricanënuë naporin:

"Quëmaso' hui'nahuënuën. Ipora chachin noya nicatënuën, acoaranquën piyapi'sa' hua'anëntamaso marë'," itërin. Ina quëran taantarin:

"Ca hui'nahuë inaso'. Caso' ina pa'pinco," ténin. Co inso anquëni tëranta' ina pochin nontërinhuë'.

⁶ Hui'nin chachin nipirinhue' isoro'paquë a'paimahuachina, chini chiniquën nanan quëtaton, tapon:

"Ya'ipi anquëniro'sarinta' ina chinochina," ténin.

⁷ Anquëniro'sa' yonquiaton, quiricanën quëran Yosë tapon:

"Anquëniro'saso' comisionëhuëpita. Cari camairahuë. Camaihuatëra, ihuan pochin a'naroáchin pa'pi.

A'naquën ca nohuanto, pën pochin nipi," ténin.

⁸ Hui'ninso nipirinhue', noya noya acorin. Ina nontaton, itapon:

"Quëmanta' Yosënuën ni'quëhuarë', ya'ipi hua'anëntaran. Co onporonta' pipiaranhue'.

Piyapiro'sa' no'tëquënáchin pënënanan ni'ton, noya nicaponën.

⁹ Noyasáchin yonquiaran. Co pi'pisha tëranta' oshahuamamaso' yonquiaranhue'.

Napoaton noya ni'nanquën. Noya noya acoranquën ni'ton,

ya'ipi nipayaransopita quëran noya noya cancantaran," itërin Yosëri. Quiricanënuë ninshitopi.

¹⁰ Ina quëran itantarin:

"Quëma Siniro iráca isoro'pa' acoran. Pi'iro'të', tayora, yoqui, inapitanta' acoran.

¹¹ A'na tahuëri ya'ipi inapitaso' ta'huantarin.

A'morëso mocarinso pochin nisapi.

Quëmaso nipirinhue' ya'huëmiataran.

¹² A'morëso si'pirahuatë', të'yatërëso pochin ya'ipi ata'huantaran.

Nasha a'morëso pochin, ya'ipi nasha acoantaran.

Quëmaso nipirinhue' co onporonta' ta'huantaranhuë'.

Co nishataranhue'. Inachachin ya'huërápon," itërin.

¹³ Ina quëran hui'nin itantarin:

"Chiniquën nanantaton, inchinanëhuë quëran huënsëquë'

ya'ipi inimiconënpita carinquën minsëchinquën," itërin Yosëri.

Co inso anquëni tëranta' ina pochin nontërinhuë'. ¹⁴ Inapitaso' inpriatonënpita pochin ni'ton, Yosëri camairin. A'paimarin imarëhuasopita catahuainpoaso marë'. Yosë chachin nicha'ësaripoa'. Nani ina nitotërama'.

2

Ama Quisocristo nanamën a'poahuasohue'

¹ Nani no'tën nanan natanëhua' ni'ton, nanamën na'con na'con yonquia'ahua', ama pëshonacaso marëhuë'. Ni'cona canpitanta' ina naniantotama'. ² Iráca Yosëri anquëniro'sa' a'paimarin nanan sha'huitacaiso marë'. Natëcaso' ya'huërin ni'ton, co piyapi'sari natëhuachinahuë', Yosëri no'tëquën ana'intërin. ³ Iporaso nipirinhue', Quisocristo a'paimarin noya nanan sha'huitiinpoaso marë'. Na'con nosoroatonpoa', yanicha'ërinpoa'.

Hui'nin chachin ni'ton, co ina natêhuatêhuahuê', na'con na'con ana'intinpoaso' ya'huêrin. Quisocristo chachin noya nanan sha'huirin. Ina quêran ca'tano'sanênpitari natanahuatona', inachachin sha'huitaantarinênpoa'. ⁴Yosêri catahuarin ni'ton, ca'tano'sanênpita nani ma'sha nanitapapi. Ina nohuanton, Ispirito Santori catahuarin nisha nisha nitotacaiso marê'. A'naya a'naya catahuarin Yosê nohuantêrinso' nicacaiso'. A'naquên catahuarin cania'piro'sa' a'naroáchin anoyataciso'. A'naquêonta' catahuarin Yosê yonquirinso chachin nitotacaiso marê'. Ina nicatêhua': "¡Ma noyacha Yosêri catahuarin paya! Ina nohuanton, no'têquên Yosê nanamên sha'huitêrinênpoa'," tênhua'.

Quisocristo isoro'paquê o'marinso'

⁵ Iráca quêran huarê' Yosê yonquihuachinpoara, co nohuantêrinhuê' anquêniro'sa' hua'anêntinpoaso'. A'na tahuêri nasharo'pa' nipachin, co inapita hua'anêntarinênpoahuê'. Ina sha'huitaranquêma'. ⁶ Iráca a'na piyapi naporinso' Yosê quiricanênquê ninshitopi:

"Topinan piyapicoi Sinioro nipiraihuê', na'con yonquirancoi. ¿Onpoatonso' nimara na'con nosororancoi? ténai yonquiatoi.

⁷ Quêma nohuanton, co anquêniro'sa pochin chiníquên nanantopiraihuê', co hua'quiya quêranhuê' chiníquên nanan quêtarancoi.

Noya noya acoarancoi.

⁸ Ya'ipi ma'sha hua'anêntarai," itêrin. "Ya'ipimiáchin hua'anêntarai," topirinhuê', iporasos co piyapinpoa' ya'ipi ma'sha hua'anênhâtêrarêhuahuê'. ⁹ Quisososo nipirinhuê' yonquia'ahua'. Inaso' isoro'paquê o'maton, piyapi chachin nasitimarin. Parisitaton, canpoa marê' chiminin. Napoaton Yosêri chiníquên nanan quêtêrin ya'ipi hua'anêntacaso marê'. Inaora nohuanton, Yosê nosoroatonpoa', hui'nin a'patimarinpoa' ya'huêrêtinpoaso marê'. Ya'ipi piyapinpoa marê' chiminin.

Quisocristo parisitêrinso'

¹⁰ Yosêri ya'ipiya ninin. Inasáchin yonquicaso marê' nininpoa'. Ina nohuanton, hui'nin parisitêrin huêntonênquê aya'coinpoaso marê'. Na'aquênpoa' imarêhua'. Imapatêhua', anoyacancantêrinpoa'. Hui'ninpita pochin Yosê ni'ninpoa'. Quisocristo parisitêrin ni'ton nanitêrin nicha'êinpoaso'. Napoaton, "noya parisichin," ténin Yosê. Nosoroatonpoa', naporin. ¹¹ Anoyacancantohuachinpoara, hui'ninpita pochin ni'ninpoa'. Canpoarinta' "Tata" itêrêhua'. Napoaton Quisocristo co tapanatonhuê', iinpita pochin ni'ninpoa'. ¹² Quiricanênquê naporin:

"Piyapi'sa' iyahuêpita pochin ni'nahuê. Quêma nanamên, Sinioro, a'chintarahué. Niyontonpatêira, yonquiátêinquên, cantarai," ténin.

¹³ Inanta' piyapi ni'ton, itaantarin:

"Canta' Tata Yosê natêrahué. Co naniantarincohué', ténahuê," ténin.

Ina quêran itaantarin:

"Yosê nohuanton, a'naquên piyapi'sa' imasarinaco. Inapitanta' Yosê hui'ninpita pochin ni'nahuê," ténin.

¹⁴ Piyapinpoa' ni'ton, nonênpoa' ya'huêtêrinpoa'. Napoaton Quisocristonta' o'mahuachina, piyapi chachin nasitimarin. Inanta' nonên ya'huêtêrin. Piyapi chachin ni'quimatón, chiminin. Canpoaso' sopai natêtêhua', oshahuanêhua' ni'ton, chiminarêhua'. Quisocristoso nipirinhuê' oshanênpoa marê' chiminin. Canpoa marê' chiminatón, sopai minsêrin. ¹⁵ Iráca quêran huarê' chimirin tê'huatêrêhua'. "Chiminarihua' nimara," ta'têhua', tê'huarê'quênpoa chachin ya'huápirêhuahuê', Quisocristoso' nicha'êrinpoa'. Ina imapatêhua', co huachi tê'huatacaso' ya'huêrinhuê'. ¹⁶ Co anquêniro'sa' catahuacaso marê' o'marinhuê'. Piyapinpoa' catahuarinpoa' cha'êcaso marê'. Apraan pochin noya cancantohuatêhua', catahuarinpoa'. ¹⁷ Napoaton isoro'paquê o'maton, piyapi chachin nasitimarin. Co piyapi pochin nasitêrinhuê' naporini, co catahuainpoaso' nanichitonhuê'. Piyapi pochachin inanta' ni'ton, noyá nohuitêrinpoa'. Corto hua'an chini chiníquên nanantêrinso pochin nicanon, canpoa marê' Yosê nontarin nanan anoyatinpoaso marê'. Nosoroatonpoa', chiminin oshanênpoa' inquitinpoaso marê'. Inaso' co nonpintêrinpoahuê'. ¹⁸ Inanta' sopairi ténihuachina, parisitêrin ni'ton, yanonpintêrinso' ninatanin anta'. Napoaton sopai yaminsêhuachinpoa', ina nanitêrin catahuainpoaso'. Catahuarinpoa' ama sopai natêcaso marêhuê'.

3

Moisêse quêran noya noya nininso'

¹ Imarama' ni'ton, Yosê anoyacancantêrinquêma'. Huêntonênquê aya'coninquêma'. Napoaton iyaro'sa' Quisocristo na'con yonquico'. Yosêri a'paimarin nanamên a'chintinpoaso marê'. Corto hua'an chini chiníquên nanantêrinso pochin acorin. Ina

nohuanton, imarëhua'.² Yosëri acohuachina, no'tëquën natërin. Iráca Moisésënta' Yosë natëton, ya'ipi piyapinëpita catahuarin.³⁻⁴ Quisososo nipirinhüé', Moisésë quëran chini chiniquën nanantërin. Ni'co'. Yapëihuachinara, co pëi' inaora ya'huërinhué'. Piyapiri nipachina, inari hua'anëntërin. Inapochachin Yosëri ya'ipiya ninin ni'ton, ya'ipi hua'anëntërin. Quisocristonta' Yosë hui'nin ni'ton, chiniquën nanantaton, ya'ipi hua'anëntërinpoa'.⁵ Moisésëso' inpriatonën pochin ninin. Yosëri acorin cotioro'sa' pënënacaso marë'. Ma'sona tëranta' sha'huitohuachina, inachachin piyapi'sa' sha'huitantarin.⁶ Quisocristoso nipirinhüé' co inpriatohüé'. Yosë hui'nin chachin ni'ton, chini chiniquën nanantërin. Pa'pin natëton, nóya hua'anëntarinpóa huachi. Napoaton chiniquën cancantatëhua', chiminaquë huarë' Quisocristo natëhua'. "Co naniantarinpóahué'," ta'tëhua', noya cancantahua'. Imamiatohuatëhua', piyapinëpita chachin nisarihua'.

Asanocancaninpoaso'

⁷ Napoaton iyaro'sa' yonquico'. Iráca Ispirito Santo nohuanton, Yosë noninso' quiricanënuë ninshitopi:

"Ipora tahuëri Yosë nontarinquëma'. Natanpatama', noya natëtoco'.

⁸ Ama naniantocosohüé'. Iráca Moisésëri isirairo'sa' quëpahuachina, shimashonënpóa' co natëtóchináchinhué' cancantopi.

Inotëro parti ya'huaso'i, na'con catahuapirahué', co natërinacohüé'.

⁹ Tënihuachinaconta', ahuantërahué'.

Catapini shonca pi'ipi nani ma'sha sacai' nininso' nipirahué', co yanatërinacohüé'. 'Co Yosë catahuarinpóahué', ta'tona', a'naquën a'porinaco.

¹⁰ Napoaton inapita no'huito, napotërahué':

Isopita co onporonta' natërinacohüé'.

Co yanohuitërinacohüé'. Co iranëhué' pa'topihué' ni'ton,

¹¹ no'tëquën sha'huitërahué'. Noyaro'paquë ya'huëcaiso marë' yaquëtopirahué', co imarina-cohüé' ni'ton, co huachi nohuantërahué'.

Co onporonta' inaquë ya'huëcontapihué'. Co inaquë sano cancantapihué'," ténin Yosë.

¹² Canpitanta' iyaro'sa' a'nayanquëma tëranta' co cancanëma quëran huarë' natëhuatamahué', co noya cancantaramahué'. Ni'cona Yosë chachin a'potama'. Inaso', iporahua'ta' nanpitan ni'sárinpoa'.¹³ Napoaton nani tahuëri nipënëncó'. Ipora chachin co'huara ayaro' tahuëri naniyatërasohüé', nicatahuaco' ama oshahuanacaso marëhué'. Ni'cona oshanëma' ano'quihuachinquëma'. Inapotohuachinquëma', oshaquëran Yosë naniantarama' ni'ton, co natëtóchináchinhué' cancantarama'.¹⁴ Iráca Quisocristo natërhua'. Chiminaquë huarë' noya imahua'. Co a'pohuatëhuahué', Quisocristorë'quënpóa' ya'huëcontarihua'.

¹⁵ Quiricanënuë naporin:

"Ipora tahuëri Yosë nontarinquëma'. Natanpatama', noya natëtoco'.

Iráca shimashonëmapita co natëtóchináchinhué' cancantopi. Ama inapita pochin cancantocosohüé'," ténin.

¹⁶ ¿Inpitata' natanaponaraihué', co yanatëpihué'? Co'ta cotioro'sa' chachin napopi. Moisésëri Iquipito quëran ocoirahuaton, quëpapirinhüé', co yanatëpihué'.¹⁷ ¿Insopitata' catapini shonca pi'ipi Yosëri co noyahué' ni'nin? Co'tana inapita chachin oshahuanpi ni'ton, no'huiton, ana'ntërin. Inotëro parti chachin ya'ipiya chiminpi.¹⁸ Co'huara chimiyantërasoihué', Yosëri sha'huitërin: "Noyaro'pa' yaquëtopiranquëmahüé', co natëramacohüé' ni'quëhuarë', co onporonta' inaquë ya'huëcontaramahué', Co inaquë sano cancantaramahué'. Ca Yosëco ni'to, no'tëquën sha'huitaranquëma'," ténin.¹⁹ "Co Yosë nanitërinhué' nicha'ëinpoaso'," topiso marë' co Yosëri catahuarinhüé'. Co ya'conpihué' ni'ton, co sano cancantopihué'.

4

¹⁻² Yosë nani sha'huitërinpoa'. "Ipora huanta' yacatahuanquëma' sano cancantacamaso marë'," itërinpoa'. Noya nanan nani natanëhua'. Iráca natanpirinhüé', co natëpihué'. "Yosë no'tëquën nontërinpoa'," co topihué'. Topinan quëran natanpi ni'ton, co Yosëri anoyacancantërinhué'. Ni'cona canpitanta' topinan quëran natantama'. Co natëhuatamahué', co sano cancantaramahué'.³⁻⁴ Iráca Yosëri itërin:

"Co cancanëma quëran huarë' yaimaramacohüé' ni'ton, no'huiranquëma'. Co onporonta' sano cancantaramahué', ténahué. Ca Yosëco ni'to, no'tëquën sha'huitaranquëma'," itërin.

Canpoaso nipirinhüé' cancanënpóa quëran huarë' imapatëhua', huëntonënuë chachin aya'coninpoa'. Ina quëran sano cancantarihua'. Sano cancantohuatëhua', co huachi

nisha nisha yonquarihuahué'. Yoséso' isoro'pa' ténirahuaton, chinotérin. Quiricanénquē sha'huitérinpoa':

"Iráca Yoséri isoro'pa' ninin. Saota tahuéri quéran nani ya'ipi tiquihuachina, tahuérinquiné sano cancantaton, chinotérin," ténin.

⁵ Naquéranchin quiricanén quéran tantarin:

"Co onporonta' ya'conatona', ca pochin sano cancantapihué'," ténin.

⁶ Cotioro'sa'ton noya nanan natanaponaraihué', co natépihué' ni'ton, co ya'conpihué'. Napoaton ipora huanta' Yosé yonquiarin piyapi'sa' asanocancantacaso'. Iráca quéran huaré' yonquirinpoa' asanocancainpoaso'. ⁷⁻⁸ Moisésé chiminpachina, Cosoiri israiro'sa' hua'anéntantarin. Noyaro'paquē quépapirinhué'. "Ya'conpatoi, sano cantantarai huachi," topirinahué', co sano cancantopihué'. Iráca Yoséri sha'huitérin. "Piyapi'sa' asanocancantarahué," itopirinhué', co cotioro'sa' ina pochin cancantopihué'. Ina quéran na'a pi'ipi na'huérin piquéran Tapi tapon:

"Ipora tahuéri Yosé nontarinquéma'. Natanpatama', noya natétoco'. A'naquén co natétochináchinhué' cancantopi. Ama inapita pochin cancantocosohué'," ténin.

Cosoiri asanocancantérin naporini, co ina pochin Yoséri pénéntonhué'. ⁹ Napoaton ipora huanta' Yosé nohuantérin asanocancainpoaso'. Yosé anoyacancantohuachinpoa', sano cantantarihua'. ¹⁰ Iráca isoro'pa' tiquihuachina, Yosé chinotaton, sano cantantérin. Canpoanta' cancanténpoa quéran imapatéhua', inapochachin sano cantantarihua'. Yosé noya nohuitarihua'. ¹¹ Napoaton na'con yonquia'ahua' Yosé huéntonénquē ya'conacaso maré'. Iráca co natétonahué', co imamiatopihué'. Ama inapita pochin cancantahuasohué'.

¹² Yosé nanamén chiniquén nanantérin. Yosé nanpiárin ni'ton, ipora huanta' quiricanén quéran nontarinpoa'. Noya natéhuatéhua', nanamén quéran chachin catahuarinpoa' noya noya imacaso maré'. Co'so' natéhuatéhuahué', aqué aquété' co noyahué' cantantarihua'. Sahuéni cato quéran chachin to'nahuatéra, inéshin ni'ton, niahuépatéra, a'naroáchin nansé acopoqué huaré' nipé'sharé'. Inapochachin Yosé nanaménso' chini chiniquén ya'coancantérinpoa'. Ina yonquihuatéhua', no'téquén nitotarihua'. Ya'ipi yonquiréhuaso chachin anitotérinpoa'. Yonquinénpoaqué ma'marésone naporéhuasopitanta' anitotarinpoa'. ¹³ Ya'ipi ninéhuasopita Yoséso' nitotérin. Po'oana quéran nipiréhuahué', ya'ipi ni'ninpoa'. Co pi'pisha tэрanta' inaso' nonpintarihuahué'. Ya'ipi yonquiréhuasopitanta' noyá nitotérin. Ayaro' tahuéri ya'ipinpoa' ninéhuasopita aipitarinpoa'. Naporo' coisé pochin nontarinpoa'. Nontohuachinpoa', no'téquén sha'huitacaso' ya'huapon.

Corto hua'an chini chiniquén nanantérinso pochin nininso'

¹⁴ Iporaso' Quisoso imaréhua'. Yosé hui'nin chachin inaso'. Nani inápaqué panantarahuatón, Yosé'pa' ya'huarin. Corto hua'an chini chiniquén nanantérinso pochin Yoséri acorin catahuainpoaso maré'. Napoaton ama ina naniantatéhuahué', imamitahua'. ¹⁵ Inaso' ya'ipinpoa' noyá nohuitérinpoa'. Sopai yaminsérinpoasonta' nitotérin. Co chiniquén cancantéruahué' ni'ton, sopai sha'huitarinpoa' ama Yosé natécaso maréhué'. Quisosonta' isoro'paqué nipon, sopairi na'con yanonpintaton, nisha nisha sha'huitopirinhué' minsécaso maré', co inaso' sopai natérinhué'. ¹⁶ "Téhuénchachin nosoroatonpoa', catahuarinpoa'," ta'téhua', apira apira Yosé nontahua'. Nontohuatéhua', oshanénpoa' inquitarinpoa'. Ma'sha onpohuatéhua', ina nontohuatéhua', inaora nohuanton, catahuarinpoa' noya ahuantacaso maré'.

5

¹ Iráca Yoséri a'naya a'naya corto hua'an chini chiniquén nanantérinso' acorin ina maré' sacatacaso'. Inanta' piyapi niponahué', a'napita piyapi'sa maré' Yosé nontérin. Co noyahué' nipachinara, chinotopiso péiqué ma'sha quépapi. Inaqué corto hua'ani téparin oshanéna maré'. Ama Yoséri ana'intacaso maréhué' inaporin. ² A'naquén piyapi'sa' co aquété' nitotatonahué', co noyahué' nipi. Inapita hué'pachinara, corto hua'ani co chiniquén nontérinhué'. Inanta' piyapi ni'ton, sopairi yaminsérin. Napoaton sanoan quéran pénénin. ³ Inanta' oshahuanin ni'ton, inaora oshanén maré'ton ma'sha tépacaso' ya'huérin. Ina quéran a'napita oshanéna marénta' ma'sha tépaantarin.

⁴ Co inaora nohuanton, corto hua'an ya'coninhué'. Yosé nohuanton, ya'conin. Iráca Aaron'ton Yoséri acorin. ⁵ Quisocristonta' co inaora nohuanton, corto hua'an chini chiniquén nanantérinso' ya'coninhué'. Yoséri noya nicon, itapon:

"Quémaso' hui'nahué chachinquén.

Ipora chachin acoranquén piyapi'sa' anohuitancoso maré'," itérin. Quiricanénquē chachin naporin.

⁶ Ina quéran quiricanén quéran itaantarin:

“Na'a corto hua'ano'sa'ya'conpirinahué', quémaso' noya noya acoaranquén. Ya'ipi piyapi'sa maré' nontaranco.

Miriquiso pochin nisaran. Co onporonta' pipiaranhué',” itérin.

⁷ Quisocristo isoro'paqué o'marahuatón, piyapi chachin nasitimarin. Yatêpahuachinara, chiniquén Yosé nontérin. Na'nêton, itapon: “Quéma nohuantohuatan Tata, nicha'êco, ama têpa'inacosohué'. Nipirinhué', co quéma nohuantohuatanhué', ma'sona yaonpotohu-atanconta' noya,” itérin. No'téquén yanatérin ni'ton, Yoséri natanaton, catahuarin noya natêcaso'. ⁸ Yosé hui'nin chachin niponahué', piyapi pochachin parisitérin. Co oshahua-naponahué', piyapi ni'ton, parisitérin quéran noyá nitotérin Yosé natêcaso'. ⁹ No'téquén natêton, canpoa maré' chiminín. Napoaton nanitérin anoyacancantinpoaso'. Ina natêhuatêhua', noya nicha'êsarinpoa' nanpimiatacaso maré'. ¹⁰ Yosé nohuantón, Quisocristo corto hua'an chini chiniquén nanantérinso pochin ya'conin. Miriquiso pochin ninin.

Ama Yosé a'pocaiso marêhué' pênêninso'

¹¹ Iráca ninopiso' na'con yaa'chintopiranquémahué'. Co natantochináchinhué' cancantatoma', co yanatantêramahué' ni'ton, sacai' a'chintahuanquémaso'. ¹² Hua'qui Yosé nanamên natanapomarahué', co nanitêramahué' Yosé no'téquén natêcaso'. Noya yonquiatoma', a'napita a'chintacamaso nipirinhué', co no'téquén yonquiyatêramahué'. Ya'nan a'chintêranquémaso' naquêranchin a'chintantahuanquémaso' ya'huérin. Co inapita têranta' cancanêma quéran huaré' yanatêramahué'. Hua'huaro'sa pochin cancantatoma', co nanitêramahué' ya'ipi Yosé nanamên yonquicamaso'. Ni'co'. Canopia'huaya sho'shoráchin yonquirin. Co nanitêrinhué' coshatacaso'. ¹³ So'soqué huaré' coshatérin. Canpitaso' co noyahué' yonquiatoma', canopia'huaya pochin yonquiconama'. Co nanitêramahué' no'téquén yonquicamaso'. ¹⁴ Chinotono'saso nipirinhué', cosharomia ca'pi. Inapochachin noya noya imapisopitaso' no'téquén yonquiapi. Noya nicacaso' no'quitona', co noyahué' nininso' a'naróáchin a'porapi.

6

¹ Napoaton noya so'sorinso pochin noya noya imahua'. Ya'ipi Quisocristo nanamên yonquia'ahua'. Ya'nan a'chintohuatêinquémara, co sacaihué' nininsopita'ton a'chintêrainquéma'. “Co noyahué' nipatama', parisitopiqué pacacaso' ya'huérin ni'ton, ya'ipi co noyahué' yonquiramasopita naniantoco'. Naporahuaton, Yoséichin natêco',” itêrainquéma'. ² Ina quéran aporihuanacasonta' a'chintêrainquéma'. Naporahuaton, “Nani imapachina', sê'huamotorahuatoma', Yosé nontoco' inari catahuacaso maré',” itêrainquéma'. Ina quéran Yosé ananpitaantainpoaso ya'huérinonta' a'chintêrainquéma'. “Ayaro' tahuéri ya'ipinpoa' no'téquén sha'huitarinpoa'. Co noyahué' nipisopita ana'intomiatarin,” itêrainquéma'. Ya'nan imapoma', inapita'ton anitotêrainquéma'. Inaso' noya nipirinhué', co inaíchin yonquicaso' ya'huérinhué'. ³ Ya'ipi Quisocristo nanamên yonquia'ahua' noya noya imacaso maré'. Yosé nohuantohuachin, oshaquéran ina a'chintantainquéma'.

⁴ Ama Quisocristo a'pocosohué'. Ina a'pohuatama', co nanitêrinhué' anoyacancantin-quémaso'. A'naquén Quisocristo nanamên nani nitotopi. “Quisocristo nicha'êsarinpoa',” ta'tona', imapi. Cosharo' pi'nirêso pochin pi'pian nohuitopi. Ispirito Santori chachin catahuarin. ⁵ Yosé nanamên noya natanpi. Yosé chiniquén nanantaton catahuarin-sona' nicaponaraihué', ⁶ Quisocristo a'pohuachina', zincaricha anoyacancantêr'poiya? Co huachi nanitapihué' cha'êcaiso'. Yosé hui'nin chachin canpoa maré' chiminín. Co ina nohuantohuachinahué', naquêranchin corosêqué patanantopiso pochin cancantapi. Ina a'pohuachina', piyapisari Quisoso têhuapona'. ⁷ Ni'co'. Ya'pirin sha'patêra, o'nan ya'huêhuachina, papotérin. Hua'anêno' inaqué sacatarin. Noya nitohuachina, noya cancantérin. “Yosé nohuantón, noya papotérin,” ténin. ⁸ Nipirinhué', nahuan, shihuarin, inapitasáchin papotohuachina, co manta' nitêrinhué'. “No'pa' napoonin,” topatêra, tanan-pitêrê huachi. Inapochachin Yosé na'con catahuarinpoa'. Noya imapatêhua', Yosé noya ni'sarinpoa'. A'naquênso nipirinhué' nahuan, shihuarin, inapita papotérinso pochin nica-tona', topinan quéran ya'huépi. Co Yosé yonquipihué'. Inapitaso' Yoséri tananpitérin. A'na tahuéri parisitopiqué a'parahuaton, pên quéran ana'intarin.

Co Yosé naniantêrinpoasohué'

⁹ Chiniquén iyaro'sa' pênênpiranquémahué', nosororanquéma'. Co Yosé a'poaramahué'. Noya imatoma', cha'êsarama' ténahué'. ¹⁰ Yosé co topinan ana'intarinquémahué'. Iráca noya ninama'. Imapisopita nosoroatoma', catahuarama' noya imacaso maré'. Ipora huanta' noya ninosoroarama' ni'ton, co Yosé naniantarinquémahué'. ¹¹ Chiniquén cancantatoma', ya'ipinquéma' imamiatoco'. “Yosé co naniantarinpoahué'. A'na tahuéri ya'huérin'pa' quêpantarinpoa',” ta'toma', chiminaqué huaré' noya imaco'. ¹² Ama amitomarahué', na'con Yosé yonquico'. Noya natêpisopita nonanco'. Inapitaso' imamiatapi. “Yosé no'téquén

nontërinpoa' ta'tona, noya natëapi. Ma'sha onpoaponaraihuë', noya ahuantapi. Iráca Yosëri sha'huitërinso chachin ninapi.

¹³⁻¹⁴ Apraan yonquico'. Iráca Yosëri itërin: "Caso' Yosëco ni'to, no'tëquën nontëranquën. Quëma na'con catahuaaranquën. Ca nohuanto, a'na tahuëri hui'nán ya'huëtárinquën. Naporahuaton, oshaquëran notohuaro' shiparinpítanta' ya'huëtárinquën," itërin. Yosëso' chini chiniquën nanantërin. Co a'na' ya'huërinhuë' ina quëran chini chiniquën nanantërinso'. Napoaton: "Caso' Yosëco ni'to, no'tëquën nontëranquën," itërin. ¹⁵ Itohuachina, Apraani Yosë natërin. Hua'qui' co hui'nin ya'huëtópirinhuë', noya cancantaton, ninarárin. "Co Yosë nonpintërincohuë'," ta'ton, natërin. Napoaton napoin quëran hui'nin nasitërin. ¹⁶ Co piyapi yanatëhuachinpoarahuë', "Yosë ni'sárinco, no'tëquën nontëranquën," tënëhua'. Ina pochin nontohuatëhua', natërinënpoa'. "No'tëquën nontërinpoa'," topi. ¹⁷ Yosë co onporonta' nonpintërinpoahuë'. Sha'huitërinpoaso' co onporonta' nishatërinhuë'. Napoaton noya nanan sha'huitohuachinpoa': "Caso' Yosëco ni'to, no'tëquën nontëranquëma'. Nicha'ësarinquëma'," itërinpoa'. ¹⁸ Yosë chachin sha'huitërinpoa'. Naporahuaton "Caso' Yosëco ni'to, no'tëquën nontëranquëma'," itomantarinpoa'. Napoaton co onporonta' nonpintarinpoahuë'. Co pi'pian tëranta' nishataponhuë', tënëhua'. Ina yonquiatëhua', chiniquën cancantahua'. Iráca Yosëichin imarëhua' catahuainpoaso marë'. "Nicha'ësarinpóa'," ta'tëhua', ya'ipi cancanënpoa quëran imahua'. ¹⁹ Ni'co'. Nanchaquë pa'pachinara, a'na tahuëri panca ihuan nacapipi. Chiniquën co'sacaitërin. Naporo' hua'na quëquën nininso' a'sonahuatona', të'yaítopi. Acopoi' no'paquë ni'toromahuachina, sano yanponin. Co co'sacairi tëranta' chi'huincarinhue'. Inapochachin canpoanta' a'na tahuëri ma'sha onporëhua', parisitërhua', sëtërhua', naporëhua'. Inapohuatëhua', Yosë yonquia'ahua'. "Inaso' no'tëquën nontërinpoa'. Nicha'ësarinpóa'. Co onporonta' naniantarinpoahuë'," topatëhua', sano cancantarihua'. Yosëso' co quënanarihuarahuë', inápaquë ya'huárin. Ina yonquiatëhua', ninarëhua'. ²⁰ Quisoso' ton nani inápaquë panantarin tapatinpoaso marë'. Inaquë ya'huëmiatarin. Corto hua'an chini chiniquën nanantërinso pochin ni'ton, canpoa marë' Yosë nontarin. Miriquiso pochin ninin. Co onporonta' pipiarinhue'.

7

Quisocriso Miriquiso pochin nininso'

¹ Miriquisoso' iráca ya'huërin. Co cotio piyapihuë' niponahuë', noya Yosë imarin. Sarimocuë ya'huëpisopita hua'anëntërin. Naporahuaton, Yosë nohuanton, corto hua'an ya'conin. Piyapi marë' Tata Yosë nontërin. Iráca Apraani nohuítin. Inimico copirno'sa' minsërahuaton, o'mantahuachina, Miriquisori nacapirin. Nacapirahuaton, Apraan noya nontërin. Ina quëran corto hua'an ni'ton, Yosë nontërin Apraan noya noya ya'huëcaso marë'. ² Nani nontohuachina, Apraani nani ma'sha canarin quëran diesmo Yosë marë' acorinso' quëtërin. Miriquisoso' nóya hua'an. Nininën chachin "hua'an noya nicacaso' yonquirinso'" tapon naporin. Naporahuaton, Sarimo hua'an ni'ton, "hua'an sano cancantërinso'" tapon naporin. ³ A'shin, pa'pin, shimashonënpita, inapita co nohuítërhua'huë'. Onporosona nasitërinso', onpo pi'ipi quëransona chiminso', inapita co nitotërhua'huë'. Co Yosë quiricanën quëran sha'huitërinpoahuë'. Piyapi marë' Yosë nontárin. Co Yosëri ocoirinhuë' ni'ton, pi'pian Yosë hui'nin pochin ni'nin. Nanpiárin pochin cancantërhua'.

⁴ Iráca na'a corto hua'ano'sa' ya'huëpirinahuë', cotioro'saráchin ya'conpi. Miriquisoso nipirinhue' nisha piyapi. Co cotio quëmapihuë' niponahuë', a'napita corto hua'ano'sa quëran chini chiniquën nanantërin. Apraani noya ni'nin. Apraan'ton Yosëri acorin piyapinënpita nicacaso marë'. Inaso' chiniquën nanantërin, tënëhua'. Napoaponahuë', inimiconënpita ma'shanëna' matërin quëran, diesmo ocoirinso' Miriquiso quëtërin. Inaso' corto hua'an ni'ton, ma'parin. ⁵ A'na cotio huënton Nihuiro'sa' itopiso'. Iráca Yosë nohuanton, Moisésëri sha'huitërin. "Nihuiro'saráchin corto hua'an ya'coina'. Inapita chinotopiso pëiqué pa'pachina', piyapi marë' Yosë nontapi," itërin. Ina quëran piyapi'sa' itantarin: "Yosë nohuanton, nani ma'sha ya'huëtárinquëma'. Napoaton diesmo quëtoco'. Corto hua'an ma'pahuachinquëma', quëtoco'," itërin Moisésëri. Quëmopinënpita niponahuë', Yosë nohuanton, ma'parin. ⁶ Miriquisoso' co cotio quëmapihuë' niponahuë', diesmo Apraan ma'parin. Naporahuaton, ina marë' Yosë nontahuaton, "Yosë noya catahuainquën," itërin. Yosëri chachin Apraan nani sha'huitërin noya catahuacaso marë'. ⁷ "Chini chiniquën nanantohuatëra, a'napita marë' Yosë nontëre', 'Yosë noya catahuainquën, itëre'," tënëhua'. Napoaton Apraan quëran Miriquisoso' chini chiniquën nanantërin. ⁸ Isoro'paquë corto hua'ano'sari diesmo ma'patopirinhue', inapitanta' piyapi'sa' ni'ton, chiminpi anta'. Miriquisoso nipirinhue' nanpiarin pochin cancantërhua'. Yosë quiricanën nontërhua' quëran, naporëhua'. ⁹⁻¹⁰ Nihuiro'saso nipirinhue' Apraan shinpita. Corto hua'an ya'conpi ni'ton, diesmo ma'patopirinhue', co Miriquiso pochin chiniquën nanantopihuë'. Co'huara

Nihui shinpita nasichátëraponahué', Apraani Miriquiso quënanahuaton, diesmo quëtërin. Nihuiro'sa' ya'huërënamën quëtërin.

¹¹ Iráca Aaron'ton corto hua'an ya'conin. Ina quëran a'naya a'naya Nihuiro'sa' huënton quëran niya'huërëtëra'piapi. Naporó' Yosëri, pënëntërinso' nanan sha'huitërin ya'ipi is-rairo'sa' imacaso marë'. Nihui corto hua'ano'sa' nanan anoyatërinënpoa' naporini, çma'marëta' a'na corto hua'an Miriquiso pochin nininso' huëcacaso' ya'huëitonhuë'? ¹² Nisha corto hua'an ya'compachina, nisha nanan pënëninpoa'. ¹³⁻¹⁴ Quisocrisoto' co Nihui huëntonquë nasitërinhuë'. Cota huëntonquë nasitërin. Inapitaso' co onporonta' corto hua'an ya'conpihuë'. Co ina pochin Moisésë pënëntërinhuë'. Napoaton Quisocrisoto co corto hua'an ya'coninhuë', tënahué.

¹⁵ Inaso' isoro'paquë o'marin ni'ton, nasha nanan sha'huitërinpoa'. Corto hua'an pochin canpoa marë' Yosë nontárin. Miriquiso pochin co onporonta' pipiarinhuë'. Ina yonqui-huatëhua', naporinso' no'tëquën anitotërinpoa'. ¹⁶ Co Nihuiro'sa' huënton quëran ya'compiso pochin nininhuë'. Inaso' chiminaponahuë', nãpïantarahuaton, ya'huëmiatarin. Napoaton chiniquënnanantaton, noya noya ya'conin. ¹⁷ Yosë quiricanë quëran naporin: "Na'a corto hua'ano'sa' ya'conpirinahuë', quëmaso' noya noya acoaranquën inapita ya'huërëtacaso marë'.

Ya'ipi piyapi'sa marë' nontaranco. Miriquiso pochin nisaran. Co onporonta' pipiarinhuë', itërin Yosëri.

¹⁸ Iráca corto hua'ano'sa' pënëntërinso' nanan imapirinahuë', co oshanëna' inquitërinhuë'. Co tëhuëchachin catahuarinhuë'. Napoaton co imacaso' ya'huërinhuë'. ¹⁹ Moisésë pënëntërinso' nanan co manta' anoyatërinhuë'. Quisocrisoto nipirinhuë' anoyacancantërinpoa'. Anoyacancantohuachinpoa', nanitërhua' Yosë nohuitacaso'. Huëntonënuquë chachin aya'coninpoa'. Inaso' noya noya, tënëhua'.

²⁰⁻²¹ Iráca na'a cotioro'sa' corto hua'an ya'conpi. Yosëri acopirinhuë', co ya'huëmiatopihuë'. Nipirinhuë', Quisocrisoto yaa'paimahuachina, itapon:

"Caso' Yosëco ni'to, no'tëquën nontaranquën.

Ipora quëran huarë' corto hua'an chini chiniquënnanantërinso pochin nicaton, piyapi marë' nontaranco huachi.

Ya'huëmiataran. Co onporonta' nisha acoaranquënhuë', itërin Yosëri.

²² Napoaton Quisocrisoto', nasha quëran canpoarë' anoyatërin. Co nonpintarinpoahuë'. Co onporonta' nisha sha'huitarinpoahuë'. Ina anoyatërinpoaso' noya noya. Pënëntërinso' nanan iráca imapisoso', co onpopinchin noyahuë'. ²³ Iráca na'a corto hua'ano'sa' ya'conpirinahuë', niya'huërëtëra'piapi. A'na chiminpachina, a'na ya'coantarin. Ina chimiantahuachina, a'nanta' ya'coantarin. ²⁴ Quisocrisoto nipirinhuë' nãpïantarahuaton, ya'huëmiatërin ni'ton, canpoa marë' Yosë nontárin. Co incari tëranta' ya'huërëtërinhuë'.

²⁵ Napoaton nanitërin noyá nicha'ëinpoaso'. "Quisocrisotoichin anoyacancantërinpoa'," ta'tëhua', Yosë imarëhua'. Iporahuanta' Quisocrisoto nanpiárin catahuainpoaso marë'. Nani tahuëri canpoa marë' Yosë nontárin.

²⁶ Quisocrisotoichin nanan anoyatërinpoa'. Inaso' corto hua'an chini chiniquënnanantërinso pochin nicaton, noya ninin. Co pi'pian tëranta' oshahuaninhuë'. Co në'huëtërinso pochin nininhuë'. Co oshahuano'sa pochin cancantërinhuë'. Inápaquë panantahuachina, Yosëri chini chiniquënnan quëtërin. ²⁷ Co inaso' a'napita corto hua'ano'sa pochinhuë'. Inapitaso' oshahuanatona', inahuara oshanëna marë'ton ma'sha tãpapi. Ina quëran piyapi'sa' oshanëna marënta' ma'sha tãpaantapi. Nani tahuëri naporápi. Quisocrisoto nipirinhuë' co oshahuanatonhuë', co ma'sha tãpacaso' ya'huërinhuë'. Inaora nohuanton, canpoa' ya'huërënamënpoa' chiminin. A'naróichin chiminaton, nanitërin ya'ipi oshanënpoa' inquitinpoaso'. ²⁸ Iráca Moisésë pënëntërin quëran na'a quëmapi'sa' corto hua'an ya'cona'piapi. Inahuanta' co noyahuë' cancantatona', oshahuanpi. Ina piquëran Yosëso' hui'nin chachin acorin. "Co onporonta' nisha acoaranquënhuë'," itaton, oshanënpoa' inquitinpoaso marë' acorin. Inaso' noyasáchin ninin. Co onporonta' oshahuanaponhuë'. Napoaton noya catahuarinpoa'.

8

Quisocrisoto nasha quëran anoyatërinso'

¹ No'tëquën sha'huitaranquëma'. Quisocrisoto inápaquë panantarahuaton, Yosë inchanënnan quëran chachin huënsërin. Corto hua'an chini chiniquënnanantërinso pochin ni'ton, nanan anoyatërinpoa'. ² Iráca cotioro'sa' chinotopiso pëi' nipi Yosë chinotacaiso marë'. Inápaquë ya'huërinso chachin nonanpi. Inaquë corto hua'ano'sari piyapi'sa marë' Yosë nontopi. Quisocrisoto nipirinhuë' inápaquë Yosëri acorinquë chachin canpoa marë' ina nontárin. Inaquëso' noya noya catahuarinpoa'.

³ Iráca corto hua'ano'sa' ma'sha tēpapi piyapi'sa' oshanēna marē'. Quisocristoso nipirinhuē' inaora nohuanton, chiminin oshanēnpoa' inquitinpoaso marē'. ⁴ Ipora huant'a isoro'paquē ya'huērin naporini, co corto hua'an ya'cointonhuē'. Cotioro'sa' iráca nanan imatona', corto hua'ano'sa' ya'huētapi ma'sha tēpacaiso marē'. ⁵ Corto hua'ano'saso chinotopiso pēiquē Yosē marē' sacatopi. Inaso', inápaquē ya'huērinso chachin nonanpiso'. Iráca chinotopiso pēi' yanipachinara, Yosēri Moisésē itērin: "Chinotamacoso marē' nē'mētē pēi' nico'. Motopiquē a'notēranquēnso chachin niquē'," itērin. ⁶ Quisocristoso nipirinhuē', Yosē ya'huērinquē chachin panantarahuatón, nanan anoyatērinpoa'. Cotioro'saso' iráca anoyatērinso imapirinahuē', Quisocristoso' nasha quēran anoyatērinso sha'huitērinpoa'. "Oshanēma' inquitatēnquēma', anoyacancantaranguēma'," itērinpoa' ni'ton, inaso noya noya, tēnahuē'.

⁷ Iráca anoyatērinso natērēhua quēran noyápiachin cancantērēhua' naporini, co nasha quēran anoyatacaso ya'huēitonhuē'. ⁸ Iráca anoyatērinso imaponarahuē', co noya cancantopihuē' ni'ton, quiricanēn quēran Yosēri sha'huitērin:

"A'na tahuēri ca nohuanto,

ya'ipi piyapinēhuēpitarē'co nasha quēran anoyatarahuē.

⁹ Iráca inapitaso' Iquipito parti ya'huēpirinahuē', imiranpo quēran sē'quērēso pochin nosoroato, nicha'ērahuē.

Naporo' inapitarē'co anoyatopirahuē', co natantochináchinhuē' cancantopi ni'ton, tananpitērahuē," tēnin Yosē.

¹⁰ Ina quēran itantarín:

"Tahuēri nanihuachin, nasha quēran anoyataantarahué.

Naporo' anoyacancantarahuē noya yonquicaiso marē'.

Nasha cancán quētarahuē ca pochin cancantacaiso marē'.

Casáchin chinotarinaco ni'ton, noya a'paiarahué.

Ca pochin cancantatona', piyapinēhuēpita chachin nisapi.

¹¹ Iráca a'naya a'naya yanohuitohuachinacora, a'napitari a'chintopi.

'Yosē nohuitoco', itopirinahuē', co ya'ipi nanamēhuē nitochátērahiphuē'.

A'na tahuēriso nipirinhuē' nitotapi. Nasha cancán ya'huētohuachina', cancánēna quēran chachin nohuitarinaco.

Insopita tēranta' nasha quēran anoyatērahuēso imapachina', nohuitarinaco.

Hua'ano'sahuē nipon, topinan piyapi'sahuē nipon nohuantohuachina', nohuitarinaco.

¹² Na'con nosoroato, ya'ipi co noyahuē' yonquipisopita inquitarahué.

Co huachi oshanēna' yonquiarahuē," tēnin Yosē.

¹³ Nasha quēran anoyatērinso quētērinpoa. Inaso' iráca ya'huērinso' ya'huēretērin. Napoaton iráca anoyatērinso' naniantacaso' ya'huērin. Co huachi ina imacaso' ya'huērinhuē'.

9

Iráca chinotopiso pēi' nininso'

¹ Iráca anoyatērinso sha'huitohuachina, Moisésē nani ma'sha sha'huitērin onporahuatonsona Yosē chinotacaiso marē'. Ina marē' chinotopiso pēi' nipi. ² Nē'mētē', sha'huētē', inapita quēran nipi. Cato' patoana ya'huērin. Ya'natimarinsoso', noya patoana itopi. Inaquē panca nanparin pochin nininso' ya'huērin. Misanta' ya'huērin. Inaquē pan acorin, Yosē marē' acopiso'. ³ Nēmētēquē patonpiso' aquētē', a'na patoananta' ya'huērin, noya noya patoana itopiso'. ⁴ Nē'mētē' ya'cariya a'na misa'huaya ya'huērin, oro quēran nipiso'. Inaquē yonarin pochin pimóchin nininso' a'pēpi tomontacaso marē'. Yosē caposonēonta' ya'huērin. Aipiran, acoporan, ya'ipi oro quēran achinpitopi. Caposo acopoana yonsha oro quēran nipiso' ya'huērin. Inaquē pi'pian cosharo' Yosēri inápa quēran a'paimarinsos' po'morin, mana itopiso'. Aaron pitananēonta' inaquē po'morin. Inaso' noyá yaniponahuē', Yosē nohuanton, a'naroáchin papotantarin piyapinēnpita yonquicaiso marē'. Naporahuaton, cato' na'pitēa'huayanta' inaquē acopi. Inaquē Yosē pēnētērinso' nani ninshitopi. Iráca anoyatērinso' itopiso'. ⁵ Caposo a'tanamēnquē cato' anquēnia'huaya pochin nonanantona', acopi. Yosē huēnaráchin nininso' ayonquipoaso marē' napopi. A'na inchinan quēran, a'na ahuēnan quēran ninotēēpi. Naporahuaton anpiantēna quēran, caposo a'tanamēn imotatē pochin nipi. Nisha nisha nininso' a'chintaca'hanquēmaso' ya'huēpirinhuē', co apira aquētē' sha'huitaranquēmahué'.

⁶ Ina pochin ma'sha chinotopiso pēiquē acohuachinara, noya patoanaquēso' ya'ipi corto hua'ano'sa' ya'conpi. Nani tahuēri ya'conpi Yosē chinotacaiso marē'. ⁷ Noya noya patoanaquēso' nipirinhuē', co ya'ipi ya'conpihuē'. A'naíchín chini chiníquēn nanantērinsoáchin ya'conin. Co ina tēranta' nani tahuēri ya'coninhuē'. Nani pi'píquē a'na tahuēriáchin

onpotiinpoaso' no'tëquën sha'huipon. ²⁸ Quisocristonta' a'naroíchin chiminin oshanënpoa' inquitinpoaso maré'. Ina quëran inápaquë panantarín. Nani oshanënpoa' inquitohuachinpoa', a'na tahuëri o'mantararin. "¡Ma noyacha Quisocristoso' ni'ton, nicha'ërinpoa paya!" ta'tëhua', ina ninarëhua'. O'mantahuachin, imarëhuasopita maquimarínpoa huachi.

10

¹ Iráca pënëntërinso' nanan imapachinara, ma'shoro'sa' tēpapi. Oshanëna' yonquiatona', napopi ama Yosëri ana'ntacaso marëhuë'. Quisocristo chiminacaso' ninoton, Yosëri sha'huitërin ma'shoro'sa' huënainëna a'patacaso'. Quisocristoíchin anoyacancantërinpoa'. Ina chiminin ni'ton, oshanënpoa' inquitërinpoa'. Iráca nani pi'iquë ma'sha tēpapurinahuë', co tēhuëenchachin piyapinēnpita oshanëna' inquitërinhuë'. ² Oshanëna' inquipi naporini, co nani pi'iquë naquëranchin naquëranchin ma'sha tēpa'itonahuë'. Cancanëna' anoyatopi naporini, noyápiachin cancanchitonahuë'. ³ Nani pi'iquë ma'shoro'sa' tēpahuachinara, yonquiantapi. "Tēhuëenchachin oshahuanëhua'," topi. ⁴ Ma'shoro'sa' tēpapurinahuë', ina huënainën quëran co onporonta' oshanëna' inquitërinhuë'.

⁵ Napoaton Quisocristo isoro'paquë yao'mahuachina, pa'pin itapon: "Iporaso huachi ma'shoro'sa' tēpacaiso', ofrenda quēcacaíso', inapita co nohuantëranhuë'. Quëma nohuanton, piyapi chachin nasitomarahué natëa' huanquënso maré'.

⁶ Na'a ma'shoro'sa' ahuiquitopi.

Nisha nisha ma'sha oshanëna maré' tēpapurinahuë', co inapita maré' noya ni'nanhuë'.

⁷ Ina quëran itërahuë: 'Napoaton tata, nani o'marahué nohuantëranso' nica'huaso maré'.

Quiricanënuë ninorancoso chachin nisarahué, itërahuë," tēnin.

⁸ Quisocristo pa'pin nontaton, naporin: "Iporaso huachi ma'shoro'sa' tēpacaiso' co nohuantëranhuë'. Nisha nisha ma'sha oshanëna maré' tēpapurinahuë', co inapita maré' noya ni'nanhuë'," itërin. Iráca pënëntërinso natëtona' inapopirinahuë', naporin. ⁹ Ina quëran itantarín: "Ma'tana nani o'marahué quëma nohuantëranso' nicaca'huaso maré'," itërin. Napoaton co huachi iráca Yosë chinotacaso maré ma'sha tēpapiso pochin nicacaso' ya'huërinhuë'. Quisocristo nasha pochin Yosë chinotacaso anitotërinpoa'. ¹⁰ Quisocristo piyapi chachin nasitimarahuatón, oshanënpoa maré' chiminin. Yosë nohuanton, a'naroíchin chiminin. Canpoanta' ina imapatëhua', oshanënpoa' inquitërinpoa'. Noyápiachin cancán quëtërinpoa huachi.

¹¹ Nani tahuëri corto hua'ano'sa' sacatápi. Naquëranchin naquëranchin ma'shoro'sa' tēpapurinahuë', co oshanëna' inquipihuë'. ¹² Quisocristoso nipirinhuë' a'naroíchin chiminin oshanënpoa' inquitinpoaso maré'. Ina quëran inápaquë panantarahuaton, Yosë inchinanën quëran huënsëarin. ¹³ Inimiconēnpita münseaquë huaré' inaquë ninarin. ¹⁴ A'naroíchin chiminaponahuë', anoyacancantërinpoa'. Ya'ipi imarëhuasopita oshanënpoa' inquitatonpoa', noyápiachin cancán quëtërinpoa'. ¹⁵ Ispirito Santonta' inachachin anitotërinpoa'. Quiricanën quëran sha'huitërinpoa'.

¹⁶ A'na tahuëri piyapinēnhuëpitaré' co anoyatohuato, iso pochin nisarahué:

Nasha cancán quëtërahuë natëtóchináchin cancantacaiso maré'.

Anoyacancantarahuë noya yonquicaiso maré'.

¹⁷ Co huachi oshanëna' yonquiarahuë'.

Ya'ipi co noyahuë' nipisopita naniantarahué," tēnin.

¹⁸ Quisocristo oshanënpoa' nani inquitohuachinpoa', co huachi ma'sha tēpacaso' ya'huërinhuë'. Inasáchin anoyacancantërinpoa'.

Quisocristo imatëhua', Yosë nohuitërehuaso'

¹⁹ Napoaton iyaro'sa', iporaso' nanitërehua' Yosë chachin nohuitacaso'. Noya noya patoanaquë ya'conëso pochin nohuitërehua'. Piyapinpoa' nirihuarahuë', chiniquën cancantatëhua', Yosë nontahua'. Quisoso huënainën pa'nin ni'ton, ²⁰ nasha ira pochin nininso' acorin Yosë nohuitacaso maré'. Noya noya ananpirinpoa'. Iráca noya noya patoanaquë Yosë ya'nopirinhuë'. Nē'mëtëri ya'copitërin ni'ton, co piyapi'sari nohuitopihuë'. Iporaso' Quisocristo o'maton, piyapi chachin nasitimarin. Chiminin ni'ton, nanitërehua' Yosë nohuitacaso'. ²¹ Chiniquën nanantaton, noya noya corto hua'an pochin canpoa maré' Yosë nontárin. Ya'ipi imarëhuasopita catahuarinpoa'. ²² Napoaton Quisocristoíchin natëtëhua', ya'ipi cancánpoa quëran Yosë nontahua'. Nani oshanënpoa' inquitërinpoa' ni'ton, noya cancantarëhua'. Quisocristo anoyacancantërinpoa' ni'ton, noya i'quë amarëso pochin noyápiachin cancantarihua'. ²³ "Yosë no'tëquën sha'huitërinpoa'. Quisocristoíchin nicha'ësarínpoa'," ta'tëhua', imamiatahua'. Ama pi'pian tēranta' nisha yonquia'huasohué. Nani sha'huitërinpoa' ni'ton, co nonpintarinpoahuë'. ²⁴ A'napitanta' yonquia'ahua'. Na'con nosoroatëhua', catahuhua' inahuantá' noya ninosoroacaiso maré'. Nipënëahuan' noya nicacaso maré'. ²⁵ A'naquën co huachi niyontonpihuë' Yosë chinotacaiso maré'. Ama inapita

pochin cancantahuasohuë'. Sinioro o'macaso' tahuëri naniriarin ni'ton, niyontonatêhua', na'con na'con nicatahuahua' chiniquên cancantacaso marë'.

²⁶ Quisocristo nanamën nani nitotêrêhua'. Nitotarihuarahuë', naquëranchin naquëranchin co noyahuë' nipatêhua', a'popisopita pochin cancantararihuë'. A'pohuatêhua', co insonta' nanitarinhuë' oshanênpoa' inquitinpoaso'. ²⁷ Ina quëran pa'pi tê'huatacaso' ya'huërin. Yosë chiniquên ana'ntarinpoa'. A'na tahuëri inimiconênpita pênquë a'pararin. ²⁸ Iráca Moisésë pënentohuachina, a'naquên co yaimapihuë'. A'popi. A'pohuachinara, ana'intopi. Coisëquë quëparahuatona', sha'huirapipi. Catoya'pihuë nipon, caraya'pihuë nipon inachachin sha'huirapihuachinara, co nosoropihuë'. "Têpaquë'," itopi. ²⁹ Yosë hui'nin chachin a'pohuatama', jaquë aquëté' ana'intinquëmaso' ya'huërin! Quisocristo canpoa marë' chiminin. Huënaïnën a'parin anoyacancantinpoaso marë'. Inapoaton, nasha quëran anoyatêrinso sha'huitêrinpoa' imacaso marë'. A'naquënso nipirinhue' imapirinahuë'. Ina quëran Quisocristo a'popi. Huënaïnën quëran anoyacancantopirinhue', nisha cancantona', ina huënaïnën chachin nocanpi. Ispirito Santori nosoropirinhue', co pi'pian tëranta' yanatêpihuë'. Inapitaso' Yosëri chini chiniquên ana'ntarin. ³⁰ Yosë nohuitêrêhua'. Inaso' ya'ipiya nitotêrin. "Co noyahuë' nipachina', cari ana'ntarahuë. No'tëquên ana'ntarahuë huachi," ténin Yosë. "Piyapinênpita tëranta' co yanatêhuachinahuë', Siniorori ana'ntarin," ténin anta'. Quiricanênquë naporin. ³¹ Yosëso' nanpiarin. Chiniquên nanantêrin. Co noyahuë' nipatêhua', pa'pi tê'huatacaso' ya'huërin. Ana'ntarinpoa'.

³² Ya'nán imaramaso' tahuëri'sa' yonquico'. Quisocristo nanamën a'chintohuachinênquëmara, noya natanatoma', imarama'. Ina marë' parisitapomarahuë', co yaa'poramahuë'. Noya ahuantêrama'. ³³ Imaramaso marë' a'ninquechin têhuarinênquëma', no'huirinênquëma'. A'na tahuëri ahuëpirinênquëmahuënta', noya cancantêrama'. A'napita imapisopitanta' parisitohuachinara, nosoroatoma', catahuarama'. ³⁴ Tashinan pëiquë po'mohuachinara, co tê'huatomarahuë', nicapoma' pa'nama'. Paatoma', catahuarama'. Canpitanta' imaramaso marë' ma'shanëma' osêrêtopirinênquëmahuë', co sêtëramahuë'. "Yosë chachin nohuitêrêhua'. Nasha cancan quëtêrinpoa'. Co insonta' nanitêrinhuë' inaso' osêrêtinpoaso'," ta'toma', nôya cancantêrama'. ³⁵ Ya'nán imapoma', noya imarama'. Ama iporasos' yaa'pocosohuë'. "Yosë naniantêrinco," ama tocosohuë'. Chiniquên cancantoco' Yosë nôya acanainquëma'. ³⁶ Ma'sha onpopiramahuënta', noya ahuantoco'. Noya natêhuatama', na'con catahuarinquëma'. Nani sha'huitêrinquëma' ni'ton, co nonpintarinquëmahuë'. Noya nicha'ësarinquëma'.

³⁷ Quiricanênquë naporin:

"Têhuëenchachin o'macaso' nininso' o'mapon.

Co hua'quiarinhue'.

³⁸ Cancanëma quëran huarë' natêhuatamaco, noya ni'saranquëma' ni'ton, noya nanopimiatarama'.

Nipirinhue' a'pohuatamaco, pa'pi co noyahuë' ni'saranquëma'," ténin.

³⁹ Insosona a'pohuachina', parisitopiquë pa'sapi. Canpoaso nipirinhue', co a'poarihuahuë'. Natêrêhua' ni'ton, nicha'ësarinpoa huachi.

11

Ya'ipi cancanëna quëran huarë' natêpisopita

¹ "Co Yosë quënanpirêhuahuë', ya'huárin. Nosoroatonpoa' catahuarinpoa'," topatêhua', têhuëenchachin ina natêrêhua'. Na'con Yosë sha'huitêrinpoa'. Co ipora naniyatêrinhuë'. "Oshaquëran naniarin huachi," ta'têhua', noya ninarêhua'. ² Iráca quëran huarë' ina pochin cancantohuachinara, Yosëri noya ni'nin.

³ "Yosë no'tëquên nontêrinpoa'," ta'têhua', natêrêhua'. Inaora yonquinën quëran ya'ipi isoro'pa' acorin. Co manta' ya'huëpirinhue', "Ya'huë'in," topachina, ma'sha ya'huërin. Ya'ipi ni'nêhuasopita co inaora ya'huërinhuë'. Yosëri nininso'. Quiricanën quëran anitotêrinpoa'.

⁴ Iráca Apiri Yosë natêrin. "Yosë catahuarincos," ta'ton, ma'sha tēparahuaton, Yosë chinotêrin. Inapotohuachina, noya ni'nin. "Noya natêrinco," ténin. Cainoso nipirinhue' co ina pochin cancantêrinhuë'. Napoaton Apiri nani chiminpirinhue', ipora huanta' "Ma noya Apiri natêrin," ténêhua'.

⁵ Iráca Inoco noya natêrin ni'ton, Yosëri inápaquë quëpantarin. Napoaton co chimininhue'. Piyapi'sari yonisápirinhue', co quënanpihuë'. Co'huara inápaquë quëpantayátêrasohuë', "Inoco nôya ni'nahuë," ténin Yosë quiricanênquë. ⁶ Yosë yonquihuatêhua', natêtacaso' ya'huërin. "Yosë ya'huárin. No'tëquên nontêrinpoa'. Ina nontohuatêhua', natanatonpoa' catahuarinpoa'," topatêhua', noya ni'sarinpoa'. Co ina pochin cancantohuatêhuahuë', co onporonta' noya ni'sarinpoahuë'.

⁷ Iráca Nointa' ya'huëpirinhuë', a'na tahuëri Yosëri itapon: "Co hua'qui quëranhuë' ma'sha onpoarama'. Co ni'chinamasohuë' ni'sarama'. Naporó' ya'ipi oshahuano'sa' ii' quëran ata'huantarahuë'," itërin. Co'huara o'nayantërasohuë' napotopirinhuë': "Yosë no'tëquën nontërinco," ta'ton, Noi natëterin. Sha'huitohuachina, natëton, panca nancha ninin. Ina quëran sa'in, hui'ninpitare' chachin cha'ëpi. A'napitaso' natanaponaraihuë', co yanatëpihuë'. Napaoton na'inpí. Noiso nipirinhuë', ya'ipi cancanën quëran natëterin. "No'tëquën nontërinco," topachina, Yosëri noya ni'nin.

⁸ Apraanta' Yosëri itërin: "Ya'huëran quëran pipimiatëquë'. A'na parti a'nochinquën. Ina no'pa' quëchinquën ya'huëcamaso marë'," itërin. Co no'pa' nohuitaponahuë', Yosë natërin. "Co nonpintarincohuë'," ta'ton, pa'nin. ⁹ Aquë paaton, Canaan parti canconin. Inaquë ya'huaponahuë', në'mëtë' pëiquëráchin ya'huërin. Pa'sápaton, co ya'huëmiatërinhuë'. Isaco, Cacopo, inapitanta' në'mëtë' pëiro'saquë ya'huëpi. Yosëri nani sha'huitërin. "Iso no'pa' chachin quëchinquëma'," itopirinhuë', co hua'anëchátërapihuë'. "Co Yosë nonpintarinpoahuë'. A'na tahuëri ina nohuanton, hua'anëntarihua'," ta'tona, Yosë natëpi. ¹⁰ Apraan yonquiárin. "A'na tahuëri Yosë'pa' noya noya ya'huëcontarihua'. Inaquë noya ninano' ya'huëmiatarin. Yosëri chachin canpoa marë' acorinso'," ta'ton, ina ninararin.

¹¹ Inaso, chiniquën Yosë natërin. "Nani máshoco. Saranta' co hua'huana'pihuë' nipirinhuë', Yosë sha'huitërinco ni'ton, oshaquëran hui'nahuë ya'huëtarinco," téninso marë', Yosë nohuanton, hui'nahuanin huachi. ¹² Apraan nani másho niponahuë', hui'nahuanin. Ina hui'nin quëran chachin na'api. Oshaquëran hua'huayátërahue' shinpita ya'huëtërin. Tayora nápo' ya'huëpi. Marë yonсанquë notohuaro' inotëra'huaya ya'huërin. Inotëra'huaya nápo' shinpita ya'huëpi. Co pichicasohuë'.

¹³ Apraan, Isaco, Cacopo, inapita chiminaquë huarë' Yosë natëpi. "Nani Yosë sha'huitërinpoa'. Co nonpintarinpoahuë'. Pahuanarin nipirinhuë', a'na tahuëri Yosë nohuanton, ya'huapon," ta'tona, nóya cancantopi. "Co hua'qui isoro'paquë ya'huarihuahuë'. Isëquëso' topinan yacapatëréhuaso pochin ninëhua'," topi. ¹⁴ "Co isoro'paquë ya'huëmiatarihuahuë'. Yosë'pa' tēhuëchinso' ya'huëmiatarihua'," ta'tona, napopi. ¹⁵ Ya'huëpi quëran nani pipimiatopi. Ina na'con yonquiipi naporini, inaquë ayamanta'itonahuë'. ¹⁶ Nipirinhuë', co isoro'pa' na'con yonquiipihuë'. Yosë na'con na'con nohuanton. Ina ya'huërinquë chachin ya'huëcaiso' nohuanton. Napaoton Yosë tapon: "Nóya yonquirinaco ni'ton, hui'nahuëpita pochin ni'sarahue'. A'na tahuëri inápaquë quëpantarahuë. Nani tapatërahue' ya'huëcaiso'," ténin.

¹⁷⁻¹⁸ Apraan tēhuëinchachin Yosë natërin. A'naichin hui'nin ya'huëtërin. Nasitohuachina, Isaco itërin. Naporó' Yosëri sha'huitërin: "Isaco mashotohuachin, hui'nahuanarin anta'. Naporahuaton, oshaquëran notohuaro' shinpita ya'huëtarin," itopirinhuë'. Hui'nin hui'napitohuachina, Yosëri itantarín: "Hui'nin quëparahuaton, motopi'pa' paquë'. Inaquë hui'nin tēpaquë' chinotancoso marë'," itërin. Ténicaso marë' napotërin. ¹⁹ "Yosë co nonpintërincohuë'. Ananpitaantacasota' nanitërin," ta'ton, Apraan natëterin. Paaton, Isaco yatëparahuachina, Yosëri itaantarín: "Tananpitëquë'. Ama tēpaquësohuë'," itërin. Napaoton hui'nin chiminin quëran, nanpintarinso pochin ni'nin.

²⁰ Ina quëran Isaconta' cato' hui'ninpita ya'huëtërin, Cacopo, Isao inapita itopiso'. Mashotohuachina, Yosë natëton, nontërin hui'ninpita catahuacaso marë'. ²¹ Cacoponta' mashotahuaton, pitana paquëaponahuë', Yosë chinotarin. Yachiminpachina, ina natëton, Cosi hui'ninpita catahuacaso marë' Yosë nontërin.

²² Cosinta' chiminaquë huarë' Yosë natërin. Yachiminpachina, quëmopinënpita sha'huitërin: "Iquipito parti ipora ya'huëréhua'. A'na tahuëriso nipirinhuë' Yosë nohuanton, ya'ipi isairro'sa' isëquëran pipiapi. No'pa' Yosë quëtërinpoaquë chachin quëpantarin ya'huëcaiso marë'. Naporó' nansëhuëpita quëpa'ina' pa'pitinacoso marë'," itërin. "Yosë co nonpintarinpoahuë'," ta'ton, naporin.

²³ Ina quëran Iquipito copirnoro' piyapinënpita camairin: "Isairro sanapi'sa' huaihuachina, quëmapia'huaya nipachin, tēpaco'," itërin. Napopirinhuë', Moisésëso' nasitohuachina, a'shini co nohuantërinhuë' hua'huin chiminacaso'. Yosë natëton, co copirno tēranta' tē'huatërinhuë'. "Iso hui'huahuëso' noya," itërin so'in nontaton. Cara yoqui noya po'opi. ²⁴ Ina quëran copirno hui'nini masahuaton, aso'sorin. Napaoponahuë' hui'napitohuachina, Yosë natëton copirno pëinën quëran pipirin. ²⁵ Yosë piyapinënpita catahuacaso marë' pa'nin. Ina marë' parisitopirinhuë', co ina yonquirinhuë'. Yosë natëcaso' na'con na'con nohuantërin. "Co noyahuë' nicatëhua', capa cancantopirëhuahuë', co hua'quiya quëranhuë' ma'sha ta'huantarín," ta'ton, co ma'sharáchin yonquirinhuë'. ²⁶ Copirno hui'nin pochin ni'ton, nohuantërin naporini, Iquipito parti na'con canaitonhuë', co ina nohuantërinhuë'. Yosë na'con na'con yonquirin. "A'na tahuëri Cristo o'maton, nicha'ësarínpoa'. Iporaso' ina marë' aparisitopirinacohuë', Yosë'pa' noya noya acanarínco," ta'ton, noya ahuantërin.

²⁷ Yosë natëton, Moisésë Iquipito quëran pipirin. Copirnorri no'huipirinhue', co të'huatërinhue'. "Yosë co quënanaporahuë', ni'sárinco," ta'tona, chiniquën cancantërin. Chiniquën cancantaton, Yosë piyapinënpita catahuarin. ²⁸ "Yosë nicha'ësarinpoo'," ta'ton, natëterin. Napoaton piyapi'sa' camairin: "Ya'ipinquëma' carniroa'hua tëpaco'. Huënaïnën ya'coanaquë pashitoco' ama anquëniri paninan nininso' tëpacaso marëhuë'," itërin. Napotohuachina, a'naya a'naya inahuara pëinëna' ya'coanaquë huënaiquë pashitëra'piapi. Napoaton Yosëri catahuarin. Co paninano'sa' chiminpihuë'. Pascoa pitaquë napopi.

²⁹ Ina quëran ya'ipi isairio'sa' Yosë natëtona', noya pipipi. "Yosë catahuarinpoo'," ta'tona', Quëhuai marë aquëtëran pa'pi. Pancai' niponahuë', Yosë nohuanton, a'naroáchin nipatomairin ni'ton, panca ira pochin yaniro ya'norin. Ina pa'tatona pëntonpi. Iquipito sontaro'saso nipirinhue' co nanitopihue' pëntonacaiso'. Imatapirinhue', iiri imotërin ni'ton, chimiitopi.

³⁰ Ina quëran isairio'sa' Canaan parti canconpi huachi. Yosë natëtona', inimiconënpita minsëpi. Quiricoso' panca ninano'. Natëricho quëran pairatopiso' inápaquë huarë' pantarin. Yosëri sha'huítërin tahuítacaiso'. "Catahuarinpoo' mini," ta'tona', natëpi. Cancisë tahuëri tahuítopi. Inapotohuachinara, Yosë nohuanton, paira a'naroáchin nohuatërin. ³¹ Ya'ipi ya'huëhuano'sa' co Yosë yanatëpihuë' ni'ton, chiminpi. A'na sanapiáchin natëton, cha'ërin. Oshahuana'pi inaso', Nacapa itopiso'. Inimico niponahuë', Isairio comisionënpita huë'pachinara, inari po'orin ama sontaro'sari tëpacaso marëhuë'.

³² Co inapitaráchin Yosë natëpihuë'. Quitono, Paraco, Sanson, Quihuiti, Tapi, Samoiro, pënëntona'piro'sa', inapitanta' nóya natëtópi. ¡Notohuaro' ya'huëpi ni'ton, co'chi nanitërahue' ya'ipiya sha'huíta'huaso paya! ³³ A'naquën Yosë natëtona', nisha nisha piyapiro'sa' minsëpi. A'naquëonta' hua'an ya'conatona', no'tëquën hua'anëntopi. "Yosë sha'huítërinpoo' ni'ton, catahuarinpoo'," ta'tona', a'naquën natëpi. Napoaton Yosëri catahuarin. A'naquënso' Yosë natëtona', pa'pini' quëran cha'ëpi. ³⁴ A'naquën pën chiniquën nënë nënëtaquë të'yatopirinhue', co pi'pian tëranta' huëyapihuë'. Noya cha'ëpi. A'naquëonta' Yosë nohuanton, sahuëni quëran cha'ëpi. Yatëpapurinhue', co chiminpihuë'. A'naquëonta' co chiminpihuë', Yosëri catahuarin chiniquën cancantacaiso marë'. Na'a inimicoro'sa' minsërahuatona', a'papi. ³⁵ Sanapi'santa' hua'huinpita chiminpachina, Yosë natëpi ni'ton, ina nohuanton nantiantapi huachi.

A'naquënso' nipirinhue' Yosë natëtona', chiniquën parisitopi. "Yosë a'poco' tëpachinëquëma'," itopirinhue', co yaa'popihue'. "Co onporonta' a'poaraihuë'. Yosë noya noya ananpitaantarincó," ta'tona', imapiso marë' chiminpi. ³⁶ A'naquëonta' Yosë imapi ni'ton, tëhuapi, huihuipi, catinaquë tonpopi, tashinan pëiquë po'mopi, napotopi. ³⁷ A'naquëonta' na'piquë të'yaratona', tëpapi. A'naquëonta' sërichoquë yatonatona', tëpapi. "Yosë a'poco', tëpachinëquëma'," itopirinhue', co yaa'popihue'. A'naquëonta' sahuëni quëran tëpapi. A'naquën co tëpapurinhue', imapiso marë' chiniquën aparisitopi. Yatëpahuachinara, ta'api. Co huachi ya'huëmia ya'huëpihuë'. Capa a'mocaiso' ni'ton, ohuica sha'huëtë', chipo sha'huëtë' inapita a'mopi. Co manta' ya'huëtópihuë'. Chiniquën parisitopi. ³⁸ Motopiro'sa' parti, inotëro partiro'sa', nisha nisha parti iratopi. Na'pi naninque' ya'conahuatona', huë'ëpi. Inpioro'sari nocanpi: "Inapitaso' napoonpi," topirinhue', Yosëriso' noya noya ni'nin.

³⁹ Yosëichin yonquiatona', nóya imapi. Napoapohue', co ya'ipi Yosëri sha'huítërinso' naniyatërasohue', chiminpi. ⁴⁰ Canpoanta' yonquiatonpoo', Yosë ninararinpoo'. Iporaso' Quisocristo nani chiminin ni'ton, ya'ipinpoo' anoyacancantërinpoo'. Iráca imapisopita, ipora canpoanta', ya'ipinpoo' anoyacancantërinpoo'. A'na tahuërinta' inápaquë pa'patëhua', Yosë noyá nohuitarihua'.

12

Quisocristoíchin yonquia'ahua'

¹ Iráca quëran huarë' na'a piyapi'sa' parisitaponaraihuë', imamiatopi. "Yosë catahuarinpoo'," ta'tona', natëpi. Napoaton inapita yonquiatëhua', canpoanta' nóya imahua'. Ni'co'. Quëmapi'sa' nicanacaiso marë' ta'ahuachinara, chiniquën ta'api. Co manta' quëpapihuë'. Torosarëáchin ta'api. Naporopi a'mopiso' co ocoihuachinahuë', co nanitopihue' chiniquën ta'acaiso'. Inapochachin canpoanta' naporopi a'mopiso' ocoipiso pochin ya'ipi oshanënpoo' naniantahua'. Co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantatëhua', ya'ipi cancanënpoo' quëran Quisocristo imahua'. Sacai' nipirinhue', ahuantatëhua', noya imahua'. ² Quisocristo na'con yonquia'ahua'. Inasáchin catahuarinpoo' Yosë natëcaso'. Naporahuatón, inasáchin catahuarinpoo' noya noya natëtacasó'. Isoro'paquë o'mahuachina, chiniquën parisitërin. Corosëquë parisitohuachina, na'con tëhuapurinhue', co ina yonquirinhue'.

“Chiminpató, piyapi'sa' nicha'ésarahué,” ta'ton, nóya cancantërin. Ina quëran inápaquë panantarahuaton, Yosë inchinanën quëran chachin huënsëarin.

³ Isoro'paquë ya'huapon, oshahuano'sari chiniquën no'huipirinahuë', ahuantërin. Ina yonquiatëhua', ama yaa'poa'huasohuë'. Chiniquën cancantoco'. ⁴ Sopai yaminsëringuëma' Yosë a'pocaso marë'. Sacai' nipirinhuë', Quisocriso imamatoco'. Imaramaso marë' aparitopirinënguëmahuë', co tëparinënguëmahuë'. ⁵ Hui'ninpita pochin nicanatopoa', Yosë pënëninpoa' chiniquën cancantacaso marë'. Nani nitotopiramahuë', çniantërama' ti? Quiricanën quëran napotërinpoa':

“Yonquiquë' conpa. A'na tahuëri Yosë nohuanton, parisitaran noya noya imacamaso marë'.

A'na tahuëri pi'pian ana'intopirinquënhuë', ama sëtëquësohuë'.

Ama yaa'poquësohuë'. Ahuantacaso' ya'huërin.

⁶ Nosoropinpoa' ni'ton, a'na tahuëri ina nohuanton, ma'sha onporëhua'.

Hui'ninpita pochin nicanatopoa', ana'intërinpoa' noya noya yonquicaso marë',” tënin.

⁷ Hui'ninpita pochin ni'ninpoa' ni'ton, ahuantacaso' ya'huërin. Ni'co'. Hui'nanpo' no'tëquën pënëni' noya noya yonquicaso marë'. ⁸ Co Yosë pënëninpoahuë' naporini, co tëhuëncachin hui'ninpita pochin ni'itonpoahuë'. Ya'ipi hui'ninpita yonquirin noya noya cancantacaiso marë'. Co pi'pian tëranta' ana'into huachinquëmahuë', co Yosë hui'ninpitanguëmahuë'.

⁹ Tatanpoa' pënënpachinpoara, natërëhua'. Pi'pian ana'intopirinoahuë', noya noya yonquiatonpoa', no'tëquën catahuarinpoa'. Na'con nosoropirinpoahuë', a'na tahuëri ina nohuanton parisitërëhua' ina pochin cancantacaso marë'. ¹¹ A'na tahuëri Yosë nohuanton, ma'sha onporëhua'. Naporahuaton, a'napita ma'sha onpotërinënpoa'. Naporó chachinso' sëtërëhua'. Parisitacaso' co nohuantopirëhuahuë', noya ahuantohuatëhua', Yosë na'con catahuarinpoa'. Nirótëatëhua', noya nisarëhua'. Inapotëhua sano cancantarihua'.

Ama Yosë a'poa'huasohuë'

¹² Napoaton iyaro'sa', chiniquën cancantahua'. Ama amiatëhuarahuë', chiniquën Yosë imahua'. Ni'co'. Aquë pa'patëra, canotërë', sacai' iratërë'. Anaquëma' ina pochin cancantatoma', co huachi ya'ipi cancanëma quëran Yosë imaramahuë'. Ama huachi canotërëso pochin cancantacosohuë'. ¹³ Yosë iranën no'tëquën imapatama', co pëshonaramahuë'. Yosë catahuarinquëma' noya noya yonquicamaso marë'. A'napitanta' nicanatënguëma', chiniquën cancantapi. Co huachi sonpacha pochin cancantapihuë'.

¹⁴ Ama pi'pian tëranta' nino'huicosohuë'. Naporahuaton, noya nico'. Co noya nipatamahuë', co manta' Yosë nohuitaramahuë'. ¹⁵ Yosë inaora nohuanton nosoroatonpoa', yacatahuarinpoa'. A'naquëniso nipirinhuë', co yatahuëretëpihuë'. Inahuara yonquipisoáchin imatona, co Yosë yonquicaiso' nohuantopihuë'. Ama inapita pochin cancantacosohuë'. Co Yosëichin yonquihuatomahuë', oshaquëran nitapicancanarama'. Ina quëran pënanin a'naróachin së'cotëtërinso pochachin a'napitanta' atapicancanarama'.

¹⁶ Ni'cona nisha nisha cancantotama'. Ama monshihuanacosohuë'. Noyápiachin cancantoco'. Ama ma'sha yonquiatoma', Yosë naniantocosohuë'. Isao iráca naporinso' yonquico'. Ma'sharáchin yonquiaton, co onpopinchin Yosë yonquirinhuë'. Tanaton, iin nontërin: “¿Yosë na'con catahuainquënso' nohuantëran ti? Co caso' ina yonquirahuë'. Cosharo' na'con na'con nohuantërahue,” itërin. ¹⁷ Ina piquëran yonquiantapirinhuë'. “Yosë na'con catahuainco,” tantapirinhuë', co huachi Yosëri nohuantërinhuë'. Chiniquën sëtatón na'nëpirinhuë', iráca a'porinso' co huachi nanitërinhuë' anoyatacaso'. Ina yonquiatoma', ni'cona Yosë naniantotama'.

¹⁸ Iráca Sinai motopi nicotoanaquë huë'pachinara, cotioro'sa' pa'pi të'huatopi. Inaquë panca pën nënërin. Co ya'caritacaso' ya'huërinhuë'. Tahuëri niponahuë', tashi pochin ninin. Yara yaráchin ninin. Panca ihuan pa'nin. ¹⁹⁻²⁰ Tronpita chiniquën pihuirinso' natanpi. Naporó Yosëri chiniquën itërin: “Iso motopiquë pënënaranguëma' ni'ton, ama ya'caricosohuë'. Ma'sharo'sa tëranta' inaquë pa'pachina', chimiina'. Na'piquë të'yaratoma', tēpaco',” itërin. Ina natanahuatona: “Sacai' ina nanan natëcaso',” ta'tona', pa'yanpi. “Ama huachi chiniquën nonchincoisohuë',” itopi. ²¹ Ni'sahuaton, Moisësenta' pa'pi të'huatërin. “Canta' të'huatato, ropa ropátarahuë',” tënin.

²² Canpoaso nipirinhuë', co ina motopi ya'carirëhuahuë'. Quisocriso imapatëhua', nisha motopi ya'carirëhua', Sion itopiso'. Yosë chachin nohuitarihua'. Co ipora quënanpirëhuahuë', nanpiárin. A'na tahuëri ya'huërinquë chachin pantarihua'. Nasha Quirosarinquë ya'huëcontarihua huachi. Notohuaro' anquëniro'sa' inaquë niyontonpi.

Noya cancantatona', Yosë chintotapi. ²³ Huëntonënuquë chachin Yosë nani aya'coninpoa'. Inápaquë nininënpoa' nani ninshitérinpoa' hui'ninpita pochin nicainpoaso maré'. Inatohua' niyontonarihua'. Yosë chachin imarëhua'. Inaso' ya'ipiya hua'anëntaton, co imapisopitahuë' no'téquën ana'intarin. A'naquën imapisopita nani chimpinpachinara, hua'yanënaso' Yosë'pa' ya'huapi huachi. Yosë pochachin cancantopi. Inapitarë'quënpoa chachin niyontonarihua' ²⁴ Quisocristo chachin nohuitarihua'. Inaso' nasha quëran anoyatërinso sha'huitërinpoa' imacaso maré'. Huënainën quëran anoyacancantërinpoa'. Iráca Apiri huënainën pa'nin. Iini tēpahuachina, huënainën pa'nin ni'ton, ana'intacaso' ya'huërin. Quisocristo chimininsoso' nipirinhue', noya noya. Huënainën pa'nin ni'ton, nanan anoyatërinpoa'.

²⁵ Napoaton Quisocristo nanamën noya natanco'. Ama pi'pian tēranta' a'pocosohuë'. Pēnētërinso nanan sha'huitohuachinara, a'naquën co yanatētopihuë' ni'ton, a'naroáchin ana'intërin. Quisocristo nanamënso' noya noya ni'ton, ina naniantohuatēhua', aquë aquëtë' ana'intinpoaso' ya'huërin. Inaso' inápa quëran pēnëninpoa'. ²⁶ Yosëri pēnētërinso nanan sha'huitohuachina, ina nohuanton, panca ocohua pa'nin. Ina quëran quiricanën quëran sha'huitërinpoa': "A'na tahuëri naquëranchin nontaantahuato, co isoro'paráchin nacontarinhuë'. Inápaquë ya'huërinso'pita' naco nacóntarin," tēnin. ²⁷ A'na tahuëri mini ya'ipi ma'sha isoro'paquë ya'huërinso'pita ta'huantarin. Ma'sha ya'huëmiatërinso' acohuachinaso', ya'huëmiatarin. ²⁸⁻²⁹ Hua'anëntërinquë chachin aya'coninpoa'. Inápaquë pa'patēhua', co onporonta' ta'huantarihuahuë'. Napoaton: "Yosparinquën Sinioro," itahua'. Ya'ipi cancanënpoa quëran inasáchin chinotahua'. Noya cancantatēhua', natēhua' noya nicainpoaso maré'. Ipora huanta' Yosëso' no'téquën ana'intarin ni'ton, tē'huatacaso' ya'huërin. Pēnquë ma'sha ahuiquitërëso pochin ya'ipi co noyahuë' nininsopita ana'intarin.

13

Onporahuatonsona Yosë noya ni'ninpoaso'

¹ Ya'ipi imaramasopita capini noya ninosoroco'. Iyaparima pochin ni'co'. ² Co nohuitapomarahuë', nosoroco'. Huë'pachina, noya nontatoma, o'shitoco', a'caco'. Iráca a'naquën napopiso' yonquico'. Ni'toro'sa' huë'pachinara, "Huë'co' ni'quicoi," itërin. Piyapita'ma' topirinhue', Yosë anquëninën chachin a'carin. Inapochachin canpoanta' ni'toro'sa' noya nontahua'.

³ Ama tashinan pëiquë po'mopisopita naniantocosohuë'. Catahuaco'. Canpitanta' tashinan pëiquë ya'huëaramaso pochachin yonquico'. A'naquëonta' imapiso maré' chiniquën aparisitohuachina', noya yonquico'. Canpitanta' inapita ninatanpiso pochin cancantatoma', nosoroco'.

⁴ Quëmapi'sa' sa'apachina', ama a'na sanapi yonqui'inasohuë'. Sanapi'santa' so'yahuachina', ama so'ina' tēhuananpichinasohuë'. Ama manta' monshihuaninasohuë'. Monshihuanpatama', Yosë chiniquën ana'intarinquëma'.

⁵ Ama coriquiráchin pa'yatocosohuë'. Co na'con ma'sha ya'huëtopirinquëmahuë', sano cantantoco'. Ama na'con na'con nohuantocosohuë'. Yosë chachin nani sha'huitërinpoa'. "Co onporonta' pataranquëmahuë'. Co naniantaranquëmahuë'," itërinpoa'. ⁶ Napoaton chiniquën cancantatēhua' naporëhua':

"Yosë catahuarinpoa' ni'ton, co tē'huarëhuahuë'.

¡Piyapi'sa' ma'sha onpotopirinpoahuënta', co tē'huatarihuahuë'!" tēnhua'.

⁷ Ya'nana'chintërinënuquëmasopita yonquico'. Yosë quiricanën noya a'chintërinënuquëma'. Chiminaquë huarë' noya nicatona', a'napita catahuapi. Napoaton inapita nonanatoma', noya natëco'.

⁸ Quisocristo co onporonta' nishataponhuë'. Iráca nosororinpoa'. Ipora huanta' catahuarinpoa'. Co onporonta' naniantarinpoahuë'. Inasáchin imahua'. ⁹ A'naquën nisha a'chintohuachinënuquëma', ama natancosohuë', nonpintochinënuquëma'. No'téquën yonquico'. Nisha nisha nicacaso' pēnëpirinënpohuë', co ina quëran noya cancantërehuahuë'. Na'a piyapi'sa' nisha nisha cosharo' a'poaponarihuë', co noya cantantopihuë'. Quisocristochin nanitërin anoyacancantinpoaso'. Inaora nohuanton, nosoroatonpoa', catahuarinpoa' imamiatacaso'.

¹⁰⁻¹¹ Quisocristo corosëquë chiminatón, oshanënpoa' inquitërinpoa'. Iráca pēnētërinso imapisopitaso nipirinhue', co ina natëpihuë' ni'ton, co oshanëna' inquitërinhuë'. Iráca corto hua'ano'sa' piyapi'sa' oshanëna maré' ma'sha tēpapi. Tēpahuachinara, corto hua'an chini chiniquën nanantërinsoari ma'sha tēpapiso' huënainën manin. Masahuaton, Yosë ya'norinso' patoanaquë quëparin oshanëna maré'. Noshinënso nipirinhue' co ca'pihuë'. Ninano' in-tonquë quëpapi ahuiquitacaso maré'. ¹² Quisocristonta' ninano' aquëcha quëparahuatona', aparisitopi. Inaquë chiminin oshanënpoa' inquitinpoaso maré'. Inaora huënainën

quëran anoyacancantërinpoa'. ¹³ Napoaton canpoanta' aparisitohuachinënpoa', ahuantahua'. Iráca pënëntërinso nanan naniantatëhua', Quisocristoichin imahua'. Ina no'huipiso pochin no'huipirinënpoaonta', ahuantahua'. ¹⁴ Co isoro'paquë ya'huëmiatarihuahüë'. Yosë ya'huërin'pa' pantacaso' ninarëhua'. Inatohua' ya'huëmiatarihua'. ¹⁵ Napoaton iporasó' co huachi ma'sha tëparihuahüë' Yosë chinotacaso marë'. Nani tahuëri ina chinotatëhua', "Ma noyanquëncha Tata Yosë quëmaso paya. Quisocristoichin anoyacancantërincoi ni'ton, "Yosparinquën Sinioro,' itërainquën," itahua'. ¹⁶ Noyasáchin niahua'. Nicatahuacaso' ama naniantahuasohüë'. A'napita ma'sha pahuantohuachina', ama apiratocosohüë'. Inapohuatëhua', Yosë noya chinotarëhua' ni'ton, noya ni'sarinpoa'.

¹⁷ Ansiano'sa' pënënpachinënquëma', noya natëco'. Noya noya imacamaso marë' Yosëri acorin. A'na tahuëri inapitanta' ya'ipi napopisopita Yosë sha'huitapi. Nani tahuëri pënënarinënquëma'. Noya natëhuatama', noya cancantatona', a'chintarinënquëma'. Co yanatëhuatamahuë', sëtapi. Naporahuaton, canpitanta' co noya noya cancantapomahuë'.

¹⁸ Quiya marë' Yosë nontoco'. Noya nisarai, ta'toi, noyápiachin cancantërai. Ya'ipi cancanëhuëi quëran Yosë yanatërai. ¹⁹ Ca marë' chiníquën Yosë nontoco' catahuainco a'naroáchin canpitataquë pa'i.

Quisocristo a'pairinpoaso'

²⁰ Yosë catahuainquëma' noya ninicatoma' ya'huëcamaso'. Inasáchin asanocancaninpoa'. Inari chachin iráca Quisocristo ananpitaantarín. Iporaso' ohuicanënnpita pochin nicatonpoa', Sinioro Quisoso a'pairinpoa'. Huënainën pa'nin ni'ton, nasha quëran anoyatërinso sha'huitërinpoa' imacaso marë'. Ina anoyatërinso' ya'huëmiatarin. Co onporonta' nishataponhuë'. ²¹ Yosë na'con catahuainquëma' ina nohuantërinso' nicacamaso marë'. Pi'pian tëranta' co noyahüë' yonquihuatama', anoyacancanchinquëma'. Quisocristo catahuahuachinpoa', nani tahuëri nóya nisarëhua'. Ina quëran noya ni'sarinpoa huachi. Ya'ipi piyapi'sa' inasáchin chinochina'. Ama onporonta' ina naniantahuasohüë'. Amen.

²² Nani pi'pian ninshitëranquëma'. Noya cancantatoma' iyaro'sa' natanco', ténahuë. Achinincainquëma', ta'to ninshitërahuë. ²³ Co hua'quiya quëranhuë' nicaponquëma' pa'sarahüë. Iya Timotio nani tashinan pëi quëran ocoipi. Manóton huë'pachin, inaro'co pa'sarai.

²⁴ Ansiano'sanquëma' saludos a'pataranquëma'. Ya'ipi imaramasopitanta' yonquiatënquëma', saludos a'pataranquëma'. Itariaro'santa' saludos a'patarinënquëma'.

²⁵ Inaora nohuanton, Yosë nóya catahuainquëma'. Nani ninshitëranquëma huachi.

Santiago ninshitérinso'

Nisha nisha parti ya'huépisopita ninshitérinso'

¹ Ca Santiacoco ninshitaranquéma', ni'co'. ¿Noya canpitanta' ya'huarama'? Canta' iséqué noya ya'huarahué. Tata Yosé hua'anéntérinco ni'ton, Sinioro Quisocristoíchín natérahue. Ya'ipi cotioro'sanquéma' Quisocristo imaramaso' ninshitaranquéma'. Canpitaso' yanquéerahuatoma', nisha nisha parti ya'huarama'. Ya'ipi Yosé piyapínénpitanquéma' ninamaso' ninshitaranquéma'.

Ma'sha onporéhuaso'

² Nisha nisha ma'sha onpoapomarahué' iyaro'sa', ama sétocosohué'. Noya cancantoco'. ³ Yosé téniarinpoa' cancanénpoa' quéran huaré' natécaso maré'. A'naquén ma'sha onpohuachinara, a'naroáchin Yosé yaa'popi. Canpoaso nipirinhué' parisitohuatéhua', "Yosé co onporonta' naniantarinpoahué'," topatéhua', catahuarinpoa' chini chiniquéncancantacaso maré'. ⁴ Noya cancantatoma', ya'ipi ahuantoco' noya noya imacamaso maré'. Chiniquéncancantohuatama', nóya nisarama'. Oshaquéran noya noya cancantarama'.

⁵ "¿Ma'cha ipora niya?" topatama', Yosé nontoco' noya anitochinquéma'. Onpopionta' Yosé nontacaso' ya'huérin. Co nosororinpoaso' apiratérinpoahué'. Inaora nohuanton, catahuarinpoa'. Nontérehuaso maré' co no'huirinhue'. Catahuarinpoa' no'téquén yonquicaso maré'. ⁶ "Yosé noya catahuarinco. Natémiatarahué," ta'téhua', Yosé nontahua'. Ama nisha nisha yonquia'ahuasohué'. "Co catahuarincohué' nimara," ama tahuasohué'. Ni'co'. Co'sacai' co sanoirinhue'. Pancaiqué ihuaitohuachina, niqúeran niqúéran nióhuérérin. A'naquén piyapi'sa' ina pochín yonquionpi. Nisha nisha yonquiipi. ⁷ Nisha nisha yonquiatoma', nontohuatama', co Yosé a'paniarinquémahué', co catahuarinquémahué'. ⁸ Co ya'ipi cancanéna quéran huaré' imapatamahué', co no'téquén yonquiaramahué'. Cato' cancan pochín ya'huétohuachinquéma', nisha nisha yonquiarama'.

⁹ Co na'con coriqui iyaro'sa' ya'huétopirinhue'mahué', Yosé nóya ni'ninquéma'. Huéntonénqué chachín aya'coninquéma'. Ina maré' nóya cancantoco'. ¹⁰ A'naquémaso nipirinhue' na'a coriqui, ma'sha, inapita ya'huétérinquéma'. Ina niponahué' Quisocristo imarama' ni'ton, co ma'sharáchin yonquicamaso' ya'huérinhué'. A'na tahuéri chiminarihua'. Ya'ipi ma'sha papotérinson'ta' ta'huantapona'. Quisocristo na'con yonquiatoma', noya cancantoco'. ¹¹ Ni'co'. Pi'i chiniquéncatohuachina, papotérinso' a'naroáchin ahuirin. Yanconéonta' anotohuachina, co huachi noyápiachín nininhue'. Ahuirin huachi. Inapochachín ma'huano'santa' a'na tahuéri chiminapi anta'. Sacatápirinahué', chiminapona'. Nani ma'sha ya'huétopirinhue', patapi.

Anishacancaninpoaso'

¹² Ya'ipinpoa' ma'sha onporéhua'. Canioréhua', parisitérehua', naporéhua'. Noya ahuantohuatéhua', nóya cancantarihua'. "Parisitaponaraihué', nóya imasarinaco," ta'ton, Yosé noya ni'sarinpoa'. Ina maré' inápaqué noya acanararinpoa'. Nanpimiatarihua'. "Téhuénchachín nosorohuatamaco, ananpitaantaranquéma'," itérinpoa'. Sha'huitérinpoa' ni'ton, co onporonta' nonpintarinpoahué'. ¹³ A'naquénso nipirinhue' ma'sha onpohuachinara, a'naroáchin co noyahué' yonquiipi. "Yosé nohuanton, co noyahué' ninahué'. Napoaton co ana'intincoso' ya'huérinhué'," toconpi. Ama ina pochín yonquicosohué'. Yoséso' noyasáchin yonquirin. Co pi'pisha t'éra'nta' oshahuaninhue'. Co onporonta' aoshahuaninpoahué'. ¹⁴ Canpoara nohuanton, co noyahué' cancantatéhua', co noyahué' yonquiréhua'. Inachín inachín yonquihuatéhua', chinii' quéparinposo pochín co noyahué' nicacaso' yonquiréhua'. ¹⁵ Ipora huanta' pi'pian co noyahué' yonquiréhua'. Co a'naroáchin naniantohuatéhuahué', co noyahué' nisaréhua'. Naporahuatéhua', oshahuanaréhua'. Oshahuanpatéhua', chiminpatéhua' parisitomiataréhua'. Ni'co'. Sanapi hua'huanpachina, oshaquéran oshaquéran hua'huin nanihuachina, huairin. Inapochachín co noyahué' yonquihuatéhua', oshaquéran oshaquéran co noyahué' nisaréhua'. Ina maré' oshahuanaréhua'.

¹⁶ Nosororanquéma' iyaro'sa'. Ama canpitaora yonquinéna quéran ninonpintocosohué'. No'téquén yonquico'. ¹⁷ Yoséso' noyasáchin yonquirinpoa'. Noya noya cancantacaso maré' catahuarinpoa'. Inasáchin noya a'pintérinpoa' no'téquén yonquicaso maré'. Pi'i, yoqui, tayora, inapita inari acopirinhue', co ya'ipi tahuéri noya a'pininhue'. A'na tashinta' co manta' a'pininhue'. Yoséso' nipirinhue' co ina pochín nininhue'. Nani tahuériya nosoroatonpoa', catahuarinpoa'. ¹⁸ Inaora nohuanton, anasitaantatonpoa' pochín nasha cancan quétérinpoa'. Inaso' no'téquén nonin. Nanamén natéhuatéhua', huéntonénqué aya'coaninpoa'. Hui'ninpita pochachín ni'ninpoa'. Canpoa'ton anoyacancantérinpoa'. Ina quéran oshaquéran na'aya'pi anoyacancantarin.

Cancanënpoa quëran huarë' natëcaso' ya'huërin

¹⁹ Napaoton iyaro'sa', ama topinan nonacamasoáchin yonquicosohuë'. Yosë nanamën na'con na'con natanco'. Naporahuaton, ama yano'huitocosohuë'. ²⁰ No'huitohuatëhua', co nanitarihuahuë' noya nicacaso'. Ina marë' co Yosë noya ni'sarinpohuë'. ²¹ Napaoton ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco'. Ama huachi oshahuancosohuë'. Yosë nanamën nani a'chintërinëquëma'. “Caora Siniro co nanitërahüë' noya nica'huaso'. Catahuaco,” ta'toma', nanamën yonquiráco'. Ina yonquihuatama', nicha'ësarinquëma'.

²² No'tëquën yonquico'. Yosë nanamën a'chintohuachinëquëma', ama topinan quëran natancosohuë'. Ya'ipi cancanëma quëran huarë' natëco'. ²³⁻²⁴ Ni'co'. A'na piyapi isihuicoquë ya'pirin ni'pirinhuë'. Në'huërayatërinso' nicaponahuë', a'naroáchin naniantërin. Co niamirayarinhuë'. Canpitanta' Yosë nanamën topinan natanpatama', co natëhuatamahuë', ina piyapi naporinso pochin nicapoma'. ²⁵ Nipirinhuë', natëhuatama', noya nisarama'. Nasha nananso' nóya. Canpitaora nohuanton, ina natëhuatama', co sopai camaiarinquëmahuë'. Nani tahuëri Yosë nanamën yonquico'. Natanpatama', ama naniantocosohuë'. Noya natëhuatama', Yosë catahuarinquëma' noya nicacamaso marë'.

²⁶ “Canta' noya Yosë imarahüë,” topi a'naquën. Nipirinhuë', nisha nisha nonin. Co noyahuë' nonpachina, topinan quëran nonsarin, inaora ninonpintarin. Co tëhuëenchachin imarinhuë'. ²⁷ Tëhuëenchachin Yosë chinotohuatëhua', piyapi'sa' nosororahüë'. Sa'ahuaros'a', quëyoro'no'sa', inapita catahuarëhua'. Ma'sha pahuantohuachina', quëtacaso' ya'huërin. A'naquën piyapi'sa' co noyahuë' cancantatona', co Yosë imapihuë'. Ama inapita nonanhuansohuë'. Noyápiachin cancantohuatëhua', noya imasarëhua'. Inapohuatëhua', Yosë noya ni'sarinpoa'.

2*Ya'ipi piyapi'sa' nosoroa'hua'*

¹ Quisocristo hua'anëntërinpoa'. Inasáchin noya noya ninin. Ina imarama' ni'ton, ama iyaro'sa' a'napita nancanosohuë'. Ya'ipi piyapi'sa' napopináchin nosoroco'. ²⁻³ Yosë chinotacaso marë' niyontonpatamara, ma'huanso' huë'pachina, pa'yatërama'. Noyápiachin a'morin. Na'a po'moitëra oro quëran nininso' po'morin. Ina nicatoma': “Huëquë' iyasha,” itatoma', noyaquë chachin ahüënsërama'. A'naquënso nipirinhuë', co onpopinchin noyahuë' a'mosahuaton huë'pachina, co onpopinchin noya ni'namahuë': “Inaquë huaniquë'. Nohuantohuaton, no'paquë tëranta' huënsëquë,” itërama'. ⁴ ¿Co'ta ina pochin nipatama', co napopianachin nosororamahuë'? Cancanënpoa quëran huarë' Yosë ni'sarinpoa' nipirinhuë', co ina pochin yonquiramahuë'. Co noyahuë' yonquirama'.

⁵ Ni'co' iyaro'sa'. Na'aquënpoa' co na'con coriqui ya'huëtöpirinpoahuë', Yosë huayoninpoa' imacaso marë'. Yosë nohuitohuatëhua', nóya cancantarihua'. Huëntonënuë chachin aya'coninpoa' ni'ton, Yosë'pa' noya noya ya'huëcontarihua'. Nani sha'huitërinpoa'. “Nosorohuatamaco, inápaquë quëpantaranquëma’,” itërinpoa'. ⁶ Canpitaso nipirinhuë', sa'ahua nininso' co onpopinchin nosororamahuë'. Ma'huano'saso' nonpintatënuëquëma', ihuarinënuëquëma'. Aparisitërinëquëma'. Coisëquë sha'huirapirinënuëquëma'. ¿Ina nipirinhuë' pa'yatarama' ti? ⁷ Quisocristoso' nóya niponahuë', tëhuapi: “Co noyahuë' inaso,” toconpi. Imarëhua' ni'ton, Quisocristo piyapinënpitanpoa' canpoaso'. Napaoton ama ma'huano'sa' na'con na'con pa'yatocosohuë'.

⁸ Yosë quircanën quëran noya noya pënëninpoa'. “Quëmaora ninosororanso pochachin a'napitanta' nosoroco’,” itërinpoa'. Ya'ipi piyapi'sa' nosorohuatama', noya nisarama'. ⁹ Nipirinhuë', a'naso' nocabatama', co noyahuë' nisarama'. Co Yosë natëramahuë' ni'ton, oshahuanarama'. ¹⁰ Yosë chachin pënëninpoa'. “Noya natërai,” topiramahuë', pi'pian tëranta' co natëhuatamahuë', oshahuanarama'. Ana'intinquëmaso' ya'huërin. ¹¹ “Sa'ahuanpatama', ama a'na sanapi monshitocosohuë',” ténin Yosë. Naporahuaton, “Ama piyapi tëpacosohuë’,” ténin anta'. Co monshihuanaponahuë', piyapi tëpahuatan, oshahuanaran. Co Yosë natëaranhuë'. ¹² Quisocristo imapatëhua', nasha nanan sha'huitërinpoa'. Nicha'ërinpoa' ni'ton, nanitërhüë' nóya nicacaso'. Ina nanan chachin yonquiaton, a'na tahuëri Yosë coisë pochin nontarinpoa'. Ni'ton, piyapi nosoroatoma', noya nico', noya nontoco'. ¹³ Co piyapi'sa' nosorohuatamahuë', ayaro' tahuëri Yosënta' co nosoroarinquëmahuë'. Napaoton “Yosë na'con nosoroinpoa’,” ta'tëhua', a'napita nosoroa'hua'. Ina quëran ayaro' tahuëri co ana'intarinpoahuë'.

Noya nicacaso' ya'huërin

¹⁴ “Canta' Yosë imarahüë,” tapomarahüë', co noyahuë' nipatama', topinan quëran nonsarama'. Ina pochin cancantohuatama', co cha'ësaramahuë'. ¹⁵ Ni'co'. A'na quëmapihuë' nipon, sanapihuë' nipon Quisocristo imana'pi, capa capacaso', capa a'mocaso' nipachina, catahuacaso' ya'huërin. ¹⁶ Co catahuarihuarahüë': “Noya ya'huëquë'. Ama

sêhuênquêsohuê'. Ama tana natanquêsohuê', itapomarahuê', co a'mocaiso', coshoro', inapita quêtôhuatêhuahuê', itopinan quêran napotarihua'! ¹⁷ Inapochachin "Canta' Yosê natêrahue", tapomarahuê', co piyapi'sa' catahuahuatamahue', topinan quêran nonsarama'. Co têhuênchachin imaramahuê'.

¹⁸ A'naquêma' tapoma' nimara: "Quêmaso' 'Yosê imarahue', ta'ton, chinotêran. Caso nipirinhue' noya ninahuê. Quêmaso' Yosê chinotaponahuê', co noya nipatanhuê', topinan quêran nonsaran. Caso nipirinhue', noya ninahuêso marê' natêrahue'so' ya'noarin," tapoma'. ¹⁹ "A'naichin Yosê ya'huêrin," çtênan tí? No'têquên nonan. "Yosê ya'huarin mini," topi sopairo'santa'. Ina nitotopi ni'ton, tê'huatatona', ropa ropatapi. Napoaponarahue', co Yosê imapihuê'. Co napopiso marê' Yosê'pa' pa'sapihuê'. ²⁰ ¡Co'chi no'têquên yonquiranhue' paya! Co noya nipatanhuê', "Canta' imarahue", topiranhue', topinan quêran nonsaran. ²¹ Tata Apraan yonquiquê'. Yosêri nontôhuachina, "Ama hui'nân apiratocoso'huê'," ito-huachina, Isaco quêparin. Hui'nin niponahuê', co apiratêrinhuê'. Yosê chinotacaso marê' yatêpapurinhue', Yosêriso' nicha'êrin. ¡Natêrinso marê' Yosêri noya ni'nin! ²² "Yosê no'têquên nontêrinco," ta'ton, Apraani natêrin. Natêton, noya noya imarin. Co topinan quêran chinotêrinhuê'. Ya'ipi cancanên quêran huarê' natêton, noya imarin. ²³ Yosê quiricanênquê ninshitêrin: " 'Yosê no'têquên nontêrinco,' téninso marê' Yosêri noya ni'nin," ténin. "Inaso' Yosêrê' nipayarin," ténin anta'. No'têquên naporin.

²⁴ Co topinan quêran nonacaso' ya'huêrinhuê', ténahuê. Yosê natêtêhua', noya nipatêhua', noya imarêhua'. Ina marê' Yosê noya ni'sarinpoa'. ²⁵ Inapochachin Nacapanta' oshahuana'pi niponahuê', Yosê yonquiaton, noya ninin. Cosoi a'parinsopita huê'pachinara, noya a'pairin ama inimicoro'sari têpacaiso marêhuê'. Ina quêran po'oana quêran catahuarin cha'êcaso'. Ina marê' Yosêri noya ni'nin. ²⁶ Hua'yanêpo' capa nipachina, co nampirêhuê'. Inapochachin topinan quêran nonpatêhua', co noya cancantôhuatêhuahuê', co Yosê natêrêhuahuê'. Chimipi pochin cancantatêhua', co têhuênchachin imarêhuahuê'.

3

Nanamênpoa' nininso'

¹ Ama iyaro'sa' na'anquêma' cortoque' pênêntocoso'huê'. Piyapi'sa' pênênpirêhuahuê' co canpoa' têrant'a' noya nipatêhuahuê', aquêtê chachin Yosê ana'ntarinpoa'. ² Ya'ipinpoa' co noyahuê' nicatêhua', oshahuanêhua'. Noyasáchin nonacaso' saca saca'. Noyasáchin nonêhua' naporini, Yosê pochachin cancanchitêrihuahuê'. Co huachi aquêtê' têhuê'itêrihuahuê'. ³ Cahuario pa'patêra, pi'pian hua'nayon acatêntêrê' no'têquên pacacaso marê'. Ina quêran motên no'têquên otêêrarê'. ⁴ Nanchanta' panca masho nipirinhue', quêmapi'ri otêêrin. No'soratênên hua'huishin niponahuê', noya otêêrarin. Panca ihuani mapirionta', noya otêêrarin. Insêquêsona yaquêpahuachina, noya quêparin. ⁵ Inapochachin nanamênpoa' pi'pira'huaya niponahuê', nonpatêhua', na'con nocanêhua'. Noya nonpatêhua', piyapi'sa' achincancanarihua'. Nipirinhue', co noyahuê' nonpatêhuara, anishacancanarihua'. Ni'co'. Pên pi'pira'huaya niponahuê', matôhuachina, panca imin a'naroáchin huiquitêrin. ⁶ Nanamênpoaso' pên pochin ninin. Pa'pi co noyahuê' ninin. Ina marê' oshahuanêhua'. Sopai chachin camairinpoa' co noyahuê' nonacaso'. Nanamênpoa quêran nipinorêhua', nino'huirêhua'. Ma'têhua' ma'têhua' nonêhua'. Co noyahuê' nonpatêhuara, nitapincancanarêhua'.

⁷ Nisha nisha ma'sharo'sa' tananquê ya'huêrinsopita pêtahuarê'. Pêtahuahuatêra, co huachi maninpohuê'. Anpantêhuano'sa', i'quê ya'huêrinsopita, inapita pêtahuarê'. Pêhuara, mayo, inapita pochin nininson'ta' mapatêra, pêtahuarê'. ⁸ Nipirinhue', co inson'ta' inaora nanitêrinhuê' noya nonacaso'. A'naroáchin co noyahuê' nonêhua'. Co noyahuê' nonpatêhua', ya'huan tomainên pochin nonêhua'. A'naroáchin yanquêêtêrinso pochin na'a piyapi'sa' atapincancanarihua'. ⁹ Nanamênpoa quêran Yosê chinotêrêhua'. "Tata Yosê hua'anêntêrinpoaso' nôya," ténêhua'. Ina nanamênpoa quêran chachin piyapi'sa' pinorêhua'. Ya'ipinpoa' Yosê chachin nininpoa'. Ina pochin cancantacaso marê' acopirinpoahuê', nipinorêhua'. ¹⁰ Yosê noya nontapomarahue', piyapi pinopatama', co noyahuê' cancantarama'. Co iyaro'sa' nisha nisha nonacaso' ya'huêrinhuê'. ¹¹⁻¹² Ni'co'. Quêpa papotôhuachina, quêpa nitêrin. Co nisha nitêrinhuê'. Misêra papotôhuachina, misêra nitêrin. Co quêpa nitêrinhuê'. A'na huinan ya'huêhuachina, noya', ca'cai', co cato chachin pipirinhue'. Noyápiachin nipachina, co onporonta' ca'caquên pipirinhue'. Inapochachin iyaro'sa', co nisha nisha nonacaso' ya'huêrinhuê'. Noyasáchin nonco'.

Yosê noya ayonquirinpoaso'

¹³ ¡Têhuênchachin noya yonquihuatama', noya nisarama'! Napoaton noya nico' a'napitanta' noya yonquiramaso' nitochina'. "Co canpoara noya nitotêrêhuahuê'. Yosêichin catahuarinpoa' noya yonquicaso'," ta'toma', noya nico'. ¹⁴ A'naquênso nipirinhue' a'napita

apiratatona', nocanpi. Inahuara nohuantopisoráchin yonquiatona' no'huitápi. Ina pochin cancantohuatama': "Caso' noyaco," ama tocosohué'. Co no'téquén yonquiramahué'. Nonpiánama'. ¹⁵ Co Yosé nohuanton ina pochin cancantèrèhuahué'. Piyapi'sa' inahuara ina pochin yonquiipi. Ninocanatona', niapiratopi. Inachin yonquiipi. Sopai nohuanton, ina pochin yonquiipi. ¹⁶ Niapiratohuatèhuara, yanino huirèhua'. Co a'napita nohuantopiso' yonquihuatèhuahué', nisha nisha cancantarihua'. Inapohuatèhua', pa'pi co noyahué' nisarèhua'. ¹⁷ Yoséso nipirinhué', no'téquén ayonquirinpoa'. Ina catahuahuachinpoa', noyápiachin cancantarihua'. Co manta' no'huitarihuahué'. Sanoan quèran nontarihua'. A'napita pènènpachinpoa', noya natanarihua'. Piyapi'sa' nosoroarihua'. Naporahuaton noyasáchin nisarèhua'. Co nisha nisha yonquiarihuahué'. Co nonpintarihuahué'. Yoséichin catahuarinpoa' ina pochin cancantacaso'. ¹⁸ Yosé yonquihuatèhua', sano cancantatèhua', nanan anoyatarihua'. Napoaton, noya nini'tèhua' ya'huarihua'. Noya nipatèhua', a'napitanta' nicatonpoa', noya nisapi.

4

Ma'sharáchin yonquipsopita

¹ ¿Onpoatomata' nino'huitoma', yaniahuèrama'? ténahué, yonquiato. Canpitaora cancanèma quèran nisha nisha ma'sha nohuantèrama' ni'ton, co noyahué' cancantèrama'. Nipa'yatacasoáchin yonquirama'. Napoaton nino'huirama'. ² Nani ma'sha nohuantopiramahué', co ya'huètèrinquémahué' ni'ton, yatèpatopiso pochin cancantèrama'. A'na piyapi ma'shanènpitanta' nohuantaparama'. Co ya'huètètohuachinquémahué', nino'huirama', yaniahuèrama'. Co Yosé nontèramahué' ni'ton, noya nininsopita co ya'huètèrinquémahué'. ³ A'naquéma' Yosé nontohuatamara, ma'sha nipiramahué', co quètèrinquémahué'. Canpitaora nipa'yatacamaso marè' ma'sha nohuantèrama' ni'ton, co quètèrinquémahué'. ⁴ Canpitaso' co huachi Yoséichin yonquiramahué'. Yosé yonquipiramahué', nani ma'sha na'con na'con nohuantatoma', yamonshihuaninso pochin cancantèrama'. Capa cancantacasoáchin pa'yatèrama'. Ma'sharáchin yonquiatoma', Yosé inimichin pochin cancantèrama'. ⁵ Yosé quiricanèn quèran sha'huitèrinpoa'. "Ispirito Santo aya'coancantèrinpoa'. Ya'coancantohuachinpoa', apirarinpoa' Yoséichin pa'yatacaso marè'," ténin. Co topinan quèran naporinhué'. ⁶ Sacai' Yoséichin yonquicaso nipirinhué', inari chachin inaora nohuanton catahuarinpoa' ina pochin cancantacaso'. "Caora noya ninahué," topatèhua', co Yosé noya ni'sarinpoahué'. Nipirinhué', "Co caora nanitèrahué' noya nica'huaso'. Catahuaco Sinioro," topatèhua', Yosé catahuarinpoa'. Nosoroatonpoa', catahuarinpoa', ténin Yosé quiricanènguè.

⁷ Napoaton Yoséichin natèco'. Ama pi'pian tèranta' sopai nohuantocosoahué'. Chiniquén cancantoco'. Yosé nontatoma', sopai a'paco' pa'in. Co ina natèhuatamahué', patarinquéma'. ⁸ Nani tahuèri Yosé yonquihuatama', inanta' yonquiarinquéma', na'con catahuarinquéma'. Ya'ipi co noyahué' yonquiramasopita naniantatoma', noya nico'. Ama huachi nisha nisha yonquicosohué'. Noyápiachin cancantoco'. ⁹ Oshanèma' yonquiatoma', sètoco'. Ina yonquiatoma', ama huachi capa cancantamasoachin yonquicosohué'. Ama narinamasoachin yonquicosohué'. Ya'ipi cancanèma quèran oshanèma marè' sètatoma', na'nèco'. ¹⁰ Ya'ipinquéma', a'naya a'nayanquéma', Yosé chachin ni'sárinquéma'. "Caora Sinioro co nanitèrahué' noya nica'huaso'. Catahuaco," topatama', anoyacancantarinquéma'. Ina pochin cancantohuatèhua', noya noya acoarinpoa'.

Pinotona'piro'sa' ana'intacaso' ya'huèrinso'

¹¹ Ama iyaro'sa' nipinicosohué'. Ama coisè pochin cancantatoma', a'napita no'huicosohué'. Pi'pisha tèranta' nanan ya'huèhuachin, ama apancatahuatoma', nisha'huirapicosohué'. Quisocranta imarama' ni'ton, iyaparin pochachin ninosorocaso' ya'huèrin. Pinopatama', co nosoroaramahué'. Yosé pènènpirinpoahué'. "Ya'ipi piyapi'sa' nosoroco'," itopirinpoahué', "Co nosorocaso' ya'huèrinhué'," ta'toma', pinorama'. Canpitaora yonquinèma quèran pinotatoma', co Yosé natèramahué'. ¹² Yoséichin coisè pochin nicaton, no'téquén sha'huitarinpoa'. Inasáchin ana'ntarinpoa'. Noya cancantohuatèhua', nisha'èsarinpooa'. Co'so' natèhuatèhuahué', parisitopiquè a'pararinpoa'. Canpoa capiniso nipirinhué', co nisha'huirapicaso ya'huèrinhué'.

A'nanaya chiminacaso' ya'huèrinso'

¹³ Natanco iyaro'sa'. A'naquéma' co Yosé yonquiatomahué', nisha nisha yonquiconama'. "Iporahué nipon, tashirayahué nipon, sacatapoi a'na ninanoquè pa'sarai. Inaquè a'na pi'ipi pochin sacatohuatoi, na'con canaarai," topiramahué'. ¹⁴ Co tashiraya tèranta' nanitaramahué' ninocamaso'. Ma'sona onpocamaso' co nitotèramahué'. Co canpitaora nohuanton nanpiramahué'. Chitoro' a'naroáchin sacorinso pochachin a'nanaya a'naquén chiminin. ¹⁵ "Yosé nohuantohuachin nanpihuatoi, ma'sha nisarai," ta'caso nipirinhué'.

¹⁶ “Quiyaora nohuanton, nani ma'sha nisarai,” toconama'. Co Yosë yonquihuatamahuë', co noyahuë' cancantarama'. ¹⁷ Yosë yonquicamaso' nitotapomarahuë', co yonquihuatamahuë', oshahuanarama'. Ma'sona tēranta' noya nicacaso' nitotapomarahuë', co ina nipatamahuë', ina marēnta' oshahuanarama'.

5

Ma'huano'sa' pēnēninsō'

¹ Ma'huano'santa' co Yosë natēpisopitahuë' pēnēin. A'na tahuēri canpitaso' chiniquēn parisitarama'. Ina yonquiatoma', sētoco', na'nēco'. ² Ya'ipi ma'sha canaramaso' chanatarin. A'moramasopitanta', no'soni pē'yararin. ³ Coriquinēmanta' topinan quēran canarama'. Hua'na chī'chirotērinsō pochin napoonin nisarín. Co canamiataramahuë'. Canpitaora maréáchin coriqui yontonama' ni'ton, Yosë chiniquēn ana'ntarinquēma'. Pēnquē parisitarama'. Na'a coriqui canapomarahuë', nani ayaro' tahuēri ya'caritēriarin. ⁴ Piyapinēmapita nonpintērama'. Iminēmaquē asacatopiramahuë', co no'tēquēn pahuērētēramahuë'. Inapitaso' Yosēquē sha'huirapirinēnquēma'. Shanēmapita nitērinsō' mapirinahuë', co pahuērētēramahuë'. Inapohuatama', Yosë nitotarin. Inaso' chini chiniquēn nanantērin ni'ton, no'tēquēn i'huērētārinquēma'. ⁵ Isoro'paquē nōya ya'huērāma'. Nani ma'sha ya'huētērinquēma'. Capa cancantacasoáchin yonquirāma'. Nani ma'sha ya'huētōpirinquēmahuë', Yosē ana'ntarinquēma'. Ohuacaro'sa' tēpacaso pochin nipon. Yatēparinsō' co nitotatonahuë', coshatāpirinahuë', tahuēri nanihuachina, a'nanaya hua'anēni huēcāpairahuaton, tēparin. Inapochachin canpitaso' noya ya'huāpiramahuë', a'nanaya ayaro' tahuēri naniarin. ⁶ Pa'pi co noyahuë' cancantatoma', noya piyapi'sa' nonpinapirāma'. Chiniquēn aparisitopiramahuë', inapitaso' co nanitōpīhuē' i'huērētīnēnquēmaso'. Napoaton, Yosē chiniquēn ana'ntarinquēma'.

Quisocrisō noya ninacaso' ya'huērinsō'

⁷ Napoaton iyaro'sa' aparisitohuachinēnquēma', noya ahuantoco'. A'na tahuēri Sinioro o'mantarin. Naporo' ya'ipiya no'tēquēn ana'ntarin. Ni'co'. Sha'tohuatēra, co a'naroáchin manēhuë'. O'nanpachina, oshaquēran papotarin. O'naantahuachina, cayarín. “Oshaquēran cayahuachin, mapatēhua' ca'sarēhua',” ta'ton hua'anēni ninararin. ⁸ Inapochachin canpita' noya cancantatoma', Sinioro o'mantacaso' tahuēri ninaco'. Nani ya'caritēriarin. Napoaton ama sētocosohuë', Yosē ana'ntochinquēma'. Ni'sárinpoa'. Co hua'quiya quēranhuë' o'mararin ana'ntinpoaso marē'. ¹⁰ Ni'co' iyaro'sa'. Iráca pēnēntona'piro'sa' Sinioro nanamē a'chinpirinahuë'. Pēnēntohuachinara, a'naquēni no'huítōna', aparisitōpi. Parisitaponarīhuë', ahuantōpi. Co no'huipīhuë'. ¹¹ Noya ahuantōpi ni'ton, Yosēri noya ni'nin, tēnēhua'. Coponta' pa'pi parisitērin, nitotērama'. Na'con parisitaponahuë', chiniquēn cancantaton, ahuantērin. Ma'sha onpoaponahuë', Yosēri catahuarin noya noya pipicaso'. Ina nohuanton, napoin quēran noya noya yonquirin. Yosē nosoroatonpoa' na'con catahuarīnpoa', tēnahuë'. Napoaton chiniquēn cancantatoma', ahuantoco'.

¹² Na'con iyaro'sa' yonquico' no'tēquēnāchin nonacamaso': “Pa'sarahuë,” topatama', paco'. “Co pa'sarahuë,” topatama', ama pacosohuë'. Nani tahuēri no'tēquēnāchin nontohuatama', co “Yoscoarē,” ta'caso' ya'huērīnhuë'. Co'ni ma'sha tēranta' isoro'paquē ya'huērinsō' a'pitatēhua' nonpinacaso' ya'huērīnhuë'. Napoaton nani tahuēri no'tēquēn nonco', Yosē ana'ntochinquēma'.

¹³ A'naquēma' ma'sha onpohuatama', Yosē nontoco' catahuainquēma'. Noya cancantohuatama', Yosē cantānēn cantatoma': “Yosparinquēn Sinioro,” itoco'. ¹⁴ A'naquēma' caniohuatama', ansiano'sa' amatoco' Yosē nonchina'. “Quisocrisō catahuainquēn,” ta'tona', pi'pian tomaquē pashichinquēma'. Ina quēran Yosē nonchina' anoyatacāso marē'. ¹⁵ Ya'ipi cancanēma quēran huarē' natēcāso' ya'huērīn. “Ya'ipi Sinioro nanitapanan,” topachina', anoyatarin. Oshahuanpachina', inanta' inquitarin. ¹⁶ Napoaton ma'sona tēranta' co noyahuë' nipatēhua', imarēhuasopita capini nisha'huítahua'. “Ina marē' caso' oshahuanahuë,” nitahua'. Itohuarin capini Yosē nontahua' anoyachinpoa'. Ya'ipi co noyahuë' yonquirēhuasopita naniantohuatēhua', chiniquēn ina nontohuatēhua', na'con catahuarīnpoa'. ¹⁷ Ni'co'. Iniasē canpoa pochachin niponahuë', chiniquēn Yosē nontohuachina, natanin. “Na'a piyapi'sa' Sinioro co imarinēnquēnhuë'. Quēma nohuanton, ama o'nainsohuë',” itohuachina, cara pi'ipi na'con co pi'pisha tēranta' o'nanīnhuë'. ¹⁸ Ina quēran Yosē nontantahuachina: “Quēma nohuanton o'naanta'in,” itohuachina, o'naantarin. Sharo'sa' papotantarin. Napoaton canpoanta' noyāpiachin cancantatēhua', chiniquēn Yosē nontahua'.

¹⁹ Noya iyaro'sa' nipēnēncō'. A'nasō' no'tēn nanan nitotaponahuë', nisha cancantohuachina, a'naya a'nayanquēma' pēnēncō' no'tēquēn yonquianta'in. ²⁰ Natēhuachinquēma',

chiminpachina co parisitomiatapihuë'. Ya'ipi oshanëna' Yosëri inquitarin. Pënënama'
ni'ton, noyápiachin cancantantapi huachi. Ina yonquiatoma', nipënëncó'. Nani huachi.

Santiago

Pitrori Yosë piyapinēnpita ninshitērinso'

Nisha nisha parti ya'huēpisopita ninshitērinso'

¹ Ca Pitroco ninshitaranquēma', ni'co'. ¿Noya canpitanta' ya'huarama'? Noya canta' isēquē ya'huarahuē. Quisocristo a'parinco nanamēn a'china'huaso marē'. Canpitaso' aparisitātēnēnquēma', ayanquērīnēnquēma' ni'ton, nisha nisha parti ya'huēarama'. Pontoquē, Carasiaquē, Capatosiaquē, Asiaquē, Pitiniaquē, inaquēpita ya'huēramaso' nanan a'pataranquēma'. Tēhuēnchachin co isoro'paquē ya'huēmiatarihuahuē'. Yosē nohuanton, Quisocristo imarēhua' ni'ton, Yosē'pa' ya'huēmiatarihua'. Isēquēso' topinan yacapatātēhua pochin ninēhua'. ² Irāca quēra huarē' Tata Yosē nohuitērinquēma'. Nosoroatēnquēma', huayoninquēma' huēntonēnquē ya'conacamaso marē'. Ispirito Santo anoyacancantērinquēma' natēcamoso marē'. Quisocristo corosēquē chiminin oshanēma' inquitīnquēmaso marē'. Yosē nontērama' ni'ton, oshanēma' inquitērinquēma'. Yosē inaora nohuanton, noya catahuainquēma'. Asanocancainquēma'.

Yosē'pa' ya'huēcaso' ninarēhuaso'

³ Ma noyacha Tata Yosēso paya. Quisocristo pa'pin inaso'. Na'con nosoroatonpoa', nasitantarēso pochin nasha cancan quētērinpoa' ina nohuitacaso marē'. Quisocristo hua'anētērinpoa'. "Chiminaponahuē', nantantarin ni'ton, canpoanta' nantantarihua'." ta'tēhua', noya ninarēhua'. Natētomiātērēhua'. ⁴ Yosē'pa' nani tapatērinpoa' noya noya ya'huēcontacaso marē'. Inatohua' co manta' ta'huantarihuahuē'. Co manta' nitapiarinhuē'. Inaquēso' co yanco pochin ahuirinhuē'. Noya noya nisarín. Canpoa marē' Yosēri acorín. Inari chachin ni'sarin. ⁵ Tata Yosē ya'ipiya nanitaparin. "Yosē co quēnanpirēhuahuē', catahuarinpoa'," topatēhua', noya a'paiarinpoa'. Ma'sha onpohuatēhua', catahuarinpoa' ahuantacaso'. Ayaro' tahuēri nōya nicha'ēsarinpoa'. Nani yonquirin o'mantacaso'. A'na tahuēri ni'sarēhua'. O'mantaquē huarē' a'paiarinpoa'.

⁶ Ina yonquiatoma', capa cancantarama'. A'na tahuēri Yosē nohuanton, pi'pian ma'sha onporama'. Ipora chachin ma'sha onpotopirinēnquēmahuē', co hua'qui' parisitaramahuē'. Parisitapomarahuē', o'mantacaso' tahuēri yonquiatoma', noya cancantoco'. ⁷ Ma'sha onpohuatēhua', Yosē catahuarinpoa' ya'ipi cancanēnpoa' quēran imacaso marē'. Oro tapacaiso marē' a'rototiposo pochin nitarinpoa'. Oro inapotohuachinara, noyápiachin pipirin. Ya'ipi nē'huē huiquitahuaton, orosachin ninin. Inapochachin iporaso' Yosē nohuanton, pēnquē ahuiquitērésō pochin ma'sha onpotērinpoa' noya noya acoinpoaso marē'. Oro pa'ton niponahuē', co ya'huēmiatērinhuē'. Canpoaso nipirinhuē', Yosē natēhuatēhua', nantimiatarihua'. Napoaton na'con yonquia'ahua' cancanēnpoa' quēran huarē' natēcaso'. Ina Yosē nohuantērinso'. Natēmiatohuatēhua', Yosē noya noya ni'sarinpoa'. Quisocristo o'mantahuachin, noya noya acorarinpoa'. Ina pochin ya'noaríhua'.

⁸ Quisocristo co onporonta' quēnanapomarahuē', nosororama'. Ipora huanta' co nicapomarahuē', "Co nonpintarincohuē'. Catahuarinco," ta'toma', ina natērama'. Cancanēma quēran ina nohuitatoma', nōya cancantērama'. Ina yonquiatoma', capa cancantērama'. ⁹ Imarama' ni'ton, anoyacancantērinquēma'. Nicha'ēsarinquēma' huachi.

¹⁰ Irāca pēnēntona'piro'sa' ninopi. "A'na tahuēri Yosē inaora nohuanton, nosoroatēnquēma', nicha'ēsarinquēma' canpitanta'," topi. Ninotona' ninshitaponaraihuē', co nitotopihuē' ma'sona tapon napopiso'. Napoaton cancantatona', Yosē quiricanēn nontopi no'tēquēn nitotacaiso marē'. Noya nitotatona no'tēquēn sha'huītērinēnpoa'. ¹¹ Ispirito Santo nohuanton, irāca Cristo ninopi. "Parisitapon. Ina quēran nantantarahuaton, noya noya ya'huapon," topi ninotona'. Napoatona', yonquiapi. "¿Ma quēmapita' o'maton, parisitapon? ¿Onporota' parisitaponso'?" topi. ¹² Ina quēran Yosēri anitotērin. "Pahuanarin nancasos". A'na tahuēri ya'huēpisopita nitotacaiso marē' ca nohuanton, ninorama', itērin Yosēri. Canpita iyaro'sa' nitotacamaso marē' ninopi. Iporaso' ina noya nanan chachin a'chintērainquēma'. Ināpa quēran o'maton, Ispirito Santo catahuarincoi noya a'china'huaiso marē'. Anquēnīro'sa quēran huarē' yanitotopirinahuē', co ya'ipiya nitotopihuē'.

Noyasáchin nicacaso' ya'huērinso'

¹³ Napoaton chiniquēn cancantatoma', yonquico' noya nicacamaso'. Sano yonquico'. Quisocristo o'mantahuachin, inaora nohuanton, nicha'ēsarinpoa'. Ina ninatoma', noya cancantoco'. ¹⁴ Hua'huaro'sa' noya nipachinara, pa'pina' natēpi. Inapochachin canpitanta' Yosēíchin natēcō'. Irāca co Yosē nanamēn nitotatomarahuē', co yonquiramahuē'. Yano'pihuatomara, no'pirama'. Co noyahuē' yonquihuatomara, co noyahuē' ninama'. Iporaso nipirinhuē' ama inapocosohuē'. ¹⁵ Tata Yosē noyasáchin ninin. Huēntonēnquē

aya'coninquëma' ni'ton, canpitanta' ina pochin cancantoco'. ¹⁶ Quiricanën quëran Yosë pënëninpoa'. "Caso' noyasáchin ninahuë. Napoaton canpitanta' noyasáchin nico'," itërinpoa'.

¹⁷ Yosë nontohuatamara, "Tata," itërama'. A'na tahuëri inaso' coisë pochin ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' no'tëquën sha'huitarin. Co noyahuë' nipisopita no'tëquën ana'ntarin. Ya'ipi oshahuaninsopita ana'ntarin ni'ton, tè'huatacaso' ya'huërin. Chiminaquë huarë' ina yonquiatoma', noya nico'. ¹⁸ Iráca shimashonënpooipita topinan quëran ya'huëpi. Moshatopirinahuë', co Yosë nohuitopihuë'. Inapita nonanatoma', canpitanta' topinan quëran ya'huëpiramahuë', Yosë ocoirinquëma' ina nohuitacamaso marë'. Ocoiinquëmaso marë' co coriqui pahuëretërinhuë'. Hui'nin chachin a'paimarin. Coriqui, oro, inapita a'na tahuëri ta'huantarin. ¹⁹ Hui'ninso nipirinhuë' noya noya. Ina chiminpachina, huë'nainën pa'nin. Iráca cotioro'sa' co noyahuë' nipachinara, carniroa'hua noyápiachin nininso' masahuatona', tëpapi. Inapochachin Quisocristoso' nóya. Co manta' oshahuanaponahuë', corosëquë chiminin. Oshanënpoa' inquitatonpoa', ocoirinpoa huachi. ²⁰ Iráca co'huara isoro'pa' ya'huëyatërasohuë', Yosë yonquirin hui'nin a'paimacaso marë'. Ipora huarë' ya'norin canpitanta' nicha'ëinquëmaso marë'. Nani ayaro' tahuëri ya'caritapon chachin ya'norin. ²¹ Quisocristo anoyacancantërinquëma' ni'ton, Yosë nohuitatoma', natërama': "Tëhuë'nchachin catahuarinpoa'," tënama'. Quisocristo chiminaponahuë', Yosëri ananpitaantarin. Inapaquë quëpantarahuaton, chiniquën nanan quëtërin. Napoaton Yosëichin imarama'. "Canpoanta' ananpitaantarinpoa'," ta'toma', ninarama'.

²² Yosë nanamënso' no'tën nanan. Ina natëhuatama', ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantarama'. Noyápiachin cancantarama'. Yosë anoyacancantërinquëma' ninosorocamaso marë'. Napoaton imaramasopita capini noya ninosoroco'. Tëhuë'nchachin cancänëma quëran huarë' ninosoroco'. ²³ Yosëso' co onporonta' chimininhuë'. Nanpimiatarin. Inaso' nasha cancan quëtërinquëma' huëntonë'nquë ya'conacaso marë'. Nasitantarëso pochin noya cancantërama'. Co piyapi quëran nasitatoma' huëntonë'nquë ya'conamahuë'. Nanamën quëran anoyacancantërinquëma'. Nanamënso' co onporonta' ta'huantarinhuë'. Ina natëhuatëhua', canpoanta' nanpimiatarihua'.

²⁴ "Panpatëro' a'naroáchin ahuirin. Inapochachin canpoanta' chiminarihua'. Yancoro'santa' noyápiachin nipirinhuë', a'naroáchin ahuihuachina, nohuatërin. Inapochachin nani ma'sha ni'nëhuasopita ta'huantarin anta'. ²⁵ Sinioro nanamënso nipirinhuë', ya'huëmiatarin," tënin Yosë quiricanë'nquë.

Ina nanan chachin nani a'chintërainquëma'.

2

¹ Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco'. Ama iyaro'sa' ninonpintocoso-huë'. A'naquën noyasha nonaponaraihuë', po'oana quëran co noyahuë' nipi. Ama ina pochin nicosohuë'. Ya'ipi cancänëma quëran no'tëquën ninontoco'. A'napita noya ya'huëhuachina', ama noyapatocosohuë'. Ama pinotocosohuë'. ² Yosë huëntonë'nquë ya'conpatëhua', hua'huasha nasha huaipiso pochin ninëhua'. Ni'co'. Canopia'huaya sho'sho apira apira nayaran. Sho'shotaton, noya chinirarin. Inapochachin canpitanta' Yosë noninso chachin na'con na'con nohuantoco'. Ina yonquihuatama', oshaquëran noya noya nisarama'. Chiniquën cancantatoma', noya cha'ësarama'. Yosë nanamënáchin achincan-caninpoa'. ³ "Sinioroso' noya," ta'toma', nani imarama'. Cosharo' pi'nirëso pochin pi'pian nohuitërama'. Na'con na'con ina nohuitoco'.

Quisocristo na'pi pochin nininso'

⁴ Na'pi quëran yapëihuatëra, a'na na'piso' na'con na'con nohuantëre' pëi' achinicaso marë'. Quisocristo ina na'pi pochin ninin. Piyapi'sari co nohuantopirinahuë', Yosëriso' nóya nicaton, na'con nohuantërin. Apira apira Quisocristo yonquico'. Inaso' nanpimiatarin. ⁵ Imarama' ni'ton, canpitanta' noya na'piro'sa pochin nisarama'. Nanpimiatarama'. Ya'ipi imarëhuasopita Yosë acorinpoa' pëinën pochin nicacaso marë'. Cancänënpoa quëran huarë' ina na'con chinotërehua' ni'ton, corto hua'ano'sa pochin nisarëhua'. Nani tahuëri ina chinotatëhua', "Yosparinquën Sinioro," itahua'. Nicatahuacasonta' ama naniantahuasohuë'. Quisocristo catahuarinpoa' ina pochin nicacaso'. Ina marë' Yosë noya ni'sarinpoa'. ⁶ Quiricanën quëran ina ninorin:

"Yapëihuachinara, noya noya na'pi nohuantopi pëi' achinicaso marë'. Cristo ina na'pi pochin nisarin. Sionquë acoarahuë'. Ina natëhuatama', 'Co naniantarinpoahuë', ta'toma', co sëtëréso pochin cancantaramahuë'," tënin Yosë quiricanë'nquë.

⁷ Quisocristo natëhuatëhua', ina na'con nohuantarihua'. A'naquënso nipirinhuë' co natëtonaraihuë', co Quisocristo nohuantopihuë'. Quiricanën quëran naporin:

"Na'pi quënanpachinara, sacatoro'sa' co nohuantopihuë'. Të'yatopi. Ina na'piso nipirinhuë' noya noya ninin pëicaso marë'," tënin.

Inapochachin Quisocristo noya nipirinhue' co nohuantopihue'. ⁸ Quiricanèn quèran itantarin:

“Iratohuatèra, na'pi i'patahuatè', anotèrè',” ténin. Inapochachin a'naquèn co Quisocristo nanamèn natètonaraihuè', nisha cancantopi. Ina marè' Yosè nohuanton, na'inpì huachi.

⁹ Imarèhuasopitaso nipirinhue' nohuantèrinpoa'. Huayoninpoa' ina nohuitacaso marè'. Inasáchin hua'anèntèrinpoa'. Nani acorinpoa' corto hua'ano'sa pochin nicatèhua', ina marè' sacatacaso'. Noyápiachin cancan quètèrinpoa'. Yosè piyapinènpita ninèhua'. Iráca tashi pochin cancantopirèhuahuè', Yosè nicha'èrinpoa' tahuèri pochin cancantacaso marè'. Acorinpoa' Yosè noya nosororinpoaso' sha'huicaso marè'. ¹⁰ Iráca co Yosè piyapinènpita nipiramahuè', iporaso' nani huèntonènquè aya'coninquèma'. Iráca co insonta' tèhuèinchachin nosororinquèmahuè'. Iporaso' Yosè nosororinquèma'.

Yosè noya imahua'

¹¹ Nosororanquèma' iyaro'sa' ni'ton, pènènanarquèma'. Quisocristo imatoma', co isoro'paquè ya'huèmiataramahuè'. Yosè'pa' ya'huèmiataramaso'. Napoaton ama ma'sha isoro'paquè ya'huèrinsopitaráchin yonquicosohuè'. Isoro'paquè no'piápi, monshihuanapi, taparosáchin nonatona', capa cancantapi. Ama ina pochin cancantocosohuè'. Ina pochin cancantohuatama', sopai minsèarinquèma', co Yosè pochin cancantaramahuè'. ¹² Co imapisopitahuè' pinorinèinquèma'. “Co noyahuè' nipi,” topi. Ina nipirinhue', noyasáchin nico' ni'inèinquèma'. Ina quèran a'na tahuèri Yosèri catahuarin ni'ton, no'tèquèn yonquihuachina', yonquiarinèinquèma'. “Ma noyacha Yosèri catahuarin ni'ton, noya nipi paya,” tosapi.

Hua'ano'sa' natècaso' ya'huèrinso'

¹³ Sinioro imarama' ni'ton, hua'ano'sa' natèco'. Ya'ipi acorinsopitanta' natèco'. Copirinoso' chini chiniquèn nanantèrin ni'ton, natècaso' ya'huèrin. ¹⁴ Ninano hua'ano'sa', chirinchi'ro'sa', sontaro'sa', ponisiaro'sa', inapita acorin piyapi'sa' a'paicaiso marè'. Co noyahuè' nipachina', ana'íntapi. Noya nipachina', noya ni'sapi. Inapitanta' natèco'. ¹⁵ Ina Yosè nohuantèrin. A'naquèn co Yosè nanamèn nitotatonaraihuè', co yonquipihue'. Quisocristo imarama' ni'ton, a'naroáchin yapinorinèinquèma'. Noyasáchin nico' ama pinoinèinquèmaso marèhuè'.

¹⁶ “Yosè nicha'èrinpoa',” ta'toma', noya yonquico'. Iráca nanan co natècaso' ya'huèpirinhue', ama ina yonquiatoma' tèhuècosohuè'. Yosè hua'anèntèrinquèma' ni'ton, ina nohuantèrinsóachin natèco'. ¹⁷ Ya'ipi piyapi'sa' noya nontoco'. Imaramasopita capini noya ninosoroco'. Yosè tè'huatatoma', no'tèquèn natèco'. Copirnonta' noya nicatoma', natèco'.

Quisocristo nonanacaso' ya'huèrinso'

¹⁸ A'naquèma' patron marè' sacatèrama'. Asacatohuachinquèma', natèco'. Yosè ni'sarinquèma' ni'ton, noya natèco'. A'naquèn patron noya. Nosororinquèma'. A'naquènso nipirinhue' yáno'huítèrin. Co noyahuè' nipirinhue', inapitanta' natècaso' ya'huèrin. ¹⁹ Topinan quèran ana'intohuachinquèma', ama no'huicosohuè'. Yosè yonquiatoma', ahuantoco'. Ina marè' Yosè noya ni'sarinquèma'. ²⁰ Co noyahuè' nipatama', ana'intarinquèma'. Ahuantohuatama', co ina marè' noya ni'ninquèmahuè': “No'tèquèn ana'intohuachinquèma', ahuantacaso' ya'huèrin,” topi ya'ipiya. A'na tahuèriso nipirinhue' noya nipiramahuè', aparisitarinèinquèma'. Co no'huítatomahuè', ahuantohuatama', Yosè noya ni'sarinquèma'. ²¹ Ina pochin ahuantacaso' Yosè nohuantèrin. Quisocristo canpoa marè' parisitèrin. Parisitaton, a'chintèrinpoa' canpoanta' ina pochin ahuantacaso'. Ina iyaro'sa' nonanco'. ²² Inaso' nóya ninin. Co mantá onporinhue'. Co pi'pian tèranta' nonpininhue'. ²³ Inimiconènpitari pinopachinara, co yai'huèrètèrinhuè'. Aparisitopirinhue', co no'huirinhue'. “A'na tahuèri Yosèri no'tèquèn ana'íntarin,” ta'ton, Yoséichin natèrin. ²⁴ Quisocristo isoro'paquè o'maton, piyapi chachin nasitimarín. Oshanènpoa marè' corosèquè chiminin. Inaora ya'huèrètèrinpoa'. Ya'ipi co noyahuè' yonquirèhuasopita naniantatèhua' noya nicacaso marè' chiminin. Corosèquè parisitaton, anoyacancantèrinpoa'. ²⁵ Ohuica chihuèrinso pochin nicatèhua', co Yosè nohuitopirèhuahuè', iporaso' Quisocristo imarèhua'. Inaso' ohuicaros'a' hua'anèn pochin ni'ton, noya a'paiarinpoa'.

3

So'yahuano'sa' pènèninso'

¹⁻² Sanapi'santa' so'yahuachina', so'ina' natèina'. A'naquèn quèmapi'sa' co Yosè nanamèn natèyátèrapihue'. Inahuanta' imacaiso marè' so'ina' noya natèina'. Noya nocoma'ina'. Ama

a'na quémapi tēhuainasohuë'. Yosë yonquiatona', noya niina'. Noyasáchin nipachin, ina nícaton, so'ionta' oshaquëran imapon nimara. Co sa'ini pēnēnpirinhüë', noya nininso marë': "Noya nanan imasarin," tapon inanta'. ³ Ama imoyaro'sa' nitapacasoráchin yonquicosohüë'. A'naquën sanapi'sa' ainēna tapacasoachin yonquipi. Oro quëran nípiso' a'sontanpapi. Notohuaro' miyo pē'pēpi. Pa'ton nininsopita a'mocaiso pa'yatopi. Noyápiachin nitapacasoráchin yonquipi. ⁴ Quisocristo imapatama', ama aipi ya'norinsoráchin yonquicosohüë'. Noyápiachin cancantacamaso' na'con na'con yonquico'. Yosë pochin yonquicaso' ya'huërin. Nitaparamaso' co ya'huëmiatarinhüë'. Cancanēnpoa quëran yonquirēhuasopitaso nipirinhüë', ya'huëmiatarin. Napoaton imoyaro'sa' sano cancantoco'. Ama pi'pian tēranta' no'huítocosohüë'. ⁵ Nóya cancantohuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. ⁶ Iráca noya sanapi'sa' Yosë natērinsopita ina pochin nipi. "Yosë catahuarinco," ta'tona', inaíchín yonquipi. So'ina' noya natētona', noyápiachin cancantopi. ⁷ Apraan sa'in ina pochin ninin, Sara itopiso'. So'in noya natērin. "Camaihuachincora, natērahüë mini," tēnin. Canpitanta' imoyaro'sa' noya nipatama', ina pochin cancantarama'. Noyápiachin cancantohuatama', co tē'huatochinachin cancantaramahuë'.

⁸ Canpitanta' iyaro'sa', sa'ama' nosoroatoma' noya ichiya'huëco'. Co canpita pochin chinipihuë' ni'ton, noya nícátoma', sanoanan quëran nontoco'. Inapitanta' Quisocristo imapi ni'ton, canpitarë'quëma chachin Yosë huëntonēnquë ya'conpi anta'. Inapitanta' nanpimiatapi. Ina yonquiatoma', sa'ama' noya nosoroco'. Inapotohuatama', Yosë nontohuatama', catahuarinquëma'.

Aparisitērinēnpoaso'

⁸ Ya'ipinquëma' noya nini'toma', ya'huëco'. A'naquën sētohuachina', noya nontoco' ama aquëtē' sēchinasohüë'. Noya cancantohuachina', canpitanta' noya cancantoco'. Imaramaso capini ninosoroco'. Ninosoroatoma' iyaro'sa' nícatahuaco'. Ama ninocancosohüë'. Canpitanta' imoyaro'sa', noya ninontoco'. ⁹ Piyapi'sa' ma'sha onpotohuachinēnquëma', ama i'huërētacamaso' yonquicosohüë'. Pinopachinēnquëma', ama canpitariso' pinocosohüë'. Noya nontoco'. Naporahuaton, Yosë nontoco' inapitanta' catahuain. Imapatēhua', ina sha'huítērinpoa' a'napitanta' nosorocaso'. Napohuatēhua', Yosë noya catahuarinpoa'. ¹⁰ Iráca quiricanēn quëran itērinpoa':

"Noya ya'huëcamaso' nohuantohuatama', noyasáchin nonco'. Ama insonta' nonpintocosohüë'. Inapohuatama', noya cancantatoma', noya ya'huarama'.

¹¹ Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', nóya nico'. Sano piyapi nícátoma', ama insonta' no'huicosohüë'. A'napitanta' catahuaco' noya nini'tona' ya'huë'ina'.

¹² Noya nipatama', Siniro a'pairinquëma'. Ina nontohuatama', natanarinquëma'. Nipirinhüë', co noyahuë' nipatama', co Siniro tahuëretarinquëmahüë', tēnin.

¹³ ¡Noyasáchin nipatama', co a'napita ya'huërētarinquëmahüë'! ¹⁴ A'na tahuëriso nipirinhüë' imaramaso marë' aparisitohuachinēnquëma', ama tē'huatocosohüë'. "Quisocristo marë' parisitarēhua'," ta'toma', noya cancantoco'. Yosë noya catahuarinquëma' ni'ton, ama pa'yancosohüë'. ¹⁵ Ya'ipi cancane'ma quëran Quisocristo yonquico'. Inaso' hua'anēntērinpoa' ni'ton, chinotoco'. Nani tahuëriya chiniquën cancantatoma', yonquico' Quisocristo nanamēn sha'huicamaso marë'. Ina quëran "¿Onpoatomata' imarama'?" itohuachinēnquëma', a'naroáchin no'téquēn sha'huitarama'. ¹⁶ Ama no'huítē pochin chiniquën sha'huítocosohüë'. Sanoanan quëran pēnēco'. Yosë yonquihuatama', noya sha'huítarama'. Quisocristo imarama' ni'ton, noyasáchin nícátoma', noyápiachin cancantoco'. Ina quëran pinopirinhüë'quëmahüë', "Co'ta noya nisapi. Quëmariso' nonpinapiran," itarin a'narinta'. Itohuachina, pinotona'piso' tapanarin.

¹⁷ Co noyahuë' nipatēra, parisitacaso' ya'huërin. A'na tahuëriso nipirinhüë' Yosë nohuanton, imarēhuasopitanta' parisitarēhua'. Noya nipirēhuahuënta', piyapi aparisitahüë' inēnpoa'. Ina pochin parisitacaso' Yosë nohuantērin. ¹⁸ Quisocristonta' nóya niponahuë', oshahuanēhuaso marë' parisitērin. Oshanēnpoa' inquitinpoaso marë' chiminin. A'naromaréachin chiminin. Noya niponahuë', oshahuanos'a marë' chiminin. Canpoanta' Yosë nohuítacaso marë' chiminin. Piyapi ni'ton tēhuēnchachin tēpapi. Chiminaponahuë', nanpimiatarin ni'ton, noya noya ya'huantarin. ¹⁹ Ina pochin nanpiantaton, pa'nin chimipiro'sa' ya'huërinquë. Inaquë tashinan pēiquë ya'huapiso pochin nininsopita nanan sha'huítonin. ²⁰ Inapitaso' iráca Noi nanpiso', pa'pi co noyahuë' cancantopi ni'ton, ina nohuanton, Noi pēnētárin. Pēnēntopirinhüë', co yanatēpihuë'. Yosëso' co a'naroáchin ana'intērinhuë'. Noi panca nanca nicaso', ninarapirinhüë', co natēpihuë' ni'ton, ana'intērin. Ipora huanta' parisitapi. Noiso' nanca tinirahuaton, ya'conin. Naporo' posaya'pichin ii' quëran cha'ēpi. ²¹ Inapochachin iporasos' Yosë nicha'ésarinpoa'. Anoyacancantohuachinpoa', aporintērinēnpoa'. Co nē'huë inquitinēnpoaso marë' aporintērinēnpoahuë'. Aporintohuachinēnpoara, Yosë nontērhüë' catahuainpoaso marë'. "Ya'ipi

oshanëhuë inquitoco. Catahuaco noyasáchin nicato, noyápiachin cancanchi,” itërehua'. Ina marë' anoyacancantërinpoa'. Quisocristo nanopiantarin ni'ton, nicha'ësarinpoa'.²² Nanpianjarahuaton, Yosë'pa' pantarin. Yosë inchinan quëran huënsëaton, chini chiniquën nanantarin. Ya'ipi anquëniro'sa', hua'ano'sa', chiniquën nanantërsopita inapitari natëpi huachi.

4

Iráca naporëhuaso' naniantahua'

¹ Quisocristo isoro'paquë o'maton, tëhuëenchachin parisitërin. Napoaton canpitanta' parisitohuatama', ahuantoco'. Quisocristo yonquiatëhua', noya ahuantohuatëhua', noya noya cancantarihua'. Co huachi oshahuanacaso' pa'yatarihuahuë'.² Napoaton ama iráca naporamaso pochin yonquicosohuë'. Ipora quëra huarë' Yosë nohuantërinsoáchin natëco'.³ Hua'qui' co noyahuë' ninama'. Monshihuanama', nisha nisha sanapi noyarama', no'pirama'. Pita nicacasoáchin yonquirama'. Mamanshi mosharama', co inapita moshacasohuë' nipirinhuë'. Iráca co Yosë imatomahuë', inaporama'. Inapoatoma', tahuëri chinirama'.⁴ Iporaso nipirinhuë' imarama'. A'napita yano'pihuachinara, amatopirinënguëmahuë'. Co yano'pihuatamarahuë', no'huirinënguëma'. “¿Onpoatomata' pita nipatëira, co yani'namacoihuë'?” itatënënguëma', pinorinënguëma'.⁵ Iporaso' pinopirinënguëmahuë', ayaro' tahuëri nanihuachin, Yosë sha'huitinpoaso' ya'huërin. Nanpirëhuasopita, chiminpisopita, ya'ipinpoa' coisë pochin nontarinpoa'. Co noyahuë' nipsisopita no'tëquën ana'ntarin.⁶ A'naquën nohuitëramasopita nani chiminpi. Piyapi ni'ton, chiminpi. Chiminaponaraihuë', co'huara chimiyantërasoihuë', Quisocristo nanamën a'chintopi. Natëpi ni'ton, hua'yanëna quëran Yosë pochin nanopimiatapi.

Nisha nisha acorinpoaso'

⁷ Ayaro' tahuëri nani ya'cariarinpoa'. Napoaton ama nisha nisha yonquicosohuë'. Noya yonquiatoma', Yosë nontáco'.⁸ Ya'ipi cancanëma quëran noya ninosoroco'. Ina na'con na'con Yosë nohuantërin. Piyapi nosorohuatama', co noyahuë' nipirinahuënta', a'naroáchin nanan anoyatarama'. Co noyahuë' nipsisopita naniantatoma', co huachi yonquiramahuë'.⁹ Ama apiracosohuë'. Ni'toro'sa' huë'pachina', noya nontoco'. Noya cancantatoma', a'caco', ahue'ëtoco'.¹⁰ Yosë imarëhuasopita acorinpoa' nisha nisha nicacaso'. Inaora nohuanton, a'naya a'nayanpoa' catahuarinpoa' ma'sona nohuantërinso' nitotacaso'. Napoaton ama topinan quëran ya'huëcosohuë'. Ma'sona nitotohuatama', noya nico' a'napita catahuacaso marë'. Noya noya imacamaso marë' nicatahuaco'.¹¹ A'naquën Yosë nohuanton, nitotopi pënëntacaiso'. Nitotohuatama', Yosë noninso chachin pënëntoco'. A'naquëonta' Yosë nohuanton, cania'piro'sa', sa'ahuro'sa', inapita catahuapi. Yosë catahuarinquëma' ni'ton, ina yonquiatoma', a'napita noya catahuaco'. Ma'sona tëranta' nipatama', ya'ipi cancanëma quëran nico'. Piyapi'sa' nicatënënguëma' Yosë noya noya yonquicaiso marë' inapoco'. Yosëso' noya noya ninin. Chini chiniquën nanantërin. Ya'ipi piyapi'sari ina chinochina'. Quisocristo catahuarinpoa' ina pochin cancantacaso'. Amen.

Nisha nisha parisitërehuaso'

¹² Na'con iyaro'sa', imoyaro'sa', nosororanquëma'. Iporaso' chiniquën parisitohuatama', ama pa'yancosohuë'. Co topinan quëran ma'sha onporamahuë'. Imarama' ni'ton, ina pochin parisitacaso' ya'huërin. Yosë nohuanton, napoarama' noya noya imacamaso marë'.¹³ Quisocristo parisitërinso pochin parisitohuatama', noya cancantoco'. Ina quëran chiniquën nanantaton o'mantahuachin, noya noya cancantarama'.¹⁴ Imaramaso marë' pinopachinënguëma', Yosë noya ni'sarinquëma'. Ispirito Santo ya'coancantatënquëma' achinicananarinquëma' ni'ton, noya cancantoco'.

¹⁵ A'naquën piyapi'saso' co noyahuë' cancantopi. Tëpatopi, ihuatopi, nanan pa'yatopi inapitaso' ana'ntacaso' ya'huërin. Ama inapita pochin yonquicosohuë'. Ina marë' parisitohuatëhua', tapanacaso' ya'huërin.¹⁶ Nipirinhuë', imaramaso marë' aparisitohuachinënguëma', ama tapancosohuë'. “Quisocristo imarai mini. Ma noyacha Tata Yosëso paya,” topatama', Yosë noya ni'sarinquëma'.

¹⁷ Nani ana'ntinpoaso' nanirarin. Ipora chachin imarëhuasopita pi'pian pi'pian ana'ntarinpoa'. Co noyahuë' nipatëhua', tatanpoa pochin pi'pian ana'ntarinpoa' noya noya yonquicaiso marë'. ¡Ayaro' tahuëriso nipirinhuë' co nanamën natëpisopitahuë' chiniquën ana'ntarin! Parisitopiquë a'pararin ni'ton, parisitomiatapi.¹⁸ Yosë quiri-canënguë sha'huitërinpoa': “Noya piyapi'santa' parisi quëran cha'ësapi. ¡Oshahuano'saso nipirinhuë' co onporonta' cha'ësapihuë'! Ya'ipi co noyahuë' nipsisopita chiniquën parisitomiatapi,” ténin.¹⁹ Napoaton Yosë nohuanton parisitohuatama', noya nico'. “Catahuaco Sinioro chiniquën cancanchi,” itoco'. Yosë chachin nininpoa'. Inaso' co onporonta' naniantarinpoahuë'.

5

Ansiano'sa' pënëninso'

¹ Ya'ipi ansiano'sanquëmanta' pënënanquëma'. Canta' ansianoco ni'to, achinicancainquëma', ténahuë. Quisocriso isoro'paquë nipon, nohuitërahuë. Corosëquë parisitohuachina, cari ni'nahuë ni'ton, sha'huirárahue. O'mantahuachin, canpoanta' inarë'quënpoa' hua'anëntarihua'. Napoaton iporasó' pënënanranquëma' noya nicacamaso marë'. ² Quisoso imapisopita iyaró'sa' noya ni'co'. Yosë acorinquëma' ya'huëramaquë a'chinacamaso marë'. Hua'anëni ohuicanënpita noya a'pairinso pochin noya a'paico' imamiachina'. A'naya tëranta' co noyahuë' nipachin, sanoanan quëran pënëncó' noya yonquianta'in. Nani tahuëri catahuaco' noya imaina'. Ama chirotomahuë', a'chincó'. Ina pochin nicacaso' Yosë nohuantërin. Ni'ton, canpitanta' noya nohuantatoma', a'chincó'. Ama canacaso marë' a'chincosohuë'. Nóya cancantatoma', Yosë marë' sacatoco'. ³ Pënëntohuatama', ama chiniquën nontocosohuë'. Ama hua'an pochin cancantatoma', camaitocosohuë'. Yosë acorinquëma' a'chintëramasopita catahuacamaso'. Napoaton noya yonquiatoma', noya nico' inapitanta' inachachin nonainquëmaso marë'. ⁴ Quisocriso imarë'hua' ni'ton, ya'ipinpoa' hua'anëntërinpoa'. A'na tahuëri o'mantararin. Noya ansiano'sa' nipatama', naporo' noya canaarama'. Isoro'paquë canatohuachinara, yancotë' huëron quëran nipiso' quëtëpirinahuë', inaso' a'naróáchin ahuirin. Inapaquëso nipirinhuë' canahuatama', ya'huëtomiatarinquëma'. Noya noya ya'huëcontarama'.

Yosë catahuarinpoaso'

⁵ Hui'napi'sanquëmanta' ansiano'sa' natëco'. Ya'ipinquëma' noya yonquiatoma', nicatahuaco'. Quiricanën quëran itërinpoa': "Caora noya nisarahuë, ta'toma', nocantohuatama', Yosë co noya ni'sarinquëmahuë'. Nipirinhuë', 'Caora co nanitërahuë' noya nica'huaso'. Catahuaco,' topatama', inaora nohuanton, Yosë nóya catahuarinquëma'," ténin. ⁶ Parisitapomarahuë', ama Yosë no'huicosohuë'. Chiniquën nanantaton, ni'sárinquëma' ni'ton, natëco'. Ina noya yonquihuatama', tahuëri nanihuachin, noya noya acoarinquëma'. ⁷ Ama ma'sha onpochináchin yonquicosohuë'. Ya'ipiya Yosë sha'huitoco' catahuainquëma'. Ina quëran: "Nosoroatonpoa', co naniantarinpoahuë'," ta'toma' sano cancantoco'.

Sopai yaminsërinpoaso'

⁸ Sopaiso' inimiconënpoa'. Yacamairinpoa' co noyahuë' nicacaso marë'. Pa'pini' yamaninposo pochachin sopai pa'sarin piyapi'sa' minsëcaso marë'. Napoaton noya yonquiatoma', ni'sáco'. ⁹ Ama pi'pian tëranta' ina tahuërëtocosohuë'. Chiniquën cancantatoma', sha'huitoco' pa'in. Yosëichin natëco'. Co canpitaíchin parisitaramahuë'. Ya'ipi parti Yosë imarëhuasopita parisitarëhua'. Ina yonquiatoma', chiniquën cancantoco'. ¹⁰ Yosë pa'pi nosororinpoa'. Quisocriso imarëhua' ni'ton, a'na tahuëri inápaquë quëpantarinpoa'. Iporaso' ma'sha onpopirëhuahuë', catahuarinpoa'. Co hua'qui' parisitarihuahuë'. Ina quëran nosoroatonpoa', anoyatarinpoa'. Achinicananarinpoa'. Noya noya acoarinpaoa'. ¹¹ Yosë chini chiniquën nanantërin. Ya'ipiya hua'anëntarin ni'ton, co onporonta' pipiarinhuë'. Inasáchin chinochina'. Amen.

Tiquiapon pochin ninshitërinso'

¹² Iya Siripano catahuarinco ninshita'huanquëmaso'. Inaso' noya ni'nahuë. Noya imarin. Nani pi'pian ninshitëranquëma' pënëna'huanquëmaso marë'. Yosë yonquirinpoaso chachin nani sha'huitëranquëma'. Noya nosororinpoa', ténahuë. Ina yonquiatoma', ama a'pocosohuë'.

¹³ Papironiaquënta' Yosëri huayoninsopita ya'huëpi. Inapita saludos a'patarinënuquëma'. Marconta' saludos a'patarinquëma'. Inaso' hui'nahuë pochin ni'nahuë. ¹⁴ Ya'ipinquëma' noya ninosoroatoma', nisë'quëco'. Quisocriso imarama' ni'ton, Yosë catahuainquëma' sano cancantacamaso marë'. Nani huachi.

Pitro

Pitrori imapisopita ninshitaantarinsó'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'patérinsó'

¹ Ca Simón Pitroco ninshitaranquëma', ni'co'. ¿Noya ya'huarama? Noya canta' ya'huarahué. Quisocristoichin hua'anëntérinco ni'ton, inasáchin natérahue. Ina acorinco nanamën a'china'huaso maré'. Yosé nohuanton, canpitanta' Quisocristo natérama'. Quiya pochin imarama' ni'ton, canpitanta' nicha'ésarinquëma'. Ma noyacha Quisocristo anoyacancantérinpoa paya, ténëhua'. Inaso' Yosé ni'ton, chinotérëhua'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', nóya ni'ninpoa'. Napopianachin nosororinpoa' ni'ton, catahuarinquëma' canpitanta' cancanëma quëran huaré' natécamaso'. ² Yosé inaora nohuanton noya catahuarinquëma'. Asanocancanëma'. Noya noya nohuito huatama', noya noya cancantarama'. Sinioro Quisocristo nohuito huatama', na'con catahuarinquëma' sano cancantacamaso maré'.

Noya noya imacaso' ya'huërin

³ Quisocrístoso' chiniquéen nanantaton, ya'ipiya nanitaparin. Ina imapatëhua', catahuarinpoa' Yosé pochin cancantacaso maré'. Ina Yosé anohuitérinpoa'. Huëntonënuqué nani aya'coninpoa'. Inaso' nóya ni'ton, nohuantérin canpoanta' inapochachin cancantacaso'. Ina nohuito huatëhua', catahuarinpoa' onporahuatésóna noya noya chinotacaso'. ⁴ "Caora nohuanto, catahuarinquëma' noyápiachin cancantacamaso maré'," itatonpoa', na'con catahuarinpoa'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', anoyacancantérinpoa'. Sopai yacamairinpoa' co noyahué' nicacaso maré'. Sopai natéhuatëra, monshihuané', canacasoáchin yonquiré', co noyahué' cancantérë'. Inapohuatëra, oshaquëran nitapicancané'. Quisocrístoso nipurinhué' nicha'érinpoa'. Apira apira ina yonquihuatëhua', oshaquëran Yosé pochin cancantarihua'. ⁵ Napoaton Quisocristo imapatama', na'con yonquico' noya nicacamaso maré'. Noya nicatoma', Yosé yonquirinso chachin nitotoco'. ⁶ Ina nitotatoma', co noyahué' yonquihuatama', a'naróáchin naniantoco'. Naporahuatoma', ma'sha onpompomarahué', chiniquéen cantantoco'. Chiniquéen cantantohuatama', ya'ipi cancanëma quëran ina chinotoco'. ⁷ Noyasha chinotatoma', imaramasopita capini noya ninosoroco'. Naporahuatoma', ya'ipi piyapi nosoroco'.

⁸ Ina pochin Yosé pënëninpoa' noya noya imacaso maré'. Ina pochin cantantohuatama', co topinan quëran imasaramahué'. Oshaquëran noya noya cantantohuatama', noya noya Quisocristo nohuitarama'. ⁹ A'naquënso nipurinhué' co ya'ipi cancanëna quëran Yosé imapihué'. Co noyahué' nipi. Co a'napita nosoropihué'. Ina pochin cantantohuachinara, pëtorayatërëso pochin cantantopi. Pëtorayatohuatëra, co aqué quënantérëhué'. Inapochachin inapitanta co ya'ipi cancanëna quëran imatonahué', isoro'paquë ya'huëinsopitaráchin yonquipi. Nóya cancantacaso maré' oshanënpoa' inquitopirinpoahué', ina naniantopi. Oshaquëran somaraya pochin cancantaton' co huachi nanitapihué' Yosé nanamën natanacaiso'. ¹⁰ Napoaton iyaro'sa', na'con yonquico' ya'ipi cancanëma quëran huaré' imacamaso maré'. Yosé huayonantënuquéma', nontérinquëma' ni'ton, noyá matërëso pochin imamiatoco'. Inapohuatama', co nisha cancantatoma', a'poaramahué'. ¹¹ Cancanëma quëran huaré' imapatama', a'na tahuëri hua'anëntérinquë quëpantarinquëma' noya ya'huëmiatacamaso maré'. Sinioro Quisocristo nóya cantantaton, nicha'ésarinpoa'. Inápaquë pa'patëhua', co onporonta' pipiarëhuahué'.

¹² Ina yonquiato, co amirahué' pënënta'huaso'. No'tën nanan nani nitotérama'. Noya nitotopiramahué', naquëranchin sha'huitantaranquëma' noya noya yonquicamaso maré'. ¹³ Co'huara ca chimiyantërapohué', ina nanan chachin sha'huichinquëma' ama naniantacamaso maréhué', ténahué'. ¹⁴ Co hua'quiya quëranhué' chiminarahué'. Sinioro Quisocristo nani anitotérinco. ¹⁵ Napoaton ninshitaranquëma'. Naquëranchin a'chintantaranquëma'. Ina quëran chiminpirahuënta', iso quirica nontohuatama', yonquiantarama'.

Quisocristo ya'norinsó'

¹⁶ "Chiniquéen nanantaton, Quisocristo o'mantarin," itërainquëma'. Sinioro o'mantacaso' tahuëri no'tëquën a'chintërainquëma'. Co quiyaora yonquínëhué' quëran a'chintërainquëmahué'. Co pi'pisha tëranta' nonpintërainquëmahué'. Iráca isoro'paquë nipon, nisha pochin ya'notérincoi. Ya'pirahué' quëran chachin ni'nai. ¹⁷⁻¹⁸ Quisocrístoro'coi a'na motopi'pa' pa'nai. Inaqué Yosé nohuanton, huënaráchin huënaráchin ya'norin, ni'nai. Naporo chachin inápa quëran Tata Yosé noninso natanai: "Ioso' hui'nahué, nosororahuéso'. Nóya ni'nahué," ténin. Yosé nohuanton, inaqué quënanatoi, natanai. Inapotatoncoi, Quisocristo chiniquéen nanantérinsó' anitotérincoi.

¹⁹ Ina yonquiatoi: "Ma no'tëquëncha Yoséri ninorin paya," ténai. Iráca quëra huaré' pënëntona'piro'sa' ninshitërinënpoa'. Yosé nohuanton, co'huara nasichátëraponhué',

Quisocristo napocaso' ninopi. "No'tèquèn ninshitopi," ta'toi, quiricanèn na'con natèrai. Canpitanta' ina nontatoma', yonquico'. No'tèquèn anitotèrinpoa'. Tashi' nipachina, nanparin noya a'pintèrinpoa'. Inapochachin Yosè quiricanèn quèran a'pintèrinpoa' no'tèquèn yonquicaso marè'. Tahuèrianpitaquè huarè' nanparin noya orotèrin. Inapochachin ipora Quisocristo o'mantaquè huarè' quiricanèn ya'huètèrinpoa' ina nohuítacaso marè'. O'mantahuachin, noyá nohuítarihua'. Huènio tayora huènaráchin a'pininso pochin a'pintarinpoa'. ²⁰ Iporaso' quiricanèn quèran nontèrinpoa'. Co canpoara yonquínènpoa quèran ma'sona tapon naporinso' nitotèrèhuahuè'. ²¹ Iráca co inahuara nohuanton, ninshitopihuè'. Yosèri acorin nanamèn anitotinpoaso marè'. Ispirito Santo nohuanton, Yosè yonquirinso chachin ninshitopi.

2

Nisha a'china'piro'sa' (Judas 4-13)

¹ Iráca Yosèri acorinsopita no'tèquèn pènèntopi. A'naquènso nipirinhue' nonpin nanan pènèntatona', israiro'sa' nonpintopi. Inapochachin iporanta' a'naquèn nonpin nanan yaa'chintarinènquèma'. Noyasha nontapirinhènquèmahuè', nonpintarinènquèma'. "Quiyanta' imarai," taponaraihuè', nonpin nanan a'chinapi anishacancantacaiso marè'. Quisocristo nicha'èinpoaso marè' chiminin. Inaichin natècaso nipirinhue', nisha a'china'piro'saso' co yanatèpihuè'. Ina marè' a'na tahuèri Yosèri ana'ntarin. A'nanaya ana'ntarin. ² Co no'tèquèn a'chintatonaraihuè', na'a piyapi'sa' nonpintapi. "Noya no'picaso', noya monshihuanacaso'," ta'tona', co noyahuè' nisapi. Na'a piyapi natanahuatona', inapita pochin cantantapi. "Imarai quiyanta'," taponaraihuè', co noyahuè' nisapi. Ina marè' a'napitari nicatona', Quisocristo pinosapi. "Quisocristo nanamèn co imacaso' ya'huèrinhuè'. Ina imapisopitaso' co noyahuè' nipi," ta'tona', co no'tèn nanan yaimasapihuè'. ³ Nisha a'china'piro'saso' co nosororinhènquèmahuè'. Canacaiso marè' nonpin nanano'sa' a'chintarinènquèma'. Inaso nipirinhue', iráca quèra huarè' Yosèri yonquirin ana'ntacaso'. A'na tahuèri no'tèquèn ana'ntarin. Co naniantarinhue' ana'ntacaso'.

⁴ Ni'co'. Iráca a'naquèn anquènairo'sa' co Yosè yanatèpihuè'. Co noyahuè' nipi ni'ton, Yosèri ana'ntèrin. Co inapita tèranta' nicha'èrinhuè'. Parisitacaiso marè' a'parin. Tashinanquè oncorapipinan ya'huèrápi. Inaquè ayaro' ninarapi. ⁵ Iráca ya'huèpisopitanta' co nicha'èrinhuè'. Co noyahuè' nipachinara, Yosè nohuanton, panca pacon pa'nin. Ii' quèran ta'huantopi. Noiso' Yosè imaton, no'tèquèn pènèntopirinhue', co yanatèpihuè' ni'ton, ya'ipiya ta'huantopi. Noisáchin nicha'èrin. Ya'ipi quèran posaya'pichin cha'èpi. ⁶ Ina quèran Sotomaquè ya'huèpisopitanta' ana'ntèrin. Co noyahuè' cancantohuachinara, Sotoma, Comora, cato' ninano chachin noyá ahuiquitèrin. Ya'ipiya chiminipi. Ayonquinpoaso marè' inapita aninshitèrin. "Co noyahuè' nìpatèhua', chiniquèn ana'ntarinpoa'," tènèhua'. ⁷⁻⁸ Sotomaquè ya'huèpisopita pa'pi co noyahuè' cancantopi. Monshihuanacaisoáchin yonquipi. A'naratipita co noyahuè' nipi. Inaquè a'na quèmapíchin noya ninin, Loto itopiso'. Nani tahuèri, nani tahuèri co noyahuè' nìpiso nicatón, sètèrin. Taparo' nonpachinara, co noya nataninhue'. Sètacasoáchin cantantèrin. Sacai' niponahuè', inaora Yosè yonquirin. Ina marè' Yosèri nicha'èrin. ⁹ Inapochachin ipora Quisocristo imapatèhua', Yosè nanitèrin catahuainpoaso'. Sopai yamínsèpirinpoahuènta', Yosè catahuarinpoa' cha'ècaso marè'. Oshahuano'saso nipirinhue' ana'ntarin. Nani yonquirin chiniquèn ana'ntacaso'. Ayaro' tahuèri nanihuachin, no'tèquèn ana'ntaton, parisitopiquè a'pararin.

¹⁰ A'naquèn co pi'pisha tèranta' Yosè yanatèpihuè'. Inapitaso' chini chiniquèn ana'ntarin. Co Yosè natètonahuè', co noyahuè' nicacaisoráchin yonquipi. A'naratipita taparo' nisáponaraihuè', co ina marè' tapanpihuè'. "Caora noya nitotèrahue'," ta'tona', co inso tèranta' yanatèpihuè'. Chiniquèn nanantopisopita Yosèri acorinso' co quènanpirinahuè', pinopi. ¹¹ Anquènairo'saso nipirinhue' inapita quèran chini chiniquèn nanantaponaraihuè', co nohuantopihuè' pinotacaiso'. "Yosèri ana'inchin," ta'tona', tananpitopi.

¹² Nisha a'china'piro'saso' ma'sharo'sa pochin cantantopi. Co manta' yonquipihuè'. Ma'sona tèranta' yanipachinara, nipi. Yosè yonquirinso' co nitotatonaraihuè' pinopi. Ni'co'. Ma'sharo'sa' tananquè quènanpatèra, tèparè', co nosororèhuè'. Ina marè' Yosèri acorin. Inapochachin nisha a'china'piro'saso' ta'huantapi. Oshanèna marè' Yosèri ana'ntarin. ¹³ Piyapi'sa' anishacancantopi ni'ton, a'na tahuèri inahuanta' parisitapi. Isoro'paráchin yonquiatona', capa cancantacaisoáchin yonquipi. A'morèso mancharinso pochin nicatona', nitapicananpi. Imaramasopita niyontonpatamara, "Quiyanta' imarai," ta'tona', ya'conpi. Nonpintatènènquèma', ichicoshatapirinhènquèmahuè', inahuaso' co noyahuè' nica-tona taparo' nipi.

¹⁴ Sanapi quënanpachinara, monshitacaisoráchin yonquipi. Co nanitopihuë' nanianta-caiso'. Co chiniquëncancantopisopitahuë' nonpintatona', anishacantantapi. Huënsönquë ma'sha manëso pochin nonpintapi. Ma'sharáchin yonquiatona', noyapatopi. Napoaton Yosëri ana'intarin. ¹⁵ No'tën nanan a'porahuatona', Yosë iranën quëran pëshonpi. Paramo pochin cantantopi. Pioro hui'nin inaso'. Iráca pënëntopirinhue', coriqui na'con na'con nohuantërin. "Nonpinacaso' co noyahuë' nipirinhue', inapoato, na'con canarahue'," ta'ton, co noyahuë' ninin. ¹⁶ Co yanatërinhuë' ni'ton, Yosëri chiniquëncancantopi. Moranën co nitononaponahuë', Yosë nohuanton, piyapi pochin nonin. Ina nonin quëran Yosëri pënënin co noyahuë' yonquirinsopita naniantacaso marë'.

¹⁷ Nisha a'china'piro'sa' co Quisocristo nanamën a'chinhue'. Poso yanirinso pochin nipi. Yanihuachina, co huachi o'ocaso' ya'huërinhuë'. Inapochachin nisha a'china'piro'sa' nonpintarinëncuëma'. Isonta' yonquico'. Hua'qui' co o'nanpachinahuë', chitoro' yaráton quënanpatëra, pa'yatopirëhuë'. Panca ihuani quëpahuachina, co huachi o'naninhue'. Inapochachin nisha a'china'piro'sa' nisapi. "Noya noya a'chintarainquëma'," itopirinëncuëmahue', co tējuëncachin catahuarinëncuëmahue'. Nani iráca Yosëri yonquirin ana'intacaso'. Tashinanquë a'pararin. Inaquë parisitápona'. Co onporonta' pipiponahuë'. ¹⁸ Inahuara nipa'yatona', topinan quëran nontarinëncuëma'. Nisha nisha yonquipi. Nasha ya'compisopita a'naroáchin nonpintopi. Ipora huarë' co noyahuë' yonquipisopita naniantapirinhue'. "Huëco' no'piahua'. Noya no'picaso'. Noya monshihuanacaso'," itopi nonpintatona'. ¹⁹ "Co insonta' natëcaso' ya'huërinhuë'. Canpitaora nohuanton ya'huëco'. Ma'sona tëranta' yanipatama', nico'. Inapohuatama', capa cantantarama'," itopirinëncuëmahue', co inapita tëranta' inahuara nohuanton ya'huëpihuë'. Sopai nohuanton, no'pipi, monshihuanpi, co noyahuë' nipi. Insosona minsëhuachinpoa', hua'anëntërinpoa'. ²⁰ Quisocristo nanamën natanpachinara, natëpirinhue'. "Cha'ësarahuë huachi," ta'tona', co noyahuë' yonquirinsopita pi'pian nianiantopi. Ina quëran nisha cantantatona', Yosë a'poantapi. Co noyahuë' niantahuachinara, sopairi minsërin. Ina marë' na'con na'con Yosëri ana'intarin huachi. ²¹ No'tën nanan nitotaponaraihuë', co imamiatopihuë'. Noya nicacaso' a'chintopirinhue', ina nianiantopi. Co onporonta' natanpihuë' naporini, noya noya niitonahuë'. Nani Yosë a'popi. ²² Ma'pitacha nipi paya. Imaponaraihuë' a'pohuachinara, iráca ninshitatona napopiso chachin nipi: "Ni'nira imohuachina, co yonquirinhue'. Imorinso chachin caantarin. Coshinta' i'quë pa'mopirinhue', naquëranchin shipiroquë quëhuëantaton, në'huëtantarin," topi. Inapochachin inahuanta niconpi.

3

O'mantacaso' tahuëri

¹ Nosororanquëma' iyaro'sa'. I'hua quírca a'patëranquëma' nontacamaso marë'. Iporaso' naquëranchin ninshitantëncuëma', pënëntaranquëma' no'tëquëncancantopisopitahuë' nontacamaso marë'.

² Iráca noya pënëntona'piro'sa' ya'huëpi. Ninotona', Yosë quiricanëncuëncancantopi, nani nontërama'. Naporahuaton, quiyanta' Quisocristo pënënincoiso' a'chintërainquëma'. Inaso' nicha'ësarinhue'. Ca'tano'sanënpitacoi chachin a'parincoi. Ama nianiantacamaso marëhuë' ninshitaranquëma'.

³ Iso' na'con yonquico'. O'mantacaso' tahuëri ya'caritohuachin, co noyahuë' piyapi'sa' ya'huapona'. Co Yosë natëtonaraihuë', ma'sona yonquipiso' nisapi. Co noyahuë' cantantapi. Quisocristo sha'huitërinpoaso' tējuëncuëmahue'. ⁴ "Ma'pítacha nonama paya! 'O'mantararahuë'," jitérinquëma' tí? Intohuasó' Quisocristoso' nimara, capa. Co o'maarinhue', ténai. Tatanënpoarinta ninarápirinhue', nani chiminpi. Isoro'pa' ninin quëra huarë' inachachin inachachin nisárin. Co onporonta' nisha tahuëri nisarinhuë'," tosapí. ⁵ Co yanatëtonaraihuë', co yonquiapihuë'. Iráca co manta' ya'huëpirinhue'. Ina quëran Yosë nonaton, isoro'pa' acorin. Inápaquë ya'huërinso' acorin. Isoro'paso' iisáchin nipirinhue', ina nohuanton, yaniro' ya'norin. ⁶ Ina quëran piyapi'sa' co noyahuë' nipachinara, ii' quëran chachin ata'huantërin. ⁷ Inapochachin ipora isoro'pa', pi'iro'té, inapita ya'huëpirinhue', nani Yosëri chinotërin ana'intacaso': "Ana tahuëri pën quëran ata'huantarahuë'," ténin ni'ton, tahuëri nanihuachin, pën quëran chachin ata'huantararin. Naporo' tahuëri ya'ipi oshahuano'sa' chiniquëncancantopi. Parisitopiquë a'pararin.

⁸ Isonta' iyaro'sa' yonquico'. "Ana tahuëriso' a'naroáchin na'huërin. Huaranca pi'ipiso' hua'qui'," ténëhua'. Yosëso nipirinhue' co canpoa pochin yonquirinhue'. Huaranca pi'inta' nipirinhue', Yosëriso' a'na tahuëriáchin pochin ni'nin. Huaranca pi'ipi, a'na tahuërirë' napopianachin pochin ni'nin. ⁹ Anaquëncancantopi: "Yosë hua'quiarin. Naniantërinpoa'," topirinhue', co hua'quirinhue'. Co topinan quëran sha'huitërinpoahuë'. Nosoroatonpoa', ninarárin. Co nohuantërinhuë' a'na piyapi tëranta' parisitopiquë pacacaso'. Na'con na'con piyapi'sa' co noyahuë' yonquipisopita nianiantacaso marë' ninarárin.

¹⁰ Napoaponahuë', tahuërinën nanihuachin, Siniro o'mantarin. Ni'co'. Tashi' co yonquiasëhuë', ihuatë' huë'nin. Inapochachin a'nanaya ayaro' tahuëri naniarin huachi. Naporo' tahuëri pi'iro'të' huëntoncaarin. Chiníquën huëntoncahuachin, ta'huantarin. Pi'i, tayora, inapita huéya ni'ton, soquiarin huachi. Isoro'pa', ya'ipi ya'huërsopita, inapita huiquitapi.

Noya yonquicaso' ya'huërinso'

¹¹ Co manta' ya'huëmiatarinhuë'. Ya'ipi ta'huantarin ni'ton, ¡Yosë pochin cancantatëhua', noyasáchin niahua'! ¹² O'mantacaso' tahuëri noya ninahua'. "Manoton o'manta'in," ta'tëhua', noyápiachin cancantahua'. Ina tahuëri nanihuachin, ya'ipi inápaquë ya'huërsopita pën quëran ta'huantarin. Pi'i, yoqui, tayora, inapita soquiarin. ¹³ Napoaponahuë', nasha ya'huaantapon. Nani Yosë sha'huëtërinpoa'. "A'na tahuëri nasharo'pa', nasha pi'iro'të' inapita acoantapo," itërinpoa'. Ina ninarëhua'. Inaquë noyasáchin nisarëhua'.

¹⁴ Napoaton iyaro'sa', ina ninatoma' na'con yonquico' noyasáchin nicacamaso marë'. "Quisocristo nanan anoyatërinpoa'," ta'toma', noya nini'toma', ya'huëco'. Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', noyápiachin cancantoco'. Ina quëran o'mantahuachin, noya ni'sarinquëma'. ¹⁵ Nosoroatonpoa', hua'qui' Siniro ninararin na'con na'con piyapi'sari natëcaiso marë'. Ina quëran inapitanta' nicha'ësarín. Ama ina naniantocoso-huë'. Inachachin iya Paononta' ninshitérinquëma'. Inaso' iyanpoa pochin ni'nëhua'. Yosë nohuanton, no'tëquën nitotaton, ninshitérin. ¹⁶ Na'a quirica ninshitatón, nisha nisha ninanoquë ya'huëpisopita a'patërin. Noya pënënpirinpoahuë', pi'pian sacai' yonquicaso'. A'naquën piyapi co Yosë nanamën nitotatonahuë', nisha nisha yonquipi. Paono ninshitérinso' nontopirinahuë', co noya yonquiatonaraihuë', ma'sona tapon naporinso' anishatopi. Yosë quiricanën iráca ninshitopisonta' anishatopi. Ina marë' Yosëri chiníquën ana'ntarin huachi.

¹⁷ Napoaton iyaro'sa' nani pënënanquëma' ni'ton, ni'cona nonpintochinënuëma'. Iporaso' noya yonquipiramahuë'. Co noyahuë' nipsisopita yanonpintarinënuëma' inapita pochin nisha nisha cancantacamaso marë'. ¹⁸ Canpitaso nipirinhuë', Siniro Quisocristoíchin yonquico'. Inaora nohuanton, nosororinquëma' ni'ton, nani tahuëri yacatahuarinquëma'. Inasáchin yonquihuatama', oshaquëran noya noya nohuitarama'. Inaso' nicha'ësarínpoa'. Ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Ayaro' tahuëriquë huarë' inasáchin yonquia'ahua'. Amen. Nani ninshitéranquëma huachi.

Pitro

Coanshari imapisopita ninshitérinso'

Quisocristo no'téquén anitotérinpoaso'

¹ Iso quírca a'pataranquëma', ni'co'. ¿Noyanquëma' canpitanta'? Quiyanta' iséquë noya ya'huarai. Quisocristo noya noya nohuitacamaso marë' ninshitaranquëma'. Iráca co'huara isoro'pa' ya'huëyátérasohuë', inápaquë ya'huërin. Ina quëran o'marahuatón, a'chintérincoi, natanai. Quiyaso' ni'nai. Nirayarai. Nonën chachin ya'huëtërin, së'huarai. Inasáchin Yosë yonquirinso' anitotérinpoa'. Ina nohuitohuatëhua', nóya nanpimiatarihua'. ² Isoro'paquë o'mahuachina, quiyarisó' ni'nai. Nohuitatoi, sha'huitarinquëma'. Inaso' nanpimiatarin. Iráca inápaquë ya'huërin. Tata Yosëré chachin ya'huërin. Napopináchin yonquipi. ³ Inápaquë ya'huaponahuë', o'mahuachina, piyapicoi ni'nai, a'chininsonta' natanai. Pa'pionta' anohuitérincoi. Hui'nin nohuitatoi, nohuitërai. Nipayarëso pochin ninai. Napoaton ninshitaranquëma' canpitanta' Quisocristo nohuitacamaso marë'. Quiya pochachin Yosë nohuitoco' nipayarëso pochin nicacamaso marë'. ⁴ Ina pochin cancantohuatama', nóya cancantarihua'. Ina marë' ninshitaranquëma'.

Tahuëri pochin nininso'

⁵ Noya nanan Quisocristo anitotérincoi. Ina nanan chachin sha'huitaranquëma'. "Yosëso' noyasáchin ninin. Tahuëri pochin cancantërin. Co pi'pisha téranta' tashi pochin cancantërinhuë'," itërincoi. ⁶ Tashi pochin cancantohuatëhua', co Yosë nohuitarihuahuë'. "Yosë nohuitërahuë'," tapomarahuë', co noyahuë' cancantohuatama', nonpinama'. Co no'tën nanan imaramahuë'. ⁷ Yosëso' noyasáchin ninin. Tahuëri pochin cancantërin. Canpoanta' tahuëri pochin yonquihuatuëhua', Yosë nohuitarihua'. Naporahuaton, noya nin'tëhua' ya'huarihua'. Hui'nin chachin chiminin ni'ton, ya'ipi oshanënpoa' inquitarinpoa'. Huë'nainën quëran anoyacancantarinpoa'.

⁸ "Co oshahuancohuë'," topatëhua', canpoara ninonpintëréhua'. Co no'téquën yonquirëhuahuë', co tëhuëenchachin imarëhuahuë'. ⁹ Onporosona co noyahuë' nipatëhua', Yosë nontahua'. "Tëhuëenchachin co noyahuë' nicato, oshahuanco," topatëhua', Yosë oshanënpoa' inquitarinpoa'. Co nonpintërinpoahuë'. Quisocristo chiminin ni'ton, nanitërin ya'ipi oshanënpoa' inquitinpoaso'. Noyápiachin cancan quëtarinpoa'. ¹⁰ "Ya'ipinquëma' co noyahuë' ninama'," itërinpoa' Yosë. Napotopirinpoahuë', "Noya ninahuë. Co caso' oshahuancohuë'," topatëhua', "Yosë nonpintërinpoa'," tënëhuaso pochin cancantëréhua'. Nanamën no'téquën sha'huitopirinpoahuë', co tëhuëenchachin natëréhuahuë'.

2

Nanan anoyatërinpoaso'

¹ Quisocristo imarama' ni'ton, hui'nahuëpita pochin ni'nanquëma'. Ninshitaranquëma' noyasáchin nicacamaso marë'. Nipirinhuë', co noyahuë' nipatëhua', Quisocristo catahuarinpoa'. Oshahuanëhua' ni'ton, ana'intinpoaso' ya'huëpirinhuë'. Canpoa marë' Yosë nontaton, nanan anoyatarinpoa'. Inaso' no'téquënáchin yonquirin. ² Ya'huërenamënpoa' chiminin ni'ton, nontohuatëhua', oshanënpoa' inquitarinpoa'. Oshanënpoa' inquitatonpoa', nanan anoyatërinpoa'. Ya'ipi piyapi marë' chiminin. Ya'ipinpoa' oshanënpoa' inquitinpoaso' nohuantopirinhuë'.

³ Yosë nohuitohuatëhua', pënëninpoaso' natëarëhua'. No'téquën natëcaso' nohuantarihua'. Ina natëhuatëhua', tëhuëenchachin Yosë nohuitëréhua'. ⁴ A'naquënsó nipirinhuë' "Nani Yosë nohuitërahuë'," topirinahuë', pënëninpoaso' co natëtonahuë', nonpiámpi. Co no'téquën yonquipiuhü'. ⁵ Yosë nanamën natëhuatëhua', noya noya Yosë nosoroarihua'. Ina pochin cancantohuatëhua', tëhuëenchachin ina nohuitarihua'. ⁶ "Yosë imarahuë'," topatëhua', Quisocristo pochachin cancantacaso' ya'huërin.

Nasha pochin pënëninpoaso'

⁷ Co iyaro'sa' nasha camaitërinso' ninshitaranquëmahuë'. Iráca quëran huarë' Yosë nanamën natanama'. "Ya'ipinquëma' noya ninosoroco'," itërinpoa'. Inachachin iporanta' pënënananquëma'. ⁸ Co nasha camaitërinsohuë' niponahuë', nasha pochin ninshitaranquëma' cancanëma quëran huarë' ninosorocamaso marë'. Quisocristo ya'ipi piyapi nosororin. Nosoroatonquëma', a'pintëréso pochin anoyacancantërinquëma' tahuëri pochin cancantacamaso marë'. Ninosorohuatama', co huachi tashi pochin cancantaramahuë'.

⁹ A'na piyapi no'huihuatama', co Yosë imaramahuë'. "Imarahuë'," tapomarahuë', co tahuëri pochin cancantëramahuë'. Ipora huanta' tashi pochin cancantarama'. ¹⁰ Imaramasopita capini ninosorohuatama', tahuëri pochin cancantarama'. Ina

pochin nipatama', no'téquên imarama'.¹¹ Nipirinhue' nino'huihuatama', tashi pochin cancantarama'. Co noyahué' cancantatoma', co manta' yonquiaramahaue'. Co nanitaramahué' no'téquên yonquicamaso'. Sopai nohuanton, somaraya pochin cancantarama'. Napoaton iyaro'sa', cancanëma quëran huaré' ninosoroco'.

¹² Canpitaso' imarama' ni'ton, ninshitaranquëma'. Hui'nahuëpita pochin nicatënguëma', ninshitaranquëma'. Quisocristo canpoa maré' chiminin. Imapatama', oshanëma' inquitëringuëma'.¹³ Anaquëma' nani hua'qui' imatoma' a'napita catahuarama' ni'ton, Quisocristo noya nohuitërama'. Inaso' iráca quëran huaré' ya'huërin. Noya imarama' ni'ton, ninshitaranquëma'. Canpitanta' hui'napi'sanquëma', nani sopai minsërama'. Napoaton ninshitaranquëma'.

¹⁴ Ya'ipi imaramasopita hui'nahuëpita pochin ni'nanquëma'. Yosë nohuitërama' ni'ton, ninshitaranquëma' noya noya cancantacamaso maré'. Quisocristo noya nohuitërama' ni'ton, iyaro'sa', ninshitaranquëma'. Inaso' iráca quëran huaré' ya'huërin. Nani tahuëri, apia'huaro'sa', Yosë nanamën yonquiarama'. Napoaton chiniquën cancantarama'. Chiniquën cancantatoma', sopai nani minsërama'.

Isoro'paráchin pa'yatopisopita

¹⁵ Na'a piyapi'sa' co Yosë natëtonahué' nisha nisha yonquipi. Isoro'paquë ya'huërin sopitaráchin yonquipi. Ama inapita pochin cancantocosohuë'. Ama nani ma'sha nohuantapatocosohuë'. Ma'sha na'con yonquihuatama', co tëhuëinchachin Tata Yosë nosororamahaue'.¹⁶ Isoro'paquë nisha nisha ya'huërin aoshahuainpoaso maré': Monshihuanacasaráchin cancantëré'. Ma'sha quënanpatëra, nohuantapatëré'. Ma'huanpatëra, yanocantëré', naporé'. Inapitaso' co Tata Yosë nohuanton ya'huërinhué'. Sopai nohuanton, ya'huërin.¹⁷ Isoro'pa' ta'huantarin. Ya'ipi ma'shanta' ta'huantarin. Inasáchin pa'yatohuatëhua', topinan quëran nanpiarigua'. Nipirinhue', Yosë noya imapatëhua', co onporonta' ta'huantarihuahué'. Ya'huëmiatarihua'.

Quisocristo inimiconën

¹⁸ Co hua'quiya quëranhué', apia'huaro'sa', Quisocristo o'mantararin. "Cristo yao'mahuachin, inimiconën hué'sarin," itërinënpoa'. Nani natantërama' canpitanta'. Iporaso' na'a piyapi'sari Cristo yainimicotopi. Napoaton o'mantacaso' tahuëri naniriarin, tënëhua'.¹⁹ "Quiyanta' imarai," topirinhue', nani pipipi. Co tëhuëinchachin Yosë huëntonënguë ya'conpihué'. Ya'conpi naporini, co pipiitonahué'. Pipipi quëran nitotëréhua'. "Co onporonta' cancanëna quëran huaré' imapihué'," tënëhua'.

²⁰ Canpitaso nipirinhue' imarama'. Quisocristo nohuanton, Ispirito Santo ya'coancantëringuëma'. Napoaton no'téquên yonquirama'.²¹ Nitotopiramahué', naquëranchin pënëntaranquëma' yonquicamaso maré'. No'tën nanan imapatëhua', co nonpin nanan natëarihuahué'.²² Tëhuëinchachin nonpin nanan sha'huitarinënguëma'. "Quisoso' co Cristohué'. Co Yosë hui'ninhué'," ta'tona, yanonpintëringuëma'. Inapatoana', Quisocristo inimicotapi. Tata Yosënta' a'popi.²³ Yosë hui'nin a'pohuachina', co Tata Yosënta' nohuitapihué'. "Quisocrisoso' Yosë hui'nin chachin," topachina', Tata Yosënta' imasapi.

²⁴ Ya'nán imapoma', no'téquên a'chintërainquëma'. Ina chachin imamiatoco'. Ina imapatama', cancanëma quëran Tata Yosë nohuitarama'. Hui'nionta' noya nohuitarama huachi.²⁵ Quisocristo chachin sha'huítërinpoa': "Imamiatohuatamaco, Yosë nohuítatoma', nanpimiatarama'," itërinpoa'.

²⁶ Anaquën yanonpintarinënguëma' ni'ton, ninshitaranquëma'.²⁷ Canpitaso nipirinhue' Ispirito Santo ya'huëtëringuëma'. Quisocristo imarama' ni'ton, ina nohuanton, ya'coancantëringuëma'. Nani tahuëri a'chintarinquëma'. Cancanëmaquë Yosë nanamën a'chintarinquëma'. Co onporonta' nonpintëringuëmahué'. No'téquên a'chintëringuëma' ni'ton, co a'napita a'chintinguëmaso' ya'huërinhué'. Ina natëhuatama', no'téquên yonquiarama'. Sha'huítëringuëmaso pochachin Quisocristo imamiatoco'.

²⁸ Ipora quëran huaré', apia'huaro'sa', Quisocristo imamiatoco'. Inapohuatama', o'mantahuachin, co tapan ya'huëtëringuëmahué'. Co pa'yanaramahué'.²⁹ Quisocristo noyasáchin ninin, nitotëréhua'. Napoaton Yosë huëntonënguë ya'conpatëhua', noya nicarihua'. Inpitasona noya nipachina', nani Yosëri anoyacancantërin ni'ton, hui'nin pochin ni'sarin, tënëhua'.

3

Yosë hui'ninpita

¹ Ma noya Tata Yosë nosororinpoa' ni'ton, hui'ninpita pochachin ni'ninpoa'. Huëntonënguë chachin aya'coninpoa'. Co imapisopitasohuë' nipirinhue' co nitotopihué'. "¿Onpoatonta' Yosë pochin cancantacaso' nohuantopi?" toconpi. Co Yosë nohuítatonahué',

napopi. ² Na'con, iyaro'sa', nosororanquëma'. Iporaso' Yosë hui'ninpita pochin ni'ninpoa'. A'na tahuëri noya noya acoarinpoo'. Onpopinsona nicarihua' nimara. Co ya'ipi nitochatërarëhuahuë'. Nipirinhüë', Quisocriso o'mantahuachin, nirayarihua'. Ina ni'patëhua', ina pochachin nicarihua'. ³ "A'na tahuëri Quisocriso ni'sarëhua'," ta'tëhua', co noyahuë' yonquirëhuasopita naniantarëhua'. Quisocrisoto' noyápiachin cancantërin ni'ton, canpoanta' noyápiachin cancantacaso' nohuantarihua'.

⁴ Yosë pënëninpoa'. Co ina natëhuatëhuahuë', oshahuanëhua'. Co noyahuë' nipatëhua', co Yosë natërëhuahuë'. ⁵ Noya nanan nani nitotërama'. Quisocriso o'marin oshanënpoo' inquitinpoaso marë'. Inaso' co pi'pisha tëranta' oshahuaninhuë'. ⁶ Tëhuë'nchachin imapatëhua', noya nisarëhua'. Co pa'yatarihuahuë' oshahuanacaso'. Nani tahuëri co noyahuë' nipatëhua', co Yosë nohuitërëhuahuë'. Co ya'coancantërinpoahuë'. ⁷ Ni'cona, apia'huaro'sa', nisha a'china'piro'sa' nonpintochinëinquëma'. Noya nipatëhua', noya cancantarëhua'. Quisocriso noya ni'ton, ina pochin cancantacaso' ya'huërin. ⁸ Nani tahuëri co noyahuë' nipatama', sopai imarama'. Iráca quëran huarë' sopai co noyahuë' cancantaton, oshahuanin. Inaso' nonpintohuachinpoa', canpoanta' oshahuanarëhua'. Napoaton Yosë hui'nin o'marin sopai minsëaton nicha'ëinpoaso marë'. Ya'ipi oshanënpoo' inquitohuachinpoa', co huachi sopai natëcaso' ya'huërinhuë'.

⁹ Huëntonë'nquë chachin Yosë aya'coninpoa' ni'ton, co iporaso' pa'yatarëhuahuë' oshahuanacaso'. Hui'nin pochachin cancantatonpoa', yonquinën chachin quëtërinpoa'. Nasitanarëhuaso pochin ninëhua'. Napoaton co huachi nohuantarihuahuë' oshahuanacaso'. ¹⁰ Co sacaihuë' Yosë hui'ninpita nohuitacaso'. Noyasáchin nipatëhua', Yosë hui'ninpita pochin nisarëhua'. Nipirinhüë', co noyahuë' nipachina', co Yosë huëntonë'nquë ya'conpihuë'. Co imapisopita nosorohuachinahuë', co Yosë hui'ninpita pochin nisapihuë'. Sopai hui'ninpita pochin nisapi. Co noyahuë' cancantopi quëran sopai hui'ninpita nohuitarëhua'.

Ninosorocaso' ya'huërinso'

¹¹ Ya'nan imapoma quëran huarë' Yosë nanamën natanama'. "Noya ninosoroco'," itërainquëma'. ¹² Iráca Cainoso' sopai natëton, iin tëparin. ¿Ma'marëta' tëparin? Inso' noya ninin ni'ton, no'huiton, tëparin. Ama ina pochin cancantocosohuë'.

¹³ Napoaton iyaro'sa' co natëpisopitahuë' no'huihuachinë'nquëma', ama pa'yancosohuë'. ¹⁴ Iráca canpoanta' ina pochin co noyahuë' cancantarëhua'. Co Yosë nohuitatëhuahuë', chimipi pochin nipirëhuahuë', Yosë anoyacancantërinpoa' ina nohuitatëhua' nanpimiatacaso marë'. Napoaton iporaso' ninosororëhua'. Ina quëran Yosë huëntonë'nquë ya'conëhuaso' nitotëhua'. Co ninosorohuatamahuë', co Yosë anoyacancantërinquëmahuë'. Chimipi pochin cancantarama'. ¹⁵ A'na piyapi no'huihuatama', tëpatona'piro'sa' pochin Yosë ni'sarinquëma'. Tëpatonapiro'saso', co Yosë pochin nanpimiatacaso ya'huërinhuë'. ¹⁶ Quisocrisoto' nipirinhüë' na'con nosoroatonpoa', nicha'ëinpoaso marë' chiminin. Chiminatón, nosororinpoaso' anitotërinpoa'. Inapochachin iyaro'sa', ya'ipi Quisocriso imapisopita nosorocaso' ya'huërin. Na'con ninosoroa'ahua'. Quisoso ya'huë'ënamënpoo' chimininso pochachin nosorocaso' ya'huërin. ¹⁷ Quisocriso imarëhuasopita capini noya ninosorocaso' ya'huërin. A'napita ma'sha pahuantohuachina', catahuahua'. Capa capacaiso' nipachin, capa a'mocaiso' nipachin quëtahua'. Co inapita catahuahuatëhuahuë', co tēhuë'nchachin nosororëhuahuë'. Co canpoa capini ninosorohuatëhuahuë', co Yosënta' nosororëhuahuë'. ¹⁸ "Ya'ipi imapisopita nosororahuë'," topatëhua', ama, apia'huaro'sa', topinan quëran napoa'huasohuë'. Cancanënpoo quëran huarë' nosoroatëhua', catahuahua'.

Co tēhuatatēhuahuë' Yosë nontērēhuaso'

¹⁹ Tēhuë'nchachin a'napita nosorohuatëhua', no'tëquën Yosë nanamën imasarëhua'. Ina quëran co huachi tē'huatatacaso' ya'huëtarinpoahuë'. "Tatanpoo pochin ni'ton, noya ni'ninpoa'," ta'tëhua', noya cancantarihua'. ²⁰ Co noyahuë' nipatëhua', cancanënpoo quëran nitotatëhua', sëtërëhua'. Co noyahuë' ninëhuaso' Yosënta' nitotërin. Napoaponahuë', cancanënpoo quëran huarë' yaimapatëhua', inanta' nitotërin. Ina nitotaton, nosororinpoa'. Ina yonquihuatëhua', noya cancantatëhua', Yosë nontarihua'. ²¹ Napoaton iyaro'sa', cancanënpoo quëran a'naya a'nayanpoa' yonquia'ahua'. "Yosë noya ni'sarinco," topatëhua', co Yosë tē'huatarihuahuë'. Co tē'huatatēhuahuë', nani tahuëri ina nontarihua'. ²² Yosë pënëninpoaso' natëhuatëhua', noya natanarinpoa'. Ina nohuantërinsoáchin yonquihuatëhua', catahuarinpoa'. Ina pochin cancantohuatëhua', ma'pitaso nipatëhua', quëtarinpoa'. ²³ Yosë nani pënëninpoa' hui'nin imacaso marë'. Naporahuaton, ninosorocasonta' sha'huitërinpoa'. "Quisocrisonta' inachachin sha'huitërinpoa'," ta'tëhua', cancanënpoo quëran natëahua'. ²⁴ Yosë natëhuatëhua', yonquirinsoráchin imasarihua'. Imapatëhua', ya'coancantomiatërinpoa'. Ispirito Santo quëtërinpoa' ya'coancantinpooaso marë'. Ina catahuahuachinpoa', noya nisarëhua'. Ina quëran Yosë nohuitërëhuaso' nitotërëhua'.

4

Nonpin nanan a'chinpiso'

¹ Na'con iyaro'sa' nosororanquëma' ni'ton, pënënananquëma'. Na'a nonpin nanan pënëntona'piro'sa' nonpin nanan a'chinapi. "Yosë nanamën a'chinahuë," topirinahuë', co no'tëquën a'chinpihuë'. Napoaton a'chintohuachinënquëma', ama a'naroáchin natëtocosohuë'. "Nonpin nanan nimara," ta'toma', yonquico'. Ya'ipi Yosë quiricanën quëran a'chintërinpoaso' yonquiatoma', tantiaco'. Co ina pochin a'chintohuachinënquëmahuë', ama natëcosohuë'. ² Ispirito Santo no'tëquën anitotërinpoa'. "Quisocristo Yosë hui'nin niponahuë', isoro'paquë o'maton, piyapi chachin nasitimarin. Nonën chachin ya'huëtërin," itërinpoa'. Ina nanan a'chintohuachinënquëma', no'tëquën a'chinapi. Ispirito Santori ayonquirin ni'ton, noya nonsapi. ³ A'naquënso nipirinhue' sopai nohuanton, nonpinapi. Co Quisocristo nanamën no'tëquën a'chinpihuë'. "Yosë hui'ninso' co piyapi chachin nasitimarinhuë'," toconpi. Inapitaso' Quisocristo inimicotopi. Co ina pochin Ispirito Santo anitotërinpoahuë'. Iráca ninorinso chachin nani Cristo inimiconën nantatëréhua'.

⁴ Canpitaso' apia'huaro'sa', Yosë hui'ninpitanquëma' ninama'. No'tëquën yonquiatoma', nisha a'china'piro'sa' minsëarama'. Sopai nohuanton, nonpin nanano'sa' a'chintopirinënquëmahuë', Ispirito Santo nani ya'coancantërinquëma'. Inaso' sopai quëran chini chiniquën nanantarin ni'ton, catahuahuachinpoa', co nonpin nanano'sa' natëtarihuahuë'. ⁵ Inapitaso' nipirinhue', co Yosë nohuaitonahuë', co nanamën chachin a'chinpihuë'. Isoro'paquë ya'huë'insopitaráchin yonquiatona', inahuara yonquinëna quëran a'chinpí. Napoaton co imapisopitasohuë' nonpin nanan natëpi. ⁶ Quiyaso nipirinhue' Yosë nohuítatoti, no'tëquën a'chinai. Yosë imapisopita noya nataninacoi. Inaso' no'tën nanan, topi. Co imapisopitasohuë' nipirinhue', co yanatërinacoihuë'. Ispirito Santosos' no'tëquënáchin nonin. Napoaton nonpin nanan pa'yatopisopitaso' co Ispirito Santo yanatëpihuë'. Ina quëran nonpin nanano'sa' nohuítëréhua'.

Íráca quëran huarë' Yosë nosororinpoaso'

⁷ Yosë pa'pi nosororinpoa'. Napoaton iyaro'sa', canpoanta' noya ninosoroa'ahua'. Huëntonëñquë aya'conpachinpoa', catahuarinpoa' a'napita nosorocasos'. Nosorohuatëhua', Yosë nohuítarihua'. Hui'ninpita pochin ni'ninpoa'. ⁸ Inaso' nosoromiatochinarinpoa'. Napoaton canpoanta' co a'napita nosorohuatëhuahuë', co pi'pisha tëranta' ina nohuítarihuahuë'. ⁹ Nosoroatonpoa', hui'nin chachin isoro'paquë a'paimarin anoyacancantinpooaso marë'. A'naíchin hui'nin ya'huëtëtopirinhue', a'paimarin. Quisocristo anoyacancantohuachinpoa', Yosë nohuítatëhua', nanpimiatarihua'. ¹⁰ Co canpoariso' nosoropirëhuahuë', Yosëso' na'con nosororinpoa'. Ina nohuanton, hui'nin chachin o'marahuaton, chiminin. Ya'huë'ënamënpoa' chiminin ni'ton, oshanënpoa' inquitatonpoa', nanan anoyatërinpoa'.

¹¹ Yosë na'con nosororinpoa' ni'ton, canpoanta', iyaro'sa', inapochachin ninosoroa'ahua'. Ina pochin cancantacasos' ya'huërin. ¹² Co inquënpoa tëranta' Yosë quënanpirëhuahuë', noya ninosorohuatëhua', Yosë nohuítarihua', ya'coancantomiatërinpoa'. "Yosë na'con nosororinpoa'," ta'tëhua', canpoanta' noya noya ninosoroarihua'. ¹³ Yosë huëntonëñquë ya'conpatëhua', Ispirito Santo a'patimarinpoa' ya'coancantinpooaso marë'. Hua'yanën chachin ni'ton, cancanënpoaquë ayonquirinpoa'. "Tëhuëñchachin Yosë ya'coancantërinpoa'," tënëhua'. ¹⁴ Tata Yosëri hui'nin isoro'paquë a'paimarin nicha'ëinpoaso marë'. Quiyariso' ni'nai. Nani tahuëri piyapi'sa' sha'huítarái. ¹⁵ "Quisocristos' Yosë hui'nin. Ina natërahue'," topatëhua', Yosë pochin cancantatëhua', imamiatarihua'. Inanta' ya'coancantërinpoa'.

¹⁶ Yosë nohuítatëhua', natëréhua. "Ma noyacha Yosë nosororinpoa' paya," tënëhua'. Inaso' nosoromiatochinarinpoa'. Canpoanta' nosorohuatëhua', Yosë nohuítarihua'. Yonquirinsoráchin imasarëhua'. Imapatëhua', ya'coancantomiatërinpoa'. ¹⁷ Yosë noya nohuítatëhua', na'con na'con nosoroarihua'. Ina quëran ayaro' tahuëri nanihuachin, co të'huatarihuahuë'. Quisocristo nosororinpoa' ni'ton, canpoarinta' ina pochachin nosoroarihua'. Napoaton ayaro' tahuëri co pa'yanarihuahuë'. ¹⁸ Imarëhuasopita capini noya ninosorohuatëhua', co nisaitarihuahuë'. Inapochachin Yosë're'quënpoa' ninosorohuatëhua', co të'huatarihuahuë'. A'naquënso piyapi'saso' na'con të'huapi. "Yosë ana'ntarintoc' ta'tona', të'huatochinachin cancantopi. Canpoaso nipirinhue' "Yosë na'con nosoroatonpoa', oshanënpoa' inquitërinpoa'," topatëhua', ya'ipi të'hua inquitarinpoa'.

¹⁹ Yosë'ton na'con nosororinpoa' ni'ton, canpoarinta' Yosë nosoroatëhua', a'napitanta' nosoroarihua'. ²⁰ A'naquënso' "Yosë nosororahuë," taponahuë', iin no'huirin. Co inaso' no'tëquën noninhuë', nonpiánin. Piyapi quënanëhua'. Yosëso' nipirinhue' co quënanëhuahuë'. Piyapi quënanarihuarahue', co nosorohuatëhuahuë', aquëtë huarë' Yosëso' co nanitarëhuahuë' nosorocasos'. ²¹ Quisocristo pënëninpoa'. "Nosorohuatamaco, piyapinta' nosoroco'," itërinpoa'.

5

Onporahuatēsona Yosē imamiatacaso'

¹ Ya'ipi Quisocristo imarēhuasopita a'na huēnton pochin ninēhua'. "Quisocristo Yosē hui'nin chachin," tēnhua' ni'ton, huēntonēnquē ya'conēhua'. Hui'ninpita pochin ni'ninpoa'. Ni'co'. "Quēmapi tēhuēnchachin nosorohuatēra, hui'ninpitanta' nosororē'," topi. ² Napaoton Yosē nosorohuatēhua', pēnēninpoaso' noya natēhuatēhua', tēhuēnchachin hui'ninpitanta' nosoroarihua', tēnahū. ³ Yosē nosorohuatēhua', pēnēninpoa' no'tēquēn natēarihua'. Catahuahuachinpoa', nanitaparēhua'. ⁴ Canpoaso' Yosē hui'ninpitanta' ni'ton, nanitaparēhua' sopai minsēcaso'. "Quisocristo catahuarinpoa'," topatēhua', co noyahūē' yonquirēhuasopita naniantarihua'. Isoro'paquē na'a ma'sha, piyapi, inapita ya'huērin anishacancantoinpoaso marē'. Nipirinhūē', Quisocristo yonquihuatēhua', catahuarinpoa' imamiatacaso'. ⁵ "Quisocristo Yosē hui'nin chachin," topatēhua', achinicananinpoa' sopai minsēcaso marē'. A'napitariso' co nanitopihuē' sopai minsēcaso'.

Yosē anitotērinpoaso'

⁶ Quisocristo isoro'paquē chachin o'marin. O'mahuachina, Yosē nohuanton, i'quē apori-huanin. Nani ya'ipi sha'huitērinso' tiquiaton, corosēquē chiminpachina, huēnainēn pa'nin. Co topinan aporihuaninhūē'. Oshanēnpoa' inquitinpoaso marē' chiminin. Naporahuaton, Ispirito Santonta' cancanēnpoa quēran anitotērinpoa'. Inaso' no'tēquēn sha'huitērinpoa'. "Quisosos' Yosē hui'nin chachin," itērinpoa'. ⁷⁻⁸ Tata Yosē noya anitotērinpoa' hui'nin natēcaso'. Ni'co'. "Caraya'pi inachachin sha'huihuachina, naporo huarē' natētēre'," topi. Inapochachin cancanēnpoaquē Ispirito Santo sha'huitērinpoa'. Quisocristonta' i'quē aporihuanpachina, ya'ipiya Yosē natērin. Naporahuaton, canpoa marē' chiminpachina, huēnainēn pa'nin. Cara chachin napopināchin anitotērinpoa'. ⁹ Piyapi'sa' inachachin sha'huihuachina', natētērehua'. Yosēso nipirinhūē' noya noya ni'ton, no'tēquēnchachin nontērinpoa'. Napaoton ina sha'huitohuachinpoa', na'con na'con natēcaso' ya'huērin. Nani Yosē sha'huitērinpoa' ni'ton, "Quisocristos' Yosē hui'nin chachin. Ina nicha'ērinpoa'," tēnhua'. ¹⁰ Yosē nani sha'huitērinpoa' ni'ton, imarēhuasopita nitotērehua'. Cancanēnpoa quēran anitotērinpoa'. A'napitaso nipirinhūē', co Yosē natēpihuē'. "Quisoso co Yosē hui'ninhūē'. Co nicha'ēsarinpoahuē'," ta'tona, Yosēri nonpintērinso pochin cancantopi. No'tēquēn sha'huitopirinpoahuē', co natēpihuē'. ¹¹ Yosēso' huēntonēnquē aya'coninpoa' ina pochin nancasos marē'. Hui'nin chachin anoyacancantērinpoa' nanpimiatacaso marē', tēnhua'. ¹² Yosē hui'nin ya'coancantohuachinpoa', nanpimiatarihua'. Co'so' ina imapatēhuahuē', co nanpimiatarihua'.

Chiniquēn cancantatēhua', imamiatahua'

¹³ Canpitaso' Quisocristo natērama'. "Inaso' Yosē hui'nin ni'ton, imasarahūē'," topatama', huēntonēnquē nani aya'coninquēma'. Ina nohuitatoma', nanpimiatarama. Ina nitotacamaso marē' ninshitaranquēma'. ¹⁴ Yosē nontohuatēhua', natanarinpoa'. Ina nohuantērinso chachin natanpatēhua', noya nataninpoa'. ¹⁵ "Noya nataninpoa'," ta'tēhua', ina ninahua' nohuantērinso chachin quēchinpoa'. "Co onporonta' nonpintarinpoahuē', acotarinoa'," ta'tēhua', noya cancantarihua'.

¹⁶ A'naquēn Yosē imamiataponahuē', co noyahūē' ninin. Co Yosē a'poaponahuē', oshahuanin. Inapita marē' Yosē nontahua' anoyacancanchin. A'naquēnso nipirinhūē' imapirinhūē', co noyahūē' yonquiaton, Quisocristo chachin a'pomiatērin. A'pomiatohuachina, chiminpi pochin cancantantapi. Co inapita marē' Yosē nontacaso' ya'huērinhuē'. ¹⁷ Co noyahūē' nipachina', oshahuanpi. Nipirinhūē', co Yosē a'pomiatohuachinahuē', cha'ēsapi.

¹⁸ Yosēri imarinsopita huēntonēnquē aya'conin. Noyasāchin nicacaso' ya'huērin. Yosē hui'nini chachin a'paiarin. Sopairi yanonpintopirinhuē', Quisocristori catahuarin ni'ton, co sopairi minsēarinhuē'.

¹⁹ Imarēhuasopitaso' Yosē hui'ninpitanta' ninēhua'. A'napitaso nipirinhūē' co imapihuē' ni'ton, sopairi hua'anētērin. Camaihuachina, ina natēpi. Ina nitotērehua'.

²⁰ Yosē hui'nin chachin o'maton, no'tēquēn Yosē anohuitērinpoa'. Inasāchin no'tēquēn yonquirin. Yosē nohuitatēhua', yonquirinsorāchin imasarahūē'. Quisocristo nohuitērehua' ni'ton, catahuarinpoa' no'tēquēn yonquicaso marē'. Inaichin Yosēso' ni'ton, chinotacaso' ya'huērin. Ina nohuitohuatēhua', nanpimiatarihua'. ²¹ Apia'huaro'sa'. Mamanshiro'saso', co moshacaso' ya'huērinhuē'. Yosēichin chinotahua'. Nani huachi.

Coanshari ninshitaantarinso'

No'tên nanan imarêhuaso'

¹ Ca ansianoco iso quírca ninshitaranquëma' ¿Noya canpitanta' ya'huarama'? Canta' noya isëquë ya'huarahué. Yosë nohuanton, canpitanta' huëntonënguë nani ya'conama'. No'tên nanan imarama' ni'ton, têhuënhachin nosororanquëma'. Ya'ipi Quisoso imapisopita noya nicatënënguëma', nosororinënguëma'. Ya'ipinquëma' yonquiatënquëma', ninshitaranquëma'. ² Quisocristo no'tëquën a'chintërinpoa'. No'tên nanan imamiatatêhua', ninosoroarêhua'. ³ Inaora nohuanton, Tata Yosë na'con catahuainquëma'. Nani tahuëri nosoro'inquëma'. Asanocancainquëma'. Quisocristonta' inachachin catahuainquëma'. Inaso' Yosë hui'nin chachin. Catahuahuachinpoa', no'tëquën yonquiarihua'. Ina quëran noya ninosoroarihua'.

⁴ A'naquën ya'huëramaquë noya imasapi quënanconahuë. Tata Yosë pënëninpoaso' no'tëquën natëapi. Ina marë' nóya cancantêrahuë. ⁵ Iporaso' ya'ipinpoa' noya ninosoroa'ahua', ténahuë. Co nasha nanan ninshitaranquëmahuë'. Iráca quëra huarë' Yosë sha'huitërinpoa' ninosorocaso'. ⁶ Yosë nosorohuatêhua', natëarihua'. "Ya'ipi piyapi'sa' nosoroco'," itërinpoa'. Ya'nán imarama quëra huarë' ina natanama'.

Nonpin nanan a'china'piro'sa'

⁷ A'naquënso nipirinhüë' piyapi'sa' yanonpintatona', nisha a'chinapi. Ya'ipi parti pa'sápi nonpin nanan sha'huicaíso marë'. "Quisocristoso' Yosë hui'nin niponahuë', co piyapi chachin nininhüë'. Co canpoa pochin nonën ya'huëtërinhuë'," topi. Co no'tëquën a'chinpihuë'. Insosona ina pochin a'chinpachina, nonpinarin. Inaso' Quisocristo inimiconën, ténahuë. ⁸ Ni'cona nonpintochinënguëma'. Nani hua'qui Yosë imatoma', ina marë' sacatopiramahuë'. Inapita pochin cancantohuatama', topinan quëran imapoma'. Co Yosë'pa' acanaarinquëmahuë'. Nipirinhüë', ya'ipi cancänëma quëran imapatama', inatohua' Yosë noya noya nohuitatoma', ya'huëmiatarama'.

⁹ A'naquën co Quisocristo nanamënáchin imapihuë'. "Quiyaso' na'con na'con nitotërai," toconpi. Inapitaso' co Tata Yosë nohuitapihuë'. Quisocristo nanamën imapatêhua', Tata Yosë nohuitarihua'. Hui'nionta' nohuitarihua'. ¹⁰ A'na piyapi huë'pachin: "Carinquëma' a'chinchinquëma'," itohuachinquëma', ama a'naroáchin natëcosohué'. Co Quisocristo nanamën a'chintohuachinquëmahuë': "Inca. Co yanatanainquënhüë'," itoco'. Ama ya'huëramaquë aya'concosohué'. "Yosë catahuainquën," ama itocosohué'. ¹¹ Co Quisocristo natëtonahuë', co noyahué' nipi. Ama pi'pian tëranta' natanacamaso' nohuantocosohué'. Canpitataquë nisha nanan a'chintohuachinquëma', a'naquën nonpin nanan imapona' nimara. Imapachina', ina marë' canpitanta' oshahuanarama'.

Nicapon yapa'ninso'

¹² Na'con na'con yasha'huitopiranquëmahuë', co aquëtë' yaninshitëranquëmahuë'. Co hua'quiya quëranhuë' nicaponquëma' pa'sarahué topirahuë'. Canconpato, ninontohuatêhua', noya noya cancantarihua'. ¹³ Isëquë Quisocristo imapisopita yonquiarinënguëma'. Yosë nohuanton, huëntonënguë ya'conpi anta'. Inapitanta' saludos a'patarinënguëma'. Nani huachi.

Isonta' Coanshari ninshitaantarinso'

Imapisopita nosoroaton, catahuarinso'

¹ Ca ansianoco ninshitaranquën, iya Acayo. ¿Noya quëmanta' ya'huaran? Canta' noya isëquë ya'huarahuë. No'tën nanan imaran ni'ton, tēhuënchachin nosororanquën. ² Quëma marë' iyasha, Yosë nontërahuë: "Catahuaquë' Siniro noya ya'huë'in, ama canioinsohuë'. Noya imarinquën ni'ton, catahuaquë' noya ya'huë'in," itërahuë, Yosë nontato. ³ I'huamiächin a'napita iyaro'sa' canquirahuatona', sha'huitiirinaco: "Iya Acayo nóya cancantaton, no'tëquën imarin," itiirinaco. Ina natanato, nóya cancantërahuë. ⁴ Nani Quisocriso nanamën a'chintëranquëma'. Ina natëtoma', imarama' ni'ton, hui'nahuëpita pochin ni'nanquëma'. Na'con nosororanquëma'. No'tën nanan imapatama', nóya cancantarahüë. Ina na'con na'con nohuantërahuë.

⁵ Ma noya iya imapisopita nosororan. Ni'toro'sa' ya'nohuachinara, Quisocriso imapi ni'ton, o'shítaton, a'caran. Co nohuitaponahuë', noya nontaton, catahuaran, natantërahuë. Yosë natëtton iya inaporan. ⁶ Inapitaso' huënantahuatona', niyontonaiquë sha'huitiirinaco: "Iya Acayo noya nosororincoi," itiirinaco. Naquëranchin quëmataguë cancoantahuachina', catahuanaguë' noya pa'ina', tēnahuë. Yosë marë' sacatapi ni'ton, catahuaquë' ama pahuanchinashuë'. ⁷ Quisocriso noninso' a'chinápi. Ina marë' pa'sápi. Co Yosë imapisopitahuë' a'chintaponarahüë', co manta' ina marë' ma'patopihuë'. ⁸ Napoaton canpoa' inapopisopita catahuahua' ama pahuanchinashuë'. Inapitaso' no'tën nanan a'chinapi. Cosharo', ma'sha inapita pahuantopiso' quëtohuatëhua', canpoarinta' a'napita catahuarihua' Yosë nohuitacaiso marë'. Catahuahuatëhua', na'con na'con piyapi'sa' imasapi.

Tiotripisë co noyahuë' nininso'

⁹ Ya'ipi ya'huëramaguë imaramasopita quírca nani ninshitëranquëma'. Tiotripisëso nipirinhuë', co yanatërincohuë'. Inaso' hua'an pochin yaninin. ¹⁰ Napoaton ya'huëramaguë pa'pato, co noyahuë' nininsopita a'ninquëchin sha'huitarahüë. Inaso' na'con pinorincoi, nonpinapirincoi. Naporahuaton, iyaro'sa' a'chinacaiso marë' canconpachinara, co noya nontërinhuë'. Co pëinënguë aya'coninhuë'. A'napitari a'china'piro'sa' yacatahuapirinahuë', co ina tëranta' nohuantërinhuë'. "Ama pëinëmaguë aya'concosohuë'," itopirinhuë'. Aya'conpachinara, no'huiton, inapitanta' niyontonpi quëran yaocoirin. "Ama huachi canpita tëranta' niyontonpiso pëiquë ya'concosohuë'," toconin. Pa'pi co noyahuë' yonquirin inaso'.

¹¹ Ama iya co noyahuë' nipisopita nonanquësuhuë'. Noya nipisopita nonanquë'. Noya nipatëhua', tēhuënchachin Yosë imarihua'. Co noyahuë' nipatëhua', co Yosë nohuitarihuahuë'.

Imitirio noya nininso'

¹² Imitirioso nipirinhuë' noya imarin. Ya'ipiya quëran napotërinco. Ya'ipi cancanën quëran no'tëquën yonquirin. Quiyanta' nohuitërai. "Inaso' noya quëmapi," tēnai. No'tëquën nontërainquën.

¹³ Na'con iya yasha'huitopiranquënhuë', co aquëtë' yaninshitëranquënhuë'. ¹⁴ Co hua'quiya quëranhuë' nicaponquën pa'sarahüë, topirahuë'. Pa'pato, niquënanpatëhua' noanhua'.

¹⁵ Yosë asanocancainquën. Ina quëran noya cancantaton, noya ya'huaran. Ya'ipi imapisopita isëquë ya'huëpiso' yonquiatënenquën saludos a'patarinënguën. Ya'ipi nipayarisopita inatohua' ya'huëpiso' yonquiarahuë. Saludos a'patarahüë sha'huitëquë'. Nani huachi.

A'na Cotasë ninshitërinso'

Imapisopita yonquiaton, nanan a'patërinso'

¹ Ca Cotasëco ninshitaranquëma'. Santiaco iinco caso'. ¿Noyanquëma' canpitanta'? Canta' noya ya'huarahüë. Quisocristoíchin natërahuë. Ina acorinco pënënta'huaso marë'. Quisocristo imaramasopita ninshitaranquëma'. Tata Yosë nohuanton, imarama'. Inaso' na'con nosororinquëma'. Quisocristo imarama' ni'ton, noya a'pairanquëma', nicha'ësarinquëma'. ² Yosë na'con catahuainquëma'. Nanan anoyatërinpoa' ni'ton, na'con asanocancainquëma'. Nani tahuëriya nosoro'inquëma' canpitarinta' noya noya nosorocamaso marë'.

Nonpin nanan a'china'piro'sa'
(2 Pedro 2.1-17)

³ Carinquëma' iyaro'sa' nosororanquëma'. I'huamiáchin yonquirahuë ninshita'huanquëmaso marë'. Yosë anoyacancantërinpoaso' noya noya yaa'chintopiranquëmahüë', apira nanan natantërahuë. A'naquënsó nonpin nanan a'chintarinëinquëma', natantërahuë. Napoaton pënëna'huanquëmaso' ya'huërin, ténahuë. Quisocristo nanamën no'tëquën a'chintërainquëma'. Yosë nohuanton, no'tëquën ninshitërai ya'ipi imapisopita nitotacaiso marë'. Nani ya'ipiya nanamën anitotërinpoa'. Inasáchin natëtoma', a'napitanta' a'chintoco' no'tëquën yonquicaiso marë anta'. Ama pi'pian tëranta' nisha a'chintocoso'huë', ténahuë. ⁴ Tëhuëenchachin a'naquënsó nonpin nanan a'chintarinëinquëma'. Pa'pi co noyahuë' inapitaso'. "Quiyanta' imarai," taponaraihuë', co no'tëquën a'chinpihuë'. "Ma'sona nohuantëréhuaso niahua'. Yosë nosororinpoa' ni'ton, co ana'intarinpoahuë'," ta'tona', pa'pi co noyahuë' nipi. No'pipi, monshihuanpi, a'naratipita nipi. Naporahuatona', co tēhuëenchachin Quisocristo imapihuë', inasáchin natëcaso nipirinhüë'. Ina marë' Yosëri chiniquën ana'intarin. Iráca quëra huarë' nani yonquirin ana'intacaso'. Napoaton ni'cona canpitanta' nonpintochinëinquëma'. Chiniquën cancantatoma', no'tëquën a'chincó'.

⁵ Nani nitotopiramahuë', naquëranchin sha'huitantaranquëma' yonquicamaso marë'. Iráca Yosë piyapinënpita Iquipito parti parisitopirinahuë', Yosëri nicha'ërin. Ya'ipiya noya pipiponaraihuë', ina quëran a'naquën có yanatëhuachinahuë', Yosëri chiniquën ana'intaton, ata'huantërin. Inapochachin iporanta' imaponaraihuë' nisha cancantohuachina', chiniquën ana'intarin. ⁶ Anquëniro'santa' ya'nan nipon, ya'ipiya noya yonquipirinahuë'. Ina quëran a'naquën nisha cancantatona', co huachi Yosë yanatëpihuë'. "Quiyanta' nóyaco' ni'toi, natëinacoiso' ya'huërin," topiso marë', co huachi Yosë'pa' ya'huëpihuë'. Nani Yosëri yonquirin chiniquën ana'intacaso'. Tashinanquë tonpopinan ya'huapi. Ayaro' tahuëri parisitopiquë a'pararin. Co onporonta' cha'ësapihuë'. ⁷ Iráca Sotomaquë ya'huëpisopitanta' pa'pi co noyahuë' yonquipi. Monshihuanacaisoáchin cancantopi. A'naratipita taparo' nipi. Co ina pochin nicacasohüë' nipirinhüë', napopi. Ina marë' Yosëri chiniquën ana'intërin. Pën inápa quëran a'paimarin ahuiquitacaso marë'. Sotoma, Comora, inapita huiquitopi. Ya'cariya ninanoro'santa' huiquitopi. Ayonquinpoaso marë' ninshitërinpoa'. Inapita yonquiatëhua', "A'na tahuëri oshahuano'sa' pënquë parisitomiatapi huachi," tënëhua'.

⁸ Inapochachin iporanta' nisha a'china'piro'saso', huë'ëiri ahua'yantërinso pochin cancantatona', inahua yonquinëna quëran nonpin nanan imasapi. Na'con monshihuanatona', nitapicancanpi. Co inso tëranta' yanatëpihuë'. "Co insonta' camaiinpoaso' ya'huërinhuë'," toconpi. Chiniquën nanantopisopita Yosëri acorinso' inapitanta' tēhuapi. ⁹ Iráca Moisése chiminpachina, Yosëri anquëni hua'an a'paimarin nonën pa'pitacaso marë'. Miquiri itopiso'. Sopairi yaosërétohuachina, nino'huipi. Naporo' anquëni chiniquën nanantaponahuë', co nohuantërinhuë' sopai pinocaso'. Co inaora ana'intacaso' yonquirinhüë'. "Siniro ana'inchinquën," itërin. ¹⁰ Nisha a'china'piro'saso' nipirinhüë' Yosë yonquirinso' co nitotataraihuë', tēhuapi. Ma'shara'sa pochin cancantatona', co yonquipihuë'. Ma'sona tëranta' yanipachinara, nipi. Inapoatona', nitapicancanpi. Ana'intacaso' ya'huërin.

¹¹ ¡Ma'huantacha nisapi paya! Nonpina'piro'saso', Caino pochin cancantatona' co Yosë natëpihuë'. Paramo pochin cancantopi. Iráca Paramoso' coriquiráchin cancantaton, piyapi'sa' anishacancantërin. Corinta' iráca co noyahuë' ninin. Co hua'ano'sa' yanatërinhuë', no'huirin. Ina marë' Yosë nohuanton, chiminin. Inapita pochin cancantopisopita Yosëri chiniquën ana'intarin. ¹² Quisoso imaramasopita coshatacaso marë' niyontonpatamara, nisha a'china'piro'santa' huë'pi. Naporo' Yosë yonquicaso nipirinhüë', na'con o'otona', capa cancantopi. Co Yosë tēhuatatonaraihuë', napopi. A'napita

catahuacaso' ya'huëpirinhuë', co nosoropihuë'. Inahuara noya ya'huëcasoráchin yonquipi. Ni'co' iyaro'sa'. Hua'quí' co o'nanpachinahué', no'pa' yaniromarin. Ina pochin nipachina, yararo'té' quënanpatamara, pa'yatërama'. "O'nan huë'sarin," topiramahuë', co o'naninhuë'. Ihuana' pa'nin. Inapochachin inapitaso' pënëpirinënquëmahuë', nonpin nanan a'chintatënquëma' co catahuarinënquëmahuë'. Nara nitërsonta' yonquico'. Pi'ipi tahuëri nanihuachina, nitacaso' ya'huërin. Co nitohuachinahué', "Nani chiminin huachi," ta'ton, hua'anëni nishitëtërin. Itënë chachin ocoirin ni'ton, noyá chiminin huachi. Inapochachin nonpin nanan a'china'piro'sa' ina nara pochin niconpi. Quisocriso nanamën nitotaponaraihuë', chimipi pochin nicatona', a'popi. Ina marë' chiniquën ana'intacaso' ya'huërin huachi. ¹³ Pamanta' yonquico'. Panca pamatohuachina, notohuaro' sa'po', amoro', inapita quënin. Nonpina'piro'saso', ina pochin co sano cancantopihuë'. Co noyahuë' nipi ni'ton tapanacaso nipirinhuë', co nitotapanpihuë'. Ina marë' Yosëri ana'intarin. Tayoranta' yonquico'. Anotohuachina, tacopirin. Co huachi a'pininhuë'. Inapochachin nisha a'china'piro'santa', tashinanquë pa'miatapi. Quisocriso a'pohuachina', parisitopiquë pacacaso' ya'huërin huachi.

¹⁴ Iráca Inocori chachin inapita ninorin. Atan shiin inaso'. Atan quëran saota shinpita ya'huërin piquëran Inoco ya'huërin. Ninoton, naporin: "Sinioro chachin o'mararin huachi. Hua'huayatërahuë' anquëniro'sarë chachin o'mararin. ¹⁵ Naporo' ya'ipi osahuano'sa' ana'intarin huachi. Pa'pi co noyahuë' nipi ni'ton, ana'intacaso' ya'huërin. Yosë no'huipisopita no'tëquën ana'intarin huachi," ténin iráca. ¹⁶ Yosëso' noya nosoropiripoahuë', inapitaso' ma'sha onpohuachinara, ina no'huipi. Co sano cancantopihuë'. Ma'sona tëranta' yonquihuachinara, nipi. Co noyahuë' cancantatona', napopi. "Quiyaso' noya noya nitotërai," ta'tona', chiniquën nonconpi. Co piyapi nosoroaponaraihuë', noyasha nontopi. Inahuara canacaiso marë' napotopi.

Chiniquën cancantatëhua', Quisocrisoíchin imamiatahua'

¹⁷ Canpitaso nipirinhuë' iyaro'sa', noya yonquico'. Nosororanquëma' ni'ton, pënënarancuëma'. Quisocriso ta'tano'sanënpita sha'huítërinpoaso' ama naniantocosohuë'. ¹⁸ "Ayaro' tahuëri nanirihuachin, co noyahuë' quëmapi'sa' ya'huërapí. Yosë nanamën tēhuaapi. Co noyahuë' cancantatona', a'naratipita nisapi," itërinpoa'. ¹⁹ Inahuara nohuantopiso' nisapi. Co Ispirito Santori ya'coancantërinhuë'. Nisha a'chinatona', piyapi'sa' anishacancantopi, a'na huënton a'na huënton co huachi noya nini'tona', ya'huapihuë'.

²⁰ Canpitaso nipirinhuë' iyaro'sa', Yosë nanamën na'con yonquico' noya noya imacamaso marë'. Inasáchin no'tëquën anitotërinpoa' Yosë pochin cancantacaso'. Naporahuaton, Yosë nontácó'. Ispirito Santo catahuarinquëma' cancanëma quëran huarë' noya nontacaso'. ²¹ Inapotatoma', nani tahuëri nóya cancantoco' Yosë nosoro'inquëma'. Ina na'con nohuantoco'. Quisocriso yonquiatoma', o'mantacaso' tahuëri ninaco'. O'mantahuachin, nosoroatonpoa', chimirin quëran nicha'ësarínpoa'. Yosë'pa' nanpimiatarihua'.

²² A'naquënso' co noya natëyátërapihuë'. Inapitaso' nosoroatoma', sanoanan quëran pënëncó' no'tëquën yonquicaíso marë'. ²³ Ni'co' iyaro'sa'. Ma'sha pënquë anotohuachina, a'naroáchin manë' ama huiquitacaso marëhuë'. Inapochachin piyapi'sa' na'con pënëncó' ama parisitopiquë paacaiso marëhuë'. A'naquënso' nipirinhuë' nonpin nanan pa'yatatona', co noyahuë' nipi. Iráca quëra huarë' chini chiniquën nanantërin. Noya naya ni'ton, ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Inasáchin natëahua'. Ama onporonta' naniantahuasohuë'. Amen. Nani huachi.

Ma noyacha Yosëso paya itahua'

²⁴⁻²⁵ Tata Yosëso' ya'ipi nanitaparín. Noya a'paiarinquëma' ama anotëresó pochin tēhuëcamaso marëhuë'. Catahuahuachinpoa', co sopai minsëarinpoahuë'. Noya naya tapararinpoa' imamiatacaso marë'. A'na tahuëri ya'huërinquë noya ni'sarinpoa'. Inatohuasó' noya noya. Capa cancantarihua'. Tata Yosëichin hua'anëntërinpoa'. Ina nohuanton, Quisocriso nicha'ësarínpoa'. Inasáchin catahuarinpoa' noya chinotacaso'. Ma noyacha Tata Yosëso' paya. Iráca quëra huarë' chini chiniquën nanantërin. Noya naya ni'ton, ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Inasáchin natëahua'. Ama onporonta' naniantahuasohuë'. Amen. Nani huachi.

A'na tahuëri ma'sha onpocaso' Coansha ninshitërinso'

Quisocristo anitotërinpoaso'

¹ Tata Yosë nohuantërin ya'ipinpoa' iso nanan nitotacaso'. Napoaton a'na tahuëri ma'sha onpocaso' nininso' Quisocristo sha'huitërin anitotinpoaso marë'. Inaso' anquëni a'paimarin ca Coanshaco sha'huitinco marë'. Quisocristoichin caso' natërahuë. Anquëni o'marahuaton, nani ma'sha a'notërinco. ² A'notohuachincora, ni'nahuë. Ina nicato, no'tëquën ninshitaranquëma'. Quisocristo chachin Yosë nanamën anitotërinco.

³ Iso quirica nontohuatama', noya cancantarama'. Ina natanpatamanta', noya cancantarama'. A'na tahuëri ma'sona onpocaso' sha'huitaranquëma'. Natëhuatama', Yosë noya ni'sarinqüëma'. Ayaro' tahuëri nani ya'caririarinpoa huachi.

Canchisë ninanoro'saquë Yosë imapisopita ninshitërinso'

⁴ Ca Coanshaco quirica a'pataranquëma'. Asia parti ya'huëramasopita ninshitaranquëma'. Imarama' ni'ton, a'naya a'naya ninanoro'saquë niyontonatoma', Yosë chinotërama'. Canchisë ninanoquë niyontonomaso' a'naya a'nayanquëma' yonquiatënuquëma', ninshitaranquëma'. Inaora nohuanton, Tata Yosë noya catahuainquëma'. Asanocainquëma'. Iráca quëran huarë' ya'huërin. Ipora huanta' nanpiarin. Inaso' ya'huëraçon. Co onporonta' chimianinhuë'. Hua'anëntacaso' shiranën notënanquë canchisë ispiritoro'sa' ya'huapi catahuainquëmaso marë'. ⁵ Quisocristonta' inaora nohuanton, catahuainquëma'. Asanocainquëma'. Iráca isoro'paquë o'marahuaton, no'tëquën a'chintërinpoa'. Ina'ton chiminaponahuë', nanpianarin. Chimirin minsërahuaton, ya'ipiya hua'anëntarin. Ya'ipi hua'ano'sa quëran chini chiniquënanantarin. Naporahuaton, na'con nosororinpoa'. Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' huëninën a'parin. Chiminaton, nicha'ërinpoa'. ⁶ Huëntonënuquë chachin aya'conatonpoa', hua'anëntërinpoa'. Yosëichin yonquicaso marë' corto hua'ano'sa' pochin acorinpoa'. ¡Ma noyacha inaso paya! Ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Ipora quëran huarë' inasáchin natëina'. Amen.

⁷ Ni'cochi. Quisocristo o'mantarin. A'na tahuëri chitororë chachin o'mantarin. Naporo' ya'ipi piyapi'sari ni'sapi. Iráca o'huapisopitarinta' ni'sapi. Nisha nisha piyapi'sa' sëtatona', na'nërapí. “¿Onpoatëhuacha co natërehuahuë paya?” tosapi. Tëhuëchachin naporapi. Amen.

⁸ Yosë chachin sha'huitërinpoa': “Ca'ton ya'huërahuë. Co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohuë', ya'huërahuë. A'na tahuërinta' ya'ipi ma'sharo'sa' ta'huantopirinahuë', caso' ya'huápo. Iráca quëran huarë' ya'huërahuë. Ipora huanta' nanpiárahue'. Co onporonta' ta'huantapohuë', ya'huëraço. Chini chiniquënanantërahuë,” ténin.

Quisocristo ya'norinso'

⁹ Ca Coanshaco ninshitaranquëma'. Canpitáro'co chachin imarahue'. Ina marë' parisitopirëhuahuë', hua'anëntërinquë aya'coninpoa'. Quisocristo chachin catahuahuachinpoa', noya ahuantarëhua'. Yosë nanamën a'chinahuëso marë' aparisitërinco. Quisocristo imarahue' ni'ton, a'na so'ton'pa' a'parinaco, Patomosë itopiquë. ¹⁰ I'hua Tomio tahuëri Yosë chinotasoco, Ispirito Santo nohuanton, hua'narëso pochin quënanahuë. Co huë'ëpirahuë', pinëhuë quëran chiniquënanntërinco, natanahuë. Tronpita pihuirinso pochin natanahuë. ¹¹ Nontatonco, sha'huitërinco:

—Apira nani ma'sha a'notaranquë, quiricaquë ninshitëquë'. Ina quëran canchisë ninanoro'saquë a'patëquë' imarinacosopita nonchina'. Ipiçoquë, Ismirinaquë, Pircamoquë, Tiatiraquë, Sartisiquë, Piratiripiaquë, Naotisiaquë inaquëpita ya'huëpisopita a'patëquë' nitochina', itërinco.

¹² “¿Inta' nontarinco?” ta'to, tahuëretopirahuë', canchisë së'parahuan nanparino'sa pochin nininsopita quënanahuë, oro quëran nipiso'. Inapamiáchin huanipi. ¹³ Ina huancánachin quëmapi huaniarin, ni'nahuë. Piyapi pochachin niponahuë', noya noya ya'norin. Naporopi a'mosahuaton, oro pochin nininso' quëran të'tëtëntaquëchin nitonporin. ¹⁴ Huirichin aintërin. Huirihuaita pochin huiritërinso'. Naporahuaton, ya'pirin chachin pën nënërinso pochin ya'norin. ¹⁵ Nantëonta' sha'pi hua'na pënquë a'përëso pochin huënaráchin ya'norin. Naporahuaton, chiniquënanonin. Panca so'pora tënëntërinso pochin natanahuë. ¹⁶ Inchinan imirin quëran canchisë tayora pochin nininso' së'quërin. Naporahuaton, nanamën quëran sahuëni pochin nininso' pipirarin. Cato quëran chachin to'napinan. Ya'ipi ya'pirinso' pi'i pochin a'pinin. Huënaráchin huënaráchin ya'norin.

¹⁷ Ina ni'sahuato, pa'yanahuë. Chimipi pochin anotërahuë. Nantën pirayan anotopirahuë', inchinan quëran së'huarahuatonco, nontërinco.

—Ama të'huatosohuë'. Caso' iráca quëran huarë' ya'huërahuë. Co onporonta' ta'huantarahuë'. ¹⁸ Nanpiárahüë. Chiminaporahuë', nanpiantarahüë. Caso' chini chiniquë'n nanantërahuë. Onporosona chiminacaiso' cari sha'huitarahuë. Ca nohuantohuato, nanpiapi. Ca nohuantohuato, chiminapona'. Co imarinacosopitahuë' chimpachina', parisitopiquë' a'pararahüë. ¹⁹ Ni'nanso' ninshitéquë'. Apira Yosë' nohuanton, naquëranchin nani ma'sha niantaran. Ipora naporapiso', a'na tahuëri ma'sha onpocasonta', inapita a'nochinquë'n ninshitantaquë'. ²⁰ Ni'nanso' co quëmaora nitotopiranhüë', a'chinchinquë'n nitotëquë'. Canchisë së'parahuan nanparino'saso' noya a'pinin. Inapochachin canchisë ninanoro'saquë imarinacosopita ya'huapi. Niyontonatona', chinotarínaco. Canchisë tayoraro'sa' së'quërahuëso pochin ansiano'sa' a'pairahuë, itërinco.

2

Ipisoquë ya'huëpisopita ninshitérinso'

¹ Ina quëran sha'huitérinco:

—A'na quiricaquë ninshitaton, ansiano Ipositoquë ya'huërinso' a'patëquë' nontohuachin imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. Inchinanëhuë quëran canchisë tayoraro'sa' së'quërahuë. Canchisë së'parahuan nanparin pochin nininsopita huancánachin pa'sárahüë. ² Nani nohuitéranquëma'. Ya'ipi ninamasopita nitotërahuë. Chiniquë'n ca marë' sacatërama'. Co amiatomacohüë', noya ninama'. A'naquë'n co noyahuë' nipachinara, co noya ni'namahuë'. Nonpin nanan a'china'piro'santa' co noya ni'namahuë'. 'Yosë a'parincoi, a'chinarai,' itopirinëquëmahüë', nonpinapi. Inapita natanpatama': 'Co no'tëquë'n a'chinpihuë', ta'toma', co natëramahuë'. ³ Imaramacoso marë' aparisitopirinëquëmahüë', ahuantërama'. Co yaa'poramacohüë'. Ina marë' noya ni'nanquëma'. ⁴ Nipirinhüë', co huachi noya nosororamacohüë'. Iráca ya'nán imapomaco, tëhuë'nchachin nóya nosororamaco. Canpita capininta' noya ninosororama'. Iporaso nipirinhüë' co huachi iráca pochin noya ninosororamahuë'. Co huachi canta' noya nosororamacohüë'. Ina marë' sëtato, co noya ni'nanquëmahüë'. ⁵ Iráca naporamaso' yonquiantatoma', noya niantaco'. Ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantatoma', ya'ipi cancanëma quëran nosoroantaco. Naporahuaton capita capininta' noya ninosoroantaco'. Co noya cancantantahuatamahüë', paaparahuatë'nquëma', ana'intaranquëma'. Nanparin tacopirinso pochin nisarama'. A'na tahuëri ya'huëramaquë co insonta' imasarinacohüë'. ⁶ Napoaponahuë', nisha a'china'piro'sa' co pi'pian tëranta' nohuantëramahuë', Nicoraitaro'sa' itopiso'. Co noyahuë' nicacaso' a'chintopirinëquëmahüë', co nohuantëramahuë' natëcamaso'. Carinta' co costarahüë'. ⁷ Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarínquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Sopai minsëhuatama', Yosë'pa' ya'huëmiatarama'. Inatohua' nanpirin nara nitërinso' ca'patama', noya noya nanpimiatarama'. Nani huachi,' itëquë', ninshitohuatan, itërinco Quisosoco.

Ismirinaquë ya'huëpisopita ninshitérinso'

⁸ Ina quëran sha'huitaantarínco:

—Ansiano Ismirinaquë ya'huërinsona' ninshitéquë' nonchin imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. Iráca quëran huarë' ya'huërahuë. Co onporonta' ta'huantarahuë'. Chiminaporahuë', nanpiantarahüë. ⁹ Imaramacoso marë' na'con parisitëramaso' nitotërahuë. Co na'a ma'sha ya'huëtopirinëquëmahüë', Yosë nohuaitacamasoachin cancantatoma', sano cancantërama'. A'na tahuërinta' Yosë'pa' pa'patama', co manta' pahuantarínquëmahüë'. Iporaso nipirinhüë' a'naquë'n chiniquë'n pinorinëquëma'. 'Yosë piyapinëncoi quiyaso', topirinhüë', Satanasë huëntonëquë ya'conpi. ¹⁰ Ipora tahuëri'sa' na'con parisitapiramahuë', ama të'huacosohuë'. Sopai nohuanton, tashinan pëiquë po'moarínëquëma'. Yosë a'pocamaso marë' napotarínëquëma'. Shonca tahuëri pochin parisitarama'. Tëpapirinëquëmaonta', ama a'pocosohüë'. Imamiatohuatamaco, inápaquë acanaranquëma'. Inatohua' nanpimiatarama'. ¹¹ Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarínquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Sopai minsëhuatama', co parisitopiquë paatoma', parisitomiataramahüë'. Nani huachi,' itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

Pircamoquë ya'huëpisopita ninshitérinso'

¹² Ina quëran sha'huitaantarínco:

—Ansiano Pircamoquë ya'huërinsona' ninshitéquë' nonchin imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. Chiniquë'n nanantato, sahuëni cato quëran chachin to'napinan pochin nininsó' ya'huëtërinco ana'inta'huaso marë'.

¹³ Canpita ya'huëramaquë nohuitërahuë. Inaquë na'a piyapi'sa' co noyahuë' cantantopi. Satanasëri hua'anëntopirihuë', canpitaso' noya imaramaco. Antipasë natëtonco, noya pënëntopirihuë', ina marë' tēpapi, ni'nama'. Satanasë chachin inaquë ya'huërin, tēnahuë. Parisitapomarahuë', co a'poramacohuë'. Ina marë' noya ni'piranquëmahuë', ¹⁴ co ya'ipinquëma' no'tëquën imaramacohuë'. A'naquëma' Paramo pochin cancantërama'. Iráca inaso' Yosë nanamën nitotopirihuë', Yosë piyapinëpita nonpintërin. Inimiconënpita hua'anën sha'huitërin anishacancantacaiso marë', Paraco itopiso'. Inari sha'huitohuachina, anishacancantopi. Nisha cancantatona', mamanshi moshapi. Moshatona', nosha mamanshi marë' acopisonta' ca'pi. Naporahuaton, monshihuanapi. ¹⁵ Inapochachin a'naquëma' nisha cancantërama'. Nisha a'china'piro'sa' a'chintohuachinëinquëmara, a'naquëma' natëtoma', Nicoraitoro'sa' a'chinpiso' imarama'. ¹⁶ Napoaton ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco'. Insosona co naniantohuachinhuë', chiniquën ana'ntarahuë. Nanamëhuë quëran sahuëni inëshin nininso' ya'huëarin oshahuano'sa' ana'inta'huaso marë'. ¹⁷ Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Sopai minsëhuatama', noya cancantarama huachi. Iráca israiro'sa' Yosëri coshoro' a'patimarin, mana itopiso'. Inachachin po'orahuëso' carimanta' quëchinquëma' sano cancantacamaso marë'. Imaramaco ni'ton, nasha nininëma' a'naya a'nayanquëma' acó'inquëma'. Canpitaora nitotarama'. Hui ri na'piquë ninshitahuato, quëchinquëma'. Cancanëma quëran noya noya nohuitaramaco huachi. Nani huachi," itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

Tiatiraquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

¹⁸ Ina quëran itaantarinco:

—Ansiano Tiatiraquë ya'huërinsona' ninshitëquë' nonchin imapisopita nataina'.

“Ca Yosë hui'ninco quirica a'pataranquëma'. Ya'pirahuë pën nënërinso pochin ni'ton, ya'ipi yonquiramaso quëran huarë' nitotërahuë. Nantëhuënta' sha'pi hua'na pënquë a'përeso pochin ni'ton, huënaráchin ya'norin. ¹⁹ Canpitaso' noya ninama'. Noya natëtomaco, ninosororama'. A'naquëma' pahuantohuachinquëmara, nicatahuarama'. Ma'sha onpoapomarahuë', noya ahuantërama'. Ya'nan imapomaco, noya ninama'. Iporaso' na'con na'con nicatahuarama'. Ina marë' noya ni'piranquëmahuë', ²⁰ co ya'ipi cancanëma quëran imaramacohuë'. A'na sanapi corto pëiquë chachin nonpin nanan a'chintopirinquëmahuë', co a'paramahuë'. Iráca Quisapira pa'pi co noyahuë' sanapi nipoahuë', chiniquën nanantaton, piyapinëhuëpita anishacancantërin. Inapochachin iporaso' ina sanapi pënënarinquëma' co noyahuë' nicacamaso'. 'Noya monshihuanacaso'. Mamanshi moshacaso marë' nosha acohuachina, noya capacaso'. Ca'co,' itohuachinquëmara, a'naquëma' natëtoma', monshihuanama'. Nosha mamanshi marë' acopiso' ca'nama'. Ina pochin ina sanapi nonpintërinquëma'. ²¹ Co a'naroáchin ana'intërahuë'. Hua'qui' pënëpirahuë', co pi'pisha tëranta' nohuantërinhuë' natëincoso'. Oshahuancaso' co yaa'porinhuë'. ²² Iporaso nipirinhue' ana'ntarahuë huachi. Chiniquën aparisitarahuë. A'napitanta' anishacancantërinso' co oshanëna' a'pohuachinahuë', chiniquën ana'ntarahuë. ²³ Sanapi imarinsopitaso' co natërinacohuë' ni'ton, ata'huantarahuë. Ina nicatona', ya'ipi imarinacosopitanta' yonquiapi. Tëhuëchachin Siniro nohuitërinpoa'. Yonquirëhuasona' nitotërin. Co noyahuë' nipatëhua', no'tëquën ana'ntarinhua', tosapi. ²⁴ A'naquëmaso nipirinhue' co nonpin nanan natëramahuë'. 'Noya noya nitotërai,' itopirinëinquëmahuë', 'Sopai imatona', napopi, ta'toma', co ina natëramahuë'. Iporahuanta' noya imaramaco ni'ton, co aquëtë' pënëna'huancuëmaso' ya'huërinhuë'. ²⁵ Chiniquën cancantatoma', o'manta'huaquë huarë' imamiatoco. ²⁶ Sopai minsëhuatama', a'na tahuëri chiniquën nanan quëtëranquëma'. Ayaro' tahuëriquë huarë' natëhuatamaco, catahuaramaco nisha nisha piyapi'sa' hua'anënta'huaso marë'. ²⁷ Tata Yosë nohuanton, chiniquën nanantërahuë. Canpitanata' catahuaramaco copiroro'sa' co natërinacosopitahuë' ana'inta'huaso'. No'pa huë'ëta hua'naquë pa'quirëso pochin oshahuano'sa' ana'ntarinhua'. ²⁸ Naporahuaton, huënio tayora huënaráchin a'pininso pochin quëchinquëma'. Noyápiachin a'pintaranquëma'. ²⁹ Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Nani huachi," itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

3

Sartisiquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

¹ Ina quëran Quisoso sha'huitaantarinco:

—Ansiano Sartisiquë ya'huërinsona' ninshitëquë' nonchin imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco ninshitaranquëma'. Caso' canchisè ispiritoro'sa' Yosëri camairinso' canta' camairahuë, natërinaco. Naporahuaton, tayoraro'sa' sè'quërahuëso pochin, ansianoro'santa' acorahuë a'chinacaiso marè'. Canpitaso' nohuëtëranquëma'. Ya'ipi co noyahuë' ninamasopita nitotërahuë. A'napitaso' nicanatënnquëma', 'noya imapi,' topirinahuë', co tëhuëenchachin imaramacohuë'. Chimipi pochin cancantërama'. ² Ipورا huanta' niyontopiramahuë', topinan quëran naporama': 'Ya'ipi natëtoi, noya ninai,' topiramahuë', co huachi Yosë noya ni' ninquëmahuë'. Huë'ërëso pochin cancantërama' ni'ton, co yonquiramahuë'. Pënsha yatacopirinso pochin cancantërama'. Pën yatacopihuachina, pishitëre' noya orotacaso marè'. Inapochachin canpitanta' chiniquën Yosë yonquiatoma'. ³ Ya'nan natanapoma, Yosë nanamën no'tëquën a'chintërinënnquëma'. Ina yonquiatoma', ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco'. Ya'ipi cancanëma quëran casáchin yonquico. Co noya cancantaaantahuatamahuë', a'naroadchin ana'ntaranquëma'. Ihuatona'pi huë'ninso pochachin a'nanaya ana'ntaranquëma'. Co nitotasënnquëmahuë', o'mantararahuë'. ⁴ Napoaponahuë', caraichinquëma' noyápiachin cancantërama'. Canpitaráchin noya nicatoma', co në'huëtërinso pochin cancantaramahuë'. Ina marè' canpitaso' noya ni'saranquëma' ni'ton, Yosë'pa' ichiya'huë'contaranquëma'. Inatohua' noya cancantarama' ni'ton, huiríchin a'mocontarama'. ⁵ Inquëmaso' sopai minsëhuatama', Yosë'pa' pa'sarama'. Noyápiachin cancantarama' ni'ton, huiríchin a'mocontarama'. Inatohua' ya'huëmiatarama'. Nanpirin quiricaquë nininëma' nani ninshitëranquëma'. Co onporonta' tapiarahuë'. Tata Yosë sha'huitarahuë: 'Isopita imamiatërinaco,' itarahuë. Anquëniro'santa' natanapi. ⁶ Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Nani huachi," itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

Piratiripiaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

⁷ Ina quëran itaantarinco:

—Ansiano Piratiripiaquë ya'huërinsona' ninshitëquë' nonchin imapisopita naitaina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. Caso' noya noyaco. Casáchin no'tëquën a'chinahuë. Iráca Yosëri Tapi sha'huëtërin. 'Ana tahuëri quëma shiparinqüën ya'ipi piyapinëhuëpita hua'anëntarin,' itërin. Iráca ninorincoso chachin nani o'marahuë Yosë huëntonënnquë aya'cona'huanquëmaso marè'. Niahuiquë ya'coana i'soarahuatë', aya'conë'. Inapochachin carinquëma' aya'conpatënnquëma', co insonta' nanitërinhuë' ocoinnquëmaso'. Oncotohuatëra, co a'napita nanitopihuë' ya'conacaiso'. ⁸ Cari nohuëtëranquëma'. Ya'ipi ninamasopitanta' nitotërahuë. Co na'aquëmahuë' nipomarahuë', noya ninama'. Co chiniquën nanantapomarahuë', nanamëhuë noya imarama'. Co tapanatomahuë', 'Quisocrisioíchin imarai,' tënama' ni'ton, ya'coana i'soatëroso pochin catahuaranquëma' na'a piyapi'sa' a'chintacamaso'. Ca nohuanton, pënëntarama'. Co insonta' nanitarinhuë' ata'tëinnquëmaso'. ⁹ Anaquënnonpintatënnquëma', 'Yosë piyapinënpitacoi quiyanta,' itopirinënnquëmahuë', Satanasë huëntonënnquë ya'conpi. Ana tahuëri ca nohuanto, inapitanta' isonahuatona', noya nontarinënnquëma'. 'Tëhuëenchachin no'tëquën imarama'. Quisocrisito nosororinguëma', itarinënnquëma'. ¹⁰ Chiniquënn cancantatoma', imamiatoco, itëranquëma'. Natëramaco ni'ton, carinquëmanta' na'con catahuaranquëma'. Ana tahuëri ya'ipi isoro'paquë ya'huëpisopita chiniquënn aparisitarahuë tënica'huaso marè'. Co naporo' parisitarahuë'. Nicha'ësaranquëma'. ¹¹ Co hua'quiya quëranhuë' o'mantararahuë. Ama naniantatomacohuë', imamiatoco. Ni'cona sopai minsëchinquëma'. Ina minsëhuachinquëma', co inápaquë canaaramahuë'. ¹² Sopai minsëhuatama', Yosë ya'huërinquë chachin pantarama'. Piyon pëi' achinirinsó pochin na'con nohuantaranquëma'. Napoaton ya'huëmiatontarama'. Co pipiaramahuë'. Yosë co onporonta' a'poarinquëmahuë'. Nininën chachin acotaranquëma'. A'na tahuëri panca ninano' ya'huapon. Inápa quëran o'mararin. Nasha Quirosarin itopiso'. Ina nininëonta' acotaranquëma'. Canta' Quisosoco o'mantahuato, nasha nininëhuë acotaranquëma'. Co onporonta' a'poaranquëmahuë'. ¹³ Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Nani huachi," itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

Naotisiaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

¹⁴ —Ina quëran ansiano Naotisiaquë ya'huërinso' ninshitëquë' nonchin imapisopita naitaina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. No'tëquënnonato, no'tën nanan a'chintëranquëma'. Co onporonta' nonpintëranquëmahuë'. Yosë nohuanton, ya'ipi ma'sha ninahuë. Napoaton, ya'ipi piyapi'sa' natëinacoso' ya'huërin. ¹⁵ Caso' nohuëtëranquëma'. Ya'ipi ninamasopitanta' nitotato, co noya ni'nanquëmahuë'. Ni'co'. Të'nai' noyápiachin o'orë'. Ahuaihuatërantá, yashin o'orë'. Co noya huairinsohuë' nipirinhue' o'opatëra,

amiroteré', topi. Inapochachin ni'nanquéma'. A'naquën noya ahuairéso pochin noya imarinaco. Canpitanta' noya imaramaco naporini, noya ni'itênquémahué'. A'naquëonta' tē'nai pochin nipi. Co nitochátërapihué' ni'ton, nosororahué. ¹⁶ Canpitaso nipirinhué' co noya ahuairéso pochinhué' ninama'. 'Noya imarai,' topiramahué', co ya'ipi cancanëma quëran imaramacohué' ni'ton, yaa'poranquéma'. Ma'sha amirotaté' yaimoréso pochin ni'nanquéma'. ¹⁷ Canpitaso' naporama': 'Na'a ma'sha ya'huëtërincoi ni'ton, noya ya'huarai. Quiyaso' noya piyapico'. A'napita quëran noya noya nitotërai. Co manta' pahuantërincoihué', topiramahué', co no'tëquën yonquiramahué'. Cancanëma quëran yonquiramasopita nitotërahué'. Sa'ahuaya pochin ni'nanquéma'. Coriqui pahuantërinso pochin canpitaso' na'con pahuantarinquéma' noya cancantacamaso'. Somaraya pochin cancantatoma', co tēhuë'nchachin nohuitëramacohué'. Sa'ahua capa a'mocaso' nininso pochin co noyápiachin cancantëramahué'. Pa'pi nosorotërama'. ¹⁸ Napoaton pēnënanquéma'. Chiniquën nontoco catahuainquéma'. Ni'co'. Oro a'pēhuatëra, ya'ipi nē'hué inquirin. Orosachin quëparitërin, noyasáchin nininso'. Inapochachin canpitanta' nontoco catahuainquéma' noya yonquicamaso maré'. Na'con pahuantarinquéma' Yosë pochin nicacamaso'. Casáchin yonquico Yosë noya ni'inquéma'. Yonquihuatamaco, huiríchín a'moréso pochin noya nisarama'. Somaraya pochin cancantërama' ni'ton, co tēhuë'nchachin nohuitëramacohué'. Nimirioquë acorayatëréso pochin anoyacancanchinquéma' cancanëma quëran nohuitamacoso maré'. ¹⁹ Nosoroatë'nquéma', chiniquën nontëranquéma'. Ana'intaranquéma' noya cancantacamaso maré'. Co noyahué' yonquiramasopita a'porahuatoma', casáchin tahuërëtantaco huachi. ²⁰ Cancanëmaquë yaya'coancantëranquéma'. Ina maré' nontaranquéma'. Ya'coana pi'niréso pochin ninaranquéma'. Natanahuatamaco: 'Ya'coancantoco,' itohuatamaco, ya'coancantaranguéma'. Niichicoshatëréso pochin nóya ninohuitarihua'. ²¹ Nani sopai minsërahuato, Tata Yosë'pa' ya'huarahué. Ya'ipiya hua'anëntarai. Canpitanta' sopai minsëhuatama', Yosë'pa' noya acoaranquéma'. Canpiaro'co hua'anëntarahué. ²² Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquéma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Nani huachi," itëqué' ninshitohuatan, itërinco Quisoso.

4

Inápaquë Yosë chinotopiso'

¹ Ina quëran inápaquë nē'përahuato, quënanahué. Yosë ya'huërinquë chachin ya'coana ni'soatërin, ni'nahué. Naporahuaton, inápa quëran ya'nán nontërinco'so' nontaantarinco. Tronpita pihuiopiso pochin natanahué.

—Isëquë huëntaquë'. Nani ma'sha a'nochinquën. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' ninoto, anitotaranguën, itërinco.

² A'nanaya Ispirito Santo nohuanton, hua'narëso pochin Yosë ya'huërinso' quënanahué. Hua'anëntacaso' shiranë'nquë a'nara' huënsëárin, ni'nahué. ³ Inaquë nisha pochin ya'norin. Na'pi noyápiachin nininso pochin huënaratarin. Caspi, cornarina inapita pochin huënaratarin. Noyápiachin ya'norin. Yahua'tani tahuëtërin, huënsëarin. Yahua'tan niponahué', huëron pochin caninchin a'pinin. Ismirarita pochin huënaratarin, ni'nahué.

⁴ Inaquë cato shonca catapini ansiano'sa' hua'anëntacaso' shiraro'saquë tahuishin miáchin huënsëapi. Huirichinachin a'mopi. Yancoté' oro quëran nininso' yancopi. ⁵ Yosë hua'anëntacaso' shiranën quëran o'cori pochin nininso' pipiarin. Huënsha huënsha'tarin. Huira tacarintërinso pochin nonpiso' natanahué. Canchisë pën nēnërinso' Yosë notënanquë chachin ni'nahué. Inapitaso' canchisë ispiritoro'sa' Yosëri camairinso', tēnahué. ⁶ Shira notënanquë panca sono pochin ya'huërin. Co i'sha pochinhué'. Isihuico pochin niponahué', acopoquë huarë' quënantëré'.

Yosë shiranën tahuirinquë catapini ma'shoro'sa pochin nininso' ya'huëpi, nanpirihuanpiso'. Na'a ya'pirahuanatona', itoparan itoparan quënantopi. ⁷ Nisha nisha ni'topi. A'naso' pa'pini pochin ya'norin. A'nanta' toro pochin ya'norin. A'nanta' piyapi pochin ya'piratërin. Ya'natoninso'so', panca onian pochin ya'norin. ⁸ Nisha nisha niponaraihué', ya'ipiya anpiantëhuanpi. Saota saota ya'huëtöpi. Ina aipi, ina acopo', cato quëran chachin ya'pirin ya'huëtöpi. Inapitaso' tahuërirë chachin, tashirë chachin Yosë chinotápi. Co ta'topihué'. Napopianachin naporapi:

“¡Ma noyacha Tata Yosëso paya! ¡Noyasáchin ninin! Chini chiniquën nanantaton, ya'ipiya hua'anëntarin. Iráca quëra huarë' ya'huërin. Ipora huanta' nanpiárin. Inaso' ya'huërárin. ¡Ma noyacha inaso paya!” tosapi.

⁹ Apira apira chinotapi. “¡Ma noyacha Yosëso paya! Ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Na'con catahuarinpoa' ni'ton, 'Yosparinquën Sinioro,' itahua'. Inaso' hua'anëntomiatarinpoa'. Co onporonta' ta'huantarinhué'” topachinara, ¹⁰ ansiano'santa' Yosë yonquiapi.

“Tèhuènchachin hua'anèntèrinpoa'. Co onporonta' chimianinhuè,” ta'tona', cato shonca catapini chachin isonahuatona', chinotapi: “Quèmasáchin nóyanquèn,” itatona', Yosèri ayancotèrinso', shiranèn notènanquè acoantapi. Chinotatona', itapona':

¹¹ “Quèmasáchin Siniro imarainquèn. Noya noyanquèn ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' chinochinènguèn. Nani tahuèri natèinènguèn. Ya'ipi nanitaparan. Ya'ipi ma'sha ninan. Quèma nohuanton, ipora huanta' ya'huarin,” itopi.

5

Carniroa'hua quirica ma'patèrinso'

¹ Yosè nohuanton, hua'narèso pochin niantarahuè. Inápaquè ya'huèrinso' quènanato, quirica ni'nahuè, so'nanpinan. Inchinan imirin quèran Yosèri sè'quèrarin. Cato quèran chachin nani ninshitérin. To'niquè noyá achinpitèrin. Canchisèro' achinpitèrin. ² A'na anquèninta' ni'nahuè. Chiniquèn nanantaton, chiniquèn nonin.

—¿Inta' noya noya ni'ton, nanan ya'huètèrin to'niro'sa' i'shotahuaton iso quirica oporinacaso'? ténin.

³ Ya'ipiro'paquè yonisápirinahuè', co insonta' nanan ya'huètèrinhuè' oporinacaso'. Inápaquè ya'huèpisopitanta' co nanitopihuè'. Acoporonta' yonípirinahuè', co inso tèranta' nanan ya'huètèrinhuè' oporinatón nicacaso'. ⁴ Co insonta' nanitohuachinhuè', chiniquèn sètato, na'nèrahuè. Na'nèpirahuè', ⁵ a'na ansiano sha'huítèrinco.

—Ama na'nèquèsohuè'. Ni'què'. Tapi shiin nani ya'ipi minsèrin. Cota huèntonènguè nasitaton, chini chiniquèn nanantèrin. Inari nanitèrin to'ni i'shotahuaton quirica oporinacaso', itèrinco.

⁶ Itohuachincora, Quisoso quènanahuè. Huancanachin Yosè huènsèrinso ya'cariya huaniarin. Ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa pochin nininsopita, inapitari tancapitopi. Quisoso chachin niponahuè', carniroa'hua nani tèpapiso pochin ya'norin. Canchisè pomohuan nisahuaton, canchisè ya'pirin ya'huètèrin. Chiniquèn nanantaton, canchisè ispiritoro'sa' a'parin ya'ipiro'paquè nicainpoaso marè'. ⁷ Ina quèran ya'cariconahuaton, Yosè inchinan quèran quirica ma'parin. ⁸ Nani ma'pahuachina, ma'sharo'sa pochin nininsopita isonahuatona', Carniroa'hua chinotapi. Ansiano'santa' isonahuatona', ina chinotapi. Anaya a'naya arparo'sa' sè'quèpi pi'niatona' chinotacaiso marè'. Sènaonta' a'naya a'naya quèpapi, oro quèran nininso'. Inaquè yonarin pochin pimóchin nininso' ya'huèrin tomontacaso marè'. Tomontèrinso pochin imarèhuasopita Yosè nontèrèhua'. “Nontohuatèhua', noya nataninpoa',” ta'tona', Yosè chinotapi. ⁹ Chinotatona', inahuaara yonquinèna quèran nasha cantanèn cantarapi.

“Noya noyanquèn, Siniro, ni'ton, nanan ya'huètèrinquèn quirica ni'camaso'. To'ni i'shotohuaton, nani ma'sha anitotarancoi. Iraca tèparinènguèn. Chiminaton, piyapi'sa' sopai quèran ocoiran Yosè imacaiso marè'. Napoaton quèmasáchin nanitèran ya'ipiya hua'anèntacaso'. Nisha nisha parti ya'huèpirinahuè', imarinènguèn, Siniro. Nisha nisha nananquè nonpisopita imarinènguèn. Nisha nisha copirnorì hua'anèntèrinso' naponarahuè', natèrinènguèn.

¹⁰ Hua'anèntèranquè aya'conan. Corto hua'ano'sa pochin acoran Yosèichin yonquicaiso marè'. A'na tahuèri no'paquè chachin ichihua'anèntèran huachi. Ma noyanquèncha quèmaso paya,” itopi, cantatona'.

¹¹ Ina quèran hua'huayátèrahuè anquèniro'sa' quènanahuè. Yosè shiranèn, ma'sharo'sa pochin nininsopita, ansiano'sa' inapita tancapitopi. Hua'huayátèrahuè ya'huèpi, co pichinahuè'. Inapitana' chiniquèn naporapi:

¹² “¡Ma noyacha Carniroa'huaso paya! Piyapi'sa' oshanèna' inquitacaso marè' chiminin. Noya noya ni'ton, ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Chini chiniquèn nanantaton, ya'ipi nanitaparin. Nani ma'sha ya'huètèrin, ya'ipi hua'anèntarin. Ya'ipi nitotèrin. Napoaton ya'ipinpoa' natèahua'. ‘Yosparinquèn, Siniro,’ itahua',” tosapi.

¹³ Ina quèran ya'ipi Yosèri nininsopita napopianachin chinotapi, natanahuè. Inápaquè ya'huèrinso'pita, isoro'paquè ya'huèrinso'pita, chiminso'pita, marèquè ya'huèrinso'pita, ya'ipiya Yosè chinotapi.

“Ma noyacha Tata Yosèso paya. Hua'anèntarinpoa' ni'ton, ‘Yosparinquèn’ itahua'. Inasáchin natèahua'. Noya noya ni'ton, chinotahua'. Ya'ipiya nanitaparin. Carniroa'huanta' inapochachin chinotahua'. Ipora quèra huarè' ina natèahua',” tosapi.

¹⁴ —Naporinchi paya. Tèhuènchachin inasáchin natèahua', topi catapini ma'sharo'sa pochin nininsopitanta'. Ansiano'santa' isonahuatona', chinotapi.

6

To'ni i'shorinso'

¹ Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahüë. Quirica so'nanpinan nininso' quënantarahüë, canchisë to'niquë achinpitërinso'. Naporó' Carniroa'huari ya'n nan achinpitërinso' i'shotërin. I'shotohuachina, a'na ma'sha pochin nininso' chiniquën nonin, huira pochin natanahuë.

—¡Huëquë huachi! itërin.

² Itohuachina, cahuario ya'norin, ni'nahuë, huiríchin nininso'. Ina aipi quëmapi huënsëarin. Pë'chinan quëparin. Piyapi'sa' yaminsërin ni'ton, hua'an pochin yancotëtatón, pa'sarin minsëcaso marë'.

³ Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotantarin. I'shotantahuachina, a'na ma'sha pochin nininsoarinta' përantarin.

—¡Huëquë huachi! itërin. ⁴ Itohuachina, nisha cahuario ya'norin, quëhuashin nininso'. Ina aipi a'na quëmapi'nta' huënsëarin. Panca sahuëni së'quëarin. Chiniquën nanan ya'huëtërin quira nicacaso marë'. Ina nohuanton, isoro'paquë na'a piyapi'sa' niahuëatona', nitëparapi. Nisha nisha parti quira nisapi. Co huachi noya ya'huapihuë'.

⁵ Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotantarin. I'shotantahuachina, a'na ma'sha pochin nininsoari përantarin.

—¡Huëquë huachi! itohuachina, yara cahuario ya'norin, ni'nahuë. Quëmapi ina aipi huënsërinso' paransa së'quërin coshoro' pë'tënacaso marë'. ⁶ Naporó' catapini ma'sharo'sa' huancánachin, noninso' natanahuë:

—Ya'ipi coshoro' na'con pa'tarin. A'na tahuërira' i'huaquë huarë' sacatopirinahuë', a'na quiroichin trico pa'anapi. Inapochachin a'na cosharonta' pahuanarin. Sipataso' trico pochin niponahuë', co ina pochin pa'topirinhuë', inanta' pa'tarin. A'na tahuërira' i'huaquë huarë' sacatopirinahuë', cara quiroichin pa'anapi. Toma', huino, inapitanta' pahuanarin. Ni'cona chiniatama', ténin.

⁷ Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotantarin. Nani catapini i'shotërin. Ina i'shotohuachina, a'na ma'sha pochin nininsoari përantarin, ya'natomarinso'.

⁸ —¡Huëquë huachi! itohuachina, a'na cahuarionta' ya'noantarin, sha'píchin nininso'. Quëmapi ina aipi huënsërinso', Chimirin itopi. Ina nohuanton, na'a piyapi'sa' chiminapi. Notohuaro' chiminatona', chimipiro'sa' ya'huëpíquë pa'sapi. A'naquën niahuëatona', nitëparapi. A'naquën tanari tëpaarin. Naporahuaton, chiniquën caniori masarin ni'ton, na'a piyapi'sa' chiminapi. Tanan ni'niro'sarinta' tëparapi. Inapoatona', patoma patoma pochin piyapi'sa' chiminapi. Cacharonquë un cuarto itopi.

⁹ Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotantarin. I'shotantahuachina, artaro Yosë chinotacaso marë' acorinso' inápaquë ni'nahuë. Inaanaquë na'a imapisopita chiminpisopita quënanahuë. Nápipona', nóya imapi. Co të'huatonarahüë', Yosë nanamën a'chinpi. Ina marë' tëpapi. ¹⁰ Tëpahuachinara, hua'yanëna' inápaquë ya'huëcontarahuatona', Yosë nontápi.

—Quëma Sinioro chini chiniquën nanantëran. Noyasáchin nicaton, no'tëquën nonan. ¿Onporo huarëta' oshahuano'sa' ana'intaran? Tëparinacoiso marë' no'tëquën ana'intacaso' ya'huërin, tosapi.

¹¹ Napotohuachinara, Yosëri itërin:

—Ninataco'. Oshaquëran ana'intarahüë. Co tahuëri naniyatërarinhuë'. A'napita imarinacosopita ipora huanta' pënëntapi. A'naquën tëpaantahuachina', isëquë chachin huëantapi anta'. Naporó huarë' tëparinënuëmasopita no'tëquën ana'intarahüë, itërin. Itahuaton, huiríchin a'mocaiso' quëtërin. Noyápiachin cancantopi ni'ton, huiríchin a'motërin.

¹² Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotaantarin. Inarë' nani saotaro' i'shorin. Inapotohuachina, panca ocohua pa'sarin. Pi'i tashiaton yaráchin nisarin. Yoquinta' co huachi a'pianinhuë'. Nincoan huë'saponahuë', quëhuashin huëni pochin nisarin.

¹³ Naporahuaton, tayoraro'santa' anotapi. Iquira nara nitërinso' canora niponahuë', panca ihuan pa'pachina, notohuaro shitatërinso' pochin nisapi. ¹⁴ Pi'iro'tënta' capa nisarin. Quirica so'nanëso pochin co huachi ya'noarinhuë'. Naporahuaton, motopiro'sa', so'tono'sa', inapitanta' nacon nacontatona', itopa itopa nichí'huincapi. ¹⁵ Ya'ipi piyapi'sa' pa'yanahuatona', ta'arapi. Copirnoros'sa', hua'ano'sa', sontaro hua'ano'sa', ma'huano'sa', chiniquëno'sa', inapita Yosë të'huatatona', ta'arapi. Motopi'pa' ta'arahuatona', na'pi nanino'saquë ya'conapi na'picaiso marë'. Patrono'sa' piyapinëpitarë chachin panca na'pianaro'saquë na'pirapi. ¹⁶ Ya'ipi piyapi'sa' të'huatatona', motopi nontapirinahuë':

—Panca na'piro'sa' notarintatona', ya'copiinacoí ama Yosë quënanainacoiso marëhuë'. Inápaquë hua'anëntarin. Carniroa'huanta' chiniquën no'huirincoi. ¹⁷ Nani ana'intacaso' tahuëri nanirin. Ana'intohuachincoi, co insonta nanitarinhuë' ina chinitacaso', tosapi.

7

¹ Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahüë. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' a'notantarinco. Catapini anquëni ya'nopi, ni'nahuë. A'naso' pi'i pipirinsó' parti huaniarin. A'nanta' pi'i ya'coninsó' parti huaniarin. Huancanachionta' cato' ninotërapí. Inaquëpita Yosëri acorin isoro'pa' ana'intacaiso marë'. Oshaquëran Yosë nohuanton, ana'intapi. Pi'pisha pahuanarin ni'ton, anquëniro'sari ihuan ya'copirapi ama marëquë, isoro'paquë inaquëpita ma'sha onpocaiso marëhuë'. Ama nararo'sa tëranta' oyanacaiso marëhuë' ya'copirapi. ² Ina quëran a'nanaya a'na anquënininta' ya'noantarin. Pi'i pipirinsó' parti quëran huë'sahuaton, hua'na'huaya quësarín Tata Yosë marcanën acocaso marë'. Inaso' catapini anquëniro'sa' sha'huitërin:

³—Ama apiramiáchin ana'intocoso huë'. Ninataco Yosë piyapinënpita catahuai. Co Yosë marcanën acochátëraraihuë'. Të'yainaquë acotëra'piapoí. Nani acotohuatoí, ya'ipiro'pa', marë, nararo'sa', inapita ana'intoco', itiirin.

⁴ Ina quëran të'yainaquë Yosë marcanën acotëra'piapi a'napitari nohuitacaiso marë'. Notohuaro' acotë'yatëra'piapi. Pichirahuaton:

—Pasa catapini shonca catapini huaranca acotërai, ténin, natanahuë. Ya'ipi Israiro huëntono'saquë napotërin. ⁵⁻⁸ Shonca cato' huëntono'sa' ya'huërin, israiro'sa' itopiso'. Nisha nisha nininsopita ya'huëpi: Cota, Nopino, Caro, Asiri, Nipitari, Manasisi, Simion, Nihui, Isacaró, Saporono, Cosi, Mincamin, inanapo huëntono'sa' ya'huërin ni'ton, shonca cato huaranca, shonca cato huaranca acotë'yatëra'piapi.

Huiríchin a'mopiso'

⁹ Ina quëran hua'narëso pochin niantarahüë. Hua'huayatërahuë' piyapi'sa' Yosë'pa' quënanahuë. Co pichicaso huë'. Nisha nisha piyapi'sa' Yosë hua'anëntacaso' shiranën notënanquë huaníapi, nisha nisha nananquë nonpisopita. Nisha nisha parti quëran huëcatona', Carniroa'hua yamotatona', notërapí. Inapitasa' huiríchin a'mopi. Mëremë pochin nininsó' së'quërahuatona', Yosë chinotapi.

¹⁰ “Tata Yosëichin nicha'ërinpoa'. Inasáchin hua'anëntërinpoa'. Carniroa'hua anoyacantërinpoa'. ¡Ma noyacha inaso paya!” tosapi chiniquë nonatona'.

¹¹ Inaquë Yosë chachin hua'anëntacaso' shiranëquë huënsëarin. Ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa' pochin nininsopita, inapitari tancapitopi. Ina tahuirinquë notohuaro' anquëniro'sa' huaníapi. Chinotopiso' natanahuatona', inapitanta' isonahuatona', Yosë chinotapi:

¹² “Tëhuëenchachin Sinioro, piyapi'sa' nicha'ëran. ¡Ma noyanquëncha quëmaso paya! Ya'ipiya chinochinënuë. Ya'ipi nitotëran. Chini chiniquënanantaton, ya'ipiyananitaparan ni'ton, ya'ipi natëinënuë. ‘Yosparinquë,’ ichinënuë. Na'con natëmiatarainquë. Co onporonta' a'poarainquëhuë'. Amen,” itapi.

¹³ Ina quëran a'na ansiano nataninco.

—¿Ma piyapi'sata' isopita, huiríchin a'mopiso'? ¿Intohua quëranta' huëntapi? ¿Nitotëran tí? itërinco.

¹⁴ —Co caso' nitotërahuë'. Quëma nitotëransó'. Sha'huitoco canta' nitochi, itohuatëra, sha'huitërinco:

—Isopitasa' chiniquënan parisitaponaraihuë', co Yosë a'popihuë'. Carniroa'huari huënaninën quëran anoyacancantërin ni'ton, huiríchin a'mopi.

¹⁵ Napoaton Yosë ya'huërinquë huëntapi. Tahuërirë chachin tashirë chachin ina chinotapi. Yosëri ichiya'huëaton, ni'sarin. ¹⁶ Co huachi tanaponahuë', co yamoroponahuë'. Co pi'iri picahuachin, parisitaponahuë'. Noya ya'huëintarapi. ¹⁷ Ni'co'. Hua'anëni ohuicanënpita noya a'pairin. Quëchitërahuaton, noya ii' a'notërin o'ocaiso marë'. Inapochachin Carniroa'huari imapisopita a'pairin. Yosë'pa' noya noya nanpiapi. Yosëri chachin na'nëi' amitarin ni'ton, co huachi sëtaponahuë', itërinco.

8

Sënan oro quëran nininsó'

¹ Ina quëran hua'narëso pochin niantarahüë. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' a'notantarinco, ni'nahuë. Ipora huanta' Carniroa'hua quirica së'quëarin. Nani saota to'niquë achinpitërinso' i'shotërin. A'naichin pahuanarin i'shocaso'. Naporo' a'naichin nininsó' i'shotarin. I'shotohuachina, ya'ipiya copica topi. Miria ora pochin co manta' nonpihuë'. ² Ina quëran canchisë anquëniro'sa' quënanahuë. Yosë notënanquë huanirapi. Inaquë huanihuachinara, a'naya a'naya tronpita quëtópi pihucacaiso marë'. ³⁻⁴ Co'huara pihuyatërasoihuë', a'na anquënininta' huëcaton, Yosë chinotopiquë artaroa'huaya notënanquë huaniconin. Apëtinan oro quëran nininsó' së'quërin. Inaquë na'a yonarin pochin pimóchin nininsó' acorin panca tomontacaso marë'. Yosë ya'huërinquë chachin tomontarin. Tomontërinso pochin Yosë imapisopitanta' ina nontápi. “Ma noyanquëncha quëmaso paya.

Nani tahuëri catahuacoï, Sinioro,” itohuachinara, noya natanin. ⁵ Ina quëran anquëni Yosë artaronëquë ya'caritahuaton, na'a pënaya' manin. Apëtinanquë acorahuaton, isoro'paquë tè'yatërin. Të'yatohuachina, a'naroáchin huira pochin natanahuë. Chiniquën tënëntërin. O'corinta' huënsha huënsha'tarin. Naporahuaton, panca ocohua pa'nin. (Nani huachi Yosëri ana'intarin, ténahuë.)

Tronpita pihuiipiso'

⁶ Naporo' canchisë anquëniro'sa' tronpita yapihuirapi. Co napopianachin pihuiapihuë'. Anaya a'naya pihuirapi.

⁷ Ya'nán pihuirinso' irinpachina, Yosë nohuanton, ocai', pën, inapita inápa quëran anotarín. Huënairë chachin anotarín. Pancana huiquitarín. Patoma pochin huiquitarín. [Cacharonquë un tercero, topiso'.] Nararo'sa', panpatëro' inapitanta napochachin huiquitarín.

⁸ Ina quëran a'na anquëninta' tronpita pihuiantarin. Pihuiantahuachina, panca motopi pochin nininso' ni'nahuë. Pën pochin orotërimarin. Yosë nohuanton, marëquë anotërin. Inaquë anotohuachina, patoma pochin marë huënai taranin. ⁹ Patoma pochin ma'sharo'sa' inaquë ya'huërinso' chiminpi huachi. Panca nancharo'santa' patoma pochin ta'huantopi.

¹⁰ Ina quëran a'na anquëninta' pihuiantahuachina, panca tayora anotarín, panca orotërinso'. Anotohuachina, Yosë nohuanton, patoma pochin iiro'sa' tapiarin. ¹¹ Ina tayorasó' Main itopi. Tëquëin, i'shaa'huaro'sa', inapita patoma pochin main nisarin. Mái ni'ton, notohuaro' piyapi'sa' ina o'otona', chiminapi.

¹² Nani cara anquëni pihuirin. A'nanta' pihuiantahuachina, Yosë nohuanton, patoma pochin pi'i tapiarin. Yoqui, tayoraro'sa', inapitanta' patoma pochin tapiapi. Napoaton tahuëri nipachina, co huachi pi'i noya a'pianinhuë'. Tashinta' yoqui, tayoraro'sa', inapita co huachi noya a'pianpihuë'.

¹³ Ina quëran panca onian quënanahuë. Inápaquë a'ninquëchin yanponarin. Piyapi pochin noninso' natanahuë.

—¡Ma'huantacha nisapi paya! Yosë a'popi ni'ton, piyapi'sa' chiniquën parisitapona'. A'napita anquëniro'sa' pihuiantahuachina, isoro'paquë ya'huëpisopita aquë aquëtë' parisitapona', ténin.

9

¹ Ina piquëran a'na anquëninta' pihuiantahuachina, tayora anotërinso pochin a'nanta' o'marin. Yosë nohuanton, chiniquën nanan ya'huëtërin sopairo'sa' oncorapirinsó' parti i'soatacaso marë'. Nanin acoporo' pa'ninso' i'soatarin. ² I'soatohuachina, acopo quëran conai' pipiarin. Yaráchin tomontarin. Panca pën quëran tomentërinso pochin pipiton, pi'i ya'copiarin. Ya'ipi parti tashiarin. ³ Naporahuaton, conai quëran notohuaro' sopairo'sa' pipiapi. Panca sëquërë pochin ya'norahuatona', pipiapi. Pa'pi tè'huatoro'. Sëquërë pochin niponaraihuë', yonpinca pochin huitapi. ⁴ “Ama panpatëro', nara mono', nitërinso' inapita pë'yacosohuë'. Piyapi'sa' co Yosë marcanën tè'yainquë ya'huëtöhuachinarahuë', inapita aparisitoco,” itërin. ⁵ Co tēpaponaraihuë', a'natëräpo yoqui pochin aparisitapi. Yonpincari huininsó pochin niponahuë', co sanoaponhuë'. Pa'pi iquin natanaponaraihuë', co chiminaponahuë'. ⁶ Na'con parisitatoná: “Chimiin nipachin,” tosapirinahuë', co chiminaponahuë'. Chiminacaiso' nohuantopirinahuë', co nanitapihuë'.

⁷ Panca sëquërë pochin ya'notona', chiniquën pa'sapi. Cahuarioro'sa' quira nicacaiso marë' tapapiso pochin pa'sapi. Yancotë pochin oro quëran nininsó' yancopi. Naporahuaton, piyapi pochin ni'topi. ⁸ Aihuan ni'ton, sanapi pochin aintapi. Pa'pini' pochin natëtöpi. ⁹ Sha'huëtëonta' tachtion. Hua'na pochin ni'ton, co ohuanchináchinhuë'. Pa'pachinara, anpiantëna quëran chiniquën tënëntërapí. Quira toronano'sa' cahuarioro'sari ohuararinso pochin tënëntapi. ¹⁰ Naporahuaton, yonpinca pochin hui'notopi. Iquin huitatoná, a'natëräpo yoqui pochin aparisitapi. ¹¹ Hua'anën ya'huëtërin anta'. Inari camairinso', sopairo'sa' oncorapirinsó' parti quëran huë'nin. Cotio nananquë Apatono itopiso'. Crico nananquë Aporiono itopi. Tiquitona'pi tapon naporin.

¹² Na'con parisitacaiso' ninoton, nani a'notërinco. Ina ni'pirahuë', na'con na'con parisitacaso' ya'huapon. Catoro' aparisitacaso' pahuanarin nica'huaso'.

¹³ Yosë nohuanton, nani a'natëräpo anquëniro'sa' tronpita pihuiipi co noyahuë' nipisopita ana'intacaiso marë'. Ina quëran a'na anquëninta' pihuiantahuachina, inápaquë nontërinso' natanahuë. Artaroa'huaya pomonënpita huáncana quëran nontaton, pihuitona'pi itapon: ¹⁴ “Catapini anquëniro'sa' i'quiritëquë pa'ina' piyapi'sa' aparisitacaiso marë'. Panca i' yonsanquë nani ninrapiso', Iyopiratisii' itopiquë,” itërin.

¹⁵ Itohuachina, anquëniro'sa' a'parin piyapi'sa' ana'intacaiso marë'. Iráca inaquë acopirinhuë'. Nani ora nanirin ni'ton, a'parin huachi patoma pochin piyapi'sa' tēpacaiso

marè'. ¹⁶ Ina quèran hua'huayátèrahuè sontaro'sa' huè'sapi, ni'nahuè. Cahuarioro'sa aipi huènsèriapi. "Cato pasa michon huè'sapi," tènin, natanahuè.

¹⁷ Hua'narèso pochin a'ninquèchin quènanahuè. A'na tahuèri ma'sha onpocaso' quènantarahuè. Hua'na coton sontaro'sa' a'mopiso pochin a'mopi. Pènsha pochin huènaráchin nipi. A'naquèn caninchin. A'nanta' sha'píchin. Cahuarioro'santa' nisha ya'nopi. Pa'pini' pochin mototopi. Nanamèn quèran pèn, conai', sha'pi mo'shi', inapita pipiapi. ¹⁸ Cahuarioro'sa nanamèna quèran inapita pipirahuatona', patoma pochin piyapi'sa' tèparapi. Notohuaro' chiminapi. ¹⁹ Nanamèna quèran tèparapi. Huinamèna quèraonta' ya'huan pochin quètètataona', tèparapi.

²⁰ Na'a piyapi'sa' chimpinpirinahuè', co naporo tèranta' a'napitaso' yonquiapihuè'. Ni'saponaraihuè', inachachin co noyahuè' cancantapi. Aquètè chachin sopairo'sa' chinotapi. Nisha nisha mamanshi moshapi. Oro quèran, prata quèran, hua'na quèran, na'pi quèran, nara quèran, ina quèranpita nípiso'. Co inapitaso' quènantopihuè', co natantopihuè', co iratopihuè'. Co nanpipirinahuè', mosharapi. ²¹ Pa'pi co noyahuè' cancantatona', tèpatapi, pènotapi, monshihuanapi, ma'sha ihuatapi. Yosèri ana'intèrinso' ni'sáponaraihuè', co naporo tèranta' nohuantapihuè' oshanèna' a'pocaiso'.

10

Quirica'huaya oporinso'

¹ Ina quèran hua'narèso pochin a'na anquèninata' niantarahuè, chiniquèn nanantèrinso'. Chitoro' huancana inápa quèran o'mararin. Motèn yahua'tani tahuitèrin. Ya'pirin pi'i pochin a'pinin. Tonainta' pèn pochin ya'noarin. ² Quirica'huaya sè'quèrin. So'nanpinan nipirinahuè', nani oporinso' sè'quèrin. O'marahuaton, inchinan nantèn quèran marèquè i'naitarin. Ahuènan nantèn quèran isoro'paquè i'narin. Panca masho ni'ton, naporin. ³ Chiniquèn nanantaton, chiniquèn nonsarin. Pa'pini' pèrarinso pochin natanahuè. Pèrapachina, inápa quèran canchisè huira pochin nininsopitari a'panipi. ⁴ Nonpachinara, natanato quiricaquè yaninshitopirahuè', inápa quèran a'na sha'huítèrinco: "Ama naporinso' ninshitéquèsahuè'. Co a'napita sha'huítacaso' ya'huèrinhuè'," itèrinco.

⁵ Naporo' panca anquèni marèquè, no'paquè inaquèpita i'narinso' inchinan tanpaquèn anquiontarin. ⁶ "Yosè ni'sárinco ni'ton, co nonpinahuè'. Inaso' iráca quèran huarè' ya'huaton, co onporonta' ayaponhuè'. Isoro'pa', marè, pi'iro'tè', ya'ipi ya'huèrinsopita inari ninin. Tèhuèenchachin co huachi hua'qui quèranhuè' ana'intomiatarin. ⁷ A'naichin anquèni pahuanarin tronpita pihuicaso'. Ina pihuiantahuachina, oshahuano'sa' ana'intahuaton, ya'ipiya Yosèri hua'anèntarin. Piyapi'sa' inahuara co nitotopihuè'. Iráca quèran huarè' Yosè nohuaton, pènèntona'piro'sa' ninopirinahuè', ipora huarè' nanirin. Inimiconènpita ana'intahuaton, hua'anèntarin," tènin panca anquèni.

⁸ Ipora huanta' a'na nantèn quèran marèquè i'naitarin. A'na quèraonta' no'paquè i'narin. Ina quèran inápa quèran nontèrinco'so' itantarinco:

—Paaton, quirica'huaya sè'quèrinso' ma'paquè', ⁹ itohuachincora, pa'sahuato,

—Quirica'huaya quètoco, itèrahuè.

—Noyahua'. Macaton, ca'què'. Ninoi pochin cashin ca'saran. Napoaponahuè', nani ni'ipatan, main nisarín, itèrinco.

¹⁰ Quirica'huaya masahuato, ca'nahuè. Ninoi pochin cashin ca'pirahuè'. Nani ni'ipatèra, main natanahuè. ¹¹ Ina quèran sha'huítèrinaco:

—Na'a piyapi'sa' pènèntaquè'. A'na tahuèri ma'sona onpocaiso' Yosè anitotarinquèn. Nisha nisha piyapi'sa', nisha nisha nananquè nonpisopita, copirnoros'a', inapita ma'sona onpocaiso' Yosè ninoton, anitotarinquèn ninshitamaso marè', itèrinaco.

11

Catoya'pi Yosèri a'parinso'

¹ Ina quèran mitro pochin nininso' quètèrinaco a'nica'huaso marè'.

—Yosè chinotopiso péi' a'niconquè'. Artaronta' a'niquè'. Nani a'nihuatan, piyapi'santa' Yosè chinotopisopita onposona ya'huèpiso' nitotacaso marè' pichiquè'. ² I'iratèso nipirinhuè', ama a'niquèsahuè'. Inaquè nisha piyapi'sa' ya'conapi. Co Yosè imaponaraihuè', inaquè ya'conahuatona', tapirapi. Yosè ninanonèonta' tapirapi. Cara pi'ipi miria pochin napotapi. ³ Naporo tahuèri'sa' cato' quèmapa' a'pararahuè pènèntacaiso marè'. Yaa'pahuato, chiniquèn nanan quètarahuè no'tèquèn sha'huicaiso marè'. Piyapi'sa' na'con oshahuanpi ni'ton, cato' quèmapa sètapi. Sètatona' sa'catèn nininso' a'mosapi piyapi'sa' oshanèna' ayonquicaiso marè'. Cara pi'ipi miria pènèntapi, itèrinco Yosè.

⁴ Catoya'piso' nóya pènèntapona', Yosèri chachin a'parinso'. Panca nanparino'sa' orotèrinso pochin nicatona', Yosè nanamèn anitotapona'. Oripo nara pochin nipi anta',

Yosë notënanquë ya'huërinso'. ⁵ Yosë nohuanton, sacai' nininsopita nanitapapi. A'napitari yatëpahuachina', nanamëna quëran pën pipiarin. Pipihuachina, yatëpapisopita huëyarapi. Huëyarahuatona', chiminapi. Ina pochin Yosëri catahuarin ni'ton, minsëapi. ⁶ Iráca pënëntona'piro'sa' nani ma'sha nipi piyapi'sa' ayonquicaiso marë'. Inapochachin catoya'pi Yosëri a'parinso', nani ma'sha nanitapaapi. Yosë nontahuachina', co o'nanaponhuë'. Inapatonona', pënëntápona'. Tëquëionta' nontahuachina', huënai' taranapon. Ina quëran Yosë nohuanton, nisha nisha canioro'sa' acorapi Yosë yonquicaiso marë'. ⁷ Nani ya'ipi noyá pënëntohuachina', co huachi aquëtë' pënëntacaso' ya'huaponhuë'. Naporo' ma'sha pa'pi të'huatoro nininso' ya'noarin. Acoporo' quëran huë'sarin. Huë'sahuaton, cato ya'pi huëquiarin. Ina quëran minsërahuatón, tëpararin. ⁸ Quirosarinquë chachin tëpararin. Inaquë iráca Quisosonta' tëpapi. Inaquë ya'huëpisopita pa'pi co noyahuë' cancantopi. Sotomaquë, Iquipitoquë inaquëpita ya'huëpisopita pochin cancantatona', oshahuacanacaisoáchin yonquipi. Catoya'pi tëpahuachina', cachiquë të'yatapi. Co pa'pitapihuë'. ⁹ Cara tahuëri miria pochin nisha nisha piyapi'sa', nisha nisha nananquë nonpisopita inapitari ni'sapi. Nicaponaraihuë', co nohuantapihuë' pa'pitacaiso'. ¹⁰ Tëpapi ni'ton, capa cancantatona', pita nisapi. Ma'shanënantá' topinan a'naya a'naya niquëtapi. "Hua'qui' pënënatonpoa', apininpoa' nipirihuë', iporaso' nani chiminpi," ta'tona', capa cancantapi. ¹¹ Cara tahuëri miria napoápirinahuë', a'nanaya Yosë nohuanton, nantantarahuatona', huanintarapi. Piyapi'sari ni'sahuatona', pa'pi të'huatapi. ¹² Naporo' inápa quëran nontërinso' natanapi.

—jlsëquë huëntaco huachi! itarin. Napotohuachina, inimiconënpitari nicasoi', catoya'piso' inápaquë paantapi. Chitororë chachin paantapi. ¹³ Naporo chachin panca ocohua pë'sarin. Pa'pachina, notohuaro' pëiro'sa' ohuatarin. Canchisë huaranca piyapi'sa' chiminapi huachi. A'napitaso' pa'pi të'huatapi. "Yosë nohuanton, naporin. ¡Ma'pitacha nanitaparin paya!" tosapí.

¹⁴ Nani catoro' parisitapiso' ni'nahuë. Shiarahuaton, a'nanta' a'notantarinco. Hua'narëso pochin ni'nahuëso' sha'huichinquëma'.

Ya'natontarinso' pihuirinso'

¹⁵ Ina quëran ya'natontarinso' anquëninta', pihuiantarin. Pihuihuachina, inápaquë chiniquën nonsapi, natanahuë.

"Íráca quëra huarë' na'a copirmoro'sa' ya'huëpirinahuë', iporaso' Yosëri ya'ipiya hua'anëntarin. Quisocristorë chachin hua'anëntomiatarin. Co onporonta' pipiapihuë'," tosapí.

¹⁶⁻¹⁷ Cato shonca catapini ansiano'santa' Yosë'pa' ya'huëpiso' isonahuatona', Yosë chinotapi: "Yosparinquën, Sinioro. Quëmasáchin ya'ipi nanitaparan. Iráca quëran huarë' ya'huaton, ipora huanta' nanpiaran. Chini chiniquën nanantaton, ya'ipi hua'anëntaran.

¹⁸ Nisha nisha piyapi'sa' no'huirinenquënsopita ana'ntaran. Ya'ipi chiminpisopitanta' no'tëquën ana'ntaran. Imarinenquënsopitaso nipirihuë', acanaaran. Inso tëranta' natëhuachinquën, inápaquë quëpaaran. Hua'ano'sa', topinan piyapi'sa', inapita imapachinenquën, acanaaran. A'napitaso nipirihuë' piyapi'sa' aparisitaton tëpapi ni'ton, chiniquën ana'ntaran," itapi.

¹⁹ Ina quëran hua'narëso pochin nicasoco, Yosë pëinën inápaquë ya'huërinso' ni'soatërin ni'nahuë. Iráca chinotopiso pëi acohua Yosë caposonën ya'huërin. Ina pochin nininso' inápaquë ni'nahuë. Nicasoco, o'coritërin, tënëntërin, huiratërin, ocohua pa'nin, ocai' antotërin, naporin. Yosë chiniquën nanantërin ni'ton, naporin.

12

Panca ya'huan pochin ya'norinso'

¹ Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë ayonquinpoaso marë'. A'na sanapi inápaquë quënanahuë. A'morinso' huënaráchin huënaráchin. Pi'i pochin a'pinin. Nantëanaquë yoqui ya'huërin. Shonca cato' tayloraro'sari yancotë pochin motën tahuitërin.

² Inaso' cayoron. Nani yahuaiarin ni'ton, chiniquën iquitaton, parisitárin. ³ Ina quëran a'na ma'sha inápaquë ya'norin, niantarahuë. Panca ya'huan pochin niponahuë', ina quëran panca panca ninin. Quëhuashin nisahuaton, canchisë motën ya'huëtërin, shonca pomohuanin. A'naya a'naya motënuquë hua'an pochin yancotë yancorin. ⁴ Huinamën quëran inápaquë huihuicontahuachina, tayloraro'sa' a'tëntontarahuatón, isoro'paquë të'yatimarín. Patoma pochin të'yatimarín. Ina quëran hua'narëso pochin quënantarahuë. Panca ya'huan pochin nininso' pa'nin. Sanapi notënanquë huaiarin. "Huaihuachin, hua'huin matahuato, ca'sarahuë," ta'ton, ninararin. ⁵ Ninaso', huairin. Quëmapia'huaya huairin. Inaso' chini chiniquën nanantaton, a'na tahuëri ya'ipi piyapi'sa' hua'anëntapon. No'tëquën ana'ntapon ni'ton, ya'huani yatëparin. Ina marë' ninarápirinhuë'. Nani nasitohuachina, Yosëri

nicha'ërin. Ya'huërinquë chachin quëpantarin ichihua'anëntacaso marë'. ⁶ A'shinsò nìpirinhuë', co piyapi ya'huërinquëhuë' ta'arin. Inaquë Yosëri nani tapatërin ya'huëcaso marë'. Cara pi'ipi miria pochin inaquë ya'huërin ni'ton, cosharo' quëtapi.

⁷ Ina quëran hua'narëso pochin niantarahuë. Inápaquë quira nisapi. Anquëni hua'an Miquri itopiso' anquëninënpita camairin panca ya'huan pochin nininsò' minsëcaiso marë'. Inanta' anquëniro'sa' camairinsopitarë chachin ahuëtópirinahuë', ⁸ co nani-topihuë' minsëcaiso'. Miquri anquëninënpitari minsërahuatona', isoro'paquë a'paimapi. ⁹ Inapotatona', panca ya'huan pochin nininsò' inápa quëran t'ëyatopi. Inaso' sopai chachin, Satanasë itopiso'. Ya'ipi piyapi'sa' yanonpintërin. Ina minsërahuatona', anquëninënpitarë chachin isoro'paquë t'ëyatopi.

¹⁰ Ina quëran inápaquë chiniquënonininsò' natanahuë.

"Tëhuëenchachin sopai yaminsëpirinpoahuë', Yosë nicha'ërinpoa'. Quisocristorë chachin hua'anëntarinpoa'. Sopairi Yosë nontaton, na'con sha'huirapirinpoa'. 'Oshahuanpi,' itëra'piarinpoa'. Tahuërirë chachin tashirë chachin sha'huirapiápirinpoahuë', nani Yosëri minsërin.

¹¹ Carniroa'hua chiminatón, huëninën quëran anoyacancantërinpoa' ni'ton, sopai minsërëhua'. Nanamën sha'huitatëhua', minsërëhua'. Yatëpapirinënpohuënta', co a'porëhuahuë', tosapì.

¹² Napoaton inápaquë ya'huëpisopita noya cancanchina'. Ya'ipiro'paquë, marëquë, inaquëpita ya'huëpisopitaso nìpirinhuë', parisitapi. ¡Ma'huantacha nisapi paya! Sopai pa'sárin minsëcaso marë'. 'Co hua'quiya quëranhuë' Yosë ana'ntarínco,' ta'ton, chiniquënono'huitërin. No'huitaton, piyapi'sa' yaminsërin."

¹³ Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë. Ya'huan pochin nininsò' nani isoro'paquë t'ëyatopi. T'ëyatohuachina, sanapi huairinsò' aparisitapirinhuë',

¹⁴ Yosëri catahuarin cha'ëcaso marë'. Panca onian pochin anpiantëhuanaton, ta'arin. Co piyapi ya'huërinquëhuë' pa'sahuaton, cara pi'ipi miria pochin inaquë na'piarin. Yosë nohuanton, ma'sha ya'huërin capacaso'. ¹⁵ Chiniquënono'huiton, ya'huani yamapirinhuë'. Nanamën quëran panca ii' pipirin. Tëquënin pochin pipirin sanapi quëpacaso marë'.

¹⁶ Ii' t'ëyatopirinhuë', no'pa' huëncharohuachina, ya'ipiya yanquirin. Co chimiitërinhuë'.

¹⁷ Napoaton sopairi chiniquënono'huirin. No'huiton, pa'nin a'napita hua'huinpita ahuëapon. Yosë natëpisopita t'ëpacaso marë' pa'nin. Quisoso imasapi ni'ton, aparisitarin.

¹⁸ Ina yonquiaton, marë yonsanquë huaniarin.

13

Ma'sha marë quëran pipirinsò'

¹ Ina quëran hua'narëso pochin niantarahuë. A'na ma'sha pa'pi t'ë'huatoro' nininsò' marë quëran pipiarin. Canchisë motohuan nisahuaton, shonca pomonën ya'huëtërin. A'naya a'naya pomonëquë yancotë' ya'huëtërin. Hua'an pochin chiniquënonanantërin ni'ton, naporin. Motënaquë nininënpita nani ninshitërin, Yosë pinorinsò'. "Yosë quëran chini chiniquënonanantërahüë," ta'ton, ninshitërin. ² Yarani pochin nìponahuë', tocani pochin nantëtërin. Nanamënso' pa'pini pochin nanantërin. Panca ya'huani chachin chiniquënonan quëtapon ni'ton, chiniquënonananton, copirno ya'conapon. ³ A'na motën ahuëtóhuachina', chiminatë pochin nìponahuë', noyatantarin. Noyatohuachin, ya'ipi piyapi'sa' pa'yanapi. Pa'yatatona', imasapi. ⁴ Panca ya'huan chinotatona', acorinsonta' chinotapi. Notohuaro' piyapi'sa' ina yonquiatona', natëapi: "Ma noyacha inaso paya. Chini chiniquënonanantarín. ¿Incarita' nanitërin ina minsëcaso'?" tosapì.

⁵ Sopai nohuanton, ma'sha marë quëran pipirinsò' na'con Yosë pinosarin. "Yosë quëran chini chiniquënonanantërahüë. Co ina chinotacaso' ya'huërinhuë'," tosarín. Sopairi catahuarin ni'ton, copirno ya'conarin. Chini chiniquënonanantarín ni'ton, ya'ipi copirnoros'a' camairin. Cara pi'ipi miria ya'ipiya hua'anëntarin. ⁶ Na'con Yosë pinosarin. "Caso' Yosëco," toconapon. Yosë ya'huërinson'ta' nocanarin. Inaquë ya'huërinso'pita' pinosarin. ⁷ Yosë imapisopita co quë'yarinhüë'. Sopai nohuanton, aparisitarin. Quira nisahuaton, canatarin. Notohuaro' piyapi'sa' nisha nisha parti ya'huëpisopita hua'anëntarin. Nisha nisha nananquë nonpisopita hua'anëntarin. ⁸ Hua'huayatërahüë' piyapi'sari natëapi. Carniroa'hua imapisopitaichin co ina chinotapihuë'. Inaso' a'na quirica ya'huëtërin. Nanpirin quirica itopiso'. Inaquë nininënpita nani ninshitërin. Isoro'pa' ninin quëran huarë' imapisopita ninoton, inaquë ninshitërin. "Canpoa marë' Carniroa'hua chiminin," ta'tona', ina imasapi. A'napitaso nìpirinhüë' co nanpirin quiricaquë nininënpita ya'huërinhuë' ni'ton, ma'sha marë quëran pipirinsò' chinotapi.

⁹ Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'.

¹⁰ “Mapachinēnquēma', parisitacaso' ya'huērin. Sahuēniquē yatēpahuachinēnquēma', ahuan-tacaso' ya'huērin. Ina yonquiatoma', chiniquēn cancantoco'. 'Yosē catahuarinpoa', ta'toma', imamiatoco'.”

Ma'sha no'pa quēran pipirinsō'

¹¹ Ina quēran hua'narēso pochin niantarahuē. A'na ma'shanta' no'pa quēran pipiarinsō' ni'nahuē. Carniroa'hua pochin cato' pomona'huaya ya'huētērin. Noya ya'noapanahuē', panca ya'huan pochin chiniquēn nonsarin. ¹² Inanta' chiniquēn nanantapon. Chiniquēn nanantaton, ya'ipi piyapi'sa' camaiarin ma'sha marē quēran pipirinsō' chinotacaso marē'. Inaso' motēn ahuētohuachinara, chiminatē pochin niponahuē', noyatararinsō' ni'ton, piyapi'sari chinotapi. ¹³ Ma'sha no'pa quēran pipirinsonta' nani ma'sha nanitaparin piyapi'sa' nonpintacaso marē'. Ina nohuanton, pēn inápa quēran anotarín. Piyapi'sa' ni'tēranta'paquē napoarin. ¹⁴ Nisha nisha acoarin, sacai' nininsō'. Ma'sha pa'pi tē'huatoro' nininsō' ni'tonēnquē naporin. Piyapi'sari ni'pachina': “Tēhuēnchachin inaso' Yosē,” tosapí. Notohuaro' piyapi'sa' nonpintarin. Ina quēran itapon: “Panca mamanshi niahua'. Sahuēniquē ahuēatona' shitēpapirinahuē', noyataantarinsō' nonanatēhua' chinotahua',” itohuachina', nisapi. ¹⁵ Ina quēran aquētē chachin piyapi'sa' nonpintarin. Ina nohuanton, mamanshi nanpirinsō pochin ya'noarin. Noninsō pochin natanapi. “In-sosona co moshahuachincohuē' tēpaco',” tosarín. ¹⁶ Ina quēran camaiantarín. “Marca niacotacaso' ya'huērin. Tē'yamaquēhuē nīpon, inchinan imiramaquēhuē nīpon niacotoco'. Hua'ano'sa', topinan piyapi'sa', ma'huano'sa', sa'ahuaro'sa', patrono'sa' piyapinēnpitarē chachin, ya'ipiya niacotacaso' ya'huērin. Co a'naya tēranta' pahuantacaso' ya'huērinhuē',” tosarín. ¹⁷ Co marca niacotohuachinahuē', co huachi nanitapihuē' ma'sha pa'anatona' canacaiso'. Co pa'anacaiso tēranta' nanitapihuē'. Ma'sha marē quēran pipirinsō' marcanēn niacotēra'piapona'. A'naquēn nininēn chachin niacotapi. A'naquēn nīpirinhuē' nomironēn niacotapi. ¹⁸ No'tēquēn yonquiamaquē huarē' nomironēn nitotarama'. “Piyapi niponahuē', inasáchin natērhua',” ta'tona', saota pasa saota shonca saota niacotapi.

14

Pasa catapini shonca catapini huaranca cantapiso'

¹ Ina quēran hua'narēso pochin niantahuato, Carniroa'hua quēnantarahuē. Sion motopiquē huaniarin. Inarē' pasa catapini shonca catapini huaranca piyapi'sa' ya'huapi, ni'nahuē. Imapi ni'ton, ina nininēn niacotē'yatopi. Tata Yosē nininēonta' niacotopi. ² Ina quēran inápaquē chiniquēn tēnētērinso' natanahuē. Panca so'pora pochin tēnētērin. Chiniquēn huira pochin natanpirahuē', arparo'sa' pi'niatona', naporapi. ³ Nasha cantanēn inápaquē cantarapi. Yosē notēnanquē cantarapi. Ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa' pochin nininsopita, inapitanta' natanapi. Pasa catapini shonca catapini huaranca imapisopita cantapiso'. Isoro'paquē ya'huapona', Quisosori nicha'ērin. Oshanēna marē' chiminaton, anoyacancantērin ni'ton, inapitaráchin nanitopi ina cantacaiso'. ⁴ Noyápiachin cancantapi. Co pi'pisha tēranta' monshihuana'pi pochin cancantopihuē'. Yosēchin yonquiapi. Insēquēsona Carniroa'hua pa'pachin, imasapi. Isoro'paquē ya'huēpirinahuē', nani Yosēri nicha'ērin. Ya'nan cayarinsō macatē' Yosē quētērēso pochin nicatona', inasáchin chinotapi. Nani tahuēri Carniroa'huanta' chinotapi. ⁵ Co pi'pisha tēranta' nonpinpihuē'. Noyápiachin cancantapi.

Cara anquēniro'sa' pa'sapiso'

⁶ Ina quēran a'na anquēninta' quēnanahuē. Inápaquē yanponarin noya nanan sha'huicaso marē'. Nisha nisha piyapi'sa', nisha nisha nananquē nonpisopita, ya'ipiya sha'huitarin.

⁷ —Yosē tē'huatoma', natēco'. Ana'intacaso' tahuēri nani naniriarin ni'ton, inasáchin imaco'. Ya'ipi isoro'pa', inápaquē ya'huērinso', marē, iiro'sa', ya'ipiya ninin ni'ton, chinotoco', itarin anquēniri chiniquēn nontaton.

⁸ Ina quēran a'na anquēninta' paaton, sha'huirarin:

—Iráca na'a oshahuano'sa' Papironiaquē ya'huēpi. Panca ninano' nīpirinhuē', Yosē nohuanton, ta'huantopi. Inapita pochin cancantopisopita ya'huantapirinahuē', Yosēri ana'intarin. Pa'pi co noyahué' yonquiatona', na'a piyapi'sa' anishacancantopi ni'ton, ta'huantapi. Noyá ta'huantapi, tēnin.

⁹ Ina piquēran a'na anquēninta' paaton, chiniquēn nonsarin.

—Ama ma'sha pa'pi tē'huatoro' nininsō' natēcosohuē'. Ama mamanshinēn moshacosohuē'. Tē'yamaquē marcanēn yaacotarinquēma' hua'anēntinquēmaso marē'. Ama natēcosohuē'. Ina chinotohuatama', Yosē ana'intarinquēma'. ¹⁰ Chiniquēn no'huitēnquēma', main huino o'shitērēso pochin ana'intarinquēma'. Parisitopiquē a'pahuachinquēma', pēnquē parisitarama'. Carniroa'hua, anquēniro'sa' inapita ni'tēranta'paquē no'tēquēn ana'intarinquēma'. ¹¹ Co onporonta' pēn tacopiapohuē'. Inaquē conainta' tomontápon.

Parisitápona. Co sanoarinhué'. Inospitasona ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' natëtona', mamanshinën moshahuachina', tahuërirë chachin, tashirë chachin chiniquën parisitápona'. Co marcanën niacotacaso' ya'huërinhué', tënin. ¹² Ina yonquiatoma', chiniquën cancantoco'. Yosë nanamën natëtoma', Quisocristo imamiatoco'. Aparisitopirinënquëmahué', ama a'pocosohué'.

¹³ Ina quëran inápa quëran noninso' natanahué':

—Apira sha'huichinquën ninshitëquë': Insozona Sinioro imarinso marë' chiminpachina, noya cancanchina', tënin. Ina quëran Ispirito Santo tapon:

—Tëhuëinchachin Yosë'pa' pa'pachina', chinotapi. Yosë marë' sacatopi ni'ton, inápaquë canapi huachi, tënin.

Piyapi'sa' mapiso'

¹⁴ Ina quëran hua'narëso pochin niantahuato, chitoro' quënanahué, huiríchin nininso'. Inaquë a'naso' huënsëarin, piyapi pochin ya'norinso'. Chiniquën nanantatoro, oro quëran nininso' yancorin. Imirin quëran nisha sahuëni së'quërin nitërinso' macacaso marë'.

¹⁵ Naporo' anquëni Yosë pëinën quëran huë'nin. Huëcaton, sha'huitiarin:

—Nani ora nanirin, maquë huachi. Trico noya cayahuachina, a'naroáchin sahuëniquë manë'. Inapochachin iporaso' ora nanirin piyapi'sa' macacaso marë', itërin. ¹⁶ Itohuachina, manin. Cayarinso' manëso pochachin manin huachi.

¹⁷ Ina quëran a'na anquëni ya'huërë Yosë ya'huërin quëran pipiantarin. Inanta' nisha sahuëni ya'huëtërin, inëshin nininso'. ¹⁸ A'na anquëninta' Yosë chinotopi quëran huë'nin. Inari pën ni'sarin ora nianahuachin, ana'ntacaso marë'. Huëcaton, sha'huitërin:

—Nani ora nanirin isoro'pa' ana'ntacaso marë'. Opa cayahuachina, manëso pochachin a'naroáchin maquë', itërin anquëniri.

¹⁹ Itohuachina, a'naroáchin co imapisopitahué' manin ana'ntacaso marë'. Yosëri chiniquën no'huítan, no'tëquën ana'ntarin. ²⁰ Ni'co'. Oporo'sa' mapachinara, ninano aipiran quëparapi. Inaquë panca nannique to'poiipi. Opa' pipihuachina, quëhuain ninin. Huënai pochin ya'norin. Inapochachin ana'ntoahuachina, panca huënai' pa'sarin, ni'nahué. Cara pasa quiromitro pochin pancaitërinso'. Cahuario motën ya'cari huarë' anpotarin huachi.

15

Canchisë anquëniro'sa' ana'ntacaiso marë' acorinso'

¹ Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahué. A'na tahuëri oshahuano'sa' chiniquën ana'ntarin. Ina anitotincoso marë' nani ma'sha a'notërinco. Pa'pi huëhuëpiro' ni'nahué. Canchisë anquëni ya'huarin. A'naya a'naya Yosëri yaa'parin piyapi'sa' ana'ntacaso marë'. Ina nohuanton, isoro'paquë nani ma'sha onpocaiso' ya'huapon. Inapaton, ana'ntërinso' naniarin.

² Co'huara anquëniro'sa' pa'shatërasoihué', inápaquë panca sono' niantarahué. Isihuico pochin niponahué', huënaratarin. Pën pochin ya'norin. Sono yonsanquë na'a piyapi'sa' quënanahué, ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' minsëpisopita. Isoro'paquë ya'huapon, co mamanshinën moshapihué'. Co marcanën niacotopihué'. Parisitaponaraihué': "Yosëichin imarai," ta'tona', imamiatopi. Iporaso' Yosë'pa' ya'huatona', noya ya'huërapí. Arparo'sa' Yosëri quëtërin pi'niatona' cantacaiso marë'. ³ Iráca Moisésë Yosëichin natëtan, inimiconënpita minsërahuaton, cantarín. Inapochachin isopitanta' cantarapi. Carniroa'hua cantarinsonta' cantarapi.

"¡Ma noyanquëncha, Sinioro, quëmaso paya! Ya'ipi nanitaparán. Ma noyacha catahuanancoi paya. Chiniquën nanantaton, noya ninan. Noya hua'anëntaton, no'tëquën ana'ntëran. Co onporonta' nonpinanhué'. Ya'ipi piyapi'sa' natëinëquën.

⁴ Ya'ipiya Sinioro të'huachinëquën. Ya'ipiya yonqui'inëquën. Quëmasáchin nóyanquën. A'na tahuëri no'tëquën oshahuano'sa' ana'ntaran ni'ton, nisha nisha piyapi'sa' huëcatona', chinotarinëquën," topi cantatona'.

⁵ Ina quëran Yosë chinotopiso pëi' inápaquë ya'huërinso' ni'soatërin, ni'nahué. Acoana Yosë caposonën ya'huërinquë chachin quënanahué. ⁶ Canchisë anquëniro'sa' ina quëran pipiapi. Huiríchin huiríchin a'mopi. Të'tëtëquë oro pochin nininquë nitonpopi. Piyapi'sa' oshahuanpi ni'ton, Yosëri a'paarin nisha nisha aparisitacaiso marë'. ⁷ Ina marë' canchisë minëro'sa' pochin nininso' ya'huërin, oro quëran nipiso'. A'nara' ma'sha pochin nininso' minëro'sa' masahuaton, anquëniro'sa' quëtërin. "Paatoma', minëro'saquë ya'huërinso' të'yanantoco'. A'naya a'naya të'yanantohuatama', Yosëri chiniquën ana'ntarin huachi," ta'ton, a'naya a'naya quëtërin. Yosëso' co onporonta' chimianinhué', ni'sárinpoa'. ⁸ Noya noya ni'ton, ya'ipi nanitaparín. Ina të'huatacaiso marë' conai pochin nininso' tomontarin. Ya'ipi

Yosë chinotopiso pèi' inápaquë ya'huërinso' yanquëëtërin. Co insonta' nanitërinhuë' inaquë ya'conacaso'. Nani piyapi'sa' ana'ntohuachina, naporu huarë' noya ya'coantapi.

16

Minëro'saquë ya'huërinso' t'ë'yanantopiso'

¹ Naporu' chinotopiso pèi' inápaquë ya'huërinso quëran chiníquën noninso' natanahuë. —Piyapi'sa' ya'huërinquë paatoma', minëro'saquë ya'huërinso' t'ë'yanantoco'. Të'yanantohuatama', parisitapi. Pa'pi co noyahué' cancantopi ni'ton, Yosëri chiníquën no'huiton, ana'ntarin, itërin anquëniro'sa'.

² Ina natanahuaton, a'nara' pa'nin. Isoro'pa' nocorahuaton, minëquë ya'huërinso' t'ë'yanantërin. Të'yanantohuachina, na'a piyapi'sa' panca ta'tarapi. Sëncopi pochin pip-itëra'piaona'. Co noyatochináchinhuë' nisapi. Ma'sha pa'pi t'ë'huatoro' nininso' imapisopita parisitapi. Marcanën niacotopi ni'ton, Yosë nohuanton, ta'taráchin nisapi. Mamanshinënta' moshapi ni'ton, parisitápona'. Ana tahuëri ma'sha onpocaso' ninoton, a'notërinco, ni'nahuë.

³ Ina quëran a'na anquëninta' paaton, minëquë ya'huërinso' marëquë t'ë'yaitarin. Inaquë t'ë'yaitohuachina, huënai' taranarin. Chimipi huëninën pochin anën nisarin. Napoaton ya'ipi marëquë ya'huërinso' t'ë'yaitohuachina.

⁴ Ina piquëran a'na anquëninta' pa'nin. Minëquë ya'huërinso' iro'saquë t'ë'yaitohuachina, inapitanta' huënai' taranarin. Tëquëin, i'sharo'sa', inapita napoapi.

⁵ Napohuachina, anquëni ii' a'pairinsoari Yosë nontaton tapon: "No'tëquën Siniro ana'ntaran. Iráca quëra huarë' ya'huaton, ipora huanta' nanoparan. Noyasáchin ninan.

⁶ Na'a imarinënsopita t'ëpapi. Noya pënëntopirinahuë', t'ëpapi ni'ton, i'huëretaton, ana'ntaran. Iiro'sa' huënai' atarantëran ni'ton, ina tëranta' o'ocaiso' ya'huërin. No'tëquën ana'ntaran," itërin.

⁷ Artaro quëraonta' noninso' natanahuë: "Tëhuënachin Siniro quëmasáchin ya'ipi hua'anëntëran. Chini chiníquën nanantaton, no'tëquën nonan. No'tëquën ana'ntaran," t'ënin.

⁸ Ina quëran a'na anquëninta' pa'nin ana'ntacaso marë'. Minëquë ya'huërinso' pi'iquë t'ë'yanantohuachina, pi'i chini chiníquën pi'catarin. Pën pochin pi'cataton, piyapi'sa' chiníquën aparisitarin. ⁹ Panca huëyaponaraihuë, co nirotapihuë'. Yosë no'huitona', pinosapi: "Sopai pochin cancantaton, aparisitarinpoa' ni'sora," tosapi. Parisitaponaraihuë', co nohuantapihuë' oshanëna' a'pocaiso'. Co Yosë yayonquiapihuë'.

¹⁰ Nani catapini anquëniro'sari ana'ntapona' pa'pi. Ina quëran a'nanta' ma'sha marë pipirinso' ya'huërinquë pa'nin. Hua'anëntacaso' shiranëquë chachin paaton, minëquë ya'huërinso' t'ë'yanantarin. Të'yanantohuachina, ya'ipiya tashiarin. Piyapi'sa' chiníquën parisitatona', tarëtpapi. ¹¹ Yosëso' chini chiníquën nanantopirinhuë', piyapi'sari ta'taráchin nicatona', no'huipi. "Pa'pi co noyahué' ni'ton, aparisitarinpoa'," topi pinotona'. Co naporu tëranta' oshanëna' yaa'pooapihuë'.

¹² Ina quëran a'na anquëninta' pa'sahuaton, minëquë ya'huërinso' panca i'quë t'ë'yaitërin, Iyopiratisii' itopiquë. Inaquë t'ë'yaitohuachina, pancai' nìponahuë', huinquintomaton, yaniromarin. Copirnoros'a' noya pëntonacaiso marë' yaniromarin. Pi'i pipirin parti quëran huë'sapi quira nicacaiso marë'.

¹³ Ina quëran panca ya'huan pochin nininso' niantarahuë. Ma'sha marë quëran pipirinso', nonpin nanan pënëntona'pi, inapitanta' niantarahuë. Cara chachin nanamëna quëran cara sopairo'sa' pipipi, inpo pochin ya'nopiso'. ¹⁴ Sopairo'sa' ni'ton, nani ma'sha nanitapapi. Sacai' nininso' nisapi piyapi'sari natëcaiso marë'. Nonpintatona', napoapi. Nisha nisha copirnoros'a' camaira'piaona' quira nicacaiso marë'. Ana'ntacaso' tahuëri nani ya'caritëriarin ni'ton, niyontonapona'. "Canpoari Yosë minsëahua'," ta'tona', napoapona'. ¹⁵ Nani Quisoso sha'huitërinpoa': "Ni'co, iyaro'sa'. A'nanaya o'mantararahuë. Ihuatë pochin nicato, co nitotasënuquëmahuë', o'mantararahuë ni'ton, nani tahuëri ninaco. Noya ninahuatamaco, noya cancantarama'. Yosë noya ni'sarinquëma'. Noyápiachin a'morëso pochin noyasáchin nico'. Ina quëran o'mantahuato, co tapanapomahuë'. Noya cancantarama'," itërinpoa'. ¹⁶ Ana'ntacaso' tahuëri ya'caritohuachin, na'a copirnoros'a' ayontonapi quira nicacaiso marë'. Armaquitono itopiquë niyontonapi. Cotio nananquë napopiso'.

¹⁷ Anaichin anquëni pahuanarin pacacaso'. Ina pa'sahuaton, minëquë ya'huërinso' t'ë'yanantarin. Ihuantë t'ë'yanantohuachina, inápaquë Yosë chinotopiso pèi quëran chiníquën nonin. Hua'anëntërinso shiranën quëran "janani huachil'" tosarín.

¹⁸ Napohuachina, o'coritarin. Huira pochin chiniquén ténëntarin. Naporo' panca oco-hua pa'sarin. Iráca quëran huaré' co onporonta' ina pochin pa'chinhue' nipoñahué', napoarin. ¹⁹ Co Yosé natépisopitahué' ya'huépiquë nocharotarín. Panca ninano' nipoñahué', huéncharoaton, cararo'té huaré' niacoarin. Nisha nisha ninanoro'saqué ta'huantapi. Co Yoséri naniantérinhué' ana'intacaso'. Papironiaquë na'a piyapi'sa' ya'huépirinahué', co noyahué' nicaisoráchin yonquipi ni'ton, ana'intérin. Inapochachin a'na tahuéri chiniquén no'huítón, ata'huantarin. ²⁰ Naporo' motopiro'sa', so'tono'sa', inapita co huachi ya'huaponahué'. ²¹ Inápa quëran ocai' anotapon. Panca masho ni'ton, quëquén. Catapini shonca quiro pochin quë'ninso'. Na'a anotohuachin, piyapi'sa' chiniquén parisitapi. Napoaton Yosé chiniquén no'huítóna', pinosapi huachi.

17

Monshihuana'pi pochin nininso'

¹ Ina quëran a'na anquëni miné' sé'quëna'pi nininso' huëcapairahuatonco, itérinco: "Huëquë' pa'a piyapi'sa' ana'intacaso' ya'huérinso' a'nochinquén. Pasëquë a'na sanapi panca iiro'sa' aipi huénséarin. Inaso' pa'pi co noyahué'. Monshihuana'pi pochin piyapi'sa' anishacancantérin. ² Ya'ipi copirnoros'a' ina natétona', co noyahué' nisapi. Monshihuaninso pochin cancantatona', Yosé naniantapi. Piyapinëpitanta' ina imatona', co noyahué' nicaisoáchin yonquiyapi," itérinco.

³ Itohuachincora, hua'narëso pochin niantarahué. Ispirito Santo nohuanton, co piyapi ya'huérinquëhué' quëparinco. Inaquë co noyahué' sanapi ni'nahué. Ma'sha pa'pi té'huatoro' nininsonta' quënanahué. Iporaso' quëhuanën ya'norin. Canchisé mototahuaton, shonca pomon ya'huëtérin. Nisha nisha nininën ya'huëtérin, Yosé pinorinso'. Ya'ipi nonëncuë ninshitéra'piarin. Ina aipi sanapi huénséarin. ⁴ Inaso' noyápiachin a'moponahué', co noyahué' cancantérin. A'morinso' pa'ton ninin. Quëhuashin, quëhuanën, inapita a'morin. Naporahuaton, oro, na'pia'huaya pa'ton nininsopita, inapita pë'ténin. Monshihuana'pi pochin nitaparin. Miné oro quëran nininso' sé'quërin. Inaquë taparo' nininsoráchin ya'huérin. O'shitérinso pochin na'a piyapi'sa' anishacancantérin. Anop'irin, amonshihuanin, napotérin ⁵ Nininën pochin nininso' té'inquë ninshitopi. Ninshitopirinahué', ma'ta' tapon naporinso' co piyapi'sa' nitotopihué'.

ISO SANAPISO' PAPIRONIAQUÉ YA'HUÉ'Episopita POCHIN CANCANTÉrin. PA'PI MONSHIHUANTE'

NI'TON, INA A'CHININ QUÉran MONSHIHUANPI. NISHA NISHA CO NOYAHUÉ' YONQUIPI topi, ninshitatona'. ⁶ Téhuëncachin ina sanapi pa'pi co noyahué' cancantérin. Quisoso imapisopita co quë'yarinhue'. "Quisoso imarai," topachinara, atëpatérin. Notohuaro' atëpatahuaton, no'pirinso pochin pa'yatérin. Ina nicato, panca pa'yanahué.

Ina quëran anquëni itérinco: ⁷ "¿Onpoatonta' pa'yananso'? Carinquë anitochinquë. Sanapi, ma'sha ina aipi huénséarinso' inapita ma'sona tapon naporinso' a'chinchinquë nitotéquë'. Ina ma'shaso' canchisé mototahuaton, shonca pomonën ya'huëtérin. ⁸ Iráca isoro'paquë ya'huérin. Iporaso' co ya'huérinhue'. A'na tahuériso nipirinhue' ya'noantarin. Acoporo' quëran huéantarín. Ayaro' tahuéri nanihuachin, parisitopiquë pa'sarin. Nipirinhue', co'huara pa'shátérasohue', a'nanaya ya'noantahuaton, piyapi'sa' a'payanarin. Co Quisoso imapihué' ni'ton, pa'yanapi. Quisoso imapi naporini, iráca quëran huaré' nininënpita nanpirin quiricaquë ninshichitonhué'.

⁹ No'téquë yonquimaquë huaré' ma'sona tapon naporinso' nitotarama'. Ma'sha canchisé motohuaninso', canchisé motopi tapon naporin. Ina aipi sanapi huénséarinso'. Naporahuaton, canchisé copirnoros'a' ayonquirinpoa'. ¹⁰ A'natérápo nani iráca hua'anéntëra'piapirinahué', chimina'piapi. Iporaso' a'nari hua'anéntantarín. A'naichin pahuanarin ya'ipiro'pa' hua'anéntacaso'. A'na tahuéri ya'noarin. Nipirinhue', co hua'qui' hua'anéntaponhué'. ¹¹ Ina piquëran ma'sha pa'pi té'huatoro' nininsoari hua'anéntapon. Nani canchisé copirnoros'a' ayaponahué', inapita pochin nicaton, hua'anéntapirinhué', a'na tahuéri Yoséri ocoiarin. Ocoirahuaton, parisitopiquë a'pararin.

¹² Shonca pomontérinso pochin shonca copirnoros'a' ya'huapona'. Inapitaso' co hua'anéchatërapihué'. Tahuéri nanihuachin, nisha nisha piyapi'sa' hua'anéntapona'. Naporo chachin ma'sha pa'pi té'huatoro' nininsonta' hua'anéntapon. Napoaponahué', co hua'qui hua'anéntapihué'. ¹³ Shonca copirnoros'aso' napopianachin yonquiatona', ma'sha pa'pi té'huatoro' nininso' natépona'. Piyapinëpitanta' camaiapona' ina natécaiso maré'. ¹⁴ Inapitaso' Carniroa'hua yaminséatona', quira nisapirinahué', co nanitapihué' minsécaiso'. Inari minséapon. Inaso' Quisocristo chachin. Chini chiniquënanantarin ni'ton, ya'ipiya hua'anéntarin. Inasáchin natécaso' ya'huérin. Piyapinëpitari imasapi. Yoséri huayonin ni'ton, natémiatapi," itérinco anquëni.

¹⁵ Ina quëran a'chintaantarínco.

—Panca iro'santa' ni'nán, ina aipi sanapi huënsërinso'. Inanta' a'chinchinquën nitotëquë'. Inapochachin a'na tahuëri nisha nisha piyapi'sa' ya'huapona', nisha nisha nananquë nonpisopita. Hua'huayatërahuë' ya'huapona'. Nisha nisha copirnorori hua'anëntërinso'pita. ¹⁶ Oshaquëran shonca copirnoros'a', ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso', inapita co huachi sanapi nohuantapihuë'. No'huirahuatona', masapi. Masahuatona', ai'nanpiratapi. Chiniquën aparisitatona', tëparapi. Ina quëran ahuiquitapi. ¹⁷ Yosë nohuanton, copirnoros'a' yonquiapi ma'sha të'huatoro' nininso' natëcaiso marë'. Napopianachin yonquiatona', co noya sanapihuë' nininso' ata'huantapi. Yosë nohuantërinso' chachin nisapi. ¹⁸ Sanapi panca iiro'sa' aipi huënsërinso' pochin panca ninano' ya'huapon. Ya'huëhuano'sa' pa'pi co noyahuë' cancantapi. Na'a piyapi'sa', copirnoros'a', inapita anishacancantapona' ma'sharáchin yonquicaiso marë'. Yosë a'pocaiso marë' yanonpintapi. Nonpintápirinahuë', Yosë nohuanton, ata'huantapi anta'.

18

Papironia ta'huantërinso'

¹ Ina quëran a'na anquënitanta' inápa quëran o'mararin, ni'nahuë, chiniquën nanantërinso'. Huënaráchin ni'ton, isoro'pa' a'pintërin. ² O'marahuatón, chiniquën nonin.

“Nani huachi Papironia ta'huantarín. Panca ninano' niponahuë', ta'huantarín. Inaquë nisha nisha sopairo'sa' ya'huapona'. Nisha nisha chanaro' ca'tëro'santa' inaquë pa'sapi.

³ Papironiario'sari notohuaro' piyapi'sa' anishacancantopi. Ina pochin cancantatona', copirnoros'a', piyapinënpita, inapita co noyahuë' nisapi. Monshihuaninso' pochin nicatora', Yosë naniantopi. Ma'huano'santa' inaquë pa'anatona', nani ma'sha canapirínahuë',” tënin anquëni.

⁴ Ina topachina, inápa quëran a'nari itërin:

—Ya'ipi imaramasopita pënënananquëma', natanco. Ni'cona papironiario'sa' anishacancantochinënuëma'. Ina quëran pipiramaso pochin nicatora', ama inapita pochin cantacosohuë'. Co noyahuë' nipatama', Yosë ana'ntarinquëma' canpitanta'. ⁵ Na'con oshahuampi ni'ton, co Yosëri naniantarinhuë' ana'ntacaso'. ⁶ A'napita aparisitopi ni'ton, no'tëquën ana'ntacaso' ya'huërin. Na'con na'con i'huëretacaso' ya'huërin. Pa'pi co noyahuë' nipi. ⁷ Pita nicacaisoáchin cancantopi. Ma'sharáchin yonquiatona', a'napita nozanpi ni'ton, Yosëri aparischin. Iporaso' cancanëna quëran yonquirapi. “Quiyaso' noya ya'huërai. Hua'an pochin nicatori, co manta' pahuantërincoihuë'. Co quëyoron pochincoihuë'. Co onporonta' sëtaraihuë',” topirínahuë'. ⁸ A'nanaya Yosëri ana'ntarin huachi. Na'a piyapi'sa' caniopona', sëtapona', tanarotapona', napoapona'. Yosëri chini chiniquën nanantaton, ana'ntarin. Ahuiquitarin.

⁹ Nisha nisha copirnoros'a' anishacancantërinso'pita sëtapona'. Huiquitërinso' nicatora', na'nëpona'. Yosëri ana'ntohuachin, na'nëpona'. ¹⁰ Aquë quëran quënanpachina', pa'pi të'huatapi.

“¡Ma'huantacha ninin paya! Papironia panca ninano' niponahuë', a'naroáchin ata'huantopi. Yosëri ana'ntërin,” tosapi.

¹¹ Ma'sha pa'ana'piro'santa' sëtatona', na'nëpona'. Nani ma'sha pa'anacaso marë' ya'huëtopirínahuë', co huachi insoari tëranta' pa'antaponhuë'. ¹² Notohuaro' oro, prata, na'pira'huaya pa'ton nininsopita, morin, sita, caninë'mëtë', quëhuanë'mëtë' ya'huërai, inapita ya'huëtopirínahuë', co incari tëranta' pa'antarinhuë huachi. Nisha nisha pimonontëro'sa', huiripomon quëran ma'sha nipisopita, nontëro'sa' pa'ton nininsopita quëran ma'sha nipiso', sha'píhua'na, hua'namia, huirina'pi, ina quëranpita ma'sha nipiso ya'huërin. ¹³ Nisha nisha pimoanacaso marënta' ya'huërin. Canina, nisha nisha cosharo' apimotacaso' nininsopita, yonarin pochin pimóchin nininso', pimo yaqui', pimo hua'sai', huino, toma', arina, trico, inapita ya'huërin. Ohuacaro'sa', ohuicaro'sa', cahuarioro'sa', toronano'sa', inapitanta' ya'huërin. Piyapiro'santa' pa'anapi asacatacaiso marë'. Piyapi chachin nipirínahuë', ma'sharo'sa' pochin yapa'anpi. Notohuaro' ma'sha ya'huëpirínahuë', co huachi pa'anapihuë'. ¹⁴ Ya'huëhuano'sa' itapona':

“Huayoro'sa' nayaramaso' capa ninin. Na'a ma'sha ya'huëtopirínënuëmahuë', capa nisarín. Co huachi noya ya'huapomahuë',” tosapi.

¹⁵ Ma'sha pa'ana'piro'sa' na'con canapirínahuë', sëtapi huachi. Të'huatatona', aquë quëran notërapí. Na'nëpona' pochin ¹⁶ itapona':

“¡Ma'huantacha ninin paya! Panca ninano' niponahuë', ta'huantërin. Sanapi noyápiachin a'morinso' pochin nipirínahuë', co huachi ya'huërinhuë'. Morin, caninë'mëtë', quëhuanë'mëtë', inapita a'mosahuaton, oro, na'pira'huaya pa'ton nininso', inapita pé'pëpirínahuë',

17 a'naroáchin ma'shanënpitarë chachin ta'huantërin huachi," tosapi.

Nanchahuano'santa' marë pa'tatona', na'a ma'sha aquë quëran quëpirinahuë'. Inapoa-tona', na'con canapirinahuë', co huachi pa'sapihuë'. Piyapinënpitanta' inaquë sacatona', canapirinahuë', co huachi canapihuë'. Inapitanta' aquë quëran ni'sapi. ¹⁸ Pëiro'sa' huiqu-uitohuachina', panca conaitarinso' quënanapi. Quënanpachina', pa'yanapi. "Co onporonta' a'na ninano' iso pochin ni'chinëhuahuë'. Ma notohuaro' ma'shanënpita ya'huëtöpirinahuë', ta'huantöpi," tosapi.

¹⁹ Chiniquën sëtatona', mo'shiquë nipashimototapi. Iráca sëtöhuachinara, inachintöpisö. Na'nëpona pochin itapona':

"¡Ma'huantacha ninin paya! Panca ninano' nipirinhuë', ayarin. Marë nanchaquë pa'tohuatëira, na'a ma'sha pa'anatoi, quënai. Pa'anpatëira, na'con canapiraihuë', a'naromaráchin ma'shanënpitarë chachin ta'huantërin huachi," tosapi.

²⁰ Ya'ipi inápaquë ya'huëramasöpitaso nipirinhuë', ama ina marë' sëtocosöhuë'. Imarama' ni'ton, noya cancantoco'. Aparisitöpirinënuëmahuë', nani Yosëri ana'intërin huachi. Ina marë' Quisoso ca'taninsöpita, pënëntona'piro'sa', inapitanta' noya cancanchina'.

²¹ Ina quëran hua'narëso pochin niantarahué. A'na anquëninata' ya'noantarin, chiniquën nanantërinso'. Pancara'pi masahuaton, marëquë të'yaitërin.

"Pancara'pi të'yaitërahüeso pochachin Papironia ta'huantarin. Panca ninano' niponahuë', ta'huantarin. Yosëri chiniquën ana'intarin. Co huachi ya'huaponhuë'.

²² Iráca na'a arparo'sa' pi'nipi. Pirinano'sa', tronpitaro'sa', inapitanta' pihuipirinahuë', iporasö' co huachi mosica natanapihuë'. Co huachi sacatoro'sa' inaquë sacatapihuë'. Co huachi coshoro' nipiso' natanapihuë'.

²³ Co huachi nanpara i'chinpiapihuë'. Co huachi inaquë sa'asapihuë'. Iráca notohuaro' ma'sha pa'ana'piro'sa' inaquë ya'huatona', na'con canapirinahuë', noyá ta'huantapi. Na'con pënötatona', nisha nisha piyapi'sa' isoro'paquë anishacancantöpirinahuë', Yosëri ana'intarin huachi," ténin.

²⁴ Iráca quëran huarë' inaquë Yosë imapisöpita, pënëntona'piro'sa', inapita töpapi. Ina marë anta' chiniquën ana'intarin huachi.

19

¹ Ina quëran notohuaro' inápaquë ya'huëpisöpita nonsapi natanahuë. Capa cancantona', chiniquën nonsapi:

"¡Ma noyacha Tata Yosëso piyapi'sa' nicha'ërin paya! Chini chiniquën nanantarin ni'ton, ya'ipi piyapi'sari chinochina'.

² Co topinan quëran ana'intërinhuë'. Ya'ipiya no'tëquën ana'intërin. Monshihuana'pi pochin nininso' nani ana'intërin. Inaso' notohuaro' piyapi'sa' anishacancantërin. Imapisöpita töpapi ni'ton, i'huëretërin," topi.

³ Ina quëran itantapi:

"¡Ma noyacha Tata Yosëso paya! Co noyahuë' nipisöpita ana'intërin ni'ton, huiquitapi. Pën co onporonta' tacopiarinhuë'. Conainta' tomontápon," tosapi.

⁴ Napöhuachinara, cato shonca catapini ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa' pochin nininsöpita, inapitanta' isonahuatona', Yosë chinotapi: "¡Naporinchi paya! ¡Ma noyacha Tata Yosëso paya! Shiranënuë huënsëaton, ya'ipiya hua'anëntarin," tosapi. ⁵ Ina quëran Yosë shiranën quëran noninso' natanahuë.

"Ya'ipi Yosë imaramasöpita ina chinotoco'. Hua'ano'sanquëmahuë nipon, piyapinënpitanquëmahuë nipon, inasáchin yonquico'. Ina nóya nícatomá' natërama' ni'ton, 'Ma noyanquëncha, Sinioro, quëmaso paya,' itoco'," ténin.

Carniroa'hua sa'acaso' pita nisarínso'

⁶ Ina quëran hua'huayátërahüë piyapi'sa' nonsapisö' natanahuë. Panca so'pora pochin tënëntarin. Chiniquën huira ahüëtërinso pochin natanahuë.

"Ma noyacha Tata Yosëso paya. Chini chiniquën nanantarin, ya'ipiya hua'anëntarin.

⁷ Huëco' capa cancantahua'. Noya cancantahua'. Inasáchin noya noya ni'ton, natëahua'. Nani ora nanirin Carniroa'hua sa'arinso pochin nicacaso'. Imapisöpitare' ya'huëmiatarin. Ni'co'. Sanapi yaso'yahuachina, noyápiachin nitaparin. Inapochachin imapisöpita nitapacancanpi.

⁸ Huiríchín a'morëso pochin Yosëri noyápiachin cancan quëtërin. Tëhuënychachin inari catahuarin noya nicacaiso marë'," tosapi.

⁹ Ina quëran anquëni sha'huítërinco ninshita'huaso marë': "Carniroa'hua sa'acaso' pita nininquë përapachinquëma', nóya cancantarama'," itërinco. Ina quëran itaantarinco: "Yosë chachin no'tëquën sha'huítërinquën ni'ton, ina ninshitëquë'," itërinco.

¹⁰ Naporó' isonahuato, yachinotopirahué'. "Ama chinotocosohué'. Caso' anquënico. Co Yosëcohué'. Canpita pochachin canta' Yosë natërahué. Quisoso nanamën imarama' ni'ton, Yosëichin yonquiqué'," itërinco.

Quisoso nanamënáchin a'chinpatëhua', no'tëquën pënëntarëhua'.

Quisoso canatërinso'

¹¹ Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahué. Pi'iro'të' ni'soatohuachina, huiri cahuario quënantarahué. Ina aipi quëmapi huënsëarin. No'tëquën nona'pi itërëhuaso'. Ma'sona tëranta' sha'huitohuachinpoa', co onporonta' nonpintarinpoahué'. No'tëquën hua'anëntarin. Quira nica-ton, inimicoro'sa' minsëarin. ¹² Ya'pirin pën nënërinso pochin huënaratarin. Na'a yancotëro'sa' oro quëran nininso' yancorin. Inaqué a'na nininëonta' ninshitërin, inaora nitotërinso'. ¹³ A'morinso' huënaiquë a'shitërin. Inaso' Yosë nanamën chachin ninin. ¹⁴ Notohuaro' inápaquë ya'huërinso'pitarin imasapi, huirichin a'mopiso'. Inapitanta' huiri cahuarioro'sa' aipi huënsëatona', sontaro'sa pochin pa'sapi. ¹⁵ Quëmapi quëchitërinso' nanamën quëran sahuëni pochin nininso' ya'huëtërin. Chiniquën nanantaton, nanamën quëran chachin inimiconënpita minsëarin. Noninso' sahuëni pochin nica-ton, topinan noncharapirinhué', co noyahué' nipisopita minsëarin. Piyapi'sa' no'tëquën ana'ntarin. Yosëri no'huirin ni'ton, oparo'sa' to'poirëso pochin oshahuano'sa' chiniquën ana'ntarin. ¹⁶ Aipi a'morinsoquë nani ninshitërin:

ISO QUËMapi CHINI CHINiquën NANANTATON, YA'IPI COPIRNORO'SANTA', HUA'ANëntarin.

INASÁchin NATËcaso' YA'HUËrin

tënin. Tonamënuënta' ina chachin ninshitërin.

¹⁷ Ina quëran a'na anquënininta' quënantarahué. Inápaquë pi'i a'pininguë huanirahuaton, soporo'sa' përasarin. Ya'ipi chanaro' ca'tëro'sa' chiniquën përasarin.

—Huëco' Yosëri ata'huantarinso'pita ca'guico'. ¹⁸ Na'a piyapi'sa' chiminapona'. Copirnoros'a', capitano'sa', chiniquën nanantopisopita, inapita chiminapona'. Cahuarionënpitarë chachin ta'huantapona'. Hua'ano'sa' piyapinënpitarë chachin co Yosë imapihué' ni'ton, ta'huantapi. Ma'huano'sa', sa'ahuaro'sa', inapitanta co cha'ësapihué', tënin anquëni.

¹⁹ Ina quëran ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' quënantarahué. Na'a copirnoros'a' sontaro'sanënpitarë chachin niyontonapi. Huiri cahuario aipi huënsërinso' minsëcaiso maré' quira nisapi. Piyapinënpitanta' yaminsëpirinahué'. ²⁰ Quira nipachinara, huiri cahuario aipi huënsërinsoari canarin. Canarahuaton, ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' masarin. Nonpin nanan pënëntona'pinta', masarin. Inaso', sacai' nininso' nica-ton, notohuaro' piyapi'sa' nonpintërin ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' imacaiso maré'. Marcanën niacotahuatona', mamanshinën moshapirinahué', minsëarin huachi. Minsërahuatón, cato chachin masahuaton, ana'intomiatarin. Nanpirapirinahué', parisitopiquë të'yatarin huachi. Inaquë panca sono sha'pimo'shirë chachin pën tënëntápon. Co onporonta' pipiapihué'. ²¹ Inapita imapisopitanta' ata'huantarin. Inaora nanamën quëran ya'ipiya ata'huantarin. Chiminpachina', chanaro' ca'tëro'sari huëcatona', natëaquë huaré' noshinëna' ca'sapi.

20

Huaranca pi'ipi nininso'

¹ Ina quëran a'na anquënininta' inápa quëran o'mararin, ni'nahué. Panca catina, niahui, inapita sè'quërin. Niahuiso' sopairo'sa' oncorapirinso' parti i'soacaso maré' sè'quërin. ² O'marahuatón, panca ya'han pochin nininso' masarin. Sopai chachin inaso'. Iráca quëran huaré' piyapi nonpintërin, Satanásë itopiso'. Ina masahuaton, catinaquë tonporin. Huaranca pi'ipinta' nipirinhué' co ni'quiritarinhué'. ³ Tonporahuaton, nanin acoporo' nininiquë të'yatarin. Nani të'yatahuaton, oncorapiarin. Oncorapirahuaton, noyá pa'pirapitarin ana picipacaso maré'hué'. Huaranca ni'ipi co nanitarinhué' piyapi'sa' nonpintacaso'. Ina quëran ocoiantapirinhué', co hua'qui quëranhué' Yosëri ana'intomiatarin.

⁴ Ina quëran hua'narëso pochin niantarahué. Na'a piyapi'sa' quënanahué. Yosëri nani acorin coisë pochin nicacaiso maré'. A'napitanta' ni'nahué. Isoro'paquë ya'huapona', Quisosoichin imapi. Yosë nanamën a'chinpi ni'ton, tëpapi. Co ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' chinotopihué'. Co nonanpiso' moshapihué'. Co marcanën niacotopihué'. "Quisosoichin imarai," topachinara, nishitëconotëra'piapi. Inapotopirinahué', Quisosori ananpitaantarahuatón, ichihua'anëntarin. Huaranca pi'ipi hua'anëntapi. ⁵ Inapita'ton ananpitaantarin. Ina quëran nani huaranca pi'ipi nanihuachin, a'napita chiminpisopita ananpitaantarin ana'intacaso maré'. ⁶ Quisoso imarëhuasopita'ton ananpitaantarinpoa'. Noya nica'tëhua', noya cancantarihua'. Co onporonta' chiminarihuahué'. Iráca corto hua'ano'sa' ya'huërin Yosë chinotacaiso maré'. A'na tahuëriso nipirinhué', Quisoso imarëhuasopita noya noya chinotarihua'. Huaranca pi'ipi inaré'quënpoa' hua'anëntarihua'.

Sopai hua'an ana'intomiatërinso'

⁷ Nani huaranca pi'ipi nanihuachin, sopai ocoiantarin. ⁸ Ocoiantahuachin, isoro'paquë huënantarin nisha nisha piyapi'sa' nonpintacaso marë'. Ya'ipi parti paaton, notohuaro' piyapi'sa' nonpintarin, Coco, Macoco inapita itopiso'. Inotë pochin co pichicasohuë'. Sopairi nonpintërin ni'ton, niyontonapi quira nicacaiso marë'. ⁹ Nisha nisha parti quëran niyontonahuatona', Yosë piyapinënpita ya'huëpiquë huë'sapi. Huë'sahuatona', ninanonën tancapitapi. Imapisopita yatëpapirinahuë', Yosëri nosoroaton, inápa quëran panca pën a'paimarin. Anotohuachin, no'huipisopita ahuiquitarin. Ya'ipimiáchin ta'huantapi. Yosë imapisopitaíchin cha'ësapi. ¹⁰ Ina quëran sopai ana'intomiatarin. Hua'qui' piyapi'sa' nonpintërin ni'ton, Yosëri ana'intarin. Panca sono sha'pimo'shirë chachin pën orotërinquë të'yatarin. Co onporonta' pipiarinhuë'. Inaquë ma'sha pa'pi të'huatoro' nininsonta' parisitarin. Nonpin nanan pënëntona'pinta' inaquë chachin parisitarin. Tahuërirë chachin, tashirë chachin chiniquën parisitapi. Co onporonta' sanoarinhuë'. Co onporonta' pipiapihuë'.

Ayaro' tahuëri ana'intërinso'

¹¹ Ina quëran panca hua'anëntacaso' shira quënanahuë, huiríchin nininso'. Inaquë Yosë huënsëaton, piyapi'sa' ana'intarin. Chini chiniquën nanantarin ni'ton, isoro'pa', pi'iro'të', inapita ta'huantopi. Capa nisarin. ¹² Ayaro' tahuëri nani nanirin ni'ton, ya'ipi chiminpisopita inatohua' huaniápona'. Hua'ano'sa', topinan piyapi'sa', inapita ya'ipiya inaquë pa'sapi. Yosëri ana'intacaso marë' ayontonarin. Naporo' quiricaro'sa' inápaquë ninshitërinso' a'naya a'naya oniriarin. A'naso' nanpirin quirica itopiso'. Inaquë Yosë imapisopita nininënpita nani ninshitopi. A'na quiricanta' ya'huërin. Inaquë ya'ipi ninëhuasopita ninshitërinpoa'. Noya ninëhuasopita, co noyahué' ninëhuasopita, ya'ipiya nani ninshitërinpoa'. Ina nontaton, Yosëri ana'intarin. ¹³ Ya'ipi piyapi'sa' Yosëri nontarin. Pa'itatona', marëquë chimiitopi quëran huarë' ananpitaantarin no'tëquën ana'intacaso marë'. Insëquëso tëranta' chiminpisopita ya'ipiya ya'norapi. A'naya a'nayanpoa' nontarinpoa'. Co noyahué' nipatëhua', no'tëquën ana'intarinpoa'. ¹⁴ Chimirin, chiminpisopita ya'huëpiquë, inapita panca sono pën orotárinquë të'yatapi. Inaquë parisitomiátapona'. ¹⁵ Co nanpirin quiricaquë nininënpita ya'huëhuachinahuë' inaquë chachin a'pararin.

21*Nasharo'pa' nininso'*

¹ Ina quëran hua'narëso pochin niantarahuë. Nasharo'pa', nasha pi'iro'të', inapita quënanahuë. Yosë nohuanton, isoro'pa' ta'huantapon. Pi'iro'tënta' ta'huantapon. Marënta' co huachi ya'huaponhuë'. Ya'ipiya nasha nisarin. ² Ina quëran noyápiachin ninano' inápa quëran o'mararin ni'nahuë. Yosë ya'huërin quëran o'mararin. Quirosarin pochin niponahuë', noya noya ninin. Noyápiachin ya'norin. Sanapi so'yacaso marë' nitaparinso pochin noyápiachin ninin. Nasha Quirosarin itopiso'. ³ Inápa quëran chiniquën noninso' natanahuë.

—Iporaso huachi, Yosë piyapinënpitarë chachin ya'huërarin. Co onporonta' patarinhuë'. Inapitarë' ya'huëmiatarin. ⁴ Yosëri chachin na'nëi' amirayatarin. Co huachi chiminaponahuë'. Co huachi sëtaponahuë'. Co huachi na'nëponahuë'. Co pi'pisha tëranta' iquitaponahuë'. Iráca na'con parisitopirinahuë', co huachi ina pochin ya'huaponahuë'. Noya noya ya'huapona', ténin.

⁵ Ina quëran Yosë hua'anëntacaso' shiranëinquë huënsëaton, itërinco:

—Ni'quë'. Ya'ipiya anoyatarahuë. Nashasáchin acoarahuë. No'tëquën nontëranquën ni'ton, ninshitëquë'. Ya'ipiya natëtacaiso' ya'huërin, itërinco.

⁶ Ina quëran itantarinco:

—Nani ya'ipiya anoyatërahue. Ca'ton ya'huërahue. Co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohuë', ya'huárahue. A'na tahuërinta' ya'ipi ma'sharo'sa' ta'huantopirinahuë', caso' ya'huápo. Iráca quëran huarë' ya'huárahue. Co onporonta' ta'huantarahuë'. Napoaton nontoco catahuainquëma'. Ni'quë'. Chiniquën yamorohuatëra, o'orë'. O'opatëra, chiniquën cancantëre'. Inapochachin canta' catahuaranquëma'. Yamororëso pochin cancantohuatama', nanpirin ii' quëchinquëma' noya cancantacamaso marë'. Caora nohuanto, catahuaranquëma'. Insonquëma tëranta' nohuantohuatamaco, huëco' anoyacancanchinquëma'. ⁷ Sopai minsëhuatama', ya'ipi tapatëranquëmasopita quëchinquëma'. Hui'nahuëpita pochin ni'saranquëma'. Casáchin yonquiamaco. ⁸ A'napitaso nipirinhuë' parisitápona'. Ayaro' tahuëri na'a piyapi'sa' pënquë pa'sapi. Të'huatona' a'popisopita, co natëpisopitahuë', co natëtochináchinhuë' cancantopisopita, tēpatona'piro'sa', monshihuaninsopita, pēnotono'sa', mamanshi chinotopisopita, nonpina'piro'sa', inapita panca sono sha'pimo'shirë chachin

pën tēnētāpaquē pa'sapi. Inaquē parisitāpona'. Huaranca huaranca pi'ipinta' nipirinhue', co onporonta' pipiapihue'.

Ninano' inápa quēran o'mararinso'

⁹ Ina quēran a'nara' anquēni huēcapairinco, ana'intacaso marē' minē' quētōpiso'. Huē'sahuaton, itērinco: "Huēquē', nasha ninano' a'nochinquēn. Inaquē Carniroa'huari huayoninsopita ya'huapona'. Sanapi so'yacaso marē' nitaparinsō pochin noyápiachin ninin," itērinco.

¹⁰ Itohuachincora, hua'narēso pochin niantarahue'. Ispirito Santo nohuanon, panca motopi'pa' quēparinco. Inaquē noya ninano' a'notērinco. Nasha Quirosarin itōpiso'. Ina ninanosō' Yosē ya'huērin quēran chachin o'mararin. ¹¹ Yosēso' noya noya ni'ton, ina pochin nicaton, huēnaráchin huēnaráchin a'pinin. Na'pia'huaya pa'ton nininso pochin huēnaratarin. Caspi itōpiso'. Isihuico pochin niponahuē', i'hua i'huanánshin quēnantērē'. ¹² Pairatōpiso' inápa masho ninin. Shonca cato' ya'coana ya'huētērin. Anaya a'naya ya'coanaquē a'na anquēniri ni'sarin. Ya'ipi quēran shonca cato' ya'huēpi. Nisha nisha ya'coanaquē nininēn nani ninshitōpi. Anaya a'naya israiro'sa' huētōnēn ninintērinso'. Shonca cato' ni'ton, ya'ipi ya'coana nanitōpi. ¹³ Pi'i pipirinsō' parti quēran pairatōpiso' cara ya'coana ya'huētērin. Pi'i ya'coninsō' partinta' cará chachin ya'huētērin. Huancana yonsanquēchin inapochachin cara cara ya'huērin. ¹⁴ Pairatōpiso' shonca cato' na'pique paquērin, panca nininso'. Anaya a'naya na'pique Quisoso ca'tano'sanēnpita nininēna' ninshitōpi. Shonca cato' ya'huērin ni'ton, ya'ipi nanitōpi. ¹⁵ Ina ninanosō', pancana. Mitro pochin oro quēran nininso' anquēni ya'huētērin a'nicaso marē'. Ina masahuaton, a'nirin. Ninano', pairatōpiso', ya'coanaro'sa', inapita a'nirin. ¹⁶ Cato huaranca cato pasa quiromitro naporopitērinso'. Inapochachin pancanātērinso' ninin. Inaparinsōnta' cato huaranca cato pasa quiromitro inaparin. ¹⁷ Pairatōpisonta' a'nirin. Anquēni niponahuē', piyapi'sa' ma'sha a'nipiso pochin a'niton: "Saota shonca a'natērāpo mitro ya'huētērin," tēnin.

¹⁸ Pairaso' na'pi pa'ton ninin quēran nipi. Caspi itōpiso'. Ina ninanosō' oro quēransáchin ninin. Oro niponahuē', i'hua i'huanánshin quēnantērē'. ¹⁹ Paira paquēemarinquē noyápiachin nipi. Nisha nisha na'pi pa'ton nininsopita quēran nipi. Shonca cato' nisha nisha ya'huērin. Ya'natiirinsoso' caninton, caspi itōpi. Ina quēran niantarinsō' caninchin, sapiro itōpi. Ina quēran caninton niponahuē', hui'tonchin hui'tonchin ninin, acata itōpi. Ina piquēran canora niponahuē', caninton pochin ya'norin, ismirarita itōpi. ²⁰ Ina quēran quēhuanēn nisahuaton, pi'pian huiri huiriton hui'shatērin. Onisi itōpi. Ina quēran niantarinsōnta' quēhuashin, cornarina itōpi. Ina piquēransō' sha'píchin, crisorito itōpi. Ina quēran caninton, piro itōpi. Ina quēran niantarinsō sha'píton, topasio itōpi. Ina quēransō' crisoprasa itōpi. Inanta' caninton chachin. Ina piquēransō' caninton niponahuē', pi'pisha pi'pisha quēhuanēn ya'huētērin. Casinto itōpi. Ya'natantarinsōso' caninchin, amatista itōpi. Ya'ipi quēran shonca cato' ya'huērin. ²¹ Ya'coanaro'santa' noyápiachin. Anaya a'naya panca huiri na'pi quēran nipi. Cachinta' oro quēran chachin ninin. Orosachin niponahuē', i'hua i'huanánshin quēnantērē'.

Yosē chachin a'pintarinpoaso'

²² Inaquēso' co Yosē chinotacaso' pēi' ya'huērinhuē'. Yosē chini chiníquēn nanantērinso chachin ya'ipi parti ya'huarin. Carniroa'huanta' ya'huarin ni'ton, noya noya chinotar-ihua'. ²³ Inatohua' pa'patēhua', co huachi pi'i, yoqui, inapita nohuanarihuahuē'. Tata Yosē chachin huēnaráchin a'pintarinpoa'. Carniroa'huanta' a'pintarinpoa'. ²⁴ Inaquē nisha nisha piyapinpōa' napopianachin yonquarihua'. Noya a'pintarinpoa'. Nisha nisha copirnorosanta' isoro'paquē chiníquēn nanantaponaraihuē', naporō' Yosēíchin yonquirapi. "Ma noyacha Yosēso' catahuarinpōa' paya," tosapí. ²⁵ Inatohua' co huachi tashiarinhuē'. Ya'coanaro'santa' co huachi oncotapihuē'. ²⁶ Naporō' nisha nisha piyapinpōa' noya noya nicatēhua', inaquē ya'huarihua'. "Ma noyacha Yosēso' ni'ton, anoyacancantērinpoa' paya," ta'tēhua', inasáchin yonquarihua'. ²⁷ Noyasáchin inaquē ya'huapona'. Co manta' osha ya'huērarinhue'. Co noyahue' nipisopitaso', co ya'conaponahuē'. Inaquēn nonpinatona': "Imarai quiyanta'," topirinhue', co inapitaso' ya'conaponahuē'. Carniroa'hua imarēhuasopitaráchin inaquē ya'huēcontarihua'. Nanpirin quiricaquē nininēnpoapita nani ninshitērinpoa'.

22

Nanpirin ii'

¹ Ina quēran Yosē nohuanon, hua'narēso pochin niantarahue'. Nasha Quirosarin niantahuato, anquēni pancai' a'notērinco, noyápiachin nininso'. Inaso', Nanpirin ii' itōpiso'. Yosē hua'anēntērin quēran pipirarin. Inaquē Carniroa'huanta' hua'anēntarin. ² Ninano

huáncana ii' pa'sarin. Cato yonsan quëran chachin nara papotërin. Nanpirin nara itopiso'. Nani yoqui nitarin. Shonca catoro' nitaso', pi'ipi naniarin. Monoquëonta' ya'ipi piyapi'sa noya ya'huëcaiso marë' ya'huërin. Co huachi canioponahuë'. ³ Inaquë co huachi ana'intinpoaso' ya'huaponhuë'. Tata Yosë Carniroa' huarë chachin hua'anëntarin huachi. Nani tahuëri piyapinënpoopita ina chinotáparihua'. ⁴ Inaquë pa'patëhua', Yosë chachin nirayarihua'. Inasáchin natërihua'. Ina piyapinënpita nisarihua' ni'ton, nininën të'yaquënpoaquë acotarinpooa'. ⁵ Co onporonta' tashiaponhuë'. Co huachi pi'i nohuantarihuahuë'. Co nanparin tëranta' nohuantarihuahuë'. Tata Yosëichin a'pintarinpoa'. Ichihua'anëntarinpoa'. Co onporonta' pipirihuaahuë'.

Quisocriso o'mantacaso' tahuëri

⁶ Ina quëran anquëni sha'huëtërinco: "Íráca quëra huarë' Yosë nohuanton, a'naquëninopi. Iporaso' anquëninëncico a'paimarinco ninoca'huaso marë'. A'notëranquëni ni'ton, ninshitëran Yosë piyapinënpita nitotacaiso marë'. No'tën nanan nani sha'huëtëranquëni. Ya'ipiya natëtacaiso' ya'huërin. Co hua'qui quëranhuë' ma'sha onpoarin," itërinco.

⁷ Quisoso chachinta' naporin: "¡Tëhuëenchachin co hua'quiya quëranhuë' o'mantararahuë! Nani ma'sha anitotëranquëni ninshitacamaso marë'. Insoquëma tëranta' natëhuatama', noya cancantarama'," itërinco.

⁸ Caso' Coanshaco nani ma'sha ni'nahuë, natanahuë. Anquëni sha'huitohuachincora, isonahuë chinota'huaso marë'. ⁹ Yachinotopirahuë', sha'huëtërinco. "Ama chinotocosohuë'. Caso' anquënicico. Canpita pochachin canta' Yosë natërahue'. Íráca quëran huarë' a'naquëni Yosë nanamën pënëntërin. Quëmanta' pënëntëran. A'napita iso quírca natanahuatona', natëapi. Ya'ipinpoa' Yosë natërehua'. Napoaton inasáchin chinotëquë'," itërinco.

¹⁰ Ina quëran itantarinco: "Ya'ipi Yosë anitotërinquëns'o nani ninshitëran. Ama topinan ninshitëquësohuë'. Ninorinso' nani naniriarin ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' nanan a'patëquë' nitochina'. ¹¹ A'naquëni natanaponaraihuë', co natëapihuë'. Co noyahuë' nipisopitaso', aquë aquëtë' co noyahuë' nisapi. Co nishinahuën cancantopisopitanta', aquë aquëtë' niina'. Noya nipisopitaso' nipirinhuë', noya noya nisapi. Yosëichin cancantopisopitanta', noya noya imaina'," itërinco.

¹² Ina quëran Quisoso chachin itërinco: "Tëhuëenchachin co hua'quiya quëranhuë' o'mantararahuë'. O'mantahuato, ya'ipiya no'tëquëni i'huëretarahuë. Co noyahuë' nipisopita ana'ntarahuë. Noya nipisopitaso' acanaarahuë. ¹³ Ca'ton ya'huërahue'. Co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohuë', ya'huárahue'. A'na tahuërinta' ya'ipi ma'sharo'sa' ta'huantopirinahuë', caso' ya'huápo. Íráca quëran huarë' ya'huárahue'. Co onporonta' ta'huantarahuë'," ténin.

¹⁴ Huëninën quëran anoyacancantërinso'pita nóya cancantapona'. A'mopiso' pë'sarëso pochin noyápiachin cancantapi. Inapitasáchin nanan ya'huëtópi nanpirin nara nitërinso' capatona', nanpimiatacaiso'. Naporahuaton, nasha Quirosarinquë noya ya'conapi. ¹⁵ A'naquëns'o nipirinhuë', co onporonta' Yosë ya'huërinquë pa'sapihuë'. Ni'ni pochin cancantopisopita, pënotonos'a', monshihuana'piro'sa', tëpatoro'sa', mamanshi chinotopisopita, inapita aipiran ya'huëmiatapi. A'naquëonta' nonpinápi ni'ton, co nohuantapihuë' no'tën nanan imacaiso'. Inapitanta' co onporonta' Yosë'pa' pa'sapihuë'.

¹⁶ "Ca Quisoso anquëninëhuë' a'patimaranquëni. Nani nanan sha'huëtërinquëni ya'ipi imarinacosopita nitotacaiso marë'. A'naya a'naya niyontonpiquë a'patëquë' nonchina'. Íráca Tapi ya'huapon, Yosëri sha'huëtërin: 'A'na tahuëri shiparin nóya nisarin. Ya'ipi piyapi'sa' nicha'ësarín,' itërin. Ca inaco. Tapi shiinco chachin. Caso' huënio tayora huënaráchin a'pininso pochin a'pintaranquëma'," itërinco Quisoso.

¹⁷ Ya'ipi Quisoso imarëhuasopita: "O'mantaquë' Sinioro," itërehua'. Ispirito Santonta', inachachin ténin. Natanamasopitanta', "O'mantaquë' Sinioro," itoco'. Yamororëso pochin cancantohuatama', huëco' nanpirin ii' quëchinquëma'. Achinirinpoaso pochin quëtërinquëma' noya cancantacamaso marë'. Co manta' pa'tërinhuë'.

¹⁸ Nani no'tëquëni ninshitëranquëma'. Ya'ipi ninorinso' no'tëquëni ninshitëranquëma'. Natanpatama', inachachin a'chinacaso' ya'huërin. Iso nanan apancatohuatama', iso quírcaquë sha'huërinso chachin nisha nisha quëran Yosë ana'ntarinquëma'. Na'con na'con ana'ntarinquëma'. ¹⁹ Iso quírca quëran nani no'tëquëni anitotëranquëma'. A'na nanayan tëranta' apahuantohuatama', co nanpirin nara nohuítaramahuë'. Co Yosë ninanonënuë' pa'saramahuë'.

²⁰ Quisoso chachin anitotërinco' ya'ipi ninshitëranquëma'. "Tëhuëenchachin co hua'quiya quëranhuë' o'mantararahuë," ténin. ¡napoquë' Sinioro! A'naroáchin o'mantaquë', itërahue'.

²¹ Sinioro Quisoso noya catahuainquëma'. Ya'ipi imaramasopita nosoroatënuëma', catahuainquëma'. Nani ninshitëranquëma huachi.